SANCTI

THOMAE AQUINATIS

OPERA OMNIA

TOMUS XXV.

SANCTI THOMAE AQUINATIS

DOCTORIS ANGELICI

ORDINIS PRAEDICATORUM

OPERA OMNIA

AD FIDEM OPTIMARUM EDITIONUM

ACCURATE RECOGNITA

TOMUS XXV.

PARMAE

TYPIS PETRI FIACCADORI

MDCCCLXXIII

TABULA AUREA

FR. PETRI A BERGOMO O. P.

IN OMNIA OPERA

S. THOMAE AQUINATIS A. D.

SEU

INDEX RERUM ALPHABETICUS

APPENDICE LOCUPLETATUS

QUA S. SCRIPTURAE LOCA SPARSIM EXPLICATA

IUXTA CONGRUAM LIBRORUM SERIEM EXHIBENTUR

ACCEDIT SENTENTIA EIUSDEM S. DOCTORIS

DE IMMUNITATE B. MARIAE V. A PECCATI ORIGINALIS LABE

AUCTORE IOANNE MARIA CORNOLDI S. I.

PARMAE

TYPIS PETRI FIACCADORI

MDCCCLXXIII

AUCTORITATE ECCLESIASTICA APPROBANTE

TYPOGRAPHUS LECTORI BENEVOLO S.

En tandem integrum damus corpus operum S. Thomae Aquinatis, quod constat cum indice XXV. voll. Indicem hunc ex editione Romana in folio, ut ajunt, jussu S. Pii V. Summi Pontificis in lucem edita, anno MDLXX. Tomis XVII. comprehensa desumpsimus, quia plenior et locupletior est quam in aliis omnibus editionibus. Typothetarum errata summa diligentia, et cura sublata sunt. Volumus autem animadverti notas marginales cujuscumque generis, fuisse expunctas. Loco litterarum minuscularum admisimus numeros progressivos; de litteris majusculis nullam rationem habuimus. Adjunximus, juxta promissa in programmate, dissertationem *de Immunitate B. V. Dei Parentis a peccati originalis labe,* quam docte adornavit Joannes Maria Cornoldi S. J., et Neapoli publici juris fecit, anno 1870, vir Cl. aliis lucubrationibus de theologica eruditione optime promeritus. Haec et alia opera, quae typis nostris edidimus commodo illorum qui sacris studiis operam dant, si, ut spero, serena fronte excipiantur, animum addent in posterum audendi majora, modo Deus Opt. Max. et vires et mentem eandem nobis pro sua benignitate largiatur.

DECLARATIO PROOEMIALIS

PETRI DE BERGOMO

Ad laudem et gloriam unius et trini Dei, ejusque gloriosissimae Genitricis, semperque intactae Virginis Mariae, et Sancti Patriarchae Dominici, ac Doctoris Angelici S. Thomae de Aquino, sacri ordinis Fratrum Praedicatorum, una cum tota caelesti Curia triumphante, Tabulam vere Auream, et certissime pretiosam, quantis qualibusque diurnis pariter ac nocturnis sudoribus, novit Dominus, correctam, expurgatam, auctam, atque omni ex parte decoratam gratis accipiant, quicumque in veridica, catholica, et saluberrima ejusdem S. Thomae doctrina proficere cupiunt; pro facili ejus notitia, haec, quae sequuntur, necessario praenotantes.

Primum. Continet praesens Tabula, per modum et ordinem alphabeti, conclusiones, et principales sententias librorum omnium, et opusculorum ejusdem S. Thomae, tam in artibus, quam in Sacra Pagina, atque divina Theologia; praetermissis iis tamen, quae in sua Catena aurea super libros Evangeliorum, ex Sanctorum dictis, miro ordine contexuit; atque aliis, quae nobis in opusculo de Eruditione Principis ac in suis ipse Sermonibus, nunc primum luci traditis, quam docte, ne pie minus scripta reliquit (*a*).

Secundum. Eadem saepe conclusio, ob multas in ipsa conclusione, variasque dictiones notabiles, sub diversis suis posset seriose locari vocabulis: quae tamen conclusio ex diversis aliquando libris collecta, brevitatis studio, sub uno tantum, et principaliori ejus vocabulo traditur: et quoad reliquas dictiones in conclusione eadem minus principaliter contentas, fiet remissio per principalem dictionem ad conclusiones alias, aliarum dictionum, cum numero suae conclusionis suo loco in margine juxta conclusionum principia designato.

Tertium. Copiam, et dictionum necessariam multitudinem, quae post consuetas allegationes diversis variisque locis dispositae, singulis plerumque conclusionibus postponuntur, pertransire non licebit: pro quarum omnium distincta notitia, cautum sit, quod ipsarum aliquibus disjunctio, vel, praeponitur: nonnullis autem conjunctio, ut, praemittitur: quamplurimis vero stella haec * praesignatur. Ut exempli causa, Abdicatio rerum temporalium etc. post allegationes 1-2 et 2-2 has habet dictiones, Perfectio 71, Melius 3 etc. nullo horum eis signo praeposito: quod insinuat, quae in hujusmodi dictionibus tractari contingit, ad conclusionem praedictam, videlicet, Abdicatio rerum etc. aliquo pacto pertinere. His dictionibus subsequuntur scilicet Amor 93, 94, Martyrium 13 etc.: quibus, cum disjunctio, vel, praeponatur; ostenditur de alia dictione eas loqui, et non amplius de Abdicatione quod perfectior sit animi praeparatio. Dictiones autem, quibus conjunctio, ut, praemittitur,

simile ibi aliquid, quasi in exemplum adduci designant. Illae vero omnes, quae stellam hanc * praeviam habent, insinuant, dictiones hujusmodi non esse singularum propositionum, quibus postponuntur, ad propositum: sed tantummodo dictionum, de quibus agitur. Quamvis incuria aliquibus stella haud praemittatur: quibusdam, injuria, posita sit: quod facillime ex dictionum multitudine cognoscetur. Exempli gratia, Concupiscentia 3, postponitur dictioni Abominatio; in qua tamen dictione Concupiscentia 3, non de tota praeposita conclusione, sed de dictione hac tantum Abominatio, agitur. Ut autem facilius quod de his dictionibus quaeritur, habeatur, verbi gratia, De praemio accidentali: operae pretium magis et sat commodum erit, dictionem, Accidentale, quam Praemium, discurrere: quoniam quaerenti, quem plus Deus amet, quoad praemium accidentale; num innocentem, an poenitentem: cum ibi sit, Amor 32, facillime citato loco id obvium erit. Quae dictio, Accidentale, in capite versus cum signo hoc § sibi praemisso, post Accidentaliter, ponenda erat. Similiter, in quo habitus subjective inveniatur, minus molestum erit, dictionem Subjective, requirere: ibique post praefatam dictionem, habitum illum videre, ut, Abstinentia, Audacia, etc. suisque locis citationes: et tutius citiusque quod optatur habebitur: quamvis illae dictiones, post primam subjecti propositionem sint collocatae: cum immediate essent locandae post, Subjective, in quo sint habitus subjective describitur: quod de reliquis quoque dictum sit. Et haec duo hic adducuntur, ut in exemplum, simul atque in errati correctionem transeant.

Quartum. Ut Doctoris Almi scripta praeclara facilius elucescant, maxima plerumque conclusionum multitudo, sub uno successive vocabulo numeratur. Et, ne hinc in quaerendo confusio oriatur: sed quod desideratur, occurrat citius: fiet earum distinctio in margine per dictiones ad rem, de qua in conclusione illa sermo est, attinentes; utputa ad Quidditatem rei, vel ad Divisionem, vel ad Causam, vel ad Effectum, vel ad Subjectum, vel ad aliquid hujusmodi: quibus innuitur, conclusiones omnes et sententias, sub dictis dictionibus positas, ad eamdem illius vocabuli distinctionem et significationem ibi designatam pertinere (*b*).

Quintum. Quo impressis hactenus Doctoris Sancti, atque in posterum imprimendis libris omnibus praesens Tabula deserviat: ut quod inquiritur, satis facile et prompte magis habeatur: pristino allegandi sententias per columnas confusissimo, ac impressionum varietate semper incerto, relicto more, articulorum corpora, responsiones ad argumenta, psalmos, capitula, lectiones, expositionem litterae Magistri sententiarum; ac cetera quaecumque, in tres partes mentis oculo restant distinguenda: nempe in principium, in medium, et in finem: et sub alphabeticis quibusdam majusculis, in columnarum medio sitis; subque quandoque etiam minusculis in textu, et in textus ipsius expositione passim respersis characteribus, sententiae, et conclusiones quaecumque continuo invenientur. Exempli causa. Habetur in Tabula propositio ista, Abias interpretatur pater Deus. Matth. 1, me° c. D. Haec propositio, non in principio expositionis primi capitis in Matthaeum, non in fine: sed in ejus medio sub littera minuscula, c. subque D. majuscula quam citius invenietur. Legitur quoque, Accidens duplex: scilicet simplex, et copulatum subjecto. Meta. 7, lect. 4, me° d. H. Haec pariter Accidentis divisio, in medio expositionis lectionis quartae septimi libri Metaphysicorum sub litteris d. H. eam expetenti confestim occurret. Et similiter omnia praesto aderunt, quaecumque pari modo requirentur (*c*).

Sextum. Allegationes quamplurimae in praesenti Tabula, in se quidem sub compendio, et sub brevitate litterae imprimentur: sed ad unam tamen, eamdemque conclusionem sub multitudine, multiplici de causa ponuntur: ut lectoribus et praedicatoribus detur via, et promptitudo difficultandi ma-

terias, atque facilius intelligendi concordantias diversarum conclusionum Doctoris S. qui imitatus pro posse Sacram Scripturam (de qua ipse ait, quod nihil sub sensu spirituali, fidei necessarium continetur, quod manifeste alicubi per sensum litteralem Scriptura Sacra non tradat), et qui etiam a simili de beato inquit Dionysio, quod multoties utitur quadam verborum multiplicatione: quae licet superflua videatur: diligenter tamen considerata, magnam sententiae profunditatem continere invenitur: quod uno loco aliquando obscure, atque sub sibi innata brevitate S. Thomas dicit, clarius alio in loco, ac diffusius ponit. Pro dictarum ergo notitia allegationum sciendum, quod ubi in praesenti Tabula legitur sic, 1ª intelligitur illud esse in prima Parte suae Summae Theologiae: 1-2 in prima Secundae: 2-2 in secunda Secundae: 3ª in tertia Parte: 1, d. in primo libro Sententiarum, distinctione tali, secundum numerum, qui semper immediate sequitur illud, cujus est numerus: 2, d. in secundo Sententiarum, distinctione tali: 3, d. in tertio Sententiarum, distinctione tali: 4, d. in quarto Sententiarum, distinctione tali, q. quaestione, art. articulo. Et, si repetatur q. antequam sequatur talis virgula | quae est ibi pro Item, distinguens unam allegationem ab alia, circa eamdem conclusionem: tunc intelligitur q. quaestiuncula: a. in argumentis pro prima parte articuli: b. in argumentis pro alia parte articuli: c. in corpore articuli, sive in responsione principali: d. in responsione ad argumenta ejusdem articuli. Vel fiet m supra numerum argumenti, sic 1^m 2^m 3^m etc. L. 1, in expositione primae partis litterae Magistri Sententiarum: L. 2, in expositione secundae partis litterae ejusdem Magistri: lect. lectione: o. per totum: prinº in principio: meº in medio: fi. in fine. Cg. in Summa contra Gentiles, liº libro, cº capitulo, 1^m in notabili primo ejusdem capituli, 2^m in secundo notabili, 3^m in tertio etc. Verit. in quaestionibus disputatis de Veritate. Poª in quaestionibus disputatis de Potentia Dei. Ma. in quaestionibus disputatis de Malo. Virt. in quaestionibus disputatis de Virtutibus in communi. Unio. in quaestione disputata de unione Verbi incarnati. Spiritu. in quaestione disputata de spiritualibus creaturis. Anima. in quaestione disputata de Anima. Quol. Quolibeto, Opus. Opusculo: Job, in expositione ejus super librum Job. Psal. in expositione ejus super psalterium David prophetae. Isa. in expositione ejus super Isaiam. Matth. in postilla ejus super Matthaeum. Jo. in postilla ejus super Joannem. Rom. in expositione ejus super epistolam B. Pauli apostoli ad Romanos. 1ª Cor. in expositione ejus super epistolam primam ad Corinthios, 2ª Cor. in expositione ejus super epistolam secundam ad Corinthios: et similiter fiunt allegationes aliarum epistolarum B. Pauli, prout communiter abbreviatae scribuntur et imprimuntur. Dionys. in commento vel scripto ejus super Dionysium de divinis nominibus. Trin. in expositione ejus super Boetium de Trinitate, sive Opusculo 70. Hebdo. in expositione ejus super Boetium de Hebdomadibus, scilicet de editionibus, sive conceptionibus, vel Opusculo 69. Caus. in commento ejus super Auctore libri de Causis. Ethic. in commento ejus super decem libros Ethicorum Aristotelis. Ente 1, vel 2, etc. in libro ejus de Ente et essentia capitulo primo, vel secundo, etc. Meta. in commento ejus super duodecim libros Metaphysicae Aristotelis. Phy. in commento ejus super octo libros Physicorum Aristotelis. Cae. in commento ejus super libros de Caelo et mundo. Gen. in commento ejus super libros de Generatione. Anima. in commento ejus super libros de Anima. Meteor. in commento ejus super libros Meteororum. Sensu. in commento ejus super librum de Sensu et sensato. Memoª in commento ejus super librum de Memoria et reminiscentia. Somno. in commento ejus super librum de Somno et vigilia. Poster. in commento ejus super libros Posteriorum. Periher. in commento ejus super libros Perihermenias. Quando autem non signatur liber vel capitulum, tunc primus liber vel primum capitulum subintel-

ligitur. Exempli gratia. Rom. lect. 1, intelligendum est, Romanorum primo capitulo lectione prima: similiter, Phy. lect. 8, legendum est, Physicorum libro primo, lectione octava.

Septimum. In hac Tabula, post unam conclusionem positam ad unam partem, cum suis diversis allegationibus, in sequenti conclusione adducitur aliquid in oppositum, et ad aliam partem, et seriose aliquando diminute, etiam cum suis allegationibus, ad difficultandas materias: ut sic perutilis, ac praeclarissimus exprimatur arguendi docendique modus in doctrina et libris Doctoris Sancti: et communiter sic imprimitur. Oppositum videtur dicere. Vel sic. Immo. etc. Pro majori autem declaratione, et concordantia illarum conclusionum, in quibus (prout sibi a nonnullis imponitur) Sanctus Doctor Thomas, apparenter saltem aliquando in se vel in suo simili contradicere sibi videtur: post illas duas conclusiones, et post allegationes utriusque, ibi immediate pro earum concordantia quae plerumque fit per dicta ejusdem Sancti Doctoris, sic imprimitur. Respondeo. Dubio, cum numero talis dubii, vel concordantiae secundum numerum dubiorum, et secundum ordinem hujus Tabulae per Alphabetum. Et sic fiet remissio sub tali numero ad numerum concordantiarum et dubiorum, atque dictorum ejus: quae non diminute, sed complete adducentur, prout jacent in libris ejusdem S. Thomae. Quae quidem dubia post duas illas conclusiones in margine assignantur, cum suo numero: et ponuntur in fine hujus Tabulae, etiam cum suo numero, et cum suis allegationibus et responsionibus, dicta dubia concordantibus; eo maxime quod idem Doctor Sanctus in se, vel in suo simili in dictis suis, si recte atque diligenter inspiciatur, seipsum declarat (*d*).

Octavum. In praesenti quoque Tabula post concordantias ante dictas ponuntur Sacrae Scripturae tam novi quam veteris Testamenti auctoritates: quas idem Sanctus Thomas in libris suis, praecipue in Theologica facultate, diligenti ac vigilanti studio, licet quaedam aliquando incidenter, secundum catholicae fidei veritatem, nobis exponere dignatus est. Quae auctoritates ponuntur secundum ordinem librorum et capitulorum ejusdem Sacrae Scripturae, cum allegationibus ejusdem S. Thomae in libris suis. Ubi etiam quandoque quo ad allegationes, fit remissio unius auctoritatis ad aliam superiorem vel inferiorem similiter auctoritatem: eo quod vel ibi eadem auctoritas vel in suo simili declaratur.

Nonum. In hac eadem Tabula non servantur plerumque regulae Ortographiae, in aspirationibus, diphtongis, litteris K. y. et hujusmodi: sed fere omnia, secundum communem, vel potius antiquum usum sine iis imprimuntur: ut quaelibet conclusio vel dictio in ea posita facilius et ad libitum inveniatur (*e*).

ANNOTANDA PRO EDIT. PARMENSI.

(*a*) Hoc valet etiam pro Sermonibus et Opusculis nuper repertis et huic editioni adjunctis.

(*b*) Notationes marginales cujuscumque generis apud nos omnino expunctae fuerunt.

(*c*) Loco litterarum minuscularum a nobis positi sunt numeri progressivi, ut in textu. De litteris majusculis, utpote marginalibus, nulla ratio habita est, sive in textu, sive in indice.

(*d*) Dubia seu concordantiae isthaec omissae fuerunt in hac editione ut et in Veneta cur. De Rubeis.

(*e*) Quaecumque in ortographia peccantur in Indice edit. Rom., nobis incorrecta relinquere non licebat, quamvis correctio multum negotii facesseret, ut inspicienti patebit, praesertim ob necessitatem ordinis alphabetici pluries immutandi.

EXPLICATIONES ABBREVIATIONUM

QUIBUS IN INDICIBUS GENERALIBUS OMNIUM OPERUM S. THOMAE AQUINATIS, UNUMQUODQUE OPUS INDICATUR EX PRAECEDENTI DECLARATIONE EXCERPTAE.

1ª *Indicat* Prima Pars Summae Theologicae.

1-2 et 2-2 Prima Secundae Partis Summae Theologicae, et Secunda Secundae.

3ª Tertia Pars ejusdem Summae.

1, d. In primo libro Sententiarum, distinctione...

2, d. In secundo Sententiarum, dictinctione...

3, d. 4, d. In tertio, et in quarto Sententiarum, distinctione...

| Haec linea denotat *item*: et distinguit unam allegationem ab altera circa eamdem conclusionem: videlicet indicat quando S. Thomas eamdem sententiam alibi repetit, ac confirmat.

q. Quaestio, vel Quaestiuncula.

art. Articulo.

a. In argumentis pro prima parte articuli.

b. In argumentis pro secunda parte articuli.

c. In corpore articuli.

d. In responsione ad argumenta ejusdem articuli; vel datur *m* super numerum ita 1^m 2^m et 3^m etc.: et intelligitur sententiam reperiri in responsione ad primum argumentum, seu ad secundum etc.

L. 1 In expositione primae Partis litterae Magistri Sententiarum.

L. 2 In expositione secundae Partis litterae Magistri Sententiarum.

L. 3, L. 4 In expositione tertiae, seu quartae Partis, ut supra in praeceden.

Lect. Lectiones.

o. o. per totum Articulum — prinº In principio articuli — meº In medio articuli — fi. in fine articuli.

Cg. Hoc signum indicat Summam contra Gentiles.

liº Libro.

cº Capitulo.

1^m In notabili primo ejusdem Capituli.

2^m In notabili secundo ejusdem Capituli, *et ita porro.*

Verit. In Quaestionibus disputatis de Veritate.

Poª In Quaestionibus disputatis de Potentia.

Ma. In Quaestionibus disputatis de Malo.

Virt. In Quaestionibus disputatis de Virtutibus in communi.

Unio. In Quaestione disputata de Unione Verbi Incarnati.

Spiritu. In Quaestione disputata de spiritualibus Creaturis.

Anima. In Quaestione disputata de Anima.

Quol. In Quolibeto... 1, 2, 3, 4, etc.

Opusc. In Opusculo... 1, 2, 3, 4, etc.

Job In Expositione super librum Job.

Psal. In Expositione super Psalterium David.

Isa. In Expositione super Isaiam.

Matth. In Postilla super Matthaeum.

Jo. In Postilla super Joannem.

Rom. Cor. etc. In Expositione super Epistolas Pauli ad Rom. ad Cor. etc.

Dio. In Commento super Dionysium de divinis Nominibus.

Trin. In Expositione super Boetium de Trinitate, seu Opusc. 7º

Hebdo. In Expositione super Boetium de Hebdomadibus.

Caus. In Expositione super Auctorem de Causis.

Ethi. In Commento super XII. libros Ethicorum Aristotelis.

Ente 1, 2, etc. In Commento super librum 1, vel 2 etc. de Ente et essentia.

Meta. In Commento super XII. libros Metaphysicorum.

Phy. In Commento super VIII. libros Physicorum.

Cae. In Commento super libros de Caelo et mundo.

Gen. In Commento super libros de Generatione.

Anima. In Commento super libros de Anima.

Meteor. In Commento super libros Meteororum Aristotelis.

Sensu. In Commento super librum de Sensu.

Memoª In Commento super librum de Memoria etc.

Somno. In Commento super librum de Somno et vigilia.

Poster. In Commento super libros Posteriorum.

Periher. In Commento super libros Perihermenias.

Monitum — Quando non signatur Liber vel Capitulum, tunc primus Liber vel primum Capitulum, semper subintelligitur.

IN OPERA

SANCTI THOMAE AQUINATIS

INDEX

SEU TABULA AUREA EXIMII DOCTORIS

F. PETRI DE BERGOMO

A

IN OPERA

SANCTI THOMAE AQUINATIS

INDEX

SEU TABULA AUREA EXIMII DOCTORIS

F. PETRI DE BERGOMO

1 A praepositio denotat principale agens: sed Per praepositio, denotat causam instrumentalem 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 1, c. fi.

2 A vel Ab praepositio designat tantum habitudinem principii effectivi, sed Per praepositio, designat habitudinem cujuscumque causae 1, d. 32, q. 2, 2, c. | L. prin° | d. 42, L. fi. | Posteriorum, lect. 1, prin°: ut Eva 1. Per. o.

3 Omne quod est ab aliquo, est per illud, et non e converso 1, d. 32, q. 2, 2, c.

1 AARON fuit sacerdos, et fuit pontifex, idest princeps sacerdotum 4, d. 24, q. 3, art. 2, q. 1, 1m | Consecratio 19. Maria 4.

2 Filiae Aaron poterant nubere in qualibet tribu Israel: quia non habebant sortem in haereditate 4, d. 30, q. 2, art. 1, q. 3, 4m.

3 Aaron occulte punitus fuit, propter conflationem vituli, ut praelati puniantur clam, ad evitandum scandalum 4, d. 46, q. 2, art. 2, q. 2, 5m.

Abbas. Benedictio 7. Investiri. Religio 72.

1 ABBATISSA, non habet praelationem ordinariam 4, d. 19, q. 1, art. 1, q. 3, 4m | d. 25, q. 2, art. 1, q. 1, 2m. Clavis 12.

2 Inordinatum est, quod nimis juvenculae fiant abbatissae 1 Tim. 5° c. 2, prin°.

Abdicatio rerum temporalium secundum praeparationem animi (ut scilicet homo sit paratus si opus fuerit omnia distribuere) pertinet directe ad perfectionem: non autem abdicatio rerum actualis: quia sic in ea non consistit essentialiter perfectio: sed est quoddam perfectionis instrumentum 1-2, q. 108, q. 4, 4m | 2-2, q. 184, 7, 1m. Perfectio 71. Melius 3. Voluntas 54. Offerre. Benefacere 1. Paupertas 3. Vel Amor 93, 94. Bonum 165. Martyrium 13. Beatitudo 19. Beneficium 1, 4, 5. Electio 38. Divitiae 10. Objecta 12. Perfectio 64, 74. Christus 90.

Abduci. Bonitas 47. Raptus 1. Virtus 41. Vitium 11.

Abel. Aetas 5. Eucharistia 12. Sacramentum 143.

Abesse. Accidens 62.

Abgarus. Imago 41.

Abhorrere. Animal 41.

Abias interpretatur pater Deus. Matth. 1, me° c.

Abjectio. Intellectus 67. Passio 1, et circa.

Abjectus. Christus voluit abjectos esse suos consanguineos et discipulos: ne eorum praedicatio ad aliquod terrenum commodum composita videretur, et ne salus mundi ascriberetur humanae sapientiae aut virtuti: sed solum divinae. Opusc. 2, c° 7. Abdicatio. Vel Vilis. Religio 90.

Abjicere temporalia dupliciter contingit: scilicet propter contemplationem divinorum, et ne sensus involvatur eis. Primum significatur per rasuram clericorum. Secundum vero per tonsuram

4, d. 24, q. 3, a. 1, q. 1, c. | 2m | q. 3, c. Opusc. 65, c° 9.* Abdicatio. Abjectus. Abraham 27. Abrenuntiatio. Socrates 1. Christus 90.

Abjurare. Haeresis 23, 24.

Ablactatio. Tempus 33.

1 ABLATIVUS construitur in vi causae efficientis, vel finalis, vel formalis, vel in vi effectus formalis 1ª q. 37, 2, c. | 1, d. 32, q. 1, 1, c. | 3, 2m. Generatio 89.

2 Graeci carent ablativis: ideo utuntur genitivis pro ablativis. Rom. 2, lect. 3, fi. A.

Ablatum, vel male detentum debet restitui 2-2, q. 62, 2, c. 8, c. 4, d. 15, q. 1, art. 5, q. 2, c. Acquirere. Baptismus 107. Passio 102, etc. Restitutio, c. usura 117, 142, etc.

Ablutio manuum in missa fit ad decentiam; et significat emundationem etiam a minimis peccatis 3ª q. 83, 5, 1m. * Baptismus 57, 156, 192, 231, 246, 248. Confirmatio 22. Eucharistia 278. Lotio. Sacerdos 21. Sacramentum 124.

Abnegatio. Fides 8, 19.

Abolitio. Accusatio 27. Cessare 4. Circumcisio 7, 9, 42. Lex 223. Maria 34. Papa 3. Poenitentia 10.

Abominatio est actus appetitus refugientis cognitionem alicujus rei 2, d. 26, q. 1, 3, c. me° | Psal. 5, me° c. 1 | Psal. 13, prin°. * Concupiscentia 3. Passio 39.

Abortus est grave peccatum et inter maleficia computandum: et est contra naturam: quia etiam bestiae foetus expectant. Tamen est minus grave quam homicidium: quia adhuc poterat alio modo impediri conceptus. Nec est judicandus talis irregularis: nisi jam formato puerperio, abortum procuret 4, d. 31, L. prin°.

Abortivum dicitur foetus nascens ante tempus debitum, vel foetus vi eductus, vel non perductus ad debitam quantitatem, secundum Isidorum 1ª Cor. 15, lect. 4, fi. * Baptismus 140. Matrimonium 56. Occidere 16. Puer 1.

1 ABRAHAM fuit sacerdos et propheta 3ª q. 31, 2, c. | 3, 4m | Matth. 1, prin°. Prophetia 88.

2 Abraham fuit perfectus 2-2, q. 186, 4, 2m | quol. 4, 24, 2m | Opusc. 18.

3 Abraham aequaliter meruit in matrimonio sicut Joannes in virginitate 2-2, q. 152, 4, 1m | q. 186, 4, 2m | 4, d. 3, 3, q. 2, 3, 5m | Opusc. 18. | Matth. 11, me° | Jo. 8, lect. 5, me° fi. | 1 Cor. 7, lect. 6, prin°. E.

4 Oppositum videtur dicere 2-2, q. 152, 4, 1m | 5, c. 1ª Cor. 7, lect. 8.

5 Verum est, quod Abraham aequaliter meruit respectu praemii essentialis, non autem respectu praemii accidentalis: quia meritum non solum pensatur ex genere actus, sed magis ex animo operantis. Habuit autem Abraham animum sic dispositum, ut

non refert, quibuscumque verbis utatur ad exprimendam suam intentionem. In sacramentis autem verba habent efficaciam ex institutione divina. Absolutio igitur a peccatis in sacramento poenitentiae, est absolutio sacramentalis: et habet verba determinata, scilicet « ego te absolvo. » Opusc. 22, c^o 1.

23 Casus quinque in quibus oportet, quod simplex sacerdos mittat absolvendum ad superiorem: scilicet solemnis poenitentia, excommunicatio reservata, irregularitas, incendium, et consuetudo in aliquo episcopatu 4, d. 20, L. fi.

24 Nullus potest absolvi ab una culpa, quin absolvatur ab omnibus. Quol. 2, 16, 4^m.

25 Immo non semper oportet, ut qui facit quod majus est, faciat et id quod minus est 4, d. 27, q. 3, 2, 2^m | 3^m.

26 Absolutus in articulo mortis si evadat, non tenetur recurrere ad proprium sacerdotem pro alia absolutione; sed sufficit ut notificet ei; nec tenetur recurrere ad superiorem, nisi se offerendo ad satisfactionem 4, d. 20, art. 1, q. 3, 2^m.

27 Absolutio a peccatis requirit duplicem potestatem; scilicet ordinis et jurisdictionis 4, d. 19, q. 1, art. 3, q. 1, 1^m | q. 2, c. | q. 3, 3^m | Quol. 12, 15, c.

28 Absolutio in foro conscientiae est principaliter potestatis clavium: et ex consequenti respicit jurisdictionem: excommunicatio autem totaliter respicit secundum 4, d. 19, q. 1, art. 3, q. 3, 3^m.

29 Absolutionis forma, et modus, et aliae circumstantiae describuntur. Opusc. 22, c^o 1.

30 Solutiones contra errores aliquorum, circa formam, et circa verba absolutionis. Opusc. 22, c^o 2.

31 Character seu potestas conficiendi eucharistiam, et potestas clavium, idest potestas ligandi et solvendi, sunt idem 4, d. 18, q. 1, art. 1, q. 2, 1^m.

32 Immo non sunt idem, eo quod potestas conficiendi non connumeratur clavibus: nec multiplicatur sicut illae: quia est tantum ad unum actum: illae vero ad duos 4, d. 18, q. 1, art. 1, q. 3, 3^m.

33 Sunt idem per essentiam, nec differunt nisi ratione 4, d. 18, q. 1, art. 1, q. 2, 1^m | Opusc. 20, lib. 3, c^o 10, o.

34 Forma absolutionis sacramentalis est haec « Ego te absolvo. » Reliqua quae adjunguntur, sunt in arbitrio sacerdotis 3^a q. 84, 3, c. | 3^m | Opusc. 22, c^o 2.

35 Forma absolutionis sacramentalis, differt a forma baptismi et confirmationis 3^a q. 84, 3, c. | Opusc. 22, c^o 2.

36 Forma absolutionis sacramentalis, debet fieri per verbum indicativum 3^a q. 84, 3, o. | 4, d. 22, q. 2, art. 2, q. 3, o. | Opusc. 22, o.

37 Nec requiritur de necessitate, manus impositio 3^a q. 84, 4, c. Opusc. 22, c^o 4.

38 Absolutio in publico facta ut in Missa, et Prima, et Completorio, non est sacramentalis 3^a q. 84, 3, 1^m | Opusc. 22, c^o 2. 3.

39 Culpa remittitur per absolutionem sacerdotis 3^a q. 84, 3, 3^m | 4, d. 18. q. 1, art. 3, q. 1, o. | q. 3, c. | d. 25, q. 1, 2, 1^m | Cg. 4, c^o 72 | Verit. q. 27, 3, 1^m | 5^m | Quol. 2, 16, 2^m | 4^m | Quol. 4, 10, o. | Opusc. 22, o. | Jo. 11, lect. 6, fi. 6 | c^o 20, lect. 4, fi.

40 In absolutione praemittitur oratio, et etiam dicitur oratio post absolutionem, ut impetretur confitenti idoneitas ad suscipiendum effectum sacramenti: nec est de necessitate. Opusc. 22, c^o 3. Vel Satisfactio 4.

41 Quaedam reliquiae peccati remanent post absolutionem; scilicet dispositio ad peccatum, et reatus, licet diminute 3^a q. 86, 5, o. | q. 89, 1, 3^m | 2, d. 32, q. 1, 1, c. | 4, d. 14, q. 2, art. 1, q. 3. o. * Confessio 59. Judex 7. Judicium 22. Poena 66, 99. Poenitentia 31, 113, 115. Satisfactio 12. Simonia 21. Usura 313.

1 ABSOLUTE dictum intelligitur de dicto simpliciter, sicut ens de substantia, aliquando etiam citius de eo quod dicitur per posterius, ratione adjuncti, sicut ens in alio intelligitur de accidente 1, d. 9, q. 1, 1, 2^m | Verit. q. 7, 5, 3^m.

2 Oppositum videtur dicere. Verit. q. 7, 5, 3^m.

3 Falsum secundum quid, non debet dici simpliciter et absolute falsum. Verit. q. 1, 10, c. fi.

1 ABSOLUTUM est prius relativo secundum esse, et est posterius relativo secundum dici 1-2, q. 16, 4, 2^m.

2 In absolutis comparativum praesupponit positivum: non autem in respectivis, nisi abusive. Caelo. 3, lect. 3, fi. 12. * Denominatio 7, 8. Dignitas 2. Distinctio 33. Nomen 74. Numerus 16, 23, 24. Pater 10. Persona 36. Processio 52. Relatio 21, 72. Voluntas 9. Usura 90.

Absorberi. Coitus 4, 5. Delectatio 55, 56. Usus 7.

1 ABSTINENTIA importat subtractionem ciborum. Ideo est virtus, si ratione reguletur 2-2, q. 143, c. | q. 146, 1, o. Castitas 6.

2 Abstinentia est specialis virtus 2-2, q. 146, 2, o.

3 Abstinentia a cibo necessario ad valitudinem quo ad optimam dispositionem corporis laudatur: non autem quo ad ea quae incumbunt ex officio, vel societate 2-2. q. 141, 6, o. | q. 142, 1, c. | q. 147, 1, 2, o. | q. 150, 1, 1^m | 4, d. 15, q. 3, art. 1, q. 2, 3^m | d. 17, q. 2, art. 3, q. 2, c. | Verit. q. 2, 6, 1^m | Quol. 5, 18, o.

4 Abstinentia impediens ab operibus utilioribus, ad quae quis non tenetur, est indiscreta, etsi non illicita 4, d. 15, q. 3, art. 1, q. 2, 3^m.

5 Abstinentia consistit in medio: licet denominetur a defectu 2-2, q. 146, 1, 3^m.

6 Usus ciborum et eorum abstinentia non pertinent ad regnum Dei: nisi sint cum ratione, fide, et dilectione Dei 2-2, q. 146, 1, 1^m.

7 Abstinentes frequenter diutius vivunt. Et frequentius mortales aegritudines fiunt ex superfluitate cibi, quam ex abstinentia 4, d. 15, q. 3, art. 1, q. 2, 3^m | d. 17, q. 2, art. 3, q, 2, c. | Verit. q. 2, 6, 1^m | Quol. 5, 18, o.

8 In scientia abstinentia est ministranda: ut scilicet homo a cibis abstineat prout oportet, pro congruentia hominum, cum quibus vivit, et personae suae, et pro valitudinis suae necessitate 2-2, q. 15, 3, c. fi. | q. 146, 1, c. fi.

9 Abstinentia est subjective in concupiscibili. Virt. q. 1, 4, c. fi. Continentia 14, etc. Subjective. * Castitas 11. Continentia 1, etc. Christus 89. Delectatio 38. Ebrietas 13. Jejunium 4, 7, 39. Juramentum 23. Luxuria 19. Maceratio o. Miraculum 27. Plato 2. Temperantia 9. Vita 39.

1 ABSTRACTIO triplex: scilicet a materia, et ab inferiori, et a sensu 1^a q. 40, 3, c. | Trin. 18, c. | Opusc. 3, c^o 62 | Met. lect. 10, me^o 2 | Lib. 3, lect. 1, fi. | lect. 7, $prin^o$ 1 | Lib. 8, lect. 1, $prin^o$ 3 | Lib. 12, lect. 2, $prin^o$ 1 | Anima. lect. 4, $prin^o$ | Lib. 3, lect. 8, me^o 3. Resolutio.

2 Abstractio duplex: scilicet secundum duplicem operationem intellectus, idest per modum compositionis et divisionis: sicut cum intelligimus aliquid non esse in alio, vel esse separatum ab eo: vel per modum simplicis et absolutae considerationis: sicut cum intelligimus unum, nihil considerando de alio 1^a q. 85, 1, 1^m. Intellectus 77, 100, etc.

3 Abstractio fit a materia quadruplici: scilicet sensibili, intelligibili, communi, et individuali 1^a q. 85, 1, 2^m | 3^a q. 77, 2, 4^m | 2, d. 2, q. 2, 2, 4^m | Verit. q. 2, 6, 1^m | q. 10, 4, 6^m | Trin. 18, c. | Meta. prol. me^o | Lib. 6, lect. 1, o. | Lib. 11, lect. 7, fi. | Phy. $prin^o$ | Sensu $prin^o$. Cognitio 57. Separatio 2. Unitas 14.

4 Mathematica abstrahunt a materia sensibili: non autem a materia intelligibili: sed per eam demonstrant 1^a q. 85, 1, 2^m | 3, q. 77, 2, 4^m | 2, d. 2, q. 2, 2, 4^m | Verit. q. 2, 6, 1^m | Meta. prol. me^o | Lib. 4, lect. 12, fi. | Lib. 6, lect. 1, fi. | Lib. 8, lect. 5, me^o | Lib. 11, lect. 3, fi. | lect. 7, me^o | Phy. $prin^o$ | Lib. 2, lect. 3, me^o | Anima. 3, lect. 8, me^o | Poster. lect. 30, me^o. Mathematica 4. Scientia 121.

5 Haec linea quae est in materia sensibili, inquantum est individua non potest abstrahi: quia ex hac materia individuatur. Poster. lect. 30, me^o.

6 Intellectus agens abstrahit species intelligibiles a phantasmatibus, inquantum virtute ejus possumus intelligere naturas specierum sine conditionibus individualibus 1^a q. 12, 13, c. | q. 85, 1, 1^m | 3^m | 4^m | 5^m. Phantasma 3, 7. Intellectus 49, 150. Vel Anima. 149.

7 Necesse est, quod intellectus noster abstrahat a phantasmatibus 1^a q. 85, 1, o. | q. 86, 2, 2^m | q. 101, 1, o. Anima. 183, etc.

8 Immo in statu innocentiae, homo non acquisivisset scientiam ex sensibus 3^a q. 61, 2, o. | 4, d. 1, q. 1, art. 2, q. 2, o. Adam 21, etc. Intellectus 82, 97, 125, 127, 146, 247. Scientia 82. Innocentia 18.

9 Omnis intellectus abstrahit ab hic et nunc: aliter tamen angelicus, quam humanus 1^a q. 50, 2, c. | q. 107, 4, c. | 4, d. 17, q. 2, art. 1, q. 1, 1^m fi. | Ma. q. 16, 7, 5^m. Angelus 289. Apprehensio 3. Intellectus 177.

10 Perfectio prudentiae, et cujuslibet intellectualis virtutis, consistit in abstractione a sensibilibus 2-2, q. 15, 3, c. $prin^o$ | q. 53, 6, c.

11 Quanto plus intellectus abstrahit a sensibilibus, tanto melius intelligit 2-2, q. 15, 3, c. | q. 53, 6, c.

12 Abstractio a sensibus, dupliciter contingit: scilicet ex causa animali, idest attentione ad intelligibilia vel imaginabilia, vel ex causa naturali, idest ex infirmitate vel somno 2-2, q. 173, 3, c. | Verit. q. 12, 9, c.

13 Abstractio a sensibus ex triplici causa contingit: scilicet corporali, ut infirmitate, vel diabolica, vel divina 2-2, q. 173, 3, c. | q. 175, 1, c. fi. | 2 Cor. 12, lect. 1, $prin^o$. Scientia 1, 10, 121.

14 Quaedam res sensibiles naturaliter faciunt abstractionem, seu alienationem a sensibus. Verit. q. 13, 1, 12^m.

15 In abstractione speciei intelligibilis est ordo: quia primo oportet quod species repraesentetur sensui; secundo imaginationi, et tertio intellectui possibili: qui immutatur a speciebus phantasmatum, secundum illustrationem intellectus agentis 2-2, q. 173, 2, c. | Verit. q. 2, 6, c. Anima 278. Appetitus 95. Homo, 29. Intellectus 174, 179.

16 Abstractio a sensibus, quandoque fit perfecte ut nihil sensibus percipiatur; quandoque imperfecte, scilicet ut discernatur, sed non plene, inter visa imaginarie et visa per sensum 2-2, q. 173, 3. * Unitas 13. Usus 5.

ACCIDENS

q. 2, o. | d. 12, q. 1, art. 1, q. 2, o. | 1, Cor. 11, lect. 5 pn° me°. Eucharistia 13.

70 Accidens est ibi sine subjecto 1^{a} q. 66, 1, $3.^{m}$ | 3^{a} q. 75, 5, o. q. 77, 1, o. 3, d. 47, 4, c. | 4, d. 11, q. 1. 5, o. | d. 44, q. 2, art. 2, q, 3, c. | Contra 4. c. 63 | 95, | Quol. 3, 1, o. | Quol. 7, 10, o. | Quol. 9, 5, o. Opusc. 2, c. 8, 1 Cor. 11, lect. 5, me°. Deus 400.

71 Accidentia esse sine subjecto convenit Eucharistiae, quadruplici ratione: scilicet propter significationem, propter effectum, propter usum et propter perfectionem 4, d. 12, q. 1, art. 1, q. 2, o. Conversio 11.

72 Quantitas est ibi subjectum aliorum accidentium 3^{a} q. 77, 2, o· 4, d. 12, q. 1, art. 1, q. 3, o. | Contra 4, c.° 62, c° 2, | 64, | 1 Cor. 11, lect. 5, me.°

73 Accidentia haec, non sunt subjective in aere 3^{a} q. 77, 1, c. | 4, 4, d. 12, q. 1, art. 1, q. 3, c. | Contra 4, c.° 65.

74 Accidentia haec, habent modum essendi agendi et patiendi substantiae. Ideo possunt agere et pati quicquid poterat substantia praeexistens 3^{a} q. 77, 3, 4, 5, 6, 7, 8, o. | Cg. 4, c° 66, fi. Quol. 9, 5, 3^{m} | Quol. 10, 3, c. | 1 Cor. 11, lect, 4, fi. Actus 187.

75 Accidentia haec, agunt virtute substantiae 3^{a} q. 75, 6, 3^{m} | q. 75, 3, o. | 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 2. o. | Cg. 4, c° 65 | Quol. 9, 5, 3^{m} | 1 Cor. 11, lect. 4, fi.

76 Accidentia haec possunt immutare ad formam substantialem 3^{a} q. 77, 3, 3^{m} | 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 3, o. | Cg. 4, c.° 65 | 1 Cor. 11, lect. 4, fi.

77 Accidentia haec, immutant corpora vicina 3^{a} q. 77, 3, o. | 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 1, 2, o.

78 Accidentia haec nutriunt 3^{a} q. 77, 6, o. | 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 5 o. | Cg. 4, c° 65 | 1 Cor. 11, lect. 4, fi.

79 Accidentium istorum operationes, quaedam sunt naturales et quaedam miraculosae 3^{a} q. 75, 6, 3^{m} | 4, d. 12, q. 1, art. 2. q. 3, 3^{m} | q. 4, 4^{m}.

80 Ex eis potest aliquid generari 3^{a} q. 77, 5, o. | 8, 2^{m} | 4, d 12, q. 1, art. 2, q. 4, o. | Cg. 4, c.° 65 | Quol. 9, 5, 3^{m} | 1 Cor. 11, lect. 4, fi.

81 Haec accidentia possunt misceri cum aliis liquoribus 3^{a} q. 77, 8, o. | 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 6, o. | Quol. 10, 3, c.

82 Oppositum videtur dicere 3^{a} q. 77, 8, c. | 1^{m} | 3^{m}.

83 Accidentia haec possunt frangi, nec tamen Christus frangitur 3^{a} q. 77, 7, o. | 4, d. 10, 1, 1^{m} | d. 12, q. 1, art. 3, q. 1, 2, o. | Cg. 4, c° 66 | Opusc. 2, c° 8 | 1 Cor. 11, lect. 5, fi.

84 Haec fractio tria significat: scilicet divisionem corporis Christi in passione, distributionem virtutis ejus, et triplicem statum animarum: scilicet quia quidam sunt adhuc vivi, quidam in plena participatione beatitudinis, et quidam in expectatione plenae beatitudinis 3^{a} q. 83, 5, 7^{m} | 8^{m} | 4, d. 12, q. 1, art. 3, q. 3, o. | 1 Cor. 11, lect. 5, fi.

85 Accidentia haec, corrumpi possunt sicut et ante consecrationem dupliciter: scilicet per se, idest, per alterationem contrariarum qualitatum, per augmentum et diminutionem, idest per additionem vel divisionem quantitatum: et per accidens, idest per corruptionem subjecti 3^{a} q. 77, 4, o. | 5, c. | 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 3, o. | Cg. 4, c° 65. Incipere 4.

86 Ista corruptio non est miraculosa, sed miraculum supponit 1^{a} q. 77, 4, 3^{m} | 5, c. fi. | Cg. 4, c° 66, fi.

87 Oppositum videtur dicere 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 4, 4^{m} | Opusc. 11, art. 25.

88 Nulla immutatio horum accidentium facit ibi desinere corpus Christi, nisi qua corrumperetur substantia panis et vini si adesset 3, q. 76, 6, o. | 8, c. fi. | q. 77, 4, o. | 5, 8, c. | q. 80, 3, c. | 3^{m} | q. 83, 6, 7^{m} | 4, d. 10, art. 4, q. 2, 1^{m} | d. 12, q. 1, art. 2, q. 3, o, | q. 6, c. | Cg. 4, c° 66, fi. | Quol. 9, 5, 3^{m} | Quol. 10, 3, c. | 2^{m} | 1^{a} Cor. 11, lect. 7, m°.

89 Accidentia haec sunt composita ex quo est et quod est 3^{a} q. 77, 1, 4^{m} | 4, d. 12, q. 1, art. 1, q. 3, 5^{m}. Forma 18.

90 Nihil potest esse medium inter substantiam et accidens 1^{a} q. 77, 1, 5^{m} | Spiritu. 11, c. me°.

91 Oppositum videtur dicere a simili 4, d. 12, q, 1, art. 1, q. 3, c. Accidens 92.

92 Si accidens accipiatur secundum quod dividitur contra substantiam, sic nihil potest esse medium inter substantiam et accidens, quia dividuntur secundum affirmationem et negationem, scilicet secundum esse in subjecto et non esse in subjecto. Si autem accipiatur accidens, secundum quod ponitur unum quinque universalium, sic aliquid est medium inter substantiam et accidens, quia proprium est medium inter substantiam et accidens sic dictum 1^{a} q. 77, 1, 5^{m}. Medium 12.

93 Accidentium novem sunt genera: scilicet quantitas, qualitas, ad aliquid, actio, passio, ubi, situs quando et habere. Opusc. 42, c° 19.

94 Triplex est genus accidentium: scilicet proprium, inseparabile et separabile. Primum causatur ex principiis speciei, secundum autem et tertium ex principiis individui 1, 9, 77, 1, 5^{m}. Spiritu. 11, c. fi. | Anima. 12, 7^{m} | Poster. lect. 14, prin° 1. Alius 3.

95 Immo primum causatur ex principiis individui 4, d. 10, art. 2, q. 3, 3^{m} | Poster. lect. 11, me°.

ACCIDENS

96 Accidens quadruplex: scilicet causatum ex principiis speciei vel individui, vel ab extrinseco per vim, vel a non contrario, sed perficiente 1, d. 17, q. 1, 2, 2^{m}.

97 Accidens speciei consequitur formam; accidens autem individui consequitur materiam 1^{a} q. 54, 3, 2^{m} | Ente me° 4.

98 Accidens dicitur dupliciter: scilicet natura accidentis condivisa substantiae, et quod nominat aliquid per aliud 1^{a} q. 77, 1, 5^{m} | 1-2, q. 7, 1, 2^{m} | 1, d. 30, 1, 2^{m} | Spiritu. 11, c. | me° fi. | Meta. 5, fi. | Lect. 7, prin° | lib° 11, lect. 8, prin° 2.

99 Accidentium quaedam denominant suum subjectum, et quaedam non. Ideo tantum prima sunt concreta subjecto, si consequuntur primum esse ejus 2, d. 12, 5, 2^{m}.

100 Accidens duplex: scilicet simplex, et copulatum subjecto. Meta. 7, lect. 4, me° 4.

101 Accidens per se consideratur ab arte, non autem accidens omnino per accidens 1-2, q. 7, 2, 2^{m} | q. 18, 3, 2^{m} | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. | prin° 4 | d. 13, q. 2, 2, c. fi. Ma. q. 8, 1, c. prin° Meta. 4, lect. 1, prin° | lect. 2, me° c. | lib. 11, lect. 8, o.

102 Accidens dupliciter dividitur: scilicet per accidens, idest per subjectum: et per se, idest secundum speciem, dupliciter: scilicet ut commune in species, vel ut medium in extrema per resolutionem. Cae. 3, lect. 3, me°.

103 Non omne per accidens est raro; sed aliqua sunt ut semper, et aliqua ut frequenter. Ma. q. 1, 3, 15^{m} | 17 | Poster. lect. 1, prin°.

104 Oppositum videtur dicere. Meta. 5, fi. | lib. 6, lect. 2, etc.

105 Accidens aliquod miraculose productum in aliquo subjecto efficitur ei naturale; sicut caecus miraculose illuminatus, naturaliter videt 3^{a} q. 77, 4, 3^{m}.

106 Oppositum videtur dicere a simili 4, d. 12, q. 1, art. 2, q. 4, 4^{m} | Opusc. 11, art. 25.

107 Accidentia per se, sunt perpetua; non autem accidentia per accidens naturaliter. Po° q. 5, 4, 3^{m}. Per se 3.

108 Aliqua in creaturis, per accidens de Deo dicuntur: non quidem quod accidens in Deo sit, ut Augustinus dicit; sed secundum aliquid extra ipsum existens, quod ad ipsum accidentaliter comparatur. Non enim esse Dei, a creatura dependet, sicut nec esse aedificatoris a domo. Unde, sicut accidit aedificatori, quod domus sit; ita accidit Deo quod creatura sit. Po^{a} q. 7, 8, 6^{m}.

109 Omne illud sine quo aliquid potest esse, praedicatur de eo per accidens. Po^{a} q. 8, 8, 6, fi.

110 Accidens, et omne praeter rationem rei, est duplex: scilicet determinativum alicujus essentialium principiorum, et non determinativum. Secundum tantum est in angelis: sed utrumque est in compositis 1^{a} q. 54, 3, 2^{m} | Quol. 2, 4, 1^{m}.

111 Nullum accidens est in Deo 1^{a} q. 3, 6, o. | q. 6, 3, c. | q. 28, 2, c. | q. 29, 3, 3^{m} | q. 40. 1, 1^{m} | q. 54, 3, 2^{m} | 1, d. 8, q. 4, 3, o. | d. 26, q. 2, 2, 1^{m} | d. 30, 1, 2^{m} | 4^{m} Cg. 1, c° 23, | 32, | lib. 2, 8, 4, | 9, | 12, 1^{m} | li° 4, c° 14, prin° etc. | 41, me° | 92, 3^{m} | Po^{a} q. 6, 3, c. | m e° fi. | q. 7, 4, o. | q. 8, 1, 9^{m} | 2, 6^{m} | 3, 10^{m} | q. 9, 3, 6^{m} | q. 10, 2, 17^{m} | 3, c. me° | 4, c. prin° | Quol. c. 4, c. fi. | Opusc. 3, c° 13, 23, 55, 65, 66. Bonitas 25. Haeresis 120. Vel Caelum 22.

112 Aliquid praedicatur de Deo per accidens 1^{a} d. 30, 1, 2^{m} | 4^{m} | Po^{a} q. 7, 8, 6^{m} | q. 8, 2, 6^{m}.

113 Immo nihil praedicatur de Deo per accidens 1^{a} q. 3, 6, c. fi. | 1, d. 4, q. 2, 2, 3^{m} | Po^{a} q. 10, 1, c.

114 Ista est per se, et nullo modo per accidens: Pater est Deus, et e converso 1^{a} q. 39, 2^{m}.

115 Oppositum videtur dicere. Po^{a} q. 8, 2, 6^{m}.

116 Relationes temporales Dei ad creaturas, dicuntur de Deo per accidens, et per se 1, d. 30, 1, $2.^{m}$ | Po^{a} q. 7, 8, 6^{m}.

117 Commune est omni accidenti, non esse de essentia rei. Anima. 12, 7^{m} | Meta. 5, fi. Forma 40.

118 Quod est in genere substantiae, nulli potest esse accidens 2, d. 13, 3, c. me° | d. 14, 5, 2^{m} | 3, d. 6, q. 3, 2, c. | Meta. 11, lect. 3. me° | lect. 12, principio | Phy. lect. 3, principio | li° 5, lect. 3, principio.

119 Accidens in abstracto, non praedicatur secundum magis et minus 1-2, q. 52, 1, 2, 3, o. | q. 53, 2, 3^{m} | Verit. q. 1, 11, c. Magis 2.

120 Accidentia conferunt ad cognitionem quidditatis in naturalibus, non autem in mathematicis: Cg. 3, c° 56, 4^{m}. Forma 145.

121 Accidens non generatur nec corrumpitur; et quae corrumpuntur, non omnino in nihilum rediguntur: non quidem quia aliqua pars eorum remaneat; sed quia remanent in potentia materiae vel subjecti 1^{a} q. 104, 4, 3^{m} | 1-2, q. 110, 2, 3^{m}. Nativitas 4, 5.

122 Accidens ex se non habet vim producendi accidens 1, d. 3, q. 4, 3, 2^{m}.

123 Unum accidens, non potest mutari in aliud accidens. Quol. 3, 2, 4. Eucharistia 100, 101.

124 Accidens non variatur subjective, sed subjectum secundum ipsum 1^{a} q. 9, 2, 3^{m} | q. 16, 8, c. fi. | 1, d. 8, q. 3, 2, 3^{m} | d. 17, q. 2, 1, 3^{m} | 3, d. 23, q. 3, art. 4, q. 3, 2^{m} | Verit. q. 14, 7, 3^{m}. * Amicitia 22. Amor 97. Definitio 25, 33, 34, 41, 42. Persona 15. Praedicamentum 3, 6. Relatio 68. Abstractum 3. Actio 49, 50. Adjectivum 3, 4, 7. Artificiale 2, etc. Bonitas 41, 44, 84, 156,

157, 235. **Charitas** 1, 2. **Creatio** 20. **Dimensiones** 13, etc. **Ens** 5, 8, etc. **Forma** 119, etc. **Magis** 2. **Meta.** 12. **Natura** 19. **Notitia** 5. **Proprium** o. **Reduplicatio** 2. **Resurrectio.** **Subjectum** 6, etc. **Substantia** 6, 11, 12, 19. **Verbum** 27. **Agere** 2. **Aliquis.** **Alius** 3. **Angelus** 11, 12, 48. **Assimilatio** 17, etc. **Circumstantia** 1. **Consilium** 2. **Corpus** 13. **Delectatio** 23. **Individuum** 32.

1 **ACCIDENTALITER** advenire, contingit tantum dupliciter: scilicet contactu, vel sicut motor motori 3, d. 6, q. 3, 2, c. **Accidentale.** **Amor** 32. **Angelus** 49, 56, 533, 541, 545. **Aureola.** **Charitas** 135, 148. **Corpus** 41. **Eleemosyna** 28. **Eucharistia** 258. **Meritum** 40, 54, 81, 111. **Suffragia** 5. **Christus** 59. **Beatitudo** 83. **Bonitas** 169.

2 Aliquid convenit accidentaliter, quod in se, substantia est; et aliquid substantialiter, quod in se est accidens 2, d. 26, 2, c. | 3, d. 6, q. 3, 2, c. **Fructus** 22.

3 Quod autem accidit in hominibus, quod bonum sit ut in paucioribus, et malum ut pluribus, ex hoc contingit, quia pluribus modis contingit deviare a medio, quam medium tenere: et etiam quia sensibilia sunt magis nota apud multos, quam bona rationis 1-2, q. 71, 2, 3^m | Ma. q. 1, 3, 17^m. **Operatio** 10.

4 Omne quod advenit alicui post ejus esse completum, convenit ei accidentaliter, nisi trahatur in communione illius esse completi 3^a q. 2, 6, 2^m | 2, d. 26, 2, c. **Accidens** 19. **Anima** 12.

5 Quod accidit alicui naturae, non est universaliter in illa natura 1^a q. 51, 1, c.

6 Nulla forma de genere substantiae convenit alicui accidentaliter. Ideo omnis forma adveniens accidentaliter, est accidens 1^a q. 67, 3, c. | 2, d. 26, 2, c.

1 **ACCIDIA** est taedium bene operandi, et tristitia de re spirituali 1^a q. 63. 2, 2^m | 2-2, q. 35, 1, 2, c. | 3, c. | 2^m | 4, c. | 2^m | q. 54, 2, 1^m | 2, d. 42, q. 2, 3, c. fi. | Ma. q. 8, 1, c. fi. | 7^m | q. 11, 10. Job lect. 1, fi. **Amaritudo.** **Concupiscentia** 3. **Humilitas** 5.

2 Accidia non est recessus mentis a quocumque bono spirituali, sed a divino, cui oportet mentem ex necessitate inhaerere 2-2, q. 35, 3, 2^m | Ma. q. 11, 3. 4^m.

3 Accidia est peccatum 2-2, q. 35, o. | Ma. q. 11, 1, c. fi. | 3, o.

4 Accidia de se est peccatum mortale 2-2, q. 35, 3, o. | Ma. q. 11, 1, c. fi. | 3, o.

5 Tristitia de bono spirituali divino, est speciale peccatum, scilicet accidia; sed in communi convenit omni vitio. Similiter gaudium de bono spirituali divino convenit speciali virtuti, scilicet charitati; sed in communi convenit omni virtuti 2-2, q. 35, 2, o. | 3, 2^m | 4, 3^m | Ma. q. 11, 2, o. | 3, 4. c.

6 Accidia est species tristitiae 1-2, q. 35, 8, o. | Verit. q. 26, 4, 6^m.

7 Accidia est vitium capitale 2-2, q. 35, 4, o. | q. 36, 4, c. | 2, d. 42, q. 2, 3, c. fi. | Ma. q. 8, 1, c. fi. | q. 11, 4, o.

8 Filiae accidiae sunt sex: scilicet malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor, et evagatio mentis 2-2, q. 35, 4, 2^m | 3^m | Ma. q. 11, 4, o. **Ignorantia** 21. **Ira** 68. **Desperatio** 7. **Devotio** 14. **Odium** 15. **Somnolentia.** **Verbositas.**

9 Accidia est contraria charitati 2-2, q. 35, 3, c. | Ma. q. 11, 3, c. | 6^m.

10 Accidia et invidia opponitur gaudio charitatis: scilicet prima ut est de bono divino, secunda ut est de bono proximi 2-2, q. 34, prin^o | q. 35. prin^o | 3, c. | q. 36, 3, c. | 3^m | Ma. q. 11, 3, c.

11 Accidia est contra tertium praeceptum decalogi 2-2, q. 35, 3, 1^m | Ma. q. 11, 3, 2^m.

12 Jejunantes maxime impugnantur circa horam sextam, idest in meridie ab accidia, propter famem, et aestus solis 2-2, q. 35, 1, 2^m. **Curiositas** 2. **Negligentia** 2.

1 **ACCIPERE** aliquid in bono, vel in malo, dicitur dupliciter: scilicet accipere proprie, et accipere abusive 2-2, q. 55, 4, 1^m.

2 Accipere ab alio est indigentis, si accipiens praeexistat, vel acceptum deficere possit; non autem aliter. Po^a q. 10, 1, 13^m | 14^m. * **Abraham** 3, 19. **Ut Alexius.**

3 Non omne acceptum, est receptum in aliquo 1^a q. 27, 2, 3^m.

4 Accipiens ab aeterno, semper habuit: sed accipiens in tempore, ante acceptionem, non habet, sed habet quando jam accepit Po^a q. 3, 13, 2^m.

5 Accipere ab alio, est commune Christo et creaturae analogice, non autem univoce 1^a q. 33, 3, 2^m | 1, d. 44, 1, 2^m | 3, d. 4, q. 1, art. 2, q. 2, 2^m | d. 11. 1, 3^m | Po^a q. 2, 5, 6^m. **Angelus** 289, 301, 306. **Repositio** 1. **Deus** 121, 265. **Furtum** 8, etc. **Animal** 44. **Appetitus** 95. **Circumcisio** 29. **Persona** 36.

Accipiter significat ministros potentum ad praedam 1-2, q. 102, 6, 1^m.

Accommoda. **Deus** 311. **Distributio.** **Phantasma** 8. **Utile** 4. **Usus** 8, 18.

Accommodare. **Concedere.** **Confessio.** **Usura** 189, 195.

Accrescere. **Ascendere** 18. **Augmentum** o. **Baptismus** 45. **Esse** 46. **Peccatum** 225. **Usura** 204.

1 **ACCUSATIO** instituta est, ne nocens innocens videatur 4, d. 41, art. 5, q. 2, c. **Crimen** o.

2 Accusatio debet fieri in scriptis 2-2, q. 68, 2, o. | 4. d. 19, q. 2, a. 3, q. 1 | 4, d. 35, 3, 6^m | Quol. 11, 13, c.

3 Accusatio est de praecepto, volenti probare peccatum contra communitatem 2-2, q. 68, 1, o. **Culpa** 4. **Judex** 6.

4 Accusatio est injusta per calumniam, praevaricationem, et tergiversationem 2-2, q. 68, 3, o. **Tergiversari.** **Calumnia** o. **Praevaricator** 3.

5 In accusatione non oportet praecedere admonitionem 4, d. 19, q. 2, art. 3, q. 1, 4^m | d. 35, 3, 6^m | Virt. q. 3, 2, 6^m. **Admonitio** 4.

6 In denuntiatione enim attenditur emendatio fratris, sed in accusatione punitio criminis 2-2, q. 67, 3, 2^m | q. 68, 1, c. | 4, d. 35, 3, 6^m | Virt. q. 3, 2, 6^m. **Crimen.**

7 Accusatio non debet fieri, nisi in peccatis quae vergunt in damnum corporale vel spirituale communitatis. Virt. q. 3, 2, 7^m.

8 Accusari potest factum, et persona 4, d. 41, a. 5, q. 2, c.

9 Accusatus tenetur dicere veritatem judici interroganti juridice; scilicet si praecessit infamia, vel indicia expressa, vel probatio semiplena 2-2, q. 69, 1, o. | 2, c. | 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 2, 1^m | 3^m | d. 19, q. 2, art. 3, q. 1, 5^m | q. 2, c. Quol. 5, 16, o. **Judex** 5. **Confessio** 4.

10 Accusatus potest defendere se per prudentiam, non autem per calumniam, vel collusionem 2-2, q. 69, 2, o. | 3, c.

11 Et ei licet appellare 2-2, q. 69, 3, c. **Appellare** 2.

12 Accusatus falso ex levitate et non ex malitia, potest remittere poenam talionis; non autem si desistat per collusionem, sed tantum princeps 2-2, q. 68, 4, 2^m.

13 Mulier accusata de adulterio penitus occulto, non debet confiteri in judicio, nec ab ea debet exigi juramentum. Quol. 5, 16, o.

14 Accusari potest matrimonium, et per testes 4, d. 41, art. 5, q. 2, 3, o.

15 Accusatio matrimonii potest fieri verbo et scripto, ita quod exprimatur persona accusans, matrimonium quod accusatur, et impedimentum 4, d. 41, art. 5, q. 2, 1^m.

16 Quando accusatur matrimonium propter perpetuum impedimentum dirimens contractum, repelluntur extranei ut suspecti, si consanguinei tacent qui probabilius sciunt 4, d. 41, art. 5, q. 2, 2^m.

17 Quando matrimonium accusatur non esse contractum, debent repelli parentes ut suspecti, nisi accusans sit inferior dignitate et divitiis, qui aestimari possit, quod velit libenter illud matrimonium stare 4, d. 41, art. 5, q. 2, 2^m.

18 Qui prius tacuit, debet postea repelli ab accusatione matrimonii, nisi prius legitime fuerit impeditus, vel nisi juret se postea didicisse impedimentum, nec procedere ex malitia 4, d. 41, art. 5, q. 2, 4^m.

19 Accusatur uxor de adulterio dupliciter: scilicet coram judice saeculari, et ecclesiastico. In primo est obligatio ad talionem, non autem in secundo 4, d. 35, 3, 5^m. **Uxor** 22.

20 Obligatio ad poenam talionis fit in accusatione personae de crimine, quia tunc agitur ad punitionem ejus; non autem in accusatione matrimonii, sed ad impediendum illicitum 4, d. 41, a. 5, q. 2, 1^m.

21 Quando sunt tantum sponsalia, non accusatur matrimonium, quia non accusatur quod non est; sed potest denuntiari impedimentum, ne contrahatur matrimonium 4, d. 41, art. 5, q. 2, 3^m.

22 In accusatione matrimonii, idem potest esse accusator et testis. Nec juratur de calumnia. Consanguinei possunt esse testes, contumax potest excommunicari lite non contestata. Valet testimonium de auditu. Et post publicationem testium, testes possunt adduci 4, d. 41, art. 5, q. 3, o. **Excommunicatio** 22. **Vel judicium** 47.

23 Poenitentia uxoris adulterae, debet inducere virum, ne eam accuset vel dimittat: sed ad hoc non potest cogi; quia cessante culpa et macula et reatu quo ad Deum, manet poena ecclesiae, humano judicio inferenda.

24 Si mulier agit jure petitorio, prius tractabitur de exceptione viri. Si autem jure possessorio, prius debet restitui vir, et e converso, nisi vir excipiat publicam fornicationem uxoris, vel proponat gradum consanguinitatis divino jure prohibitum. Tertio si objiciatur exceptio rei judicatae, a qua non est appellatum. Quarto si objiciatur nimia saevitia viri, et odium capitale contra uxorem. Quinto si agens spoliavit alium sine causa 4, d. 41, L. n.

25 Accusans in probatione deficiens, meretur poenam talionis 2-2, q. 68, 4, o. | 4, d. 41, art. 5, q. 2, 1^m | Quol. 11, 13, c. **Judex** 25.

26 Accusans falso, meretur duplicem poenam: scilicet talionis, pro nocumento accusati, et infamiae pro calumnia. Sed quandoque princeps liberat ab utraque, et quandoque tantum a prima 2-2, q. 68, 4, 3^m.

27 Desistere ab accusatione ordinate et sine vitio, contingit dupliciter: scilicet si in processu perpendat se false accusasse, vel si princeps eam aboleat 2 2, q. 68, 3, 3^m. **Papa** 3.

28 In notoriis non requiritur accusator, quia infamia tenet locum accusatoris 2-2, q. 67, 2, 3^m | 3, 2^m. **Infamia** 1.

29 Subditi possunt suos superiores accusare 2-2, q. 68, 1, 2^m.

30 Nullus debet accusare religiosum in capitulo, de crimine occulto 2-2, q. 33, 7, 4^m | 4, d. 19, q. 2, art. 3, q. 1, 3^m | Virt. q. 3, 2, 8^m.

31 Excommunicati, infames, et de majori crimine accusati, non

ACTIO

Lex. 54. Ma. 24, 12, 13, 52. Medium 3, etc. Membrum 1, 3, 5, 7. Nomen 64.

28 Actio transiens proprie actio dicitur; sed actio immanens proprie dicitur operatio. Verit. q. 8, 6, c. * Objectum 15, 17. Prius 12. Motus 3, 29.

29 Actio transiens infert ex se passionem, non autem immanens 1ª q. 23, 2, 1m | 2-2, q. 59, 3, 3m | 1 d. 40, q. 1, 1, 1m.

30 Actio immanens est actus et perfectio agentis, non autem transiens, sed tantum patientis 1-2, q. 3, 2, 3m | q. 31, 5, c. | Cg. 1, cº 100, 2m | lib. 2, cº | Verit. q. 14, 3, c. | Po.ª q. 3, 15, c. fi. | q. 5, 5, 14m | q. 10, 1, c. | Ethic. lect. 12, meº 3 | lib. 2, lect. 4, meº 3 | Meta. 9, lect. 9, fi. 7. * Propositio 8, 9. Qualitas 8. Quantitas 17.

31 Actio immanens est tantum viventium, transiens est etiam aliorum. Poª q. 10, 1, c. meº.

32 In omni actione transeunte, requiritur aliud principium in agente, et aliud in patiente; non autem in immanente. Poª q. 9, 9, 4m.

33 Actio duplex: scilicet una cum transmutatione materiae, sicut actio physica; alia sine transmutatione materiae, quae scilicet materiam non praesupponit, sicut patet in creatione. Sed actio corporis est, qua agit secundum quod est actu, in aliud corpus, secundum quod est in potentia 1ª q. 91, 2, c. | q. 115, 1, c. | Poª q. 1, 1, 15m. Satisfactio 3. Sensus 32.

34 Actio corporis duplex: scilicet realis, secundum proprietatem corporis, idest ad transmutationem materiae, et intentionalis secundum quod participat aliquid de proprietate substantiarum separatarum. Poª q. 5, 8, c. fi.

35 Omnis actio creaturae, differt realiter ab ea 1ª q. 54, 1, 2, c. | 1, d. 3, q. 4, 2, c. | Cg. 1, cº 20 | Poª q. 10, 1, 5m | Quol. 10, q. 3, 1, c.

36 Actio instrumenti duplex: scilicet secundum propriam formam, et ut movetur a principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis, secunda vero est eadem 3ª q. 19, 1, c. | 2m | 2, c. | q. 62, 1, 2m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. meº | Verit q. 22, 13, c. | q. 27, 4, c. | 2m | Poª q. 3, 4, c. meº. Agens 29.

37 Actio humana, speciem sortitur a fine proximo; quia ad bonitatem vel malitiam rei, non solum exigitur bonitas vel malitia finis ultimi, quem respicit voluntas intendens; sed etiam bonitas vel malitia finis proximi, quem respicit voluntas eligens. Et ideo non sequitur, quod bonitas voluntatis intendentis, ad bonitatem actus sufficiat 1-2, q. 1, 3, c. | 3m | 2-2, q. 11, 1, 2m | 2, d. 40, 2, c. | 3m. Verit. q. 20, 1. 2m. Actus 145, 146. Voluntas 2.

38 Actio humana, secundum jus naturale considerata, quadruplex: scilicet habens deformitatem inseparabilem, secunda separabilem, per circumstantias aliquas; indifferens, et secundum se bona. Quol. 9, 5, c.

39 Bonum et malum sunt differentiae actionis, inquantum est voluntaria 2, d. 40, q. 1, 1, 1m. Ma. 52, 54, 55. Actus 157, etc. 163. Bonitas 231.

40 Aliqua actio dupliciter dicitur intellectualis: uno modo sicut consistens in intellectu, alio modo ut regulata et imperata ab aliquo intellectu. Et aliqua actio dupliciter dicitur voluntaria: uno modo elicitive, alio modo imperative 1ª q. 112, 1, 1m | 1-2, q. 1, 1, 2m | q. 6, prinº | 4, c. | 5, 1m | q. 8, prinº | q. 20, 2, 31, | q. 71, 6, c. | q. 74, 2, c. | Ma. q. 8, 3, 17m.

41 Actio voluntaria, fundatur super actionem naturae 1-2, q. 10, 1, 1m | 1, d. 12, 1, a. 2. Jus 11. Voluntas 55, etc.

42 Eadem actio secundum speciem naturae, potest differre secundum speciem moris, et e converso 1-2, q. 1, 3, 3m | 3ª q. 47, 3, 3m | d. 40, 1, 4m | 4, o.

43 Actionum quae ab homine aguntur, illae solae dicuntur humanae proprie quae sunt a voluntate deliberata. Si quae autem aliae actiones homini conveniant, possunt dici quidem hominis actiones, sed non proprie humanae, cum non sint hominis inquantum est homo; sicut cum aliquis movet pedem vel manum, aliis intentus, vel fricat barbam 1-2, q. 1, 1, art. 3, | c. | 3m | Cg. 3, cº 2, fi. Finis 134. Fricare. Homo 38.

44 Actio naturae terminatur ad unum, non autem voluntaria 1ª q 41, 2, c. | 1-2, q. 10, 2, 2m. Libertas o. Voluntas 78, etc. Agens 14. Anima 34, 46, 290. Forma 59. Operatio 14. Potentia 14, etc. 18.

45 Actio naturalis, semper praesupponitur aliis actionibus. Ma. q. 16, 4, c. fi. | 4m | 5m.

46 Omnis actio corporis est naturalis, quia non operatur nisi naturaliter. Cg. 3, cº 102, fi.

47 Actio primi principii proprie dicitur operatio, non autem actiones secundorum, sed dicuntur operata 3ª q. 19, 1, c.

48 Diversae actiones ad unum effectum, quarum una est ut disponens et alia ut perficiens, dicuntur una 4, d. 7, q. 1, art. 1, c. | Cg. 2, cº 57, 1m | 87, 3m.

49 Actio et passio conveniunt in una substantia motus et sunt unus motus numero: differunt tamen propriis rationibus et differunt tantum secundum diversas habitudines 1ª q. 28, 3. 1m | q. 41, 1, 2m | q. 45, 2, 2m | 3, c. | 2, 2, q. 90, 3, c. | 2, d. 40, 4m | Meta. 11, lect. 9, fi. | Phy. 3, lect. 4, o. | Anima. 3, lect. 2.

ACTIO

50 Immo non potest esse idem accidens numero actio et passio, sed eorum differentiae sunt tantum penes terminos, scilicet agens et patiens 2, d. 40, 4, 1m | Cg. 2, cº 57, 1m.

51 Actio ut praedicamentum, dicit aliquid fluens ab agente cum motu 1. d. 8, q. 4, 3, 3m. * Accidens 53, 74, 93. Actio 111.

52 Actio speciem habet a forma agentis 1ª q. 14, 5, 3m | 1-2, q. 1, 3, c. | 3ª q. 19, 1, 3m | 1, d. 13, 2, c. prinº | 2, d. 40, 1, c. | 5m | Cg. 3, cº 8, 1m | Verit. q. 20, 1, 2m | Virt. q. 2, 3, c. | 7, 17m | Phy. 2, lect. 2, fi. Ma. 43. Operatio 3.

53 Actiones differunt specie secundum diversitatem formarum, quae sunt principia earum, licet agentia non differant specie 2, d. 40, 1, c. | 5m. Homo 40.

54 Principium actionis, primo est finis, secundo agens, tertio forma, non autem materia 1ª q. 105, 5, c. Vel potentia 2, meº. Anima 47, 53.

55 Illud quod est indeterminatum, vel in potentia, ut sic, non potest esse principium alicujus actionis 1, d. 45, 3, c.

56 Actio speciem naturalem habet ex agente et termino magis, sicut et motus; a principio autem intrinseco est naturalis. Poª q. 6, 8, c. prinº.

57 Actio quaelibet commensuratur virtuti agentis. Nec aliquod agens naturale, nititur ad agendum id quod excedit suam facultatem 2-2, q. 1, 30 | c. Natura 34.

58 Omnibus rebus naturaliter insunt principia propriarum operationum, quibus eas convenientes reddant fini suo 4, d. 33, q. 1, 1, c. prinº.

59 Actio est in agente subjective 1, d. 32, q. 1, 1, c. meº | d. 40, q. 1, 1, 1m | 2, d. 40, 4, 1m | 3, d. 18, 1, 4m | Poª q. 7, 9, 7m | 10, 1m | q. 8, 2, c. * Appetitus 52. Caput 4. Conceptio 3, 35. Subjective.

60 Immo actio est tantum in patiente subjective. Meta. 11, lect. 9, fi. | Phy. 3, lect. 3, fi. 5 | Anima. 3, lect. 2, meº 7.

61 Actiones quae sunt in agente, sunt quasi perfectio ipsius. Hujusmodi autem non sunt nisi actiones cognoscentis et appetentis. Cg. 2, c. 23, 4m.

Immo non solum actiones immanentes, sed etiam actiones transeuntes, sunt in agente, et sunt perfectiones ipsius. Poª q. 7, 9, 7m | 10, 1m | q. 8, 2, c.

62 Omne agens habet in se formam, qua agit. Quol. 6, 2, c. | Spiritu. 2, 10, c. | Anima. 2, c. | 5, c. meº | 16, c. meº. Opus. 9, q. 37 | Anima. 3, lect. 7, fi. | lect. 10. Creatura 34.

63 Omnis forma dependens ab agente secundum fieri tantum, remanet cessante actione ejus 1ª q. 104, 1, c. | Poª q. 5, 1, o.

64 Impossibile est actionem unius agentis terminari ad formam tantum et alterius ad subjectum formae, nisi in agentibus subordinatis 1ª q. 118, 2, 3m | 2, d. 18, q. 2, 1, 5m | Poª q. 3, 6, 21m | 9, 21m.

65 Una et eadem actio procedit a primo et secundo agente, non autem a duobus agentibus unius ordinis 1ª q. 101, 5, 2m.

66 Actiones diversorum agentium non possunt terminari ad unum effectum, nisi agentia sint subordinata 3, d. 37, q. 3, 3, c. | Cg. 2, cº 87, 3m. * Aestimativa 3. Denominatio 6.

67 Non omnis novitas effectus ponit novitatem in actione et mutationem in agente; sed tantum si agens agat ex necessitate naturae, vel actio sit media inter agens et effectum 2, d. 1, q. 1, 5, 11m | Cg. 2, cº 35, 1m | 2m | Poª q. 3, 17, 12m | Opus. 3, cº 97. * Figura 7. Finis 11, 12, 63, etc. 134. Forma 117, 118.

68 Omnis actio potentiae vel virtutis motae a superiori potentia vel virtute, est etiam passio. Unio 5, c.

69 Actio est magis propinqua agenti, quam patienti 4, d. 9, art. 2, q. 2, c. fi.

70 Quanto agens est potentius, tanto magis potest actionem suam diffundere ad magis distans 1ª q. 118, 1, c. | 2-2, q. 141, 7, 2m | Cg. 2, cº 6, 6m | libº 3, cº 24, fi. | Poª q. 3, 4, c. fi. * Imprimere 3. Individuum 10.

71 In qualibet actione illud quod est ex parte agentis, est quasi formale: et quod est ex parte patientis vel recipientis est quasi materiale 4, d. 46, q. 2, art. 2, q. 3, c.

72 Actio primi agentis est prior in movendo, et posterior in utendo actibus aliorum ad suum finem 3, d. 23, q. 3, a. 1, q. 1, c.

73 Actiones omnium secundorum agentium, fundantur super actionem primi agentis 3, d. 23, q. 3, art. 1, q. 1, c. | 4, d. 11, q. 1, art. 3, q. 1, c. Agens 94.

74 Actionum quarum una est regula et ratio alterius, una non impedit sed juvat aliam 1ª q. 112, 1, 3m. * Instans 14, etc.

75 Omnis defectus actionis est ex defectu principiorum ejus. Verit. q. 24, 7, c. Actio 54. Defectus 13, 14. * Intellectus 63, etc. Juramentum 25.

76 Actio non attribuitur instrumento proprie, sed principali agenti 1-2, q. 16, 1, c. fi. | 2-2, q. 172, 2, 3m | 3ª q. 13, 3, c. | q. 15, 9, 1m | 2, d. 35, 4. c. | 4, d. 1, q. 1, art. 1, q. 4, c. | d. 3, art. 2, q. 1, 8m | d. 5, q. 2, art. 2, q. 2, 1m | d. 8, q. 2, 3, 1m | d. 44, q. 1. art. 1, q. 3, 3m | art. 2, q. 1, 3m | d. 45, q. 2, a. 1, q. 3, c. | Cg. 2, cº 87, 3m | libº 3, cº 24, meº | Verit. q. 5, 9, c. | prinº | q. 12, 8, 5m | Ma. q. 7, 6, c. | Rom. 9, lect. 3, meº. Agens 6.

77 Actio attribuitur instrumento sicut immediate agenti, sed princi-

pali agenti sicut in cujus virtute agit instrumentum 3ª q. 66, 5, 1m. Passio 99.

78 Actio instrumenti, semper attingit ad aliquid ultra suam speciem, non autem semper ad ultimam perfectionem intentam a principali agente 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. meº | d. 8, q. 2, 3, 5m | Cg. 2, cº 17 3m | Poª q. 3, 9, 21m.

79 Oppositum videtur dicere 2, d. 1, q. 1, 3, o. | 4, d. 8, q. 2, 3, 4m.

80 Una res potest esse causa actionis alterius rei quadrupliciter: scilicet dando ei virtutem, conservando et movendo seu applicando ad agendum, et sicut agens principale respectu instrumenti. Poª q. 3, 7, c. meº fi. Conservatio 9. Causa 41.

81 Actio instrumenti duplex: scilicet secundum propriam formam, et ut movetur a principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis, secunda vero eadem 3ª q. 19, 1, c. | 2m | 2,c. | q. 62, 1, 2m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. meº. Verit. q. 22, 13, c. | q. 27, 4, c. | 2m | Poª q. 3, 4, c. meº. * Meritum 1, 4, 9, 12, 21, 22, 26, 28.

82 Unitas et pluralitas actionis duplex: scilicet numeralis ex subjecto agente et specifica ex principio quo agens agit, idest ex forma. Unio 5, c. * Misericordia 28. Natura 15, 17, 34. Naturale 25. Numerus 18. Ordo 15. Passio 99. Peccatum 342.

83 Actio potest esse una et passiones multae, propter unum agens et multa patientia, et e converso. Cg. 2, cº 73, meº etc.

84 Si sit unum agens principale et duo instrumenta, dicetur unum agens simpliciter et duae actiones; si autem e converso, dicetur e converso 1ª q. 76, 2, c.

85 Instrumentum duas habet actiones: scilicet unam instrumentalem secundum quam operatur, non in virtute propria, sed in virtute principalis agentis: aliam propriam, quae competit sibi secundum propriam formam: sicut securi competit scindere, ratione suae acuitatis; facere autem lectum, inquantum est instrumentum artis. Non autem perficit actionem instrumentalem, nisi exercendo actionem propriam. Scindendo enim facit lectum 3ª q. 62, 1, 2m.

86 Impossibile est quod eadem numero essentialiter sit actio principalis agentis et instrumenti 3ª q. 19, 1, c. | 3, d. 18, 1, 4m | Anima. 2, c. meº fi.

87 Actionem cujuslibet agentis, etiam instrumenti, oportet egredi a potentia ejus. Poª q. 3, 4, c. meº.

88 Malum in actione, semper causatur ex defectu agentis principalis vel instrumentalis. Similiter in effectu proprio, vel ex indispositione materiae. Sed in patiente, ex imperfectione vel defectu agentis vel materiae 1ª q. 49, 1, c. | 3m | 1-2, q. 18, 2, c. Ma. q. 16, 6, c. prinº. Defectus 13, 14. Ma. 26, 43. Poª 2, 3, 14.

89 A diversis actionibus idem actum est quadrupliciter: scilicet propter insufficientiam agentium: vel quia idem non potest simul una actione, vel effectus non est unus simpliciter, sed tantum subjecto, vel agens unum est instrumentum alterius 3, d. 18, 1, 5m. * Principiatum 1, 3. Purgatio 8. Scandalum 4. Solicitudo 4. Solitudo. Vermis 1. Virtus 6, 7, 2, 55.

90 Agens agit aliquo dupliciter; scilicet actione et forma 1ª q. 101, 1, c. | 1, d. 32, q. 1, 1, c. fi.

91 Omnis actio est per aliquam formam 1ª q. 48, 1, 4m | q. 76, 1, c. | 3ª q. 19, 1, 3m | Spiritu. 2, c. | Opus. 9, q. 37. Operatio 46.

92 Forma est principium actionis 22, q. 179, 1, 1m | 1, d. 45, 3, c. | 4, d. 12, q. 1, 2, o. | d. 49, q. 2, 3, 6m | 4. c. prinº. Vel potentia 2. Immo potentia in nobis dicitur esse principium actionis 1ª q. 83, 2, c. | 1m | 2m | 1-2, q. 74, 1, c. | Actus 74. Esse 73. Habitus 50.

93 Forma non nominat principium actionis, ut est in agente, sed ut respicit effectum 1ª q. 14, 8, c.

94 Actio non tantum attribuitur formae, sed etiam composito. Ideo mensuratur secundum utrumque 4, d. 49, q. 2, 3, 6m. Actus 18, 182, etc. Esse 15.

95 Actiones sunt suppositorum 1, d. 5, q. 1, 1, c. Ignis 8, 18. Medium 6, etc. Actus 185. Operatio 45.

96 Immo actiones ipsius naturae. Opus. 37, cº 4.

97 Actionis physicae duplex est terminus: scilicet generatio et forma quae est finis generationis. Opus. 32, cº 2 | Phy. 2, fi.

98 Oportet modum actionis esse, secundum modum formae agentis. Cg. 2, cº 21, 8m | 22, 3m | libº 3, cº 55, 1m | 58, 1m | 73, 2m | Poª q. 3, 17, 12m | q. 5, 3, 6m | Anima. 2, 6m | Quol. 3, 7, c.

99 In formis non subsistentibus, actio mensuratur secundum quantitatem ejus quod de forma receptum est in subjecto: in subsistentibus vero, secundum quod subjectum subditur ei magis et minus 4, d. 49, q. 2, 3, 6m | 4, c. prinº.

100 Forma substantialis, non est principium actionis, nisi mediante qualitate 1ª q. 77, 1, c. | 4m | 3ª q. 77, 3, 3m | 1, d. 7, q, 1, 1, 2m | 2, d. 14, 5, 2m | 4, d. 12, q. 1, art, 2, q. 2, c. | Verit. q. 2, 14, c. | Poª q. 1, 1, 1m | q. 2, 1, 6.m | Spiritu. 11, o. | Anima. 12, c. Vel quantitas 28.

101 Qualitatis actio non producit formam substantialem, nisi in virtute formae substantialis 1ª q. 45, 8, 2m | q. 67, 3, 3m | q. 115, 5m | 3ª q. 77, 3, 3m | 2, d. 1, q. 1, 4. 5m | d. 18, q, 2, 3, 2m | Cg. 3, cº 69, fi. | Poª q. 3, 8, 13m | Ma. q. 4, 4, 3m | Anima. 12, c. meº fi. | Quol. 1, 6, 3m | Quol. 6, 2, c. | Quol. 8, 3, c. | Quol. 9, 11, o. | Meta. 6, lect. 8, fi. c. fi. * Relatio 7, 38, 40. Sacramentum 3, 82.

102 In cognoscentibus, principia actionum sunt cognitio et appetitus: in aliis autem sunt formae eorum 4, d. 33, q. 1, 1, c. prinº.

103 Actio sine corpore, non convenit formae quae unitur materiae. Spiritu 2, c. * Tempus 29, etc.

104 Omnis actio cujuslibet rei, est per formam specificam naturae ejus, sicut per primum principium 1, d. 49, q. 1, art. 1, q. 1, c. | Quol. 6, 2, c. Agens 84.

105 Forma perfecta secundum esse reale, potest esse principium actionis transeuntis, non autem imperfecta 1-2, q. 5, 6, 2m.

106 Actio est indicium virtutis, et virtus essentiae, solum si actio procedit a virtute, et virtus ab essentia 4, d. 47, q. 2, a. 1, q. 3, 2m.

107 Forma ut forma est principium agendi simile. Sed non potest disponere patiens nisi perfecta. Anima. 2, lect. 14, fi. * Verbum 78, etc. Veritas 4, 44.

108 Forma determinata ad unam operationem, non requirit dispositionem 1-2, q. 49, 4, c. | 1m | 1, d. 45, 3, c.

109 Formae dependentes a materia, non habent per se operationem. Anima 1, c. Visio 2. Vivificare 2.

110 In eodem instanti acquiritur forma, et incipit actio 1-2, q. 113, 7, 4m. Verit. q. 29, 3, 3m | Anima. 18, 5m.

111 Actio secundum primam impositionem nominis, importat originem motus, quo remoto, nihil aliud quam ordinem originis importat 1ª q. 41, 1-2m | q. 45, 3, c. * Actio 51.

112 Oppositum videtur dicere 2, d. 40, 4, 1m | Cg. 2, cº 56, 3m.

113 Actio proprie est actualitas virtutis 1ª q. 54, 1, c. Amor 42, 133, etc. Assumere 3, c. Compositio 16.

114 Actio quaedam est finis, non autem quaelibet 1-2, q. 1, 1, 2m | q. 18, 1, 2m. Cg. 3, cº 2, fi. | Poª q. 5, 5, 14m | Ethic. lect. 1, fi. c. Conjunctio 10. Contactus 2. Cultus 11. Divisio 16, 18. Eucharistia 29. Habere 1. Habitus 1, 2, 24, 25. Finis 30.

115 Quaelibet actio eo modo est bona, quo habet esse: sed non est bona simpliciter nisi habeat plenitudinem sui esse 1-2, q. 18, 1, o.

116 Actio humana est bona vel mala quadrupliciter: scilicet ex genere, ex objecto, fine, circumstantiis, et hujusmodi 1-2, q. 18, o. q. 20, 1, 2, c. | q. 73, 7, 1m. Actio 49.

117 Eadem actio inquantum multa, potest esse bona et mala, non autem inquantum una 3ª q. 82, 5, 3m | 2, d. 40, 4, o.

118 Actio sequitur rem ratione generis, quandoque vero ratione speciei 4, d. 33, q. 1, 1, c.

119 Quod attribuitur alicui ut ab eo in aliud procedens, ut actio, et relatio, non facit compositionem cum eo. Poª q. 7, 8, c. | 6m. Imaginatio 15. Compositio 16.

120 Omnis processio est secundum aliquam actionem, et e converso. 1ª q. 27, 1, c. Incipere 2, etc. Injustitia 4, etc.

121 Actio sine motu non infert ex se passionem, nisi grammatice, ut in divinis 1ª q. 41, 1, 3m | Quol. 4, q. 6. o. Juramentum 25. Lex 45, 54, 69, etc. Modestia 2, etc. Necessitas 25. Numerus 18.

122 Actio cum motu est semper cum innovatione, fieri, et corruptione; non autem actio sine motu 1ª q. 41, 1, 3m | Quol. 4, 9, o.

123 In actione aliqua, potest esse resistentia dupliciter: scilicet vel ex parte agentis, idest, quando ex contrario agente, virtus agentis debilitatur: vel ex parte effectus, idest, quando ex contraria dispositione effectus, actio impeditur 4, d. 11, q. 1, art. 3, q. 3, 2m. Desistere 2. Defectus 2, 4, 13, 14. Difficile 2. Agens 43.

124 Actio tantum dupliciter impeditur a contrario ex quo fit generatio: scilicet debilitando virtutem agentis, et per indispositionem patientis. Primum accidit, scilicet in compatientibus, secundum vero est per se 4, d. 5, q. 1, art. 3, q. 3, 4m. Passio 82, 83. Posterius. Providentia 30, 33, 45. Relatio 7, 15, 16, 38, 42, 60. Religio 102. Restitutio 2, 4, 10. Sapientia 35, 36. Servitus 2. Sterilitas 1. Tempus 6. Vinculum 2. Forma 135. Defectus 3. Dispositio 33. Activum. Aer 4. Amor 68. Angelus 635. Anima 15, 32, 172, 203, etc. 210, 262, 286, etc. 354, 360. Animal 10. Ars 7, 22, 41, 42. Beatitudo 18, 19, 20, 68, 117, 135. Causa 103. Conceptio 3, 36. Consilium 25. Contrarium 26. Cor 11. Corpus 16. Creatio 19, etc. Daemon 106, 108. Densitas. Effectivum. Elementum 18. Femina 2, 3. Filiatio 6. Forma 30, 59, 157, 158. Generatio 11, 12, 23, 61. Generativa. Grave 1, etc. Habitus 11, 38. Ignis 11, 18. Imaginativa 3. Lex 4, 10. Lux 2. Magi 7, etc. Malum 41. Motus 11, 12. Naturale 4. Passio 8, 9, 10. Propositio 9. Providentia 37. Ratio 22. Scandalum 3, etc. Scientia 20, 130, etc. 155. Semen 11, 12. Spiratio 2, etc. Subtilitas 2. Virtus 3, 86, 170. Visus 7. Christus 163.

1 ACTUALITAS cujuslibet rei, est lumen ejus: quia per eam intelligitur. Causis lect. 6. Adam 78, 79. Angelus 292, etc. Attentio 3. Baptismus 104, 188. Clausio. Cogitatio 4. Confessio 60. Confirmatio 42. Contemptus 6. Contritio 21, 22, 27, etc. Damnatio 16. Defectus 12. Daemon. 93. Dicere 8.

Esse est actualitas omnis, formae 1, q. 3, 4, c. | q, 4, 1, 3m | q.

ACTUS

ACTUS

ADAM

ADVENA

13 Deitas et humanitas Christi, sunt adorandae una adoratione latriae 3ª q. 25, 1, o. | q. 58, 3, c. fi. | 1m | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 1, o. | d. 39. 1, 4m | Verit. q. 29, 4, 4m. * Idolatria 8, 10.

14 Persona Christi adorari debet latria ratione deitatis, et dulia, ratione humanitatis, perfectae omni munere gratiarum 3ª q. 25, 2, c.

15 Humanitas Christi ut unita Verbo, debet adorari latria, non autem secundum se, sed hyperdulia 3ª q. 25, 2, o. | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 1, o. | q. 4, 1m. * Mag. 1, etc.

16 Caro Christi adoranda est latria 3ª q. 25, 2, o. | q. 58, 3, 1m | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 1, o. | Gal. 4, lect. 4, prinº.

17 Hostia debet adorari latria sub conditione in habitu 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 6, 2m | 1ª Cor. 11, lect. 6, prinº. Idolatria 11.

18 Imago Christi adorari debet latria 2-2, q. 81, 3, 3m | q. 94, 2, 1m | 3ª q. 25, 3, o. | 4, c. | 5, 2m | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 2, o.

19 Adoratio imaginis Christi tradita est ab Apostolis. Et Lucas depinxit imaginem Christi, quae est Romae 3ª q. 25, 3, 4m | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 2, 3m.

20 Ponere imagines Christi et sanctorum, et adorare eas, licet nunc, non autem in veteri Testamento 3ª q. 25, 3, 1m | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 2, 1m | 2m.

21 Crux propria Christi, ut repraesentans Christum et ut tetigit Christum, et perfusa Christi Sanguine, debet eadem adoratione, latriae cum Christo adorari. Sed imago Crucis ejus in alia materia debet adorari latria ut imago Christi tantum 2-2, q. 103, 4, 3m | 3ª q. 25, 4, o.

22 Immo Crux Christi ut res quaedam, non potest adorari latria nisi ut repraesentans Christum; sed ut est quaedam res Christi, debet adorari hyperdulia et non latria, quia non est pars Christi 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 4, o.

23 Honor adorationis crucis Christi ut est res quaedam Christi, non est tantus, quantus exhibetur Matri ejus 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 4, 3m.

24 Omnia alia Christi, ut clavi, lancea, corona, vestes et hujusmodi adorantur ratione contactus tantum 3ª q. 25, 4, 3m.

25 Mater Christi adorari debet hyperdulia, non autem latria, 2-2, q. 103, 4, 2m | 3ª q. 25, 5, o. | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 3, o.

26 Mater Christi, ratione sui debet adorari dulia; sed ut Mater Christi, hyperdulia 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 3, o. Dulia 1, inf.

27 Viri sancti debent adorari dulia tantum 2-2, q. 84, 1, 1m | 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 5, o. Gentiles 1.

28 Reliquiae sanctorum sunt adorandae dulia tantum 3ª q. 25, 6, o.

29 Angelus apparens in specie Christi non potest adorari sine peccato, nisi conditione expressa 3, d. 9, q. 1, art. 2, q. 6, 3m | 4, d. 3, o. L. prinº. Abraham 23. * Imperator 5. Pythagoras 5.

30 Creatura non potest adorari latria sine peccato 2-2, q. 84, 1, 1m | q. 94, 2, 3, o. | q. 161, 3, 1m | 3ª q. 25, 5, 6, o. | 3, d. 9, q. 1, 2, o. | Cg. 3, cº 120 | lib. 4, cº 7, 17m | 17, 2m | Psal. 40, fi. | Rom. lect. 7, meº. Seraphim 6.

1 ADVENA est, qui aliunde venit: sed peregrinus, qui alio tendit. Psal. 38, fi. 3 | Hebr. 11, lect. 4, prinº. Extraneus. Hospes.

2 Advena est qui non habet mansionem, sed peregrinus est qui non habet affectum ad mundana. Psal. 38, fi. Indulgentia 24. Praeceptum 132, 136. Peccatum 355. Perfectio 47, etc. Relatio 57.

Advenire. Accidens 19. Adventus o. Anima 12. Character 1. Esse 47. Fides 120, 157. Fieri 8.

1 ADVENTUS Christi duplex: scilicet in carne et ad judicium 3ª q. 1, 6, 3m | q. 36, 1, 1m | 3m | 4, d. 47, q. 1, art. 1, q. 3, 1m. | Psal. 9, prinº | Psal. 12, prinº.

2 Adventus Christi triplex: scilicet in carne, in mente et ad judicium. Isa. prol. meº. * Adductio. Advenire. Calor. 8.

3 Adventus Christi in carne, quia factus est per Incarnationem, ideo sub dictione Incarnationis describitur. Opusc. 2, cº 5. | Opusc. 60, cº 1, o.

4 Adventus Christi in mente, est per gratiam. Opusc. 60, cº 24, o. * Confirmatio 15. Definitio 15. Imago 44.

5 Adventus Christi in mente, quia est per gratiam, ideo sub nomine gratiae, ille adventus Christi in animam describitur. Opusc. 60, cº 24, o. * Joannes 17.

6 Adventus primus Christi ardenter desiderabatur a patribus quincuplici ratione: scilicet propter exaltationem humanae naturae; ut liberarentur captivi a carcere inferni, sive limbi; propter depressionem diaboli, quia per adventum Christi pacificatus est nobis Deus, et propter delectationem quam sperabant habere cum Christo, videndo, audiendo et conversando cum ipso. Psal. 12, prinº. * Judicium 76, etc. Limbus 2.

7 Adventum primum non praecesserunt signa, quia venit Christus occultus et tempore determinato 4, d. 47, q. 1, art. 1, q. 3, 1m | d. 48, q. 1, art. 4, q. 1, 3m. Nativitas 23. * Nuptiae 7. Pentecoste. Semen 18. Uxor 9. Vendere 14.

8 Adventus primus fuit ad manifestandam veritatem, ad liberandum a peccatis, et ad trahendum ad Deum 3ª q. 40, 1, c.

9 Sed adventus tertius desideratur a patribus modernis sextuplici ratione: scilicet quia tunc exaltabuntur, liberabuntur ab omni poena, et ab omni peccato, et a potestate diaboli, et a servitute corporis, et videbunt Deum facie ad faciem. Psal. 12, meº.

ADVOCATUS

10 Adventus tertius erit dissimilis primo dupliciter: scilicet quia manifestus, et quia terribilis 3ª q. 36, 1, 3m | 4, d. 47, q. 1, art. 1, q. 3, 1, 1m. | psal. 49, prinº 2.

Adverbium est adjectivum verbi 1, d. 21, q. 2, 1, c. * Bis. Modus 2. Relativum 7. Tempus 41.

Adversantia nobis sunt tria: scilicet prosperitas elevans, adversitas constantiam frangens et persequutio affligens. Isa. 4, fi.

Adversarius. Cornu. Disputatio 1, etc. Exordium 3. Magi 12. Praevaricator 1. Scientia 161. Simonia 18. Testis 2. Virtus 243.

Adversitas. Adversantia. Afflictio. Amicitia 16. Amor 54. Aqua 5. Bonitas 216, etc. 249. Charitas 90, 128. Detractio 3. Flagellum. Fundamentum 3. Invidia 5. Ira 33. Passio 132. Virtus 243.

Advertere. Percipere. Perpendere. Scienter. Studiosus. Usura 89, 280, 293, 305.

1 ADULATIO. Excedens in delectando alios verbis et laudibus propter delectationem solam, vocatur placidus; si vero causa lucri, vocatur adulator, quod tamen communiter dicitur etiam primo modo 2-2, q. 115, 1, c.

2 Adulatio est excessus delectandi alios verbis laudis causa lucri, ideo est peccatum 2-2, q. 115, 1, o.

3 Adulatio est peccatum mortale tantum quando est contra charitatem, scilicet de peccato, intentione nocendi, vel cum scandalo 2-2, q. 115, 2, o. | Ma. q. 7, 1, 11m. Peccatum 160. * Detractio 4, Laus 7. Malum 62. Missa 22. Nativitas 29. Palpo. Testis 11.

4 Adulatio secundum se est turpius peccatum et verecundius litigio; quia quae ex dolo fiunt videntur esse ex infirmitate et falsitate rationis. Sed est levius, quia minus contrariatur amicitiae, idest affabilitati, occulte, sine vi et minus cum contemptu 2-2, q. 116, 2, o.

5 Adulatio et litigium contrariantur amicitiae, idest affabilitati. Primum secundum excessum in delectando et secundum defectum in contristando: secundum vero e converso 2-2, q. 114, prinº | q. 115, prinº | 1, c. | q. 116, 1, o. vel Detractio 4.

Adulter est diabolus et mundus: unde qui nati sunt ex spiritu diaboli, vel mundi, sunt filii adulterini. Hebr. 12, lect. 2, meº.

1 ADULTERIUM est species determinata luxuriae, ab aliis distincta 2-2, q. 154, 1, c. 8, o. | 4, d. 41, art. 4, q. 2, c. | Ma. q. 15, 3, c.

2 Immo adulterium non tantum pertinet ad luxuriam, sed ad injustitiam et avaritiam. Ideo est gravius furto, quanto uxor est carior re exteriori 1-2, q. 72, 2, 4m | q. 73, 5, 1m | 7, c. | q. 88, 5, c. | q. 100, 6, c. fi. | 2-2, q. 65, 4, 3m | q. 73, 3, c. Luxuria 9, q. 118, 5, b, | c. | q. 154, 1, 2m | q. 170, 1, c. | Ma. q. 15, 3, 3m | Ep. 5, lect. 2, meº. Avaritia 12. Contumelia 5.

3 Adulterium est gravius stupro 2-2, q. 154, 12. c. | q. 170, 1, 2m | 4, d. 41, art. 4, q. 3, o. * Accusatio 16, 19, 23.

4 Adulterium uxoris est gravius quam adulterium viri quo ad bonum prolis; sed quo ad bonum fidei et sacramenti sunt paria 4, d. 35, 4, o. * Contumelia 5. Deus 422, etc. Dispensatio 19. Eustratius 1. Fornicatio 5.

5 Ardentior in propria conjuge faciens contra bonum matrimonii inhoneste eo utendo, est aliqualiter adulter, et magis quam cum alia 2-2, q. 154, 8, 2m.

6 Immo concubitus cum propria uxore qui fit ex libidine, est minus peccatum, quam fornicatio 2-2, q. 154, 2, 6m fi.

7 Adulterium magis directe opponitur matrimonio inquantum est in officium naturae quam infidelitas. Sed e converso inquantum est Sacramentum Ecclesiae 4, d. 39, 6, 1m. * Lapidatio o. Luxuria 9, 11, 13. Martyrium 8. Masculus. Matrimonium 47, 126, etc.

8 Nulla species luxuriae, vel gulae, vel vitiorum contra fortitudinem, ita directe contrariatur dilectioni proximi, sicut adulterium 2-2, q. 170, 1, 1m | 2m. * Meretrix 34. Poena 55. Scriptura 10. Uxor 21, 22. Venter. Voluntas 41.

9 Deus in adulterio juste infundit animam, quia cooperatur naturae cujus operatio est generatio, non autem peccato 1ª q. 118, 2, 5m | 2, d. 18, q. 2, 1, 2m | Cg. 2, cº 88, 5m | cº 89, 5m | Poª q. 3, 9, 25m.

Adultus. Affinitas 9. Baptismus 95, 98, 102, 129. Christus 171. Matrimonium 93, 105, 107, etc. Sanctificatio 2. Sponsalia 6, etc.

Advocari, etc. Coetus 1. Societas 1. Usura 312.

1 ADVOCATUS scienter defendens causam injustam, peccat, et tenetur ad restitutionem 2-2, q. 71, 3, o.

2 Advocatus tenetur subvenire causae pauperum in necessitate, si per alium nec per se possit 2-2, q. 71, 1, o. | 4, c. | 1m.

3 Advocatus auxilium et consilium praestat ei, cujus causae patrocinatur 2-2, q. 71, 3, c. Simonia 13.

4 Advocatus suscipiens scienter causam injustam, injuste laedit eum contra quem injuste patrocinium praestat 2-2, q. 71, 3, c. | 1m.

5 Advocatus suscipiens causam injustam, quamvis laudabilis videatur quantum ad peritiam artis, tamen peccat quantum ad injustitiam voluntatis, qua abutitur arte ad malum 2-2, q. 71, 3, 1m.

6 Si in processu perpendit advocatus causam esse injustam, non prodat, sed cesset inducens ad concordiam sine damno alterius 2-2, q. 71, 3, 2m.

7 Advocato defendenti causam justam licet prudenter occultare ea

Aequipollere. Marchio. Religio 107.

1 AEQUITAS est pars justitiae et continetur sua epiikia 2-2, q. 60, 3m. Justitia 22. * Deus 227. Dominium 16. Fornicatio 15.

2 Homo est eadem ei 2-2, q. 120, 1. c. * Liberalitas 9. Tributum 5. Usura 9, 35, 106, 107, 124, 126, 145, 146, 170, 196, 199, 200.

Aequivalens non potest reddi Deo, nec parentibus. Sed sufficit reddere id quod est possibile 1-2, q. 100, 7, 1m | 2-2, q. 57, 1, 3m | q. 62, 3, 1m | q. 80, c. | q. 81, 5, 3m | q. 102, 1, 3m | q. 106, 6. 1m | 3a q. 85, 3, 2m | 1, d. 17, q. 1, 1, 7m | 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 4, 3m | d. 33, q. 4, a. 4, q. 1, c. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 5, c. | 1m | d. 15, q. 1, 2, c. | 3m | a. 3, q. 4, 1m | d. 46, q. 1, a. 1, q. 1, c. | Virt. q. 2, 11, 11m | Rom. 13, lect. 2, prino | Ethi. 8, fi. * Beneficium 11. Infamia 2. Usura 94, 206, 231, 240, 249, 288, 301. Vendere 9.

1 AEQUIVOCA significant multa, non autem nihil, contra Alexandrum. Periher. lect. 5, fi. 7.

2 Diversitas significationis, causat aequivocationem, non autem diversitas suppositionis vel praedicationis 1a q. 13, 10, 1m | q. 29, 4, 4m | 3, d. 6, q. 1, 3, 1m | Cg. 4, co 49, 11m | Poa q. 9, 4, 6m | Unio. 2, 4m | Quol. 3. 4, 1m | Opus. 3, co 217.

3 Aequivoca dividuntur secundum res significatas, univoca secundum differentias, analoga vero secundum modos 1, d. 22, 3, 2m. * Actio 3.

4 Aequivoca duplicia: scilicet a casu, et secundum analogiam, idest secundum proportionem. Ethi. lect. 7, fi. * Actus 34.

5 Aliquid dici de multis secundum diversas rationes contingit dupliciter, scilicet. Uno modo secundum rationes omnino diversas, non habentes respectum ad aliquid unum. Et ista dicuntur aequivoca a casu, quia scilicet casu accidit quod unum nomen, unus homo imposuit uni rei, et alius alii rei, ut praecipue patet in diversis hominibus eodem nomine nominatis. Alio modo unum nomen dicitur de multis, secundum rationes diversas non totaliter sed aliquo modo in aliquo convenientes, quandoque quidem in hoc quod referuntur ad unum principium, sicut res aliqua dicitur militaris, vel quia est instrumentum militis, sicut gladius, vel quia est tegmentum ejus, sicut lorica, vel quia est vehiculum ejus, sicut equus. Quandoque autem in hoc quod referuntur ad unum finem, sicut medicina dicitur sana, eo quod est factiva sanitatis in animali, urina vero dicitur sana, eo quod est sanitatis significativa. Quandoque vero secundum proportiones diversas ad idem subjectum, sicut qualitas dicitur ens, quia est dispositio per se entis, idest substantiae; quantitas vero eo quod est mensura ejusdem, et sic de aliis. Vel secundum unam proportionem ad diversa subjecta. Eamdem enim proportionem habet visus ad corpus et intellectus ad animam. Unde sicut visus est potentia organi corporalis, ita etiam intellectus est potentia animae absque participatione corporis. Hunc autem modum praefert Philosophus, quia accipitur secundum bonitatem inhaerentem rebus. Primi autem modi accipiuntur secundum bonitatem separatam, a qua non ita proprie aliquid denominatur. Ethi. lect. 7, fi. 1.

6 Aequivoca et univoca dicuntur dupliciter: scilicet physica, idest secundum esse; et logica, idest secundum communem intentionem. Poa q. 7, 7, 8m.

7 Univocatio et aequivocatio respiciunt essentiam, non autem suppositum. Quol. 3, 4, 1m fi. * Agens 1, 10, 12, 29, 30, 48, 88, 99, 100.

8 Omnis aequivocatio praesupponit univocationem, non autem generatio aequivoca praesupponit generationem univocam, sed e converso 1a q. 13, 5, 1m | Verit. q. 10, 13, 3m. * Analogia 10, 13. Angelus 96, 113, 117, 559, 565, 607. Anima 118. Animal 7. Assistere 5.

9 In pure aequivocis non attenditur ordo, nec respectus nec similitudo 1, d. 31, q. 2, 2m | Cg. 1, co 33 | Ethi. lect. 7, fi. * Causa.

10 Oppositum videtur dicere 2a q. 13, 10, 4m * Commune 5, 6. Contradictio 1. Corporalia 7.

11 Nomen speciei, non aequivoce praedicatur de individuo et specie. Quol. 3, 6, 4 | Meta. 7, lect. 9, fi. * Ens 22, 23, 31. Generatio 29, 30.

12 Praedicaretur autem aequivoce de eo, si praedicaretur de eo, inquantum significaret hoc individuum prout hujusmodi. Meta. 7, lect. 9, fi.

13 Si dicam, Socrates est homo, non aequivocatur nomen hominis. Meta. 7, lect. 9, fi. * Gratia 107. Habitus 80. Hypostasis 2. Materia 21.

14 Sed si hoc nomen homo imponatur alicui singulari homini, ut proprium nomen, aequivoce significabit speciem, et hoc individuum. Meta. 7, lect. 9, fi. * Motus 3, 5, etc. Nomen 32, 38. Processio 4, 7. Propter 7. Recipere 1. Sacramentum 126. Sensus 40. Unum 2. Zelus 7.

Aequum. Affinitas 9, 15. Amor 104. Beneficium 24. Deus 227. Potentia 62, 63. Usura 13, 26, 124.

1 AER secundum inferiorem partem est locus avium 1a q. 71, 3m | 2, d. 15, q. 2, 1, 4m. Anima 19, vel Daemon 121. * Accidens 73. Amor 58, 194.

2 Aves sunt productae principaliter ex aere inferiori, secundum considerationem motus. 1a q. 71, 3m | 2, d. 15, q. 2, 1, 3m.

3 Aer prope terram est lucidior, et calidior, quam in medio 2, d. 6, 3, 3m. * Anima 96, 104. Animal 10, 13, 19, 20.

4 Aer est activior aqua quo ad formas substantiales, sed e converso quo ad qualitates activas et passivas 2, d. 8, L. prino.

5 Aer purus non potest plus illuminari ab eodem 1, d. 17, q. 2, 4, c. fi. * Auster. Calor 9. Caelum 53, 55, 60. Cete 6, 7.

6 Aer et aqua possunt alterari amittendo suam naturalem qualitatem: non autem ignis, quia formalior est, contra Averroim. Anima 2, lect. 23. * Cibus 1. Corpus 35, 42. Creatura 6. Damnatio 66. Daemon 121, 122, 123. Dies 24. Aethereum.

7 Aer densatus potest figurari et colorari 1a q. 51, 2, 3m | 2, d. 8, 3, c. | 4m | Potentia q. 6, 7, 7m. Angelus 76. Daemon 122. Eucharistia 129. Halo.

8 Species colorum est in aere et in alio medio intentionaliter et incomplete 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 2, 4, c. | Verit. q. 27, 1, 4m | Quol. 7, 2, 5m. Lumen 9. * Elias 4. Ignis 2, 16. Instans 15, 16. Intentionale 2. Ira 52. Judicium 83. Loqui 6. Luciditas 2. Lux 20. etc.

9 Oppositum videtur dicere a simili 1a q. 67, 3, c. | 2, d. 13, 3, c. | Anima 2, lect. 14.

10 Ignis et aer moventur circulatione completa, aqua vero incompleta, terra autem nullo modo, nisi secundum partes per alterationem. Caeli lect. 4, mea 2. | Lect. 6, fi. Motus 36. * Nubes 2. Odor 2, 4. Palpabile 3.

11 Aer vel aliquod corpus medium, requiritur necessario ad motum violentum, non ad naturalem, nisi ad bene esse. Caeli 3, lect. 6, prino. * Paradisus 3, 4. Piscis 1. Pluvia 3. Sapor. Serenitas. Somnium 2. Spiritus 4. Stella 7.

12 Facilius sit ignis ex aere, quam e converso. Opusc. 17, co 5. Tactus 11. Vapor 1. Verbum 17. Vox 3, 4.

13 Aer et ignis non describuntur in principio Bibliae, quia cum sint insensibiles non sunt ita manifesti rudibus, quibus Moyses loquebatur, sicut terra et aqua 1a q. 66, 1, 5m | q. 68, 3, c. | 3m | q. 71, 3m | q. 74, 1, 2m | q. 91, 1, 4m | 2, d. 14, 2, 2m | 5, 1m | Poa q. 4, 1, 2m | q. 5, 9, 15m | Hebr. lect. 5, prino.

Aerarium publicum. Princeps 23.

Aes. Usura 19.

Aestas. Apis 3. Aequinoctialis 2.

Aestimare. Diffidentia. Praeceptum 139.

1 AESTIMATIO rationis, semper corrumpitur in peccante in universali, vel in particulari, per delectationes, et alias passiones 2-2, q. 162, 4, 1m | 2, d. 21, q. 2, 1, 5m | Verit. q. 15, 3, 6m | Ma. q. 8, 4, 1m.

2 Aestimatio falsa de particulari agibili, est ex tribus: scilicet ex passione, habitu vitii, et ignorantia universali. Contra primum est recta aestimatio finis. Contra secundum, est sanitas alicujus potentiae. Contra tertium vero, est ratio in contrarium. Verit. q. 24, 10, 11. c. * Accusatio 17. Amor 172. Angelus 354. Animal 44. Appetitus 93. Aureola 25.

3 Passiones animae, non ita corrumpunt aestimationem speculativam, sicut practicam 3, d. 27, 1, 1m. * Bonitas 171. Causa 11. Conceptio 11, 42. Aestimativa o. Damnum 4. Delectatio 30, 37, 55. Daemon 23, 44, 45. Desperatio 1. Diffidentia. Falsitas. Fides 101. Haeresis 11. Honor 19. Instinctus. Intellectus 301. Invidia 1. Jejunium 36, 37. Nemesis 2. Peccatum 144. Perfectio 83. Praeceptum 139. Praesumptio 11. Pretium. Prophetia 31. Prudentia 24. Ratio 52. Restitutio 15. Securitas 4. Senectus 3. Sensualitas 9. Spes 32, 34, 36. Superbia 6, 33. Suspicio 4. Voluntas 75. Usura 140, 146.

1 AESTIMATIVA. Vis aestimativa, est potentia apprehensiva convenientis et nocivi. Ideo comparatur ad appetitum sensitivum, sicut intellectus practicus ad voluntatem 1a q. 78, 4, c. | d. 24, q. 2, 1, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. * Anima 265.

2 Aestimativa participat aliquid rationis. Ideo est suprema potentia partis sensitivae 3, d. 26, q. 1, 2, c. | d. 35, q. 1. a. 2, q. 2, 1m Verit. q. 25, 2, c. fi. Anima 265. * Animal 45. Appetitus 57, 58. Elephas 3. Intellectus 175, 288.

3 Aestimativa nullum individuum apprehendit, inquantum substat naturae communi, sicut cogitativa in homine; sed tantum, ut est principium vel terminus actionis vel passionis bruti 1a q. 78, 4, 5m fi. | Anima 2, lect. 13, fi.

4 Aestimativa apprehendit rationem convenientis et nocivi, quam sensus exterior non apprehendit 3, d. 17, a. 1, q. 2, 2m | Verit. q. 25, 2, c. * Sensualitas 3. Sensus 29.

Aestivalis. Tropicus.

Aestuare. Paradisus 10.

Aestus. Accidia 12. Aequinoctialis 1. Ignis 20.

1 AETAS. Aetates mundi sunt sex, ad similitudinem sex aetatum hominis: scilicet prima, infantia mundi, ab Adam usque ad Noe, in qua fuit humani generis institutio et lapsus. Secunda, pueritia, a Noe usque ad Abraham, in qua fuit humani generis destructio per diluvium et renovatio. Tertia, adolescentia, ab Abraham usque ad David, in qua fuit circumcisionis et legis institutio. Quarta, juventus, a David usque ad transmigrationem Babylonis, in qua lex floruit sub regibus et prophetis.

AGENS

Agenda. Agibile. Adam 64. Angelus 228, 234, 215, 421, 445. Anima 290. Beatus 7. Conscientia 12. Consilium 11, 19. Diaconus 4. Dispositio 12, 43. Finis 63. Innocentia 20. Intellectus 169. Lex 3, etc. Lumen 22. Mensura 14, 23. Modestia 2, 3. Negligentia 6. Prophetia 93. Ratio 40. Salvari 14. Scientia 164. Syllogismus 5, 6, 7. Sollicitudo 2. Valitudo.

1 AGENS triplex: scilicet univocum, analogum et aequivocum 1ª q. 13, 5, o. | 1-2, q. 60, 1, c. | 1, d. 8, q. 1, 2, c. | 2, d. 1, q. 2, 2, c. | d. 14, 2, 3^m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 4, c. | Potentia q. 7, 1, 8^m | Ma. q. 4, 3, c. | Phy. 2, lect. 11, prinº 2 | Libº 8, lect. 10, prinº 3. Actio 3. Ut Causa 38. Deus 449.

2 Agens quincuplex: scilicet adjuvans, consulens, disponens, perficiens principale et perficiens instrumentale 1-2, q. 17, 1, art. 1, | 3, d. 19, art. 1, q. 1, c. | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. | d. 5, q. 1, 2, c. | Ma. q. 3, 3, c. | Meta. 5, lect. 2, prinº | Phy. 2, lect. 5, meº Cooperari 2. * Augmentum 8. Civis 1. Consilium. Damnatio 2. Differentia 22, 23. Electio 4. Ex 2, 4, etc. Exclusio 4. Filiatio 6. Finis 5, 28, 36, 78, 124, 125. Fortuna 2.

3 Agens duplex: scilicet naturale, et voluntarium 1ª q. 19, 4, c. | q. 41, 2, c. | q. 47, 1, 1^m | 1-2, q. 10, 1, 1^m | 1, d. 17, q. 2, 3, c. | 2, d. 1, q. 1, 5, 11^m | d. 25, 1, c. | Cg. 2, cº 23, o. | 46, o. | Libº 3, cº 2, 5^m | 99, 1^m | Potentia q. 3, 15, c. | Dionysius 4, lect. 16 | Phy. 8, lect. 2, fi. | Lect. 21, meº. * Imaginativa 5. Ingratitudo 11. Malum 43, 44.

4 Agens duplex: scilicet divinum idest dans esse, et naturale idest trasmutans 2, d. 15, q. 1, 2, c. | Potentia q. 5, 1, c. Esse 16. * Meritum 103.

5 Agens duplex: scilicet in esse et in fieri. Primum conservat effectum in esse et in fieri, secundum tantum in fieri 1, q. 104, 1, c. | 2^m | 2-2, q. 52, 3, c. | 1, d. 37, q. 1, 1, o. | 2, d. 18, q. 2, 2, c. | Poª q. 5, 1, o. | Jo. 5, lect. 2, meº 7 | Heb. lect. 2, meº | Meta. 5, lect. 2, fi. | 3, fi. | Phy. 2, lect. 5, fi. Esse 25.

6 Agens duplex: scilicet principale et instrumentale 3, q. 48, 6, c. | q. 62, 1, c. | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. | d. 5, q. 2, art. 2, q. 2, c. | d. 19, q. 1, art. 2, q. 1, c. | Ma. q. 4, 1, 15^m | 16^m | 3, c. vel Sacerdos 28, Semen 8. Actio 76, 77, 78. Natura 4.

7 Agens duplex: scilicet propinquum et remotum. Et utrumque duplex: scilicet per se et per accidens 2, d. 33, q. 1, 3, 2^m | Ma. q. 4, 6, 15^m.

8 Agens dupliciter dividitur: scilicet ex parte effectus, in perficiens, et disponens: et ex parte causae, in principale et instrumentale 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c.

9 Agens remotum per se, plus influit quam propinquum. Sed in agente per accidens est e converso. Ma. q. 4, 6, 15^m. Causa 64, 73, 74, etc.

10 Agens analogum est causa universalis totius speciei, non autem univocum, sed tantum individui 1, q. 13, 5, 1^m | q. 104, 1, c. Causa 33, 38.

11 Agentia differunt dupliciter: scilicet secundum naturam, et secundum virtutem activam 1-2, q. 23, 3, c. Actio 4.

12 Agens univocum est proportionatum passo; ideo facit effectum ejusdem speciei vel rationis: non autem aequivocum 1ª q. 13, 5, c. | 1^m | 1-2, q. 60, 1, c. | 1, d. 8, q. 1, 2, c. | d. 35, 4, 1^m | 2, d. 1, q. 2, 2, c. | d. 14, 2, 3^m | d. 15, q. 1, 2, 4^m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 4, c. | d. 44, q. 3, art. 1, q. 3, 2^m | Poª q. 7, 1, 8^m | 5, 7, c. | Ma. q. 4, 3, c. | Phy. 2, lect. 11, prinº 2. Actio 4. Causa 36, 37. * Damnatio 2. Differentia 22, 23. Factibilia. Finis 28. Gratia 102. Haeresis 105. Individuum 10.

13 Agens voluntarium determinat sibi finem, non autem agens naturale 1ª q. 19, 4, c. | 1, d. 35, 1, c. | 2, d. 25, 1, c. | Poª q. 3, 15, c. prinº | Opusc. 3, cº 96. * Ira 72. Materia 26. Minister 4, 7. Miraculum 5, 9. Motus 57.

14 Agens naturale determinatur ad unum effectum, non autem agens per intellectum 1ª q. 19, 4, c. | q. 41, 1, 2, c. | q. 47, 1, 1^m | q. 116, 1, c. | 1-2, q. 10, 1, 1^m | 2, d. 18, q. 2, 2, c. | Cg. 2, cº 23, 1^m | Libº 3, cº 100, 2^m | Poª q. 3, 13, c. | 15, c. meº | Diony. 4. lect. 16 | Opusc. 3, cº 96. Actio 44. Forma 59. Natura 15, etc. * Principiatum 3. Resistere 2. Totum 15, 16.

15 Actio naturalis agentis proportionatur naturae ejus, non actio agentis per intellectum 1ª q. 41, 2, c. | 2, d. 18, q. 2, 2, c. | Cg. 3, cº 99, 1^m | Phy. 8, lect. 21, meº.

16 Agens naturale proximum est tantum generans hanc rem; sed agens primum, scilicet divinum est creans 2, d. 1, q. 1, 3, 5^m. Creatio 23, etc. 30. Causa 34, 38.

17 Agens naturale est causa in fieri tantum, sed agens divinum est causa in esse et fieri 1ª q. 104, 1, c. | 1, d. 37, q. 1, 1, o. | Cg. 3, cº 65, 4^m | Verit. q. 2, 3, 20^m | q. 5, 2, 6^m | 8, 8^m. Poª q. 3, 7, c. meº | q. 5, 1, c. | 4^m | 5^m | Opusc. 3, cº 132 | Jo. lect. 2, meº 7 | Meta. 7, lect. 15, prinº. Esse 11, 25. Causa 35.

18 Agens naturale est causa motus tantum, sed agens divinum est causa ipsius esse 1, d. 7, q. 1, 1, 3^m | d. 37, q. 1, 1, c. | 2, d. 1, q. 1, 2, 1^m | Jo. lect. 2, meº 2. Creatio 2. Esse 13.

19 Agens naturale agit per motum; ideo requirit materiam, non autem agens divinum 1ª q. 90, 3, c. | 2-2, q. 172, 3, c. | 1, d. 7, q. 1, 1, 3^m | d. 14, q. 3, c. | d. 42, q. 1, 1, 3^m | 2, d. 1, q. 1, 2, 1^m | 4, 4^m | d. 15, q. 1, 2, 4^m | 4, d. 8, q. 2, 3, 2^m | Cg. 2, cº 16 | Libº 3, cº 100, 2^m | Libº 4, cº 63 | Verit. q. 27, 3, c. | Poª q. 5, 1, c. | 5^m | 4^m | Jo. 1, lect. 3 | Meta. 7, lect. 15, prinº | Phy. 8, lect. 2, prinº. Creatio 9, 15. Causa 67. Natura 4, 19.

20 Omnis causa inferior est agens instrumentale, respectu causarum superiorum 2, d. 15, q. 1, 2, o. | Cg. 2, cº 21, 4^m | 87, 3^m | Libº 3, cº 64, 4^m | Poª q. 3, 7, c. meº.

21 Omne movens motum est instrumentum 4, d. 40, 1, 1^m | Cg. 2, cº 21, 4^m | Libº 3, cº 100, 2^m | Verit. q. 26, 1, 8^m. Natura 4. * Adoptio 17, 18. Ars 1, 17, 18, 25, etc. 41, 42. Balivus. Barbarus 2. Bonitas 147. Calor 1, 4, 6, 10, 11, 19, 20.

22 Agens principale est primum movens, sed instrumentale est movens motum 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. | Cg. 2, cº 21, 4^m.

23 De ratione agentis instrumentalis est esse movens motum 3ª q. 19, 1, 2^m | q. 63, 5, 2^m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. | Cg. 2, cº 21, 4^m | Libº 3, cº 112, 1^m | Verit. q. 27, 4, c. meº. * Causa 28, 35, etc. 49, 81, etc. Cibus 4. Conservatio 4, 5, 9.

24 Agens secundarium non agit sine principali, sed cooperatur principali agenti 3ª q. 71, 4, c. Actio 73. Causa 17. Cooperari 1. Creatura 21. * Correctio 6, 7. Creatio 2, 19, 26, 27, 31. Cultus 10. Datio 12.

25 In omnibus agentibus ordinatis, secundum agit in virtute primi, quod movet secundum ad agendum 1ª q. 105, 5, c. meº | Cg. 3, cº 66, 4^m | 67, 5^m | Verit. q. 32, 2, c. | 13, c. | q. 24, 1, 3^m | Poª q. 3, 4, c. fi. | q. 5, 8, c. Causa 49. Daemon 107, 109, 120. Motus 59. * Distinctio 10. Ens 15. Exclusio 4. Filiatio 6. Forma 36, etc. 45, 58, 71, 130. Gratia 63, 86, 102, 172.

26 Virtus activa non recipitur secundum eamdem perfectionem in instrumento, secundum quam est in principali agente 4, d. 40, 1, 1^m | Verit. q. 26, 1, 8^m. Gratitudo 3. Gula 4. Idea 2. Ignis 15. Imaginatio 8. Imaginativa 5. Imperare 6, etc. Impossibile 1. Imprimere o. In 23, 24. Inclinatio 4. Incorruptibile. Ingratitudo 11.

27 Omne agens instrumentale exequitur actionem principalis agentis, per aliquam actionem propriam et connaturalem sibi 1ª q. 45, 5, c. | 3ª q. 62, 1, 2^m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, c. | d. 44, q. 3, art. 3, q. 3, c. meº | Cg. 2, cº 21, 6^m | Libº 3, cº 100, 2^m | Verit. q. 26, 1, c. fi. | 1^m | Quol. 3, 23, c. Actio 36. Causa 41. * Instans 14, etc. Intellectus 148. Judicium 29, 30.

28 Inter agens principale et instrumentale non requiritur similitudo, nisi proportionis 4, d. 19, q. 1, art. 2, q. 1, 1^m.

29 Generans univocum oportet esse quasi agens instrumentale, respectu causae primariae totius speciei. Cg. 2, cº 21, 4^m | Poª q. 3, 7, c. meº. Causa 42. * Lux 13, 17, etc.

30 Agens instrumentale non est univocum nec aequivocum proprie, sed potest reduci ad utrumque 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, 4^m. * Minister 4, 7. Miraculum 5, 9. Necessitas 5, 22, etc.

31 Agens instrumentale non agit per virtutem suae formae sicut agens principale, sed solum per motum a principali agente 1ª q. 18, 3, c. | 1-2, q. 112, 1, 1^m | 3, q. 62, 1, 4, c. | q. 64, 5, c. | 3, d. 18, 1, 4^m | Cg. 4, c. 56, fi. | Verit. q. 26, 1, 8^m | q. 27, 4, c. meº | Poª q. 3, 7, c. meº | Ma. q. 4, 1, 15^m | 16^m. Instrumentum 7, 12. * Objectum 9, 17. Peccatum 61, 416, 430.

32 Agens principale agit secundum exigentiam suae formae: ideo virtus ejus activa habet esse completum: non autem instrumentale, quia agit ut motum ab alio 3ª q. 63, 5, 2^m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 2, c. | d. 5, q. 2, art. 2, q. 2, c. | d. 44, q. 3, art. 2, q. 1, 3^m | art. 3, q. 3, c. meº. Instrumentum 13, 14. Forma 36, 38, 58. * Poena 4, 25, 26, 89. Resurrectio 16. Sacerdos 28.

33 Agens principale est ex hoc, quod habet formam, quam in alio transfundere potest; non autem instrumentale, sed ex applicatione ad effectum a principali agente 4, d. 5, q. 2, art. 2, q. 2, c. | d. 19, q. 1, art. 2, q. 1, c. * Samuel 2. Tentare 14, 24. Theodosius 2. Theologia 20. Venus 2. Virginitas 11.

34 Sicut participatio formae inducendae in effectum, non facit instrumentum, ita nec subtractio ejus tollit usum ejus 4, d. 19, q. 1, art. 2, q. 2, c. * Virtus 2, 37, 86.

35 Effectus respondens rationi propriae instrumenti, est prior via generationis, effectu respondente principali agenti. Cg. 2, cº 21, 6^m.

36 Omne agens inquantum agens, est nobilius passo, non autem simpliciter 1ª q. 79, 2, 3^m | 1-2, q. 100, 7, 1^m | 2, d. 19, 4, 3^m | d. 30, q. 1, 1, 8^m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 1, 3^m | Verit. q. 26, 8, 1^m | Ma. q. 2, 1, 9^m | Anima 3, lect. 3, fi. Causa 45. * Actio 4. Actus 21, 22, 23, 30, 187. Amor 265, 266. Anima 203, etc. Assumere 6. Cognitio 66. Corpus 22, 23, 24, 31.

37 Idem secundum idem non potest esse agens et patiens 2-2, q. 59, 3, c. * Defectus 4, 13. Difficile 2, 5, 6.

38 Agens et patiens oportet esse ejusdem generis. Verit. q. 8, 9, c. prinº. * Dispositio 12. Divisio 5. Durities 2. Filiatio 6.

39 Oppositum videtur dicere 1, d. 7, q. 1, 2, 2^m.

40 Omne quod est in actu aliquid, potest esse activum illi 3ª d. 33, q. 1, art. 2, q. 2, c. Potentia 35, etc. * Forma 36, etc. 45, 58, 74, 130. Fornicatio 13. Illuminatio 10. Injustitia 4, etc. Intellectus 148, 149, 216 etc. Intentio 22.

AGENS

AGENS

93 In agentibus ordinatis, fines secundorum ordinantur ad finem primi 3, d. 23, q. 3, art. 1, q. 1, c. Differentia 22. Finis 112, Ordo 14.

94 Omne agens secundum, praesupponit aliquid a primo 1a q. 90, 3, c. | Cg. 2, co 21, 5m | Quol. 3, 6, c. Actio 73. Deus 137, etc. Finis 109.

95 In agentibus per voluntatem voluntas est principium operationis, ut primum operans, potentia autem ut exequens 1, d. 45, 3, 2m | 2, d. 4, q. 1, art. 1, q. 2, 1m. * Elementum 20. Finis 78, 109. Gutta.

96 Omne agens quanto prius, tanto est mediatius supposito, et immediatius virtute 1, d. 13, 3, 4m | d. 37, q. 1, 1, 4m | Cg. 3, co 70 | Poa q. 3, 7, c. fi. Deus 437, etc. * Meritum 68, 101. Ordo 14, 15. Processio 35, 36. Spirituale 6.

97 Agens universalius non agit seorsum ab aliis, sed agens ultimum proprium agit in virtute omnium superiorum. Spiritu. 3, 20m.

98 Quanto virtus agentis ad plura et remotiora extenditur, tanto est potior in his quae propter se quaeruntur, sed in his quae quaeruntur propter aliud est e converso 2-2, q. 174, 2, 2m | Virt. q. 2, 8, c. fi. * Virtus 113, 261.

99 Agens univocum reducitur ad aequivocum, non autem e converso 1a q. 13, 5, 1m | Verit. q. 10, 13, 3m | Poa q. 7, 7, 7m.

100 Agens primum, oportet esse aequivocum, quia agens aequivocum est prius quam agens univocum. Poa q. 7, 7, 7m.

101 Cujuslibet agentis per medium, actio per prius recipitur in medio, quam in termino, sed diversimode secundum dispositionem utriusque 2, d. 15, q. 1, 2, 6m | Verit. q. 5, 9, 17m.

102 Agentia naturalia contrariantur et concordant, secundum diversa 2, d. 1, q. 1, 1, 4m. Animal. Barbarus 2. Conscientia 11, etc. Corpus 30, 31. Creatura 19, 20, 21. Daemon 43, 107, etc. 120.

103 Agens per voluntatem comparatur ad agens ex necessitate naturae, sicut universale, et principale, et prius, ad sua opposita 1a q. 19, 4, c. | Cg. 2, co 23, 9m | Opus. 3, co 96. Deus 444. * Denominatio 2, 6.

104 Nullum agens ex necessitate naturae, potest esse primum agens, cum ei determinetur finis ab alio 1a q. 19, 4, c. | 1-2, q. 1, 2, 3m | 1, d. 35, 1, c. | d. 43, q. 2, 2, c. | Cg. 2, co 23 | Poa q. 1, 5, c. | q. 3, 15, c. | Opus. 3, co 96. * Educi 1. Effectus 20. Electio 4. Generatio. Gutta. Haeresis 105. Humilitas 15. Instans 14, etc. Jus 5. Lux 7, 19. Natura 14, 42, etc.

105 Agens ex necessitate naturae, non potest incipere agere, nisi per hoc quod educitur de potentia essentiali, vel accidentali 2, d. 1, q. 1, 5, 11m.

106 Agentia naturalia agunt ad aliquem effectum determinatum, modo ab alio superiori eis praestito. Meta. 7, lect. 6.

107 Deus, natura, et omne agens, agit semper quod melius est toti, non autem parti 1a q. 47, 2, 1m | q. 48, 2, 3m | q. 91, 3, c. | Cg. 3, co 94, meo | Poa q. 3, 6, 26m | 16, c. fi. * Peccatum 327. Processio 11.

108 Omne agens inquantum hujusmodi est in actu 1a q. 2, 3, c. | q. 4, 1, c. | q. 25, q. c. | 1m | q. 76, 1, c. | q. 89, 1, c. | q. 115, 1, c. | 1-1, q. 79, 2, c | 3a q. 8, 5, c. | q. 75, 4, c. | q. 77, 3, c. | 1, d. 45, 3, c. | 2, d. 3, q. 3, 1, c. | d. 25, 1, c. | d. 34, 3, c. | 3, d. 3, q. 2, 1, meo | d. 14, art. 1, q. 2, c. | art. 2, q. 2, c. | 4, c. | d. 33, q. 1, art. 2, q. 2, c. | Cg. 2, co 6, 3m | 7, 2m | 8, 1m | 21, 8m | 22, 3m | 41, 47, 3m | 52, 6m | Libo 3, co 10, 4m | co 69, fi. | co 77, prino | co 97, meo | Verit. q. 20, 4, 1m | Poa q. 2, 2, c. | q. 3, 1, c. | 4, 6, c. fi. | q. 5, 8, c. | q. 7, 5, c. meo | q. 9, 1, 3m | Ma. q. 1, 3, c. | Spiritu. 1, 16m | 2, c. | Quol. 6, 2, c. | Phy. 3, lect. 4, meo 4 | Meta. 7, lect. 8, prino 2. Potentia 35.* Campsoria 5. Defectus 4, 13, 14. Exemplar 1. Finis 5, 180. Ingratitudo 11.

109 Omne agens creatum agit potentia differenti ab essentia ejus 1a q. 54, 1, 2, 3, o. | 1, d. 3, q. 4, 2, c. | d. 7, q. 1, 1, 2m | 2, d. 17, q. 1, 2, 6m. Potentia 38. * Instans 14, etc. Metaphysica 28, 30, 31.

110 Nullum agens agit nisi in virtute Dei 1a q. 105, 5, o. | Cg. 3, co 66 | 67. Actio 12. Deus 406.

111 Aliquid agit in virtute alterius dupliciter: scilicet ut motum a virtute ejus, et ut utens virtute ejus 1a q. 36, 3, 4m | Poa q. 10, 4, c. fi. | Unio 5, 5m.

112 Agens in virtute alterius duplex: scilicet vel inquantum movetur a virtute illius, sicut calor naturalis agit in virtute animae, vel inquantum agens principale utitur virtute alicujus instrumenti, sicut anima videt virtute oculi. Et hoc modo suppositum aeternum agebat virtute humanae naturae. Unio. Calor 3, 5, 5m.

113 Omne agens oportet determinari ad unum 1, d. 45, 3, c. | 2, d. 25, 1, c. | Cg. 3, co 2.

114 In agentibus determinatis ad unum, non requiritur aliquid additum supra potentiam 1, d. 45, 3, c.

115 Aliquid agit secundum similitudinem alterius dupliciter: scilicet veram, et apparentem. Primum agit in virtute ejus, non autem secundum. Quol. 6, q. 4, 2, c. * Pluralitas 1. Privatio 21. Sensus 3. Usura 256, 257, 259.

116 Finis et agens proportionantur, ut materia et forma 2, d. 1, q. 2, 2, c. | Meta. 5, lect. 2, fi. 3. Ager. Nocumentum. Restitutio 16. * Agricola. Capharnaum. Colere. Decimae 23. Restitutio 16. Tributum 2. Usura 179, 185, 189, 218, 219, 224, 294.

AGERE

1 **AGERE** nihil aliud est, quam communicare id per quod agens est actu. Poa q. 2, 1, c. prino. Ars 1, 10, 11, 12, 18, 25, etc.

2 Agere non est accidentium, sed substantiarum 3, d. 28, 1, c. * Baptismus 41, etc. Barbarus 2. Demonstratio 8, 9.

3 Agere dicitur dupliciter: scilicet habere dominium actionis, et exercere actionem. Verit. q. 5, 9, 4m.

4 Omne agens agit propter finem 1a q. 7, 4, c. fi. | q. 44, 4, o. | 1-2, q. 1, 2, o. | q. 6, 1, c. | q. 9, 1, c. | q. 12, 1, c. | 5, o. | q. 17, 8, c. | q. 28, 6, c. | q. 94, 2, c. | q. 109, 6, c. | 2-2, q. 45, 1, 1m | 1, d. 35, 1, c. | d. 45, 3, c. | 2, d. 25, 1, c. | d. 37, q. 3, 2, c. | d. 38, 1, c. | Cg. 2, co 23, 5m | Libo 3, co 2 | co 17, fi. | Poa q. 1, 5, c. | q. 3, 15, c. | Ma. q. 1, 1, c. | Opus. 3, co 100 | Meta. 5, lect. 2, fi. 3 | Poster. 2, lect. 8, prino. Finis. Gratia 64, 86. Gula 4. Honor 7, 25.

5 Agere propter finem dicitur dupliciter: scilicet a se, vel ab alio directum. Primum convenit solis rationalibus, secundum vero carentibus ratione et brutis 1a q. 2, 3, c. fi. | 2m | q. 44, 4, 3m | q. 59, 3, c. | q. 103, 1, 1m | 1-2, q. 1, 2, o. | q. 12, 5, c. | 3m | q. 17, 2, 3m | q. 93, 5, c. | q. 114, 1, c. fi. | 2-2, q. 50, 2, c. | q. 64, 2, 2m | 1, d. 35, 1, c. | 2, d. 25, 1, c. | d. 38, 3, c. | 3, d. 27, q. 1, 3, c. | q. 2, art. 4, q. 3, c. | 4, d. 33, q. 1, 1, c. | Cg. 2, co 23, 5m | 47 | Libo 3, co 1, meo | co 3, 6m | 16 | 34 | 109 | 110, fi. | 111 | Libo 4, co 55, 3m | Verit. q. 22, 1, c. | Poa q. 1, 5, c. | q. 3, 15, c. prino | q. 9, 1, 3m | 2, c. | Unio. 5, c. | 4m | Meta. 5, lect. 16, fi. | Phy. 2, lect. 4, meo 4 | lect. 10, prino 2.* Injustitia 4, etc. Lex 169. Martyrium 14. Moralis 1, 2.

6 Agere propter finem duplicem, scilicet operis et operantis, dupliciter contingit: scilicet ex amore, et ex desiderio finis 2, d. 1, q. 2, 1, c.

7 Quod agit ex desiderio finis, habet extra se finem quo perficitur, et quo ordinat actionem suam ad consequendum finem 2, d. 1, q. 2, 1, 2m | 3m | Cg. 2, co 23, 5m. * Pluralitas 1. Potentia 7, 35, 37. Prudentia 68. Religio 60.

8 Finis est perfectio agentis 2, d. 1, q. 2, 1, 2m | d. 37, q. 3, 2, c.

9 Finis proximus cujuslibet agentis, est inducere similitudinem suae formae in alio 2-2, q. 123, 7, c. | Opus. 3, co 101.

10 Diversarum actionum sunt diversi fines proximi, sed est tantum unus ultimus 1-2, q. 1, 3, 3m | 2, d. 38, 1, o.

11 Finis ultimus cujuslibet agentis inquantum est agens, est ipsemet faciens. Cg. 3, co 17, 7m.

12 Finis est causa tantum, ut est in voluntate agentis 1-2, q. 1, 1, 1m | 2, d. 1, q. 2, 2, 3m.

13 In omnibus agentibus propter finem, oportet esse inclinationem ad finem, et quasi inchoationem finis 3, d. 23, q. 1, art. 4, q. 3, c.

14 In omni agente propter finem, qui est extra voluntatem ejus, accidit motus in ejus voluntate 2, d. 1, q. 1, 5, 12m.

15 Idem est finis agentis, et patientis 1a q. 44, 4, c. | Phy. 3, lect. 4, fi. 8 | Anima 3, lect. 2. Voluntarium 1, 3, 5.

16 Omne agens agit propter bonum 1a q. 105, 5, c. | Cg. 3, co 2 | 10, 3m | 16 | co 17, 1m | 19, fi. | 94, meo | 107, 1m | Verit. q. 22, 1, o. | Ma. q. 1, 3, c. | Meta. 5, lect. 3, prino.

17 Malum non est de intentione alicujus agentis 1, d. 46. L. fi. | Cg. 3, co 4, 5, 6 | Ma. q. 1, 3, c. | Meta. 5, lect. 3, prino.

18 Deus agit propter finem communicandum aliis, scilicet se, non autem propter finem sibi acquirendum 1a q. 44, 4, o. | 2, d. 1, q. 2, 1, c. | 4, d. 46, q. 1, art. 1, q. 2, c. | Cg. 3, co 2, 3 | 18, fi. | Opus. 3, co 99, 100, 101 | Eph. lect. 1, fi. * Amor 142, 251, 265, 266.

19 Omnia quae sunt in toto mundo aguntur, praeter primum agens, quod nullo modo ab alio agitur 1a q. 60, 1, 2m. * Creatura 20, 21, 22.

20 Omnis creatura agit propter desiderium finis, non autem Deus, sed tantum propter amorem finis 2, d. 1, q. 2, 1, c. | 2m | 3m | Deus.

21 Omne agens aliud a Deo, agit propter alium finem a se. Ideo agit ex indigentia 1a q. 44, 4, c. | 1m | 1, d. 8. L. 3, prino | 2, d. 1, q. 2, 1, c. | Hebr. 4, lect. 1, fi. Justitia. Lux 7, 19. Operatio o. Quantitas 28.

22 Agere propter indigentiam, est agentis imperfecti, quod natum est agere et pati; ideo non convenit Deo 1a q. 44, 4, 1m.

23 Ut Deus vel charitas sit finis actionis, requiritur quod ratio prius cogitans de eis, ordinaverit eam in Deum 1-2, q. 1, 6, 3m | 2, d. 38, 1, 4m | d. 40, 5, 3m | 6m | 7m | 4, d. 15, q. 4, art. 2, q. 4, c. | 4m.

24 Non oportet quod agens semper cogitet de ultimo fine 1-2, q. 1, 6, 3m | 2, d. 38, 1, 4m | d. 40, 5, 3m | 6m | 7m.

25 Quicquid homo faciat, verum est dicere quod homo agat propter finem, etiam agendo actionem quae est ultimus finis 1-2, q. 1, 1, 2m fi.

26 Omnia quae agit homo, agit propter ultimum finem 1-2, q. 1, 6, o.

27 Agere tripliciter dicitur: scilicet effective, formaliter et finaliter, 1a q. 48, 1, 4m | 1, d. 17, q. 1, 1, 5m | 2, d. 26, 1, 4m | 2, 4m | d.

Amatio. Amor 176.

Amativus. Sanguis 5.

Amator. Amor 265. Audacia 20. Invidia 10. Pax 21. Pythagoras 2, 3.

1 AMAZONES Asiam, idest tertiam partem orbis subjugaverunt, et habebant semper duas reginas. Opus. 20, lib° 4, c° 5.

2 Amazones amputabant mammillas dextras puellis et sinistras comprimebant, ne impedirentur sagittantes. Opus. 20, lib° 4, c° 5.

3 Amazones nullum virum recipiebant in sua acie. Opus. 20, lib° 4. c° 5. * Alexander 2.

Ambidexter. Sinistrum 3.

Ambiguum. Signum 5. Varietas.

Ambire. Genus 16. Infamia 2.

1 AMBITIO est peccatum oppositum magnanimitati secundum excessum, quia est inordinatus appetitus honoris 2-2, q. 131, 2, o. Honor 8. Magnanimitas 8, 9.

2 Appetitus dignitatum inordinatus, ratione honoris pertinet ad ambitionem, sed propter debitum dignitatis usum, ut excedentem facultatem appetentis, pertinet ad praesumptionem 2-2, q. 131, 2, c. | 2m.

3 Ambitio non est circa vestes et exteriorem cultum, nisi secundum quod ad honorem pertinent 2-2, q. 131, 2, 3m.

4 Ambitio facit hominem caecum. Matth. 2, prin° 2. * Infamia 2.

Ambo. Proportio 9. Usura 239.

Ambra est species cara, habens odorem divinum et caelestem. Job 41, lect. 2, prin°. Cete 10.

1 AMBROSIUS in ecclesia Mediolanensi, cantum instituit, secundum Augustinum 2-2, q. 91, 2, b. * Beatitudo 167. Contentio 1. Electio 31. Gloria 1. Ludus 3. Magdalena 1. Matrimonium 36. Novitii 1. Oratio 10. Theodosius 2.

2 Ambrosius usque ad ultimam aegritudinem, non cessavit scribere. Unde scribens psalmum quadragesimumseptimum, mortuus est 2a Tim. 4, lect. 3, prin°.

Ambulare. Motus 34, 35. Porphyrio. Virtus 256.

1 AMEN est graecum, et significat sine defectu; quandoque tamen est hebraeum. Isa. 25, fi.

2 Amen quandoque est hebraeum, et sic significat tria: scilicet verum, vere et fiat. Et geminatur tantum a Joanne, quia altiora narrat. Isa. 25, fi. | Jo. 3, prin° 2 | Rom. 11, fi. | 1a Cor. 14, lect. 3, fi.

3 Nullus graecus vel hebraeus transtulit amen, propter reverentiam Christi, saepius utentis eo. Jo. 3, prin° 2.

Amens. Advocatus 9. Baptismus 132. Eucharistia 210. Fatuus. Infamia. Matrimonium 107. Sapientia 44. Stultitia 3, 6, 10. Testis 7. Unctio 25. Usus 7. Votum 31.

Amicabile. Amicitia 26. Amor 117. Consilium 19.

1 AMICITIA est amor mutuae benivolentiae, fundatus super aliqua communicatione 1-2, q. 65, 5, c. | 2-2, q. 23, 1, c. | 5, c. | 3, d. 27, q. 2, 1, c. fi. | d. 28, o. | 4, d. 40, 1, c. | Opus. 20, c° 10 | Jo. 13, lect. 7, fi. * Adulatio 4, 5.

2 Amicitia quae est affabilitas, non habet perfectam rationem amicitiae, sed similitudinem ejus, scilicet ad decentem conversationem in dictis et factis delectabiliter ad omnes, non aequaliter 2-2, q. 114, o.

3 Amicitiae proprium est, simul conversari 3, d. 32, 1, 2m | 2, c. | Cg. 4, c° 21, prin°. Amicitia 37. Amor.

4 Amicitia magis est in concordia voluntatum quo ad finem, quam quo ad volita. Verit. q. 23, 8, 7m. * Anima 300. Austeritas 2.

5 Amicitia utilis et delectabilis, deficit a ratione verae amicitiae, inquantum trahitur ad amorem concupiscentiae 1-2, q. 26, 4, 3m | 2-2, q. 189, 10, 2m.

6 Amicitia requirit aequalitatem proportionis, non autem aequiparantiae 3, d. 28, 3, 3m | d. 29, 1, 2m | 4, d. 14, q. 2, art. 1, q. 2, c. | d. 15, q. 1, 2, c. Odium 13. * Justitia 22, 59. Laus 7.

7 Amicitia pulchre commendatur cum Damone et Pythia singularissimis amicis. Opus. 20, c° 10 | Lib° 4, c° 22.

8 Amicitia non est virtus specialis distincta ab aliis, sed est aliquid consequens omnes virtutes 2-2, q. 23, 3, 1m | q. 114, 1, 1m | 3, d. 27, q. 2, 2, 1m | Virt. q. 1, 5, 5m | q. 2, 2, 8m. Affabilitas 1. * Liberalitas 8. Litigium 1. Offendens. Reconciliatio.

9 Immo amicitia sive affabilitas est specialis virtus et specialis objecti, scilicet decentis conversationis 2-2, q. 114, 1, o. | 3, d. 31, q. 1, 2, c. me°. Affabilitas 2.

10 Amicitiae dilectio, in duobus motibus ad intra consistit, scilicet in dilectum et pro dilecto. Opus. 61, c° 52. Amor 164. * Temperantia 9, 27.

11 Species amicitiae dupliciter distinguuntur: scilicet secundum fines: et sic sunt tres, scilicet amicitia honesti, utilis et delectabilis. Et secundum communicationes 2-2, q. 23, 1, a. 3, | 5, c. | 3m | Virt. q. 2, 11, 6m. * Virtus 225.

12 Amicitiae dilectio differt a dilectione concupiscentiae 3, d. 29. 2. fi. Opus. 61, c° 2.

13 Amicitia est quadruplex, sicut est quadruplex communicatio: scilicet naturalis, domestica, civilis et divina 3, d. 27, q. 2, 2, c. | 1m | d. 29, 6, o. | 1a Cor. 3, fi.

14 Amicus aliquis est hominis tripliciter: scilicet quia homo, quia praesens, et quia utilis. Opus. 61, c° 9.

15 Amicum quis amat, propter trinam utilitatem: scilicet propter adeptionem boni sui, intensionem boni tui et diminutionem vel annihilationem mali tui. Opus. 61, c° 11.

16 Amici fidelis tria sunt experimenta: scilicet novitas, prosperitas et adversitas. Opus. 61, c° 14. Amor 54.

17 Amicitia duplex, scilicet in conversatione et in affectu 2-2, q. 114, 1, 1m.

18 Amicitia non est trahenda cum aliquo, nisi certis circumstantiis inspectis. Opus. 61, c° 54. * Beatitudo 69, 106.

19 Amicitia non est ejusdem ad seipsum, quia est unio. Ideo est inter plures 2-2, q. 25, 4, o. | 3, d. 28, 6, o. | Virt. q. 2, 7, 11m | 12m. * Diuturnitas. Dolor 12. Ira 44. Josias. Judas 3. Peccatum 188. Poenitentia 107. Pietas 3.

20 Amicitia est ad aliquos dupliciter: scilicet per se, idest ad amicos tantum: et propter aliud, et sic est ad inimicos 2-2, q. 23, 1, 2m | 3m | q. 25, 8, c. | 3, d. 27, q. 2, 1, 8m | 12m | Virt. q. 2, 4, 8, c. * Proximus 3. Signaculum. Zelus 2.

21 Amicitia non est irrationalis, nec inter irrationalia 1a q. 20, 2, 3m | 2-2, q. 23, a. 1, c. | q. 25, 3, o. | 3, d. 28, 1, c. | 2, o. Animal 72. Amor 97.

22 Amicitia non potest esse ad virtutes, nec ad aliqua alia accidentia 2-2, q. 25, 2, c. | 3, d. 28, 1, o. Amor 95, 97.

23 Amicitia honesti, non est ad vitiosum per se, sed propter aliud 2-2, q. 26, 1, 3m.

24 Amor potest esse inter multum distantia, non autem amicitia 3, d. 32, 1, 2m.

25 Amicitia delectabilis et utilis, causatur ex inclinatione naturae. Sed amicitia honesti, ex inclinatione habitus et naturae, non autem charitas 3, d. 27, q. 2, 2, 1m.

26 Amicitia conservatur et augetur per exercitium operum amicabilium et meditationem 2-2 q. 82, 2, 2m.

27 Cum vera amicitia supra virtutem fundetur, quicquid in amico contrariatur virtuti, impedimentum est amicitiae, et quicquid est virtuosum est provocativum amicitiae 2-2, q. 106, 13.

28 Per recompensationem beneficiorum amicitia conservatur 2-2, q. 106, 1, 2m.

29 Delectatio de visione et fruitione amici, est finis in amicitia delectabilis, non autem in vera amicitia 3, d. 27, q. 2, 1, 11m | d. 29, 5, 6m | d. 34, q. 2, art. 3, q. 1, 2m | Virt. q. 2, 11, 6m.

30 Amicitia praeponderat consanguinitati. Opus. 61, c° 8.

31 Amicitia vera facit desiderium videndi amicum, et mutuis colloquiis gaudere, et in eo facit consolationem contra omnes anxietates invenire; unde in tristitiis maxime ad amicos consolationis causa confugimus 1-2, q. 28, 1, 2m | 3, d. 27, q. 2, 1, 11m | d. 29, 5, 6m | Cg. 4, c° 21, me° | Virt. q. 2, 11, 6m.

32 Propria amicitiae sunt quinque: scilicet velle amicum esse, et vivere, velle ei bona, operari ei bona, conversari cum eo delectabiliter, et concorditer 2-2, q. 25, 7, c. | q. 27, 2, a. 3 | q. 31, 1, c.

33 Amicitia principaliter intendit conviventes delectare. Sed quando oportet, non veretur contristare eos, propter bonum promovendum, vel propter malum vitandum 2-2, q. 114, 1, 3m | 2, 1m | q. 115, 1, c. | q. 116, 2, c. | q. 168, 1, 3m.

34 In corde amici bonum sui amici praeponderat omnibus utilitatibus, et delectationibus ex eo consequentibus 2, d. 3, q. 4, c. fi. | 3, d. 29, 4, c. | 3m | d. 34, q. 2, a. 3, q. 1, 2m | d. 35, q. 1, a. 4, q. 2, c. fi. | Vir. q. 2, 11, 6m.

35 Delectationes et utilitates provenientes ex amicitia, possunt dici merces: non autem amicus proprie: sed causaliter 3, d. 29, 4, c.

36 Amicitia est perfectissimum inter ea quae ad amorem pertinent: et includit ea 3, d. 27, q. 2, 1, c. fi.

37 Conversatio et visio amici est delectabilis, propter cognitionem boni ejus, et magis quam secum delectari, quia homo magis potest cognoscere quae sunt alterius, quam propria 3, d. 29, 5, 6m. Amicitia 3.

38 Homo debet pati detrimenta corporalia propter amicum: non autem spiritualia 2-2, q. 26, 4, 2m.

39 Amicis peccantibus magis auxiliandum est ad recuperationem virtutis quam ad recuperationem temporalium, quamdiu est spes de salute eorum: nec tamen amplius est habenda familiaritas sic ad eos 2-2, q. 26, 6, 2m.

40 Amicus magis debet subvenire in damnis virtutum quam rerum exteriorum 2-2, q. 25, 6, 2m | q. 33, 1, c. | 3, d. 28, 4, 3m | 4, d. 19, q. 2, 1, 6m. * Animal 72. Beneficentia o. Beneficium 3. Charitas 8, 62, 63, 128.

41 Plura bona exteriora debent impendi amicis, quam nobis: sed de spiritualibus est e converso. Similiter in malis vitandis 3, d. 29, 5, o. | 4, d. 38, q. 2, a. 4, q. 1, c. me° | 2 Tim. 3, prin°. * Consanguinitas 10. Constantia 9. Contumelia 3.

42 Tradere se morti propter amicum, est perfectus actus virtutis. Ideo virtuosus plus appetit amicitiam quam vitam corporalem 3, d. 29, 5, 3m. Salvari 18. * Impugnare 1. Laus 7. Lex 30, 86. Litigium 1. Misericordia 20.

43 Discordia opinionum potest esse inter aliquos cum amicitia et

54 Amandus est Deus propter fidelitatem, quae in tribus maxime consistit, scilicet in novitate, prosperitate, et adversitate. Opus. 61, c^{o} 14. Amicitia 16.

55 Amandus est Christus maxime, et super omnia, propter tria: scilicet quia pulcherrimus, affabilis, et mansuetus. Opus. 61, c^{o} 12.

56 Plus amandus est Deus, quam vir ab uxore, et e converso, quia maximum et perfectissimum matrimonium est inter Deum et animam. Opus. 61, c^{o} 13 | 2 Cor. 13, lect. 1, fi.

57 Amor Dei ne pereat in nobis, quatuor nutritur remediis, scilicet meditatione, doctrina, oratione, et exercitio. Opus. 61, c^{o} 57.

58 De amore Dei fluunt quinque fontes, secundum quinque substantias dupliciter: vel a summo usque deorsum, scilicet inquisitio quintae essentiae, ignis, aeris, aquae, et terrae, vel ab imo usque sursum, scilicet inquisitio circa mixtum, vegetabile, sensibile, rationale, et substantiam separatam. Opus. 61, c^{o} 32, etc.

59 In amando Deum, potest haberi intuitus ad mercedem respectu amoris, non autem respectu amati 3, d. 26, q. 2, 1, 5^{m} | d. 29, 4, o.

60 Amor Dei est congregativus, sed amor sui est disgregativus 1-2, q. 73, 1, 3^{m}.

61 Esse, vivere, et intelligere, est appetibile et amabile omnibus: ideo Deus inquantum est causa horum, non potest ab aliquo haberi odio 2-2, q. 34, 1, o. * Peccatum 200, 276, 279, 431. Praeceptum 74, etc. Reverentia 5.

62 Amantium Deum, est triplex differentia: scilicet quia quidam sunt, qui libenter vel sine magna molestia separantur a vacatione divinae contemplationis, ut terrenis negotiis applicentur. Et in his vel nihil, vel modicum charitatis apparet. Quidam aliqualiter eam deserunt, at divinis obsequiis mancipentur, ad salutem proximorum. Quidam vero licet in ea maxime delectentur, eam praetermittunt, ut Deo serviant, in salute proximorum. Virt. q. 2, 11, 6^{m}.

63 Dilectio Dei includitur in dilectione proximi virtute, sicut causa in effectu, et e converso sicut effectus in causa 1-2, q. 99, 1, 2^{m} | 3, d. 30, 4, c. | 4^{m}. Rom. 13, lect. 2, $prin^{o}$ | Gal. 5, lect. 3, me^{o} * Seraphin 3, 5. Timor 3, 6. Vita 54, etc.

64 Dilectio Dei supernaturalis est difficilior quam proximi, quia magis vires naturae excedit, quia est in altius objectum. Non autem est laboriosior, cum sit dulcior 3, d. 30, 4, 6^{m}.

65 Amare Deum, est magis meritorium, quam amare proximum 2-2, q. 27, 8, o. | q. 182, 2, c. | 3, d. 30, 4, o. | Quol. 6, 11, c.

66 Christus dilexit nos tripliciter: scilicet gratuite, efficaciter, et recte, sicut debemus amare proximum. Jo. 13, lect. 7, fi.

67 Christus majus signum amoris ostendit pro nobis patiendo quam dando corpus ejus in cibum. Quol. 5, q. 3, 2, o.

68 Diversae opiniones de Petro et Joanne apostolo, in dilectione Christi activa et passiva 1^{a} q. 20, 4, 3^{m} | 3, d. 31, q. 2, a. 3, q. 3, o. | Jo. 21, lect. 5, $prin^{o}$ 2. * Baptismus 47. Datio 17. Joannes 10, etc. Vita 54, etc.

69 Christus et beati diligunt damnatos, quo ad naturam, non autem quo ad gloriam nisi voluntate antecedente 3, d. 31, q. 2, a. 3, q. 1, o. Amor 25, 27. Deus 27.

70 Angeli in statu naturae, amabant Deum super omnia 1^{a} q. 60, 5, o. | q. 62, 2, 1^{m} | q. 63, 1, 3^{m} | 2, d. 3, q. 4, o. | Quol. 1, 8, c.

71 Angeli naturaliter plus diligunt Deum quam se 1^{a} q. 60, 5, o. | 1-2, q. 109, 3, o. | 2-2, q. 26, 3, c. | Quol. 1, 8, c.

72 In angelis est dilectio naturalis, et electiva 1^{a} q. 60, 1, 2, 3, o. Seraphin 3.

73 Angelus et homo diligunt se dilectione naturali, et electiva 1, q. 60, 3, o.

74 Quilibet angelus diligit alium sicut seipsum, dilectione naturali, etiam malus bonus 1^{a} q. 60, 4, o.

75 In angelis beatis perseverat dilectio naturalis 1^{a} q. 62, 7, o.

76 Deus est ex charitate amandus super omnia 2-2, q. 44, 8, 2 | 3, d. 29, 3, o. | Virt. q. 2, 7, c. | 7^{m} | 8^{m} | 8, 9, c. Charitas 118, infra.

77 Quilibet debet ex charitate plus diligere Deum, quam se 2-2, q. 26, 3, o. | q. 44, 8, o. | 3, d. 29, 3, o. | 5. c. | Virt. q. 2, 4, 2^{m} | 9, 7^{m} | Quol. 1, 9, c. * Agere 6. Amicitia 1, 10, etc. Baptismus 47. Beatitudo 73, 106.

78 Angeli sunt a nobis ex charitate amandi 2-2, q. 25, 10, o. | 3, d. 28, 3, o. | Virt. q. 2, 7, c. | 9^{m} | Rom. 13, lect. 2, fi.

79 Deus debet ex charitate magis amari, quam proximus 2-2, q. 26, 2, o.

80 Tantum quatuor debent ex charitate amari: scilicet Deus, proximus, anima, et corpus 2-2, q. 25, 12, o. | q. 44, 3, 1^{m} | 8, 2^{m} | 3, d. 28, 7, o. | Virt. q. 2, 4, 2^{m} | 7, o. * Intimiditas. Justus 10.

81 Homo potest ex charitate se diligere 2-2, q. 25, 4, o. | 1, d. 32, q. 1, 2, 3^{m} | 3, d. 28, 6, o. | Virt. q. 2, 7, c. | 10^{m} | 11^{m} | 12^{m} | 13^{m} | 14^{m}.

82 Quilibet ex charitate debet magis se amare, quam proximum 2-2, q. 26, 4, o. | q. 44, 8, 2^{m} | 3, d. 29, 5, o. | 6, 1^{m} | 4, d. 38, q. 2, a. 4, q. 1, c. | Quol. 8, 8, c. fi. | Rom. 13, lect. 2, fi. | Gal. 5, lect. 3, fi. | 2 Timoth. 3, $prin^{o}$.

83 Proximus debet amari ex charitate propter Deum, non autem principaliter 2-2, q. 25, 1, o. | 2, 1^{m} | 8, c. | q. 103, 3, 2^{m} | q. 188, 2, c. | Virt. q. 2, 4, o. | 8, c. * Charitas, 19, 23, 62, 147, 154, 155. Communicatio 1. Contemplatio 17. Datio 17.

84 Propinqui sunt magis amandi ex charitate, quam alii 3, d. 29, 6, o. Benefacere 4.

85 Ea sola ex charitate diligimus, quae nobiscum beatitudinem participare possunt. Virt. q. 2, 4, 2^{m} | 7, c.

86 Corpus debet ex charitate diligi 2-2, q. 25, 5, o. | 1, d. 32, q. 1, 2, 3^{m} | 3, d. 28, 7, o. | Virt. q. 2, 7, c. | 14^{m} | 15^{m}.

87 Proximus debet ex charitate magis diligi, quam proprium corpus 1-2, q. 73, 5, c. | 2-2, q. 26, 5, o. | q. 44, 8, 2^{m} | Virt. q. 2, 11, 9^{m}. Opus. 18, c^{o} 16. * Deus 208, 249, 338. Ex 6. Gratia 23.

88 Peccator debet diligi ex charitate quo ad naturam, non autem quo ad culpam 2-2, q. 25, 6, o. | 11, c. | q. 64, 6, c. | 2, d. 7, q. 3, 2, 2^{m} | 3, d. 28, 4, o. | 5, c. 2^{m} | Virt. q. 2, 8, 8^{m} | 9^{m}.

89 Amatis ex charitate licite volumus mala, triplici ratione: scilicet ad correctionem eorum, ad bonum commune, et propter justitiam Dei. Virt. q. 2, 8, 10^{m}. Inimicus. * Intimiditas. Justus 10, 11. Lex 129.

90 Inimici debent amari ex charitate 3, d. 30, 1, o.

91 Imo diligere inimicos, hoc est perversum et vituperabile et charitati repugnans, quia hoc est diligere malum alterius 2-2, q. 25, 8, c. | 3^{m}.

92 Inimici debent amari ex charitate quo ad naturam 2-2, q. 25, 8, o. q. 34, 3, 3^{m} | q. 83, 8, c. | 3, d. 30, 1, o. | Virt. q. 2, 8, o. | Opus. 4, c^{o} 8 | Opus. 18, c^{o} 14 | Rom. 12, lect. 3, $prin^{o}$. Benefacere 3.

93 Amare inimicum, ut sic, est perversum; sed quo ad naturam in communi, est de praecepto cuilibet, non autem in particulari, nisi in praeparatione animi: sed est de perfectione 2-2, q. 25, 8, o. | 9, c. | q. 34, 3, 3^{m} | q. 83, 8, c. | q. 108, 1, c. | Virt. q. 2, 8, o. 11, 4^{m} vel Abdicatio infra. * Maledicere 2. Meritum 99. Passio 95, 131. Pax 2, 6.

94 Signa amoris oportet inimicis ostendere in communi, non autem in speciali, nisi in praeparatione animi: sed est de perfectione 2-2, q. 25, 9, o. | 3, d. 30, 1, 1^{m} | 2, o. | Rom. 12, lect. 3, $prin^{o}$. Benefacere 2.

95 Virtutes debent amari ex charitate 2-2, q. 25, 2, c. 3, d. 28, 1, o. | Virt. q. 2, 7, c. | 1^{m}. Amicitia 22.

96 Charitas amari debet ex charitate 2-2, q. 25, 2, o. | 1, d. 17, q. 1, 5, o. | 3, d. 28, 1, 3^{m} | Rom. 12, lect. 2, me^{o}.

97 Aliquid potest diligi ex charitate dupliciter: scilicet amore amicitiae et amore concupiscentiae, et sic amari potest accidens et res irrationales, non autem primo modo 2-2, q. 20, 2, 3, o. | 11, c. | 3, d. 28, 1, 2, 5, o. | Virt. q. 2, 7, c. Amicitia 21, 22. Amor 23, 24. * Praeceptum 74, etc. Reverentia 5.

98 Daemones et cete, idest damnati, quo ad naturam sunt ex charitate amandi, non autem qua ad gloriam, nisi voluntate antecedente 2-2, q. 25, 11, o. | 3, d. 28, 5, o. | d. 31, q. 2, a. 3, q. 1, o. | Virt. q. 2, 8, 9^{m} | Rom. 13, lect. 2, fi. Amor 25 etc. * Sanctus 3, 6. Seraphim 3, 5. Stola 2. Suffragia 5, 6. Tristitia 10. Unio 22. Uxor 2.

99 Omne ens naturaliter plus diligit se, quam alterum 1^{a} q. 60, 4, 2^{m} | 5, 1^{m} | Virt. q. 2, 4, 2^{m}. * Anima 3.

100 Deus plus amat nos, quam e converso 2-2, q. 26, 12, 3^{m}. * Bonitas 226. Charitas 62, 118, etc. Conservatio 6, 13.

101 Quodlibet singulare plus naturaliter diligit bonum speciei, quam bonum proprium 1^{a} q. 60, 5, o. | 1-2, q. 169, 3, c. | 3, d. 29, 3, c. fi.

102 Omnis pars naturaliter plus diligit totum, quam se 1^{a} q. 60, 5, o. | 1-2, q. 19, 10, c. | q. 109, 3, c. | 2-2, q. 26, 3, c. | 4, 3^{m} | 3, d. 29, 3, c. | Virt. q 2, 4, 2^{m} | 9, 15^{m} | q. 4, 1, 9^{m} | Quol. 1, 8, c. | Opus. 28, c^{o} | 4, fi.

103 In patria nullus est ordo dilectionis, nisi secundum propinquitatem ad Deum 2-2, q. 26, 13, c. Virt. q. 2, 9, 12^{m}.

104 Immo quilibet beatus in patria plus diligit se quam proximum, et plus diliget propinquiorem sibi aeque bonum, sed plus diliget meliorem extraneum, quam propinquiorem minus bonum 3, d. 31, q. 2, a. 3, q. 2, o.

105 In patria quilibet plus amat se post Deum quam alium 2-2, q. 26, 13, o. | 3, d. 31, q. 2, a. 3, q. 2, o.

106 Oppositum videtur dicere. Virt. q. 2, 9, 12^{m}.

107 Beati voluntate consequente volunt majus bonum alteri meliori, quam sibi: sed intensius sibi. Antecedente vero etiam majus bonum volunt sibi 2-2, q. 23, 13, c. | 3, d. 31, q. 2, a. 3, q. 2, 3^{m}.

108 In dilectione cujus principale objectum est ipse diligens, scilicet in amore naturali, oportet similius magis diligi, non autem in charitate: sed magis unum cum Deo ceteris paribus. Virt. q. 2, 9, 5^{m}.

109 In amore est duplex gradus: scilicet inter diligibilia, et diligentis ad dilectum. Primum attendit amans, non autem secundum, quo ad effectum, sed tantum quod affectum 2-2, q. 9, 10, 11, 12, 13, o. | 3, d. 29, 1, 1^{m} | Virt. q. 2, 9, 3^{m}.

110 Omnes homines aequaliter sunt amandi respectu objecti, non autem respectu actus 2-2, q, 26, 6, 1^{m} | Virt. q. 2, 9, 8^{m} | 10^{m} | Gal. 6, lect. 2, fi.

111 Unus proximus est magis amandus quam alius, secundum majorem

AMOR

10, L. | 3, d. 27, q. 2, 1, o. | Dio. 4, lect. 9, 5 | Psal. 17, prin° | Jo. 21, lect. 3, me° lib° fi.

172 Dilectio addit supra amorem electionem: sed charitas aestimationem magni pretii 1-2, q. 26, 3, o. | 1, d. 10. L. | 3, d. 27, q. 2, 1, o. * Concupiscentia 2, 3. Desiderium 3, etc.

173 Amor intellectualis, addit supra benevolentiam, unionem affectus 2-2, q. 27, 2, c. | 2m | q. 31, 1, c. * Honor 12.

174 Amor supra concupiscentiam, benevolentiam, beneficentiam et concordiam, addit quietationem appetitus in rem appetitam 3, d. 27, q. 2, 1, c. * Ira 52, 63, 64. Lex 129. Magnanimitas 16. Magnificentia 2.

175 Amor ut passio, est semper cum impetu et consuetudine; sed benivolentia quandoque subito et sine impetu 2-2, q. 27, 2, c. * Passio 39, 60. Peccatum 239. Pulchritudo 8.

176 Amatio supra amorem addit intensionem, quasi fervorem; sed amicitia addit societatem et electionem, quae etiam similatur habithi, amatio vero passioni, secundum Philosophum 3, d. 27, q. 2, 1, c. fi.

177 Pax dicit quietationem appetitus, ideo est aliquid amoris, qui addit ei transformationem et conversionem amantis in amatum: ideo pax est medium amoris et desiderii 3, d. 27, q. 1, 3, 5m.

178 Amor est motus simplex, naturalis per se operans, ideo differt ab ira, quia composita: a timore, quia violentus: et a spe, quia operatur per aliud. Dio. 4, lect. 14, fi. Spes 59, 72, 79, 80, 81.

179 Amor est vis unitiva de bono dato: sed spes importat defensionem ab extrinseco de bono arduo, futuro et possibili. Psal. 17, prin°. Spes 63 et 2 | c. 67. * Christus 213. Zelus 1, 2, 3, 7, 8.

180 Amor est boni in communi, sive habiti, sive non; sed gaudium et delectatio est de praesenti et habito; desiderium vero et spes est de non habito 1a q. 20, 1, c. | 1-2 q. 23, 4, c. | q. 26, 2, c. | q. 30, 2, c. | q. 28, 1, 1m | 2-2, q. 4, 1, 3m | 3, d. 23, q. 2, 1, 3m | d. 27, q. 1, 1, 2m | Verit. q. 26, 4, c. | Virt. q. 2, 2, 6m. Desiderium 5. Honor 12. Spes 63.

181 Aliquid est diligibile dupliciter, scilicet ut objectum, et ut ratio dilectionis 1, d. 17, q. 1, 5, c.

182 Spiritus Sanctus, habitus charitatis et actus ejus, sunt ratio et objectum dilectionis 1, d. 17, q. 1, 5, c.

183 Eodem actu numero, amatur ratio dilectionis et objectum ejus 1, d. 17, q. 1, 5, c.

184 Oppositum videtur dicere a simili 1a q. 87, 3, 2m.

185 Eodem actu numero amatur objectum, actus et amans 1, d. 17, q. 1, 5, c. | 4m.

186 Oppositum videtur dicere a simili 1a q. 87, 3, 2m.

187 Actus amoris semper tendit in duo: scilicet in bonum volitum et in eum cui vult bonum 1a q. 20, 1, 3m | 1-2, q. 26, 4, c. | Cg. 1, c° 91, 7m.

188 Quod amatur amore benevolentiae, potest esse ultimum dilectum, non autem quod amatur amore concupiscentiae, sed bene ultimum concupitum 4, d. 49, q. 1, art. 2, q. 1, 3m.

189 Amoris tres sunt differentiae secundum tres differentias ignis: scilicet qui est carbo, flamma et lux. Opus. 61, c° 46. Ardor.

190 Amoris sunt tres diversitates, secundum tres differentias caloris, scilicet quia est calens, ardens et fervens. Opus. 61, c° 46. Calidum.

191 Sex constituuntur differentiae in amore secundum sex differentias in velle: scilicet secundum velle naturale, deliberativum, libidinosum sine consensu, libidinosum cum consensu, ex gratia gratis data, et ex charitate. Opus. 61, c° 50. Amor 161.

192 Amor triplex secundum triplex velle: scilicet naturae, vitii et gratiae. Opus. 64, c° 50.

193 Amoris sunt decem gradus secundum Bernardum: scilicet quia facit languere utiliter, quaerere incessanter, operari indesinenter, sustinere infatigabiliter, appetere impatienter, currere velociter, audere vehementer, stringere indissolubiliter, ardere suaviter et similari totaliter. Opus. 61, c° 38, etc.

194 Amor quadruplex secundum similitudinem quatuor elementorum: scilicet quia cor amando vitia et peccata fit quasi terra: amando temporalia immoderate, tamen citra Deum, fit quasi aqua: amando amicos carnales pure naturaliter, fit quasi aer: amando Deum, fit quasi ignis. Primus amor est mortalis, secundus venialis, tertius debitus, sed tamen indifferens quia naturalis; et quartus meritorius, cum sit gratuitus. Opus. 61, c° 16, fi.

195 Duplex est habitus amoris: scilicet naturalis et gratuitus. Opus. 61, c° 3.

196 Amor sicut exit in esse tripliciter, sic et tripliciter deficit: scilicet modo quasi supernaturali, quasi voluntario et quasi naturali. Opus. 61, c° 6.

197 Amor est vehementior inter omnes passiones animae et perfectior 3, d. 27, q. 1, 3, o.

198 Amor nihil aliud est, quam stabilimentum voluntatis in bono volito. Opus. 53.

199 Amor est copula amantis in amatum: et est triplex copula: scilicet conjunctionalis a grammatico, verbalis a dialectico, et carnalis a jurista, vel Ethi. Opus. 61, c° 45.

200 Amor est unio amantis ad amatum 1a q. 20, 1, c. | 3m | 1-2, q. 25, 2, 2m | q. 28, 1, o. 1 | d. 10, 3, c. 3 | d. 27, q. 1, 1, c. | 2m | Verit. q. 26, 4, c. | Virt. q. 4, 3, c. me° | Dio. 4, lect. 9 | lect. 12 | Meta. lect. 5, fi.

201 Immo amor non est unio, sed sequitur eam 1-2, q. 26, 2, 2m | q. 28, 1, 2m.

202 Amor non est unio secundum rem, sed secundum affectum 1-2, q. 25, 2, 2m | q. 28, 1, c. | 2m | 3, d. 27, q. 1, 1, 2m | d. 29, 3, 1m | d. 32, 3, 3m | Verit. q. 26, 4, c.

203 Amor per ignem significatur. Opus. 61, c° 48. * Caritas 23. Communicatio 1. Fruitio 10, 11.

204 Amor est terminatio motus appetitus 3, d. 27, q. 1, 2 | 3, c. * Honor 12. Ira 52, 63, 94.

205 Amor est motus appetitus, quo immutatur ab appetibili, ut ei complaceat; non autem ut tendens in appetibile, quia hoc est desiderium 1-2, q. 26, 2, c. | 3m. Desiderium 3.

206 Amor dicit terminationem affectus, per hoc quod informatur suo objecto 3, d. 27, q. 1, 3, c. | 1m | d. 31, q. 2, 2, c. | Verit. q. 26, 4, c.

207 Amor est complacentia amantis in amatum 1-2, q. 25, 2, c. | q. 26, 1, 2, c. | q. 27, 1, c. | 1, d. 10, 3, c. | 3, d. 27, q. 1, 1, o.

208 Amor importat convenientiam et connaturalitatem ad amatum 1-2, q. 23, 4, c. | q. 25, 2, c. | q. 26, 1, c. | q. 27, 1, 4, c. | q. 28, 5, c. | q. 29, 1, 2, c. | q. 32, 3, 3m | 3, d. 26, q. 1, 3, c. prin° | q. 2, art. 3, q. 2, c. | Ethi. 2, lect. 5, me°. Odium 1, 13.

209 Amor est passio proprie, secundum quod est in concupiscibili; communiter autem, ut est in voluntate 1-2, q. 26, 2, o. | 3, 3m | 4m | q. 28, 6, 1m.

210 Amor gaudium, et delectatio, ut sunt in appetitu sensitivo, passiones sunt, non autem ut sunt in voluntate 1, q. 20, 1, 1m. * Mens. 5. Relatio 45. Senectus 6. Spes. 59. Verbum 12, 32. Virtus 24, 25.

211 Amor ponitur pro omni passione 2-2, q. 162, 3, 4m. * Zelus 6.

212 Amor est prima omnium passionum 1a q. 20, 1, c. | 1-2, q. 25, 2, o. | 3, c. fi. | q. 27, 4, c. | q. 56, 3, 1m | q. 70, 3, c. | 2-2, q. 28, 4, c. | q. 47, 1, 1m | q. 162, 3, 4m | 3, d. 27, q. 1, 3, o. | Cg. 1, c° 91, 6m | Lib° 3, c° 151, 3m | Lib° 4, c° 19 | Verit. q. 26, 4, c. | q. 28, 4, c. | Ma. q. 11, 1, 1m | Psal. 32, prin° | Gal. 5, lect. 6, me° | Dio. 4, lect. 9, prin° | Matth. lect. 5, fi.

213 Amor qui est in appetitu sensitivo, est passio quaedam 2-2, q. 27, 2, c.

214 Amor non est passio laesiva, sed perfectiva, nisi ratione transmutationis corporalis, vel objecti inconvenientis, scilicet peccati 1-2, q. 28, 5, o.

215 Amor nihil aliud est, nisi transformatio quaedam affectus in amatum 3, d. 27, q. 1, 1, c. | 2m | 3m | 4m | 3, o.

216 Amor est habitudo concupiscibilis ad bonum, et odium est habitudo concupiscibilis ad malum 3, d. 26, q. 1, 3. c. Odium 9.

217 Amor non determinatur ad aliquod genus virtutis vel vitiis, sed ordinatus includitur in qualibet virtute, et inordinatus in quolibet peccato 2-2, q. 125, 2, c.

218 Amor est naturaliter prior odio, sed sunt simul secundum rationem 1-2, q. 29, 2, o.

219 Amor est fortior odio, licet quandoque videatur e converso, quia odium est sensibilius, et majus odium comparatur minori amori 1-2, q. 29, 3, o.

220 Aliquid est causa amoris dupliciter: scilicet ut ratio, et ut via 2-2, q. 26, 2, 1m. * Agere 6.

221 Nulla passio est causa omnis amoris, sed aliqua est causa alicujus amoris 1-2, q. 27, 4, o.

222 Bonum est causa amoris propria, ut proprium ejus objectum 1-2, q. 27, 1, o. | 2, c. | q. 29, 1, o. | Dion. 4, lect. 12. Appetibile. Appetitus 16, 28, 29. Bonitas 61, 62, 64. Odium 9. Voluntas 25, etc. Veritas 9.

223 Bonum ut conformat sibi appetitum, causat amorem, ut absens concupiscentiam, et ut praesens delectationem 1a q. 20, 1, c. | 1-2, q. 23, 4, c. | q. 26, 2, c. | q. 28, 1, 1m | q. 30, 2, c. | 3, d. 27, q. 1, 3, 2m | Virt. q. 4, 3, c. | Ethi. 2, lect. 5, me°. Appetitus 3. Delectatio 5, 10, 12, 31, 39, 47.

224 Objectum amoris est simpliciter bonum; ideo bonum augmentatum simpliciter auget amorem. Sed non est sic in audacia, quia objectum ejus est compositum ex bono et malo, et motus ejus in malo praesupponit motum spei in bonum. Ideo si addatur tantum de arduo quod excedat spem, non sequitur motus audaciae, sed minuitur 1-2, q. 45, 4, 2m.

225 Novitas et absentia amati, facit perceptionem amoris, licet non semper augeat ipsum 1-2, q. 29, 3, c. | q. 35, 6, c. | q. 48, 2, 1m | 3, d. 27, q. 1, 1, 3m | 4, d. 49, q. 3, 2, 3m | art. 3, q. 3, c.

226 Sicut ex delectatione causatur amor, sic ex tristitia odium; quia sicut movemur in amorem delectantium, sic in odium tristantium 2-2, q. 34, 6, c. | q. 36, 4, 3m | q. 158, 7, 2m.

227 Odium potest esse per accidens causa amoris, inquantum aliqui conveniunt in odio alicujus 1-2, q. 32, 4, 3m.

228* Amor et odium circa idem, sunt contraria, non autem de contrariis, sed se invicem consequentia 1-2, q. 29, 2, 2m. * Caritas 155. Contemplatio 28. Daemon 11. Divitiae 4.

229 Apprehensio unitatis est causa amoris; quia si aliquid apprehenditur ut pertinens ad bene esse amantis, causat amorem concupiscentiae. Si vero ut alterum se, causat amorem amicitiae 1-2, q. 28, 1, c.

230 Similitudo est per se causa amoris. Sed per accidens, scilicet ut impedit proprium bonum, est causa odii 1-2, q. 27, 3, o. | q. 99, 2, c. | 3, d. 27, q. 1, 1, 3m | q. 2, 2, 4m | Hebdo. lect. 2, fi. c. | Opus. 69, lect. 2, fi. | Ethi. 4. Libº 8, lect. 1, meº. Diuturnitas. Dolor 7. Fides 90. Gaudium 1. Generale 1. Julius. Liberalitas 4. Sanguis 5. Inclinatio 3. Odium 18.

231 Similitudo in actu, est causa amoris amicitiae; sed similitudo in potentia, est causa amoris concupiscentiae 1-2, q. 27, 3, c. * Similitudo 18. Spes 72. Tribulatio 14. Verbum 12, 32, 33, 38, 66.

232 Similitudo est causa amoris amicitiae, sed dissimilitudo est causa amoris concupiscentiae, et odii. Jo. 15, lect. 4, meº.

233 Similitudo est causa odii, et dissimilitudo est causa amoris per accidens tripliciter: scilicet ratione displicentiae propriae conditionis, ratione impedimenti, vel ratione cognitionis amoris sequentis 1-2, q. 99, 2, c. | 3, d. 27, q. 1, 1, 3m.

234 Delectatio ut intenta, causat desiderium et amorem; sed in exequendo, est e converso 1-2, q. 25, 2, c. | 3 | q. 27, 4, 1m | q. 34, 1, c. | 1m | 3, d. 27, q. 1, 3, 2m | Verit. q. 26, 5, 5m.

235 Spes respectu ejus per quem fit possibile, causat amorem. Sed respectu boni sperati, est e converso 1-2, q. 27, 4, 3m | q. 40, 7, o. | q. 62, 4, 3m | q. 66, 6, 2m | 2-2, q. 17, 8, c. | Virt. q. 4, 3, 2.

236 Spes causat amorem vel auget ratione delectationis, quia delectationem causat, vel ratione desiderii, quia spes desiderium fortificat 1-2, q. 27, 4, 3m. Delectatio 38.

237 Amatur quis propter tria: scilicet propter affabilitatem, pulchritudinem, et mansuetudinem. Opus. 61, cº 8 | 12.

238 Causa amoris est consanguinitas secundum triplicem gradum: scilicet ascendentium, descendentium, et collateralium. Opus. 61, cº 13.

239 Amor carnalis cognoscitur per frequentem familiaritatem et per nimia colloquia cum mulieribus, et dum abinvicem invite et tristes discedunt 1-2, q. 28, 5, 1m | d. 27, q. 1, 3, 2m | Opus. 64, cº 22.

240 Circa actum amoris tria sunt consideranda: scilicet et praecedentia, concomitantia, et sequentia. Opus. 61, cº 2.

241 Amoris antecedentia, sunt cognitio et apprehensio delectabilis tripliciter: scilicet per visum, auditum, et gustum. Opus. 61, cº 2. Amor 272. Angelus 464, 465. Appetitus 5, 33, 44, etc. 56, etc. 241. Bonitas 106, 107.

242 Si bonus cantor amet bonum scriptorem, attenditur ibi similitudo proportionis, secundum quod uterque habet quod convenit ei secundum suam artem 1-2, q. 27, 3, 2m. Amicitia 6.

243 Licet non omnes homines habeant aliquas virtutes secundum habitum completum, habent tamen eas, secundum quaedam seminalia rationis, secundum quae, qui non habet virtutem diligit virtuosum, tamquam suae naturali rationi conformem 1-2, q. 27, 3, 4m fi.

244 Amari propter aliud contingit secundum quatuor genera causarum: scilicet secundum causam finalem, formalem, efficientem et materialem 2-2, q. 27, 3, c.

245 Amor est causa omnium passionum et affectionum 1ª q. 20, 1, c. | q. 60, prinº | 1-2, q. 26, 1, 2m | 2, 1m | q. 27, 4, c. | q. 28, 6, 2m | q. 41, 2, 1m | q. 46, 1, c. | q. 48, 2, a. 1m q. 62, 2, 3m | q. 70, 3, c. | 2-2, q. 17, 8, c. | 2m | q. 19, 9, 3m | q. 162, 3, 4m | 3, d. 27, q. 1, 3, o. | Cg. 1, cº 91. 6 | Libº 3, cº 151, 3m | Libº 4, cº 19 | Ma. q. 4, 2, 18m | q. 8, 3, 22m | q. 10, 1, 10m | q. 11, 1, 1m | Virt. q. 1, 12, 9m | q. 2, 2, c. | q. 4, 3, c. | 2 Cor. 7, meº | lect. 3, prinº Affectio o. Agere 6. Avaritia 19. Beneficium 9.

246 Unio secundum rem amantis ad amatum, est effectus amoris 1ª q. 20, 1, 3m | q. 60, 3, 2m | 1-2, q. 28, 1, o. | 3, d. 27, q. 1, 1, o. | Dion. 4, lect. 10. * Castitas 10, 11. Concupiscentia 2, 3, 6, 7, 11. Conjunctio 3, etc. * Vel delectatio 46.

247 Amor magis unit, quam delectatio 3, d. 27, q. 1, 3, 2m. Contemplatio 17, 28. Delectatio 30, 34, etc. 43, 48, etc. 107.

248 Mutua inhaesio triplex: scilicet secundum vim apprehensivam, appetitivam et redamationem, est effectus amoris 1-2, q. 28, 2, o. | q. 66, 6, c. | 3, d. 27, q. 1, 1, 4m. Hebr. 5, lect. 2, fi. Dolor. 22. Eleemosyna 6. Excessus.

249 Effectus amoris triplex: scilicet impulsio ad operationem, conversio ad amatum, et manifestatio sui. Dion. 4, lect. 11. Fervor o. Generale 1. Impuritas 2. Inebriari. Intimiditas. Ira 52, 58. 64. Lex 129. Liquefactio. Litigium 1.

250 Proprietas amoris quintuplex: scilicet unio, motus, simplicitas, per se mobile, et per se operans. Dion. 4, lect. 11.

251 Motum amoris tria comitantur: scilicet quantitas, qualitas et relatio, scilicet finis propter quem est. Opus. 61, cº 3.

252 Dilectionis duplex est quantitas: scilicet duratio, et magnitudo. Opus. 61, cº 52. * Macula 1. Manifestatio 1.

253 In motu amoris est triplex relatio sive finis: scilicet appetere aliquid ut finem, ut quo quiesco in fine, et ut in quo delector in fine. Opus. 61, cº 3. * Misericordia 10, 13. Negligentia 9. Obsecratio.

AMOR

254 Exstasis est effectus amoris 1ª q. 20, 2, 1m | 1-2, q. 28, 3, o. | 2-2, q. 175, 2, o. | 3, d. 27, q. 1, 1, 4m | d. 32, 1, 3m | 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, 3m | Verit. q. 13, 2, 9m | 2 Cor. 12, lect. 1, meº. * Peccatum 140, 276, 279. Poena 90.

255 Amor causat tres divisiones: scilicet penetrationis, extasis, et liquefactionis 3, d. 27, q. 1, 1, 4m.

256 Amor facit fervere, et ebullire, idest, ferri extra se in amatum 1-2, q. 37, 2, c. | 3, d. 27, q. 1, 1, 4m. * Poenitentia 50.

257 Amor liquefacit, idest, facit non continere amantem intra se 1-2, q. 28, 5 | 3, d. 27, q. 1, 1, 4m. * Plato 2.

258 Proprii effectus amoris, sunt quatuor: scilicet liquefactio, idest mollificatio affectus, ut faciliter penetretur ab amato: fruitio, idest delectatio: languor, idest tristitia: et fervor, idest intensum desiderium 1-2, q. 28, 5, d. | 3, d. 27, q. 1, 1, 4m. Desiderium 10.

259 Amor inebriat, quia ponit amantem extra se, scilicet in amatum. Psal. 22, fi. | Psal. 35, meº.

260 Perfectus amor congregat omnes vires in amatum, et solicitat. Psal. 26, prinº 3. * Prohibitio 2. Prudentia 9.

261 Amor languere facit, idest tristari de absentia amati 1-2, q. 28, 5, 1m | 3, d. 27, q. 1, 3, 2m. * Seraphin 3, 5.

262 Amor est actus, ideo vulnerat et transfigit jecur 3, d. 27, q. 1, 1, 4m. * Servitus 18. Spes 23. Tentare 5.

263 Amor est ratio omnis liberalis collationis 1, d. 6, 2, o. | 18, 2, o. | 3, c. * Timor 3, 6, 28, 29, 58, 64, 63.

264 Amor movet inferiora in superiora, ut ab eis perficiantur, et superiora in inferiorum provisionem 2-2, q. 31, 1, 1m.

265 Amans agit omnia quae agit ex amore 1-2, q. 28, 6, o. | 3, d. 27, q. 1, 1, c. * Tribulatio 14. Usus 7.

266 Quicquid amans agit vel patitur pro amato, totum est sibi delectabile et semper magis accenditur 3, d. 27, q. 2, 1, c.

267 Zelus est effectus amoris 1-2, q. 28, 4, o. | Ma. q. 10, 1, 11m. * Zelotypia.

268 Ex amore procedunt gaudium et tristitia, contrario modo 2-2, q. 28, 1, c. | 2 Cor. 7, lect. 3, meº.

269 Ex amore inordinato, procedit cupiditas inordinata 2-2, q. 125, 2, c.

270 Amor spiritualis ad mulieres, cito degenerat in carnalem 2-2, q. 177, 2, c. | Opus. 19, cº 9, fi. | Opus. 61, cº 52 | Opus. 64, cº 23 | 1 Tim. 4, fi.

271 Odium est effectus amoris 1-2, q. 28, 6, 3m | q. 29, 2, o. | 3, c. | Cg. 4, cº 19, prinº.

272 Cognitio est causa amoris 1-2, q. 27, 2, o. | 2-2, q. 26, 2, 1m | 1, d. 15, q. 4, 1, 3m. * Amicitia 5, 38. Appetitus 5.

273 Oppositum videtur dicere 4, d. 50, q. 2, a. 1, q. 4, 2m.

274 In his quae sunt supra hominem, amor est nobilior cognitione, sed in aliis est e converso 1ª q. 82, 3, c. | 3m | q. 108, 6, 3m | 1-2, q. 66, 6, 1m | 2-2, q. 23, 6, 1m | q. 27, 4, 2m | 3, d. 27, q. 1, 4, c. fi. | 6m | 8m | Verit. q. 22, 11, c. | 3m | 17m.

275 Cognitio et amor sui est prior via generationis, quam amor alterius, etiam Dei, non autem major 3, d. 29, 3, 3m.

276 Amor est altior cognitione in movendo, sed in attingendo est e converso 1-2, q. 3, 4, 4m | 3, d. 27, q. 1, 4, o. Cognitio 5, 3, intellectus 207.

277 Cognitio perficitur per hoc quod cognitum est in cognoscente, sed amor, secundum quod amans trahitur ad amatum 1ª q. 16, 1, c. | q. 19, 3, 6m | 6, 2m | q. 59, 2, c. | 3, 2m | q. 60, 2, c. | q. 78, 1, c. | 3m | q. 81, 1, c. | q. 82, 3, c. | q. 108, 6, 3m | 1-2, q. 15, 1, 3m | q. 22, 2, c. | q. 40, 2, c. | q. 66, 6, 1m | q. 86, 1, 2m | 2-2, q. 23, 6, 1m | q. 26, 1, 2m | q. 27, 4, c. | 3, d. 26, q. 1, 3, 4m | 5, 4m | d. 27, q. 1, 4, c. | 10m | 13m | q. 3, 3, 2m | d. 32, 4, 3m | Ma. q. 6, 18m | Virt. q. 1, 9, c. meº | Opus. 53 | Ethi. 2, lect. 5, prinº. Appetitus 7. * Cognitio 5, 53. Contemplatio 17, 27. Damnatio 35. Intellectus 212. Amor 18.

278 Quod cognoscitur tantum in alio, potest amari in seipso 3, d. 27, q. 3, 1, 2m. * Daemon 24, 89. Falsitas 19.

279 Aliquid perfecte amatur, quod non perfecte cognoscitur 1-2, q. 27, 2, 2m | 2-2, q. 27, 4, 1m | Virt. q. 2, 4, 4m.

280 Nihil amatur, nisi cognitum 1-2, q. 3, 4, 4m | q. 27, 2, c. | 4, 1m | 3, d. 27, q. 3, 1, 2m. * Filiatio 34.

281 Deus per essentiam visus, necessario amatur; sed per effectus cognitus potest odiri 1ª q. 60, 5, 5m | 2-2, q. 34, 1, o.

282 Amor proprie est tantum in cognoscentibus, sed large convenit aliquibus quibus nullo modo convenit cognitio 3, d. 27, q. 1, 4, 13m | Cg. 1, cº 72, 2m | 77, fi. Meritum 97. Princeps 11. Raptus 8. Uxor 2. Veritas 57, 58. Virtus 24, 25. Voluntas 32.

283 Subjectum amoris sensibilis, est concupiscibilis, intellectualis vero est voluntas 1ª q. 82, 5, 1m | 1-2, q. 23, 1, 2, c. | q. 26, 1, o. | 2, 2m | 3, d. 26, q. 1, 2, c. fi. | 27, q. 1, 2, o. | Ma. q. 8, 3, 9m | Anima 3, lect. 4, fi. * Anima 3.

284 Amor secundum perfectam rationem, est tantum habiti 2, d. 1, q. 2, 1, c. | 3, d. 26, q. 1, 3, c. | q. 2, a. 3, q. 2, c. | d. 27, q. 1, 1, 2m.

ANALOGIA

ANGELUS

ANGELUS

15 Esse angeli, non est ejus operatio 1, q. 54, 2, o. | 3, c. | Poª q. 10, 1, 5m. * Judaei 22. Theologia 19. Vita 35, 36, 58.

16 Angelus non est nec operatur intra essentiam alterius angeli 1, d. 37, q. 3, 3, 4m.

17 Angeli sunt creati a Deo 1ª q. 61, 1, o. | Quol. 3, 6, c. | Opus. 1, cº 35 | Opus. 3, cº 75. | Opus. 15, cº 3, 9, 17. * Adam 90.

18 Angeli sunt creati immediate a Deo 1ª q. 45, 5, 1m | 2, d. 1, q. 1, 4, c. | d. 3, q. 1, 3, 2m | d. 17, q. 1, 2, 4m | d. 18, q. 2, 2, c. | Cg. 2, cº 22, 1m | 42, 3m | Libº 3, cº 99, 3m | Libº 4, cº 7, 14m | Poª q. 3, 4, c. | q. 5, 1, c. fi. | Opus. 1, cº 35 | Opus. 3, cº 95 | Opus. 15, cº 10, 11 | Col. lect. 4, meº. * Anima 14, 152, 155, 156, 157. Caelum 45. Haeresis 34, 44, 48, 49.

19 Angeli fuerunt creati in caelo empyreo 1ª q. 61, 4, o. | q. 102, 2, 1m | 4, 1m | 2, d. 6, 3, c. | Opus. 15, cº 17, fi.

20 Angeli non sunt facti propter motum corporalium 1ª q. 50, 3, 3m 2, d. 3, q. 1, 3, 4m,

21 Angeli non sunt facti propter hominem principaliter 2, d. 1, q. 2, 3, 3m. * Miraculum 67, 56.

22 Angeli fuerunt creati in gratia 1ª q. 62, 3, o. | q. 63, 5, 4m | 6, c. | q. 67, 4, 4m | q. 95, 1, 3m | q. 106, 1, c. | 2-2, q. 5, 1, c. | 2, d. 4, 3, o. | d. 5, q. 2, 2, c. | d. 29, 2, 2m | Poª q. 4, 1, 28m | Ma. q. 2, 12, 9m | q. 4, 2, 17m | Quol. 9, 8, o.

23 Angeli sunt creati in beatitudine imperfecta 1ª q. 62, 1, o. | q. 67, 4, 4m | 2, d. 4, 1, o. | Quol. 9, 8, c.

24 Deus immediate producit in omnibus ordinibus angelorum vitam naturae, gratiae et gloriae, sed mediate movet eos in exequutione officiorum suorum 2, d. 9, 1, 3m. * Naturale 17. Plato 8.

25 Angelus non est creatus malus 1ª q. 67, 4, 4m | 2, d. 3, q. 2, 1, c. d. 32, q. 2, 1, 2m | Quol. 9, 8, c. | Opus. 15, cº 19 | Job 4.

26 Angelus est forma subsistens 1ª q. 50, 3, c. | q. 56, 1, c. fi. | 2, 3m | q. 75, 7, c. | 3ª q. 77, 2, c. fi. | 4, d. 12, q. 1, art. 1, q. 3, 3m Cg. 2, cº 51 | 54, fi. | 55, 2m | 6m | 91, 1m | Poª q. 5, 8, c. | q. 6, 6, 4m | q. 7, 4, c. | q. 9, 1, c. | 3, 5m | Spiritu. 1, 1m 2m 3m | 2, c. prinº | 8, c. | 3m | Anima 17, c. | 5m | 10m | Quol. 3, 6, c. | Quol. 9, 6, c. | Opus. 3, cº 74 | Meta. 7, lect, 11, fi. * Abraham 23. Adam 12, etc. Anima 321, etc. Beatitudo 59, 60.

27 Substantia angeli est forma et actus; ideo convenit ei secundum quod est, esse bonum, non autem compositis ex materia et forma, sed secundum aliquid sui, idest secundum formam. Cg. 3, cº 20, 3m. * Defectus 1. Deus 32. Forma 9, 10. Generatio 1. Gloria 22.

28 Angeli sunt partes universi ejusdem, cum creatura corporali, non autem Deus, sed est supra totum universum 1, q. 61, 3, 4, o. * Ente 6, meº. Imago 20, etc.

29 Quilibet angelus est in genere substantiae 1ª q. 88, 2. 4m | 2, d. 3, q. 1, 5, o. | Opus. 30, lect. 9 | Opus. 42, cº 3, fi. | 4 | 3.

30 In angelis genus et differentia sumuntur ab eodem, scilicet ab essentia, sed diversimode 1m q. 50, 2, 1m | 1, d. 26, q. 1, 1, 6m | 2, d. 3, q. 1, 5, o. | Cg. 2, cº 95 | Spiritu. 1, 24m | Opus. 42, cº 4, fi. | 5. Ente 6, meº.

31 In angelis idem est essentia, et id quod est 1ª q. 3, 3, c. | q. 39, 1, c. | 1, d. 8, 9, 5, 2, c. | 2, d. 3, q. 1, 1, c.

32 In substantiis separatis a materia, idest in angelis, idem est suppositum et natura secundum rem, licet differant secundum rationem 1ª q. 3, 3, c. | 1, d. 25, 1, 3m | 3, d. 5, q. 1, 3, c. | Cg. 4, cº 55, 4m | Poª q. 7, 4, c. | q. 9, 1, c. | 3, 4m | Spiritu. 5, 9m | Ente 5, fi. | Opus. 32, lect. 6 | Opus. 37, cº 4 | Met. 7, lect. 11, fi. | Libº 8, lect. 3, prinº 3 | Libº 9, lect. fi. meº | Anima 3, lect. 8.

33 Oppositum videtur dicere 3ª q. 17, 1, c. | 1, d. 5, 1, c. | d. 34, q. 1, 1, c. | Unio. 1, c. prinº | 3, 14m | Quol. 2, 4, o.

34 Angelus est totaliter intellectualis naturae, ideo oportet quod omnis ejus actio sit secundum intellectum. Quandoque tamen intellectuales creaturae quae sunt angeli, distinguuntur a rationalibus, quandoque autem sub rationalibus comprehenduntur 1ª q. 62, 3 | 2-2, q. 83, 10, 2m | Quol. 6, 2. c. * Maria 2. Metaphysica 1, 9, etc. Mutabile 5. Origenes 1, 6.

35 Essentia angeli comparatur ad intellectum ejus, sicut actus ad potentiam. Verit. q. 8, 6, 2m. * Ratio 2, 3. Rationale 1, 2. Scientia 115.

36 Intellectus angeli, non est ejus essentia 1ª q. 54, 3, o. | q. 77, 1, c. | q. 79, 1, o. * Similitudo 11, 12.

Immo angelus secundum Dionysium dicitur intellectus et mens 1ª q. 54, 3, 1m.

37 Intelligere angeli, non est ejus essentia 1ª q. 54, 1, o. * Synderesis 4. Subalternum. Theologia 19.

38 Essentia angeli, individuatur se ipsa 1ª q. 3, 2, 4m | 3, c. | q. 13, 9, c. | 3ª q. 77, 2, c. | 2, d. 3, q. 1, 2, o. | 4, d. 12, q. 1, a. 1, q. 3, 3m | Ma. q. 16, 1, 18m | Spiritu. 5, 8m | 9m | 8, 4m | 13m | Quol. 2, 4, 1m | Causis, lect. 9, fi. | Met. 8, lect. 3, prinº 3.

39 Essentia angeli non est proprie, sed large exemplar rerum materialium. Verit. q. 8, 8, 1m.

40 Angelus est indivisibilis in essentia, non autem secundum virtutem, idest secundum objecta, et secundum intensionem et remissionem actus 1ª q. 53, 1, 1m | 3, 3m | 2, d. 7, q. 1, 2, c.

ANGELUS

41 In angelis est compositio ex esse et essentia 1ª q. 50, 2, 3m | q. 75, 5, 4m | q. 88, 2, 4m | 1, d. 8, q. 5, 2, c. | d. 9, 6, c. fi. | d. 10, 2, c. | 2, d. 3, q. 1, 1, c. | Cg. 2, cº 53 | Poª q. 7, 4, c. | Spiritu. 1, c. fi. | 1m | Anima. 6, c. fi. | Quol. 2, 3, o. | 4, c. | Trin. 20, 4m. Ente 5, fi. | 6, meº | Opus. 32 | Opus. 37, cº 4 | Causis, lect. 4 | Phy. 8, lect. 21, meº. * Accidens 110.

42 In angelis non sunt partes essentiae, sed sunt partes secundum potentiam, inquantum intellectus eorum per plures species perficitur et eorum voluntas se habet ad plura, ut partialitas non referatur ad substantiam angeli, sed ad virtutem ejus vel ad locum 1ª q. 53, 1, 1m fi. | 1-2, q. 50, 6, 3m.

43 In angelis est compositio ex quo est, idest ex esse, et quod est 1ª q. 50, 2, 3m | q. 75, 5, 4m | 1, d. 8, q. 5, 2, c. | 2, d. 1, q. 1, 1, c. fi. | d. 3, q. 1, 1, c. | q. 3, 1, 4m | d. 17, q. 1, 2, c. | d. 32, q. 2, 3. c. | Cg. 2, cº 52, 53, 54 | Poª q. 7, 4, c. | Quol. 3, 20, c. | Quol. 7, 7, o. | Quol. 9, 6, c. fi. | Trin. 21, 4m. Ente 5, meº.

44 Angelus componitur ex actu et potentia 1ª q. 47, 1, c. | q. 50, 2, 3m | q. 75, 5, 4m | 1-2, q. 50, 6, c. | 1, d. 8, q. 5, 2, c. fi. | 2, d. 3, q. 1, 1, c. | 4m | Cg. 2, cº 53 | Spiritu. 1, meº | 1m | 17m | Anima. 6. c. fi. | 1m | 2m | Quol. 3, 20, c. | Quol. 7, 7, o. | Quol. 9, 6, c. fi. Ente 5, fi. | Opus. 42, cº 3. 4, 5 | Phil. 8, lect. 21, meº.

45 In angelis est tantum una compositio actus et potentiae, scilicet ex esse et essentia, quae etiam dicitur ex quo est et quod est, sed in compositis ex materia et forma est haec compositio et substantiae. Cg. 2, cº 54.

46 Quanto angelus est superior, tanto minus habet de potentialitate 1, 2, q. 50, 6, c. | Quol. 3, 7, c.

47 In angelis non est materia proprie 1ª q. 50, 2, o. | q. 61, 3, 3m | q. 85, 1, c. | 1, d. 8, q. 5, o. | 2, d. 3, q. 1, 1, c. | d. 12, 5, c. | d. 17, q. 1, 2, c. | 4m | d. 32, q. 2, 3, c. | Cg. 2, cº 22, 1m | 50 | 51 | 55, 1m | 91, 2m | 92, 4 | Poª q. 5, 8, c. | q. 6, 6, 4m | q. 9, 1, c. | Spiritu. 1, o. | 8, c. | 9, 2m | Anima. 17, 10m | Quol. 3, 6, 20, c. | Quol. 7, 7, o. | Quol. 11, 4, 1m | Quol. 9, 6, o. | Trin. 21, 4m Ente 5, meº | Opus. 3, c. 75 | 93 | Opus. 15, c. 3, 6, 7, 8, 18 | Opus. 30, lect. 6, 9 | Opus. 42, cº 4, 5 | Causis, lect. 4.

48 In angelis est compositio subjecti et accidentis 1ª 50, 6, o. | Verit. q. 20, 2, 4m | Poª q. 7, 4, c. | Spiritu. 1, 1m | 22m | Anima. 6, 1m | 3m | Quol. 2, 4, o. | Quol. 7, 7, o. | Quol. 9, 6, c. fi. Accidens 68, 110. Deus 32.

49 Unus angelus est simplicior alio angelo 2, d. 2, q. 1, 2, c. fi. | 3m | d. 3, q. 3, 2, c. fi. | Quol. 5, 7, c.

50 Quilibet angelus differt specie. ab alio angelo 1ª q. 10, 6, c. fi. | q. 47, 2, c. | q. 50, 4, o. | q. 62, 6, 3m | q. 75, 7, c. | q. 76, 2, 1m | 3ª q. 69, 8, 3m | 2, d. 3, q. 1, 3, 3m | 4, o. | d. 9, 3, 2m | 5, c. | d. 17, q. 2, 1, 5m | 2, c. | d. 32, q. 2, 3, c. | 4, d. 4, q. 2, art. 3, q. 3, 1m | d. 12, q. 1, art. 1, q. 3, 3m | d. 24, q. 2, art. 1, q. 2, 4m | Cg. 2, cº 94, fi. | 92, 4m | 93, 2m | Verit. q. 8, 7, c. fi. | Poª q. 3, 10, c. | Ma. q. 16, 1, 18m | Spiritu. 1, 19m | 8, o. | Anima. 3, 6m | 7m | 7, c. | Ente 5, meº | cº 6, fi. | Opus. 32 | Met. 12, lect. 10, fi. | Anima. 3, lect. 8. Anima 79. Forma 33. Frui 11, 12, 13. Subalternum.

51 Impossibile est esse duos angelos unius speciei, quia omnes angeli differunt specie, secundum diversos gradus naturae intellectivae 1ª q. 50, 4, c. | 4m.

52 Immo Deus posset facere alium angelum perfectiorem primo angelo qui nunc primus est, et esset alterius speciei a primo: qui tamen primus non variaret speciem, quia simpliciter loquendo qualibet re a se facta, potest Deus facere meliorem 1ª q. 25, 6. c. fi. Et sicut Deus 413, 417, 418.

53 Bonum speciei praeponderat bono individui. Unde multo melius est, quod multiplicentur species in angelis, quam quod multiplicentur individua in una specie 1ª q. 50, 4, 3m.

54 Perfectio naturae angelicae requirit multiplicationem specierum, non autem multiplicationem individuorum in una specie 1ª q. 50, 4, 4m.

55 Differentiae angelorum, ut multi tenent, sumuntur secundum diversos gradus potentialitatis 1ª q. 4, o. | q. 56, 2, 1m | 1-2, q. 50, 6, c. | 2, d. 3, q. 1, 3, c. | d. 9, 5, c. | Cg. 2, cº 95 | Verit. q. 8, 7, c. fi. | Spiritu 8, c. meº | Anima 7, c. fi. | Quol. 9, 6. 3m | Opus. 1, cº 25 | Opus. 3, cº 77 | lect. 9 | Opus. 42, cº 5 | Opus. 72, q. 8 | Causis, lect. 5. Ente cº 5, fi. | cº 6, fi.

56 Immo multiplicatio individuorum ejusdem speciei, innuitur fieri posse per aliquam potentiam, quae non sit potentia materiae: quae quamvis possit reperiri sine materia ut in angelis, tamen secundum eam non fit multiplicatio individuorum in eadem specie, cum tot sint species quot individua in eis, differentia existente tantum secundum diversos gradus perfectionis 1ª q. 56, 2, 1m fi.

57 Hoc ideo dictum est, quia nondum inventum erat aliquid ad ostendendum potentiam non multiplicare individua in eadem specie, quod tamen multi tenebant. Sed differentia eorum sumitur secundum diversos gradus naturae intellectivae, vel secundum diversos gradus perfectionis secundum recessum a potentialitate, et secundum accessum ad actum purum 1ª q. 50, 4, 1m | q. 57, 2, 5m | Opus. 3, lect. 4. | Opus. 72, q. 8.

ANGELUS

ANGELUS

415 Motus angeli, est successio diversarum operationum ejus 1^a q. 12, 10, 2^m | q. 63, 6, 4^m | q. 53, o. | q. 73, 2, c. | 1, d. 8, q. 3, 3, o. | d. 37, q. 4, 1, o. | 3, c. fi. | Ma. q. 16, 2, 6^m | 4, c. me^o | Quol. 1, 5, 1^m | Quol. 2, 5, c. | Quol. 9, q. 44 9, o. * Deus 403, 443.

416 Motus secundum quod est corporum, non convenit angelis nisi metaphorice; sed loquendo aequivoce de motu, convenit eis proprie 1, d. 37, q. 4, 1, 5^m. * Incarnari 7. Judicium 65, etc. 85. Materia 44. Motus 81, 82, 83.

417 Motus angeli non reducitur ad aliquam speciem motus naturalis 1, d. 8, q. 3, 2, 1^m | d. 37, q. 4, 1, 2^m. Mutabile 5.

418 Motus angeli, non est actus imperfecti, sed existentis in actu 1^a q. 53, 1, 2^m | 3^m | 1, d. 37, q. 4, 1, c. | 1^m.

419 Motus angeli, non est propter indigentiam suam, sed nostram 1^a q. 53, 1, 3^m | q. 55, 2, 3^m | 1, d. 37, q. 4, 1, 2^m.

420 Motus angeli, ponit aliquam imperfectionem in eo 1, d. 37, q. 4, 1, 1^m. * Mutatio 11.

421 Motus angeli, est simplicior omni mutatione corporali, et ideo est nobilior. Quol. 11, 4, 1^m.

422 Motus angeli potest esse continuus et discontinuus sicut vult 1^a q. 53, 1, o. | 2, c. | 3, c. | Quol. 1, 5, 1^m | 3^m.

423 Immo motus angeli, non potest esse continuus, sed est tantum discontinuus 1-2, q. 113, 7, 5 | 1, d. 8, q. 3, 3, o. | d. 37, q. 4, 1, c. | 3^m | 2, 1^m | 2^m | 3, 6^m | 2, d. 2, q. 1, 1, 4^m | d. 3, q. 2, 5^m | Quol. 9, 9, c. fi. | Quol. 11, 4, c. fi.

424 Angelus dum movetur, partim est in utroque termino 1^a q. 53, 1, 1^m | 3, 3^m.

425 Oppositum videtur dicere 1, d. 37, q. 4, 1, 3^m. Et sicut Angelus 129.

426 Angelus dum movetur motu continuo, in principio est in toto loco divisibili, a quo incipit moveri; sed dum est in ipso moveri, est in parte loci quem deserit, et in parte loci quem occupat 1^a q. 53, 1, 1^m | 3, 3^m.

427 Oppositum videtur dicere 1, d. 37, q. 4, 1, 3^m.

428 Motus continuus angeli, necessario est per omnia media, sed discontinuus potest esse sine medio 1^a q. 53, 2, o. | 1, d. 37, q. 4, 2, o. | Verit. q. 1, 13, 14^m | Quol. 1, 5, o.

429 Motus angeli, non est in instanti, sed in tempore 1^a q. 53, 3, o. | 3^a q. 57, 3, 3^m | 1, d. 37, q. 4, 3, o. | 4, d. 44, q. 2, a. 3, q. 3, o. | Quol. 1, 5, o. | Quol. 5, q. 4, o. | Quol. 9, 9, o. Quol. 11, 4, o.

430 Angelus movetur secundum totam vim suam, in id quod agit 1^a q. 62, 6, o. | q. 63, 8, 3^m | 1, d. 17, q. 1, 3, 4^m | 4, d. 4, q. 2, a. 3, q. 3, 1^m | Verit. q. 24, 10, c. | Matth. 25, me^o.

431 Oppositum videtur dicere 2, d. 7, q. 1, 2, c. prin^o | Ma. q. 16, 6, 17^m. Et sicut Angelus 137.

432 Motus angeli non habet ordinem ad motum primi mobilis 1^a q. 53, 3, c. fi. | q. 63, 6, 4^m | q. 91, 2, 3^m | 1, d. 37, q. 4, 3, c. | 2, d. 7, q. 3, 1, 3^m | Quol. 9, 9, c. fi. | Quol. 11, 4, c. fi.

433 Velocitas motus angeli, non est secundum quantitatem virtutis ejus, sed secundum voluntatem ejus 1^a q. 53, 3, 1^m.

434 Angeli sunt immutabiles, et incorruptibiles 1^a q. 9, 2, c. | q. 10, 5, c. fi. | q. 50, 5, o. | q. 61, 2, 3^m | q. 75, 6, c. fi. | q. 97, 1, c. | 2, d. 3, q. 1, 1, c. | d. 7, q. 1, 1, c. | d. 23, q. 1, 1, 2^m | d. 31, 4, c. | Cg. 2, c^o 54 | 91 3^m | Po^a q. 5, 3, 4, c. | Anima. 14, c. | 3^m | Trin. 20, 4^m | Opus. 3, c^o 74 | Opus. 9, q. 47.

435 Oppositum videtur dicere 1^a q. 9, 2, c. | q. 10, 5, c. fi. | q. 44, 2, 2, o. | q. 45, 2, 1^m | 1, d. 8, q. 3, 2, 1^m | 2^m.

436 Angeli sunt mutabiles tripliciter: scilicet quo ad electionem finis, applicationem virtutis ad diversa, et per annihilationem 1^a q. 9, 2, c. | q. 10, 5, 1. * Mutatum. Recedere. Spirituale 4, etc. Substantia 35. Successio 7, 8.

437 Motus angeli triplex: scilicet illuminatio, operatio intellectus et voluntatis, et localis, 1, d. 37, q. 4, 1, c.

438 Motus illuminationis angeli triplex: scilicet circularis, et rectus, et obliquus 2-2, q. 180, 6, 2^m | 1, d. 37, q. 4, 1, c. | Verit. q. 8, 15, 3^m | Dio. 4, lect. 7.

439 Deus movet ordinate angelos, in exequendo divina officia 2, d. 9, 1, 3^m.

440 Angelus dicitur descendere a Deo, non per intermissionem contemplationis, nec localiter, sed ab invisibilitate. Et dicitur reverti ad Deum, quando deponit speciem visibilem 2, d. 10, 4, 1^m.

441 Ordo Virtutum movet caelos 4, d. 48, q. 1, a. 4, q. 3, c. | Cg. 3, c^o 80, me^o | Ma. q. 16, 1, 14^m | Opus. 10, art. 17 | 18 | Opus. 11, a. 4 | Opus. 53, 5^m. Caelum 133, etc. Christus 163. * Anima 160, 162. Ascendere 6. Deus 21, 23, 32.

442 Angeli movendo caelos, sunt causa generationis et corruptionis inferiorum 2, d. 1, q. 1, 4, 2^m | d. 15, q. 1, 2, c. fi. | Opus. 10, o. | Opus. 11, o. | Causis lect. 5. Beneficium 7. Caelum 100, etc. 132, 149 | 158.

443 Angeli majorem dignitatem habent in cognoscendo Deum, quam in movendo caelos 2, d. 1, q. 1, 4, 2^m.

444 Omnes angeli habent influentiam super motum corporum, licet tantum inferiores moveant immediate 2, d. 1, q. 1, 2^m | d. 3, q. 1, 3, 4^m | d. 14, 3, c. | Spiritu. 6, 1^m | Quol. 9, 10, o. | Opus. 10, a. 7 | Opus. 11, a. 9.

445 Unus angelus agens in virtute imperii Dei, est sufficientis virtutis ad educendum in actum totum quod divina virtute operandum est circa corpus aliquod supra actus naturales 1^a q. 112, 2, c. | 1, d. 37, q. 3, 3, c. | 2, d. 10, 2, c.

446 Angelus non posset movere totam terram. Ma. q. 16, 10, 8^m | Opus. 10, art. 16 | Opus. 11, a. 5. * Haeresis 104, 124, 147.

447 Omnia corpora obediunt angelis ad nutum motu locali, non autem formali 1^a q. 65, 4, c. fi. | q. 91, 2, c. | q. 105, 1, 1^m | q. 110, 2, 3, o. | q. 111, 4, c. | q. 114, 4, 2^m | q. 117, 3, c. | 3^m | 4, 1^m | 1-2, q. 80, 2, c. | 2, d. 7, q. 3, 1, c. | d. 8, 2, c. | Cg. 3, c^o 103 | Verit. q. 12, 3, 9^m | Po^a q. 6, 3, o. | Ma. q. 3, 4, c. | q. 16, 1, 14^m | 9, 10, o. | 11, c. | Spiritu. 6, 8^m | Quol. 9, 10, o. | Job 1, lect. 3, fi. | 9, prin^o | Mat. 24, me^o | Gal. 3, lect. 1, me^o.

448 Omnes angeli ex virtute suae naturae possunt transmutare omnia corpora naturalia, et etiam nostra, et per consequens omnes potentias organicas, et per accidens intellectum, non autem directe voluntatem 2, d. 8, 5, c. | Ma. q. 16, 11, o. | Quol. 9, 10, o.

449 Angelus potest immutare omnes sensus hominis, interiores et exteriores 1^a q. 111, 3, 4, o. | q. 114, 4, 2^m | 2, d. 8, 5, c. | Verit. q. 11, 3, o. | q. 12, 8, o. | Po^a q. 6, 3, 13^m | 4, c. | 5, c. | Ma. q. 3, 4, o. | q. 16, 1, 16^m | 11, o. | Galat. 3, lect. 1, prin^o.

450 Angelus non potest aliquam formam imprimere in imaginatione, nisi mediante sensu extrinseco 1^a q. 111, 3, 2^m | Ma. q. 3, 4, c. | 2^m | q. 16, 11, c. | 1^m | 9^m. Imprimere 1. Infra.

451 Angelos immutare voluntatem nostram, est omnino haereticum 1^a q. 106, 2, c. | 1-2, q. 80, 3, 1^m | 2, d. 21, q. 1, 2, 1^m. Verit. q. 22, 9, c.

452 Oppositum videtur dicere. Quol. 3, 7, o. Et sicut Angelus 149.

453 Angelus potest immutare voluntatem hominis, persuadendo solum, vel concitando passiones 1^a q. 106, 2, c. | q. 111, 2, o. | q. 113, 1, 2^m | q. 114, 2, 3^m | q. 115, 4, 1^m | 1-2, q. 9, 6, 2^m | q. 75, 3, o. | q. 80, 1, o. | 2, d. 8, 5, c. | Cg. 3, c^o 88 | 91 | 92 | Verit. q. 22, 9, o. | Ma. q. 3, 3, c. | 3^m | 4, c. | q. 16, 11, o. | Jo. 13, lect. 1, fi. 3.

454 Angeli possunt agere et influere in animas nostras, et superiores in inferiores. Quol. 3, 7, o. | Quol. 9, 10, 2^m.

455 Angelus superior, movet voluntatem angeli inferioris aliqualiter, ut objectum, persuadendo, non autem de necessitate, nec ex parte potentiae 1^a q. 106, 2, o.

456 Necesse est substantiam angeli aliqualiter conjungi rebus, quas movet. Quol. 6, 2, 1^m | Quol. 9, 10, 2^m.

457 Deus et angelus sunt quando est motus 1, d. 19, q. 2, 2, 1^m.

458 Angeli agunt in inferiora, per imperium tantum. Ma. q. 16, 1, 11^m | 15^m | Spiritu. 6, 8^m | Quol. 6, 2, o. Quol. 9, 10, 2^m | Opus. 53, 10^m.

459 Oppositum videtur dicere. Quol. 9, 10, o. | Opus. 11, a. 3 | 13.

460 Actio angeli limitatur ad aliquem effectum, quia nec virtutem nec essentiam habet infinitam 1, d. 37, q. 3, 2, c. | d. 43, q. 1, 2, c. | Quol. 6, 2, c. fi. | 2^m | Opus. 11, art. 15. * Actio 34. Annuntiatio 2, etc. Antichristus 3. Apparere 11. Applicatio 1. Ars 23. Ascendere 4, 5. Beatitudo 70. Beatus 8.

461 Non oportet operationem angeli procedere ab eo secundum totam virtutem suam, cum sit dominus sui actus 2, d. 7, q. 1, 2, c. ratione 2^a | Ma. q. 16, 6, 17^m.

462 Oppositum videtur dicere 1, q. 62, 6, o. | q. 63, 8, 3^m | 1, d. 17, q. 1, 3, 4^m | 4, d. 4, q. 2, a. 3, q. 3, 1^m | Verit. q. 24. 10, c. | Mat. 25, me^o.

463 Operationes angelorum sunt supra locum et tempus corporalium. Quol. 3, 7, fi. * Cogitatio 8. Comedere 2.

464 Angeli dupliciter faciunt mirabiles effectus: scilicet apponendo res naturales occulte et modo inconsueto, et quia naturalia sortiuntur aliquid virtutis, inquantum sunt instrumentum Angelorum. Cg. 3, c^o 103, fi. | Po^a q. 6, 3, c. fi. | Ma. q. 16, 9, 2^m | 11^m. * Corpus 23, 47. Delectatio 18. Deus 321, 443. Dominatio 2, 3.

465 Imperium angeli requirit exequutionem virtutis, ideo requiritur spiritualis tactus ad corpus quod movet. Po^a q. 6, 7, 12^m | Quol. 9, 10, 2^m. * Fides 59, 70, 71, 75, 76, 88. Fortuna 7. Generatio 54.

466 Non potest esse quod circa idem operatum conveniant immediate operationes duorum angelorum 1, d. 37, q. 3, 3, c. fi.

467 Angelus non operatur in alio angelo. Sed influit. Influere 1. Ordo 36. Po^a q. 3, 7, 11^m.

468 Angeli dupliciter possunt agere in animas nostras: scilicet confortando intellectum et illustrando phantasmata 1, q. 111, 1, c. | Quol. 9, 10, c. fi. * Gloria 22. Haeresis 130, 147.

469 Oppositum videtur dicere 1, q. 54, 4, 2^m | Cg. 2, c^o 96, 3^m.

470 Boni angeli possunt imprimere in intellectum nostrum, non autem mali 1-2, q. 80, 2, c. | 2-2, q. 96, 1, c. | q. 172, 2, 1^m | 2, d. 8, 5, 6^m | 7^m | Cg. 3, c^o 154 | Verit. q. 5, 10, c. | Ma. q. 3, 4, c. | q. 16, 12, o. Imprimere 1. Infra.

471 Boni angeli possunt imprimere in intellectum nostrum confortando, non autem imprimendo lumen 1^a q. 111, 1, o. | 2, d. 8, 5, 6^m | Verit. q. 9, 1, c. | 2^m | q. 11, 3, c. | 3^m | 10^m | q. 12, 8, 4^m | q. 22, 9, 4^m | q. 27, 3, c. | Ma. q. 13, 12, c. | 7^m.

ANGELUS

ANGELUS

ANGELUS

ANGELUS

446 Angeli semper loquuntur Deo laudando eum, non autem semper consulendo eum de agendis 1a q. 107, 3, 2m.

447 Omnis loquutio Dei ad angelos est illuminatio 1a q. 107, 2, 3m.

448 Omnis apparitio angelorum in veteri Testamento ordinabatur ad apparitionem Filii Dei in carne 1a q. 51, 2, 1m | 3a q. 30, 3, c. | Poa q. 6, 7, c. * Abraham 23, 24. Adam 5, 16, 17. Adoratio 29, 30.

449 Angelus apparens Moysi dicitur Deus vel Dominus, quia apparebat in persona Dei 1a q. 43, 7, 5m | 1-2, q. 98, 3, 1m | 2, d. 8, 6, c. | 4, d. 49, q. 2, 7, 1m | Poa q. 6, 7, 3 | Isa. 6, prin°. * Anima 138.

450 Angeli apparentes communiter describuntur in forma humana in toto vel in parte, ad significandum convenientiam in visione Dei. Cg. 3, c° 57, fi. * Coetus 2. Maria 40, 46, etc.

451 Angelus apparens et percutiens castra Assyriorum, fuit bonus. Ma. q. 16, 9, 8m.

452 Omnis apparitio boni angeli fit ex speciali dispensatione Dei 1a q. 89, 8, 2m | q. 113, 1, 3m. Anima 138.

453 Boni angeli habent excellentiam supra homines, ideo apparent cum fulgentiori claritate. Job 40, lect. 2, prin°.

454 Angeli non saepius apparent nobis, quia incutiunt timorem et perit inquisitio rationis 2, d. 11, q. 1, 1, 6m | Job 4.

455 Mystice circa angelicam apparitionem duo sunt notanda: scilicet divini luminis emanatio et humanae mentis in Deum reductio 1, d. 37, q. 4, 1, 2m | Opus. 60, c° 1.

456 Omnis apparitio angeli in principio est cum terrore, sed boni tandem est cum consolatione, non autem mali 3a q. 30, 3, 3m | Opus. 60, c° 1 | Opus. 64, c° 22. Job 4, lect. 3, me° | Mat. 1, fi. | c° 28, prin° | 2 Cor. 11, lect. 3, fi. | Praestigium o.

457 Omnis angelus apparens in principio hortatur ad bonum; sed bonus angelus perseverat, malus autem terminat ad malum 2 Cor. 11, lect. 3, fi. Psallere 2. Zacharias 2.

458 Apparitiones mortuorum quandoque fiunt per operationes angelorum vel daemonum, et etiam ignorantibus mortuis 1a q. 89, 8, 2m | 2-2, q. 172, 6, 3m | q. 174, 5. 4m. Apparere 11.

459 Ad sepulchrum Christi apparuit primo unus angelus mulieribus, deinde duo 3a p. 55, 6, 5m.

460 Voluntas est in angelis 1a q. 59, 1, o. | Cg. 2, c° 47 | Opus. 3, c° 76. * Charitas 132. Compassio.

461 In angelis est liberum arbitrium 1a q. 59, 3, o. | q. 64, 2, c. | 1m | 2, d. 7, q. 1, 1, 1m | Cg. 2, c° 48 | Verit. q. 23, 1, c. | q. 24, 2, 3, o. | Ma. q. 16, 5, c. | Opus. 3, c° 76. * Delectatio 18. Libertas 10. Odium 17.

462 Liberum arbitrium angeli est medium inter divinum et humanum quia est mobile ante electionem et non post, humanum autem utrobique, divinum vero nullo modo 1a q. 63, 6, 3m | 64, 2, c. fi. q. 100, 2, 4m | 2, d. 7, q. 1, 2, c. | 3, d. 1, q. 1, 2, 2m | Cg. 4, c° 55, 4m | 95, fi. | Verit. q. 24, 3, c. | Ma. q 16, 5, c. fi. | b. 3 | d. o. | Opus. 3, c° 189. * Synderesis 4, 9.

463 In angelis est electio 1a q. 59, 3, 1m | 2, d. 7, q. 1, 1, 1m. * Stella 7, 8, 9.

464 Actio voluntatis angeli radicatur in essentia ejus, a qua prodit ejus virtus et operatio. Quol. 6, 2, 1m.

465 Actus voluntatis angelorum non sequitur cognitionem, nisi ordine naturae 2, d. 3, q. 2, c. | Quol. 6, 2, o.

466 Immo quilibet appetitus sequitur cognitionem 1, d. 1, q. 4, 1, 1m | Verit. q. 15, 3, c. | q. 23, 1, c. | q. 25, 1, c. | Ma. q. 14, 1, 4m. Amor 241.

467 Appetitus in angelis non dividitur in multas potentias, ideo totaliter inclinatur in id in quod tendit, nec inclinatur in contrarium 2-2, q. 24, 3, 3m | 2, d. 7, q. 1, 2, c. | Cg. 3, c° 109, fi. | Lib° 4, c° 55, 4m | Verit. q. 24, 10, c.

468 Appetitus in angelis non dividitur per concupiscibilem et irascibilem 1a q. 59, 4, o.

469 Desiderium in angelis non ponit imperfectionem, quia est de re habita 1a q. 58, 1, 2m | 1-2, q. 67, 4, 3m.

470 Naturale desiderium angelorum non quiescit in naturali cognitione Dei. Cg. 3, c° 50.

471 Angeli potuerunt peccare 1a q. 63, 1, o. | 1-2, q. 89, 4, o. | 2, d. 5, q. 1, 1, 1, o. | Cg. 3, c° 108 | 109 | 110 | Opus. 15, c° 19 | 20 | Job 4, lect. 3, me°.

472 Immo statim a principio fuerunt angeli creati in gratia gratum faciente, per quam non fit aversio a Deo 1a q. 62, 3, a. 2, c.

473 Angelus non potuit peccare in primo instanti 1a q. 63, 5, o. | 3a q. 34, 3, 1m | 2, d. 3, q. 2, o. | d. 23, q. 1, 1, 2m | 2, 2m | d. 32, q. 2, 1, 2m | 3, d. 18, 3, 4m | Verit. q. 29, 8, 2m | Ma. q. 16, 2, 15m | 4, o. | Jo. 8, lect 6, me°. * Adam 67.

474 Quare angelus non potuerit peccare in primo instanti suae creationis, investigare quidem oportet, et si difficile sit. Quol. 9, q. 7, 4, c.

475 Angeli peccaverunt statim post primum instans 1a q. 63, 6, o.

476 Angelus peccans statim suam damnationem accepit, et a bonorum consortio ejectus est 4, d. 6, 2, c. Homo 21.

477 De quolibet ordine quidam peccaverunt 1a q. 63, 9, 3m. * Libertas 10. Lucifer.

478 Supremus omnium ordinum angelorum peccavit 1a q. 63, 7, o. | 9, 3m | 2, d. 6, 1, o. | Cg. 1, c° 109, fi. | Ma. q. 16, 1, 21m | 3, 18m | 10. c. fi. | Spiritu. 6, 18m | Anima. 8, 4m | Quol. 5, 7, fi. | Opus. 15, c° 19 | Job 40, lect. 2, me° | Eph. 2, me°.

479 Primus angelus fuit aliis occasio peccandi 1a q. 63, 8, o. | 2, d. 6, 2, o. | d. 34, L. 2m. * Odium 17.

480 Peccatum primi angeli praecessit peccata aliorum angelorum natura, non autem tempore 2, d. 6, 2, c. | Omissio 14, 15, 16.

481 Peccatum primi angeli fuit superbia 1a q. 63, 2, 3, o. | 7, c. fi. | 2, d. 5, q. 1, 3, o. | d. 22, q. 1, 1, c. | d. 43, 6, c. | 6m | Cg. 3, c° 109, me°. | Ma. q. 16, 2, 4m. * Praedestinatio 28, 49. Via 3, 6, 11, etc.

482 Peccatum inferiorum angelorum fuit superbia 1a q. 63, 8, 2m | 2-2, q. 162, 3, c. | 2, d. 6, 2, 2m | 7, c. fi.

483 Ad primum actum peccati in angelo consequutae sunt multae deformitates, ut invidia et odium 2, d. 43, 6, 6m.

484 Immo in angelis sunt proprie tantum duo peccata, scilicet superbia et invidia 1a q. 63, 2, o. | Jo. 8, lect. 6, prin° 3.

485 Angeli beati non possunt peccare 1a q. 62, 8, o. | 2, d. 7, q. 1, 1, o. | 2, b. 2 | c. fi. | d. 23, q. 1, 1, 1m | 2, 2m | Job 4, lect. 3, me°.

486 Nullus angelus bonus vel malus potest peccare venialiter 1-2, q. 89, 4, o. | Ma. q. 7, 9, o.

487 Angelus peccando non appetiit malum, sed appetiit inordinate bonum 1a q. 63, 1, 4m | Cg. 3, c° 110, prin° | Ma. q. 16, 2, o. | 3, c. fi.

488 Peccatum angeli est irremediabile sextuplici ratione: scilicet primo, quia angelus malo quod peccando appetiit, immobiliter adhaeret. Secundo, quia angelorum natura non propagatur ex uno ex quo vitium contrahat. Tertio, quia potentiam appetiit nec de venia cogitavit, nec alio suggerente peccavit. Quarto, quia proprio arbitrio peccavit. Quinto, quia non in uno primo parente peccavit sicut homo. Sexto, quia peccavit in termino viae, non autem homo 1a q. 64, 2, o. | 1-2, q. 80, 4, 3m | 3a q. 4, 1, c. | 3m | q. 6, 2, 2m | q. 46, 1, 4m | q. 86, 1, c. | 2, d. 4, 2, 1m | d. 6, 2, 3m | d. 7, q. 1, 2, o. | d. 43, 4, 4m | 6, 6m | 3, d. 1, q. 1, 2, 2m | d. 2, q. 1, a. 1, q. 1, c. | q. 2, c. | 2m | d. 3, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 20, a. 1, q. 1, 3m | 4, d. 14, q. 1, a. 3, q. 4, c. | Cg. 4, c° 55, 4m | Verit. q. 24, 10, o. | 11, 10m | Ma. q. 16, 5, o. | Spiritu. 8, 1m | Opus. 2, c° 5. Homo 21.

489 Immo omnes illae rationes, praeter sextam, reprobantur 2, d. 7, q. 1, 2, c.

490 Angelus non est minister alicujus sacramenti, nec alicujus rei sacramentalis 3a q. 64, 7, o. | 4, d. 5, q. 2, a. 3, q. 1, 2, o. | d. 13, q. 1, a. 1, q. 4, c. | 1m | Cg. 4, c° 73 | 74, prin°.

491 Angeli conventus fidelium visitare creduntur, praecipue quando sacra mysteria celebrantur 4, d. 13, L. 5m | 1 Cor. 11, lect. 3.

492 Angelo ministranti sacramenta, credi debet, non autem daemoni 3a d. 64, 7, c. | 4, d. 5, q. 2, a. 3, q. 1, 2, o.

493 Angelus interest missae, non ut consecret, sed ut orationes sacerdotis et populi Deo praesentet 4, d. 13, L. prin° | 1a Cor. 11, lect. 3, prin°.

494 Angelus non potest manducare sacramentaliter eucharistiam, nec spiritualiter, sed Christum 3a q. 80, 2, o. | 4, d. 9, art. 2, q. 5, o.

495 Si angelus assumpto corpore masticaret species sacramentales eucharistiae, non manducaret sacramentum, nisi per accidens 4, d. 9, a. 2, q. 5, 2m.

496 Templa consecrata ab angelis, non debent amplius consecrari 3a q. 64, 7, c. | 4, d. 5, q. 2, a. 3, q. 2, c.

497 Christus secundum deitatem et humanitatem, est cibus angelorum 4, d. 9, a. 2, q. 5, 1m. * Ascendere 4, 6. Corpus 51.

498 Christus secundum quod Deus et secundum quod homo, est caput angelorum 3a q. 8, 4, o. | 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 1, o. | 4, d. 9, a. 2, q. 5, c. | d. 49, q. 4, 4, 3m | Verit. q. 29, 4, c. | 5m | Opus. 3, c° 223 | 1 Cor. 11, me° | Eph. 1, lect. fi. me°.

499 Christus secundum humanitatem, illuminat angelos 3a q. 8, 4, c. | 3m | q. 59, 6, c. | 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 1, c. | d. 14, a. 3, q. 2, 6, c. | Verit. q. 29, 4, 5m | Eph. 1, fi. * Judicium 59, 64, 65, 66. Maria 16, 21. Mediator 1.

500 Anima Christi potest per propriam virtutem et naturam illuminare omnem creaturam rationalem et etiam summum angelum, dando ei gratiam et scientiam 3a q. 13, 2, o. * Membrum 9. Miraculum 56. Nativitas 25, 26, 27. Piscina 2.

501 Oppositum videtur dicere 1, d. 14, q. 2, 1, c. | q. 3, c. | 2m | 2, d. 9, 1, 3m.

502 Christus perfectius videt essentiam Dei, quam omnes angeli et homines 2-2, q. 175, 4, 2m | 3a q. 10, 4, o. q. 11, 4, o. | q. 34, 4, c. | q. 59, 6, c. | 3, d. 14, a. 2, q. 2, c. | q. 3, 2m | Verit. q. 20, 4, c. | * Psallere 2.

503 Christus non influit angelis, secundum humanitatem remotionem prohibentis, nec gratiam eis meretur, nec orat pro eis 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 1, c.

504 Christus nullam scientiam didicit ab angelis 3a q. 12, 4, o. | q. 30, 2, 1m | 3, d. 13, a. 3, q. 6, o.

505 Scientia infusa in anima Christi, fuit multo excellentior quam in angelis, quo ad multitudinem cognitorum, certitudinem et lumen; sed quo ad modum, fuit e converso 3a q. 11, 4, o. | 6, 1m | 3, d. 14, a. 1, q. 2, 1m | a. 3, q. 2, c. | q. 4, c. | Verit. q. 20, 3, c. fi. | 6. c. Certitudo 10.

ANGELUS

ANGELUS

ANGELUS

ANIMA

 ANIMA

ANIMA

185 Oppositum videtur dicere 3ª q. 61, 2, o. | 4, d. 1, q. 1, a. 2, q. 2, o. * Abstractio 7.

186 Propria operatio animae conjunctae est intelligere cum phantasmate 1ª q. 75, 6, 3m | Cg. 2, cº 80, 5m. * Intentio 21, etc. Judicium 11. Liber 9, 10. Lucerna. Matrimonium 71. Natura 28. Praedicatum 3. Reflecti. Similitudo 11, 12, 27.

187 Anima humana ex unione ad corpus, habet appetitum inclinatum ad phantasmata, ideo nihil potest hic intelligere nisi per species a phantasmatibus abstractas. Anima. 17, c. | 18, c. fi. | 11m. * Christus 103, 112, etc. Tempus 5, etc. Verbum 13. Veritas 41, 42, 59.

188 Anima indiget phantasmate ad duo, scilicet ad acquirendum scientiam et ad considerandum 1ª q. 84, 7, c. | 1-2, q. 4, 5, c. | 2, d. 20, q. 2, 2, 3m | d. 23, q. 2, 2, 3m | 3, d. 14, a. 3, q. 3, c. | 2, d. 31, q. 2, 4, c. | Cg. 2, cº 73, fi. | 7m | cº 81 | Verit. q. 10, 2, 7m | q. 18, 8, 4m | Poª q. 3, 9, 22m | Ma. q. 16, 8, 3m | Anima. 15, c. meº | 1 Cor. 13, lect. 3, meº | Anima. 3, lect. 13, fi. | Memoª lect. 2.

189 Anima non habuit a principio omnes scientias, contra Platonem 1ª q. 84, 1, 2, 3, c. | 2-2, q. 172, 1, c. | Cg. 2, cº 83 | Verit. q. 10, 6, c. | q. 11, 1, c. | q. 12, 3, c. | q. 18, 7, c. | q. 19, 1, c. meº | Anima. 3, lect. 9.

190 Anima dupliciter comparatur ad res intelligendas: scilicet ut faciens eas intelligibiles actu, et ut cognoscens eas 3, d. 14, a. 1, q. 2, 2m.

191 Anima intelligibilia facit per unum, sed cognoscit per multa, quia assimilare multa contingit per unum, sed assimilari multis est per multa 3, d. 14, a. 1, q. 2, 2m.

192 Anima hic non cognoscit substantias separatas quid sunt secundum speciem, sed quia sunt 1ª q. 12, 4, c. | 11, c. | q. 50, 2, c. fi. | q. 84, 7, 3m | q. 88, o. | 1-2, q. 3, 6, c. fi. | 3ª q. 11, 1, 2m | q. 30, 3, 1m | 2, d. 3, q. 1, 3, c. | 3, d. 23, q. 1, 2, 2m | 4, d. 49, q. 2, 7, 12m | 13m | Cg. 2, cº 60, 14 | Libº 3, cº 41, 42, 43, 44, 45, 46, fi. 47, 1m | 48, 1m | 2m | Verit. q. 10, 11, c. | q. 18, 2, c. | 5, 8m | q. 20, 6. c. fi. | Ma. q. 16, 11, c. | Quol. 3, 7, c. | Spiritu. 8, 6m Anima. 7, 16m | 16, o. | Opus. 42, cº 6 | Causis lect. 7, prinº | | Met. 2, lect. 1, fi. | Libº 3, lect. 4, fi. | Libº 7, lect. 16, fi. 5 | Poster. lect. 30, fi. | lect. 41, meº.

193 Anima conjuncta intelligit Deum per speciem impressam, non autem per abstractam ab eo 1ª d. 3, q. 1, 1, 3m | 2, d. 17, q. 1, 1, 4m | Anima. 17, 4m.

194 Anima rationalis cognoscit omnia quae cognoscit in prima Veritate 1, q. 16, 6, 1m.

195 Oppositum videtur dicere 1ª q. 12, 11, 3m.

196 Anima rationalis cognoscit omnia quae cognoscit in prima Veritate, non secundum essentiam, sed in veritate exemplata a prima Veritate 1ª q. 12, 11, 3m | q. 16, 6, 1m | 2m | Cg. 3, cº 47 | Verit. q. 1, 4, 5m | Quol. 8, 4, c. meº | Quol. 10, 7, o.

197 Anima non est aeterna, per hoc quod intelligit veritatem aeternam. Cg. 2, cº 84, 2m.

198 Deus est primum objectum intellectus animae rationalis, quia ratio et causa veritatis alicujus objecti primo apprehenditur a potentia 2-2, q. 1, 1, c. | Cg. 2, cº 84 | Quol. 7, 5, c.

199 Oppositum videtur dicere 1ª q. 12, 11, 3m | q. 84, 5, o. | q. 88, 3, 1m | Verit. q. 8, 7, 6m | q. 10, 6, 6m | 7, c. fi.

200 Anima cognoscit omnia in rationibus aeternis 1ª q. 12, 11, 3m | q. 84, 5, o.

201 Oppositum videtur dicere. Verit. q. 8, 7, 6m | q. 10, 6, 6m | 8, c. fi.

202 Anima cognoscit omnia in rationibus aeternis, ut in principio cognitionis, non autem ut in objecto, vel in speculo 1ª q. 12, 11, 3m | q. 84, 5, o. | q. 88, 3, 1m | Verit. q. 8, 7, 6m | q. 10, 6, c. 6m | 8, c. fi.

203 Operatio animae transcendit operationem naturae quo ad duo, scilicet modum agendi, et id quod agitur. Anima. 13, c. * Abstractio 2.

204 Omnis operatio animae procedit ex operatione ejus quod inditum est ei ex impressione primi agentis, scilicet Dei 4, d. 49, q. 1, a. 3, q. 2, c.

205 Ubicumque operatur anima, ex parte operantis, ibi est, non autem ex parte objecti 1, d. 15, q. 5, 3, c. | Cg. cº 82 | Spiritu. 4, 6m | Anima. 3, 11m * Antecedens 2. Aranea 1. Baptismus 152.

206 Passiones et operationes animae sunt indivisibiles per se et divisibiles per accidens: inquantum est in eis magis et minus, secundum circumstantias. Virt. q. 1, 13, 9m. * Calor 11, 19, 20. Caelum 158. Conscientia 1, 2, 5. Contemplatio 1, etc. 9, 16.

207 Anima unita corpori, non potest in exteriora operari, nisi mediante proprio corpore 1, d. 15, q. 5, 3, c. | Poª q. 6, 4, c. prinº.

208 Nulla operatio animae dicitur proprie motus, nisi operatio appetitus sensitivi 1ª q. 81, 1, c. | 2, d. 24, q. 2, 1, c. | 3, d. 17, a. 2, q. 2, c.

209 Anima non format in se de novo aliquas formas, nisi aliquibus formis prius acceptis. Verit. q. 8, 5, c. | 9, c. | 9m | q. 19, 1, c. meº.

210 Operationes animae se habent active ad perfectiones acquisitas, sed dispositive tantum ad infusas 1ª d. 17, q. 1, c.

ANIMA

211 Oppositum videtur dicere a simili. Cg. 2, cº 57, 2m | Verit. q. 8, 1, 2, 6m 1, 14m.

212 Anima operatur aliquo dupliciter: scilicet aliquo influente sibi esse et operari, idest Deo, et sua naturali potentia 2, d. 17, q. * Devotio 2, etc.

213 Anima irrigata dulcedine Sanguinis Christi, profert triplicem suavitatem gratiae: scilicet dulces flores virtutum, frondes bonorum verborum et fructus operum. Opus. 58, cº 31, fi. Vel sanguis 15. * Divisio 18. Dolor 1, etc. Effectus 7. Ens 1, 6. Experientia 11.

214 Ab essentia animae non procedit operatio, nisi mediante virtute ejus vel potentia 1ª q. 77, 1, o. | 2, d. 17, q. 2, 1, 1m. Phantasia 1, 3.

215 Necesse est dicere, id quod est principium intellectualis operationis, quod dicimus hominis animam, esse quoddam principium incorporeum et subsistens 1ª q. 75, 2, c. prinº. * Fascinatio. Generatio 38, 41, 42. Incontinentia 3.

216 Si ipsa essentia animae esset immediatum operationis principium, semper habens animam actu, haberet opera vitae 1ª q. 77, 1, c.

217 Anima tripliciter patitur, scilicet a Deo et a laesione corporis et a propria operatione 3ª q. 15, 4, c. | 3, d. 18, a. 4, q. 2, o. | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 5, 3m | Verit. q. 26, 2, o. | 3, c. | Opus. 3, cº 239. Passio 22. * Judicium 11, 12. Matrimonium 5. Membrum 1, 5. Memoria 11.

218 Oppositum videtur dicere. Verit. q. 1, 9, 10, c. Meritum 37, 41.

219 Illud quo anima operatur differt realiter ab ea 1ª q. 77, 1, o. | 2, d. 17, q. 1, 2, 6m | Spiritu. 11, o. Anima 240. Intellectus 2. * Pythagoras 6.

220 Anima rationalis non habet vim transmutandi materiam corporalem 1ª q. 117, 3, o. * Puer 1, 3, 8. Sacerdos 9. Semen 6. 8, 15, etc.

221 In actibus animae, quincuplex diversitas invenitur: scilicet secundum fortitudinem et debilitatem, secundum privationem et habitum, secundum velocitatem et tarditatem, secundum comparationem ad contraria ejusdem generis, et secundum diversa genera, et tantum quinta facit diversitatem potentiarum. Verit. q. 15, 2, 12m. * Similitudo 11, 12. Successio 7, 8. Sustinere. Tactus 13. Tempus 5, 6, 7, 21.

222 Differentia triplex operationum animae, scilicet secundum sensualitatem et rationem, secundum regulam rationis et sine ea, et secundum rationem superiorem et inferiorem. Hebr. 4, lect. 2, meº. * Timor 1, 34, etc. Transmutatio. Verbum 1, etc. 26. Veritas 4, 42. Vita 35. Vox 2.

223 Operationes animae duplices: scilicet animales idest quae sunt ab ea secundum id quod est ei proprium; et naturales idest quae sunt ab ea secundum quod facit effectus inferiorum formarum naturalium. Anima. 9, 6m. Animal 31. * Christus 33, 53, 83, 86, 114, etc. 160, 190, etc.

224 Quaedam operationes insunt toti conjuncto, ratione animae, ut sentire, quaedam vero ratione corporis ut dormire 3, d. 15, L. prinº.

225 In actibus et relationibus animae intellectualis, itur in infinitum 1ª q. 28, 4, 2m | q. 32, 2, c. fi. | q. 87, 3, 2m | 1-2, q. 4, 1, 3m | 3ª q. 87, 3, 2m | 1, d. 17, q. 1, 5, 4m | d. 39, q. 1, 3, 8m | 2, d. 1, q. 1, 1, 5m | d. 3, q. 3, 3, 3m | Cg. 3, cº 12, fi. | Verit. q. 2, 9, 4m | q. 3, 8, 1m | Poª q. 9, 9, c. prinº. Opus. 9, q. 93. | Meta. 5, lect. 9, fi.

226 Anima est movens mota per accidens 1ª q. 75, 1, 1m. * Angelus 149, etc. 169, 602. Animal 31, 32, 37. Aranea 1. Actus 133. Aggravatio.

227 Anima de se nata est movere ad quamlibet partem, sed per corporis gravitatem impeditur, ideo difficile est homini ascendere 1ª q. 62, 2, 2m. Animal 32.

228 Cum superior pars animae intense movetur in aliquid, sequitur motum ejus pars inferior per redundantiam 1-2, q. 24, 3, 1m | q. 30, 1, 1m | q. 31, 5, 6, fi. | q. 38, 4, 3m | q. 59, 5, c. | q. 77, 6, c. | Verit. q. 25, 4, c. | q. 26, 6, 13m | 7, 10, c. * Concupiscentia 10, 13, etc. Conscientia 5, infra 285.

229 Potentiae animae dupliciter possunt moveri: scilicet quo ad exercitium vel usum actus, et quo ad determinationem ejus 1-2, q. 9, 1, c. | Verit. q. 22, 6, c. | q. 27, 3, c. | Ma. q. 6, c. * Daemon 72, 92, 93, 119. Devotio 2, etc. Deus 313, etc. 415, etc. Divitiae 8. Excaecatio 1, 7.

230 Anima non movetur, nisi per accidens 1ª q. 75, 1, 1m | 1-2, q. 22, 1, 2m | 3ª q. 59, 5, 3m | 3, d. 15, q. 2, art. 1, q. 2, 3m | Spiritu. 4, 7m | Anima. 10, 12m. * Gratia 3. Gula 4. Homo 6, 36. Imprimere 1, 2. Inconstantia 1. Incontinentia 3.

231 Anima non movetur per accidens ad motum partis, sed tantum ad motum totius corporis 1, d. 37, q. 4, 1, 4m | 2, d. 8, a. 4, q. 4, c.

232 Anima non movetur motu diminutionis, nec augmenti, nec corruptionis sui corpori, sed tantum localiter, quia quando est in corpore, dependet ab eo secundum locum, non autem secundum esse, nec secundum quantitatem. Ma. q. 2, 11, 15m. * Intellectus 42, 71, etc. 91, etc. 113, etc. 226, etc. Innocentia

ANIMA

2. Justificatio 5. Luxuria 22, etc. Memoria 11. Motus 51, 89. Operatio 47, etc.

233 Post mortem nihil aget in animam vel in corpus, virtute naturae, sed tantum secundum ordinem divinae justitiae 2, d. 33, q. 2, 1, 3m | 5m. * Pietas 8. Theologia 27. Timor 1, 2. Uxor 2. Vivere 2.

234 Anima et corpus nihil possunt imprimere, nisi per motum 2, d. 2, q. 2, 3, c.

235 Motus potentiarum animae, est inclinatio earum in aliquid 2, d. 24, q. 3, 1, c.

236 Motus magis est in potentiis animae appetitivis, quam apprehensivis 1a q. 81, 1, c. | 2, d. 24, q. 3, 1, c. | 3, d. 15, q. 2, a. 1, q. 2, c. | Verit. q. 26, 3, c.

237 Motus proprie est in operationibus animae vegetabilis, et appetitus sensitivi, minus autem in sensibus, sed minime in parte intellectiva 3, d. 15, q. 2, art. 1, q. 2, c. | Anima. lect. 10, prino.

238 Omnis motus cognitivae et appetitivae virtutis, reducitur in naturam, sicut in primum principium 1-2, q. 10, 1, c. | q. 17, 9, 2m | q. 41, 3, c.

239 Immo non quodcumque vitalis operationis principium, est anima 1a q. 75, 1, c.

240 Omnis motus appetitivae potentiae reducitur ad prosequutionem boni per se, vel mali per accidens, vel ad fugam mali per se, vel boni per accidens 1-2, q. 45, 2, c. | Ma. q. 10, 1, c.

241 Anima differt realiter a suis potentiis 1a q. 77, 1, o. | 1-2, q. 110, 4, c. | 1, d. 3, q. 4, 2, o. | 2, d. 17, q. 1, 2, 6m | d. 26, 4, c. fi. | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 5, c. | Quol. 10, 5, o. | Spiritu. 11, o. | Anima. 12, o. | 19, c. prino. Supra 219. Intellectus 2.

242 Oppositum videtur dicere, quia id quo primo intelligimus et sentimus est anima secundum Philosophum secundo de anima 1a q. 3, 1, c. | q. 77, 1, c. | 4m fi.

243 Quandoque dicitur quod anima est suae potentiae, et e contra, sed non proprie sed denominative, quasi a principaliori sua virtute 1a q. 79, 1, 1m | Spiritu. 11, 7m fi.

244 In potentiis unius animae, non potest esse nisi una intentio 1-2, q. 37, 1, o. | q. 77, 1, c. * Adam 57, 80. Angelus 149, etc.

245 Immo homo simul plura intendit 1-2, q. 12, 3, c. fi.

246 Omnes potentiae animae radicantur in una essentia animae, ideo oportet quod quando intentio animae vehementer trahitur ad unam operationem unius potentiae, retrahatur ab operatione alterius, quia unius animae non potest esse nisi una intentio 1-2, q. 37, 1, o. | q. 77, 1, c. | 3a q. 46, 7, c. | Verit. q. 13, 3, c. | q. 26, 3, 9, c. | Ma. q. 3, 9, c. | q. 15, 4, c. | Virt. q. 1, 4, 3m | Quol. 11, 5, c. fi. Anima. 4, 1m | 11, c. fi. * Appetitus 1, 13, 48, 53, 55, 63.

247 Oppositum videtur dicere 1-2, q. 12, 3, c. fi.

248 Omnes potentiae in eadem essentia animae radicantur et fundantur, vel ut in principio tantum, ut organicae idest vegetativae et sensitivae, vel in essentia etiam ut in subjecto, ut intellectivae 1a q. 77, 8, o. | Opus. 3, co 89, 90, 239. * Ars 1, etc. Beatitudo 46. Bonitas 192. Castitas 7, 8.

249 Potentia animae, potest esse actus corporis dupliciter: scilicet ut potentia quaedam informans organum, secundo ut radicatur in essentia animae, quae secundum essentiam est forma corporis. Secundum convenit omni potentiae animae, non autem primum, sed tantum organicis. Verit. q. 26, 9, 3m. Intellectus 8.

250 Omnis proprietas naturaliter consequens animam, dicitur potentia ejus 1, d. 3, q. 4, 1, c.

251 Oppositum videtur dicere 1a q. 41, 5, 1m | 1, d. 7, q. 1, 2, c. | Po. q. 1, 1, 3m | q. 2, 2, c.

252 Omne proprium naturae viventis, oportet reduci ad aliquam potentiam animae, in habentibus animam 3, d. 27, q. 1, 1, c. | Verit. q. 12, 3, c. * Cogitatio 4.

253 Natura quandoque dividitur contra rationem et voluntatem, cum tamen ipsa ratio et voluntas ad naturam hominis pertineat. Et cum potentiae animae sint naturales proprietates, speciem conquentes, anima non potest sine iis esse. Dato tamen quod sine iis esset, adhuc tamen anima diceretur secundum speciem suam intellectualis vel rationalis, non quia actu haberet has potentias, sed propter speciem talis essentiae, ex qua natae sunt hujusmodi potentiae effluere 1-2, 51, 1, 1m | q. 110, 4, 4m | Anima 12, 7m fi. | Opus. 3, co 88. * Cognitio 16, 25, 38, 39, 41, 52, 53, 71, 75, 77.

254 Potentiae animae, sunt accidentia ejus per se, et sunt in secunda specie qualitatis 1a q. 77, 1, 5m | 1-2, q. 83, 2, 3m | q. 110, 4, 3m | 4m | 1, d. 3, q. 4, 2, c. | Ma. q. 4, 4, c. | 3m | Quol. 10, 5, c. fi. | Spiritu. 11, c. | Anima. 12, 7m | 19, o. | 1m | Opus. 3, co 158, fi. Infra 279.

255 Immo potentiae animae sunt in genere actionis, cum potentia et actus dicantur ad idem genus pertinere 1a q. 77, 1, c.

256 Potentiae animae sunt de integritate ejus, ut est totum potentiale 1a d. 3, q. 4, 2, c. | Quol. 10, 5, c. fi. * Contemplatio 11. Contrarium 17.

257 Capacitas animae non est nec potest esse infinita in actu, sed potest ampliari in infinitum 2-2, q. 24, 7, c. | 2m | 1, d. 17, q. 2, 4, c. | 1m. Supra 42.

258 Oppositum videtur dicere 1a q. 25, 6, o. | 1, d. 44, o. Et sicut supra 225, et sicut Infinitum 4.

259 Potentiae animae fluunt ab ejus essentia 1a q. 77, 1, 5m | 6, o. | 1-2, q. 110, 4, 1m | 3a q. 7, 2, c. | q. 62, 2, c. | q. 89, 1, c. | 1, d. 3, q. 4, 2, o. | 2, d. 31, q. 2, 1, 3m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, 2m | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 5, c. | d. 17, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | d. 18, q. 1, a. 2, q. 1, 2m | Verit. q. 14, 5, c. | q. 25, 3, 2m | 6, 1m | Ma. q. 4, 4, 6m | Opus. 3, co 90. * Cor 12. Culpa 3.

260 Una potentia fluit ab anima, mediante alia 1a q. 77, 7, o. | q. 78, 4, 3m | 1, d. 3, q. 4, 3, o. | 2, d. 24, q. 1, 2, c. | Verit. q. 14, 5, c. | q. 25, 6, 1m | Anima. 13, 7m | 8m. * Aequalitas 11. Delectatio 3, 7, 9, 19, 20, 54, etc. Distinctio 9. Electio 1, etc.

261 Potentiae organicae, fluunt ab anima, inquantum est actus corporis, aliae vero, ut praedominatur corpori 1a q. 76, 8, 4m | 1, d. 3, q. 4, 2, c. | 2, d. 1, q. 2, 4, 4m | 4, d. 44, q. 3, a. 3, q. 1, o. | Verit. q. 16, 1, 13 | Spiritu. 2, 5m | 4, 3m | 11, 12 | Anima. 2, c. fi. | 7, o. | 10, c. fi. | 11, 17m.

262 Anima est causa suarum potentiarum tripliciter: scilicet efficiens, finalis et materialis, idest subjectiva 1a q. 77, 6, o. | 7, c. * Finis 111, 112, 122.

263 Potentiae animae perfectiores, sunt principia imperfectiorum activa et finalia, et etiam priora, sed e converso via generationis, et causae materialis 1a q. 77, 7, c.

264 Potentiae non organicae sunt subjective in anima, organicae vero in composito 1, q. 77, 5, o. | 6, 8, c. | Spiritu. 4, 3m | 11, 20m | Anima. 12, 16 | Opus. 3, co 89 | 92, 2m. * Forma 108, 175, Fructus 14. Frui 2, etc. Fruitio 4, 12, 13. Gratia 115.

265 Una potentia animae est subjectum alterius potentiae in virtute animae 1a q. 77, 7, 2m | q. 78, 4, 3m | Anima. 13, 8m.

266 Quaedam potentiae insunt animae sensibili secundum propriam rationem ejus, ut imaginativa et concupiscibilis, quaedam vero secundum quod attingit aliquid rationis in sui supremo, ut aestimativa et irascibilis. Verit. q. 25, 2, c. fi. Aestimativa 1, 2. * Habitus 5, etc. 37, etc. 59, etc. Haeresis 147.

267 Ordo potentiarum animae triplex: scilicet perfectionis, generationis, et objectorum 1a 77, q. 4. o, | 7, c. | Anima. 13, 10m.

268 In eadem potentia animae, est superius et inferius, respectu diversorum objectorum 3, d. 33, q. 1, a. 2, q. 2, 2m.

269 In omnibus viribus et actibus animae virtus primi salvatur in omnibus sequentibus. Verit. q. 5, 1, c. fi. | q. 6, 1, 1m.

270 Omnes potentiae animae, necessariam habent habitudinem ad suum proprium et principale objectum 1a q. 19, 3, c. | Verit. q. 25, 1, c. fi. * Imperare 18.

271 Potentiae animae, mutuo se impediunt circa diversa objecta, non autem circa idem 1-2, q. 33, 3, 3m | q. 37, 1, 10 | q. 77, 1, c. | 2-2, q. 123, 8, 1m | q. 153, 5, c. | 3a q. 15, 9, 3m | 1, d. 3, q. 4, 5, 1m | 3, d. 15, q. 2, art. 3, q. 1, 3m | 4, d. 15, q. 4, art. 2, q. 1, 3m | d. 44, q, 2, a. 1, q. 3, 4m | Cg. 2, co 57, fi. | Verit. q. 12, 9, 2m | 4m | q. 13, 3, c.

272 Omnis potentiae animae est quaedam forma, seu natura 1a q. 80, 1, 3m.

273 Potentia quaelibet animae, dupliciter considerari potest: scilicet ut potentia, et ut natura quaedam 3, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, c. | 2m | d. 33, q. 1, a. 2, q. 1, 2m | Verit. q. 22, 5, c. | q. 25, 2, 8m | q. 26, 9, 7m | 12m. Intellectus 2, etc. 15, 24, 31, 36, etc. 167, 179, 183, 191, etc. 202, 206, 211, 222, 228, 242, 243, 254, 269, etc.

274 Potentiae animae sunt notiores anima. Anima. 2, lect. 2, prino | lect. 6, fi.

275 In omni potentia animae, commune est fere, ut eodem nomine actus et potentia nominetur 1a q. 83, 2, 1m | 2, d. 26. L. meo | Verit. q. 17, 1, c.

276 Appetitus naturalis est in qualibet potentia animae, etiam in voluntate, et omni parte et membro corporis, et in omni re 1a q. 78, 1, 3m | q. 80, 1, 3m | 3, d. 27, q. 1, 2, c.

277 Anima rationalis habet plures potentias quam aliqua alia res 1a q. 77, 2, o. * Intelligentia 2. Intentio 3, etc. 12. Justitia 12, 32, 36, etc.

278 Anima quanto nobilior est, tanto plures potentias, operationes, et organa habet 1a q. 30, 2, 3m | q. 76, 5, 3m | q. 77, 2, c. | 2, d. 1, q. 2, 5, 3m | Cg 2, co 71, fi. | Virt. q. 1, 6, c. | Spiritu. 4, c. | Anima. 9, c. fi. | 13, 9m | Anima. 1, fi. | Libo 2, lect. 2, fi. 1, lect. 14, fi. * Justus 10.

279 Res extra animam, tripliciter se habet ad potentiam ejus: scilicet ut agens sufficiens tantum, ut in sensu, vel agens sufficiens, cui cooperatur anima, ut in imaginatione; vel ut agens insufficiens, cui cooperatur anima, sic in intellectu possibili. Quol. 8, 3, c. * Liberum 1, etc. 24, etc.

280 Anima comparatur ad corpus sicut forma ad materiam, ad potentias vero ut substantia ad propria accidentia: ideo prior est eis generatione et perfectione, sed corpore prior est secundo modo, et posterior primo modo 1-2, q. 83, 2, 3m | Ma. q. 4, 4, c. | 3m | 6m. * Maleficium 2. Supra 253.

281 Potentiae animae non dicuntur perfectiones vel actus organo

ANIMA

ANIMAL

ANIMAL

APPETITUS

APPETITUS

voluntate, et in omni parte et membro corporis, et in omni re: vel quia consequitur formam mere naturalem et simpliciter immersam materiae: vel quia consequitur formam rationalem, quae inest homini a natura, non tamen ut sequens formam actu apprehensam ab intellectu 1a q. 6, 1, 2m fi. | q. 76, 1, c. meo | q. 78, 1, 3m | q. 80, 1, 3m | 3, d. 27, q. 1, 2, c. fi. | Verit. q. 22, 4, c. Appetitus naturalis animae, non est potentia animae distincta a ceteris ejus potentiis 1a q. 80, 1, o. | 1-2, q. 30 | 3m | Verit. q. 22, 3, o. Appetitus 55.

50 Appetitus inferior naturaliter sequitur motum appetitus superioris, nisi aliquid repugnet 2-2, q. 158, 8, c. | Cg. co 26, 8m | 27, 2m.

51 Appetitus naturalis non obedit rationis imperio 1a q. 83, 1, 5m | 1-2, q. 17, 8, 9, o. | 2-2, q. 148, 1, 3m | 2, d. 24, q. 3, 1, c. | d. 39, q. 2, 1, 4m | 3, d. 16, q. 1, 3, 2m | Quol. 4, 21, c.

52 Habilitas materiae ad recipiendum actionem agentis naturalis, dicitur appetitus naturalis ejus, et inchoatio formae 2, d. 18, q. 1, 2, c. fi.

53 Omnis potentia animae, naturali appetitu appetit objectum sibi conveniens 1a q. 78, 1, 3m | q. 80, 1, 3m | 1-2, q. 30, 1, 3m | 3, d. 26, q. 1, 2, 3m | d. 27, q. 1, 2, c. fi. | 3m | Verit. q. 22, 3, 5m | Virt. q. 1, 5, c. | 2m | Anima 13, 11m.

54 Objectum appetitus naturalis, est haec res, inquantum talis res, non autem appetitus sensitivi, sed ut apprehenditur ut res conveniens vel delectabilis: voluntatis vero objectum, est bonum absolute. Verit. q. 25, 1, c.

55 Appetitus consequens apprehensionem animalis, est potentia animae, distincta a caeteris ejus potentiis, non autem appetitus naturalis 1a q. 80, 1, o | 1-2 q. 30, 1, 3m | Verit. q. 22, 3, o. Appetitus 49.

56 Proprium motivum appetitus sensitivi, est vis apprehensiva sensitiva, sed voluntatis, ratio. Cg. 3, co 10, fi. Amor 241. Infra.

57 Appetitus sensitivus movetur a cogitativa, seu aestimativa, imaginativa, et sensu 1a q. 81, 3, 2m | 1-2 q. 75, 2, c.

58 Appetitus sensitivus movetur immediate ab imaginatione, vel aestimativa, sed mediate a ratione 1a q. 81, 3, c. | 1-2, q. 30, 3, 3m | 3, d. 15, q. 2, art. 2, q. 3, 3m.

59 Vis cognitiva non movet nisi mediante appetitiva, nec ratio universalis, nisi mediante ratione particulari, nec voluntas, nisi mediante appetitu sensitivo 1a q. 20, 1, 1m | q. 80, 2, 3m | q. 86, 1, 2m | 2-2, q. 26, 1, 2m | Verit. q. 2, 6, 2m | q. 22, 9, 6m | q. 26, 3, c. fi. | 11m | Anima. 9, 6m.

60 Appetitus sensitivus dividitur per concupiscibilem et irascibilem 1a q. 59, 4, c. | q. 8, 2, o | 3, c. | 2-2, q. 18, 1, c. | q. 58, 4, c. | q. 108, 2, c. | 1, d. 1, q. 1, 1, 1m | d. 45, 1, c. | 3, d. 17, a. 1, q. 2, 2m | q. 3, 4m | d. 26, q. 1, 2, c. | q. 2, art. 3, q. 1, 4m | Cg. 2, co 47, 1m | Libo 3, co 26, 6m | Verit. q. 15, 3, c. | q. 25, 2, o. | Ma. q. 8, 3, c. | Virt. q. 1, 12, c. | q. 4, 2, c. | Ethi. 2, lect. 5, prino 2 | Anima. 3, lect. 14, meo 5.

61 Et uterque appetitus, obedit imperio rationis 1a q. 81, 3, o. | q. 83, 1. 1m | 5m | q. 96, 2, c. | q. 117, 3, 3m | 1-2 q. 17, 7, o. | q. 26, 1, c. | q. 42, 4, c. | q. 50, 3, o, | q. 56, 4, o. | q. 58, 2, c. | 2-2, q. 58, 2, c. | 4, 3m | q. 158, 2, 4m | 3a q. 15, 2, 1m | q. 18, 2, c. | 1m | q. 19, 2, c. | q. 20, 2, 3m | 2, d. 24, q. 2, 1, 1m | 3m | d. 30, q. 1, 3, 4m | 3, d. 17, art. 5, q. 2, c. | d. 33, q. 2, a. 4, q. 2, c. | Verit. q. 25, 3, 6m | 4, o. | 5, c. | 7, 2m | Virt. q. 1, 3, 4m | 4, c. | 11m | 9, 21m | 10, 11m | 12, c. | Quol. 4, 21, c. | Anima. 11, 16m.

62 Appetitus sensitivus non obedit imperio rationis, nisi mediante voluntate 1-2, q. 46, 4, 1m.

63 Actus appetitus sensitivi, ut est a potentia animae, subjacet imperio rationis, non autem ut est ex dispositione organi corporalis 1-2, q. 17, 7, o. | 2, d. 21, q. 1, 2, 5m | 3, d. 16, q. 1, 3, 2m | Ma. q. 3, 3, 8m | q. 7, 6, 8m.

64 Proprium hominis est, quod appetitus inferior subdatur appetitui superiori, et moveatur ab eo 1-2, q. 74, 3, 1m | 2-2, q. 175, 2, 2m | 4, d. 15, q. 2, art. 1, q. 1, 4m | Ma. q. 2, 3, 7m.

65 Ex apprehenso per intellectum, potest sequi passio in appetitu sensitivo dupliciter: scilicet mediante imaginatione particularium, vel mediante voluntate. Verit. q. 26, 3, 13m | 6, 13m.

66 Motus appetitus dupliciter est cum ratione: scilicet praecipiente, ut voluntas, vel denuntiante, ut ira 1-2, q. 46, 4, 1m.

67 Appetitus sensitivus est proximus motui corporis nostri 1a q. 20, 1, 1m.

68 In passionibus appetitus sensitivi, est considerare aliquid quasi materiale, scilicet corporalem transmutationem; et aliquid quasi formale, quod est ex parte appetitus 1a q. 20, 1, 2m.

69 Bonum sensibile est objectum appetitus sensitivi; sed bonum simpliciter est objectum voluntatis 1a q. 59, 4, c. | 1-2, q. 1, 2, 3m | q. 19, 3, c. | 2-2, q. 24, 1, c. | 1, d. 48, 4, c. | 3, d. 17, art. 1, q. 3. 4m | d. 26, q. 1, 2, c. | Cg. 1, co 44, 1m | Verit. q. 25, 1, c. | 3m | 3, c. | 1m | Ma. q. 8, 3, c. | Anima. 9, 6m.

70 Appetitus sensitivus ad illa tantum bona se extendit, a quo se extendit apprehensio sensitiva 1, d. 48, 4, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. Amor 241.

71 Nullus appetitus movetur ad suum objectum, nisi apprehendatur sub ratione boni vel mali, convenientis vel nocivi 1-2, q. 9, 1, 2m | 2, d. 24, q. 2, 1, 2, c. | 3, d. 17, art. 1, q. 2, 2m | Verit. q. 25, 4, 4m.

72 Oppositum videtur dicere 2, d. 24, q. 2, 1, 2, c. | 3, d. 17, a. 1, q. 2, 2m.

73 Appetitus sensitivus ut rectus a ratione, potest esse subjectum virtutis et vitii 1-2, q. 50, 3, 3m | q. 56, 3, c. | 4, o. | Anima 319, 5, 1m | 2, d. 24, q. 3, 2, 3m | 5, c. | d. 41, q. 2, 2, 1m | 2m | 3, d. 33, q. 1, art. 2, q. 3, 3m | q. 2, art. 4, q. 2, c. | 2m | Verit. q. 25, 5, 8m | Ma. q. 4, 5, 4m | q. 7, 6, 1m | Virt. q. 1, 3, 4m | 4, o. | 5, c. | 6, c. | 4m.

74 Actus appetitus sensitivi semper est cum transmutatione corporis, et maxime circa cor 1a q. 20, 1, 1m | 1-2, q. 10, 3, c. | q. 22, 2, 3m | Verit. q. 25, 3, c. fi.

75 Organum appetitus sensitivi, scilicet cor, statim disponitur secundum modum operationis ejus, quia est immediatum movens: ideo cor in timore frigescit et restringitur. Verit. q. 26, 3, c. fi. | 11m. Animal 37.

76 Appetitus sensitivus et rationalis, idest voluntas, sunt duae potentiae 1a q. 80, 2, o. | Verit. q. 22, 4, o. | q. 25, 1, c. | Anima. 3, lect. 14 meo 3.

77 Immo appetitus sensitivus, est voluntas in hominibus 3, d. 17, a. 1, q. 2, c.

78 Appetitus sensitivus est voluntas participative, in hominibus 3, d. 17, a. 1, q. 2, c.

79 Appetitus sensitivus et intellectivus, idest voluntas, non differunt per differentias appetibilis inquantum appetibile, sed per modos appetendi. Verit. q. 22, 4, 4m.

80 Oppositum videtur dicere 1a q. 59, 4, c. | q. 80, 2, c. | 1m | 2-2, q. 24, 1, c. | Verit. q. 25, 1, c. | Ma. q. 8, 3, c. Anima. 3, lect. 14, meo 3.

81 Nec differunt principaliter per universale et particulare, sed secundario. Verit. q. 22, 4, 2m.

82 Oppositum videtur dicere 1a q. 80, 2, 2m | 1-2 q. 13, 3, c. | q. 19, 3, c. | q. 29, 6, c. | 2-2 q. 24, 1, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. | Verit. q. 25, 1, c. | 6m | Ma. q. 8, 3, c.

83 Nec differunt per hoc quod sequuntur diversas cognitiones, scilicet sensitivam et intellectivam. Verit. q. 22, 4, c. | 1m | 2m.

84 Oppositum videtur dicere 1a q. 80, 2, c. | 1m | 2-2, q. 24, 1, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. | Verit. q. 25, 1, c. | 6m | Ma. q. 8, 3, c. | Anima. 3, lect. 14, meo 5.

85 Sed differunt principaliter per determinationem suae inclinationis ab alio vel a se. Verit. q. 22, 4, c. | 1m | 2m | q. 23, 1, c. | q. 25, 3, c.

86 Actus appetitus sensitivi, ratione mutationis corporalis annexae, dicuntur passiones, non autem actus voluntatis 1a q. 20, 1, 1m. Passio 24, 25.

87 Appetitus sensitivus et voluntas, sunt rationales participative 1-2, q. 24, 1, 2m | q. 56, 6, 2m | q. 59, 4, 2m | q. 61, 2, c. fi. | 2m | 2-2, q. 58, 4, 3m | 3a q. 18, 2, c. | 3, d. 17, art. 1, q. 2, c. | d. 23, q. 1, art. 3, q. 1, c. | d. 27, q. 2, 3, 5m | d. 33, q. 2, a. 4, q. 3, 1m. Anima 315.

88 Immo voluntas est rationalis per essentiam 3, d. 23, q. 1, a. 3, q. 1, c. | d. 27, q. 2, a. 3. 1m | 5m | Verit. q. 22, 5, o | Virt. q. 1, 5, 12m.

89 Appetitus sensitivus scilicet concupiscibilis et irascibilis, dicitur mens, ratio, et rationalis participative, inquantum obediunt rationi. Virt. q. 1, 10, 11m.

90 Appetitus rationalis non dividitur per concupiscibilem et irascibilem 1a q. 59, 4, o. | q. 82, 5, o. | 3, d. 17, a. 1, q. 3, o. | d. 26, q. 1, 2, 2m | 5, 3m | q. 2, 2, 1m | 4, d. 49, q. 4, a. 5, q. 1, c. fi. | Ver. q. 25, 3, o. | Ma. q. 8, 3, c. | Virt. q. 1, 4, c. prino | q. 4, 2, c. | Anima. 3, lect. 14, meo 5. Desiderium 11. Deus 258. Dolor 1, 6. Dominatio 1. Dominium 7.

91 Appetitus rationalis non fertur in particulare, nisi sub ratione universalis 1a q. 80, 2, 2m.

92 Judicium de particulari operabili nunquam contrariatur appetitui. Verit. q. 24, 2, c.

93 Appetitus rationis non sequitur quamlibet apprehensionem sed tantum apprehensionem boni, nec sensitivus, nisi ut convenientis per aestimationem tantum 2, d. 24, q. 2, 1, 2, c. | 3, d. 17, a. 1, q. 2, 2m. Amor 241.

94 Oppositum videtur dicere 1-2, q. 19, 7, 2m | 3m | 2, d. 38, 5, c. | d. 40, 2; o.

95 Voluntas non accipit aliquid ab appetitu inferiori, sicut intellectus a sensu, sine cujus operatione praeexistente, operatio intellectus esse non potest. Verit. q. 26, 6, 19m. Abstractio 15.

96 Appetitus creaturae rationalis non est rectus, nisi per explicitum appetitum Dei, actu vel habitu. Verit. q. 22, 2, c. * Actio 102. Abominatio. Actus, 67, 95, 154. Addere 7. Ambitio 1, Amor 139, 174, 177, 264, etc. 223. Anima. 150, 275. Animal 57, etc. Ars 1, 17. Bonitas 61, etc. 96, 103, 168. Cognitio 53, 55. Cor 12. Delectatio 5, 19. Desiderium 1, 4, 11. Expectare 1. Extasis. Fiducia 7. Forma 109. Gula 1. Haeresis 8. Honestum 9. Ignorantia 26. Intellectus 209. Ira 4, 14, Mos 1, etc. Motus 51, 72. Prudentia 12, 70. Primi 2. Rectitudo 4. Timor 2, 7, 8, 9, 13, 37. Tristitia 6. Veritas 9. Voluntas 60.

B

Baptismalis. Aqua 3, 4. Baptismus 241. Exorcismus 4. Gratia 112, 113, 161.

1 BAPTISMUS Joannis fuit convenienter institutus, quadruplici ratione: scilicet primo quia oportebat Christum a Joanne baptizari, ut consecraret baptismum. Secundo ut Christus per baptismum Joannis manifestaretur. Tertio ut suo baptismo assuefaceret homines ad baptismum Christi. Quarto ut ad poenitentiam homines inducens, praepararet ad digne suscipiendum baptismum Chsisti 3a q. 38, 1, o. | 4, d. 2, q. 2, 4m.

2 Baptismus Joannis nominatur ab ipso, triplici ratione: scilicet primo quia ipse fuit sui baptismi institutor aliquo modo. Secundo, quia nihil in illo baptismo efficiebatur, quod Joannes non faceret. Tertio quia sibi soli erat datum illius baptismi ministerium 3a q. 38, 2, 1m | 4, d. 2, q. 2, a. 1, q. 3, 1m.

3 Baptismus Joannis erat sacramentum per se medium inter sacramentum veteris legis et novae 4, d. 2, q. 2, art. 1, q. 1, o.

4 Immo non erat per se sacramentum: sed quasi quoddam sacramentale, disponens ad baptismum Christi. Ideo aliqualiter pertinebat ad legem Christi, non autem ad legem Moysi 3a q. 38, 1, 1m. Circumcisio 1, etc. * Columba 2, etc.

5 Baptismus Joannis fuit a Deo per auctoritatem, et Joanne per ministerium 3a q. 38, 2, o. | 4, d. 2, q. 2, art. 1, q. 3, o.

6 Baptismus Joannis non fuit commendatus aliquo praecepto Dei in sacra Scriptura, quia parum erat duraturus 3a q. 38, 2, 3m. * Confessio 21. Jejunium 14. Joannes 7.

7 Baptismus Joannis erat praeparatorius ad baptismum Christi 3a q. 38, 1, 3, o. | q. 70, 1, 3m | 4, d. 2, q. 2, art. 1, q. 1, o. | q. 2, c. | q. 3, 2m | Jo. lect. 14, meo 3 | cu 3, lect. 4, prino | Matth. 3, meo. Joannes 5. Vel Circumcisio 2.

8 Baptismus Joannis erat quasi protestatio, et professio poenitentiae, quam imponebat baptizatis 3a q. 38, 3, 1m | 4, d. 2, q. 2, 2, 1m | Rom. 11, lect. 4, fi.

9 Baptismus Joannis dicitur baptismus poenitentiae quo ad alios qui per eum praeparabantur ad poenitentiam, non autem quo ad Christum 4, d. 2, q. 2, a. 3, q. 1, 1m.

10 Baptismus Joannis non imprimebat characterem 3a q. 38, 6, c.

11 Nec in eo peccata remittebantur 3a q. 68, 6, 1m.

12 Baptismus Joannis faciebat spem remissionis peccatorum non quidem conferendo gratiam, sed promittendo eam in quantum praefigurabat baptismum Christi, in quo datur 4, d. 2, q. 2, 2, 3m | q. 3, 1m | art. 2, o. | art. 3, q. 2, 1m | Jo. lect. 14, meo 3.

13 Baptismus Joannis non conferebat gratiam, sed tantum effectum hominis 3a q. 38, 2, c. | 3, o. | 6, c. | 4, d. 2, q. 2, a. 1, q. 1, c. | Jo. lect. 13, prino fi. | lect. 14, meo 3, fi.

14 Forma baptismi Joannis erat conveniens, scilicet in nomine Christi venturi 4, d. 2, q. 2, a. 1, q. 2, o.

15 Baptismus Joannis quo ad materiam, magis conveniebat cum baptismo Christi, quam circumcisio; sed e converso quo ad causam finalem 4, d. 2, q. 2, 2, 4m.

16 Circumcisio quo ad necessitatem instituta erat ut remedium contra peccatum originale; sed baptismus Joannis, ut assuefaceret ad baptismum Christi 3a q. 70, 1, 3m | 4, d. 2, q. 2, a. 2, 4m.

17 Christus inhibuit Apostolis, gentibus evangelium praedicare, ante passionem et resurrectionem suam. Unde multo minus conveniebat, per Joannem gentiles ad baptismum admitti 3a q. 38, 4, 3m.

18 Christus antequam baptizaretur, solitus erat saepe ire ad Joannem. Jo. lect. 14, fi.

19 Christus voluit baptizari baptismo Joannis, a Joanne, sextuplici ratione: scilicet propter humilitatem implendam ut baptismum Joannis approbaret: ut aquas consecraret suae carnis tactu, et sic baptismum suum institueret: ut ostenderet non interesse quis a quo baptizaretur: ad exemplum baptismi proponendum illis qui erant futuri filii Dei per fidem: et ut in baptismo miracula ostendens, evacuaret illorum errorem, qui Joannem Christo majorem credebant 3a q. 38, 1, c. | q. 39, 1, 2, o. | 5, o. | q. 66, 5, 4m | q. 67, 7, 1m | q. 81, 1, c. | q. 84, 7, 4m | 4, d. 2, q. 2, a. 3, q. 1, o. | q. 3, a. 2, q. 1, c. | d. 7, q. 3, art. 2, q. 1, c. | Matth. 3, fi. Apostoli 26, 27. * Columba 2, etc. Confessio 21. Confirmatio 15. Missio 42.

20 Joannes baptizatus fuit a Christo 3a q. 38, 6, 3m | Matth. 3, fi. * Sacramentum 12, etc.

21 Multi baptizati sunt a Joanne praeter Christum, non autem omnes 3a q. 38, 4, o. | d. 2, q. 2, art. 3, q. 2, o.

22 Christus non fuit primus, nec ultimus baptizatus a Joanne 3a q. 39, 3, 4m | Jo. 3, lect. 4, prino.

23 Christus baptizatus fuit in Jordane, quia per ipsum fuit introitus in terram promissionis, et etiam ipsum divisit Elias 3a q. 39, 4, o. | Matth. 3, prino 1.

24 Christus baptizatus fuit tempore convenienti 3a q. 39, 3, o. | 4, d. 4, q. 3, a. 1, q. 2, 1m | d. 44, L. prino | Matth. 3, fi.

25 Nullus levavit Christum de baptismo, quia non propter se sed propter alios baptizatus est 3a q. 67, 7, 1m.

26 Christo baptizato, aperti sunt caeli quadruplici mysterio: scilicet ut ostenderetur, quod de caetero virtus caelestis baptismum consecraret, et quod per fidem baptismi inspicimus caelestia, quae sensum et rationem humanam excedunt, et ut ostenderetur quod baptizatis patet via ad caelum; et ut detur intelligi, quod hoc ipsum quod post baptismum caelum aperitur credentibus, est ex virtute orationis 3a q. 39, 5, o. | q. 49, 5, 3m | 3, d. 18, a. 6, q. 3, 2m | d. 22, q. 3, 1, 4m | Opusc. 60, co 7. Baptismus 154.

27 Christo baptizato, audita est vox Patris, propter mysterium Trinitatis 3a q. 39, 8, o. | q. 45, 4, o. | q. 66, 6, c. Vox. 1.

28 Spiritus Sanctus apparuit Christo baptizato, in specie columbae quia datur omni baptizato sine fictione 3a q. 39, 6, o. Columba 2.

29 De baptismo Christi tractatur. Opusc. 60, co 7.

30 Baptizati baptismo Joannis, baptizari tenebantur baptismo Christi 3a q. 38, 6, o. | q. 66, 9, 2m | 4, d. 2, q. 2, 4, o. | L. fi. | Matth. 3, meo

31 Joannes non baptizavit pueros, nec gentiles 3a q. 38, 4, 3m | 4, d. 2, q. 2, a. 3, q. 3, o.

32 Baptismus Joannis cessavit quo ad suum maximum posse, Christo baptizato. Sed totaliter cessavit Joanne incarcerato, quia ministerium ejus soli Joanni erat commissum 4, d. 2, q. 2, a. 1, q. 4, o.

33 Baptizato Christo, non cessavit baptismus Joannis, sed tantum eo decollato 3a q. 38, 5, o. | q. 39, 3, 4m | Jo. 3, lect. 4, prino. * Absolvere 36. Eucharistia 84, 85, 161.

34 Diversae definitiones baptismi 3a q. 66, 1, o. | 4, d. 3, 1, o. | Cg. 4, co 59.

35 Forma baptismi est ista, scilicet: Ego te baptizo. In nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti 3a q. 60, 8, 6 | q. 66, 5, o. | q. 84, 3, c. | 4, d. 3, a. 2, q. 1, o. | 1 Cor. lect. 2, meo. Haeresis 116. Sacramentum 32, etc.

36 Forma baptismi secundum graecos, est ista, scilicet: Baptizetur servus Christi. In nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti 3. q. 60, 8, | 66, 5, 1m | q. 67, 6, c. | 4, d. 3, a. 2, q. 2, 1m | 1 Cor. lect. 2, meo.

37 Per formam graecorum, perficitur verum sacramentum baptismi. Et fit ad vitandum antiquorum errorem, qui virtutem attribuebant baptistis, 3a q. 66, 5, 1m.

38 Forma baptismi graecorum tripliciter differt a nostra: quia non exprimunt personam ministri: baptizatus ponitur in nominativo, et verbum exprimitur in subjunctivo vel optativo modo 4, d. 3, a. 2, q. 2, 1m | 1 Cor. lect. 2, meo.

39 Forma baptismi, qua utuntur latini, est melior, perfectior et magis consona verbis evangelii, quam forma qua utuntur graeci 4, d. 3, a. 2, q. 2, 1m | 1 Cor. lect. 2, meo.

40 Latinis non licet baptizare in forma graecorum, quia graviter peccarent. Et secundum aliquos, non esset baptismus 4, d. 3, a. 2, q. 2, 1m.

41 In forma baptismi, dimittens verbum baptizo, nihil agit 3a q. 66, 5, 2m | 4, d. 3, a. 2, q. 2, c. | 1m | q. 3, c.

42 Dicens, nos baptizamus, nihil agit 3a q. 66, 5, 4m | q. 67, 6, c. | 2m | 4, d. 3, a. 2, q. 2, 2m | d. 6, q. 2, a. 1, q. 1, 3m.

43 Ego non est de necessitate formae baptismi, sed ponitur ad majorem expressionem intentionis 3a q. 66, 5, 1m | q. 82, 4, 3m | 4, d. 3, a. 2, q. 2, 1m | q. 3, c.

44 Si dicatur: Ego baptizo vos, est baptismus. Sed peccatum est, nisi necessitas cogat 3a q. 66, 5, 4m | q. 67, 6, 2m | 4, dist. 3, art. 2, quaest. 2, 2m.

45 Si dicatur, in nomine Trinitatis, nihil agitur 3a q. 66, 6, 3m | 4, d. 3, a. 2, q. 2, 4m.

46 Si dicatur, in nomine genitoris, vel proferantur alia nomina personarum non propria, nihil agitur 3a q. 60, 7, 2m | q. 66, 5, 7m | 4, d. 3, a. 2, q. 2, 5m. Haeresis 116.

47 Si dicatur, in nomine Christi, non est baptismus, nisi reveletur, sicut Apostolis ut nomen Christi gentibus honorabile redderetur 3a q. 66, 6, 1m | 4, d. 3, L. 3m | a. 2, q. 2, 3m | 1 Cor. lect. 2, fi.

48 Si in forma baptismi addatur, et beatae Mariae, quasi ibi aliquid operetur nomen ejus, nihil agitur. Si autem intendatur tantum quod oratio ejus prosit baptizato, valet 3a q. 60, 8, c. fi.

49 Si nominata tantum una persona Trinitatis, baptizandus moriatur, creditur suppleri invisibiliter 3a q. 68, 2, o. | q. 82, 4, 2m | d. 3. a. 2, q. 3, 4m.

50 Non dicitur ibi, in nominibus; sed in nomine, idest in invocatione, per confessionem exteriorem 3a q. 66, 5, 6m | 4, d. 3, a. 2, q. 1, 9m.

51 Si fiat interruptio verborum, non erit baptismus 4, d. 3, art. 2, q. 4, 1m.

Immo interrumpens formam sacramentorum, perficit sacramentum 4, d. 3, a. 2 q. 2, 3, 4, o.

52 Si fiat tanta interruptio verborum, vel interpositio, quod intercipiat intentionem baptizantis, tunc non erit una forma et utraque per se erit imperfecta, nec sufficiet ad baptismum, sicut si dicatur: In nomine Patris, et interponat baptizans longam fabulam, et postea dicat, et Filii, non erit baptismus q. 60, 8, o. | 4, d. 3, a. 2, q. 4, 1m.

53 Si autem fiat ita parva interruptio, vel interpositio verbi non

BAPTISMUS

corrumpentis formam, nec principalem sententiam mutantis, ut si dicit baptizans: In nomine Patris Omnipotentis, aut interpositio silentii, aut interruptio tussis, vel alicujus hujusmodi quod intentionem baptizantis non discontinuet, erit cum unitate intentionis, unitas formae. Constat enim quod continuatio formae, ex vocibus unitatem habere non potest, cum oratio sit quantitas discreta 3a q. 60, 8, o. | 4, d. 3, a. 2, q. 4, 1m.

54 Si dubitatur de aliquo, an sit baptizatus, debet baptizari sub hac forma. Si non es baptizatus, ego te baptizo 3a q. 66, 9, 4m | q. 68, 7, 2m | 11, 4m | 4, d. 6, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | q. 2, a. 1, q. 1, c.

55 Immo injuria fit baptismo, si baptizatus rebaptizetur 4, d. 6, q. 2, a. 1, q. 1, 1, 4m | Cg. 4, cº 59, fi.

56 Aqua est materia baptismi, non autem oleum, sanguis, vinum, nec aliquod elementum 3a q. 60, 7, 2m | q. 66, 3, o. | 5, 7m | q. 67, 3, c. | q. 74, 1, c. | 6, 2m | q. 84, 1, 1m | q. 86, 4, 3m | 6, c. | 4, d. 1, q. 2, a. 3, q. 3, 1m | d. 3, a. 3, q. 1, o. | L. | d. 5, q. 2, a. 1, q. 1, c. | q. 3, c. | d. 17, q. 3, a. 4, q. 3, o. | Cg. 4, cº 59 | Quol. 1, 10, c. | 10, 3, fi. Flumen 1. Fons. 1.

57 Aqua est materia baptismi remota. Sed ablutio est materia proxima, ideo proprie praedicatur de eo. Non autem aqua, nisi per causam 3a q. 66, 1, o. | 4, d. 3, q. 1, a. 1, q. 1, 2m | q. 2, c. | 1m * Exorcismus 4. Flumen 1. Fons 1. Haeresis 116. Martyr 15.

58 Aqua in sua natura est materia remota baptismi. Sed ut instituta, est materia disposita. Sed ut sub forma verborum, est materia formata 4, d. 3, L. fi.

59 Aquam in qua fit baptismus, oportet esse mundam ob reverentiam, non autem de necessitate sacramenti 4, d. 5, q. 2, a. 2, q. 1, 1m.

60 Aqua quantumcumque alterata, vel mista, per naturam, vel artem, potest esse materia baptismi nisi solvatur species 3a q. 66, 4, o. | 4, d. 3, a. 3, q. 2, o. | Cg. 4, cº 58. * Pluvia 2.

61 In aqua mista cum chrismate, potest fieri baptismus, quia non solvitur species aquae 3a q. 66, 4, 2m | Verit. q. 27, 4, 10m.

62 Baptismus potest fieri in lixivio, et brodio, et in aquis sulphureis 3a q. 66, 4, 2m | 4m | 4, d. 3, a. 3, q. 2, 5m.

63 Baptismus potest fieri in qualibet aqua maris, fluminis, vel paludis 3a q. 66, 3, 4m | 4, 1m | 4, d. 3, a. 3, q. 2, 4m | q. 3, o.

64 Baptismo facto in mari, illa tantum aqua consecratur, quae venit ibi in usum 3a q. 74, 2, 2m | 4, d. 3, a, 3, q. 3, 2m | d. 11, q. 2, a. 1 | Quol. 3, 3m.

65 Baptismus potest fieri ex aqua luti, non autem ex luto 3a q. 66, 4, 2m | 4, d. 3, a. 3, q. 3, 3m.

66 Baptizati non sunt filii aquae, quia non assimilantur ei in specie. Nec aqua est agens principale, sed instrumentale 3, d. 4, L. 2m.

67 Baptismus non potest fieri in aquis artificialibus, ut alchiae vel rosarum 3a q. 66, 4, 5m | 4, d. 3, a. 3, q. 2, c. | 5m | q. 11, q. 2, a. 4, q. 3, 3m.

68 Chrisma non est de necessitate baptismi, sed quodammodo perficit baptismum 3a q. 65, 4, c. Verit. q. 27, 4, 10m.

69 In materia baptismi, Chrisma in modum crucis effunditur 4, d. 7, q. 1, a. 1, q. 1, a. 1, | a. 2, q. 3, c.

70 In baptismo non aqua sed lotio, est sacramentum tantum; justificatio est res tantum, sed character utrumque 3a q. 66, 1, o. | 4, d. 3, a. 1, q. 1, 1m | 2m | 3m | L. d. 4, q. 1, a. 4, q. 2, 1m | d. 8, q. 2, art. 4, q. 1, 3m | d. 22, q. 2, a. 1, q. 1, c.

71 Si sacerdos sit in tali loco, quod non possit habere aquam de fonte, vel rivo, vel aliunde, fodiat terram, si possit invenire. Et si non poterit habere, imploranda est bonorum omnium largitoris gratia. Si enim sacerdos facit quod potest, et quod non potest committit Deo, tunc ipse Deus invisibiliter supplet defectum. Et sic potest sacramentum baptismi alicui deesse re, sed non voto, sicut cum aliquis baptizari desiderat, et aliquo casu praevenitur morte, antequam baptismum suscipiat. Et talis sine baptismo actuali, potest salutem consequi, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operantem, per quam Deus hominem interius sanctificat, cujus potentia sacramentis visibilibus non alligatur 3a q. 68, 2, 7, 9, o. | q. 32, 4, 2m | 4, d. 3, a. 2, q. 2, c. | q. 3, 4m | Opusc. 65, cº 3.

72 Baptismus potest fieri per aspersionem, effusionem, et immersionem in aqua 3a q. 66, 7, o. | 4, d. 3, a. 4, q. 1, o.

73 Sufficit quod caput immergatur in baptismo 3a q. 66, 7, 3m | 4, d. 3, a. 4, q. 1, 2m | 3m. Caput 6. * Confirmatio 47.

74 Trina immersio non est de necessitate, tamen debet fieri 3a q. 66, 8, o. | 4, d. 3, a. 4, q. 2, o. | q. 3, o. | d. 23, q. 1, a. 1, q. 2, c. Immersio.

75 Si trina immersio sit intenta, non perficitur baptismus, nisi in tertia. Si autem una intendatur, perficitur in ea 3a q. 66, 8, 3m | q. 78, 6, 2m | 4, d. 3, a. 4, q. 3, 3m | d. 8, q. 2, a. 4, q. 1, 3m *. Immersio. Instructio. Missa 26. Nomen 11, etc.

76 Sermo dirigitur ad non intelligentem, quia in baptismo, et in aliis, sermo efficit quod significat 3a q. 66, 5, 3m | 4, d. 3, a. 2,
77 q. 1, 5m.
Quae pertinent ad ritum, et solemnitatem baptismi, fiunt ad devotionem, et instructionem, et contra daemones 3a q. 66, 10, c.

78 Solemnitas, caeremoniae, et ritus non sunt de necessitate baptismi, sed fiunt ad devotionem, instructionem, et contra daemones 3a q. 66, 10, o. | 4, d. 2, q. 1, 2, 7m | d. 6, q. 2, a. 1, q. 3, o. * Psalmus 10.

79 Baptismus, quo ad solemnitatem, habet tempus determinatum, scilicet sabbatum ante pascha, et ante pentecostem, non autem quo ad substantiam ejus, et necessitatem 3a q. 66, 10, 1m | 4, d. 6, q. 2, a. 2, q. 2, c.

80 Baptismus non debet iterari 3a q. 49, 3, 2m | q. 66, 9, o. | q. 67, 3, 1m | 4, 3m | 5, 6, c. | q. 71, 2, 3m | q. 80, 10, 1m | q. 82, 8, c. | q. 83, 3, 3m | q. 84, 10, 1m | 5m | 4, d. 2, q. 1, 2, 2m | d. 4, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | d. 6, q. 2, a. 1, q. 1, o. | d. 12, q. 3, a. 1, q. 1, 2m | d. 14, q. 1, a. 4, q. 3, c. | Cg. 4, cº 59, fi. | 70 | 71 | 72, prinº | Jo. 3, lect. 1, meº 3, fi. | Eph. 4, lect. 2, meº | Hebr. 6, lect. 1, meº | fi. etc.

81 Baptismus potius habet aliqua supplementa, quam alia sacramenta, quia magis est de necessitate 4, d. 2, L. | d. 4, q. 3, a. 3, q. 1, 2m.

82 Baptismus est sacramentum maximae necessitatis 3a q. 65, 3, 4m | q. 67, 1, 3m | 2, 3m | 3, c. | 3m | 5, 3m | q. 68, 1, 2, o. | q. 72, 2, 4m | q. 78, 1, 4m | q. 82, 1, 3m | 4, d. 2, q. 1, a. 4, q. 3, c. | d. 3, a. 2, q. 1, 4m | a. 3, q. 1, c. | d. 5, q. 2, a. 1, q. 1, c. | q. 3, 1m | d. 7, q. 1, a. 2, q. 3. 1m | a. 3, q. 2, 1m | q. 2, a. 2, q. 1, 2m | q. 3, a. 1, q. 1, c. | 3m | q. 2, 1m | a. 2, q. 2, c. | d. 8, q. 2, a. 4, q. 3, c. | d. 9, a. 5, q. 4, 2m | d. 11, q. 2, a. 2, q. 1, 2m | d. 17, q. 3, a. 3, q. 1, 2m * Athanasius 1.

83 Necessaria fuit institutio baptismi, quia circumcisio sanctificabat removendo tantum, nec ita efficaciter sicut baptismus 3a q. 70, 4, c. | 5m | 4, d. 1, q. 2, a. 4, q. 2, c. | d. 3, a. 5, q. 1, o. | Cg. 4, cº 60 | Verit. q. 28, 2, 12m.

84 Singulari personae baptismus quidem, simpliciter, et absolute est necessarius ad salutem: poenitentia autem, supposito peccato mortali post baptismum. Sacramentum autem ordinis, est necessarium ecclesiae ad gubernandum. Sed necessitate congruentiae, confirmatio quodammodo perficit baptismum, extrema unctio poenitentiam; matrimonium vero ecclesiae multitudinem, per propagationem conservat 3a q. 65, 4, c.

85 Formae baptismi, et usus debitae materiae, sunt de necessitate hujus sacramenti, non autem benedictio aquae, et alia hujusmodi, sed pertinent tantum ad solemnitatem ejus 3a q. 66, 3, 3, 5m | 10, c. | q. 67, 3, 2m | 4, d. 2, q. 1, 2, 7m.

86 Sanctificatio materiae non ponitur in definitione baptismi nisi quae fit per formam ejus, et est de necessitate ejus 4, d. 3, q. 1, a. 1, q. 2, 2m.

87 Baptismus fuit institutus quo ad materiam, in baptismo Christi. Sed necessitas ejus declarata est Joannis tertio, usus autem ejus incoepit, quando misit apostolos 3a q. 66, 2, o. | q. 73, 5, 4m | 4, d. 3, art. 5, q. 2, o. | d. 8, q. 1, art. 3, q. 3, 2m.

88 Baptismus fuit in praecepto omnibus, statim post passionem Christi, non autem ante 3a q. 66, 2, o. | 4, dist. 3, a. 5, q. 3, o. * Obedientia 34.

89 Omnes tenentur baptizari 3a q. 68, 1, o. | q. 70, 2, 3m | 4m | q. 81, 5, c. | 4, d. 4, q. 3, art. 3, q. 2, c. | 3m | d. 6, q. 1, a. 1, q. 1, c. | Cg. 4, cº 71. * Oratio 5, 57. Poenitentia 22, 87. Sacramentum 46. Satisfactio 5.

90 Nullus potest salvari sine baptismo in actu vel in proposito 1-2, q. 113, 3, 1m | 3a q. 68, 2, o. | q. 72, 6, 1m | 4, d. 4, q. 3, art. 3, q. 2, c. | 3m | d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, c. | 1m | q. 4, c. | Cg. 4, cº 72, meº | Quol. 6, 40 | Jo. 6, lect. 7, prinº 6.

91 Baptizandis adultis, requiritur voluntas, non absoluta, sed sufficit conditionata, per minas et flagella, quo ad sacramentum tantum 4, d. 6, q. 1, a. 2, q. 3, c. | d. 29, a. 3, q. 1, 1m.

92 Actus interior non est de necessitate baptismi 4, d. 6, L. meº | d. 16, q. 1, a. 1, q. 1, 2m | d. 34, 4, 1m.

93 Intentio propria est necessaria in baptizando habente usum rationis; in non habente autem sufficit intentio ecclesiae 3a q. 68, 7, o. | 8, 3m | 9, 1m | 12, c. | 1m | q. 69, 1, 2m | 9, o. | q. 71, 3, 3m | 4, d. 4, q. 2, a. 3, q. 2, 2m | q. 3, c. | d. 6, q. 1, a. 2, q. 3, o. | a. 3, q. 1, 3m | 5m | d. 27, q. 1, a. 2, q. 4, c.

94 Intentio est necessaria in baptizante 3a q. 66, 8, 3m | 4, d. 6, q. 1, a. 2, q. 1, o. | q. 2, o.

95 In adultis requiritur remotio prohibentis, scilicet fictionis, et dispositio quasi materialis, scilicet devotio, et fides ipsius baptizandi 4, d. 4, q. 2, a. 3, q. 2, 2m.

96 Baptismus est protestatio fidei 3a q. 66, 1, 1m | q. 78, 3, 6m.

97 Baptismus dicitur sacramentum fidei quia fides ecclesiae et ejus qui baptizatur, operatur ad efficaciam baptismi, et etiam baptizati profitentur fidem 1-2, q. 102, 5, 3m | 3a q. 39, 5, c. | q. 66, 1, 1m | 3, c. | q. 68, 1, 1m | 4, 3m | q. 70, 1, c. | 3m | 2, c. | q. 71, 1, c. | 3m | q. 73, 3, 3m | q. 78, 3, 6m | Quol. 6, 4, c.

98 Fides est necessaria in baptizandis adultis, quo ad gratiam, non autem quo ad characterem 3a q. 68, 8, o. | q. 71, 3, 3m | 4, d. 6, q. 1, a. 3, q. 1, o. | q. 2, a. 2, q. 3, c. | d. 9, a. 2, q. 2, 2m.

99 Spes vel fides baptizandi nihil facit ad sacramentum, licet possit facere ad rem sacramenti impediendam, vel promovendam 4, d. 2, q. 2, 4, c.

BAPTISMUS

quae dicitur baptismus 4, d. 3. L. * Character 24, 25, 26, 35. Circumcisio 1, 2, 4, 41. Confirmatio 47. Decimae 5.

247 Baptismus est unus tripliciter: scilicet unitate agentis principalis, scilicet Christi; in nomine unius Trinitatis, et quia non iteratur. Eph. 4, lect. 2, me°. * Eucharistia 28, etc. 41, etc. * Haeresis 111. Peccatum 254. Piscina 2.

248 Baptismus est unus tantum simpliciter, sed secundum quid, sunt novem, quia diluvium, transitus maris, et lotiones legis erant figurae, baptismus Joannis dispositio, baptismus Christi causa efficaciae, baptismus sanguinis et flaminis, et poenitentia secundum proportionem effectus, et baptismus aquae et spiritus 3ª q. 66, 11, 3m | q. 70, 1, 2m | 3m | 4, d. 4, q. 3, q. 1, o. | 1 Cor. 10, lect. 2, fi. | Hebr. 6, lect. 1, me°. * Praedicare 2. Psal. 10. Sacramentum 118, 153.

249 Pro baptismo, non debet committi simonia 2-2, q. 100, 2, c. | 1m | 4, d. 5, q. 2, a. 2, q. 5, 2m | d. 25, q. 3, a. 2, q. 1, 3m.

250 Baptismata pharisaeorum, erant vana, ad munditiam carnis tantum ordinata 3ª q. 38, 1, 3m. * Justitia 72.

Baptista. Baptismus 37. Joannes 1, etc. Unctio 33, 34.

Barba est ad ornatum capitis. Isa. 7, fi. * Actio 43. Miles 3.

1 BARBARUS dicitur dupliciter: scilicet secundum quid, idest extraneus alicui, et simpliciter, idest extraneus ?a communitate hominum, scilicet non vivens secundum rationem. Rom. lect. 5, fi. | 1 Cor. 14, lect. 2, fi. | lect. 2, fi.

2 Barbarus agit contrarius naturae, coeundo cum parentibus, non ex lege naturali, sed ex concupiscentiae ardore, qui legem naturae in barbaris obscuravit 1-2, q. 94, 4, c. | 4, q. 40, 3, 2m. * Virginitas 28.

Barc. Baro.

Barnabas et Paulus discordaverunt, praeter intentionem eorum, providentia Dei 2-2, q. 37, 1, 3m. * Evangelium 10. Petrus 5.

Baro est nomen commune principum, a labore dictum, quia bare graece, latinae dicitur gravis, vel fortis. Opus. 20, lib° 3, c° 21, fi.

Bartholomeus miraculose occultabat se, et ostendebat, sicut volebat 3ª q. 54, 1, 2m.

Basilica. Ecclesia o. Episcopus 14. Templum o.

Basiliscus non interficit visu, sed vapore, sicut menstruata inficit speculum 1ª q. 117, 3, 2m | Cg. 3, c° 103, me° | Verit. q. 26, 3, 4m | Ma. q. 16, 9, 11m. Gal. 3, lect. 1, me°.

Basilius. Pisces 2. Tempus 29.

Basis. Abyssus. Apostoli 39.

Beatificans. Beatitudo 66, 91. Bonitas 59.

1 BEATITUDO est operatio, et ultima perfectio 1-2, q. 3, 2, o. | 5, c. | q. 55, 2, 3m | 1, d. 1, q. 1, 1, o. | 3, d. 34, q. 1, 5, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 2, 9 | q. 4, 2, o. | Quol. 8, 19, c. | Ethi. lect. 1, o. | Meta. 9, fi. Beatitudo 10. * Accidens 84. Appetitus 24.

2 Oppositum videtur dicere 1, d. 1, q. 2, 1, 2m.

3 Beatitudo est vita aeterna, non quidem esse, sed operatio 1ª q. 10, 3, c. | q. 18, 2, 3m | 1-2, q. 3, 2, 1m | 2-2, q. 18, 2, 2m | 2, d. 38, 2, 3m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 3, o. | Cg. 3, c° 61 | Opus. 3, c° 151, 164, 172, 173, 264.

4 Visio Dei per essentiam, est tota essentia beatitudinis 1ª q. 1, 4, c. | q. 12, 1, c. | 4, o. | 6, b. | 8, 4m | q. 26, 2, 3, o. | q. 62, 1, 2, 9, c. | 2, 9, c. | 1-2, q. 3, 4. 8, o. | q. 4, 4, 5, c. | q. 5, 1, 4, 5, c. 2-2, q. 2, 3, c. | q. 5, 1, c. | q. 173, 1, c. | q. 180, 4, c. | 3ª q. 52, 5, c. | q. 59, 5, 1m | 1, d. 1, q. 1, 1, o. | 2, d. 4, 1, o. | d. 16, 2, c. | d. 29, 5, c. | 3, d. 1, q. 1, 3, 6m | 4, d. 49, q. 1, a. 1, q. 2, c. | a. 2, q. 1, o. | a. 3, q. 1, 2m | q. 4, a. 2, 3m | a. 5, q. 1, o. | Cg. 3, c° 26 | 37 | 61, fi. | 151, 2m | 152, fi. | Lib° 4, c° 54, 1m | 91, 1m | 5m | 92, 2m | Verit. q. 8, 1, c. | q. 13, 3, 8m | q. 14, 5, 5m | q. 18, 1, c. | 15m | q. 20, 3, 5m | Virt. q. 1, 5, 8m | Quol. 8, 19, o. | Quol. 9, 7, c. | Opus. 3, c° 104, 106, 107, 108, 166, 167, 168, 262, 264 | Jo. 8, lect. 8, prin° | c° 9, lect. 1, prin° 3 | c° 17, me° 3 | Hebr. 8, lect. 3, me° | c° 11, lect. 1, me° | Ethi. 3, lect. 2, fi. 1. * Aristoteles 6. Assimilatio 13.

5 Gloria essentialis beatitudini est, quam habet homo non apud hominem, sed apud Deum 1ª q. 91, 1, o. | 1-2, q. 2, 3, 1m | q. 4, 8, 1m.

6 Beatitudo est summum bonum 1ª q. 26, 3, 1m | 1-2, q. 3, 1, 2m | q. 5, 2, 2m | q. 19, 9, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 1, q. 1, 1m | 2m | a. 2, q. 1, 2m | Cg. 3, c° 26, 14m | 27, 5m | 38, fi. | Quol. 8, 19, c. | Opus. 20, c° 8.

7 Beatitudo habet rationem praemii 1ª q. 26, 1, 2m | q. 62, 4, c. | 1-2, q. 2, 2, 1m | q. 5, 7, c. | 2, d. 5, q. 2, 2, c. prin° | Cg. 4, c° 91, 1m | 2m | Opus. 3, c° 173. * Bonitas 59, 119, 166, 190, 192, 195, 218, etc. 249. Carentia. Delectatio 8, 9.

8 Beatitudo, est finis rationalis naturae tantum 1ª q. 23, 1, c. | 2m | q. 26, 1, 2, c. | q. 62, 1, 4, c. | 1-2, q. 3, 1, 3m | q. 55, 2, 3m | q. 69, 1, c. | 2-2, q. 118, 7, c. | 2, d. 38, 2, o. | 3ª q. 27, 2, c. | 4, d. 43, a. 1, q. 1, c. | d. 49, q. 1, a. 1, q. 1, c. | a. 2, q. 2, c. | q. 2, 7, c. | Cg. 3, c° 25, fi. | Opus. 20, c° 8. * Deus 186. Finis 54, 81, 90. * Fructus 12, 44.

9 Beatitudo ut finis quo, est aliquid creatum, non autem ut finis quod 1ª q. 26, 3, o. | 1-2, q. 3, 1, o. | 4, d. 49, q. 1, art. 2, q. 1, c. | * Frui 9, etc. Honor 21. Infinitum 8. Lex 85. Ut Fruitio 4, 5.

10 Beatitudo est ultima perfectio hominis 1ª q. 62, 3, 4, c. | q. 73, 1, c. | 1-2, q. 3, 2, c. | 4m | 6, c. | Quol. 10, 17, c. | Opus. 3, c° 261. * Beatitudo 1. Praemium 2, etc. Sabbatum 1. Sapientia 1. 5, 21. Spes 10, 18, 21, 22, 23, 50, 52.

11 Beatitudo est proprium hominis bonum 1-2, q. 6, prin° | Cg. 3, c° 26, 6m | 27, 3m | 32, 3m | 34, 3m | 4m | 35, fi. | 37, 1m | Ma. q. 4, 3, c. * Sufficiens. Theologia 15, 24, 25.

12 Beatitudo est quoddam commune bonum, possibile provenire cuilibet homini, nisi accidat aliquibus impedimentum. Cg. 3, c° 39, 1m | 4m | 44, 3m | Anima. 16, c. me°.

13 Beatitudo est bonum perfectum naturae intellectualis, apprehensum per intellectum 1ª q. 26, 1, 2, c. | 1-2, q. 3, 2, 2m.

14 Beatitudo est status, omnium bonorum congregatione perfectus, secundum Boetium 1ª q. 26, 1, 1m | 1-2, q. 3, 2, 2m | 3, 2m | q. 4, 7, 2m | 1, d. 44, 3, 5m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 2, 1m | q. 4, 2, 5m | 1, 1m | Cg. 3, c° 63.

15 Beatitudo est regnum Dei, sed differt ab eo sicut bonum unius a bono communi 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 5, o. | Opus. 3, c° 264. Beatus 23.

16 Beatitudo est fruitio Dei 1ª q. 95, 4, c. prin° | Poª q. 5, 1, 15m | 1 Cor. 3, lect. 2, prin°.

17 Beatitudo nihil aliud est, quam gaudium de veritate 1-2, q. 3, 4, c. fi. | 1 Tim. 3, lect. 3, prin°.

18 In vita activa quae circa multa occupatur, est minus de beatitudine, quam in contemplativa, quae versatur circa unum, scilicet circa veritatis contemplationem 1-2, q. 3, 2, 4m | 5, c. | q. 4, 7, c.

19 Actus intellectus speculativi, sunt propinquiores ultimae beatitudini secundum similitudinem, quam actus intellectus practici, sed e converso secundum praeparationem animi et meriti. Virt. q. 1, 7, 4m. Vel Abdicatio.

20 Beatitudo activa, est actus prudentiae. Virt. q. 1, 5, 8m.

21 De ratione beatitudinis sunt tria: scilicet bonum perfectum, per se sufficientia, et delectatio 2-2, q. 118, 7, c. | Ma. q. 13, 3, c. | q. 14, 4, c. | q. 15, 4, c. | Ethi. lect. 9, o.

22 Beatitudo consistit in tribus: scilicet in visione Dei, in gloria corporis, et in loco congruo 2, d. 29, 5, c. | 3, d. 22, q. 3, 1, 4m.

23 Beatitudo consistit in duobus: scilicet in visione Dei, et delectatione fruitionis 1-2, q. 3, 4, c. | Jo. 14, lect. 1, me°.

24 Essentia beatitudinis consistit in actu intellectus, sed delectatio ejus, in voluntate 1ª q. 26, 2, o. | 3, c. | 1-2, q. 3, 4, o. | q. 11, 1, 1m | 1, d. 1, q. 1, 1, c. | 1m | Cg. 3, c° 25 | 26 | 27, 2m | Ma. q. 16, 6, 6m | Virt. q. 1, 5, 8m | Quol. 8, 19, o. | Opus. 3, c° 107. * Anima 131, etc. 228, 285. Assimilatio 5. Carentia 19, 30, etc. Cognatio 30.

Oppositum videtur dicere 1-2, q. 11, 1, 1m | 4, c. | 2m | 1, d. 1, q. 1, 1, c. | 1m.

25 Beatitudo in communi, consistit in adeptione boni perfecti. Ma. q. 5, 3, c. | 1m | 4m.

26 Beatitudo consistit in contemplatione veritatis, et maxime Dei, 2-2, q. 176, 1, 1m | Cg. 3, c° 25 | 37 | 48, 1m | Ma. q. 9, 1, 4m | 5m Virt. q. 1, 5, 8m | 7, 4m. Felicitas 2. * Deus 93, etc. 159, etc. Felicitas o. Finis 81, etc. Infinitum 8.

27 Beatitudo principaliter consistit in actu virtutis perfectae, et miseria in culpa, sed utraque consistit secundario in bonis exterioribus. Psal. 23, me° | Psal. 25, fi. | Psal. 37, me°. Psal. 40, me° 3 | Psal. 50, prin° 1 | Matth. 5, prin° 2.

28 Beatitudo vitae praesentis, secundum Aristotelem, consistit in operatione perfectissima, ratione potentiae, habitus, et objecti 1ª q. 62, 1, c. | q. 88, 1, c. me° | 1-2, q. 3, 5, c. | 1, prol. 1, c. 3 | 3, d. 27, q. 2, 2, c. | d. 34, q. 1, 5, c. | q. 35, q. 1, art. 2, q. 3, c. | 4, d. 49, q. 1, art. 1, q. 2, o. | Cg. 1, c° 100, 2m | lib. 3, c° 44 | Verit. q. 18, 1, c. | Trin. 24, 3m | Anima. 16, c. me° | 1 Tim. 6, lect. 3, prin° 1 | Ethi. lect. 10, o. * Poena 78, 82, 83, 96. Trinitas 5, 6, 13, 14.

29 Beatitudo animae separatae, est tantum in spiritualibus bonis; sed miseria ejus, est principaliter in malis spiritualibus, secundario autem in corporalibus. Opus. 3, c° 18, 4.

30 Beatitudo et miseria sunt principaliter in anima, secundario autem in corpore 3ª q. 15, 10, c. | 2m | Opus. 3, c° 184.

31 Opiniones quatuor falsae de beatitudine. Matth. 5, prin° 2.

32 Beatitudo consistit in conjunctione ad Deum, et miseria in recessu a Deo 1-2, q. 3, 3, c. | 7, 2m | 8, c. | Ma. q. 5, 1, 4m | Opus. 3, c° 175.

33 Beatitudo sanctorum dicitur ebrietas, quia omnem mensuram rationis et desiderii excedit 1, prol. fi.

34 Beatitudo ultima, vel miseria, non consistit in bonis vel malis praesentis vitae 1-2, q. 5, 3, o. | 4, d. 4, a. 1, q. 1, c. | d. 49, q. 1, a. 1, q. 4, o. | Cg. 3, c° 48 | Lib° 4, c° 78, fi. | Opus. 3, c° 174 | Job 7, lect. 1, o. | Ethi. lect. 10, fi. | lect. 16, fi.

35 Nec in visione humanitatis Christi 1, d. 1, q. 1, 3m | 3, d. 1, q. 3, 6m | Opus. 58, c° 10. Infra.

BEATITUDO

BEATITUDO

BEATITUDO

BEATUS

BEATUS

BONITAS

perfectiones creaturis largitur 4, d. 46, q. 1, a. 1, q. 2, c. *. Deus 5, 71, 179, 215, etc. 246, 285, 289, etc. 306, 308, 312, 327, 328, 335, 351, 384, 430, 448, 450.

17 Non ideo Deus bonus est, quia hoc reperitur in creatura, sed creatura bona est, quia Deus bonus est. Hebdo. lect. 4, 5, o.

18 Omnia sunt bona bonitate Dei 1^a q. 6, 4, o. | 2-2, q. 23, 2, 1^m | q. 27, 3, c. | 1, d. 1, L. fi. | d. 19, q. 5, 2, 3^m | Cg. 1, c 40 | Verit. q. 1, 4, o. | q. 27, 1, 7^m | Opus. 72, q. 6, Deus 71.

19 Immo omnia sunt bona seipsis, et non per aliam bonitatem 1-2, q. 55, 4, 1^m | Virt. q. 1, 2, 1^m | 7^m.

20 Omnia sunt bona bonitate Dei, ut principio effectivo, exemplari et finali 1^a q. 6, 4, o. | 2-2, q. 23, 2, 1^m | q. 27, 3, c. | 1, d. 1, L. 10^m | d. 19, q. 5, 2, 3^m | Cg. 1, c^o 40 | Verit. q. 21, 4, o. | q. 27, 1. 7^m. * Discordia 2.

21 Deus vult quod sua bonitas multiplicetur ex sui similitudine, propter se sicut propter finem operantis, et propter utilitaten creaturae, sicut propter finem operis 1^a q. 44, 4, c. | 3^m | 1, d. 45, 2, c. | 2, d. 1, q. 2, 1, c. | Cg. 3, c^o 97 | Verit. q. 23, 1, 3^m | 4, c. | Po^a q. 5, 4, c. * Donum 38. Dulcedo 1, 4, etc. Essentia 10. Evangelium 1. Fides 29.

22 Voluntas Dei non vult nisi bonum suum, quod est ipsa, ¡vel ab ipsa, sed non quo juvetur sicut voluntas nostra 1, d. 45, 2, 3. * Finis 17, 20, 25, 66. etc. 77. Fructus 3. Frui 5, etc. Haeresis 10, etc. 118. Honor 27.

23 Unumquodque secundum quod est bonum, est volitum a Deo 1, d. 40, q. 4, 1, c. | d. 46, 1, 4, c. Infra 19.

24 Quodlibet bonum ex additione alterius, fit melius, praeter optimum simplex, ex cujus participatione omnia sunt bona 1-2, q. 34, 3, 2^m. * Infra 19. Incarnari 18. Infinitum 8. Intellectus 31. Justitia 75, etc. Justificatio 43, 44.

25 Differentia triplex bonitatis Dei et creaturarum: scilicet quia solius Dei essentia est suum esse, et ei non adveniunt aliqua accidentia, et ad nihil aliud ordinatur sicut ad finem 1^a q. 6, 3, c. | Cg. 3, c^o 17 | 20 | Verit. q. 21, 1, 1^m | 5, c. | Dio. 4. Accidens 111. ut Virtus 69. Deus 28.

26 Deus est omnis boni bonum. Cg. 1, c^o 40 | 59 fi. | 71, 1^m | Verit. q. 21, 4, 3^m | Opus. 3, c 264. * Malum 40, 41. Marchion. Marchus 2. Martyrium 26. Misericordia 23, 35, 39. Oratio 22, 32. Paradisus 9. Participare 14. Peccatum 297.

27 Per hoc quod Deus creavit omnia ut essent, non excluditur quin creaverit omnia propter suam bonitatem 1^m q. 65, 2, 1^m fi.

28 Quodlibet bonum creatum, est bonum particulare, sed solus Deus est bonum universale 1^a q. q. 65, 1 2^m | q. 103, 2, c. | q. 105, 4, c. | q. 106, 2, c. | 1-2, q. 2, 7, 8, c. | q. 9, 6, c. | Cg. 3, c^o 17, 5^m | Verit. q. 24, 7, c.

29 Immo in Deo non est universale, nec particulare 1^a q. 14, 1, 3^m | 1, d. 35, 5, o. | d. 36, q. 1, 1, 1^m | Cg. 1, c^o 56. Poena 42. Poenitentia 84, 130. Plato 5. Porretani. Praeceptum 33, 48. Providentia 6, 23, 46. Similitudo 8.

30 Deus est sua bonitas essentialiter 1^a q. 3, 2, c. | q. 6, 3, o. | q. 20, 1, 3^m | q. 49, 3, c. | q. 62, 8, c. | 2^m | q. 100, 2, c. | q. 103, 2, c. | 1-2, q. 4, 4, c. | 2-2, q. 19, 1, c. | q. 23, 2, 1^m | q. 24, 11, c. fi. | q. 27, 3, 4, c. | q. 34, 1, c. | 1^m | 3^a q. 1, 1, c. | q. 20, 1, c. | 2, d. 1, q. 2, 1, 2^m | 4, d. 48, q. 1, 3, c. | d. 49, q. 1, art. 2, q. 1, 1^m | d. 50, q. 2, art. 1, q. 5, o. | Cg. 1, c^o 38, | 39, | 41, 2^m | Verit. q. 21, 1, 1^m | 5, c. | Ma. q. 5, 1, 4^m | Quol. 2, 3, c. | Opus. 3, c^o 109, | 124, fi. | 264, Mat. 19, me^o | Hebr. lect. 2, $prin^o$. Causis lect. 9, $prin^o$ | Lect. 20, o. | * Spes 50, 58, 62, 64. Spirituale. Subjectio 3, 8. Sufficiens. Trinitas 36.

31 Deus est vere et proprie bonus 1^a q. 6, 1, o. | Cg. 1, c^o 37 | Verit. q. 21, 1, 1^m * Vestigium 11.

32 Bonitas et sapientia et hujusmodi, in Deo sunt secundum verissimam sui rationem, et ratio bonitatis non est ratio sapientiae, secundum quod hujusmodi. Unde concludebatur, quod absolute sunt in Deo, secundum diversam rationem, quae diversitas non est tantum apud ratiocinantem, sed apud proprietatem rei 1, d. 2, 3, o. | Opus. 72, q. 2.

33 Oppositum videtur dicere 1^a q. 13, 4, o. | 12, c.

34 Nec fuit intentum ibidem ponere in Deo aliquam diversitatem rationum absolutarum, sed hoc invenitur in ipsa proprietate rerum, etc. Et ideo positum est, secundum quod hujusmodi. Opus. 9, a. 2 | Opus. 72, q. 6.

35 Deus est summum bonum 1^a q. 6, 2, o. | 2, d. 1, q. 2, 2, 4^m | Cg. 1, c^o 41, | 74, | 95, 3^m | 101, fi. | Lib^o 2, c^o 15, 7^m | 41, 2^m | Lib^o 3, c^o 17 | Po^a q. 7, 1, c. | Ma. q. 3, 1, c. | Ethic. lect. 1. me^o * Virt. 69, 70, 75, 76. Univ. 19, 20.

36 Oppositum videtur dicere 1^a q. 26, 3, 1^m | 1-2, q. 3, 1, 2^m | q. 5, 2, 2^m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 1, 2^m | Cg. 3, c^o 14, 1^m | Opus. 20, c^o 8, | Virt. q. 1, 9, 7^m.

37 In omni bono summum bonum, scilicet Deus, desideratur 1^a q. 6, 1, 1^m | 1, d. 3, q. 1, 1, 1^m | 2, d. 1, q. 2, 2, c. | Verit. q. 10, 12, 5^m | Cg. 3, c^o 24, me^o | Ma. q. 8, 2, c. $prin^o$ | Virt. q. 2, 12, 16^m | Ethi. lect. 1, me^o | Appetitus 23.

38 Habere speciem, modum, et ordinem, non est de ratione boni increati, nisi sicut in causa 1^a q. 6, 1, 1^m.

BONITAS

39 Bonum duplex: scilicet acquisitum cum motu, et sine eo. Secundum est in immobilibus, non autem primum 2, d. 1, q. 2, 1, 1^m.

40 Bonum dupliciter, scilicet absolute, et bonum hoc, idest, habens propriam virtutem, idest, propriam perfectionem. Ma. q. 1, 2, c.

41 Bonum duplex, scilicet absolute, idest, cujus bonitas esset alio creato non existente, ut supposita; et ad aliud, idest, cujus bonitas non esset sine alio creato, ut materia, et accidentia 1-2, q. 18, 4, c. | 2, d. 1, q. 2, 3, c.

42 Bonum duplex, scilicet commutabile, et incommutabile 2-2, q. 21, 1, 3^m | 3^a q. 86, 4, 1^m | 5, c. | 2, d. 42, q. 1, 3, 5^m | 4, d. 14, q. 2, 5, 3^m | Dio. c^o 9. * Aversio 2, 11. Deus 412, 417, 418. Fiducia 10. Honestum 4, 5. Lac 2.

43 Bonum duplex, scilicet proprium, et commune. Virt. q. 2, 4, 2^m.

44 Bonum duplex, scilicet subsistens, ut personae, et inhaerens, ut accidentia 1-2, q. 26, 4, c. | 3^a q. 11, 5, 3^m | Virt. q. 1, 2, 1^m | . Dio. 4, lect. 9 | lect. 10.

45 Bonum simpliciter dicitur dupliciter, scilicet absolute, et universaliter 2-2, q. 58, 10, 2^m.

46 Quod est bonum ex suppositione, debet bonum judicari 1-2, q. 39, 1, c.

47 Bonum particulare duplex: scilicet verum, idest, inordinabile ad principale bonum, sed ad ultimum finem: et falsum, sed apparens, quod abducit a finali bono 1^a q. 20, 2, c, fi. 2-2, q. 23, 7, c. | q. 45, 1, 1^m | Ma. q. 11, 1, c. | q. 12, 2, c. * Poenitentia 130.

48 Bonum triplex, scilicet naturae, gratiae et gloriae. Et in quolibet istorum sunt duo, scilicet forma, et operatio. Ma. q. 1. 4, 13^m.

49 Bonum tripliciter, scilicet perfectio rei, habens perfectionem, et subjectum in potentia ad perfectionem. Ma. q. 1, 2, c. | 14^m | 15^m.

50 Bonum quadruplex, scilicet in se, cui fit, et facienti: ¡vel in se et facienti, vel in se et cui fit, vel tantum cui fit. Primum est secundum se et simpliciter bonum et perfectum; secundum per se et simpliciter bonum, non tamen perfectum; tertium non simpliciter bonum, nec perfectum, sed tamen per se bonum; quartum est bonum per accidens 1, d. 46, L. $prin^o$.

51 Bonum triplex, scilicet honestum, utile, et delectabile 1^a q. 5, 6, o. | 1-2, q. 99, 5, c. | 2-2, q. 26, 22, c. | q. 145, 3, o. | 2, d. 21, q. 1, 2, c. | d. 41, L. 6^m | Verit. q. 24, 1, 1, 1^m | 6, c. | Ma. q. 1, 4, 12^m | Job. 2, $prin^o$ | Ethic. lect. 5, $prin^o$ 3 | lib. 2, lect. 3, me^o.

52 Bonum duplex, scilicet propter se, idest honestum, et propter aliud, idest utile 1-2, q. 8, 3, o. | 2-2, q. 23, 7, c. | 3, d. 35, q. 1. a. 4, q. 1, c. | 4, d. 49, q. 3, a 1, q. 2, c. | Ma. q. 1, 2, c. * Praesumptio 5.

53 Bona principalia sunt tantum duo, scilicet honestum, et delectabile, et ad utrumque ordinatur utile. Primo opponitur culpa, secundo vero poena. Ma. q. 1, 4, 12^m.

54 Bonum triplex, scilicet ultimus finis, omne honestum, et utile tantum. Primum appetitur tantum propter se, tertium propter aliud tantum, sed secundum utroque modo 2, d. 21, q. 1, 3, c. | Ethi. lect. 9. $prin.^o$ * Pulchritudo 3, 4.

55 Bonum alicujus quadruplex: scilicet ratione individui, speciei generis, et analogi. Cg. 3, c^o 24 me^o.

56 Divisio boni est analogi: quia primo convenit honesto, secundo delectabili, tertio vero utili 1^a q. 5, 6, 3^m | 1-2, q. 8, 2, 2^m | 3 4^m. * Purgatio 3. Virtus 121, etc.

57 Bonum universi duplex: scilicet separatum idest Deus, et bonum intra idest ordo partium universi. Spiritu. 8, c.

58 Sicut est duplex bonum, sic est duplex ordo, scilicet gratiae, et naturae. Secundum est in damnatis, non autem primum. Anima 18, 6^m.

59 Ordo bonorum duplex, scilicet respectu rectitudinis vitae, et respectu beatitudinis. Primo modo virtutes sunt maxima bona, potentiae media, exteriora vero, minima. Secundo autem modo beatificans est maximum bonum, beatus medium, virtus vero minimum bonum 1, d. 1, L. $prin^o$.

60 Oppositum videtur dicere. Virt. q. 1, 9, 7^m.

61 Bonum importat relationem rationis ad appetitum 1^a q. 5, 1, c. | 1^m | 3, 1^m | q. 16, 1, 3, c. | 1, d. 8, q. 3, c. | d. 19, q. 103, 5, 1, | 2^m | 3^m | Verit. q. 1, 1, c. | q. 21, 1, 6, c. | Opus. 42, c^o 2, fi. Amor 222. Appetibile. Appetitus 16. * Abraham 28. Addere 7, etc. Agens 48. Agere 16.

62 Bonum consistit in hoc, quod sit aliquid appetibile 1^a q. 5, 1, c. | 1^m | 3, c. | 5, c. | q. 6, 1, c. | 2, 2^m | q. 16, 3, 4. c. | q. 19, 9, c. | q. 48, 1, c. | 1-2, q. 29, 1, c. | Cg. c^o 37, | Ma. q. 1, c. $prin^o$ | 2, c. | Opus. 3, c^o 264, $prin^o$.

63 Bonum et pulchrum fundantur super eamdem rem, scilicet formam. Sed bonum respicit appetitum, pulchrum vero vim cognitivam 1^a q. 5, 4, 1^m. * Amor 160, 180, 187, 198, 216, 222, etc. Angelus 573. Appetibile. Appetitus. Pulchritudo 4.

64 Quanto aliquid est melius, tanto communiorem boni appetitum habet, et quaerit, et operatur bonum ad plura, et distantiora. Cg. 3, c^o 24, fi. Amor 222.

65 Bonum est diffusivum sui ipsius, ut finis, non autem ut efficiens 1^a q. 5, 4, 2^m | 1, d. 34, q. 2, 1, 4^m.

BONITAS

191 Bona hominis triplicia: scilicet minima, ut bona fortunae: media, idest, naturalia: et magna, idest, habitus. Et eorum triplex est fructus: scilicet fructus honestae conversationis, sacrae devotionis, et jucundae pietatis 1-2, q. 85, 4, c. | 2-2, q. 108, 4, c. | q. 118, 5, c. | 2, d. 27, L. | Cg. 3, c° 133, 1m | Opus. 58, c° 32. * Gedeon 3.

192 Bonum hominis quintuplex. Primum et summum est beatitudo. Secundum virtus. Tertium debita dispositio potentiarum animae. Quartum sanitas corporis. Et quintum bona exteriora. Cg. 3, c° 141. * Gratia 4, 20, 40, 45, 60, 116, 127, 129, 153, 168.

193 Immo virtus infusa, est maximum bonum hominis simpliciter. Virt. q. 1, 9, 7m.

194 In bonis corporis hominis, tria sunt per ordinem: scilicet integritas corporis, quies et delectatio sensus, et usus membrorum. Primum tollitur per occisionem vel mutilationem, secundum per verbera, tertium per carcerem 2-2, q. 65, 3, c.

195 Deus dat nobis tria bona: scilicet temporalia, gratiam, et gloriam. Psal. 12, fi. | Psal. 24. * In carcere. Infinitum 8.

196 Deus facit in nobis tria bona: quia intellectum illuminat, voluntati satisfacit, et virtutem operativam roborat. Psal. 24, fi. Justus 3. Maria 26, 42. Matrimonium 48, 49, 51, etc. 67, etc. Peccatum 170, etc.

197 Bonum unius hominis continuatur alteri dupliciter, scilicet per charitatem, et per intentionem facientis 3a q. 82, 6, 3m | 4, d. 13, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | d. 20, a. 3, q. 2, 5m | a. 4, q. 1, c. | d. 45, q. 2, a. 1, q. 1, c.

198 Aliquid dicitur bonum hominis dupliciter: scilicet secundum naturam propriam, et secundum naturam communem generis 2, d. 36, 4, c. * Amor 74, 101. Angelus 27. Animal 46, 71, 73. Appetitus 39, etc, Caro 2. Comedere 4. Concupiscentia 2, 5, etc.

199 Bonum naturae hominis triplex: scilicet principia naturae cum proprietatibus ejus, inclinatio ad virtutes, et originalis justitia. Tertium totaliter tollitur per peccatum. Secundum minuitur. Primum autem integrum manet 1-2, q. 85, 1, 2, 4, 6, | q. 93, 6, 2m | 2-2, q. 10, 4, c. | q. 23, 7, 1m | q. 33, 5, c. | Ma. q. 1, 2, c. fi. | Anima. 14, 17m. * Cor 7. Damnatio 16, 48, 49, 50. Delectatio 5, 30, 42, 44. Daemon 12, 31, 32, 33. Dolor 22. Fornicatio 20. Fortitudo 4, 32. Fortuna 4, 7, etc. Generatio 36, 40, 41. Gratia 45. Haeresis 59. Honestum 4, 5. Intellectus 179. Malum 45. Mors 15, 23. Naturale 18.

200 Bona naturalia dicuntur dupliciter: scilicet secundum se, et in ordine ad finem. Primo modo non minuuntur per peccatum, sed tantum secundo modo 2, d. 34, 5, 5m | Ma. q. 2, 11, o. * Nihil 4. Nocere 5, 6. Notitia 2. Operatio 41. Oratio 39. Pars 25, 26. Patientia 2. Peccatum 8, 12, 28, 170, etc. 195, 215, 239, 297. Poena 7, 50, 52, 77. Perfectio 44.

201 Bonum proportionatum communi statui naturae, est ut in pluribus; excedens vero, ut in paucioribus, defectus autem e converso 1a q. 23, 7, 3m.

202 Bona ecclesiastica debent dividi in quatuor partes: quarum una debetur episcopo, alia fabricae, tertia pauperibus, et quarta beneficiato 2-2, q. 185, 7, c. | Quol. 6, 12, c. | 3m. * Annexum o. Beneficium.

203 Bona ecclesiastica debent expendi tantum dupliciter: scilicet ad cultum Dei, et in usum pauperum. Quol. 6, 12, 3m | Jo. 13, lect. 5, me° 1.

204 In necessitate non deberent emi possessiones de bonis ecclesiasticis, nec in thesauris reponi 2-2, q. 175, 7, 4m.

205 Episcopi et alii clerici, habent verum dominium bonorum propriorum, non autem ecclesiasticorum, sed tantum sunt dispensatores 2-2, q. 63, 2, 1m | q. 119, 3, 1m | q. 185, 7, c. | Quol. 6, 12, c. * Electio 36. Ordo 57. Papa 8, 9. Religio 72. Restitutio 24.

206 Episcopi et clerici possunt disponere de sua quarta, sicut de bonis propriis 2-2, q. 185, 7, c. | Quol. 6, 12, c. | 3m.

207 Episcopi et clerici possunt dare moderate suis consanguineis, de bonis ecclesiasticis, in suum usum deputatis 2-2, q. 185, 7, 2m. * Christus 51, 54. Thesaurus 2.

208 Episcopi et clerici peccant, si in articulo necessitatis possunt vivere de patrimonio, et vivant de bonis ecclesiasticis 2-2, q. 185, 7, 3m | q. 187, 4, 1m.

209 Si episcopi vel clerici retinent sibi de bonis ecclesiasticis divisis vel indivisis notabiliter ultra quartam, peccant mortaliter 2-2, q. 185, 7, c. | Quol. 6, 12, o.

210 Praelatus tripliciter surripit bona ecclesiae, et tenetur restituere: scilicet si rem ecclesiae non sibi deputatam sed alteri, sibi usurparet: puta si episcopus usurparet sibi rem capituli: si rem ecclesiae, suae custodiae deputatam, in alterius dominium transferat, puta consanguinei vel amici: et si solo animo surriperet, dum scilicet incoepit habere animum possidendi eam ut suam et non nomine ecclesiae 2-2, q. 62, 5, 5m | q. 185, 7, c. | 4, d. 15, q. 1, a. 5, q. 4, 4m.

211 Male dispensans bona hospitalis, tenetur restituere, non autem dispensans bona beneficii, quo ad suam portionem; sed tenetur poenitere 2-2, q. 62, 5, 5m | q. 185, 7, c. prin° | Quol. 6, 12, c. | 3m.

212 Bona temporalia, quasi nihil sunt respectu futurorum 2-2, q. 36, 2, c. fi. Bonitas 223. Nemesis 1. * Abscondere 2. Accidentaliter 3. Annexum 2.

213 Bona temporalia, secundum se sunt bona secundum quid; sed ut ducunt ad beatitudinem, sunt bona simpliciter 1-2, q. 114, 10, c. | Eph. 6, lect. 1, fi. * Aversio 11. Beatitudo 27, etc. 42, 67. Beneficentia o. Beneficium 25. Corona 3. Cupiditas. Debora.

214 Bona exteriora, ut divitiae et honores, sunt bona simpliciter, idest, absolute et secundum naturam suam, non tamen omnibus modis, et circa haec est justitia: sed virtutes sunt bona simpliciter, idest, universaliter 2-2, q. 58, 10, 2m. * Detrimentum.

215 Exteriora bona, sunt bona instrumentaliter, non autem principaliter, licet secundum Stoicos sint nulla 1-2, q. 59, 3, c. | 2-2, q. 58, 10, 2m | q. 125, 4, 3m | 3a q. 15, 6, 2m | Cg. 3, c° 133, prin° | Verit. q. 26, 8, 7m | Job 1, fi. | Psal. 36, me° | 1a Cor. 4, lect. 2, me° | Ethi. lect. 12, prin° | lect. 16, me°. * Dignitas 1, 3, 4. Dolor 44. Excommunicatio 17. Fama 1, 2, 3. Fortuna 4.

216 Bona temporalia non sunt praemia virtutum, nec subtractio eorum, est poena peccati principaliter 1-2, q. 87, 7, c. | 2m | q. 108, 3, 4m | 1, d. 37, q. 2, 2, 5m | 2, d. 36, 4, c. | 4m | 5m | Job lect. 2, fi.

217 Bona temporalia sunt ejus cujus Deus concedit, quo ad proprietatem; sed quo ad usum, sunt etiam aliorum 2-2, q. 32, 5, 2m. * Haereditas 1, 3. Honor 4, 19, 24. Impuritas 2. Infidelis 1, 3, 4. Invidia 1, 2, 10, 11, 13, 14. Judaei 10, 11, 13, 30, 32, etc. Judicium 39. Juramentum 33. Lex 172. Liberalitas 1, etc. Luxuria 24. Macula 2. Magnanimitas 12, etc. 27.

218 Deus dat justis tantum de bonis et malis temporalibus, quantum expedit eis ad beatitudinem 1-2, q. 87, 7, 2 | q. 114, 10, c. | 2, d. 11, q. 1, 4, c. | d. 36, 4, c. | Cg. 3, c° 141 | Psal. 33, me° | Psal. 36, me° | 1a Cor. 4, lect. 2, fi. | Eph. 6, lect. 1, fi. | 1a Tim. 4, lect. 2, me°. * Merces 2, etc. Meritum 6, 56, 102. Omissio 1, 6, 3, 17. Operatio 54, 55, 56. Oratio 61. Poena 47.

219 Deus dat malis bona temporalia, et bonis mala temporalia, ut eis reservet majora, idest, aeterna 1-2, q. 87, 7, 2m | 2, d. 36, 4, 5m | 4, d. 46, q. 2, a. 2, q. 2, 6m | Cg. 3, c° 141 | Job 27, lect. 1, me° | Poenitentia 130. Pietas 14, 15, 19. Possessio o. Praeceptum 239. Praelatio 20, 21, 22, 23. Praemium 1, 7. Princeps 2, 9, etc. Prodigalitas o. Prudentia 27, 31, etc. 72, 80.

220 Bona temporalia dantur indignis a Deo ad corruptionem, vel ad damnationem eorum 1-2, q. 87, 7, 2m | 2-2, q. 36, 2, c. fi. Purgatio 3. Quies 6. Quiescere 2. Radix 3. Religio 22, etc. 48, etc. 52, etc. 88. Scandalum 19. Sensualitas 15.

221 Omnia temporalia bona et mala, aequaliter eveniunt bonis et malis, quo ad substantiam, non autem quo ad finem 1-2, q. 114, 10, 4m | 1, d. 39, q. 2, 2, 5m. * Christus 90. Simonia 8, etc. Sinistra 4. Timor 71. Tribulatio 8, 9, 20. Verecundia 9. Zelus 4, 5, 9.

222 Copia bonorum spiritualium, ponitur circa quatuor, quae sunt in in caelesti et militanti ecclesia: scilicet cordis laetitia, rerum opulentia, immobilitatis gratia, et aquarum abundantia, idest, divinarum monitionum. Isa. 33, lect. 2, fi.

223 Temporalia nullius momenti sunt, respectu spiritualium 1-2, q. 2, 6, c. fi. | q. 87, 7, 2m | 2-2, q. 36, 2, c. fi. | Quol. 1, 13, c. fi. | Jo. lect. 6, me°. Bonitas 212.

224 Bona spiritualia satiant in perpetuum, non autem temporalia, quia temporalia paulatim sumuntur, et corrumpuntur 1-2, q. 31, 5, c. | q. 32, 2, c. fi. | Jo. 6, lect. 4, me° | c° 16, lect. 6, fi. * Abdicatio. Abjicere. Accidia o. Amicitia 40, etc. Amor 76, etc. 128, etc. 150, 160, 179, etc. 216, 222, etc. 230, 235, 270. Avaritia 8, 12, 16. Baptismus 158. Beatitudo 1, etc. 21, 27, 29, 34, 52, 83, 138, 145, 156.

225 Bona temporalia non habita appetuntur sed habita fastidiunt, spiritualia vero e converso 1-2, q. 2, 1, 3m | q. 32, 2, c. fi. | q. 33, 2, o. | Opus. 4, c° 2 | Jo. 4, lect. 2, prin°. * Beatus 36, etc. Beneficium 4, 19, etc. Caelum 64. Commutabile. Corporalia 4, 5, 6. Damnatio 8, 15, 16, 30, 48, 49. Dolor 24. Eleemosyna 1, etc. 18, 36. Excommunicatio 8, etc. Finis 93. Flagellum o. Gustus o. Heva 2. Honor 19, 33. Invidia 1, 2, 13, 14. Jephte. Judicium 39, 39. Juramentum 33.

226 Bona spiritualia non sapiunt habentibus affectum infectum amore delectationum corporalium et praecipue venerearum 2-2, q. 20, 4, c. | q. 46, 2, c. | 4, d. 49, q. 3, art. 5, q. 1, c. me° | Ma. q. 11, 2, c. | Rom. 12, lect. 1, me° | fi. | 1 Cor. 2, lect. 3, fi. * Lex 85, 106, 135. Liberare 2. Magnanimitas 21. Malitia 7. Meritum 67, 102, 103. Nemesis o.

227 Bona spiritualia possunt simul a multis integre possideri, non autem corporalia 1-2, q. 28, 4, 2m | 3a q. 23, 1, 3m | 3, d. 10, q. 2, a. 1, q. 1, 3m | Rom. 3, lect. 3, fi. | 1 Cor. 3, lect. 1, me° | c° 14, prin°. * Operatio 48, 52, 54, 61, etc. Passio 102. Patientia 2, 3, 6, 10. Paupertas 3, 6, etc. Pax 13, 18, 19. Peccatum 9, 121, 132, 139, 140, 158, 160, etc. 176, 177, 224, 239, 268, 281, 398, Perfectio 57, etc. Periculum 2, 5, 6, 7. Permutatio. Poena 47, 50. Politica 4. Praeceptum 48, 151, etc.

C

CAELUM

CAELUM

CAELUM

CAERIMONIA

CAUSA

CHARITAS

23 Christus est character Patris 3^a q. 63, 1, 2^m | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 4, c.

24 Non habens characterem baptismi, nullum alium recipere potest, quia ille praesupponitur de necessitate ab omni alio 3^a q. 72, 6, o. | 4, d. 7, q. 2, a. 1, q. 3, o. | d. 24, q. 1, a. 2, q. 3, 4, o.

25 Character baptismi est alius a charactere confirmationis et ordinis, quia sunt ad distinctos actus 3^a q. 72, 5, c. | 4, d. 7, q. 2, a. 1, q. 1, c. | q. 2, o.

26 Character baptismi est potentia passiva, sed character confirmationis et ordinis est potentia activa 3^a q. 63, 2, c. | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 3, o. | d. 7, q. 2, a. 1, q. 1, o. | d. 24, q. 1, a. 1, q. 2, 3^m.

27 Character ordinis praesupponit characterem confirmationis de congruitate, non autem de necessitate 4, d. 24, q. 1, art. 2, q. 4, o.

28 Carens charactere ordinis inferioris, potest recipere characterem ordinis superioris 4, d. 7, q. 2, a. 1, q. 3, 3^m | d. 24, q. 1, a. 2, q. 5, o. | q. 3, a. 2, q. 2, b. 1. * Ordo 60. Sanctificatio 15.

29 Charactere conformamur Trinitati, in sapientia per baptismum, in potentia per ordinem, in bonitate per confirmationem 4, d. 7, q. 2, a. 1, q. 1, a. b. d.

30 Charactere ascribimur Christo, quasi patri in baptismo, quasi summo sacerdoti in ordine, et quasi milites regi in confirmatione 4, d. 7, q. 2, a. 1, q. 1, 6, 2.

31 Character est a tota Trinitate, sed appropriatur Filio 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 4, o.

32 Character sacramentalis, est proprie character Christi, tamquam ducis, quo configurantur fideles sacerdotio Christi 3^a q. 63, 3, o. Sacerdos 10. Vel Sanctificatio 16.

33 Character secundum omnes imprimitur in quibusdam sacramentis 3^a q. 63, 1, o. | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 1, c. * Circumcisio 39.

34 Character imprimitur solum in sacramentis novae legis 3^a q. 62, 6, 3^m | q. 93, 1, 3^m | 2, c. | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 1, o.

35 Character imprimitur solum in tribus sacramentis, scilicet baptismo, confirmatione, et ordine 3^a q. 63, 6, o. | q. 72, 5, o. | q. 80, 10, 1^m | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 2, 3, o. | q. 3, a. 2, q. 3, o. | d. 7, q. 2, a. 1, q. 1, o. | q. 3, a. 3, q. 3, o. | d. 11, q. 1, a. 4, q. 3, c. | d. 22, q. 2, a. 2, q. 5, c. | d. 23, q. 1, a. 2, q. 3, o. | a. 4, q. 2, c. | q. 2, a. 1, q. 3, 1^m. Absolvere 31. Baptismus 156. Confirmatio 2. Corona 1. Eucharistia 41. Vel Circumcisio 39. Matrimonium 62. Ordo 60. Sanctificatio 15, 16. Ut Sacerdos 10. Unctio 9. Vestis 4. * Confirmatio 2. Corona. Episcopus 2.

36 Gratia est dignior effectus baptismi quam character, sed non ita proprius. Sed uterque est principalis 4, d. 6, q. 2, a. 1, q. 1, 2^m.

37 Character confirmationis non imprimitur in datione alicujus rei, sed in sola impositione manus, et unctione 4, d. 24, q. 2, 3, 1^m.

38 Character imprimitur in quolibet ordine 4, d. 24, q. 1, a. 2, q. 2, o. * Eucharistia 41, 237. Matrimonium 62.

39 Character sacerdotii imprimitur in porrectione calicis, cum debita forma 4, d. 24, q. 2, 3, o. | d. 25, q. 1, 1, 1^m. * Sacramentum 79.

40 Character diaconii imprimitur in datione libri evangeliorum 4, d. 24, q. 2, 3, 5^m. * Sanctificatio 15, 16. Vestis 4.

41 Character subdiaconii imprimitur in datione calicis 4, d. 25, q. 1, 1, 2^m. * Unctio 9.

42 Character acolythatus imprimitur in forma verborum episcopi, cum archidiaconus tradit urceos, potius quam cum tradit candelabra 4, d. 24, q. 2, 3, 6^m | d. 25, q. 1, 1, 2^m.

43 Character est causa gratiae sacramentalis 3^a q. 63, 2, o. | q. 69, 10, c. | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 1, c. fi. | d. 4, q. 1, 1, 4^m | 5^m | q. 3, a. 2, q. 3, c.

44 Cum charactere infunditur gratia 4, d. 4, q. 1, 1, o.

45 Per characterem deputantur fideles ad actus convenientes praesenti ecclesiae, per praedestinationem vero, ad praemium vitae aeternae 3^a q. 63, 1, 1^m | 2, c.

46 Omnes characteres sacramentales figurati sunt in lege veteri, per distinctionem israelitarum, levitarum, et timidorum 4, d. 7, q. 2, a. 1, q. 1, 2^m.

47 Character bestiae, est obstinata malitia, vel professio illiciti cultus 3^a q. 63, 3, 3^m | 4, d. 4, q. 1, 1, 3^m.

1 CHARITAS est accidens 2-2, q. 23, 3, 3^m | 1, d. 17, q. 1, 2, o. | Virt. q. 2, 1, 22^m. * Accidia 5, 9. Amor 172.

2 Charitas est habitus in anima creatus, contra Magistrum sententiarum 2-2, q. 23, 2, o. | 1, d. 17, q. q. 1, 1, o. | a. 2, 2^m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 4, c. | Virt. q. 1, 11, c. me^o | q. 2, 12, o.

3 Charitas est virtus 2-2, q. 23, 3, o. | q. 27, 1, c. | 3, d. 27, q. 2, 2, o. | Virt. q. 1, 5, 5^m | q. 2, 2, o.

4 Charitas potest dici virtus generalis 2-2, q. 58, 6, c. | 3^a q. 85, 2, 1^m.

CHARITAS

5 Immo charitas est virtus specialis, et jussio generalis 2-2, q. 23, 4, 5, o. | q. 58, 6, o. | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 2, 3, o. | Ma. q. 8, 2, c. fi. | q. 11, 2, c. | Virt. q. 2, 2, c. | 5, o.

6 Charitas potest dici virtus generalis, inquantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum divinum. Sed ut respicit bonum divinum ut proprium objectum, est virtus specialis 2-2, q. 58, 6, c. | 3^a q. 85, 2, 1^m. * Assimilatio 6, 7. Ebur. Fama 2. Fermentum o.

7 Charitas est virtus theologica 3, d. 27, q. 2, 2, o. Virtus 192. vel Fides 6. * Finis 35, 54, 72, etc. 81, etc. Fructus 5.

8 Charitas est amicitia 1-2, q. 65, 5, e. | q. 66, 6, 2^m | 2-2, q. 23, 1, o. | q. 24, 2, c. | q. 25, 2, 3, 4, c. | 10, c. | 1^m | 11, c. | 1^m | 12, c. | q. 26, 1, 2, 3, 7, c. | q. 27, 1, c. | 3, d. 27, q. 2, 1, o. | Virt. q. 1, 5, 5^m | q. 2, 2, 8^m. * Gratia 5, 8, etc. 22, 23. Ignis 20, 22.

9 Charitas est radix omnium virtutum 1-2, q. 62, 4, c. | q. 65, 5, 2^m | q. 71, 4, c. | q. 84, 1, 1^m | 2-2, q. 23, 8, 2^m | q. 139, 2, 2^m | Virt. q. 1, 12, 2^m | q. 3, 3, c. | 11, 5^m | Psal. 51, me^o 3 | Joan. 15, lect. 2, me^o | 2^a Cor. 12, lect. 3. Meritum 53, 54. * Infidelitas 5, 11.

10 Immo actus vel habitus non habet rationem radicis, sed rationem rami 2, d. 5, q. 1, 3, c. | 1^m | d. 22, q. 1, 1, 7^m | d. 42, q. 2, 1, c. | 1^m | d. 42, q. 2, 1, c. | 2^m | 3, 1^m. Actus 102. * Ira 17, 83. Liberalitas 8, 16. Litigium 1. Membrum 12. Negligentia 9. Peccatum 213, 425 etc. 432, 433.

11 Charitas est mater omnium virtutum 1-2, q. 62, 4, c. | 2-2, q. 23, 8, 3^m | q. 186, 7, 1^m | 2, d. 38, 2, 5^m | d. 44, q. 2, 1, 6^m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, o. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, 4^m | Ma. q. 8, 2, c. fi. | Virt. q. 2, 3, e. fi. | q. 5, 1, 8^m.

12 Gratia est forma charitatis, et aliarum virtutum, sine qua non esset 2, d. 26, 4, 5^m fi. | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, 2^m | Verit. q. 27, 2, 6. * Praesumptio 7.

13 Charitas est forma omnium virtutum 1-2, q. 62, 4, c. | 2-2, q. 4, 3, o. | q. 23, 8, o. | q. 24, 12, 4^m | 2, d. 26, 4, 5^m | 3, d. 23, q. 2, a. 3, q. 1, 1^m | q. 3, a. 1, q. 1, o. | d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, o. | q. 4, c. | Verit. q. 14, 5, o. | Ma. q. 8, 2, c. fi. | Virt. q. 2, 3, o. | 6, 10^m.

14 Oppositum videtur dicere. Virt. q. 2, 3, 4^m | 16^m | 18^m |. Fides 7, 82. Operatio 48. Ut Oratio 16.

15 Charitas est forma virtutum effective, quia imponit eis formam, non autem exemplariter, vel essentialiter 2-2, q. 23, 8, c. 1^m | Virt. q. 2, 3, 4^m | 16^m | 18^m.

16 Charitas est forma exemplaris omnium virtutum, secundum similitudinem et participationem, et prudentia est forma respectu moralium 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, 1^m | 2^m | Verit. q. 14, 5, 3^m | 4^m | 11^m | Virt. q. 2, 3, 6^m | 8^m | 13^m. * Via 2. Vindicatio 5. Virtus 192.

17 Charitas est generalis perfectio omnium virtutum 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 2, 1^m | Ma. q. 8, 2, c. fi. | Virt. q. 2, 3, 1^m.

18 Charitas qua formaliter diligimus, est quaedam participatio divinae charitatis, quae Deus est 2-2, q. 23, 2, 1^m | 3, 3^m | q. 24, 2, 1^m | 7, c.

19 Charitas est amor Dei, non qualiscumque, sed quo diligitur Deus ut beatitudinis objectum 1-2, q. 65, 5, 1^m | q. 189, 3, 1^m | 3^m | q. 103, 3, 1^m | 3^m | 2-2, q. 23, 4, c.

20 De ratione charitatis est, prius facere Deum nobis carum, quam facere nos caros Deo. Verit. q. 27, 2, 5^m.

21 Charitas non potest esse informis 2-2, q. 24, 12, 4^m | q. 45, 4, c. | q. 136, 3, c. | 3^a q. 79, 1, c. fi. | 2, d. 26, 4, 5^m | d. 29, 2, b. 2 | c. | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 4, o. | 4, d. 24, q. 1, a. 2, q. 1, 2^m | Cg. 3, c^o 154, fi. | Lib^o 4, c^o 72, prin^o | Verit. q. 27, 2, 6^m | Virt. q. 2, 2, c. fi. | 6, 10^m | 1^a Cor. 12, lect. 1, me^o.

22 Quantitas charitatis est ejus essentia. Quol. 6, 13, c.

23 Charitas duplex: scilicet virtus infusa, et amor multum appretians amatum 1, prol. L. me^o.

24 Charitas tripliciter sumitur: scilicet pro habitu, actu, et objecto, idest charitate increata 1, d. 17, q. 1, 5, c.

25 Charitas quadrupliciter consideratur: scilicet secundum se, respectu Dei moventis, respectu voluntatis, et respectu objecti. Virt. q. 2, 12, o.

26 Charitas pertinet ad praemium essentiale beatitudinis 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 3, c. | 2-2, q. 23, 6, c.

27 Oppositum videtur dicere 1^a q. 26, 2, o. | 3, c. | 1-2, q. 3, 4, o. | q. 11, 1, 1^m | 2-2, q. 24, 1, 3^m.

28 Actus charitatis dicitur dupliciter: scilicet qui est a charitate, et qui est ad charitatem praeparativus. Secundus est in non habente charitatem, non autem primus 2-2, q. 24, 11, 2^m | 2, d. 3, q. 4, 1^m.

29 Actus charitatis duplex: scilicet elicitus, et imperatus 3^a q. 85, 2, 1^m | 3, d. 27, q. 3, 3, 4^m.

30 Motus mentis humanae in fruitionem Dei, in qua consistit vita aeterna, est actus charitatis 1-2, q. 114, 4, c.

31 Immo consistit in visione Dei 1-2, q. 3, 4, c. | Jo. 14, lect. 1, me^o.

32 Objectum charitatis proprium et principale et formale est bo-

CHARITAS

nitas summa idest Dei 2-2, q. 4, 3, c. | q. 23, 5, 2m | q. 24, 1, c. | 4, 2m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 1, o. | q. 2, o. | Ma. q. 7, 2, c. | Virt. q. 2, 5, 4m | 10, c.

33 Charitas pro objecto habet ultimum finem, scilicet beatitudinem aeternam 2-2, q. 23, 4, 2m | q. 24, 1, 3m | 10, c. | q. 44, 5, c. | q. 83, 15, c. | Ma. q. 7, 2, c. | Virt. q. 2, 3, 17m | 7, c.

34 Charitas habet duo objecta: scilicet principale idest bonitatem Dei, et secundarium idest bonum proximi 2-2, q. 32, 2, 3m | q. 66, 6, c.

35 Charitas diligit proximum propter Deum, ideo objectum ejus proprie est Deus 2-2, q. 1, 1, 3m | 3, 1m | q. 23, 5, 1m | Verit. q. 14, 8, 10m | Virt. q. 2, 7, 8, c. | 9, 5m | q. 4, 4, c. fi.

36 Charitas tendit in ultimum finem, sub ratione finis ultimi, quod non convenit alicui alteri virtuti 2-2, q. 26, 1, c. | Ma. q. 7, 2, c.

37 Dilectio Dei, est finis dilectionis proximi 2-2, q. 44, 2, o.

38 Charitas viae, non potest aequari charitati patriae 1a q. 117, 2, 3m | 1-2, q. 67, 6, 3m | 2-2, q. 24, 7, 3m | 3, d. 13, q. 1, a. 2, q. 2, 3m | d. 31, q. 2, 2, 5m. * Accidia 5, 9, 10. Agere 23. Amor 182.

39 Oppositum videtur dicere 1a q. 117, 2, 3m. * Aureola 3.

40 Charitas superexcedit facultatem totius naturae 1-2, q. 113, 9, 2m | 2-2, q. 24, 2, 3, c. | Verit. q. 20, 2, c. Virt. q. 1, 5, c.

41 Charitas est nobilior anima Christi, et aliorum, secundum quid, non autem simpliciter 2-2, q. 23, 3, 3m | 1, d. 17, q. 1, 1, 6m.

42 Donum sapientiae correspondet charitati 2-2, q. 23, prino | q. 45, prino. Beatitudo 162. * Auxilium 6.

43 Charitas est potissima virtutum 1a q. 117, 2, 3m | 1-2, q. 66, 6, o. | 2-2, q. 23, 6, o. | q. 24, 4, 2m | q. 130, 4, o. | q. 34, 5, 1m | q. 117, 6, 1m | q. 157, 4, 2m | 1, d. 17, L. 1, fi. | 3, d. 33, q. 2, a. 4, q. 2, 3m | d. 36, 4, c. | Cg. 4, co 55, 13m | Virt. q. 2, 2, c. fi. | 17m | 5, c. fi. | 4m | q. 5, 3, c. meo | 1m | Col. 3, lect. 3, meo. * Beneficentia 1. Confirmatio 31. Gratia 8.

44 Charitas est prior caeteris virtutibus. Virt. q. 2, 2, 8m | 3, 15m | 16m. Ut Donum 17, 19. * Fortitudo 24.

45 Quilibet habens charitatem, habet omnes alias virtutes 1-2, q. 65, 3, 5, o. | Virt. q. 1, 10, 4m | q. 2, 3, 8m | q. 5, 2, c. fi. | Quol. 12, 23, fi.

46 In habente charitatem non potest esse aliquis actus virtutis non informatus charitate. Verit. q. 14, 5, 3m. * Frui 8.

47 Nulla vera virtus potest esse sine charitate 1-2, q. 65, 2, 4, o. | q. 71, 4, c. | 2-2, q. 23, 7, o. | q. 51, 2, c. | q. 108, 2, 2m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, 2m | d. 36, 2, c. | 2m | 4, d. 14, q. 1, a. 2, q. 2, 1m | Verit. q. 14, 6, o. | Virt. q. 2, 3, 1m | q. 5, 2, c. | Quol. 12, 23, fi. Vel Gratia 8.

48 Charitas est motor omnium virtutum 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 1, 6, 2 | q. 2, 4m | q. 3, c. | q. 4, c. | Virt. q. 2, 3, c. | 5, c. fi. | 1m | 6, 9m.

49 Charitas est major aliis, quia propinquius se habet ad objectum suum scilicet ad Deum quam fides et spes. Ideo nobilior est eis 1-2, q. 66, 6, o. | 2-2, q. 23, 6, c. | 1a Tim. lect. 1, fi. Unio 9. Vel Spes 52.

50 Sola charitas imperat omni virtuti 1-2, q. 114, 4, o. | 3a q. 85, 2, 1m | 2, d. 48, 2, 5m | d. 33, q. 2, a. 4, q. q. 2, 3m | 4, d. 88, q. 2, a. 2, q. 2, c. | Ma. q. 8, 2, c. fi. | Virt. q. 2, 2, 14m | 3, c. | 5, o. * Gratia 8, 77, 131. Ira 17, 83.

51 Charitas ponitur in definitione cujuslibet virtutis non quidem essentialiter, sed quia ab ea dependent 1-2, q. 62, 2, 3m | 2-2, q. 23, 4, 1m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 2, 1m | Virt. q. 2, 3, 3m | 5, c. | q. 5, 1, 8m. * Latria 3. Ludus 4. Martyrium 3, 5.

52 Nulla virtus habet tantam inclinationem ad suum actum, nec ita delectabiliter operatur, sicut charitas 2-2, q. 23, 2, c. fi. * Obedientia 13, 17, 22, 23.

53 Charitas est forma virtutum ex parte actus, sed gratia per modum originis 2, d. 26, 4, 5m | Verit. q. 14, 5, 6m | Virt. q. 2, 3, 19m. Gratia 4, 5, 6.

54 Per unum actum voluntatis potest acquiri charitas non autem virtutes politicae, sed tantum per multos actus 1, d. 17, q. 2, 3, 4m. Actus 117.

55 Omnes aliae virtutes participant aliquid a charitate: scilicet desiderium summi boni, propter quod operantur 3, d. 26, q. 2, 2, 8m.

56 Omnia praecepta moralia fundantur in praeceptis charitatis 3a q. 47, 2, 1m. * Patientia 5, 8. Peccatum 273, 381. Poenitentia 16, 17, 24.

57 Charitas conjungit nos Deo per operationem: sed gratia per modum assimilationis. Virt. q. 2, 2, 7m. * Prophetia 19. Prudentia 52.

58 Charitas ponit hominem in Deo, et trahit nos ad Deum, fides autem e converso. Poa q. 6, 9, 3m | 6m. * Religio 18, 23, 66, etc.

59 Charitas conjungit Deo realiter, et attingit ipsum realiter, non autem fides nec spes 2-2, q. 45, 2, c. fi. | 4, c. | 6, 2m | q. 172, 4, c. | q. 184, 1, c. | 2m | 3, d. 23, q. 1, 5, 6m | Ma. q. 10, 2, c. * Salvari 18. Sapientia 37, 33. Satisfactio 1, 26, 28.

CHARITAS

60 Sapientia, etsi differat a charitate, tamen praesupponit eam. Et ex hoc ipso dividit inter filios perditionis, et regni 2-2, q. 45, 4, 3m.

61 Charitas facit tendere in Deum uniendo affectum hominis Deo, spes autem ut adipiscendo 2-2, q. 17, 6, 3m. * Spes 8, 9, 52, 58, 80, 81.

62 Charitas ordinat actum voluntatis in Deum, non solum ut ipso fruatur, sed ut est in se, quia primum est amoris concupiscentiae, secundum vero amoris amicitiae. Ma. q. 1, 5, c. meo | 3m. * Timor 58, 77.

63 Sub charitate comprehenditur omnis alia amicitia, et dilectio licita, non autem illicita, quia charitas non potest esse cum peccato mortali 2-2, q. 45, 4, c. | Virt. q. 2, 7, c. fi. | 8, 9, c.

64 Quidquid pertinet ad donum vel virtutem fortitudinis, potest etiam ad charitatem pertinere 2-2, q. 139, 2, 2m. * Via 1, 2. Vindicatio 5.

65 Charitas directe Deo nos conjungit, sed humilitas ad hoc disponit 4, d. 12, q. 3, a. 2, q. 3, 1m. * Vita 63. Zelus 1, 7, 8.

66 Charitas potius est in Deo, quam aliae affectiones, quae important motum et imperfectionem 3, d. 32, 1, o. * Adeps 2. Amicitia 25.

67 Voluntas est subjectum charitatis 1a q. 59, 4, 3m | q. 82, 5, 2m | 1-2, q. 56, 6, c. | q. 57, 1, c. | 2-2, q. 24, 1, o. | q. 45, 2, c. | q. 172, 4, c. | 3, d. 23, q. 3, art. 1, q. 1, c. | q. 27, q. 2, 3, o. | d. 30, 5, c. | d. 33, q. 2, art. 4, q. 2, 3m | Verit. q. 14, 5, c. | Poa q. 6, 9, 3m | Virt. q. 1, 5, c. | 5m | 12m | q. 2, 3, c. | q. 4, 2, 2m. Anima 320. * Amor 62. Angelus 524.

68 Charitas improprie dicitur esse in concupiscibili 1a q. 82, 5, 2m | 3, d. 27, q. 2, 3, c. fi. | Verit. q. 25, 3, 5m. Vel Anima 319. * Auxilium 6.

69 Charitas non est in nobis naturaliter, nec causatur ex actibus nostris, sed infunditur a Deo 2-2, q. 24, 2, o. | 3, 10, c. | q. 172, 2, 1m | d. 17, q. 2, 2, 3, o. | Cg. 3, co 151 | Libo 4, co 21, 1m | Opus. 4, co 3 | Rom. 8, lect. 5, prino. Gratia 77. * Baptismus 103. Damnatio 28.

70 Oppositum videtur dicere a simili 2, d. 5, q. 2, 1, o. | d. 28, 4, o. Fides 7, 82, 84, 86, 116, 117.

71 Charitas est in omnibus habentibus gratiam gratum facientem 2-2, q. 8, 4, c. | q. 47, 14, c. * Justitia 41. Maria 26. Martyrium 3, 5. Praesumptio 7.

72 Quilibet tenetur habere charitatem. Verit. q. 28, 7, 7m. * Christus 56, 96. Prophetia 19. Religio 18, 23, 29, 66, etc. Scientia 161.

73 Qui faciliter distrahuntur a contemplatione Dei propter temporalia, modicum charitatis habent. Virt. q. 2, 11, 6m.

74 Charitas augetur essentialiter 1-2, q. 52, 1, o. | q. 66, 1, o. | 2-2, q. 24, 4, o. | 1, d. 17, q. 2, 1, o. | Virt. q. 1, 11, o. | q. 5, 3, c. | Quol. 9, 13, o. * Adulatio 3. Amicitia 25. Amor 76, etc. Aqua 14. Avaritia 27. Auxilium 6. Beneficentia 1.

75 Motus quo augetur charitas, est alteratio 1, d. 17, q. 2, 1, c. | Virt. q. 1, 11, c. | 11m. Gratia 77. * Casula. Contritio 35.

76 Charitas non augetur per additionem, sed per intensionem, secundum accessum ad terminum 1-2, q. 52, 2, o. | 2-2, q. 24, 5, o. | 1, d. 17, q. 2, 2, o. | Virt. q. 1, 11, c. | 10m | 12m.

77 Visio beata, charitas, et hujusmodi, quae pertinent ad praemium essentiale, non augentur in beatis, ex quo jam sunt effecti beati 2-2, q. 24, 2, 3m | 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 3, c. | 3, d. 31, q. 2, a. 1, q. 2, o. | 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 2, c. Beatus 44, 45, etc.

78 Oppositum videtur dicere 4, d. 49, q. 1, a. 4, q. 1, o.

79 Charitas potest augeri in infinitum 2-2, q. 24, 7, o. | 1, d. 17, q. 2, 4, o. Charitas 107. * Cupiditas. Deus 338. Divitiae 8.

80 Oppositum videtur dicere. Virt. q. 1, 11, 17m | q. 2, 2, 10m.

81 Charitas est infinita ex parte Dei, vel finis, non autem secundum se. Virt. q. 1, 11, 17m | q. 2, 2, 10m. * Eucharistia 248.

82 Charitas parva in principio tentationis, fit magna in fine, quia semper Deus administrat auxilium pugnanti 3, d. 31, q. 1, 3, c. * Excommunicatio 8. Fama 2. Fermentum 1, 2. Fides 108, etc. Gaudium 1. Gloria 8.

83 Actus nostri sunt causa gratiae et charitatis, et augmenti earum dispositive tantum, sed efficiens est tantum Deus 1, d. 17, q. 2, 2, 3, o.

84 Oppositum videtur dicere a simili 3a q. 13, 2, o. Habitus 48.

85 Quilibet actus charitatis disponit ad charitatis augmentum, reddendo hominem promptiorem ad iterum agendum et habilitate crescente, donec conetur ad perfectum, et tunc actu augetur 2-2, q. 24, 6, o. | Gratia 77. Habitus 48.

86 Charitas unico actu augetur, si fiat cum toto conatu, non autem aliter 1-2, q. 52, 3, o. | 2-2, 24, 6, o. | 1, d. 17, q. 2, 3, o. | 2, d. 27, 5, 2m.

87 Totus conatus requiritur, ut ultima dispositio infusionis et augmenti charitatis 1, d. 17, q. 2, 3, c. | 2, d. 27, 5, 2m | Virt. q. 1, 11, 14m.

88 Actus praecedens charitatem, disponit ad eam non merendo, sequens autem disponit ejus augmentum merendo illud 1, d.

tum in concreto 3ª q. 3, 7, 3m | q. 17, 1, o. | 3, d. 6, q. 2, 1, 3m | d. 7. L. | d. 11, 4, o. | Cg. 4, cº 39 | Unio. 2, 2m | 7m | Opus. 2, cº 6.

49 Ea quae possunt convenire personae ratione sui, si habent repugnantiam ad proprietates personae divinae non praedicantur de Christo: quae autem conveniunt personae ratione naturae, vel ratione partis, dicuntur de Christo, licet repugnent personae divinae: quod enim est personae proprium de Christo non enuntiatur ratione humanae naturae, nisi cum aliqua additione vel expressa vel subintellecta 3ª q. 16, 8, o. | q. 20, 2, o. | 3, d. 7, q. 2, 2, 3m | q. 3, a. 2, q. 2, 1m | 2m | d. 21, q. 1, 3, c. | 2m | Cg. 4, cº 48 | Verit. q. 29, 1, 1m | Opus. 12, a. 4.

50 Deus est caput Christi 3ª q. 8, 1, 3m | 8, 2m | 3, d. 13, q. 2, 1, 4m 1ª Cor. 11, lect. 1, fi. * Adjuvare 10. Andreas.

51 Christus esset caput ecclesiae secundum divinitatem tantum, si nunquam incarnatus fuisset, homine non peccante. Verit. q. 29, 4, 3m.

52 Christus ante incarnationem erat caput ecclesiae, secundum humanitatem, per operationem hominem in eum, et non e converso; sed post utroque modo; secundum divinitatem vero, ante et post, et per utramque operationem, scilicet ejus in nos, et e converso 3ª q. 6, 3, 3m | q. 68, 1, 1m | 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 2, 4 | q. 3, a. 2, q. 3, 4m | d. 19, a. 1, q. 2, 2m | 4, d. 8, q. 1, a. 3, q. 2, 1m | Verit. q. 29, 4, 9m. * Angelus 496. Anima 134. Anulus. Apostoli 1, 10. Aureola o. Beneficium 15.

53 Christus secundum naturam divinam et humanam est caput ecclesiae, ratione trium proprietatum, scilicet perfectionis, influxus et gubernationis: sed quo ad quartam, scilicet quo ad connaturalitatem est caput ecclesiae secundum naturam humanam tantum 3, d. 13, q. 2, 1, c. | Verit. q. 29, 4, c. fi. * Character 30. Circumcisio 4. Dispensatio 4. Ecclesia 2, 3, 6. Episcopus 10. Heva 2.

54 Christus secundum quod homo est caput ecclesiae triplici ratione: scilicet secundum tria quae considerantur in capite, scilicet secundum ordinem, perfectionem et virtutem: primo spiritualiter Christus habuit ordinem; quia secundum propinquitatem ad Deum, gratia ejus est altior et prior: secundo perfectionem habuit, quantum ad plenitudinem omnium gratiarum: tertio virtutem habuit influendi in omnia membra ecclesiae 3ª q. 8, 1, o. | q. 48, 1, c. | q. 49, 1, c. | q. 59, 2, c. | 3, d. 13, q. 2, 1, o. | Verit. q. 29, 3, c. fi. | 4, o. | Opus. 3, cº 223 | Opus. 60, cº 3 | 1ª Cor. 11, lect. 1, meº etc. | Eph. lect. 8, meº etc. | Col. lect. 5, prinº.

55 Tota humanitas Christi, secundum animam et secundum corpus influit principaliter in animas et secundario in corpora; ideo secundum utrumque est caput hominum, quo ad utrumque 3ª q. 8, 2, o. | 4, 1m | 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 3, o. | Verit. q. 29, 4, 1m | Opus. 60, cº 3. * Eucharistia 6, 238, 240. Exaltatio o. Fides 107. Finis 35. Fundamentum 2. Ostium. Imperator 7. In 12, 15. Incorporatio. Innocentia 3. Joannes 9, etc. Judicium 57. Justificatio 36, etc. Justus 1, Lex 111 114. Liber 15, 19, 20, 24. Liberalitas 12, 15. Martyrium 6, 7. Matrimonium 47, 51, 65, 121.

56 Proprium est Christi, esse caput ecclesiae, quo ad influxum interiorem: sed quo ad influxum exteriorem, convenit aliis participative, particulariter et vice Christi, Christo autem secundum omnem locum, tempus et statum omnium pertinentium ad ecclesiam et propria auctoritate 3ª q. 8, 6, o. | 7, c. | Verit. q. 29, 4, 2m.

57 Christus secundum quod homo, prae aliis ministris caput ecclesiae dicitur: quia per fidem ejus justificamur, per invocationem nominis ejus sacramentis imbuimur, et virtute passionis ejus, tota natura humana a peccato originali purgatur. Verit. q. 27, 3, 6m. * Mediator o. Membrum 8, etc. Misericordia 30. Missa 5, 21, 26. Mulier 1. Nox 2. Papa 4, 6, 7. Pastor. Poenitentia 59, 60. Petrus 1, 2, 3, 4, 6, 7. Praelatio 25. Religio 27, 98. Sanctificatio 5, o. Scientia 64. Subjectio 5, etc.

58 Christus est caput omnium hominum: sed primo beatorum: secundo habentium charitatem viae: tertio fidelium: quarto uniendorum: quinto unibilium; sed nullo modo damnatorum, quia penitus desinunt esse membra Christi 3ª q. 8, 3, o. | q. 19, 4, c. | 1m | 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 2, 3, c.

59 Gratia Christi triplex: scilicet gratia unionis, gratia habitualis et gratia capitis. Opus. 60, cº 3.

60 Eadem essentialiter est habitualis gratia Christi quae dicitur gratia unionis, capitis et singularis personae 3ª q. 8, 5, o. | 3, d. 13, q. 3, a. 2, q. 2, 2, o. | 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 2, 3m | Verit. q. 29, 2, c. | 5, c. fi. | 6m | Opus. 3, cº 214 | Jo. 3, lect. 6, meº. Adoptio 22, 23. Adoratio 13. Amor 30, 66, etc. Angelus 492, 495, etc. Assumere 52, 60.

61 Gratia unionis, singularis et capitis, sunt simul tempore; sed ordine naturae et intellectus, prima praecedit secundam et secunda tertiam: quia prima convenit Christo inquantum Deus: secunda inquantum homo in se: tertia quo ad alios 3ª q. 7, 13, o. | 3, d. 13, q. 3, a. 2, q. 3, o. | Opus. 3, cº 214.

62 In Christo fuit triplex plenitudo gratiae: scilicet unionis personalis, capitis et singularis; prima est ejus ut causae finalis; secunda ut efficientis: tertia est formalis ad omnem effectum et ad omnem usum gratiae 3ª q. 7, a. 7, 9, 10, 12, o. | 3, d. 13, q. 1, a. 2, q. 1, c. * Beatitudo 35, 36, 37, 112, 116. Conceptio 28, 29. Dos 8, 9, 10.

63 Gratia personalis et gratia capitis in Christo, ordinantur ad actum; non autem gratia unionis, sed ad esse personale; ideo prima et secunda conveniunt in essentia habitus: non autem tertia, licet etiam prima dicatur gratia unionis, inquantum facit congruitatem ad unionem 3ª q. 8, 5, 3m. * Ecclesia 2, 6. Heva 2. Eucharistia 57, 59, 69, 70, 98.

64 Gratia habitualis fuit in Christo 3ª q. 7, 1, o. | 3, d. 13, q. 1, 1, o. | Verit. q. 29, 1, o. | Opus. 3, cº 215 | Jo. 3, lect. 6, meº.

65 Gratia habitualis requiritur in Christo ad hoc, quod sit caput ecclesiae. Verit. q. 29, 5, o.

66 Requievit super Christum Spiritus Domini, qui quidem in homine dicitur esse per gratiam habitualem 3ª q. 7, 1, 6 | c.

67 Gratia Christi habitualis ut ens est finita, sed secundum rationem gratiae, potest dici infinite, eo quod non limitatur: quia scilicet habet quidquid potest pertinere ad rationem gratiae. Opus. 3, cº 221 | Opus. 60, cº 3. * Elias 3. Frater 2, 3. Gratia 85, 88. Gratiosus. Haeresis 93. In 12, 15. Incorporari o. Judicium 57. Lex 16, 102.

68 Gratia unionis est esse personale, quod a Deo datur gratis humanae naturae in persona Verbi et est terminus assumptionis ejus 3ª q. 6, 6, c. | Verit. q. 29, 2, fi. | Quol. 9, 2, 3m. * Lingua 8. Manens.

69 Gratia unionis in Christo, dupliciter dicitur: scilicet voluntas Dei dans gratis, et donum ejus, idest unio, vel aliquis habitus: primo modo loquuntur sancti communiter, et est quid increatum: non autem secundo modo 3ª q. 2, 10, c. | q. 6, 6, c. | q. 7, 11, c. | 3, d. 13, q. 3, 1, o. | Quol. 9, 2, 3m. * Maria 16, etc. 68. Matrimonium 51.

70 Unio Christi facta est per gratiam primo modo; non autem secundo modo 3ª q. 2, 10, o. | q. 6, 6, o | Verit. q. 29, 2, o.

71 Gratia Christi, sive unionis sive habitualis, dicitur naturalis Christo: quia habuit eam a nativitate: et quia causatur a natura ejus divina: non autem a natura humana 3ª q. 2, 12, o. | q. 7, 13, 2m | q. 34, 3, 2m | 3, d. 4, q. 3, a. 2, q. 1, o. * Miraculum 23, 32, 38, 40, 48, etc. Missio 38. Praedestinatio 45, etc. Praedicare 16, etc. Prophetia 84.

72 Gratia unionis fuit simpliciter infinita in Christo: sed gratia habitualis ejus, fuit infinita secundum rationem gratiae; finita vero secundum rationem entis 3ª q. 7, 11, o. | 1, d. 17, q. 2, 4, 3m | d. 44, 3, 2m | 3, d. 13, q. 1, a. 2, q. 2, o. | d. 19, a. 1, q. 1, c. | Verit. q. 29, 3, o. | Opus. 3, cº 214 | 215 | Opus. 60, cº 3 | Jo. 3, lect. 6, meº 3, etc. * Sacerdos 1, etc. Sacramentum 57, etc. 107.

73 Habere gratiam convenit Christo secundum naturam humanam non autem secundum naturam divinam, sed esse largitorem gratiae 3ª q. 7, 7, 2m.

74 Christus habuit plenitudinem omnis gratiae dupliciter: scil in summo, et quo ad omnes effectus gratiae 3ª q. 7, 7, 1m | 9, o. | 10, 12, c. | q. 15, 2, 3, c. | q. 22, 1, c. | 1m | 3m | q. 27, 5, 1m | q. 28, 4, 2m | q. 38, 2, 2m | 3, d. 13, q. 1, a. 2, q. 1, o. | d. 15, q. 1, 2, 5m | Opus. 3, cº 21 | Opus. 60, cº 3 | Isa. 1, prinº meº | Jo. lect. 9, fi. 4 | cº 3, lect. 6, meº 4, etc. | 1ª Cor. 11, lect. 1, meº | cº 12, lect. 1, fi. | Col. lect. 5, prinº etc. * Sacrificium 34. Sanctificatio 5. Thurificatio 2.

75 Plenitudo gratiae duplex: scilicet una ex parte gratiae et alia ex parte subjecti: prima est propria Christo; secunda vero convenit etiam aliis per Christum 3ª q. 7, 10, o. | 3, d. 13, q. 1, a. 2, q. 2, o.

76 Plenitudo duplex fuit in Christo: scilicet prima divinitatis, secunda gratiae et veritatis, et secunda derivatur a prima 3ª q. 15, 2, 3, c. | q. 19, 4, 2m | q. 34, 1, c. | Verit. q. 29, 5, 1m.

77 Plenitudo gratiae et divinitatis habitat in Christo corporaliter tripliciter, scilicet per unionem personalem ad corpus, contra umbram, et triplici unione, idest carnis, mentis et sensus 3ª q. 2, 10, 2m | 3, d. 4, q. 3, a. 2, q. 2, o. | Col. 2, lect. 2, fi.

78 Omnes gratiae gratis datae, fuerunt in Christo excellentissime 3ª q. 7, 7, o.

79 Christus primitias gratiae suscepit divinitus et ejus gratia est causa nostrae gratiae 4, d. 43, a. 2, q. 1, c.

80 Gratiae in Christo non dividuntur, sed dividuntur in aliis hominibus, qui recipiunt particulariter efficaciam ad aliquos actus. Christus autem recepit gratiam plenissime ad omnes actus 3ª q. 7, 7, 1m.

81 Gratia Christi nullo modo potuit augeri, sicut nec gratia beatorum: sed gratia cujuscumque viatoris puri, potest augeri ex parte gratiae, et ex parte subjecti 3ª q. 7, 12, o. | 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 4, o. | d. 17, q. 2, 4, 3m | 3, d. 13, q. 1, a. 2, q. 3, o. | d. 18, 5, c. | Isa. 11, prinº.

82 Eminentia gratiae Christi sumitur ex quinque: scilicet quantum ad sapientiae plenitudinem, quantum ad virtutum operationem,

6 Color non est coloratus, sed clarus. Similiter albedo 2ª q. 55, 4, a. 1, 1m | 2, d. 27, 2, 1m. * Prophetia 56. Pulchritudo 13. Scientia 81.
7 Oppositum videtur dicere a simili 2, d. 27, 2, 1m | Christus 205. Sensibile 6, 7, 8. Velum 2. Visio 17, 18. Visus 5, 7.
8 Lumen facit quod color qui est visibilis in potentia, fiat visibilis in actu 1ª q. 67, 3, 3m | q. 79, 3, 2m | 1, d. 45, 2, 1m | 2, d. 13, 3, c. | d. 20, q. 2, 2, 2m | Quol. 7, 1, c. | Lumen 12.
9 Oppositum videtur dicere 1ª q. 12, 5, 1m | Anima. 2, lect. 14, fi. | Libº 3, lect. 10, prinº 1.
Colum. Fatum 10.
1 COLUMBA habet septem proprietates, ad designandum septem dona Spiritus sancti: scilicet quia columba secus fluenta habitet, meliora grana eligit, alienos pullos nutrit, non lacerat rostro, felle caret, in cavernis petrae nidificat, et gemitum pro cantu habet 3ª q. 39, 6, 4m | Matth. 3, fi. | Jo. lect. 14, meº. * Animal 81. Apostoli 42. Assumere 25. Baptismus 28. Missio 42, 43. Rex 10.
2 Columba quae apparuit supra Christum baptizatum, convenit soli Spiritui sancto, ut signum. Sed ut res, et effectus, convenit toti Trinitati: unde et instinctus ejus, quo movebatur ad modum naturae, sicut ex causa spirituali, causabatur ex Deo 1ª q. 43, 7, 3m | 2-2, q. 95, 7, c. | 3ª q. 39, 7, 2m | 3, d. 1, L. fi. Matth. 3, fi. | Jo. 12, lect. 4, meº 3.
3 Columba illa, fuit verum animal 3ª q. 39, 7, o. | Jo. lect. 14. Missio 43.
4 Oppositum videtur dicere 1, d. 16, 3, 3m.
5 Illa columba non praeextitit apparitioni, sed tunc a tota Trinitate absque maris et feminae commistione formata fuit, et facto ministerio, conversa est in pristinam materiam 1ª q. 43, 7, 4m | 3ª q. 39, 6, 2m | 1, d. 16, 3, 3m | Joan. lect. 20.
Columna. Circumcisio 1. Elix. Missio 45.
Coma raditur viris in solemni poenitentia, quia coma non convenit eis sed tantum feminis, in signum subjectionis 4, d. 14, q. 1, a. 5, q. 3, 1m. Mulier 8. Nazarius. Pausatio. Professio 7. Scriptura 22.
Combinatio. Donum 29.
Combustio. Adeps 2. Adustio. Cinis 1. Consecratio 8, 11. Incensio. Holocaustum 1, 3. Sacrificium 27, 29. Stuprum 4. Urere. Ustio.
1 COMEDERE est sumere cibum, per potentiam naturalem sumentis, convertibilem in naturam ejus 1ª q. 51, 3, 5m | 2, d. 8, 4, 1m. * Adam 52, etc. 68, 83. Adeps 1. Angelus 72, 492, 493, 495, Animal 64.
2 Christus post resurrectionem ejus, vere comedit, angeli vero nunquam 1ª q. 51, 3, 5m | 3ª q. 54, 2, 3m | q. 55, 3, c. | 6, c. | 1m | 2, d. 8, 4, 1m | 3, d. 21, q. 2, a. 4, q. 4, o. | 4, d. 44, q. 1, a. 3, q. 4, 1m | Cg. 4, cº 83, fi. | Quol. 3, 5, o. | Opus. 3, cº 238 | Jo. 21, lect. 2, fi. c. * Apparere 9. Bos. Caro 4, 6. Cete 11. Delectatio 84. Elephas 6.
3 Comedere immoderate, est contra legem naturae 4, d. 33, q. 1, a. 3, q. 1, 4m. * Esus.
4 Comestio potest esse inconveniens dupliciter. Primo, totaliter impediendo finem principalem, idest salutem corporis, vel finem secundarium, idest bonam habitudinem in negotiis exercendis, per nimiam superfluitatem vel per defectum ciborum. Secundo, reddendo difficilem vel minus decentem perventionem ad finem, per comestionem extra tempus debitum 2-2, q. 141, 6, 2m | 4, d. 33, q. 1, 1, c.
5 Qui vult comedere nociva, quodammodo dicimus eum velle infirmari 2-2, q. 30, 1, c. * Eucharistia 7, 130, 162, 168, etc. 234, 251. Gula 6. Haeresis 62. Jacobus 2. Jejunium 14, etc. Lignum 4. Monachus. Resurrectio 37, 47. Serpens 1.
6 David comedens panes sanctos cum sociis, excusatur, propter necessitatem famis 3ª q. 40, 4, 3m.
Comes, primo dictus duplex, scilicet consul Romanus, a commeando, idest concordando, secundo a comitando imperatorem. Opus. 20, libº 3, cº 21. * Juramentum 7. Marchio.
Comessatio. Ebrietas 6.
Comitari. Amor 251. Comes. Conjunctio 10. Injustitia 8. Monarchia 2. Purgatorium 5. Usura 85, 225. Verbum 12.
Commassatio. Damnatio 66.
1 COMMATERNITAS et compaternitas sunt idem quod cognatio spiritualis, sed sub diversis restrictibus 4, d. 42, q. 1, o. Cognatio 1.
2 Oppositum videtur dicere 4, d. 42, q. 1, a. 3, q. 3, c. | q. 2, 3, c.
Commeare. Comes.
Commemoratio. Eucharistia 17. Haeresis 116. Missa 23. Oratio 30. Pascha 3. Recordari. Reptile 2. Sacramentum 6.
Commendatio sui, vel status, est licita dupliciter: scilicet ad utilitatem sui et aliorum, et ad gloriam Dei. Opus. 19, cº 15, | Psal. 25, prinº | 2ª Cor. 2, fi. | 2ª Cor. 11, lect. 4, meº | cº 12, lect. 4, prinº. * Amicitia 7. Apostoli 19. Baptismus 6. Chalcedonenses. Doctrina 5. Epistola. Fortitudo 50. Humilitas 18. Jejunium 8. Miraculum 40. Missa 20. Neomenia. Oratio 20, 63. Ordo 69. Paupertas 4. Perseverantia 12. Sanctificatio 9. Sepultura 5. Sollicitudo 6. Studium 5. Subjectio 10. Theologia 22.
Commensuratio. Actio 57. Actus 180. Comparatio 4. Diameter. Dispensatio 1. Locus 4, 17. Modus 1, 5. Poena 10. Spes 2. Usura 144, 295. Veritas 2, 10. Virtus 95.
Commentarius est cancellarius regis qui gesta in scriptum redigebat ad memorandum regi. Unde Commentator dicitur a comminiscor. Isa. 36, prinº. * Cancellarius. Secretarius.
Commentator. Averrois o. Comminiscor. Eustratius 1. Intellectus 16.
Commilito. Amor 119.
1 COMMINATIO Dei intelligenda est manente causa comminationis, scilicet peccato. Sic enim conditionaliter exponendae sunt hujusmodi prophetiae, secundum quod ipse Deus exponit se per Jeremiam. Isa. 24, meº. Damnatio 24. Prophetia 46, 62. * Daemon 87. Petrus 2. Praeceptum 104.
2 Comminatur Deus contra hostes suos tripliciter: scilicet contra hostes persequentes, contra hostes potestatem eis praebentes, et contra hostes in rebus calumniantes. Isa. 7, prinº. Promissio 2. Prophetia 44, 52, 62. Theologia 13. * Christus 220.
3 Comminatur Deus tria populo suo: scilicet futuram captionem, sollicitam detentionem et rigidam dominationem. Isa. 5, fi.
Commisceri. Compositio 2. Eucharistia 102. Est Mulier 20.
Committere. Angelus 521. Attritio 1. Aureola 19. Baptismus 32, 249. Confessio 29, 35, 67, etc. 76, etc. Confirmatio 17. Cura 2. Daniel. Diaconus 2, 6. Dispensatio 19, 21. Ecclesia 13. Eucharistia 231. Eustratius 1. Fervor 4. Judex 10, 11. Judicium 34, etc. 42. Jurisditio. Lectoratus 5. Meritum 64. Omissio 12. Ordo 54. Peccatum 134, 135, 225. Praedicare 4. Praelatio 16, 27. Princeps 13. Religio 76, 78. Reservare. Rex 1. Scandalum 19. Simonia 9, 23. Tentare 10. Usura 92, 124, 142, 148, 149, 202, 207, 212, 219. Vicarius. Vices. Virginitas 25.
Commixtio. Affinitas 3, 5. Angelus 67. Compositio 2. Eucharistia 102, 103. Fractio 3. Haeresis 62. Sacerdos 21. Sexus 4. Unitas 12. Usura 217.
Commoditas. Abjectus. Agens 81. Concupiscentia 19. Correctio 3. Haeresis 10. Mendacium 5, 6. Opportunitas. Permutatio. Religio 48, 53. Simonia 9. Temporale 2.
Commonere. Magnanimitas 20.
Commorari. Princeps 18, 24.
Commori. Baptismus 189.
Commovere. Cete 15. Ira 71. Sternutatio. Tribulatio 8, 9. Turbatio 1. Verbum 75.
Commutabile. Aversio 11. Bonitas 42. Cupiditas. Forma 31. Juramentum 30. Omissio 17. Peccatum 141. Praesumptio 5. Purgatio 3. Radix 3. Varietas.
1 COMMUTATIO duplex: scilicet naturalis, idest rei ad rem, vel ad denarios, pertinens ad oeconomos vel politicos: alia propter lucrum, pertinens ad negotiatores 2-2, q. 77, 4, o. Vel Campsoria o.
2 Commutatio duplex: scilicet involuntaria, ut in nocumentis et voluntaria ut in contractibus 2-2, q. 61, 3, o. Negotiatio 2.
3 Commutatio sicut est in beneficiis, rependendo gratiam, sic et in offensis, puniendo 3ª q. 85, 3, 3m. * Proportio 12, 13. Usura 30, 31, 48, etc. Votum 42, 68, etc.
Commutativa. Aequalitas 8. Judicium 4. Justitia 21, 25, 34, 35, 73. Medium 28. Meritum 94. Poenitentia 8. Punitio 1. Restitutio 1. Retributio 1. Usura 30, 31, 48, etc.
Compar. Haeresis 148.
1 COMPARATIO operis ad opus, in bonitate vel malitia, fit tripliciter: scilicet secundum genus, finem et voluntatem. Quol. 3, q. 6, 3, 6m. * Abrenuntiatio. Absolutum 2. Accidens 55, 56. Actus 37, 52, 162, 176, 195. Agens 103.
2 Quae sunt diversorum generum, non sunt comparabilia 2, d. 24, q. 3, 6, 3m | Meta. 10, lect, 5, prinº | Phy. 7, lect. 7, o. * Amor 219. Angelus 31, 81. Anima 36, 190, 221, 279. Aquila 1. Attributa 17. Beatitudo 105. Clementia 12.
3 Comparatio illa Philosophi qua dicitur, sicut se habent colores ad visum, ita se habent phantasmata ad animam intellectivam, intelligitur de anima intellectiva ex parte illa qua corpori conjungitur, et non prout est intellectiva simpliciter: quia intellectus inquantum hujusmodi non respicit phantasmata, sicut patet de intellectu angelico 4, d. 50, q. 1, 1, 4m. * Cognitio 53.
4 Creatura dupliciter comparatur ad Deum: scilicet secundum commensurationem, et sic est quasi nihil: et secundum conversionem ad eum, et sic solum habet esse. Verit. q. 2, 3, 18m. Esse 98. * Aestimativa 1. Conceptio 8. Contemplatio 25. Corpus 13. Deus 81, 127, 157, 350. Dispositio 7. Excessus 1. Eucharistia 12, 128. Finis etc. Forma 68, 97. Idea 14, 15. Incarnari 15. Intellectus 17, 64, 143, 207. Judicium 12, 62. Justus 13. Phantasma 4.
5 Quae sunt unius generis possunt comparari rei quae non est in genere, scilicet Deo, non autem rei quae est in alio genere 1ª q. 4, 3, 2m | q. 6, 2, 3m. * Lex 60. Locus 12. Malum 59, 68. Mens 5, 6. Natura 4, 22. Objectum 12. Ordo 39. Participare 9. Pecca-

CONCILIUM

Concessio. Accommodare. Adoptio 6, 9. Angelus 601. Bonitas 217. Concedere. Confessio 75, etc. Consensus o. Creatio 6. Decimae 9, 19. Distinctio 29. Excommunicatio 12, 32. Gratia 155. Mutuum o. Persona 42. Poena 38, etc. Praestare. Providentia 21, 24. Restitutio 6, 16, 21. Solus 5, etc. Spiritus 23. Usura 82, 133.

1 CONCILIUM est, in quo judices inter se conferunt de agendis, sicut quo supplicio aliquis damnari oporteat 2-2, q. 158, 5, 3m.

2 Prohibitio vel sententia synodi vel concilii, se extendit tantum ad personas privatas, quarum non est determinare de fide 2-2, q. 1, 10, 2m.

3 Concilium solus Papa congregare potest, a quo non potest appellari ad concilium, sed e converso 1, q. 36, 2, 2m | 2-2, q. 1, 10, b. | c. fi. | 2m | Po. q. 10, 4, 13m. * Apollinaris 5. Donatus. Eutyches 1. Haeresis 91, 133. Religio 61.

4 Dignitas sex conciliorum, tempus, numerus episcoporum, sub quo Papa et imperatore, et qui haeretici sunt in eis condemnati, exponitur. Po. q. 10, 4, 13m | Opus. 20, lib. 3, c. 17 | 18. * Symbolum 6. Usura 231.

Concionari. Orpheus.

Concitari. Angelus 154. Dolor 24.

Concivis. Amor 119. Civis o. Civitas o. Praeceptum 132.

1 CONCLUSIO inquisitionis practicae, est duplex: scilicet sententia vel judicium in ratione, vel electio in voluntate 1a q. 83, 3, 2m | 1-2, q. 13, 1, 2m | 3, c. | q. 76, 1, c. | 2, d. 24, q. 2, 4, 2m. * Agibile. Angelus 336, 391. Articulus 2.

2 Propositio est causa conclusionis, ratione terminorum in genere causae materialis; sed est causa efficiens, ratione virtutis inferendi. Meta. 5, lect. 3, prin. | Phy. 2, lect. 5, fi. * Conceptio 14. Conscientia 3. Consilium 4. Credere 16. Demonstratio 4, etc.

3 Conclusio tunc solum sequitur ex principio quando sine illa principium non potest esse verum 1-2, q. 13, 6, 1m | Verit. q. 23, 4, 11m.

4 Tota virtus conclusionis, ex principiis primis trahitur 2, d. 24, q. 2, 4, 3m | Verit. q. 16, 2, c. | q. 17, 1, 1m | Quol. 3, 26, fi. | Quol. 8, 4, c. * Deus 6, etc. 114, 131, 289. Dispensatio 6. Docere 3. Error 1, 2, 3. Ethica. Finis 108. Geometria o.

5 Conclusio syllogismi operativi est singularis: ideo non concluditur nisi mediante propositione singulari 1a q. 86, 1, 2m | 1-2, q. 76, 1, c. | 2-2, q. 49, 2, 1m | 4, d. 50, q. 1, 3, 8m | Verit. q. 22, 4. 3m. * Habitus 69, etc. Intellectus 17, 43, 57, 74, 81. Jus 17, 29. Lex 49, etc. 51, 157. Malum 12. Mathematica 3. Pars 34. Principium 24, 25. Ratio 36. Sapientia 12, 13.

6 Conclusio particularis agibilis duplex: scilicet cognoscitiva tantum idest conscientia; et affectiva, idest electio 2, d. 24, q. 2, 4, 2m | d. 29, q. 3, 1, 1m | 1, c. fi. * Scientia 20, etc. 71, etc. Scire 2. Syllogismus 3, etc. Usura 241, 242, 295. Verbum 9. Veritas 26.

Concomitari. Amor 146, 240. Anima 88. Beatitudo 73, 74, 75. Aevum 9. Comes. Deus 296. Eucharistia 121. Generatio 20. Idea 42. Ignorantia 3. Intellectus 251. Intentio 15. Meritum 98. Poena 8, 24, 25, 57. Praecipere 2. Reduplicatio 1. Requiri 1. Vita 77. Voluntas 18, 21.

1 CONCORDIA dupliciter aufertur per discordiam: scilicet per se, idest scienter; et per accidens, idest praeter intentionem 2-2, q. 37, 1, c. * Accedere 3. Advocatus 6. Agens 102. Amicitia 4, 32. Amor 174. Charitas 147, 152. Comes. Consonantia. Cythara.

2 Concordia, secundum Hieronymum parvae res crescunt, discordia vero maximae dilabuntur 2-2, q. 37, 2, 3m. Discordia 4. * Convenientia o. Daemon 34. Dissensio 1. Justitia 22. Pax 8, 9. Professio 9. Sanctus 6. Testis 3, 4. Unio 10. Voluntas 64.

3 Concordia est consensus in iis quae amico videntur, non tamen in speculativis, quia in his, secundum Philosophum, potest sine amicitiae praejudicio discordari 3, d. 17, q. 2, 1, c.

Concreatum. Accidens 99. Angelus 352. Caelum 46. Creatio o. Forma 104, 115.

Concretio. Concretum. Verbum 86.

Concretum. Abstractum o. Accidens 7, 8, 9, 10, 35, 65, 99. Bonitas 131. Christus 46. Essentia 9. Forma 133. Mentiri. Nomen 28. Quantitas 5. Relatio 82. Relativum 5.

1 CONCUBINATUS nunquam licuit, etiam per dispensationem Dei 4, d. 33, q. 1, a. 3, q. 3, o. | Abraham 11. Ecclesia 6.

2 Immo concubinatus licuit Judaeis dispensatione Dei 4, d. 33, q. 2, a. 2, q. 1, 2m | Cg. 3, c. 125, fi.

3 Concubinae patriarcharum erant uxores, quo ad principalem finem matrimonii, scilicet prolem, non autem quo ad secundarium, scilicet regimen familiae 4, d. 33, q. 1, a. 3, q. 3, c. | 2m | L. fi. * Haereditas 2.

4 Concubinatus et quilibet coitus extra matrimonium est contra legem naturae et est peccatum mortale 2-2, q. 154, 2, o. | 4, d. 33, q. 1, 3, o. | q. 2, a. 2, q. 1, 2m | d. 41, a. 5, q. 1, c. | Cg. 3, c. 122 | Ma. q. 15, 1, 2, o. | Quol. 3, q. 5, 2, c. | Quol. 8, 15, c. | 1a Cor. 6, lect. 3, o. | 1a Thess. 4, lect. 1, me.

5 Ancilla est domini quo ad obsequium, non autem quo ad concubinatum 4, d. 33, q. 1, a. 3, q. 1, 4m | Ma. q. 15, 1, 2m.

Concubitus. Adulterium 6. Coitus o. Concubinatus o. Fornicatio. Matrimonium 50.

CONCUPISCIBILIS

1 CONCUPISCENTIA est appetitus delectationis sensitivae. Et est subjective in appetitu sensitivo. Et est tantum in concupiscibili 1-2, q. 30, 1, o. | q. 32, 3, 3m | 3, d. 26, q. 1, c. fi. * Amicitia 5, 12. Amor 23, 50, 97, 159, 162, etc. 164, 174, 223. Ancilla.

2 Concupiscentia est passio distincta ab aliis passionibus concupiscibilis, scilicet amore et delectatione, quia est de bono sensibili absente 1-2, q. 30, 2, o. | 3, d. 26, q. 1, 3, c. Appetitus 48. Aqua 14. Baptismus 168. Barbarus 2. Beatitudo 106. Charitas 62.

3 Concupiscentia dicit intensionem desiderii, zelus amoris, abominatio odii, accidia tristitiae, praesumptio spei, audacia confidentiae et furor irae 3, d. 26, q. 1, 3, c. | d. 40, 1, 3m | Verit. q. 26, 4, c. fi. | 8m. * Caro 3. Castitas 1. Cogitatio 10, etc.

4 Passio opposita concupiscentiae est innominata, ideo timor quandoque ponitur pro ea 1-2, q. 30, 2, 3m | 3, d. 26, q. 1, 3, c. | * Coitus o.

5 Concupiscentiarum aliquae bonae sunt, et aliquae malae 1-2, q. 34, 1. c. fi. * Concupiscibilis 2. Concupiscibilitas. Consanguinitas 10.

6 Concupiscentia duplex: scilicet naturalis, idest de bono conveniente secundum naturam animalis; et non naturalis, idest secundum apprehensionem. Prima convenit omni animali, secunda vero soli homini 1-2, q. 30, 3, o. | q. 31, 3, o. | q. 41, 3, c. | q. 77, 5, c. | 2-2, q. 117, 5, 2m. * Continentia 1, etc. Delectatio 36, 56.

7 Concupiscentia naturalis est finita in actu et infinita tantum in potentia; non naturalis autem est infinita actu. Et concupiscentia finis est infinita, sed eorum quae sunt ad finem est finita 1-2, q. 30, 4, o. Daemon 36. Dolor 23. Fames 1. Finis 106. Fomes 2. Fortitudo 43, 50. Gula 5.

8 Concupiscentia dupliciter est naturalis, scilicet secundum genus et secundum speciem 2-2, q. 142, 2, 2m | 2, d. 3, q. 1, 1, 4m | Ma. q. 4, 2, 1m.

9 Concupiscentia est naturalis homini, tantum ut recta secundum rationem: si autem limites rationis trascendit inest ei contra naturam 1-2, q. 82, 3, 1m | q. 85, 3, 3m | 8, q. 15, 2, 2m | 2, d. 30, q. 1, 1, 4m | Ma. q. 4, 2, 1m | 3m. * Haeresis 10, 11. Incontinentia o. Involuntarium 4. Ira 63, etc. 73, etc. Labor 2, 3. Lac 2.

10 Concupiscentia est naturalior quam ira ratione objecti et subjecti, secundum naturam generis et corporis; sed e converso secundum naturam speciei et individui et animae 1-2, q. q. 46, 5, o. | 2-2, q. 156, 4, c. * Latere. Lex 15, 16, 99, 101. Liberalitas 4, 8. Litigium 1.

11 Concupiscentia vel cupiditas est primus effectus amoris. Ideo Augustinus saepe ponit eas pro eo 1-2, q. 36, 2, c. * Maria 8.

12 Concupiscentia praecedens actum rationis et voluntatis, diminuit peccatum, sequens vero auget 1-2, q. 73, 6, 2m | 2, d. 22, q. 2, 5m.

13 Concupiscentia carnis contra spiritum quando ratio ei resistit, non est peccatum sed est materia exercendae virtutis 1-2, q. 80, 3, 3m. * Martinus.

14 Concupiscentia non ligat totaliter rationem 2-2, q. 150, 4, 3m. Coitus 4. Infra. * Matrimonium 58, 67, etc. 144. Mulier 14, 16, 17, 18. Ornatus 5, etc.

15 Immo in concupiscentia absorbetur usus rationis, propter vehementiam delectationis 1-2, q. 34, 1, a. 1 | 1m | q. 37, 1, 2m | q. 72, 2, 4m | 2, d. 20, q. 1, 2m | 4, d. 9, art. 3, q. 5, c. | * Passio 39. Pax 18. Peccatum 192, 205, 283, 291, 293, 337.

16 Concupiscentia dicitur esse sine ratione, non quidem quia totaliter auferat judicium rationis, sed quia in nullo procedit secundum judicium rationis, nisi sit tanta ut faciat insanire, tunc enim ligat totaliter rationem 2-2, q. 150, 4, 3m | q. 156, 4, 2m | * Pollutio 1, 5, 9, 10. Praeceptum 55, 57.

17 Concupiscentia non reprimitur satisfaciendo ei, sed magis augetur secundum se. Sed ut ordinatur ratione, reprimitur quo ad corruptelas ejus 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 2, c. | d. 26, q. 2, 3, 4m | Cg. 3, c. 136, 5m | Ethi. 3, fi. * Prohibitio 3. Radix 3. Rixa 4.

18 Immo concupiscentia reprimitur satisfaciendo ei 4, d. 26, q. 2, 3, 4. * Semen 12.

19 Debilitas concupiscentiae ex charitate vel temperantia, auget meritum, sed ex pronitate vel commoditate diminuit 2-2, q. 155, 4, 2m.

20 Concupiscentia accensa minuit iram et e converso 1a q. 81, 2, c. * Sobrietas 5. Spes 61, 69. Superbia 14, 18. Tabernaculum 3.

21 Intemperantia et concupiscentia tripliciter sunt pueriles, non quia sint in pueris, sed quia assimilantur eis, scilicet appetendo turpia, idest contra rationem, crescendo et refrenando 2-2, q. 152, 2, o. | q. 151, 2, 2m | Ethi. 3, fi. * Temperantia 1, 5, etc. Timor 9. Turpiloquium. Venus 2, 3. Verbum 69. Vinculum 2. Virginitas 4, 20, etc. 39.

22 Omnis concupiscentia inordinata prohibetur duobus ultimis praeceptis decalogi 3, d. 40, 1, o. | 2, 3m. * Ira 73, etc.

1 CONCUPISCIBILIS est de bono secundum sensum absolute, sed irascibilis, ut est arduum 1a q. 59, 4, 3m | q. 81, 2, o | q. 82, 5, c. | 1-2, q. 23, 1, o. | 2, c. | q. 25, 1, c. | 1m | q. 26, 1. c. fi. | q. 30, 1, c. | 2-2, q. 123, 1m | q. 129, 1, 1m | 2, d. 42, q. 2, 3, c. | 3, d. 26, q. 1, o. | q. 2, a. 3. q. 1, 4m | d. 27, q. 1, 2, 5m | Verit. q. 25, 2, 3, c. | q. 26, 4, c. | Ma. q. 8, 3. c. | q. 11, 1, 6m | Virt. q. 4, 2,

Jacobo promulgata 4, d. 16, L. me^o | d. 17, q. 3, a. 1, q. 5, 2^m | a. 3, q. 1, 1, o.

21 Confessio fuit figurata in baptismo Joannis et in missione leprosorum ad sacerdotes 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 5, 2^m.

22 Confessio figurata fuit in resuscitatione Lazari 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 1, b.

23 Confessio facienda sacerdotibus instituta fuit a Christo, quando dedit Apostolis potestatem remittendi peccata 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 1, 1^m.

24 Confessio facta soli Deo, quae fit per recognitionem peccati, est de jure naturali, non autem confessio sacramentalis, quae fit homini sponte ad remissionem peccatorum consequendam a Deo, sed tantum de jure divino 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 2, o. | a. 2, q. 2, 1^m | d. 21, c. 3, a. 1, q. 1, 2^m.

25 Immo obligatio ad confessionem sacramentalem, est de jure positivo 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 3, o.

26 Confessio sacramentalis, est de necessitate salutis, quo ad remissionem culpae, non autem quo ad remissionem poenae temporalis 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, 1^m.

27 Cui dimissa est tota poena per contritionem, necessaria est confessio et satisfactio, quia utraque est in praecepto, et incertus est 4, d. 17, q. 2, a. 1, q. 1, 3^m | a. 5, q. 2, 1^m | q. 3, a. 1, q. 1, 1^m | d. 21, q. 2, 2, 1^m | 3^m.

28 Confessio ad hoc est necessaria, ut poenitens satisfactionem accipiat, secundum modum delicti 4, d. 16, q. 2, art. 2, q. 3, c.

Confessio est necessaria ei qui commisit peccatum mortale 4, d. 17, q. 3, a. 1. q. 1, o. | Cg. 4, c^o 71, me^o etc. Rom. 11, lect. 4, fi.

29 Omnes tenentur confiteri ex statuto ecclesiae, sed ex vi sacramenti tantum existens in peccato mortali 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 3, o.

30 Oppositum videtur dicere 4, d. 16, q. 2, a. 2, q. 3, 3^m | d. 17, q. 3, a. 1, q. 3, 3^m | a. 3, q. 5, 4^m | L. 9^m.

31 Papa potest dispensare, quod differatur confessio, non autem quod totaliter dimittatur 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 5, o. | d. 21, q. 3, a. 1, q. 1, 2^m | Cg. 4, c^o 72, fi. | Quol. 1, 10, o. * Abscondere 4. Eucharistia 20, etc. Missa 8, 9.

32 Nullus tenetur statim confiteri, nisi propter communionem Eucharistiae vel propter periculum mortis 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 4, o. | Quol. 1, 11, o.

33 Nullus tenetur confiteri de peccato originali 4, d. 16, q. 1, a. 2, q. 1, 2, o.

34 Nullus tenetur confiteri de peccatis venialibus, sed laudabile est quod homo ea confiteatur 4, d. 16, q. 2, a. 2, q. 3, o. | q. 3, a. 2, q. 5, c. | 1^m | d. 17, q. 3, a. 1, q. 3, c. | 3^m | a. 3, q. 3, o. | q. 5, 4^m | Opus. 12, a. 6.

35 Nullus debet confiteri peccatum quod non commisit 4, d. 21, q. 2, 2, 3, o. Immunditia 4. * Circumstantia 13. Cogitatio 11, 12.

36 Nullus debet exprimere in confessione personam cum qua peccavit, nisi aliter non potest possit exprimere speciem sui peccati 4, d. 16, q. 3, a. 2, q. 5, 5^m | Opus. 12, a. 6.

37 Quilibet tenetur conteri de peccato mortali, cum proposito non peccandi, et tenetur confiteri peccatum suum, quod dubitat esse mortale, et causas vel occasiones sufficientes peccati mortalis, sive circumstantias aggravantes in infinitum 3^a q. 87, 1, c. | 1^m | 4, d. 10, q. 2, a. 2, q. 5, o. | d. 21, q. 2, 3, 3^m. Opus. 12, a. 6, | Opus. 64, c^o 14. Circumstantia 13. * Poena 99. Poenitentia 73, etc. Verecundia 3, 7, 9.

38 Homo debet confiteri duo: scilicet mala quae gessit, et bona omissa. Psal. 31.

39 Quilibet tenetur confiteri omnia peccata, licet confessor non possit absolvere de omnibus 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 2, 4^m.

40 Quilibet tenetur confiteri numerum suorum peccatorum sicut potest, quia peccatum in specie non est unum peccatum numero, sed multa. Contritio etiam est in conspectu Dei, qui uno intuitu omnia videt. Sed confessio fit homini cui sigillatim oportet omnia exponi. Et praeterea oportet de omni peccato mortali quod memoriae occurrit, singulariter dolere 3^a q. 87, 1, c. | 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 2, o. | d. 21. L. $prin^o$. | Opus. 4, c^o 4, fi. | Opus. 12, a. 6. * Usura 280, 314.

41 Non confitens aliquod peccatum, propter ignorantiam facti, aut quia oblitus est, excusatur a fictione; non autem si propter ignorantiam juris 2-2, q. 53, 2, 2^m | 14, d. 21, q. 2, 2, 4^m.

42 Cum in foro poenitentiali cuilibet sit credendum, et pro se, et contra se, proprius sacerdos, scilicet parochialis, debet credere eum confessum esse, si se confessum fateatur 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 5, 2^m | 4^m | Quol. 1, q. 6, 3, o. | Opus. 12, a. 6, | Opus. 19, c^o 4, ad 5^m.

43 Circumstantiae particulares peccati carnalis, quae in speciem peccati mortalis trahunt, licet appetitum moveant in confitente, vel in sacerdote, semper sunt confitendae, quia gratia quae in sacramento poenitentiae datur, restaurat si qua inclinatio ad peccatum, ex talium cogitatione perveniat in confitente, vel in sacerdote, secundum Gregorium 4, d. 16, q. 3, a. 2, q. 5, 4^m | d. 19, L. fi. | Opus. 64, c^o 12, $prin^o$ | 21, 1. Circumstantia 13. Infra.

44 Si autem circumstantiae non aggravant in infinitum, novam speciem peccati mortalis conferendo, quandoque laudabiliter reticentur, adhibita debita discretione, secundum considerationem turpitudinis circumstantiae, et secundum pronitatem inclinationis ad peccatum, ex ejus confessione in ipso confitente, vel in sacerdote 4, d. 16, q. 3, a. 2, q. 5, 4^m | d. 19, L. fi. | Opus. 64, c^o 21.

45 Homo non confitetur sufficienter peccatum suum, nisi speciem confiteatur peccati, quae cognosci non potest nisi per circumstantias trahentes in aliud genus peccati, ex quibus peccatum specificatur | Opusc. 12, a. 6, $prin^o$.

46 Reiteratio confessionis ejusdem peccati, est de consilio. Et cum dicitur, quod in prima absolutione tantum dimittitur, vi clavium, quantum dimitti potest, sed tamen valet iterata confessio, tum propter instructionem, tum propter majorem certitudinem, tum propter intercessionem confessoris, tum propter verecundiae meritum, hoc non videtur verum: quia et si haec esset ratio confessionem iterandi, non tamen esset ratio iterandi absolutionem, praecipue in eo qui non habet causam dubitandi de praecedenti absolutione. Ita enim poterit dubitare post secundam absolutionem, sicut post primam. Sicut videmus, quod sacramentum extremae unctionis non iteratur super eumdem morbum, eo quod totum quod per sacramentum fieri potuit, semel factum est. Et praeterea, in secunda confessione non requireretur quod haberet claves ille cui fit confessio si nihil ibi vis clavium operatur 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 5, 4^m | a. 5, q. 2, c. | L. fi. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 2, 4^m | Opus. 7, c^o 9, me^o 3, etc.

47 Nullius puri hominis auctoritate, potest aliquis compelli ad reiterandum confessionem rite factam ei qui potuit absolvere 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 5, 4^m | Quol. 1, 12, 1^m. * Operatio 61, etc. Poena 99. Usura 280. Verecundia 3, 7, 9.

48 Confessio ficta idest sine contritione, non est necessario reiteranda 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 1, o. | d. 21, q. 3, a. 1, q. 1, 1^m.

49 Dimittens aliquod peccatum ex oblivione, non tenetur reiterare confessionem factam, eidem vel alteri 4, d. 17, q. 3, a. 4, 2, 3^m.

50 Recidivans, non tenetur reiterare confessionem, in speciali nec in generali, eidem nec alteri 4, d. 22, q. 1, 4, o. Abscondere 4.

51 Dimittens scienter aliquod peccatum mortale, tenetur reiterare totam confessionem, quia nulla fuit 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 2, o.

52 Confessio potest esse informis, quo ad sacramentum, non autem quo ad fructum meriti 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 1, o.

53 Confessio debet habere sexdecim conditiones: scilicet simplex, humilis, pura, fidelis, frequens, nuda, discreta, libens, verecunda, integra, secreta, lacrymabilis, accelerata, fortis, accusans, et parere parata 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 4, o. | Psal. 31.

54 Confessio debet esse integra, quia quilibet tenetur omnia peccata sua uni confiteri 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 2, o. | Opus 4, c^o 4, fi. | Opus. 12, a. 6.

55 Confessio potest fieri per scripturam, vel interpretem, in necessitate tantum, aliter nulla asset 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 3, o. | Quol. 1, 10, o. * Verecundia 3, 7, 9.

56 Confessio aperit paradisum, et dat spem salutis 4, d. 17, q. 3, a. 5, q. 3, 4, o.

57 In confessione datur gratia, vel augetur, ideo liberat a culpa 4, d. 17, q. 3, a. 5, q. 1, o. | q. 3, c. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, c. | q. 2, c. | 4^m | d. 22, q. 2, a. 1, q. 3, c. | Quol. 1, 10, 11, c. Quol. 4, 10, | c. | Psal. 31, me^o 3, 4. * Absolvere 40. Ira 40. Peccatum 374.

58 Confessio dupliciter liberat a poena aeterna, et diminuit poenam temporalem: scilicet vi clavium, et ut poenosa 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, 1^m | a. 3, q. 5, 4^m fi. | a. 5, q. 2, o. | q. 3, c. | L. me^o | d. 18, q. 1, a. 3, q. 2, o. | d. 20, a. 1, q. 2, 3^m | a. 2, q. 1, c. | d. 22, q. 2, a. 1, q. 3 | Cg. 4, c^o 72, fi. | Opus. 7, c^o 9, etc. | Psal. 31, me^o 3. Poena 99. Satisfactio 4. * Verbum 76.

59 Confessus et absolutus, minus punietur in purgatorio, quam contritus tantum 4, d. 17, q. 3, a. 5, q. 2, 2^m | d. 18, q. 1, a. 3, q. 2, c. | d. 20, a. 1, q. 2, 3^m | a. 2, q. 1, c.

60 Peccatum dimittitur ante actualem confessionem factam sacerdoti, non autem ante propositum ejus, quia nunc esset haeresis 4, d. 16, q. 1, a. 1, q. 2, 2^m | d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, 1^m | a. 5, q. 1, c. | q. 3, 2^m | L. 9^m | d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, c. | d. 21, q. 2, 2, c. | d. 22, q. 2, a. 1, q. 2, 1^m | q. 3, o. | Cg. 4, c^o 72, fi. | Quol. 4, 10, c.

61 Confessio facit de mortali veniale, non mutando in culpam venialem, sed dando veniam 4, d. 17, q. 3, a. 5, q. 1, 2^m.

62 Confessio generalis sacramentalis delet venialia, quo ad culpam et poenam, in toto vel in parte, quadrupliciter: scilicet ex contritione, humilitate, oratione, et vi clavium. Non sacramentalis autem, tantum tribus primis modis 4, d. 21, q. 2, 1, 1^m.

63 Confessio generalis, quae fit in missa, prima, et completorio, delet peccata venialia, et etiam mortalia oblita 4, d. 21, q. 2, 1, 2^m.

64 Peccans in confessione, nihil consequitur, quia confessio non imprimit characterem, sed tantum gratiam 4, d. 22, q. 2, a. 2, q. 3. c. | Quol. 1, 10, o. | 8, c. | fi. | Quol. 12, 16, o.

65 Confessio sacramentalis, est soli sacerdoti facienda loco Dei: quia qui confitetur sacerdoti, non confitetur ei ut conservo, sed ut Deo 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 1, o. | q. 4, c. | 4^m | L. fi. | d. 18, q. 2, a. 2, q. 2, c. | d. 21, q. 3, 3, o | Cg. 4, c^a 72, fi.

CONFIRMATIO

CONFORMITAS

CORRECTIO

CREATIO

1 CREATIO magis respicit esse, quam naturam, vel rationem 3ª q. 2, 7, 3m. * Dies 11, etc. Esse 9, etc. Malum 14.

2 Actio Dei, scilicet creatio, primo terminatur ad esse, sed ad naturam ex consequenti; actio autem creaturae, scilicet generatio, e converso. Poª q. 3, 16, 21m | Opus. 37, cº 4. Agens 18.

3 Creatio passiva, secundum esse ut inhaeret est naturaliter posterior creatura, et est subjectivae in ea; sed secundum rationem ejus, ut causatur ex actione Dei, est prior 1ª q. 45, 3, 2m | 3m | 2, d. 1, q. 1, 2, 4m | Cg. 2, cº 18 | Poª q. 3, 3, 3m | q. 7, 9, 5m | q. 10, 1, 3m | Opus. 9, q. 94 | 95.

4 Creationem esse ratio demonstrat 1ª q. 45, 2, o. | 2, d. 1, q. 1, 2, c. | Cg. 2, cº 16 | 18 | Poª q. 3, 1, o. | Opus. 37, cº 4, prinº | Phy. 8, lect. 2, prinº.

5 Ratio naturalis, magis assentit creationi, quam conversioni Eucharistiae 4, d. 8, q. 2, 3, 2m | d. 11, q. 1, art. 3, q. 3, 1m.

6 Philosophi concedunt creationem esse, sed ab aeterno 1ª q. 46, 2, 1m | 2m | d. 1, q. 1, 2, c. | 5, 16m | 4, d. 11, q. 1, a. 3, q. 3, a. 1 | Poª q. 3, 14, 16m | Opus. 15, cº 9 | Opus. 37, cº 4, prinº | Phy. 8, lect. 3, fi. * Opus. 1, etc.

7 Immo voluerunt motum incoepisse per viam naturae, idest per generationem. Meta. 12, lect. 6 | lect. 7.

8 Creatio non est mutatio proprie 1ª q. 45, 2, 2m | 3, o. | q. 46, 1, 5m | 2, d. 1, q. 1, 2, 2m | 5, 8m | Cg. 2, cº 1, 8m | 17 | 18 | 20, 2m | 36, 1m | 2m | Poª q. 3, 2, o. | 3, c. | 4m | Opus. 9, q. 98 | Phy. 8, lect. 2, prinº 1, 3. * Actio 10. Ars 25. Beneficium 16.

9 Creatio non est motus, nec terminus motus 1ª q. 45, 2, 3m | 3, c. | q. 46, 3, 2m | 2, d. 1, q. 1, 2, 2m | 3m | Cg. 2, cº 17 | 19, 1m | 20, 2m | 21, 4m. * Dicere 4, 7. Facere 3. Idea 23. Imago 36. Manus 4, 5. Miraculum 12, 13. Misericordia 45.

10 Creatio est emanatio universalis entis ex nihilo 1, q. 45, 1, o. | 4, 1m | 2, d. 1, q. 1, 2, c. Deus 453. Nihil 1. Infra.

11 Creatio est actio terminata ad exteriorem effectum, sicut etiam gubernatio, sine cujus existentia, hujusmodi actio non potest intelligi 1, d. 40, q. 1, 1m | Cg. 1, cº 79, fi. * Persona 28. Sabbatum 1, 2.

12 De ratione creationis est, nihil praesupponere in re, cui naturaliter prius convenit non esse quam esse 1ª q. 65, 3, c. | 2, d. 1, q. 1, 2, c. | 5, 16m | Poª q. 3, 4, c.

13 Creatio non admiscetur in operibus naturae nec artis, sed praesupponitur 1ª q. 45, 8, o. | 2, d. 1, q. 1, 3, 5m | Poª q. 3, 8, o. Ars 25. Deus 452.

14 Creatio importat habitudinem creaturae ad creatorem, cum quadam novitate, sive inceptione q. 45, 3, 3m | Poª q. 3, 3, c. | 2m | 6m.

15 Creare nihil aliud est, quam absque materia praejacenti, aliquid producere 1ª q. 65, 3, c. | Cg. 2, cº 16, fi. * Agens 19. Ars 26. Infra. Tempus 20, 29.

16 Creatio est productio rei secundum totam substantiam suam nullo praesupposito 2ª q. 65, 3, c.

17 Creatio relatio sola est, sed fieri est passio. Opus. 9, q. 95.

18 Creatio est ad totum esse, et ad principia ex quibus res constituitur. Opus. 37, cº 4.

19 Creatio nominat potentiam activam, qua res in esse producuntur, ideo est sine praesuppositione materiae, et prioris agentis. Poª q. 3, 4, c. * Vacuum 1.

20 Creatio activa, est essentia Dei, cum relatione rationis ad creaturas. Passiva vero, est in creatura, et est accidens ejus, de praedicamento relationis, scilicet habitudo habentis esse ab alio, et consequens operationem Dei 1ª q. 45, 3, o. | 1, d. 35, L. fi. | 2, d. 1, q. 1, 2, 4m | 5m | Cg. 2, cº 18 | Poª q. 3, 3, o. | Opus. 3, cº 98 | Opus. 9, cº 94 | 95.

21 Creatio passive sumpta, est aliquid in re creata, quia creatio activa est actio transiens, relinquens effectum exteriorem 1ª q. 45, 3, o. | 1, d. 40, q. 1, 1, 1m | Poª q. 3, 3, o.

22 Nullum corpus potest creare 1ª q. 45, 5, c. | Cg. 2, cº 20 | Verit. q. 5, 9, c. fi. * Adoptio 19. Agens 16. Appropriatio 29.

23 Solus Deus creat 1ª q. 45, 5, o. | q. 47, 1, c. | q. 65, 3, c. | q. 90, 3, c. | q. 104, 3, 1m | 1, d. 37, q. 1, 1, c. | 2, d. 1, q. 1, 3, o. | 4, c. | d. 14, 3, c. | d. 15, q. 1, 2, c. | 4, d. 5, q. 1, 2, c. | d. 18, q. 2, 2, c. | 4, d. 5, q. 1, art. 3, q. 3, o. | d. 47, q. 1, art. 1, q. 3, c. | Cg. 2, cº 21 | 41, 8m | 85 | 96 | 120, 4m | 6m | Libº 3, cº 68 | 102, 3m | 120 fi. | Libº 4, cº 7, 14m | 17, 6m | 34, 28m | Verit. q. 5, 8, c. fi. | 2m | 9, c. fi. | q. 27, 1, 3m | 3, c. | Poª q. 3, 4, c. | 5, o. | Quol. 3, 6, c. | Opus. 3, cº 70 | 94 | 95 | Opus. 15, cº 10 | Psal. 40, fi. Agens 16. * Auctoritas 2. Bonitas 14. Causa 68. Cognitio 31. Cooperari 2, 3. Creator. Deus 362, 395, 413, etc. Esse 13.

24 Potentia creandi, non est communicabilis creaturae 2, d. 1, q. 1, 3, c. | 4m | 4, c. | 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 3, o. | Verit. q. 27, 3, 17m | Poª q. 3, 4, o. * Factum 1. Finis 11, 12. Gratia 70. Haeresis 57, 58, 59. Idea 23. Instans 14, 15. Justificatio 16. Malitia 9.

25 Oppositum videtur dicere a simili 2, d. 1, q. 1, 3, o. | 4, d. 5, q. 1, art. 3, q. 3, 5 | d. 8, q. 2, 3, 4m.

26 Creare requirit potentiam agentis infinitam 1ª q. 32, 1, 2m | q. 45, 5, 3m | q. 65, 3, 3m | d. 5, q. 1, a. 3, q. 3, c. | 1m | Cg. 2, cº 20, 4m | Poª q. 3, 4, c. | 16, 20m. * Manus 4, 5. Plato 8. Religio 5. Solus 10. Trinitas 13. Vacuum 1.

CREATIO

27 Oppositum videtur dicere 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 3, 5m. * Unio 11, 12, 13.

28 Majus est, non indigere conservari ab aliquo, quam creare. Poª q. 5, 2, 1m.

29 Deus non potest communicare creaturae potentiam creandi aliquid, virtute propria et principaliter, nec instrumentaliter 1ª q. 45, 5, c. | 3m | 2, d. 1, q. 1, 4, c. | 4, d. 5, q. 1, art. 3, q. 3, c. Cg. 2, cº 21, 5m | 6m | Poª q. 3, 4, o. | q. 5, 2, 1m.

30 Immo potest instrumentaliter 2, d. 1, q. 1, 3, o. | 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 3, 5m.

31 Esse Dei est ratio creandi, non autem essentia ejus. Sed in creaturis, essentia est ratio agendi, non autem esse. Opus. 37, cº 4.

32 Creare, est commune toti Trinitati 1ª q. 45, 6, o. | 2. Prol. meº. Poª q. 9, 5, 20m.

33 Pater et Filius, sunt unus creator, et non plures, licet sint plures creantes et non unus 1, d. 11, 4, 2m | d. 29, 4, 2m.

34 Oppositum videtur dicere a simili 1ª q. 36, 4, 7m.

35 Philosophi dixerunt, quod intelligentia superior creat inferiorem, et animam, et corpus caeli moti ab ea 1ª q. 8, c. | q. 45, 5, c. | q. 65, 3, c. | 2, d. 1, q. 1, 3, c. | d. 18, q. 2, 2, c. | 3, d. 16, q. 1, 3, 3m | 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 3, 1m | Cg. 2, cº 21, fi. | 41, prinº | Poª q. 3, 4, c. | 16, c. meº.

36 Creatio rerum, immediate est a Deo Opus. 3, cº 95.

37 Omne ens praeter Deum est creatum a Deo 1ª q. 44, o. | q. 45, 2, c. | q. 65, o. | 1-2, q. 79, 2, c. | 1, d. 36, q. 1, 1, c. fi. | 2m | 3m | 2, d. 1, q. 1, 2, 3, o. | d. 37, q. 1, 2, o. | q. 2, 2, c. | 3, d. 2, q. 1, a. 3, q. 2, c. | Cg. 2, cº 6 | 15 | 16 | Poª q. 3, 16, c. | Opus. 3, cº 68 | 69 | Opus. 15, cº 9.

38 Res simplex non potest fieri nisi per creationem 1, q. 118, 1, c. * Accidens 99. Adam 36, 38, 90, etc.

39 Primum subsistens in unoquoque, est tantum a Deo, et per creationem tantum. Quol. 3, 6, c. * Agens 16, 81, 109. Aqua 10.

40 Prima individua cujuslibet speciei producta sunt per creationem tantum 1ª q. 45, 5, 1m | q. 65, 4, c. | 1-2, q. 5, 7, 2m | 2, d. 1, q. 1, 4, c. | 5, 10m | d. 18, q. 2, 2, c. | d. 20, q. 1, 1, 4m | Opus. 3, c. 95. * Assumere 50, 54. Avaritia 8, 12. Beatitudo 9, 64, 82, 83, 125.

41 Omne subsistens sine materia vel cum materia in potentia ad unam tantum formam est tantum a Deo, et per creationem tantum. Quol. 3, 6, c. * Bonitas 41. Carentia. Charitas 2, 106. Causa 67. Caelum 12, 46, 47, 84, 122. Comprehendere 6. Compositio 5, 7. Concausatum. Corpus 25, 58. Costa 6. Defectus 12.

42 Sola supposita, proprie dicuntur creari 1, q. 45, 4, o. | 7, 2m | 8, o. | Verit. q. 27, 3, 9m | Poª q. 3, 1, 12m | 3, 2m | 8, 3m | Quol. 9, 11, o. | Opus. 37, cº 4.

43 Creatio est habentis prius natura non esse quam esse, non autem generatio aeterna Filii Dei 2, d. 1. q. 1, 2, c. * Determinatio 1.

44 Creatio passiva creatur, non quidem alia creatione, sed seipsa 1, q. 45, 3, 2m | 2, d. 1, q. 1, 2, 5m | Cg. 2, c. 18. | Poª q. 3, 3, 2m.

45 Oppositum videtur dicere a simili 2, d. 27, 2, 1m * Aeternitas 19. Christus 1, 11, 25, 26. Deus 102, 159, etc. 215. Differre 10. Elementum 25, 26. Ens 9, 11, 12. Esse 26. Eucharistia 105. Filiatio 35. Finitum 3. Forma 104, 115, 138. Fruitio 4, 8. Gratia 17, 47, 48, 66, 70, 140. Habitus 39, 69. Haeresis 44, 57, 82, 129. Imago 35, 146. Incipere 2. Infinitum 2, etc. 8. Intellectus 71. Justitia 77. Lex 64, 65. Liber 13. Lux 10, 17. Manichaeus 2. Maria 59. Materia 48. Meritum 14. Miraculum 3, etc. Misericordia 45. Motus 36. Moyses 2. Mundus 1, 3, 12. Necessitas 14, 18. Nihil 1, 3. Operatio 33. Peccatum 338, 431. Poenitentia 130. Perfectio 13. Processio 62. Resurrectio 8. Sapientia 11. Scientia 158. Stella 1. Tenebrae 1. Terra 14. Trinitas 18. Unio 11, etc. Usura 32. Veritas 59. Vestigium 7, 9. Virtus 142, 189, 270. Vita 9, 22, etc. Vocatio 1, 5.

46 Creatio facta est in principio temporis, mensurantis motum primi mobilis, sicut in adjacente creationi, non autem sicut in mensurante eam, quia simul fuerunt 1, q. 46, 3, c. | 1m | 2, d. 1, q. 1, q. 1, 6, 3m | Quol. 5, q. 1, 1, c. | Opus. 9, q. 100. * Adoptio 19. Adoratio 9. Ars 25. Bonitas 14, 41.

47 Initium creationis non potest ratione investigari 2, d. 1, q. 1, 3, c. * Dies 11, etc. Aequinoctialis 2. Eucharistia 107. 113. Generatio 1.

48 Creatio est in instanti 1. q. 63, 5, c. | q. 74, 1, 1m | 2, d. 1, q. 1, 2, 3m | Cg. 2, cº 19 * Imago 35, etc. Justificatio 16. Lux 10, 17.

49 Immo principium temporis, non est mensura creationis 1ª q. 46, 3, 1m. * Malum 14. Operatio 33. Sabbatum 1, 2.

50 Immo mensuratur aevo, vel tempore large sumpto pro numero cujuscumque successionis 2, d. 1, q. 1, 6, 3m | Verit. q. 8, 4, 15m

51 Creatio est prima actio, quia nullam praesupponit, sed praesupponitur a qualibet alia 1ª q. 45, 1, 2m | Cg. 2, cº 21, prinº.

52 Creatio nihil praesupponens, differt a generatione, quia generatio praesupponit materiam, et ab omni alia mutatione, quia praesupponit subjectum 2, d. 1, q. 1, 2, c. Agens 19. Ma. 8.

53 Creatio aliqua praesupponit materiam in qua, non autem materiam ex qua 1ª q. 45, 1, 1m | 2, d. 17, q. 2, 2, 3m | 4, d. 5, q. 1, 2, c. | Poª q. 3, 4, 7m.

CREDERE

D.

DECIMAE — DEFECTUS

Deceptio quae est finis fraudis, ordinatur ad pecunias congregandas, quod est finis avaritiae. Ma. q. 8, 1, c. me°. * Adam 29, 30. Angelus 298, 313, 394, etc. Apparere 11. Cognitio 75. Defraudari. Daemon 8, 9, 55, 72, etc. 102. Fallere. Fraenum. Illusio. Joachim 1. Lepra 1. Magi 6, 9. Matrimonium 59, 60. Miraculum 46. Simplicitas 2. Stultitia 2, 4.

Decernere. Praeceptum 149.

Decertare. Militans. Pugna. Timor 10.

Decidere. Conservatio 12. Gratia 50. Pollutio 1.

Decimari. Abraham 21.

1 DECIMAE non solvebantur ex praecepto ante legem: quia non erant determinati ministri 2-2, q. 87, 1, 2m | Hebr. 7, lect. 1, me°.

2 Oblationes et decimae in veteri lege erant sacramenta. Non autem nunc, quia tunc erant ut figurales, nunc autem ut morales 3a q. 65, 1, 7m | 4, d. 2, q. 1, 2, 10m. Sacramentum 115. * Decimari.

3 Decimae non erant oblationes, nec sacrificia, quia non offerebantur Deo immediate, sed ministris ejus 2-2, q. 85, 3, 3m.

4 Decimatio est actus moralis, inquantum offertur ad cultum Dei, et ad sustentationem ministrorum ejus. Sed est figuralis, inquantum significat imperfectionem dantis decimas 3a q. 31, 8, c. | q. 65, 1, 7m | 3, d. 3, q. 4, a. 3, q. 1, c. | 4, d. 1, q. 2, a. 2, q, 3, 2m | d. 2, q. 1, 2, 4m | 10m | Quol. 2, 8, o. | Matth. 23, me°. Hebr. 7, lect. 1, me°. * Sacrificium 32.

5 Decimae figurabant baptismum, inquantum a dante aliquid auferebatur 4, d. 1, q. 1, 2, 4m.

6 Praeceptum de solutione decimarum, quo ad sustentationem ministrorum Dei, est morale, et juris naturalis. Sed quo ad certum numerum, est judiciale. Sed quo ad significationem ejus, est caeremoniale. Et quo ad Christianos, est praeceptum ecclesiae positivum 2-2, q. 87, 1, o. | Quol. 2, 8, o. | Quol. 6, 10, c. | Matth. 23, me° | Hebr. 7, lect. 1, me° | lect. 2, me°.

7 In doctrina Christi et Apostolorum, continetur praeceptum de decimis, quantum ad id quod est morale tantum 2-2, q. 87, 12m | Quol. 2, 8, c. | Hebr. 7, lect. 2, me°.

8 Ecclesia pensatis opportunitatibus personarum et temporum, potest determinare aliam partem ad solvendum, quam decimam 2-2, q. 87, 1, c. | Quol. 2, 8, c. fi. | Matth. 23, me°.

9 Jus percipiendi decimas, potest vendi ecclesiae. Non autem laicis, licet fructus quandoque eis concedantur 2-2, q. 87, 3, c. | 3m | q. 100, 4, 3m | 4, d. 25, q. 3, a. 2, q. 3, 4m | Quol. 2, 8, d. * Spirituale 2.

10 Decimae possunt dari in feudum 2-2, q. 87, 3, 3m.

11 Fructus decimarum possunt redimi de manu laicorum, auctoritate episcopi. Sed una ecclesia non potest ab alia emere jus percipiendi decimas 4, d. 25, q. 3, art. 2, q. 3, 4m.

12 Non solvens decimas ubi non est consuetudo, non peccat, si est paratus solvere ad mandatum ecclesiae 2-2, q. 87, 1, 5m | Quol. 2, 8, o. | Quol. 6, 10, 2m.

13 Decimatio non convenit Christo, sed cuilibet alii, quia significat liberationem a peccato originali 3a q. 31, 8, o. | 3, d. 3, q. 4, 3, o. | 4, d. 1, q. 2, a. 2, q. 3, 2m | d. 2, q. 1, 2, 4m. * Abraham 21. * Jacob 6. Sacramentum 115.

14 Judaei dabant decimas praediales, non autem personales 2-2, q. 87, 2, 1m.

15 Judaei dabant tres decimas, ex praecepto Dei. Primas ministris, sicut et nunc. Secundas in sacrificia, quae cessaverunt. Tertias pauperibus, quae nunc plus debentur 2-2, q. 87, 1, 4m.

16 Pauper tenetur dare decimas sacerdoti, licet sit dives 2-2, q. 87, 3, 1m | 4, 4m | Quol. 6, 10, o.

17 Omnes clerici tenentur dare decimas Papae, si petat 2-2, q. 87, 4, 3m.

18 Clerici tenentur dare decimas de praediis propriis, non autem de praediis ecclesiae 2-2, q. 87, 4, c. | 1m.

19 Religiosi curati possunt exigere decimas, nec tamen tenentur dare. Non curati vero, e converso: habent tamen aliquam immunitatem, secundum diversas concessiones, eis a Sede apostolica factas 2-2, q. 87, 3, 3m | 4, 2m.

20 Petens decimas ubi non est consuetudo, peccat 2-2, q. 87, 1, 5m | Quol. 2, 8, c. fi.

21 Ecclesia abstinet a decimis exigendis, in terris in quibus non est consuetum decimas solvere 2-2, q. 43, 8, 5m | Quol. 2, 8, c. fi. | Quol. 6, 10, 2m.

22 Ecclesia potest petere decimas ab emente rem non decimatam, et etiam a vendente 2-2, q. 87, 2, 4m.

23 Decimae debent dari in his quibus solent dari secundum consuetudinem, licet personales magis conveniant ecclesiae parochiali, praediales vero ecclesiae ubi est ager 2-2, q. 87, 3, 2m. Eleemosyna 13, 14, 15. Oblatio 7.

24 Decimae debent, in usus pauperum, per clericos dispensari 2-2, q. 87, 1, 4m | 3, 14 | 4, 4m | Quol. 6, 10, 1m.

25 Decimae debent dari de omni re possessa, secundum consuetudinem, scilicet de omni lucro praediali, vel personali, et de meretricio, et histrionatu, et hujusmodi. Sed ecclesia non debet recipere, quamdiu sunt in peccato 2-2, q. 87, 2, o.

26 Decimae non debent dari de rapina, furto, vel usura, nec de aliis obnoxiis restitutioni, sed de fructibus rei emptae ex usuris 2-2, q. 87, 2, 2m. Oblatio 9.

27 Nullus tenetur dare decimas de re sibi ablata furto vel rapina, nisi ob culpam, scilicet negligentiae 2-2, q. 87, 2, 4m. Oblatio 7.

28 Decimae de herbis, et aliis minimis, dantur de consilio. Non autem de praecepto, sicut nec in veteri lege, nisi de consuetudine patriae 2-2, q. 87, 2, 3m.

29 Decimae debent dari, non deductis expensis, nec tributis, nec mercede operariorum 2-2, q. 87, 2, 4m.

Decisum. Anima 348, etc. Decidere. Phantasia 1.

Declaratio. Apparere 3. Baptismus 87. Beatitudo 134. Cibus 8. Lex 159. Matthias. Monarchia 1. Poena 84. Praeceptum 41. Symbolum 6, etc. Tabernaculum 4. Tyrannus 6, 8. Usura 1, 29.

Declinare. Avaritia 21. Insanabile. Justitia 44. Mulier 20. Poenitentia 29. Sanguis 1. Verecundia 2. Veritas 54. Virtus 259.

Decollatio. Baptismus 33. Calvariae.

Decor faciei, est periculosus. Et tamen non fuit causa principalis matrimonii Jacob cum Rachel, sed fuit causa secunda. Et hoc bene potest esse sine peccato, vel quandoque est cum peccato veniali. Si autem esset principalis causa libido pulchritudinis, tunc non excusaretur a peccato mortali, si esset effraenata libido 2-2, q. 167, 2, c. fi. | 4, d. 16, q. 4, a. 2, q. 2, o. | d. 30. L. fi. | Job 31, prin°. * Abscondere 3. Aquila 1. Aureola 12. Castitas 7. Ecclesia 8. Flos 1. Honestum 1. Jacob 9. Macula 1, 2. Maria 8. Prosperitas 1. Sepultura 5, 6. Temperantia 9. Virginitas 19, 20, 38.

Decrementum. Luna 6.

Decrepitus. Aristoteles 9.

Decretalis illa ubi consulebatur summus Pontifex, utrum posset quis participare excommunicatis, dicens quod hoc esset pro vitando dispendio mortis, non debet quis facere quia est peccatum mortale, intelligitur de illis, qui directe communicant excommunicatis in his quae sunt fidelium: et hoc tripliciter: scilicet vel in divinis, vel ex contemptu mandati ecclesiae, vel in crimine et in causa. Quol. 11, 9, c. | 3m. Decretistae o. * Eucharistia 164. Haeresis 23, 24, 30, 31. Usura 91, 112, 113.

1 DECRETISTAE. Multi magistri decretorum et magni dicunt, quod aliquis loquendo, comedendo, seu stando cum excommunicatis, peccat mortaliter. Quol. 11, 9, a. 1.

2 Immo si indirecte communicet quis excommunicatis, non peccat mortaliter, nisi faciat ex contemptu. Quol. 11, 9, c. | 1m.

3 Sed haec opinio decretistarum non est vera, quia ipsi plus assentiunt in his, et sequuntur jus humanum quam divinum, cum tamen plus sit assentiendum juri divino quam humano. Et ideo melior est opinio aliorum qui dicunt contrarium, scilicet quando indirecte communicat quis excommunicatis in his quae sunt hominis, sicut in verbo, in cibo, et in his quae sunt simpliciter humanae conversationis. Et secundum hoc non peccat mortaliter, sed venialiter, nisi faciat ex contemptu. Quol. 11, 9, c. fi. | 1m. Decretalis. Juristae 1.

Decretum est praeceptum Dei, quod Adam transgressus est, et Christus implevit. Vel est sententia mortis 3, d. 18, L. fi. Decernere. Judicium 52. Usura 231.

Decuriones ad omnem actum curialis officii, sic dicti sunt, quia sunt de ordine curiae, et quia officium curiae administrant. Opus. 20, Lib° 4, c° 26. * Curia. Curialis.

Decus. Honor o.

Dedicatio. Encaenia. Episcopus 14. Festum 8, 9. Religio 92. Templum 1.

Deditus. Daemon 98. Socrates 4.

Deductio. Decimae 29. Idea 25. Investigatio 1. Purgatorium 5. Scenopaegia. Simonia 32. Usura 67, 68, 223. Virtus 2.

Deesse. Baptismus 117, 161. Bigamia 3. Contrarium 5. Correctio 3. Damnatio 51. Eucharistia 161. Generatio 59. Haeresis 135. Ingratitudo 6. Innocentia 20. Invidia 8. Ira 17. Judicium 23. Juramentum 19. Salvari. Voluntas 54.

Defectibile. Accipere 2. Certitudo 19, 21. Defectivum. Deus 321. Peccabilis. Peccatum o. Providentia 24, 57.

Defectivum. Defectus 26. Deficere. Nigredo. Opinio 8, 9.

1 DEFECTUS sumitur dupliciter: scilicet privative et negative. Secundus est in omni creatura, primus autem non est in angelis 1a q. 12, 4, 2m | 2, d. 35, 1, 1m | d. 44, q. 1, 1, c. 2. Malum 42. * Abstinentia 5. Accedere 2. Accidens 62. Accipere 2.

2 Defectus esse non potest, nisi per potentiam incompletam 2, d. 7, q. 1, 1, c. prin° | Ma. q. 16, 5, c. * Accusatio 25.

3 Defectus in effectu contingit dupliciter: scilicet defectu agentis, et defectu patientis 1a q. 49, 1, c. | 1, d. 20, 2, 3m.

4 Defectus in effectu naturae et artis contingit quadrupliciter: scilicet ex defectu agentis, materiae, formae, et effectus. Sed in moribus tantum ex primo 1a q. 49, 1, c. | 3m | 2, d. 34, 3, c. | d. 37, q. 2, 1, c. | Cg. 3, c° 10. * Actio 75, 88. Actus 21.

5 Quidquid accidit in effectu, per defectum a forma artis, non reducitur in scientiam artificis, sicut in causam 1, d. 38, 1, c.

DELECTATIO

17, 24, etc. Continentia 1, 4, etc. Delectamentum. Delectatio 24, etc. 41, 112. Felicitas 2. Finis 15. Honestum 7, 9. Idolatria 9. Ira 32, 73, 74. Lacrymae. Praeceptum 67. Primi 2. Sensualitas 9. Separatio 3. Temperantia 15. Timor 9.

Delectamentum. Nutrire 2.

1 DELECTATIO non est generatio, sed generatum esse 1-2, q. 11, 1, c. | q. 35, 5, c. | 1, d. 49, q. 3, a. 4, q. 3, 6m.

2 Delectatio, secundum Platonem, est generatio sensibilis, scilicet cognita in natura, idest connaturalis 1, d. 1, q. 4, 1, c. | 2, d. 20, q. 1, 2, 3m | 3, d. 27, q. 1, 2, 3m.

3 Delectatio, secundum Aristotelem, est quidam motus animae et constitutio simul tota et sensibilis in naturam existentem 1-2, q. 31, 1, c.

4 Delectatio est motus, qui est actus perfecti. Non autem est motus qui est actus existentis in potentia 1-2, q. 31, 2, 1m | 4, d. 49, q. 3, a. 1, q. 1, 1m.

5 Delectatio est motus in appetitu animali, consequens apprehensionem boni naturalis, praesentis per sensum 1-2, q. 11, 1, 3m | q. 31, 1, c. | 2m | q. 35, 1, c. | 3, d. 26, q. 1, 3, c. | Poster. lect. 4, fi. Amor 223.

6 Delectatio est operatio causaliter, non autem formaliter, nec essentialiter 1-2, q. 31, 1, 1m | Virt. q. 2, 2, 12m.

7 Delectatio est passio animae 1-2, q. 31, 1, o. | 4, 2m | 5, c. fi. | 2m | q. 35, 1, c. | 4, d. 49, q. 3, a. 1, q. 1, o. | q. 2, 1m.

8 Nulla delectatio est quid optimum 1-2, q. 2, 6, o. | 4, d. 49, q. 3, a. 4, q. 3, o. | Cg. 3, c° 26, 4m | Ethi. lect. 4, me°.

9 Immo aliqua delectatio potest esse summum bonum hominis 1-2, q. 34, 3, o. | q. 39, 4, 1m | 3, d. 38, 2, c. | 6m | 4, d. 49, q. 3, a. 4, q. 2, c. Beatitudo 72.

10 Objectum delectationis est bonum apparens, conveniens, conjunctum 1-2, q. 43, 1, c. Amor 223. * Beatitudo 21, 23, 24, 45, 72, 75, 128.

11 Delectatio est quietatio cognita in re convenienti 1-2, q. 11, 1, 3m | q. 34, 1, c. | q. 43, 1, c. | 3, d. 27, q. 1, 2, 3m | 4, d. 49, q. 3, a. 1, q. 1, c. | Poster. lect. 41, fi. * Carentia 1, 4, etc. Delectabile.

12 Delectatio est quies appetitus, tendentis in finem, propter praesentiam ejus, sed est motus appetitus ab appetibili praesenti, immutante appetitum 1-2, q. 31, 1, 2m | q. 33, 3, 1m | q. 34, 2, 2m | 3m | 3, 3m | 4, c. | 2m | q. 38, 1, c. Amor 223. * Delectamentum. Finis 15, 20, 54. Frui 9.

13 Delectatio est sicut quies naturalis, sed tristitia est sicut quies violenta 1-2, q. 31, 8, c. | 1m. * Ira 76. Loqui 3. Ludus 1.

14 Delectari de Deo in via plene non possumus, sicut nec Deum cognoscere 2-2, q. 44, 6, o. | Opus. 61, c° 24. * Passio 39, etc. Temperantia 15, etc. Vita 34.

15 Nulla delectatio est in carentibus omni cognitione: nullus autem potest vivere sine aliqua sensibili et corporali delectatione, secundum modum suae naturae 1-2, q. 11, 2, c. | q. 31, 1, c. | q. 32, 1, c. | q. 34, 1, c. | q. 35, 1, c. | q. 41, 3, c. | 1, d. 1, q. 4, 1, c. | 1m | 3, d. 27, q. 1, 2, 3m | 4, d. 49, q. 3, a. 1, q. 1, c. | Verit. q. 22, 1, 13m | Ethi. lect. 14, prin°. Delectatio 31. * Animal 61, etc.

16 In omni cognoscente est aliqua delectatio 1, d. 45, 1, c. * Appetitus 48. Comprehendere 8. Costa 1. Damnatio 7. Delicatus.

17 Delectatio proprie dicta est in Deo 1-2, q. 31, 4, 2m | 1, d. 45, 1, o. | 3, d. 32, 1, 1m | Cg. 1, c° 91 | Meta. 12, lect. 6, me°.

18 Delectatio diversimode est in Deo, angelis, hominibus et brutis 1-2, q. 31, 4, 2m | 4, d. 49, q. 3, art. 1, q. 2, o. * Delitiosi.

19 Delectatio est in appetitu sensitivo et in appetitu intellectivo 1-2, q. 30, 1; c. | q. 31, 4, o. | q. 35, 1, c. | 1, d. 45, 1, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. fi. | d. 32, 1, 1m | 4, d. 49, q. 3, a. 1, q. 1, 2, o. Ut Beatitudo 24. * Eucharistia 176, 251. Fortitudo 44. Justus 11. Passio 64.

20 Delectatio non pertinet ad potentiam generativam, sed ad sensitivam 2, d. 20, q. 1, 2, 3m. * Puer 2.

21 Delectatio pugnantis in vincendo est in irascibili, sed quae est in possidendo victum est in concupiscibili 3, d. 26, q. 1, 2, 5m.

22 Spiritus animalis est subjectum delectationis et omnium passionum animae et proximum instrumentum animae in operationibus ejus per corpus 4, d. 49, q. 3, a. 1, q. 2, 2m | a. 2, c. * Pulchritudo 6. Ratio 48. Senectus 2. Tactus 8, 14. Turpiloquium.

23 Omnis delectatio est proprium accidens beatitudinis, vel partis ejus 1-2, q. 2, 6, c. | q. 3, 4, c.

24 Causa proxima delectationis est operatio, cujus objectum est causa remota 1-2, q. 32, 1, o. | 4, d. 49, q. 3, a. 5, q. 4, c.

25 Oportet quod omnis delectatio aliquam operationem consequatur 1-2, q. 32, 1, o

26 Omnis operatio procedens ex habitu perficiente naturam, causat delectationem 1-2, q. 100, 9, c. | 3m | 3, d. 34, q. 1, 5, c. | 4, d. 49, q. 3, 2, c.

27 Causa formalis delectationis est objectum ejus, scilicet operatio connaturalis habitus non impedita: sed causa materialis, est spiritus abundans, clarus, temperatus, non nimis rarus, nec nimis densus. Primum non est in convalescentibus, secundum in melancholicis, tertium in aegris, quartum in macilentis et quintum in senibus. Ideo magis inclinantur ad tristitiam 4, d. 49, q. 3, 2, o. * Admiratio 5.

28 Operatio non est propter delectationem, sed e converso 1-2, q. 4, 2, o. | 2, d. 38, 2, 6m | 4, d. 49, q. 3, a. 4, q. 3, c. | 2m | Cg. 1, c° 100 | Lib° 3, c° 26 | 27, 1m. * Agricultura 1. Amor 62, 165, 210. Ancilla. Appetitus 15, 48.

29 Delectatio est major in principio operationis, quam in processu ejus continuitate, quamvis forte in processu operatio sit intensior: et hoc triplici ratione: scilicet primo quia, cum operatio sit delectationis causa, quanto aliquid attentius operatur, tanto major delectatio ex operatione consurgit. Homo autem in principio operationis attentior est ad operationem quam in progressu. Et ideo in progressu operationis quando aliquis negligentius intendit operationi non sentit tantam in operatione delectationem. Secundo quia oportet in nobis delectationem esse secundum modum nostrae naturae. Unde, cum nostra natura sit mutabilis, non est nobis semper idem delectabile, quia jam mutati sumus a pristina dispositione. Et sic post pauca, non est nobis conveniens, quod prius conveniens erat. Et ideo quod prius erat delectabile, postea fit minus delectabile, vel etiam triste. Et haec est etiam ratio, quare continuitas unius rei in nobis fastidium parit, alternatio vero delectat. Tertio quia cum ad delectationem requiratur convenientis perceptio, quanto aliquid minus sentitur, minus est delectabile. Res autem in sui novitate magis sentiuntur, quia postmodum earum dispositio fit quasi qualitas quaedam inhaerens sentientibus 1-2, q. 32, 1, 3m | 4, d. 49, q. 3, 2, 3m. * Apprehensio 1, 2.

30 Operatio unius, potest esse causa delectationis in alio tripliciter: scilicet benefaciendo, faciendo aestimationem boni ejus, et propter amorem vel odium 1-2, q. 32, 5, o. * Beatitudo 22, 23, 24, 128. Bonitas 170, 226. Calor 14. Cantus 4. Castitas 3, 4. Claritas 14. Consolatio. Contemplatio 7, 19, 24, 25. Costa 1. Damnatio 7, etc. Devotio 8. Docere 11. Dulcedo 1, 5. Eucharistia 176, 251.

31 Ad delectationem requiruntur duo: scilicet adeptio vel conjunctio, vel praesentia boni convenientis et cognitio hujus 1-2, q. 32, o. | q. 33, 1, c. | q. 35, 1, 7, c. | q. 43, 1, c. | 4, d. 49, q. 3, 2, 3m. Amor 242. Delectatio 15, 16. * Finis 15, 20. Fructus 2, 7, 10, 18. Frui 1. Habitus 2, 32. Ignis 17.

32 Motus est causa delectationis tripliciter: primo quia mutamur, secundo quia objectum excedit, tertio ratione cognitionis 1-2, q. 32, 2, o. | 4, d. 49, q. 3, 2, 3m. * Invidia 13. Ira 39, 53. Loqui 3. Ludicra. Ludus 1, 2. Meritum 5, 20, 39, 57, 98.

33 Consueta delectant, quia fiunt connaturalia 1-2, q. 32, 2, 3m | 8, 3m. Habitus 2, 32. * Mollities 1, 2. Oratio 41, 43, 56.

34 Raro contingentia delectant, ratione admirationis et desiderii 1-2, q. 32, 8, 3m | Meta. 12, lect. 6. * Organum 2.

35 Benefacere aliis est causa delectationis tripliciter: scilicet propter spem, vel amorem, ratione excellentiae et ratione libertatis 1-2, q. 32, 6, o. * Pulchritudo 6, 8. Ratio 48. Sapientia 29. Separatio 3. Spes 45, etc. 69. Verbum 72, 75. Vinum 2, 3.

36 Amor et concupiscentia causant delectationem, sed magis spes 1-2, q. 32, 3, 3m | q. 35, 3, 2m | q. 100, 9, 3m | 3, d. 27, q. 1, 3, 2m.

37 Spes ratione praesentis aestimationis delectat, sed ratione absentiae affligit 1-2, q. 32, 3, 2m | q. 40, 8, 2m | 1, d. 1, L. me° | 3, d. 26, q. 1, 2, 3m | q. 2, a. 5, q. 3, 1m | Virt. q. 4, 1, 13m | Rom. 12, lect. 2, fi. | Philipp. 7, lect. 6, me°. * Virginitas 6, 7, 9, 11, 23, 28.

38 Spes causat delectationem quae est in irascibili, non autem in concupiscibili 3, d. 26, q. 1, 2, 3m | 5m. Amor 236. * Virtus 182, 221.

39 Sensus magis delectat quam spes, et haec magis quam memoria, quia delectatio est de re praesenti 1-2, q. 32, 3, o. | 2-2, q. 30, 1, 3m | Meta. 12, lect. 6. Amor 223. * Vita 34. Voluptas.

40 Vincere delectat, in quantum demonstrat propriam excellentiam: ideo omnes ludi et pugnae delectant, propter spem victoriae 1-2, q. 32, 6, 3m | Hebdo. prin°.

41 Otium, ludus, et omnia quae ad requiem pertinent, sunt delectabilia, inquantum auferunt tristitiam, quae est ex labore 1-2, q. 32, 1, 3m | Hebdo. prin°.

42 Omne simile, ratione unitatis delectat, sed contristat, per excessum corrumpendo, vel ut impedit proprium bonum 1-2, q. 32, 7, o.

43 Redarguere et punire delectant, ratione propriae excellentiae, vel amoris, non autem propter malum alterius 1-2, q. 32, 6, 3m.

44 Dare aliis, delectat, inquantum indicat proprium bonum, sed contristat, inquantum evacuat illud 1-2, q. 32, 6, 1m.

45 Tristitia est causa per accidens delectationis, inquantum facit magis eam appeti, et propter eam fertur 1-2, q. 35, 3, 1m | q. 48, 1, c.

46 Tristitia in praesenti, causat delectationem, inquantum repraesentat in memoriam rem dilectam, sed in praeterito, quia evasit ab aliquibus tristibus et dolorosis 1-2, q. 32, 4, o.

47 Delectatio sensibilis causatur ex conjunctione convenientis, secundum sensum tactus tantum, si sit completa, sicut et dolor in laesione ejus 3, d. 15, q. 2, a, 3, q. 1, 2, c. Delectatio 10.

DELECTATIO

48 Delectatio metaphorice sumpta, est effectus delectationis, amoris et desiderii 1-2, q. 33, 1, o. | q. 37, 2, c. * Addiscere 2.

49 Qui delectatur constringit rem delectantem, dum ei fortiter inhaeret. Sed cor suum ampliat, ut perfecte fruatur 1-2, q. 33, 1, 3m.

50 Delectatio perficit operationem tripliciter: scilicet ut finis, ut forma et augendo 1-2, q. 4, 1, 3m | q. 33, 4, o. | q. 34, 4, 3m | q. 40, 8, c. | 4, d. 17, q. 2, a. 3, q. 1, 3m | d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, 3m | Verit. q. 26, 10, c. | 2m. Frui 7. * Affectio 2. Amor 223, 226, 234, 236.

51 Delectatio duplex: scilicet ante consequutionem finis et post. Prima ordinatur ad finem, secunda vero efficitur per operationem 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 2, 3m. * Aestimatio 1. Coitus 3, etc. Contemplatio 7, 19, 14, 25. Delitiosi. Dolor 33. Dulcedo 1, 5.

52 Operatio est propter delectationem, sicut propter suam perfectionem 2, d. 38, 2, 6m. * Ira 39, 53. Justus 11. Martyrium 5.

53 Quaelibet delectatio, mitigat quamlibet tristitiam 1-2, q. 35, 4, 2m | 3m | q. 38, 1, o. | 3, 4, c. | 5, o. | q. 48, 1, o. | 3a q. 46, 8, 2m | 2a Cor. 7, lect. 2, prin°. Tristitia 17. * Matrimonium 56. Oratio 41, 43, 56. Servire 4. Spes 45, etc. 59. Virtus 182.

54 Delectatio contemplationis, adjuvat usum rationis. Corporales autem impediunt tripliciter: scilicet per distractionem, contrarietatem et ligationem 1-2, q. 4, 1, 3m | q. 33, 3, o. | 4, 1m | q. 34, 1, 1m | 2-2, q. 15, 3, o. | q. 53, 6, o. | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, 3m | a. 5, q. 1, 4m | Ma. q. 10, 1, 7m. Contemplatio 19. * Infra. * Turpiloquium.

55 Delectatio maxime corrumpit aestimationem prudentiae, et praecipue in venereis, quia totam animam absorbet 2-2, q. 53, 6, c. | q. 55, 8, 1m | q. 153, 5, 1m.

56 Immo non ligat totaliter rationem 2-2, q. 150, 4, 3m.

57 Delectationes spirituales causant desiderium sui sine fastidio, nisi per accidens, ratione corporis 1-2, q. 33, 2, o.

58 Delectationes corporales, ratione habiti excedentis, causant fastidium, sed ratione non habiti, causant desiderium 1-2, q. 32, 2, o. | 4, d. 49, q. 3, 2, 3m.

59 Delectationes corporales sunt medicinales contra fastidium, vel sunt aegritudinales, idest inordinate amatae 1-2, q. 31, 5, c. fi. | 1m | q. 48, 1, c. | 4, d. 44, q. 1, a. 3, q. 4, 4m | d. 49, q. 3, art. 5, q. 1, c. fi. | 4m.

60 Ex actu carnalis delectationis, mollescit animus et minus virilis redditur. Opus. 20, Lib° 4. c° 6 | 14 | Opus. 64, c° 22.

61 Omnis tristitia impedit omnem delectationem, per redundantiam, sed per se, impedit tantum contraria 1-2, q. 35, 4, 2m | 3m | 6, c. fi. | 2m q. 46, 8, 2m | 3, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, 5m. Vel Tristitia 18. * Affectio 2. Calor 14. Delitiosi. Dolor 9, 33, 42. Ignis 17. Jejunium 11.

62 Omnis tristitia impedit aliquam operationem, inquantum est contraria operanti. Sed non omnis delectatio coadjuvat ad operandum. Immo extranea impedit, avertendo intentionem 1-2, q. 33, 3, 4, c. | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, 3m | Ma. q. 10, 1, 7m. Tristitia 16. * Praeceptum 67.

63 Operatio secundum se est delectabilis, sed per accidens, est poenosa et contristans, scilicet ratione motus fatigantis. Ideo quies est delectabilis per accidens, idest, removendo contristans, scilicet motum 1-2, q. 32, 1, 3m | 4, d. 49, q. 3, 2, 4m | art. 3, q. 1, 1m.

64 Quaelibet delectatio contrariatur cuilibet tristitiae, secundum dispositionem subjecti, et secundum effectus, quia per primum natura confortatur, et per secundum molestatur 1-2, q. 35, 4, 2m | 3m | q. 38, 1, 1m.

65 Delectationi considerationis intellectus, nulla tristitia contrariatur, ratione sui, sed tantum ratione objecti 1-2, q. 31, 5, c. fi. | q. 32, 7, 2m | q. 35, 5, o. | 2-2, q. 9, 4, 2m | q. 180, 8, c. | 3a q. 46, 7, 4m | 3, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, 3m | d. 26, q. 1, 5, 5m | 4. d. 49, q. 3, a. 3, q. 2, o. | Verit. q. 2, 6, 8m | q. 26, 3, 6m | 9, 8m | Virt. q. 2, 6, 8m | Opus. 3, c° 168 | Phy. 7, lect. 6, me°.

66 Dolor et tristitia contrariantur cuilibet delectationi secundum genus, non autem secundum speciem 1-2, q. 35, 3, 4, o. | q. 38, 1, 1m | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 1, o.

67 Delectatio potest esse integra et perfecta, non autem tristitia, sed semper est secundum partem 1-2, q. 35, 6, c.

68 Delectatio et tristitia de eodem, contrariantur secundum speciem. Sed de oppositis, habent convenientiam. Et de disparatis, sunt disparatae 1-2, q. 35, 4, o. | 5, c. | q. 36, 1, 2m | 4, d. 14, q. 1, a. 4, q. 2, o.

69 Omnes fugiunt quamlibet tristitiam, non autem omnes appetunt quamlibet delectationem 1-2, q. 39, 1, 2m | 3, c. | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, 2m. Dolor 8. Infra.

70 Appetitus delectationis est major quam fuga tristitiae secundum se, sed per accidens, est e converso tripliciter: scilicet primo quia tristitia magis sentitur, secundo ex causa, tertio ex effectu 1-2, q. 35, 6, o. | 2-2, q. 138, 1, c. | 3, d. 27, q. 1, 3, 3m | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, o.

71 Delectatio magis afficit quam tristitia, quae magis sentitur 1-2, q. 29, 3, c. | 4, d. 49, q. 3, art. 3, q. 3, c. | 1m. Affectio 2.

72 Sensibile proportionatum sentienti, delectat, excessus autem et defectus contristant 4, d. 44, q. 3, a. 1, q. 3, 3m | d. 49, q. 3, 2, 3m.

73 Omne animal appetit delectationes naturaliter, ut medicinas, contra labores sensuum, et motuum 1-2, q. 32, 7, 1m | 2-2, q. 34, 6, c. * Animal 61, etc. Appetitus 48, 54. Aureola 4, 25. Bonitas 194, 226. Capitale 7. Coitus 3. Concupiscentia 1, 2. Fructus 2, 3, 10.

74 Delectatio appetitus naturalis dicitur tantum delectatio, et opposita passio dicitur dolor. Sed delectatio appetitus animalis, dicitur etiam gaudium, et opposita passio, dicitur tristitia. Primae sunt in qualibet potentia, secunda vero in concupiscibili tantum 1-2, q. 31, 3, o. | q. 35, 2, 7, c. | q. 41, 3, c. | 3, d. 27, q. 1, 2, 3m | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 1, 3m.

75 Juvenes et melancholici, vehementer appetunt delectationes sensuum, propter laborem suae naturae 1-2, q. 32, 7, 2m | 4, d. 49, q. 3, a. 5, q. 1, c. fi.

76 Delectatio naturaliter appetitur, propter se finaliter, non autem formaliter, nec effective 1-2, q. 2, 6, 1m | 3m | q. 34, 2, 2m | 4, d. 49, q. 3, a. 4, q. 3, 3m | Cg. 3, c° 26 | Galat. 5, lect. 4, me°. * Frui 1, 7, 9. Habitus 2, 32. Ludicra. Pertinacia 2.

77 Delectatio corporalis plus appetitur quam spiritualis per accidens, quia quidam abundant sensu et deficiunt intellectu, et quia pluribus est nota quam spiritualis 1-2, q. 2, 6, c. | 1m | 2m | q. 31, 5, c. | q. 32, 7, 2m | 2, d. 36, L. prin° | 4, d. 49, q. 3, a. 5, q. 1, c. fi. | Cg. 3, c° 26 | Psal. 18, fi. * Pulchritudo 6, 8. Senectus 2. Servire 4. Temperantia 15. Virtus 182, 221.

78 Omnis delectatio inquantum hujusmodi, est bona. Sed ut talis, potest esse bona et mala, sicut operatio, quae est objectum ejus 4, d. 31, q. 2, 3, c. | d. 49, q. 3, a. 4, q. 1, o. * Adeps 3. Adulatio 1, etc. Ancilla. Agricultura 1.

79 Non omnis delectatio est bona, nec omnis est mala, sed aliqua est bona, et aliqua mala 1-2, q. 31, 1, 2, c. | 4, d. 49, q. 3, art. 3, q. 3, 2m | art. 4, q. 1, 3, o. | Verit. q. 15, 4, o. | Eth. 10, lect. 1, 2, 3, 4, o.

80 Omnis tristitia per se est mala, licet per accidens possit esse bona. Sed non omnis delectatio est bona per se 3a q. 15, 6, 2m | 3m | 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, 2m | a. 4, q. 1, 2, o.

81 Delectatio de apparenti bono et vero malo, et tristitia de apparenti malo et vero bono, sunt malae moraliter 2-2, q. 35, 1, c. Bonitas 115.

82 Tristitia est materia delectationis et gaudii, per accidens tantum, et e converso, inquantum tristitiae accidit esse bonum, et illis malum 1-2, q. 35, 3, 2m | 3m | 3, d. 15, q. 3, a. 3, q. 2, 5m | 4, d. 14, q. 1, a. 4, q. 2, o. | d. 49, q. 3, a. 3, q. 1, 2m.

83 Abstinere a delectatione, propter majorem delectationis fruitionem, est contra temperantiam. Cg. 4, c° 82, 9m. * Castitas 3.

84 Uti cibis, vel venereis, propter delectationem tantum, est vitiosum. Cg. 4, c° 82, 7m. * Cogitatio 10, etc. Conscientia 17, 18.

85 Interior delectatio cogitationis pravae prohibetur nono praecepto decalogi 2, d. 24, q. 3, 4, 4m | Verit. q. 15, 4, 9m.

86 Delectatio non dicitur morosa, nisi sit cum consensu rationis deliberatae 1-2, q. 74, 6, 3m | q. 88, 5, 2m | 2, d. 24, q. 3, 4, c. | 2m | Verit. q. 15, 4, c. * Aestimatio 1. Continentia 1, 5, etc. Detractio 3, 4. Finis 15, 20, 54. Fractio 2. Gula 2, 4.

87 Consensus rationis in delectationem cogitationis pravae, ratione objecti est peccatum mortale, sed ratione cogitationis tantum, est veniale, vel nullum: puta cum aliquis causa disputationis, vel confessionis, et hujusmodi, cogitat de peccatis carnalibus 1-2, q. 31, 5, c. | q. 74, 8, o. | q. 88, 5, 2m | 2-2, q. 154, 4, c. | q. 180, 7, o. | 2, d. 24, q. 3, 4, o. | 3, d. 15, q. 2, a. 3, | q. 2, 3m | 4, d. 16, q. 3, a. 2, q. 5, 4m | d. 31, q. 2, 3, 2m | Verit. q. 15, 4, o. | q. 25, 5, 10m | Ma. q. 7, 4, 2m | q. 15, 2, 16m | 17m | Quol. 12, 34, o. * Inconstantia 2. Inebriari. Ira 39, 53. Justus 11. Luxuria 1, 3, 17, 25. Matrimonium 52, etc. Operatio 7. Oratio 41, 43, 56. Patientia 1. Peccatum 38, 39, 40, 96, 97, 202, 214, 291, 404. Perseverantia 9. Pertinacia 2. Plato 2. Pollutio 1, 3, 7, etc.

88 Delectatio actus conjugalis, de se non est peccatum mortale, nec veniale 1-2, q. 34, 1, 1m | 1, d. 31, q. 1, 1, 3m | 4, d. 49, q. 3, a. 4, q. 1, c. | Ma. q. 15, 2, 17m. * Praeceptum 67. Primi 2. Puer 2. Pulchritudo 6, 8. Venus 3.

Oppositum videtur dicere 4, d. 38, q. 1, 5, 4.

89 Actus matrimonii propter delectationem tantum, intra limites matrimonii, est peccatum veniale. Sed extra limites matrimonii, vel excludendo ordinem finis ultimi, est peccatum mortale: quia quando est peccatum luxuriae, propter solam inordinationem concupiscentiae, sicut cum aliquis libidinose accedit ad suam uxorem, tunc est distinguendum: quia quandoque est talis inordinatio, quae excludit ordinem finis ultimi, puta cum aliquis in tantum concupiscit delectationem veneream, quod ab ea non abstineret propter praeceptum Dei, et quod illam mulierem cognoscere vellet, vel etiam aliam, praeter matrimonii legem. Et sic est peccatum mortale, quia concupiscentia non refraenatur intra limites matrimonii. Aliquando vero inordinatio concupiscentiae non tollit ordinem ultimi finis, quando sci

DEUS

DEUS

DIES

DIFFERENTIA

DOLOR

DOMINIUM

DOMUS

DONUM

9, c. | q. 139, 1, 2^m | 3^a q. 7, 5, 3^m | 1, d. 18, 1, 1^m | 3, d. 35, q. 2, a. 3, q. 2, c. | d. 36, 3, o. | Virt. q. 5, 2, 6^m | 1^a Cor. 13, lect. 1, meº.

24 Omnia septem dona conveniunt in una mensura operationis, scilicet Deo. Sed differunt in materia, circa quam operantur 3, 24, q. 1, 3, c. | q. 36, 3, c. * Christus 67, 97, 98, 187. Scientia 156, etc. Simonia 11. Timor 68, etc. Virtus 151.

25 Dona gratuita non educuntur de potentia materiae 1, d. 17, q. 2, 2, c. fi.

26 Dona gratuita per peccatum homo amisit. Opus. 3, cº 144.

27 Dona sunt in omnibus viribus hominis, in quibus sunt virtutes 1-2, q. 68, 4, 5, 7, c. | 3, d. 34, q. 1, 1, c. prinº.

28 Donorum tria sunt in parte appetitiva, scilicet donum fortitudinis, pietatis et timoris, reliqua vero in parte cognoscitiva 2-2, q. 8, 6, c.

29 Dona quorum unum dirigit alterum, combinantur simul 1-2, q. 68, 7, 4^m | 3, d. 34, L. 1 | Isa. 11, meº.

30 Septem dona sunt habitus in anima 1-2, q. 68, 3, o.

31 Septem dona sunt necessaria ad finem supernaturalem, non autem ad finem naturalem 1-2, q. 68, 2, o. | 3, 1^m | 3^m.

32 Septem dona habent duplices actus, unum in via, et alium in patria 1-2, q. 68, 6, 2^m | 3, d. 34, q. 1, 3, o. | 4, c.

33 Omnia septem dona, in patria habebunt actus suos circa ea quae pertinent ad vitam contemplativam, non autem circa ea quae pertinent ad vitam activam 1-2, q. 68, 6, 3^m.

34 Dona quae perficiunt nos in vita activa manent in beatis, quo ad actus circa mensuram, scilicet Deum, non autem circa materiam, sicut nec virtutes morales. Dona vero quae perficiunt nos in vita contemplativa, manent utroque modo, sicut et virtutes theologicae et intellectuales 3, d. 34, q. 1, 3, c. | d. 36, 3, c.

35 Dona secunda remanent distincta in beatis a virtutibus cum quibus conveniunt in materia, non autem prima, scilicet intellectus a fide, et sapientia a spe 3, d. 34, q. 1, 3, 6^m.

36 In beatis actus donorum secundorum, sunt medii inter actus virtutum theologalium et moralium 3, d. 34, q. 1, 3, 6^m.

37 Omnia septem dona manent in beatis secundum essentiam, non circa idem, nec cum eodem actu 1-2, q. 68, 6, o. | 2-2, q. 8, 7, o. | q. 139, 1, 2^m | 3^a q. 7, 5, 3^m | 1, d. 1, q. 4, 2, c. | 3, d. 34, q. 1, 3, o. | d. 35, q. 2, a. 2, q. 3, o. | a, 4, q. 3, o.

38 Dona Dei secundum diversas rationes emanant a bonitate, misericordia, liberalitate et justitia 1^a q. 21, 3, c. | 2-2, q. 31, 1, 2^m | 3^m.

39 Diversitas donorum Dei, non est ex parte Dei, sed ex parte recipientium 1, d. 17, q. 1, 3, c. * Alexander 1. Amor 263. Anima 90.

40 Praecipuum omnium donorum Dei, fuit Filius ejus 1-2, q. 102, 3, c. | Hebr. 10, lect. 3, meº. Benedictio 8.

41 Remissio peccatorum est majus donum Dei quam innocentia ex parte recipientis, sed e converso ex parte dati. Ideo poenitens magis tenetur ad gratiarum actiones quam innocens 1^a q. 20, 4^m | 2-2, q. 106, 2, o. | 3^a q. 88, 2, 3^m | q. 89, 2, 3^m | | 3, d. 32, a. 5, q. 1, o. | 4, d. 22, q. 1, a. 2, q. 2, c. * Charitas 91. Credere 6, 10. Debitum 12. Dos 3. Fides 1, 81, 105. Gratia o.

42 Ad hoc Deus dat aliquibus aliqua specialia dona, ut ipsi effundant illa ad utilitatem aliorum 2, d. 29, q. 3, c. | 2^a Cor. lect. 2, meº. * Gratiarum actio 2. Humilitas 5, 27. Lingua 7. Magnificentia 7. Matthias. Miraculum 36. Missio 20, 28. Munditia 1. Nomen 15. Oratio 74. Ordo 71, 99. Par 4. Poenitentia 108. Sermo 2. Sponsa 1, etc. Stultitia 8. Usura 1, 226.

43 In quolibet quantumcumque malo sunt aliqua dona Dei quae non reprobantur, sed in eis reprobatur et perditur quod ex eorum malitia procedit 1^a Cor. lect. 3, meº | cº 12, lect. 2, prinº.

44 Dona Dei contra defectus, ut gratia signorum vel linguarum, non fuissent in statu innocentiae, sed alia abundantius 2, d. 29, 3, o.

Doristicus. Musica 1.

1 DORMIENS quandoque syllogizat, licet semper cum aliquo errore 1^a q. 84, 8, 2^m | 2-2, q. 154, 5, 2^m | 4, d. 9, a. 4, q. 1, 4^m | Verit. q. 12, 3, c. 2^m | 28, 3, 3, 6^m. * Adam 55. Anima 224. Apparere 11. Baptismus 134. Cognitio 40. Felicitas 3. Futurum 3. Habitus 25. Mors 30. Pollutio 3, etc. Resurrectio 37. Salomon 1, 2. Soporari. Tribulatio 10. Usura 112. Voluntas 75.

2 Quae contra licitos mores dormientibus contingunt, ad peccatum, secundum Augustinum non imputantur, nisi credantur vitiosa occasione evenisse 1^a q. 84, 8, b. | q. 94, 4, 4^m | 2-2, q. 154, 5, c. | 4, d. 9, a. 4, o.

1 Dorsum. Spina 2. Tergiversari.

DOS est perpetuus ornatus animae et corporis, vitae sufficiens, in aeterna beatitudine jugiter perseverans 4, d. 49, q. 4, 1, o.

2 Dotes dantur a tota Trinitate et appropriantur singulis Personis diversimode 4, d. 49, q. 4, 1, 2^m. * Agilitas o.

3 Dona Dei collata sanctis in patria vocantur dotes, non autem quae dantur in via 4, d. 49, q. 4, 1, 4^m. Corpus 39, 49. * Claritas 1.

4 Dos differt realiter a beatitudine, quia est qualitas disponens ad operationem, quae est beatitudo. Nec est visio actualis sed habitualis, scilicet habitus a quo talis operatio elicitur idest accipiendo pro ipsa gloriae claritate qua anima divinitus illustratur ad Deum videndum 4, d. 49, q. 4, 2, o. | a. 5, q. 1, 5^m | 6^m. * Eleemosyna 21. Matrimonium 60, 84. Nuptiae 3. Sanctus 11. Sponsa 1, 3.

5 Dotes animae sunt tres, scilicet visio, fruitio et comprehensio. Et dotes corporis sunt quatuor, scilicet subtilitas, agilitas, claritas et impassibilitas 1^a q. 12, 7, 1^m | 3^a q. 45, 1, 3^m | 1, d. 1, q. 1, 1, c. | 2, d. 19, 5, c. fi. | 4, d. 49, q. 4, a. 5, q. 1, 3, o. | Cg. 4, cº 86 | Opus. 3, cº 167 | 168 | 170 | 171 | 1^a Cor. 15, lect. 6, meº | Hebr. 6, lect, 1, fi. Ut Claritas 6, etc. Corpus 49.

6 Dotes animae correspondent virtutibus theologicis et dotes corporis correspondent virtutibus cardinalibus 1, d. 1, q. 1, 1, c. | 4, d. 49, q. 4, a. 5, q. 1, o. | q. 3, c. | Hebr. 6, lect. 1, fi.

7 Dotes corporis procedunt ex virtute animae glorificatae, secundum quod anima causat quatuor in corpore, scilicet esse substantiale, vires, formas secundarias, scilicet accidentales et motum expeditum 3^a q. 28, 2, 3^m | q. 45, 2, c. | 4, d. 49, q. 4, a. 5, q. 1, 2, 3, o. | Cg. 4, cº 86 | 1^a Cor. 15, lect. 6, fi. Claritas 6. Corpus 38.

8 Dotes sunt immediata principia beatitudinis, qua conjungitur anima Christo 4, d. 49, q. 4, a. 5, q. 1, 5^m.

9 Christus ante resurrectionem non habuit dotes corporis secundum habitum, sed tantum actus supernaturaliter contra Hugonem de Sancto Victore 3^a q. 28, 2, 3^m | q. 45, 1, 3^m | 2, o. | q. 81, 3, c. | 3, d. 16, q. 2, 2, o. | 4, d. 11, q. 3, 3, c. | d. 30, q. 2, 3, 5^m | Dio. 2, lect. 4, fi. | Mat. 14, fi. | cº 17, prinº | 1^a Cor. 15, lect. 6, meº.

10 Christus et angeli habent dotes, non secundum propriam rationem dotis 4, d. 49, q. 4, 3, 4, o.

Dracones secundum quosdam sunt serpentes alati magni. Secundum alios sunt pisces magni, habentes humidas squamas. Secundum alios vero sunt serpentes cubitales, comedentes alios serpentes, et ex hoc flatu oris inficientes. Isa. 13, fi. * Adjurare 6, 11.

Dualitas. Duo o.

1 DUBITATIO dicitur dupliciter: scilicet motus rationis supra utramque partem conditionis cum formidine determinandi alteram partem ejus et formido effectus ad aliquod terribile sustinendum. Prima non fuit in Christo, sed secunda, non secundum rationem, sed secundum sensualitatem 3^a q. 18, 4, 1^m | 2^m | 3, d. 17, 4, o. L. * Adam 10. Admiratio 2. Argumentum 2.

2 Dubitatio non potest esse in Deo, nec in angelis 3^a q. 18, 4, 1^m | Verit. q. 24, 3, c. fi. * Baptismus 54. Beatus 7.

3 Dubitatio duplex: scilicet infidelitatis et admirationis. Secunda fuit in Matre Christi, non autem prima 3^a q. 27, 4, 2^m | q. 30, 4, 2^m | 3, d. 3, q. 1, a. 2, q. 3, 1^m | Hebr. 11, lect. 3, meº. Admiratio 2. * Certitudo 21. Confessio 37. Consecratio 19. Consilium 1, 8. Contradictio 4.

4 Dubium in dictis Doctorum contingit dupliciter: scilicet propter errores vitandos, quia in dubiis non debet esse facilis assensus, et propter diversitatem linguarum. Quol. 3, q. 10, c. * Debitum 15, 20, 21. Disputatio 3. Excommunicatio 33. Fides 143, 149. Forsitan. Genealogia 2. Haeresis 28. Incertitudo. Intellectus 121. Interpretatio 1, 2. Juramentum 30. Maria 25, 27, 50.

5 Dubia de personis debent in meliorem partem interpretari determinando, de rebus autem in partem veriorem, supponendo 2-2, q. 60, 4, o. Moriens. Peccatum 441, 442. Perplexus. Praebendatus. Suspicio 2, 4, Tentare 2, 11. Testis 5. Trepidatio. Usura 1, 88, 91, etc. 130, 146, etc. 158, 160, 165, 175, 198, 205, 239. Votum 78.

Ducatus. Dux.

Ducenti. Cete 3. Usura 239.

Ducere. Blasphemia 19. Bonitas 73, 190, 213. Contumelia 1. Daemon 82, 89. Definitio 5. Dispensatio 18, 13, 20. Evangelium 3. Fides 21. Gratia 86. Legitimatio 2. Magi 2. Matrimonium 36. Numerus 7, 15. Paedagogus. Raptus 1. Spes 22, 79. Tenebrae 4. Usura 105. Vestigium 1. Vita 32.

Ductor. Sanctus 10. Via 8.

Duellum est illicitum. Et magis convenit ei ratio sortium, quam judicio cum ferro candenti 2-2, q. 95, 8, 3^m. * Torneamentum.

1 DULCEDO proprie est in corporalibus: scilicet sapor reficiens, quietans et delectans gustum: sed metaphorice ut dulcedo animi est etiam in spiritualibus 3, d. 34, q. 1, 5, c, | Psal. 24, meº. Psal. 30, fi. Amor 64. Anima 213. Animus 2. Aqua 12. Beatitudo 145, etc. 156, etc. Benignitas. Bonitas 170. Charitas 113. Clementia 6. Confessor 2. Cythara. Heva 2.

2 Dulcis dicitur qui cogitat quomodo aliis placeat: amarus autem qui cogitat quomodo alios contristet. Psal. 30, fi. | Hebr. 12, lect. 3, meº. * Eucharistia 33, 258, 265, 268, 275. Experientia 9, etc. Favus. Ficus. Phlegma. Ira 52. Lenitas. Mel 1.

3 Dulcedo hominum dicitur illud, quo sibi vel aliis satisfaciunt in bonis vel malis, sed in Deo tantum in bonis, scilicet in mise-

ECCLESIASTICUS

11 Ecclesia potest condere legem, in pertinentibus ad cultum Dei, et ad subjectionem infidelium, et rerum suarum 2-2, q. 10, 10, c. | q. 66, 8, 3^{m} | Quol. 2, 8, c. * Consecratio 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 19. Consilium 20. Consuetudo 7. Convivium. Corpus 71, etc. Credere 19.

12 Ecclesia aedificata fuit per totum mundum. Sed postea per Nicolaum haereticum et per Mahumetum ad infidelitatem redierunt. Psal. 2, fi. * Cultus 10, 17. Debitum 20. Decimae 6, 8, etc. Diaconissa. Diaconus 4, 6. Dies 6, 18. Dispensatio 4, 16.

13 Solus Christus fundavit ecclesiam, cujus ministerium commisit Petro et successoribus ejus, in aedificationem, et non in destructionem 2-2, q. 88, 12, 2^{m} | Opus. 20, lib. 3, c^{o} 10, fi. * Aetas 6. Divortium 3. Dolus 4. Domus 3. Ecclesiasticus 3. Electio 31, 36. Eleemosyna 11. Episcopus 1. Evangelium 8. Eucharistia 17, 38, 76, 86, 223. Festum 8, 9. Fides 63. Immunitas.

14 Nullus prohibetur ingredi ecclesiam, et audire verbum Dei, usque ad missam cathecumenorum 3, q. 83, 4, 4. * Fornicatio 11, 12. Fundamentum 2. Gladius 2. Gratia 88, etc. Haeresis 14, 19, etc. 31, 37, 39. Illegitimus 3. Illuminatio 9, 10. Imago 42. Imperator 9. Incendiarius. Indulgentia 4, 24. Jerusalem 2.

15 Ecclesia potest accipi in usus communes licitos, propter necessitatem, sicut ad cibum et hujusmodi 1^{a} Cor. 11, lect. 4, me^{o}. * Hypocrisis 3. Infidelis 1, 2, 6, 7, 13. Jubilaeus 2. Judaei 6. Judex 12. Judicium 37, 38. Juspatronatus. Justificatio 36. Lepra 4. Lex 166, 180. Luna 7. Maledicere 1. Maria 38. Matrimonium 11, 16, 19, 27, 30, 38, 43, 44, 45. 74, etc. 90, 122, 128. Martyrium 6, 11. Membrum 10, etc. Michael 3. Miles 9. Minister 3, etc. Missa 7, 8, 9, 13, 14, 16. Missio 38, 39, 40. Mors 22. Mulier 1. Musica 2. Neomenia. Obedientia 89. Occidere 12. Officium 11, etc. Oratio 30, 37, 49, 74, 88, 102. Ordo 48, etc. 58, etc. Organum 2, etc. Ornatus 13. Passio 21. Pastor. Paulus 24.

16 In casu necessitatis, licet vendere aut emere terram, ubi quondam fuit Ecclesia 2-2, q. 100, 4, 1^{m} | 2^{m} | 3^{m}.

17 Immo annexum spirituali, non potest vendi vel emi, quia est simonia 2-2, q. 100, 4, 3^{m} | 4, d. 25, q. 3, 3, 3^{m}. Simonia 1. * Christus 49, etc. Peccatum 375. Poena 65, 98. Poenitentia 105. Permutatio. Porta 1. Possessio 8. Praebendatus. Praeceptum 25, 26, 120, 150, etc. Praedicare 1, 17. Praedicator 4. Praelatio 2. Primitiae 1. Prophetia 51. Rachel. Rahab 1. Regnum 3, 5. Regula 6. Religio 28, 72. Restitutio 24. Ritus. Ruth. Sacerdos 30, 36. Sacramentum 46, etc. 63, etc. 101, 114, 147, etc. Sanctificatio 2. Sanguis 13, 14. Scandalum 16. Scenopaegia. Schisma 1, 2. Scholaris. Separatio 4. Sepultura 4, etc. Servitus 10. Simonia 8, 19, 26, 29, 41. Sobrietas 5. Sponsa 8. Sponsalia 11. Sponsus 2. Status 3. Statutum 1. Subdiaconus 4. Suspensio 2. Synagoga. Tabernaculum 1. Terra 4. Testis 2. Thesaurus 2. Thomas 5. Thurificatio 2. Torcular 1. Torneamentum. Traductio 3. Turtur 4. Unctio 21, etc. Unio 8, 9, 22. Usura 177, 178, 243, 244, 245, 275, 297, 312. Uter. Uxor 10. Vas 3. Vendere 15. Vestis 3. Virginitas 6, 7, 14, 15. Vita 40.

Ecclesiastes. Salomon 4.

1 ECCLESIASTICUS liber pertinet ad legem veterem 2-2, q. 16, 1, art. 5. * Liber 7. Philosophia.

2 Ecclesiasticus liber, non computatur inter canonicas Scripturas, apud Hebraeos 1^{a} q. 89, 8, 2^{m}.

Eclypsis apparens in passione Christi, fuit quintupliciter miraculosa: scilicet principio quia secundum Dionysium et astrologos, naturalis eclypsis solis per interpositionem lunae, numquam accidit, nisi tempore conjunctionis solis et lunae, quae tunc non fuit. Secundo, quia cum circa horam sextam luna fuisset simul cum sole in medio caeli, in vesperis apparuit in suo loco, idest, in oriente opposita soli. Tertio, quia tunc luna jam pertransiverat solem, et distabat quasi per medietatem circuli, in oppositione existens. Quarto, quia tunc luna miraculose ab oriente versus occidentem rediens, non pertransivit solem, ut esset eo occidentalior, sed postquam pervenit ad terminum solis, reversa est versus orientem. Quinto, quia secundum Chrysostomum, tribus horis tunc tenebrae remanserunt, cum eclypsis solis in momento pertranseat 3, q. 44, 2, 2^{m} | 2, d. 13, 4, 3^{m} | 4, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, c. | Matth. 27, me^{o}. * Luna 7, 8. Stella 3. Terra 13.

Educatio. Coitus 7. Filiatio 11. Infidelis 5. Matrimonium 46, 47. Religio 49, 52.

1 EDUCI de potentia, est fieri in actu quod prius erat in potentia, et dependet a materia, et fit per agens naturale 1^{a} q. 90, 2, 2^{m} | 1, d. 17, q. 2, 2, c. | Spiritu. 2, 8^{m}. * Agens 51, 52, 72, 105. Angelus 146.

2 Materia non potest educi de potentia alterius 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 3, 3^{m}. * Anima 82, 328. Artifex 4. Donum 25. Elementum 18. Forma 60, etc. 103, etc. Generatio 43. Gratia 47, 48, 49. Magis 3. Potentia 47. Processio 2.

Effari. Fatum 2.

Effectivum. A. vel. Ab o. Accidens 60, 61. Actio 14. Actus 130. Adam 89. Agens 77. Agere 27. Amor 43. Anima 91, 303. Appropriatio 23. Beatus 3. Bonitas 20, 75, 149. Charitas 15. Delectatio 76. Deus 23, 329, 338. Esse 90. Gratia 71, 120. Lex 107. Mendacium 1. Modificari. Mors 36. Nocere 1. Operatio 49. Passio 105. Peccatum 5, 259. Poenitentia 111, 112, 126. Tempus 37. Vox 1.

EFFECTUS

1 EFFECTUS Dei dupliciter limitatur: scilicet ex ordine sapientiae Dei, et ex capacitate recipientis 2, d. 18, q. 2, 2, 2^{m}. * Ablativus 1.

2 Immo capacitas recipientis ex se limitatur 3, d. 13, a. 2, q. 2, 2^{m} | 3^{m}.

3 Quilibet effectus Dei, est aequaliter a tota Trinitate 1^{a} q. 32, 1, c. | 3^{a} q. 23, 2, c. | 1, d. 27, q. 2, 3, 6^{m} | L. fi. | 3, d. 1, q. 2, 1, 2^{m} | 5^{m} | d. 4, q. 1, a. 1, q. 1, c. | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 4, c. | d. 49, q. 4, 1, 2^{m} | Cg. 4, c^{o} 45, 1^{m} | Matth. * Accidens 66, 71. Actio 48, 63, 66, 67, 88, 89, 90, 123. Actus 156. Adam 18. Admiratio 1, 3. Agens c.

4 Omnis effectus repraesentat aliqualiter causam suam 1^{a} q. 45, 7, c. Causa 37, 110, vel 108. * Aggravatio. Altare 2. Amaritudo.

5 Effectus naturalis verius existit in sua causa, quam in seipso. Verit. q. 4, 6, c. * Angelus 84, 161, 165, 272, 343, 374. Anima 363.

6 Immo nulla propositio verior est, quam quando idem praedicatur de seipso, secundum Boetium. Meta. 5, lect. 7, fi.

7 Similitudo effectus aliquando est in causa, non quidem secundum esse naturale, sed spirituale, tamen quietum, sicut similitudines artificiatorum sunt in monte artificis: forma enim domus in aedificatore, non est natura quaedam, sicut virtus calefactiva in sole, vel calor in igne, sed est quaedam intentio intelligibilis in anima quiescens. Verit. q. 27, 7, c. Causa 36, 96. * Apostoli 16. Ars 6, 22, 30. Assumere 52.

8 Nullus effectus est de specie suae causae 2-2, q. 110, 1, c. fi. | 3^{m}. * Attributum 18. Audacia 13. Baptismus 159.

9 Oppositum videtur dicere a simili, quia ignis causat ignem eumdem in specie, et homo hominem 2, d. 20, q. 2, 3, c. | Po^{a} q. 7, 2, c. fi.

10 Effectus pertingens ad speciem suae causae, non consequitur praedicationem univocam nominis suae causae, nisi recipiat formam eamdem specie, secundum eumdem modum essendi. Cg. 1, c^{o} 32, 2^{m} | Po^{a} q. 7, 7, c. | prin^{o} | 10. Causa 31, 39. * Beneficium 1, etc. Charitas 77, 119, 128, etc.

11 Omne signum corporale, est effectus signati, vel procedit ab eadem causa 2-2, q. 95, 5, c. * Caelum 106, etc. 120, etc. Certitudo 5.

12 Effectus semper debet proportionari suis causis, secundum proprium et commune, quia secundum ordinem causarum, oportet esse ordinem effectuum. Cg. 2, c^{o} 15, 3^{m} | 16, 2^{m} | 3^{m} | 21, 3^{m} | 41, 2^{m} | Po^{a} q. 3, 4, 7, c. | q. 7, 2, 10^{m}. * Cessare 2. Circumcisio 33. Clavis 10. Clementia 10.

13 Omnis effectus proprius et immediatus proportionatur suae causae, et sunt ejusdem generis 1^{a} d. 3, q. 4, 2, c. * Cognitio 11, 13, 28, 36.

14 Oppositum videtur dicere 2, d. 21, q. 1, 3. * Columba 2. Confessio. Confirmatio 25.

15 Effectus positivus prior est effectu privativo ordine formae, sed ordine materiae est e converso 3^{a} q. 62, 6, 3^{m} | q. 70, 4, c.

16 Causa mutabilis potest producere effectum immutabilem privative, non autem positive. Ma. q. 16, 2, 2^{m} | 3^{m}. * Congregatio 3.

17 Unus effectus non potest esse immediate plurium causarum, licet una causa possit esse plurium effectuum, quia causa potest excedere effectum, non autem e converso. Po^{a} q. 3, 16, 8^{m}. * Contemplatio 14. Contrarium 9. Contritio 5, etc. 26, etc. Cooperari 4. Creatio 37.

18 Unus effectus habet plures causas quadrupliciter: scilicet vel per accidens, vel in diverso genere, vel mediate, vel incomplete. Met. 5, lect. 2, fi. * Creatura 18. Cura 6, 7. Damnatio 17. Defectus 3, 4, 5, 10, 14. Delectatio 48.

19 Aliquid dicitur effectus alicujus dupliciter: scilicet per se idest qui producitur per ipsum ad hoc ordinatum, et per accidens idest qui conjungitur effectui per se 4, d. 5, q. 2, a. 2, q. 3, c. | Po^{a} q. 3, 6, 6^{m}.

20 Impossibile est, quod illud quod est per accidens, sit effectus per se alicujus virtutis caelestis, vel alterius agentis naturalis 1^{a} q. 116, 1, c. | 2-2, q. 95, 5, c. | Cg. 3, c^{o} 92 | Ma. q. 6, 21^{m} ; q. 16, 7, 16^{m}. * Daemon 53, etc. 83, 84, 106, etc.

21 Effectus primarum qualitatum duplex: scilicet secundum se, ut odor, et aliae qualitates secundae; et instrumentaliter, ut forma substantialis 2, d. 18, q. 2, 3, 2^{m}. * Aenigma 2, 3. Aetas 5. Christus 146. Definitio 11, 12, 20. Demonstratio 1, 9, 16. Denominatio 6, 8. Descendere 3. Desiderium 15. Devotio 18. Deus. Dicere 8. Dispensatio 19. Dispositio 18, 47. Doctrina 11, 15. Eleemosyna 29, etc. Elementum 13. Ens 14. Esse 9, etc. Excaecatio 2. Excommunicatio 11. Exorcismus 9, etc. Experientia 7, 8, 9. Facere 1, 3. Fatum 3, etc. Fermentum 2. Fides. Fieri 5. Filiatio 22. Flagellum 2, 8. Fomes 1, 11, 12. Forma 36, 37. Fru-

ELEEMOSYNA

15 Dans eleemosynam, ut foveatur in peccatis, vel ut aliquem inducat ad haeresim, mortaliter peccat, propter intentionem corruptam. Et talis eleemosyna non est recipienda 2-2, q. 154, 4, c. prin° | 2ª Cor. 8, lect. 1, fi.

16 Quilibet tenetur dare eleemosynam, quidquid habet per simoniam 2-2, q. 32, 7, c. | 2m | q. 62, 5, 2m | q. 100, 6, 4m | 4, d. 15m q. 2, a. 4, q. 2, 3, c.

17 Quilibet etiam non habens dominium rei, potest facere eleemosynam cuicumque existenti in extrema necessitate 2-2, q. 32, 7, 3m | 8, 1m | 2m | 4, d. 15, q. 2, a. 5, q. 1, 4, c. * Cantus 5.

18 Quilibet potest facere eleemosynam corporalem, vel spiritualem, vel saltem cum voluntate 4, d. 15, q. 2, a. 1, q. 2, 4m.

19 Filii familias et servi non possunt dare eleemosynas, sine consensu dominorum, nisi de parvis, vel suis 2-2, q. 32, 8, 3m | 4, d. 15, q. 2, a. 5, q. 2, 3, o.

20 Lucia poterat de consensu solius matris, dare eleemosynas 2-2, q. 32, 9, 3m | 4, d. 15, q. 2, a. 5, q. 1, 2m.

21 Uxori non licet dare eleemosynas, nisi communes, et modicas, sine consensu viri, vel nisi moderatas, viro ignorante, et non prohibente, vel nisi habeat aliqua praeter dotem, vel nisi lucretur 2 2, q. 32, 8, 2m | 4, d. 15, q. 2, a. 5, q. 1, o. | Opus. 73, c° 17.

22 Religiosis non licet dare eleemosynas sine licentia, nisi de modicis, sub ratihabitione 2-2, q. 32, 8, c. | 1m | 4, d. 15, q. 2, a. 5, q. 4, o. | Quol. 3, 15, c. * Labor 2. Usura 2, 56, 267, etc.

23 Quilibet potest sibi facere eleemosynas, non quidem dando sibi aliquid, sed exercendo in se actum corporalem, vel spiritualem 2-2, q. 30, 1, 2m | q. 32, 9, 3m | q. 106, 2, 1m | 4, d. 15, q. 2, a. 6, q. 1, o. * Praedicare 7, 8.

24 Eleemosyna ceteris paribus, debet dari magis indigentibus, melioribus, propinquioribus, benefactoribus, et dantibus spiritualia 2-2, q. 32, 3, 1m | 9, 0. | q. 71, 1, c. | q. 81, 6, 2m | 4, d. 15, q. 2, a. 6, q. 3, o. | Matth. 25, me° | Rom. 12, lect. 2, fi. | 1ª Cor. 16, lect. 1, prin°.

25 Eleemosynae dantur clericis non indigentibus, ut ministris pauperum, et dispensatoribus eleemosynarum 4, d. 15, q. 2, a. 1, q. 1, 3m.

26 Eleemosyna, eum cui datur, constituit debitorem ad orandum, jejunandum, et ad alia bona quae potest faciendum pro eo qui dedit 4, d. 15, q. 2, a. 2, q. 2, 3, c. * Religio 22, 88, 89. Sepultura 4. Simonia 12, 26.

27 Efficacia eleemosynae principalius est ex parte dantis, quam ex parte recipientis 4, d. 15, q. 2, a. 6, q. 3, 2m.

28 Efficacia eleemosynae pensatur principaliter ex affectu, ex parte dantis, respectu praemii essentialis; sed respectu praemii accidentalis, et ex parte recipientis, magis pensatur ex magnitudine dati, nisi affectus ejus multum excedat 2-2, q. 32, 9, 2m | 4, d. 15, q. 2, a. 2, q. 3, o.

29 Nullus moriens in peccato mortali, potest liberari ab inferno, per eleemosynas suas, vel aliorum 2-2, q. 154, 2, 5m | 4, d. 15, q. 2, art. 2, q. 1, o. | d. 46, q. 2, art. 3, q. 4, o. | Ma. q. 15, 2, 1m | Psal. 40, me° 3 | Matth. 25, fi. 3 | 1ª Tim. 4, lect. 2, fi. Damnatio 2.

30 Eleemosyna valet ad omnia peccata delenda, et ad omnia bona promerenda, et ad specialem Dei misericordiam promerendam 1ª Tim. 4, lect. 2, me°. Operatio 27. Suffragia 3. * Damnatio 2. Gloria 8. Hypocrysis 2.

31 Eleemosyna dupliciter liberat vivos a peccato mortali, scilicet praeservando et disponendo ad gratiam, sicut etiam alia bona 2 2, q. 154, 2, 5m | 4, d. 15, q. 2, a. 2, q. 1, 1m.

32 Eleemosynae corporales, secundum suam substantiam, habent effectus tantum corporales, sed ratione causae, scilicet charitatis, et orationis, habent effectus spirituales 2-2, q. 32, 4, o.

33 Tota virtus satisfactionis includitur in eleemosyna corporali: quia includit in se virtutem orationis et jejunii 4, d. 15, q. 2, a. 2, q. 2, c.

34 Eleemosyna est melior quam oratio et jejunium, et magis satisfactoria, et magis meritoria, et oratio magis quam jejunium 4, d. 15, q. 2, a. 2, q. 2, o. | d. 45, q. 2, a. 3, q. 1, o. | 1ª Tim. 4, lect. 2, me°.

35 Eleemosynae spirituales, sunt simpliciter meliores quam corporales, scilicet ratione dati finis, et actus; sed respectu alicujus est e converso 2-2, q. 32, 3, o. | q. 33, 1, c. | 188, 4, c. | 4, d. 15, q. 2, art. 3, q. 3, o. | Cg. 3, c° 134, 2m.

36 Recompensatio temporalis non intenta, non minuit meritum vel laudem eleemosynae, nec aliorum actuum, sicut nec humana gloria non intenta 2-2, q. 32, 3, 2m. * Gloria 8. Praedicare 7, 8. Religio 22.

37 Recompensatio temporalis intenta, diminuit meritum et laudem eleemosynae, non autem spiritualis 2-2, q. 32, 3, 2m.

38 Eleemosynae corporales sufficienter numerantur septem, et spirituales septem 2-2, q. 32, 2, o. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 1, 2, o. | Matth. 25, fi. c.

39 Eleemosyna debet fieri abundanter, secundum facultatem dantis, sed multis indigentibus, nequis superflue habeat 2-2, q. 32, 10, o. | q. 117, 1, 2m | 2ª Cor. 8, lect. 1, me° etc. | c° 9, lect. 2, prin° etc.

EMBRIO

Elenchus est syllogismus ad contradicendum, idest ad redarguendum falsam positionem. Meta. 4, lect. 6, fi.

1 ELEPHAS intelligit, et docetur adorare reges. Job 40, lect. 2, prin°.

2 Immo nulla creatura potest intelligere, nisi per intellectum, qui est potentia passiva 3, d. 14, a. 1, q. 2, c.

3 Elephas est animal maxime domesticabile. Ad multa eruditur. Et intelligit. Et docetur adorare reges, non quidem per intellectum, sed per vim aestimativam. Job 40, lect. 2, prin°. * Cete 2.

4 Elephas est animal melancholicum, et siccae complexionis, habitans in terris calidis. Ideo stat circa flumina in umbra. Job 40, lect. 2, fi. * Semen 23.

5 Elephas habet inflexibiles pedes, tibias, et crura, et ossa solida sine juncturis. Job 40, lect. 2, me°.

6 Elephas comedit herbas, non autem carnes. Job 40, lect. 2, prin°.

7 Quidam elephas bibit quatuordecim metretas macedonicas aquae pro semel, et alias octo in sero. Job 40, lect. 2, fi.

8 Modus capiendi elephantes duplex: scilicet per beneficia, et per elephantes domesticos. Job 40, lect. 2, fi.

Elevatio. Adversantia. Anima 283. Cadere. Cete. Charitas 138. 13. Deus 193, 205, 206. Dispositio 29. Donum 21. Erigere. Eucharistia 78. Gratia 49, 140. Impuritas 2. Jejunium 10. Levatio. Operatio 35, 36. Oratio 1, 20, 29. Piscis 1. Prophetia 15, 16. Raptus. Ratio 42. Reptile 1. Rota. Spes 47, 50. Vapor o. Virtus 1, 31, etc.

1 ELIAS eminet in tribus, scilicet in preservari a morte, in audacia et miraculis. Verit. q. 12, 14, 4m. * Baptismus 23. Enoch.

2 Elias et Jeremias creduntur fuisse virgines 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 1, 2m. * Elisaeus. Jejunium 15, 16. Miraculum 39.

3 Sermo Eliae, non habebat in se virtutem, sicut sermo Christi, sed operabatur per intercessionem tantum 4, d. 10, L. me°. * Sabbatum 10.

4 Elias non est raptus in caelum empyreum, sed aereum. Et vivit cum Enoch in paradiso terrestri, usque ad antichristum 1ª q. 102, 2, 3m | 3, d. 18, a. 6, q. 2, 1m | Hebr. 11, lect. 2, me°. Enoch infra. Transfiguratio 3.

5 Elias et Enoch creduntur vivere per cibum lignis vitae 2, d. 29, 5, 4m.

6 Elias propter injuriam quae redundabat in Deum fecit ignem descendere super eos qui venerant ad ipsum capiendum 2-2, q. 108, 1, 4m | Ma. q. 12, 3, 16m.

1 ELICERE. Habitus vel potentia elicit actum quem producit circa proprium objectum, nullo mediante. Sed imperat actum quem producit circa objectum potentiae, vel habitus inferioris, eo mediante 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, c. * Aedificare 1. Actio 40. Actus 9, 16, 158, 176. Baptismus 125. Character 21. Charitas 29, 108. Coactio 6. Confessio 6, 14. Conscientia 7, 8. Dos 4. Exercitium. Habitus 1, 71. Imperare 4. Innascibilitas 2. Jejunium 4.

2 Deus ex malo semper majus bonum elicit, non quidem semper illi in quo est malum, sed respectu universi 2, d. 29, 3, 4m. * Intellectus 91. Latria 9. Liberum 27, 28. Martyrium 1. Meritum 29, 32. Operatio 9. Pater 11. Peccatum 93, 95. Praeceptum 91. Religio 15. Satisfactio 1. Scandalum 8. Temperantia 16. Timor 43. Usura 31. Virtus 1, 9, 52, 93, 118, 119, 171.

Elix est linea composita ex recta et circulari, quia causatur ex motu lineae circumeuntis columnam, et motum puncti per eam. Cae. lect. 3, me°.

Elongatio. Aversio 17. Malum 19. Usus 10.

Eloquentia. Isaias 2. Philosophia. Praedicator 8. Religio 81. Rhetor.

Eloquium. Laus 21.

Elucidare. Usura 1.

1 EMANATIO extensionem habere potest, secundum numerum in creaturis, non autem in Deo. Opus. 9, q. 4. * Angelus 454.

2 Emanatio divina, non est extensive infinita, licet sit aeterna. Opus. 9, q. 4. Exitus 1. * Creatio 10, 11. Deus 8. Donum 6, 38. Generatio 34. Natura 9. Processio 1, 60, 61. Verbum 5, 30.

Emancipatus. Adoptio 9, 10.

Emarcescere. Jacob 8. Verbum 69.

1 EMBRYO non est in genere vel specie, nisi per reductionem, sicut incompletum ad genus vel speciem completi. Poª q. 3, 9, 10m.

2 Embryo et animal non differunt genere. Verit. q. 14, 7, 6m | Poª q. 3, 9, 10m. * Resurrectio 25.

3 In generatione viventium, non solum fit appositio per contactum, sed etiam per quamdam coaptationem, sive connascentiam, ut patet in embryonibus, quae non solum tangunt matricem, sed etiam alligantur ei, in principio suae generationis. Meta. 5, lect. 1, prin° a. etc.

4 Embryo prius vivit anima vegetativa, secundo sensitiva, et ultimo intellectiva, quia generatio ejus multiplex est, et discontinua 1ª q. 67, 4, c. fi. | q. 76, 3, 3m | q. 77, 7, c. | q. 85, 3, 1m | q. 118, 2, 2m | 2-2, q. 64, 1, c. | 3ª q. 33, 2, 3m | 2, d. 18, q. 2, 3, c. fi. | 4m | 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 2, 3m | Cg. 2, c° 21, 6m | 57, 2m | 87 | Poª q. 3, 9, 9m | 12m | Quol. 8, 2, c. | Spiritu. 3, 13m | Anima. 2, 9m | 11, 1m | Opus. 3, c° 92, fi. Animal 29.

EPISCOPUS

ERROR

ESSE

 EUCHARISTIA

EUCHARISTIA

157 Nullus laicus quantumcumque sanctus potest dispensare Eucharistiam, sed tantum ministri ecclesiae 4, d. 13, q. 1, a. 3, q. 1, o. | d. 17, q. 1, a. 5, q. 1, 3m.

158 Nulli non sacerdoti, licet tangere Eucharistiam, nisi in necessitate, ut si caderet 3a q. 82, 3, c.

159 Laicus etiam peccator debet tangere Eucharistiam in necessitate tantum, ut si caderet in terram 3a q. 82, 3, c. | 4, d. 13, q. 1, a. 3, q. 1, 3m | d. 24, q. 1, a. 3, q. 5, 4m.

160 Si adsint essentialia, scilicet ordo et intentio ministri, et materia et forma debitae, erit Eucharistia, licet desint solemnitas loci, temporis et paramentorum. Tamen talis graviter peccaret et degradandus esset 3a q. 83, 3, 1m | 4, d. 13, q. 1, a. 2, q. 6, o. | d. 24, q. 3, a. 2, q. 1, c. | d. 34, 1, 7m.

161 De poenitentia amittentis Eucharistiam, vel cujus negligentia, brutum sumit eam, vel sanguis stillat extra, vel evomentis 3a q. 83, 6, 7m | 4, d. 13, L. fi. | d. 20, a. 2, q. 1, 4m.

162 Consecrans tenetur sumere Eucharistiam sub utraque specie quotiescumque celebrat 3a q. 80, 12, o. | q. 82, 4, o. | 4, d. 12, q. 3, a. 2, q. 2, o.

163 Si percipitur ante consecrationem aquam tantum fuisse, effundatur et vinum ponatur. Si autem post, incipiat canonem, super aliam hostiam, secundum Innocentium, vel tantum consecret vinum praemissa contritione de negligentia 3a q. 83, 6, 4m | 4, d. 11, L. fi. | 1a Cor. 11, lect. 6, fi.

164 Deficiente sacerdote post consecrationem corporis, debet suppleri per alium, non autem si ante 3a q. 83, 6, 1m | 4, d. 8, q. 2, a. 4, q. 2, o. | d. 23, q. 1, a. 1, q. 2, 3m. * Ordo 71, 72, 76, 77, 79. Parasceve. Patena.

165 Minister in aliis sacramentis dupliciter operatur: scilicet pronuntiando verba et actum exteriorem exercendo. In Eucharistia vero tantum primo modo 3a q. 78, 1, c. | 3m | 4, d. 8, q. 2, a. 1, q. 3, o. | q. 4, 4m. * Subdiaconus 1, 5, 7.

166 Non licet sacerdoti omnino cessare a consecratione Eucharistiae, sed tenetur saltem in festis 3a q. 82, 10, o. | 4, d. 13, q. 1, a. 2, q. 1, o. * Thurificatio 2. Unctio 23.

167 Celebratio Eucharistiae est immolatio Christi, quia est figura passionis ejus, cujus per hoc fimus participes, et sacerdos significat Christum 3a q. 83, 1, o. | 2, c. | 1m | 2m.

168 Eucharistia dupliciter sumitur: scilicet sacramentaliter et spiritualiter 3a q. 80, 1, 2, 3, o. | 4, d. 9, a. 1, q. 1, 1m | q. 3, o. | art. 2, o. | Jo. 6, lect. 7, prin° | me° 1a Cor. 11, lect. 7, me°. * Amor 67. Angelus 491, 492, 493. Aqua 17. Baptismus 245.

169 Patres veteris Testamenti manducaverunt Christum secundo modo tantum 3a q. 80, 1, 3m | 4, d. 9, a. 2, q. 4, 2m. * Bucella.

170 Non omnis manducans Christum spiritualiter, manducat hoc sacramentum spiritualiter, ut sancti veteris Testamenti, nec omnis manducans spiritualiter, manducat sacramentaliter, nec e converso 4, d. 9, a. 2, q. 4, o. Haeresis 137, 138.

171 Eucharistia vere sumitur a peccatoribus sacramentaliter tantum nec immunditiam aliquam ex hoc contrahit 3a q. 80, 3, c. | q. 82, 7, 1m | 4, d. 9, a. 2, q. 1, o. | 1a Cor. 11, lect. 7, me°. * Idolatria 11, 12.

172 Infidelis vere sumit Eucharistiam non primo modo, nec secundo proprie 3a q. 80, 3, 2m | 4, d. 9, a. 2, q. 2, o. | q. 3, 3m | 1a Cor. 11, lect. 7, me°. * Christus 7, 9. Libamina. Manducatio. Missa 8. 16, etc. Parasceve.

173 Brutum vere sumit Eucharistiam per accidens, non autem primo nec secundo modo 3a q. 80, 3, 3m | 4, d. 9, a. 2, q. 3, o. | Opus. 59, c° 9 | 1a Cor. 11, lect. 7, me°.

174 Christus sumpsit corpus suum et sanguinem in Eucharistia 3a q. 81, 1, o. | q. 84, 7, 4m | 4, d. 11, q. 3, 1, o.

175 Christus ex sumptione hujus sacramenti habuit spiritualem dulcedinem. Ideo sumpsit sacramentaliter et spiritualiter, sed aliter quam caeteri 3a q. 81, 1, 3m.

176 Christus dedit Eucharistiam Judae in coena, praeter bucellam intinctam 3a q. 81, 2, o. | 4, d. 11, q. 3, a. 2, q. 1, 2, o. | Jo. 13, lect. 3, fi. | lect. 4, fi. Bucella.

177 Sumptio Eucharistiae, non est de necessitate salutis secundum se, sed ex statuto Christi et ecclesiae 3a q. 73, 3, o. | q. 80, 11, o. | 4, d. 9, a. 1, q. 2, o. | d. 12, q. 3, a. 2, q. 1, o. | Jo. 6, lect. 7, prin° 2.

178 In primitiva ecclesia, omnes tenebantur quotidie sumere Eucharistiam, postea ter in anno, nunc autem semel 3a q. 80, 10, 4m | 4, d. 12, q. 3, a. 1, q. 3, o. | d. 32, a. 5, q. 4, c.

179 Eucharistia debet frequenter sumi ad restaurationem perditae devotionis et fervoris 4, d. 12, q. 3, a. 1, q. 1, o.

180 Eucharistia debet quotidie sumi, nisi ex hoc quis sentiret reverentiam diminui et fervorem non augeri 3a q. 80, 10, o. | 4, d. 13, q. 3, a. 1, q. 2, o. | 1a Cor. 11, lect. 7, me°. Missa 22.

181 Eucharistia non debet pluries in die sumi, nisi quando quis in una die ex aliquo casu permisso pluries celebraret 3a q. 80, 10, 3m | q. 83, 2, 2m | 4, d. 12, q. 3, art. 1, q. 4, o. | d. 13, q. 1, a. 2, q. 3, 3m.

182 Eucharistia sub specie vini, idest sanguinis Christi, non datur populo, propter periculum effusionis, quia facilius una gutta sanguinis laberetur, quam aliqua una particula corporis 3a q. 74, 1, 3m | q. 80, 12, c. | 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, 3m | d. 12, q. 3, a. 2, q. 3, 3m. Jo. 6, lect. 7, prin° 2.

183 Ministris altaris, ut Laurentio, datur dispensatio sanguinis Christi, et etiam secundum consuetudinem aliquorum datur eis participatio sanguinis Christi, de quibus praesumitur quod in talibus magis sint cauti 4, d. 11, q. 2, a. 1, q. 1, 3m | d. 13, q. 1, a. 3, q. 2, 1m.

184 In lege etiam veteri de libaminibus, nihil habebant offerentes, sed soli sacerdotes, per quae significabatur potus hujus sacramenti. De sacrificiis autem habebant etiam offerentes, quibus significabatur cibus hujus sacramenti 4, d. 11, q. 2, a. 1, q. 1, 3m.

185 Corpus Christi quanto plus manducatur, tanto plus augmentatur. Opus. 58, c° 14.

186 Corpus Christi dum manducatur, non minuitur. Opus. 58, c° 14.

187 Corpus Christi, si non manducatur, quodammodo minuitur, quod est valde mirabile. Opus. 58, c° 14.

188 Hostia non consecrata, nunquam debet dari pro Eucharistia. Et sacerdos dans eam reus esset idolatriae. Non autem adorantes, vel sumentes eam, cum hostia debeat adorari latria, sub conditione in habitu, et adorantes vel sumentes eam aestiment probabiliter hostiam esse consecratam. Fides enim credentis non fertur ad has species panis, vel ad illas, sed ad hoc quod verum corpus Christi sit sub speciebus panis sensibilis, quando recte fuerit consecratum. Unde si non sit recte consecratum, fidei non propter hoc suberit falsum 2-2, q. 1, 3, 4m | 3a q. 80, 6, 2m | 3, d. 9, q. 1, a. 2, q. 6, 2m | 4, d. 9, a. 5, q. 1, 4m | Quol. 6, 12, o. | 1a Cor. 11, lect. 6, prin°.

189 Sumens hostiam consecratam, quam nescit esse consecratam, non manducat Eucharistiam sacramentaliter, nisi per accidens. Tamen propinquius quam brutum, inquantum est aptus 4, d. 9, a. 2, q. 3, 3m.

190 Ad digne sumendum Eucharistiam, tria requiruntur: scilicet munditia conscientiae, devotio actualis, scilicet ut in actu mens sumentis feratur ad divina, unde et sacerdos monet populum, corda ad Deum habere et munditia corporalis 4, d. 9, a. 3, q. 5, c. | a. 4, q. 2, c. | d. 12, q. 2, a. 1, q. 3, o. | q. 3, a. 1, q. 2, c.

Oppositum videtur dicere a simili, quo ad devotionem actualem ex parte sumentis Eucharistiam, sicut ex parte adorantis hostiam, cum nemo carnem Christi manducare debeat nisi prius adoret, secundum Augustinum. Sed hostia debet adorari latria, sub conditione in habitu 3a q. 80, 6, 2m | 3, d. 9, q. 1, a. 2, q. 6, 2m.

191 Melius est paratis sumere Eucharistiam, quam abstinere ab ea 3a q. 80, 10, 1. | 4, d. 12, q. 3, a. 2, q. 3, o. | 1a Cor. 11, lect. 7, me°.

192 Poenitentes qui abstinent ab hoc sacramento, secundum consilium sacerdotis excusantur a transgressione praecepti, non autem manentes in peccatis 3a q. 80, 11, 3m.

193 Eucharistia debet sumi tantum a jejunis totaliter, nisi in casu mortis 2-2, q. 147, 6, 2m | 3a q. 80, 8, o. | 9, c. | 4, d. 8, q. 1, a. 4, q. 1, 2, o. | d. 34, 1, 7m | 1a Cor. 11, lect. 4, me°.

194 Omnis cibus vel potus sumptus post mediam noctem, impedit sumptionem Eucharistiae, non autem ante, etiam si nec somnus, nec digestio sequatur 3a q. 80, 8, 5m | 1a Cor. 11, lect. 4, me°.

195 Deglutitio salivae, vel cibi relicti inter dentes, vel eructationis, non impedit sumptionem Eucharistiae 3a q. 90, 8, 4m | 4, d. 8, q. 1, art. 4, q. 1, 3 | 1a Cor. 11, lect. 4, me°.

196 Reliquiae aquae, vel vini, quibus lavatur os, trajectae non in magna quantitate et mixtae cum saliva non impediunt sumptionem Eucharistiae 3a q. 80, 8, 4m.

197 Post sumptionem Eucharistiae requiritur modicum intervallum ante prandium 3a q. 80, 8, 6m | 4, d. 8, q. 1, a. 4, q. 3, o.

198 Corporalis immunditia, ut lepra, fluxus sanguinis et hujusmodi, non impedit sumptionem Eucharistiae 3a q. 80, 7, 3m | 4, d. 9. art. 4, q. 3, o.

199 Eucharistia debet semper haberi parata pro infirmis 3a q. 83, 5, 11m. * Indevotio. Jejunium 43, 45.

200 Sacerdos non habens aliam hostiam consacratam, nisi suam, debet dare partem illius infirmo petenti Eucharistiam 4, d. 22, q. 3, a. 2, q. 2, 1m.

201 Pars hostiae missa in calice, nunquam debet dari infirmis, quia Christus nemini dedit panem intinctum, nisi Judae 3a q. 83, 5, 9m.

202 Corpus Christi non debet sumi nisi cum magna praeparatione. Opus. 58, c° 15 | 1a Cor. 11, lect. 7, me°.

203 Praeparatio in sumendo Eucharistiam, consistit in tribus: scilicet in dignitate Eucharistiae, in hostia panis et in figura agni paschalis. Opus. 58, c° 15 | 16. * Poena 46, 47, 48, 49. Unctio 18.

204 Triplex modus manducandi corpus Christi: scilicet sacramentalis tantum, spiritualis tantum, sacramentalis et spiritualis simul 3a q. 80, 1, 2, 3, o. | Opus. 58, c° 17, 18.

205 Circa tertium modum possunt tria notari: scilicet multitudo non manducantium, scilicet malorum, magnitudo felicitatis bonorum corpus Christi digne sumentium et ratio remanducationis digne manducantium. Opus. 58, c° 20.

EUCHARISTIA

206 Non manducantium corpus Christi, tres sunt species, sive tres turmae: scilicet infideles, negligentes et contemnentes. Opus. 57, cº prinº.

207 Pueris non debet dari Eucharistia, nisi cum incipiunt habere aliqualem usum rationis ut possint concipere devotionem hujus sacramenti, scilicet in decimo vel undecimo annis 3ª q. 80, 9, 3m | 4, d. 9, a. 5, q. 4, o. | d. 23, q. 2, a. 2, q. 4, c. | Jo. 6, lect. 7, prinº 2.

208 Graeci dant Eucharistiam pueris recenter natis baptizatis, propter hoc quod Dionysius dicit, baptizatis esse sacram communionem dandam, non intelligentes, quod Dionysius ibi loquitur de baptismo adultorum 3ª q. 80, 9, 3m.

209 Amentibus post fidem et devotionem, debet dari Eucharistia in mortis articulo, nisi sit periculum vomitus, vel expuitionis. Non autem si ante amentes fuerunt, et sic a nativitate remanserunt 3ª q. 80, 9, o. | 4, d. 9, a. 5, q. 3, o. | Jo. 6, lect. 7, prinº 2.

210 Daemoniacis debet dari Eucharistia, nisi certum sit quod pro crimine torqueantur, non autem energumenis 3ª q. 80, 9, 2m | 4, d. 9, a. 5, q. 3, 2m | Jo. 2, lect. 3, fi.

211 Nihil praeter peccatum mortale, impedit necessario sumptionem Eucharistiae, secundum tantum de congruo, ut coitus matrimonialis, nocturna pollutio et fluxus seminis temporalis, quando sunt sine mortali, usque ad alium diem 2-2, q. 154, 5, o. | 3ª q. 80, 7, o. | 4, d. 9, a. 4, q. 2, o. * Confessio 32. Debitum 24, etc. Excommunicatio 23. Idolatria 11, 12.

212 Praeligendum est esse suspectum quam indigne sumere Eucharistiam 3ª q. 80. 6, 2m | 4, d. 9, a. 5, q. 1, 3m.

213 Eucharistia sumitur indigne tripliciter: scilicet indevote, cum voluntate peccandi, et celebrando contra ritum ecclesiae 1ª Cor. 11, lect. 7, prinº.

214 Oppositum videtur dicere 3ª q. 83, 2, 5m | 4, d. 12, q. 3, a. 1, q. 4, 1m.

215 Suspectis violenter et publicis, debet omnino negari Eucharistia 3ª q. 80, 6, 3m | 4. d. 9, a. 5, q. 2, o.

216 Peccatori occulto petenti occulte Eucharistiam, debet negari. Si vero publice petat, debet dari. Sed peccatori publico debet omnino negari 3ª q. 80, 6, o. | q. 81, 2, c. | 2m | 4, d. 9, a. 5, q. 1, o. | q. 2, c. | Quol. 5, 12, c.

217 Aliquis arcetur ab Eucharistia sine culpa: scilicet suspensi, interdicti et excommunicati etiam excommunicatione minori 4, d. 18, q. 2, a. 4, q. 3, 3m.

218 Oppositum videtur dicere 4, d. 9, a. 5, q. 1, c.

219 Sumens Eucharistiam cum conscientia peccati mortalis, peccat mortaliter 3ª q. 79, 2, 2m | 3, o. | q. 80, 4, o. | 7, 8, c. | 4, d. 9, a. 3, q. 1, o. | a. 4, q. 2, c. | d. 11, q. 2, a. 1, q. 2, 3m | d. 12, q. 2, a. 2, q. 3, 1m | 1ª Cor. 11, lect. 7, meº.

220 Sumens Eucharistiam in peccato mortali ignorato, facta diligenti discussione etiam non sufficienti, non peccat 3ª q. 80, 4, 5m | 4, d. 9, a. 3, q. 2, o. | d. 15, q. 1, a. 3, q, 2, 2m | d. 16, L. meº. Missa 8. * Immunitas 2. Indevotio.

221 Ante confessionem de mortali, nullus debet sumere Eucharistiam, si habet copiam confessoris et necessitas non urget sicut urgentur sacerdotes parochiales 4, d. 16, L. meº | d. 17, q. 2, a. 5, q. 1, 2m | q. 3, a. 1, q. 4, c. | 1ª Cor. 11, lect. 7, prinº.

222 Immo quilibet qui in peccato mortali exhibet se ministrum ecclesiae, in aliquo spirituali, peccat mortaliter 2-2, q, 33, 5, o. | 4, d. 19, q. 2, a. 2, q. 2, o.

223 Non esset consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale, vel etiam contritus et confessus ad Eucharistiam accederet, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere. Et praeterea Eucharistia purgat maculam mentis, non autem immunditiam corporalem et hebetudinem quae contingit in mente, ex depressione ipsius ad carnem. Unde etiam post contritionem et confessionem gravium peccatorum consilium videtur esse Augustini, quod non statim homo accedat propter reverentiam sacramenti, et ut magis seipsum probet 4, d. 9, a. 4, q. 2, 2m | d. 16, L. meº.

224 Experimentum non debet sumi de peccatis, cum Eucharistia 3ª q. 80, 6, 3m | 4, d. 9, a. 5, q. 2, 2m.

225 Injuria fit Eucharistiae, si hostia consecrata consecrétur iterum 4, d. 6, q. 2, a. 1, q. 1, 1m | d. 11, L. meº | d. 12, q. 3, a. 1, q. 1, 1m | Cg. 4, cº 59, fi.

226 Oppositum videtur dicere a simili 3ª q. 66, 9, 4m | q. 68, 7, 2m | 11, 4m | 4, d. 6, q. 2, a. 1, q. 1, c. Unctio 18.

227 Sacerdos faciens fictionem in consecrando Eucharistiam, multo gravius peccat, quam indigne sumens eam 3ª q. 80, 6, 2m | Quol. 5, 12, 3m. * Idolatria 11.

228 Infidelis est indignior fideli, ad sumendum Eucharistiam. Sed fidelis cum mortali indignius sumit 3ª q. 80, 5, 2m | 4, d. 9, a. 3, q. 4, o.

229 Sumens Eucharistiam cum peccato spirituali, gravius peccat, quam sumens cum peccato carnali 3ª q. 89, 5, 2m | 4, d. 9, a. 3, q. 4, o.

230 Peccatum indigne sumentium Eucharistiam est minus grave peccatis commissis in Deum, et gravius peccatis contra proximum, vel contra seipsum 3ª q. 80, 5, o. | 4, d. 9, a. 3, q. 3, o. | 1ª Cor. 11, lect. 5, meº.

EUCHARISTIA

231 Est etiam minus grave peccato occisionis Christi et proditionis ejus 3ª q. 80, 5, 1m | 2m | 4, d. 9, a. 3, q. 3, 1m | 1ª Cor. 11, lect. 7, meº.

232 Et est minus grave projectione ejus in lutum 3ª q. 80, 5, 3m | 4, d. 9, a. 3, q. 3, 2m.

233 Manducantem indigne corpus Christi tria mala sequuntur: scilicet peccati sui aggravatio, a gratia Christi separatio et ad aeternam poenam condemnatio. Vel alia tria mala: scilicet magna culpa, Dei offensa et multiplex plaga. Opus. 58, cº 17 | 18.

234 Hujusmodi mala possunt dici tres plagae: scilicet multa damna spiritualium bonorum, sterilitas terrae sive caristia temporalium, pestes corporum, sive strages hominum. Opus. 58, cº 18.

235 Contra has plagas et omnia dicta mala est triplex remedium: scilicet emendatio vitae per poenitentiam voluntariam, correctio malitiae per superiorum disciplinam, et mutatio incorrigibilis personae per justitiae districtionem. Opus. 58, cº 18.

236 Eucharistia non imprimitur characterem 3ª q. 63, 6, c. | q. 80, 1, 3m | 10, 1m | 4, d. 7, q. 3, a. 1, q. 2, 2m | a. 3, q. 3, 1m.

237 Eucharistia ordinatur ad hoc ut homo adhaereat Christo et perficiatur 4, d. 2, q. 1, 2, c. | d. 4, q. 2, a. 1, q. 2, 3m.

238 Sine manducatione spirituali Eucharistiae non potest esse salus 3ª q. 80, 11, c. | 4, d. 9, a. 1, q. 2, 1m. * Amor 67.

239 Incorporatio ad Christum, quo ad perfectionem influentiae est effectus Eucharistiae, quae praesupponit ipsam incorporationem absolute, per baptismum causatam 4, d. 4, q. 2, a. 2, q. 5, 2m.

240 Eucharistia inquantum est sacramentum prodest tantum sumentibus; sed ut est sacrificium, prodest etiam aliis 3ª q. 79, 3, 8m | q. 79, 5, c. | 7, o. | 4, d. 12, q. 2, a. 2, q. 2, 4m | d. 45, q. 2, a. 3, q. 1, 3m | Jo. 6, lect. 6, fi. | 1ª Cor. 11, lect. 6, fi.

241 Eucharistia est sacramentum passionis et mortis Christi, inquantum perficit hominem in unione ad Christum passum 3ª q. 73, 3, 3m | 5, 2m.

242 Eucharistia est memoriale passionis Christi 3ª q. 66, 9, 5m | q. 73, 4, 5, o. | q. 74, 1, c. | q. 76, 2, 2m | q. 79, c. 1, | 4. d. 2, q. 1, 2, 1m | d. 4, q. 2, a. 1, q. 2, 3m | d. 8, q. 1, a. 1, q. 3, c. | a. 2, q. 1, b. 1 | a. 3, q. 3, o. | q. 2, a. 1, q. 1, 1m | a. 2, q. 1, 2m | d. 12, q. 1, a. 3. q. 1, 2m | 3m | q. 2, 1m | 1ª Cor. 11, lect. 5, meº.

243 Eucharistia ordinat ad refectionem mentis 3ª q. 73, 1, 2, c. | q. 79, 8, c. | 4, d. 9, q. 1, a. 1, 1m | a. 2, q. 1, 2m.

244 Effectus Eucharistiae triplex: scilicet satietas, laus et vita. Psal. 21, fi.

245 Hoc sacramentum non habet suos effectus, nisi in conjunctis ei per fidem et charitatem 3ª q. 79, 2, 2m.

246 Eucharistia est sacramentum charitatis Christi expressivum et charitatis nostrae factivum 3ª q. 73, 3, 3m | q. 75, 1, c. | q. 78, 3, 6m | q. 79, 1, c. | 4, c. | 2m | 4, d. 8, q. 2, a. 2, q. 3, 5m | d. 21, q. 3, 3, c. | 1ª Cor. 11, lect. 7, meº.

247 Effectus non principalis Eucharistiae, sed consequens augmentum charitatis est diminutio fomitis 3ª q. 79, 6, 3m.

248 Quidquid est effectus passionis Christi, est effectus Eucharistiae 3ª q. 79, 1, c. | q. 84, 1, c. | Jo. 6, lect. 6, fi.
Oppositum videtur dicere 4, d. 2, q. 1, 2, 1m.

249 Per baptismum datur primus actus vitae spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum ejus 3ª q. 79, 1, 8, c. | 2m | 6, 2m | q. 82, 2, 3m | 4, d. 9, a. 5, q. 4, 2m | d. 12, q. 2, a. 1, q. 3, 2m.

250 Eucharistia facit omnem effectum vitae spiritualis, ad similitudinem cibi corporalis, quia sustentat, auget, reparat, et delectat 3ª q. 79, 1, o. | 8, c. | q. 81, 1, 3m | 4, d. 7, q. 1, art. 2, q. 2m, 4.

251 Effectus proprius Eucharistiae est transformatio hominis in Deum, ad quem sequitur augmentum virtutum, et restauratio perditorum 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, c. | a. 2, q. 1, 3, c. * Confirmatio 30, 31, 36. Immunitas 2.

252 Eucharistia ordinatur ad ultimum effectum passionis Christi, quasi completissime ab ea efficaciam habens 4, d. 2, q. 1, 2, 1m. * Indevotio. Missa. Suffragia 3. Thurificatio 2. Unctio 10, etc.

253 Eucharistia valet contra omnes spirituales defectus. Ideo cum singulis sacramentis datur, quasi consummans effectus uniuscujusque 4, d. 2, q. 1, 2, 1m.

254 Corpus Christi offertur pro salute corporis, et sanguis pro salute animae, secundum similitudinem; secundum rem vero, utrumque offertur pro utroque 3ª q. 73, 1, c. | q. 74, 1, o. | q. 76, 2, 1m | q. 79, 1, 3m | 4, d. 11, q. 2, a. 1, q. 1, c. | L. meº | Jo. 6, lect. 7, meº 5 | 1ª Cor. 11, lect. 5, meº.

255 Eucharistia auget beatis gloriam accidentalem, non autem essentialem 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 2, o.

256 Effectus Eucharistiae est adeptio gloriae, non quidem statim, sed inquantum dat virtutem perveniendi ad gloriam 3ª q. 79, 2, o. | q. 80, 2, 1m | Jo. 6, o.

257 Eucharistia dat quinque: scilicet veniam culpae, vitam gratiae, confirmationem in pugna, confortationem in via, et praegustationem gloriae. Isa. 4, fi.

258 Effectus omnium sacramentorum possunt ascribi Eucharistiae,

habenti quasi in capitulo, et in summa, omnia quae alia sacramenta habent sigillatim, secundum Dionysium 4, d. 8, q. 1, a. 2, q. 2, 4^{m}.

259 Dei liberalitas in sacramento Eucharistiae assignatur in tribus: scilicet quantum ad magnificentiam doni, nobilitatem dantis, et utilitatem accipientis. Opus. 58, c^{o} 5.

260 In Eucharistiae sacramento renovantur omnia mirabilia, quae Deus ab initio fecit. Opus. 58, prin^{o}.

261 Eucharistiae sacramentum, intellectum illuminat, concupiscentiam sanat, et mortem vivificat. Opus. 58, c^{o} 6.

262 Effectus duplex Eucharistiae: scilicet bonitatis in bonos, et severitatis in malos. Opus. 58, c^{o} 18.

263 Corpus Christi digne manducantem, sequuntur tria bona: scilicet poenae debitae relaxatio, divinae gratiae restitutio, aeternae gloriae acquisitio. Opus. 58, c^{o} 17, fi.

264 Effectus, sive fructus principales Eucharistiae sunt tres: scilicet peccatorum destructio, bonorum spiritualium largitio, vel augmentatio, et animarum confortatio, vel vitae aeternae collatio. Opus. 57, c^{o} 24.

265 Effectus Eucharistiae possunt sumi ex tribus ejus nominibus. Dicitur enim aliquando medicina spiritualis, manna,, idest panis caelestis, et Eucharistia, idest bona gratia. Opus. 58, c^{o} 26.

266 Effectus Eucharistiae sumuntur etiam ex aliis tribus ejus nominibus. Dicitur enim verus panis, sacramentum altaris, et sacramentum charitatis. Opus. 58, c^{o} 25.

267 Contra duodecim nostros languores, qui scilicet sunt daemonis tentatio, fomitis repugnatio, cordis macula, creatoris offensa, defectus in cognitione sui, in dilectione proximi, in sapore spirituali, in consummatione boni, debitum mortis aeternae, defluxus bonae vitae, exilium mundanae miseriae, et incineratio corporalis materiae, ordinantur duodecim effectus vel fructus Eucharistiae: scilicet quia Eucharistia daemonem fugat, fomitem refrigerat, maculam cordis mundat, iram Dei placat, intellectum ad scipsum cognoscendum illuminat, voluntatem sive affectum in dilectionem Dei et proximi inflammat, memoriam spirituali dulcedine delectat, totum hominem in bono confirmat, ab aeterna morte liberat, merita bonae vitae multiplicat, ad patriam aeternae vitae deducit, et ad aeternam vitam corporis resuscitat. Opus. 58, c^{o} 21 | 22 | 23.

268 In Eucharistia confertur gratia habitualis, et excitatur fervor actualis devotionis 3^{a} q. 79, 1, 2^{m} | 4, 7, c. | 4, d. 12, q. 2, a. 2, q. 1, 2^{m} | Quol. 5, 6, c.

269 Sumens Eucharistiam sacramentaliter consequitur majorem gratiam, quam prius sumendo spiritualiter tantum 3^{a} q. 80, 1, 3^{m} | 4, d. 9, a. 2, q. 4, 1^{m}.

270 Eucharistia gratiam causat, auget, et excitat eam, et virtutes in actum 3, q. 79, 1, o. | 4, c. | 4, d. 12, q. 2, art. 2, q. 1, 2^{m}.

271 Nullus habet gratiam ante sumptionem Eucharistiae, nisi ex voto ad eam proprio, ut adulti, vel ecclesiae, ut parvuli 3^{a} q. 73, 3, c. | 1^{m} | q. 79, 1, 1^{m} | q. 80, 1, 3^{m} | 11, c.

272 Eucharistia praeservat a peccato dupliciter: scilicet interius reprobando per gratiam, et exterius repellendo omnem impugnationem daemonum per passionem Christi cujus est signum 3, q. 79, 6, o. | 4, d. 12, q. 2, a. 2, q. 2, 1^{m} | d. 45, q. 2, a. 3, q. 1, 3^{m}.

273 Omnia quae impediunt actualem devotionem, scilicet distractiones, et aliqua peccata venialia, impediunt augmentum gratiae 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 3, o. | a. 2, q. 1, 2^{m}.

274 Peccata venialia praesentia impediunt effectum Eucharistiae, quo ad refectionem dulcedinis spiritualis, sed non quo ad augmentum gratiae; sed neutrum horum impediunt praeterita 3^{a} q. 79, 8, o.

275 Eucharistia delet peccata venialia 3^{a} q. 79, 4, o. | q. 87, 3, c. | 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, c. | a. 2, q. 1, o.

276 Eucharistia delet peccata mortalia, quorum quis non habet conscientiam, nec affectum 3^{a} q. 79, 3, o. | 4, d. 9, a. 3, q. 2, c. fi. | d. 12, q. 2, a. 2, q. 2, o.

277 Eucharistia fit ablutio scelerum, tripliciter: scilicet ignoratorum, futurorum, vel causando contritionem 3^{a} q. 79, 3, 1^{m} | 4, d. 12, q. 2, a. 2, q. 2, 1^{m}.

278 Eucharistia delet poenam debitam pro peccatis, non quidem totam, sed secundum mensuram peccatorum, et devotionis 3^{a} q. 79, 5, o. | 4, d. 4, q. 2, a. 1, q. 2, 3^{m} | d. 12, q. 2, a. 2, q. 3, o.

279 Eucharistia liberat a purgatorio, inquantum est sacrificium satisfactorium pro peccato 3^{a} q. 52, 8, 2^{m}. * Manna. Sacrificium 25, 38.

Eudimica, ethica Aristotelis 1^{a} q. 82, 4, 3^{m} | 1-2, q. 9, 4, c. fi. | q. 8, 1, 6, 3. Ethica.

Evellere. Infidelitas 11. Sabbatum 10.

Eventus sequens per se, vel ut in pluribus, vel praecogitatus, addit ad bonitatem vel malitiam actus, non autem aliter 1-2, q. 20, 5, o. | q. 73, 8, o. | Ma. q. 1, 3, 15^{m} | q. 3, 10, 5^{m}. * Apostoli 7. Avis 2. Bonitas 221. Divinatio 9, 10. Invidia 6. Justus 8. Necessitas 19, 20. Peccatum 225, 358. Periculum 2 Praedestinatio 16. Religio 73, 74. Solertia 3. Somnium 3. Sors 1, 5, 6. Usura 88, 196, 205.

Euge, est interjectio congratulantis, et exultationis vox. Matth. 25, me^{o} | Psal. 34, fi. o. fi.

Eugnomosyna est idem quod epikia, scilicet voluntaria justificatio 2-2, q. 80, 4^{m} | 5^{m}. * Justitia 22. Legispositiva 2.

Eunomius. Assumere 38, 39. Haeresis 98.

Eunuchus, et frigidus, merentur aureolam, si habent propositum propriae virginitatis, licet non possint coire 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 1, 7^{m}. * Illegitimus 2. Matrimonium 89.

Evomere. Eucharistia 162.

Eupsychia est virtus specialis, scilicet constantia, et est pars potentialis fortitudinis 2-2, q. 128, 6^{m} | 3, d. 33, q. 3, art. 3, q. 4, c. | 1^{m}. Continentia 11.

Eusebia est idem quod religio 2-2, q. 80, 4^{m}. * Cultus 5. Justitia 22. Religio 1, etc.

1 EUSTOCHIA est pars prudentiae bene conjectans omnia, sicut solertia medium 2-2, q. 48, c. | q. 49, 4, c. | Ethi. 6, lect. 8, me^{o}. Conjectare. Prudentia 48.

2 Eustochia est tantum in operativis, solertia vero tam in his quam in speculativis, et tam in necessariis quam in contingentibus 2-2, q. 49, 4, 1^{m} | 3, d. 33, q. 3, a. 1, q. 4, c.

3 Utraque invenit quasi subito, sed eubulia, inquirendo, et tarde 2-2, q. 49, 4, c. | 2^{m} | q. 51, 1, 3^{m} | 3, d. 33, q. 3, a. 1, q. 4, c.

1 EUSTRATIUS episcopus graecus, et commentator Aristotelis, dicens quod epiikes, idest virtuosus, committit adulterium cum uxore tyranni, ut possit occidere eum, et liberare patriam, non est sustinendus. Ma. q. 15, 1, 5^{m}.

2 Dictum Eustratii, quod nullus homo potest assumi ad ordines angelorum, sed omnes homines beati facient decimum ordinem, videtur sapere haeresim 1^{a} q. 108, 8, c. 2, d. 9, 8, c. prin^{o}. Accidens 69, etc. Actus 187. Manducatio 2. Ordo 79. * Haeresis 107. Hierarchia 5.

1 EUTYCHES. Haeresis ejus de unitate naturae in Christo, et de impalpabilitate corporum resurgentium, et Christi, damnatur in concilio Chalcedonensi. Unio. 1, c. Apollinaris 2. Haeresis 85, 86. Unio 14.

2 Eutyches in morte retractavit suam haeresim 3^{a} q. 54, 3, c. fi.

Eutrapelia dicitur a bona versione. Et est virtus circa ludos, et pars modestiae 1-2, q. 60, 5, c. | 2-2, q. 72, 2, 1^{m} | q. 160, 2, c. | q. 168, 2, o. | q. 172, 2, 1^{m} | 2, d. 40, 5, c. fi. | 3^{m} | d. 44, q. 2, 1, 3^{m} | 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 1, c. | q. 3, a. 2, q. 1, 3^{m} | d. 34, q. 1, 2, c. | 4, d. 16, q. 4, a. 2, q. 1, c. | Virt. q. 1, 12, 26^{m} | q. 5, 1, 5^{m} | Isa. 3, fi. * Austeritas 2. Ludus 8. Modestia 7. Temperantia 12. Virtus 225.

Evacuare. Delectatio 44. Lex 128. Limbus 4. Matrimonium 70. Meritum 15. Praeceptum 145. Praedicare 6.

Evadere. Absolvere 26. Adam 60. Adoratio 7. Confessio 92. Culpa 5. Delectatio 46. Daemon 60, 61, 62, 93. Difficile 21. Fortitudo 59. Gratia 181, etc. Haeresis 60, 61. Lamech. Lignum 4. Luxuria 25, 26. Matrimonium 48, 55. Mendacium 14. Perfectio 66, 67. Timor 11. Usura 89. Vitare.

Evagatio. Accidia 8. Attentio 3, 4. Cogitatio 2. Importunitas. Verbositas.

Evanescere. Semen 19.

Evangelista. Joannes o. Lucas. Marcus 1. Matthaeus o. Prophetia 64.

1 EVANGELIUM est bona annuntiatio, scilicet triplicis conjunctionis hominis ad Deum, idest per gratiam unionis, adoptionis et gloriae. Rom. Prolo. fi.

2 Evangelium divulgatum est, et praedicatum in toto orbe, non autem creditum per fidem ab omnibus 1-2, q. 106, 4, 4^{m} | Rom. 10, lect. 3, prin^{o} etc. Col. lect. 2, me^{o}. * Annuntiatio 7. Apostoli 40. Baptismus 39. Campsoria 11, 12. Character 40. Circumcisio 17. Consilium 12, etc.

3 Evangelium ducit hominem ad perfectionem, et legem veterem tripliciter breviat, exponit et implet. Rom. 9, lect. 5, me^{o} etc. Lex 121, etc.

4 In evangelio nihil mandatur de praeceptis ceremonialibus, quia ablata sunt per impletionem rei 1-2, q. 108, 3, 3^{m}. Lex 123. * Decimae 7.

5 In evangelio non continentur nisi quae pertinent ad gratiam Spiritus sancti 1-2, q. 106, 1, 1^{m}. * Frater 3. Joannes 11, 15, 16.

6 Doctrina evangelica est doctrina perfectionis. Ideo instruit de omnibus pertinentibus ad rectitudinem vitae 2-2, q. 56, 1, 2^{m}. * Judicium 84. Juramentum 3, 15. Lex 121, etc. Lucas. Manichaeus 3. Maria 24. Matthaeus 2. Mendacium 18.

7 Evangelium quintupliciter commendatur: scilicet ex antiquitate, firmitate, dignitate ministrorum, ex modo tradendi scilicet in scriptis, et ex materia. Rom. lect. 2, prin^{o}. Praeceptum 120, 122. Praedicare 1, 17. Prophetia 64. Psalmus 3. Salvari 6. Symbolum 9.

8 Dignior est doctrina evangelii ceteris doctrinis. Ideo tantum a diacono cantatur, sed epistola a subdiacono, vetus autem Te-

F

cti: sicut et beneficia toti ecclesiae collata, quorum memoriam agimus, excedunt beneficium collatum alicui sancto quod in festo ejus recolitur. Jo. 10, lect. 6, me°.

9 Festum consecrationis ecclesiae, fit octo diebus, ad significandum resurrectionem Christi et membrorum ecclesiae 3a q. 83, 3, 4m.

10 In festis Christi, ministri ecclesiae induuntur albis, vel sericis, quia solis innovatis convenit canticum novum. Psal. 39, c° 3.

11 Peccans in festo, magis facit mystice contra tertium praeceptum, quam qui ad litteram aliquod opus corporale licitum facit in eo 2-2, q. 122, 4, 3m | 3, d, 37, a. 5, q. 2, 2m | Ma. q. 2, 6, 2m | Quol. 7, 17, c. fi. * Negotiatio 1.

12 Oppositum videtur dicere 4, d. 32, a. 5, q. 2, b. | c.

13 Festa mundanorum sunt in epulis et delitiis corporis, sed festa spiritualium sunt in dilectione spiritus. Jo. 7, lect. 1, fi. Officium 12. Ordo 88, 89, 49, etc. Prolixitas. September. Simonia 23. Tabula 1, 2. Unctio 88.

Foetor. Upupa.

Foetus. Abortus o. Baptismus 4, o. etc. Conceptio 2. Menstruum 2, 3. Occidere 16. Pupa. Usura 170, etc.

Feudum. Juspatronatus, non potest per se vendi, nec dari in feundum, sed cum possessione transit 2-2, q. 100, 4, 3m | 4, d. 25, q. 3, a. 2, q. 3, 3m | L. me°. Decimae 10. Fortitudo 52. Latria 6.

Fiat. Amen 2.

Fictitium. Chimaera o. Ens 6. Non ens 2.

1 FICTIO, est ostendere dicto vel facto, quod non est verum. Et est speciale peccatum, si hoc intendatur 3a q. 69, 9, 3m | 4, d. 4, q. 3, a. 2, q. 2, 1m. Baptismus 28, 95, 104, 210, 211, 213, 214, 215, 217. Circumcisio 44. Confessio 41, 48. Confirmatio 39. Daemon 72, etc. Derisio 3. Dissimulatio. Ens 6. Eucharistia 189, 128.

2 Fictio consequitur superbiam, quia appetens excellentiam, fingit se fortem, et hujusmodi 2-2, q. 162, 7, 5m | Ma. q. 8, 3, 10m. Fucatio.

3 Fictio relata ad rem significatam, ut metaphora, non est mendacium, ut patet in figurativis loquutionibus 2-2, q. 110, 3, 6m | q. 111, 1, 1m | 3a q. 55, 4, 1m | q. 76, 8, c. | 1, d. 16, 3, 3m | 2, d. 8, 3, 1m | 3, d. 38, 3, 4m | 5m | 4, d. 12, L. prin° | Po• q. 6, 7, 9m | Isa. 5, fi. 3, fi. | c° 6, prin° | Jo. fi. | 1• Cor. 11, me°. Humilitas 10. Judaei 25. Operatio 51. Peccatum 369, 422. Professio 9. Unctio 18.

Ficus proficit apostemati, et nocet morbo regio idest leprae, cui nocent omnia dulcia. Isa. 38, fi. * Maledicere 4. Religio 20.

Fidejussor. Debitor. Usura 100.

1 FIDELIS. Fidelium universitas, in tres status solet distingui: scilicet in statum incipientium, proficientium, et perfectorum 2 2, q. 224, 9, o. | Opus. 58, c° 10. * Altare 4. Amicitia 16. Appellare 5. Assentire 7, 8. Baptismus 157. Benefacere 2. Bestialitas 1. Catechismus 7. Character 32, 45. Circumcisio 4. Christus 56, 218. Confessio 58. Diaconus 5. Ecclesia 6. Energumenus 3. Evangelium 9. Eucharistia 21, 22, 23, 28, 159, 229, 246. Excommunicatio 2. Fides 14, 46. Fornicatio 17, 18. Infidelis 1, 5, etc. Jejunium 9. Judaei 45, 46. Juramentum 15, 17. Ostiarius. Matrimonium 122, etc. 184. Miles 6. Mulier 18. Praeceptum 53. Princeps 18. Puer 4. Sacramentum 56. Sanctificatio 4. Scientia 161. Templum 10, 18. Thurificatio 2.

2 Infra terminos fidei unius, et unius moris, habitent fideles Christi. Opus. 72, prin°.

1 FIDELITAS. Fidelitatis tria sunt experimenta: scilicet novitas, prosperitas, et adversitas. Opus. 61, c° 14. Amor 54. Fides 14. Juramentum 25. Miles 6. Obligari 4. Princeps 18. Revelatio 4. Votum 38.

2 Pauci sunt qui fidelitatem divinam perspicaciter recognoscant. Opus. 63, c° 2.

1 FIDES importat assensum intellectus ex electione, ad illud quod creditur, cum certitudine 1-2, q. 56, 3, c. | 2-2, q. 1, 1, 4, c. | q. 4, 1, c. | Rom. lect. 6, prin° | Hebr. 11, prin°. Assentire 2. * Apostasia 2, etc.

2 Sex definitiones fidei exponuntur. Et reducuntur ad eam, quam dat Sanctus Paulus, ut ad perfectissimam 2-2, q. 4, 1, o. | 3, d. 23, q. 2, 1, o. | Verit. q. 14, 2, o. | Hebr. 11, lect. 1, o.

3 Fides est habitus infusus 4, d. 4, q. 2, a. 2, q. 3, 1m. * Assentire 2, 3, 7, 8. Catholica. Credere 6. Donum 35. Fallere 1.

4 Immo nemen fidei importat imperfectionem cognitionis 1• q. 12, 13, 3m | q. 95, 3, c. | 1-2, q. 67, 3, c. | 5, 2m | 2-2, q. 4, 4, 1m | q. 174, 2, 3m prin°. Gratia 143.

5 Immo fides acquiritur per scientiam theologiae 1, prolo. 5, c. | 3, d. 23, q. 3, 2, 1m.

6 Fides formata, est virtus, non autem informis, nec fides de qua loquitur Aristoteles 1-2, q. 62, 3, 2m | q. 65, 4, o. | 5, 2m | 2-2, q. 4, 5, o. | 3, d. 23, q. 2, a. 4, q. 1, o. | q. 3, a. 1, q. 2, o. | d. 34, q. 2, a. 1, q. 3, c. | d. 36, 2, c. | 2m | 4, d. 14, q. 1, a. 2, q. 2, 1m | 4m | Verit. q. 14, 3, 6, o. | Virt. q. 4, 3, 8m | Quol. 6, 6, c. | Rom. lect. 6, me°. Ignorantia 8. Justitia 22.

7 Fides non est proprie virtus intellectualis, sed theologica 3, d. 23, q. 2, a. 3, q. 3, o. | a. 4, q. 1, c. | Verit. q. 14, 3, 9m | Rom. 4, lect. 1, me°. Hebr. 11, prin°. Vel Charitas 7.

8 Fides quae non solum est speculativa, sed etiam practica, inquantum per dilectionem operatur est forma virtutum, ut sunt cognoscibiles: charitas vero, ut sunt operativae 2-2, q. 8, 3, c. | q. 9, 3, o. | Virt. q. 2, 3, 11m. * Charitas 13. Latria 3. Lex 84, 124.

9 Fides non est contra rationem, sed supra rationem, non destruens eam, sed conceptivans eam, et sic faciens eam abnegari 1, prol. 3, 5m | 3, d. 23, q. 2, a. 4, q. 1, 3m | d. 24, a. 3, q. 2, 2m | 4, d. 10, L. fi. | Verit. q. 10, 11, 16m | q. 14, 10, 9m | Opus. 72, prin°. Gal. 3, lect. 3, me°. Matrimonium 49.

10 Fides dicitur gratia praeveniens, non quidem essentialiter, sed causaliter, quia in fide, primo gratia manifestatur 2, d. 26, 4, 4m | Verit. q. 27, 2, 2m.

11 Fides quae est gratia gratis data, est excellentia vel constantia fidei quae est virtus. Sed fides quae est fructus, est delectatio, ratione certitudinis ejus 2-2, q. 4, 5, 4m | q. 8, 8, o. * Perfectio 70, 76, 77. Possessor. Sensus 49. Templum 14. Tenebrae 5.

12 Diversitas opinionum, si qua fuerit extra terminos fidei, teneatur infra terminos ejus. Opus. 72, prin°. * Turtur 5.

13 Fides est substantia, id est fundamentum totius spiritualis aedificii 3a q. 73, 3, 3m | 3, d. 23, q. 2, 1, 1m | Verit. q. 14, 2, c. | 1m Christus 91, etc.

14 Oppositum videtur dicere 2-2, q. 4, 7, n. | q. 161, 5, 2m.

15 Fides dicitur quintupliciter: scilicet opinio vehemens, omnis certitudo per rationem humanam, fidelitas, conscientia, et fides catholica 3, d. 23, L. Catholica.

Fides et opinio duplex, scilicet vera et falsa. Quol. 6, 6, o. * Catholica. Doctrina 17. Haeresis 1, 6, 11, 33, 35.

16 Fides dicitur sextupliciter: scilicet habitus formatus, informis, actus, objectum, sacramentum, et quaelibet certitudo de divinis 1-2, q. 55, 1, 1m | 2-2, q. 8, 8, o. | 3, d. 23, L. | 4, d. 15, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | d. 38, q. 2, 1, 1m | Eph. 4, lect. 2, prin°.

17 Fides dicitur dupliciter: scilicet res credita, et habitus. Et hoc dupliciter: scilicet respectu objecti formalis, et respectu subjecti. Primo et secundo modo fides est una, sed tertio modo sunt plures 1-2, q. 107, 1, 1m | 2-2, q. 1, 6, 2m | q. 4, 6, o. | q. 5, 4, c. | 2, d. 38, fi. | 3, d. 23, q. 2, a. 4, q. 2, o. | Verit. q. 14, 3, c. | Eph. 4, lect. 2, prin°.

18 Fides est una dupliciter: scilicet ratione unius objecti, et quia multos unit 2-2, q. 4, 6, o. | q. 5, 4, c. | q. 10, 5, 1m | 3m | q. 23, 5, b. | 3, d.

19 Aliquid cadit sub fide dupliciter: scilicet directe, id est principaliter tradita nobis divinitus, et indirecte, idest ea, ex quibus negatis, sequitur aliquid contrarium fidei 1• q. 32, 4, c. | 2-2, q. 1, 6, 1m | 7, c. | q. 2, 5, c. | q. 8, 2, o. | 3, 6, c. | q. 11, 2, c. | 2, d. 12, 2, c. | Opus. 23 | 4, d. 17, L. me°.

20 Ad fidem requiruntur duo: scilicet, quod credibilia proponantur, et assensus 1• q. 111, 1, 1m | 2-2, q. 6, 1, c.

21 Aliqua pertinent ad fidem dupliciter: scilicet per se, idest ea per quae ducimur ad fruendum beatitudinem et beati erimus, et per accidens 2-2, q. 1, 6, 1m | 7, c. | q. 2, 5, 7, c. | q, 5, 7, c. | 89, 6, c. | 3, d. 24, a. 2, q. 2, c. | a. 3, q. 1, c.

22 Gradus fidei triplex: scilicet transcendere rationem, determinare credenda, et testificari aliis. Primo deservit miraculum, secundo auctoritas Dei, tertio sensus 3, d. 21, q. 2, 3, c.

23 Fides dupliciter nos adjuvat: scilicet ad faciliter credendum, contra duritiem, et discrete, contra errorem 3, d. 28, q. 3, 2, c. | a. 3, q. 2, c. | d. 24, a. 3, q. 2, 3m | d. 25, q. 2, a. 1, q. 2, 2m | q. 4, 3m.

24 Deviare a recta fide, contingit dupliciter: scilicet non credendo Christo, sicut pagani, vel male eligendo credibilia, sicut haeretici 2-2, q. 11, 1, c.

25 Objectum fidei, est non visum 1-2, q. 67, 3, c. | 1m | 2-2, q. 1, 4, o. | 5, c. | 6, c. | 2m | q. 8, 1, c. | 3a q. 7, 3, c. | 3m | 4, c. | 8, 2m 9, 1m | q. 9, 3, 1m | 3, d. 24, a. 2, q. 1, o. | Verit. q. 14, 9, o. | Hebr. 11, lect. 1, prin°. * Abstinentia 6. Adulterium 4. Angelus 523.

26 Nihil est objectum fidei, nisi sub ratione non apparentis 2-2, q. 1, 4, 5, c. | q. 4, 1, c. | 3a q. 7, 3, o. | 3, d. 24, 2, o. | Cg. 1, c° 8 | Verit. q. 14, 3, 6m | 8, 3m | 9, o. | q. 18, 3, c. * Charitas 18. Eucharistia 189, 246. Generatio 53. Haereditas 4. Haeresis 56, 99.

27 Nihil cadit sub fide, nisi a Deo revelatum, et ut habens ordinem ad Deum 1• q. 1, 3, c. | 1m | 2-2, q. 1, 1, c. | 1m | q. 2, 2, c. | q. 17, 2, 2m | Virt. q. 2, 13, 6m. Revelatio 7, 8.

28 Nullus falsum potest subesse fidei 1• q. 1, 8, c. fi. | q. 13, 12, b. | 2 2, q. 1, 3, c. | q. 4, 5, c. | 2m | q. 171, 5, c. | 3a q. 46, 2, 4m | 3, d. 24, a. 1, q. 3, o. | Po• q. 4, 1, c. prin°.

29 Idem est objectum et finis fidei, scilicet Deus, non quidem secundum eamdem rationem: quia ut veritas prima est objectum, sed ut summa bonitas est finis ejus 3a q. 7, 4, c. | 3, d. 23, q. 2, 1, c. | 2m | 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 2, 10m | 1• Cor. 15, lect. 1, prin° | Hebr. 11, lect. 1, prin°. Intellectus 296, 297, 298.

30 Objectum fidei duplex: scilicet quid, et cui. Virt. q. 4, 1, c. * Miraculum 31, 32. Misericordia 30. Natura 27. Oratio 78. Peccatum 31.

FIDES

determinationem ejus, est ex auditu, per cathecismum 4, d. 4, q. 2, a. 2, q. 3, 1m.

80 Fides causatur ex quatuor, scilicet ex auditu interiori, et exteriori visu, voluntate, et intellectu 3, d. 23, q. 3, 2, 2m | Verit. q. 18, 3, c.

81 Fides informis causatur a Deo, cujus est donum, quo ad substantiam, non autem quo ad informitatem ejus 2-2, q. 5, 2, 2m | q. 6, 2, o. | 3, d. 23, c. 3, 2, o. | d. 31, q. 2, a. 2, q. 1, b. 2, | 1m | Verit. q. 14, 7, c. | Rom. 8, lect. 3, me°. * Praedicare 14, 16. Scientia 159.

82 Charitas est forma fidei. Verit. q. 14, 5, o. Charitas 13. Fides 157. * Trinitas 7, 13, etc. Christus 55, 91, etc. 173. Virtus 193.

83 Immo fides formatur a gratia 3, d. 23, q. 3, a. 1, q. 1, 3m.

84 Fides formatur a gratia, mediante charitate 3, d. 23, q. 3, art. 1, q. 1, 3m | Verit. q. 14, 5, c. | 6m.

85 Ad fidem Christi inducunt nos tria: scilicet ratio naturalis, testimonia legis, et prophetiarum, et praedicatio. Jo. 4, lect. 5, me°.

86 Ratio naturalis subservit fidei, sicut naturalis inclinatio voluntatis, subservit charitati 1a q. 1, 8, 2m | q. 2, 2, 1m.

87 Fides gignitur et nutritur per scientiam extrinsece tantum scilicet persuadendo 1a q. 1, 2, b. | 2-2, q. 6, 1, 1m | 3, d. 23, q. 3, 2, 1m | d. 35, L.

88 Fides nostra non habet auctoritatem neque ab angelis, neque ab aliquibus miraculis factis, sed a revelatione Dei Patris per Filium et Spiritum sanctum, licet etiam angeli, ea quae sunt fidei nostrae, revelaverint aliquibus, ut Zachariae, et Mariae, et Joseph, et etiam ad fidei robur, miracula plurima facta sunt. Opus. 1, c° 30.

89 Totum enim certissimum est, quod fides habet. Ex quacumque enim parte ad fidem acceditur, omnis intellectus captivatur in obsequium Christi. Nec mirum, cum etiam veritas creata cogat intellectum sibi assentire. Opus 72, prin°. Certitudo 14.

90 Effectus fidei, respectu voluntatis, est quadruplex: scilicet amor, motus in Deum, adhaesio, et incorporatio 3, d. 23, q. 2, a. 2, q. 2, 5m.

91 Effectus fidei sextuplex: scilicet vitae spiritualis, puritas cordis, justitia, desponsatio, accessus ad Deum, et vita aeterna. Opus. 23, prin°.* Accidens 69. Aristoteles 6. Beatitudo 63. Charitas 47, 52, 58. Circumcisio 1, etc. 41.

92 Fides est necessaria, ut principium spiritualis vitae 2-2, q. 16, 1, 1m. * Cognitio 31, 33, 34, 35. Cornelius o. Damnatio 4.

93 Fides est principium vitae contemplativae et activae, inquantum ostendit finem utriusque 3, d, 23, q. 2, 5, 6m. * Descendere 8. Dispensatio 19. Donum 18, 21. Eucharistia 131, 210, 246. Expectare 4. Fiducia 1. Generatio 53. Haereditas 4. Jephthe. Incarnari 14.

94 Vita spiritualis attribuitur fidei, sicut in qua primo manifestatur 1-2, q. 110, 3, 1m | Verit. q. 14, 5, 12m | q. 28, 1 | Gal. 3, lect. 4, fi. | Hebr. 3, lect. 3, me° | c° 10, 5m lect. fi. * Incorporari 2. Intellectus 298. Justificatio 2, 19, 20, etc. 50. Lex 140. Matrimonium 49, 68, etc. 126, 128, etc.

95 Vita spiritualis attribuitur fidei formatae, quia primo conjungit Deo. Rom. lect. 6, me° | Gal. 3, lect. 4, fi. | Hebr. 10, lect. fi.

96 Fides semper manet, inquantum est fundamentum spiritualis aedificii, idest ratione cognitionis, non autem ratione aenigmatis 1-2, q. 67, 3, 2m | 3, d. 31, q. 2, a. 1, q. 1, 1m | Virt. q. 4, 4, 14m | Rom. lect. 6, prin° * Miraculum 24, etc. 31, 32, 33, 40. Obedientia 21. Oratio 16, 54. Passio 118. Peccatum 273, 424.

97 Puritas cordis, est effectus fidei 2-2, q. 7, 2, o. | 4, d. 14, q. 2, 4, 3m | Verit. q. 28, 1, 6m. * Poenitentia 52, 53, 101, 113, 122.

98 Visio beata succedit fidei 1a q. 12, 7, 1m | 1-2, q. 4, 3, c. | 2-2, q. 4, 2, b. | q. 5, 1, c. | 4, d. 10, a. 4, q. 4, c. | d. 49, q. 4, a. 5, q. 1, o. | Virt. q. 5, 2, 15m | Rom. lect. 6, prin° * Perfectio 76. Praeceptum 29. Ratio 42. Rectitudo 5. Regula 3. Sacramentum 34, 43, 67, 103, 117, 133, 134.

99 Fides potest dici semper manere, ratione visionis Dei, succedentis ei in patria 4, d. 1, q. 2, a. 5, q. 1, 1m. * Sacrificium 5.

100 Primo conjunctio animae ad Deum, est per fidem. Ideo per eam quasi desponsatur Deo, et in sacra Scriptura, per fornicationem, idolatria, et infidelitas significatur 4, d. 39, 6, 2m. * Salvari 5, 6. Sanctificatio 2. Sanctitas 1, 4, 5, 7. Sanitas 8.

101 Fides ut facit aestimationem de praemio, generat spem, de poenis autem, generat timorem 2-2, q. 7, 1, 2m * Sapientia 39, 40, 41.

102 Timor servilis est effectus fidei informis, timor autem filialis est effectus fidei formatae 2-2, q. 7, 1. o. * Spes 52, 57, 76, etc.

103 Omnia sacramenta habent efficaciam ex fide 4, d. 1, q. 2, a. 6, q. 2, 3m | d. 4, q. 3, a. 2, 2m | d. 9, L. prin°. Sacramentum 103, * Sponsalia 8.

Immo efficacia, et virtus sacramentorum est ex Deo, et a simili, innititur charitati 3a q. 49, 1, 4m | 2-2, q. 83, 5, 3. Sacramentum 103. Oratio 54.

104 Per fidem Christi, homo pertinet ad Testamentum novum 1-2, q. 106, 1, 3m | q. 107, 1, 3m. * Subjectio 6, etc. Verbum 74, 76.

105 Nullus unquam habuit gratiam Spiritus sancti, nisi per fidem Christi implicitam vel explicitam propriam vel alienam 1-2, q. 98, 2, 2m | q. 106, 1, 3m | q. 107, 1, 3m | 2-2, q. 2, 7, 3m | 3a q. 61, 3, c. | 2m | q. 68, 1, 1m | q. 73, 5, c. | d. 1, q. 2, a. 6, q. 1, c. | Verit. q. 28, 4, 7m | q. 29, 7, 7m | Rom. lect. 4, prin° | c° 5, lect. 5, fi. | Gal. 2, lect. 4, fi. | lect. 5, prin° | Hebr. 11, lect. 2, fi.

106 Per fidem formatam, mundamur a peccatis, virtute passionis Christi 2-2, q. 7, 2, 2m | 3a q. 49, 1, 5m | 5, 1m | q. 52, 6, c. | q. 68, 4, 3m. * Christus 91, etc. 200. Unio 7, etc.

107 Sancti Patres, dum adhuc hic viverent, liberati sunt per fidem Christi ab omni peccato, et reatu poenae actualium, non autem a reatu peccati originalis 3a q. 52, 5, 2m | 7 1m | 8, 3m.

108 Motus fidei includitur in motu charitatis et aliarum virtutum. Verit. q. 28, c. * Domus 3.

109 Omnis actus fidei, gratiae conjunctus, est actus fidei formatae. Verit. q. 28, 8, c. * Donum 18, 21. Eucharistia 131. Expectatio o.

110 Actus fidei, potest esse meritorius, si sit informatus charitate 2-2, q. 2, 9, o. | 3a q. 7, 3, 2m. * Fides 73. Finis 93, 84.

111 In fide, scientia, et opinione, sunt duo actus, scilicet assensus, et actualis consideratio. Et uterque in fide potest esse meritorius; non autem in scientia et opinione, sed tantum primus 2-2, q. 2, 9, 2m | 10, c. * Haeresis 28, 33, 56, 99. Idolatria 2. Instructio. Latria 8, 8, 9.

112 Meritum fidei consistit in hoc, quod homo ex obedientia Dei assentit illis quae non videt 3a q. 7, 3, 2m. * Lex 84, 124. Martyrium 1, 6, etc.

113 Fides percipit invisibilia Dei, altiori modo, quo ad multa, quam ratio naturalis, ex creaturis in Deum procedens 2-2, q. 2, 3, 3m.

114 Fides inclinat ad resistendum omni contrario suo 2-2, q. 1, 4, 3m | q. 2, 3, 2m | 3, d. 25, q. 2, a. 1, q. 2, 3m | Verit. q. 14, 4, 3m | 10, 10m | 11, 3m. * Matrimonium 121, 130. Meritum 85. Miraculum 31, etc. Poenitentia 52. Praeceptum 116. Raptus 16.

115 Fides dirigit intentionem respectu ultimi finis supernaturalis, sed lumen naturalis rationis, respectu alicujus boni connaturalis 2-2, q. 10, 4, 2m.

116 Fides dirigit intentionem sed charitas facit intentionem meritoriam 2, d. 41, q. 1, 1, o. | 3, d. 23, q. 2, | 5, b. 2, | d. 25, q. 2, a. 1, q. 1, 2, c. | 4, d. 6, q. 1, a. 3, q. 1, 5m | Verit. q. 22, 13, 11m. * Rectitudo 5. Simonia 32. Spes 56. Usura 86, 96, 97, 207, 213.

117 Fides et charitas, diligunt intentionem universaliter in omnibus 2, d. 41, q. 1, 1, o.

118 Directio fidei est prior directione legis et justitiae 2, d. 41, q. 1, 1, 4m.

119 Actus fidei pertinet realiter ad religionem, sed formaliter a religione distinguitur, utpote aliam rationem objecti considerans. Trin. 10, o.

120 Actus fidei informis, manet adveniente charitate, sicut et habitus ejus 3, d. 23, q. 3, a. 4, q. 2, o. | Verit. q. 14, 7, c.

121 Fides cognoscitur per essentiam suam, inquantum essentia ejus conjungitur intellectui ut forma intelligibilis, non autem alio modo. Verit. q. 8, 3, 7m.

122 Fides non est praedicabilis, secundum Chrysostomum. Opus. 1, c° 19, * Apostoli 15. Arca 2. Articulus o. Auditor 1. Augustinus 1.

123 Immo formalis ratio objecti fidei est veritas prima, per doctrinam ecclesiae manifestata. Virt. q. 2, 13, 6m. Fides 31, 32.

124 Fides non est praedicabilis, secundum Chrysostomum, idest non est per praedicationem perfecte explicabilis. Opus. 1, c° 29.

125 Profecerunt homines in fidei cognitione, per temporum successionem 2-2, q. 1, 7, 2m. * Baptismus 146, 240, 241.

126 Explicatio credendorum, fit per revelationem divinam 2-2, q. 2, 6, | Opus. 1, c° 29 | 30. Revelatio 7, 8. * Beatitudo 93, 125, 148, 159.

127 In his quae ad subtilitatem fidei pertinent, solent haeretici fidem simplicium depravare 2-2, q. 2, 6, 2m. * Caeremonia 2.

128 Ea quae sunt fidei non ignorantur omnino, sed imperfecte cognoscuntur 1a q. 12, 13, 3m | 2-2, q. 1, 4, 2m | 3m | 5, 1m | 1, Prol. 3, 5m | d. 2, L. prin° | 2, d. 24, a. 2, q. 3, o. Certitudo 14, etc. Cognitio 47. * Circumcisio 1, etc. 12, 41. Creatura 8. Credere 29. Cultus 1. Deus 176, 188, etc. Doctor 1. Doctrina 3, 17. Disputatio o. Eucharistia 44, 80.

129 Ea quae sunt fidei, sunt visa in communi esse credibilia, non autem in speciali, sed tantum sunt credita 2-2, q. 1, 4, 2m | 3m | 5, 1m | q. 2, 9, 3m | q. 8, 4, 2m. * Exorcismus 12. Expectare 4. Fiducia 3, 6, 7. Gloria 15. Gratia 123. Idolatria 2.

130 Ad veritatem fidei pertinent credulitas cordis, et exterior fidei protestatio, per verba vel facta, quia omnia opera virtutum, ut relata in Deum, sunt quaedam protestationes fidei 2-2, q. 124, 5, c. Rom. 14, lect. 3, me°. * Infidelis 6, 7, 10. Ingratitudo 11. Instructio.

Immo miracula sunt demonstrationes fidei. Est enim omnis scientia, clara, per demonstrationes 2a Thess. 3, lect. 1, prin°.

131 Omnia quae sunt fidei, sunt eodem modo annuntiata. Ideo aequalis certitudo de eis habetur 3, d. 29, 2, 1m. * Intellectus 43, 296, 297, 298. Investigare 2. Judaei 4, 20. Moriens. Ninivitae. Nobilitas 8. Oculus. Perfectio 76. Pietas 20.

132 Per fidem, intellectus nihil aliud habet, nisi ut paratus sit ad assentiendum his quae Deus credi mandat. Verit. q. 12, 1, 16m.

133 Fides nostra, principaliter consistit in duobus: scilicet in vera cognitione Dei, et in mysterio incarnationis Christi 2-2, q. 174,

FINIS

103 Finis semper excellit rem quae est ad finem 2-2, q. 152, 5, c. * Confirmatio 30, 32. Consensus 7. Consilium 2, 3, 4, 6, 17, 24. Contemplatio 12. Cooperari 1. Cor 7. Corpus 33. Credere 9. Cultus 7, etc. 15, 18. Cura 8.

104 Omne quod ordinatur ad finem, oportet esse proportionatum fini 4, d. 16, q. 3. 1, q. 1, c. * Debitum 2. Deceptio. Delectatio 3, 12.

105 Finis et ea quae sunt ad finem, debent esse conformia, secundum proportionem, non autem secundum genus 1-2, q. 96, 1, c. | q. 102, 1, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 1, q. 3, 3m. * Definitio 10, 16, 18, 19. Demonstratio 8. Desiderium 9. Differentia 17. Dispositio 4, 19, 27, etc.

106 Finis quaeritur in infinitum, non autem ea quae sunt ad finem, sed secundum proportionem ad finem 2-2, q. 27, 6, c. | q. 184, 3, c. | 2, d. 24, q. 3, 6, 3m | Quol. 5, 18, c. | Rom. 12, lect. 1, meo | 1a Cor. 11, lect. 5, meo. * Divinatio 5, 9, 13. Donum 31. Electio 7, 9, 10, 14.

107 Finis comparatur ad ea quae sunt ad finem, sicut materia ad formam 1-2, q. 4, 4, c. | q. 5, 7, c. | Ma. q. 2, 2, 5m.

108 Finis comparatur ad ea quae sunt ad finem, sicut ratio formalis ad objectum et sicut principia ad conclusiones 1a q. 47, 1, 3m | q. 82, 1, 2, c. | 1-2, q. 8, 3, c. | q. 12, 4, c. | 2m | q. 19, 7, c. | 1m | 10, c. | q. 102, 1, 2, c. | 2-2, q. 47, 11, c. | 1, d. 45, 2, 1m | 2 d. 10, 4, c. | d. 30, q. 1, 1, c. | Cg. 4, co 76 | Verit. q. 23, 1, 3m | Ma. q. 2, 2, 5m.

109 In finibus est ordo, sicut in agentibus, quia utrobique, secundarium dependet a principali 1a q. 116, o. | Cg. 3, co 109 | Verit. q. 21, 1, 1m. Ma. q. 1, 1, c.

110 Unumquodque ordinatur ad finem per actum suum 1-2, q. 21, 1, 3m. * Eleemosyna 1, 2, 15, 36. Expedire. Fortitudo 59.

111 In omnibus potentiis vel artibus ordinatis ars vel potentia quae est circa finem ordinat aliarum artium vel potentiarum actus, ad proprium finem 1-2, q. 9, 1, c. | q. 65, 3, 1m | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, c. | d. 33, q. 2, a. 1, q. 1, c. | Cg. 2, co 41, 4m | Libo 4, co 75 | Virt. q. 2, 3, c. fi. | Opus. 3, co 102. * Fortuna 1. Frustra. Generatio 25. Gubernare 1. Habitus 16, 28, 29, 32, 37, 50, 59, 66, 67, 81, 82.

112 Finis potentiae inferioris vel habitus, ordinatur ad finem superioris 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, c. | Cg. 3, co 17, 6m.

113 Omnis finis et quidquid est ad finem est actio, vel cum actione 1-2, q. 13, 4, c. * Haereditas 3. Homo 12, 18, 19, 21, etc. 27, 34.

114 Actiones ludicrae, non ordinantur ad aliquem finem extrinsecum, sed ad bonum ludentis, inquantum delectant, vel requiem praestant 1-2, q. 1, 6, 1m | Cg. 3, co 2, fi. | 25, 6m | Hebdo. prol. * Honor 14, 16. Idea 2, 26. Imperare 4, 9. Jejunium 22.

115 Finis particularis ordinatur ad finem communem 1-2, q. 19, 10, c. | q. 21, 2, 2m | Cg. 3, co 17, 4m. * Instrumentum 4, 10.

116 Ordinari aliquid ad aliquem finem, contingit dupliciter: scilicet per se et per accidens 1a q. 116, 1, o. | 2, d. 21, q. 1, 3, c.

117 Aliquid ordinatur ad finem dupliciter: scilicet necessario et ad bene esse 3a q. 1, 2, c. | 2, d. 21, q. 1, 3, c. | Verit. q. 22, 1, c. | Quol. 4, 24, 3m | Quol. 5, 19, c. a Intellectus 224, 275, 282, 283. Intentio 10. Judicium 15, 16. Justitia 51, 57. Justificatio 14, 15.

118 Quod est ad finem est duplex: scilicet conjunctum ei, ut dispositio, et distans ut motus. Primum manet cum fine, non autem secundum 1-2, q. 4, 4, 3m | 1, d. 1, q. 4, 2, c. | 2, d. 25, 1, 4m. * Lex 3, 8, 9, 10, 27, etc. 31, 50, 54, 62, 72, 78, 83, 85, 86, 166, 169, 172.

119 Quod est ad finem, inducitur ad finem, triplici operatione: scilicet rationis, voluntatis et potentiae motivae 1, d. 1, q. 1, 2, c. * Liberum 7. Magnanimitas 1, 2, 8. Malitia 8. Martyrium 1. Mendacium 5. Meritum 15. Metaphysica 15, 29, etc. Militaris.

120 Ad unum finem ordinatur tantum unum medium, si sit sufficiens 1a q. 47, 1, 3m | q. 101, 3, 1m | 1-2, q. 101, 3, 1m. * Miraculum 14. Moralis 1, 2, 4. Natura 2. Necessitas 1, 2, 8, 22, 23. Negotiatio o. Otium. Officium 19. Oratio 56, 60. Ordinatio 3. Ordo 14, 24. Pars 20. Patientia 4. Peccatum 37, 52, 61, etc. 151, etc. 209, etc. 238, 363, 395. Perfectio 3, 41, etc. Philosophia o. Poenitentia 26.

121 Ea quae sunt ad finem, inquantum hujusmodi, non sunt volita nisi propter finem 1-2, q. 8, 2, c. | 2m | 3, c.

122 Quandocumque una potentia est circa aliquem finem, ad illam ordinantur sicut ad finem omnia quae sunt ejusdem finis 1a Tim. lect. 2, meo.

123 Aliquid est ordinatum ad finem dupliciter: scilicet sicut tendens in finem, ut utens et fruens; vel sicut via, sicut est utibile 1, d. 1, L. meo.

124 Finis operantis semper est in eo, sed finis operis potest esse in alio 2, d. 1, q. 2, 1, c. * Physica 5, etc. Potentia 14, etc. 34, 41, etc. 57, etc.

125 Finis operis reducitur semper in finem operantis 2, d. 1, q. 2, 1, c. * Potestas 12, 13. Praeceptum 2, 4, 6, 22, 25, 33, 38, 67, 71, 83, 141, 146, 149, 151, etc. Praedestinatio 2, 20. Principium 26, 27. Prophetia 43. Propositum 1. Providentia 2, 3, 16, 17, 20, 47, 48. Prudentia 1, 10, 28, 31, 33, 45, 46, 52, 62, 66, 68, 72. Qualitas 6, 7. Quies 2. Raptus 9, 10, 13. Ratio 36, 56, 57. Rectitudo o. Religio 18, 28. Scientia 18, 125, 126, 127, 131, 132, 141, 150, 154. Scrutatio. Teneri 1. Testamentum 1, 5. Theologia 32. Trahere 1. Usus 2, 4, 5, 6. Uti 2, 4, 6, 10, 12, etc. Utile o. Vanum. Verbum 25. Virtus 9, 41, etc. 110, 188, 191, 216, 233, 263, 266. Vita 52. Voluntarium 1, 2, 15. Voluntas 7.

126 Oportet quod quaelibet voluntas habeat aliquem finem, quem naturaliter velit, cujus contrarium non possit velle 1a q. 82. 1, 2, o. | Cg. 3, co 109 | Poa q. 1, 5, c. fi. * Amor 116.

127 Finis moralis accidit fini naturae et e converso 1-2, q. 1, 3, 3m. * Concupiscentia 7, 16. Creatura 8, 18, 24, etc.

128 Qualis est quilibet naturali qualitate animae vel corporis, vel qualitate superveniente, talis finis videtur 1a q. 83, 1, 5m | 1-2, q. 9, 2, c. | 2m | q. 10, 3, c. | 2m | 2, d. 25, 1, 5m | Virt. q. 1, 9, 21m. * Aestimatio 2. Deus 270, 290, 292. Eucharistia 155. Fortuna 1. Gloria 2, 5, 9. Homo 12, 13, 18, 22, 23, 27. Honor 14, 16.

129 Voluntas respicit finem tripliciter: primo absolute, secundo ut in quo quiescit, tertio ut terminum eorum quae ordinantur in finem. Primum est velle, secundum frui, tertium est intentio 1-2, q. 8, prino | q. 12, 1, 4m | 2, c. | 3m | 5, 2m | Verit. q. 22, 15, c. fi.

130 Actus voluntatis potest ferri in finem dupliciter: scilicet immediate et mediate. Primus dicitur voluntas, secundus vero intentio. Et uterque est semper malus, si finis est malus, et est bonus, si finis actus est bonus. Et secundus est bonus si finis agentis est bonus, non autem primus 2, d. 38, 3, c. | 5, o. | d. 40, 2, o. Intentio. * Hypocrisis 5, 6. Imperare 9. Intellectus 198, 214, 222, 282, etc. 13, etc. Jactantia 2, 5. Jejunium 22, 29. Juramentum 5. Libertas 6, 8. Locus 7.

131 Voluntas ex necessitate inhaeret fini 1a q. 82, 1, 2, c.

132 Ad rectam voluntatem requiruntur duo: scilicet debitus finis, et quod ea quae sunt ad finem proportionentur ei 2-2, q. 49, 7, c. | q. 51, 1, 1, 1m | q. 55, 3, 4, c. | q. 64, 7, c. | q. 69, 2, c. | 2, d. 40, 2, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 9, q. 4, 5m. * Malitia 7, 8. Malum 51, 55. Miraculum 44. Moralis 1. Motus 78. Peccatum 1, 37. Physica 5. Poenitentia 41. Praeceptum 146, 149. Praedestinatio 20, 24, 37. Praestituere. Propositum 1. Providentia 2, 3. Ratio 36, 56, 57. Scandalum 8. Scriptura 10. Subsannatio.

133 Homini convenit agere propter finem, quia omnes actiones humanae sunt propter finem 1-2, q. 1, 1, o.

134 Actiones hominis, aliis intenti, non sunt proprie actiones humanae, quia non procedunt ex deliberatione rationis quae est principium humanorum actuum. Et ideo habent quasi finem imaginatum, non autem per rationem praestitutum 1-2, q. 1, 1, c. | 3m. Actio 43.

135 Homo operatione naturali et animali, ordinatur in finem ab alio, sed operatione humana, ordinatur a seipso in finem 1-2, q. 1, 1, c.

136 Finem convenientem dicimus, utile vel necessarium vitae humanae. Opus. 73, co 3.

137 Aliquid ordinatur in finem dupliciter: scilicet vel proprie, tamquam seipsum movens ad finem, et sic sola creatura rationalis ordinatur in finem; vel communiter, tamquam motum ab alio, et sic bruta animalia ordinantur in finem 1-2, q. 1, 2, c.

138 Finis hominis est adhaerere Deo per intellectum, sed magis per voluntatem et principalius per amorem quam per timorem. Cg. 3. co 115 | 116, fi. | 128, 2m | 130, 1m | 4m fi. * Usura 90, 147, 148. Usus 6. Voluntas 31, etc. 66, 72.

139 Omnis peccans mortaliter, constituit sibi necessario alium finem quam Deum 1-2, q. 1, 7, 1m | q. 89, 1, 3m | 2-2, q. 45, 1, 1m | 1, d. 1, q. 4, 1, 4m | 2, d. 24, q. 3, 6, c. | d. 34, 3, c. | d. 42, q. 1, 3, 5m | 5, c. | 3, d. 31, q. 1, 1, 1, c. | 4, d. 16, q. 2, a. 2, q. 1, c. | d. 46, q. 1, 3, c. | Verit. q. 28, 2, c. | Ma. q. 3, 1, 20m | Virt. q. 2, 6, c. | 7m | Rom. 2, lect. 2, prino.

1 FINITUM additum infinito, non facit majus, sed plus 4, d. 49, q. 1, a. 4, q. 1, 4m. * Actus 22, 28, 84. Agens 80.

2 Cuilibet finito, potest fieri additio secundum mathematicum, non autem secundum physicum 3, d. 13, q. 1, art. 2, q. 3, 1m.

3 Ens creatum est compositum ex finito et infinito, idest ex actu et potentia; vel quia ens aliud est finitum, idest incorruptibile, aliud infinitum, idest corruptibile. Ideo non sunt partes entis integrales, sed subjectivae 2, d. 3, q. 1, 1, 5m. * Angelus 9, 10, 161, 212. Aversio 19. Beatitudo 93, 119. Caelum 73, 76. Christus 65, 70. Concupiscentia 7. Consilium 4. Damnatio 44. Deus 86. Distantia 3, 4, 5. Distinctio 4. Divitiae 2. Esse 46, 94. Finiri. Forma 80, 87. Haeresis 47, 48. Locus 18. Mundus 18. Offensa. Operatio 17. Passio 92. Peccatum 215. Poenitentia 100. Proportio 1, 2, 3, 4. Psalmus 7. Punctus 1. Quantitas 20. Tempus 26, 38. Usura 48.

Firmamentum a Deo creatum, idest caelum stellatum est suprema sphaera secundum Aristotelem, non autem secundum astrologos modernos 1a q. 68, 1, 2, 3. o. | q. 71, 3m | 2, d. 14, L. meo | Quol. 4, 3, c. | Cae. 2, lect. 9, prino. * Apostoli 38. Caelum 17, 18, 56, 60, etc. Tempus 11.

Firmare. Argumentum 5, 7. Fides 146. Fortitudo 32, 58. Fundamentum 3. Humilitas 25, 30. Imperfectio 2. In 27. Missio 40. Perjurium 1. Perseverantia 1, 5. Praescriptio. Purgatio 3. Temperantia 14. Usura 275. Virginitas 3, 5, 6. Virtus 235. Votum 9.

Firmitas est virtus faciens permanentiam in opere, sed constan-

FORMA

FORMA

FORTITUDO

Fortificatio. Amor 236. Angelus 432. Damnatio 50. Lignum 2. Operatio 35. Peccatum 147. Unctio 15.

1 FORTITUDO duplex: scilicet corporalis et mentalis. Prima est pars virtutis, secunda vero est virtus. Et utraque est necessaria militi, sed secunda magis. Opus. 42, lib^o 4, c^o 17. * Adulterium 8. Baro. Continentia 11. Epiikia 1. Eupsychia. Fiducia 4, 5, 11.

2 Fortitudo est virtus spiritualis, secundum quod est circa pericula. Sed est conditio omnis virtutis, secundum quod dicit firmitatem animi absolute 1-2, q. 61, 3, 4, o. | 2-2, q. 58, 8, 2^m | q. 123, 2, o. | 3, 1^m | 13, c. | 3, d. 33, q. 1, art. 1, q. 3, c. | 2^m. * Gabriel 1.

3 Fortitudo non potest esse virtus theologalis, quia objectum virtutis theologalis, scilicet Deus, habet rationem ardui, non autem periculi 3, d. 26, q. 2, 2^m.

4 Fortitudo est virtus moderativa timoris et audaciae, propter bonum reipublicae. Hebr. 11, lect. 1, prin^o. * Gratiosus. Jacob 7, 8.

5 Fortitudo est virtus, tollens impedimenta quae repellunt voluntatem ab eo quod est secundum rationem, propter difficile 2-2, q. 123, 1, o. | 3, 4, 5, c. | q. 124, 2, c. | 3, d. 33, q. 3, a. 3, q. 1, c. | Psal. 17, prin^o | Ethi. 3, lect. 18, fi. * Imaginatio 9. Lenia. Mansuetudo 2.

6 Fortitudini et temperantiae, accidit repellere superabundantiam passionum. Sed per se convenit eis passiones moderari 1^a q. 95, 3, 1^m. * Perfectio 81. Perseverantia 5, 6, 8, 9.

7 Fortitudo corporis consistit in quinque: scilicet vigore complexionis, robore membrorum, abundantia cibi, constantia mentis, et experientia bellicae artis. Isa. 3, prin^o. * Praeceptum 111, 112. Robur. Securitas 2. Vehemens. Virilitas. Virtus 225, 238.

8 Fortitudo non habet partes subjectivas, nec dividitur in multas species, quia est circa materiam valde specialem 2-2, q. 128, c. prin^o.

9 Mansuetudo, magnanimitas, et humilitas, sunt partes potentiales fortitudinis. Virt. q. 1, 12, 26^m. Mansuetudo 2. Vel Eupsychia.

10 Propria materia fortitudinis, sunt timores et audaciae, in maximis terribilibus 1^a q. 59, 4, 3^m | 2-2, q. 186, 1, c. | 3, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, o. Audacia 1. * Confessio 5. Eupsychia.

11 Oppositum videtur dicere 2-2, q. 127, 2, o.

12 Fortitudo est immediate circa timores et audacias, mediante vero circa objecta horum, scilicet circa pericula et labores 2-2, q. 123, 3, 2^m | q. 129, 1, 2^m | q. 161, 2, 3^m 3, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, 2^m | Cg. 1, c^o 92, 5^m | Ethi. 4, lect. 1, prin^o.

13 Fortitudo est principaliter circa timores, secundario autem circa audacias 1^a q. 21, 1, 1^m | q. 95, 3, 2^m | 1-2, q. 60, 4, b. | c. | 2-2, q. 123, 3, o. | 6, c. | q. 126, 2, c. | q. 137, 1, c. | q. 141, 3, c. | 2^m | 3, d. 26, q. 2, 2, 4^m | d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, o. | Virt. q. 1, 4, c. fi. | 5, c.

14 Fortitudo non est circa spem, nisi secundum quod spes connectitur audaciae 2-2, q. 123, 3, 3^m | q. 125, 2, 3^m | 3, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, 2^m.

15 Fortitudo est inter audaciam et timiditatem, non autem spes, sed est inter praesumptionem et desperationem, ideo non sunt idem 3, d. 26, q. 2, 2, 2^m. Spes 71.

16 Proxima materia fortitudinis et temperantiae, et partium ipsarum, sunt passiones: remota vero, sunt objecta passionum 3, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, 2^m. Temperantia 19, 21. * Virtus 40, 41.

17 Fortitudo est praecipue circa timores mortis 1-2, q. 61, 3, c. | 2-2, q. 123, 4, o. | 11, 12, c. | q. 125, 128, c. | q. 129, 5, c. | q. 136, 2, c. | 4, c. | 1^m | q. 137, 1, 2, c. | q. 140, 2, 3^m | q. 141, 3, 4, c. | q. 147, 2, 3^m | q. 149, 1, c. | q. 151, 2, 2^m | q. 161, 2, 3^m | q. 166, 1, c. | 2, 3^m | 3, d. 33, q. 2, 3, 6^m | 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 2, 8^m | Virt. q. 1, 12, 6^m | 23^m | q. 5, 1, 4, c. | Ethi. 3, lect. 18, me^o 3, fi. | lect. 19, prin^o.

18 Fortitudo principaliter est circa molestias mortis, secundario autem circa quascumque alias molestias 2-2, q. 123, 4, 1^m | q. 124, 4, 3^m | 3, d. 33, q. 2, 3, 6^m | q. 3, a. 3, q. 1, c.

19 Fortitudo est maxime circa repentina, quo ad manifestationem habitus, non autem quo ad electionem 2-2, q. 123, 9, o.

20 Fortitudo est maxime circa timores mortis in bello communi, vel particulari 2-2, q. 123, 5, o. | q. 124, 2, c. | q. 141, 8, c. | 2, d. 44, q. 2, 1, 3^m | 3, d. 33, q. 3, a. 3, q. 1, c. Timoth. 60.

21 Ad virtutem fortitudinis aliquid pertinet dupliciter: scilicet ut principale objectum, vel actus, et sicut instrumenta vel auxilia 3, d. 34, q. 3, a. 1, q. 2, 2^m.

22 Fortitudo est circa difficiliora, non autem circa meliora quam justitia, quae in bello et in pace utilis est: non autem fortitudo, sed tantum in bello 2-2, q. 58, 12, c. | 3^m.

23 Immo fortitudo est utilis etiam in pace 2-2, q. 123, 12, 1^m | 5^m.

24 Perferre, secundum quod dicit actum fortitudinis, non dicit immobilitatem, sed electionem immorandi contra immoderatum timorem, sicut charitas contra odium, mansuetudo contra iram, et patientia contra tristitiam 1-2, q. 66, 4, 2^m | 3, d. 33, q. 2, 3, 6^m. Mansuetudo 3. * Amor 219.

25 Fortitudo includit patientiam, addens ei insultum in mala secundum quod oportet. Virt. q. 5, 1, 14^m. * Andragathia. Angelus 432.

26 Fortitudo moderatur timorem, patientia et perseverantia tristitiam, sed mansuetudo iram 2-2, q. 136, 2, c. | 1^m | 2, d. 44, q. 2, 1, 3^m | 3, d. 26, q. 2, 2, 4^m | d. 33, q. 3, a. 3, q. 1, 3^m | d. 34, q. 1, 2, c. Mansuetudo 3. Bonitas 109. Concupiscibilis 6.

27 Quicumque est fortis, est patiens, et non e converso, quia patientia est quaedam fortitudinis pars 1-2, q. 66, 4, 2^m. * Continentia 11.

28 Fortitudo sustinet pericula mortis, sed patientia sustinet quaecumque mala 2-2, q. 128, 4^m | q. 136, 4, 1^m | 3, d. 33, q. 3, a. 3, q. 2, c.

29 Fortitudo est principaliter circa timores, secundario autem circa tristitias: patientia vero est e converso 2-2, q. 136, 4, 2^m.

30 Fortitudo est principalior magnanimitate 2-2, q. 129, 5, c. | 3^m. * Fides 14, 158, etc. Fundamentum 3, 4. Generatio 48.

31 Oppositum videtur dicere a simili 2-2, q. 161, 5, 2^m | Virt. q. 1, 12, 24. * Honor 24. Humilitas 22. Impaviditas. Jacob 7, 8. Justitia 51, etc. Lenia. Mansuetudo 1, 2. Poenitentia 27, 28.

32 Fortitudo firmat contra mala, sed magnanimitas, in persequutione bonorum 2-2, q. 129, 5, 1^m | 6, 2^m.

33 Fortitudo et magnanimitas conveniunt in modo et forma, sed differunt in materia 3, d. 33, q. 3, art. 3, q. 2, 1^m.

34 Partes potentiales fortitudinis sunt sex: scilicet magnanimitas, fiducia, securitas, magnificentia, constantia, tolerantia, idest patientia et firmitas, idest perseverantia 2-2, q. 128, o. | q. 129, 5, o. | q. 134, 4, o. | q. 136, 4, o. | q. 161, 4, 3^m | 3, d. 33, q. 3, art. 3, q. 2, 4, o. Constantia 11. Perseverantia 8, 9. * Prudentia 76. Spes 75. Temperantia 5.

35 Fiducia, magnificentia, patientia et perseverantia, circa materiam fortitudinis, sunt partes ejus integrales. Sed sunt partes potentiales, et virtutes per se, distinctae a fortitudine, secundum quod sunt circa alias materias 2-2, q. 128, o. | q. 134, 4, o. | q. 136, 4, o. | q. 137, 2, o. | 3, d. 33, q. 3, a. 3, q. 1, 2, 4, o. * Vita 68. Votum 18.

36 Vitium audaciae opponitur fortitudini, secundum excessum audaciae; impaviditas autem, secundum defectum timoris, quia in utraque ponit medium 2-2, q. 126, 2, 3^m | 2, d. 26, q. 2, 2, 4^m | d. 34, q. 1, 2, c. | d. 44, q. 2, 1, 3^m. Audacia 4. Impaviditas.

37 Fortitudo et mansuetudo, nullo modo sunt in Deo, nisi metaphorice. Cg. 1, c^o 92. * Amictus.

38 Fortitudo est in irascibili subjective 1-2, q. 61, 2, c. | q. 66, 1, c. q. 85, 3, c. | 2-2, q. 58, 5, 2^m | 9, c. | q. 128, 1^m | q. 34, 4, c. | q. 136, 4, 2^m | q. 137, 2, 2^m | 3^a q. 15, 2, c. | 3, d. 26, q. 2, 2, 4^m | d. 33, q. 2, art. 4, q. 2, o. | 4, d. 33, q. 3, 3, c. | Ma. q. 4, 5, 4^m | q. 5, 4, 13^m | Virt. q. 1, 4, c. prin^o | fi. | 5, c. fi. | 10, 11^m | q. 5, 1, c. fi. | Ethi. 3, lect. 19, prin^o. Subjective. * Anima 221. Apostoli 30. Aqua 11. Audacia 1, 4, 5, 9, 10, 21. Baro. Bonitas 196. Fictio 2. Fiducia 4, 5, 11. Generatio 39.

39 Fortitudo et debilitas cordis pertinent ad irascibilem, sed dilatatio et constrictio ejus pertinent ad concupiscibilem. Verit. q. 25, 2, c. * Habitus 60. Intellectus 99. Jacob 7, 8. Leo 2. Passio 132. Perfectio 81.

40 Fortitudo martyrum praecipue commendatur, quia sustinent propter Deum impugnationes personales, et mortem in bello particulari 2-2, q. 123, 5, 1^m | q. 124, 2, c. * Perseverantia 1, 5, 8, 9. Pes.

41 Sancti in patria, habent fortitudinem movendi totam terram. Virt. q. 4, 1, 12^m.

Immo terra est immobilis. Ma. q. 16, 9, 8^m | Cae. 2, lect. 21, fi.

42 Fortis seu constans, timet quae et quando et ubi et sicut oportet, non autem aliter 4, d. 29, 2, 1^m | Virt. q. 1, 13, 5^m.

43 Fortis intendit exprimere similitudinem sui habitus in actum, ut proximum finem 2-2, q. 123, 7, o.

44 Fortis delectatur de suo actu et fine. Sed non percipit, nisi ex superabundanti gratia Dei, propter dolorem corporis et animae pro amissione vitae 2-2, q. 123, 8, o. * Praelatio 18, 20, 27. Securitas 2. Spes 33, 58, 75.

45 Non habens fortitudinem, operatur fortia quintupliciter: scilicet propter ignorantiam, artem, experientiam, passionem et lucrum 2-2, q. 123, 1, 2^m | q. 128, 7^m | 3, d. 33, q. 3, art. 3, q. 3, o. | Ethi. 3, lect. 16, 19, o. * Christus 87. Temperantia 3, 31. Terra 5. Timor 5, 10, 30, 50. Veritas 52, 55. Vindicatio 5.

46 Principalis actus fortitudinis est sustinere, secundarius vero, est aggredi 2-2, q. 123, 3, c. | 6, o. | 8, c. | 10, 3^m | 11, 1^m | q. 124, 2, 3^m | q. 128, c. | q. 141, 2, 3, c. | 3, d. 33, q. 2, 3, 6^m | q. 3, art. 3, q. 1, c. | d. 34, q. 3, art. 1, q. 2, c. | Virt. q. 1, 12, c. Actus 120. Alexander 2. Amictus. Angelus 432. Anthropospatos. Aqua 11. Confessio 5, 53. Confirmatio 21.

47 Ad primum actum requiruntur duo: scilicet praeparatio animi, et exequutio operis. Ad secundum etiam requiruntur duo: scilicet infrangibilitas, et infatigabilitas 2-2, q. 128, c. * Damnatio 50.

48 Fortitudo assumit iram moderatam ad actum secundum, non autem ad primum, nec ut auxilium, sed ut instrumentum, quia ad iram pertinet insilire in rem contristantem. Unde Philosophus inducit versum Homeri. Virtutem et furorem erige: quia

ctionis gradus a Christo, scilicet trigesimus, sexagesimus, et centesimus, sive secundum tres gradus virtutis, ut sancti distinguunt: quia cujuslibet rei perfectio, attenditur secundum principium, medium, et finem: et essentialiter, idest secundum rationes diversas gaudendi, scilicet duodecim a Paulo 1-2, q. 70, 3, 2m | 3, d. 34, q. 1, 5, 4m. * Anima 213.

2 Fructus spiritualis dicitur quadrupliciter: scilicet quod reficit, ut ultimus finis, scilicet fruitio, vel non ultimus finis scilicet virtutes: omne praemium futurum, et spiritualitas consurgens ex semine verbi Dei 4, d. 49, q 5, a. 2, q. 1, c. * Arbor o. Castitas 3. Excommunicatio 3.

3 Fructus spiritualis dicitur dupliciter: scilicet quod principaliter expectatur, scilicet Deus, et secundario, scilicet delectatio 1-2, q. 11, 1, c. | 3m | 3, d. 34, q. 1, 5, c. | 3m | Gal. 5, lect. 6, prin°. * Fides 10. Indevotio. Laus 7, 9, 20. Manens.

4 Fructus quarto modo, scilicet consurgens ex semine verbi Dei, est tantum triplex, secundum tres gradus continentium: scilicet conjugum, viduarum, et virginum 1-2, q. 70, 3, 2m | 3, d. 34, q. 1, 5, 5m | 4, d. 49, q. 5, a. 2, q. 3, o.

5 Fructus Spiritus sancti secundum sanctum Paulum sunt duodecim: scilicet charitas, gaudium, pax, patientia, bonitas, longanimitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, et castitas 1-2, q. 70, 3, o. | 3, d. 34, q. 1, 5, c. | Virt. q. 2, 2, 12m | Gal. 5, lect. 6, me°.

6 Fructus sensibilis, est ultimum ex arbore expectatum, quod cum quadam suavitate percipitur 1-2, q. 11, 1, c. | 3, c. | 2m | q. 70, 1, c. | Gal. 5, lect. 6, prin°.

7 Ultimus simpliciter et delectans, est proprie fructus, et ejus proprie est frui. Delectans autem non ultimum, potest aliquo modo dici fructus; sed ejus non est frui proprie, et secundum completam rationem. Non delectans vero, sed tantum in ordine ad aliud appetitum, nullo modo est fructus 1-2, q. 11, 3, c. | 2m. * Confessio 52. Familiaritas 1. Flos 1. Foetus. Fruges. Homo 37. Juventus 2.

8 Fructus adeptus habet rationem ultimi finis, non autem fructus productus. Gal. 5, lect. 6, prin°. * Mansuetudo 1.

9 Opera carnis, non dicuntur fructus, quia sunt contra rationem, sicut quod est ex arbore contra naturam ejus, non dicitur fructus 1-2, q. 70, 4, 1m | 2-2, q. 8, 8, fi. | Gal. 5, lect. 6, prin°. * Patientia 1. Poenitentia 88. Petrus 5. Vagatio 1. Vas 2.

10 Virtutes dicuntur fructus ratione delectationis, non autem ratione habitus 1-2, q. 70, 1, 3m | 2-2, q. 136, 1, 3m | 3, d. 34, q. 1, 5, 1m | Gal. 5, lect. 6, me°. Veritas 27.

11 Operatio secundum facultatem rationis, dicitur fructus rationis. Sed ut movetur a Deo, dicitur fructus Spiritus sancti 1-2, q. 70, 1, c. * Usura 54, etc. 98, 99, 106, 178, 180, 185, 188, 189, 218, 219, 224, 225, 226, 253, 273, 290, etc. 298. Usus 10, etc.

12 Opera nostra, ut sunt a Spiritu sancto, dicuntur fructus: respectu vero futurae beatitudinis, dicuntur flores 1-2, q. 70, 1, 1m | Gal. 5, lect. 6, prin°.

13 Fructus proprie, dicitur tantum in corporalibus, scilicet plantis a quibus metaphorice transfertur ad spiritualia 1-2, q. 11, 1, c. | 3, 2m | q. 70, 1, c. | 3, d. 34, q. 1, 5, c. | 4, d. 49, q. 5, a. 2, q. 1, c.

14 In parte appetitiva sunt plures fructus quam in parte apprehensiva, quia fructus significat finem qui magis convenit parti appetitivae 2-2, q. 8, 8, 3m. * Justitia 41. Manens. Veritas 27.

15 Fructus quarto modo, scilicet consurgens ex semine verbi Dei, debetur soli continentiae 4, d. 33, q. 3, 3, 3m | d. 49, q. 5, a. 1, q. 1, 2m | q. 2, o.

16 Nullus fructus quarto modo debetur incontinenti, poenitenti in fine tantum 4, d. 49, q. 5, a. 2, q. 1, 2m.

17 Fructus sexagesimus, convenit solis viduis habentibus propositum continendi semper, licet sine voto 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 1, 6m.

18 Fructus comparatur ad arborem sicut effectus ad causam, ad hominem vero, sicut ultimum expectatum delectans 1-2, q. 11, 3, 2m | q. 70, 1, c. * Aureola 4, 23. Beatitudo 128, 132, 142, etc. Decimae 9, 11, 26. Justus 13.

19 Eidem dono respondent multi fructus, secundum diversos actus ejus 3, d. 34, q. 1, 5, 5m. Liberalitas 2.

20 Dono consilii non respondet proprie aliquis fructus, quia omnis practica est propter aliud 2-2, q. 8, 8, 3m | q. 52, 4, 3. * Nativitas 6. Patientia 1. Primitiae 3, 4. Simonia 16, 32. Usura 228. Vita 10, 14.

21 Fructus spiritus contrariantur operibus carnis in communi, non autem singula singulis, nisi secundum adaptationem 1-2, q. 70, 4, o. | Gal. 5, lect. 6, fi.

22 Opera carnis sunt plura fructibus spiritus, quia bonum est uno modo, sed malum est omnifariam 1-2, q. 70. Accidentaliter 3, 4, 2m | Gal. 5, lect. 6, fi.

Fruges. Usura 313.

1 FRUI consistit in duobus: scilicet in visione intellectus et delectatione affectus. Hebr. 12, lect. 4, me°.

Frui est actus potentiae, non autem exequentis 1-2, q. 11, 1, o. | 2, c. * Amor 258. Angelus 138.

3 Frui est actus appetitivae potentiae 1-2, q. 11, 1, o. | 2, c. Actus. * Anima 130, etc. Charitas 30, 63. Dos 5. Finis 41, 123, 129.

4 Frui est actus voluntatis 1-2, q. 11, 1, 1m | 4, c. | 2m. * Fructus 2, 7. Fruitio o.

5 Oppositum videtur dicere 1a q. 26, 2, o, | 1-2, q. 3, 4, o. | Opus. 3, c° 107.

6 Frui est actus voluntatis in ordine ad intellectum 1-2, q. 11, 1, 1m | 4, c. | 2m.

7 Vel addendum fuisset, quod frui non est ille actus absolute, in quo consistit beatitudo, sed supra ipsum addit. Frui enim complectitur actum intellectus in quo est essentia beatitudinis et omnem actum qui sequitur, quasi perfectionem aliam addens supra actum intellectus, ut puta delectationem et hujusmodi, quae perficit operationem intellectus beati, sicut pulchritudo juventutem. Opus. 51, c° 3 | Opus. 72, q. 2. Delectatio 50. * Habere 2. Patientia 10. Peccatum 10.

8 Frui est actus tantum voluntatis, secundum charitatem, in ordine ad potentias et habitus priores 1-2, q. 11, 1, o. | 1, d. 1, q. 1, o.

9 Frui nominat nobilissimam operationem, scilicet beatitudinem, non quidem essentialiter, sed ex parte complementi, scilicet delectationis 1, d. q. 1, 1, c. | 1m | 2, d. 10, 1, 3m. * Uti 1, 3, 23.

1 FRUITIO pertinere videtur ad amorem, vel delectationem quam aliquis habet de ultimo expectato, quod est finis 1-2, q. 11, 1, 4, o. | q. 34, 3, o. fi.

2 Actus fruitionis triplex: scilicet comprehendere seu tenere, videre, et amare. Primo perficitur memoria, secundo intelligentia, tertio voluntas. Primus adaptatur Thronis, secundus Cherubin, tertius Seraphin 2, d. 9, 3, c. Cherubin. Infra.

3 Nomina trium ordinum praedictorum, sumuntur ab excellentia praedictorum trium' actuum fruitionis et non ab eis simpliciter 1a q. 108, 5, 5m | 6m | 2, d. 9, 4, 6m.

4 Frui aliquo dicitur tripliciter: objecto, scilicet Deo tantum; habitu, scilicet charitate et beatitudine creata; et instrumento, scilicet potentia 1, d. 1, q. 2, 1, o.

5 Eadem fruitione fruemur Deo, fruitione ejus et beatitudine creata 1-2, q. 11, 3, 3m | 1, d. 1, q. 2, 1, 2m. Beatitudo 9. * Amicitia 29. Amor 258.

6 Una fruitione, fruemur tribus personis, quia habent tantum unam rationem objecti, scilicet summam bonitatem et simul cognoscuntur 1, d. 1, q. 2, 2, o. * Angelus 238, 512, etc. Anima 130, etc. Beatitudo 16, 23, 33, 37. Charitas 30, 62. Cibus 11. Delectatio 49, 83, 84.

7 Fruemur paternitate, inquantum bonitas, non autem inquantum paternitas 1, d. 1, q. 2, 2, 3m. Gloria 18, 21. Habere 2.

8 Fruitio perfecta, est tantum ultimi finis habiti, imperfecta vero etiam non habiti: sed impropria, est non ultimi simpliciter 1-2, q. 11, 3, 4, o. | q. 12, 2, 3m. * Maria 19. Patientia 10. Peccatum 10. Uti 12.

9 Non oportet quod fruitio sit ultimi finis simpliciter, sed quod habeatur pro ultimo fine 1-2, q. 11, 2, 2m.

10 Non est fruendum justo, nisi in Deo. Peccatore autem, brutis vel inanimatis nullo modo 1-2, q. 11, 3, 1m | 1, d. 1, q. 2, 1, 4m | Rom. 15, lect. 3, prin° | Phile. fi.

11 Oppositum videtur dicere 1-2, q. 11, 2, o.

12 Carentia cognitione nullo modo fruuntur: bruta fruuntur improprie. Peccator non vere: justi imperfecte, beati perfecte, Deus autem perfectissime 1-2, q. 11, 2, 4, o. | q. 12, 5, 2m | 1, d. 1, q. 4, 1, o. Beatus 23. Vel Animal 61. * Angelus 238, 512, 513. Cibus 11.

13 Christus in passione, perfectius fruebatur secundum animam intensive, quam beati, sed e converso extensive. Quol. 7, 5, 2m. Gloria 18.

14 Haec fruitio Christi perveniebat ad totam animam ejus, secundum essentiam, ut est subjectum rationis superioris tantum 3a q. 46, 8, o. | Quol. 7, 50. * Dolor 38. Finis 123. Gloria 18, 21. Raptus 18.

Frumentum est genus ad triticum et ad alia grana 3a q. 74, 3, 2m | 3m | 4, d. 11, q. 2, a. 2, q. 1, a. 3, 4 | q. 2, a. 1. * Eucharistia 62, etc. Triticeum. Triticum.

Frustra dicitur quod est ad finem, quem non inducit 1a q. 25, 2, 2m | q. 88, 1, 4m | 3a q. 11, 5, 2m | 1, d. 43, q. 1, 1, 3m | 4, d. 44, q. 1, a. 2, q. 1, 1m | Verit. q. 2, 10, 3m | Pa q. 1, 2, 1m | Anima. 16, 9m | Meta. 2, lect. 1, fi. | Phy. 2, lect. 10, me°. * Appetitus 42. Campsoria 8. Finis 79, 80. Frustratio. Intellectus 102. Ordinatio 1. Paradisus 9. Potentia 30, 31, 51, etc.

Frustratio. Ordinatio 1. Peccatum 201. Verecundia 7.

Fucatio est species fictionis ad mentiendum pulchritudinem. Ideo semper est peccatum. Sed non est mortale, nisi fiat ad lasciviam, vel contemptum Dei. Tamen licet occultare turpitudinem causatam ex infirmitate, vel etiam alia causa accidentali 2-2, q. 169, 2, 2m | 1a Tim. 2. lect. 2, fi. Ornatus 1, etc. usque 7.

Fuga. Anima 239. Animal 45, etc. Appetitus 17, 18. Asylum. Condemnatus. Delectatio 69, 70. Dolor 8, 16, 29. Expectatio 1. Futurum 8. Ignorantia 5. Impugnatio. Intellectus 284. Luxuria 26. Magnanimitas 20. Matrimonium 30. Miseria 4, 5. Passio 39. Pertinacia 2. Praelatio 27. Principium 18. Prudentia 24. Pusillani-

mitas 2. Rahab 2. Sabbatum 10. Segnities. Timor 27, 34, 43. Tristitia 21. Virtus 41. Voluntas 31, 62.

Fugere potest justus, propter tria: scilicet ut persequutor quiescat, ut praeceptum a Domino opus perficiat, et ut gloriosiorem coronam aequirat 2-2, q. 64, 4, o. | Opus. 48, c° 8. * Condemnatus.

Fuisse. Aeternitas 12, 13, 39, 40, etc. Aevum 8, 9. Angelus 3, etc. Baptismus 166. Christus 1, 2, 25. Comprehensor 2. Conceptio 32. Creatio 46. Creatura 11. Credere 21. Delectatio 106. Deus 387. Donum 44. Elias 2. Eucharistia 110, 138, etc. Fractio 1. Generatio 45, etc. Haeresis 124, 125, 144. Heva 1. Incarnari 3. Innocentia 7, etc. Jejunium 39. Materia 1. Radius. Uxor 7.

Fulcimentum. Accidens 66.

Fulgere. Angelus 452. Aureola 8. Cicatrices 3. Habitus 60.

Fulgur. Apostoli 36. Grando. Vapor 4.

Fulmen saepe fit in mare, et percutit quandoque naves etc. Job 41, lect. 2, prin°. Vel Cete 12.

Fumus siccus accensus diversimode causat flammam dali, idest titiones, capras et sidera. Psal. 17, prin°. * Ignis 4. Odor o. Serpens 2. Vapor 1.

Funda. Cete 4.

1 **FUNDAMENTUM.** De ratione fundamenti est esse primum, sustentare et connexio 2-2, q. 4, 7, 4m | 3, d. 23, q. 2, 5, 2m | 1, d. 14, q. 1, a. 2, q. 3, o. * Abyssus. Accidens 26. Actio 41, 72. Actus 87. Addere 19. Amicitia 1, 27.

2 Fundamentum duplex: scilicet habens firmitatem ex se et ex alio. Primo modo solus Christus est fundamentum ecclesiae, sed Apostoli secundo modo 1ª Cor. 3, lect. 2, me°. * Angelus 287, 463. Anima 144, etc. Ars 25, 30.

3 Fides est fundamentum aliarum virtutum, quia est prior eis et sustentat eas. Fortitudo autem firmat contra adversa, humilitas contra prospera, timor contra culpam futuram, poenitentia contra praeteritam 1-2, q. 161, 5, 2m 3ª q. 84, 6, 2m | 3, d. 23, q. 2, 5, 2m | 4, d. 14, q. 1, a. 2, q. 3, o. | Virt. q. 1, 12, 21m. Humilitas 2. * Attributa 7, 10. Bonitas 63, 93, 114. Causa 78. Charitas 56.

4 Oppositum videtur dicere 2-2, q. 4, 7, o. * Aequalitas 2, 3, 6. Certitudo 23. Chimaera 1. Conceptio 7, 15. Consanguinitas ?. Dictio 1. Differentia 6. Dominium 3. Ecclesia 12, 13. Episcopus 1. Esse 1. Falsitas 22.

5 Peccatum non habet fundamentum ex aversione, quia nihil est, sed ex conversione qua aliquid est 2, d. 42, q. 2, 1, 1m. Aversio 15. * Fides 7, 12, 13, 92, etc. 153, 154. Fundator. Habitus 64. Haeresis 18. Humidum 1. Phantasma 4.

6 Oppositum videtur dicere 4, d. 15, q. 1, 2, 1m. * Intellectus 85, 270. Liberalitas 18. Lux 8. Macula 7. Metaphysica 19. Misericordia 42. Negatio 5, 6. Obedientia 17, 18, 23. Ommissio 4. Oratio 4. Pars 32. Pastor. Peccatum 108. Radix o. Ratio 5, 57. Religio 30. Sacramentum 86. Scriptura 16. Sensus 46. Servitus 2. Subjectum o. Superbia 31. Tactus 6, 7. Tempus 2, 7. Veritas 4, 5, 6, 15, 21, 22, 24. Virtus 75, 236. Voluntas 26.

Fundator. Missio 40.

Fundere. Puer 4. Satisfactio 37.

Fundum. Usura 98.

Funiculus. Cete 4. Chorda. Peccatum 44.

Funis. Chorda.

Funus. Judaei 7. Simonia 24. Statutum 1.

Fur. Lex 108. Usura 246, 259, 295, 299.

Furari. Ovis 1. Simonia 27. Statutum 2. Usura 38, 90, 299.

Furia. Advocatus 9. Baptismus 132. Depositum 3. Eucharistia 210, 211. Futurum 3. Matrimonium 105, 106, 207. Unctio 25.

Furiosus. Advocatus 9. Aleator 1.

Furnus. Banausia.

Furor est ira accensa, non differens re ab ira, sed secundum magis et minus. Job 19, lect. 1, me° | Psal. 36, prin° | Isa. 13, me° | c° 30, fi, * Concupiscentia 3. Daemon 36. Excandescentia. Ira 19. Schismos.

Furtim. Nicolaus 2.

Furtive. Ordo 92, 93. Usura 292, 298.

1 **FURTUM** est occulta acceptio rei alienae 2-2. q. 66, 3, o. * Adulterium. Alienum 7. Bos. Cibus 9.

2 Furtum semper est peccatum ratione injustitiae et fraudis vel doli. Et est mortale, nisi modicum intendatur 2-2, q. 12, 3, c. | q. 66, 5, 6, o. | q. 118, 4, c. | 2, d. 42, q. 1, 4, c. | Ma. q. 10, 2, c. | q. 15, 2, c. prin°. Contumelia 5. Correctio 19.

3 Furtum est species fraudis. Mendacium et falsum testimonium fallaciae. Turpe lucrum inquietudinis. Rapacitas, violentiae. Ideo omnia haec et inhumanitas, idest obduratio, ab Isidoro dicuntur esse filiae avaritiae 2-2, q. 118, 8, 3m. Avaritia 15. * Decimae 25, 26, 27. Depositum 4. Dominium 17. Excommunicatio 12, 17. Fornicatio 20. Inhumanitas 2. Judaei 1.

4 Committitur furtum quadrupliciter: scilicet aliqua occulte recipiendo, violenter auferendo, mercedem non solvendo et fraudem in mercationibus committendo. Opus. 4, c° 23, o. * Labor 3. Lex 57, 198.

5 Furtum et rapina opponuntur justitiae 2-2, q. 61, prin° | q. 66, prin° | 4, 5, c. | q. 213, 4, c. * Mendacitas.

6 Furtum est injustum, quia est involuntarium per ignorantiam, sed rapina per vim. Ideo differunt specie 2-2, q. 66, 4, o. | 9, c. | q. 73, 1, c. | 1m | 2ª Cor. 12, c° 3, fi. Rapina. Infra. * Necessitas 30, 31. Occultatio. Ovis 1. Poena 55, 60, 61. Scriptura 10. Simonia 27.

7 Rapina est gravior furto dupliciter: primo quia involuntarium per vim est majus quam per ignorantiam. Secundo quia rapina est in re et in persona, furtum autem est tantum in re 2-2, q. 66, 9, o. | q. 73, 3, 2m | q. 116, 2, 1m | q. 141, 2, 4m. * Usura 33, 90, 122, 124, 125, 216, 259, 285, 286, 287, 289, 290, 292, 295, 298, 299, 303. Venus 2. Vexatio.

8 Accipiens furtim rem suam, injuste detentam, peccat contra communem justitiam, usurpando sibi judicium. Sed non tenetur restituere, sed satisfacere Deo et sedare scandalum 2-2, q. 66, 5, 3m.

9 Accipiens rem alienam occulte et manifeste auctoritate judicis, non est furtum vel rapina, quia per sententiam fit debitum 2-2, q. 66, 5, 1m | 8, c.

10 Accipiens rem inventam animo retinendi, furtum facit nisi credat haberi pro derelicto, vel nullius esse 2-2, q. 66, 5, 2m.

11 Per prohibitionem furti, prohibentur omnia damna in rebus 2-2, q. 120, 6, 2m. Praeceptum 49. Infra.

12 Per prohibitionem furti, prohibetur omnis turpis quaestus 3, d. 37, a. 2, q. 1, 2m.

13 Haeredes furis, obligantur secundum jura canonica, pro furto patris, etiam si ad eos nihil furti pervenit, lite etiam non contestata cum patre. Ma. q. 4, 8, a. 15.

14 Poena mortis non infligitur in praesenti pro furto, nisi ratione gravis circumstantiae, ut sacrilegio, peculatu et plagio 2-2, q. 66, 6, 2m.

1 **FUTURUM** et praeteritum non sunt in Deo, quia quidquid est in eo, totum est in praesenti aeternitatis. Sed significantur in eo per verbum et per respectum ad nos tantum. Po° q. 1. 5, 2m. * Abraham 18. Adam 33, 64. Amor 179. Apostoli 7.

2 Futurum cognoscitur dupliciter: scilicet in se et in suis causis. Primum convenit tantum Deo, secundum nobis. Sed magis angelis et daemonibus. Sed in causis necessariis certitudinaliter, in contingentibus saepe opinative tantum, quae autem raro nullo modo 1ª q. 14, 13, o. | q. 57, 3, o. | q. 64, 1, 5m | q. 86, 4, o. | q. 89, 3, 3m | 1-2, q. 111, 4, c. | 2-2, q. 95. 1, o. | 5, c. | q. 171, 6, 1m | 2m | 3m | q. 172, 1, c. | q. 174, 1, c. | 1m | 1, d. 38, 5, o. | 2, d. 3, q. 3, 3, 4m | d. 4, 2, c. | d. 7, q. 2, 1, 4m | 2, o. | 4, d. 50, q. 1, 4, 4m | Cg. 1, c° 67 | Lib° 2, c° 3, 2m | Lib° 3, c° 154 | Verit. q. 2, 12, c. | q. 8, 12, o. | q. 12, 6, 10, c. | q. 18, 4, 1m | Po° q. 5, 6, c. | Ma. q. 16, 7, o. | Quol. 7, 3, 1m | Quol. 11, 3, c. | Spiritu. 5, 7m | Anima. 20, 4m | Opus. 3, c° 135 | 136 | Isa. 3, fi. | Rom. 2, lect. 2, prin° | Periher. lect. 14, fi. * Astrologia 4. Avis 2. Deus 141.

3 Futura plus cognoscuntur a phreneticis, abstractis a sensibus, morientibus, dormientibus et brutis, quam ab oppositis 1ª q. 12, 11, c. | q. 86, 3, 2m | 3m | 2-2, q. 172, 1, 1m | 2m | 3m | 2, d. 7, q. 2, 2, 6m | 4, d. 5, o. a. 4, q. 1, 2m | Cg. 2, c° 79, 5m | Verit. q. 8, 12, 3m | q. 12, 3, c. | 1m | 2m | 4m | 18m | q. 28, 3, 6m | Quol. 3, 21, c. fi. | Anima. 15, c. fi. | 11m. * Aevum 9. Augurium o. Auspicium. Baptismus 14, 161, 196, 197, 243. Beneficium 18. Bonitas 212. Catechismus 3. Chiliastae. Circumcisio 27. Contingens. Contritio 20, 21. Cornicula. Daemon 3, 15, 16. Deus 141. Dies 14. Divinatio o. Dolor 6. Electio 22. Eleemosyna 12. Enuntiabile 1. Eucharistia 278. Fatum 2, 5. Fiducia 1. Fructus 2. Fundamentum 3.

4 Cognitio futurorum, ex praesentibus et praeteritis, proptie rationis est 2-2, q. 47, 1, c. * Gratia 90, 119, 187. Insipientia 2. Intellectus 44, 300. Iris o. Jejunium 11. Joachim 1. Juramentum 12, 26. Justificatio 43. Juventus 2. Lex 137. Liber 27. Liberum 8. Luxuria 16. Matrimonium 26, etc. 34, etc. 86. Missio 41. Obligari 6, etc. Passio 27.

5 Anima vicina morti, cognoscit aliqua futura ex revelatione, vel ex impressione causarum naturalium 1ª q. 86, 4, 2m | 2-2, q. 172, 1, 1m | Verit. q. 12, 3, 5m | 6m. * Pax 19, 20. Peccatum 205. Perfectio 10. Poena 29. Poenitentia 18, 25, 33, 104, 120, 132. Praedicare 16, 17. Praedicere. Praenuntiare. Primitiae 4. Promulgatio 5. Propositio 15. Prudentia 31, 35. Raptus 18. Religio 60. Remedium. Resurrectio 1, 3. Sacramentum 6. Satisfactio 10.

6 Bruta non cognoscunt futura. Sed ex instinctu naturae eis indito ab intellectu divino, moventur ab aliquid in futurum ac si futurum providerent 1-2, q. 40, 3, 1m | Verit. q. 12, 3, 18m. * Septem. Sepultura 1, 13. Servitus 16.

7 Bruta cognoscunt futura, non computando praesens ad futurum, sed ex instinctu naturae 1ª q. 86, 4, 3m | 1-2, q. 41, 1, 3m | 3, d. 26, q. 1, 1, 4m. * Sollicitudo 8. Somnium 3. Sors 1, 3. Spes 10, 12, 22, 35, 63. Symbolum 8.

8 Sensus non apprehendit futurum, sed ex his quae animal apprehendit in praesenti, appetitus ejus movetur naturali instinctu in

GRATIA

65 Honor debetur tantum divinis. Ideo debetur tantum habenti gratiam in actu vel aptitudine, vel causaliter 3, d. 9, q. 2, 3, o.

66 Nulla creatura potest causare gratiam, sed solus Deus infundit eam immediate 1-2, q. 76, 2, 2m | q. 109, 7, c. | q. 112, 1, o. | 3, 2m | 3, q. 62, 1, c. | 3m | 5, c. | q. 64, 1, c. | 1, d. 14, q. 2, 1, c. | q. 3, 3, c. | 2m | d. 15, q. 1, 1, 4m | q. 3, 1, 2m | d. 16, 4, o. | d. 40, q. 4, 2, 3m | 2, d. 11, q. 1, 1, 2m | d. 26, 2, c. | 3, d. 13, q. 2, 1, c. | 1m | 3m | d. 19, a. 1, q. 1, c. | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 1, c. | 2m | q. 3, 1m | d. 5, q. 1, a. 3, q. 1, c. | d. 14, q. 2, 2, o. | 4, c. | d. 18, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | a. 3, q. 1, c. | d. 19, q. 1, a. 2, q. 1, c. | Verit. q. 27, 1, 3m | 3, o. | 4, c. fi. | Rom. lect. 5, fi. | Ephes. 2, lect. 3, me°. Deus 196. * Adam 44, 86. Angelus 498, 499, 501.

67 Oppositum videtur dicere 1a q. 13, 2, o. * Anima 212. Annihilatio 15. Apostoli 1, 10, 20, 31, Baptismus 12, 13, 98, 115, 153, 154, etc. 172, 176, 179, 229, 231, 244. * Bonitas 195. Character 7, 31, 36, 43, 44.

68 Ad gratiam homo disponitur tripliciter: scilicet per opera legis a peccato retrahentis, per opera charitatis animam sanantis, et per opera humilitatis Deum lenientis. Isa 1, me°. * Charitas 12, 53, 83, 84. Cherubin 2. Circumcisio 34, 35, 3C, 45. Confirmatio 26, 49, etc. Consecratio 7. Contritio 15. Conversio 1. Cooperari 2, etc. Cornelius 3.

69 Deus est causa efficiens gratiae, non autem formalis. Verit. q. 27, 1, 1m. * Daemon 11, 26, 27. Deus 194. 196, 198, 320, 419, 427, 428, 420. Dolor 39. Donum 35, 26. Electio 30. Eleemosyna 31. Evangelium 1, 5. Excaecatio 1, 2.

70 Deus dando gratiam peccatori, dicitur creare eum, quia nihil praesupponit. Sed Deus operans in habente gratiam, magnificat eum. Psal. 50, me°. * Excommunicatio 7, 9. Exorcismus 13. Experientia 10, etc. Facere 9, 10, Filiatio 33, etc. Flumen 1.

71 Causa effectiva principalis gratiae, est solus Deus: dispositiva insufficienter, purus homo, sufficienter Christus, instrumentaliter sacramenta 3, d. 19, a. 1, q. 1, c. * Fomes 5. Fons 1. Gratiarum actio 1. Haeresis 21, 114, 140. Illuminatio 8, 9. Imago 38. In 12, 13. Infernus 1. Justitia 13, 15, 67. Justificatio 2, 9, 11, etc. 16, etc. 25, etc. 32, 36, 49. Lex 75, 102, 124, 139, 140, 141, 142. Matrimonium 10, 24, 66, 67. Missio 6, 22, 29, 31, etc. 38, 39, 41. Mors 37.

72 Homo dát gratiam, non interius influendo, sed exterius exhortando ad ea quae sunt ex gratiae 3a q. 8, 6, 2m | Rom lect. 5, fi. * Nomen 14, 36. Nox 2. Oratio 50. Peccatum 339, 355, 364. Poenitentia 36, 102, 126, 136. Pharao.

73 Deus dat gratiam, dignis tantum, quos per gratiam facit dignos 1-2, q. 114, 5, 2m | Verit. q. 28, 9, 7m. * Praedestinatio 1, 2, 3, 4, 9, 15, 22, 24, 25, 29, 49. Prope 2. Religio 43. Reprobatio 3. Resurrectio 54. Salvari 6. Satisfactio 15, 16, 22.

74 Haeresis Pelagianorum, quod gratia datur propter merita praecedentia. Cg. 3, c° 149, fi. | Verit. q. 29, 6, c. | Rom. 8, lect. 6, me° | c° 9, lect. 2, me° | lect. 3, prin° | 2a Tim. 2, fi. * Schisma 7. Temporale 1. Thurificatio 2. Verbum 76. Virtus 84.

75 Datum pro meritis, dicitur quandoque gratia, quia principium ejus est gratia, et ultra merita. Opus. 3, c° 222. * Vita 12, 13, 23.

76 Deus dat gratiam indignis negativa, non autem dispositive, id est resistentibus gratiae 3, d. 27, 4, 4m * Vocatio 1, 3.

77 Origo gratiae et charitatis, est per novam infusionem, sed augmentum earum est per hoc, quod actus earum infusus educitur de imperfecto ad perfectum, sicut augentur qualitates naturales 1, d. 1, q. 22, c. fi. Charitas 69, 75, 85. * Christus 77.

78 Gratia sicut tripliciter exit in esse, sic et tripliciter desinit esse: scilicet modo quasi supernaturali, modo quasi voluntario, et modo quasi naturali. Opus. 61, c° 16.

79 Gratia procedit a Deo, tamquam imago ab artifice, tamquam radius a sole, et tamquam rivulus a fonte. Opus. 60, c° 1.

80 Gratia non habet terminum, ultra quem non possit progredi, et augeri 4, d. 4, q. 2, a. 2, q. 2, 2m | a. 3, q. 2, c.

81 Deus non facit continue novam gratiam, sed conservat gratiam datam, sine innovatione. Quol. 4, q. 6, o. | Opus. 9, q. 38.

82 Deus aufert gratiam ab eo, qui per negligentiam non utitur gratia ei data. Psal. 38, me°.

83 Omnis gratia, et donum Dei, est a tota Trinitate. Psal. 41, prin°.

84 Flumen significat gratiam Spiritus sancti tripliciter. Primo propter abundantiam. Secundo quia de fonte, scilicet Patre et Filio est. Tertio quia movet cor ad opus. Psal. 45, prin°.

85 Christus secundum quod homo, disposuit totum genus humanum ad gratiam tripliciter. Primo, per operationem nostram credendo Christum esse Deum et hominem. Secundo, per operationem ejus, satisfaciendo, merendo et orando. Tertio, affinitate ejus ad nos, quia ex hoc quod incarnatus est humana natura est magis Deo accepta 3, d. 18, q. 2, 1, 3m.

86 Gratiae gratis datae, non sunt habitus: alias si essent habitus, propheta quando vellet per donum prophetiae revelationem haberet, quod falsum est, sed sunt motus a Spiritu sancto. Non tamen semper, quia sine gratia gratum faciente non potest recte a moralibus vita duci, secundum Augustinum, secundum quod ly recte, importat rectitudinem ad finem ultimum pertingentem, Potest tamen etiam sine ea recte aliquid agi rectitudine quam habet actus ex materia et circumstantiis a fine debito, sed non sine gratia, quae dicitur gratuita Dei voluntas 4, d. 17, q. 1, a. 2, q. 2, 3m | Quol. 12, 27, 1m.

87 Voluntas nostra est pedissequa respectu gratiae gratuitae, et respectu gratiae gratum facientis, et non praevia, nec causa. 4, d. 17, q. 1, a. 2, q. 2, 2m.

88 Humanitas Christi, ministri ecclesiae, et sacramenta, sunt causae gratiae instrumentaliter tantum 1-2, q. 112, 1, 1m | 2m | 3a q. 88, 1, 1m | 6, 2m | q. 62, 1, o. | 5, c. | q. 64, 1, o. | 1, d. 14, q. 2, 1m | d. 15, q. 5, a. 1, q. 1, 2m | 3, d. 13, q. 2, 1, 1m | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 1, o. | d. 14, q. 2, 4, o. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Verit. q. 27, 3, 5m | 6m | 4, o. | Rom. lect. 5, fi. * Adam 86. Baptismus 98, 115, 153, 164, etc. 174, 179, 205, 217, 229, 231, 244. Character 7. Circumcisio 34, etc. 43. Clavis 3.

89 Minister impartitur gratiam dupliciter: scilicet per sacramenta, et exhortando. Opus. 22, c° 2 | Rom. lect. 5, fi.

90 Sacramenta, et sacerdos veteris legis, ostendebant gratiam Dei ut futuram, et nihil ad eam operabantur. Sed in lege nova ostendunt eam ut praesentem, et ad eam operantur dispositiva et instrumentaliter tantum 4, d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, 1m. * Confessio 5, 15, 56, etc. Confessor 5, 6. Confirmatio 26, 49, etc. Culpa 3, 4. Electio 27, 30.

91 Oppositum videtur dicere a simili 4, d. 1. q. 2, a. 4, q. 2, c.

92 Sacramenta efficiunt gratiam pertingendo ad dispositionem gratiae, non autem ad essentiam ejus 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 1, o. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, o.

93 Deus quantum est in se, paratus est dare omnibus gratiam. Ideo illi soli privantur gratia, qui in se praestant impedimentum gratiae. Cg. 3, c° 159, fi.

94 Carentia gratiae imputatur homini, quia per liberum arbitrium potest prestare et non praestare impedimentum gratiae. Cg. 3, c° 159 | 160.

95 Oppositum videtur dicere 2-2, 4, 2, 9, 1m | 3, d. 30, 3, 5m | 4, 1m | Verit. q. 29, 6, c.

96 Omnia sacramenta novae legis causant gratiam, non autem veteris 1-2 q. 100, 2, 3, c. | q. 103, 2, c. | q. 110, 12, c. | 2-2, q. 100, 2, 3, c. | 3a q. 61, 4, 2m | q. 62, 1, 6, o. | q. 63, 1, 3m | q. 66, 2, c. 1m | q. 72, 5, 3m | q. 87, 2. 2m | 3, c. | 1, d. 3, q. 1, a. 1, q. 1, 2m | d. 5, q. 2, a.1, q. 2, c. | d. 16, 1, 3m | 3, d. 9, q. 1, a. 3, q. 3, 1m | d. 40, 3, o. | 4, d. 1, q. 1, a. 1, q. 1, o. | a. 2, q. 5, 2m | a. 4, q. 1, o. | a. 5, q. 1, o. | q. 2, a. 5, q. 1, c. | q. 2, c. | d. 2, L. | d. 7, q. 2, a. 2, q. 1, c. | d. 12, q. 2, a. 1, q. 1. c. | d. 14, q. 2, a. 1. q. 1. c. | a. 4, c. | Cg. 4, c° 57 | 74 | Verit. q. 27, 3, 20m | 4, o. | Ma. q. 7, 11, 14m | 12, c. | Quol. 4, 10, c. | Quol. 12. 15, o. | Jo. 11, lect. 6, fi. | Rom. 6, lect. 3, me° | Galat. lect. 1, fi. | c° 2, lect. 4, fi. | Hebr. 3, lect. 3, me°.

97 Sacramenta ex secunda sanctificatione idest ex usu eorum habent, quod causent gratiam, non autem ex prima 3a q. 62, 4, 3m | 4, d. 7, q. 1, a. 3, q. 3, 1m.

98 Immo hoc habent ex prima, idest ex institutione 3a q. 66, 2, c.

99 Virtus productiva gratiae, datur complete sacramentis in usu eorum, sed incomplete in institutione eorum 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 2, 2m. * Episcopus 12. Eucharistia 24, 25, 46, 258, 264, 269, etc.

100 Nec in aliquo gradu boni, nisi reductive ad maxima bona, in quibus est gratia, quae est complementum virtutis, quasi finis ejus 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 2, 3m. * Exorcismus 13. Fons 1. Haeresis 21.

101 Gratia est in sacramentis intentionaliter, ut in signo et causa instrumentali, non autem ut in subjecto 1a q. 43, 6, 4m | 3a q. 62, 3, o. | q. 72, 3, 3m | 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 1, 2m | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 4, o. | Verit. q. 27, 4, 4m | 7, o.

102 Signum sacramentale in poenitentia, non causat gratiam sicut in aliis sacramentis, quia non datur ab exteriori. Ideo non repraesentat agens extrinsecum, sicut in illis 1-2, q. 103, 2, c. | 4, d. 5, q. 2, a. 1, q. 2, c. | d. 7, q. 1, a. 1, q. 1, 2m | d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, c. | d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, 1m | a. 3, q. 1, c. | a. 5, q. 1, c. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, o. | d. 22, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | 3m.

103 Gratia in sacramentis, non est corporea, nec incorporea. Verit. q. 27, 4, 5m. * Lex 102, 124, 139, 140, 141, 142.

104 Virtus causandi gratiam, est in sacramentis intentionaliter ut in subjecto 3a q. 63, 4, o. | q. 63, 3, c. | q. 65, 3, c. | q. 73, 1, 2m | 3m | q. 78, 4, o. | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 2, o. | q. 4, 1m | d. 7, q. 1, art. 3, q. 1, 2m | d. 8, q. 2, 3, o. | d. 43, a. 2, q. 2, 3m | Verit. q. 27, 4, 4m | Quol. 12, 15, o. * Manus 3. Matrimonium 66, 67, 68. Misericordia 30.

105 Haec virtus est in multis, tamquam in uno subjecto, scilicet in materia et forma 3a q. 62, 4, 4m | q. 82, 1, 1m | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 2, 5m. * Ordo 66, etc. 71, 76, etc. Peccatum 5, 6, 147, 374. Poenitentia 11, 15, 30, 102, 103, 126, 134, etc.

106 Haec virtus non est in praedicamento per se, sed reducitur ad genus qualitatis 3a q. 62, 4, 2m | q. 63, 2, c. | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 2, 1m | 3m | * Sacerdos 12, 32. Sacramentale.

107 Gratia sacramentalis, est species gratiae communiter sumptae. Ideo non dicitur aequivoce 3a q. 62, 2, 3m.

GRATIA

108 Gratia sacramentalis addit supra gratiam communiter dictam, et supra virtutes et dona, quoddam auxilium Dei ad habendum sacramenti finem, sicut virtutes et dona, supra gratiam addunt perfectiones potentiarum 3ª q. 62, 2, o. | q. 72, 7, 2m.

109 Gratia sacramentalis potest dici dupliciter: scilicet proprius et principalis effectus sacramenti, et gratia gratum faciens, consequens per connexionem proprium effectum 4, d. 7, q. 2, a. 2, q. 3, c.

110 Gratiae sacramentales non sunt connexae, quia licet non possint esse sine gratia communi, tamen bene est e converso 4, d. 1, q. 1, a. 4 q. 5, c. | d. 7, q. 2, a. 2, q. 2, 3m | q. 3, o. * Sacramentum 6, 13, 31, 56, 79, 93, 98, 99, 111, 112, 113, 143, 144, 146, 154.

111 Gratia quam sacramentum directe continet, differt a gratia quae est in virtutibus et donis, licet etiam hanc per quamdam continuationem contineat 3ª q. 72, 7, 3m | 4, d. 7, q. 2, a. 2, q. 2, 2m | q. 3. c. | d. 17, q. 1, a. 4, q. 5, o. | q. 3, art. 2, q. 2, 3m | Verit. q. 27, 5, 12m.

112 Gratia confirmationis et baptismi ut est proprius et principalis effectus sacramenti, est eadem numero essentialiter. Sed ut gratia gratum faciens, differt specie 4, d. 7, q. 2, a. 2, q. 2, c. | 1m | q. 3, c. * Sacrificium 13. Satisfactio 15, 16, 22.

113 Gratia baptismalis, ex essentia animae derivatur ad intellectum, ad recte et perfecte credendum. Sed gratia confirmationis magis pertinet ad irascibilem 4, d. 7, q. 2, a. 2, q. 2, 1m * Suffragia 4. Unctio 13, 14, 15, 22, 30.

114 Peccatum inquantum continet inordinationem actus, opponitur gratiae communi. Sed inquantum vulnerat, opponitur gratiae sacramentali 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 5, 2m.

115 Gratia sacramentalis est ad duo: scilicet ad tollendum peccata, et ad perficiendum animum ad cultum divinum, secundum religionem christianae vitae 3ª q. 62, 5, c. | q. 63, 1, 6, c. | q. 65, 1, c. * Abraham 20. Accedere 3. Adoptio 2, 14, etc.

116 Gratia sacramentalis principaliter perficit removendo defectus peccatorum, sed gratia communis principaliter perficit inclinando ad bonum 4, d. 7, q. 2, a. 2, q. 2, 2m. * Amor 161, 191, 192. Apostoli 1, 10. * Assimilatio 6, 7. Assumere 40, 52. Beatitudo 116. Beneficium 3, 5, 12, 16. Blasphemia 22. Charitas 57. Coactio 9. Cognitio 5. Confirmatio 25, etc. 49, etc. Conjunctio 1, 2, 3, 4. Consecratio 7.

117 A gratia gratum faciente effluit aliquid ad reparandum defectus qui ex peccato inciderunt, scilicet gratia sacramentalis 2, d. 26, 6, 5m | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 5, c. * Contritio 29. Corona 6. Credere 3, 10. Daemon 11. Damnatio 2, 3.

118 Gratia virtutum et donorum sufficienter perficit essentiam et potentias animae, quo ad generalem ordinationem actuum; sed gratia sacramentalis, quo ad aliquos speciales defectus 3ª q. 62, 2, 1m.

119 Gratia sacramentalis excludit peccata praeterita, sed virtutes et dona sufficienter excludunt peccata praesentia et futura 3ª q 62, 2, 2m. * Deus 193, 194, 196, 198, 205. Dispositio 25. Dominium 16. Electio 27.

120 Gratia et virtutes sanant animam formaliter, sed sacramenta effective 1-2, q. 110, 2, 1m | 4, d. 1, q. 1, a. 2, q. 1, 1m | d. 5, q. 1, 1, 3m. * Evangelium 1, 5. Eucharistia 46. Excaecatio 1. Experientia 10, etc. Fides 9, 71, 84, 109.

121 Gratia gratum faciens, inquantum animam sanat, justificat et gratum Deo facit, dicitur gratia operans. Sed respectu operis meritorii dicitur gratia cooperans 1-2, q. 111, 2, c. | 3ª q. 86, 4, 2m | Verit. q. 27, 5, 1m. * Filiatio 33, etc.

122 A gratia gratum faciente, fluunt virtutes et dona ad perficiendum potentias animae 1ª q. 1, 8, 2m | q. 2, 2, 1m | 1-2, q. 110, 3, c. | 4, 1m | 3ª q. 7, 2, c. | q. 62, 2, c. | q. 89, 1, c. | 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 5, c. | d. 7, q. 2, a. 2, q. 3, c. | d. 17, q. 1, a. 1, q. 1, 3m. * Fortitudo 44. Haeresis 69, 70. Honor 26. Illuminatio 8. Imago 38. Inditum. Jeremias 2.

123 Gratiae gratis datae, ordinantur ad manifestationem fidei et doctrinae spiritualis 3ª q. 77, c. | 1m. * Industria.

124 Gratum faciens ordinat hominem immediate ad conjunctionem ultimi finis. Ideo est multo excellentior quam gratis data, quia ordinat ad quaedam praeparatoria ultimi finis 1-2, q. 111, 5, o. * Judicium 57.

125 Sicut gratia gratum faciens ordinatur ad actus meritorios, sic gratia gratis data ad exteriores 3ª q. 7, 7, 1m. * Justitia 5, 6, 12. Justificatio 3, 14, 15, 17, 23. Lex 124, 139, etc. Liber 22, 23, 26, 27. Liberum 13, 14, 15.

126 Gratiae gratis datae, dantur ad utilitatem aliorum, sed gratia gratum faciens datur ad utilitatem propriam 1-2, q. 111, 1, 4. c. | 2-2, q. 176, 1, 1m | q. 177, 1, c. | 3m | 4m | 2, d. 18, L. prinº | Rom. lect. 3, prinº | cº 12, lect. 2, prinº.

127 Effectus gratiae quintuplex: scilicet sanitas animae, velle bonum, efficaciter operari, perseverantia in bono et perventio ad gloriam 1-2, q. 111, 3, c. * Lingua 7, 8. Lumen 20. Magnanimitas 25. Manus 3. Matrimonium 68.

128 Effectus gratiae triplex per ordinem: scilicet esse divinum, meritum et praemium 2, d. 26, 3, o. | 4, 2m | 3m | 5, c. | d. 27, 5, 3m | Verit. q. 27, 5, 6m | Virt. q. 2, 2, 15m. * Mors 6. Mutuum 3.

GRATIA

129 Gratia est primum inter Dei dona et principium omnium bonorum. Rom. lect. 4, fi. | 2ª Cor. lect. 1, fi. | Titum lect. 1, fi.

130 Gratia est principium omnis boni. Colos. lect. 1, fi. | 1ª Thess. lect. 1, prinº | 2ª Thess. lect. 1, prinº.

131 Effectus principalis gratiae, est dilectio Dei. Cg. 3, cº 151 | Opus. 3, cº 157. * Operatio 48, etc. Patientia 8.

132 Gratia non habet ordinem ad actum, nisi mediante charitate. Verit. q. 13, 5, 13m. * Pax 28. Peccatum 177, 267.

133 Gratia non tollit naturam, sed perficit 1ª q. 1, 8, 2m | q. 2, 2, 1m. * Poenitentia 15, 30, 100, 103, 105, 122, 126.

134 Gratia duo principaliter facit in anima. Primo perficit formaliter ad esse spirituale. Secundo perficit ad opus 1-2, q. 111, 2, c. fi. | 3, d. 13, q. 1, 1, c. | Verit. q. 27, 1, 3m | 2, 7m | 5, 17m | 6, o.

135 Gratia facit similem Deo, non semper de dissimili, sed de non simili, nec priori tempore, sed natura 3, d. 13, q. 1, 1, 2m.

136 Gratia est principium spiritualis vitae 4, d. 4, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Gal. lect. 1, meº.

137 Omne donum gratiae elevat hominem ad aliquid supra naturam humanam quo ad substantiam actus, ut miracula facere et praevidere futura, vel quo ad modum, ut diligere et cognoscere Deum. Ad secundos datur donum gratiae habituale, non autem ad primos 2-2, q. 171, 2, 3m. * Praeceptum 93, 94.

138 Quod semel gratia facit, perpetuo manet 3ª q. 88, 1, 4m. * Praedestinatio 1, 3, 4, 9, 15, 22, 24, 25, 29, 46, 49, 51.

139 Non omnia beneficia Dei dicuntur gratiae gratis datae, sed tantum quae sunt supra facultatem naturae supra meritum personae, non pro se, sed pro aliis 1-2, q. 111, 1, c. | 2m | 4, 1m | 2-2, q. 172, 4, c. | q. 177, 1, o. | q. 178, 1, c. * Puer 8.

140 Gratia elevat hominem ad vitam quae est supra conditionem omnis creatae naturae 1-2, q. 110, 1, c. | 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Verit. q. 27, 3, c.

141 Gratia viae est aequalis gratiae gloriae in virtute, non autem in actu 1-2, q. 114, 3, 3m | 3, d. 1, 2, 5m | 4, d. 14, q. 1, art. 2, q. 1, 4m | a. 4, q. 1, 1m.

142 Minima gratia potest resistere cuilibet concupiscentiae et mereri vitam aeternam 3ª q. 62, 6, 3m | q. 70, 4, c. | 3, d. 31, q. 1, 3, o. | Virt. q. 2, 10, 4m. * Rectitudo 5. Resistere 1. Resurrectio 50.

143 Oppositum videtur dicere a simili 3, d. 31, q. 1, 3, 2m.

144 Quilibet existens in gratia, ex hoc dignus est vita aeterna 1ª q. 24, 3, c. | 1-2, q. 113, 2, 2m | 9, c. | q. 114, 3, o. | 3ª q. 62, 6, 3m | 2, d. 26, 6, c. fi. | 4, d. 1, q. 2, a. 4, q. 3, c. | d. 9, a. 1, q. 2, c. | d. 14, q. 1, a. 4, q. 1, 1m | Verit. q. 27, 1, c. | 5m | 5, c. | q. 28, 2, 6m | Virt. q. 2, 2, c. | 6, b. 2 | 13, c. * Revelatio 10, etc. Sanctificatio 9, 15.

145 Gratia est sufficiens causa gloriae. Ideo omne illud sine quo potest haberi gratia, non est de necessitate salutis 4, d. 9, a. 1, q. 2, c. * Sanitas 7, 8. Satisfactio 15, 16, 22. Scientia 161. Sermo 2, 3. Similitudo 10.

146 Ultimus effectus positivus gratiae est pervenire ad gloriam 3ª q. 62, 6, 3m | q. 70, 4, c. | q. 72, 7, 1m.

147 Gratia gratum faciens ad hoc principaliter datur, ut anima hominis Deo per charitatem conjungatur. Ideo quidquid potest esse sine uno potest esse sine alio 2-2, q. 172, 4, c. Charitas 137.

148 Effectus gratiae operantis est prior quam effectus gratiae cooperantis 3ª q. 86, 4, 2m. * Spes 22, 39, 41.

149 Gratia est similitudo Dei operans in virtute misericordiae Dei infinitae 3ª q. 2, 10, 1m | q. 3, 4, 3m | 4, d. 14, q. 2, a. 1, q. 1, 4m. * Tentare 7. Testamentum 3. Theologia 23, Thurificatio 2. Virginitas 6. Virtus 120, 136, 244, 256.

150 Lumen gratiae, intellectum dirigit et affectum movet 4, d. 18, q. 1, a. 2, q. 1, 2m. * Christus 60, 72. Usura 10, 50, 51, 53, 56, 61, 62, 69, 70, 72, 76, 95, 107, 124, 134, 135, 182, 183, 214, 226, 290. Uti 11, 19. Vita 12, 13, 23.

151 Gratia Dei causat in nobis fidem et spem. Cg. 3. cº 152 | 153.

152 Per gratiam gratum facientem, tota Trinitas inhabitat mentem 1ª q. 43, 3, o. | 4, 2m | 5, c. | 1, d. 15, q. 2, 4m | Cg. 4, cº 18, fi. | Verit. q. 27, 2, 3m.

153 Gratia non immobilitat in bono, ne quis possit peccare, nisi sit perfecta, scilicet conjungens fini 1ª q. 62, 4, 2m | 1-2, q. 106, 2, 2m | 2, d. 4, 3. 5m | d. 20, q. 3, 5m | Cg. 3, cº 155 | Libº 4, cº 69, Impeccabilis 2. * Adam 60, 61. Adoptio 2, 14, etc. Anima 299, etc. Annihilatio 15. Apostoli 5, 10, 20, 31. Assimilatio 6, 7. Assumere 34, 60. Baptismus 168. Confessio 16. Contritio.

154 Gratia non infunditur in habentibus usum liberi arbitrii, sine actuali motu liberi arbitrii in Deum et in peccatum 3ª q. 87, 2, c. * Experientia 6, 10, etc. Haeresis 69, 70, 114. Hebetudo 2. Indulgentia 27.

155 Gratia nunquam amittitur sine culpa, et illud quod ex gratia Dei conceditur, nunquam absque culpa revocatur 3ª q. 50, 2, c. Peccatum 5.

156 Una gratia potest perficere omnes potentias, non autem una culpa inficere. Verit. q. 27, 5, 9m. Habitus 55.

157 Gratia est quodammodo infinita, cum sufficiat ad merendum praemium infinitum, et per quam satisfactio proportionatur culpae

H

HABITUS

HOMO

HONESTUM

62. Miles 6. Peccatum 159. Praeceptum 136. Praeda. Princeps 1. Scutum. Suffragia 4. Tentare 8, 14, etc. 17, etc. Tribulatio 4. Usura 97, 126. Verecundia 7. Via 4, 5, 6. Virga 1, 3.

Hugo de Sancto Victore, non est auctoritatis 2-2, q. 5, 1, 1^m | 3^a q. 45, 2, c. | q. 50, 4, c. Anima 66, 77. Costa 6. Insinuatio 1.

Humanatio. Assumere 7.

1 **HUMANITAS** dicitur dupliciter: scilicet natura hominis, et humanitas virtus, quae consistit in exteriori subventione, condescendendo defectibus aliorum. Titum 3, lect. 1, me^o. * Adam 82. Adoratio 13, 14, 15. Alimentum 1. Angelus 495, etc. Arius. Beatitudo 35, 36, 37. Conjunctio 1, 10. Defectus 4, 11, 15, 16. Deus 419. Disciplina. Finis 58. Habitus 13. Haeresis 91. Homo 5, etc. Imaginativa 2. Incarnari o. Jesus 1. Justitia 22. Miraculum 55.

2 Humanitas primo modo, est forma totius, ratione formae significatae in supposito 3, d. 7, q. 1, 1, c. fi. | 4^m | d. 9, q. 1, a. 2, q. 1, 1^m | Titum 3, lect. 1, me^o. * Peccatum 170, 304, 424. Persona 15. Potestas 2, 5. Quiescere 3.

3 Humanitas est prius homine naturaliter 3, d. 7, q. 1, 1, 4^m. * Christus. Resurrectio 12. Spiritus 28. Sponsa 5. Status o. Subsistentia 9. Substantia 36. Suppositum 12, 13. Traductio 2. Unio 13, etc. Usura 126.

4 Humanitas non praedicatur, sed homo 3, d. 7, q. 1, 1, 5^m | 6^m | 7^m.

Humanus. Abjectus. Abstractio 9. Adam 82, 91. Adjurare 7. Adventus 6. Agens 112. Agiographae 2. Alimentum 1. Angelus 175, 176, 449, 454, 461, 582, 577, 601. Anima 97, 187. Anthropomorphitae. Argumentum 2. Ars 4, 5. Artificiale 5. Auctoritas 2, 3. Auxilium 4. Beatitudo 40. Bestialitas 1. Campsoria 5. Charitas 30. Caelum 111, 153. Civis 1. Civilis 1. Cognitio 37. Commune 1, 2. Conceptus. Contemplatio 3, 12. Crudelitas. Cultus 11. Defectus 15, 16. Delectatio 100. Descendere 10, 12. Deus 332, etc. Dolor 27. Donum 21, 22. Duratio 9. Electio 8. Eleemosyna 36. Epiikia 4. Exemplum 2. Fama 1. Fides 14, 38, 64. Finis 92, 133, etc. Forma 138, etc. 164, etc. Formatio. Fortitudo 55. Genus 3. Gigantes. Gratia 40, 41, 85, 137, 178. Habitus 13. Haeresis 81, 85, 90. Humor. Imaginativa 2. Imperare 8. Incarnari 2, 6. Insania. Intellectualis 1. Intellectus 126. Intestina. Irregularitas 2. Jephthe. Jesus 1. Josaphat. Judicium 23, etc. 60. Juramentum 2. Liberum 27. Luxuria 12, 15. Magnanimitas 17, 21. Malum 37. Mane. Meritum 9. Moralis 1, 2. Mors 2, 3, 28, 46. Natura 50. Nicolaus 2. Nobilitas 8. Objectum 17. Officium 2, 3. Ordo 45, 69. Ornatus 1, etc. Palpebrae. Paradisus 3. Passio 99. Paulus 4. Peccatum 28, 169, 170, 171, 176, 178, 304, 416, 424. Poena 30, 43, 54, 77. Poenitentia 4, 68, 108. Periculum 1, 7. Philosophia 20. Physica 2, 3. Pietas 9, 10, 14. Placere. Possessio 2, 5. Potentia 45. Praedestinatio 45, etc. Praelatio 3, 17, 18. Praescriptio 13. Primitiae 4. Princeps 2. Providentia 45. Prudentia 28, 31. Puer 15. Punitio 2. Ratio 50. 54. Redemptio 2. Regula 1, 2. Religio 73, 74. Reparatio. Resurrectio 13, 18, etc. Sacerdos 16. Sacramentum 28, 41, 47. Sacrificium 7, 38. Sanctificatio 1. Sanguis 3, 9, etc. Sapientia 3, 19, 22, 28, 35, 36, 38. Satisfactio 23, etc. Scientia 106, 107, 158. Sepultura 8. Servitus 5, 9, 16. Sexus 7. Sors 4. Spiritus 57, 66. Status 4, etc. Subsistentia 9. Tactus 14. Temperantia 31. Tentare 21. Thales 2. Theologia 20, 26, 35. Timor 45, 52, etc. 68. Traductio 2. Usura 29, 38, 48, 80, 89, 111, 126, 135, 154, 173, 183, 184, 195, 279, 290, 294. Uxor 3, 5, 9. Virtus 10, 12, 81, 136, 144, 178, 186, 220, 230, 248, 254, 260. Vita 33, 36, 41. Vituperatio 2. Voluntas 8, 19. Votum 79, 80.

Humerus. Amictus. Christus 203. Pes. Scapulae. Stola.

Humiditas. Gustus 8. Intestina. Mulier 3. Olfactus 1. Phlegma. Puer 3. Resurrectio 23.

1 **HUMIDUM** radicale, est totum illud, in quo fundatur virtus speciei, quod perditum, non potest restaurari. Nutrimentale autem est, quod nondum habet perfectam naturam speciei, sed est in via, ut sanguis et hujusmodi 1^a q. 119, 1, 3^m | 2, d. 30, q. 2, 1, 3^m | 4, d. 44, q. 1, a. 2, q. 4, o. * Aqua 1. Calor 10. Cholera. Corruptio 8. Fames 1. Halo. Intestina. Melancholia. Odor 2.

2 Humidum radicale dicitur manere, vel amitti, vel restaurari, secundum virtutem, non autem secundum materiam 2, d. 30, q. 2, 1, 3^m | 4, d. 44, q. 1, a. 2, q. 4, c. * Pluvia 1. Sapor. Sidera. Vita 8.

1 **HUMILITAS** quandoque dicit virtutem, et quandoque dejectionem. Phil. 4, lect. fi. me^o. * Confessio 2, 53. Genuflexio. Ignis 2.

2 Humilitas est virtus, qua refraenatur animus, ne immoderate tendat ad alta 2-2, q. 160, 2, c. | q. 161, 1, o. | 2, 4, c. | Cg. 4, c^o 55, 17^m | 18^m. Fundamentum 3. * Infirmitas 1, 6. Iris 1. Justificatio 38. Lex 144. Modestia 7. Nocere 11. Oblatio 16.

3 Humilitas praecipue videtur importare subjectionem hominis ad Deum 2-2, q. 161, 2, 3^m | q. 162, 5, c. * Observatio.

4 Aristoteles non tractavit de humilitate, quia humilitas est principaliter respectu Dei. Aristoteles autem consideravit de virtutibus respectu vitae civilis 2-2, q. 161, 1, 5^m. * Oratio 19, 24. Ornatus 3. Protestatio. Proximus 2. Redemptio 4.

5 Ad humilitatem pertinet considerare proprios defectus, ne se extollat, non autem contemnere dona Dei in se, sed ad ingratitudinem, ex quo sequitur accidia 2-2, q. 35, 1, 3^m | q. 161, 3, c. * Religio 89, 90, 106. Sedere 1. Tenebra 1. Timor 74. Turpitudo 2. Vestis 6. Visio 15.

6 Gradus humilitatis sunt duodecim, secundum beatum Benedictum. scilicet corde et opere semper humilitatem ostendere, defixis in terram aspectibus, ut pauca verba et rationabilia loquatur aliquis, non clamosa voce, ut non sit facilis aut promptus in risum, taciturnitas usque ad interrogationem, tenere quod habet communis monasterii regula, credere et pronuntiare se omnibus viliorem, ad omnia indignum et inutilem se confiteri, confessio peccatorum, pro obedientia in duris et asperis patientiam amplecti, ut cum obedientia se subdat majori, ut voluntatem propriam non delectetur implere, ut Deum timeat, et memor sit omnium quae praecepit 2-2, q. 161, 6, o. | q. 162, 4, 4^m.

7 Sed secundum Anselmum sunt septem: scilicet contemptibilem se esse cognoscere, de hoc dolere, hoc confiteri, hoc persuadere, scilicet ut hoc velit credi, ut patienter sustineat hoc dici, ut patiatur contemptibiliter se tractari, ut hoc amet 2-2, q. 161, 6, a. 3, c.

8 Secundum Glossam vero sunt tres gradus: scilicet subdere se majori et non praeferre se aequali, qui est sufficiens, subdere se aequali, nec praeferre se minori, et hic dicitur abundans; et subesse minori, in quo est omnis justitia 2-2, q. 161, 6, a. 4, c. | Mat. 3, fi.

9 Humilitas triplex: scilicet poenosa ab extrinseco, stulta ex ignorantia propriae dignitatis, et virtus ex cognitione sui 2-2, q. 161, 1, 1^m.

10 Virtus humilitatis, est principaliter circa interiorem motum. Quae autem est secundum signa exteriora per fictionem, est magna superbia 2-2, q. 161, 1, 2^m | 2, 4^m | 3, 3^m.

11 Tendere in magna supra se, ex confidentia propriarum virium, contrariatur humilitati, non autem si ex confidentia Dei 1^a prol. | 2-2, q. 129, 3, 4^m | q. 161, 2, 2^m | 6, 1^m | 1, prol. L. prin^o | Opus. 54, fi.

12 Humilitas est essentialiter in appetitu, scilicet subjective, sed cognitio proprii defectus est regula ejus 2-2, q. 161, 2, o. | 6, c. | q. 162, 3, 2^m. Subjective.

13 Humilitas est in irascibili subjective 2-2, q. 161, 4, ?. * Adoratio 2, 5. Apostoli 41. Centurio 2. Devotio 12.

14 Humilis nihil audit mirabilius, quam suam excellentiam 3^a q. 30, 4, 1^m. * Excommunicatio 32. Judicium 30.

15 Vere humilis, reputat se deteriorem aliis, non quidem quo ad actum exteriorem, sed timens ne per superbiam gravius peccet in his quae bene agere videtur 2-2, q. 161, 6, 1^m | 4, d. 21, q. 2, 3, 2^m. * Maria 57. Mitis. Nativitas 17.

16 Quilibet per humilitatem debet secundum illud quod suum est, se subjicere cuilibet proximo, secundum illud quod Dei est in eo 2-2, q. 161, 3, o. | 6, 1^m | Phil. 2, lect. 1, fi. * Oratio 19, 24. Parvus 1, 2. Passio 110, 131. Pax 24. Peccatum 175, 194.

17 Humilitas convenit omni homini, etiam Christo secundum humanitatem, non autem secundum divinitatem 2-2, q. 161, 1, 4^m | 3, d. 1, q. 1, 3, 2^m | Cg. 4, c^o 55, 17^m | 18^m. Christus 170, 171, 209. * Princeps 8, 21, 30. Proximus 2. Stultitia 11. Tribulatio 15, 23.

18 Dignitas personae, addit ad laudem humilitatis. Ideo humilitas Christi, summe commendatur. Cg. 4, c^o 55, 17^m | 18^m | Verit. q. 29, 3, 4^m.

19 Christus humiliavit se quadrupliciter: scilicet ad passionem et mortem, ad sepulchrum et infernum, ad confusionem et opprobria, et sub hominibus. Ideo quadrupliciter meruit exaltari: scilicet per resurrectionem, ascensionem, sessionem ad dexteram Patris cum manifestatione divinitatis ejus, et per judiciariam potestatem 3^a q. 49, 6, c. | q. 53, 1, c. | q. 54, 2, c. | q. 59, 3, o. | 6, c. | 3, d. 18, a. 4, q. 3, o. | Opus. 3, c^o 247 | 249. Passio 104.

20 Humilitas est propinquissima virtutibus theologicis, quia homo per eam se ex reverentia Dei, Deo subjicit, et alii propter Deum 4, d. 33, q. 3, 3, 7^m.

21 Humilitas post virtutes theologales et intellectuales, et post justitiam, praecipue legalem, est potior ceteris 2-2, q. 161, 5, o. | 4, d. 33, q. 3, 3, 6^m. * Beatitudo 141, etc. Charitas 65. Fides 159. Fortitudo 9. Fundamentum 3. Ira 40. Justificatio 33, q. 2, a. 1, q. 4, 3^m.

22 Superabundantia magis opponitur humilitati, quam defectus, quia magis reprimit spem vel fiduciam, quam utatur; sed fortitudo e converso, respectu audaciae 2-2, q. 161, 2, 3^m.

23 Humilitas et magnanimitas conveniunt in materia, et differunt in modo 2-2, q. 161, 4, 3^m | q. 162, 1, 3^m | 2, d. 42, q. 2, 4, c. | 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 2, a. 1, q. 4, 3^m. * Lex 144. Loqui 3. Paupertas 3, etc. Peccatum 278. Poena 65. Pusillanimitas 2. Superbia 9, 25, 26. Magnanimitas 1, 5.

24 Humilitas et magnanimitas, sunt circa spem vel fiduciam alicujus magni. Virt. q. 1, 12, 26^m.

25 Humilitas refraenat praesumptionem ex reverentia Dei, sed magnanimitas firmat animum contra desperationem, ex adeptione proprii boni 2-2, q. 161, 2, 3^m | q. 162, 1, 3^m.

26 Humilitas reprimens ad infima, et magnanimitas impellens animum ad magna, non opponuntur, quia utrumque fit recta ratione 2-2, q. 129, 3, 4^m | q. 161, 1, c. | 3^m | 2, 3^m.

27 Magnanimus reputat se dignum magnis ex dono Dei, et contemnit alios, inquantum deficiunt; humilis autem e converso 2-2, q. 129, 3, 4^m.

2 In lege veteri, duplex immunditia prohibebatur: scilicet spiritualis, idest peccatum, et corporalis, ex aliqua corruptione perfecta, vel in fieri, qua impediebantur ab exteriori cultu Dei, sicut irregularitate quadam 1-2, q. 102, 5, 4^m | 5^m | 6^m | 6, 1^m | q. 103, 2, c. * Justitia 49. Lepra o. Lex 136. Mendacium 14.

3 Prima et secunda immunditia expiabatur per sacrificia pro peccato, praeter eam quae causata erat per solum tactum rei immundae, quia per solam aspersionem aquae expiationis expiabatur 1-2, q. 102, 5, 4^m | 5^m | 6^m. * Oblatio 9. Operatio 34. Piscina o. Purgatio 4, 6. Sacerdos 20, 21. Sacramentum 124, 126, etc. Sanctitas 2, 6. Tenebrae 3.

1 IMMUNITAS a peccato non potest sciri per certitudinem, sed potest conjecturari per quatuor signa secundum Bernardum: scilicet cum quis devote verba Dei audit, cum quis se promptum ad bene operandum invenit, cum quis a peccatis abstinendi in futurum propositum habet, et cum de praeteritis peccatis dolet 4, d. 9, art. 3, q. 2, c. * Charitas 124. Conceptio 18, 32, 40, 42. Conjectura 3. Damnatio 4. Decimae 19. Eucharistia 221. Liberum 1. Lymbus 3. Maria 56, 59, 60, 62, 64. Punitio 1. Simonia 36. Usura 138. Virginitas 4. Virtus 241.

2 Si aliquis per hujusmodi signa immunitatis, facta diligenti discussione suae conscientiae, quamvis fortasse non sufficienti ad corpus Christi devote accedat, aliquo peccato mortali in eo remanente, quod ejus cognitionem praeterfugiat, non peccat. Immo magis ex vi sacramenti, peccati remissionem consequitur 4, d. 9, a. 3, q. 2, c. fi. | d. 15, q. 1, a. 3, q. 2, 2^m.

Immutabile. Angelus 61, 135. Beatitudo 126. Beatus 30. Conjectura 3. Deus 88, 286, etc. Effectus 16. Eucharistia 127. Natura 41. Naturale 23, 24. Necessitas 10. Prophetia 5. Sapientia 11, 28.

Immutatio. Abstractio 15. Accidens 76, 77, 88. Actus 31, 73. Amor 205. Angelus 150, 152, 153, 154. Apprehensio 5. Caelum 72. Daemon 54, 102, 110. Delectatio 12. Eucharistia 104, 127. Gustus 3. Hilaritas. Imaginatio 9. Lex 117. Musica o. Olfactus 2. Organum 1, 5. Phantasia 6. Resurrectio 36. Semen 12. Sensibile 7. Sensus 8, etc. Tactus 3, 11. Visus 2, 7, 11.

Impactio. Scandalum 1, 2.

Impalpabilitas. Eutyches.

Impar. Caelum 87. Contrarium 19. Inaequale.

Impartiri. Gratia 89. Metaphysica 21. Sacramentum 99.

Impassibilitas. Adam 48, etc. Agilitas 4. Christus 103. Damnatio 37, 48. Dos 5. Gloria 22. Paulus 18. Peccatum 327. Resurrectio 35, 36. Sacerdos 10. Sanctus 11.

Impatientia. Amor 193. Resistere 4. Senectus 4. Tribulatio 5.

Impaviditas opponitur fortitudini, secundum defectum timoris; timiditas autem secundum excessum ejus 2-2, q. 126, 2, o. Fortitudo 36. Intimiditas.

1 IMPECCABILIS per naturam non potest fieri aliqua creatura a Deo, sed tantum per gratiam 1^a q. 63, 1, c. | 2-2, q. 24, 11, c. prin° | 1, d. 39, q. 2, 2, c. | 4^m | 2, d. 23, q. 1, 1, o. | Cg. 3, c° 109 | Verit. q. 24, 1, 16^m | 7, 8, o. | Job 4, lect. 3, fi. Ut Maria 19. Apostoli 5, 20. Charitas 141. Haeresis 74. Liberum.

2 Immo nec gratia immobilitat in bono, ne quis possit peccare 1^a q. 62, 3, 2^m | 1-2, q. 106, 2, 2^m | 2, d. 4, 3, 5^m | d. 29, q. 2, 3, 5^m | Cg. 3, c° 155 | Lib° 4, c° 69. Confirmatio 30, 51. Gratia 153. Liberum 13, 14, 15. * Haeresis 61, 74, 75. Maria 19.

1 IMPEDIMENTUM duplex: scilicet contrarium et defectus 1-2, q. 4, 5, 4^m | 2, d. 23, q. 2, 1, 4^m | Verit. q. 18, 8, 1^m. * Abortus 1. Abstinentia 4, 7, o. Accusatio 15, 16, 18, 20, 21. Actio 74, 123, 124. Actus 20, 21. Adam 31. Addiscere 2. Aditus 2. Adoptio 5, 12, 13. Advocatus 7. Affinitas 7, 9, 10. Amazones 2. Amicitia 27. Amor 230, 233. Angelus 70, 355, 439, 529. Anima 24, 25, 164, 227, 270. Appellare 1. Aqua 19. Artifex 3. Baptismus 99, 197, 213, etc. Beatitudo 12, 68, 179. Bigamia 2. Blasphemia 18, 19, 21, 23. Bonitas 235. Brachium. Caelum 108, 109. Castitas 10. Causa 2, 4, 6, 9, 11, 14, 28. Cautela. Cavere. Cerebrum 2. Cete 5. Charitas 102. Cibus 2. Circumcisio 44. Cogitatio 6. Cognatio o. Cognitio 25, 26. Comedere 4. Confessio 79, 92. Confirmatio 36, 37. Consanguinitas 10, 11. Constantia 4, 5. Consumere.

2 Homo tripliciter impeditur a studio divinae cognitionis: scilicet propter ineptitudinem, occupationem et pigritiam. Cg. 1, c° 4 | Meta. lect. 1, prin° | lect. 3, me°. Contemplatio 18, 26. Contingens 3. Conversio 3, 5. Correctio 9. Cultus 14. Daemon 41, 65, 120. Damnatio 7, 9, 50. Delectatio 27, 42, 54, 61, 62. Descendere 9. Devotio 6, 14. Deus 252. Difficile 1, 2. Dispensatio 19. Dispositio 33. Divitiae 6, 8. Doctrina 12, 13, 18, 19. Dolor 33. Elementum 13. Eleemosyna 6. Energumenus 1, 2, 3. Episcopus 23, 26. Exorcismus 7, etc. Expedire. Facilitas 1. Forma 23, 35, 125, 128. Fortitudo 5, 48, 49. Fractio 2. Gladius 1. Gratia 93, 94, 95, 165. Grave 6. Habitus 29, 66. Ignorantia 21, 22, 24, 33. Immunditia 2. Indevotio. Indispositio. Infirmitas 1. Instans 15, 29. Jejunium 11, 24, 29. Jephthe. Phantasia 4. Phantasma 8.

3 Non impediens malum non peccat, nisi debeat et possit impedire 1-2, q. 6, 3, c. | Po^a q. 1, 6, 10^m. Hypocrisis 5. Intellectus 180. Intentio 1, 6. Ira 15, 16, 24, 25, 49, etc. Irreligiositas 4. Judaei 45. Jus 7. Justus 3, 4, 8. Latere. Lex 50. Liberum 26. Lumen 8, 14, 15. Luxuria 24. Magis 1. Malum 22. Mansuetudo 4. Melancholia. Mendacium 19. Miles 5, 10. Missa 3, 4, 7, 8, 9. Mollicies 1. Motus 62. Nasus. Naturale 20, etc. Negligentia 3, etc. Obex. Occidere 18. Odium 10. Odor 4. Operatio 10. Oratio 81. Ordo 97, etc. 102, etc. Paradisus 10. Parvipensio o. Passio 2, 49, 53, 81, 102. Peccatum 130, 149, 167, etc. 339, 366, 383, 400. Poena 44, 46, etc. Perfectio 35, 66, 67, 79. Petrus 1. Pietas 6. Poenitentia 31. Praeceptum 145, 149. Praedestinatio 34. Praedicare 11. Princeps 4, 24. Propositio 8. Prudentia 44. Puer 3. Quantitas 27. Religio 32, 39, 44. Remedium. Resistere 5, 6. Restitutio 14. Sacramentum 82, 129, 144. Sacrificium 35. Scientia 60, 81, 84, 88, 89. Sermo 3. Servitus 3. Simonia 18, 30, 32. Speculum 5. Spiritus 18. Sponsalia 5, 8, etc. Stultitia 6, 9. Stupor 2. Subtrahere. Superbia 26, 32, 36. Tactus 8, etc. Theologia 7. Timor 35. Tollere. Unctio 11, 18. Universale 24. Uxor 4, 19. Velum 2. Vita 4, etc. Virtus 17, 162, 183. Visio 14, 18, 22.

Impeditio. Passio 2.

Impeditivum. Amicitia 27. Mollities 1. Peccatum 339. Servitus 3.

Impellere. Amor 249. Aqua 14. Blasphemia 16. Casus 5. Daemon 65. Humilitas 20, etc. Incontinentia 4. Passio 30. Peccatum 133, 134, 159. Pulvis 1. Repente. Studiositas 3. Terraemotus 1, 3. Via 4, etc.

Impendere. Amicitia 41. Doctrina 9, 10. Eleemosyna 3. Honor 9. Offendens. Simonia 17. Statutum 1.

Impoenitentia, idest propositum poenitendi, est speciale peccatum, scilicet peccatum in Spiritum sanctum. Sed ut dicit permanentiam in peccato usque ad mortem negando poenitentiam, est accidens, vel circumstantia aliorum peccatorum 2, d. 43, 2, 3^m | L. fi. * Blasphemia 12, 22. Obstinatio. Poenitentia 111. Resistere 4. Voluntas 52.

1 IMPERARE est actus rationis, praesupposito actu voluntatis 1-2, q. 17 | q. 60, 1, c. fi. | 2-2, q. 47, 8, 3^m | q. 83, 1, 10, c. | q. 104, 1, c. | 4, d. 15, q. 4, a. 1, q. 1, c. | 3^m | Verit. q. 22, 12, 4^m | Quol. 8. Vel 9, q. 5, 2, o. * Actus 9, 145. Benedictio 2.

2 Imperare est ordinare aliquid ad faciendum, aliquid intimando, seu denuntiando, non quidem absolute, sed movendo 1-2, q. 17, 1, 2, 5, c. | 2-2, q. 83, 1, c. | q. 88, 1, c. | Opus. 11, a. 13. * Cognitio 52. Dicere 3. Dominium 8. Fides 57, 143. Frui 2.

3 Actus imperatus et imperium, sunt unus actus humanus ut totum et multa secundum partes 1-2, q. 17, 4, o. | q. 20, 3, c. | 1^m | 3^a q. 19, 2, o.

4 Usus rei, ut est in ratione referente rem in finem, est prior imperio et electione quae etiam est prior imperio. Sed ut subditur potentiae exequenti, est posterior imperio 1-2, q. 17, 3, o. Liberum 6, 9, 27. Maledicere 1. Oratio 11. Peccatum 93, 95, 314. Regere 14. Satisfactio 1.

5 Imperare non convenit brutis 1-2, q. 17, 2, o. * Angelus 148, 159, 160, 552. Artifex 4. Bonitas 163.

6 Immo virtutes appetitivae brutorum sunt imperantes 1-2, q. 11, c. * Charitas 29, 50, 108.

7 Virtutes appetitivae brutorum non sunt imperantes libere, sed secundum naturalem instinctum, bruta moventur ad apprehensa 1-2, q. 11, 2, o.

8 Voluntas imperat aliis viribus et etiam intellectui 1-2, q. 71, 6, 2^m | 2-2, q. 4, 2, 2^m | q. 10, 2, c. | q. 58, 8, 1^m | 2, d. 22, q. 2, 1, 1^m | d. 24, q. 1, 1, c. | d. 25, 2, 4^m | 3, c. | d. 26, 3, 3^m | d. 35, 4, c. | d. 38, 2, 5^m | d. 39, q. 1, 2, o. | d. 40, 5, c. fi. | 3, d. 17, a. 3, q. 1, 2^m | d. 23, q. 2, a. 3, q. 1, c. | q. 3, a. 1, q. 1, c. | d. 27, q. 2, 3, 4^m | d. 35, q. 1, a. 2, q. 1, o. | Verit. q. 22, 12, 4^m | Virt. q. 5, 1^m | 9^m | 7, o. | q. 2, 5, 6^m. * Certitudo 8, 11, 15, 17, 18. Correctio 5. Dominatio 2. Eleemosyna 4. Fides 145. Frui 2. Homo 39. Infidelitas 2, 8. Intellectus 91, 164, 232, 234. Justitia 36, 40. Lex 26. Maledicere 1. Martyrium 1, 2, 13. Meritum 29, etc. 76. Obedientia 13. Peccatum 93, 104, 105, 107, 131. Perfectio 14. Poenitentia 27.

9 Voluntas dicitur imperare improprie dupliciter: scilicet interpretative inquantum movet, et ut est de fine 1-2, q. 1, 2, 1^m | 2-2, q. 47, 8, 3^m | 4, d. 15, q. 4, a. 1, q. 1, 3^m | Verit. q. 22, 12, 4^m. * Potentia 10, 12, 42, 43. Prudentia 52. Ratio 54, 56. Scandalum 8. Scientia 142, 150, etc. Sensualitas 13. Sententia 3. Temperantia 16. Theologia 30. Virtus 118, 119.

10 Quilibet actus, ut est in potestate nostra, subditur imperio rationis 1-2, q. 17, 6, 7, c. * Actio 18.

11 Actus rationis, quo ad exercitium semper potest imperari, et quo ad assensum, praeter actum naturalem, non autem quo ad apprehensionem veritatis 1-2, q. 17, 6, o. * Actus 9, 135, 158, 174, 177. Aedificare 1. Anima 27, 282. Appetitus 25, 51, 61, etc. Assentire 2. Bonitas 163, 167. Coactio 3, etc. Confessio 6, 14. Cor 4. Deus 102. Eleemosyna 4. Elicere 1. Habitus 16. Inobedientia 2. Intellectus 91, 220, 222. Jejunium 4. Justitia 4, 36. Latria 7, 9. Lex 26. Martyrium 1, 2, 13. Meritum 29, etc. 76.

12 Actus voluntatis potest imperari 1-2, q. 17, 5, o. * Obedientia 13. Passio 68. Peccatum 41, 42, 93, 103, 105, 130, 131.

43 In uno individuo de genere substantiae, species potest attendi duplex: scilicet hypostasis, et proprietatis. Et sic personae divinae differunt specie, non autem primo modo. Po* q. 10, 2, 12m. * Christus 20, etc. 37, etc. Resurrectio 11, etc. 23. Scientia 50, etc. Subsistentia 3, etc. Substantia o. Theologia 22. Vestigium 9. Unitas 15, etc. Universale 1, etc.

1 INDIVISIBILE duplex: scilicet terminus continui, et extra genus ejus. Secundum potest esse simul in pluribus locis, temporibus, et partibus, non autem primum 1a q. 8, 2, 2m | q. 52, 2, c. | q. 53, 1, 1m | 1, d. 37, q. 2, 1, 3m | 2, d. 30, q. 2, 1, c. | Cg. 2, co 55, | Libo 3, co 68, fi. | Spiritu 4, 16m | Anima 10, 18m. * Actus 26, 27. Addere 11, 12. Aeternitas 19, 26. Angelus 40, 166, 193. Anima 62, 63, 206. Articulus 1. Augmentum 17. Bonitas 209. Daemon 26. David 3. Divisio 16. Fides 40. Instans 30. Intellectus 17. Locus 8. Logica 5. Materia 28, 39. Medium 18. Motus 16.

2 Indivisibile triplex: scilicet actu, ut continuum: per speciem, ut ratio hominis, et in potentia ut punctus. Primum et secundum prius cognoscitur quam divisio. Tertium autem posterius q. 1, 2, 4m | q. 85, 8, o. | q. 87, 3, c. | 1, d. 24, q. 1, 3, 2m | Anima 3, lect. 11, o. * Quantitas 6, 7. Species 3. Subito. Tempus. Theophrastus. Unitas 13, 21.

Indivisio. Addere 11, 12. Numerus 21. Quantitas 6, 7. Unitas 5, 7, 8, 21, etc. 32. Unum 1.

Indivisum. Addere 12. Anima 347. Bonitas 209. Distinctio 26. Hypostasis 3. Unitas 1, 4.

Indoles. Mendacium 20. Venustas.

Inductio procedit ex singularibus, syllogismus autem ex universalibus. Poster. lect. 3, prino | lect. 3, prino. * Accusatio 23. Advocatus 6. Agens 34, 42, 64. Agere 9. Amor 142. Animal 69. Annuntiatio 2, Architector. Ars 36, etc. Baptismus 36. Bigamia 2. Causa 16, 18. Defectus 18. Daemon 66, 72, 104. Dispositio 23, 30, 34. Enthymema. Excaecatio 7. Fides 24, 85. Finis 119. Frustra. Generatio 43. Haeresis 12. Honor 26. Juramentum 4, 34, etc. Juristae 2. Jus 19. Legislator. Lex 27, etc. 105, 108, 134. Maleficium 3. Matrimonium 35, 40, 64. Missa 8. Peccatum 158. Poena 95. Perfectio 44. Poetica 2. Princeps 6, 56. Professio 6. Prohibitio 2. Rancor. Ratio 9. Reatus 4. Religio 44, etc. Sacramentum 77. Scientia 23, 102, 117. Scriptura 19. Somnium 2, 3. Subjectio 4. Testamentum 12. Testis 7, 12, 14. Usura 143, 156, 189. 211, 260. Virtus 241. Uti 10, etc.

Inductivum. Credere 30. Defectus 18. Scandalum 3.

Induere Christum, nihil aliud est quam Christi similitudinem assumere, vel exterius per sacramentum, vel interius per imitationem 4, d. 4, L. Dispensatio 17. Festum 10.

1 INDULGENTIA duplex: scilicet de minus malo, et de minus bono 4, d. 26, q. 1, 4, 3m | 1a Cor. 7, lect. 1, meo.

2 Indulgentia ecclesiae pertinet ad clavem jurisdictionis 4, d. 20, a. 3, q. 2, 1m | a. 4, q. 2, 4. c. | Quol. 16, 2m.

3 Indulgentiae supplent vices satisfactionis, ut satisfactio est punitiva, non autem ut est medicativa. Quol. 2. 16, 3m.

4 Causa pro qua debet dari indulgentia, est honor Dei, et communis utilitas ecclesiae 4, d. 20, a. 3, q. 2, o. | 5m | q. 3, o. | a. 4, q. 1, c. | a. 5, q. 4, c.

5 Indulgentiae non dantur pro temporalibus secundum se, sed ut temporalia ordinantur ad spiritualia. Ideo non est simonia 4, d. 20, a. 3, q. 3, o.

6 Indulgentia tantum valet quantum sonat, si adsit auctoritas dantis, charitas recipientis, et pia causa 4, d. 20, art. 3, q. 2, o. | a. 5, q. 2, c. | Quol. 2, 16, c. * Venia.

7 Indulgentia non se extendit ad remissionem culpae, quia non est sacramentalis: potest enim et non sacerdos indulgentias dare, si sit ei commissum. Quol. 2, 16, 2m.

8 Indulgentiae valent ad remissionem poenae injunctae, vel injungendae, propter infinita merita Christi et sanctorum 4, d. 20, a. 3, q. 1, o. | Quol. 2, 16, o. | Opus. 7, co 6, fi.

9 Consulendum est acquirentibus indulgentias, ne propter hoc dimittant poenitentias injunctas: praecipue, quia quandocumque sunt plurium debitores quam credant, et etiam inquantum satisfactionis opera sunt praeservativa a peccatis futuris 4, d. 20, a. 3, q. 1, 4m | Quol 2, 16, 3m.

10 Praemium est melius in infinitum, quam quaecumque indulgentiae 4, d. 20, a. 3, q. 2, 2m | a. 5, q. 2, 2m.

11 Indulgentiae in stationibus Romae, institutae sunt a beato Gregorio 4, d. 20, a. 3, q. 2, c.

12 Solus Papa habet plenariam potestatem, dandi indulgentias, alii autem, secundum taxationem ejus 4, d, 20, a. 4, q. 3, o. | Quol. 2, 16, c. | Opus. 20. Lib* 3, co 10.

13 Legati non sacerdotes possunt dare indulgentias 4, d. 20, art. 3, q. 2, 1m | a. 4, q. 2, o. | Quol. 2, 16. 2m. * Legitimatio 2.

14 Indulgentias non possunt dare nisi episcopi, vel alii de licentia eorum 4, d. 20, a. 4, q. 1, o.

15 Indulgentiae datae ab existente in peccato mortali, tantum valent, quantum datae a sanctissimo, cum non remittat ex vi suorum meritorum, sed ex vi meritorum reconditorum in thesauris ecclesiae 4, d. 29, a. 4, q. 4, o * Schisma 7.

16 Dans indulgentias indiscrete, peccat. Tamen valent 4, d. 20, a. 3, q. 2, 1m.

17 Indulgentiae non mensurantur secundum devotionem, vel laborem recipientis, nec secundum quantitatem dati, nec secundum causam pro qua dantur, sed secundum intentionem dantis 4, d. 20, a. 3, q. 2, o.

18 Nullus potest sibi soli dare indulgentias, sed potest uti ea quam pro aliis dat 4, d. 20, a. 5, q. 4, o.

19 Indulgentiae non valent existenti in peccato mortali 4, d. 20, a. 3, q. 2, c. | a. 5, q. 1, o. | Quol. 2, 16, c.

20 Oppositum videtur dicere a simili 2, d. 40, 4, 5m | Jo. 8. lect. 1, fi.

21 Indulgentia pro subsidio, ut quod qui dat auxilium ad fabricam ecclesiae, intelligitur tale auxilium, quod fiat secundum facultatem auxiliantis, et quod sit conveniens ei qui auxilium dat. Et secundum quod accedit ad hoc, secundum hoc plus vel minus de indulgentia consequitur. Unde etiam aliquis pauper, dans unum denarium, consequitur totam indulgentiam. Non autem dives, quem non decet ad opus tam pium et fructuosum, ita parum dare: sicut non diceretur rex alicui homini auxilium facere, si ei obolum daret 4, d. 20, art. 3, q. 2, 3m.

22 Non faciens illud pro quo dantur, non habet indulgentias, licet alius faciat pro eo, nisi hoc sit in forma indulgentiae licet alius facie, pro eo, nisi hoc sit in forma indulgentiae 4, d. 20, art. 5, q. 3, o. | d. 45, q. 2, c. * Crucesignatus o.

23 Pluries vadens ad indulgentias determinati temporis, habet eas semel tantum. Si autem perpetuae, totiens consequitur quoties vadit 4, d. 20, a. 3, q. 2, 4m.

24 Clerici, et alii vicini ecclesiae, aequaliter habent indulgentias sicut et advena, nisi aliud exprimatur. Sed non aequaliter merentur 4, d. 20, a. 3, q. 2, 4m.

25 Indulgentiae valent religiosis, sicut et aliis. Tamen plus merentur, servando religionem 4, d. 20, a. 5, q. 2, o.

26 Poenitentiae injunctae religiosis in capitulo, non remittuntur per indulgentiam, quia in capitulo agitur forus quasi judicialis, magis quam spiritualis. Unde etiam non sacerdotes capitulum tenent. Sed absolvitur religiosus a poena injuncta, vel debita pro peccato in foro poenitentiali 4, d. 20, a. 5, q. 2, 2m. * Religio 43. Oratio 45, 82.

27 Indulgentiae valent defunctis in gratia, si hoc sit in forma, et aliquis pro eis faciat illud pro quo dantur 4, d. 45, q. 2, a. 3, q. 2, o.

28 Et similiter indulgentia eadem quandoque datur praedicantibus, quae datur accipientibus crucem, licet sit pure spirituale 4, d. 20, a. 3, q. 3, 2m.

39 Cruce signatus moriens ante iter, habet indulgentiam, si dans hoc intendat, aliter autem non. Quol. 2, 16, o.

30 Orans pro rege Franciae, habet decem dies de indulgentia, a papa Innocentio quarto, licet sit pure spirituale 4, d. 20, a. 3, q. 3, 2m.

Indumentum. Habitus 19, etc. Induere. Vestis o.

Induratio hominis ex triplici provenit causa: scilicet ex longa consuetudine peccandi, ex incredulitate justitiae Dei, et ex seductione inimici. Opus. 58 co 12. * Avaritia 15. Calor 5. Deus 427, etc. Excaecatio o. Obduratio. Peccatum 158, etc.

Industria duplex: scilicet una de necessariis ad salutem, alia de his quae sunt ad bene esse. Prima est in omni existente in gratia, non autem secunda 2-2, q. 47, 13, 3m | 14, 1m * Animal 48. Apostoli 28. Idoneus o. Malitia o. Solertia o.

Inebriari convenit sanctis quadrupliciter: scilicet lacrymis compunctionis, calice passionis, incendio amoris, et torrente felicis delectationis. Et mali inebriantur quadrupliciter: scilicet materiali vino, carnali delectatione, spirituali errore, et punitione Dei. Isa. 28, meo etc. * Amor 259. Beatitudo 33. Bria. Ebrietas o. Ira 24. Sobrietas 1. Spes 37. Vomitus 2.

Inefficax. Cognitio 50. Notorium 2.

Inenarrabile. Spiritus 15.

Inepta laetitia. Gula 3.

Ineptitudo. Fabula 2. Impedimentum 2. Irregularitas 1. Lepra 4. Ludus 11. Secreta.

Inequalitas rerum, est a Deo: quia sicut divina sapientia, causa est distinctionis rerum, propter perfectionem universi, ita et inaequalitatis. Non enim esset perfectum universum, si tantum unus gradus bonitatis inveniretur in rebus 1a q. 47, 2, o. | q. 65, 2, 3m | Cg. 2, co 39, usque 45 | Libo 3, co 97 | Fo* q. 3, 16, o. | Anima. 7, c. * Aequalitas 7, 15, etc. Amor 160. Baptismus 170. Beatitudo 85. Dies 2. Dimensio 2. Disparitas. Distinctio 6. Diversitas o. Divisio 13. Falsitas 1. Injustitia 1. Innocentia 7. Invidia 9. Jus 21. Justitia 46. Mammona. Mensura 16. Meritum 72, 75, 80. Mutuum 4. Poena 45. Praeceptum 7. Praemium 9. Tonus. Tres. Triplicitas. Usura 94, 182. Varietas.

Inaequitas. Inaequum. Vendere 11.

Inaequum. Usura 26.

Inesse. Accidens 2, 3, 21, 67, 110. Actio 58. Angelus 522. Anima 224, 265. Appetitus 49. Appropriatio 21. Conceptio 14. Contingens 2. Contrarium 38, 40, 41. Debilitatio. Dici 2. Esse 40, 62.

INTELLECTUS

INTELLECTUS

INTELLIGENTIA

Virtus primae intentionis, quae est respectu ultimi finis, manet in quolibet appetitu cujuscumque rei etiam si de ultimo fine actu non cogitatur: sicut non oportet quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de fine 1-2, q. 1, 6, 3m | q. 3, 2, 3m fi. | 2-2, q. 64, 7, c. prinº | 3a q. 64, 8, 1m | 2, d. 38, 1, 4m | Verit. q. 8, 3, 18m | q. 22, 2, c. | Cg. 3, cº 138 | 1a Cor. 14, lect. 3, meº | Col. 3, lect. 3, fi. | 1a Thess. 5, lect. 2, meº | q. 9, a. 39.

12 Intentio potest esse simul ad multa, non ordinata ad invicem 1-2, q. 12, 3, o. | Verit. q. 13, 3, c.

13 Contingit quod intentio sit bona, et voluntas mala, non autem e converso 1-2, q. 19, 7, 2m | 3m | 4m | 8, 3m | 2, d. 38, 4, 4m | 5, c. | d. 40, 2, c. | L. | Verit. q. 22, 14, 1m | Ma. q. 2, 2, 8m. * Abraham 17. Accessus. Actus 164, 179. Adulatio 3. Agere 16, 17. Amicitia 33. Assimilatio 8. Avaritia 9. Aversio 9, 12. Bellum 5. Blasphemia 7, 11, 15, etc. Circumstantia 19, 20. Contentio 2. Contumelia 4. Conversio 7. Crimen. Crucesignatus 1. Delectatio 29, 89. Detractio 4, 5. Discordia 2. Dispensatio 5, 11. Dispositio 30. Doctrina 1. Electio 9, 10, 33. Eleemosyna 15, 26, 36, 37.

14 Actus est bonus vel malus, sicut voluntas eligens est bona vel mala. Et est malus, si voluntas intendit mala, non autem bonus si intendit bona 1-2, q. 10, 7, 8, o. | 2, d. 38, 4, 4m | 5, c. | d. 40, 9, o. | L. | Ma. q. 2, 2, 8m. * Epiikia 6. Eventus.

15 Intentio dupliciter potest se habere ad actum, qui dicitur voluntas: scilicet antecedenter, seu causaliter, et concomitanter. Primo modo bonitas voluntatis, ex intentione finis dependet, non autem secundo modo, nisi reiteretur 1-2, q. 19, 7, o. | 9, c. Finis 130. * Femina 3. Fictio 1. Fides 115, 116, 117, 141. Fortitudo 43. Fortuna 2, etc. Gabaonitae. Homo 23. Indulgentia 17, 21, etc. Injustitia 1, 4. Instrumentum 2. Intendere o. Jejunium 12, 14. Justitia 49. Laus 7, 8, 19. Ludus 1, 12. Malignus. Matrimonium 14, 46, etc. 53, 143. Mendacium 1, etc. 11, etc. Merces 3. Metaphysica 5. Miraculosum.

16 Quantitas intentionis et voluntatis duplex: scilicet ex parte objecti, et ex intensione actus. Secundo modo coaequantur in bonitate et malitia formaliter et non materialiter, non autem primo modo, propter disproportionem, et propter impedimenta actus exterioris 1-2, q. 19, 8, o. * Natura 8. Necessitas 5. Novum. Obedientia 7. Oratio 21, 34. Ordo 27. Peccatum 220. Perfectio 86. Per se 9. Perseverantia 7. Petrus 1. Pharao. Praeceptum 83, 141, etc. Praedestinatio 13. Processio 18. Prophetia 25, 34. Puritas 1. Rectitudo 2. Religio 64. Roma 1. Sacramentum 38, 39, 40, 70. etc. Scandalum 1, 3, 7, etc. Scientia 42. Schisma 1, 2, 6. Scrutatio. Servire 2. Servitus 4. Symbolum 11. Simonia 18, 29. Simplicitas 3.

17 Nullum malum potest per se intendi 1a q. 19, 9, c. | q. 48, 1, 2m | 4m | 1-2, q. 72, 1, c. | q. 77, 7, 1m | q. 78, 1, 2m | 1, d. 39, q. 2, 2, c. | d. 46, 2, 2m | L. fi. | 2, d. 1, q. 1, 1, 2m | d. 5, q. 1, 2, 5m | d. 34, 3, c. | 35, 5, 4m | L. prinº | d. 37, q. 3, 1, 2m | d. 41, q. 2, 1, 1m | d. 43, q. 2, 1, 7m | Cg. 2, cº 40, 7m | Libº 3, cº 4 | 5 | 6 | 107, 1m | 2m | Ma. q. 1, 3, c. | q. 2, 1, c. fi. | q. 3, 2, 1m | 12, o. | 1a Cor. 15, lect. 2, fi. Appetitus 29. * Suffragia 5. Temperantia 16. Tentare 2. Tribulatio 19. Verbum 23. Vicarius.

18 Oppositum videtur dicere a simili 1-2, q. 19, 7, 2m | 3m | 2, d. 38, 5, c. | d. 40, 2, o. * Unctio 10, 32. Usura 47, 49, 92, 108, 109. Virtus 43. Votum 27.

19 Intendens bonum per se excusatur a malo quod sequitur praeter intentionem et raro, non autem si sequitur semper vel saepe. Ma. q. 1, 3, 5m.

20 Peccatum recipit speciem ex intentione peccantis 1-2, q. 72, 1, 8, c. | 3a q. 88, 4, 1m.

21 Immo aliquando variatur species peccati, sine eo quod intentio feratur ad ipsam circumstantiam 4, d. 16, q. 3, a. 2, q. 3, c.

22 Intentio secundum esse spirituale duplex: scilicet quiescens ut species in anima et fluens ab agente ad passum, et de potentia ad actum, ut virtus instrumenti 4, d. 1, q. 1, a. 4, q. 4, c. | Verit. q. 27, 7, c. * Aequivoca 6. Aer 8, 9. Analogia 6. Angelus 64. Anima 172. Apprehensio 4. Attributa 4, etc. 14, etc. Cogitativa 1. Conceptio 5, etc. Dialectica 4. Definitio 31, 46. Ens 1, etc. 16, etc. Effectus 7. Esse 1. Finis 38. Genus 5. Gratia 101, etc. Individuum 8. Instrumentum 8, 9, 14, etc. Intellectus 116. Phantasma 4, etc.

23 Prima intentio est similitudo rei existentis extra animam, non autem secunda intentio, sed est aliquid consequens actum, et modum intelligendi rem 1a d. 2, 3, c. | Poa q. 7, 9, c. * Hypostasis 1. Logica 8, 9. Lumen 9. Malum 1. Memoria 1, 10.

24 Oppositum videtur dicere a simili 1a q. 85, 1, c. | 3, 4m | 1-2, q. 5, 1, 1m prinº | Opus. 49, o.

25 Intentioni res non est subjecta, nec intentio est in ea sicut accidens in subjecto; sed dicitur res subjecta, idest objecta 1a d. 33, 1, 3m | Opus. 56.

26 In omnibus intentionibus, hoc communiter verum est, quod intentiones ipsae non sunt in rebus, sed in anima tantum 1a d. 33, 1, 3m | Opus. 56.

27 Nomina primae intentionis sunt, quae imposita sunt rebus absolute, mediante conceptione, qua intellectus fertur super rem in se. Sed nomina secundae intentionis sunt, quae imponuntur rebus, non secundum quod in se sunt, sed secundum quod res subsunt intentioni, quam intellectus facit in eis. Opus. 42, cº 12, prinº.

28 Intentio secundum esse quod significat veritatem propositionis, formaliter est in anima, sed est in re fundamentaliter 1a q. 3, 4, 2m | 1, d. 33, 1, 1m | 3, d. 6, q. 2, 2, c. | 4m | Poa q. 7, 2, 1m | Quol. 9, 3, c. | Quol. 12, 1, 1m. * Motus 6. Natura 24. Persona 2, 38. Privatio 15, 16. Ratio 4. Scientia 112. Sensus 13, 28. Similitudo 2. Subsistentia 6. Suppositum 3. Unitas 19, etc. Universale 1, etc.

1 INTENTIONALE. Nullum intentionale denominat suum subjectum, nec causat effectum naturalem 1a q. 67, 3, 3, c. | d. 13, 3, c. | Poa q. 5, 1, 6m | Anima. 2, lect. 14, fi. * Actio 34. Aer 8, 9. Anima 121. Caelum 68, 69, 126.

2 Immo lumen secundum esse intentionale in aere, denominat subjectum, et causat effectus naturales 2, d. 13, 3, c. * Ens 1, 13, etc. Finis 38. Gratia 101, etc. Habere 3. Instrumentum 8, 9, 14, etc. Intentio 22, etc. Lumen 9, 10, 11. Memoria 1, 10. Participare 2. Passio 5. Transmutatio. Unitas 19, etc.

Intercessio. Confessio 46. Elias 3. Missa 27. Sacerdos 36. Sanctus 10.

Intercipere. Baptismus 52, 53. Usus 7.

Interdictum infligitur toti regno, propter peccatum regis 4, d. 18, q. 2, a. 3, q. 2, 2m. * Eucharistia 214, 215, 218, 219. Excommunicatio 18 Ignorantia 5, 8, 33. Jejunium 34, 42. Militia 1. Poenitentia 46. Promulgatio 3, etc.

Interesse. Angelus 491. Baptismus 47. Bellum 8. Campsoria 8. Missa 15. Officium 12. Unctio 22. Usura 100, 228.

Interficere. Antichristus 6. Basiliscus. Hieronymus 1. Matrimonium 116.

Interjectio. Racha.

Interior. Actus 52, 168, 169, 170, 175, 181. Adam 15. Adoratio 2. Aedificare 1. Angelus 150, 155, 564, 568. Anima 294, 307. Assimilatio 5. Baptismus 92, etc. 156. Beatitudo 138. Beneficentia 2. Bonitas 165, 244, etc. Consilium 16. Contritio 3. Credere 2. Cultus 3, 12. Christus 53, 54, 87. Delectatio 85, etc. Deus 321. Ecclesia 8, 9. Interius. Ossa. Professio 9. Sensus 9, 18, 19, 20. Seraphin 5. Servire 3. Simonia 29. Somnium 2. Tristitia 6, 7, 18. Unctio 3. Unio 8. Uti 15. Verbum 9, 14, 17. Vita 48, 55. Vocatio 3. Voluntarium 1, 8, 9. Vox 3, 4.

Interius. Aedificare 1. Apprehensio 5. Aqua 20. Area 3. Audacia 1, 15. Auditor 3. Confessio 12, 24. Conversio 7. Cooperari 4. Daemon 39, 54, 55, 66, 96, 97, 102, 103, 110. Deus 173, 227, 321. Doctrina 18, 19. Dolor 4, 7, 14, 34. Ecclesia 8. Energumenus 1, 2. Eucharistia 273. Exitus 1. Fides 76, 80. Finis 30. Gloria 7, 23. Gratia 72, 125. Habitus 52. Homo 2. Honestas. Humilitas 10. Imperare 17. Intellectus 174, 179, 185, 231. Jactantia 1. Justificatio 13, etc. Legislator 2. Lex 21, 63, 92, 128, 129, 143. Liberalitas 3, 4, 9. Loqui 4, 5. Malitia 1. Manifestatio 2. Matrimonium 26, 27, 28. Membrum 6. Modestia 1, 2, 4. Negligentia 2. Obedientia 31. Obligari 3. Oratio 5. Ordo 60. Pax 13. Peccatum 136, 395. Poenitentia 14, 32, 46, 66, 72, 83, 101, 113. Perfectio 61, 79. Phantasma 2, 8. Professio 9. Prudentia 16. Pulchritudo 7. Ratio 11. Regnum 4. Religio 16, 38. Sacramentum 52, 57, 127, 128. Sacrificium 2, 5, 10, 11, 21, 22. Sanitas 2. Servire 3. Timor 34. Usura 86. Velum 1. Verbum 17. Virtus 87, 107, 108, 109. Visus 3.

Interminabile. Aeternitas 1, 3. Charitas 553, o. Diversitas 6. Individuum 32, etc. Quantitas 11, 22.

Intermissio. Alleluja. Angelus 141. Doctrina 10. Gregorius.

Internum. Aqua 4. Aquila 1. Credere 11. Missio 13.

Interpellari. Monitio. Oratio 76.

Interpositio. Baptismus 51, etc. Offuscatio.

1 INTERPRETATIO est in dubiis, in quibus non licet absque determinatione principis a verbis legis recedere. Sed in manifestis non opus est interpretatione, sed exequutione 2-2, q. 120, 1, 3m. * Abias.

2 Immo legislator non potest aliquod praeceptum ponere, quod non oporteat in aliquo casu praetermitti, et interpretari 1-2, q. 96, 4, 6, c. | q. 97, 4, c. | 2-2, q. 120, 1, 2m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 1, c. | 1m.

3 Interpretatio in dando remedium, debet fieri in pejorem partem supponendo, scilicet cum debemus aliquibus malis adhibere remedium sive nostris sive alienis, expedit ad hoc ut securius remedium apponatur, quod supponatur id quod est deterius, quia remedium quod est efficax contra majus malum, multo magis est efficax contra minus malum. Sed in definiendo sive determinando, in rerum judicio, debet aliquis niti ad hoc, ut interpretetur unumquodque, secundum quod circa. In judicio autem personarum, ut interpretetur in melius 2-2, q. 60, 4, c. | 3m. * Angelus 61. Capharnaum. Cete. 1. Cherubin 1. Confessio 55. Consuetudo 4. Derisio 3. Dubitatio 4, 5. Galilaea 1. Imperare 9. Lazarus 1. Lectoratus 4, 6, 7. Lingua 1, 3, etc. Lumen

spem et audaciam puniendi 1-2, q. 25, 3, c. fi. | q. 45, 4, 3m | q. 46, 1, c. | Verit. q. 26, 5, 3m.

43 Nullus proprie irascitur sibi, sed metaphorice, sicut nec justum nec injustum sibi facit, nisi metaphorice 1-2, q. 46, 7, 2m | 2-2, q. 106, 3, 1m.

44 Ira est magis ad amicos injuriantes, quam ad alios, quia indignior videtur eorum despectio 1-2, q. 47, 4, 3m.

45 Ira est tantum ad eos, ad quos est justitia et injustitia 1-2, q. 46, 7, o.

46 Homo irascitur inanimatis et brutis, ex imaginatione nuntiante laesionem, non autem ex ratione 1-2, q. 46, 7, 1m.

47 Ira cessat ad graviter laesos, quia malum eorum sufficit 1-2, q. 46, 6, 1m | q. 47, 4, 2m.

48 Ira cessat ad mortuos, quia non possunt dolere, quod tamen appetit iratus, et vindicta jam facta videtur 1-2, q. 46, 7, 1m | q. 47, 4, 2m.

48 Ira maxime facit perturbationem corporalem circa cor, ita ut etiam ad exteriora membra derivetur 1-2, q. 48, 2, c. | 3, c. | 4, o. | 2-2, q. 46, 3, 3m.

50 Signa et effectus irae sunt quinque: scilicet palpitatio cordis, tremor corporis, inflatio faciei, exasperatio oculorum et clamor irrationabilis 1-2, q. 48, 2, 4, 2 | 2-2, q. 158, 4, c. fi. * Audacia 16, 17. Blasphemia 11. Clamor 1, 2.

51 Ira causat fervorem sanguinis quia fit insequendo, quod convenit calori, non autem retrahendo, quod convenit frigori 1-2, q. 48, 2, o. | Verit. q. 26, 8, c. fi. * Contumelia 7. Excommunicatio 11. Gloria 11. Habitus 66, 67.

52 Fervor amoris est dulcis et lenis, irae vero fervor est amarus, et ex felle. Ideo primus assimilatur calori aeris et sanguinis, secundus autem assimilatur igni et cholerae 1-2, q. 46, 5, c. | q. 48, 2, 1m.

53 Ex ira audacia augetur, quia ira est quid ausivum, secundum Philosophum. Unde irati redduntur prompti et audaces ad invadendum. Et similiter delectatio est effectus irae, ut est in spe vindictae, sed delectatio de vindicta praesenti aufert totaliter iram 1-2, q. 44, 1, 1m | q. 45, 4, a. 3 | 3m fi. | q. 46, 2, c. | q. 48, 1, o. * Inconstantia 3. Latere.

54 Ira inter ceteras passiones, magis impedit usum et judicium rationis: unde consuetudo irati est, quod non patitur audire verba usque in finem, sed statim in ipso verborum exordio provocatur 1-2, q. 37, 4, 3m | q. 48, 3, o. | 4, c. | 2-2, q. 41, 2, 3m | q. 72, 4, 2m | q. 157, 4, c. | Ma. q. 12, 1, o. | 4, 1m | Job 4, lect. 1, prin° | Psal. 30, prin° | Psal. 36, prin°. * Litigium 1. Mansuetudo 2, 8. Odium 15. Peccatum 155.

55 Nihil ita trahit homines extra se, sicut ira, quam mansuetudo temperat. Psal. 36, prin°.

56 Ira dupliciter causat taciturnitatem: scilicet ex parte rationis et ex parte perturbationis ejus 1-2, q. 48, 4, o. * Pusillanimitas 1. Ratio 58. Rixa 1. Stultitia 9. Timor 34. Usus 57.

57 Ex ira causatur odium, propter laesionem, et ex invidia, propter excellentiam 2-2, o. 34, 6, 3m. Ma. q. 10, 3, 3m.

58 Ira non destruit amorem, sed sequitur destructionem ejus 3, d. 27, q. 1, 3, 4m.

59 Ira diminuitur, per sequentem iram, praecipue si sequens ira sit major 1-2, q. 48, 2, 3m.

60 Ira et invidia causant inconstantiam, pertrahendo rationem ad aliud, sed luxuria totaliter extinguendo lumen rationis 1-2, q. 77, 7, c. | 2-2, q. 53, 6, 1m. * Amor 178. Appetitus 66. Cholera. Concupiscentia 3, 10.

61 Oppositum videtur dicere 2-2, q. 156, 4, 2m.

62 Ira est levior quam invidia ratione appetibilis, et haec quam odium, sed e converso ratione modi 1-2, q. 46, 6, o. 2-2, q. 158, 4, o. | Ma. q. 12, 4, o. * Difficile 21. Fortitudo 24, 26, 48. Furor. Incontinentia 9. Irascibilis 2. Latere. Passio 60.

63 Ira semper respicit duo objecta, scilicet vindictam et nocentem, sed amor et odium, unum objectum tantum quandoque 1-2, q. 46, 2, 3, c.

64 Utrumque objectum amoris est bonum, odii autem malum. Sed ira respicit vindictam sub ratione boni et nocentem, sed rationem mali 1-2, q. 46, 2, 3, 6, c. * Spes 73. Superbia 23. Tristitia 1.

65 Oppositum videtur dicere. Ma. q. 1, 3, c. | q. 8, 12, o. | Ethi. lect. 1, me° b.

66 Odium appetit malum alicujus sub ratione mali, sed invidia sub ratione propriae gloriae, ira vero sub ratione justae vindictae 1-2, q. 46, 6, o. | 7, c. | q. 47, 1, 2, c. | 2-2, q. 34, 6, 3m | q. 41, 2, c. | q. 158, 1, c. | 2-2m | 4, c. | 6, 2m | Ma. q. 12, 4, o. Invidia 2. Odium 6.

67 Odium appetit nocere, propter contrariam dispositionem infinite, non tamen ut sciatur, ira vero propter laesionem tantum cum mensura, et ut sciatur 1-2, q. 46, 6, d. | q. 48, 3, 2m | 2-2, q. 31, 6, 3m | q. 41, 2, c. | 4m | q. 72, 4, 3m | q. 73, 3, 3m | Ma. q. 12, 4, 3m. Immo ira, sine mensura quandoque est, cum scilicet praeter rectam rationem plus, vel minus irascimur 2-2, q. 158, 1, 2, c.

68 Odium prius et directius causatur ex tristitia et accidia, quam ex ira 2-2, 6, 34, 6, 3m | q. 158, 7, 2m. Odium 15.

69 Ira crescit in odium, non eadem numero per inveterationem, sed quia causat odium per diuturnitatem 1-2. q. 46, 3, 2m | 2-2, q. 34, 6, 3m | 3, d. 27, q. 1, 3, 4m | Verit. q. 25, 2, 7m | Ma. q. 10, 2, 12m.

70 Ira est ad singulare, odium autem ad universale 1a q. 80, 2, 2m | 1-2, q. 29, 6, o. | q. 46, 7, 3m | Cg. 2, c° 59, 4m | Ma. q. 12, 4, 3m. Odium 8.

71 Odium est insanabilius et permanentius quam ira, quia causatur ex permanentiori causa, scilicet ex dispositione qua reputatur aliud contrarium et nocivum. Sed ira causatur ex passione et commotione animi propter laesionem illatam 1-2, q. 46, 6, 3m | 7, 3m.

72 Odium magis agit sine misericordia, quam ira, quantum ad rem desideratam, sed e converso quantum ad intensionem desiderii 1-2, q. 46, 6, 1m.

73 Ira respicit bonum iustitiae, concupiscentia vero, bonum delectabile, vel utile 2-2, q. 158, 4, c. | Ma. q. 12, 4, o.

74 Ira operatur cum tristitia, concupiscentia vero delectabiliter. Sed ira est minus poenitibilis, quia plus habet de ratione 2-2, q. 156, 4, c. | Ma. q. 12, 4, 5m.

75 Ira est cum ratione denuntiante injuriam, non autem praecipiente vindictam. Sed concupiscentia neutraliter 1-2, q. 46, 4, o. | 2-2, q. 156, 4, c. | 2m | Verit. q. 25, 2, c. 6, o. | Job 5, prin°.

76 Difficilius est resistere irae et pugnare contra iram ad horam, propter impetum ejus, quam contra delectationem et concupiscentiam. Sed e converso propter majorem continuitatem 2-2, q. 156, 4, 1m | q. 162, 6, 1m | Verit. q. 25, 6, b. 2.

77 Superbia aufert homini Deum, invidia proximum per se, ira vero seipsum, sed per accidens. Ma. q. 12, 4, 1m.

78 Ira causatur ex contrariis passionibus, scilicet a spe et tristitia, ideo includit in se contrarietatem 1-2, q. 46, 1, 2m | Verit. q. 26, 5, 3m. Ira 12, 13.

79 Nulla passio est contraria irae 1-2, q. 23, 3, o. | 4, c. fi. | q. 46, 1, 2m | 3, d. 26, q. 1, 3, c. | Verit. q. 26, 4, c. fi. | Ethi. 2, lect. 5, prin° 2.

80 Irae contrariatur aliquod vitium, scilicet inordinata remissio irae, sed non apparet, quia est innominata 2-2, q. 158, 8, o. | Ma. q. 12, 5, 3m.

81 Mitescere est privative vel negative oppositum irae, non autem contrarie 1-2, q. 23, 3, fi. * Concupiscentia 3, 10, 20. Fortitudo 24. Ma. q. 12, 5, 2m prin°.

82 Ira non opponitur mansuetudini, nisi secundum quod ira est inordinata 2-2, q. 157, 1, 3m | 3a q. 15, 9, 2m | 3, d. 15, q. 2m | 3, d. 15, q. 2, a. 2, q. 2, 1m. Iracundia 1. Mansuetudo 3, etc.

83 Ira opponitur mansuetudini secundum inordinationem passionis, charitati vero secundum nocumentum, sed verae justitiae, secundum apparentiam justi. Ma. 12, 5, 2m. * Mansuetudo 2, 3. Vindicatio 3, 4.

84 Mansuetudo magis opponitur irae quam defectui ejus. Ideo vitium oppositum mansuetudini nominatur ira, ad quam refraenandam principaliter mansuetudo ordinatur 2-2, q. 157, 2, 2m | 2, d. 36, 2, 2m | 3, d. 15, q. 2, a. 2, q. 2, c. | Psal. 24, me°.

85 Ira et livor imprudentiam nutriunt et causant. Mat. 22, fi. 3, prin°.

86 Ad iram nec ex justa causa provocari supra humanum est modum. Mat. 5, prin° 2.

87 Remedium optimum contra iram est surdum ac mutum se fingere, vel propriam fragilitatem recognoscere. Psal. 36, me°. Titum 3, lect. 1, prin°.

88 Ira duplex: scilicet subita, et cum deliberatione: prima venialis est, secunda vero mortalis. Subita quoque duplex: scilicet intus latens, et exterius apparens. Et haec per signum duplex apparet, scilicet confusum, et determinatum. Mat. 5, me° 7.

1 IRACUNDIA est excessus irae. Ideo est vitium oppositum mansuetudini 2-2, q. 157, 1, 3m. Ira 82, 83.

2 Iracundus non est cui inest passio irae, sed qui passibilis est de facili ab ea 1a q. 63, 4, 2m | 4, d. 13, q. 2, 1, c. Ira 21, etc. 80.

Irascens. Animal 65. Fatue. Ira o. Iratus. Mansuetudo 7. Racha.

1 IRASCIBILIS dupliciter sumitur: scilicet proprie, id est appetitus sensitivus; et improprie, idest voluntas 1a q. 82, 5, 2m | 2-2, q. 162, 3, c. | 3m | 3, d. 26, q. 2, 2, 1m | d. 27, q. 2, 3, c. | Verit. q. 25, 3, c. fi. | 1m | 5m | q. 28, 9, 2m | Ma. q. 8, 3, c. | 4m.

2 Irascibilis potius denominatur ab ira quam ab aliis passionibus, quia est notior, scilicet quia est effectus et terminus earum 1a q. 59, 1, 2m | 1-2, q. 25, 3, 1m | q. 46, 1, 1m | 3, d. 26, q. 1, 4, 3m | d. 33, q. 1, a. q. 4, 1m | Verit. q. 26, 5, 5m | Ma. q. 8, 3, 5m | Virt. q. 1, 12, 16m.

3 Terminus irascibilis duplex: scilicet proximus idest vincere, et ultimus idest possessio 3, d. 26, q. 1, 2, 5m * Angelus 467. Anima 265, 319. Animus. Appetitus 5. Assimilatio 20. Audacia 18. Concupiscibilis o. Delectatio 21, 38. Diffidentia. Fiducia 2. Fortitudo 38, 39. Futurum 9. Gratia 113. Humilitas 12, 13. Invidia 8. Ira 21. Lex 35. Magnanimitas 11. Magnificentia 5. Mansuetudo 6. Objectum 8. Passio 23, etc. 37, etc. Peccatum 102, 192, 313, 317. Phantasia 5.

4 Actus irascibilis in tantum est naturalis homini, inquantum est secundum rationem. Sed inquantum est praeter ordinem ratio-

10 **Matrimonium** Jacob cum Lia, fuit perfectum et verum, non quidem per primum coitum cum Lia, loco Rachelis, qui ex errore contigit, sed per consensum sequentem. Et tamen neuter peccavit 4, d. 30, q. 1, 1, 4m | Ma. q. 2, 6, 11m.

11 Jacob accedens ad ancillas uxorum suarum, non peccavit, quia erant uxores 2-2, q. 154, 2, 3m | 4, d. 33, q. 1, a. 3, q. 3, o. Vel Abraham 11. Uxorius.

1 **JACOBUS** episcopus Jerusalem, dicitur Jacobus minor, quia vocatus fuit a Christo post Jacobum majorem. Gal. lect. 5, prin°. * Confessio 20.

2 Jacob Alphaei, vovit non comedere, nisi prius videret Christum. Ideo Christus singulariter apparuit ei, et propter specialem devotionem ejus 1a Cor. 15, lect. 1, fi. * Daemon 78. Transfiguratio 2.

3 Jacobus ex instinctu, vel revelatione Dei, fecit per daemones adduci ad se Hermogenem 2-2, q. 90, 2, c. | 2, c. fi. * Transfiguratio 2.

1 **JACTANTIA** est, per quam quis se extollit supra id quod in se est, secundario autem supra id quod de eo alii opinantur 2-2, 110, 2, c. | q. 112, 1, c. | 3, d. 38, 2, 6m.

2 Jactantia quo ad actum exteriorem, est species mendacii; sed quo ad arrogantiam interiorem, est species superbiae 2-2, q. 132, 5, 1m | q. 162, 4, 2m | 2, d. 42, q. 2, 4, 3m | Ma. q. 8, 4, 3m. Arrogantia 2. * Gloria 10. Hypocrisis 1. Mendacium 6.

3 Jactantia est peccatum mortale tripliciter: scilicet quando est contra gloriam Dei, vel contra honorem proximi, vel ex inanigloria, vel superbia, vel cupiditate mortalibus 2-2, q. 112, 2, o. * Ornatus 9. Publicatio 1. Religio 81. Rixa 4.

4 Jactantia est ex superbia, tamquam ex causa motiva, et aliquando ex vanitate. Ex inanigloria autem, ut ex fine 2-2, q. 112, 1, 2m | q. 132, 5, 1m | q. 162, 4, 2m | Ma. q. 8, 4, 3m | q. 9, 3, 1m | 3m.

5 Opulentia seu divitiae causant jactantiam et superbiam dupliciter: scilicet occasionaliter, et per modum finis 2-2, q. 112, 1, 3m. * Inanis gloria 10. Hypocrisis 1.

6 Jactantia proprie opponitur secundum speciem actus veritati, non autem secundario 2-2, q. 112, 1, o.

Jactura. Matrimonium 71.

Janua. Apparere 9. Ascendere 15. Baptismus 96, 153, 154, 155, 159, 160, 161, 166, 186, 187. Circumcisio 35, 36, 40. Confessio 56. Exorcismus 8. Ira 16. Paradisus 8. Passio 130. Peccatum 353. Porta.

Januarius mensis. Usura 214.

Jaspis. Claritas 14.

Jechonias. Maria 5.

Jecur. Amor 262. Sanguis 5.

1 **JEJUNIUM** duplex: scilicet spirituale idest a peccatis, et corporale idest ab escis 2-2, q. 147, 2, 1m | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 1, 2m.

2 Jejunium a cibis duplex: scilicet naturae, et ecclesiae 2-2, q. 147, 1, 3m | 3, c. | 6, 3m | 3a q. 80, 8, 4m | 4, d. 8, q. 1, a. 4, q. 2, 2m | d. 15, q. 3, a. 1, q. 1, c. | 5m | q. 2, 2m. Matth. 26, prin°. * Abscondere 2, 3.

3 Jejunium duplex: scilicet luctus idest cum amaritudine peccatorum, et praesentis vitae, et jejunium exultationis 2-2, q. 147, 4, 5m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 2, 2m | a. 3, q. 1, 5m.

4 Jejunium est actus virtutis, scilicet abstinentiae et temperantiae elicitive, sed aliarum virtutum imperative 2-2, q. 3, 1, c. | q. 88, 6, c. | q. 146, prin° | q. 147, 1, 2, o. | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 2, 3, c. | q. 5, 1m | Quol. 3, 12, 3m.

5 Jejunium ecclesiae, est parsimonia victus, abstinentiaque ciborum, secundum Isidorum I-2, q. 147, 2, 1m | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 1, o.

6 Jejunium et paupertas, tenent extremum secundum quantitatem absolutam, medium autem secundum proportionem ad rationem rectam. Ma. q. 14, 1, 6m.

7 Nimis jejunans, vel nimis vigilans, peccat, quia si aliquis in tantum naturae virtutem debilitet per jejunia et vigilias et alia hujusmodi quod non sufficiat debita opera exequi, puta praedicator praedicare, doctor docere, cantor cantare, et sic de aliis, absque dubio peccat, sicut etiam peccaret vir, qui nimia abstinentia se impotentem redderet ad debitum uxori reddendum, et servus in obsequiis quae domino debet impendere 1a q. 97, 3, 3m | 2-2, q. 88, 2, 3m | q. 125, 1, 2m | q. 147, 1, 2m | 3a q. 40, 2, 1m | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 2, 3m | d. 17, q. 2, a. 3, q. 2, c. | Ma. q. 14, 1, 6m | Quol. 5, 18, c. | Rom. 12, lect. 1, me°. * Hypocrisis 2.

8 Jejunium pulchre commendatur, per multos ejus effectus 2-2, q. 47, 1, c. | 1m | 3a q. 40, 2, 5m. | 1a Tim. 4, lect. 2, me°.

9 Jejunium non est contra libertatem fidelium, sed contra servitutem peccati 2-2, 147, 3, 3m. * Eleemosyna 26, 32, 33, 34. Operatio 27.

10 Jejunium principaliter sumitur propter tria: scilicet propter comprimendas concupiscentias carnis, propter elevationem mentis, et propter satisfactionem 2-2, q. 147, 1, 3, 5, c. | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 4, o. | q. 5, 2m. * Suffragia 3.

11 Jejunium est satisfactorium, quia subtrahit delectationem addens afflictionem, et impedit peccata futura, debilitando concupiscentiam 2-2, q. 147, 1, 3, 5, 7, c. | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 5, o. | a. 2, q. 2, 3m.

12 Jejunium potest prodesse defunctis, ratione charitatis, et intentionis in eos directae 4, d. 45, q. 2, art. 3, q. 1, 1m | 2m.

13 Christus jejunavit, non ex necessitate, sed ut doceret quam bonum est jejunium, quia scutum est contra diabolum 2-2, q. 147, 5, 1m | 3a q. 40, 2, 3m | q. 41, 3, c. | 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 1, 3m. Tentare 20, 21.

14 Christus jejunavit post baptismum, quia baptizatos oportet intendere jejunio, et non lasciviae 2-2, q. 147, 5, 1m | 3a q. 40, 2, 3m | q. 41, 3, c.

15 Christus non jejunavit plus quam Moyses et Elias, ut crederetur verus homo 1a q. 40, 2, 3m | q. 41, 3, c.

16 Jejunium ante pascha fit quadraginta diebus sicut a Christo, Moyse et Elia, quadruplici ratione: scilicet vel quia secundum Gregorium per hos quadraginta dies virtus decalogi per libros quatuor sancti evangelii impletur. Vel quia dignum est, ut carnem nostram quaterdecies affligamus. Vel quia in his, offerre contendimus decimas dierum. Vel quia secundum Augustinum creaturae invisibili debetur ternarius numerus, sed creaturae visibili debetur quaternarius, propter calidum, frigidum, humidum et siccum. Unde si denarius numerus ducatur per quaternarium qui competit corpori, per quod administratio geritur, quadragesimum numerum conficit 2a q. 147, 5, c. | 3a q. 40, 2, 3m | 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 1, 3m | 4m.

17 Jejunium quadragesimae, arctius observatur, quam alio tempore, quia per illud imitamur Christum 2-2, q. 147, 8, 3m | 4, d. 15, q. 3, a. 4, q. 2, 4m.

18 Judaei non tenebantur jejunare quadragesimam, sicut nunc Christiani: quia Moyses non erat dominus legis, sicut Christus 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 1, 2m.

19 Moyses non affligebatur ex jejunio, licet fieret deperditio, sed non tanta, nisi cessaverit miraculo Dei 3, d. 16, q. 1, 3, 6m | Verit. q. 26, 10, 5m.

20 Judaei jejunabant mense quarto, quinto, septimo, et decimo, propter aliquas tribulationes tunc habitas 2-2, q. 147, 5, 2m | 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 1, 4m.

21 Judaei jejunabant usque ad vesperam, idest usque ad noctem: quia nocti comparatur status veteris Testamenti, quia post mortem ibant ad limbum tenebrosum, propter peccatum Adae, per cibum vetitum 2-2, q. 147, 7, 1m | 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 3, 2m.

22 Jejunium non est necessarium absolute, sed ex praecepto ecclesiae, quia secundum se est poenale. Ideo non est eligibile, nisi inquantum est utile ad aliquem finem 2-2, q. 147, 3, 1m | 3a q. 40, 2, 1m.

23 Jejunium est de praecepto legis naturae, secundum quod est necessarium ad salutem: sed determinatio temporis ejus et modi, est de praecepto ecclesiae 2-2, q. 147, 3, o. | 4, d. 15, q. 3, art. 1, q. 4, o. | q. 5, 2m | art. 2, q. 1, o.

24 Omnes tenentur ad jejunia ecclesiae, nisi sint legitime impediti, vel nisi sit evidens causa non jejunandi, ut in pueris et senibus, propter defectum et debilitatem naturae, et hujusmodi 2-2, q. 147, 4, o. | 7, 3m.

25 Justi tenentur ad jejunia ecclesiae, et ad alia praecepta ejus, sicut et alii 2-2, q. 147, 4, 5m | 4, d. 15, q. 3, art. 2, q. 2, o.

26 Pueri non tenentur ad jejunia ecclesiae, quamdiu sunt in statu augmenti, quod ut in pluribus, est in fine tertii septennii: sed exercendi sunt in eis, secundum modum aetatis: tamen quandoque in magna tribulatione, jubentur pueri et bruta jejunare 2-2, q. 147, 4, 2m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 3, o. Novitii 2. * Confirmatio 18. Defectus 15. Eucharistia 194, etc.

27 Itinerantes et operarii, debent jejunare, diminuendo laborem, nisi sit necessitas 2-2, q. 147, 4, 3m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 4, o.

28 Pauperes habentes simul sufficiens prandium, tenentur jejunare, non autem si paulatim 2-2, q. 147, 4, 4m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 4, 2m. * Juramentum 32.

29 Transgrediens praeceptum de jejunio ex contemptu, vel impediendo finem, peccat mortaliter, non autem si ex causa rationabili 2-2, q. 147, 3, 2m | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 4, 3m.

30 Sacerdos potest dispensare in jejunio ecclesiae 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 4, 3m.

31 Jejunia quatuor temporum, sunt quasi primitiae, et expiatio totius anni 2-2, q. 147, 5, c. | 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 1, 4m.

32 Jejunium infra octavas Pentecostes, est jejunium exultationis, ideo fit sine genuflexione, cum alleluja 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 1, 5m.

33 Jejunium exultationis, non est in praecepto ecclesiae. Propter quod non est jejunium ab ecclesia institum in toto paschali tempore. Jejunium autem afflictionis, et luctus, non decet tempore laetitiae, scilicet tempore paschali, vel in dominica 2-2, q. 147, 5, 3m.

34 Jejunium de se, nullo tempore est prohibitum: tamen jejunans in dominica, contra consuetudinem ecclesiae, vel ex superstitione ut ne-

JURAMENTUM

JUS

JUSTITIA

JUSTIFICATIO

JUSTIFICATIO

L

cupiditatem boni alieni, et contra turpia negotia pro victu 2-2, q. 187, 3, c. | Quol. 7, 17, c. | 18, 7m * Paulus 14. Peccatum 201, 278. Poena 25. Perseverantia 2. Praeceptum 65, 66, 184. Quies 4, 8. Religio 81, 71. Restitutio 15. Sabbatum 5, etc. Sarabaitae. Segnities. Studiositas 3. Testis 12.

4 Non erit aliquis labor in motu corporis gloriosi, post resurrectionem 4, d. 44, q. 2, a. 3, q. 1, 2m. * Christus 198. Theologia 7. Usura 1, 29, 92, 112, 145, 150, 204, 205, 220, 222, 263, 292, 293. Vita 65, 82.

5 Nihil laborat, nisi distet a perfectione suae naturae 2, d. 15, q. 3, 2, c.

6 Oppositum videtur dicere 4, d, 44, q. 2, a. 3, q. 1, 2m.

7 Motor quanto magis dominatur mobili, tanto minus laborat 4, d. 44, q. 2, a. 3, q. 1, 2m.

Laboriosum. Amor 64. Arduum. Difficile o. Labor o. Miles 5. Operarii.

1 LAC sicut et semen est superfluum alimenti. Job 20, lect. 1, fi. * Bos. Doctrina 7. Eucharistia 54. Resurrectio 23.

2 Lac malum triplex: scilicet carnalis concupiscentiae, imperfectae justitiae, et rudis doctrinae. Et lac bonum triplex: scilicet puritatis, sapientiae et gloriae. Isa. 28, me°.

Lacedaemonii sunt Spartiatae. Opus. 20, lib° 4, c° 19. * Lycurgus. Ovis 1. Politia 8.

Lachesis. Fatum 10.

Lacrymae causantur ex tristitia, et aliquando ex affectus teneritate, praecipue cum consideratur delectabile cum tristabili, ut ex devotione 2-2, q. 82, 4, 3m. * Aqua 4. Confessio 53. Dolor 12, 24. Flumen 1. Inebriari. Oratio 4, 29. Petrus 4. Turtur 4. Unctio 32.

1 LACTANTIUS erravit dicens quod judicium Christi generale durabit per mille annos. Cg. 4, c° 83 | Opus. 3, c° 251 | Psal. 2, fi. | Ma. 19, fi. | c° 24, me° | 1a Cor. 15, lect. 8, me° | Hebr. 6, lect. 1, me°.

2 Item quod martyres resurgent ante alios, mille annis 1a Cor. 15, lect. 8, me°. Chiliastae.

Lactatio. Tempus 33.

Lacticinia. Jejunium 42.

1 LACUS apud hebraeos, dicuntur foveae. Psal. 7, fi. 1 | Psal. 29, prin°.

2 Lacus significat fraudem, mortem temporalem et aeternam ac carnalis et spiritualis culpae miseriam. Psal. 7, fi. 1 | Psal. 29, prin° | Psal. 39, prin°.

Laedere. Advocatus 4. Amor 214. Anima 217. Claritas 5, 14. Contemplatio 11. Cor 5, 8, etc. Delectatio 47. Dolor 5. Fama 3, 4. Filiatio 13. Fornax. Haeresis 29. Ira 42, 46, 47. Judex 9. Justus 11. Laesae majestatis. Laesio. Liberum. Peccatum 181, 182. Phantasia 4. Potus. Tactus 8. Usura 282. Vilis. Vinum 5.

Laesae majestatis crimen. Dolus 4. Filiatio 13, 14. Haeresis 29.

Laesio. Afferre. Amor 214. Anima 717. Delectatio 47. Destruere. Dolor 5. Ignis 10. Intentio 6. Ira 31, etc. 42, etc. 57, 67, 71. Judex 19. Judicium 33. Justus 11. Laedere. Liberum 26. Passio 50. Timor 13, 30. Tristitia 6.

Laetitia beatorum est sempiterna, secura, pura et plena, quadrupliciter: scilicet ex concepta gloria, ex materia, ex societate, et ex perfectione. Psal. 5, fi. | Isa. 35, fi. | Hebr. 12, lect. 4, me°. * Aqua 4. Aurum 1. Baptismus 171. Beatus 36, etc. Charitas 128, etc. Delectatio 109. Devotio 8. Dolor 20, 27. Exultatio. Flumen 1. Gloria 21. Illuminatio 9. Inepta laetitia. Jejunium 32, 33. Jucunditas. Joannes 4. Mansuetudo 10. Missa 12. Peccatum 277. Psalmus 7. Vespere. Vinum 3, 4, 7. Visio 15.

Lagena. Cete 4.

Laicus. Absolvere 1. Baptismus 117, 118, 119. Canonicus. Confessio 66, 73, 89. Consecratio 11. Decimae 9. Eucharistia 158, 159, 160. Obedientia 19, etc. 41, etc. Oblatio 15. Sacerdos 40. Sacramentum 63, 66. Saecularis. Simonia 41. Unctio 21. Usura 311, 312.

Lamech non evasit reatum homicidii occidens hominem quem credidit bestiam, quia non adhibuit diligentiam 2-2, q. 64, 8, 1m. * Bigamia 8.

Lamentum. Tonsura.

Lamia est animal monstruosum, habens cetera membra feminea, pedes vero equinos. Isa. 34, fi.

Lamina aurea inventa est super pectus gentilis mortui, de fide ejus, et dicentis, Christus nascetur ex Virgine, et ego credo in eum. O sol, sub Helenae et Constantini temporibus iterum me videbis 2-2, q. 2, 7, 3m | 3, d. 25, q. 2, a. 2, q. 2, 3m.

Lana. Ovis 1.

Lancea. Adoratio 24.

Languere. Amor 193, 258, 361. Eucharistia 194, 200, etc. 268. Infirmitas o. Peccatum 283, 296. Sanitas 7. Vomitus 1.

Lapidatio est gravissima poena. Et infligebatur in lege, tantum blasphemis, adulteris, et inobedientibus filiis 4, d. 38, L. prin°. * Judaei 31. Sera. Stephanus 1. Stuprum 3, 4.

Lapis. Altare 1, 2. Apostoli 33. Argentum 1. Cete 4. Circumcisio 23. Duratio 7. Gutta. Intellectus 156. Judaei 31. Lex 126. Mineralia. Praeceptum 83, 129. Tabula 2, Vidore.

Lapsus. Blasphemia 7. Deus 198. Dies 14. Haeresis 23, 24. Homo 21, 22. Labi. Lingua 5. Lumen 16. Meritum 105, 106. Perjuriu 4. Reparatio. Status 4, etc.

1 LAQUEUS triplex: scilicet poenae, culpae et justitiae. Et significat fraudem et peccatum. Psal. 9, me° | Psal. 24 fi. | Psal. 34, prin°. * 9. Confessio 72. Invocare 2.

2 Incidere in laqueum, gravius est, quam simplex offensio. Et incidere in ruinam majus est, quam casus simplex. Isa. 8, fi. c.

Large. Amor 282. Angelus 39. Avaritia 8, 12. Augmentum 7. Blasphemia 16. Castitas 2. Creatio 50. Debitum 2. Exemplar 3. Experientia 1. Facere 4, 7. Fornicatio 3. Imago 2, 3, 14. Infernus 3. Jacob 5. Jurisdictio. Obedientia 7. Passio 12, 13. Poenitentia 71. Petrus 1. Prudentia 51. Satisfactio 6, 13. Scandalum 1. Scientia 8, 120. Scire 2. Simulatio. Singulare. Sobrietas 1. Transgressio 2. Usura 21. Uti 1. Vita 51.

Largiri. Bonitas 16. Christus 71. Esse 23. Gratiosus. Venire 1.

Largitas. Dalmatica 2, 3. Gratus 2. Spes 44.

Larva. Persona 1.

Lascivia. Lascivus vellet frui delectatione absque offensa Dei, sed in his duobus propositis, vult quandoque magis peccando offensam Dei incurrere, quam quod delectatione privetur 1-2, q. 78, 1, 2m fi. | 2-2, q. 162, 4, 1m. Confessio 70, 73. Decor. Fucatio. Jejunium 14. Mulier 16, 17. Ornatus 3, 5, etc. Pax 11. Pulchritudo 7, 8. Vestis 7.

Latere quaerit concupiscentia, propter turpitudinem: ira vero manifestius operatur, propter impedimentum rationis, et ampliationem cordis 1-2, q. 48, 3, 2m | 2-2, q. 156, 4, o. | Verit. q. 25, 6, 3m. * Difficile 21. Dolus 4. Forma 103. Habitus 68. Hypostasis 2, 7. Sebastianus. Usura 126.

Latericius. Judaei 31. Lapis.

Latini. Aeternitas 29. Baptismus 39, 40. Domus 2. Error 10. Idea 3. Ordo 102. Philothymia. Principiatum 4. Principium 13. Scandalum 2. Schismos. Significatio 6. Spiritus 24. Usura 54. Verbum 17, 58, 85.

Latitudo est dimensio magnitudinis corporalis 1-2, q. 33, 1, c. * Augmentum o. Contrarium 25, 30, 42. Dalmatica 2, 3. Dilatari. Infernus 3. Medium 18. Porphyrio. Quantitas 11. Rahab 1. Subtilitas 1. Terra 9.

1 LATRIA Deo et idolo exhibita, prout latria idem est religioni, aequivoce de utroque dicitur: prout autem humanum actum significat, ad Dei cultum pertinentem, dicitur univoce 2-2, q. 94, 1, 2m | 3, d 9, q. 1, art. 2, q. 7, o.

2 Latria dicitur tripliciter: scilicet res exhibita ad cultum Dei; actus, et habitus. Et sic tertio modo, est virtus. Cujus nomina sunt quatuor: scilicet theosebia vel eusebia, pietas, religio, et latria 2-2, q. 81, 1, 3m | 4m | q. 94, 1, 2m | 3, d. 9, q. 1, art. 1, q. 1, o. | 4, d. 15, q. 4, art. 1, q. 2, c. | Trin. 10, c. Cultus 4. Dulia 1, * Confessio 1 Debitum 12. Eleemosyna 4.

3 Latria est specialis virtus, inquantum habet specialem rationem objecti et actus. Sed est virtus generalis, inquantum actibus aliarum virtutum materialiter utitur ad suum actum, ad quem multae virtutes, scilicet fides, charitas, et aliae praeexiguntur 2-2, q. 81, 3, 4, o. | 8, 1m | q. 83, 15, c. | q. 186, 1, 2m | 3, d. 9, q. 1, a. 1, a. 1, q. 2, o. | 4, d. 15, q. 4, art. 1, q. 2, 4m | Trin. 10, o. * Eucharistia 191. Idolatria 1, 2, 3, 11. Juramentum 1. Laus 14. Oratio 2, 16, 45. Poenitentia 23, 27, 69.

4 Latria non est virtus theologica, quia non habet Deum pro objecto, sed habet eum tantum pro fine. Ideo est virtus moralis et reducitur ad virtutes cardinales 2-2, q. 81, 5, o. | q. 92, 1, c. | 3, d. 9, q. 1, art. 1, q. 3, o. | d. 23, q. 1, 5, 3m | 4, d. 14, q. 1, art. 1, q. 1, 12, 11m. * Pietas o. Religio 1, etc. Reverentia 4. Servire 1, etc.

5 Latria reducitur ad justitiam, non quidem sicut species ad genus, sed sicut virtus annexa virtuti principali 2-2, q. 80, o. | 3, d. 9, q. 1, art. 1, q. 4, o. | d. 33, q. 3, art. 4, q. 1, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 5, c. | 1m | d. 15, q. 4, a. 1, q. 2, c.

6 Ratio specialis objecti latriae est, vi exhibeatur aliquid Deo in recognitionem servitutis, sicut feudatarius domino feudi in recognitionem dominii 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 2, c. | 2m * Virtus 77. Votum 2.

7 Actus latriae, praecipitur primo praecepto decalogi. 1-2, q. 100, 4, 1m | 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 1, b. 2 | q. 2, b. 1.

8 Latria est quaedam protestatio fidei spei et charitatis per aliqua signa, ad divinam reverentiam pertinentia 1-2, q. 100, 4, 1m | 2-2, q. 81, 3t b. | 2m | q. 94, 1, 1m | q. 97, 3, 1m | q. 100, 1, 1m | q. 101, 3, 1m | 4, d. 13, q. 1, 1, 4m. Cultu 1.

9 Offerre sacrificia, vel orare, vel prostratio, et hujusmodi, eliciuntur a sola latria, cujus proprie sunt actus, licet imperentur a fide et charitate 2-2, q. 81, 5, 1m | q. 82, 2, 1m | q. 85, 3, o. | q. 88, 5, 1m | 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 2, c. | 1m | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 4, 2m.

1 LATRO. Dicitur quandoque bonus latro, non quidem proprie et simpliciter, sed metaphorice vel quasi transumptive 1-2, q. 55, 3, 1m | q. 92, 1, c. fi. | 2-2, q. 45, 1, 1m | q. 47, 13, c. | q. 92, 1, 1m | 2, d. 44, q. 1, 1, 2m | Meta. 5, lect. 18, prin°. Bonitas 113. * Antichristus 2. Ascendere 17. Dolus 1. Insanabile. Latrocinium.

2 Christus voluit crucifigi inter duos latrones quadruplici ratione:

1 **LIBERUM** animum nihil sic facit, sicut non occupari circa divitias Mat. 19, me°. * Ingenuus.
2 Liberum arbitrium non est habitus proprie, sed est potentia 1a q. 83, 2, o. | 2, d, 24, q. 1, 1, o. | d. 39, q. 2, 2, 3m | Verit. q. 24, 4, o.
3 Liberum arbitrium est tantum una potentia formaliter, sed duae virtualiter 2, d. 24, q. 1, 2, o. | Verit. q. 24, 5, o.
4 Liberum arbitrium est idem realiter, quod voluntas, secundum quod in ea est virtus intellectus. Unde liberum arbitrium esse dicitur facultas voluntatis et rationis 1a q. 83, 3, 4, o. | 1-2, q. 1, 1, c. | 2-2, q. 24, 1, 3m | q. 52, 1, 3m | q. 95, 5, c. | 2, d. 24, q. 1, 3, o. | 3, d. 17, a. 1, q. 3, 5m | Verit. q. 24, 4, 6, o. * Confessio 15.
5 Error quadruplex circa liberum arbitrium 2, d. 28, 1, c. | Philipp. 2, lect. 3, fi.
6 Liberum arbitrium dicitur tota anima, non quidem essentialiter, sed per imperium 2, d. 24, q. 12, 1m.
7 Liberum arbitrium est tantum eorum quae sunt ad finem 1a q. 19, 1, c. | q. 82, 1, 2, c. | q. 83, 1, 5m | 2, d. 7, q. 1, 1, 1m | d. 24, q. 1, 3, o. | Cg. 1, c° 88 | Verit. q. 22, 6, o. | 12, c. | q. 24, 1, 20m | Ma. q. 3, 3, c. | Opus. 3, c° 177.
8 Liberum arbitrium ut de actibus est tantum de contingentibus, sed ut de objectis est etiam de praeteritis et necessariis 2-2, q. 24, 1, 3m | 4, d. 17, q. 2, a. 2, q. 4, 1m.
9 Aliquid non esse in potestate liberi arbitrii, contingit dupliciter: scilicet si excedat facultatem potentiae exequentis, ut volare, vel facultatem rationis imperantis, ut repentina. Verit. q. 24, 12, c.
10 Oppositum videtur dicere a simili. Verit. q. 29, 3, 6m. * Consilium 9. Contritio 16.
11 Liberum arbitrium est per se ordinatum in bonum, nec tendit in malum nisi sub ratione boni 1a q. 63, 1, 4m | 3a q. 34, 3, 1m | 2, d. 7, q. 1, 1, 1m | d. 25, 1, 2m | 5, 2m | d. 39, q. 2, 1, o. | Verit. q. 24, 10, 10m | 11 | 12m | Ma. q. 16, 5, c. * Gratia 153.
12 Oppositum videtur dicere a simili 1-2, q. 19, 7, 2m | 3m | 2, d. 38, 5, c. | d. 40, 2, o.
13 Nullius creaturae liberum arbitrium potest naturaliter esse confirmatum in bonum, sed tantum ex gratia 1a q. 63, 1, c. | 1, d. 39, q. 2, 2, c. | 3m | 2, d. 38, q. 1, 1, o. | Verit. q. 24, 1, 16m | 7, 6, o. | Anima. 14, 3m | Job 4, lect. 3, fi. Impeccabilis 1. * Ignorantia 3, 5, 9.
14 Immo gratia non immobilitat liberum arbitrium in bonum 1a q. 62, 3, 2m | 1-2, q. 106, 2, 2m | 2, d. 4, 3, 5m | d. 20, q. 2, 3, 5m | Cg. 3, c° 155 | Lib° 4, c° 70. Impeccabilis 2. * Intellectus 191, etc. 301, etc. Membrum 12.
15 Liberum arbitrium viatoris, potest per gratiam confirmari in bonum, aliquo modo, non autem simpliciter 3a q. 52, 6, 3m | q. 79, 6, 1m | 2m | Cg. 4, c° 70, 2m | Verit. q. 24, 9, o. | 11, 9m.
16 Liberum arbitrium in damnatis est obstinatum in malum, quod non potest esse in via perfecte 2-2, q. 14, 3, 3m | 3a q. 52, 6, 3m | q. 86, 1, c. | 2, d. 7, q. 1, 2, o. | 4, d. 20, a. 1, q. 1. c. | Cg. 4, c° 70 | Verit. q. 24, 10, 11, o. | Opus. 3, c° 177, 178, 179. Damnatio 25, etc.
17 Liberum arbitrium est in omni et solo habente intellectum 1a q. 59, 3, c. | 2, d. 25, 1, o. | Verit. q. 23, 1, o. | q. 24, 2, 3, o. | Ma. q. 16, 5, c. * Adam 56. Angelus 430, 460, etc. Animal 57, 58, 59. Cogitatio 2. Daemon 45.
18 Liberum arbitrium est in Deo 1a q. 19, 10, o. | 2, d. 25, 1, o. | Cg. 1, c° 88 | Verit. q. 24, 3, o. | Ma. q. 16, 5, c. Infra. Libertas 10.
19 Liberum arbitrium est in beatis et est in damnatis 3a q. 18, 4, 3m | 2, d. 25, 1, 4m | Opus. 3, c° 177.
20 Homo habet liberum arbitrium 1a q. 83, 1, o. | 1-2, q. 1, 1, c. | 2, q. 13, 6, o. | d. 15, q. 1, 3, c. | Verit. q. 24, 2, o. 2, c. | Ma. q. 6, o. | Rom. 9, lect. 4.
21 Homo per peccatum amisit liberum arbitrium, quo ad libertatem a culpa et miseria, non autem quo ad naturam 1a q. 83, 2, 3m | 2, d. 24, q. 1, 14m | Ver. q. 24, 4, 5m | 10, 1m | Ma. q. 6, 23m | Opus. 3, c° 177. * Intellectualis 6, 7.
22 Liberum arbitrium non est in brutis 1a q. 59, 3, c. | 2, d. 25, 1, 6m | 7m | Verit. q. 24, 1, c. | 2, o. | Ma. q. 16, 5, c.
23 Liberum arbitrium non suscipit magis et minus secundum essentiam, sed secundum dispositionem subjecti. Tamen est majus secundum nobilitatem rei cujus est 1a q. 59, 3, 3m | 2, d. 7, L. | d. 24, q. 1, 1, 5m | d. 25, 4, o. | Verit. q. 24, 8, 5m | 10, 7m | Ma. q. 2, 11, 11m. * Christus 161, 162. Joannes 4. Votum 9, 10.
24 Liberum arbitrium convenit instrumento communiter dicto, idest moventi moto, non autem instrumento proprie dicto, idest cui motor confert aliquod principium motus. Verit. q. 24, 1, 5m.
25 Actus liberi arbitrii non sunt temporales, nisi per accidens: scilicet inquantum habent ordinem ad potentias corporales 2, d. 15, q. 1, 3, 1m.
26 Usus liberi arbitrii non impeditur per se, sed impeditur per accidens, scilicet inquantum requirit usum rationis quae requirit usum imaginativae, quae impeditur per laesionem sui organi 2, d. 25, 2, 7m | Verit. q. 24, 12, o. * Actus 124. Adam 56, 60. Caelum 70, 111. Charitas 42. Conceptio 27. Electio 1, etc. Fides 60. Gratia 3, 55, 94, 153, 154, 168, 179, 182, 186. Haeresis 1, 4, 10, 18, 33, 60, 111, 114, 139, etc. 145, 156. Justificatio 21, etc. Maria 7, 27. Matrimonium 8, 5, et Meritum 9, 41, etc.
27 Omnis actus humanus est a libero arbitrio elicitive, vel imperative 1-2, 1, 1, c. | 2, d. 24, q. 2, 2, 2m | d. 25, 2, 6m. Peccatum 85, etc. 121, 146, 267, 358. Poenitentia 44, 47. Prophetia 41. Providentia 29, 57. Puer 3, 5, 12 etc. Virtus 26, etc.
28 Eligere est proprius actus elicitus liberi arbitrii 1a q. 83, 3, 4, o. | 3a q. 18, 4, b. | c. | 2, d. 24, q. 1, 2, c. | 2m | d. 25, 3, c. | 1m | 4, d. 9, a. 4, q. 1, 3m | Verit, q. 24, 5, 8, 12, c. | Opus. 3, c° 177. * Usura 196. Vita 37. Voluntas 45.
29 Posse facere bonum est essentiale libero arbitrio, quasi pertinens ad esse secundum, non autem ad esse primum. Et est naturale, non quidem de constitutione naturae, sed ad quod natura ejus ordinatur. Verit. q. 24, 10, 12m | 13m.
30 Liberum arbitrium in nobis, mutatur intrinsece, vel mutatione cognitionis, vel passionis, vel habitus, et extrinsece a Deo. Ma. q. 16, 5, c.

Libet. Complacentia o. Libido.

Libido voluntatis gravat peccatum, sensibilis autem leviat 2-2, q. 154, 3, 1m | q. 156, 3, c. | 3m. * Actio 43. Adulterium 6. Amoenitas. Amor 191. Amplexus. Avaritia 16. Castra. Coitus 6. Decor. Equus 2. Ignis 21. Incontinentia 8, etc. Jacob 9. Osculum. Peccatum 161, 240, 340.

Libra. Pondus. Usura 121, 187, 192, 214, 239.

Licentia. Adoptio 6, 9. Bellum 8. Confessio 65, etc. 91. Contumax. Diaconus 2. Divortium 3. Éleemosyna 19, etc. Episcopus 26, 27. Fornicatio 7, 14. Indulgentia 24. Misericordia 25. Missa 14. Ordo 50, 53, 92. Permutatio. Religio 61, 54, 57, 75, etc. 106. Simonia 19. Stephanus 1. Uxor 19.

1 **LICITA** sunt, quae non prohibentur 4, d. 15, q. 2, a. 4, q. 2, c. | 1a Cor. 6, lect. 2, fi. * Accusatio 11. Acquirere. Adjurare 4, etc. Adoratio 20. Advocatus 7, 8. Alchimia 9. Alienum 4, etc. Amor 89. Ancilla. Annexum 1. Anniversarium. Appellare 1, etc. Ars 45, 46, 50. Balneum. Baptismus 40. Bellum 7, 8. Beneficium 20. 23. Bibere. Bonitas 116. Campsoria 8, 12. Canis. Cathedra 2, Charitas 63. Commendatio. Concubinatus 1, 2. Confessio 74, 84, etc. Conjunctio 4. Conscientia 14. Daemon 75, 78. Debitum 22. Delectatio 112. Deus 370. Diaconus 3, 6. Divinatio 3, etc. Divortium 3. Ecclesia 10, etc. Eleemosyna 16, etc. Episcopus 26, etc. Eucharistia 151, etc. 189. Exactio 1, 4. Exclusio 2. Excommunicatio 3, 19.
2 Non licere aliquid alicui contingit dupliciter: scilicet ratione prohibitionis et ratione defectus 2-2, q. 187, 1. * Fallere 1. Ferrum 2. Festum 11, 12. Fornicatio 6, etc. Fractio 2. Fucatio. Haeresis 62, 112. Histrionatus. Ignorantia 33. Impugnare 1. Infidelis 18, 12. Insidiae. Interpretatio 1. Juramentum 5, etc. 27, etc. Justitia o. Lex 39, 40. Magi 11, 12. Matrimonium 78, 103, 128, 142. Matutinae o. Medicina 4. Membrum 12. Meretrix 2, etc. Missa 7, etc. 13, etc. Moriens. Necessitas 30, 33. Negotiatio 1, 2. Nuptiae 6, 7. Obedientia 41. Occidere 4, etc. Operatio 22. Ordo 86, etc. Ornatus 2, 4, etc.
3 Aliqua dicuntur licita secundum legem, quia non puniuntur 2-2, q. 69, 2, 1m | 4, d. 37, q. 2, 1, c. fi. | 2m. Quol. 8, 10, 1m. * Oza. Perfectio 62, 88, 91. Permutatio. Philosophia. Posse o. Possessio 4. Praeceptum 65, 66, 139. Praeda. Praedicare 1, 3, 4, 7, 8, 12. Praelatio 3, 4, 5. Princeps 24. Proclamare. Prosperitas 2. Religio 45, 46, 48, 49, 51, etc. Reliquiae. Sabbatum 9, 10. Sacerdos 26. Sepultura 4. Simonia 19, etc. Spectacula 1. Spes 20. Statutum o. Teloneus. Thesaurus. Tormentum. Tyrannus 9, 10, 11. Usura 62, 156, etc. 210, etc. Uti 17, 18. Uxor 1, etc. 8, etc. 18, 19. Venatio. Vendere 5, 10, etc. Verberare. Vindicatio 4. Violatio. Virginitas 35, etc. Votum 9, 63.
4 Homo etiam a licitis abstinet, ut liberius divinis obsequiis vacet 2-2, q. 153, 4, 3m | q. 184, 3, 3m fi.

Ligare. Absolvere 3, 8, 13, 31, 32, 33. Applicatio o. Cete 4. Clavis 1, etc. Compositio 9. Concupiscentia 14, etc. Conscientia 12, 15. Daemon 73, 117, 120. Delectatio 54. Habitus 66. Incarcerare. Intellectus 180. Lex 1, 50. Maria 13, 63. Obligari o. Passio 30, 52, 53, 66, 67. Posse 3, 7. Potentia 10, 11, 20. Praeceptum 29, 144, etc. Sanctificatio 13. Somnus 2. Schola o. Vexatio. Votum 9, 63.

Ligneum. Altare 3, 4, etc.

1 **LIGNUM** vitae, et arbor scientiae boni et mali, sunt materialia, sed significant res spirituales 1a q. 102, 1, 4m | 2, d. 17, q. 3, 2, 6m.
2 Lignum vitae causabat immortalitatem in Adam, per solam fortificationem virtutis; alii vero cibi, restaurando deperditum 1a q. 97, 4, o. | 2, d. 19, 4, c. | 4m | 5m | d. 29, 4, 5m | 3, d. 16, q. 1, 3, 5m | Ma. q. 5, 5, 8m | 8m. Adam 52, 54.
3 Causa principalis immortalitatis Adae, erat virtus supernaturalis ei data, non autem lignum vitae. Sed tamen erat coadjuvans ad continuationem vitae 1a q. 97, 4, c. fi. | 2, d. 19, 4, 5m | L. fi. | d. 29, 5, 6m | Ma. q. 5, 5, 9m. Adam 51. Consecratio 11. Crux 4.
4 Si post peccatum, homo comedisset de ligno vitae, non potuisset evadere mortem, sed potuisset eam differre 2-2, q. 16, 4, 2, 6m |

MALUM

Perseverantia 2, 9. Physica 1. Praedicari 33, 35, 36. Propter 1. Quod est. Quo est 2. Religio 12. Scientia 110, 121, 146, 149. Separatio 2. Simonia 4, 24. Superbia 11. Virtus 37.

Materiale. Accidens 51, 56, 57. Actio 71. Actus 11, 72, 83, 150, 154, 176. Aedificare 1. Agens 49. Amor 20, 43. Angelus 39, 63, 226, 318, 385, 386. Anima 14, 15, 39, 264, 262. Assimilatio 21. Astrologia 2, 3. Aversio 7. Baptismus. Beatitudo 103. Beatus 46. Bonitas 168. Casus 1. Causa 84, 86. Christus 227. Cogitativa 3, 4. Cognitio 32. Color 3, 4, 5. Compositio 4. Conclusio 2. Continuum 1, 2. Contrarium 26. De 14. Delectatio 27. Descriptio. Deus 87, 336, 337, 338. Definitio 7, 10. Differentia 10. Dispositio 42, 43, 44. Distinctio 1, 9, 20. Elementum 18. Ens 6. Enuntiatio 8. Eucharistia 4, 40. Ex o. Exemplar 6. Fides 31, 32, 148, 155. Filiatio 5. Finis 39, 61. Forma. Formale. Genus 1, 2. Gladius 2. Habitus 38. Ignorantia 12. Individuum 15, 20, etc. 30. Inebriari. Infinitum 14, 20, etc. 30. Injustitia 7, 8, 10. Intellectualis 4. Intellectus 23, 24, 47, 48, 51, 58, 128, 133, 147, 177, etc. Intentio 16. Ira 14. Judicium 9. Justitia 28, 32, 66, 72. Justificatio 18. Latria 3. Lignum 1. Luciditas 2. Lumbrici. Malum 26, 28, 29. Matrimonium 29. Mendacium 1, 10, 11. Meritum 39, 85. Motus 11. Natura 14. Nobilitas 6. Nomen 29. Nugae. Objectum 3, etc. Omissio 12. Ordo 27. Pars 1. Passio 26. Peccatum 210, etc. Poenitentia 69, 80. Per 1. Petra. Pluralitas 1. Pluvia 1. Potentia 26, etc. Praedestinatio 44. Praedicari 33, 35, 36. Prius 3. Propter 1. Prudentia 50. Quantitas 25. Ratio 29. Recipere 2, 3. Resurrectio 19, 20. Sacramentum 26, 30. Sacrilegium 6. Satisfactio 1. Scandalum 8. Scientia 45, 139. Senarius 4. Sensibile 7. Significatio 7, etc. Sion 2. Speculum 3. Subsistentia 2. Substantia 53. Super 2. Tempus 7, 8. Timor 29, 30. Totum 3. Transgressio 1. Universale 12, 13. Veritas 21, 22. Vermis 2. Virginitas 9, etc. Virtus.

Maternus. Amor 120. Mater. Matrimonium 1.

Matertera. Frater 3.

1 MATHEMATICA multiplicantur, secundum esse quod habent in rebus 2, d. 2, q. 1, 2, c. prin° | Opus. 42, c° 14 | Meta. 3. lect. 14, prin° | lib° 7, lect. 10, me° | Anima. 3, lect. 8, me°. * Abstractio 4. Accidens 120. Arithmetica 1.

2 Unitas numeri diversorum numeratorum, non est nisi unitas numeri mathematice sumpti 2, d. 2, q. 1, 2, c. prin°. * Astrologia 1, 2, 3. Bonitas 89. Corpus 2. Demonstratio 8, 19. Divisio 7. Finis 6. Finitum 2

3 Ex mathematicis non potest aliquid efficaciter concludi de motu. Pª q. 3, 17, 17m | Opus. 42, c° 14. * Impossibile. Intelligibile. Linea 5. Locus 11. Logica 10. Materia 22. Minimum. Necessitas 11. Notum 10. Ordo 39, 40. Physica 14. Possibile 5. Principium 22. Prius 2. Processio 15, 17. Quantitas 10, 20.

4 Mathematica scientia, non demonstrat per causam efficientem, nec per causam finalem, licet habeat eas; quia mathematica accipiuntur ut abstracta secundum rationem: cum tamen non sint abstracta secundum esse. Unicuique autem competit habere causam agentem, secundum quod habet esse. Licet igitur ea quae sunt mathematica, habeant causam agentem: non tamen secundum habitudinem quam habent ad causam agentem, cadunt sub consideratione mathematica. Et ideo in scientiis mathematicis non demonstratur aliquid per causam agentem vel finalem 1ª q. 44, 1, 3m | Trin. 20, 7m | 21, q. 1, c. | Meta. 3, lect. 4, me° | Phy. 2, lect. 1. Abstractio 4. Scientia 22, etc. 121. Tempus 1. Tractare 1.

5 Processus disciplinabilis est proprius scientiae mathematicae; quia est certior, et facilior, quam physica, metaphysica, et quam quaelibet scientia operativa. Trin. 21, q. 2, o. | Meta. 2, fi.

1 MATRIMONIUM dicitur, quasi matris munium idest officium, vel quasi matrem muniens, vel monens, vel quasi mater unius, vel quasi a matre et nato 4, d. 27, q. 1, a. 1, q. 2, c. * Amor 56.

2 Matrimonium dicitur a matre: quia magis pertinet ad rationem ejus, quam pater: quia mulier principaliter facta est propter hoc: non autem vir. Et mulier circa prolem est magis officiosa 4, d. 27, q. 1, a. 1, q. 2, o.

3 Definitio matrimonii triplex, secundum tria ejus: scilicet secundum causam idest secundum consensum, secundum essentiam idest conjunctionem, et secundum effectum idest vitam communem in rebus domesticis 4, d. 27, q. 1, a. 1, q. 3, o.

4 Matrimonium, ratione essentiae idest conjunctionis, nominatur conjugium: sed ratione effectus idest prolis, nominatur matrimonium 4, d. 27, q. 1, a. 1, q. 2. o. * Baptismus 192. Haeresis 65, 75. Jacob 9, etc. Maria 42. Poenitentia 68. Religio 98.

5 Matrimonium est formaliter conjunctio et vinculum animorum, et relatio conjugum. Unde conjunctio viri et uxoris est potior quam conjunctio uxoris ad consanguineos viri. Non tamen debet dici affinitas, sed matrimonium, quod est unitas quaedam, sicut homo est sibi ipsi idem, non consanguineus 3ª q. 29, 2, c. | 4, d. 27, q. 1, a. 1, q. 1, o. | q. 2, 3m fi. | a. 2, q. 1, 2m | d. 30, q. 1, 3, 2m | d. 41, q. 1, a. 1, q. 1, 1m.

6 Relatio matrimonii, ratione subjecti est multiplex. Ideo ejus nomen est duplex, scilicet maritus et uxor. Sed ratione causae finalis scilicet generationis, est una. Ideo nominatur uno nomine, scilicet matrimonium 4, d. 27, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | a. 2, q. 1, 3m.

7 Matrimonium est naturale 4, d. 26, q. 1, 1, o.

8 Oppositum videtur dicere 4, d. 31, L. fi.

9 Matrimonium est naturale: non quidem ut causatum ex necessitate naturae: sed ut id ad quod natura inclinat mediante libero arbitrio 4, d. 26, q. 1, 1, o. | Cg. 3, c° 122 | 1ª Cor. 7, lect. 1, prin°.

10 Matrimonium consideratur in triplici statu: scilicet in statu naturae integrae ante peccatum, sub lege, et sub statu gratiae 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 2, o.

11 Matrimonium erat in lege veteri, ut in officium naturae, et non ut sacramentum conjunctionis Christi et ecclesiae, quae nondum fuerat facta 1-2, q. 102, 5, 3m.

12 Matrimonium, poenitentia, et ordo, erant tempore legis naturae, non ut sacramenta: quia erant sine consecratione 4, d. 2, q. 1, 2, 4m | d. 8, q. 1, a. 2, q. 1, c.

13 Matrimonium est prius caeteris sacramentis, via naturae et generationis: sed est e converso, via sanctitatis et perfectionis 4, d. 26, L. prin°.

14 Inseparabilitas convenit matrimonio, ut est sacramentum, et ut est in officium naturae. Sed primo modo, est de prima intentione matrimonii; secundo autem modo, de secunda 1-2, q. 102, 5, 3m | 4, d. 33, q. 2, 2, 2m | a. 2, q. 1, 3m | d. 39, 6, 1m. * Sacramentum 15, 28, 43. Sponsa 1, 6. Uxor o.

15 Matrimonium est sacramentum, cujus forma sunt verba exprimentia consensum: sed materia ejus, sunt actus exteriores tantum 4, d. 1, q. 1, 3, 5m | d. 26, q. 2, 1, o. | 2, c. | d. 27, q. 1, a. 2, q. 2, 4, c. | d. 28, 3, 2m | d. 31, q. 1, 2, 7m | Cg. 4, c° 78.

16 Matrimonium ut sacramentum, habet formam verborum scilicet quae exprimunt consensum, et benedictiones constitutas ab ecclesia: non autem ut est in officium naturae 4, d. 1, q. 1, 3, 5m.

17 Verba exprimentia consensum, sunt forma hujus sacramenti; non autem benedictio sacerdotis sed est quoddam sacramentale 4, d. 26, q. 2, 1, 1m | d. 28, 3, 2m.

18 Quando mulier secundo nubit, nuptiae non benedicuntur, propter defectum hujus sacramenti 4, d. 28, L. | d. 42, q. 3, 2, 2m.

19 In matrimonio actus exteriores sunt sacramentum tantum: sed obligatio mutua, est res et sacramentum. Effectus autem ejus, sunt tantum res contenta. Sed unio Christi ad ecclesiam, sunt res significata, sed non res contenta 4, d. 26, q. 2, 1, 4m | 5m | 3, c. fi. | d. 27, q. 1, a. 1, q. 1, 2m | Cg. 4, c° 78 | Opus. 61, c° 13.

20 Commixtio carnalis non pertinet ad significationem rei contentae in matrimonio: sed ad rem non contentam 4, d. 26, q. 2, 4, 2m.

21 Commixtio carnalis est de secunda perfectione matrimonii: non autem de prima 3ª q. 29, 2, o. | 4, d. 26, q. 2, 4, o. | d. 27, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 28, 4, c. | d. 30, q. 2, 2, o. | d. 34, 2, 1m.

22 Consensus non est matrimonium sed causa ejus 4, d. 27, q. 1, a. 2, q. 1, 2m | d. 37, q. 1, 2, 5m.

23 Prima causa matrimonii, est divina virtus instituens illud, sed consensus est causa instrumentalis ejus 4, d. 25, q. 2, a. 1, q. 2, c. | 2m | d. 27, q. 1, a. 2, q. 1, o. | d. 29, 3, 1m | d. 30, q. 1, 1, c. | Verit. q. 28, 8, 7m | Quol. 5, 15, o.

24 Actus exteriores, et verba exprimentia consensum directe, faciunt nexum, qui est sacramentum matrimonii, et ex virtute institutionis divinae operatur dispositive ad gratiam 4, d. 26, q. 2, 3, 2m.

25 Ad matrimonium requiritur consensus expressus per verba; vel per nutus in mutis, vel per alia signa, vel quod non contradicat in desponsatione 4, d. 27, q. 1, a. 2, q. 2, o. | Opus. 22, c° 1.

26 Consensus expressus per verba de futuro, non facit matrimonium 4, d. 27, q. 1, a. 2, q. 3, o. | q. 2, 1, c.

27 Copula carnalis cum consensu per verba de futuro, facit matrimonium in foro ecclesiae; non autem in foro conscientiae 4, d. 28, 2, o. | Quol. 5, 15, o. * Bigamia 3, 4.

28 Expressio per verba de praesenti, sine mutuo consensu interiori, non facit matrimonium 4, d. 27, q. 1, a. 2, q. 4, o. | L. prin° | d. 28, 2, c. | d. 29, L. fi. * Jacob 9, 10, 11.

29 Consensus ad tempus per verba de praesenti, non facit matrimonium: quia consensus debet esse perpetuus formaliter, et non materialiter tantum 4, d. 31, q. 1, 3, 4m.

30 Contrahens per verba de praesenti cum una sine consensu, et post cum consensu, per verba de praesenti contrahens cum alia, compellitur ab ecclesia redire ad primam. Sed ipse potius debet pati excommunicationem, vel debet fugere 4, d. 27, q. 1, a. 2, q. 4, 3m.

31 Consensus per verba de praesenti, inter personas legitimas, licet in occulto, facit matrimonium: quia tantum haec duo sunt de essentia ejus 4, d. 28, 3, o. | L. | Quol. 5, 15, o.

32 Immo matrimonium in occulto sive clandestinum prohibetur 4, d. 28, 3, c.

MISERIA

MISERICORDIA

MISSA

MISSIO

10 Spiritus sanctus non mittit se proprie, quia missio dicit distinctionem mittentis a misso secundum Praepositivum et Altisiodorensem, sed mittit se improprie, idest dat se 1ª q. 43, 8, o. | 1, d. 15, q. 3, 1, c.

11 Homo nullo modo potest mittere Spiritum Sanctum 1ª q. 43, 8, c. fi. | 1, d. 15, q. 8, 1, 2m.

12 Christus ante passionem ejus, potuit mittere Spiritum sanctum sed non debuit quadruplici ratione: scilicet propter discipulorum Christi indispositionem, propter divini auxilii conditionem, propter dignitatis Christi cognitionem et considerationem, et propter unitatem ecclesiae conservandam. Jo. 16, lect. 2, fi. c.

13 Deus mittit aliquos tripliciter: scilicet per internam inspirationem, per exteriorem apparitionem et per praelatos. Opus. 19, c° 4 | c° 26 | Jo. lect. prin° | Rom. 10, lect. 2, me°.

14 Signum triplex, quod Deus mittit aliquem: scilicet veritas, auctoritas Scripturae sacrae et miraculum. Rom. 10, lect. 2.

15 Quod Isaias dicit, Ecce ego mitte me, non fuit praesumptuosum, licet Moyses et Jeremias recusaverint, quia secundum Gregorium, utrumque fuit ex radice charitatis. Ille enim Moyses, propter dilectionem Dei, noluit perdere solatium contemplationis, iste propter dilectionem proximi voluit mitti, ut prodesset. Et tamen nec ille jussus recusavit, nec iste prius quam purgatus aut requisitus esset, se obtulit. Isa. 6, fi.

16 Salvator noster discipulos ad praedicandum mittens tria eis injunxit: scilicet ut docerent fidem, imbuerent sacramentis et ad observandum divina mandata inducerent. Opus. 23, prin°.

17 Mitti secundum imperium, vel secundum consilium, non convenit Deo, quia dicit minoritatem: nec ubi non fuit prius, quia dicit recessum. Sed secundum originem et secundum novum modum 1ª q. 43, 1, o. | 3, c. | 4, 3m | 5, c. | 3m | c. | 6, q. 112, 1, c. 3m | 1, d. 15, q. 1, 1, o. | Cg. 4, c° 23 | c° 24, 2m. * Angelus 88, etc. 244, 447, 548, etc. 555, etc.

18 Mitti convenit Filio et Spiritui sancto: sed nullo modo convenit Patri, nec Trinitati 1ª q. 43, 4, 8, o. | q. 112, 1, c. | 3ª q. 39, 8, 1m | 1, d. 15, q. 2, o. | q. 3, 1, q. fi. | 2, 2m | 3, d. 25, q. q. 1, 2, 1m | Poª q. 10, 4, 14m. * Apparere 2, etc.

19 Mitti invisibiliter, convenit Filio et Spiritui sancto, non autem Patri 1ª q. 42, 5, o. | 1, d. 15, q. 4, 1, o. | Cg. 4, c° 8 | 23.

20 Mitti visibiliter ut donum, et ut sanctificationis indicium convenit Spiritui sancto, Filio autem ut sanctificationis auctori 1-2, q. 43, 7, o.

21 Missio visibilis Spiritus sancti, non est alia essentialiter a missione invisibili, sed addit et novam rationem manifestationis per visibile signum 1, d. 16, 1, c. * Confessio 21. Cornelius 2. Daemon 59.

Missio divinae personae est sine separatione, sed habet solam distinctionem originis 1ª q. 43, 1, 2m.

22 Missio Filii et Spiritus sancti, distinguitur secundum originem et secundum effectus illuminationis et inflammationis. Sed conveniunt in gratia, nec una potest esse sine alia 1ª q. 43, 5, 3m | 1, d. 15, q. 4, 2, o. | Cg. 4, c° 23 | Opus. 3, c° 14. * Eucharistia 102, 103, 104, 202.

23 Missio Filii est prior missione Spiritus sancti, ratione donorum et exitus: sed ratione dantis est e converso 3ª q. 7, 13, c. | 1, d. 15, q. 4, 2, 2m. * Maria 46.

24 Missio Filii prior est ordine naturae, missione Spiritus sancti sicut ordine naturae, Spiritus sanctus procedit a Filio et a sapientia dilectio 3ª q. 7, 13, c.

25 Missio Filii triplex: scilicet in mente, in carne et ad praedicandum 3ª q. 42, 1, o. | 1, d. 15, q. 3, 1, c.

26 Non est missus Christus ad praedicandum nisi ad oves quae perierunt domus Israel, quadruplici ratione: scilicet primo ut ostenderet impleri promissiones factas Judaeis et non gentibus. Secundo ut ejus adventus ostenderetur esse a Deo. Tertio ut Judaeis auferret calumniandi materiam. Quarto quia Christus per crucis victoriam, meruit potestatem et victoriam et dominium super gentes 3ª q. 42, 1. o. | 3. d. 1, L. fi.

27 Missio invisibilis, non fit ad sacramenta, quia non fit nisi respectu termini 1ª q. 43, 6, 4m | 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 1, 2m.

28 Missio invisibilis, potest fieri ad omnes creaturas rationales nisi sint daemones, vel alii damnati, non autem ad irrationalia 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 1, o. * Angelus 244, 569, 570. Fides 59.

29 Missio invisibilis fit ad omnes existentes in gratia 1ª q. 43, 6, o.

30 Ad Patres veteris Testamenti, facta est missio invisibilis 1ª q. 43, 6, 1m.

31 Missio invisibilis fit ad Sanctos, in omni augmento gratiae, secundum extensionem ad novum effectum, non autem secundum intensionem 1ª q. 43, 6, 2m | 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 2.

32 Oppositum videtur dicere a simili 4, d. 49, q. 1, art. 4, q. 1, o.

33 Ad beatos facta est missio invisibilis in principio beatitudinis, non autem postea, quo ad intensionem gratiae, sed quo ad extensionem, idest quo ad aliqua mysteria quae eis revelantur de novo, usque ad diem judicii 1ª q. 43, 6, 3m | 1, d. 15, q. 5, a. 1, q. 3, o.

34 Missio invisibilis facta est ad Christum, in primo instanti suae conceptionis et nulla ulterius 1ª q. 43, 6, 3m | 7, 6m | 1, d. 15, q. 5, art. 1, q. 4, o.

35 Missio invisibilis plenior fit post incarnationem quam prius secundum communem statum, licet in speciali sit e converso 1ª q. 43, 7, 6m | 1, d. 15, q. 5, 2, o. | Opus. 1, c° 16 | Opus. 9, c° 33.

36 Per missionem invisibilem fit, ut homo non sit in hoc mundo objective, secundum intellectum et affectum, non autem essentialiter 1, d. 15, q. 5, 3, o. | Opus. 9, q. 31.

37 Ad Patres veteris Testamenti, non fuit facta missio visibilis, quia prius debuit perfici missio visibilis Filii, quam Spiritus sanctus manifestet eum 1ª q. 43, 6, 1m | 7, 6m | 1, d. 16, 2, o. | Opus. 9, c° 35. * Apostoli 8, 10.

38 Missio visibilis, primo facta est Christo et post Apostolis, quia per eos gratia in alios diffusa est, secundum quod per eos ecclesia plantata est 1ª q. 43, 7, 6m | 1, d. 16, 2, c. Apostoli 8, 10. * Apparere 2. etc. Fides 59. Maria 46. Praedicare 20.

39 Ad Beatam Mariam, facta est missio visibilis Spiritus sancti cum aliis, non autem specialis, quia gratia ejus non ordinabatur ad plantationem ecclesiae per doctrinam et sacramenta 1, d. 16, 2, 4m.

40 Missio visibilis facta est ad patres in primitiva ecclesia, ut ad fundatores ecclesiae, non autem nunc, quia per eam firmamur 1ª q. 43, 7, 6m | 1, d. 16, 1, 2m | 8m.

41 Creatura secundum quam fit missio visibilis, significat gratiam ut habitam, non autem ut futuram, sicut sacramenta veteris legis. Nec causant gratiam, sicut sacramenta novae legis 1, d. 16, 1, 3m.

42 Ad Christum facta est missio visibilis Spiritus sancti bis, scilicet in baptismo in specie columbae et in transfiguratione in nube lucida. Sed et ad Apostolos bis. Primo in flatu. Secundo in linguis igneis propter multa mysteria 1ª q. 43, 7, 6m | 3ª q. 39, 6, 4m | q. 72, 2, 1m | 1, d. 16, 3, o. | Jo. lect. 14, me°. Columba 2.

43 Columba missa supra Christum, non fuit generata per conjunctionem maris et feminae, sed fuit tunc formata virtute divina. Jo. lect. 14, me°. Columba 3. * Angelus 552, 555, etc. Apostoli 1, 10. Imago 41.

44 Natura humana in qua et per quam facta est missio visibilis Filii Dei est illa ad quam fit missio. Ideo Filius Dei est in ea novo modo, non autem creatura secundum quam fit missio visibilis Spiritus sancti 1ª q. 43, 7, 1m | 1, d. 16, 1, 1m.

45 Missio visibilis, non fit secundum visionem imaginariam, ut prophetia, nec secundum res praeexistentes, ut sacramenta utriusque Testamenti, sed sicut in signis, sicut flamma rubi et columna ignea 1ª q. 43, 7, 2m | 3ª q. 39, 8, 2m | 1, d. 16, 3, 1m.

Mysterium. Mysteria, idest secreta, a mystin quod est secretum. Isa. prol. 2, me°. * Abraham 27. Adam 8, 11, etc. Adoratio 6. Angelus 215, 273, 359, etc. Baptismus 26, 27. Benedictio 3. Cornelius 1, 2. Corona 3. Credere 19, 20, 21, 24, 25. Descendere 12. Dispensatio 7. Eucharistia 37, 80. Fides 133. Haereditas 2. Jacob 2. Jeremias 1. Lex 116. Missa 26. Missio 33, 42. Oratio 95. Paulus 30. Prophetia 80. Revelatio 7. Sapientia 44. Seraphin 6. Testamentum 11. Vestigium 11.

Mysticum. Allegoria. Angelus 454. Corpus 71, etc. Ecclesia 2, 5. Episcopus 16. Eucharistia 22, etc. Jacob 2. Judith. Membrum 8, etc. Mendacium 20. Missa 26. Ordo 77, 78. Potestas 9. Praeceptum 46. Sabbatum 1, 2, 5. Sacerdos 25, etc. Sensus 37. Sepultura 12.

Mystin. Mysterium. Secreta.

Mitescere. Ira 81. Mansuetudo o.

Mitigatio. Baptismus 203, 204. Daemon 124. Damnatio 50. Delectatio 53. Definire. Dolor 30, 31, 33. Gemitus 2. Ira 47, 48, 58, 80, 81. Mansuetudo o. Tristitia 17, etc.

Mitis dicitur qui semper fuit sine ira, scilicet pius et humilis, sed mansuetus dicitur qui de feritate reducitur ad hoc. Psal. 21, me°. * Beatitudo 144, etc. Confessor 2. Ira 80, 81. Mansuetudo 1. Religio 106. Timor 33.

Mitra episcopi, habet duo cornua, et significat scientiam utriusque Testamenti 4, d. 24, q. 3, 3, c. Cydaris. Episcopus 13, 14. Potestas 10.

1 MIXTIO est miscibilium alteratorum unio 2, d. 17, q. 3, 1, c. | Meta. lect. 12, fi. 1. * Accidens 81, 82.

2 Mixtio non est nisi eorum quae communicant in materia, ut nata sunt agere et pati adinvicem. Cg. 2, c° 56, 2m | lib° 1, c° 35, 3m. * Affinitas 5. Amor 58.

3 Mixtio non fit, quando unum totaliter dominatur alteri 2, d. 30, q. 2, 2, c. | Cg. 4, c° 35, 3m | Verit. q. 13, 3, 1m. * Angelus 67. Anima 96, 104. Baptismus 60, 61. Caelum 66, 131. Coitus o.

4 Mixtio convenit tantum corpori divisibili, alterabili et corruptibili. Cg. 2, c° 55, prin°. * Conservatio 4, 5. Corruptio 8. Delectatio 114. Deus 200. Duratio 7. Elementum 1, etc. 8. Eucharistia 55, 66, 102, etc. 191. Forma 25, 48, 132, 149, 150. Generatio 36. Haeresis 61. Impuritas o. Intellectus 92. Magis 1, etc. Matrimonium 20, etc. Necessitas 29. Panis 1. Pluvia 2. Prudentia 38. Universum 3.

5 Quandocumque fit vera mixtio, nihil retinet propriam qualitatem, sed totum recipit formam mediam 2, d. 30, q. 2, 1, c.

MOTUS

2 Motus importat relationem 2, d. 1, q. 1, 5, 3m. * Assimilatio 3. Caelum 79, 133. Charitas 74. Creatio 1, etc.

3 Motus proprie significat actum imperfectum mobilis: sed secundum similitudinem, praedicatur de omni operatione 1a q. 9, 1, 1m | q. 14, 1, 2m | q. 18, 1, c. | 3, 1m | q. 19, 1, 3m | q. 50, 1, 2m | q. 53, 1, 2m | q. 58, 1, 1m | q. 59, 1, 3m | q. 73, 2, c. | 1-2, q. 31, 2, 1m | q. 109, 1, c, | 2-2, q. 179, 1, 3m | q. 180, 6, c. | 3a q. 21, 1, 3m | q. 34, 2, c. | 1, d. 37, q. 4, 1, c. | 1m | d. 45, 1, 3m | 3, d. 31, q. 2, a. 1, q. 2, c. | 4, d. 17, q. 1, a. 5, q. 3, 1m | d. 49, q. 1, a. 2, q. 3, 2m | Cg. 1, c° 13 | Lib° 2, c° 80, fi. | Verit. q. 4, 1, 1m | q. 24, 1, 14m | q. 28, 9, 11m | Poa q. 10, 1, c. | Anima. 5, c. | Phy. 7, lect. 1, fi. | Anima. 3, lect. 12, prin° a. * Delectatio 1, etc. Diffidentia. Divisio 17, 18, 19.

4 Omnis motus vel mutatio est actus existentis in potentia, inquantum hujusmodi 1a q. 9, 1, c. | 1m | 1, d. 8, q. 3, 1, c. | Cg. 2, c° 17, 1m | Phy. 3, lect. 2, o. | lect. 4, me°. * Dubitatio 1. Ens 15. Eucharistia 106, etc. 118. Expectatio 2. Fides 108, etc. 143.

5 Motus dicitur aequivoce, de operatione corporali et spirituali 1a q. 18, 3, 1m | q. 53, 1, o. | q. 56, 1, 3m | 1, d. 37, q. 4, 1, o. | 2, d. 5, q. 1, 1, 2m. * Generatio 7, 19, 24. Gratia 46. Judex 13. Mensura 18. Metaphysica 8, 28, 30, 31.

6 Motus univocatur ad minus in intentione generis. Ideo in omnibus motibus ordinatis ad invicem, est una mensura communis 2, d. 2, q. 1, 1, 3m. * Moralis 2. Passio 1, 13, 19, 27, 29, 65, 68. Physica 1, 3, etc. Quantitas 32. Rota. Tempus 4, 7, 10, etc. Terra 13. Vacuum 2. Virtus 211.

7 Omnes species motus aequaliter conveniunt in communi ratione motus 1, d. 15, q. 4, 2, 2m | 2, d. 2, q. 1, 1, 3m | 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 1, 2m.

8 Omnis motus vel mutatio, sequitur aliquam potentialitatem 1a q. 9, 1. c. | 1, d. 8, q. 3, 1, 2, c.

9 Motus duplex: scilicet naturalis et voluntarius. Et de ratione utriusque est, quod sit a principio intrinseco 1-2, q. 6, 1, 3m | 4, 5, c. * Actus 4, 169. Aer 2, 11. Aeternitas 14, 20, 27, 36. Amor 178, 224. Angelus 113, 142. Augmentum 1, 5, 6, 9, 13. Certitudo 11. Cessare 5. Charitas 66, 74, etc. 115. Concupiscibilis 5, etc. 10, 11. Contemplatio 23. Cor 3, etc. Delectatio 3, etc. 12, 32, 63, 73. Definitio 23. Demonstratio 15, 16. Dies 3, 25. Diffidentia. Divisio 17. Dolor 19. Duratio 2. Esse 47, 50.

10 Motus naturalis est tantum ad unam partem et perficitur quiete naturali, et est corporis existentis extra ubi naturale: voluntarius autem est ad opposita 1a q. 20, 1, c. | 3, d. 14, 3, c. * Eucharistia 106, etc. 113, 118, 136. Expectare 2. Fieri 1, 8, 9. Forma 133. Generatio 7, 19, 24. Grave 1, etc. Haeresis 146. Ignis 7. Illuminatio 1, etc. Imago 11. Inclinatio 4. Infidelis 10. Instans 2, 6, etc. Invidia 4. Justitia 21. Liber 14. Magi 2. Maledicere 2. Mare 2. Mathematica 3. Materia 25, 36, 44, 45. Mensura 18. Meritum 80. Misericordia 2. Modestia 1, etc. 8. Mutatio o. Natura 22. Peccatum 41, 98. Primi o.

11 Motus dicitur naturalis dupliciter: scilicet a principio activo, vel a principio passivo et materiali 1-2, q. 6, 5, 2m | 3a q. 32, 4, c. 2, d. 18, q. 1, 2, c. | 3, d. 3, q. 2, 1, 6m | 4, d. 43, a. 1, q. 3, c. fi. | Cg. 3, c° 22, 1m | Virt. q. 1, 8, 12m | Meta. 7, lect. 8, me° | Phy. 2, lect. 1, me°. * Providentia 30. Relatio 53. Scientia 46. Velox o.

12 Motus dicitur tripliciter naturalis: scilicet ex principio activo intrinseco, ex dispositione cum inclinatione ad contrarium et sine ea 2, d. 18, q. 1, 2, c. | 3, d. 22, q. 3, art. 2, q. 2, c.

13 Motus reducitur ad genus sui termini, inquantum procedit de potentia ad actum, quia terminus est in motu in potentia | 3a q. 62, 4, 2m | Poa q. 3, 3, 3m | Anima. 7, 3m. * Actio 56. Adaequari 1. Aeternitas 14, 20, 27, 36. Agens 21, etc. 45. Amor 178, 204, 205, 206, 226, 250, 251, 253. Annihilatio 1, 2. Avis 2. Bonitas 39. Concupiscibilis 5, etc. 10, 11. Contrarium 25. Corruptum 2. Creatio 8, etc. Creatura 23, 34. Dispositio 5, etc. Divisio 17, etc. Dubitatio 1. Ens 15. Ex o. Fides 90, 108, etc. Fieri 1, 8, 9. Finis 6, 118, 119. Generatio 7, 19, 24, 32, 70. Ignis 7.

14 Motus reducitur ad genus sui termini, quo ad substantiam suam, licet ponatur in praedicamento passionis, inquantum importat ordinationem moventis et mobilis 3a q. 62, 4, 2m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 2, 1m | Poa q. 3, 3, 3m | Phy. 3, lect. 5, fi. 1. * Illuminatio 1, etc.

15 Motus abstrahit ab utroque termino, scilicet ab agente et patiente 2, d. 40, 4. 1m | Phy. 3, lect. 4, fi. etc. * Imago 11, 12. Instans 6, etc. 22, etc. Intellectus 213. Intensio 3. Intentio 10. Justificatio 5, 6. Medium 3, etc. Memoria 11.

16 Impossibile est, motum esse in aliquo genere, cujus specierum ratio consistit in indivisibili, ut substantia et situs. Phy. 4, lect. 7, prin° * Mutatio 4. Natura 15, etc. Naturale 8, 10. Nihil 1, 4. Numerus 18. Operatio 113. Passio 19. Physica 5. Pollutio 1, 6, 7. Principiatum 1. Processio 1, etc. Qualitas 7, etc. 14. Quando 2.

17 Nullus motus denominatur a subjecto, sed a termino 3a q. 35, 1, 2m. * Quantitas 18, 27, 32.

MOTUS

18 Terminus motus duplex: scilicet res ad quam tendit et quies in ea. Et uterque duplex: scilicet totius et partis 1a q. 5, 6, c. | 1-2, q. 11, 3, c. | q. 12, 2, o. * Quies 1, etc. Relatio 53. Scientia 96. Seraphin 2. Spes 2, 17.

19 Ad hoc quod aliquid sit terminus motus, requiruntur duo: scilicet quod habeat speciem, non autem quod sit in via ad speciem, et quod sit integrum. Ethi. lect. 9, prin°. * Successio o. Tempus 4. 7. Transubstantiatio. Vox 4.

20 Unitas cujuslibet motus consideratur principaliter ex termino. Poster. lect. 41, me°.

21 Unius motus non possunt esse plures termini ex eadem parte, nisi subordinati 1-2, q. 12, 3. 2m.

22 Abjectio termini a quo et introductio termini ad quem, sunt unus motus et duplex mutatio. Verit. q. 28, 1, 6, c. Alteratio 6.

23 Motus sumit speciem a termino, sed a principio habet quod sit motus naturalis. Cg. 2, c° 17, 2m | Poa q. 6, 4, 8, c. Divisio 19.

24 Motus ratione suae speciei, requirit terminum a quo et terminum ad quem 4, d. 12, q. 1, a. 3, q. 2, c.

25 Motus accipit speciem a termino ad quem, non autem a termino a quo 1a q. 23, 1, 3m. * Natura 15, etc. 19, etc.

26 Omnium motuum corporalium, subjectum primum est unum et fines sunt diversi; sed in motibus spiritualibus est e converso. Cg. 3, c° 58, fi.

27 Subjectum motus, est ens completum, idest ens in actu; subjectum vero mutationis, est ens in potentia 2, d. 1, q. 1, 2, c. | Poa q. 3, 2, c. * Actio 4, 33, 36, 49, 50, 51, 67, 72, 111, 112, 121, 122. Actus 168. Amicitia 10. Amor 168, 259, 276. Aquila 1.

28 Motus existentis in potentia est propter indigentiam suam, non autem motus existentis in actu, sed est propter indigentiam alterius 1a q. 58, 2, 3m.

29 Motus est actus imperfecti, sed operatio est actus perfecti 1a q. 18, 1, c. | 3, 1m | q. 53, 1, 2m | q. 56. 1, 3m | q. 58, 1, 1m | q. 59, 1. 3m | q. 73, 2, c. | 1, d. 4, q. 1, 1, 1m | d. 7, q. 1, 1, 3m | d. 37, q. 4, 1, 1m | 2, d. 11, q. 1, 1, c. | Anima. lect. 6, fi. | lect. 10, me°. * Contrarium 25. Fieri 1, 8, 9. Ignis 7. Numerus 18. Primi o.

30 In motu discreto, potest dici aliquid moveri in termino a quo, et in termino ad quem et in quolibet ubi in quo est mobile, quia successio diversorum ubi dicitur motus; non autem in motu continuo 1a q. 53, 1, 1m | 3, 3m.

31 Quaelibet pars motus continui, est motus; non autem in motu discreto 1, d. 37, q. 4, 1, 3m | 2, 2m.

32 Quando ex una causa proveniunt multi motus, tantum primus motus respicit necessario illud principalius, quod respicit causa: ceteri vero respiciunt principalius quod convenit ei secundum propriam rationem 1-2, q. 36, 1, 3m.

33 Motus, et partes ejus, differunt specie: quia forma totius et formae partium, differunt specie. Virt. q. 5, 4, c. | Ethi. 10, lect. 5, me°.

34 Motus qui fiunt per diversa organa, differunt specie, ut ambulatio et volatio. Ethi. 10, lect. 5, me° | Meta. 10, lect. 11, prin°.

35 Oppositum videtur dicere. Phy. 7, lect. 8, prin°.

36 Motus aquae differt specie a motu terrae, et motus aeris a motu ignis; quia unus motus simplex, est tantum unius corporis simplicis, et e converso. Cae. lect. 4, prin°.

37 Motus dupliciter comparantur ad instrumenta, per quae fiunt motus: scilicet ut ad principia activa, et ut ad subjecta. Verit. q. 22, 10, 2m.

38 Ante quodlibet mutatum esse, est moveri 1, d. 37, q. 4, 2, 2m. Aer 2, 10, 11. Anima.

39 Philosophi secundum ordinem mobilium, posuerunt ordinem substantiarum separatarum 4, d. 45, q. 1, a. 1, q. 1, c.

40 In nullo motu praeter alterationem, abjicitur vel imprimitur aliquid in mobili 3, d. 15, q. 2, a. 1, q. 1, c.

41 Nomen motus et distantiae, et omnium hujusmodi, derivatum est a motu locali ad omnes alios motus 1-2, q. 7, 1, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 4, q. 3, c. | Poa q. 10, 1, c. prin°. * Appetitus 17, 19, 26, 33, 50, 56, etc. 66, 67, 71, 72, 75, 86. Calor 2, 3, 7. Continuum 3.

42 Sine motu locali, nullus alius motus potest esse. Cg. 3, c° 82, 5m | Meta. 12, lect. 8, fi.

43 Motus localis est causa aliorum motuum. Quol. 3, 6, 2. * Daemon 112, etc. Descendere 10.

44 In motu locali includuntur omnes alii motus, ut in causa, propter primum motum: quia est causa omnis motus corporalis 1, d. 8, q. 3, 3, 3m | Phy. 4, lect. 17, prin°. * Duratio 2. Eucharistia 118. Ex 4. Forma 133.

45 Motus localis est perfectior ceteris motibus 1a q. 110, 3, c. | 2-2, q. 180, 6, c. | 2, d. 12, 1, 5m | Cg. 3, c° 82, 5m | Poa q. 6, 3, c. | Ma. q. 16, 10, 1m | Phy. 8, lect. 14, fi. 1. * Generatio 22. Illuminatio 1, etc. Infinitum 25. Invidia 4. Locus 22, etc.

46 Motus localis est primus 1a q. 67, 2, 3m | 2-2, q. 180, 6, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 4, q. 3, c. | Cg. 3, c° 82, 5m | 102, fi. | Poa q. 6, 3, c. | Ma. q. 16, 10, c. | Phy. 4, lect. 17, me° | lib. 8, lect. 14, o. * Luna 3. Mensura 18. Meritum 80. Mundus 7. Natura 19, etc.

MOTUS

4. Unctio 22. Unio 3. Unitas 35, etc. Universale 14, 24. Universum 6. Usura 29, 87, 178, 188, 226, 300. Uxor. Verbum 19, 21. Veritas 40, 45. Vinum 4. Virginitas 35. Virtus 113, 114, 124. Vita 41.

Multum. Agricultura 3. Amicitia 24. Angelus 58, 503. Apostoli 27. Assimilatio 12. Augmentum 16. Auctoritas 3. Beatitudo 68. Cete 7. Debitum 18. Densitas 1. Deus 198. Eleemosyna 28. Eucharistia 228. Finis 16. Gratia 43, 124. Insensibilitas 2. Intellectualis 9. Invidia 10. Ira 24, 42. Lycurgus. Misericordia 18. Mors 7. Multitudo. Pax 12. Peccatum 230. Pluvia 4. Potus. Sacerdos 17. Scientia 80. Spes 35. Tarditas 1. Taurus. Temperantia 6. Timor 22. Usura 148, 299, 300. Venus 2.

1 **MULUS** est piger, non currens et luxuriosus, licet non generet, et omnia indifferenter portat. Psal. 31, fi.

2 Mulus potest generari ex equo et asina: quia sunt ejusdem generis proximi, licet differant specie. Verit. q. 3, 8, 4m | Poª q. 3, 8, 16m | Meta. 7, lect. 7, fi. * Equus 1.

Mundana quaelibet reducuntur ad tria: scilicet ad honores, ad divitias et ad delitias 1-2, q. 108, 3, 4m | 4, c. * Advena 2. Amor 286, 287. Aqua 5. Festum 13. Lex 172. Oratio 20. Papa 1, 6, etc. Religio 86, 87. Timor 45, 52, etc. 63. 64. Vestis 6. Vinculum 2.

Mundare. Doctrina 5. Fides 106. Lavare. Lepra 1. Maria 18. Purificatio. Sacerdos 17, 20, etc. Sacramentum 112. Verbum 74. Vestis 2.

1 **MUNDITIA** cordis duplex: scilicet ab affectionibus inordinatis per virtutes et dona appetitus, et a phantasmatibus et erroribus per donum intellectus. Et haec est completiva visionis Dei. Prima autem disponit ad eam 2-2, q. 8, 7, o. * Animal 74, etc. Aqua 3, 4. Baptismus 59, 203, 250. Beatitudo 158, etc. Cibus 6, 10. Circumcisio 47, etc. Conscientia 20. Daemon 89. Emundatio. Eucharistia 191. Gratus 2. Lepra o. Oratio 20. Piscina o. Reverentia 5. Sacerdos 17, 20, etc. Sanctificatio 3, 6. Sanctitas 2, 5, 6. Sanctus o. Temperantia 20. Vestis 2. Virtus 240, 241.

2 Omnia sunt munda secundum naturam, sed quaedam sunt immunda secundum significationem. Rom. 14, lect. 2, prinº | lect. 3, prinº | Titum lect. 4, meº.

1 **MUNDUS** aliquando sumitur pro continentia visibilium tantum, et ita inter creaturas mundi quas homo excellit, non computatur angelus 1, d. 3, L. 1. * Abjectus. Adam 77. Afflictio. Agere 19. Angelus 3, etc. Anima 72. Apostoli 6, 15.

2 Sicut omnes res ut completae, dicuntur unus mundus, vel unum universum, sic res ut informes, dicuntur una materia informis 2, d. 12, 1, 2m | 4, 1m. * Aristoteles 7, 8. Benedictus o. Cereus 1. Daemon 57, 108. Ecclesia 12.

3 Mundus tripliciter dicitur: scilicet mundus ratione suae creationis, perfectionis et perversitatis. Ma. q. 16, 2, 2m | 3m | Jo. lect. 5, meº * Evangelium 2. Gloria 24. Homo 16, 17. Idolatria 4. Ignis 12, 13. Luxuria 16. Mel 1. Meretrix 1.

4 Aliquid est in mundo tripliciter: scilicet ut in loco, ut in toto, et ut in effectu. Jo. lect. 5, meº. * Missio 36. Mundana. Munditia o. Odium 14. Oratio 20. Orbis. Papa 8. Pax 28. Phase. Planetae. Potestas 18. Princeps 8, 25.

5 Esse in saeculo vel in mundo, dicitur dupliciter: scilicet secundum praesentiam corporalem et secundum affectum mentis 2-2, q. 188, 2, 3m. * Purgatio 5, 6. Ratio 14. Religio 73, 74. Saeculum. Scenopegia. Sinistrum 2. Stultitia 4. Templum 9. Tentare 2, 23. Theologia 13. Timor 45, 52, etc. Universum o. Verbum 72. Vestis 6. Via 6. Visio 15.

6 Mundus est necessario unus 1ª q. 47, 3, o. | Poª q. 3, 16, 1m | Meta. 12, lect. 10, fi. | Cae. lect. 16. Usque lect. 22.

7 Philosophi probant, quod si essent plures mundi, oporteret esse plures primos motus et plura tempora 1, d. 37, q. 4, 3, c.

8 Ratio naturalis non potest reddi distantiae, quantitatis et figurae partium mundi 1, d. 43, q. 2, 1, c, fi. | Opus. 3, cº 97 | Causis lect. 11, fi. | Job 5, lect. 2, prinº. * Christus 87, 169, 170, 198.

9 Mundus factus est propter hominem 4, d. 47, q. 2, a. 1, q. 1, c.

10 Oppositum videtur dicere 2, d. 1, q. 2, 3, o.

11 Mundus factus est propter hominem aliquo modo, non quidem ut principaliter intentum, sed ut omnia sint ei utilia 2, d. 1, q. 2, 3, o. | 4, d. 47, q. 2, a. 1, q. 1, c. | d. 48, q. 2, 1, c. | 3, 3m | 6m | Cg. 3, cº 112, fi. | Libº 4, cº 55, 3m | cº fi. 1m | 4m.

12 Mundus non est factus a casu, sed a solo Deo 1ª q. 15, 1, o. | q. 47, 1, o. | q. 103, 1, o. | Opus. 3, cº 99 | 101. * Aequinoctiali. Aetas 1, etc. Deus 49, 413, 415, etc. Fieri 5. Gloria 24.

13 Mundus habet esse post non esse, ex sola voluntate Dei 1ª q. 46, 2, o. | 2, d. 1, q. 1, 5, c. | d. 2, q. 1, 3, c. prinº | Cg. 2, cº 34 | 37, fi. | Poª q. 3, 17, o. | Quol. 3, 31, c. | Cae. lect. 6, meº etc. * Haeresis 46, 82, 104. Instans 14, 21, 22.

14 Antequam esset, possibile erat mundum esse potentia Dei, non autem potentia materiae 1ª q. 9, 2, c. | q. 46, 1, 1m | 2, d. 1, q. 1, 2, 1m | 5, 4m | Cg. 2, cº 36, 3m | Poª q. 3, 1, 2m | 14, c. | 6m | 17, 10m | q. 5, 3, c. | Quol. 5, 1, c. | Opus. 3, cº 98 | Opus. 27, o.

15 Deus praecessit mundum duratione aeternitatis: non autem duratione temporis 1ª q. 46, 1, 8m | 2, d. 1, q. 1, 5, 7m | Poª q. 3, 14, 6m | 17, 20m. * Judicium 35, 73. Lex 146, 147, 148. Missio 36. Pax 12.

16 Si mundus semper fuisset, non aequaretur Deo in duratione 1ª q 46, 2, 5m | d. 2, 1, q. 1, 5, 2m | Poª q. 3, 14. 2m | 10m | Opus. 27, fi. * Perfectio 12, etc. Potestas 18. Praedicare 17, 22. Providentia 46. Resurrectio 4, 41.

17 Mundus habet talem dimensionem et talem durationem, ex sola voluntate Dei 2, d. 2, q. 1, 3, c. prinº | Poª q. 3, 14, 15m | 17, o. | q. 5, 5, 6, o. | Opus. 3, cº 97 | Causis lect. 11, fi. | Cae. lect. 6, meº. * Rex 4. Sepultura 10. Status 14, 15.

18 Mundus finietur a Deo, nulla creatura cooperante, sicut etiam incepit 4, d. 47, q. 1, a. 1, q. 3, c. Cooperari 3. * Terra 1, 3. Timor 45, 52, etc. Varro.

19 Mundus necessario gubernatur ab uno, scilicet a Deo 1ª q. 103, 1, 3, o. | 1-2, q. 91, 1, c. | 2, d. 1, q. 1, 1, o. | Cg. 3, cº 64 | Verit. q. 5, 2, o. | 3, c.

20 Facillima via ad ostendendum Deum esse et omnia esse ab eo, est ex suppositione novitatis mundi 1ª q. 46, 1, 6m | 2, d. 2, q. 1, 3, 2m | Cg. 1, cº 13 | Libº 2, cº 37, fi. | Poª q. 3, 17, 8m | q. 5, 4, 4m | Meta. 12, lect. 5, fi. | Phy. 8, lect. 1, fi. * Angelus 3, etc. Aristoteles 7, 8. Caelum 72, 115, etc.

21 Rationes falsae, arguentes aeternitatem mundi ponuntur. Cg. 2, cº 32 | 33 | 34. * Claritas 1, 3. Damnatio 39.

22 Solutiones earum ponuntur 1ª q. 46, 1, o. | Cg. 2, cº 35 | 36 | 37 | Causis lect. 11, fi. | Meta. 12, lect. 5, fi. | Libº 8, lect. 2, o. | Cae. lect. 6, meº | lect. 29, fi. | Gen. lect. 7. * Aeternitas 12, 13, 39.

23 Rationes aliquae valent ad improbandum aeternitatem mundi et aliquae non valent. Cg. 2, cº 37.

24 Si mundus esset aeternus, sequeretur necessario animas esse infinitas, vel animam pluries uniri diversis corporibus, vel esse unum intellectum omnium hominum 1ª q. 46, 2, 8m | 2, d. 1, q. 1, 5, 20m | Cg. 2, cº 80, 3m.

25 Numerus annorum mundi, non potest probari demonstrative 4, d. 43, a. 3, q. 2, c. | Quol. 3, 31, o.

26 Novitas vel aeternitas mundi, non potest probari demonstrative 1ª q. 46, 1, 2, o. | 2, d. 1, q. 1, 5, o. d. 2, q. 1, 3, c. prinº | Cg. 2, cº 31, usque 38 | Poª q. 3, 17, o. | Quol. 3, 31, o. | Quol. 12, 8, o. | Opus. 3, cº 97 | Opus. 60, fi. | Opus. 72, q. 14 | Phy. 8, lect. 2, fi. * Haeresis 46, 82, 104. Ignis 11, etc. Incarnari 15. Innovatio. Lex 146, etc. Poena 74.

27 Aristoteles non intendit demonstrare aeternitatem mundi, sed disputative tantum procedere 1ª q. 46, 1, c. | 2, d. 1, q. 1, 5, c. | Poª q. 3, 17, c. fi. | Meta. 12, lect. 5, fi. | Cae. 2, lect. 1, prinº 1, fi.

28 Oppositum videtur dicere. Jo. lect. 1, fi. | Meta. 12, lect. 5, fi. | Phy. 8, lect. 8.

29 Ante mundum fuit tempus, intelligunt secundum imaginationem tantum 1ª q. 46, 2, 8m | 1, d. 19, L. 1, prinº | 2, d. 1, q. 1, 5, 7m | 13m | d. 2, q. 1, 3, 5m | Cg. 2, cº 35, 6m | Poª q. 3, 1, 10m | 2, c. | 14, 6m | 17, 20m | 19, 5m | Opus. 3, cº 95, fi. | Meta. 12, lect. 5, fi. * Praedicare 17, 22. Sacramentum 61. Vita 28.

30 Opiniones Aristotelis, Platonis, Democriti, Empedoclis et Anaxagorae, de productione mundi, omnes sunt haereticae 2, d. 1, q. 2, 5, c. prinº | Phy. 8, lect. 2, o. | Gen. lect. 7 | Quol. 5, 1, o.

Munitio. Castra. Matrimonium 1. Princeps 19.

Munium. Caerimonia. Matrimonium 1. Officium 1, etc.

1 **MUNUS** Deo oblatum quadruplex: scilicet ferventis dilectionis, devotae orationis, perfectae operationis et debitae oblationis. Isa. 18, fi.

2 Munus datum vel acceptum pro re spirituali, quasi pretium ejus, est simonia; non autem quasi stipendium. Et est triplex munus: scilicet munus a manu, a lingua et ad obsequio 2-2, q. 78, 2, 3m | q. 100, 2, 2m | 5. o. | 4, d. 25, q. 3, a. 2, q. 1, 4m | a. 3, o. | Quol. 5, 23, b. Simonia 1, etc. * Adoratio 14. Character 21. Dilatari. Donum o. Haereditas 1. Magi 4. Oblatio 5. Preces. Pulchritudo 12. Religio 49. Simonia 8, 17. Usura 69, 70, 267, 170.

3 Munus a lingua duplex: scilicet vel in actu ejus, ut laus et preces, vel ut initium ab ea, ut favor et amicitia 4, d. 25, q. 3, 3, 4m.

Murmur. Synderesis 5, etc.

Murus. Judaei 31. Violatio.

Museus. Poetica 3.

1 **MUSICA** immutat affectum hominis tripliciter: scilicet per cantum doristicum: idest per primum vel secundum tonum ad firmitatem: per phrigium, idest per tertium tonum et quartum ad dulcedinem; et ad alta per hypolidium, idest per quintum et sextum tonum. Alii vero additi sunt postea. Tibia et tuba faciunt primum. Lyra et viola faciunt secundum: sed tertium faciunt psalterium et cytharu. Psal. 32, prinº b. * Ambrosius 1. Arithmetica 1. Cantus o. Medium 1.

2 Instrumenta musica et cantus, erant in veteri Testamento; sed ecclesia assumpsit secundum: quia morale est. Non autem assumpsit primum: quia instrumenta illa figuralia sunt et nimis occupant animum et ipsum movent ad corporalem delectationem. Ideo sunt contra sapientiam. Et ideo subtrahuntur in ecclesia instrumenta musica, ut a corporalibus retrahantur divi-

NATIVITAS

2 Nativitas duplex: scilicet in utero idest conceptio, et extra [ute-rum 3, d. 3, q. 1, a. 1, q. 3, 2m | d. 8, 1, 6m | 4, d. 42, q. 1, 2, 1m. * Eucharistia 209. Fatum 1. Fides 59. Filiatio 5, 6, 17. Fortuna 7, 8, 9. Generatio 3, 34, 35, 91. Haeresis 10, 36.

3 Nativitas attribuitur alicui dupliciter: scilicet ut subjecto nascenti, et ut termino. Primum convenit tantum supposito, secundum autem formae et naturae 3ª q. 35, 1, c. | 2, c. | 3m | 4, c. | 3, d. 8, 2, 3, o. * Imaginatio 3. Invidia 12. Judaei 24. Legitimatio 1. Maria 5, 10, 11, 12, 13. Matrimonium 1, 47. Mulier 3, 5, 9, 10. Mutus. Nasci. Natum. Natura 1, 21. Naturale 5. Nomen 14. Pars 8. Periculum 1. Praeceptum 137. Primogenitus 1. Processio 32, 46.

4 Esse, fieri, et nasci proprie, convenit tantum subsistenti, sed convenit formis consequenter, accidentibus autem per accidens 3ª q. 35, 1, o. | 3, d. 8, 2, o. * Prophetia 56. Puer 6, etc. 17. Semen 13, 21. Servitus 9, 10. Verbum 24.

5 Nasci et oriri, convenit omni et soli viventi generabili, sed secundum similitudinem convenit accidenti, aquae, et soli 1ª q. q. 27, 2, c. | 3, d. 8. 1, o. | Meta. 5, lect. 5, prinº.

6 Fructus arborum, capilli, ova, et hujusmodi, dicuntur nasci, sed non dicuntur filii 1ª q. 27, 2, c. | 3ª q. 32, 3, c. | 3, d. 4, L. | d. 8, 1, 5m | 2, 1m.

7 Nativitas hominis in die, melior est secundum astrologos, quam nativitas in nocte. Job 3, lect. 1, meº.

8 De Christi nativitate propheta mystice ponit tria: scilicet primo nativitatis principium, quod est triplex: scilicet caelum rorans, quasi principium effectivum scilicet per opera trium personarum; quia Pater ibi operatur, Filium mittendo, Filius carnem assumendo, et Spiritus sanctus conceptionem faciendo. Secundum principium nativitatis Christi, est nubes pluens, quod est principium praeparativum, in quo accipitur annuntiantis angeli officium, prophetarum vaticinium, et justorum desiderium. Tertium principium nativitatis ejus, est terra germinans, quod est principium susceptivum, scilicet Beata Virgo, cujus aperitur affectus, ad inveniendum gratiae privilegium, intellectus ad credendum angeli verbum, et uterus ad concipiendum Dei Filium. Isa. 45, fi.

9 Secundo propheta ponit nativitatis Christi ortum, qui comparatur rori, pluviae, et germini: quia Christus est ros ad refrigerandum, pluvia ad fecundandum, et germen ad fructificandum. Isa. 45, fi.

10 Tertio propheta ponit nativitatis Christi fructum, qui est justitia, quae cum Christo oritur tripliciter: scilicet quia eam opere implevit, sermone docuit, et eam nobis in munere dedit. Isa. 45, fi. * Abraham 19, 20.

11 Nativitas Christi ex parte matris fuit naturalis, sed ex parte operationis Spiritus sancti, fuit miraculosa. Unde beata Virgo est vera et naturalis mater Christi 3ª q. 35, 3, 2m fi.

12 Christus potest dici bis natus 3ª q. 35, 2, 4m | 1, d. 14, q. 1, 2, 4m | 3, d. 8, a. 4, q. 2, o. Conceptio 33. * Actus 195. Assumere o.

13 Nativitas Christi duplex: scilicet nativitas aeterna a Patre, et nativitas temporali a matre 3ª q. 35, 2, o. | 5, c. | 1, d. 14, q. 1, 2, 4m | 3, d. 8, a. 4, q. 1, o. | Unio 2, 16m. * Dolor 42. Filiatio 5, 6, 17. Generatio 51, etc.

14 Christus non fuit subjectus tempori in nascendo, sicut ceteri homines; sed elegit tempus quo convenientissime nasceretur 3ª q. 35, 8, o.

15 Christus natus est nocte: quia venit ad tenebras infirmitatis nostrae 3ª q. 83, 2, 2m | 4m. * Genitus 2, 3.

16 Christus natus est in Judaea, anno quadragesimosecundo imperii Octaviani, completa hebdomada septuagesimanona, cessante in Judaea regno et sacerdotio. Opus. 20, libº 3, cº 12, fi. * Haeresis 36. Imperator 6. Miraculum 18, 19.

17 Christus voluit nasci in Bethlehem, propter tria: non autem in Jerusalem, nec Romae, nec Nazareth 3ª q. 35, 7, o. | q. 46, 10, 1m | Mat. 2. prinº | Nazareth. * Musa 17, 21, 22. Notio 14. Obstetrix 1. Pax 22.

18 Christus voluit nasci de populo Judaeorum: quia decebat eum nasci ex populo pollente speciali praerogativa sanctitatis 1-2, q. 98, 4, c. | 1m | 5, c. | 3ª q. 4, 6, 3m. * Christus 69, 170. Processio 32, 54. Sacerdos 15.

19 Christus nasci debuit ex virgine 3ª d. 12, q. 3, a. 2, q. 1, o. | Cg. 4, cº 45 | Opus. 3, cº 221 | Opus. 60, cº 7 | Mat. 1, meº.

20 Christus natus est per genitalia Beatae Virginis, dummodo per hoc, perfectioni virtutis virgineae nihil subtrahatur, secundum Hieronymum contra Helvidium. Et cum dicit Ambrosius, quod Christus aperuit matris suae vulvam, hoc dicit exponens illud, quod evangelista de lege induxit. Quod quidem ut Beda dicit, consuetae nativitatis more loquitur, non quod Dominus sacri ventris ostium, quod ingressus sanctificaverat, egressus devirginasse credendus sit. Unde illa adapertio, non significat reserationem communem claustri pudoris virginei, sed solum exitum prolis de utero matris 3ª q. 28, 2, 1m | q. 35, 6, c. | 4, d. 30, q. 2, 3, a. 7, 7m | Quol. 6, 18, b. | c.

NATURA

21 Natura divina nullo modo debet dici nata de Virgine, nisi natura divina sumatur improprie scilicet pro persona 3, d. 8, 3, o.

22 Natura humana in Christo, non est nata, sed est accepta per generationem: divina vero natura, nullo modo, nisi improprie supponat, scilicet pro persona 3, d. 8, 2, 3, o. | Opus. 1, cº 17.

23 Nativitas Christi, non debuit omnibus manifestari, sicut adventus ejus, nec tantum parentibus, nec omnibus occultari 3ª q. 36, 1, 2, o. | q. 39, 8, 3m.

24 Electi sunt convenienter aliqui, de qualibet conditione hominum, quibus ostenderetur primo nativitas Christi 3ª q. 36, 3, o.

25 Christus manifestavit nativitatem suam, primo per alias creaturas, secundo autem per seipsum 3ª q. 36, 4, o.

26 Nativitas Christi ostensa fuit per signa convenientia: scilicet per angelos, per stellam, et per inspirationem 3ª q. 36, 5, o. | Opus. 60, cº 7. Stella 7, 8.

27 Nativitas Christi fuit ostensa convenienti ordine: scilicet primo pastoribus, secundo Magis, tertio Simeoni et Annae 3ª q. 36, 3, 6, o.

28 Quando Christus natus est, oleum fluxit Romae, et in Hispania apparuerunt tres soles paulatim uniti 3ª q. 36, 3, 3m.

29 Ostensa nativitate Christi, Herodes turbatur ad dignitatem Christi, in figuram judiciariae potestatis ejus, et in figuram delectationis diaboli: sed Judaei turbantur, quia iniqui erant, et adulantes 3ª q. 36, 2, 3m.

Natum. Agere 22. Anima 227, 252, 286. Animal 36, 48. Apprehensio 5. Aptitudo. Audacia 12. Bonitas 78. Capax. Desperatio 14. Electio 18. Falsitas 15. Habilitas o. Idoneus o. Mixtio 2. Privatio 7, 9, etc. Universale 24. Vita 4.

1 NATURA dicitur a nascendo 1ª q. 29, 1, 4m | 3ª q. 2, 1, c. | 3, d. 5, q. 1, 2, c. | Cg. 4, cº 35. * Abraham 6. Abstractio 6. Accidens 6, 21, 29, 30, 65, 67, 98, 108. Accidentaliter 5. Actio 41, 42, 43, 44, 67, 96, 104. Actus 166, 184, 189. Adam 5, 51, 64, 79, 82, 94. Addere 1. Adventus 6. Adulterium 7, 9. Agens 13, etc. Alius o. Alteratio 10. Amicitia 25. Amor 3, 27, 31, 70, etc. 88, etc. Angelus 331, etc. Anima 34, 87, 119, 203, 233, 238, 251, 271, 272, 294, 295, 327, 360. Animal 1, 28, 31, 43, 60, 68. Apollinaris 2, etc. Apostoli 31. Apparere 1, 9. Appetitus 3, 40. Approximatio o. Aranea 2.

2 Natura est ratio artis divinae, indita rebus; qua moventur ad suos fines. Cg. 3, cº 3 | Phy. 2 lect. 4, meº 4, fi. | Lect. 12, fi. * Ars 20, etc. 25, 27, 30, 31, 38. Ascendere 2, 3. Assimilatio 1. 7, 11. Assumere 4, 5, 8, 21, etc. Attingere 1, 2. Avaritia 10. Auxilium 2, 3. Baptismus 58, 60, 201, 202. Barbarus 2. Beatitudo 8, 13, 124. Benefacere. Blasphemia. Bonitas. Charitas 40, 109, 138. Calor 10, 11. Campsoria 5, 7, 9. Carentia. Caro 1, 4. Causa 3, 80. Certitudo 9, 13, 19. Caelum 6, 9, etc. 157. Circumcisio 47. Clausio. Cogitatio 5. Coitus 3. Comedere 1, 3. Compositio 5. Commune 1, etc. Communicabile 1. Communicatio 1. Concupiscentia 6, etc. Conjunctio 8. Consanguinitas 2, 10. Conservatio 1, 13. Consuetudo 1. Contemplatio 7. Contritio 9, 32. Convenientia 1. Conversio 2, 12. Corpus 4, 53, 58, 59. Corruptio 10, 15. Creatio 1, 2, 13, 43. Creatura 15, 19, 20. Credere 14, 15, 30. Cultus 3. Damnatio 6. Datio 16. Debilitatio. Defectus 4, 6, 15, 16.

3 Natura non est serva, nec est domina, sed persona est serva vel domina, ratione naturae 3ª q. 20, 1, 2m | 2, o. * Aequalitas 15, 18, 23. Aestimativa 3. Aetas 5. Delectatio 3, 5, 26, 64, 75, 111. Descendere 12. Deus 32, etc. 66, 67, 79, 123, 194, 201, 242, 266, 275, 316, 328, 408, 411, 422, 437, etc. Dicere 8, 9. Differentia 1, 6. Differre 4, 5. Dispositio 26, 32, 33. Distinctio 13. Divinatio 16. Docilitas 2. Dolor 25, 33. Dominium 16. Ebrietas 3. Effectus 2. Electio 30. Ens 4, 5, 16. Esse 1, etc. 65, etc. 71, etc. Essentia 2, 5, etc. Eucharistia 133. Exaltatio 1. Exclusio 6. Excommunicatio 10. Heva 1.

4 Tota natura comparatur Deo, ut instrumentum agenti principali 1-2, q. 1, 2, c. | q. 6, 1, 3m | 4, d. 5, q. 1, 2, c. | Cg. 1, cº 44, 4m | Libº 2, cº 87, 3m | Libº 3, cº 100, 2m | 5m | Poª q. 3, 7, c. | 9, 21m | Job. 9, lect. 1, meº | cº 10, lect. 1, fi. * Factum 1. Femina 3. Femininum o. Filiatio 7, 8, 30. Finis 60, 93, 94, 126, etc. Fomes 14. Forma 7, etc. 140. Fortuna 2. Frater 1. Futurum 6, 7. Generatio 5, 34, 38, etc. 56, 59. Genus 3, 8, 10, 26, 32, 38. Gloria 17, 22. Gratia 15, etc. Grave 3, 4. Haeresis 77, 85, 90, 91, 105, 141. Homo 2, 5, 7, 8, 10. Humanitas 2. Humidum 1.

5 Non omne quod habet creatura a Deo, est ei naturale: sed solum inditum ei, instituendo naturam. Verit. q. 2, 7, 10m. Idea 21. Ignis 7, 8. Ignorantia 16. Imaginatio 2. Imago 10, 32. 40. Impeccabilis o. Imperare 15. Imprimere 3. In 9, 10, 27. Inclinatio o. Inditum. Individuum 10, 14, 16, 41. Jejunium 2, 7, 24, 43, 44, 45. Jesus 1.

6 Quidquid alicui ex natura sua convenit, et non ex alia causa, non est in eo minoratum et deficiens. Cg. 2. cº 15, 2m. * Hypostasis 1, 5. Ingratitudo 6. Innocentia 8, 13. Intellectualis 7, 9. Intellectus 21, etc. 38, 113, 123, 129, 130, 153, 163, 191, 198. Intensio 1. Intentio 1. Judicium 43, 59, etc. Jus o. Justitia 13, 65,

NATURALE

OCCASIO

ODIUM

482, etc. Auditor 2. Concupiscentia 3. Damnatio 30, 31. Daemon 51.

3 Odium potest esse prima passio, non autem potest esse primum peccatum, sed ultimum 2-2, q. 34, 5, o. | 6, c. | 2, d. 5, q. 1, 3, 2^m.

4 Omne odium in proximum quo ad naturam vel gratiam est peccatum, non autem odium in proximum quo ad culpam 2-2, q. 25, 6, o. | q. 34, 3, o. | Psal. 24, fi. * Desiderium 8. Detractio 3. Dolor 23. Excommunicatio 11. Fortitudo 24.

5 Odium est maximum peccatum contra proximum, quo ad inordinationem peccantis, sed actus exterior est maximum peccatum, quo ad nocumentum 2-2, q. 34, 4, o. * Invidia 5, 7. Ira 18, 62, etc. Passio 39. Scandalum 8. Suspicio 5.

6 Odium est subjective in concupiscibili 1^a q. 81, 2, 3^m | 1-2, q. 23, 1, c. | 2^m | 2, 4, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. fi. | Ma. q. 8, 3,6^m | Anima. 3, lect. 14, me^o 5, fi. Subjective. * Vindicatio 4.

7 Odiens tristatur de quolibet bono inimici, non autem invidens; sed tantum de bono in quo excellit inimicus. Ma. q. 10, 2, 1^m.

8 Bonum sub ratione boni non potest odiri, nec in universali, nec in particulari. Sed verum et ens, possunt odiri in particulari tripliciter: scilicet ut verum est causaliter et originaliter in ipsis rebus, vel ut est in cognitione ipsius hominis, vel ut est in intellectu alterius. Non autem possunt odiri in universali 1-2, q. 29, 5, o. | 2-2 q. 34, 1, c. Bonitas 76. * Delectatio 30. Imperator 2.

9 Sicut bonum est objectum amoris, sic et malum est objectum odii 1-2, q. 29, 1, o. Amor 222, 224. Ira 66. * Ingratitudo 11. Justus 10.

10 Omne impediens a beatitudine, debet odiri 2-2, q. 26, 7, 1^m | q. 34, 3, 1^m | Virt. q. 2, 9, c. | Eph. 5, lect. 9, me^o. * Malum 21. Mors 19. Odibile. Odiosus. Passio 39, 60. Poenitentia 132. Persecutio. Porta 2. Praeceptum 95, 139.

11 Lux non potest odiri ab oculo per se, sed inquantum excaecat oculum infirmum 2, d. 5, L. * Rixa 3, 4, 5. Stultitia 8.

12 Nullus potest se odire, nisi per accidens, scilicet ratione objecti mali quod videtur bonum, vel e converso, et ratione subjecti, quod videtur principale et non est 1-2, q. 29, 4, o. | 2-2, q. 25, 7, o. | 2, d. 42, q. 2, art. 2, q. 2, 2^m | 3, d. 27, L. $prin^o$ | d. 28, 4, 5^m | Psal. 10, fi. | Eph. 5, lect. 9, me^o. * Tribulatio 7. Uxor 20, 22. Veritas 58. Visio 15.

13 Dissonantia est causa odii, et convenientia est causa amoris 1-2, q. 29, 1, 2, 5, c. | 2, d. 5, q. 1, 3, 2^m. * Amicitia 6. Amor 230, c. Damnatio 14, 18. Ira 57, 68, 69. Praeceptum 95. Veritas [illegible].

14 Mundus odit sanctos, idest, mali homines odiunt sanctos triplici de causa: scilicet dissimilis conditionis, displicentis correctionis, et zeli, idest, invidiae. Joan. 15, lect. 4, me^o.

15 Odium convenientius ponitur oriri ex accidia quam ex ira, quia prius et directius oritur odium ex tristitia, ex qua etiam ira causatur 2-2, q. 34, 6, o. | q. 158, 7, 2^m. Ira 68.

16 Deus non potest odiri secundum se. Sed oditur a damnatis et malis, secundum effectus ejus, qui interdum eorum voluntati contrariantur 1^a q. 60, 5, 5^m | 2-2, q. 13, 4, o. | 6, 2^m | q. 34, 1, o. | 2, d. 5, L. | q. 1, 3, 2^m | 4, d. 48, q. 1, 3, 2^m | d. 50, q. 2, art. 1, q. 5, o. | art. 2, q. 2, 1^m | Verit. q. 22, 2, 3^m | q. 28, 5, 2^m | Matth. 13, me^o | Joan. 5, lect. 7, $prin^o$ | c° 15, lect. 5, $prin^o$ | Rom. 8, lect. 2, $prin^o$. * Amor 26, 27, 281. Aversio 22, 23. Damnatio 14. Desperatio 4.

17 Odium et invidia in malis respectu Dei, praesupponunt in Angelo malo, voluntatis pravitatem 2, d. 5, q. 1, 3, 2^m.

18 Odium proximi, est prius odio Dei. Sed dilectio Dei, est prior dilectione proximi 2-2, q. 34, 6, 2^m.

19 Odium Dei, est gravissimum omnium peccatorum. Et est gravius quam infidelitas 1-2, q. 73, 4, 3^m | 2-2, q. 34, 2, o. | q. 39, 2, 3^m. * Invidia 5, 7. Malum 21. Stultitia 8.

20 Odium Dei, maxime est peccatum in Spiritum sanctum, secundum quod peccatum in Spiritum sanctum nominat aliquod genus speciale peccati. Sed odium Dei non numeratur inter species ejus, quia est in omni specie ejus 2-2, q. 34, 2, 1^m.

21 Deus nihil odit nec odire potest aliquid quadruplici ratione: scilicet quia voluntas Dei ad malum inclinari non potest: quia aliis a se, vult ut in eis sit suae bonitatis similitudo: quia a primo ente, omnia alia originem essendi assumunt; et quia omnia agentia, suo modo suos effectus amant. Sed dicitur Deus odire aliquos secundum similitudinem dupliciter: scilicet ex hoc quod Deus amando res, volens earum bonum esse, vult contrarium bono scilicet malum non esse, et ex hoc quod Deus vult aliquod majus bonum, quod esse non potest sine privatione minoris boni, et sic dicitur odire. Cg. 1, c° 96 | 97.

22 Deus odit peccatores, inquantum non vult eis bonum vitae aeternae. Sed amat omnes creaturas, inquantum vult eis aliquod bonum 1^a q. 20, 2, 4^m | q. 23, 3, 1^m | d. 19, a. 5, q. 1, o. | Cg. 3, c° 157, 2^m | c° fi. | Verit. q. 28, 2, c. fi. | Psal. 5, me^o. Amor. * Invidia 5. Ira 71, 72.

1 ODOR non est fumalis evaporatio, quia sentitur a remotissimis a vulturibus 2, d. 2, q. 2, 2, 5^m | 4, d. 44, q. 2, a. 1. q. 4, 3^m | Anima. 2, lect. 20, o. * Ambra. Animal 62. Aquila 1. Baptismus 239, 240.

2 Odor consistit in sicco aereo, aliqualiter contemperato. Sapor autem in humido aqueo aliqualiter digesto. Anima. 2, lect. 19, fi.

3 Differentiae et nomina odorum, sumuntur a saporibus, ut a similibus notioribus. Anima. 2, lect. 19, fi. * Cete 10. Effectus 21.

4 Odores, et soni contrarii, mutuo se impediunt in medio, et a ventis deferuntur, non autem colores. Anima. 2, lect. 20, $prin^o$.

5 Odor erit in corporibus beatorum in summo. Et percipietur ab olfactu, sine aliqua evaporatione 4, d. 44, q. 2, art. 1, q. 4, c. | 3^m. * Elementum 19. Flos 1. Jejunium 44. Passio 14. Sapor. Sensibile 6, 7.

Odorabile. Passio 14.

Odoriferum. Olfactus o. Thurificatio o. Thus o. Vestis 2.

Oeconomica. Commutatio 1. Congregatio 1. Divitiae 5. Imprudentia 2. Jus 21. Legispositiva 3. Moralis 3. Politia 1. Prudentia 46, 47. Scientia 134.

Offendens aliquem peccat contra amicitiam non impendendo affectum debitum. Et peccat contra justitiam, rem debitam subtrahendo 4, d. 14, q. 2, a. 1, q. 2, c. | d. 15, q. 1, a. 1, q. 2, 1^m | a. 3, q. 1, 2^m. * Communicatio 2, 3. Incarcerare. Holocaustum 4. Poenitentia 189, 297.

Offendiculum. Peccatum 159. Scandalum o.

Offensa Dei est infinita ex parte aversionis, sed est finita ex parte conversionis, et nostri actus 1-2, q. 87, 4, c. | 2^m | 3^a q. 1, 2, 2^m | 3, d. 1, q. 1, 2, 5^m | 4, d. 14, q. 2, a. 1, q. 1, 4^m | d. 15, q. 1, 2, 2^m | d. 17, q. 1, a. 3, q. 1, c. | 2^m | q. 2, a. 4, q. 1, 5^m | q. 3, art. 1, q. 1, 2^m | d. 45, q. 1, 3, c. fi. | 6^m | Verit. q. 28, 2, c. | Ma. q. 2, 9, 5^m | 12^m | 15^m | Opus. 3, c° 188. * Abraham 17. Contritio 23. Gratia 157. Justitia 20. Laus 16. Manumissus. Peccatum 48, 187, 189, 297, 360. Poenitentia 12, 21, 69. Scandalum 2. Tribulatio 19.

Offerre. Deus per prius acceptat offerentem, quam ea quae offeruntur 2, d. 26, 3, c. $prin^o$ | Verit. q. 37, 5, c. | 2^a Cor. 8, lect. 1, me^o | Hebr. 11, lect. 2, me^o etc. * Abraham 17, 24. Absolvere 26. Adam 86. Angelus 491, 628. Animal 78, etc. Canis 1. Cultus 8, 9. Decimae 1, etc. Eucharistia 11, etc. 55, 185, 255, 280. Femina. 1. Gratus o. Holocaustum 3. Immolari. Latria 9. Legitimatio 3. Libamina. Lot. 1. Magi 4. Mel o. Moyses 4. Oblatio o. Passio 131. Piscis 4. Subdiaconus 2, 4. Templum 12. Usura 202. Voluntas 64. Votum 3, 40.

Officialis. Angelus 233. Princeps 20, 26.

Officiosum. Commoditas. Matrimonium 2. Mendacium 5, etc. Obstetrix 2.

1 OFFICIUM sapientis duplex: scilicet veritatem Dei meditari et docere, et errores contra eam impugnare. Cg. 1, c° 1, fi. | 1^a Tim. 3, fi. * Abstinentia 3. Adulterium 7. Alleluja. Amictus. Angelus 24, 140, 222, 227, 238, 241, 243, 250, 260, 360, 576, 609, 612. Annexum 1. Apis 3. Apostoli 4. Ars 46. Aureola 19. Baptismus 147. Confessio 97.

2 Omnia officia humana, pertinentia ad singulas personas cum quibuscumque ordinibus angelorum similitudinem habeant, diriguntur per ultimum ordinem, inquantum participat virtutes superiorum. Sed illa officia quae ad multitudinem pertinent, diriguntur per principes vel archangelos. Et ideo homo in praelatione constitutus illuminatur ab angelo inferiori, de his quae ad statum personae suae pertinet, sed ab angelo principe, de his quae spectant ad regimen multitudinis 1^a q. 113, 2, 1^m | 2, d. 11, q. 1, 2, 4^m. Angelus 577, etc. * Contemplatio 10. Correctio 6, 7, 8. Credere 29. Diaconus o. Differentia 25.

3 Omnia officia humana, ex quibus homines licite victum lucrantur, sive manibus, sive pedibus, sive lingua fiant, intelliguntur sub opere manuali 2-2, q. 187, 3, c. * Doctrina 9. Dux. Electio 34. Episcopus 23. Exorcismus 3, 4, 5. Exorcista. Fama 1, 2. Idoneus o. Illegitimus 1, 2. Imaginatio 1. Incarnari 7. Innocentia 13. Jeremias 2.

4 Homo potest invitus compelli ad sumenda officia saecularia, nec dari debent nisi bonis. Opus. 21, c° 3. * Judas 1. Judicium 29, 30. Legatus 2. Manus 3. Matrimonium 1, 2, 11, 14, 16, 95, 99, 120. Miles 6. Militaris.

5 Quilibet obligatur ad exequendum officium quod accepit 3^a q. 67, 8, c. * Militia 3. Minister 2, etc. Moyses 4. Munium. Nuptiae 6. Ordo 79, 83, 92, 96. Peccatum 247. Politia 4. Potestas 17. Praedicare 4. Praedicator 3.

6 Peccatum veniale, non reddit indignum ad aliquod officium exequendum 4, d. 19, q. 2, a. 2, q. 2, 1^m | L. me^o. * Praelatio 3, 7, 10, 16, 18. Prophetia 91. Psalmistatus. Reputare. Sacerdos 43. Sacramentum 47, 66. Satrapae.

7 Quodlibet peccatum mortale reddit indignum ad quodcumque officium spirituale, et ad executionem ejus, manente peccato 4, d. 24, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Quol. 8, 6, c. * Scientia 60, 63, 65, 66. Sepultura 4. Simonia 11, 23, 26.

8 Oppositum videtur dicere scilicet si immineat necessitas 4, d.

OPERATIO

2 Appositum videtur dicere 2-2, q. 184, 2, c. | 1m | 2m | 3, d. 4, L. fi. * Abraham 5. Abscondere 3. Abstinentia 4. Abstractio 21, 29. Accidens 34, 79. Accidia 1. Actio o. Actus o. Adam 64. Adeps 3. Adoratio 8. Adulterium 9. Agens o. Agere o. Agilitas o. Aggredi. Agricultura o. Amicitia 26, 32. Amor 117, 145, 178, 193, 249, 250. Andragathia. Angelus 139, etc. Anima 208, etc. Animal 15. Apis 2. Apostoli 16. Apparere 11. Appetitus 75, 95. Opplicatio 1. Apprehensio 2, 3. Appropriatio 8, etc. 15. Aquila 1.

3 Operatio non recipit speciem ab operante, sed a principio operationis 3a q. 19, 1, 3m | Verit. q. 20, 1, 2m. Anima 2, 7m.

4 Oppositum videtur dicere. Ethi. 10, lect. 5, meo. * Ars 1, 2, 10, etc. 25, etc. Assimilatio 5, 12, 13, 15. Assumere 57. Attingere 3. Attributa 17, 18. Augmentum 22. Aureola 1, 3, 4, 23. Balivus. Baptismus. Beatitudo 1, 3, 28, 49, etc. 78, 80, 89, 127, 138. Beatus 4. Blasphemia 14. Bonitas 4, 5, 21, 48, 50, 64, 104, 143, 187, 296, 247. Caput 3. Catechismus 9. Causa. Cautela. Cerebrum. Certitudo 9. Cessare 1, 2. Chyrothecae. Circulus 3, 4. Circumcisio. Circumstantia 1, etc. Coerimonia 3. Cogitatio 1, 2, 4. Comparatio 1. Comprehendere 2. Communicatio 5, 6, 7. Conceptio 3, 11, 26, 36. Conclusio 1, 5, 6.

5 Omnis operatio motus quidam dicitur 1a q. 73, 2, o. | 2, d. 12, L. fi. | Anima. 2, lect. 1, meo | Poster. lect. 41, prino. * Conjunctio 2. Conservatio 5, 9, 10. Consilium 1, 11. Contemplatio 1, 3, etc. 12, etc. Continentia 18. Conversio 1. Cor 10.

6 Operatio est ultima perfectio rei 1a q. 73, 1, c. | 1-2, q. 3, 2, c. | 1, d. 1, q. 2, 2, 2m | d. 35, 5, c. | 2, d. 15, q. 3, 1, c. fi. | 4, d. 8, q. 1, a. 1, q. 1, 1m | d. 49, q. 1, a. 2, q. 2, c. | Cg. 3, co 113, 1m | Ethi. lect. 10, prino. Finis 2, etc. Perfectio 36. * Corpus 32. Creatura 21, 23, 24. Credere 4, 33. Daemon 53, etc. 96, etc. Dalmatica 3. Damnatio 2, 8. Definitio 37. Delectatio 6, 22, 31, 50, 51, 52, 62, 63, 78. Descendere 9. Deus. Dies 11, etc. Differentia 22. Difficile 2, 5, 9, etc. 19.

7 Perfectio operationis, consistit in tribus: scilicet in objecto, habitu et delectatione 2, d. 38, 2, c. * Aeternitas 41. Dispositio 25, etc. Divinatio 12, 13. Docere 1. Doctor 7. Doctrina 11. Dolus 3, 4. Dominium 4, 5, 6, 7. Donum 24, 33. Dos 4. Duratio 2. Eleemosyna 1. Elementum 6, 18. Episcopatus o. Esse 16, 32, 38, 65, 71, 90, 91. Essentia 5. Eucharistia 38, 82, 111, 166. Eustochia 2. Exemplum 2. Exequutio o. Experientia 7, 8, 11, etc.

8 Perfectio operationis dependet ex quatuor: scilicet ex genere, principio, objecto et forma, idest modo ejus. Cg. 1, co 100, 2m. * Facilitas 2. Falsitas 21. Fecunditas. Felicitas 3. Festum 11, 12. Fides 7, 130. Filiatio 23, 24, 37. Finis 2, 3, 4, 6, 28, 29, 30, 37, 41, etc. 63, 65, 77, 78, 109, 113, 119, 124, 125, 134, etc. Firmitas. Forma 6, 30, 31, 45, 59, 121. Fortitudo 43, etc. 55, 59, 60. Fructus 9, etc. Frui 9. Gazophylacium 2. Generatio 51, 57. Gentilis 3. Phantasia 4. Phantasma 2.

9 Perfectio prima, idest forma se habet ad operationem in duplici ordine: scilicet ut terminus, et ut eliciens 2, d. 37, q. 3, 2, 2m. * Gigantes. Gloria 6, 17. Gratia 5, etc. 25, 26, 32, etc. 68, 70, 84, 85, 90, 115, etc. 162, 166, etc. Gratiarum actio 4. Gratus o. Elias 3. Habitus 1, 2, 11, 12, 16, 24, etc. 32, 37, 47, etc. 53, 54, 59, 61, 77, 81. Haeresis 3, 56, 70, 71, 74, 93, 99, 105, 130, 141, 146, 157. Hieronymus 1. Homo 12, 29, 30, 39, etc. Honor 21. Idea 1, 2, 6, etc. Ignorantia 2, 6. Imperfectio 2. In 8, 9. Incipere 2, etc. Individuum 10, 29. Infidelis 1. Infinitum 23. Jejunium 7, 27.

10 Operatio pluribus modis impediri potest quam perfici: quia non perficitur nisi omnibus ejus causis concurrentibus: sed impeditur per defectum singularum causarum ejus 4, d. 49, q. 3, a. 3, q. 3, 3m. * Injustitia 5, 6. Instrumentum 3, etc. Ira 1, 5, 39, 49, etc. Jus 3. Justificatio 8, 19, etc. 35, 39, 40, 45. Justus 1. Latere. Laus 3, 4, 14, 18, 22. Legislator 3. Levatio. Lex 25, 33, 54, 55, 87, 88, 118. Loqui 7. Luxuria 2, etc. 17, 18. Magi 7, etc. Magnanimitas 22, 27. Magnificentia 1. Martyrium 1, etc. Medium 7. Melius 3, 4. Membrum 1, 3, 5, 7. Mensura 22, 23. Merces 1, 3, etc. Meritum o. Miles 5. Accidentaliter 3.

11 Quaelibet res habet naturalem inclinationem ad suam operationem. Meta. lect. 1, prino. * Miraculum 1, 9, 24, etc. 84, etc. Misericordia 23. Moralis 1, 2. Motus 1, 3, 5, 27, etc. 67, 81. Mulier 2. Natura 28. Naturale 25. Objectum 9, 16, 17. Officium 3. Opinio 8. Oratio 51, 65. Organum 5. Paradisus 6. Pars 21, 29. Passio 17, 31, 32, 45, 49, 54. Pax 15. Peccator 4. Peccatum 41, 98. Per o. Perfectio 5, 6, 8, 16, 28, 30, 36. Perseverantia 2. Persona 16. Pharao. Philosophia 2. Physica 5. Pietas 1, 6, 7, 10, etc. 15. Poenitentia 114. Posse 9. Potentatus. Potentia 3, 11, 12, 19, etc. 37, etc. 57, etc. 61. Praeceptum 46, 65, etc. 127, 153, 154.

12 Modus operandi cujuslibet rei, sequitur modum essendi ejus 1a q. 89, 1, c. | Anima. 2, 7m. * Praecipitatio 1. Praedestinatio 43, 46, 48. Praedicator 1, 2, 3, 4, 5. Praelatio 3. Praemium 5. Praesumptio 18. Primi o. Processio 12. Professio 9. Prophetia 9, 17. Propositum o. Propter 4. Psallere 1. Psalterium 1. Prudentia. 16, 33, etc. 60, 62, etc. 75. Psalterium 1. Puer 8. Pulchritudo 12. Puritas 1. Pusillanimitas 7. Quies 4, 8. Rectitudo 2. Relatio 38, 40, 42, 75. Religio 66, 71, 88, 93, 99. Resistere 2, 6. Revelatio 11.

OPERATIO

13 Sicut unitas motus requirit unitatem termini, sic unitas operationis requirit unitatem objecti 1a q. 58, 2, c. * Sabbatum 5, etc. Sacerdos 25, 26, 27. Sacramentum 27, 38, 49, etc. 62, etc. 100, 105, 117, 132, 133, 134, 140. Sacrificium 14. Sanctus 2, 3, 6, 7. Sapientia 29, 45. Scientia 61, 115, etc. Segnities. Semen 6, 17. Sensualitas 15. Sensus 9. Sepultura 7, 9, 11, 12. Syllogismus 5, 6, 7. Similitudo 11, 12. Situs 5. Sobrietas 5. Solidum. Solus 1, 10.

14 Omnis operatio naturae terminatur ad unum semper, et procedit vel ab uno principio intrinseco scilicet a forma rei naturalis, vel ab agente extrinseco, ut in occultis operibus naturae 2-2, q. 95, 5, c. | Cg. 3, co 53, 4m | Opus. 34, o. Actio 44. * Somnium 3. Somnus 4, 5. Species 5. Spes 45, 58, 67. Spirituale 11, 12. Spiritus 28. Status 3. Suffragia o. Temperantia 20. Templum 12, 15. Tentare 6. Timor 39, 53. Trahere 2. Tribulatio 6. Tristitia 2, 16.

15 Operatio suppositi, non est de integritate unitatis ejus, sed sequitur eam 3a q. 19, 1, 4m | Quol. 9, 3, 2m. * Vas 1.

16 Ex quolibet uno particulari opere proprio, probatur tota virtus agentis 3a q. 43, 4, 3m. * Verbum 7, 34, 43, 57, 58, 66.

17 Ab una virtute finita, non potest procedere nisi una operatio 3, d. 37, q. 3, 2, c. * Verecundia 6. Veritas 35.

18 Operatio est quasi medium inter operans et operatum. Ideo dupliciter potest considerari: scilicet respectu operantis, et respectu operati 1a q. 86, 3, c. | 1, d. 37, q. 3, 1, 5m | 2, 3m | q. 4, 2, c. | 2, d. 13, 5, c. | 3, d. 35, q 1, a. 2, q. 1, c. | 4, d. 46, q. 1, a. 2, q. 4, c. | q. 2, a. 2, q. 2, c. | Spiritu. 4, 6m. * Vestigium 11. Vestis 3. Virginitas 11. Vis. Vita 2, 4, etc. 12, 24.

19 Operatio est una dupliciter: scilicet vel respectu operati, vel respectu operantis. Cg. 2, co 56, 2m. * Umbra 3. Usura 1, 89, 263, 264, 296. Uti 2, 4, 10, 16, etc. Vivere o. Voluntarium 15. Voluntas. Votum 20.

20 Dico autem operationem unam, non ex parte ejus in quod terminatur actio, sed secundum quod egreditur ab agente. Cg. 2, co 56, 2m.

21 In quolibet opere Dei, ea quae prima sunt, perfectionem habent, quia secundum Boetium, natura a perfectis principium sumit. Verit. q. 18, 2, c. prino.

22 Per opus manuale in lege veteri, intelligitur omnis operatio licita pro victu 2-2, q. 187, 3, c. | 3, d. 37, a. 5, q. 2, 2m | Quol. 7, 17, c. fi.

23 Opera spiritualia quae directe sunt ad communem utilitatem populi, et quibus stipendia debentur a populo, nec tenentur laborare manibus talia exercentes, sunt quatuor: scilicet judicare, praedicare, divina officia, expositio sacrarum Scripturarum et hujusmodi. Quol. 7, 18, o. | Opus. 19, co 5, o.

24 Nullum opus est acceptum Deo nisi virtuosum 2-2, q. 88, 2, c. | 3m.

25 Opus acceptabile Deo duplex: scilicet opus meritorium, et virtus moralis ex genere et ex bona intentione. Secundum potest fieri existens in peccato mortali, non autem primum 4, d. 17, q. 1, a. 2, q. 2, 1m.

26 Oppositum videtur dicere a simili 4, d. 45, q. 2, a. 1, q. 3, o.

27 Omnes operationes satisfactoriae, reducuntur ad tria: scilicet ad eleemosynam, jejunium, et orationem 1-2, q. 108, 3, 4m | 4, c. | 4, d. 15, q. 1, a. 4, q. 3, o. | q. 2, a. 1, q. 1, 2m | 3m. Eleemosyna 33, 34. * Christianus. Christus 50, 108, 153, 145, 160, 190.

28 Nulla operatio potest multiplicari, nisi ex objectis, principiis operantibus, vel tempore. Anima. 3, c.

29 Operationum quaedam est actio, et quaedam est passio 1, d. 15, q. 5, 3, 4m | Cg. 3, co 22, 1m | Spiritu. 5, o. | Anima. 12, c. prino.

30 Operatio formae duplex: scilicet informatio subjecti, et ejus usus actio. Quarum secundam participat subjectum, non autem primam 4, d. 5, q. 1, 2, 4m.

31 Natura communis diversimode operatur in diversis, secundum conditionem uniuscujusque rei 1, d. 7, q. 1, 2, 3m.

32 Operatio semper terminatur ad illud quo fit ut instrumento, non quo fit ut principio formali. Quol. 10, 7, 2m.

33 Opus Dei quadruplex: scilicet opus creationis, recreationis, gubernationis, et glorificationis. Psal. prol. prino.

34 Opus dicitur impurum dupliciter: scilicet ratione carnalis affectus, et ratione inanis gloriae. Psal. 17, meo.

35 Nihil potest elevari ad altiorem operationem, nisi per fortificationem virtutis. Et hoc dupliciter: scilicet vel per intensionem ejusdem virtutis, vel per additionem virtutis alterius speciei. Cg. 3, co 53, 4m. Natura 34.

36 Oppositum videtur dicere a simili. Verit. q. 29, 3, 6m.

37 Operatio non attribuitur mobili, sed moventi 1-2, q. 111, 2, c.

38 Illud tantum potest esse causa operationis, quod aliquo modo naturam in esse conducit 2, d. 15, q. 1, 3, c. prino.

39 Ubicumque sunt operationes propriae, ibi oportet esse propria principia earum 4, d. 4, q. 1, a. 1, c.

40 Virtus est media inter operationem et essentiam operantis. Ideo oportet quod utraque proportionetur essentiae. Quol. 6, 2, c. fi.

OPERATIO

41 Cujuslibet rei naturalis vel artificialis, totius vel partis, est aliqua propria operatio, quae est proprium bonum ejus 4, d. 4, q. 1, a. 1, q. 1, c. | Cg. 4, cº 36, 1m | Ethi. lect. 10, o. Finis 2.

42 Oppositum videtur dicere a simili 1-2, q. 111, 2, c.

43 Nihil per se operatur, nisi subsistens 1ª q. 75, 2, 3, c. | 3ª q. 19, 1, 3m | q. 20, 1, 2m | 1, d. 4, q. 1, 2, 1m | d. 35, 1, c. | 4, d. 12, q. 1, a. 2, q. 1, c. | Poª q. 9, 1, 3m | Anima. 4, c. | Quol. 11, 3, c. | Anima. lect. 2, prinº.

44 Quaelibet res est propter suam operationem. Et operatio est finis cujuslibet rei creatae 1ª q. 65, 2, c. | q. 105, 5, c. | 1-2, q. 3, 2, c. | q. 49, 3, c. | 3m | 4, 1m | 3ª q. 9, 1, c. | 1m | q. 32, 4, c. | Cg. 3, cº 113 1m | Verit. q. 19, 1, c. | Virt. q. 1, 1, c. Finis 2, 4.

45 Operatio attribuitur hypostasi ut operanti, naturae autem, ut principio operationis 2-2, q. 58, 2, c. | 3ª q. 19, 1, 3m | q. 20, 1, 2m | 1, d. 5, q. 1, 1, c. | d. 7, q. 1, 1, 2m | Verit. q. 20, 1, 2m | Unio. 1, 16m | Spiritu. 2, 2m. Actio 65.

46 Nihil potest operari, secundum quod est tantum in potentia, sed secundum quod fit actu per aliquam formam. Opus. 53, prinº. Actio 91, 92.

47 Omnis operatio corporis, vel est a naturali qualitate corporis, vel ab anima movente corpus 1-2, q. 50, 1, c. | 2, d. 21, q. 1, 2, 5m | d. 24, q. 3, 2, c.

48 Opera hominis dicuntur viva, quae fiunt et sunt cum charitate. Mortua vero dicuntur, quae fiunt sine charitate. Sed opera mortificata dicuntur, quae fiunt cum charitate, et non sunt cum ea, propter sequens peccatum mortale 3ª q. 89, 4, 5, 6, o. | 2, d. 27, 4, 3m | 4, d. 14, q. 2, 3, o. | d. 21, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | Hebr. 6, lect. 1, meº. Charitas 13. * Abdicatio. Aureola 1, 3, 23.

49 Opus dicitur mortuum dupliciter: scilicet effective, ut peccatum, et privative, ut operatio sine gratia 3ª q. 89, 6, c.

50 Opus operans, potest esse mortuum, non autem opus operatum, quia non est opus hominis, sed Dei 4, d. 4, q. 3, a. 2, q. 3, 1m. * Brachium 1. Credere 26. Damnatio 2, 8, 50. Imperfectio 2. Labor o. Loqui 7.

51 Sacramentum baptismi sine charitate, est opus Dei, et non hominis, etiam in ficto. Ideo non est opus mortuum 3ª q. 69, 10, 1m. * Magnanimitas 22, 27. Magnificentia 1. Martyrium 10. Matrimonium. Medium 5, 6, 7. Melius 4. Membrum 1, 5, 7. Mensura 22, 23. Merces o. Meritum 4, 9, etc. 21, 56, 84, etc. Natura 23. Naturale 25, 26. Objectum 15, 17. Baptismus 213.

52 Opera bona facta in charitate, transeunt actu, et manent merito, ideo possunt mortificari 3ª q. 89, 4, 1m | 4, d. 14, q. 2, a. 3, q. 2, 1m | q. 3, c. | 3m | 5, c. | d. 17, a. 1, a. 3, q. 5, 2m. * Officium 3. Opus. o. Pars 29. Peccatum 1, etc. 21, etc. 32, etc. 243, 268, 316, 409. Per o. Perfectio 12, 16, 28, 30, 36. Potentia 1, etc. Propositum o. Religio 71. Sabbatum 5, etc.

53 Peccatum mortale mortificat opera justa prius facta quo ad meritum vitae aeternae, non autem quo ad remissionem culpae et quo ad satisfactionem 3ª q. 88, 1, 3m. * Sacramentum 140. Satisfactio o.

54 Opera mortua sunt meritoria, non quidem proprie idest ex condigno, sed quasi similitudinarie idest ex congruo. Et hoc respectu triplicis boni: scilicet consequutionis bonorum temporalium, dispositionis ad gratiam, et assuetudinis bonorum operum 3ª q. 89, 6, 3m | 4, d. 15, q. 1, a. 3, q. 4, o. | Ma, q. 2, 5, 7m. * Spes 45. Spiritus 28. Uti 2, 4, etc.

55 Oppositum videtur dicere, quia habent pulchritudinem 2, d. 27, 4, c.

56 Opera mortua valent ad habilitatem gratiae, et ad abundantiam bonorum temporalium, sed principaliter habent honestatem, jucunditatem, et pulchritudinem 2, d. 27, 4, c.

57 Opera mortificata reviviscunt per poenitentiam, non autem opera mortua 3ª q. 89, 5, 6, o. | 4, d. 14, q. 2, 3, o. | d. 15, q. 2, a. 3, q. 1, 3, o. | d. 22, q. 1, 1, 6m | 1ª Thes. 3, lect. 1, meº | Hebr. 6, lect. 1, meº | fi.

58 Immo etiam opera mortua, cum sint meritoria. Ma. q. 2, 5. 7m.

59 Per poenitentiam mortificantur peccata in se, et quo ad peccantem, non autem opera meritoria, per sequens peccatum mortale 3ª q. 89, 5, 1m | 4, d. 22, q. 1, 1, 6m.

60 Opera mortua non vivificantur per poenitentiam quo ad meritum, nec quo ad satisfactionem 3, d. 28, q. 3, a. 4, q. 3, 1m | 4, d. 15, q. 1, a. 3, q. 3, o. | Hebr. 6, lect. 1, meº.

61 Opera satisfactionis poenitentiae sacramentalis mortua idest facta in peccato mortali, sicut est de oratione et similibus, oportet quod iterentur 4, d. 15, q. 1, a. 3, q. 3, 3m.

62 Immo oratio vocalis vel mentalis est satisfactoria, quia utraque poenam habet 4, d. 15, q. 1, a. 4, q. 3, 1m | q. 4, art. 7, q. 1, o.

63 Opera satisfactionis poenitentiae sacramentalis mortua, quae non relinquunt aliquem effectum in satisfaciente, postquam actus transiit, oportet quod iterentur. Quae autem relinquunt post se effectum in satisfacientibus, postquam actus satisfactionis transiit, sicut ex jejunio manet carnis debilitatio, et ex eleemosynis largitis, manet diminutio substantiae, non oportet quod iterentur, quia quantum ad id quod de eis manet per poenitentiam, Deo acceptae sunt 4, d. 15, q. 1, a. 3, q. 3, 3m.

OPPOSITIO

64 Oppositum videtur dicere a simili, quia Deus est quasi per prius acceptans offerentem, quam ea quae offeruntur 2, d. 26, 3, c. prinº | Verit. q. 27, 5, 6, c. | 2ª Cor. 8, lect. 1, meº | Hebr. 11, lect. 2, meº.

Operativum. Anima 297. Brachium 1. Conclusio 1, 5, 6. Esse 90. Eustochia 2, 3, Fides 7. Habitus 53, etc. 61, etc. Idea 6, 30, 39. Lex 33. Mathematica 5. Necessitas 12. Potentia 82, 88, 89.

Operatum. Actio 47. Operatio 18, 19. Oratio 65. Per 2.

Operculum. Cete 3.

Opthalmia, est via in caecitatem. Ma q. 1, 2m. Caecitas o.

Opinativa. Prudentia 14. Scientificum o.

1 OPINIO est actus intellectus, declinantis in unam partem contradictionis, cum formidine alterius: unde opinio secundum Philosophum, debile quoddam, et infirmum est 1ª q. 79, 9, 4m | 2-2, q. 1, 4, c. | q. 2, 1, c. | Posterm lect. 1, meº. * Actus 120. Amicitia 43. Amor 68.

2 Opinio non potest esse de aliquo viso per sensum, vel per intellectum 2-2, q. 1, 4, c. * Angelus 95. Aristoteles 8. Auditor 1. Augmentum 11. Beatitudo 31. Caelum 6, 54. Cognitio 47, 70. Communicabile 3. Contradictio 4. Daemon 89. Docilitas 1. Elementum 25. Eucharistia 88. Exemplum 3. Falsitas 19. Fides 14, 15, 148, 149, 150, 211. Fortuna o. Futurum 2. Gloria 12. Habitus 6, 7. Haeresis 22, 77, etc.

3 Opiniones contradictoriorum, non sunt contradictoriae, sed sunt contrariae 1ª q. 17, 4, 1m | 3m | 1-2, q. 53, 1, c. | q. 64, 3, 3m | q. 77, 2, 2m | Ma. q. 3, 9, 5m | Meta. 4, lect. 6, fi. | Libº 11, lect. 5, prinº. Jactantia 1. Joannes 20. Liber 27. Locus 6. Magnanimitas 21. Mendacium 10. Mentiri. Moralis 5. Mundus 30. Origenes 1. Praebenda. Providentia 12. Prudentia 14. Rhetorica 1. Scandalum 16. Scientia 25, 74, 93.

4 Opinio multorum est vera, vel simpliciter, vel secundum partem 1-2, q. 5, 3, 3m | 4, d. 49, q. 1, a. 1, q. 1, 1m. * Scholaris. Scriptura 17. Servitus 15. Suspicio 2. Verecundia 6, 11. Vituperatio 2.

5 Opinio vera, tripliciter amittitur: scilicet mutatione rei, oblivione, et ratione in oppositum. Anima. 3, lect. 5, fi.

6 Opinio et suspicio, possunt esse veri et falsi. Ideo non sunt virtutes intellectuales, quia illae sunt tantum veri 1-2, q. 55, 4, c. | q. 57, 2, 3m | 3, 1m | Verit. q. 14, 8, c. | q. 18, 6, c. | Virt. q. 1, 2, c.

7 Aliquis potest simul habere scientiam veram, vel opinionem veram de uno contradictorio in habitu, et falsam de altero contradictorio in actu, vel e converso: non autem utramque simul in actu 1ª q. 47, 1, 3m | Ma. q. 3, 9, 5m | Posterm lect. 44, meº.

8 Opinio falsa, est operatio defectiva intellectus, ex defectu alicujus principii cognoscendi et in nobis saepe ex indebita ratiocinatione. Ma. q. 16, 6, c. prinº | Opus. 72, prinº.

9 Habens malam opinionem de proximo, sine causa sufficienti, contemnit eum, et injuriatur ei 2-2, q. 60, 3, 2m | 4, o.

10 Non est necessarium, quod quidquid aliquis dicit, hoc mente suscipiat, vel opinetur. Meta. 4, lect. 6, meº.

Oportet. Absolvere 23. Abstinentia 8. Abstractio 15, 21. Accidens 21, 27, 110. Accidia 2. Accusatio 5. Actio 16, 87, 98. Actus 30. Adam 23, 24. Agens 29, 38, 65, 112, 113. Agere 13, 24. Amicitia 33. Amor 94, 108. Analogia 3, 20. Angelus 34, 75, 110, 162, 259, 473. Anima 95, 172, 245, 251. Anima 39. Arrha 3. Attribui. Baptismus 59, 155. Beatitudo 136, 155. Causa 23, 39, 69, 87. Caelum 33. Chrisma 1. Circumscribere 1. Cognitio 15, 18. Compositio 2. Contrarium 22. Corpus 32. Credere 24. Defectus 26. Delectatio 25. Deus 199. Dicere 6. Definitio 27. Dispositio 49. Distinctio 4, 26. Donum 12. Effectus 12. Electio 17. Elementum 4. Eleemosyna 12. Ens 28. Epiikia 8. Esse 52, 72, 84, 85. Exemplar 5. Facere 7. Felicitas 3. Fides 66. Filiatio 5, 6. Finis 79, 99, 126. Fortitudo 25, 42. Forus 1. Fruitio 9. Generatio 5, 9, 38, 68, 70. Genus 30, 31, 32. Gratia 39. Habitus 41, 80. Idem 3. Imaginativa 2. Incipere 2. Individuum 35. Intellectus 55, 82, 112, 176. Intentio 6. Interpretatio 2. Jejunium 13, 14. Justificatio 27. Locus 18, 29. Logica 5. Magnificentia 6. Materia 36, 45. Matrimonium 64. Melius 2. Mensura 5, 11. Meritum 50, 69. Metaphora 4. Miraculum 10. Missa 23. Missio 6. Modus 5. Motus 66, 69, 81. Mundus 7. Mutatio 9. Necessitas o. Omissio 18. Operatio 39, 40, 63. Oratio 101. Ordo 4. Pars 45. Passio 10, 103, 118. Peccatum 417. Poena 61. Poenitentia 25. Periculum 2. Pessimum o. Potentia 44, 59. Praeceptum 25, 148. Praedicari 7, 28. Praedicator 9. Primum 2, 4, 5. Principatus 1. Processio 66. Propositio 5. Prudentia 35. Sacerdos 34. Sanctificatio 8. Sanguis 12. Satisfactio 6, 10, 20. Scientia 128, 133. Secundum quod ipsum 3. Sequi. Situs 4. Templum 2. Tempus. Unctio 5. Usura 47, 70, 195, 196, 258, 303. Virginitas 22. Virtus 17, 184, 229, 230. Visio 24. Vitium 9.

Oppidum. Cete. Coerimonia 1.

Opportunitas. Beneficium 1. Consilium 6. Judicium 45. Locus 7.

1 OPPOSITIO in sui ratione includit distinctionem 1ª q. 28, 3, c.

2 Omnia opposita pertinent ad idem genus, vel per se, ut in con-

ORDO

PASSIO

56 In passionibus animae, est duplex contrarietas: scilicet secundum diversitatem objectorum, idest boni et mali, et secundum accessum et recessum ab eodem termino. Prima tantum est in passionibus concupiscibilis. Sed utraque est in passionibus irascibilis 1-2, q. 23, 2, o. | q. 40, 4, o. | q. 45, 1, 2m | 3, d. 26, q. 1, 3, c. | Verit. q. 26, 4, o. * Cholera. Concupiscentia 1, 2. Difficile 2. Incontinentia 1, etc. Lex 68, 69.

57 Immo contrarietas boni et mali, est propria passionibus concupiscibilis, sed contrarietas possibilis et impossibilis est propria passionibus irascibilis 3, d. 26, q. 1, 3, c. | 3m | 5m.

58 Omnis passio irascibilis, significat motum tantum. Sed passionum concupiscibilis, quaedam significant motum, et quaedam quietem 1-2, q. 23, 4, c. | q. 25, 1, o. | 3, c.

59 Nomina omnium passionum animae possunt sumi dupliciter: scilicet absolute, et ut recedunt a ratione. Primo modo sunt passiones. Secundo autem modo sunt vitia 1-2, q. 45, 1, 1m | q. 59, 1, 2m | 2-2, q. 127, 1, c. | 3m.

60 Nomina passionum animae quarum objectum est malum, aliquando significant vitia, quorum objectum est malum, ut odium, ira, invidia et audacia. Quarum autem objectum est bonum, significant virtutes, ut spes et amor 2-2, q. 127, 1, 3m.

61 Passiones animae magis proprie dicuntur respectu mali quam respectu boni, et ab extra quam ab intra, et secundum totum quam secundum partem, et intense quam remisse. Verit. q. 26, 8, c.

62 Ordo omnium passionum animae 1-2, q 25, o. * Avaritia 10. Cholera.

63 Omnis passio cujus objectum est bonum, est naturaliter prior passione sibi opposita, cujus objectum est malum 1a q. 20, 1, c. | 1-2, q. 25, 2, 3, c. | 2-2, q. 141, 3, 1m | Ma. q. 10, 1, 5m. * Malitia 8. Malum 33. Peccatum 143, 148.

64 Omnis passio cujus objectum est bonum vel conveniens simpliciter, est in concupiscibili. Si autem objectum ejus est ut difficile vel arduum, idest cum determinatione quantitatis, est in irascibili: similiter et oppositae harum 1-2, q. 23, 1, c. | q. 25, 1, c. | q. 40, 1, c. | q. 46, 3, c. | 3, d. 30, q. 1, 2, o. fi. | 3, c. prino | Verit. q. 26, 4, c. | Ethi. 2, lect. 5, prino. * Praeceptum 55. Prudentia 44. Radix 2.

65 Passiones irascibilis, sunt posteriores passionibus concupiscibilis quae significant motum, sed sunt priores his quae significant quietem 1-2, q. 25, 1, o. | q. 40, 1, c. | 2-2, q. 141, 3, 1m | 3, d. 26, q. 2, a. 3, q. 2, c. | Verit. q. 25, 2, c. | Ma. q. 4, 2, 12m | q. 8, 1, 20m | 3, 22m.

66 Omnis passio irascibilis terminatur ad passiones concupiscibilis et incipit ab eis 1a q. 81, 2, c. | 1-2, q. 23, 1, 1m | q. 25, 1, o. | 3, c. | q. 40, 1, 4, c. | q. 41, 2, 3m | q. 46, 3, 2m | q. 65, 1, 3m | q. 82, 3, 2m | q. 84, 4, 2m | q. 100, 5. 6m | 2 2, q. 41, 2, 1m | q. 118, 6, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, 5m | 3, c. | q. 2, a. 3, q. 2, c. | d. 27, q. 1, 3, 4m | Verit. q. 25, 2, 7m | 3, 4, c. | q. 26, 3, 10m | 4, c. | Ma. q. 4, 2, 12m | q. 8, 2, 20m | 3, 22m | q. 11, 4, 3m | Ethi. 2, lect. 5, prino | Anima. 3, lect. 14, meo. * Turbatio 1.

67 Passionum animae, quaedam sunt bonae, et quaedam sunt malae secundum speciem suam inquantum sunt in genere moris, non autem inquantum sunt in genere naturae 1-2, q. 24, 4, o. | 2-2, q. 158, 1, c. | 4, d. 17, q. 2, art. 1, q. 1, 4m | d. 50, q. 2, a. 4, q. 3, 3m | Ma. q. 10, 1, o. * Agibile. Angelus 154, 190. Animal 71. Audacia 19. Beatus 52. Blasphemia 17, 23.

68 Passiones animae et motus membrorum, inquantum imperantur a voluntate, vel non prohibentur, sunt bonae vel malae moraliter, non autem secundum se 1-2, q. 24, 1, o. | q. 59, 1, c. | 2m | 2-2, q. 35, 1, 1m | q. 158, 2, c. | 2, d. 36, 2, o. | Ma. q. 10, 1, 1m | q. 12, 2, 1m | 3, c.

69 Passiones aliquae dicuntur laudabiles, inquantum sunt signa et effectus bonae voluntatis, ut verecundia et misericordia. Verit. q. 26, 6, 15m. * Aestimativa 3. Concupiscentia 5. Contrapassum 2. Contrarium 17. Difficile 14, 18, 21. Error 8.

70 Passiones secundum quod ordinantur a ratione, sunt laudabiles vel vituperabiles, non autem secundum se 1-2, q. 24, 1, 3m | 2, o. | q. 45, 1, 1m | q. 50, 1, c. | 2-2, q. 35, 1, 1m | q. 125, 1, o. | q. 127, 1, o | q. 158, 1, o. | 2, c. | 1m | 4, d. 46, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | Verit. q. 26, 6, 7, o. | Ma. q. 10, 1, 1m | q. 12, 2, 1m | Ethi. 2, lect. 5, meo etc. Actus 143. * Exemplum 2.

71 Ex passionibus animae, etiam respectu boni, quidam moriuntur. Verit. q. 26, 8, 10, c. * Exorcismus 13.

72 Omnis passio animae, secundum stoicos est mala, non autem secundum peripateticos 1-2, q. 24, 2, o. | q. 59, 2, 3, o. | 2-2, q. 123, 10, c. | q. 158, 1, 1m | 3a q. 15, 4, 2m | q. 46, 6, 2m | Verit. q. 26, 8, 2m | Ma. q. 12, 1, c. | Job lect. 4, prino | co 3, prino | co 6, lect. 1, meo | Jo. 11, lect. 5, meo | co 12, lect. 5, prino | co 13, lect. 4, prino | Ethi. lect. 16, meo | libo 2, lect. 3, meo | Phy. 7, lect. 6, prino.

73 Omnis passio animae secundum stoicos, scilicet inordinata, tollit vel diminuit bonitatem actus. Sed secundum peripateticos aliqua, idest moderata auget eam, sicut etiam actus membrorum 1-2, q. 24, 3, o. * Fortitudo 6, 10. Ignorantia 3, 22.

PASSIO

74 Omnis passio animae, praeveniens judicium rationis, diminuit bonitatem actus. Sed passio consequens per redundantiam est signum melioris actus. Per electionem autem facit actum meliorem 1-2, q. 24, 3, 1m | q. 77, 6, 2m | q. 159, 2, 3m | 2-2, q. 2, q. 47, 2, c. | q. 77, 6, o. | Verit. q. 26. 7, o. | Ma. q. 3, 11, o. | q. 12, 1, c. * Incontinentia 3. Infirmitas 5, 8. Injustitia 4.

75 Passio praeveniens judicium rationis, diminuit peccatum: sequens vero auget peccatum, vel significat auctum 1-2, q. 24, 3, 3m | q. 47, 2, c. | q. 77, 6, o. | Verit. q. 26, 7, o. | Ma. q. 3, 11, o. * Membrum 5, 12. Meritum 39.

76 Passio totaliter tollens usum rationis, totaliter excusat a peccato, nisi fuerit voluntaria in sua causa, non autem alia 1-2, q. 77, 7, o. | 8, 3m | Ma. q. 3, 10, c. * Peccatum 87, 96, 119, 148, 146, 149, 227. Perseverantia 4. Poena 25. Poenitentia 2, 37, 41, 42. Perseverantia 4. Praeceptum 55. Praecipitatio 1. Prohibitio 3. Prophetia 17. Prudentia 44, 64. Qualitas 7, 8. Radix 2. Sapientia 35. Scientia 89. Tristitia 15. Verecundia 1. Virtus 46, etc. 64, 76, 107, 137, 151, 221, etc. 240. Voluntas 58, 69, 71.

77 Nulla inclinatio passionis vel habitus, ita vehemens est, quod ei ratio non possit resistere, si remaneat usus rationis per quem per se se habet ad opposita 1-2, q. 10, 3, o. | q. 77, 7, 8, c. | q. 80, 3, o. | 2-2, q. 155, 3, 3m | q. 156, 1, c. | q. 165, 2, 2m | Ma. q. 3, 10, o. | Ethi. 3, lect. 17, fi.

78 Immo in repentinis, necesse est quod homo agat secundum habitum, secundum Aristotelem. Verit. q. 24, 12, c.

79 Anima Christi fuit passibilis dupliciter: scilicet passione corporali et passione animali, sicut et anima nostra 3a q. 15, 4, c. | 10, c. | 3m | 3, d. 15, q. 2, a. 1, q. 3, o. | Verit. q. 26, 8, o. * Adeps 2. Agnus 3, etc.

80 Tota anima Christi, secundum essentiam et secundum omnes potentias ejus, secundum quod sunt in essentia animae, patiebantur, non autem ex parte objecti, nisi potentiae inferiores 3a q. 46, 7, o. | 3, d. 15, q. 2, a. 1, q. 3, o. | a. 3, q. 2, o. | Verit. q. 26, 3, 1m | 9, o. | Quol. 7, 5, o. | Opus. 3, co 239. 1 Amor 20, 197. Arius. Crux o.

81 Passiones in anima Christi, non ferebantur ad illicita, nec praeveniebant actum rationis, nec impediebatur judicium rationis, sicut fit in nobis 3a q. 15, 4, o. | 6, c. | q. 19, 2, c. fi. | q. 46, 7, 3m | 3, d. 15, q. 2, a. 1, q. 3, 2m | L. meo | fi. | d. 18, 5, 4m | Verit. q. 26, 8, o. | Opus. 3, q. 239, fi. | Opus. 60, co 18 | Quol. 1, 3, c. | Mat. 26, meo | Jo. 11, lect. 5, meo | co 12, lect. 5, prino | co 13, lect. 4, prino.

82 Passio Christi fuit bona simpliciter et mala secundum quid 3a q. 22, 2, 2m | q. 47, 3, 3m | 4, 2m | 6, 3m | 3, d. 20, art. 5, q. 2, o. * Aequinoctialis 2. Dolor 27, etc. Eclypsis. Eucharistia 21, 242. Fides 106. Fruitio 12, 13. Haeresis 93. Inebriari.

83 In passione Christi, actio displicuit, passio grata fuit 3, d. 20, a. 5, q. 2, b.

84 Acerbitas passionis Christi, causabat in eo timorem, tristitiam et dolorem 3a q. 7, 6, o. | q. 15, 7, o. | 3, d. 15, q. 2, art. 2, q. 3, o. | Opus. 60, co 18. * Christus 202, 203. Oratio 94. Redundantia. Sacrificium 40. Timor 13.

85 Passio Christi fuit necessaria, non quidem absolute, nec ex coactione, sed ex triplici fine: scilicet liberationis nostrae, exaltationis Christi et praedefinitionis Dei 3a q. 46, 1, o. | 3, d. 20, a. 1, q. 3, o. | a. 4, q. 1, o. | Opus. 2, co 7. Exaltatio 1. * Coena. Credere 25. Deus 250.

86 Possibile fuit Deo, liberare hominem, sine passione Christi, si non praesupponatur praescientia ejus 3a q. 46, 2, o. | a. 56, 1, 2m | 3, d. 20, art. 4, q. 1, o. | Opus. 1, co 17. * Eucharistia 2, 21, 180, 168, 242, 248, 249, etc. 253, 273.

87 Non fuit alius modus convenientior redemptionis nostrae, quam per passionem Christi 3a q. 46, 3, o. | 3, d. 18, a. 6, q. 3, c. | d. 20, a. 4, q. 2, o | Quol. 2, 2, o. Mors 25. * Maria 25, 45, 61. Miraculum 19. Missio 12.

88 Liberatio hominis per passionem Christi, fuit majoris misericordiae et justitiae, quam si Deus remisisset peccata, sine satisfactione 3a q. 46, 3m | 3, d. 20, art. 1, q. 2, o. | Og. 4, co 55, 19m.

89 Christus fuit passus convenienti tempore: scilicet luna quintadecima, hora sexta, in juventute 3a q. 46, 9, o. | 10, c. * Ordo 88. Parasceve. Pascha 5. Petrus 1, 6, 7. Phase. Psalmus 8, 9. Scriptura 3. Thomas 1.

90 Christus passus est in loco convenienti, scilicet in Jerusalem quadruplici ratione: scilicet quia primo Jerusalem erat locus a Deo electus, ad sacrificia sibi offerenda, figurantia Christi passionem. Secundo quia virtus passionis Christi, ad totam mundum erat diffundenda et Jerusalem erat in medio terrae. Unde dicitur umbilicus terrae. Tertio quia hoc maxime conveniebat humilitati Christi, quod in loco tam celebri, confusionem pati non recusavit. Quarto ut ostenderet a principibus populi exortam esse iniquitatem occidentium Christum qui principes in Jerusalem morabantur. Et passus est extra portam, triplici ratione: scilicet primo ut veritas responderet figurae, qua vitulus et hircus pro peccato, extra castra comburebantur. Secundo ut per hoc daret exemplum nobis, exeundi a mundana

PECCATUM

PECCATUM

PECCATUM

PERFECTIO

ut observantia praeceptorum charitatis; consequenter, ut consilia; et instrumentaliter, ut paupertas, continentia, et hujusmodi 2-2, q. 184, 3, c. | q. 186, 2, c. | Cg. 3, c° 130, fi. * Sacrificium 26. Salvari 18.

70 Ad perfectionem requiruntur quatuor: scilicet sentire quae Dei sunt, exercitium, consuetudo ejus, et recta discretio. Hebr. 5, fi. Solitudo.

71 Paupertas voluntaria non est perfectio, sed instrumentum ejus 2-2, q. 19, 12, 1m | q. 184, 7, 1m | q. 185, 6, 1m | 186, 1, 3m | 2, c. | 3, c. fi. | q. 188, 7, c. | 1m | 8, c. | Cg. 3, c° 130 | 133 | Virt. q. 2, 11, 5m | Quol. 1 | 4, 2m | Quol. 4, 24, c. | 2m | Opus. 18, c° 21 | Mat. 19, me°. Abdicatio. * Spes 80. Status 3, 15. Virginitas 8. Vita 48, 71.

72 Perfectio spiritualis vitae simpliciter attenditur secundum charitatem; secundum quid autem, in omni illo, quod spirituali vitae conjungitur. Opus. 18, c° 2.

73 Paupertas voluntaria est efficax exercitium perveniendi ad perfectionem charitatis 2-2, q. 186, 3, 4m.

74 Abdicatio propriae voluntatis per obedientiam, est via ad perfectionem. Opus. 18, c° 10.

75 Perfectiones quae non necessario connectuntur charitati, possunt esse sine ea, et e converso, ut habitus intellectus, gratiae gratis datae et hujusmodi. Verit. q. 12, 5, o.

76 Ad perfectionem fidei, tria requiruntur: scilicet rectitudo, certitudo, et promptitudo. Jo. 4, lect. 5, me°.

77 Perfectio vitae christianae, simpliciter attenditur secundum charitatem, sed secundum quid, secundum alias virtutes 2-2, q. 184, 1, o. | 2, 3, c. | q. 189, 1, 1m | 3a q. 46, c. | Cg. 3, c° 135 | Quol. 1, 14, 2m | Quol. 3, 17, o. | Quol. 5, 19, o. | Quol. 8, 6, c. | Opus. 17, c° 6 | Opus. 18, c° 2, | 3 | Phil. 3, lect. 2, me°. * Amor 42, 49, 56, 93, 94, 130, 170, 197, 260, 279, 284.

78 Perfectio vitae, essentialiter consistit in praeceptis, sed instrumentaliter in consiliis 2-2, q. 184, 3, o. | Cg. 3, c° 130 | Quol. 4, 24, 2m | Opus. 17, c° 6.

79 Perfectio vitae, principaliter et per se consistit in interioribus, praecipue in charitate, sed secundario et per accidens, in exterioribus, ut in virginitate et paupertate. Et hoc tripliciter: scilicet removendo impedimenta, vel ut effectus charitatis, et ut perfectio poenitentiae 2-2, q. 81, q. c. | q. 186, 7, 1m | Virt. q. 2, 11, 5m | Quol. 1, 14, 2m | Quol. 3, 17, c. | Quol. 4, 24, c. | 2m | Quol. 5, 18, 19, c. | Mat. 19, me° | Rom. 12, lect. 1, me°. * Angelus 52, etc. 65, 266, 270, 271, 351, 373, 382, 425.

80 Homo tunc est perfectus, quando est paratus ad omne bonum necessarium et supererogationis 2a Tim. 3, fi.

81 Viri perfecti et fortes intelliguntur per ossa, in sacra Scriptura. Psal. 33, fi. | Psal. 41, fi. * Apostoli 2, etc. 18. Assimilatio 14. Beatitudo 1, etc. 27, 28, 67, etc. 76, 88, 89, 90, 93, 99, 109, 118, 127, 129. Castitas 4. Cognitio. Per. Confirmatio 11, 44. Familiaritas 1. Felicitas 2.

82 Quilibet tenetur tendere ad perfectionem ex praecepto, non autem tenetur esse perfectus 2-2, q. 186, 2, 2m | 3, d. 29, art. 8, q. 2, o. | 2a Cor. 13, lect. fi. prin° | Hebr. 6, lect. 1, prin°. * Avaritia 27. Civitas 2. Difficile 22. Imperfectio 2.

83 Homo debet semper esse incipiens, secundum aestimationem respectu majorum, non autem secundum perfectionem. Hebr. 6, lect. 1, prin°.

84 Perfecti in charitate tenentur ad id quod melius est, non autem qui sunt in statu perfectionis. Quol. 1, 14, 2m * Judex 8.

85 Habens perfectam charitatem, vel existens in statu perfectionis, non tenetur plus aliis ad opera perfectionis, nisi ex voto vel cura 2-2, q. 110, 4, 5 | 3, d. 29, a. 8, q. 3, o. | Quol. 1, 14, 2m. * Lex 68, 95, 112. Mendacium 17, 20.

86 Non omnes tenentur ad perfectionem, sed praedicatoris intentio debet esse ad hoc 3, d. 29, a. 8, q. 2, o. | Col. 1, fi.

87 Qui non est perfectus in virtutibus moralibus, indigne sumit officium praelationis, vel praedicationis 3a q. 41, 3, 1m | 3, d. 35, q. 1, a. 3, q. 3, o. * Praedicator 8. Princeps 24. Professio 1. Religio 66, etc. Scandalum 12. Virtuosus.

88 Perfectis licet punire malos, si praesunt, vel procurare punitionem. Opus. 19, c° 18 | Psal. 17, fi.

89 Perfecti debent tolerare injurias proprias, secundum praeparationem animi, non autem communes, Dei, proximi, vel status 2-2, q. 108, 1, 2m | 4m | q. 186, 2, 1m | Quol. 5, 26, o. | Opus. 19, c° 17, * Vituperatio 3.

90 Perfecti debent resistere detractoribus suis 2-2, q. 72, 3, o. | Quol. 5, 26, o. | Quol. 10, 13, o. | Opus. 19, c° 16 | 22.

91 Perfectis licet sua repetere, vel non dare, sicut etiam imperfectis 2-2, c. 43, 8, o. | 4, d. 28, q. 2, a. 4, q. 3, o. | Virt. q. 3, 2, 16m | Opus. 19, c° 17 | 1a Cor. 6, lect. 2, prin°.

Perfectivum. Adam 50. Addere 6. Alteratio 3. Amor 214. Caelum 87, 88. Episcopus 11. Medium 5. Passio 7. Potentia 56. Religio 34.

Perferre. Fortitudo 24, 60. Paulus 14.

Perficere. Abscondere 1. Accidens 96. Actio 85. Agens 2, 8. Agere 7. Amor 138, 264, 277. Angelus 260, 270, 399, 417, 416, 425, etc. Anima 87, 113, 312. Animal 27, 37. Ars 1, 5. Assentire 4. Assimilatio 1. Baptismus 37, 75. Confirmatio 26, 30, 33. Consilium 28. Delectatio 50. Diaconus 5. Donum 14, 18, 21, 22, 34. Eucharistia 1, 50, 238, 240. Excandescentia. Factibilia 140, 171. Fortitudo 59. Fruitio 2. Gratia 115, etc. 133. Habitus 82. Hierarchia 4. Illuminatio 11. Infidelitas 2. Instrumentum 13. Intellectus 94, 126. Lumen 15, 18. Missio 37. Motus 10. Nuptiae 1. Objectum 15. Operatio 10. Ordo 84. Peccatum 38, 189, 312. Prophetia 18, 66. Prudentia 37. Sacramentum 38, 39, 82, 97, 102, 114. Scientia 67. Societas 1. Subjectio 1. Virtus 52, 55, 76, 160, 196, 256. Votum 5. Unctio 22.

Perforare. Christus 165. Cohors 1. Trapeliatio.

Perfrui. Fortitudo 53.

Perfusus. Adoratio 21, 24.

Perhibere. Lex 115. Testis o.

Periculosum. Affectio 4. Confirmatio 13. Decor. Infidelis 1. Medicus 9. Peccatum 441, 442.

1 PERICULUM ex ipso facto nascens, facit illud factum non expedire, non autem periculum nascens ex defectu nostro 2-2, q. 88, 4, 2m.

2 Expediens est ascendere equum, quamvis periculum immineat cadendi de equo. Alioquin oporteret ab omnibus bonis cessare quae etiam per accidens ex aliquo eventu possunt esse periculosa 2-2, q. 88, 4, 2m. * Adjurare 7.

3 Quascumque res magnas aggredi, videtur periculosum esse, quia in iis deficere, est valde nocivum 2-2, q. 128, 3m.

4 Imminere periculum peccatoribus ostenditur removendo tria: scilicet praesumptionem de divina misericordia, confidentiam de propria potentia, et remedium ex idolorum fiducia. Isa. 2, me° 3, prin°. * Angelus 596. Audacia 21.

5 Exponere se periculis corporalibus, propter bona spiritualia, est laudabile. Sed e converso, est vitiosum. Quol. 3, 9, fi. | 12, 4m | 17, 1m | 2m | 3m | Quol. 8, 13, c. * Aureola 10. Baptismus 134, 142, 145. Campsoria 8. Caro 3. Circumcisio 18.

Immo non semper est vitiosum, sed aliquando licitum et dispensabile, secundum juristas 2-2, q. 88, 11.

6 Periculis rerum humanarum est obviandum per res humanas, non autem per hoc, quod res divinae convertantur in usum humanum per dispensationem indebitam 2-2, q. 88, 11, 1m | Quol. 3, 9, fi. | 12, 4m | 17, 1m | 2m | 3m | Quol. 8, 13, c. * Communicatio 4. Confessio 5, 8, 32, 73. Correctio 10. Damnum 2. Debitum 15, 18. Denuntiatio 1. Desperatio 4. Episcopus 22, 29, 31. Error 5. Eucharistia 183, 210. Familiaritas 1. Fortitudo 2, 3, 12, 28, 59, 60. Gloria 7. Haeresis 31. Hieronymus 1.

7 Periculum est in mora quandoque 1-2, q. 96, 6, c. fi. * Ignorantia 20. Invocare 2. Jactura. Judith. Lepra 3.

8 Si sit subitum periculum, non patiens tantam moram, ut ad superiorem recurri possit, ipsa necessitas dispensationem habet annexam, quia necessitas non subditur legi 1-2, q. 96, 6, c. fi. Lex 173. Luxuria 24. Magi 6. Magnanimitas 16. Matrimonium 124. Missa 4. Moralis 5. Mors 22. Necessitas 30, 31. Occidere 5. Ordo 98, 107. Parasceve. Poena 60, 95. Periculosum. Perire. Praedicare 4. Praelatio 6. Praesumptio 14. Puer 4. Rahab 2. Religio 76, 105. Restitutio 15. Revelatio 4. Scandalum 15. Sponsalia 5. Thomas 5. Torneamentum. Unctio 25, 27. Usura 88, 93, etc. 145, etc. Uxor 13. Vendere 10, 13. Votum 9, 71, 73.

Perihermenias. Consideratio 2.

Periodus. Fatum 5. Pausatio. Scriptura 22. Saeculum.

Peripatetici. Aristoteles 2. Passio 31, 37. Tristitia 8.

Perire. Amor 57. Angelus 453. Cor. 10. Hieronymus 1. Linea 2. Malum 13. Missio 26. Nicolaus 1.

Peritia. Advocatus 5. Doctrina o.

Peritus. Doctor o. Usura 113, 116.

1 PERJURIUM est mendacium, juramento firmatum 3, d. 39, 4, o. * Avaritia 15. Blasphemia 9. Culpa 4. Irreligiositas 3.

2 Perjurium habet principaliter nomen et speciem a falsitate, secundario, a defectu justitiae, tertio, a defectu judicii 2-2, q. 98, 1, o. | 3, d. 39, 4, o. * Juramentum 23, 34, 36. Mendacium. Mendicitas. Praeceptum 43. Testis 8.

3 Perjurium omne, semper est peccatum, et contrarium religioni 2-2, q. 98, 2, o.

4 Perjurium semper est peccatum mortale, licet ex joco sit, vel ex lapsu linguae, si perpendit qui jurat 2-2, q. 70, 4, c. | q. 98, 2, 3, o. | 3, d. 39, a. 5, q. 1, o.

5 Homines, peccata quae contra Deum sunt, maxime abhorrent, quasi gravissima, inter quae est perjurium, quod est gravius homicidio, et tenet locum secundum peccatorum, post idolatriam 2-2, q. 70, 4, 3m | Quol. 1, 18, o.

6 Jurans verum, quod putat esse falsum, vel jurans falsum quod putat esse verum, est perjurus 2-2, q. 98, 1, 3m | 3, d. 39, 4, 1m | 3m.

7 Perjurium promissorium est infame ipso jure; assertorium vero, per sententiam tantum 2-2, q. 98, 3, 2m.

Perlegere. Joannes 15.

Permanentia. Annihilatio 12. Aeternitas 14, 19, 20, 23. Esse 50. Fieri 1, 14. Impoenitentia. Lumen 2. Mensura 12. Prophetia 2. Qualitas 12. Saturnus 2. Tempus 39. Virtus 143.

POENA

POENA

poenam purget 4, d. 20, a. 1, q. 3, o. | Opus. 3, c° 105 | 106 | 185. Poena 99. * Infirmitas 1. Macula 14. Origenes 7.

70 Poena purgatorii purgat a reatu poenae, solvendo poenam 4, d. 21, q. 1, a. 3, q. 2, o. | Opus. 3, c° 183 | 184.

71 Pro eadem culpa, gravius quis punitur in purgatorio, quam hic, ratione alterius fori, tamen proportionaliter 4, d. 20, a. 1, q. 3, 2m | d. 21, q. 1, a. 1, q. 3, 2m | d. 47, q. 2, a. 3, q. 2, 5m | Ma. q. 6, 10, 7m. * Religio 43.

72 Minima poena purgatorii, est major quam maxima poena hic 3a q. 46, 7, 3m | 4, d. 20, a. 1, q. 3, 2m | d. 21, q. 1, a. 1, q. 3, o.

73 Acerbitas poenae in purgatorio, correspondet quantitati culpae, diuturnitas vero, radicationi culpae 4, d. 21, q. 1, a. 3, q. 3, o. | d. 46, q. 1, 3, c. | 2m | q. 2, a. 2, q. 1, 2m | Ma. q. 7, 10, 2m. * Satisfactio 14, 15.

74 In fine mundi, acerbitas poenae purgatorii, recompensabit diuturnitatem ejus. Et habebunt pauca purganda praeviis purgati tribulationibus. Quol. 2, 14, 4m.

75 Poena purgatorii nominatur tantum ignis, quia principaliter est ad purgandum reliquias peccati 4, d. 21, q. 1, a. 1, q. 2, 2m | d. 50, q. 2, a. 3, q. 1, 2m.

76 Mortui cum solo peccato originali, non puniuntur poena sensus 3a q. 1, 4, 2m | 2, d. 33, q. 2, o. | d. 42, q. 2, 1, o. | 4, d. 4, L. fi. | d. 6, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 16, q. 1, a. 2, q. 2, o. | d. 43, a. 1, q. 2, 2m | Ma. q. 5, 2, 3, o. | 4, 5m.

77 Mortui cum solo peccato originali, nullum defectum habent, in perfectionibus et bonitatibus quae naturam humanam ex principiis suis consequuntur 2, d. 33, q. 2, 1, c. | 4, d. 4, L. fi. | Verit. q. 26, 1, 11m | Ma. q. 5, 3, c.

78 Nec habent aliam poenam, praeter carentiam divinae visionis 2, d. 33, q. 2, 1, c. | 4, d. 4, L. fi. | Verit. q. 26, 1, 11m | Ma. q. 5, 3, o.

79 Poena originalis peccati, non est morte detineri, sed mori, quam solvunt moriendo, decedentes in originali 4, d. 43, a. 1, q. 2, 4m. * Annihilatio 1, 14. Baptismus 180, 198, 201, 207, 208, 230, 232.

80 Si per impossibile, aliquis moreretur in originali, cum veniali, sive mortali, puniretur aeternaliter poena sensus pro veniali, quia aeternitas poenae concomitatur carentiam gratiae, ex qua provenit aeternitas culpae 2, d. 42, q. 1, 5, 7m | 4, d. 45, q. 1, 3, 6m | Ma. q. 5, 2, 8m | q. 7, 10, 8m. * Beatitudo 125. Fides 107.

81 Poena aeterna debetur peccato originali, non ratione gravitatis, sed ratione subjecti privati gratia 1-2, q. 87, 5, 2m | 2, d. 33, q. 2, 1, 2m | 3, d. 19, a. 3, q. 1, c. | Ma. q. 5, 1, 10m.

82 Poena duplex debetur peccato originali: scilicet carentia divinae visionis, inquantum inficit personam, ut mors, rebellio, et hujusmodi, inquantum inficit naturam 3a q. 52, 5, c. | 2, d. 32, q. 1, 2, c. | 3, d. 19, 3, o. | 4, d. 46, q. 2, a. 2, q. 1, 3m | Ma. q. 5, 1, 4m.

83 Sola carentia divinae visionis, est per se poena peccati originalis, aliae vero consequuntur per accidens 2, d. 33, q. 1, 3, 3m | Ma. q. 5, o. * Imago 40. Mors 1, etc. Naturale 16, 17. Peccatum 94, 169, 385. Rebellio 1.

84 Omnes poenae pro peccato primorum parentum, declarantur 2-2, q. 164, 2, o. | 2, d. 29, 5, o.

85 Minor poena debetur peccato originali, quam veniali 3a q. 1, 4, a. 1 | 2, d. 33, q. 2, 1, 2m | 4m | Ma. q. 5, 1, 3m.

86 Peccatum veniale sine gratia, idest cum originali, vel mortali, punitur aeternaliter poena sensus in inferno 1-2, q. 87, 5, 3m | 2, d. 33, q. 2, 1, 2m | 4, d. 21, q. 1, a. 2, q. 3, o. | d. 22, q. 1, 1, 5m | d. 45, q. 1, 3, 6m | Ma. q. 5, 2, 8m | q. 7, 1, 24m | 10, o. | Opus. 3, c° 187.

87 Poena sensibilis debetur peccato veniali 4, d. 16, q. 1, art. 2, q. 3, c.

88 Poena temporalis debetur peccato veniali, aeterna vero mortali 1-2, q. 72, 5, c. | q. 87, 2, 5, o. | q. 88, 2, 4, c. | q. 109, 7, o. | 3a q. 86, 4, o. | 2, d. 24, q. 3, 6, c. fi. | d. 42, q. 1, 5, o. | 3, d. 19, 3, o. | 4, d. 46, q. 1, 3, o. | Cg. 3, c° 143 | 144 | Lib° 4, c° 85, 1m | 92, 2m | 93 | Ma. q. 1, 5, 15m | 18m | q. 7, 1, o. | Opus. 3, c° 185 | 186 | Rom. 2, lect. 2, prin°.

89 Poena inferni non affligeret non habentem reatum poenae, etiam si esset ibi, quia non agit nisi ut instrumentum divinae justitiae 3, d. 22, q. 2, a. 2, q. 1, 3m | Ma. q. 5, 2, 5m. * Angelus 528. Anima 141. Appetitus 30. Aversio 19.

90 Poena inferni duplex: scilicet ignis, et frigoris, correspondet duplici radici peccati: scilicet amori, et timori 4, d. 15, L. prin°.

91 Poena inferni quo ad aliquid augetur et minuitur, usque ad diem judicii 4, d. 22, q. 1, 1, 5m.

92 Oppositum videtur dicere a simili 2-2, q. 13, 4, 2m | 4, d. 21, q. 1, a. 2, q. 3, c. | 2m | d. 50, q. 2, a. 1, q. 6, o. | L. prin°. * Baptismus 180, 198, 201, 207, 208, 230, 232. Bonitas 216. Confessio 38, 81. Eucharistia 279. Fides 107.

93 Poena inferni, est ad affligendum: ideo nominatur nominibus quae hic nos affligere consueverunt 4, d. 21, q. 1, a. 1, q. 2, 2m | d. 50, q. 2, a. 3, q. 1, o. * Indulgentia 8, 26. Lex 180. Macula 14. Martyrium 12, 15.

POENA

94 Peccato veniali non debetur poena simpliciter, sed purgatio corporis, scilicet mors, et incineratio; et purgatio animae scilicet ignis purgans 4, d. 43, a. 1, q. 1, 3m.

95 Omnis poena, praeeligenda est non solum peccato mortali, sed etiam peccato veniali. Tamen nullus tentet se, nec alium, in speciali de hoc, propter periculum, quia descendere in talibus ad singula, est inducere hominem in tentationem, et praebere occasionem peccandi 2-2, q. 110, 3, 4m | 4, d. 17, q. 2, a. 3, q. 1, 4m | d. 18, q. 2, a. 4, q. 3, 1m | d. 29, 2, 2m | Quol. 1, 9, o.

96 Peccato veniali non debetur poena carentiae divinae visionis simpliciter nec ad tempus, sed per accidens ratione poenae debitae. Quol. 2, 13, 1m.

97 Remissa per poenitentiam culpa mortali, et poena aeterna, quandoque remanet poena temporalis 1-2, q. 87, 6, o. | 3a q. 86, 4, o. | 2, d. 42, 2, 5m | 4, d. 14, q. 2, a. 1, q. 2, o. | d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, 1m | a. 5, q. 2, c. | q. 3, 2m | d.18, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | a. 2, q. 3, o. | a. 3, q. 2, c. | d. 20, art. 1, q. 2, 3m | q. 3, o. | d. 85, 6, 2m | Cg. 3, c° 158, 4m | Lib° 4, c° 72 | 91, 5m | Opus. 3, c° 185 | 186 | Heb. 6, lect. 1, me°.

98 Cessante culpa, et macula, et reatu, quo ad Deum, manet poena ecclesiae 4, d. 35, 6, 2m | d. 37, q. 2, 1, c. fi. Macula 13.

99 Absolutio ex vi clavium, delet partem poenae, non autem totam, nisi ex vi magnae contritionis, vel per confessionem saepius iteratam 4, d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, 1m | a. 5, q. 2, c. | 2m | d. 18, q. 1, a. 3, q. 2, o. | d. 20, a. 1, q. 2, 3m | q. 3, o. | Quol. 2, fi. | Quol. 3, 28, c. Confessio 58. * Peccatum 266, 376, 408, 411. Poenitentia 73, 117, 120, 127. Praedestinatio 2. Contritio 33, etc. Mors 1, 3, 4, 10, 15, etc. Nocere 1, etc. Religio 43. Sacerdos 34. Sacrilegium 8. Poena 69.

Poenale est aliquid, inquantum est contra voluntatem 1a q. 48, 5, c. | q. 64, 3, c. | 1-2, q. 87, 2, 6, c. | 2-2, q. 18, 3, c. | 2, d. 41, q. 2, 2, 5m | 4, d. 21, q. 1, a. 1, q. 4, c. | d. 46, q. 1, a. 2, q. 3, o. | Cg. 3, c° 141 | Ma. q. 1, 4, c. | q. 5, 3, 3m. * Humilitas 9. Infernus 2. Involuntarium 1. Jejunium 11, 19, 22. Poena o. Poenalitas. Puer 9. Satisfactio 14, 20. Turpitudo 1.

Poenalitas. Christus 175. Circumcisio 36. Difficile 6. Justitia 71. Miseria o. Passio 129. Peccatum 331. Satisfactio 14.

1 **POENITENTIA** ut est dolor voluntatis, cum electione recta, est virtus, vel actus ejus; non autem ut passio 3a q. 85, 1, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 2, o. | q. 6, 2m | a. 3, q. 1, c. | 2m | q. 2, 4, o. * Baptismus 225, 249. Confessio 1.

2 Poenitentia est virtus specialis, quia habet materiam generalem, sub ratione speciali: scilicet omnia peccata, ut emendabilia per actum hominis 3a q. 85, 2, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 2, 3, 4, o.

3 Poenitentia est virtus moralis, et non theologica, quia objectum ejus est peccatum, non autem Deus, sed est finis ejus 3a q. 85, 3, 1m | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 4, o. | d. 17, q. 2, a. 3, q. 4, c. | a. 3, q. 2, b. * Fundamentum 3. Lamentum 3. Matrimonium 99. Ninivitae.

4 Philosophi nihil tractaverunt de poenitentia, quia consideraverunt virtutes secundum quod ordinant hominem ad bonum humanum, non autem ut ordinant homines ad Deum 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 3, 4m. * Peccatum 159, 202, 273, 408. Planetus. Sanitas 7, 8. Tabula 1.

5 Poenitentia est quodammodo species vindicativae justitiae, quia poenitentia est tantum sui ad Deum, vindicativa vero justitia est et sui et alterius ad alterum 4, d. 15, q. 1, a. 1, q. 2, c. * Tonsura. Vestis 6. Virtus 77.

6 Poenitentia est species justitiae commutativae, licet contineat aliquid de qualibet virtute 3a q. 85, 3, o. | 4, c.

7 Immo poenitentia non est species seu pars subjectiva justitiae sed pars ejus potentialis 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 4, 4m | q. 5, o. | a. 3, q. 3, c. | d. 17, q. 2, a. 2, q. 4, c. | a. 3, q. 2, b.

8 Poenitentia, et vindicativa, continentur sub justitia commutativa 3a q. 85, 3, 3m.

9 Definitio quintuplex virtutis poenitentiae 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 6, o.

10 Poenitentia secundum quod est virtus, importat detestationem peccati, cum proposito abolendi illud, secundum conditionem status peccantis 3a q. 85, 2, 1m | 3, c. | 4, d. 16, q. 1, a. 2, q. 1, o.

11 Poenitentia dicitur gratia, non quidem essentialiter, sed quia conveniunt in effectu, quia utraque justificat, et gratum Deo reddit 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 2, 2m | q. 2, 4, c.

12 Poenitentia, et justitia vindicativa, constituunt medium in offensis, in puniendo aliquas, et aliquas non, sed omni offensae proportionando poenam 4, d. 14, q. 1, a. 4, q. 4, 4m.

13 Poenitentia ponit medium, inquantum infert debitam poenam pro qualibet culpa, secundum acceptationem Dei 3a q. 85, 3, 2m | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 4, 4m.

14 Poenitentia duplex: scilicet interior, idest contritio, et exterior idest satisfactio. Rom. 11, lect. 4, fi. Contritio 3.

15 Poenitentia secundum quod homo se habet ut recipiens gratiam, est sacramentum. Sed ut habitus infusus, ordinatus ad actum rectum, est virtus 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 2, c. | 1m | d. 16, q. 1, a. 2, q. 1, c.

POENITENTIA

POSSIBILE

POTENTIA

POTENTIA

30 Frustra est in natura aliqua potentia activa, cui non respondet aliqua potentia passiva, secundum Aristotelem, scilicet si potentia activa sit ad finem, non autem si non sit ad finem, sed sit ipse finis, sicut potentia Dei. Poa q. 1, 2, a. 1 | 1m prino.

31 Vel Philosophus loquitur in nono metaphysicae, de potentia activa naturali, ordinabili ad finem, sed potentia Dei est extra hunc ordinem. Ipse est enim ad quem haec omnia ordinantur, et ideo non est frustra si ei non respondeat potentia passiva. Poa q. 1, 2, 1m fi.

32 Ordo et differentia potentiarum passivarum, in eodem passivo est secundum ordinem et differentiam potentiarum activarum eis correspondentium. Virt. q. 1, 10, 13m.

33 Cuilibet potentiae passivae, correspondet potentia activa in natura 2, d. 12, 1, c. | d. 30, q. 2, 1, c. meo | 3, d. 2, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 26, q. 1, 2, c. | 4, d. 43, a. 1, q. 3, c. fi. | Cg. 2, co 20, 4m | co 60, 13m | Lib. 3, co 45 | Virt. q. 1, 16, 13m.

34 Quaelibet potentia passiva se extendit ad ea tantum, ad quae se extendit potentia activa ejusdem generis 3, d. 26, q. 1, 2, c. | Cg. 2, co 60, 13m | Lib. 3, co 45 | Verit. q. 18, 2, 5, c.

35 Potentia passiva sequitur ens in potentia, sed activa ens in actu, quia unumquodque agit inquantum est in actu, et patitur inquantum est in potentia. Cg. 2, co 7 | 8, 1m | Poa q. 5, 4, 1m | Opus. 3, co 19. Agens 108.

36 Nulla potentia passiva potest exire in actum, nisi sit perfecta per formam sui activi 3, d. 14, a. 1, q. 2, c. | Trin. 1, c. Agens 59, etc. Infra.

37 Potentia activa cujuslibet rei sequitur formam ejus, quae est principium agendi, et naturam ejus 3a q. 13, 1, c. Actio 96, etc.

38 Impossibile est, alicujus creaturae essentiam, esse suam potentiam operativam. Spiritu. 11, c.

39 Immo aliqua potentia creaturae, dicitur sua essentia, et e converso. Spiritu. 11, 7m fi.

40 Omnis potentia activa est principium operationis, non autem semper respectu alicujus producti, quia primum convenit ei per se, secundum vero accidit ei. Poa q. 2, 2, c. * Angelus 35, 443, 466, 610, 630. Annihilatio 9. Appropriatio 10, etc. 15, 22. Assimilatio 10. Aureola 6. Brachium 1. Character 3, 8, etc. 26. Causa 59. Cognitio 52. Comedere 1. Contingens 3. Cornu.

41 Quaelibet potentia activa, quantumcumque imperfecta, potest in aliquam operationem 2-2, q. 129, 2, c.

42 Potentiae activae, artes, et habitus, qui sunt circa finem, imperant iis qui sunt circa ea quae sunt ad finem 1a q. 82, 4, c. | 1-2, q. 9, 1, c. | 2-2, q. 81, 1, 1m | 5, 1m | 4, d. 15, q. 4, a. 1, q. 1, 3m | d. 18, q. 2, a. 4, q. 1, 1m | Cg. 3, co 64, 1m | Ma. q. 6, c. | q. 8, 2, c. * Creatio 19, 21, 24, 25, 26, 27, 29, 30. Creatura 10, 26. Defectus 2. Delectatio 8, 9, 30. Daemon 90, etc.

43 In omnibus potentiis activis ordinatis, illa potentia quae respicit finem universalem, movet potentias quae respiciunt fines particulares 1a q. 82, 4, c. | 1-2, q. 9, 1, c. | q. 65, 3, 1m | q. 114, 4, 1m | 2 2, q. 23, 4, 2m | q. 26, 7, c. fi. | q. 40, 2, 3m | q. 47, 11, 3m | Virt. q. 2, 3, c. fi. * Difficile 1, 2, 7, etc. Durities 2. Ebrietas 4. Ejicere 1. Esse 48, 56, 62.

44 Aliqua potentia activa se habet ad contraria, sed non de necessitate producit effectum. Ma. q. 6, 16m. * Christus 163, etc. Femina 2, 3. Fides 8, 162. Finis 51, 101, 102, 119, 122. Forma 60, etc. Fortuna 4. Frui 2, 3, 8. Generatio 9, 26. Generativa. Habitus 1, etc. 5, 24, 36, 88, etc. 44, 47, 61, 81. Homo 40. Honor 21. Imperare 4, 18. In 12, 18. Incarnari 18. Liberum 2, 3. Materia 12, 13. Peccatum 404. Poenitentia 84. Veritas 32. Virtus 1, etc. Via.

45 Potentia activa est propter effectum, in artificialibus et in humanis, non autem in naturalibus, nec in divinis. Verit. q. 2, 10, 3m | Poa q. 1, 1, 13m.

46 Potentia passiva ut sic, non potest esse principium alicujus actionis 1, d. 45, 3, c. | Quol. 10, 5, c. * Accidens 55, 66, 121.

47 Illud tantum dicitur esse in potentia in aliquo absolute, quod potest educi de materia ab uno motore 1, d. 42, q. 2, 3, c. | 2, d. 19, 2, c. Actio 55, 68, 87. Actus. Addere 16. Amor 140, 281. Angelus 55, etc. 149, 156, 292, etc. 315, 334, 466, 487, 630, 632. Animal 6. Annexum 2. Annihilatio 4. Appetitus 1, 3. Appropinquatio 1. Aptitudo. Ars 12, 41, 42.

48 Omnis creatura habet aliquid de potentia 1, d. 8, q. 3, 2, c. * Assimilatio 6, 15, 18, 22. Beatitudo 28.

49 Omnis potentia receptiva, de se divisibilitatem habet, secundum quod est determinata ad unum, quod fit per actum terminantem 2, d. 3, q. 3, 1, c. f. * Bonitas 8, 59, 86, 87, 88, 168, 192.

50 De ratione potentiae passivae est, habere se ad esse et ad non esse. Job 4, lect. 2, meo. Causa 85, 97.

51 Frustra est potentia quae non reducitur ad actum, secundum Averroem, scilicet si non correspondeat ei potentia activa, quae ipsam possit reducere ad actum, non autem si correspondeat. Cg. 2, co 22, 4m | Verit. q. 18, 2, c. | Poa q. 1, 2, a. 1 | 1m.

52 Vel si non reducatur potentia naturalis, non autem si non potentia obedientialis. Verit. q. 8, 4, 13m | Anima. 1, 16m. * Aestimativa 1, 2. Aestimatio 2. Aeternitas 12, 13, 32. Caelum 2, 3, 11, 16, 73, 158. Cogitativa o. Cognitio 16, 25, etc. 38, 39, 41, 43, 52, 53, 59, 75. Color 8. Compositio 1. Concupiscentia 7. Conscientia 1. Contemplatio 11. Contingens 3, 7. Convenientia 1. Cor 12. Corpus 9. Creatio. Creatura. Defectus 2. Daemon 32. Delectatio 8, 9, 20. Differentia 1, 7, 10, 11. Dispositio 13, 21. Divisio 8. Donum 25. Educi o. Electio 1, 2, 3. Ens 5, 13. Esse 21, 56, 57, 63, 90. Experientia 13. Factum 1. Fides 8, 59. Finitum 3. Fluxus 3.

POTESTAS

53 Vel si non reducatur in genere sive in specie, secundum aliquod individuum ejus, non autem si non secundum quodlibet individuum ejus 1, q. 19, 6, 1m | q. 23, 4, 3m | 1, d. 46, 1, c. | 3, d. 17, a. 2, q. 1, 2m | d. 32, 2, c. | 4m | Verit. q. 23, 2, c. * Generatio 26, 64, 71. Gradus 4. Gratia 156. Habitus. Idea 40, 41. Imago 9. Incorruptibile. Indeterminatum. Indivisibile 2. Infinitum 2, 19. Intellectus 2, etc. 106. Intelligibile 4. Linea 2. Lux 13. Malum. Maria 59. Materia 11, 12, 29, 41, etc. Memoria 6, 7. Menstruus 5. Meritum 22, 29, 31, 45. Modus 5. Motus 4, 8, 13, 27, 51, 74. Mundus 14.

54 Vel si res per eam suum consequatur complementum, non autem si non consequatur. Poa q. 5, 5, 7m. Mutabile 1, 2, 3. Mutatio 6. Necessitas 8. Notitia 1. Numerus 2. Objectum 3, etc. Pars 45. Participare 9. Passio 11, etc. Peccatum 80, 91, 115.

55 Vel si non reducatur ad actum primum, non autem si non ad secundum 2, d. 27, 1, 3m | 3, d. 12, q. 2, 2, c. | 4, d. 4, q. 2, a. 2, q. 1, 3m | d. 44, q. 1, a. 2, q. 1, 1m | Quol. 10, 8, 3m. * Poenitentia 35, 44. Perfectio 21, 22. Perturbatio. Plantae 3. Qualitas 1. Sensus 1, 7.

56 Vel si non reducatur ad actum secundum accidentalem, non autem si non ad primum, qui est propter secundum, quia potentia passiva perfectibilis multis perfectionibus ordinatis, perfecta per ultimam, non dicitur imperfecta, licet aliae perfectiones non insint 4, d. 49, q. 1, 5, 5m | Verit. q. 8, 4, 13m. * Species 2. Universale 23.

57 Quanto potentia est altior vel superior, tanto ad plura se extendit 1a q. 65, 3, c. | Poa q. 2, 6, 2m | q. 3, 7, c. | Ma. q. 16, 6, c. | Virt. q. 5, 4, c. | Spiritu. 3, c. fi. | Anima. 13, 4m | Quol. 3, 6, c. | Meta. 6, lect. 3, meo. * Accidens 55.

58 In potentiis ordinatis, quidquid potest potentia inferior, potest et superior, nisi sit ad defectum 1a q. 57, 2, c. | q. 84, 1, 2m | q. 86, 1, 4m | q. 110, 2, 2m | 1-2, q. 74, 7, c. fi. | 4, d. 5, q. 2, a. 1, q. 2, c. | a. 3, q. 2, 2m | d. 15, q. 4, a. 6, q. 2, 2m | Verit. q. 2, 6, 2m | q. 10, 6, 5m | q. 15, 1, 2m | Poa q. 1, 6, 8m | Anima. 20, 20m. * Angelus 35, 44, etc. Anima 240, etc.

59 In omnibus potentiis ordinatis, oportet quod ubi terminatur actus prioris potentiae, ibi incipiat actus secundae 4, d. 49, q. 2, 7, 7m.

60 In omnibus potentiis et habitibus ordinatis, ultima perfectio reservatur supremae in genere illo 1-2, q. 5, 6, 1m | q. 15, 4, c. | 1m | q. 57, 6, c. | q. 74, 7, c. | q. 98, 3, c. | 2-2, q. 47, 11, 3m | 3a q. 72, 11, c. | 4, d. 7, q. 3, a. 1, q. 2, c. | Cg. 2, co 41, 4m | Cg. 3, co 25 | Opus. 3, co 93, fi. * Beatitudo 28. Conscientia 1.

61 Acquisitio vel amissio alicujus eorum ad quae aliquid est aequaliter in potentia, non est proprie perfectio vel corruptio 2, d. 35, 5, c. | 3m.

62 Ad ea quae sunt diversa genere, ex aequo se habentia, ordinantur diversae potentiae animae, non autem aliter 1-2, q. 8, 2, 2m.

63 Oppositum videtur dicere 1-2, q. 56, 2, c. | q. 60, 5, c. * Defectus 2, 12, 14. Definitio 30.

64 Quantitas discreta et extensiva potentiae, est respectu objectorum; sed quantitas continua et intensiva, est respectu gradus et operationis. Poa q. 1, 2, c. * Aestimativa 1, 2. Dispositio 13, 21. Distinctio 9, 11. Elicere 1. Gradus 4. Gratia 156. Idea 40, 41. Imaginativa 1, etc. Imago 26. Memoria 6, 7. Perturbatio. Privatio 7. Ratio 16.

Potentiale. Andragathia. Angelus 46, 55. Anima 255. Austeritas 1. Continentia 9. Defectus 12. Epiikia 1, 3. Fiducia 4. Fortitudo 9, 34, 35. Imprudentia 2. Liberalitas 19. Pars 4, 9, 10, 30, 49. Poenitentia 7, 81. Perseverantia 8. Praedicari 11.

Potentialitas. Angelus 55, 56. Appropinquatio 1. Contingens 3. Forma 82. Laus 2. Materia o. Motus 8. Mutabile 3.

1 POTESTAS proprie nominat potentiam activam, cum aliqua praeeminentia 4, d. 24, q. 1, a. 1, q. 2, 3m. * Absolvere 14, 15, 27, 28, 31.

2 Potestas excellentiae humanitatis Christi in sacramentis, consistit in quatuor principaliter: scilicet in hoc quod meritum et virtus passionis ejus operatur in sacramentis, et in ejus nomine sacramenta sanctificantur, et ex ejus institutione sacramenta virtutem obtinent, et ipse effectum sacramentorum sine exteriori sacramento potuit conferre 3a q. 64, 3, 4, c. | q. 84, 5, 3m | 7, 4m | d. 2, q. 1, a. 4, q. 4, c. | d. 4, q. 3, a. 3, q. 4, c. | L. | d. 5, q. 1, 1, c. | d. 7, q. 1, a. 3, q. 1, 1m | q. 3, a. 2, q. 1, c. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 4, 3m | Opus. 20, lib. 3, co 10, fi. | Jo. lect. 14, fi. | 1a Cor. lect. 2, meo | co 11, lect. 5, prino. * Adam 64. Adoptio 8, 9. Adventus 6, 9.

POTESTAS

PRAECEPTUM

PRAECEPTUM

PRAECIPERE

Praecingi, est servitorum, accingi militum, succingi viatorum, et decingi ad quietem. Psal. 44, prin°.

1 PRAECIPERE est actus rationis, quia importat motionem, cum quadam ordinatione 2-2, q. 47, 8, 3m. * Adjurare 11. Appetitus 66. Architector. Cultus 16. David 1. Dominatio 2, 3. Finis 63. Imperare o. Inconstantia 1. Inobedientia 1, 2, 5. Ira 75. Isaac. 1. Latria 7. Legislator 5. Lex 26, 82, 91, 127, 138, 139, 171. Nasus. Negligentia 3. Obedientia 5, 35, 41. Omissio 14. Permissio 2. Praeceptum o. Praelatio 9, 26. Professio 3. Prudentia 40, 41.

2 Recte praecipere, et ratione uti, semper se concomitantur, quia ad praeceptum rationis sequitur obedientia virium inferiorum, quod pertinet ad usum 2-2, q. 48, 4. * Sabbatum 1. Simonia 35.

1 PRAECIPITATIO est operatio per impetum voluntatis vel passionis, sine prudentia, et partibus ejus 2-2, q. 8, 6, 1m | q. 53, 3, o. | 5, c. | q. 127, 1, 2m.

2 Praecipitatio est speciale peccatum, propter specialem actum rationis qui praetermittitur scilicet consilium, licet possit inveniri in quolibet genere peccatorum 2-2, q. 54, 1, 2m | Ma. q. 15. 4, c. * Equus 3. Impetus. Imprudentia 2. Luxuria 16.

3 Praecipitatio contrariatur dono consilii et prudentiae 2-2, q. 53, 3, 1m | q. 127, 1, 2m. * Praeceptum 33. Prudentia 35. Ratio 52. Stultitia 10. Tarditas 4. Temeritas 2.

Praecipuum. Agnus 1, 2, 3. Angelus 436. Animal 29. Apostoli 2. Aristoteles 3. Assistere 7. Beatus 45. Beneficium 17. Bonitas 226, 230. Caecilia. Christus 38, 175. Cohors 1. Conscientia 7. Contemptus 5. Credere 19. Cultus 15. Delectatio 55, 56. Donum 40. Dux. Eucharistia 21. Fama 1. Filiatio 2. Finis 202. Fortitudo 17, 40. Generatio 44. Gloria 8. Habitus 71. Humilitas 3, 21. Imago 31, 36. Hypocrisis 2. Invidia 2. Ira 59. Lacrymae. Laus 19. Luxuria 25. Magnificentia 2. Maximum. Meritum 13. Metaphysica 9. Miles 5. Obligari 4, 6. Officium 14. Opprobrium 2. Oratio 55, 62. Ordo 86, 88, 89. Ossa. Passio 25. Peccatum 229, 316. Per 1. Perseverantia 13. raeceptum 110, 419. Praecipue. Praesertim. Primitiae 3. Principale. Principaliter. Prodigalitas 5. Providentia 50. Prudentia 83. Pudicitia. Pulchritudo 5. Religio 34, 37. Resistere 6. Restitutio 23. Sacerdos 19. Sacrificium 36. Sanctificatio 11. Sanctus 2. Scientia 75, 90. Societas 5. Stultitia 2. Usura 89, 182, 224. Verbum 18, 68. Veritas 20. Virtus 5. Visus 10.

1 PRAECISIO. Esse commune sicut in intellectu suo non includit aliam additionem, ita non includit in intellectu suo praecisionem additionis; quia si hoc esset, nihil posset intelligi esse in quo super esse aliquid adderetur. Ente. 6, prin°. * Baptismus 116.

2 Forma totius, cum praecisione aliorum, est quoddam totum complectens materiam et formam 1a q. 76, 8, c. | Anima. 10, 16m | Ente 3, fi. * Costa 1. Excommunicatio o. Forma 43. Haeresis o. Missa 7, 8. Ordo 92. Sacramentum 78. Scandalum 16. Schisma o. Separatio 4. Suspensio 2. Unitas 40.

Praeclari. Aristoteles 6. Judaei 9. Justinus.

Praecludere. Exufflare. Statutum 1.

Praeco veritatis Joannes Baptista fuit institutus a Deo. Verit. q. 14, 11, 5m.

Praecogitatio. Eventus. Intentio 3, 7, etc. Praemeditatio. Voluntas 38.

Praecognitum. Adam 64. Avis 2. Cognitio 15, etc. Enthymema. Non ens. Praeintelligi. Scientia 13, etc. Signum.

Praeconcipere. Artifex 3.

Praeconsiliatio. Incontinentia 2, 11.

Praeda licite capitur ab hostibus, vel malefactoribus 2-2, q. 66, 8, o. * Accipiter. Bellum 6. Infidelis 3. Judaei 36, 43, etc.

1 PRAEDESTINATIO est quaedam praeordinatio Dei ab aeterno, de iis quae per gratiam Dei fienda sunt in tempore 3a q. 24, 1, c.

2 Praedestinatio est ratio transmissionis creaturae rationalis ad vitam aeternam, in mente Dei 1a q. 23, 1, 2, c. | 3a q. 24, 1, c. 3, d. 7, q. 3, a. 2, q. 1, c. | Cg. 3, fi. | Verit. q. 6, 1, c. | Quol. 11, 3, c. prin° | fi. | Rom. lect. 3, prin°. * Certitudo 24.

3 Praedestinatio est praescientia et praeparatio gratiae in praesenti, et gloriae in futuro 1a q. 23, 2, 3m | 4m | 2-2, q. 174, 1, c. | 1, d. 40, q. 1, 2, c. fi. | Rom. 8, lect. 6, me°.

4 Gratia ponitur in definitione ejus, non quia sit de essentia ejus, sed quia importat respectum ad gratiam 1a q. 23, 2, 4m | 1, d. 40, q. 1, 1, 4m.

5 Praedestinatio secundum rationem sui nominis, non potest salvari in speculatione tantum, ideo definitur per propositum et praeparationem 1, d. 40, q. 1, 2, c. fi.

6 Praedestinatio pertinet ad scientiam practicam 1, d. 40, q. 1, 2, c. fi. | Verit. q. 6, 1, o.

7 Praedestinatio est pars providentiae 1a q. 23, 1, 2, 3, 4, 6, 8, c. | 1, d. 40, q. 1, 1, c. | 4m | Cg. 3, fi. | Verit. q. 6, 1, c. | Quol. 12, 3, c.

8 Praedestinatio nihil ponit in praedestinato, nisi effectum ejus 1a q. 23, 2, o. | 1, d. 40, q. 1, 1, o.

PRAEDESTINATIO

9 Praedestinatio, ex parte praedestinati, importat tria: scilicet quod illud ad quod est, aliquando conveniat ei per gratiam, et post 3, d. 7, q. 3, 1, c.

10 Differentia scientiae, sapientiae, praescientiae, praevidentiae, dispositionis, providentiae, et praedestinationis 1a q. 23, 3, c. | 1, d. 35, L. prin° | d. 40, q. 1, 2, c. | Cg. 3, c° 163 | Verit. q. 6, 1, o. | Rom. 8, lect. 6. me°.

11 Praedestinatio praesupponit praescientiam, et dilectionem. Verit. q. 6, 1, c. | Quol. 11, 3, c.

12 Providentia, praevidentia, praescientia, et praedestinatio, sunt tantum temporalium; scientia vero et sapientia, sunt etiam aeternorum 1, d. 35, L. prin°. * Certitudo 24. Character 45. Dispositio 15. Electio 24, etc. Excaecatio 5.

13 Aliquid potest exire ab ordine divinae providentiae quantum ad id quod intentum est, non autem ab ordine praedestinationis 1, d. 40, q. 1, 2, c. fi. | d. 47, 4, c.

14 Oppositum videtur dicere 1-2, q. 100, 8, 2m.

15 Praedestinatio est tantum respectu eorum quae sunt supra facultatem naturae, scilicet gratiae et gloriae; providentia vero respectu omnium 1, d. 35, L. prin° | d. 40, q. 1, 2, c. | q. 2, c. | 7m | q. 4, 1, c. | Verit. q. 6, 1, c. | Rom. lect. 3. prin° | Eph. lect. 1, fi.

16 Praedestinatio est tantum consequentium gloriam, quia respicit exitum et eventum ordinis; sed providentia respicit ordinem tantum. Verit. q. 6, 1, c.

17 Praedestinatio est tantum habentium voluntatem, sed providentia est omnium 1, d. 40, q. 1, 2, c. | q. 4, 1, c.

18 Praedestinatio addit supra providentiam, ordinationem ad exequendum, et praescientiam de exitu rei 1, d. 40, q. 1, 2, c.

19 Providentia secundum rationem sui nominis, potest salvari in speculatione tantum, non autem praedestinatio; ideo definitur per propositum et praeparationem 1, d. 40, q. 1, 2, c. * Liber 15, etc.

20 Praedestinatio est tantum hominum, et eorum quae pertinent ad salutem; sed providentia dicit universaliter ordinem in finem. Ideo est omnium, et de omnibus. Verit. q. 6, 1, c.

21 Praedestinatio proprie, est tantum de bonis; praescientia vero est etiam de peccatis 2-2, q. 174, 1, c. | Verit. q. 6, 1, 10m | Quol. 5, 2, c. | Rom. 8, lect. 6, me°.

22 Praedestinatio est causa gratiae et gloriae, sed reprobatio est causa derelictionis et poenae aeternae, non autem culpae 1a q. 23, 3, 2m | 1, d. 40, q. 4, 1, o. | Verit. q. 6, 1, c. fi. | 15m | Quol. 5, 2, c. | Rom. 9, lect. 2, fi. | lect. 4, me° etc.

23 Praedestinatio potest esse non entium, non autem destinatio. Verit. q. 6, 1, c.

24 Praedestinatio est aliquorum dupliciter: scilicet finis, et conferentis idest gratiae et gloriae, vel consequentis finem 1, d. 40, q. 2, c. Lex 58, etc.

25 Praedestinatio non convenit omnibus, sed tantum consequuturis gloriam per gratiam 1, d. 40, q. 2, o. * Maria 50.

26 Praedestinari proprie, convenit personae tantum, non autem naturae. Rom. lect. 3, me°. * Nomen 36.

27 Praedestinatio est tantum entium aliquando 1a q. 23, 2, 2m | 4, 2m | 1, d. 40, q. 2, 1m. * Prophetia 5, 41, 52, 62.

28 Praedestinatio convenit angelis, sicut et hominibus, licet non fuerint miseri 1a q. 23, 1, 3m | 1, d. 40, q. 2, c. | 3m.

29 Praedestinatio non est de gratiis gratis datis, nisi improprie. Rom. lect. 3, prin°. * Reprobatio 1.

30 Beati sunt praedestinati participialiter, non autem nominaliter 1, d. 40, q. 2, 4m.

31 Praedestinatio non convenit creaturae irrationali, nisi abusive 1a q. 23, 1, 2m | 1, d. 40, q. 2, c.

32 Conveniens est Deo, homines praedestinare 1a q. 23, 1, o. | Cg. 3, fi.

33 Praedestinatio certissime et infallibiliter consequitur suum effectum 1a q. 23, 3, 3m | 6, o. | 8, 3m | Verit. q. 6, o. | Quol. 11, 3, c. | Quol. 12, 3, o. | Rom, 8, lect. fi. fi. | Hebr. 12, lect. 4, fi.

34 Praedestinatio non potest impediri 1a q. 23, 8, 3m. * Misericordia 31. Oratio 85. Poena 64.

35 Praedestinatio juvatur precibus sanctorum, et suis et aliis bonis operibus, ex parte effectus ejus, non autem ex parte ordinationis divinae 1a q. 23, 8, o. | 1, d. 41, 4, o. | 3, d. 17, a. 3, q. 1, 3m | 4, d. 45, q. 3, 3, 5m | Verit. q. 6, 6, o.

36 Praescientia meritorum, non est causa praedestinationis universaliter; tamen unus effectus ejus est ratio finalis alterius effectus ejus prioris, et causa meritoria effectus posterioris 1a q. 23, 5, o. | 1, d. 41, 3, o. | Cg. 3, c° 163 | Verit. q. 6, 2, o. | Jo. 15, lect. 3, me° d. | Rom. lect. 3, prin° | c° 8, lect. 6, me° | c° 9, lect. 3, prin° etc. | Eph. lect. 1, me° | lect. 4, fi.

37 Voluntas Dei est causa efficiens et finis praedestinationis, ex parte totius effectus ejus 1a q. 23, 5, o. | 1, d. 41, 3, c. | Cg. 3, fi. | Eph. lect. 1, fi. etc.

38 Error multiplex circa effectus praedestinationis 1a q. 23, 5, 8, c. | Verit. q. 6, 6, c. | Jo. 15, lect. 3, me°.

39 Praedestinatio est aeterna 3a q. 24, 1, 2, c. | 3, o. | 4, c. | 1m | 1, d. 44, 4, 4m | Cg. 3, fi. | Rom. 8, lect. 6, fi.

non autem propter identitatem rei. Po[a] q. 8, 2, 6m. * Abstractum 8, 9.

2 Nihil praedicatur essentialiter, cum magis et minus in accidentibus. Virt. q. 1, 11, c. | 4m.

3 Oppositum videtur dicere a simili, quia charitas augetur essentialiter 1-2, q. 52, 1, o. | q. 66, 1, o. | 2-2, q. 24, 4, o. | 1, d. 17, q. 2, 1, o.

4 Quidquid praedicatur de praedicato, praedicatur de subjecto, intelligitur in praedicatis per se. Po[a] q. 8, 2, 6m.

5 Quidquid praedicatur de aliquo, sicut universale de particulari, potest supponere pro eo, non autem in aliis 1[a] q. 39, 5, 4m | 1, d. 5, q. 1, 1, 2m.

6 Omne quod praedicatur primo, etiam per se praedicatur; et omne per se, praedicatur de omni, et non e converso. Posteriorum, lect. 9, me[o].

7 In propositionibus per se, oportet quod quidquid est in praedicato, conveniat per se subjecto, non tamen secundum omne quod includitur in eo, sed secundum aliquid 3, d. 10, q. 1, a. 1, q. 2, c. | a. 2, q. 3, c. | d. 12, q. 1, 1, 6m | d. 22, q. 1, 2, c. | Meta. 5, lect. 10, me[o] 5, prin[o].

8 Homo praedicatur per se de Socrate, quia si Socrates definiretur, poneretur homo in ejus definitione 1[a] q. 76, 1, c. | 3, d. 10, q. 1, a. 1, q. 2, 1m | 2m | Meta. 1, me[o] | Lib[o] 5, lect. 19, me[o]. * Accidens 109, 112, etc. 119. Actus 199, 290. Adjectivum 4, 5, 6, 11, etc. Per se 8.

9 Aliquid praedicari de alio, contingit dupliciter: scilicet essentialiter, et participative sive per concomitantiam 1[a] q. 54, 1, 1m | Quol. 2, 3, c.

10 Tripliciter praedicatur aliquid de pluribus: scilicet univoce, aequivoce, et analogice. Opus. 32, c[o] 3.

11 Totum universale, adest cuilibet parti ejus, et secundum esse, et secundum perfectionem, et proprie praedicatur de parte sua, non autem totum integrale.
Totum autem potentiale, aliquo modo 1[a] q. 77, 1, 1m | 1, d. 3, q. 4, 2, 1m | 2, d. 3, q. 5, 2, 1m | 2, d. 9, 3, 1m | 4, d. 16, q. 1, a. 1, q. 3, c. | 2m | Spiritu. 11, 2m | 8m | Quol. 10, 5, fi. * Affirmatio 5. Albedo 2. Animal 7, 8. Attributa 15, 16. Baptismus 57.

12 Pars subjectiva est de qua praedicatur essentialiter totum, secundum unam rationem, vel secundum prius et posterius, et est in minus 2-2, q. 120, 2, etc.

13 Totum universale non praedicatur in singulari, de pluribus partibus suis simul sumptis 4, d. 16, q. 1, a. 1, q. 3, c. * Bonitas 78.

14 Nihil praedicatur universaliter de singulari, sed tantum de universali. Meta. 5, lect. 13, me[o] 1, fi.

15 Totum integrale praedicatur aliquo modo de omnibus partibus suis simul sumptis licet improprie, sed nullo modo de singulis, simpliciter et proprie 1[a] q. 77, 1, 1m | Phy. lect. 3, me[o].

16 Nulla pars integralis praedicatur de suo toto 1[a] q. 77, 1, 1m | 1, d. 3, q. 4, 2, 1m | d. 25, 2, 2m prin[o] | 2, d. 9, 3, 1m | 3, d. 7, q. 1, 1, c. | Ente 3, prin[o] | Meta. 7, lect. 9, prin[o] 1, fi. | lect. 12, me[o].

17 Quae praedicantur per accidens, prius praedicantur de individuis, quam de universalibus; in praedicatis vero per se, est e converso. Meta. 5, lect. 6, prin[o] | lect. 11, me[o].

18 Prima substantia praedicatur per se de seipsa, et per accidens de superiori, sed nullo modo de inferiori. Meta. 7, lect. 2, prin[o] * Commune 13. Contradictio 1. Deificatus. Determinatio 4. Deus 36, 37. Differentia 2, etc. Duo 1. Effectus 10. Ens 33, etc. Epiikia 4. Esse 36, 37. Factum 3. Generale 1. Genus 5, etc. Homo 9. Humanitas 4. Intellectus 56. Justitia 4. Locus 5. Medium 12. Metaphysica 28. Motus 3. Neutrum 1. Nomen 43, 63, 65. Oppositio 17. Pars 34. Persona 24, 37. Propositio 5, 7, 10, 12. Quantitas 5. Rationale 3. Species 4. Substantia 6, 16, 19. Sum. Unio 11. Universale 3, etc. Veritas 12, 19. Virtus 178.

19 Nullum per accidens, praedicatur universaliter, sed tantum quae per se praedicantur 1[a] q. 51, 1, c. | Meta. 5, lect. 11, me[o] 1, fi. Causa 47, 107. Ens 3, 5, 33, etc.

20 Quae attribuuntur eidem secundum diversas formas praedicantur de se invicem per accidens. Cg. 2, c[o] 57, 1m | Anima. 11, c.

21 Inferius non praedicatur de superiori, nisi per accidens 1[a] 4, 39, 6, a. 2 | 1, d. 30, 1, a. 2 | Cg. 2, c[o] 57, 2m. * Aequivoca 2, 11, 12, etc.

22 In praedicatione per accidens, non contingit processus in infinitum. Meta. 3, lect. 7, me[o] 9, prin[o] | fi. | Poster[m] lect. 33, o. * Esse 2.

23 Praedicatio per accidens triplex: scilicet accidentis de subjecto, subjecti de accidente, et accidentis de accidente. Meta. 4, lect. 7, fi. | Lib[o] 5, me[o] | lect. 7, prin[o] | lect. 9, prin[o] | lect. 11, prin[o] | Poster. lect. 31, fi. | lect. 33, prin[o]. * Genus 5, etc. Locus 5. Materia 48, 49, 50. Metaphysica 10, 28. Pars 31. Participare 6.

24 Id quod actu, vel intellectu, de pluribus praedicari non potest, est singulare 3, d. 2, L. fi. Animal 7, 8. Attributa.

25 Praedicata rationis, quae pertinent ad naturam, non praedicantur de supposito in creaturis, nec in divinis 3, d. 11, 4, c.

26 Quod praedicatur secundum prius et posterius, non praedicatur univoce. Cg. 1, c[o] 32, fi. * Cathegorica

27 Immo cum aliquando aequaliter praedicantur aliqua de omnibus, ut ens et unum, praedicantur univoce. Meta. 10, lect. 3, me[o].

28 De quocumque praedicatur genus univoce, vel denominative, oportet aliquam speciem ejus sic praedicari. Meta. lect. 12, fi.

29 Genus et differentia non praedicantur de aliqua parte integrali. Opus. 42, c[o] 10 | 11. Enuntiatio 6.

30 Differentia non praedicatur de aliquo, de quo non praedicatur genus. Opus. 42, c[o] 10. * Exclusio 6, 9. Factum 3. Masculinum 1.

31 De universali praedicatur aliquid quadrupliciter: scilicet modo praedicandi ipsius universalis, singularis, indefiniti, et particularis: sed tripliciter tantum de singulari. Perihermenias lect. 10, me[o]. * Nomen 33. Peccatum 20. Reduplicatio 3, 5, 6. Species 4. Substantia 6, 15, 19. Suppositio 2. Verbum 82, 84.

32 Signum universale, in praedicato proprie ponitur. Et propositionem facit esse impossibilem. Alia vero signa improprie ponuntur in praedicato, non autem falso. Perihermenias lect. 10, fi. * Universale 3. Vivum 2.

33 Nomen non est aptum praedicari de pluribus dupliciter: scilicet quia significat formam ut est in hac materia, vel aptam recipi in materia.

34 Subjectum non restringitur per praedicatum, ratione significationis, sed tantum ratione temporis significari 1, q. 39, 4, a. 2.

35 Terminus in subjecto positus, tenetur materialiter, idest pro supposito, sed in praedicato tenetur formaliter, idest pro natura 1[a] q. 13, 12, c. | q. 31, 3, 2m | 3[a] q. 16, 7, 4m | 9, c. | 3m | 10, c. | 2m | q. 17, 1, 3m | 1, d. 4, q. 2, 2, c. | 3, d. 1, q. 2, 5, 5m | d. 5, L. fi. | d. 6, q. 1, 3, 3m | q. 2, 1, 7m | d. 11, 2, 3m | d. 22, q. 1, 2, c. | Perihermenias lect. 8, prin[o] | Lect. 10, fi.

36 Immo terminus a parte praedicati positus, ad quem terminatur actus verbi, non tenetur formaliter, sed materialiter 3, d. 1, q. 2, 5, 2m | 3m | 4m | 5m.

37 Verba et participia, nullo modo praedicantur in divinis singulariter de pluribus personis, sed tantum pluraliter, quia significant per modum actus, ut est inhaerens 1, d. 9, q. 1, 2, c. | d. 11, 4, c.

38 Quidquid in divinis praedicatur de persona, praedicatur de essentia, et e converso, nisi in iis in quibus differunt inter se 1, d. 5, q. 1, 1, 5m. * Abstractum 9. Accidens 112, etc. Actus 192, 220. Adjectivum 4, 11, 12, 14. Attributa 15, 16. Bonitas 78. Coaequale 1.

39 In divinis, persona praedicatur de essentia, et e converso 1[a] q. 39, 6, o. | 1, d. 4, q. 2, 2, o. | Unio 1, 12m. * Deificatus.

40 Dicta de Deo metaphorice, possunt praedicari de eo, singulariter, et pluraliter. Dionysius 2, lect. 4. * Deus 81.

41 Relatio secundum propriam rationem, idest secundum quod refertur ad aliud, praedicatur in divinis, non autem secundum rationem communem, scilicet secundum quod inhaeret subjecto 1[a] q. 28, 1, 1m.

42 In divinis, nihil praedicatur per accidens 1, d. 4, q. 2, 2, 3m. * Dictio 3.

43 Immo essentia praedicatur per accidens de persona, et e converso. Po[a] q. 8, 2, 6m.

44 Haec praedicatio, Deus est Pater, et e converso, est per se, et nullo modo per accidens. Nec sicut superioris de inferiori, nec e converso, sed per identitatem 1[a] q. 39, 6, 2m. Christus 42. Dionysius 2. Ens 3, 22, 34, 36, 37, 40. Filiatio 20. Nomen 38, 43. Notio 19. Participare 15. Pater 1, 4, 6, 7. Persona 18, 19, 24, 31. Praedicamentum 6. Relatio 75, 82, 97. Tempus 39, 40.

1 PRAEDICATOR habet octo nomina: scilicet miles, vinitor, pastor, bos, arator, triturator, seminator, et architectus templi 1[a] Cor. 9, lect. 1, me[o] | fi. | lect. 2, me[o].

2 Praedicator dicitur tuba quintuplici ratione: scilicet quia excitat ad vitae statum, hortatur ad spirituale bellum, nunciat viri incessum, vocat ad vitae consilium, et invitat ad Dei festum. Isa. 58, fi. * Aureola 19, etc. Cantus 5. Charitas 113.

3 Praedicator honorat officium suum dupliciter: scilicet bonis moribus, et operibus supererogationis. Rom. 11, lect. 2, me[o]. * Perfectio 87.

4 Praedicatores ecclesiae custodiunt et excolunt ipsam ecclesiam, meritis et doctrinis. Isa. 61, me[o].

5 Nullus debet fieri praedicator, nisi prius purgatus, et virtute perfectus 3[a] q. 41, 3, 1m | 3, d. 55, q. 1, a. 3, q. 3, 1m.

6 Praedicator debet esse absolutus a cura rerum saecularium 3[a] q. 40, 3, c. * Catechismus 7. Credere 11, 20.

7 Praedicator non debet semper esse in publico, sicut nec Christus 3[a] q. 40, 1, 3m.

8 Duo sunt necessaria praedicatori, quae significantur per Philippum et Andream, scilicet eloquentia, et bona operatio. Jo. 12, lect. 4, prin[o] c.

9 Praedicator veritatis, non debet dicere fabulas. Tamen non oportet eas revocare, nisi propter scandalum. Opus. 12, o.

10 Sumptus debentur praedicatoribus, et mittentibus eos 2-2, q. 187,

2, 1m | 4, d. d. 12, q. 2, a. 1, q. 2, o. | Verit. q. 26, 6, 8m | Ma. q. 2, 2, 8m.

3 Praemium essentiale beatitudinis consistit in actu intellectus, sed delectatio ejus in voluntate 1a q. 26, 2, o. | 3, c. | 1-2, q. 3, 4, o.

4 Praemium essentiale consistit in gaudio de Deo. Ma. q. 2, 2, 8m | Rom. 8, lect. 5, prin° * Angelus 228, 409, 506, 528, 531, 533, 541. Anima 131. Aurea. Beatitudo 7, 83, 102, 129, 131, etc. Beatus 13, 14. Bonitas 173, 216.

5 Praemium accidentale est gaudium de bonis operibus. Ma. q. 2, 2, 8m | Rom. 8, lect. 5, prin°.

6 Per comparationem ad praemium accidentale, magis meretur qui non solum vult aliquid propter Deum dare, sed dat. Ma. q. 2, 2, 8m. Meritum 80.

7 Praemium boni praelati est maximum inter omnia praemia. Matth. 24, fi. * Character 45.

8 Violenter corrupta, habebit duplex praemium, ut dicit beata Lucia; scilicet virginitatis, et patientiae 2-2, q. 124, 4, 2m | 3, d. 39, a. 3, q. 2, 3m | 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 1, 4m | Verit. q. 26, 6, 11m. Charitas 77, 78, 135. Damnatio 62.

9 In retributione praemiorum, inaequalia debentur inaequalibus meritis, non autem in constitutione rerum 1a q. 47, 2, 3m | q. 65, 2, 3m | 1-2, q. 114, 3, o. | Pоa q. 3, 16, 19m. * Eleemosyna 28. Aequalitas 8. Christus 108, etc. 201. Fides 101. Fructus 2. Gratia 128, 129, 157. Haeresis 76. Honor 1 3, 11. Indulgentia 10. Judicium 59, 68. Justitia 75, 86, 87. Justus 6, 12. Lex 26, 29. Malum 67. Misericordia 26. Opprobrium 4. Peccatum 440. Poena 45. Praeceptum 43. Praelatio 23. Princeps 1, 2, 12. Punitio 2. Religio 47. Saraceni. Securitas 1. Sinistrum 5. Speculum 4. Suffragia 5, 6, 11. Tacere 3. Tyrannus 11. Usura 10. Visio 15. Voluntas 28, 53.

Praemonitio. Matrimonium 131.

Praenunciare. Daemon 76. Jeremias 1. Petrus 2. Sacramentum 119.

Praeoccurrere. Voluntas 57.

Praeordinatio. Matthaeus 1. Non ens 5. Praedestinatio 1. Praeeligere.

Praeparare locum caeli, convenit quintupliciter ascensioni Christi: scilicet primo dando locum fidei. Secundo demonstrando eis viam eundi. Tertio pro eis orando. Quarto sursum attrahendo. Quinto Spiritum sanctum eis mittendo. Jo. 14, lect. 1, fi. * Acolytus 2. Amor 92, 94. Angelus 511, 512. Architector. Baptismus 7, 9, 164, 197, 246, 248. Beatitudo 19. Benefacere 11. Charitas 28. Circumcisio 1, 2, 4, 16. Conceptio 3, 36. Consilium 13. Conversio 1. Daemon 27. Dispositio o. Electio 19. Episcopus 12. Facere 8, 10. Forma 113. Fortitudo 47. Gratia 40, 54, etc. 124, 174, 175, 176. Intellectus 179, 262. Joannes 5. Jejunium 35. Justificatio 27, 28, 29. Liberalitas 5. Mansuetudo 4. Maria 15, 53. Martyrium 13. Matrimonium 50. Ordo 4, 66. Perfectio 89. Praedestinatio 3, 4, 7. Requiri 1. Sabbatum 7. Sanctus 8.

Praeparativus. Angelus 512.

Praeponderare. Amicitia 30, 34. Angelus 53. Beneficium 6. Eleemosyna 11. Voluntas 57.

Praeponere. Angelus 285, 586. Malitia 7. Papa 1. Praelatio 27. Praesumptio 1. Scientia 68.

Praepositio. Praepositiones sunt transitivae 1, d. 33, 3, a. 1. * A vel Ab o. De o. Obliquus 2. Per 3, 5. Propter o.

Praepositivus dicens, affirmativam et negativam in divinis simul esse falsas, improbatur 1a q. 39, 4, 5m | 1, d. 4, q. 1, 3, 4m. * Exorcismus 13. Haeresis 121. Missio 10, 33. Notio 2. Relatio 22. Suffragia 6, 12.

Praepositus. Angelus 283. Perfectus. Praelatio o.

Praeputium. Caro 3. Circumcisio 9, 24, etc. Genitalia.

Praerogativa. Joannes 10, 11. Nativitas 18.

Praesbyter. Baptismus 112. Cura 1. Diaconus 2. Episcopus 5. Matrimonium 116. Ordo 73. Religio 51. Sacerdos o. Testis 2.

Praesbytera dicitur vidua, quia praesbyter idem est quod senior 4, d. 25, q. 2, a. 1, q. 1, c. fi. * Abbatissa o. Clavis 12. Ordo 99.

Praescientia. Adam 8. Amor 34. Angelus 361, 396. Certitudo 24. Deus 303, 349, 381. Justitia 87. Liber 23. Necessitas 10. Passio 85, 86. Praedestinatio 3, 10, 11, 12, 18, 21, 36, 40, 42, 46. Praedefinitio. Prophetia 31, 33, 52. Providentia 23, 58. Reprobatio 2, 6.

Praescriptio non firmat ea quae sine peccato non possunt fieri, nec esse 4, d. 41, a. 5, q. 1, 2m | Quol. 12, 25, o. * Possessor.

1 PRAESENTIA. Illud proprie dicitur praesens, cujus essentia praesentatur sensui, vel intellectui 1a q. 8, 3, c. | 2m | 3, d. 24, a. 2, q. 3, 4m. * Absens. Abstractio 15, 18. Academici. Alleluja. Amicitia 14. Amor 53, 180, 223. Angelus 491. Anima 159, 170, 171, 173. Annexum 1. Auxilium 2. Baptismus 119, 196. Beatitudo 28, 34. Benedictio 3. Character 45. Cogitatio 3. Colere. Delectatio 5, 12, 31, 37, 39, 46. Daemon 88. Diuturnitas.

2 Praesentia, necessitatem quamdam habent, quia necesse est Socratem sedere, dum sedet 2-2, q. 49, 6, c.

3 Praesentia Christi poterat esse nociva dupliciter: scilicet fidei, et dilectioni 3, d. 22, q. 3, 1, 5m. * Christus 140, 141, 214. Dolor 9, 15. Electio 28. Enuntiabile 1. Eucharistia 275. Falsitas 10. Felicitas 6. Flagellum 3. Furtum 14. Futurum 1, 4, 7, 8. Gratia 90, 119. Jejunium 3. Jerusalem 2. Imperare 16. In 12, etc. Insipientia 2. Intellectus 23, 38, 58, 65. Ira 26, 53. Judas 1. Juramentum 12, 24. Justus 9. Luna 2. Luxuria 16. Matrimonium 26, etc. 86. Mors 10, 23. Mox. Mundus 5. Pax 18. Peccatum 205. Poena 29. Praedicare 16. Promulgatio 5. Prope 2. Prophetia 24, 25. Providentia 1. Prudentia 31. Revelatio 11. Sacramentum 6. Sanctus 7. Sensus 18, 20, 21. Spes 63. Spiritus 14. Stupor 2. Temperantia 7. Tempus 38, 39. Timor 23, 24, 31, 47. Tribulatio 4, 8. Tristitia 4, 14. Umbra 3. Usura 10. Uti 16. Virtus 144, 233, 235, 260, 266, 269. Visitatio 2. Vita 44, 69. Voluntas 58.

1 PRAESERVATUS ab aliquo dicitur purgatus, vel liberatus 3a q. 32, 4, 1m | q. 52, 2, 2m | 4, d. 15, q. 2, art. 2, q. 1, 1m

2 Oppositum videtur dicere 4, d. 45, a. 4, q. 1, 3m. * Baptismus 175, 197. Charitas 141. Eleemosyna 31. Elias 1. Eucharistia 273. Fama 1. Liberare 2. Limbus 6. Poenitentia 104, 133. Peccatum 279. Simplicitas 2.

Praesidere. Angelus 283. Mulier 25. Praelatio o. Regnum 2.

Praestantius. Bonitas 98.

Praestare. Advocatus 3, 4. Angelus 529. Aqua 19. Concedere. Concessio. Conversio 3. Datio o. Finis 114. Gratia 93, 94. Praebere. Petrus. Scandalum 1.

1 PRAESTIGIUM est divinatio per daemones, ingerentes se visui vel auditui hominum, quia praestringit oculos 2-2, q. 95, 3, c. prin°. Columba 5. Daemon 110. Delectatio 29. Devotio 10. Manumissus. Miraculum 44. Phantasia 6. Poenitentia 102, 118.

2 Formae apparentes in praestigiis, sunt tantum in sensu communi ab imaginativa, vel per res naturales impressae 1a q. 114, 4, 2m | 2, d. 8, 5, 4m | 6m | Poa q. 6. 6, 5, c. fi. | Ma. q. 16, 9, 2m | 3m | 11, o.

Praestituere. Agens 106. Electio o. Finis 94, 134. Prudentia 62, 63, 66. Virtus 15.

Praesto esse. Assistere 5. Astare.

1 PRAESUMPTIO aliquando sumitur in bono, quasi prae aliis sumptio, et aliquando in malo 2-2, q. 21, 2, 1m q. 70, 3, 2m | 1, prolo. L. me°.

2 Praesumptio in malo, dicit immoderantiam spei dupliciter: scilicet supra vires proprias, vel contra justitiam Dei. Prima opponitur magnanimitati, secunda vero est species blasphemiae in Spiritum sanctum. Ideo gravior est quam prima 2-2, q. 21, 1, 4, o. | q. 130, 2, o. | q. 133, 1, c. | Ma. q. 8, 3, 1m.

3 Praesumptio prima oritur ex inani gloria, secunda vero ex superbia 2-2, q. 21, 4, o. Gloria 10 * Ambitio 2. Apponere 1. Blasphemia 22.

4 Praesumptio secunda oritur ex nimio amore sui 2-2, q. 21, 1, 2m | 3m. * Concupiscentia 3. Debitum 20. Devotio 5.

5 Praesumptio secunda habet conversionem ad bonum commutabile, et aversionem a Deo, attribuendo divinae virtuti quod ei non convenit 2-2, q. 21, 1, 3m. * Error 5. Eucharistia 184. Fortitudo 15. Gloria 7, 10. Haeresis 31. Humilitas 25, etc. Infirmitas 6.

6 Praesumptio prima, opponitur magnanimitati secundum excessum, licet apparenter secundum defectum, inquantum est aliquando de minimis, quae magna videntur 2-2, q. 130, prin° | 2, o. | q. 133, 1, c. * Investigare 2. Magnanimitas 9. Peccatum 160.

7 Praesumptio secunda, oppouitur charitati, vel potius dono timoris 2-2, q. 130, 1, 1m.

8 Praesumptio magis opponitur spei quam timori, quia spei contrariatur ratione propriae differentiae, timori vero ratione generis, et contrarietas ad timorem est apparentior 2-2, q. 21, 3, c.

9 Praesumptio est contra ordinem naturalem. Ideo semper est peccatum 2-2, q. 130, 1, o.

10 Praesumptio secunda est minus peccatum quam desperatio 2-2, q. 21, 2, c.

11 Praesumptuosus peccat, non, aestimando nimis misericordiam Dei, sed contemnendo justitiam ejus 2-2, q. 21, 2, c. | 2m | q. 130, 2, 1m | q. 163, 4, 3m | 2, d. 43, 3, 2m.

12 Peccare cum proposito perseverandi in peccato, sub spe veniae, dicitur praesumptio. Non autem si sit cum proposito poenitendi; sed alleviatur 2-2, q. 21, 2, 3m | 2, d. 22, q. 1, 3, 5m. * Praeceptum 115. Publicatio 3. Pusillanimitas 3, 5. Quiescere 2.

13 Aggredi opus ultra vires, ex confidentia ad vires humanas, est praesumptio. Non autem si fiat in spe divini auxilii 2-2, q. 21, 2, 1m | 1, prol. L. prin°. * Religio 59. Spes 16, 71. Superbia 8. Suspitio 3. Verecundia 6.

14 De quolibet debet praesumi bonum, nisi appareat contrarium, nec sit in periculum alterius 2-2, q. 70, 3, 3m.

Praesupponere. Absolutum 3. Accidens 86. Actio 45. Addere 3. Adoptio 18. Aenbivoca 8. Agens 54, 94. Amor 224. Angelus 226. Annexum 1. Ars 25, 26. Aureola 2. Bonitas 75. Causa 78. Character 24, 27. Charitas 60. Circumstantia 18. Confessio 16, 17, 60. Cooperari 1. Creatio 12, etc. Debitum 10. Dolor 15. Donum 19. Epiikia 5. Eucharistia 83, 240. Fieri 5. Fomes 1. Generatio 4. Gratia 70. Idolatria 2. Imperare 1. Ingenitum 3. Intellectus 221. Intentio 7. Ira 42. Justitia 80. Lex 11, 75. Meritum 107. Misericordia 42. Odium 17. Praeceptum 56. Praedestinatio o. Privatio 15. Propositum 1. Providentia 36. Quaestio 2. Relatio 17, 18. Sacramentum 130. Sapientia 38, 40. Satisfa-

PROCESSIO

sustentationis, cui proportionatur quadruplex ordo rationis speculativae: scilicet a communiori, a toto ad partes secundum materiam, a simplicioribus, et a principalioribus partibus ad secundarias. Cae. prin°. * Usura 116.

19 In divinis sunt tantum duae processiones, scilicet verbi et amoris, secundum quod Deus suam essentiam, veritatem et bonitatem intelligit et amat 1ª q. 27, 3, 5, o. | q. 28, 4, c. | q. 36, 1, c. | q. 37, 1, c. | q. 41, 6, c. | 1, d. 13, 2, o. | d. 27, q. 2, a. 2, q. 2, c. | 2m | Cg. 4, c° 19 | 27 | Poª q. 9, 9, c. | q. 10, 2, o. | 4, c. | Opus. 2, c° 2 | 3. * Actus 190, etc. Apparere 3. Causa 68. Datio 20, etc.

20 Solus ordo processionum secundum originem, multiplicat processiones in divinis. Poª q. 10, 2, c. fi. | 4, c.

21 Omnia quae important respectum originis, absolute dicuntur de processione divina, non autem repugnantia consubstantialitati, coaeternitati, et independentiae 1ª q. 27, 2, 2m | 3, d. 11, 1, 3m.

22 Processiones in divinis distinguuntur per relationes et modos originis, non autem seipsis, nec per esse a natura et voluntate 1ª q. 27, 3, o. | 1, d. 13, 2, o. | d. 27, q. 2, a. 2, q. 2, 2m | Poª q. 9, 4, 15m | 9, 20m | 25m | q. 10, 2, o. * Nomen 52.

23 Cum dicitur procedere persona per modum, non ponitur modus in Deo quasi qualitas ejus, sed comparatur processio divina processionibus creaturarum. Poª q. 10, 2, 10m. * Relatio 75, 76. Notio 6, 14.

24 In divinis eadem est processio per modum naturae et per modum intellectus; quia utraque est ut ab uno. Poª q. 9, 9, 20m | q. 10, 2, 11m | 24m | 25m.

25 Processio et relatio in divinis sunt idem realiter, et distinguuntur tantum ratione. Poª q. 10, 3, c. | 5, 12m. Sapientia 48. Temporale 1.

26 Processiones in divinis distinguuntur per principia, et per terminos, idest per relationes 1, d. 13, 2, 3m | 4m | Poª q. 10, 2, c.

27 Relationes ut relationes in divinis, per processiones distinguuntur, et consequuntur eas; sed ut formae propriae personarum, est e converso 1, d. 13, 2, 4m.

28 Processio in divinis comparatur ad generationem ut commune ad proprium, non autem sicut genus ad speciem 1, d. 13, 3, c.

29 Procedere in alterum, convenit Patri in divinis, non autem procedere ab altero. Poª q. 10, 2, 12m.

30 Filius procedit a Patre naturaliter. Cg. 4, c° 11 | Poª q. 3, 13, c. | 15, c. | 13m | 16, 9m | q. 5, 3, c. fi. | q. 10, 2, 4m | 5m | 4, c. | 17m 5, c. | Opus. 9, q. 12. Verbum 43, 64. * Generatio 37, 67.

31 Processio Filii, est per naturam Patris. Ideo est ei coaeternus, consubstantialis, et independens; non autem creaturae: quia procedunt per voluntatem Dei 1ª q. 41, 2, c. | q. 42, 2, c. | 3, d. 11, 3, 3m | Cg. 4, c° 11 | Poª q. 2, 3, c. | q. 3, 13, o. | Opus. 3, c. 41.

32 Omnia quae pertinent ad generationem vivorum, dicuntur in processione Filii Dei, ut oriri, nasci, gigni, et generari 1ª q. 27, 2, 2m | 3, d. 8, a. 4, q. 1, c. | d. 11, 1, 3m | Cg. 4, c° 11.

33 Haeresis Valentini, quod Filius Dei procedit vario modo prolationis idest ad extra 1ª q. 34, 2, 2m.

34 Cum dicitur quod Filius procedit ut verbum, et ut ars qua potest Pater omnia producere, et quod Spiritus sanctus procedit ut amor, quo amore vult ea producere, duplicem habet intellectum: scilicet quia potest intelligi quod Pater Filio potest, et quod Spiritu sancto velit. Et sic falsum est. Potest etiam intelligi, quod Pater possit producere Filio et velit producere Spiritu sancto. Et sic verum est; quia omnia producit per Filium et Spiritum sanctum. Opus. 9, q. 23.

35 Spiritus sanctus procedit a Patre et Filio: quia aliter non posset distingui a Filio 1ª q. 36, 2, o. | 1, d. 11, 1, o. | d. 13, 2, c. fi. | Cg. 4, c° 24 | 25 | Poª q. 10, 4, 5, o. | Opus. 1, c° 24, usque 54 | Opus. 3, c° 49 | Jo. 15, lect. 5, fi. | c° 16, lect. 4, fi. | Gal. 4, lect. 3, prin° etc. Titum 3, lect. 1, fi. * Amor 7, 9, etc. Distinctio 36. Donum 3, 6. Generatio 37, 67.

36 Spiritus sanctus procedit ab eis, inquantum sunt plures agentes, et inquantum sunt unum in vi spirativa 1ª q. 36, 4, 1m | 1, d. 11, 2, 3, o. | d. 12, 2, o. | 3, c. | Cg. 4, c° 24 | Poª q. 10, 2, 15m | Opus. 1, c° 11, fi. | Opus. 3, c° 48 | Opus. 9, q. 25 | 26.

37 Oppositum videtur dicere 1, d. 29, 4, 2m. * Joannes 19. Missio 24.

38 Spiritus sanctus procedit a Patre per Filium, sed Filius non spirat per Patrem 1ª q. 36, 3, o.

39 Processio Filii, est per modum naturae et intellectus, inquantum non praeexigit aliam; processio vero Spiritus sancti est per modum voluntatis et amoris, inquantum praeexigit aliam. Poª q. 10, 2, c. fi. | 7m | 11m. * Persona 36. Possibile 7, 8.

40 Vel quia processio Filii est per modum similitudinis, non autem alia. Poª q. 10, 2, 11m.

41 Vel inquantum processio Filii est ab uno tantum, processio vero alia est a duobus. Poª q. 10, 2, 11m.

42 Vel quia Filius est tantum a non procedente, sed Spiritus sanctus est etiam a procedente. Poª q. 10, 2, 7m.

43 Spiritus sanctus procedit per modum voluntatis, sed Filius per modum naturae et intellectus 1, d. 27, q. 2, a. 2, q. 2, c. | 2m | Opus. 9, q. 12.

44 Immo sicut Deus Pater Filium non voluntate, sed natura produxit, ita de Spiritu sancto sentiendum est. Opus. 9, q. 12.

45 Spiritus sanctus procedit per modum voluntatis: quia procedit ut amor, sicut et Filius procedit per modum intellectus, inquantum procedit ut verbum. Sicut tamen verbum procedit naturaliter a Deo dicente, ita et amor similiter a Deo amante. Opus. 9, q. 12, fi.

46 Processio Spiritus sancti assimilatur processioni causati a causa, ut persona; sed ut amor, motui locali: quia tendit in alterum ut in objectum: sed processio est tantum primo modo 1, d. 13, 3, 2m | d. 14, q. 1, 1, c. | 1m.

47 Oppositum videtur. Poª q. 7, 7, 10m. * Spiritus 20, 25.

48 Haeresis Arii, quod Spiritus sanctus procedit a Patre et Filio, ut creatura utriusque 1ª q. 27, 1, c.

49 Haeresis Nestorii et Theodorici, quod Spiritus sanctus non procedit a Filio 1ª q. 36, 2, 3m | Poª q. 10, 4, 24m | 5, c.

50 Spiritus sanctus non magis procedit a Patre quam a Filio, nec prius, nec plenius 1ª q. 36, 3, 2m | 1, d. 12, 1, o. | L. | Opus. 9, q. 27 | 29 | 30.

51 Spiritus sanctus dicitur principaliter et proprie procedere a Patre, propter auctoritatem in Patre: non autem magis proprie 1ª q. 36, 3, 2m | 1, d. 12, 2, 3m. L.

52 Spiritus sanctus, et quidquid est in eo, est a Patre et Filio, eadem processione, et eodem modo absoluto, non autem secundum omnem habitudinem vel respectum 1, d. 12, 2, 4m | Opus. 9, q. 27.

53 Spiritus sanctus procedit a Patre immediate, et mediante Filio, ratione suppositi: non autem ratione virtutis mediae 1ª q. 36, 3, 1m | 1, d. 12, 3, o. | Opus. 9, q. 27.

54 Spiritus sanctus procedit a Patre, jam nato Filio, si ly jam, dicit nunc aeternitatis, et ly nato, dicit perfectionem nativitatis: non autem si ly jam, dicit nunc temporis, et ly nato, dicit praeteritionem 1, d. 12, L. prin°.

55 Processio Filii est per actum intellectus, sed processio Spiritus sancti est per actum voluntatis 1ª q. 27, 2, c. fi. | 3, c. | q. 28, 4, 1m | q. 34, 2, c. | q. 45, 7, c. | 1, d. 13, 2, 2m | Cg. 4, c° 11 | Poª q. 2, 3, c. fi. | 11m | q. 8, 1, 11m.

56 Generatio Filii est prior processione Spiritus sancti, secundum nostrum modum intelligendi: non autem secundum rem 1, d. 12, 1, o. | L. prin° | d. 15, q. 4, 2, 2m.

57 Spiritus sanctus, ita naturaliter et natura procedit a Patre, sicut et Filius 1ª q. 41, 2, 3m | 6, c. | q. 42, 2, 1. | Poª q. 2, 3, c. fi. | q. 9, 9, 2, 4m | q. 10, 2, 4m | 5m | 4, 5, c. | Opus. 9, q. 12.

58 Essentia divina, sub ratione notionis communis, quae dicitur communis spiratio, est principium processionis Spiritus sancti, non ut spirans, sed ut vis spirativa 1, d. 11, 3, c. | Poª q. 10, 2, 15m.

59 Processio Spiritus sancti, triplici ratione nominatur tantum processio: scilicet ex habitudine rei amatae ab amante per amorem 1ª q. 27, 4, 3m | q. 28, 4, c. | q. 37, 1, c. | 1, d. 13, 3, 2m | 3, d. 11, 1, 3m.

60 Emanatio, proprietas, et relatio Spiritus sancti nominatur eodem nomine scilicet spiratio, propter defectum nominum 1ª q. 36, 1, c. | q. 37, 1, c. | 1, d. 18, 4, c. | Poª q. 10, 2, 16m. Notio 6.

61 Eadem emanatione et processione, Spiritus sanctus est Deus et donum, non autem relatione, vel proprietate 1, d. 18, 4, o. Donum 6.

62 Processio Spiritus sancti dicitur aeterna, respectu objecti aeterni; sed ut tendit in objectum creatum, cui Deus confert aliquid, dicitur temporalis 1ª q. 43, 2, o. | 1, d. 14, q. 1, 1, o. * Datio 20, 28. Missio o. Temporale 1. Virtus 251.

63 Respectus processionis temporalis ad creaturam, non est realiter in Spiritu sancto, sed in creatura 1, d. 14, q. 1, 1, 2m | 2, c. | 3m | q. 2, 1, c. | 1m.

64 Spiritus sanctus procedit a seipso, processione temporali 1ª q. 43, 2, 3m | 1, d. 15, q. 3, 1, c. fi. | 4m | d. 16, 1, c.

65 Spiritus sanctus datur nobis in processione ejus temporali 1, d. 14, q. 2, 1, o.

66 Processio temporalis includit aeternam. Ideo oportet, quod a quo persona procedit temporaliter, procedat etiam aeternaliter 1, d. 11, L. 2m | d. 14, q. 1, 1, c.

67 Processio aeterna et temporalis, sunt tantum una processio, ratione respectus ad principium quem principaliter importat; sed sunt duae ratione duplicis respectus ad objecta 1ª q. 43, 2, c. | 3m | 1, d. 14, q. 1, 2, o. | L. | d. 16, 1, c.

68 Processio temporalis, dicitur signum aeterni, ratione effectus, qui est similitudo amoris aeterni 1, d. 14, q. 1, 1, 2m.

Processivum. Animal 39.

Procesus. Crimen.

PROCLAMARE

1 PROCLAMARE licet in capitulis religiosorum de levibus, quae famae non derogant, sine admonitione secreta: non autem de gravi 2-2, q. 33, 7, 4m | Virt. q. 3, 2, 8m. * Reclamare.

2 Non videtur esse probabile, quod ea quae sunt in consuetudine religiosorum, sint contra praecepta Christi. Consuetum est autem in religionibus, quod in capitulis aliqui proclamantur de

culpis, nulla secreta admonitione praemissa. Sed hujusmodi proclamationes sunt quasi quaedam commemorationes potius oblitarum culparum, quam accusationes vel denuntiationes 2-2, q. 33, 7, a. 4 | 4m.

3 Si essent tamen talia, de quibus frater infamaretur, contra praeceptum Domini ageret, qui per hunc modum proclamando, peccatum fratris publicaret 2-2, q. 33, 7, 4m.

Proclivis. Confessio 92.

1 PROCONSULES dicti sunt coadjutores consulum, quasi projecti sive adjecti consulibus. Nec consulatu fungebantur simpliciter, sicut nec procurator fungitur cura curatoris sive actoris. Opus. 20, lib° 4, c° 26. * Paulus 2.

2 Vel proconsul dicebatur assessor, qui vice consulum judicabat. Opus. 20, lib° 4, c. 26.

Procreatio. Tempus 33.

Procul dicuntur esse quaedam a notitia nostra dupliciter: scilicet ex parte ipsorum, sicut futura contingentia, et ex parte nostra, sicut illa in quorum cognitione accidit difficultas, propter nostrum defectum, et non propter ea, cum sint maxime cognoscibilia, et perfectissime entia, sicut res intelligibiles, et praecipue aeterna. Verit. q. 12, 2, c. | q. 18, 5, 4m. * Cognitio 18, 25. Prophetia 8. Propositio 1. Prudentia 3.

Procurare. Abortus 1. Princeps 14, 23.

Procurator. Judicium 63. Liberalitas 2, 5. Matrimonium 43. Medicus 5, 7. Perfectio 88. Praelatio 22. Princeps 14, 23. Proconsules 1. Religio 75, 86. Salvari 15. Seditio 3. Sepultura 3, 4, Simonia 23. Via 8. Vomitus 1.

Prodere. Advocatus 6.

Prodesse. Adjurare 5. Admonitio 5. Baptismus 48, 178. Damnatio 48, etc. Divitiae 6, 7. Eucharistia 241, etc. Ficus. Jejunium 12. Justus 3, 4. Labor 2, 3. Missa 24, etc. Mutuum o. Nocere 11. Oratio 87, 89. Passio 21, 116, etc. Praelatio 24. Religio 44. 73, etc. 96. Sacerdos 36. Sepultura 5, etc.

1 PRODIGALITAS est circa passiones pecuniae sicut deficiens, non autem sicut superabundans in eis 2-2, q. 119, 1, 1m.

2 Prodigalitas dicitur esse contra naturam: quia habet immoderatam emissionem rerum, repugnantem naturae 1-2, q. 32, 6, 2m.

3 Prodigus saepe excedit in dando propter voluptates, non tamen semper 2-2, q. 119, 1, 3m. Datio 18. Infra. * Avaritia 21, etc.

4 Prodigalitas semper est peccatum, non principaliter propter quantitatem, sed propter inordinationem dandi quibus non debet dari, et propter quae, et sicut debet 2-2, q. 119, 2, o. | 3, 1m.

5 Prodigus peccat in se et in proximum, praecipue clerici, consumentes bona pauperum. Similiter avarus 2-2, q. 119, 3, 1m.

6 Prodigalitas opponitur liberalitati 2-2, q. 117, prin° | q. 118, prin° | q. 119, 1, 2, 3, c. Illiberalitas. Liberalitas 12.

Prodigium. Miraculum 6. Portentum.

Prodire. Angelus 463. Ethica.

Proditio. Avaritia 15. Eucharistia 232. Praevaricator 1. Revelatio 4.

Proditor est sicut venator, tendens insidias et fraudes. Psal. 7, fi. 1. * Avaritia 15. Judas 1, 2, 3.

1 PRODUCERE personas in divinis, non est perfectionis absolute, sed relative. Opus. 9, q. 5. * Accidens 52, 121, 122. Actio 201. Actus 89. Adam 89, etc. Aer 2. Agens 43, 76, 87, 89, 90. Angelus. Anima. Animal 26. Ars 7, 41, 42. Artifex 4. Causa 67. Caelum 84. Conservatio 16. Creatio o. Creatura 10. Daemon 11, 106, 107. Deus 243, etc. 341, 421, etc. Dicere 6, etc. Dies 17, 23, 24, 25. Effectus 16, 19. Elementum 26. Elicere o. Esse 71. Factum o.

2 In divinis et in creaturis, aliquid producitur dupliciter: scilicet per potentiam naturalem, in similitudinem naturae ejus qui producit; et per potentiam rationalem, in similitudinem speciei intelligibilis 1° d. 7, q. 1, 1, c. | Opus. 3, c° 52. * Christus 222. Fieri 5. Filiatio 5, 6. Forma 103, etc. Generatio 26. Gigantes. Gratia 99, 100. Homo 24. Luminare 2, 3. Luna 1. Lux 21. Mineralia. Miraculum 19. Missio 8. Mulier 1, 2, 3. Mundus 9, etc. 30. Pater 3. Plantae o. Potentia 40, 44. Providentia 17. Sacramentum 93. Sapientia 55. Scriptura 20. Spina 1. Stella 1, 7, 8. Successio 5. Usura 48, 126, 133. Virtus 222.

3 In productione rerum a Deo, est triplex debitum: scilicet respectu universi, unius creaturae ad aliam, et partium vel proprietatum. Cg. 2, c° 29.

4 Oppositum videtur dicere 1° q. 21, 1, 3m | 4, d. 15, q. 1, a. 3, q. 4, 1m | d. 46, q. 1, a. 2, q. 1, 4m.

5 Res a principio fuerunt productae in statu perfectae, ut essent principia aliorum 1° q. 94, 3, c.

Pro et contra. Anniversarium. Baptismus 130, etc. 249. Beatus 45. Benefacere 1. Beneficium 20. Circumstantia 17. Conscientia 7. De 3. Gratia 139. Immisericordia. Oratio. Promissio 2. Pudicitia 2. Puer 4. Raptus 3, 8. Relativum 6. Satisfactio. Sepultura 1, 3, 4, 5, 6, 7. Simonia 8, 32. Spes 24. Suffragia o.

Profectus. Aquila 1. Laus 7. Nomen 14. Paulus 2.

Proferre. Anima 213.

Proferri. Baptismus 51, etc. Eucharistia 74, etc. 85, 86, 116. Fides 130, 150. Haeresis 15. Judicium 7, 21, 24, 62. Littera. Processio 33. Prophetia 51. Sacramentum 34, 38, 39, 40.

1 PROFESSIO. Nullus profitetur perfectionem, sed statum perfectionis. Virt. q. 2, 11, 12m. * Adoratio 5. Assistere 7.

2 Profitens non vovet servare quidquid est in regula, sed vitam regularem, vel vivere secundum regulam, non obligando se ad culpam, ut, in religione ordinis fratrum praedicatorum, quod est melius 2-2, q. 186, 9, 1m | Quol. 1, 20, c. Ordo 109. Infra. * Baptismus 8. Canonizatio 1. Character 47. Catechismus 3. Circumcisio 1, 2, 4, 5, 12, 37.

3 In ordine fratrum praedicatorum est cautissima et securissima forma profitendi, qua non promittit quis se servare regulam, sed obedientiam secundum regulam. Unde ex voto obligatur ad servandum ea quae ponuntur in regula, tamquam praecepta, et quae praelatus secundum tenorem regulae sibi praecipere voluerit. Cetera vero quae non continentur in regula sub praecepto, non cadunt directe sub voto. Unde ea praetermittens, non peccat mortaliter. Quol. 1, 20, c. * Consecratio 14, 15. Debitum 27. Fides 130. Fornicatio 16. Infamia 2. Juristae 2. Matrimonium 139, 140. Minister 2. Poenitentia 96, 97. Perfectio 54. Protestatio. Pythagoras 1, 2, 3. Religio 40, 62, etc. 73, 74, 75. Sacramentum 34.

4 Votum simplex de majori religione, non obligat post professionem in minori 2 2, q. 189, 8, 3m.

5 Professio facta ante annos pubertatis, scilicet ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, non tenet, propter ecclesiae statuta 2-2, q. 88, 9, c. | 3m | q. 189, 5, c. | 1m | 3m | 4, d. 27, q. 1, a. 3, q. 3, 3m | q. 2, 2, c. | Quol. 3. q. 5, 1, 1m | 2m | Quol. 4, 23, 19m.

6 Habitus dari consuetus tantum professis, licet differat tantum per benedictionem ab aliis, inducit professionem, non autem alius 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 3, 2m.

7 Nazaraei profitebantur quamdam perfectionem, deponentes comam 2-2, q. 186, 6, b. | 4, d. 24, q. 3, a. 1, q. 1, 2m.

8 Honor quem sanctis exhibemus, quaedam professio fidei est. Quol. 9, 16, o. Votum 16.

9 Exteriora opera hominis, sunt quasi professio interioris hominis; ideo si non concordent, est fictio 1a Tim. 2, lect. 2, fi.

Profestis. Missa 18.

Proficere. Qui non studet ad proficiendum, est in periculo deficiendi 1a Cor. 13, lect. fi. prin°. Adam 32, 42. Aetas 5. Affectio 1. Amor 49. Angelus 412, 418, 539. Augmentum 9. Aureola 4. Baptismus 48, 178. Charitas 112. Christus 79, 146. Cognitio 37, 38. Daemon 18, 19. Descendere 12. Deus 185. Ficus. Juramentum 30. Laus 7. Lex 112. Nomen 14. Ordo 69. Paulus 2. Perfectio 52, etc. Princeps 11, 12. Purgatio 3. Religio 21, 75, 106. Sacrificium 26. Salvari 10. Status 9. Usura 8. Vita 63.

Proficisci. Servitus 5.

Proficuum. Affectio 1.

Profunditas. Apertio 1. Aqua 12. Causa 64. Cete 15. Haeresis 84. Illuminatio 6. Luxuria 15. Mare 1. Soporari. Subtilitas 1. Transumptio.

Progredi. Beatitudo 188. Cognitio 22. Contemplatio 9. Delectatio 19. Ecclesia 3. Felicitas 3. Gratia 80. Peccatum 33. Resurrectio 23.

1 PROHIBITIO duplex: scilicet coactionis, et praecepti 1a Cor. 6, lect. 2, me°.

2 Prohibitio legis, bene dispositos inducit ad bonum per amorem virtutis, malos autem per poenas 3, d. 40, 2, c. | Rom. 5, lect. 6, me° | Gal. 3, lect. 7, prin° etc.

3 Prohibitio incitat concupiscentiam tripliciter: scilicet ratione ardui, ratione clausae passionis, et ratione importunitatis 1-2, q. 98, 1, 2m | Rom. 5, lect. 6, prin°. * Accusatio 24. Adeps 1. Advocatus 9. Aleator 1. Angelus 255, 501. Baptismus 95, 104.

4 Omne peccatum est malum quia prohibitum jure naturali, non autem jure positivo 1-2, q. 71, 6, 4m. * Cibus 7, etc. Communicatio 4. Concupiscentia 22. Correctio 16. Daemon 22. Delectatio 84, 85. Deus 297. Dimensio 10. Dispensatio 20.

5 Jus divinum directe prohibet tantum peccatum mortale, sed indirecte veniale 3, d. 38, 4, 5m | d. 40, 1, 5m. * Ecclesia 14. Eucharistia 216, etc. Excommunicatio 24. Fornicatio 2. Furtum 11, 12. Gradus 3. Ignorantia 14, 30. Immunditia 2. Impedimentum o. Imperator 3, 7. Incestus 1. Interdictum. Irreligiositas Jejunium 34, 42. Judaei 44. Lex 26, 44, 82, 93, 100, 128, 136. Licita o. Luxuria 2, 3. Magi 19, etc. Malum 25, 26, 38, 58. Matrimonium 32, 33, 74, etc. 115, 122, etc. Mel 1. Mulier 10. Nemesis 1. Oblatio 6, 9, 10. Passio 68. Patientia 7. Pax 12. Permissio 2. Poenitentia 133. Possibile 8. Praeceptum 18, 28, 44, 57, 60, 139, 154. Sabbatum 5, etc. Sanguis 12. Scipio. Scrutatio. Servitus 8. Simonia 19. Sollicitudo 6, 7, 8. Sors 5. Species 5. Superstitio 6. Testis 7, etc. Thomas 2, 5. Torneamentum. Usura 72, 73, 79, etc. 84, etc. 256, 258, 306, etc. Usus. Uxor 5. Vestis 7. Vetitum. Vindicatio 5. Virtus 84.

6 Prohibitio ligni scientiae boni et mali, fuit propter figuram, sci-

licet propter eventum futurum, quia post ejus esum, homo per experimentum poenae didicit, quid interesset inter obedientiae bonum, et inobedientiae malum: non autem propter naturam arboris malam 1a q. 102, 1, 4m | Opus. 3, co 194.

Projicere. Eucharistia 233. Homicidium 3. Nicolaus 2. Sidera. Velox 3.

Prolabi. Bellatores 2.

Prolatio. Dearticulatio. Haeresis 15. Littera o. Processio 33.

Proles. Abortus o. Adulterium 4. Anima 339. Coitus 8. Concubinatus 3. Filiatio Foetus. o. Fornicatio 13. Imaginatio 9. Matrimonium 1, etc. 46, etc. Mulier 9, 10. Peccatum 301, 337. Praeceptum 137. Semen 12, 13, 21. Servitus 9. Tactus 13. Tempus 33. Uxor 1, 4, 10.

Prolixitas temporis non potest dare actui rationem peccati mortalis, nisi aliud interveniat: quia non est circumstantia aggravans in infinitum. Verit. q. 15, 4, c. * Alleluja. Usura 134, 199, etc.

Prologus. Argumentum 1. Exordium o.

Prolongatio. Usura 77, 100, 133, etc. 141, etc.

Promereri. Christus 87. Eleemosyna 30, etc. Meritum o.

1 PROMISSIO est actus rationis: quia est enuntiatio et ordinatio alicujus 2-2, q. 88, 1, c. | 4, d. 38, q. 1, a. 1, q. 1, c.

2 Promissio est ordinare, quid facere pro alio debeat gratum ei. Sed comminatio est contra alium 2-2, q. 88, 1, 2, 5, c. * Abraham 8, 18, 19, 20. Adam 10, 64. Angelus 545. Baptismus 12, 23. Bonitas 229. Coetus 1. Confirmatio 13. Daemon 21. Debitum 9. Fallere 1. Fides 146. Gratiarum actio 3. Haeresis 68. Honor 11. Judaei 18. Judicium 69. Juramentum 12, 19, 21, 27, 29. Lex 26. 101, 106, 111, 112, 123, etc. Matrimonium 84, 139, 140. Mendacium 15, 19. Obedientia 34. Obligari 5, 6. Perjurium 7. Praeceptum 101. Primitiae 4. Professio o. Prophetia 5. Regnum 6. Sponsalia 2, 8. Sponsus 1. Theologia 13. Testamentum 1, 4. Usura 98, 245, 275, 313. Votum o.

3 Promissio nuda, idest non habens aliquid additum ad confirmationem, non habet vim plenam obligandi Deo, nec homini 2-2, q. 88, 3, 1m | 4, d. 38, q. 1, a. 1, q. 1, c.

4 Promissum non debet servari, si est illicitum, vel mutatum 2-2, q. 110, 3, 5m | Rom. 15, lect. 3, meo.

Promovere. Amicitia 33. Artifex 3. Baptismus 99, 100. Bonitas 228. Confirmatio 11. Episcopus 12, 25. Lepra 3. Medicina 1. Minister 5, 6. Ordo 57. Princeps 24. Providentia 20. Simonia 35, 41. Usura 96, 256, 260.

Promptitudo. Aquila 1.

Promptus. Audacia 21. Charitas 85. Correctio 17. Devotio 2. Facilitas o. Habilitas o. Habitus 32. Ira 31, 42. Justitia 6. Liberalitas 2. Lotio. Magnanimitas 16. Martyrium 1, 2, 5. Negligentia 3. Peccatum 397. Perfectio 76. Pietas 8. Promptitudo. Rex 7. Sanctus 2. Satisfactio 30. Solertia o. Timor 34. Virtus 182.

1 PROMULGATIO legis naturae fit ex hoc quod Deus inserit eam mentibus hominum, naturaliter custodiendam 1-2, q. 90, 4, 1m.

2 Promulgatione non indigent praecepta communia legis naturae, et credere in Deum 1-2, q. 100, 4, 1m. * Confessio 20.

3 Promulgatio fit verbo et scripto. Et utroque modo, promulgatio legis aeternae est aeterna ex parte Dei: non autem ex parte nostra 1-2, q. 91, 1, 2m. * Divulgatio o. Excommunicatio 5. Ignorantia 33. Jus 4. Lex 7. Peccatum 91.

4 Promulgatio legis necessaria est ad hoc, quod lex habeat vim obligandi 1-2, q. 90, 4, o. | 4, d. 3, q. 1, a. 5, q. 3, c. Obligari 2.

5 Promulgatio obligat absentem, sicut et praesentem, inquantum promulgatio ad eum pervenit, vel potuit pervenire per alios. Futuros autem obligat per scripturas 1-2, q. 90, 4, 2m | 3m | 2, d. 24, q. 3, 3, c. | 1m. * Praeceptum 147. Unctio 2.

Pronitas. Concupiscentia 19. Facilitas o. Habilitas o. Inclinabilitas. Inclinatio o. Peccatum 47, 340. Poena 51. Praeceptum 43. Proclivis. Pronus. Radix 2. Schisma 5.

1 PRONOMEN facit quandoque demonstrationem simplicem, non personalem. Quol. 3, 25, fi. | Quol. 5, 8, fi. * Hebraei 2.

2 Mos est hebraici sermonis, ut utatur nominibus pro pronominibus. Ut, pete tibi signum a Domino Deo tuo idest a me. Vel est verbum Dei, et non prophetae. Vel est verbum Dei per inspirationem, et verbum prophetae per denuntiationem. Isa. 7, meo 2, prino | Rom. 7, lect. 4, meo.

3 Pronomina demonstrativa dicuntur de Deo secundum quod faciunt demonstrationem ad intellectum, non autem ad sensum 1a q. 13, 1, 2m | 1, d. 22, 1, 3m.

4 Pronomina demonstrativa, ad personam vel hyposthasim vel suppositum referuntur. Cg. 4. co 34.

5 Pronomina possessiva conjunguntur nominibus Dei quae significant rationem principii efficientis, vel finalis, vel exemplaris: non autem nominibus Dei quae significant per modum formae inhaerentis 1a q. 36, 1, 3m | 1, d. 19, 5, c. * Relativum 2, 7.

Pronuntiare. Dearticulatio. Docere 8. Eucharistia 166. Lectoratus 6. Minister 7. Tempus 29. Verbum 24. Votum 5.

Pronus. Bellatores 2. Cogitatio 2. Ebrietas 5. Inclinatio o. Judaei 27, 30, 32. Malitia 1. Matrimonium 124. Meritum 20. Miles 10. Praeceptum 43. Proclivis. Pronitas. Usura 284. Uxor 12, 23.

Prooemium. Exordium o. Prologus Rhetor.

Propagatio. Affinitas 2. Angelus 487. Cessare 1. Consanguinitas 1, 2. Generatio 40. Justitia 65. Naturale 5, 14. Peccatum 311, 316, 328, etc. 332, etc.

Propalare. Baptismus 179. Judicium 62. Manifestatio o. Promulgatio o. Visio 15.

Propassio, est passio inchoata in appetitu sensitivo, non ultra procedens, sicut in Christo fuit 3a q. 15, 4, c. | 6, 2m | 7, 1m | 3, d. 15, L. meo | Verit. q. 26, 8, c.

1 PROPE est Deus, quando subvenit bonis, et punit malos, longe autem, quando cessat. Hebr. 3, lect. 2, fi. * Per 3. Appropinquatio o. Approximatio o. Apud. Caeremonia 1. Grando. Immobile 2. Magi 3. Motus 57. Propinquum.

2 Deus est prope quadrupliciter: scilicet praesentia majestatis, per gratiam, per exauditionem, et per remunerationem. Phil. 4, lect. 1, meo. Proximum. Spirituale 5. Vultus.

1 PROPHETIA non est virtus 3, d. 23, q. 2, a. 4, q. 1, 4m | Verit. q. 14, 3, 11m | 1a Cor. 14, lect. 6, fi.

2 Prophetia non est habitus, nec qualitas permanens, sed ut passio transiens 1-2, q. 68, 3, 3m | 2-2, q. 171, 2, o. | q. 174, 3, 2m | q. 176, 2, 3m | Cg. 3, co 154, fi. | Verit. q. 12, 1, o. | 13, 3m | Poa q. 6, 4, fi. | Quol. 12, 27, 1m. * Abstractio 17, 23.

3 Prophetia non est gratia gratum faciens, sed gratis data 1-2, q. 68, 3, 3m | Verit. q. 12, 14, 5m | Opus. 3, co 222 | 1a Cor. 13, lect. 1, meo | fi.

4 Prophetia est divina inspiratio rerum, futura immobili veritate denuntians, secundum Cassiodorum 2-2, q. 171, 3, a. 1 | 6, b. | Verit. q. 12, 3, c. fi. | 11, o. | Rom. 12, lect. 2, prino | 1a Cor. 14, lect. 1, prino etc. * Interpretatio 4.

5 Omnis promissio Dei cum juramento, est prophetia praedestinationis, et omnino immutabilis. Hebr. 3, lect. 2, fi. | co 6, lect. 4, fi. | co 7, lect. 4, prino.

6 Prophetia est species visionis, opposita apparitioni. Isa. 1, prino.

7 Prophetia dicitur auditus, et non visus: quia fit per aliqua signa, quae habent modum loquutionis. Psal. 50, meo 5, prino.

8 Propheta dicitur quasi procul phans, vel procul videns, in quantum cognoscit vel loquitur ea quae sunt procul a communi hominum sensu, cum quibus conversatur et communicat in statu viae 3a q. 7, 8, o. | Verit. q. 12, 1, c. | Rom. 12, lect. 2, prino.

9 Prophetia principaliter et primo consistit in cognitione. Ideo dicitur a phanos. Secundario consistit in loquutione. Ideo dicitur a fari. Tertio consistit in operatione miraculorum, ad confirmationem ejus 2-2, q. 171, 1, o. | 2, c. | q. 174, 3, 3m | 4, c. | 3a q. 7, 8, o. | Verit. q. 12, 1, o. | Isa. 1, prino | 1a Cor. 14, lect. 1, prino | Hebr. 11, lect. 7, meo.

10 De ratione prophetiae, non est aenigmatica cognitio; quia Moyses fuit propheta, et tamen Deum palam, et non per aenigmata, vidit 3a q. 7, 8, 1m.

Oppositum videtur dicere. Verit. q. 12, 12, c.

11 Prophetia reducitur ad maxima bona, et ordinatur ad rectitudinem vitae. Verit. q. 12, 3, 15m.

12 In prophetia sunt duo: scilicet repraesentatio, et judicium de visis, quod est principalius, et completivum ejus, sine quo non est 2-2, q. 173, 2, c. | q. 176, 3, 1m | Verit. q. 12, 3, 1m | 7, 9, 12, 13, c.

13 Ad prophetiam requiruntur quatuor: scilicet similitudo corporalis in imaginatione, lumen supernaturale, audacia, et miracula. Verit. q. 12, 12, c. | 1a Cor. 14, lect. 1, prino.

14 Ad prophetiam requiritur lumen intellectuale supernaturale 2-2, q. 171, 2, c.

15 Ad prophetiam requiritur inspiratio, quo ad mentis elevationem, et revelatio, quo ad perceptionem divinorum 2-2, q. 171, 1, 4m | Cg. 3, co 154.

16 Ad prophetiam requiritur maxima mentis elevatio, ad contemplationem spiritualium 2-2, q. 172, 4, c. | Verit. q. 12, 5, c.

Ad veram prophetiam quinque requiruntur: Primum, Revelatio divinorum. Secundum, Revelatorum intelligentia. Tertium, Oculus ad figuras revelatorum. Quartum, Cum certitudine, quasi per demonstrationem revelatorum perceptio. Quintum, Voluntas revelata annuntiandi. Hebr. lect. 1, meo.

17 Bonitas morum, quo ad refraenationem passionum, et remotionem occupationum exteriorum, requiritur ad prophetiam 2-2, q. 172, 4.

18 Dispositio naturalis non requiritur ad prophetiam: quia Deus simul removet indispositionem, disponit et perficit 2-2, q. 172, 3, o. | Verit. q. 12, 4, o.

19 Prophetia potest haberi sine charitate, et sine gratia gratum faciente 2-2, q. 6, 2, 3m | q. 172, 4, c. | Verit. q. 12, 3, 15m | 5, c. | Opus. 3, co 222 | 1a Cor. 13, lect. 1, fi.

20 Objectum prophetiae est illud quod est in cognitione divina, supra facultatem humanam 2-2, q. 174, 1, c. | Rom. 12, lect. 2, prino.

21 Prophetia non habet Deum pro objecto, sed res temporales 3, d.

PROVIDENTIA

33 Bruta subduntur divinae providentiae per se, et in singulari, sed propter aliud tantum, et actus eorum 1ª q. 22, 2, 5m | q. 103, 5, 2m | 1-2, q. 93, 5, 6, o. | Job 7, lect. 4, prin°. Matth. 10, fi. * Praedestinatio 1, etc. 7, 10, etc. 18, 40. Regnum 2.

34 Alexander dicit, quod secundum Aristotelem, Deus habet providentiam de istis inferioribus. Cael. 2, lect. 14, 1. * Roma 3. Sepultura 3.

35 Providentia Dei est aeterna, sed gubernatio est temporalis 1ª q. 22, 1, 2m | 1, d. 39, q. 2, 1, 1m | Cg. 3, fi. * Angelus 90, 247, etc. 571.

36 Providentiae est tantum in intellectu, licet praesupponat voluntatem finis. Sed gubernatio passiva est in gubernatis, activa vero in gubernante 1ª q. 22, 1, 2m | q. 23, 2, 4, c. * Barnabas. Daemon 85, 103, 111. Deus 321, 375, etc. Fatum 1, etc. Gubernatio o.

37 Certitudo providentiae Dei non deficit a suo effectu, neque a modo eveniendi, quem providit 1ª q. 22, 4, 2m | 3m.

38 Deus providet omnibus immediate quo ad rationem ordinis, sed mediate, quo ad exequutionem ejus quae dicitur gubernatio 1ª q. 22, 3, o. | q. 103, 6, o. | q. 116, 2, c. | 2, d. 11, q. 1, 1, c. | Cg. 3, c° 76 | 77 | 83 | 94 | Opus. 3, c° 130, 131. * Idea 26, 27.

39 Providentia Dei regit corpora superiora per superiores intellectuales substantias, et corpora inferiora, per inferiores. Cg. 3, c° 80, 1m.

40 Providentia Dei regit bruta per homines, et plantas et alia per animalia, et omne imperfectum per perfectum, et in eodem homine, et in diversis. Cg. 3, c° 81. * Lex 58, 65, 77. Mundus 19. Universum 6.

41 Providentia divina gubernat creaturas spirituales inferiores, per superiores 1ª q. 110, 1, c. | Cg. 3, c° 79 | 82, 1m | 83 | Opus. 3, c° 125 | 127 | Job lect. 2, prin°.

42 Et creaturas corporales, per spirituales 1ª q. 22, 3, c. | q. 63, 7, c. | q. 102, 2, 1m | q. 103, 6, o. | q. 110, o. | q. 112, 1, c. | q. 113, 1, c. | 2, d. 14, 3, o. | 4, d. 43, a. 2, q. 3, c. | d. 45, q. 1, c. | Cg. 3, c° 78 | Verit. q. 8, o. | Opus. 3, c° 125 | Opus. 10, a. 1, usque 16 | Opus. 20, c° 1 | Job lect. 2, prin° | c° 9, lect. 3, prin°.

43 Et corpora inferiora per corpora superiora 1ª q. 112, 2, prin° | q. 115, 1, c. | q. 115, 3, o. | 4, d. 43, a. 2, q. 3, c. | a. 3, q. 1, c. | Cg. 3, c° 81 | 82 | 88 | Verit. q. 5, 8, c. | 9, o. | Po° q. 3, 6, c. fi. | Quol. 6, 19, c. | Opus. 3, c° 128 | Opus. 20, c° 1.

44 Oppositum videtur dicere 2, d. 11, q. 2, 3, o. | d. 13, 1, 4m.

45 Non autem actus humanos gubernat per corpora caelestia, nec per animas caelorum. Cg. 3, c° 85 | 88 | Verit. q. 5, 10, o. | Opus. 3, c° 127. Oratio 8.

46 Deus gubernat mundum bonitate, quia est principium providentiae ut finis, et ut virtus moralis ad nos 1ª q. 103, 1, 5, c. | Verit. q. 5, 1, 12m.

47 Finis gubernationis rerum a providentia Dei, est aliquid extra totum universum, scilicet ipse Deus 1ª q. 103, 2, o. | 3, 4, c.

48 Effectus gubernationis a providentia Dei, est unus ex parte finis, sed ex parte mediorum sunt duo in generali, scilicet conservatio et motio in finem, in particulari vero sunt innumerabiles nobis 1ª q. 103, 4, o.

49 Deus per providentiam suam ordinat inferiora in superiora. Opus. 3, c° 149. * Arcus 3. Credere 3. Ordinatio 1 etc. Ordo 1, 1.

50 Ordo universi, et praecipue caelorum, probat providentiam Dei. Psal. 8, me°. * Praedestinatio 13, 16, etc.

51 Deus potest facere contra ordinem providentiae suae. Cg. 3, c. 95.

52 Oppositum videtur dicere. Cg. 3, c° 100.

53 Deus potest facere contra ordinem providentiae suae, ex parte rerum, non autem ut est a Deo. Cg. 3, c° 98.

54 Nihil potest contingere praeter ordinem gubernationis providentiae Dei universaliter, sed tantum respectu alicujus causae particularis 1ª q. 22, 2, 1m | q. 103, 7, o. | 2, d. 6, 1, 3m.

55 Nihil potest niti contra universalem gubernationem divinae providentiae, sed tantum aliquid particulare 1ª q. 103, 8, o. | Cg. 3, c° 94.

56 Ad providentiam Dei non pertinet subtrahere defectus, corruptiones, et mala a rebus 1ª q. 22, 2, 2m | q. 23, 3, c. | q. 48, 2, c. | 3m | 2-2, q. 10, 11, c. | 1, d. 39, q. 2, 2, c. | 1m | 2, d. 23, q. 1, 2, c. | d. 34, 1, 5m | Cg. 3, c° 69 | Verit. q. 5, 4, 4m | Po° q. 3, 6, 4m | Ma. q. 13, 4, 6m | Opus. 3, c° 141 | 142. * Cavere. Praedestinatio 7, 10, 14, etc. Punitio 3. Salvari 10, 15.

57 Providentia Dei non excludit a rebus contingentiam, nec casum, nec fortunam, nec liberum arbitrium 1ª q. 19, 8, o. | q. 22, 2, 1m | 4, o. | q. 23, 1, 1m | 3, 3m | 6, c. | q. 103, 7, 2m | 3m | 1-2, q. 10, 4, c. | 2-2, q. 83, 2, c. | q. 171, 6, 1m | 1, d. 39, q. 2, 2, o. | 2, d. 11, q. 1, 1, 5m | d. 23, q. 1, 2, c. | d. 25, 2, 2m | 4, d. 38, q. 2, a. 2, q. 1, 1m | Cg. 3, c° 69 | 70 | 71, 72, 73, 74 | Ma. q. 6, c. | 3m | q. 16, 7, 15m | Opus. 3, c° 134 | Quol. 12, 3, 1m fi. | 140 | Opus. 15, c° 15. Matth. 2, prin° | Meta. 6, lect. 3, fi.

58 Ad divinam providentiam pertinet, quod permittat hominem tentari, et peccare, et puniri 1ª q. 23, 3, o. | 2-2, q. 165, 1, o. | 2, d. 11, q. 1, 4, c. | d. 23, q. 1, 2, o. * Spes 3.

59 Immobilitas divinae providentiae non excludit utilitatem orationis 1ª q. 23, 8, o. | 2-2, q. 83, 2, c. | Cg. 3, c° 95 | Verit. q. 6, 6, c. | Dio. 3, lect. 6, 1. Oratio 8.

Provincia. Angelus 577, 578, 581, 615, 616. Samaria. Votum 8.

Provisio. Amor 264. Bonitas 184. Illegitimus 4. Providentia 1, 7, 13, 14, 16. Solicitudo 4. Usura 106, 256. Votum 79, 80.

Provisor. Cura 3, 5. Providentia 29.

Provocatio. Amicitia 27. Factum 4. Incentivum. Incitare. Inductivum. Ira 36, etc. Organum 4, 5. Ornatus 1, 3, etc. Passio 109. Perseverantia 12. Princeps 11. Spectacula 2, 3. Tentare 3, 8.

Prout. Abstinentia 8. Aequivoca 12. Angelus 508. Anima 176. Causa 17. Comparatio 3. Deus 402. Genus 16. Hoc. Intellectus 129. Inquantum. Lex 87. Usura 86. Ut.

1 PROXIMUS noster est omnis homo, et angeli sancti, non autem daemones. Rom. 13, lect. 2, fi. * Accidens 4. Accidia 10. Acolythus 4, 5. Actus 51, 148. Adulterium 2, 8. Aedificare o. Agens 7, 9, 16, 51. Agere 9, 10. Amor 62, etc. 79, etc. 103, etc. 111, etc. 161, etc. Anima 326. Appetitus 67. Attributa 10. Avaritia 7. Baptismus 57, 58. Beatitudo 73, 183. Bellum 2. Blasphemia 3. Causa. Charitas 116, 145. Christus 207, etc. Circumstantia 5, 6. Clementia 9. Conceptio 7, 15, 16. Concupiscibilis 8. Confessio 8. Conservatio 7. Corpus 36. Correctio 18. Delectatio 22, etc. 104. Discordia 2. Eleemosyna 3, etc. Eucharistia 231. Finis 22, 63, etc. Fomes 9, 10. Fornicatio 4. Fortitudo 16, 43. Genus 18. Gloria 2, 3, 8, 14. Gratia 4. Haeresis 8. Honor 9. Humilitas 16. Imago 5. Ingratitudo 11. Iniquitas. Intellectus 279, 280. Invidia 7, 14. Hypocrisis 6. Ira 77. Irascibilis 3. Jactantia 3. Justitia 29, etc. Justificatio 3. Lex 83, 143, 144. Matrimonium 64. Mensura 22, 23. Meritum 42. Miraculum 24. Misericordia 7. Monstrum o. Mors 2, 12, 21. Mulus. Occidere 1. Odium 4, 5, 7, 18. Omissio 1. Opinio 9. Ordo 66, 82. Pax 16. Peccatum 30, 79, 129, 136, 144, 152, 161, 185, 224, 244, 247, 251, 330. Poenitentia 51, 70, 115. Perfectio 61, 89. Pietas 14, 19. Potentia 3. Praeceptum 81, etc. 124. Prodigalitas 4, 5. Propinquum. Proximum. Publicatio o. Ratio 5. Beatus 4. Religio 97. Restitutio 20. Rixa 4. Sacramentum 141. Sacrificium 4. Salvari 18. Scandalum o. Semen 5. Sensualitas 3, 8. Superbia 27. Tactus 4. Temperantia 19. Tentare 8. Tribulatio 1. Usura 72, 73, 76, 80, 84, 108, 188. 195, 214, 259, 260, 274, 278. Uxor 20. Vir 51, 77. Vita 52, 55, 57, 62. Vitium 6. Zelus 4.

2 Patientia et humilitas multum juvant ad amicitiam proximi. Opus. 4, c° 7.

PRUDENTIA

1 PRUDENTIA. Nomen prudentiae sumitur a providentia, sicut a principaliori ejus parte, quia omnia requisita ad prudentiam necessaria sunt, ut aliquid ordinetur in finem 2-2, q. 49, 6, 1m. * Astutia 1, 2. Beatitudo 20, 51. Finis 84.

2 Nomen prudentiae sumitur a providendo, quod etiam ad mala extendi potest. Et ideo licet prudentia simpliciter dicta in bono accipiatur, aliquo tamen addito potest accipi in malo 2-2, q. 55, 1, 1m.

3 Prudens dicitur quasi porro videns, idest, procul videns q. 2-2, 47, 1, c.

4 Prudentia simpliciter dicta, est virtus, non improprie sicut virtutes intellectuales, sed proprie 1-2, q. 57, 5, 3m | q. 61, 1, c. | 2-2, q. 47, 4, o. | q. 55, 1, 1m.

5 Prudentia est generalis regula, et perfectio virtutum moralium, dans eis modum et formam 2-2, q. 166, 2, 1m | 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 2, c. | d. 27, q. 2, a. 4, q. 2, c. | q. 3, c. | 1m | Virt. q. 1, 6, c. fi. * Cautela.

6 Prudentia est virtus generalis causaliter, non autem essentialiter 2-2, q. 58, 2, c. | 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 2, c. | d. 33, q. 2, a. 1, q. 2, c. | 2m | Virt. q. 1, 12, 23m.

7 Prudentia est virtus specialis, propter specialem rationem formalis objecti 2-2, q. 47, 5, o. | q. 53, 2, c. | 3, d. 9, q. 1, a. 2, q. 2, c. | d. 27, q. 2, a. 4, q. 2, 1m | d. 33, q. 1, a. 1, q. 2, o. | q. 2, a. 1, q. 3, 2m. * Discretio. Eustochia 1. Legispositiva o.

8 Prudentia est virtus intellectualis secundum essentiam, sed moralis secundum materiam 1-2, q. 58, 3, 1m | q. 61, 1, c. | 2-2, q. 161, 2, 3m | 3, d. 23, q. 1, a. 4, q. 2, 3m | d. 33, q. 2, a. 1, q. 3, c. | 6m | Virt. q. 1, 6, 6m | 12, 14m | q. 5, 1, 3m | 2, 1m. * Magnanimitas 25.

9 Prudentia est amor, quia ab eo movetur ad actum, non autem essentialiter 2-2, q 47, 1, 1m. * Negligentia 10. Praecipitatio 1, 3. Rectitudo 4. Sapientia 17, etc. Solertia o. Solicitudo 3. Vigilantia. Virtus 101, 206, 216, 217, etc.

10 Prudens secundum quid est qui bene ratiocinatur ad aliquem finem, simpliciter autem, qui ad totam vitam 1-2, q. 57, 4, 3m | 2-2, q. 47, 2, 1m | q. 55, 1, 2, 5, c.

11 Prudentia est in intellectu subjective 1ª q. 22, 1, 3m | 1-2, q. 56, 2, 3m | 3, c. | q. 61, 2, c. | q. 66, 1, c. | q. 85, 3, c. | 2-2, q. 47, 1, o. | 3, 8m | 5, 6, c. | 10, 3m | 3, d. 27, q. 2, 3, 3m | art. 4, q. 3, 2m | d. 33, q. 2, a. 4, q. 4, o. | Ma. q. 4, 5, 4m | Virt. q. 5, 1, c. fi. Subjective. Infra. * Apis 2. Ars 15, etc.

PRUDENTIA

58 Prudentia non potest esse in aliquo sine virtutibus moralibus 1ª q. 22, 1, 3m | 1-2, q. 57, 4, c. | q. 58, 5, o. | q. 65, 1, 2, c. | q. 73, 1, c. | 2m | 3, d. 36, 1, c. | Verit. q. 5, 1, c. | 11m | Virt. q. 5, 2, 3, c. * Thales 2. Virtus 198.

59 Prudentia est nobilior ceteris virtutibus moralibus 1-2, q. 61, 2, 1m | q. 66, 1, c. | 2, o. | 2-2, q. 23, 6, c. | q. 47, 6, 3m | q. 56, 1, 1m | q. 123, 12, o. | q. 141, 8, o. | 3, d. 33, q. 2, 5, o. | Virt. q. 5, 1, 11m | 3, c.

60 Prudentia est inventiva medii in virtutibus moralibus 1-2, q. 66, 3, 3m | 2-2, q. 47, 7, o. | 3, d. 33, q. 2, 3, c. | 4, d. 15, q. 1, a. 1, q. 2, 3m | Virt. q. 1, 13, c.

61 Sicut omnis virtus moralis relata ad bonum commune, dicitur legalis justitia, sic prudentia relata ad bonum commune, dicitur politica 2-2, q. 47, 10, 1m | 11, c. | 1m | q. 50, 2, 3m | q. 58, 6, c. | 3m.

62 Prudentia dirigit virtutes praestituendo finem, et eligendo ea quae sunt ad finem 1-2, q. 66, 3, 3m | 3, d. 33, q. 2, 3, c.

63 Praestitutio finis praecedit actum prudentiae et aliarum virtutum moralium, et pertinet ad rationem naturalem 3, d. 33, q. 2, 2, 3, c.

64 Inclinatio in finem rectum, est electio, et actus virtutum moralium. Sed discretio eorum quibus hoc bonum rationis consequi possumus in operationibus et passionibus est actus prudentiae 2-2, q. 47, 1, 2m | 3, d. 33, q. 2, 3, c.

65 Experimentum prudentiae non acquiritur ex sola memoria, sed ex exercitio recte praecipiendi 2-2, q. 47, 16, 2m.

66 Ratio naturalis praestituit finem virtutibus moralibus, non autem prudentia, sed disponit de iis quae sunt ad finem 1ª q. 22, 1, 1m | 2-2, q. 47, 6, o. | 7, c. | 3, d. 33, q. 2, 3, c.

67 Prudentia hominis non est omnino certa, propter variabilitatem singularium, sed est ut in pluribus 2-2, q. 47, 3, 2m | 9, 2m | q. 49, 1, c. | 5, 2m | q. 51, 1, 2m.

68 Cum per prudentiam aliquid recte agimus ad finem alicujus virtutis moralis, ille actus est principaliter illius virtutis 2-2, q. 33, 1, 2m.

69 Quaelibet virtus moralis participat actus prudentiae, quia formaliter complet in eis rationem virtutis 1-2, q. 58, 2, o. | 4, d. 15, q. 1, a. 1, q. 2, 3m | q. 3, a. 1, q. 3, 3m | Virt. q. 1, 12, 16m.

70 Prudentia praesupponit virtutes morales, per quas appetitus se habet ad bonum 1ª q. 22, 1, 3m.

71 Prudentia ponitur in definitione virtutum moralium, quia dependent ab ea 2-2, q. 23, 4, 1m | q. 47, 5, 1m | q. 50, 1, 1m | Virt. q. 1, 12, 16m.

72 Omnia quae sunt virtutum moralium, pertinent ad prudentiam, sicut ad dirigentem 2-2, q. 50, 1, 1m.

73 Electio potest attribui prudentiae consequenter, inquantum eam dirigit per consilium, quod magis proprie pertinet ad prudentiam 2-2, q. 47, 1, 2m | 2, c.

74 Prudentia est motor et auriga omnium virtutum moralium. Ideo quaelibet cum motu proprio habet aliquid de motu ejus 4, d. 17, q. 2, a. 2, q. 4, c.

75 Prudentia adjuvat omnes virtutes, et in omnibus operatur 2-2, q. 47, 5, 2m | 6, 3m | q. 119, 3, 3m.

76 Prudentia et justitia sunt generales respectu omnium virtutum, sed fortitudo et temperantia respectu adjunctarum eis tantum 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 3, 2m.

77 Prudentia et synesis praeferuntur eubuliae 1-2, q. 68, 7, c. | 2-2, q. 51, 2, c. | 2m.

78 Solertia eodem modo reducitur ad prudentiam, sicut eubulia 3, d. 33, q. 3, a. 1, q. 4, c.

79 Gnomi et synesis judicant probabiliter de inventis per consilium, sed prudentia imponit hujus ordinem judicii inferioribus, quia praeceptiva est 3, d. 34, q. 1, 2, c.

80 Majoris prudentiae est pecunias utiliter expendere, quam eas utiliter conservare vel custodire, quia plura sunt attendenda circa usum pecuniae, qui assimilatur motui, quam circa conservationem quae assimilatur quieti 2-2, q. 117, 4, 1m.

81 Prudentia non est in nobis a natura, nisi quo ad principia ejus, quae sunt nobis magis connaturalia, quam prima principia speculationis 2-2, q. 47, 15, o. | q. 49, 1, 2m | 2, 1m | 3, 2m | 2, d. 23, q. 2, 2, c. fi. | Verit. q. 18, 7, 7m.

82 Ratio prudentiae procedit a duplici intellectu: scilicet primorum principiorum universalium, et alicujus singularis scilicet finis particularis 2-2, q. 49, 2, 1m | 3m.

83 In his quae pertinent ad prudentiam, homo maxime indiget erudiri, praecipue a senibus prudentibus 2-2, q. 49, 3, c.

84 Prudentia infusa restituitur per poenitentiam, non autem prudentia acquisita, sed tollitur actus contrarius, in quo proprie consistit peccatum imprudentiae 2-2, q. 53, 1, 3m. * Senectus 2.

Pruina. Nix.

1 PSALLERE spiritualiter, est gaudendo gratias agere Deo, corde, ore, et operibus. Psal. 9, me°. Psal. 12, fi. * Cantus o.

2 In ascensione Christi, fuerunt duo genera psallentium: scilicet apostolorum, et angelorum. Psal. 46, me°. Sapientia 17, etc.

3 Quia sacris angelorum solemniis interesse non possumus, non debet nobis devotionis tempus transire in vacuum; sed quod psallendi officio subtrahitur, scribendi studio compensetur. Opus. 15, prol.

Psalin. Psalterium 1.

Psalmistatus non est ordo, sed est officium ordini lectorum annexum, scilicet cantoris 4, d. 24, q. 2, a. 1, q. 2, c. | 5m.

1 PSALMUS est canticum, quod cantabat David, vel cantari faciebat ad psalterium. Psal. 2, prin° | Psal. 4, prin°.

2 David fecit omnes psalmos. Sed quos ipse cantavit coram arca intitulantur ei, alii vero cantantibus. Psal. 38, prin°.

3 In eis omnia opera Dei, omnes historiae veteris Testamenti, et omnia quae ad fidem incarnationis Christi pertinent, sic lucide tanguntur, sicut in evangelio 3ª q. 83, 4, c, prin° | Psal. prol. prin°. * Ambrosius 2. Diapsalma. Officium 13. Paulus 24.

4 Psalmi in hebraeo ordinantur secundum ordinem litterarum. Psal. 2, prin°. Scriptura 15.

5 Titulus quadruplex psalmorum David. Psal. 4, prin°.

6 Tituli psalmorum facti sunt ab Esdra, secundum ea quae tunc agebantur, et partim secundum ea quae contigerunt. Psal. 6, prin°.

7 Psalmi poenitentiales sunt septem, propter septem dona sancti Spiritus, per quae quis poenitet. Et omnes incipiunt a luctu et terminantur ad laetitiam. Psal. 6, prin° | Psal. 31, fi. * Laus 13, etc. Missa 12. Officium 13.

8 Psalmi qui prolixe loquuntur de passione Christi, sunt quinque: scilicet vigesimusprimus, trigesimusquartus, quinquagesimusquartus, sexagesimusoctavus, et centesimusoctavus, propter quinque plagas, vel propter quinque effusiones sanguinis ejus: scilicet in ejus circumcisione, flagellatione, spinarum punctione, clavorum fixione, et lateris apertione. Psal. 21, prin°.

9 Primus versus psalmi trigesimitertii, scilicet Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo, dicitur in sexta, quia tunc passus est Christus, qui est nobis causa laudis. Psal. 33, prin° 1, fi.

10 Psalmus quadragesimusprimus dicitur in officio baptismi, et mortuorum, quia per haec venitur ad fontem vitae aeternae. Psal. 41, prin°.

11 Psalmus quadragesimusquartus, continet laudes Christi, matris ejus, Apostolorum, et virginum. Ideo cantatur in officiis eorum. Psal. 44, fi.

12 Psalmus quinquagesimus plus ceteris frequentatur, quia implorat misericordiam et veniam, quod convenit omnibus. Psal. 50, prin°.

13 Primus versus psalmi sexagesimioctavi, scilicet Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina, valet contra omnes tentationes. Ideo dicitur in principio omnium horarum, quia tunc diabolus tentat. Psal. 37, fi.

1 PSALTERIUM est instrumentum decem chordarum. Significat decalogum. Tangitur manu a superiori: sed cythara ab inferiori. Et dicitur a psallin idest manu tangere scilicet bona operatione, propter spem aeternorum. Psal. 2, prin° | Psal. 32, prin°. * Musica 2. Officium 13. Psalmus 1.

2 Translatio psalterii triplex. Prima tempore Apostolorum, correcta a Hieronymo. Alia ab eo de graeco. Tertia, de hebraeo. Psal. prol. me°.

Pseudo. Balbutiens 2.

Ptolomaeus. Luminare 4. Planetae 2. Stella 4.

Pubertas. Affinitas 9. Matrimonium 107, etc. Menstruus 7. Professio 5. Puer o. Religio 57. Votum 34, etc.

Publicanus est, qui vectigalia publica exigit 4, d. 16, q. 4, a. 2, q. 3, c. * Militia 2. Poenitentia 48. Usura 262.

1 PUBLICATIO peccati propter jactantiam, vituperatur, sed propter emendationem, laudatur 4, d. 14, q. 1, a. 2, q. 4, 3m. * Abscondere 4. Absolvere 38. Accusatio 29, 24. Admonitio o. Aerarium. Affinitas 7, 8, 9, 10. Confessio 62, etc. Correctio 20, 13, 15. Credere 19. Criminator. Debora 2. Detegere. Dispensatio 31. Docere 5. Eucharistia 216, 217, 218, etc. Famosus. Infamia o. Infidelis 1, 3. Judicium 30. Juramentum 14, 36, 37. Justitia 21. Legitimatio 1, 3. Lepra 3. Lex 7, 160, 162. Malum 60. Manifestatio o. Medium 14. Miraculum 43. Misericordia 14. Oratio 12. Peccatum 25, 26, 47.

2 Sacra Scriptura publicat tantum unum peccatum David, ne faciliter publicentur peccata proximi. Psal. 50, prin°. * Poenitentia 89, etc. Praedestinatio 42. Praedicator 7. Princeps 23. Publicanus. Rixa 1, 2. Sacrificium 22. Scholaris. Symbolum 2, 6, etc. Simonia 40. Societas 4. Testis 1, 7. Thomas 5. Turtur 4. Tyrannus 6, 10. Usura 85, 275, 309. Utile 6. Vendere 13, etc. Via 1. Vita 29, 30. Votum 17.

3 Deus publicavit peccatum David, ne praesumant justi, nec desperent peccatores. Psal. 50, prin°.

Publius. Scipio.

Pudenda. Genitalia. Gradus 3. Sacerdos 22.

1 PUDICITIA dicitur a pudore. Et est praecipue circa signa venereorum: castitas vero circa venerea 2-2, q. 143, c. | q. 151.

R

RATIO

REMINISCENTIA

REPROBATIO

52 Causa resurrectionis generalis triplex: scilicet principalis, idest Deus, instrumentalis, idest humanitas Christi, et quasi ministerialis idest angeli 1ª Thes. 4, lect. 2, meº.

53 Christus secundum divinitatem fuit causa suae resurrectionis, non autem secundum humanitatem 3ª q. 53, 4, o. | Psal. 40, fi. | Jo. 2, lect. 3, prinº | Rom. 4, lect. fi. fi.

54 Resurrectio Christi est causa efficiens et exemplaris resurrectionis nostrae, quo ad corpora, et quo ad animas per gratiam, tamen virtute principalis causae scilicet justitiae Dei 3ª q. 54, 2, c. | q. 56, 1, 2, o. | q. 59, 2, c. fi. | q. 62, 5, 1m | 3, d. 21, q. 2, 2, 1m | 2m | 4, d. 43, a. 2, q. 1, o. | q. 2, c. | a. 3, q. 1, 1m | d. 45, q. 1, a. 3, q. 3, 2m | d. 48, q. 1, 1, 5m | L. | Cg. 4, cº 78 | Verit. q. 27, 3, 7m | q. 29, 4, 1m | Opus. 3, cº 246 | Job 10, lect. 2, meº | 1ª Cor. 15, lect. 2, prinº etc. | 1ª Thes. 4, lect. 2, prinº.

55 Resurrectio Christi est causa exemplaris reparationis vitae nostrae, et mors Christi, destructionis mortis nostrae, licet utraque sit causa effectiva utriusque 3ª q. 56, 1, 4m | q. 62, 6, 1m | 3m | Rom. 4, fi.

56 Exemplaritas resurrectionis Christi proprie se extendit tantum ad bonos, licet efficientia ejus proprie se extendat ad resurrectionem tam bonorum quam malorum 3ª q. 56, 1, 3m.

57 Omnes resurgentes conformabuntur Christo in similitudine speciei, non autem in similitudine gloriae, sed tantum boni 4, d. 43, a. 1, q. 2, 3m | 5m | a. 2, q. 1, 4m.

Resuscitatus. Baptismus 189. Bigamia 7. Confessio 22. Daemon 110. Lazarus 2. Matrimonium 141. Resurrectio 49. Trajanus.

Retardari. Angelus 563. Anima 130, 131, 132. Contritio 26. Peccatum 397. Purgatorium 9.

Retentiva. Appetitus 13. Avaritia 22. Experientia 2. Imago 29. Memoria 6, etc.

Rete. Stupor.

Reticere. Confessio 44. Fama 3. Tacere o.

Retinere. Avaritia 22. Bonitas 209. Bubalus. Consilium 29. Experientia 2. Furtum 10. Imago 29. Infernus 3. Liberalitas 8. Lotio. Memoria 3. Meretrix 6. Mixtio 5. Peccatum 14. Piscis 3. Recipere 2. Usura 67, 208, 222, 225, 226, 229, 253, 290, 293, 297. Verbum 75.

Retractare. Eutyches 2.

Retrahere. Angelus 600. Anima 245. Appetitus 31. Blasphemia 18, 21, 23. Contemplatio 19. Episcopus 31. Grave 8. Impedimentum o. Ira 51. Laus 16. Negotiatio 2. Organum 2, 5. Peccatum 136. Servire 4. Temperantia 8. Timor 73. Virtus 120, 254.

1 RETRIBUTIO proportionalis, ex debito legali, si est ex pacto, pertinet ad justitiam commutativam; si vero ex debito honestatis, pertinet ad virtutem gratiae, sive ad gratitudinem 2-2, q. 106, 1, 2m. * Amicitia 2. Beneficium 1, 4. Eleemosyna 3, 36, 37.

2 Retributio quadruplex: scilicet mali pro bono, vel e converso: mali pro malo, et boni pro bono. Prima convenit tantum malis, secunda tantum bonis, tertia et quarta utrisque. Psal. 37, fi. * Gratia 22. Ingratitudo 10. Judicium 63. Justitia 75. Merces 5.

3 Retributio Dei duplex: scilicet pro bonis impletis, et pro beneficiis 3ª q. 56, 2, 3m | 4, d. 43, a. 1, q. 2, 1m | d. 46, q. 2, a. 1, q. 2, 1m | d. 47, q. 1, a. 3, q. 2, 3, o. | Cg. 3, cº 140 | Opus. 3, cº 153 | 252 | Psal. 17, meº | Rom. 2, lect. 2, prinº etc. * Meritum 100, 103. Praemium 9. Recompensatio.

Retributivus. Magnanimitas 20.

Retrogradatio. Planetae 2.

Reubarbarum est bonum, inquantum purgat choleram 1ª Tim. 4, lect. 2, meº.

Reus. Culpabilis. Fornicatio 14. Haeresis 29. Idolatria 11. Judicium 65. Poena 27. Poenitentia 21. Praevaricator 3. Reatus o. Testis 7. Usura 55, 271, 302.

1 REVELATIO addit supra visionem, intelligentiam visorum 2ª Cor. 12, lect. 1, prinº. * Accusatio 7, etc. Angelus 294, 359, 413, 567.

2 Tripliciter aliquid cognoscitur: scilicet per revelationem, per seipsum et hoc certitudinaliter, et conjecturaliter per aliqua signa 1-2, q. 112, 5, c.

3 Revelatio est occulta vel manifesta tripliciter: scilicet ratione potentiarum, signorum, et usus. Job 4, lect. 3, prinº. * Anima 156, 160. Apostoli 9. Arrha 2, 3. Baptismus 47. Charitas 124. Cognitio 6. Comprehensor 2. Confessio 84, etc. Correctio 18, 19. Credere 12.

4 Revelare secreta in malum personae, est contra fidelitatem nisi vergat in periculum aliorum vel nisi propter bonum commune, contra quod nullum debet recipi secretum 2-2, q. 68, 1, 3m | q. 70, 1, 2m | Quol. 1, 15, c. * Damnatio 24. Daemon 3, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21.

5 Revelatio Dei fit ad inferiores per superiores, sicut ad homines per angelos 2-2, q. 2, 6, c. Prophetia 39. Infra. * Depositum 4. Deus 198.

6 Nullus unquam purus homo habuit revelationem a Deo nisi mediantibus angelis 1ª q. 98, 3, c. | 3, q. 55, 2, c. | 2, d. 8, 6, c. | Anima. 18, 13m | Isa. 6, prinº | Matth. 2, fi. * Divinatio 1. Donum 42. Experientia 18.

7 Plura et excellentius de mysteriis gratiae revelata sunt angelis et apostolis, quam prophetis 1ª q. 57, 5, 3m. Infra. * Fides 27, 39, 126.

8 Fides nostra innititur revelationi apostolis et prophetis factae, non autem alii revelationi 1ª q. 1, 8, 2m | q. 72, 6, 1m. * Futurum 5.

9 Multis gentilibus revelationes factae sunt de Christo, ut patet de Sibylla 2-2, q. 2, 7, 3m | q. 172, 6, 1m | 3, d. 25, q. 2, a. 2, q. 2, 3m | Verit. 4, 14, 11, 4m. * Galilaea 1. Gratia 169, 170. Haeresis 13, 151. Infamia 2. Infernus 6. Jacobus 3.

10 Potest aliquis scire se habere gratiam, per revelationem 1-2, q. 112, 5, c. * Joannes 6. Justificatio 43.

11 Revelat Deus hoc aliquando aliquibus, ex speciali privilegio, ut securitatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat, et confidentius et fortius magnifica opera prosequantur, et mala praesentis vitae sustineant 1-2, q. 112, 5, c. | 4m | 5m | 1, d. 16, 1, 5m.

12 Non tamen revelat hoc omnibus, ne scilicet non praedestinati desperent, et ne securitas, in praedestinatis negligentiam pariat 1ª q. 23, 1, 4m | 1, d. 16, 1, 5m.

13 Revelatum fuit Paulo, quod esset in gratia 1-2, q. 112, 5, c. * Christus 137. Manifestatio o. Missio 31, 33. Moriens. Natura 26. Obedientia 35. Paradisus 10. Prodere. Prophetia 15, 22, 27, 28, 38, etc. Purgatorium 2. Religio 76. Sapientia 8. Scientia 106, 107. Scire 6. Simonia 38, 39. Signaculum. Theologia 11, 16, 22, 39. Testamentum 8, 10. Virtus 185.

Reverberatio. Speculum 5, 6.

1 REVERENTIA proprie, est timor initialis et castus, tamen capi potest in bono et in malo, sicut etiam confusio, idest erubescentia. Psal. 34, fi.

2 Reverentia directe respicit personam excellentem. Ideo secundum diversas rationes excellentiae, diversae sunt species ejus 2-2, q. 104, 2, 4m | 3, d. 9, q. 2, 1, 2, o. * Amen 2. Baptismus 59, 129. Benefacere 5. Campsoria 10. Centurio 2. Consanguinitas 10.

3 Reverentia Dei in communi, est de dictamine rationis naturalis, non autem determinatio ejus 2-2, q. 81, 2, 3m. * Contemplatio 10, 18. Corpus 47. Correctio 10. Cultus 11, 13, 15. Devotio. Docilitas. Dulia o. Eucharistia 181. Familiaritas 2. Honor 16, 28, 33. Humilitas 20, 25. Imperator 9. Joseph 3. Juramentum 1, 17, 34. Latria o.

4 Revereri est actus timoris, sed ut debetur Deo, est actus latriae 2-2, q. 81, 2, 1m | 3, d. 9, q. 1, a. 1, q. 1, 3m. * Laus 14.

5 Homo debet Deo amorem, reverentiam, et hujusmodi, sibi munditiam, et ordinationem sui sub ratione 2, d. 42, q. 2, a. 2, q. 2, c. * Lex 105. Luxuria 19. Maledicere 2. Necessitas 32. Nomen 83, 84. Obedientia 9, 19. Obsecratio. Holocaustum 3. Oratio 45. Peccatum 374. Pietas 15. Praeceptum 105. Princeps 13. Religio 3, 5, 10, 13.

6 Christus secundum quod homo, prae caeteris habuit pleniorem affectum reverentiae ad Deum 3ª q. 7, 6, c. fi. | Hebr. 5, lect. 1, fi. * Rex 7. Sacramentum 129. Sanctificatio 4. Sanctus 10. Senectus 3. Sepultura 6. Servitus 17. Sors 5. Superbia 2, 34.

7 Revereri homines ratione alicujus divini in eis, scilicet gratiae, virtutis, vel naturalis imaginis Dei, est laudabile, non autem ut sunt contrarii Deo 2-2, q. 19, 3, 1m | q. 25, 1, 1m | 3, d. 9, q. 2, 3, o. * Tentare 12, 13. Timor 14, 65, etc. 68, etc.

8 Quae habent aliquam excellentiam, solent haberi in reverentia, non autem omnia. Ideo principes utuntur pretiosis vestibus et habitationibus 1-2, q. 102, 4, c. * Thurificatio 2. Virtus 254. Vita 28.

9 Major reverentia debetur subdito bono, quam praelato malo secundum se; sed ratione praelationis, est e converso 3, d. 9, q. 2, 3, 3m.

10 Reverentia et honor duliae, debetur praelato peccatori, non tamen dum est in actu peccati, sed ante, vel post 3, d. 9, q. 2, 3, 2m.

11 Honor et reverentia non debentur daemonibus, nec aliis damnatis, nec irrationalibus 3, d. 9, q. 2, 3, c. | 5m | 6m.

Revereri. Alexander 1. Maria 62.

Reversio. Peccator 4.

Reverti. Angelus 141. Cervus 2. Daemon 25. Haeresis 31. Usura 244, 245, 266, 276.

Reviviscere. Operatio 57, 60.

Revocare debet doctor doctrinam suam, retrahentem ex se a meliori, non autem si hoc sit ex indispositione audientium. Quol. 5, 25, o. * Absolvere o. Audacia 15. Episcopus 28. Gilbertus. Gratia 155. Joannes 9. Poenitentia. Praedicator 9. Religio 73, 74. Votum 80, 81.

Revolutio. Luna 7.

1 REX dicitur, cui committitur universalis gubernatio, judex vero

S

cuntur sacramenta simpliciter, non autem illa quibus fit aliquid sanctum, idest deputatum ad sanctum, sed sunt sacramentalia 4, d. 8, q. 1, a. 1, q. 1, c. * Gratia 38, etc. Induere. Justificatio 36, 42, 50. Matrimonium 15, etc.

88 In quolibet sacramento movetur suscipiens ad aliquam sanctitatem 4, d. 22, q. 2, a. 1, q. 1, c. * Miraculum 48. Misericordia 30.

89 Virtutes augentur per omnia sacramenta 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, 1m. * Missio 27, 39, 45. Operatio 53. Oratio 65. Ordo 58, etc.

90 Quodlibet sacramentum est principaliter institutum ad unum effectum quem figurat, licet habeat alios consequenter 4, d. 23, q. 1, a. 2, q. 1, c.

91 Ubi occurrit specialis effectus gratiae, ibi ordinatur speciale sacramentum, quia sacramenta novae legis ad hoc ordinantur 3a q. 72, 1, c.

92 Proprius effectus cujuslibet sacramenti, sumitur secundum similitudinem propriae materiae 4, d. 12, q. 2, a. 1, q. 1, c. | d. 23, q. 1, a. 2, q. 1, c.

93 Omne sacramentum producit suum effectum virtute formae et materiae 3a q. 86, 6, c. * Passio 121. Poenitentia 31, 54, 101, 114.

94 Significatio in sacramentis, est ex parte materiae, sed efficacia ex parte formae 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 2, c. | d. 12, q. 2, a. 2, q. 2, o.

Immo utrumque habet a forma 4, d. 8, a. 1, q. 1, 3m. * Sacerdos 13. Satisfactio 10.

95 Forma debet principaliter significare illud unde est efficacia in sacramentis, materia vero effectum immediate consequentem usum ejus 4, d. 3, a. 4, q. 3, 2m.

96 Nullum sacramentum efficit rem significatam, non contentam in eo, sed bene contentam 4, d. 26, q. 2, 1, 4m.

97 Diversa sacramenta, diversimode purgant, illuminant, et perficiunt 3a q. 65, 1, 4m | d. 2, q. 1, a. 1, q. 1, 2m | d. 7, q. 3, a. 1, q. 2, b. 2 | 2m | d. 8, q. 1, a. 1, q. 1, 1m. * Unctio 2, etc. Visibile 4. Votum 20.

98 In sacramento novae legis, est illuminatio gratiae cum purgatione 3a q. 65, 1, 3m | 4, d. 2, q. 1, 2, c. | d. 5, q. 2, a. 1, q. 2, c.

99 Licet homo non possit dare gratiam, potest tamen dare gratiae sacramentum, per quod fit remissio peccatorum. Opus. 22, c° 2 | Rom. lect. 5, fi.

100 Omne sacramentum, praeter extremam unctionem, habet aliquem effectum, semper consequentem ex operatione ministri, omnibus quae sunt de essentia sacramenti rite peractis 4, d. 23, q. 1, a. 4, q. 2, c.

101 Effectus sacramenti non impetratur oratione ecclesiae vel ministri, sed ex merito passionis Christi 3a q. 64, 1, 2m.

102 Omnis efficacia sacramentorum descendit a Christo 3a q. 60, prin° | q. 66, 6, c. | q. 84, 1, 1m | 7, c. | 4, d. 6, q. 1, a. | 8, q. 2, c. | d. 23, q. 1, a. 3, q. 2, 3, c. | Cg. 4, c° 56, fi. | 57 | 76 | 78, 1m | Verit. q. 29, 4, 2m | Virt. q. 1, 1, 2m | Titum 3, lect. 1, fi.

103 Efficacia et virtus sacramentorum est ex Deo ut a causa principali, sed ex passione Christi ut a prima causa meritoria, et ut ab instrumento conjuncto: ex fide vero, ut a continuante instrumentum agenti principali 3a q. 49, 1, 4m | q. 61, 1, 1m | q. 62, 5, o. | 6, c. | q. 64, 1, 2m | 2, o. | 7, c. | q. 84, 7, c. | q. 86, 1, c. fi. | 3, d. 19, a. 1, q. 2, 4m | 4, d. 1, q. 1, a. 2, q. 3, c. | a. 4, q. 3, o. | d. 3, q. 1, a. 2, q. 1, 2, c. | d. 5, q. 2, a. 2, q. 1, o. | q. 2, c. | d. 17, q. 3, a. 1, q. 1, c. Fides 103. * Christus 166.

104 Passio Christi dicitur sacramentum, quia sanctificat nos 4, d. 1, q. 1, a. 1, q. 1, c.

105 Sacramenta dupliciter operantur; scilicet dum habentur in voto, idest in proposito; secundo et plenius, dum actu sumuntur. Quol. 4, q. 7, 1, c.

106 Sacramentum consequitur virtutem spiritualem ex benedictione Christi, et applicatione ministri ad usum sacramenti 3a q. 62, 4, 3m | q. 63, 6, 1m. * Gratia 88, etc. 101.

107 Christus a sacramentis nihil accepit 4, d. 2, a. 3, q. 1, 1m | d. 7, q. 3, a. 2, q. 1, c. | d. 11, q. 3, 1, c.

108 Omnia sacramenta sunt instituta contra aliquem defectum 3a q. 65, 1, c. | 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 1, o. | a. 2, c. | L. | d. 4, q. 1, a. 1, q. 2, c.

109 Nullum sacramentum ordinatur specialiter contra peccatum veniale 3a q. 65, 1, 8m | 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 4, o. | d. 16, q. 1, a. 2, q. 3, 1m | d. 17, q. 3, a. 3, q. 3, 2m | Ma. q. 7, 11, 14m. * Aqua 19. Excommunicatio 2, etc. Oblatio 11.

110 Omne sacramentum tollens peccatum mortale, potest tollere veniale, quo ad culpam, et quo ad dispositionem ad mortale 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 4, o.

111 Commune est omni sacramento, quod per illud exhibetur remedium aliquod contra peccatum, per hoc quod gratiam confert 3a q. 63, 6, c.

112 Per omne sacramentum sanctificatur homo idest mundatur a peccato, quod fit per gratiam 3a q. 65, 6, 2m. * Passio 108, 121. Peccatum 259, 374. Poena 9. Poenitentia 103, 114, 122, 124, 125, 126, 129, 131. Simonia 20, 30. Tenebrae 5.

113 Sacramenta quae praeexigunt gratiam in suscipiente, non ordinantur directe contra culpam 4, d. 2, q. 1, a. 1, q. 4, 1m. * Usura 275.

114 Sacramenta ecclesiae ordinantur ad duo: scilicet ad perficiendum hominem in cultu Dei, et in remedium contra peccatum 3a q. 65, 1, c. | 4, d. 2, L.

115 Sacramenta in tempore legis naturae, erant tantum tria: scilicet sacrificia, decimae, oblationes et hujusmodi 4, d. 1, q. 1, a. 2, q. 3, c. fi. | d. 2, q. 1, 2, 4m. Decimae 2.

116 Sacramenta legis naturae in generali, significabant sacramenta nostra et causam ipsorum et passionem Christi 4, d. 2, q. 1, 2, 4m | 5m.

117 Sacramenta legis naturae, ex opere operato non habebant aliquam efficaciam, sed tantum ex fide 4, d. 2, q. 1, a. 4, q. 4, 2m.

118 Sacramenta veteris legis proprie dicuntur quae significabant sanctitatem Christi, non quidem ut in se est, sed ut per eam sanctificamur 3a q. 60, 2, 2m.

119 Et erant praenuntia Christi venturi 3a q. 60, 6, 3m | q. 61, 3, b. | 4, c. | q. 62, 6, c. fi. * Agnus o. Angelus 399.

120 Passio Christi est causa finalis sacramentorum veteris legis, quia fuerunt instituta ad eam significandam 3a q. 61, 3, 1m.

121 Sacra et sacramenta veteris legis, figurabant sacra et sacramenta novae legis; et observantiae veteris legis, conversationem populi novae legis, quae omnia ad Christum pertinent 1-2, q. 101. 4, 1m | 4m. * Baptismus 3, 83, 250. Character 34.

122 Sacramenta veteris legis erant plura, propter diversitatem caeremoniarum et sacrificiorum 3a q. 65, 1, 4m.

123 Sacramenta veteris legis erant tria: scilicet circumcisio, agnus paschalis et consecratio sacerdotum. Col. 2, lect. 4, prin°.

124 Sacramenta veteris legis quo ad omnes erant tria: scilicet circumcisio, esus agnus paschalis et purificatio a quibusdam immunditiis, ut expiatio a peccatis. Sed quo ad ministros, etiam alia tria: scilicet consecratio sacerdotum, oblatio victimarum, esus panum propositionum et hujusmodi, et ablutio manuum et pedum et rasio pilorum 1-2, q. 102, 5, c. | Col. 2, lect. 4, prin°. Vel Circumcisio 3.

125 Et disponebant ad sacramenta novae legis 4, d. 2, q. 2, a. 1, q. 1, 1m. Circumcisio 2.

126 Sacramenta veteris legis sanctificabant, mancipando ad divina, non autem emundando, nec confirmando 3a q. 62, 6, 2m | 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 1, 1m. * Caeremoniae 7. Circumcisio 1, 3, 34, 35, 37, 38, 48.

127 Et nihil interius efficiebant. Ideo dicuntur justitiae carnis 3a q. 72, 5, 3m. * Confirmatio 45, 46.

128 Oppositum videtur dicere 4, d. 1, q. 2, a. 4, q. 2, c. * Gratia 90, 96.

129 Nec purgabant a culpa, sed ab immunditia, idest ab irregularitatibus et impedimentis quae multiplicabantur a lege, propter timorem et reverentiam Dei 1-2, q. 102, 5, 4m | 5m | 6m | q. 103, 2, o. | 3a q. 87, 4, 3m | q. 89, 4, 1m | 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 3, o. | d. 19, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | Rom. 11, lect. 4, prin° | Hebr. 8, lect. 2, prin° | c° 9, lect. 1, prin° | lect. 2, me°.

130 Nec diluebant peccata quo ad maculam, sed reatum, inquantum erant onera, tamen praesupposita gratia 3a q. 62, 6, 2m | 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 1, 5m. * Missio 41, 45. Oblatio 17. Unctio 20.

131 Ratio litteralis et figuralis omnium sacramentorum veteris legis exponitur 1-2, q. 102, 5, o.

132 Sacramenta veteris legis nihil conferebant ex opere operato 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 1, 2m.

Oppositum videtur dicere 4, d. 1, q. 2, a. 4, q. 2, c.

133 Nec justificabant, sed significabant fidem, qua justificabantur Patres antiqui 1-2, q. 98, 2, 4m | q. 103, 2, o. | q. 107, 1, 3m | 3a q. 62, 6, o. | 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 1, 3m.

134 Nec erant meritoria ex se, sed ex fide et devotione 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 2, o.

135 Nec habebant in se aliquam spiritualem virtutem operativam spiritualis effectus 3a q. 62, 6, c. fi. | q. 63, 1, 3m | 4, d. 4, q. 1, a. 4, q. 1, 2m.

136 Sacramentum dicitur tripliciter, non quidem aequivoce, sed analogice: scilicet sacrum secretum, juramentum et signum rei sacrae 3a q. 60, 1, c. | 3, d. 19, L. fi. | 4, d. 1, q. 1, a. 1, q. 1, c. * Corpus 14. Votum 20.

137 Divisio sacramenti in sacramenta veteris legis et novae, est divisio analogi et non divisio generis in species. Et primo convenit sacramentis novae legis 4, d. 1, q. 1, a. 1, q. 3, 5m.

138 Divisio sacramenti in rem tantum, sacramentum tantum, et rem et sacramentum non est divisio in partes integrales, quia primum non est de essentia ejus 4, d. 24, q. 1, a. 1, q. 2, 1m.

139 Sacramenta consistunt in tribus essentialiter: scilicet in verbis, et rebus, et in factis, idest in usu, vel dispensatione 4, d. 1, q. 1, 3, 2m.

140 In sacramento sunt duo: scilicet operans, idest usus sacramenti, et opus operatum, idest ipsum sacramentum 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 1, 2, c.

SACRIFICIUM

Christo, acquiescendo sapientibus, psallendo Deo, et docendo, ut justi. Psal. 36, fi. * Tribulatio 14. Turbatio 2.

10 Sapientia simpliciter, semper est bona, sed secundum quid est mala. Et est triplex: scilicet terrena, animalis, et diabolica 2-2, q. 45, 1, 1m | q. 46, 1, 2m | q. 55, 1, 3m | q. 113, 1, 1m. * Tristitia 8. Verecundia 8.

11 Sapientia increata est omnino immutabilis, licet sapientia creata mutetur per accidens, idest ex parte subjecti, non autem per se, idest ex parte objecti. Verit. q. 11, 1, 10m. * Usura 174. Virtus 198.

12 Omnis sapientia est scientia, inquantum est de conclusionibus; sed differt a ceteris scientiis, inquantum est de principiis 1-2, q. 57, 2, 1m | 4m | 2-2, q. 9, 2, c. | 1, prol. 3, c. | d. 34, q. 2, 3m | d. 35, 1, 3m | Trin. 1m | 6m | Ethi. 6, lect. 5, fi. * Contemplatio 25. Fides 150. Insipientia 1. Metaphysica o. Perfectio 20. Pietas 20. Praeceptum 36.

13 Sapientia utitur principiis, non solum concludendo ex eis sicut aliae scientiae, sed judicando de eis, et disputando contra negantes ea 1a q. 1, 8, c. | 1-2, q. 53, 2, 1m | 2m | q. 66, 5, 4m | 3, d. 35, q. 1, a. 4, q. 1, 1m | Ethi. 6, lect. 5, fi. | Meta. 3, lect. 5, fi. | Libo 4, lect. 5, meo | Libo 11, lect. 4, c. | Poster. lect. 20, fi. * Praedestinatio 12. Prophetia 27. Prudentia o. Sacrificium 35. Scientia 73. Templum 13. Theologia 36, 42.

14 Sapientia continet sub se scientiam et intellectum 1-2, q. 57, 2, 2m | 1, prol. 3, c. fi. | Ethi. 6, lect. 5, fi.

15 Sapientia est tantum una, licet scientiae sint multae 1-2, q. 57, 2, c. fi. * Verbum 30. Virtus 194, etc.

16 Sapientia est maxima inter omnes virtutes intellectuales, judicans, et ordinans eas 1-2, q. 57, 2, 2m | q. 66, 5, o. | q. 68, 7, c. | Ethi. prino | Libo 6, lect. 6, 7, o.

17 Differentia inter sapientiam, scientiam, intellectum, artem, et prudentiam 1-2, q. 57, 2, 3, 4, o. | Ethi. 6, lect. 3, o. | Meta. lect. 1, fi. meo | Poster. lect. 44, fi.

18 Sapientia dirigit alias virtutes intellectuales, prudentia vero morales 3, d. 34, q. 1, 4, c. * Felicitas 1. Finis 84.

19 Sapientia in rebus humanis, est prudentia 1a q. 1, 6, c. | 2-2, q. 47, 2, 1m | 3, d. 35, q. 2, a. 4, q. 2, c. | Rom. 8, lect. 2, prin* | 1-2, Cor. lect. 3, me* | Eph. 5, lect. 6, fi. * Gratus 2. Idoneus 2. Medicus 2, etc. Perfectio 20. Thales o.

20 Prudentia non imperat sapientiae, sed e converso. Nec est de altissimo, sicut sapientia. Sed imperat de ordinatis ad sapientiam. Ideo est ministra ejus 1-2, q. 66, 5, 1m | Ethi. 6, fi. * Venus 2.

21 Prudentia est de iis per quae pervenitur ad felicitatem, sed sapientia est de objecto ejus. Sed actus ejus in hac vita non est perfecta felicitas, sed est inchoatio ejus, quia est actus imperfectus respectu sui objecti principalis, scilicet Dei 1-2, q. 66, 5, 2m | 3m | Anima. 16, c. | 1m | 1a Cor. lect. 3, meo.

22 Dona sapientiae et scientiae, nihil aliud sunt quam quaedam perfectiones mentis humanae, secundum quas disponitur ad sequendum instinctus Spiritus sancti, in cognitione divinorum et humanorum 1-2, q. 68, 5, 1m | 2-2, q. 8, 5, c. * Angelus 273. Armus. Beatitudo 16, etc.

23 Sapientia data a Deo, est donum Spiritus sancti; sed sapientia acquisita per studium humanum, est virtus intellectualis 1a q. 1, 6, 3m | 2-2, q. 45, 1, o. | 4, 1m | 2m | 3, d. 35, q. 2, art. 1, q. 1, o. * Character 29. Charitas 42, 60, 126, 143, 151. Deus 165. Donum 9, 35.

24 Donum et virtus sapientiae, principaliter est de divinis, secundario vero de aliis, judicando per regulas divinas 1-2, q. 57, 2, c. | 2-2, q. 9, 2, c. | 3, d. 35, q. 2, a. 1, q. 2, o. | Cg. 3, co 154. * Flumen 1. Fons 1. Habitus 33. Intellectus 293, 298.

25 Virtus sapientiae est tantum speculativa, sed donum sapientiae est speculativum principaliter, et secundario practicum 1a q. 64, 1, c. | 2-2, q. 10, 7, c. | q. 45, 3, o. | 6, 3m | 3, d. 35, q. 2, a. 1, q. 3, o.

26 Ratio speculativa quo ad apprehensionem perficitur dono intellectus, et quo ad judicium dono sapientiae. Sed ratio practica quo ad primum perficitur dono consilii, et quo ad secundum, dono scientiae 1-2, q. 68, 4, c.

27 Donum sapientiae est in ratione superiori, donum autem scientiae, in ratione inferiori 1a q. 79, 9, c. | 2-2, q. 45, 5, c. | 2, d. 24, q. 2, 2, c. fi.

28 Homo per donum sapientiae unitur altissimis causis, transformatus in earum similitudinem 3, d. 34, q. 1, 2, c.

29 Donum sapientiae est principaliter circa divina, cum delectatione causata de eis per dilectionem; sed donum intellectus est indifferenter circa omnia apprehensa quantum est de se. Nec habet delectationem, nisi causatam ex congruentia operationis ad operantem 3, d. 3, q. 2, a. 2, q. 3, c. | 2m.

30 Augustinus loquitur de sapientia quantum ad suam causam, scilicet quantum ad charitatem, ex qua etiam sumitur nomen sapientiae quae est donum, secundum quod saporem quemdam importat 1a q. 43, 5, 2m | 3m | 2-2, q. 45, 2, 1m.

31 Talis expositio, scilicet quod sapientia dicitur quasi sapida scientia, non convenit nisi secundum nomen quod habet sapientia in latina lingua. In graeco autem non competit, et forte nec in aliis linguis. Unde potius videtur nomen sapientiae ibi accipi pro ejus fama, qua a cunctis commendatur 1a q. 43, 5, 2m | 3m | 2-2, q. 45, 2, 2m.

32 Donum sapientiae dirigit hominis intellectum et affectum. Ideo ei tamquam directivo, correspondent duo dona: scilicet intellectus in intellectu, et timor in affectu 1-2, q. 68, 4, 5m. * Joannes 13. Judicium 19, 20, 21. Lac 2. Manifestatio 2. Maria 27.

33 Rectum judicium de divinis ex inquisitione rationis, est virtutis sapientiae; doni vero ejus secundum connaturalitatem 1a q. 1, 6, 3m | 1-2, q. 68, 1, 4m | 2-2, q. 45, 2, c. | 3, d. 34, q. 1, 2, c. | d. 35, q. 2, a. 1, q. 1, c.

34 Judicium per modum inclinationis, est doni sapientiae: sed per modum cognitionis tantum, est theologiae 1a q. 1, 6, 3m | 2-2, q. 45, 2, c.

35 Donum sapientiae judicat et ordinat actiones et passiones humanas, et alia cognoscibilia 3, d. 34, q. 1, 2, c.

36 Intellectus habet duos actus, scilicet percipere et judicare, secundum rationes divinas et humanas. Primum est doni intellectus, secundum doni sapientiae, et tertium doni scientiae 2-2, q. 8, 6, o. | q. 9, 2, o. | q. 45, 2, 3m | 3, d. 35, q. 2, a. 2, q. 3, o. * Poenitentia 84.

37 Donum sapientiae est excellentissimum inter septem dona Spiritus sancti, sed est inferius charitate 1-2, q. 68, 7, c. | 1, d. 17, L. 1, fi. | Col. 3, lect. 3, meo. * Pietas 15, 20. Praeceptum 36. Praelatio 18, 19. Salomon 1, 2. Virtus 198.

38 Sapientia acquisita, potest esse cum peccato mortali, non autem donum sapientiae, sicut nec charitas, quam praesupponit 2-2, q. 45, 4, o.

39 Fides est simplex cognitio articulorum; sed donum sapientiae, contemplatur eos difformiter, et quodammodo explicite 3, d. 35, q. 2, a. 1, q. 1, 1m.

40 Fides assentit veritati divinae secundum se; sed donum sapientiae judicat secundum eam. Ideo praesupponit fidem 2-2, q. 45, 1, 2m.

41 Fides est initium sapientiae secundum essentiam; timor autem servilis, est ut dispositio ejus; sed filialis, ut primus effectus ejus 2-2, q. 19, 7, o. | q. 45, 6, 3m.

42 Donum sapientiae dicitur pietas et timor Dei, quia manifestant sapientiam et fidem 2-2, q. 45, 1, 3m | 3, d. 3, q. 2, art. 1, q. 1, 2m.

43 Donum sapientiae, quo ad suam causam, est in voluntate; sed secundum essentiam est in intellectu 2-2, q. 45, 2, o. | 3, d. 35, q. 2, a. 1, q. 3, o.

44 Donum sapientiae, quantum est necessarium ad salutem est in omni habente gratiam. Sed est in pueris et amentibus habitualiter tantum. Sed quo ad secreta mysteria, et directionem aliorum, est in paucis, quia est gratia gratis data 1-2, q. 68, 5, 1m | 2-2, q. 45, 5, o.

45 Sapientia in divinis semper est essentialis, et nunquam est personalis et propria; sed appropriatur, quia non significatur per modum exeuntis, sicut amor, sed per modum quiescentis in subjecto 1a q. 34, 1, 2m | q. 37, 2, 1m | q. 39, 7, 2m | 1, prol. prino | d. 10, 1, 5m | d. 32, q. 1, 1, 1m | q. 2, 2, 1m | Cg. 4, co 12, fi. * Angelus 273.

46 Sapientia in divinis dicitur dupliciter, scilicet essentialis, et genita 1a q. 34, 1, 2m | 1, d. 9, L. prino | d. 32, q. 2, o. | L. | Cg. 4, co 12 | 13, prino | 1a Cor. lect. 3, fi. * Appropriatio 10, 11, 16, 17. Aqua 4.

47 Sapientia ut supponit pro essentia, non dicitur genita, nec ingenita. Sed ut supponit pro hypostasi, dicitur genita vel ingenita, tamen semper significat essentiam 1a d. 32, q. 2, 2, c. | 1m. * Creatura 8, 10.

48 Sapientia Patris dicitur dupliciter: scilicet essentialis, quae est in ipso, et quae procedit ab eo 1a q. 39, 7, 2m | 1, d. 32, q. 2, 1, 1m.

49 Pater est sapiens sapientia essentiali, non autem sapientia genita 1a q. 37, 2, 1m | q. 39, 7, 2m | 1, d. 32, q. 1, 1, 1m | q. 2, 1, o. | Rom. fi. | 1a Cor. lect. 3, fi. * Debitum 10. Deus 100, 384, 447. Effectus 1. Haeresis 105.

50 Pater est sapiens ut concipiens verbum, Filius autem ut verbum conceptum, quia verbum est conceptio sapientis. Poa q. 9, 9, 6m.

51 Filius est sapientia Patris 1a q. 39, 7, 1m | 1, prol. prino | Cg. 4, co 12 | 1a Cor. lect. 3, fi.

52 Filius est sapiens formaliter, sapientia tantum essentiali; effective vero, sapientia ingenita tantum; sed seipso vel per se sapientia genita 1a q. 39, 7, 2m | 1, d. 32, q. 2, 2, o. * Idea 22, 23. Incarnari 18.

53 Sapientia Dei tripliciter sumitur: scilicet pro cognitione, pro verbo, et pro effectu ejus. Cg. 4, co 12 | 13. * Invocare 2. Judex 3. Justificatio 43. Manifestatio 2. Missio 24. Ordo 69. Pater 16. Pax 18.

54 Sapientia in divinis et in creaturis comparatur tripliciter ad verbum: scilicet ut idem, ut prius, et ut posterius 1, d. 34, q. 2, 2m.

SCIENTIA

SPIRITUS

impositum ad significandum subtilitatem naturae alicujus 1, d. 10, 4, c. Accedere 3. Amor 128, 150. Angelus 577. Anima 43, 104. Antonius 1. Anthropospatos. Apparere 11.

3 Spiritus prius dicitur de incorporeis quam de corporeis ratione significationis, sed e converso ratione impositionis 1, d. 10, 4, c. Auxilium 1. Clamor 5. Concupiscentia 3. Conscientia 5. Corpus 42, 58, 67. Damnatio 5. Delectatio 22, 27. Deus 392. Diana. Festum 13. Flamma. Fortitudo 20. Generatio 28. Haeresis 49. Humilitas 2, 32. Imaginativa 9. Incarnari 14. Liber 9, 10. Maceratio 1. Mors 1. Paupertas 3. Prophetia 32, 55. Sacrificium 3. Sanctitas 8. Satisfactio 8. Semen 6, 16, 18, 19. Sepultura 5. Spes 35, 37. Stridor. Verbum 33. Vertigo o. Vinum 4.

4 Spiritus dicitur sextupliciter: scilicet aer vel ventus, corpora beatorum, animae beatorum, virtus imaginativa, mens et Deus 1ª q. 41, 3, 4m | 1, d. 10, 4, c. | 2, d. 24, q. 2, 4, 1m | 3, d. 2, q. 2, a. 1, q. 2, c. | Cg. 4, c° 23, prin°.

5 Spiritus dicitur tripliciter: scilicet superbia, voluntas et Spiritus sanctus. Matth. 5, prin°.

6 Spiritus ut nominat subtilitatem naturae, est commune tribus personis, sed dupliciter convenit tantum Spiritui sancto 1ª q. 36, 1, o. | 1, d. 10, 4, o.

7 Spiritus sanctus, in vi duarum dictionum, est commune toti Trinitati, sed in vi unius dictionis, est proprium nomen tertiae personae ex usu ecclesiae, duplici ratione, scilicet ex ipsa communitate ejus, quod dicitur Spiritus sanctus, et ex propria significatione spiritus et amoris 1ª q. 36, 1, o. | 2-2, q. 14, 1, c. | 1, d. 10, 4, o. | Cg. 4, c° 19, fi. | Ma. q. 3, 14, c. | Opus. 3, c° 46 | 47. Adoptio 16, 17, 19. Amor 5, etc. 182. Angelus 570, 586, 603, 604. Apostoli 7, etc. Arrha 2, 3. Assumere 23, 25, 48, 52. Baptismus 28, 190.

8 Et ponitur pro relativo, non ex nomine, sed ex usu ecclesiae, nisi ut spiratus 1ª q. 36, 1, 2m. Blasphemia 12, etc. Charitas 110, 141. Columba 1, 2. Conceptio 18, etc. Confirmatio 15, 25, 45. Daemon 51. Datio 19, etc. Debora 2. Deus 363.

9 Et est persona subsistens. Cg. 4, c° 18 | Opus. 3, c° 48. Digitus. Donum o. Evangelium 5. Finis 66. Fructus o. Generatio 65, 67. Gratia 84, 86. Haeresis 1, 13, 36, 43, 68, 103, 104, 116, 151. Homo 37. Imago 16. Impoenitentia.

10 Spiritum sanctum esse, et non esse creaturam, sed Deum, probatur multipliciter 1ª q. 27, 1, c. | q. 41, 3, c. | 4m | Cg. 4, c° 15, usque 23 | Opus. 3, c° 45 | 46 | 47 | 48 | 1ª Cor. 3, lect. 3, prin°. Ingenitum 1, 4. Inobedientia 4. Judicium 41. Lex 25, 139, etc. Liber 19. Magi 1, 2, 4. Maria 39, 53. Mediator 1, 2. Missio o. Paulinus. Peccatum 55. Pentecoste. Persona 36.

11 Natura divina ut voluntas, est principium Spiritus sancti, non autem ut natura 1, d. 13, 3, 4m. Pietas 8. Possibile 7, 8. Praesumptio 2.

12 Spiritus sanctus subito advenit mentibus hominum 1-2, q. 113, 7, b. | Opus. 17, c° 13.

13 Spiritus sanctus datur tripliciter. Primo incipientibus, in principium vivificationis, in lavacrum renovationis et in privilegium renovationis. Secundo datur proficientibus, ad instruendum intellectum, ad reficiendum affectum et ad adjuvandum actum. Tertio datur perfectis, in beneficium libertatis, in vinculum unitatis et in pignus haereditatis. Isa. 44, me°.

14 De effectibus Spiritus sancti. Cg. 4. c° 20 | 21 | 22. Prophetia 57. Proprium 10. Sagitta 2. Sapientia 22. Scriptura 4, 5.

15 Spiritus sanctus dicitur postulare pro nobis gemitibus inenarrabilibus, quia nos postulare facit 4, d. 15, q. 4, a. 6, q. 1, 3m.

16 Spiritus sanctus dicitus oleum, quia supereminet, illuminat, fovet, diffunditur et suavis est. Psal. 44, me°. * Symbolum 5.

17 Et effunditur ubique et potest ab omnibus recipi, nisi impediat malitia eorum. Psal. 18, me°. Status 10. Virtus 251.

18 Spiritus Domini, in Scriptura, non nisi pro Spiritu sancto consuevit poni, qui aquis superferri dicitur, non quidem corporaliter, sed sicut voluntas artificis superfertur materiae, quam vult formare 1ª q. 66, 1, 2m | q. 74, 3, 3m | 4m | Cg. 4, c° 20, 2m | c° 23, 5m | Poª q. 4, 1, 2m | Psal. 23.

19 Error Macedonii et Arii, quod Spiritus sanctus est creatura et minor Patre et Filio. Cg. 4, c° 16, fi. | Poª q. 9, 9, c. | q. 10, 2, c. prin° | Rom. 8, lect. 5, fi. Auctor 2. Appropriatio 11, 14, etc. Baptismus 28. Conceptio 18, 19, 22. Distinctio 36.

20 Spiritus sanctus ex modo suae processionis, est nexus, et unio et vinculum Patris et Filii 1, d. 10, 3, o. Eucharistia 111.

21 Patres et Filius uniuntur Spiritu sancto qui unit eos formaliter, non autem efficienter 1, d. 10, 3, 6m | d. 32, q. 1, 1, 4m. Fides 105. Finis 66. Generatio 65, 67. Haeresis 103. Imago 16. Joannes 19. Judicium 41. Liber 19.

22 Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti, unitate notionis communis 1ª q. 35, 2, c. | q. 36, 4, o. | 1, d. 11, 4, 3m | d. 12, 2, c. | 1m | 3m | d. 29, 4, o. | Cg. 4, c° 25, fi. | Opus. 1, c° 11, fi. | Opus. 9, q. 25 | Jo. 8, lect. 3, me° | c° 15, lect. 3, fi. Notio 11. Immo Pater et Filius non conceduntur communiter esse idem principium Spiritus sancti, quia ratione articulationis, includitur unitas supposi ; licet quidam concedant, quia non ponit unitatem absolutam, sed respectu ejus cui additur, quia est adjectivum 1ª q. 36, 4, 6m | 1, d. 29, 4, 3m | Opus. 9, q. 56. Mediator 1, 2. Nexus. Notio 8, 9, 11, 12, 13. Oratio 74.

SPONSALIA

23 Profecto adest Spiritus sanctus, qui in affluentia delitiarum Dei in spe futurae beatitudinis, omnia praesentia deliniret aspera, et omnia gravia relevaret, secundum Augustinum. Opus. 17, c° 13. Persona 36. Principiatum 4. Processio 4. Quiescere 3.

24 Graeci communiter dicunt Spiritum sanctum esse imaginem Patris et Filii, non autem latini 1ª q. 35, 2, c. | 1m. Relatio 99.

25 Spiritus sanctus non est nepos, quia non procedit eodem modo a Filio, sicut Filius a Patre. Poª q. 10, 4, 5m.

26 Filius in pluribus convenit cum Patre quam cum Spiritu sancto non autem magis. Opus. 9, q. 55. Scriptura 4, 5, 6.

27 Spiritus sanctus, quandoque intelligitur nomine Christi. Opus. 1, c° 13. Christianus. Christus 198, 222. Sedere 4, 5. Stella 7. Timor 68. Unitas 56. Verbum 55, 64, 66, etc. Virtus 251. Vita 26.

28 Spiritus sanctus operatur per Filium, secundum humanitatem, non autem secundum divinitatem. Opus. 1, c° 15. * Oratio 74.

Spissitudo. Densitas o. Inspissatio. Vinum 4.

Splendidus. Magi 5. Rutilus.

Splendor. Calor 18. Christus 205. Claritas 19, 20. Corpus 41, 54. Filiatio 18. Illustratio. Illustris. Lux 5. Pulchritudo 13. Stella 7.

Spolia. Usura 170, etc.

Spoliare. Accusatio 24. Depraedari. Furtum o. Haeresis 29.

Spoliari. Aaeresis 29. Usura 251, 259, 291, 292.

Spoliator. Usura 305.

Spondere. Promissio o. Sponsio.

1 SPONSA. Datum a sponsa, sponso, proponere matrimonii, dicitur dos. Quod autem dat sponsus sponsae, dicitur donatio 4, d. 49, q. 4, 1, c. * Desponsatio. Epithalamica. Matrimonium 59, 60, 116. Nuptiae o.

2 Usus dotis, pertinet ad sponsum, dominium autem ad sponsam 4, d. 49, q. 4, 1, 1m. * Sponsalia o. Sponsus o.

3 Sponsus dat dotem sponsae dupliciter: scilicet propter nimium affectum ejus ad sponsam, et in poenam sponsi 4, d. 49, q. 4, 1, c.

4 Suferens sponsam propriam per vim excusatur a crimine raptus, licet peccet violentiam inferendo 2-2, q. 154, 7, 4m.

5 Sponsa Christi, improprie dicitur humanitas ejus, quia habet aliquem actum sponsae, quia inseparabiliter jungitur, inferior est et regitur a Verbo. Non autem proprie, quia deest triplex conditio necessaria: scilicet conformitas naturae, distinctio personarum et praeexistens separatio 4, d. 49, q. 4, 3, c. | 2m. * Anulus. Ecclesia 2, 6. Fides 91, 107. Luxuria 11. Membrum 11.

6 Anima nostra non potest esse sponsa nisi Christi, quia cum daemone fornicatur, nec est ibi matrimonium spirituale 4, d. 42, q. 3, 2, 2m. * Virginitas 14.

7 Christus dicitur sponsa, quia assumit personam sponsae; non autem quod sit sponsa, vel membrum ejus 4, d. 49, q. 4, 3, 3m.

8 Pater sponsi, idest Christi, est tantum persona Patris. Sed Pater sponsae, idest ecclesiae, est tota Trinitas 4, d. 49, q. 4, 1, 2m.

1 SPONSALIA sunt quaedam sacramentalia matrimonii, sicut exorcismus baptismi 4, d. 27, q. 2, 1, 6m.

2 Sponsalia sunt promissio futurarum nuptiarum. Et fiunt absolute quadrupliciter: scilicet nuda promissione, datis arrhis sponsalitiis, anuli subharratione et interveniente juramento. Et fiunt cum conditione quintupliciter: scilicet quia aut est conditio honesta de bonis simpliciter, aut de bonis utilibus per modum poenae: aut conditio inhonesta contraria bonis matrimonii, aut inhonesta non contraria bonis matrimonii 4, d. 27, q. 1, a. 2, q. 3, c. | q. 2, 1, o. | Quol. 4, 23, 19m.

3 Stante conditione honesta, stant sponsalia; et cessante conditione cessant, nisi interim consensus de praesenti, vel carnalis copula fuerit subsecuta, eo quod tales videntur recessisse a conditione. Si vero sit conditio inhonesta, vel contraria bonis matrimonii, non contrahuntur sponsalia. Si autem non sit contraria, stant sponsalia, sed ista conditio abjicitur 4, d. 27, q. 2, 1. c. | 4m.

4 Sponsalia obligant, sicut votum simplex 4, d. 38, q. 1, a. 3, q. 2, 1m. * Accusatio 21.

5 Ecclesia non cogit servare sponsalia, propter periculum. Tamen frangens ea sine legitimo impedimento, peccat mortaliter 4, d. 27, q. 2, 1, 2m.

6 Sponsalia possunt contrahi tantum utroque contrahentium existente in fine primi septennii, vel post, vel parum ante 4, d. 27, q. 2, 2, o. | Quol. 4, 23, 19m. * Affinitas 7, 8, 9, 10, 11.

7 Idem tempus determinatur in masculo et femina ad sponsalia, non autem ad matrimonium; quia simul incipiunt uti ratione, non autem generatione 4, d. 27, q. 2, 2, 3m.

8 Sponsalia possunt contrahit cum infideli, si promittat converti ad fidem; non autem matrimonium 4, d. 39, 1, 3m. Matrimonium 128. * Debitum 17. Sponsa o.

9 Sponsalia propter quodcumque crimen superveniens, solvi possunt 4, d. 39, 6, 5m. * Votum 19, 54.

10 Sponsalia dirimuntur ipso jure dupliciter: scilicet si alter in-

SUBSISTENTIA

SUBSTANTIA

doque est bona 2-2, q. 162, 1, 1m | Ma. q. 8, 2, 17m | Job 40, lect. 1, me°. Psal. 46.

2 Superbia dicitur tripliciter: scilicet inclinabilitas ad superbiendum ex flexibilitate naturae, vel corruptione fomitis actualis; elatio contra praeceptum, vel inordinatus appetitus excellentiae in quacumque re; et tertio inordinatus appetitus excellentiae, cui debetur honor et reverentia. Prima est initium vel radix omnis peccati, secunda est generale peccatum, tertia vero est peccatum speciale, et est unum de septem capitalibus 1-2, q. 84, 2, o. | 2-2, q. 162, 2, 8, o. | 2, d. 5, q. 1, 3, c. | d. 42, q. 2, 3, 1m | Ma. q. 8, 1, 1m | 16m.

3 Genus duplex superborum: scilicet efferentium se supra alios, et arrogantium sibi aliquid supra se. Job 40, lect. 1, me°.

4 Superbia proprie est inordinatus appetitus excellentiae, cui debetur honor et reverentia, vel superbia proprie respicit defectum subjectionis hominis ad Deum, secundum scilicet quod aliquis se extollit supra id quod est sibi praefixum secundum divinam regulam vel mensuram 1-2, q. 84, 2, o. | 2-2, q. 77, 5, c. | q. 132, 4, c. | q. 162, 1, o. | 2, 3, c. | 2m | 4, 5, 6, c. | Ma. q. 8, 2, c. | 3m | 7m | Apostasia 1.

5 Appetitus excellentiae rectus est magnanimitatis, excedens est superbiae, deficiens est pusillanimitatis. Ma. q. 8, 2, c.

6 Superbia magis est in appetitu excellentiae, quam in existimatione 2-2, q. 162, 3, o. | 2, d. 21, q. 2, 1, 1m | d. 42, q. 2, 4, 1m | Ma. q. 8, 3, 7m. * Aquila 1. Bestialitas 1. Capitale 9, 10. Docilitas 2. Elatio. Haeresis 2, 10. Humilitas 2.

7 Species superbiae sunt quatuor, secundum Gregorium: scilicet vel cum aliquis existimat bonum quod habet ab alio, ac si haberet a seipso efficienter vel meritorie: vel cum aliquis attribuit sibi majus bonum quam habeat, vel prout excellentior aliquis redditur ex hoc quod bonum aliquod excellentius ceteris possidet, et sic aliis despectis, singulariter vult videri 2-2, q. 162, 4, o. | 2, d. 42, q. 2, 4, o. | Ma. q. 8, 4, o. | 1a Cor. 4, lect. 2, me° | 1a Tim. 3, lect. 1, prin°. * Ingratitudo 2. Inobedientia 2. Jactantia 2.

8 Excusatio peccati pertinet ad tertiam speciem superbiae, praesumptio vero ad quartam 2-2, q. 162, 4, 3m | Ma. q. 8, 4, 4m | 5m | 6m.

9 Gradus superbiae sunt duodecim, secundum Bernardum, oppositi duodecim gradibus humilitatis: scilicet curiositas per quam aliquis curiose ubique et inordinate circumspicit: levitas mentis, per quam scilicet homo superbe se habet in verbo: inepta laetitia qua homo est facilis et promptus in risu: jactantia non tacens usque ad interrogationem, singularitas per quam scilicet aliquis sanctior aliis vult apparere, arrogantia per quam scilicet homo se aliis praefert, praesumptio per quam aliquis reputat se sufficientem ad majora, defensio peccatorum, simulata confessio per quam scilicet aliquis non vult subire poenam pro peccatis quae simulate confitetur, rebellio despiciens obedire, libertas per quam scilicet homo delectatur libere facere quod vult: peccandi consuetudo, quae implicat Dei contemptum 2-2, q. 162, 4, 4m.

10 Superbia proprie semper est peccatum 2-2, q. 162, 7, o. * Intimiditas. Invidia 12. Praesumptio 3. Spina 2. Spiritus 5.

11 Superbia secundum se, est speciale peccatum, ratione specialis objecti. Sed est peccatum generale, secundum redundantiam duplicem: scilicet finis, et contemptus legis 2-2, q. 165, 7, o. | 5, 1m | 8, c. | Ma. q. 8, 2, o. * Studium 7.

12 Superbia secundum genus suum, est peccatum mortale, praeter actus ejus imperfectos idest sine consensu deliberato 2-2, q. 162, 5, o. | 4, d. 33, q. 1, a. 3, q. 2, 3m.

13 Superbia est gravissimum omnium peccatorum ex parte aversionis, non autem ex parte conversionis 2-2, q. 162, 6, o. | 7, 4m. Psal. 18, fi. | 2, Cor. 12, lect. 3, prin°.

14 Superbia est initium omnis peccati, ex parte aversionis, concupiscentia vero, ex parte conversionis 1-2, q. 84, 2, c. | 4, 4m | 2, d. 42, q. 2, 1, 7m | Rom. lect. 8, fi. | c° 7, lect. 2, prin° | 1a Cor. 11, lect. 4, prin°.

15 Superbia est initium omnis peccati, non actu, sed aptitudine 2-2, q. 162, 2, o. | 5, 1m | 7, 1m | 4, d. 17, q. 2, a. 1, q. 1, c.

16 Superbia et avaritia inquantum sunt specialia peccata, sunt radices omnium peccatorum 1-2, q. 84, 4, c. | 2m | 2, c. | 2-2, q. 119, 2, 1m | Ma. q. 8, 1, 1m | 16m | 17m | 2, c. fi. | 14m | q. 14, 4, 2m | q. 15, 4, 2m | Job 4 | Rom. 7, lect. 2, prin° | 1a Cor. 11, lect. 4, prin° | 2a Cor. 12, lect. 3, prin° | 1a Tim. 6, lect. 2, prin°. * Antichristus 4. Aversio 24. Bestialitas 1. Dissensio 4.

17 Oppositum videtur dicere, quia actus vel habitus non habet rationem radicis, sed rami 2, d. 5, q. 1, 3, c. | 1m | d. 22, q. 1, 1, 7m | d. 42, q. 2, 1, c. | 2m | 3, 1m. Actus 102. * Peccatum 175. Radix 3. Schisma 4. Timor 72, 74.

18 Superbia ut initium omnis peccati et cupiditas ut radix omnium malorum, sunt idem re, et differunt ratione 2, d. 42, q. 2, 1, 7m.

19 Superbia est primum omnium peccatorum, et principium eorum 2-2, q. 162, 7, o. | Job 40, lect. 1, me° | 1a Cor. 11, lect. 4, prin°.

20 Superbia est regina omnium vitiorum 1-2, q. 84, 4, 4m | 2-2, q. 132, 4, c. | 1m | q. 153, 4, 2m | q. 162, 8, c. | 2, d. 42, L. | 2m | Ma. q. 8, 1, c. | 2, c. fi. | 14m | 3, 13m.

21 Superbia est in omni peccato secundum effectum, scilicet non velle subdi regulae superioris: non autem secundum affectum idest secundum actualem contemptum Dei. Ma. q. 8, 2, c. fi. | d. o.

22 Superbia inordinate appetit excellentiam, sed inanis gloria manifestationem ejus. Ideo non sunt idem. Sed prima causat secundam 2-2, q. 132, 4, c. | q. 162, 8, 2m.

23 Superbia tendit inordinate ad magna simpliciter, magnanimitas vero secundum rectam rationem, sed vanagloria in magnum exterius 2, d. 42, q. 2, 4, c.

24 Superbus anhelat ad superabundantiam fortitudinis, ideo vult videri audax 2-2, q. 162, 7, 5m | 2, d. 42, q. 2, 4, c.

25 Superbia opponitur magnanimitati secundum excessum, inquantum tendit ad magna inordinate. Sed directius opponitur humilitati, inquantum spernit subjectionem 2-2, q. 162, 1, 3m | 5, c. Humilitas 15, 30, 32.

26 Superbia corrumpit solam humilitatem per directam contrarietatem, ceteras autem virtutes corrumpit per abusum 2-2, q. 162, 2, 3m | Ma. q. 8, 2, c. | 1m.

27 Superbia semper contrariatur dilectioni Dei, et aliquando dilectioni proximi 2-2, q. 162, 5, 2m.

28 Superbia est subjective in irascibili, non solum sensitiva, sed etiam in voluntate 2-2, q. 162, 3, o. | Ma. q. 8, 3, o. | Virt. q. 1, 5, 10m. Adam 62, etc. Angelus 480, etc. Antichristus 4. Daemon 50, 58, 68. Equus 1. Juventus 1. Taurus Subjective. Unicornis.

29 Homo superbivit de scientia et potentia. Ideo convictus est de ignorantia per idolatriam, et de impotentia per transgressionem legis 1-2, q. 98, 2, 3m | 6, c. | 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 1, 4m | d. 2, q. 1, a. 4, q. 2, 1m | Cg. 4, c° 55, 9m | Rom. 3, lect. 3, fi. | c° 5, lect. 6 | 2a Cor. 12, lect. 3, prin° | Gal. 3, lect. 7, prin° | lect. 1, fi. | Titum. Divitiae 4.

30 Superbia oritur ex virtutibus per accidens tantum idest occasionaliter 2-2, q. 162, 5, 3m. Jactantia 2.

31 Omnium aliorum peccatorum occasio solet esse aliquis defectus; superbia vero sumit fundamentum ex perfectione 1-2, 88, 3, 3m | 2-2, q. 20, 1, 2m | 2, d. 22, q. 1, 1, c. fi.

32 Superbia directe impedit cognitionem practicam, non autem speculativam, nisi indirecte 2-2, q. 162, 3, 1m. Adeps 3. Aquila 2. Blasphemia 11. Contumelia 2. Correctio 9. Daemon 50, 58, 68. Difficile 21. Fictio 2. Haeresis 2. Humilitas 15. Importabile. Infidelitas 7. Invidia 12. Ira 86. Jactantia 2, 3, 4, 5. Justitia 49. Laus 8. Misericordia 20.

33 Aliquis actus attribuitur superbiae vel irae vel aliis vitiis tripliciter: scilicet directe et essentialiter, ut appetere excellentiam; antecedenter, ut existimare se magnum; et consequenter, ut verba vel facta ostentationis. Ma. q. 8, 3, 7m | 10m | 11m | 4, 3m | 4m | 7m. Praesumptio 3. Princeps 8, 29, 30. Pusillanimitas 5, 6. Radix 3. Spina 4. Stultitia 11. Temeritas 1, 2.

34 Extollentia oculorum est signum superbiae, excludendo reverentiam et timorem 2-2, q. 161, 2, 1m.

35 Deus in luxuriam, et in alia peccata ruere permittit, ut liberet a superbia, quae est causa praecipitii 1-2, q. 79, 4, c. | q. 87, 2, 1m | q. 98, 2, 3m | 2-2, q. 162, 6, 3m | 4, d. 18, q. 2, a. 1, q. 2, c. | Matth. 13, prin° | Rom. 11, lect. 3, me° | 2a Cor. 12, lect. 3, prin°.

36 Remedium triplex contra superbiam: scilicet consideratio propriae infirmitatis, magnitudinis Dei, et imperfectionis propriorum bonorum 2-2, q. 162, 6, 1m. Difficile 21. Humilitas 15, 30, 32. Lex 97. Paupertas 3. Peccatum 175. Princeps 8. Scriptura 11. Timor 72, 74.

37 Poena superborum quadruplex: scilicet confusio, destructio, clarae famae amissio, et subtractio a visu rei dilectae. Job 40. Jactantia 2. Arrogantia 2. Infidelitas 7. Invidia 12. Ira 77, lect. 1, fi. Beatus 54.

38 Propria superborum poena est discordia. Job 40, lect. 1, fi.

39 Superbi qui se superiores existimant, facilius alios contemnunt, et injurias eis irrogant; facilius enim irascuntur, ut pote reputantes indignum quidquid contra eorum voluntatem agitur 2-2, q. 72, 4, 1m fi.

Superbire. Elatio. Sacerdos 20. Superbia o. Taurus.

Supercrescere. Usura o.

Supereminere. Asperum. Caligo. Eminentia. Misericordia 41. Nomen 60, 61. Rationale 2. Spiritus 16. Superare.

Supererogatio. Consilium 17, 20. Eleemosyna 9. Excedere. Fortitudo 55. Perfectio 62, 80. Praedicator 2. Usura 277. Zachaeus.

Superesse. Suffragia 14.

Superexcedere. Charitas 40. Excedere.

Superexcellentia. Animal 66. Usura 8.

Superferri. Spiritus 18.

Superficiale. Numerus 7. Superficies o.

1 SUPERFICIES est proprium et per se subjectum colorum 1-2, q. 56, 1, 3m | 3a q. 77, 2, c. | 4, d. 10, a. 4, q. 1, c. | d. 12, q. 1, a. 2, q. 1, 1m. Verit. q. 25, 5, 1m | Meta. 5, lect. 12, fi. | Poster.

omnibus in obsequium sui, quasi usualis 1, prol. 1, c.
31 Theologia est dignior ceteris scientiis 1ª q. 1, 5, o. | Cg. 2, cº 4, fi.
32 Immo metaphysica est dignior ceteris scientiis, cum sit ordinativa aliarum scientiarum 2, d. 3, q. 3, 2, c. | d. 24, q. 2, 2, 4m | Cg. 3, cº 25, 6m | Ethi. 6, lect. 6, prinº | Meta. prol. prinº.
33 Immo logica est dignior ceteris scientiis, cum sit ars artium. Poster. prinº.
34 Theologia est dignor ceteris scientiis, propter nobilitatem materiae, certitudinem, et altiorem finem 1ª q. 1, 5, o. | Cg. 2, cº 4, fi.
35 Theologia non accipit aliquid ab aliis scientiis, ut a superioribus, sed utitur eis ut inferioribus, propter nos 1ª q. 1, 5, 2m | 8, c. | Cg. 2, cº 4, fi.
36 Theologia non probat principia aliarum scientiarum, sed judicat de eis, et reprobat quidquid ejus veritati repugnat 1ª q. 1, 6, 2m. * Deus 159, etc. Fides 3, 4. Fiducia 8. Ordo 42. Poetica 1.
37 Theologia non accipit principia sua, nec supponit ea ab aliqua scientia humana, sed accipit ea immediate a Deo 1ª q. 1, 5, 2m | 6, 1m | 1, prol. 1, c. | 1m | 2, c. | Cg. 2, cº 4 | Trin. 6, c. | 20, o.
38 Theologia est de rebus, secundum quod cognoscuntur lumine revelationis divinae: metaphysica vero, secundum quod cognoscuntur lumine rationis 1ª q. 1, 1, 2m. * Possessio 2.
39 Theologia est de omnibus, non in communi, ut metaphysica, sed secundum proprias rationes 1, prol. 2, c.
40 Philosophi considerant creaturas ut sunt in propriis naturis, ideo proprias causas et passiones inquirunt: Theologia vero ut exierunt a primo principio, et ut ordinantur in ultimum finem scilicet in Deum 2, prol. prinº | Cg. 2, cº 4.
41 Philosophia primo tractat de creaturis, et ultimo de Deo, sed Theologia e converso. Cg. 2, cº 4, fi.
42 Theologia sacra differt secundum genus a Theologia naturali, idest a metaphysica 1ª q. 1, 1, 2m.
43 Oppositum videtur dicere 1-2, q. 54, 1, 1m.
44 Theologia est magis divina, et magis sapientia, quam metaphysica 1ª q. 1, 6, c. | 1, prol. 3, c. * Sapientia 22, etc.
45 Theologia viae, subalternatur Theologiae beatorum 1ª q. 1, 2, c. | 1m | Trin. 6, 5m | 7m.
45 Theologia gentilium triplex: scilicet civilis, fabularis, et naturalis. Prima est sacerdotum in templis, secunda poetarum in theatris, tertia vero philosophorum in mundo. Rom. lect. 7, fi.

Theophrastus, secundum aliquos, fecit librum de lineis indivisibilibus. Cae. 3, lect. 3, prinº.

Theosebia. Cultus 5. Eusebia. Latria o.

Theotocos. Maria 34.

Therebintus quaedam arbor est, generativa resinae, secundum Isidorum, quae in Damasci partibus magna est, et in Graecia est parva. Isa. 6, fi.

1 THESAURUS. Divitiae effusae, non sunt thesaurus, sed tantum divitiae congregatae in uno. Col. 2, lect. 1, meº.
2 Thesaurus licite possidetur ab ecclesia. Jo. 13, lect. 5, meº. * Bonitas 204. Credere 6. Gazophilacium 1. Lex 46. Memoria 1, 10. Restitutio 16. Phantasia 2.

Thocos. Usura 183, etc.

1 THOMAS ante passionem Christi, fuit ceteris Apostolis debilior, sed postea fortior: quia solus percurrit orbem terrarum. Jo. 11, lect. 3, fi.
2 Et jubetur tangere Christum, ut sit testis resurrectionis ejus, licet crederet solo aspectu. Magdalena vero prohibetur: quia mulier erat 3ª q. 54, 4, 2m | q. 55, 6, 3m | 3, d. 21, q. 2, a. 4, q. 3, 3m.
3 Thomas aliud vidit, aliud credidit 2-2, q. 1, 4, 1m | 3ª q. 55, 5, 3m | 3, d. 21, q. 2, 3, 2m | Hebr. 11, lect. 1, fi.
4 Thomas petiit poenam sui percussoris, propter Deum: non autem ex zelo vindictae. Virt. q. 2, 8, 14m.
5 Thomas Cantuariensis, sustinuit scandalum publicum, ut occurreret majori periculo scilicet libertatis ecclesiae, et repetiit res ecclesiae, cum scandalo regis 2-2ª q. 43, 8, 6 | 4, d. 38, q. 2, a. 4, q. 3, 6, 1 | 5m. * Praelatus 27.

1 THURIFICATIO non cessavit in novo Testamento: quia significat devotionem orationis, non ut futuram, nec ut effectum ejus, sed ut semper habendam 3ª q. 83, 5, 2m | 3, d. 37, a. 5, q. 3, 1m | 4, d. 1, q. 2, a. 5, q. 3, 1, 3m | d. 11, q. 2, a. 2, q. 3, 7m. Oratio 49. Sacrificium 34.
2 Utimur thurificatione, non ex statuto legis veteris, sed ecclesiae, ad reverentiam Eucharistiae, et ad repraesentationem effectus gratiae: ideo primo fit altari, quod significat Christum; secundo omni homini per ordinem: quia gratia derivatur a Christo ad fideles, officio ministrorum 3ª q. 83, 5, 2m.

1 THUS offerebatur in sacrificiis veteris legis, ad significationem devotionis necessariae offerentibus, et bonae famae: quia pingue et odoriferum est 1-2, q. 102, 3, 14m.
2 Nec ponebatur in sacrificio zelotypiae: quia non procedebat ex devotione, sed magis ex suspicione 1-2, q. 102, 3, 14m.

Tibia. Elephas 7. Musica 1.

Tiberius. Imperator 7. Raptus 13.

Tiburtinus. Imperator 5.

Tigris. Flumen 2.

Timiditas est peccatum, levius intemperantia, ratione peccantis, triplici ratione, et objecti sive materiae necessarioris, scilicet quia timidus est minus compos suae mentis, et peccatum ejus est minus voluntarium dupliciter: scilicet cum principium ejus sit ab exteriori impellente, atque minus circa singularia, et minus de facili potest contra timiditatem remedium adhiberi 2-2, q. 148, 3, o. | Ethi. 3, lect. 22, prinº etc. * Fortitudo 15. Misericordia 20.

Timocratia. Principatus.

1 TIMOR inter ceteros animae motus, post tristitiam, magis obtinet rationem passionis, et est specialis passio 1-2, q. 41, 1, 2, o. * Admiratio 4. Coactio 1. Concupiscentia 4. Datio 16. Formido. Fortitudo 4, 10, 11, 15, 24, 26, 29, 36. Fundamentum 3.
2 Timor in communi, est desiderium idest motus appetitus, secundum sistolem movens 3, d. 34, q. 2, a. 1, q. 1, o. * Honor 30, 32.
3 Timor est amor causaliter: non autem essentialiter 3, d. 34, q. 2, a. 1, q. 3, 3m. * Joseph 3. Matrimonium 38. Motus.
4 Timor est tristitia, non quidem essentialiter, sed ratione objecti tristantis si sit praesens 1-2, q. 41, 2, 3m. * Passio 40, 41, 42.
5 Timor eorum quae sunt sub homine, pertinet ad infirmitatem hominis; non autem timor Dei, sed est maxime perfectionis 3, d. 34, q. 2, a. 1, q. 3, 2m. * Praeceptum 115. Stupor 2. Tremor. Trepidatio. Verecundia 3.
6 Timor non est virtus theologica: quia non habet Deum pro principali objecto, sicut amor, sed malum 1-2, q. 68, 4, 4m | 2-2, q. 19, 9, 2m | 3m | 3, d. 23, q. 1, 5, 1m | d. 34, q. 2, a. 3, q. 4, c. | Virt. q. 1, 12, 11m.
7 Timor pertinet ad appetitum sensitivum 1-2, q. 41, 1, c. | 2-2ª q. 7, 1, c. Anima 318. * Animal 66. Cor 13. Defectus 16.
8 Timor nullo modo est in concupiscibili, sed in irascibili 1-2, q. 13, 1, c. | q. 41, 2, 3m | q. 42, 3, 2m | 3, d. 26, q. 1, 2, c. fi. | d. 34, q. 2, a. 3 | Ma. q. 11, 2, 6m | Anima. 3, lect. 14, meº. Anima 319.
9 Vis appetitiva perficitur contra concupiscentiam inordinatam delectabilium, dono timoris: ideo timor correspondet temperantiae 1-2ª q. 68, 4, c. fi. | 1m | 4m | 2-2ª q. 141, 1, 3m.
10 Decertantes non timent propter potentiam decertandi, sed propter defectum ejus 1-2, q. 43, 2, 3m. * Daemon 35.
11 Decapitandi non timent: quia non habent spem evadendi quae requiritur ad timorem 1-2, q. 42, 2, c. fi. | q. 43, 2, c. | 2m | 3, q. 15, 7, c.
12 Timor nullo modo est in Deo, quia Deus non habet superiorem 2-2, q. 19, 11, 2m | Cg. 1, cº 89, 8m.
13 Habitus et actus doni timoris et passio ejus, fuit in Christo, secundum quod appetitus ejus refugiebat laesionem corporis, non autem incertitudo futuri, nec vitium timiditatis actu nec habitu 3ª q. 7, 6, o. | q. 15, 7, o. | 3, d. 15, q. 2, a. 2, q. 3, o. Desiderium 8. Joseph. Judicium 30, 88.
14 Timor filialis est in beatis, quo ad actum reverendi Deum, non autem quo ad actum timendi separationem a Deo. Nec timor servilis, idest de poenis, est in eis 1-2, q. 67, 4, 2m | 2-2, q. 19, 11, o. | 3, d. 34, q. 2, a. 3, q. 2, 1m | q. 4, o. | Verit. q. 26, 8, c. fi. | Virt. q. 4, 4, 2m | Job 26, fi. | Psal. 18, fi.
15 Timor est in damnatis, propter successionem poenarum, non tamen proprie, quia sunt sine spe 1-2, q. 67, 4, 2m | 3, d. 31, q. 2, a. 1, q. 2, 1m | Psal. 18, fi.
16 Objectum timoris est malum futurum, difficile, cui resisti non potest 1-2, q. 41, 1, o. | 2, 4, c. | q. 42, 2, 3, 5, c. | q. 43, 1, c. | q. 44, 2, c. | 3m | 2-2, q. 19, 11, c. | q. 123, 3, c. | q. 144, 1, c. 2, c. | 3, d. 26, q. 1, 2, c. fi.
17 Timor primo et per se respicit malum ut proprium objectum, bonum autem ut habet respectum ad malum duplex: scilicet privans bonum, vel inflictum a bono 1-2, q. 42, 1, o. | q. 43, 1, 1m
18 Timor respicit duo: scilicet malum quod refugit, et bonum quod sua virtute potest infligere malum 1-2, q. 42, 1, c. | q. 43, 1, 1m | 2-2, q. 19, 1, c. | 9, 2m | 3ª q. 7, 6, o. | Rom. 8, lect. 3, prinº.
19 Deus timetur non quidem ut malum, sed quia infligit malum poenae 1-2, q. 41, 1, c. | 2-2, q. 19, 1, o. | 9, 2m | 3, d. 34, q. 2, a. 2, q. 1, 3m. * Agonia 1. Correctio 16. Debitum 15. Diffidentia. Dolor 44. Erubescentia. Fortitudo 4, 10, etc. Humilitas 2, 15, 22.
20 Deus est objectum timoris, ratione justitiae, spei vero ratione misericordiae 2-2, q. 19, 1, 2m | 3, d. 26, q. 2, 1, 4m.
21 Timor est de malo naturae, non autem proprie de malo culpae, nisi ratione exterioris causae, scilicet seductionis et hujusmodi 1-2, q. 42, 2, 3, o. | 2-2, q. 144, 2, c. | Magnanimitas 16. Meritum 86. Nomen 84. Ordo 107. Perseverantia 4.
22 Malum naturae dupliciter non timetur: scilicet quando est mu-

U

tur. Et omnia entia sunt aequalia propter Filium tripliciter: scilicet quia aequalitas est in Filio inquantum Filius, inquantum verbum, et inquantum est imago. Et omnia entia sunt connexa propter Spiritum sanctum tripliciter: scilicet quia procedit ut amor, amor autem est connexio duorum, quae connexio requirit tria, scilicet duo connexa, et unum connectens 1ª q. 39, 8, c. | 1, d. 31, 5, o. * Christus 178, etc.

Unitivum. Amor 179.

1 UNIVERSALE triplex: scilicet universale in re idest natura in particularibus, universale post rem idest abstractum ab eis, et universale ante rem idest formae universales rerum in mentibus angelorum 2, d. 3, q. 2, 3, 1ᵐ. * Abrenuntiatio. Accidens 92. Accidentaliter 5.

2 Universale sumitur dupliciter: scilicet pro natura rei cum intentione universalitatis, et pro natura ut est in particularibus. Primo modo universale est posterius, sed secundo modo universalius est prius minus universali, via generationis et temporis, sed est e converso ordine perfectionis, et intentionis naturae 1ª q. 85, 3, 1ᵐ | 1-2, q. 29, 6, c. | Verit. q. 8, 9, 6ᵐ | Opus. 55, meᵒ | Opus. 56, o. | Anima. lect. 1, fi. 4, fi. | Libᵒ 2, lect. 12, meᵒ. Agens 10, 49, 97, 103. Angelus 234, 262, 264, 285, 344, etc. 374, 408, 431. Appetitus 59, 81, 91. * Bonitas 28, 29, 45, 64, 68. Canonizatio. Causa 54, etc. 82. Caelum 7. Cognitio 22, 36, 44, 48, etc. Commune o.

3 Universale secundo modo praedicatur in quid, et significat substantias rerum, non autem primo modo. Opus. 56, prinᵒ. Meta. 7, lect. 13, prinᵒ. * Consequentia 3. Creatio 10, 11. Creatura 24.

4 Idem potest esse universale et particulare. Poᵃ q. 6, 1, 1ᵐ.

5 Immo singularia opponuntur universalibus. Poster. lect. 4, fi.

6 Idem respectu inferioris est universale et respectu superioris est particulare in causando et praedicando. Potentia q. 6, 1, 1ᵐ.

7 Universale quo ad naturam, est in singularibus; sed quo ad intentionem universalitatis est in intellectu 1ª q. 85, 2, 2ᵐ | 12, q. 29, 6, c. | 3ᵐ | 1, d. 19, q. 5, 1, c. prinᵒ | d. 33, 1, 3ᵐ | 3, d. 5, q. 2, 1, 1ᵐ | Cg. 1, cᵒ 65, 1ᵐ | Poᵃ q. 7, 9, c. | Spiritu. 9, 6ᵐ | Opus. Ente 4, prinᵒ 4, etc. | Meta. 11, lect. 2, prinᵒ | Anima. 2, lect. 12, meᵒ | Sensu. lect. 15, prinᵒ. * Aestimatio 1, 2. Deus 132, 133. Dici 2, 3. Differentia 13. Ens 6. Enuntiatio 3, 5, 7, 8. Excellentia. Exclusio 5. Exilium. Fatum 5, 6. Femina 3. Phantasma 3.

8 Universale pro natura est principium formale essendi et cognoscendi singularia, sed universale pro intentione universalitatis, est principium cognoscendi tantum 1ª q. 85, 3, 4ᵐ | Meta. 11, lect. 1, fi. a Fides 117, 150. Forma 21, 169, 170.

9 Cognitio universalis duplex: scilicet ex parte objecti, et ex parte medii 1ª q. 55, 3, 2ᵐ | Verit. q. 8, 3, 2ᵐ | Ma. q. 16, 6, 16ᵐ | Opus. 53, fi. * Fortuna 8. Generale o. Gratiarum actio 5. Haeresis 11, 122. Hypostasis 4. Ignorantia 22, 30. Incommunicabilis. Inductio. Infinitum 28. Intellectus 15, 16, 38, 79, 82, 107, 150, 153, 165, etc. Ira 70. Jesus 4.

10 Difficilia sunt hominibus ad cognoscendum, quae sunt maxime universalia. Opus. 53, fi.

11 Immo confusa magis, qualia sunt universalia, sunt magis nota quo ad nos. Phy. lect. 1, meᵒ.

12 Natura universalis tripliciter potest considerari: scilicet primo secundum se et absolute, secundo ut est in singularibus, tertio ut est in natura. Poᵃ q. 5, 9, 16ᵐ | Quol. 8, 1, c. | Ente 4, prinᵒ etc. Opus. 42, cᵒ 7, prinᵒ. * Judicium 17, 54, etc. 83, 88. Justitia 12. Lex 5, 53. Liber 24, 25. Malum 10. Mineralia. Miraculum 15. Misericordia 33. Motus 78.

13 Natura universalis habet duplex esse: scilicet esse materiale in particularibus, et esse spirituale in intellectu, secundum quod convenit ei intentio universalitatis, non secundum primum esse. Ente 4, prinᵒ etc. | Anima. 2, lect. 12, meᵒ etc.

14 Universale non accipitur a Philosopho in primo Posteriorum, prout est illud quod praedicatur de pluribus, sed dicitur ibi universale praedicatum, secundum quamdam adaptationem, vel adaequationem praedicati ad subjectum, cum scilicet neque praedicatum invenitur extra subjectum, neque subjectum sine praedicato. Poster. lect. 11, prinᵒ. Mutuum 3. Natura 44. Nomen 40, 43. Notum 3, 4.

15 Particulare non habet rationem et naturam universalis, nisi ut est in eo. Ideo impossibile est, quod natura universalis plus sit in eo, quam in universali 3, d. 27, q. 1, 4, 5ᵐ. * Obedientia 9. Objectum 10. Odium 8. Omnis o. Oratio 63. Ordo 70. Pars 5, 35. Participare 11. Passio 108. Peccatum 117, 129, 137, 146, 416. Potentia 43.

16 Universale et singulare sunt differentiae vel per se passiones entis. Cg. 1, cᵒ 65, 3ᵐ. * Potestas 13. Praedestinatio 20, 36. Praedicari 10, etc. 17, 19, 31, 32. Privatio 23. Prophetia 23, 38. Providentia 54, 55. Prudentia 30, 32, 82. Puer 13. Ratio 14. Redemptio 2. Relatio 73. Resolutio. Rex 1, 5. Satisfactio 32.

17 Singularia opponuntur universalibus, sive oppositione prioris et posterioris, sive oppositione propinqui et remoti. Poster. lect. 4, fi. Scientia 34, etc. 50, 55, 113, 114, 123, 149. Scriptura 14. Sensualitas 7, 8.

18 Universale non generatur, nec movetur, nisi per accidens, idest ratione singularis, cui hoc convenit per se. Meta. lect. 1, meᵒ. * Sensus 15. Status 12. Substantia 1, 18, 23, 27, 31. Syllogismus 6. Synderesis 8. Totum 5, 7, 14.

19 Universale est perpetuum et incorruptibile. Verit. q. 1, 5, 18ᵐ. Unitas 19, 40. Virtus 1, etc. 29. Vita 42.

20 Immo universale in particularibus existens, dicitur simpliciter corruptibile, in hoc vel in illo. Et sic de universali non est scientia. Verit. q. 1, 5, 14ᵐ. * Usia. Voluntas 26, 32, 80.

21 Universale est perpetuum et incorruptibile per se, non quidem per aliquam formam incorruptionis, sed quia non habet secundum se causam corruptionis. Verit. q. 1, 5, 13ᵐ | 14ᵐ. * Usura 79.

22 Universale dicitur esse semper et ubique vel secundum diversa esse, vel negative, quia non determinat sibi locum nec tempus 1ª q. 8, 4, 1ᵐ | 2ᵐ | q. 16, 7, 2ᵐ | Verit. q. 1, 5, 13ᵐ | 14ᵐ | Poᵃ q. 5, 9, fi. | Quol. 11, 1, 2ᵐ | Poster. lect. 42, meᵒ.

23 Universalius continet plura in potentia, et pauciora in actu quam minus universale 1ª q. 85, 3, 2ᵐ | 3. d. 30, 2, c. | Meta. lect. 2, fi. | Libᵒ 11, lect. 1, fi. * Christus 81, 108, 169.

24 Universale est semper natum esse in multis, licet non semper insit multis, propter aliquod impedimentum 3, d. 2, L. | Meta. 7, lect. 13, meᵒ | Periher. lect. 10, prinᵒ.

25 Universale est commune multis secundum rem 1ª q. 13, 9, c.

26 Oppositum videtur dicere 3, d. 2, L. | Meta. 7, lect. 13, meᵒ | Periher. lect. 10, prinᵒ.

Universitas. Excommunicatio 18, 19.

1 UNIVERSUM potest capi dupliciter: scilicet ratione partis, et ratione totius. Primo modo potest assumi a Deo, non autem secundo modo 3, d. 2, q. 1, a. 7, q. 3, o. * Angelus 28. Auctoritas 2. Bonitas 7, 40, 45, 54, 57, 58, 161.

2 Totum universum est unum, unitate ordinis, secundum quod inferiora reguntur per superiora 1ª q. 103, 3, o. | Quol. 6, 19, c. prinᵒ. * Caelum 63, 118, 152. Creatura 22, 29. Deus 236, etc. 244, 246, 308, 411, 415, 416. Distinctio 8. Elementum 8.

3 Partes principales universi sunt, in quibus integritas ejus specifica consistit, ut corpora simplicia; partes vero secundariae sunt, quae sunt ad bene esse, ut corpora mista. Poᵃ q. 5, 9, c. | Opus. 3, cᵒ 170, fi. | Cae. lect. 3, prinᵒ. * Elicere 2. Fatum 5, etc. Femina. Finis 75, 76. Gratia 45. Intellectualis 8. Justitia 82. Justus 3. Malum 10, 12, 13.

4 Substantiae incorporales et immateriales, sunt de ultima perfectione universi. Opus. 3, cᵒ 75. * Mundus o. Ordo 10, 11, 25. Peccatum 176. Perfectio 9, 10, 12, 13, 25, 26, 57. Producere 3. Providentia 46, 50.

5 Multitudo animarum rationabilium pertinet ad perfectionem essentialem universi, non quidem ad primam, sed ad ultimam. Poᵃ q. 3, 10, 4ᵐ. * Senarius 2. Situs 4. Tractare 2.

6 Deus se habet ad totum universum, regendo ipsum, sicut anima ad corpus 2, d. 17, q. 1, 1, 1ᵐ | 3, d. 2, q. 1, a. 1, o. q. 2, 1ᵐ.

1 UNIVOCUM. Omne univocum est unum de quinque praedicabilibus. Cg. 1, cᵒ 32, 1, 3ᵐ. * Accidens 16. Accipere 5. Adoratio 3. Agens 1, 12, 29, 30, 48, 88, 99, 100. Analogia 10, 13, etc. Causa 19, etc. 38. Commune 5. Conservatio 1.

2 Omne univocum est simplicius suis univocatis, saltem secundum rationem. Cg. 1, cᵒ 32, 4ᵐ. * Aequivoca 3, 4, 5, 6. Aeternitas 38. Deus 58, 129, 188, 362. Divisio 13, 14. Effectus 10. Ens 31. Enuntiatio 2. Generatio 29, 30. Genus 3, 4. Habitus 80. Latria 1. Magis 1. Mensura 8, 9, 10, 18. Motus 5, 6, 7. Nomen 38. Pater 5.

3 Omne univocum convenit tantum secundum participationem, cuilibet suo univocato. Cg. 1, cᵒ 32, 5ᵐ. * Christus 10, 206. Peccatum 20, 33. Praedestinatio 47. Praedicari 12, 26, 27, 28. Raritas 2. Recipere 5. Scientia 106, etc. 111, 136, 155. Similitudo 13. Unitas 28.

1 UNUM dicitur absolute; sed unio dicit relationem plurium, secundum quod conveniunt in aliquo uno 1, d. 31, 4, 1ᵐ. * Addere 11, etc. Angelus 216. Bonitas 91, 92, 93. Conceptio 14. Divisio 8. Ens 26, 29, 55. Liber 12.

2 Unum non dicitur omnino aequivoce, de uno quod est principium numeri, et de uno quod convertitur cum ente. Meta. 5, lect. 7, meᵒ 3, fi. * Metaphysica 5. Universum 2.

Upupa nidificat in stercore foetenti, pascitur fimo. Gemitum pro cantu simulat. Et significat tristitiam saeculi 1-2, q. 102, 6, 1ᵐ fi.

Urbanus. Possessio 7.

Urbs. Antonomasia o. Civis o. Princeps 4. Rex 9. Roma.

Urceolus. Acolythus 1, 2, 3. Character 42. Subdiaconus 1.

Urere. Actio 22.

Urgere. Coactio o. Cogere. Compelli. Eucharistia 222, 223, 224.

Urias sacerdos dicitur testis fidelis, vel propter auctoritatem sacerdotii, et non propter bonitatem vitae, vel quia fide dignus habebatur a rege. Isa. 8, prinᵒ.

Urina. Medicus 12. Resurrectio 23. Sanitas 6. Timor 38.

Ursa. Arcturus.

vel pecuniae. Nec in hoc damnificatur qui mutuum accipit, quia non ad hoc accipit, ut ipsam usque ad tempus illud servet in quo verisimiliter minus valitura esset, sed ut ipsa pecunia uteretur pro tempore illo, pro quo valorem suum reservaret quem habebat cum eam in mutuo acceperat. Opus. 73, c° 14.

74 De eo vero qui dat mutuo bladum, vel vinum, vel oleum, ad certas mensuras, et hoc in tempore quo minus valent, ut sibi reddatur in aequalibus mensuris et ponderibus, et speciebus, in alio tempore, quo verisimile est, res praedictas plus valituras, quia videtur primo ex eo quod jam diximus quod licitum sit, sic mutuum dare, quia nihil plus accipit quam datur, eo quod hujusmodi res, numero, pondere, et mensura realiter redduntur. Item quia in hoc, dans mutuo videtur tantum vitare damnum, et non sperare lucrum, quia si res hujusmodi venderentur in tempore quo minus valent, ex hoc damnificaretur dominus ipsarum: unde etiam et licite potest eas vendere pro tempore illo, in quo plus sunt valiturae verisimiliter, nec est usura, secundum decretalem. Quare videtur similiter, quod licite possit eas res mutuo dare, reddendas sibi in tempore, quo verisimiliter plus sunt valiturae. Et in hoc casu, conscientia aut excusat, aut accusat. Opus. 73, c. 14.

75 In hoc casu conscientia aut excusat, aut accusat: quia vero mutuum debet fieri gratis et sine spe lucri, quandocumque in mutuo, vel ex mutuo, intenditur spes lucri, tunc non caret vitio usurae. Sed sic non est in emptione et venditione, nisi habeat rationum mutui. Si enim aliquis carius velit vendere res suas, quam sit justum pretium, ut de pecunia solvenda emptorem expectet, manifeste usura committitur, quia hujusmodi expectatio pretii solvendi, habet rationem mutui: unde quidquid ultra justum pretium pro hujusmodi expectatione exigitur, est quasi pretium mutui, quod portinet ad rationem usurae. Similiter etiam si aliquis emptor velit rem emere vilius quam sit justum pretium, eo quod pecuniam ante solvit, quam possit ei res tradi; est peccatum usurae, quia etiam illa anticipatio solutionis pecuniae, habet mutui rationem cujus quoddam pretium est, quod diminuitur de justo pretio rei emptae. Si vero aliquis de justo pretio velit diminuere, ut pecuniam prius habeat, non peccat peccato usurae 2-2, q. 78, 2, 7m | Opus. 73, c° 14.

76 Potest autem excludi spes lucri ab intentione dantis mutuo modo praedicto dupliciter: scilicet vel quando dans mutuo, paratus est omni tempore accipere rem mutuatam, etiam ante illud tempus determinatum, quo res verisimiliter deberent esse cariores. Et hoc modo spes lucri etsi per accidens intendatur, non tamen per se, quia non tollit rationem gratuiti a mutuo. Vel quando dans mutuo, etiam tempus illud determinavit, in quo verisimiliter res plus valiturae erant, propter solam damni vitationem. Tunc enim damnum vitat, quando necessitati propriae consulens, intendit conservare res suas sibi magis necessarias ad usum vitae, quas si tunc non haberet, oporteret eas alibi emere, et sic reportaret damnum de gratia mutui facta proximo. Et sic intendens in mutuando excusatur ab omni vitio usurae 2-2, q. 62, 4, 1m | 2m | Opus. 73, c° 7 | 14.

77 Ex his potest patere, quod non tantum ex dilatione temporis, sed ex natura rei, relata ad temporis vel loci conditionem, potest accidere usura: scilicet quando aliquae res sive pecuniae dantur mutuo, aequales reddendae in specie et numero et pondere et mensura, et tamen quia mutuans sperat eamdem rem numero plus valituram in tempore determinato quo debet reddi, vel in loco, et propter hoc ipse mutuavit reddendam ad tale tempus vel ad talem locum, ut in tempore vel loco determinato sibi reddatur, dico quod ibi manifeste est vitium usurae, quia plus speratur ex mutuo vel causa mutui, quam detur. Opus. 73, c° 8.

78 In Scriptura sacra quantum ad legem veterem, condemnantur dantes pecuniam ad usuram. Et ideo contra legem divinam accipiuntur usurae. Unde accipere usuras ab alienis, non erat secundum intentionem legis, sed ex quadam permissione, propter pronitatem Judaeorum ad avaritiam, et ut magis pacifice se haberent ad extraneos, a quibus lucrabantur 1-2, q. 105, 3, 3m | 2-2, q. 78, 1, o. | 3, d. 37, 6, o. | 4, d. 33, q. 2, art. 2, q. 2, c. | Ma. q. 13, 4, o. | Quol. 3, 1, 9, o. | Opus. 73, c° 15.

79 Lex autem nova prohibet sperare aliquid ex mutuo: quare magis accipere erit contra legem evangelicam. Sed quod est contra legem divinam, secundum nullam aliam legem potest esse verum aut justum, eo quod lex divina sit prima et universalis origo omnium legum justarum, sicut Deus est origo omnium entium. Opus. 73, c° 15.

80 Est etiam usura contra legem naturae, quia in hoc finis conveniens secundum naturam actus humanae vitae corrumpitur. Huic enim actui qui est mutuum dare, conveniens finis ostenditur naturaliter, scilicet finis communis societatis et fraternae charitatis, in subveniendo proximorum necessitatibus, et ideo gratis fieri debet naturaliter. Quare quandocumque hujusmodi actus sit propter spem alicujus commodi vel lucri, tunc ab eo tollitur finis, qui naturaliter competit ei et fit contra naturam. Quare juri naturali repugnat. Ideo non tantum fit injustum contra legem divinam, sed etiam contra jus naturale 2-2, q. 78, 1, o. | Opus. 73, c° 14 | Quol. 3, 19, o.

81 Secundum theologiam usura condemnatur tamquam peccatum mortale et grave et aeterna morte dignum 2-2, q. 78, 1, o. | 4, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, c. | Ma. q. 13, 4. o. | Quol. 3, 19, o. | Opus. 73, c° 4 | 15.

82 Quaedam usurae in sacra Scriptura, et etiam in legibus humanis concessae sunt, tamquam licitae, sicut quando non potest quis aliter rem suam quam per usuram requirere. Opus. 73, c° 4 | 7.

83 Quandocumque usa potest accipi ut sua res, aliquo justo titulo, erit sine scrupulo inculpabilis acceptio. Et hoc est quando res violenter detinentur et sunt aliorum secundum veritatem et per usuram acquiruntur vel detinentur. Opus. 73, c° 4 | 7.

84 Culpa secundum quod est contra charitatem Dei, coactione non tollitur nec expiatur, sed solum poenitentia voluntaria valet emendari. Sed culpa quae contra charitatem proximi directe committitur, etiam legibus tam divinis quam humanis coercenda est. Quia ergo vitium usurae directe est contra charitatem Dei qui ipsam in lege sua prohibet et condemnat et contra charitatem proximi, poenis est coercendum. Opus. 73, c° 21, prin°.

85 Generaliter poenae publicae, solum vitiis publicis sunt infligendae. Et ideo usurarii publici poena juris coercendi sunt et aliquando propter contumaciam comitantem est etiam poenis judicis adjungenda. Opus. 73, c° 20.

86 Leges vero humanae aliquando considerant justitiam prout est conservativa pacis exterioris inter homines, et ideo leges tales non puniunt nisi quod hanc pacem destruit. Aliquando etiam prout magis illustrantur lumine fidei et juris divini, considerant etiam justitiam veram et interiorem, et sic etiam leges canonicae prohibent et puniunt usuras. Opus. 73, c° 15.

87 Jus positivum tamen permittit usuras, non quidem ut justas, sed ne communitas patiatur multas incommoditates. Per usuram enim retinentur multae haereditates et vitantur damna quam plurima, propter quod etiam legis humanae eam permittunt et non puniunt, sicut puniunt et prohibent furta et rapinam. Justinianus tamen imperator sanctas sanctiones sive leges, subjecit ecclesiasticis institutis, sed praecipue in usuris et matrimonio, in quibus tota vita civilis versatur 1-2, q. 96, 6, c. | 2-2, q. 78, 1, 3m | Ma. q. 13, 4, 6m | Opus. 20, lib° 3, c° 18, prin° | Opus. 73, c° 4, fi.

88 Quaedam verba juris etiam inveniuntur, quibus ratio dubii et pericula eventuum videntur omnino excusare usurae vitium in quibusdam permutationibus et contractibus. Opus. 73, c° 6, prin°.

99 Quod autem sit destitutio rei in usura contra justitiam humanam, licet videatur praecipue facta voluntarie, et etiam quia leges humanae non puniant, quae tamen injurias punire debent, advertendum est, quod voluntas hominis aliquando respicit volitum propter se et aliquando propter aliud. Quando autem propter se, tunc si illud volitum sit simpliciter justum et bonum, tunc voluntas est bona, et opus ex ea procedens est bonum et justum. Si autem sit injustum et malum, tunc similiter voluntas est mala: si vero respiciat volitum non propter se, sed propter aliud, sicut cum aliquis vult projicere merces in mare, ut sic evadat periculum, tunc est distinguendum 1-2, q. 6, 6, c. | Opus. 73, c° 15.

90 Illud enim iterum propter quod volitum dicitur aliquid, aut habet rationem justi, aut injusti, aut indifferenter: et hoc primo modo judicatur, adhuc voluntas justa et bona comparative, sed tamen potest esse injusta simpliciter, ut si aliquis vult furari ut pauperibus tribuat. Sed secundo modo potest judicari justa et libera absolute, quando illud volitum est ex natura sua justum et bonum, sed comparative est voluntas injusta et non libera, quando illud volitum habet malum finem. Unde cum aliquis vult dare superabundantiam de suo, de se non est malum nec injustum: unde secundum hoc voluntas est absoluta et libera. Sed quando hoc vult dare propter rationem mutui, quod non aliter potest habere, jam hujusmodi voluntas comparata ad finem qui de se est injustus, contrahit rationem injustitiae et cadit a ratione liberalitatis. Et quia hujusmodi injustitia, patiendo magis quam agendo incurritur, ideo in ipso dante est poena et non culpa. Opus. 73, c° 4 | 7 | 15.

91 Quia in mutuis vitium usurae annexum est, ex eo quod fiant spe lucri, quod est contra naturam mutui, ideo quia dubium et periculum de sua natura non tollunt hanc vitiositatem a mutuo quando fit spe lucri, nec dubium nec periculum excusare possunt vitium usurae secundum decretalem. Opus. 73, c° 6, prin°.

92 Circa illos vero contractus, vel permutationes rerum, in quibus aliquid plus accipitur quam datur, si causa temporis permutatio haec fiat, jam speciem usurae vitiose committit, eo quod hujusmodi superabundantia, nec ex labore, nec ex usu rei propriae, nec per recompensationem alterius substantiae, valet reduci ad aequalitatem justitiae. Si vero non causa temporis haec

in mutuis, quave luce divinae veritatis, in Scriptura sacra manifeste condemnata eradicatur, sed etiam in aliis contractibus diffudit, in quibus sub specie aequitatis et justitiae humanae, quasi abscondita foeneratur, idcirco in hac parte quaerentes detegere hanc malitiam, de his contractibus in quibus latet dicemus. Opus. 73, c° 8, prin°.

127 In eodem contractu secundum speciem, potest incidere vitium usurae, ex intentione corrupta et vitium avaritiae sine vitio usurae, ex turpitudine lucri, et alias etiam potest fieri sine omni vitio, quando fit propter necessitatem vitae. Opus, 73, c° 8.

128 Supposito quod in venditione ad terminum, consuetudo de dilatione solutionis usque ad spatium trium mensium vel hujusmodi, sit ad commune bonum mercatorum, scilicet pro expediendis mercantiis sive mercationibus suis, et non in fraudem usurariam introducta, videtur esse distinguendum. Opus. 67, 1m.

129 Aut enim vendit venditor, mercationes ad terminum praedictum, ultra quantitatem justi pretii, propter expectationem, aut secundum justi pretii quantitatem. Opus. 67, 1m.

130 Si primo modo, non est dubium usurarium esse contractum cum ibi expectatio temporis sub pretio cadat. Opus. 67, 1m | Opus. 73, c° 10, prin°.

131 Nec potest esse excusatio, si secundus venditor sit primi minister, cum ad nullam causam liceat pro tempore expectationis pecuniae pretium augeri. Opus. 67, 1m.

132 Si autem vendat secundo modo, scilicet secundum justi pretii quantitatem, non est usura. Opus. 67, 1m.

133 Est generaliter tenendum, quod in omnibus contractibus, in quibus accipitur plus a vendente vel emente quam dederit, et non fuerit ratio hujusmodi augmenti in usu rei, sive in natura ipsius rei, nec producta fuerit ex temporis aliqua conditione existente in ipsis rebus, sed accidit incrementum ex dilatione temporis concessa a vendente vel emente, ut per hoc plus accipiat, tunc talis superabundantia accepta super datum, usura dicitur, et usurae tenet vitium, quia sine juxta ratione generatur in talibus contractibus et mutuis. Et hoc vocatur apud jurisperitos, et etiam vulgariter vendere, vel emere ad credentiam. Opus. 21, o. | Opus. 67, o. | Opus. 73, c° 8. * Credentia. Vendere 7.

134 Credentia pretii persolvendi in tempore futuro, post aliquem contractum, potest incidere in contractibus sine vitio usurae, tribus de causis, scilicet vel per gratiam et liberalitatem venditoris, idest quando res venditur secundum aestimationem juxtam pro tempore venditionis et commutationis ipsius rei et ipse venditor expectat solutionem in prolixo tempore liberaliter et per gratiam quam habet ad emptorem. Opus. 73, c° 10.

135 Vel secundum meritum et justitiam ipsius contractus et per gratiam venditoris, ut si qua res vendatur in aliquo tempore in quo habet tantam necessitatem et utilitatem humanae vitae, sicut in futuro aliquo tempore habitura est secundum naturam temporis, et venditor rem suam intendat vendere pro illo tempore in quo habet majorem necessitatem et utilitatem, et in quo plus valitura sit, quam valeat in tempore quo venditur saltem expectet tempus illud, pro quo facit majorem aestimationem pretii. Opus. 73, c° 10.

136 Vel potest incidere credentia per accidens, scilicet ex malitia vel paupertate emptoris. Et hoc modo vendere carius rem suam, quam valeat tempore venditionis vel etiam quam valitura sit probabiliter in futuro tempore, quo solutio determinatur potest excusari a vitio usurae, per intentionem venditoris, licet ipse contractus de se sit vitiosus. Opus. 73, c° 10.

137 Non obstat si venditor pro minori peccato pretio daret, si statim sibi pecunia solveretur. Quod etiam per simile potest in aliis debitis videri. Opus. 67, 1m.

138 Si enim alicui debeatur aliquid ad certum terminum, quandocumque de eo quod est sibi debitum dimitteret, si sibi citius solvatur, talis immunis esset a peccato usurae. Opus. 67, 1m.

139 Licet enim plus debito accipere, propter temporis dilationem, usuram sapiat, minus tamen accipere, ut sibi citius solvatur usuram non sapit, maxime ex parte ejus qui minus recipit, quamvis ex parte ejus qui minus dat, ubi citius solvat, videatur esse aliquis modus usurae, cum spatium temporis vendat. Opus. 67, 1m.

140 Unde etiam in casu proposito, plus esset de usura timendum emptori, qui ut ante tres menses minus solvat, justa aestimatione pannos emit, quam venditori qui minus accipit, ut citius sibi solvatur. Opus. 67, 1m.

141 Per anticipationem ergo temporis, aliquando generari potest vitium usurae, sicut per dilationem vel prolongationem 2-2, q. 68, 2, 7m | Opus. 67, 1m | Opus. 73, c° 8.

142 Ille qui ad certum terminum debet, si ante terminum solvit ut ei aliquid de debito dimittatur, usuram committere videtur, quia manifeste tempus solutionis pecuniae vendit. Unde ad restitutionem tenetur. Opus. 67, 4m.

143 Nec excusatur per hoc quod solvendo ante terminum gravius, vel quod ab alio inducitur, quia eadem ratione possent omnes usurarii excusari. Opus. 67, 4m.

144 Contractus usurae, non habet rationem venditionis et emptionis, nec rationem permutationis, sicut apparet ex forma verborum, et ex translatione pecuniae, vel rei datae mutuo, propter quod si ultra exigitur quam datur, injusta est commensuratio. Opus. 73, c° 4.

145 Quando secundum aequitatem juris fit recompensatio rei, sicut in venditionibus et emptionibus rerum, vel recompensatio laboris sicut quando laborantibus redditur merces laboris, constat quod in hac via, non potest inveniri usura, ratione juxtae possessionis et acquisitionis. Opus. 73, c° 4.

146 Si quis rem aliquam emat pro pretio minori quam valeat tempore emptionis, vel pro pretio aequali, rem tamen percepturus in tempore quo sperat eam plus valituram, vel etiam si quis vendat rem pro pretio majori quam valeat tempore venditionis, sperans tamen quod tantum valitura erit tempore solutionis, si verisimiliter dubitatur, utrum plus vel minus possit valere pro tempore illo, pro quo venditur vel emitur res, in talibus ratio dubii excusare potest a vitio usurae et facere aequitatem justitiae, licet plus accipiatur quam detur, eo quod ratio hujus dubii, ponit extimationem valoris in rebus, ex ipsa natura rerum, quae in tali tempore plus vel minus possunt valere. Opus. 73, c° 6.

147 Non causa temporis tantum ibidem plus expectatur, sed propter ipsam naturam rei, quae plus valet aliquando in uno tempore quam in alio, et aliquando minus. Et hoc modo ratio dubii et periculi etiam localis possunt excusare contractus aliquos, qui alias judicarentur usurarii secundum decretalem 2-2, q. 62, 4, 2m fi. | Opus. 73, c° 6.

148 Si aliquis post augustum, multum de blado vel de vino habeat venalia, et pro illo tempore mensura bladi tres solidos tantum valebat, et modius vini tantum decem: et vendat bladum pro quatuor solidis et vinum pro duodecim, recepturus tamen pecunias in festo Joannis, quia nec volebat dare pro minori pretio, etiam si statim reciperet, eo quod rem suam aestimabat tantum valituram probabiliter in praedicto tempore solutionis, dico quod non committit usuram, quia illud non accipit causa temporis, sed pro natura rei, quam natura rei, quam probabiliter et verisimiliter dubitare potest tantum valituram, in tempore pro quo vendidit, etiam si non valuit tantum, in tempore pro quo vendidit. Opus. 73, c° 6.

149 Et haec ratio potest applicari ad aliquos alios contractus, etiam quando res minus emitur, quam valeat tempore emptionis, recipienda tamen in alio tempore in quo verisimiliter potest dubitari, utrum plus vel minus sit valitura, quam empta sit, quia sic ibi non committitur usura. Opus. 73, c° 6.

150 Quod autem causa temporis accidit in contractibus, sicut in mutuis quando aliquid sorti accidit sine justo titulo, quia ipse facit suum per fraudem, scilicet vendendo tempus quod Dei est, et datum communiter omnibus, et non potest habere titulum successionis naturalis, seu gratuita donationis, seu justi lucri, per meritum proprii laboris, vel per recompensationem rei propriae vel usus propriae rei, est usura. Opus. 73, c° 8.

151 Omnis contractus in quo aliquid plus accipitur quam datur, sive in spe, sive in re, et hoc tantum propter causam temporis, vocatur contractus usurarius. Opus. 73, c° 8.

152 Si autem accipiatur plus quam detur, simpliciter propter extimationem vendentis vel ementis ampliorem in uno tempore quam in alio, propter aliquam trium causarum praedictarum, vel etiam propter dilationem rei in uno tempore quam in alio, tunc potest fieri sine vitio usurae, quia superabundantia hujusmodi recompensatur ex ampliori valore rei in se pro tempore, pro quo accipitur hujusmodi superabundantia, et non accipitur pro temporis dilatione. Opus. 73, c° 8.

153 Licet hi contractus excusari possint a vitio usurae, secundum rationem dictam, non tamen excusantur omnino a vitio cupiditatis, quae hic dicitur turpelucrum, quia ratione temporis accidit sicut et usura, licet differenter. Opus. 73, c° 8.

154 Si autem hujusmodi contractus ordinentur ad usum vitae humanae, excusantur ab omni turpitudine, et ostenditur quod in hujusmodi non sit usura, quia usura non excusatur quantumcumque ordinetur ad vitae necessitatem. Opus. 73, c° 8.

155 Ea quae usurarii per usuras ab aliis extorserunt, non possunt per dominos temporales licite retineri, nisi forsitan essent talia, quae ab ipsis dominis temporalibus, hactenus extorsissent, unde si inveniuntur certae personae, a quibus extorserunt usuras, debent ei restitui. Opus. 21, c° 1.

156 Licet accipere mutuo sub usuris ad bonum sui vel alterius, non autem licet inducere, ad faciendum usuras 2-2, q. 78, 4, o. 3, d. 37, 6, 6m | Ma. q. 13, 4, 17m | 18m | 19m | Opus. 21, q. 5, fi. Uti 16, etc.

157 Vendere autem carius justo, propter dilationem solutionis, vel emere vilius propter anticipationem est usura, non autem e converso 2-2, q. 77, 1, 1m fi. | q. 78, 2, 7m.

USURA

158 Si enim mercatores Tusciae, portantes pannos de nundinis Licinati, ut usque ad tempus resurrectionis expectent pretium, plus vendant pannos quam debeant secundum communem forum, non est dubium esse usuram. Opus. 67, 2m.

159 Si autem vendant secundum communem forum et non plus quam valent, plus tamen quam acciperent, si eis statim solveretur non est usura. Opus. 67, 2m.

160 Si illi qui pecuniam mutuo accipiunt sub usuris, illam usuram recuperare volunt, plus vendendo pannos quam valent, propter expectationem usque ad certum tempus, non est dubium esse usuram, cum tempus manifeste vendatur. Opus. 67, 3m.

161 Nec excusantur propter hoc quod volunt se conservare indemnes, quia nullus debet servare indemnitatem, mortaliter peccando. Opus. 67, 3m | Opus. 73, c° 7.

162 Et licet alias expensas licite factas, puta, in portatione pannorum, possint licite recuperare de eorum venditione, non tamen possunt recuperare usuras quas aliis dederant, cum haec fuerit injusta datio, et praesertim etiam cum dando usuras peccaverint si induxerunt, tamquam occasionem peccandi usurariis praebentes, cum etiam necessitas quae ponitur ab eis, ut scilicet mercatores honorabilius vivant et majores mercationes faciant, non sit talis necessitas, quae sufficiat ad excusandum peccatum praedictum 2-2, q. 78, 4, o. | 3, d. 37, 6, 6m | Ma. q. 13, 4, 17m | 19m | Opus. 21, q. 5, fi. | Opus. 67, 3m.

163 Patet enim a simili, quia non posset quis in venditione pannorum recuperare expensas, quas incaute et imprudenter fecisset. Ma q. 13, 4, 14m fi. | Opus. 67, 3m fi.

164 Si quis vero bladum vel vinum vendiderit vel emerit, in aliquo tempore vel loco, ut plus accipiat in alio quam dederit, tantum ratione temporis vel loci, licet etiam res pro tempore illo tantum valeant, jam propter intentionem usurariam, fit vitium usurae, quod tamen bene poterat fieri, si tantum rei naturam attenderetur et non temporis vel loci causa, quae modo sunt aliquid de re, nec vilitatem nec raritatem faciunt in rebus per se. Opus. 73, c° 8.

165 Aliquis debet alteri centum solidos, persolvendos post aliquos annos, vel annuatim, ad duos vel tres terminos, et vult remittere debitori tertiam, vel quartam, vel quintam partem, si solvat ei in principio anni, sive ante terminos positos quando petierit. Constat autem quod in hoc casu, plus accipitur quam datur ratione temporis. Ideo si fiat causa lucri, potest ibi esse vitium usurae, quoniam hujusmodi lucrum quaeritur tantum ex tempore, et periculum, tollitur, vel verisimiliter non potest dubitari de periculo, utrum magis minusve res possint valere. Opus. 67, o. | Opus. 73, c° 8.

166 Debitor juste debebat centum solidos, et propter anticipationem temporis, tantum solvit octuaginta. Accipit ergo ultra id quod dat, scilicet ultra octuaginta, viginti, quia creditoris erant illi viginti solidi et sunt facti debitoris ratione temporis anticipati. Ratione ergo regulae datae de causa vitii in usura, quae est, quando plus accipitur quam datur, causa temporis, potest esse hujusmodi contractus usurarius, si fiat tantum causa lucri, ut praedictum est. Opus. 73, c° 8.

167 Sed hic potest cadere excusatio usurae dupliciter: scilicet quando gratis et liberaliter creditor hujusmodi superabundantiam tribuit debitori, et debitor non causa temporis accipit, vel quando creditor per damnum propriae rei, recompensat hujusmodi superabundantiam, ut quando non potest habere pecuniam sine alicujus rei propriae alienatione et damno ex qua solvat creditori quod petit ante terminum solutionis. Alias est casus usurarius 2-2, q. 78, 3, c. | Opus. 67, 1m | 2m | Opus. 73, c° 8.

168 Si locans accipit aliquid ultra rem locatam, hoc habet rationem aequitatis, quia illud plus recompensatur per usum rei locatae, qui est proprietas locantis et pertinet ad ejus sortem, idest ad rem locatam, cujus proprietas simpliciter manet apud locantem, et ideo periculum etiam ipsius rei remanet apud locantem, et sic ibi non est usura, sed aliquando in venditione. Opus. 73, c° 8.

169 Sed quando quis vendit rem aliquam, non quidem usum tantum ipsius, sed et proprietatem ejus, constat quod transfertur de jure periculum rei in emente. Et quando sic vendens res hujusmodi tenet periculum penes se, jam sic non transfertur dominium, et ideo non est permutatio venditionis justae. Sed constat quod emens eam, transtulit dominium pecuniae quam dedit. Quare magis habet rationem mutui. Et si plus sperat propter tempus futurum determinatum, quam sit datum, sequitur quod sit vitium usurae. Opus. 73, c° 8.

170 Specialis difficultas videtur in contractibus illis, in quibus res emuntur vel venduntur, quae ex temporis processu recipiunt incrementum valoris vel utilitatis, sicut sunt sata, foetus animalium, fructus arborum et spolia sylvarum, an ibi sit vitium usurae. Opus. 73, c° 8.

171 Quia igitur hujusmodi res venduntur et emuntur ut frequenter ante tempus suae utilitatis vel usus, et minus emuntur quam sint valiturae in tempore suae receptionis et usus, quaestio est non immerito, utrum plus recipere pro eis, vel sperare, pro tempore suae receptionis, faciat usurarium contractum. Opus. 63, c° 9.

172 Sine praejudicio, aliter mihi videtur esse distinguendum in praedictis contractibus, et praecipue quia videmus, non de facili imminere periculum rei in venditione spoliorum sive nemorum, sicut in aliis. Opus. 73, c° 8.

173 Possunt ergo hujusmodi res emi, tamquam necessariae ad usum vitae ementium, vel causa lucri tantum. Si primo modo, nullum est, ibi vitium usurae, quamvis plus valiturae sint probabiliter tempore suae receptionis, dum tamen aestimatio justa sit facta tempore contractus, quae est secundum legem naturae, et est secundum consuetudinem humanam, in hoc quod tantum potest aestimari res necessaria vitae humanae, quantum necessarius est usus ejus, et hoc vel simpliciter, vel pro tempore aliquo determinato. Opus. 73, c° 8.

174 Et quia simpliciter apud sapientes plus aestimatur res perfecta quam imperfecta, et pro determinato, aestimatur res quantum vendi potest inter homines, et ideo licet tales res minus vendantur imperfectae, quam sunt valiturae perfectae, non videtur mihi quod aliquis praeter sortem amplius accipiat, quia sors vendita est ipsius ementis, cum incremento suae valitudinis atque utilitatis. Opus. 73, c° 8.

175 Si autem secundo modo, idest causa lucri tantum, fiant hujusmodi contractus, potest adhuc in eis tantum turpelucrum judicari causa cupiditatis, quae oritur ex conditione temporis. Et potest iterum in eis incidere vitium usurae, et hoc quando hujusmodi lucrum quaeritur tantum ex tempore et periculum tollitur, vel verisimiliter dubitari non potest de periculo, utrum magis minusve ratione temporis res possint valere, quia in usura accipitur pro re juxte possessa, vel debita alicui personae. Illud autem dicitur sorti accidere: quod non pertinet ad proprietatem sortis. Opus. 73, c° 8.

176 Emere autem aliqua bona, ut redditus vel possessiones ad vitam, quae est tempus indeterminatum, vel emere aliqua praedictorum ad tempus determinatum, scilicet ad decem annos, vel ad viginti, quae duo frequenter fiunt inter homines nostri temporis, in hac consideratione non tantum in emptione ad vitam alicujus, potest aliquando incidere vitium usurae, sed etiam in emptione ad omne tempus. Opus. 73, c° 9.

177 Dare certam pecuniam sive summam pecuniae alicui ecclesiae, pro aliqualibus possessionibus ejus tenendis ad vitam dantis pecuniam, et post mortem tenentis, reddituris ad ipsam ecclesiam, secundum Goffredum est usurarius contractus. Sed hoc exemplum ejus, tunc veritatem habere dicitur quando ecclesia, necessitate impulsa, cogitur impignorare possessiones suas, quas non potest nec vult simpliciter alienare. Tunc enim non est venditio proprie, sed impignoratio, quia qui non potest rem vel possessionem aliquam vendere simpliciter, non potest vendere eo jure ad tempus. Opus. 73, c° 9.

178 Constat quod licet quaedam ecclesiae multa possideant, tamen alienare jus possidendi non possunt, sine auctoritate et consensu superioris praelati, nec simpliciter, nec ad tempus. Et ideo hujusmodi venditiones ecclesiarum, sunt impignorationes, propter quod secundum hanc viam, usurarius est hujusmodi contractus, quia fructus pignorum non licet recipere ultra sortem, eo quod non sunt de natura sortis. Opus. 73, c° 9.

179 Si dans pecuniam, in hujusmodi contractu habet spem vivendi ultra id tempus, quo receperit de proventibus totam sortem quam dederat, et ultra, hujusmodi spes vel receptio amplior, non facit vitium usurae, nisi quando illud quod speratur vel recipitur amplius, sorti accidit et non est de natura sortis. Aliter omnis emens agros vel animalia, ut plus recipiat in proventibus processu temporis, vel in ipsis rebus venditis in alio tempore, esset usurarius, quod est absurdum dicere, quia sic omnis mercator esset usurarius 2-2, q. 58, 1, o. | 2, 7m | Opus. 67, o. | Opus. 73, c° 9.

180 In venditionibus justis, quando aliquis dominus transfert dominium suae rei cum usu ejus et fructu simpliciter, sive ad tempus, constat quod omnis proventus rei venditae est de natura sortis, et non accidens sorti. Quare talis spes vel amplior acceptio, non facit contractum usurarium. Opus. 73, c° 9.

181 Contractus emptionis alicujus possessionis ad vitam alicujus, et contractus in quo aliquis dat centum libras ut annuatim recipiat decem quam diu vixerit, et speret se victurum ad undecim annos et ultra vel ut in decimo anno recipiat simul centum et decem libras, addita etiam conditione, quod si ante moriatur, quod nihil accipiat de tota summa, non sunt ejusdem rationis, et tantum in secunda est vitium usurae. Opus. 43, c° 9.

182 In eo qui sperat centum et decem libras se accepturum in undecimo anno, jam gratia temporis determinati tantum, fit recompensatio inaequalitatis, et sic facit usurarium contractum. Sed in alio qui non sperat se plus accepturum, nisi in tempore indeterminato, et ex re empta juste secundum naturam, tunc nihil accipitur ultra sortem, sed totum speratur ut suum, et de

sorte sua, non factum suum propter rationem temporis, sed propter naturam contractus. Opus. 73, c° 9.

183 Cum dicitur quod quando fit numismatis translatio ad alterum, ut seipsum augeat et multiplicet, fit tokos, idest, vitium usurae secundum Philosophum, verum est: quare cum in emptione reddituum ad vitam, fiat translatio pecuniae ad hoc ut seipsum multiplicet, videtur semper et naturaliter esse vitium usurae: dissolvendum est, quod intentio Philosophi, ut apparet ex dictis suis, est, quod numisma inventum est causa translationis aliarum rerum, quarum usus, vitae humanae est necessarius. Et ideo quandocumque aliquis utitur translatione numismatis, ut per numismata, alia ejusdem generis multiplicentur, fit abusus numismatis, et inhonestus contractus, et vocatur tokos, idest, parens rei. Et hinc constat mihi quod hujusmodi contractus de quo est sermo, non est tokos. Opus. 73, c° 9.

184 Et si redditus, pecunia emantur ad vitam, tamen ex natura contractus non habetur, quod ad hoc emantur ut pecunia pecuniae addatur, sed ut de ipsa pecunia empta res necessariae vitae humanae emantur. Et hic finis contradicit fini propter quem fit tokos. Opus. 73, c° 9.

185 Ut in pluribus in hoc contractu, non pecunia numerata, sed ipsae res emuntur, quae vel per fructus suos referuntur ad hominis usum, ut ager et possessiones aliae, vel per seipsas, ut triticum, vinum, oleum, et hujusmodi. Tokos autem est, ut dicit philosophus, numisma numismatis. Opus. 73, c° 9.

186 Tunc secundum Philosophum tokos est, quando acquiritur pecunia per pecuniam, ad similitudinem generantium similia sibi. Constat autem quod quando similia ex similibus generantur ad multiplicationem, quod generantia salvantur, et non corrumpuntur in generationibus suis. Opus. 73, c° 9.

187 Sed qui dat centum libras, ut habeat decem annuatim quamdiu vixerit, constat quod non est ibi ratio generationis, eo quod non manent centum librae vel in potestate vel dominio dantis cum sua genitura, sed penitus sunt translatae ab ipso nec manent etiam in jure repetendi, sicut fit in tokos. Quare magis debet vocari hujusmodi contractus transmutatio rei pro re, quam generatio alicujus rei ex re. Et sic apparet, quod ratio de tokos, nihil est ad propositum in hujusmodi contractibus. Opus. 73, c° 9.

188 Cum dicitur quod ex lege divina habetur, quod quando quis emit possessiones proximi sui, praecepta sorte ex proventibus fructuum, non liceat ementi aliquid ultra recipere, et quod omnis emens ad vitam possessiones vel redditus, sperat ultra sortem datam aliquid accipere et recipit si vivat ultra, secundum quod sperat, dicendum quod lex illa secundum literam intellecta, est divina, sed tamen est temporalis, sicut et aliae leges multae, quae tantum secundum literalem sensum in figura datae sunt illi populo. Et ideo sicut observantia jubilaei non manet in populo christiano, ita et leges quae propter jubilaeum datae erant, quarum una erat lex adducta, sicut apparet in textu. Opus. 73, c° 9.

189 Et iterum si consideretur id quod morale est in lege ista, quam exponit Glossa inducta, invenitur nihil facere contra naturam horum contractuum, sed tantummodo contra perversas intentiones divitum ementium, qui secundum quod dicit Glossa, molesti de pauperum necessitatibus negotiantur, et student possessiones aliorum acquirere, quando tenentur ex fraterna charitate eis indigentibus accommodare, et accommodata paulatim de fructibus agrorum recipere. Et sic evidenter apparet quod hoc accidit in hujusmodi contractibus, et non est de natura contractus, in quo frequentes sive indigentes non vendant, sed emunt. Opus. 73, c° 9.

190 Et nec lex, nec Glossa de se inficit vitio usurae hujusmodi contractum per naturam, sed tantum per accidens. Opus. 73, c° 9.

191 Cum dicitur quod in talibus contractibus semper aliquid speratur, vel accipitur ultra quam detur, causa solius temporis, et quod haec causa facit contractum usurarium, dicendum quod tempus potest referri ad aliquas rerum permutationes, ut conferens aliquid justi valoris, vel auferens. Et hoc modo si causa temporis plus vendatur vel minus, non erit hujusmodi contractus usurarius. Pluris enim aestimatur et juste mensura tritici in aestate, quam in autumno ceteris paribus, hoc est quantum est de natura temporis. Et ideo si quis accipiat plus de blado vendito pro tempore aestatis, quam dederit in autumno quando bladum emit, non judicatur usurarius, dum tamen pro illo tempore solo velit bladum vendere, et non pro alio 2-2ᵉ q. 62, 4, 2ᵐ | fi. | Opus. 73, c° 9.

192 Plus et juste appretiantur decem librae ad omne tempus annuatim, quam ad aliquod tempus particulare, vel plus et juste eadem ratione ad tempus juvenis, quam senis, et hoc ex natura temporis; et tamen non judicatur usura, si quis emit decem libras ad omne tempus, id quod plus recipit, vel sperat recipere quam dederit, licet ex tempore illud plus sibi accidat, et certitudinaliter. Quare nec similiter is qui plus recipit de eo quod ad tempus aliquod particulare emit debet judicari usurarius. Et haec est una causa, quia per naturam temporis, facta est res sua, cum suis proventibus. Et ideo totum est de sorte propria. Opus. 73, c° 9.

193 Potest etiam in contractibus tempus considerari ut nihil conferens vel auferens de natura rei, ex natura temporis, sed tantum consideratur ut mensura durationis extrinseca, ut quando ratione temporis sic accepti, aliquid plus accipitur vel speratur quam detur, jam patet vitium usurae vel injustitiae, quia illud plus quod ultra datum accipitur, nec ex natura rei recompensatur, nec gratis datur vel accipitur. Et ideo nullo justo titulo potest fieri proprium, sed semper est alienum. Opus. 73, c° 9.

194 In contractibus in quibus certi redditus vel possessiones emuntur ad tempus determinatum, sicut cum aliquis habet redditus certos, ut parochia, vel praebenda, vel ex patrimonio, vel aliunde, et hujusmodi redditus vult vendere ad sex annos vel ad aliquod tempus determinatum, ut simul habeat paratam pecuniam, an licite et absque vitio usurae possint emi pro minori pretio, quam valeant in annis tot acceptis; mihi videtur etiam ex parte ementis, justum posse fieri contractum, et justum esse, quantum est de natura contractus. Opus. 73, c° 9.

195 Potest autem fieri injustus per accidens dupliciter: scilicet uno modo quando corrumpit charitatem debitam fratri, idest quando emens videt fratrem in necessitate corporis vel animae, propter quam oportet eum vendere redditus vel possessiones suas, tunc emens si dives fuerit potens sine damno, proximo subvenire, dico sine praejudicio, quod tenetur ei mutuo dare, et loco pignorum, praedictos redditus vel possessiones accipere, donec acceperit quod accommodaverat. Alio modo potest fieri injustus contractus ex parte ementis, propter corruptionem finis debiti, qui est ad utilitatem vitae humanae. Unde quando causa lucri tantum, et augmentationis divitiarum fit, tunc est turpe lucrum. Sed primo modo, reducitur ad vitium usurae. Opus. 73, c° 9.

196 Natura hujusmodi contractus, habet in se tria, quae ipsum justum ostendunt. Unum est, ipsa vendentis liberalitas, qua potest rem suam dare gratis, vel permutare pro re minoris pretii, quam sit sua res. Et secundum hoc, nullum incidit usurae vitium in emente, quia id quod accipitur, totum est de voluntate libera domini. Aliud est ipsa aequitas permutationis rerum, quia quando res venditur pro tanto, quanto aestimatur juste, sive a venditore, et emente, sive ab iis qui sunt legis positivae, tunc est justitia in permutatione. Sed constat quod vendens non potest plus habere pro tempore pro quo vendidit, et etiam res futurae per tempora, non sunt tantae aestimationis sicut eaedem collectae in instanti, nec tantam utilitatem inferunt possidentibus, propter quod oportet quod sint minoris aestimationis. Tertium est ipsa ratio sortis; quia quo plus accipitur, quam datur, est de ratione sortis, eo quod emens totum emit, quod eventurum erat tempore determinato. Et ideo non ultra sortem propriam accipit, sicut nec ille qui emit redditus ad omne tempus. Opus. 73, c° 9, fi.

197 Hae sunt rationes, hujusmodi contractus justitiam ostendentes per quas etiam dissolvitur ratio contraria, quae videbatur ostendere usurarium contractum, quia etsi plus accipitur quam detur, hoc fit de natura rei permutatae. Et illud plus non est accidens sorti, sed est de sorte ementis, sicut etiam plus accipitur quam detur in his possessionibus, quae emuntur haereditarie, ad omne tempus. Opus. 73, c° 9, fi.

198 Quando res carius venduntur propter temporis dilationem tantum, quam aestimentur in tempore venditionis, quia videmus hanc rationem fere in omnibus venditionibus fascellorum lignorum, qui per centenarios et millenaries generaliter venduntur, an justitia possit inveniri in hujusmodi contractibus, an simpliciter sint usurarii, credo sine praejudicio aliorum, posse excusari hujusmodi contractus a vitio usurae, et maxime quando verisimiliter est dubium, res hujusmodi plus minusve valituras tempore solutionis. Opus. 67, 1ᵐ | Opus. 73, c° 10, prinᵒ. Credentia.

199 Invenitur etiam hujusmodi contractus in dominis principalibus, qui sylvas et nemora vendunt persolvenda in tempore quo est ipsorum usus convenientior, quam sit in tempore venditionis, invenitur etiam in mercatoribus, qui ab ipsis dominis emunt sylvas et nemora, per mensuras terrae, et ex ipsis fascellos faciunt, quos ulterius vendunt per numerum. Utrique ergo propter credentiam, quam faciunt usque ad tempus, vendunt carius ligna, quam valeant tempore venditionis. An sit ibi contractus usurarius, dico quod non propter dilationem solutionis in prolixo tempore, hujusmodi res carius venduntur, sed propter justam aestimationem rerum, quae in tempore futuro, quo determinata est solutio, sunt plus valiturae probabiliter, quam in tempore venditionis. Et sic non plus accipitur quam datur ratione temporis tantum, sed servatur aequitas inter datum et acceptum pro tempore pro quo fit venditio. Opus. 73, c° 10.

USURA

ti injuste, contra injuriam proximi. Opus. 73, c° 18, prin°.

275 Sed de perfectione satisfactionis ultima exiguntur signa, scilicet testimonia praedictorum, in quibus est meritum perfectae humilitatis quantum ad Deum et restitutio famae personalis contra scandalum ex peccato innatum quantum ad ecclesiam. Et quantum ad hoc etiam usurario notorio, non tantum hoc est perfectionis, sed etiam necessitatis, saltem publicae et in manu ecclesiae, restitutiones faciendas promittere et firmare, quia alias privaretur de jure sacramentis et christiana sepultura. Opus. 73, c° 18.

276 Consuetudo fere in omnibus apud nos habet, quod prius persolvantur debita quae clara sunt, et postea fiant usurarum restitutiones et ultimo legata solvantur. Et hujus consuetudinis potest esse ratio, quoniam legata sunt secundum quid donata et non simpliciter donata. Ratio enim legati, duo importat: scilicet quod non est res data simpliciter, nisi per mortem legatoris, unde semper vivente legatore, potest revocari; et quod sint legata propter utilitatem aliquam legantis post mortem. Et ex iis potest patere, quod legata inquantum hujusmodi sunt, non obligant secundum necessitatem justitiae, sed secundum devotionem et utilitatem legantis. Opus. 73, c° 18.

277 Cum autem necessaria ad salutem praecedant ea quae sunt devotionis et supererogationis, juste solvuntur debita usurarii ante legata. Opus. 73, c° 18. * Restitutio 8.

278 Sed majori justitia restituenda sunt ablata, quam debita sint solvenda, cum in hoc impleatur justitia, tollens injuriam factam Deo a proximo. Sed in solutione debitorum nulla tollitur injuria, sed tantum solvitur justitia. Quare secundum hoc videntur prius restituenda ablata, quam solvenda debita. Restitutio enim praefertur etiam subventioni parentum nisi in extrema necessitate 2-2, q. 31, 3, 3^m | q. 32, 7, 3^m | q. 62, 5, 2^m | Opus. 73, c° 18. Restitutio 8.

279 Sed contrarium fit ut in pluribus. Quod tamen potest habere rationem ex duobus: scilicet uno modo quando debita sunt clara et manifesta, sed restitutiones non sic, sed inquirendae sunt; et clarum semper praecedit obscurum in jure humano. Alio modo quando res quae debetur, est determinata, scilicet centum vel decem, sed res restituenda non sic. Sed determinatum jure praecedit indeterminatum inquantum hujusmodi. Opus. 73, c° 18.

280 Quando restituenda sunt clara et aperta, et determinata per apertam confessionem restituentis usuras, debet de jure restitutio praecedere omnia debita: quod tamen raro observatur, quia quod juris est, a paucis advertitur. Opus. 73, c° 18.

281 Et secundum dicta patet, quod prius debet restitutio usurarum fieri uni personae, quam alteri, scilicet quando restitutio unius est clara et determinata et alterius non sic ceteris paribus. Opus. 73, c° 18.

282 Si unus sit dives et alter pauper et plus indigens iis de quibus restitutio facienda est, et aequaliter sit clarum in utroque, adhuc prius pauperi potest restitutio usurarum juste fieri quam diviti, eo quod plus laesus est in ablatione suorum, et quia plus indiget 2-2, q. 31, 3, 3^m | q. 32, 7, 3^m | q. 62. 5, 2^m. Opus. 73, c° 18.

283 Tamen si uterque sit aequalis conditionis, scilicet in paupertate vel divitiis et aequaliter clarum sit de utroque, si uni prius facta sit injuria quam alteri, adhuc illi prius est restituendum ordine juris naturalis, cui prius facta fuit injuria. Opus. 73, c° 18.

284 Si per partes facienda est restitutio usurarum, unicuique proportionabiliter restituendum est, secundum quantitatem ablati, ita quod si tantum tertia pars est ablatorum, vel media, vel alia quaelibet pars, ceteris paribus facienda est omnibus restitutio tertiae partis omnium restituendorum. Cujus ratio est, ut omnibus ostendatur bona voluntas restituendi omnia, si adesset facultas, et sic fit pronior quilibet ad condonandum injuriam sibi factam, quando videt voluntatem ad emendandum paratam. Opus. 73, c° 18.

285 De materia autem et quantitate restituendorum, an scilicet si quis ovem vel bovem vel aliquam quamlibet rem acceperit per usuram ultra sortem, teneatur eamdem rem restituere, aut sufficiat pretium rei restituere, dicendum est quod aliter judicandum est de furto et rapina, et aliter de usura: quia in usura aliqualiter transfertur dominium jure fori, licet non jure poli, sed nullo modo in aliis. Unde equus furto ablatus, in cujuscumque manum transierit, semper est restituendus, etiam in jure fori. Sed non sic equus per usuram acceptus. Opus. 73, c° 19, prin°.

286 Aliter judicandum est in usura et furto, et dicendum quod sufficit, si fiat in usura restitutio pretii: cujus ratio est duplex. Opus. 73, c° 19.

287 Una ratio est, quia quod accipitur in usura ultra sortem, non aufertur invito, vel per violentiam aliquam illatam domino, sicut est in furto vel rapina. Et ideo proprie in usura, non dicitur ablatum, sed potius acceptum contra justitiam naturalem et divinam. Sed quod ablatum est, idem numero restituendum est, etiam si melioratur. Opus. 73, c° 19.

288 Alia causa et ratio, est ex natura permutationis, in qua ultra sortem accipitur quae est natura mutui. Sicut enim in mutuis non est necesse quod idem numero reddatur, sed tantum aequale in pretio, ita nec in superabundantia accepta ratione mutui, est necesse idem restituere, sed sufficit aequivalens in pretio. Opus. 73, c° 19.

289 Quod autem in lege scriptum est de duplo, quadruplo et quintuplo, non habet locum in usuris, sed tantum in furtis vel rapinis, eo quod hujusmodi usurae non destruunt bonum reipublicae de sua ratione, sicut faciunt furta et rapinae, sed tantum corrumpunt bonum personale, sive fraternum bonum; et hoc non inferendo malum, sed tantum non faciendo bene fratri debitum. Et de iis alias scripsimus in septimo praecepto decalogi diffusius 2-2, q. 62, 3, 2^m | 4, d. 15, q. 1, a. 5, q. 2, 6^m | Opus. 4, c° 24, fi. | Opus. 73, c° 19.

290 Aliter judicandum est de restitutionibus usurarum, etiam quo ad proventus et omnia alia lucra ex iis provenientia, et aliter de restitutionibus furti et rapinae. Illud enim est restituendum, quod nullo jure fit suum, nec divino, nec humano. Et ideo injuria fit non tantum apud Deum, retinere res sic ablatas et rerum fructus et usum, sed etiam apud homines fit justum, tam jure fori communis, quam jure conscientiae personalis. Sed non sic est in usuris: quia licet sint contra jus divinum et contra jus naturale naturae spiritualis, quod respicit solum debitum gratia et charitatis, tamen non est directe contra jus humanum, quod respicit generaliter reipublicae utilitatem et justitiam. Et ideo quo ad hoc transfertur in eis dominium nec habent rationem ablatorum. Opus. 73, c° 20.

291 Constat autem quod jura allegata quibus dicitur, quia quod ex alieno convenit alicui rationem de jure accipit alieni, ut videntur jura expressa per decretalem, ubi videtur quod oportet reddi res cum fructibus perceptis et quae percepissent spoliati, si ipsa possedissent, et hoc etiam expresse habet lex per decretalem, ubi dicitur quod talis tenetur ad omnia lucra percepta et percipienda: dicendum quod constat quod talia jura allegata de rebus per violentiam ablatis loquuntur, in quibus nulla radix justae possessionis invenitur, sed non loquuntur in usuris triplici ratione. Opus. 73, c° 20.

292 Primo quia simpliciter ibi non est ratio spoliationis violentae vel furtivae de qua loquuntur praedicta jura. Secundo quia in usuris ipsa superabundantia primo et per se est in pecunia, quae non habet fructum, quantum est de natura sua; eo quod causa tantum translationis aliarum rerum facta est. Tertio etiam generaliter in ipsa restitutione facienda, tantum restituendum est damnum, quod illatum est. Sed tantum non est illatum damnum ut in pluribus, quantum provenit commodum furi, de re furtiva et spoliata, eo quod fur labore proprio et solertia, rem furtivam multiplicavit, quod non fecisset possessor verus. Opus. 73, c° 20.

293 Hoc tamen est generaliter advertendum, quod in omni restitutione facienda, omnes fructus et omnia lucra, ex eo quod proveniunt ex re restituenda, secundum quod injuste possidentur hujusmodi fructus et lucra, et ex eo quod proveniunt ex re male detenta secundum justitiam divinam, habent rationem alieni, secundum rationem beati Augustini. Quare secundum Deum usurae vel hujusmodi fructus retineri non possunt, nisi auctoritate divina. Opus. 73, c° 20.

294 Hoc solum restituendum est homini, in quo facta est ei injuria de re sua, sive in usuris, sive in aliis. Sunt autem quaedam res quae de natura sua habent in possidendo fructum et utilitatem, aut quia multiplicantur et augentur ex natura temporis, aut quia excoluntur solertia humani ingenii et laboris, ut terrae et agri. Et hujusmodi res restituendae sunt homini, cum suis proventibus, quia in hoc homo cui facta est injuria de re sua ablata damnificatur, non solum quantum ad rei substantiam, sed etiam quantum ad rei usum et fructum ex usu provenientem. Et sic possunt et debent intelligi jura allegata et non in usuris. Opus. 73, c° 20.

295 Illi etiam semper facienda est restitutio, qui passus est injuriam et damnum. Si ergo aliquis passus sit injuriam et non damnum, illi non est facienda de jure restitutio realis, sed tantummodo, secundum genus injuriae, facienda est emendatio per similem satisfactionem. Unde qui proximum verberat, in nullo eum damnificando, non tenetur ad aliquam restitutionem realem, quia omnis restitutio realis facienda alicui commensurari debet secundum quantitatem damni illati. Hinc est quod lex Moysi generaliter omnem furem cujuscumque rei quae usum habet et utilitatem, condemnabat ad restitutionem dupli, unum scilicet propter rei substantiam et aliud propter rei ablatae usum: quod non contingit in usura de se. Ex quo concluditur, quod in omni restitutione facienda homini debet considerari damnum, tam rei quam usus qui ex ea provenit ex natura rei. Opus. 73, c° 20.

296 Si ergo aliquod lucrum provenit usurario ultra rem et rei usum

naturalem, ex propria operatione et solertia ejus, in quo non est alius damnificatus, dico sine praejudicio, quod non tenetur restituere homini hujusmodi lucrum 2-2, q. 78, 3, o. | Quol. 3, q. 7, 2, o. | Opus. 73, c° 20.

297 Si homo usurarius centum marchas argenti habuit ex usuris, ex quibus formavit imaginem, quam vendidit centum et decem marchas, credo sine praejudicio, quod illas decem marchas, super crescentes, non tenetur restituere ei, a quo praedictas centum marchas habuit. Tamen non potest eas retinere secundum Deum, quia contra Deum de re aliena sibi acquisivit. Et ideo sola auctoritas ecclesiae ad restituendum vel distribuendum requirenda est. Opus. 73, c° 19.

298 Si quis quamcumque rem furtivam statim vendat post furtum, aut convertat in usum proprium, ipsam statim totam consumendo, et non statim restituat sed post tempus velit eam restituere, an teneatur ad omnes fructus usuum, quos percepisset verus dominus rei, in tempore illius morae quod videtur secundum jura allegata. Opus. 73, c° 20.

299 Aliquis furatus est pullum equinum, aut vitulum, quem verus dominus usque ad annos perfecti valoris custoditurus erat, sed fur statim vendidit et liberavit se a furto, an fur teneatur restituere, pulli valorem tantum, vel etiam equi valorem, quod videtur secundum jura allegata et tenetur restituere lucra secundum legem, ergo multo magis damna illata. Opus. 73, c° 20.

300 De pecunia etiam ablata, aut etiam injuste possessa, quia potest contingere, quod ille a quo est ablata, sive injuste accepta, mercando ex ea auxisset eam, aut fortasse propter ejus defectum vendidit possessionem suam, et ex hoc damnum multum accepit, an detinens et accipiens hujusmodi pecuniam sine justo titulo, teneatur ad omnia lucra, quae verus possessor ex ea fecisset, sive ad omnia damna quae exinde accidunt vero domino ad plenam restitutionem. Opus. 73, c° 20.

301 Ad haec dicimus sine praejudicio, quo ad restitutionem alicujus rei faciendam, duo principaliter consideranda sunt, scilicet valor rei quae principaliter ablata est, vel accepta injuste, et damnum quod illatum est injuriam passo. Propter primum dico, quod eadem res quae ablata fuerat, restituenda est aut aequivalens et similis in specie et valore. Opus. 73, c° 20.

302 Sed quantum ad secundum notandum est, quod aliquando dicitur damnum illatum proprie et per se, et aliquando per accidens tantum et non per se. Et si sit primo modo, tunc tenetur reus ad restitutionem damni cujuscumque sit. Secundo modo, non tenetur ipsi passo damnum. Opus. 73, c° 20.

303 Si quis damnum passus pro pecunia sibi ablata, in hoc quod ex ea volebat emere necessaria sibi ad vitam, sive solvere empta, sive debita, pro cujus expoliatione incurrit damnum, quia propter ejus defectum, oportuit eum vendere possessiones suas sibi utiles, aut accipere pecuniam mutuo ad usuram, aut si aliud incommodum incurrisset, dico quod hujusmodi damnum, per se incidit ex furto vel rapina. Et ideo restituendum est ipsi qui passus est. Opus. 73, c° 20.

304 Potest autem incidere ibi damnum per accidens, quando scilicet ex pecunia ablata, locum quod intendebat non acquisivit, et nullum aliud passus est damnum. Et tunc dico sine praejudicio, quod lucrum tale, non est restituendum ei qui passus esse dicitur hujusmodi damnum. Opus. 73, c° 20.

305 Si vero sint res ablatae, quae ex sui natura possunt secundum naturam temporis augeri et crescere in pretio, tunc tenetur spoliator restituere pretium ipsarum rerum, quod valiturae erant, secundum naturam rei et temporis, in tempore quo vult restituere eas. Et istud etiam in usuris est advertendum, quantum ad res quae accipiuntur pro usuris. Opus. 73, c°
306 19, fi.
Quibus poenis vitium usurae coercendum sit, videamus. Opus.
307 73, c° 21, prin°. Judaei 46.
Usurarii triplici poena juris coercentur: scilicet quod prohibentur ad sanctam communionem recipi et ne similiter recipiantur eorum oblationes in altari et ne recipiantur in christianorum sepultura. Et haec tria habentur in diversis decretalibus de usuris. Opus. 73, c° 21

308 Insuper additur poena his qui contrafecerint, scilicet poena suspensionis, nisi per arbitrium episcopi sui prius satis fecerint. Opus. 73, c° 21.

309 Insuper etiam per accidens consequitur tales nota infamiae. Unde et usurarii publici, quando propter usuras pecunias ab aliquo quas dederant repetunt, repelli possunt per exceptionem, donec prius ipsi de usuris satisfecerint secundum decretalem. Opus. 73, c° 21.

310 Specialiter autem super his poenis, possunt clerici vere ab officio suspendi si fuerint usurarii, secundum decretalem. Opus. 73, c° 21.

311 Contumaces vero, qui nec propter poenas praedictas, nec propter poenas judicis corriguntur, debet et potest judex, per suspensionis et depositionis sententiam clericos coercere. Laicos vero per excommunicationis sententiam cohibere, secundum decretalem. Opus. 73, c° 21.

312 Si non sufficit justitia ecclesiastica, debet justitia laicalis in auxilium advocari, secundum decretalem. Opus. 73, c° 20.

313 In foro autem poenitentiali, ubi de correctione peccati agitur maxime inquantum usura est contra legem Dei, sic compellendi sunt usurarii ad restitutionem, ut beneficium absolutionis eis denegetur, nisi restitutionem faciant plenam quantum potuerint, aut dilationem petierint ab his quibus tenentur restituere, aut si pauperes et impotentes sunt, ad restitutionem faciendam, promittant Deo et confessori suo, quod si aliquando ad frugem prosperitatis venerint, se restituturos pro sua facultate, aut certe remissionem postulabunt ab his quibus restituere tenentur. Alias non debent absolvi in foro poenitentiae. Opus. 73, c° 21.

314 Sicut ergo confessor ostendit usurarium absolutum a Deo, quem absolvit verbo, ita non debet absolvere verbo, nisi cum videt signa restitutionis fiendae in confitente, quae signa determinata sunt in his quae praediximus, secundum diversos status restituentium. Opus. 73, c° 20, fi.

Usuraria. Foenus. Usura 128.

Usurarius. Foenerator. Usura 61, 107, 108, 109, 112, 115, 211, 228, etc. 314.

Usurpatio. Divinatio 3, 10. Furtum 8. Judicium 23, 39. Praelatio 1, 17. Tyrannus 11.

1 USUS significat actum cujuslibet potentiae. Unde hoc nomen usus ita significat actum quod nullo modo potentiam, vel habitum. Verit. q. 17, 1, c. * Abstinentia 6. Abuti. Accidens 69, 71. Actus 16. Adam 56. Agens 34. Altare 1. Ambitio 2.

2 Usus rei dicitur ad quem res principaliter ordinatur, potentia autem qua in peccatum possumus non ordinatur ad malum, sed ad bonum, et ita peccare non est usus ejus 4, d. 44, q. 1, 1, 5m. * Anathema. Angelus 382. Animal 36, 48. Annexum o. Appropriatio 24. Aqua 17. Ars 1, 9. Baptismus 64, 85, 87, 93, 102, 132, 246. Bonitas 194, 203, 207, 217. Campsoria 8. Cibus 5, 7, 9. Clavis 4, 14, etc. Coitus 4, 5.

3 Cujus usus bonus est, scilicet per se, ipsum quoque bonum est, non autem per accidens 1a Cor. 7, fi.

4 Proprius usus rei et per se est in relatione ad finem convenientem. Opus. 73, c° 3. * Conceptio 27. Confirmatio 10, 47. Consecratio 11. Corpus 46. Dalmatica 1. Delectatio 54, 84.

5 Cum in relatione ad finem convenientem, omnis usus sortiatur rationem boni simpliciter, consequens erit, quod in abstractione a fine convenienti, sortiatur rationem mali communiter, non autem hujus vel illius specialiter. Opus. 73, c° 3. * Daemon 65, 92. Dialectica 2, 3. Definitio 19. Divitiae 3. Ecclesia 15. Electio 20. Energumenus 2.

6 Triplex gradus in usu rationis: scilicet non intelligentis per se, nec ab alio: intelligentis tantum, et utroque modo. Primus convenit homini ante primum septennium, in quo nulli contractui aptus est. Secundus in fine primi septennii quo ad propriam personam. Tertius incipit in fine secundi septennii, quo ad extrinseca 4, d. 27, q. 2, 2, c. * Eucharistia 28, 39, 50, 208, 209. Excommunicatio 6. Fides 60. Finis 26. Fortuna 5. Genus 3. Gratia 56, 97, 98, 99, 154. Habitus 67, etc. Idea 20. Ignis 3. Imperare 4. Individuum 41. Innocentia 4.

7 Usus rationis quandoque totaliter aufertur ex nimia passione sicut ex amore vel ira insaniens. Et tunc talis passio si a principio fuit voluntaria, et non naturalis, imputatur actus ad peccatum. Quandoque vero passio non totaliter intercipit usum rationis. Et tunc ratio potest passionem excludere divertendo ad alias cogitationes, vel dolendo, vel impediendo. Unde talis passio non totaliter excusat a peccato, si ratio eam non prohibeat 1-2, q. 77, 1, 2, 7, c. | q. 78, 2, 3m | 2-2, q. 53, 2, 1m | Ma. q. 3, 9, 10, c. fi. * Infamia. Ira 54. Judicium 19. Justitia 45. Justificatio 27, 30. Lex 13, 139, 140. Liberalitas 1, 5. Liberum 26. Lingua 8. Lumen 16. Magi 10, etc.

8 Res quandoque simul cum usu transfertur juste, ut in venditione, emptione, et permutatione. Aliquando vero solus usus rei, et non possessio rei, sicut in accommodatis rebus, et locatis. Opus. 73, c° 3. * Maria 7, 27. Matrimonium 107. Meretrix 2. Miseratio. Missa 4. Mors 16, 23. Mulier 7. Nemo. Nomen 11. Oblatio 15. Officium 9. Operatio 30. Ordo 63, 97, 102, 103. Organum 2, etc.

9 In his quae liberaliter transferuntur juste, si ad finem convenientem res et earum usus transferantur, nihil reprehensibile naturaliter invenitur. Opus. 73, c° 3. * Ornatus 3. Passio 76, 77. Peccatum 223, 368. Poenitentia 67. Periculum 7. Possessio 1, 9. Potestas 13, 14. Praeceptum 103. Praecipere 2. Primitiae 3.

10 Fructus et usus rerum possunt augeri et minui in pretio secundum diversitatem temporum tripliciter sine eo quod tempus sit causa per se: scilicet vel propter ipsarum rerum paucitatem et abundantiam, quia res quae per usum suum minuuntur, secundum tempus naturaliter consumuntur et sunt pauciores,

V

ctum virtutis, vel actus ejus, sicut fides dicitur quandoque id quod creditur, quandoque vero ipsum credere, quandoque autem ipse habitus quo creditur 1-2, q. 55, 1m.

12 De ratione virtutis humanae est habitus operativus et bonus 1-2, q. 55, 2, 3, o. | q. 76, 1, c. | q. 71, 1, 2m | 2-2, q. 58, 1, c. | 3, d. 26, q. 2, 1. * Memoria 7. Mens 3. Minister 4. Miraculum 5. Misericordia 7. Missio 36. Mors 4.

13 Omnis habitus qui facit rectam electionem, potest dici virtus proprie loquendo 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 2, c. * Motus 59. Natura 28. Nihil 3. Nobilitas 8. Objectum 9. Operatio 7, 16, 17, 40. Opus 1. Oratio 15. Pars 32. Particulare.

14 Principale in virtute, est electio 2-2, q. 134, 3, 4m | 2, d. 24, q. 3, 2, 3m | 5, c. | 3, d. 35, q. 5, a. 3, q. 2, c. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, c. 2, c. | d. 15, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | Virt. q. 1, 4, 2m | q. 5, 4, 13m fi. | Ethi. 3, lect. 5, prin°. * Paulus 19. Paupertas 7. Perfectio 26. Poenitentia 129. Politica 3. Prophetia 1. Propositio 7. Propositum 6.

15 Ad perfectionem virtutis moralis tria sunt necessaria: scilicet praestitutio finis, inclinatio in finem et electio eorum quae sunt ad finem 3, d. 33, q. 2, 3, o. * Quantitas 13, 14, 15, 16. Ratio 1, 3. Recipere 5. Rectitudo 1. Regere 14. Resurrectio 7.

16 Nullus habitus est virtus secundum theologos, nisi ut est principium actus meritorii. Verit. q. 14, 3, 5, c. fi. | 6, 5m. * Sacerdos 11. Sacramentum 71. Satisfactio 16. Saturnus. Scientia 22. Simplex 2. Spes 51. Spirituale 1. Studiositas 3.

17 Ubi est speciale impedimentum rationis, ibi oportet esse specialem virtutem 2-2, q. 149, 1, 2, c. * Subtilitas 1. Suffraganeus. Tactus 10. Tempus 15. Totum 1. Traductio 4. Tremor 2. Tribulatio 3, 7. Verecundia 1.

18 Virtus est bona seipsa et non per aliam virtutem 1-2, q. 55, 4, 1m | Virt. q. 1, 2. 1m | 7m. * Veritas 48, etc. Virtuale.

19 Immo est bona alio, scilicet ordine rationis, vel mensura rationis 2, d. 27, 2, 1m. * Vis. Visibile 4.

20 Virtus duplex: scilicet virtus vera et virtus falsa vel simulata 2-2, q. 23, 7, 2m. * Votum 20.

21 Virtus dicitur dupliciter: scilicet virtus vera et virtus ficta 2-2, q. 23, 1, c. | Opus. 20, Lib° 4, c° 18 | 23. * Christus 83, etc.

22 Virtus duplex: scilicet virtus propria et virtus aliena 3a q. 43, 4, o. | 3, d. 15, q. 1, 3, c. | Matth. 9 | Jo. 15, lect. 5, me°.

23 Habitus moralis habet rationem virtutis, inquantum rationi conformatur 1-2, q. 58, 2, c. fi.

24 Virtus simpliciter dicta, dicitur amor secundum Augustinum, quia dependet a voluntate, cujus prima affectio est amor 1-2, q. 56, 3, 1m | q. 62, 2, 3m | 3, d. 33, q. 1, a. 1, q. 1, 1m | Verit. q. 14, 4, 1m | Ma. o. 11, 1, 1m. * Amicitia 8.

25 Virtus secundum Augustinum est ordo vel ordinatio amoris, quia per eam amor in nobis ordinatur 1-2, q. 55, 1, 4m | q. 62, 2, 1m | 3, d. 27, q. 2, art. 4, q. 2, 1m | Virt. q. 1, 12, 9m | q. 5, 1, 8m. * Appetitus 73. Constantia 1.

26 Virtus secundum Augustinum, est bonus usus liberi arbitrii, quia virtus ordinatur ad eum sicut ad proprium actum 1-2, q. 55, 1, 2m.

27 Virtus secundum Augustinum, est bona qualitas mentis, qua recte vivitur, qua nullus male utitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur. Quae definitio, totam virtutis rationem complectitur. Et convenit cuilibet virtuti, praeter ultimam partem quae convenit virtuti infusae tantum 1-2, q. 55, 4, o. | 2, d. 27, 2, o. | 3, d. 23, q. 1, a. 2, q. 3, o. | Virt. q. 1, 2, o. | 9, 1m | 10, 11m. * Fructus 2, 18. Gratia 5, 8, 9. Heroes 2.

28 Virtus ut est in concupiscibili, vel in irascibili, nihil aliud est, quam quaedam habitualis conformitas earum ad rationem 1-2, q. 56, 4, c. fi. | q. 92, 1, c. * Honestum 2. Justitia 1, 8, etc. Liberalitas 1.

29 Virtus universaliter est, quae bonum facit habentem et opus ejus reddit bonum. Et hoc dupliciter. Vel materialiter tantum, ut virtutes intellectuales. Vel formaliter, ut virtutes morales 2-2, q. 17, 1, c. | q. 47, 4, c. | q. 58, 1, c. | 3, d. 23, q. 1, art. 3, q. 1, c. | art. 4, q. 1, o. | d. 36, q. 2, 1, c. | Virt. q. 1, 7, 12, c.

30 Virtus dicitur ultimum potentiae, quia ad illud potentia ordinatur, scilicet ad objectum, quia ibi virtus sumitur pro objecto 1-2, q. 55, 1, 1m | 3, c. | 2-2, q. 23, 3, 2m | 2, d. 27, 1, 1m | 3, d. 23, q. 1, a. 3, q. 1, c. | q. 3, 2m | 4, d. 8, q. 1, art. 1, q. 1, 1m | Verit. q. 14, 3, c. | Virt. q. 1, 1, 6m | 19, 15m | 11, 15m | 13, 1m | Quol. 4, 2, 1m | Poster. lect. 37, prin°.

31 Immo virtus est ultimum potentiae per respectum ad actum, quia ultimum in quod potentia elevari potest, est actus quem virtus elicit, sed non est aliquid potentiae 2, d. 27, 1, 1m.

32 Immo virtus dicitur ultimum potentiae, quia perfectio potentiae mensuratur ultimo et maximo quod quis potest 3, d. 23, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Poster. lect. 37, prin°.

33 Et actus est ultimum potentiae, sicut aliquid extra genus potentiae; virtus autem sicut in eodem genere potentiae, scilicet sicut in genere principii 3, d. 23, q. 1, art. 3, q. 3, 2m.

34 Vel dicitur virtus esse ultimum potentiae, idest difficillimum, quia virtus est in medio, quod est difficillimum. Virt. q. 1, 13, 1m.

35 Vel dicitur virtus ultimum potentiae in specie, non autem simpliciter. Virt. q. 1, 9, 15m.

36 Vel virtus dicitur ultimum potentiae, non quidem ut ultimum importat ordinem effectus, sed magis ordinem excessus 2-2, q. 23, 3, 2m.

37 Ad rationem virtutis requiritur quod potentia per actum ponatur in ultimo respectu objecti et respectu modi agendi, idest ut bonum bene fiat 3, d. 23, q. 2, a. 3, q. 3, o. * Appetitus 24. Donum 12.

38 Quaelibet virtus extenditur ad aliqua secundum quod communicant in una ratione objecti, secundum quam virtus proportionato objecto. Phy. 2, lect. 6, prin°.

39 De ratione virtutis est, quod se habeat tantum ad bonum 2-2, q. 1, 3, 1m | q. 4, 5, c. | q. 23, 7, c. | q. 51, 1, 2, c. | q. 81, 4, c. | q. 117, 6, c. | 2m | 3a q. 7, 6, 1m | Virt. q. 1, 2, c. * Fortitudo 3. Galilaea 3. Honor 2, etc. Humilitas 1, etc.

40 Objectum cujuslibet virtutis est bonum circa propriam materiam: sed virtutes nominatae ab aliqua generali conditione virtutum illam sibi materiam specialiter vendicant, in qua difficillimum et optimum est conditionem hujusmodi observare, sicut fortitudo pericula mortis, temperantia delectationes tactus et sobrietas mensuram circa delectationes cibi et potus 1-2, q. 63, 4, c. | 2-2, q. 149, 1, c. prin°. Difficile 8, etc. * Justitia 53, 54. Lex 45.

41 Virtus vera et simpliciter, ordinat ad principale bonum: sed virtus vera et secundum quid et imperfecta, ordinat ad particulare bonum. Falsa vero virtus, abducit a principali bono: sicut non est vera virtus avarorum prudentia, qua excogitant diversa genera locellorum, et avarorum justitia qua gravium damnorum metu contemnunt aliena, et avarorum temperantia qua luxuriae quae sumptuosa est, cohibent appetitum, et avarorum fortitudo, qua ut ait Horatius, per mare pauperiem fugiunt, per saxa, per ignes 2-2, q. 23, 7, c. * Opprobrium 4.

42 Objectum unius virtutis est finis alterius 1a Tim. lect. 2, me°. * Prudentia 25, etc.

43 Virtutes et vitia sortiuntur speciem ex eo quod est per se intentum, non autem ab eo quod est intentum per accidens et praeter intentionem 2-2, q. 109, 2, 2m | q. 110, 1. c. | 1m.

44 Species virtutum distinguuntur secundum objecta 1-2, q. 96, 3, c. | 2-2, q. 18, 2, c. | q. 19, 3, 4, 5, c. | q. 31, 4, c. | q. 47, 5, c. | Ma. q. 2, 4, c.

45 Objectum virtutum duplex: scilicet finis proprius et materia circa quam, quae magis est sicut terminus a quo, quam sicut terminus ad quem, qui dat speciem. Virt. q. 5, 4, 5m. * Veritas 48, etc.

46 Materia virtutum moralium duplex: scilicet materia propinqua, idest passiones ut plurimum, et materia remota, idest objecta passionum 1-2, q. 60, 5, o. | 2-2, q. 31, 1, 2m | q. 32, 1, 4m | q. 117, 2, 3, o. | 6, c. | Ethi. 4, lect. 1, me°.

47 Objecta passionum diversarum potentiarum, comparata ad appetitum sensitivum, causant diversitatem passionum; ad rationem vero comparata, causant diversitatem virtutum 1-2, q. 60, 5, c.

48 Objecta passionum diversarum potentiarum, semper causant diversas species virtutum moralium 1-2, q. 60, 5, c. Anima 316.

49 Nihil potest esse subjectum virtutis simpliciter dictae, nisi voluntas, vel potentiae ut motae ab ea 1-2, q. 56, 3, c. | 4, 3m | q. 56, 3, o. | | q. 57, 1, c. | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 3, c. fi. Anima 320. * Adam 37, etc. Apostoli 35. Appetitus 24. Augmentum 3, 9, 10. Caro 2. Cornelius 2. Defectus. Donum 18, etc. Epicurus. Eustratius 1.

50 Virtus et vitium sunt tantum in voluntate, ut in causa habitus, vel actus, sed sunt in diversis aliis potentiis ut in subjecto 2, d. 24, q. 1, 2, 5m | Ma. q. 2, 2, 3m. Anima 320, et infra virtus 56. * Habitus 42. 43. Honor 26. Maria 23. Mendacium 20. Minister 5, 6. Peccatum 112.

51 Nulla virtus est in voluntate, respectu boni sibi proportionati, sed tantum respectu Dei, vel proximi 1-2, q. 52, 3, c. | 1m | q. 56, 6, o. | 3, d. 23, q. 1, a. 4, q. 1, c. | 2m | 3m | d. 26, q. 2, 1, 1m | d. 27, q. 2, 3, 5m | a. 4, q. 3, 3m | d. 43, q. 2, art. 4, q. 2, 4, c. | Verit. q. 14, 3, 9m | q. 24, 4, 8m | Virt. q. 1, 5, o. | 12, 6m q. 2, 2, c. * Poenitentia 37. Princeps 3, etc. Puer 6, etc.

52 Virtutes perficientes ad actus elicitos a voluntate, sunt subjective in ea, non autem virtutes perficientes ad actus imperatos ab ea, sed sunt in potentiis elicientibus eos 3, d. 27, q. 2, 3, 4m. Anima 319, 320. * Pulchritudo 10. Quantitas 13, 16. Ratio 1, 3.

53 Ratio est radix omnium virtutum. Virt. q. 1, 4, 3m. Anima 315. * Sensualitas 1.

54 Intellectus non potest esse subjectum virtutis, nisi vel secundum quid, idest virtutum intellectualium, vel simpliciter, idest inquantum movetur a voluntate 1-2, q. 56, 3, o.

55 Virtutes perficientes intellectum, excludunt totaliter falsum, non autem perficientes appetitum 2-2, q. 1, 3, 1m.

56 Omnis virtus et vitium, est habitus voluntatis et mentis causaliter, non autem subjective 1-2, q. 56, 3, o. | Ma. q. 2, 2, 3m. Anima 319, 320. Virtus 50.

57 Nulla virtus acquisita, vel infusa, est in ratione secundum quod

rectum 1-2, q. 57, 2, 3m | q. 84, 3, c. Bonitas 108. * Humilitas 21. Intellectus 298.

201 Virtutes intellectuales non sunt connexae ad invicem 1-2, q. 65, 1, 3m | Virt. q 5, 2, 4m | 6m | 8m | 11m.

202 Immo simul omnes infunduntur a Deo 4, d. 14, q. 1, art. 2, q. 2, c. | 3, d. 23, q. 2, 5, c.

203 Virtutes intellectuales pertinent ad scientiam moralem, inquantum actus earum subduntur imperio rationis 3, d. 23, q. 1, a. 4, q. 2, 2m | Virt. q. 1, 12, 15m. * Medium 21. Meritum 32, 50. Opinio 6. Perfectio 77. Praeceptum 103.

204 Virtutes intellectuales speculativae praeferuntur virtutibus intellectualibus activis 1-2, q. 68, 7, c. * Principium 24, 25.

205 Virtutes speculativae non ex aequo distinguuntur ad invicem sed ordine quodam, sicut in totis potentialibus, quorum una pars est perfectior altera 1-2, q. 57, 2, 2m. * Prudentia 4, 5. Ratio 11. Sapientia 18, etc.

206 Virtutes morales possunt esse sine virtutibus intellectualibus praeter prudentiam et intellectum, et e converso, praeter prudentiam 1-2, q. 58, 4, 5, o. Scientia 122, 123. Veritas 49.

207 Virtus moralis, nihil aliud est nisi participatio quaedam rationis rectae in parte appetitiva. Virt. q. 1, 12, 16m.

208 Virtus moralis nihil aliud est quam dispositio quaedam sive forma sigillata et impressa in vi appetitiva a ratione. Virt. q. 1, 9, c. fi. * Actio 77, etc. Actus 99. Affectio 8. Amicitia 8, 9, 22, 27, 39, etc. Amor 217. Andragathia.

209 Sigillatio rationis in viribus inferioribus formaliter perficit virtutes morales. Verit. q. 24, 4, 8m. * Angelus 519. Animal 71.

210 Formale cujuslibet virtutis moralis est ratio medii 4, d. 15, q. 1, a. 1, q. 1, c. * Aquila 1. Ars 1, 9, 15, etc. 49.

211 Nulla virtus moralis est passio, quia passio est motus, et est indifferens ad bonum et ad malum, habens principium in appetitu, et terminum in ratione. Sed virtus est e converso 1-2, q. 59, 1, o. | 3, d. 23, q. 1, a. 3, q. 2, o. * Artificiale 5. Austeritas.

212 Non omnis virtus dicitur moralis, sed tantum illa quae est in vi appetitiva 1-2, q. 58, 1, o. | q. 68, 8, c. | 3, d. 23, q. 1, a. 4, q. 2, c. | Beatitudo 48, 102. Beneficentia 2. Beneficium 3, etc. Bonitas 75. Charitas 9, etc. 16. Civitas 1. Clementia 1, 2. Cohors 1. Concupiscentia 13. Consilium 27. Contemplatio 18, 19. Continentia 1, 2. Difficile.

213 Virtus moralis est una tantum, sed multae secundum speciem 1-2, q. 60, 1, o. | 3, d. 33, q. 1, a. 1, q. 1, o. * Diligentia. Discretio. Dispensatio 11. Divitiae 6. Donum 17, etc. Electio 9. Epicurus. Eubulia 1. Eucharistia 252, 271. Exemplum 1.

214 Multae sunt virtutes morales circa operationes humanas, secundum diversas rationes debiti, quae tamen omnes habent rationem justitiae 1-2, q. 60, 3, o. * Fides 158. Fimbria. Finis 81, etc 86, 95. Galilaea 3. Gratia 108. Gratitudo 1. Gula 10. Habitus 13. Heroes 2, 3. Honestum 2. Honor 1, 2, 3, 19, 20, 21, 26, 27.

215 Virtutes morales sunt connexae 1-2, q. 65, 1. o. | 2, c. | q. 66, 2, c. | q. 68, 5, 3m | q. 73, 1, o. | 2-2, q. 129, 3, 2m | q. 134, 1, 1m | q. 146, 4, o. | q. 147, 2, 1m | q. 152, 3, 2m | q. 171, 4, c. | 3a q. 85, 6, c. | 3, d. 36, 1, 2, o. | 5. c. | L. | 4, d. 33, q. 3, 2, 6m | Virt. q. 5, 2, c. | 3, c. fi. | Quol. 12, 23, o. | Ethi. 6, lect. fi. * Humilitas 2, etc. 20, 30. Imago 38. Incontinentia 1.

216 Finis cujuslibet virtutis moralis est attingere medium in propria materia, quod determinatur secundum rectam rationem prudentiae 1-2, q. 66, 3, 3m. * Infirmitas 1. Judicium 19. Justitia 22, 51, etc. Latria 3, etc. Laus 1, 7. Lex 27.

217 Aliae virtutes morales requiruntur, praeter prudentiam, ad faciendum appetitum rectum in his in quibus appetitus rectus non est 3, d. 33, q. 1, a. 1, q. 2, o. * Liberalitas 1. Longanimitas 1. Magnanimitas 2, etc. Magnificentia 1. Mansuetudo 1. Martyrium 1. Matrimonium 72. Medium 21. Mendacium 20. Minister 5. Miseratio.

218 Virtutes posteriores participant aliquid a virtutibus prioribus, sicut omnes virtutes morales a prudentia 3, d. 26, q. 2, 2, 3m. * Misericordia 2, 3, 7. Modus 5. Mors 23. Naturale 15. Obedientia 1, 7, 17. Observantia 1. Ornatus 1, 3. Ossa. Passio 60. Patientia 1, etc. Paupertas 8. Peccatum 435. Poena 47. Poenitentia 82. Perfectio 77. Perseverantia 2, etc.

219 Habitus virtutum moralium causantur in potentiis appetitivis secundum quod moventur a ratione 1-2, q. 51, 2, c. | 3m | 3, c. | q. 53, 1, c. fi. * Philotimia. Poena 47. Poenitentia 82.

220 Finis virtutum moralium est bonum humanum, scilicet esse secundum rationem. Ideo oportet fines earum in ratione praeexistere 2-2, q. 47, 6, c. | q. 123, 11, 2m | q. 136, 1, 2, c. * Pietas 2. Poetica 2. Praeceptum 74, etc. 101, etc.

221 Omnis virtus moralis est circa delectationes et tristitias consecutive, non autem objective 1-2, q. 59, 1, 1m | q. 60, 2, c. | 2-2, q. 58, 9, 1m | 3, d. 33, q. 2, a. 2, q. 2, 3m | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 2, 3m | Ethi. 2, lect. 3, prinᵒ. * Praedicator 5, 6, 7. Princeps 3, etc. Principium 25. Prohibitio 2. Prophetia 1, 2. Propter 2. Providentia 46.

222 Omnis virtus moralis producit operationes et passiones: tamen oportet alias virtutes esse circa operationes, et alias circa passiones 1-2, q. 60, 2, o. | Virt. q. 1, 13, c. * Prudentia 1, etc. 33, etc. Pudicitia o. Puer 6, etc. Pulchritudo 10

223 Virtus moralis potest esse cum passione et tristitia, et sine passione, nec quaelibet est circa passiones 1a q. 95, 2, 3m | 1-2, q. 59, o. | 2-2, q. 58, 9, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 3, 3m. * Ratio 29, 62. Religio 4, 8, 9.

224 Multae virtutes morales sunt circa passiones: tamen eadem virtus potest esse circa multas passiones, propter contrarietatem, vel propter eamdem rationem repugnandi rationi 1-2, q. 60, 4, o. | 5, c. * Retributio 1.

225 Virtutes morales circa passiones, sunt undecim, secundum Aristotelem: scilicet fortitudo, temperantia, liberalitas, magnificentia, magnanimitas, philotimia, mansuetudo, amicitia, veritas, eutrapelia, et justitia. Sed sunt duodecim cum justitia quae est circa operationes 1-2, q. 60, 5, c. fi. * Reverentia 7. Sacramentum 88, 89. Sanctitas 4.

226 Eadem virtus moralis, scilicet temperantia, est circa omnes passiones concupiscibilis, quia se consequuntur, et ordinantur ad idem. Non autem passiones irascibilis 1-2, q. 60, 4, o. * Sanctus 9. Scientia 90, 122, 123.

227 Eadem est virtus moralis circa contrarias passiones 1-2, q. 60, 4, c. | 2m. * Securitas 1. Severitas.

228 Actus exteriores requiruntur ad perfectionem secundam virtutum moralium; partes vero integrales, sunt de perfectione prima 4, d. 16, q. 1, a. 1, q. 4, 1m. * Simplicitas 2. Sobrietas 2. Socrates 1.

229 Ubi in actibus hominis est specialis ratio bonitatis, oportet esse specialem virtutem 2-2, q. 109, 2, c. | q. 114, 1, c. | q. 137, 1, c. | q. 149, 2, c. prinᵒ | 3a q. 85, 2, c. * Solertia 1. Spes 74, etc. Studiositas 1, etc. Studium 7.

230 Ubicumque est aliquis actus hominis bonus, oportet quod respondeat alicui virtuti humanae 2-2, q. 17, 1, c. | q. 81, 2, c. | q. 104, 2, c. | q. 109, 2, c. | 3a q. 85, 2, c. Superbia 2, 26, etc. Terra 4. Timor 38. Tristitia 8. Tyrannus 2.

231 Inter virtutes morales tanto aliqua virtus est potior, quanto majus aliquid contemnit, ut Deo inhaereat 2-2, q. 104, 3, c.

232 Quaelibet virtus moralis habet duos actus: scilicet circa propriam materiam, et circa proprium finem jam adeptum. Secundus actus manet in beatis, non autem primus 3, d. 33, q. 1, 4, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 3, q. 3, c.

233 Virtutes morales manent post hanc vitam in beatis, quo ad suum formale, scilicet quo ad ordinem rationis, non autem quo ad suum materiale, scilicet quo ad inclinationem appetitus ad passiones, vel ad operationes hujus vitae 1-2, q. 67, 1, o. | 2, c. | 3m | 4, 1m | q. 68, 6, c. | 2-2, q. 59, 3, 2m | q. 136, 1, 1m | q. 181, 4, 1m | 3, d. 33, q. 1, 4, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 3, q. 3, o. | Virt. q. 5, 2, 16m | 4, o. * Unio 9. Verecundia 1. Veritas 48, etc. Vindicatio 1, etc. Virginitas 22, 32. Vita 45.

234 Omnes virtutes morales reducuntur ad quatuor virtutes cardinales 2-2, prol. fi. * Christus 85. Votum 2.

235 Virtutes cardinales dicuntur, in quibus tota vita moralis firmatur, sicut ostium firmatur in cardine 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 1, c. | 4m | q. 2, c. | Virt. q. 1, 12, 24m | q. 5, 1, o. * Abstinentia 1, 2, 5. Affabilitas o. Andragathia. Angelus 592.

236 Et dicuntur virtutes principales, quia sunt circa potissimum in materia virtutum. Cardinales vero dicuntur, quia sunt fundamenta aliarum virtutum. Et sunt virtutes generales virtualiter 2-2, q. 129, 5, c. | q. 134, 4, c. | q. 137, 2, c. | q. 141, 7, c. | q. 143, c. | q. 160, 1, c. | 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 1, o. * Austeritas o. Castitas 1, etc. Confessio 5.

237 Solae virtutes morales, et prudentia, dicuntur virtutes cardinales et principales, non autem intellectuales nec theologicae 1-2, q. 61, 1, o. | q. 66, 4, c. | 3, d. 33, q. 2, a. 1, q. 2, o. | Virt. q. 1, 12, 24m | q. 5, 1, 2m | 4m | 12m.

238 Et sunt tantum quatuor: scilicet prudentia, justitia, fortitudo, et temperantia 1-2, q. 61, 2, 3, o. | q. 66, 1, 2, 4, c. | 2-2, prinᵒ | q. 123, 11, o. | q. 141, 7, o. | 3, d. 33, q. 2, art. 1, q. 3, 4, o. | Virt. q. 1, 12, 25m | 26m | q. 5, 1, o.

239 Et capiuntur dupliciter: scilicet ut quatuor conditiones cujuslibet virtutis: scilicet discretio, rectitudo, firmitas, et modus: et ut determinantur ad principales materias. Primo modo, sunt virtutes generales, secundo vero modo sunt virtutes speciales, et realiter distinctae 1-2, q. 61, 2, 3, 4, o. | q. 65, 1, c. | q. 66, 3, c. | 2-2, q. 58, 8, 2m | q. 123, 2, 11, c. | q. 149, 1, c. prinᵒ | 3, d. 33, q. 1, a. 1, q. 3, o. | d. 36, 1, c. | Virt. q. 1, 12, 23m | 26m | q. 5, 1, c. | 1m | 5m | 2, 3, c. fi. | Ethi. 2, lect. 8, prinᵒ. * Contemplatio 10, 18. Continentia 1, etc. Discretio. Divitiae 6. Donum 34, 38. Dos 6. Epiikia o. Eubulia 1. Eupsychia o. Eutrapelia. Fiducia 4. Finis 95. Fortitudo 10. Habitus 13. Ira 9, 32. Justitia o. Latria 3, 4, 5. Liberalitas 16, etc. Maria 38. Modestia 1. Patientia 5. Praeceptum 111, 112, 114. Temperantia 1, etc.

240 Et sunt quadruplices: scilicet exemplares, politicae, purgatoriae et purgati animi 1-2, q. 61, 5, o. | 3, d. 33, q. 1, 4, 2m | d. 34, q.

VITA

6 Vitia sumunt speciem a fine proximo, genus autem et causam a fine remoto 2-2, q. 11, 1, 2m | q. 111, 3, 3m. Haeresis 2. Hypocrisis 1. Imprudentia 4. Insensibilitas 1, 3. Invidia 5. Ira 1, 2, 16, 18, 80, 84.

7 Aliquis actus pertinet ad aliquod vitium tripliciter: scilicet directe seu essentialiter, antecedenter et consequenter. Ma. q. 8, 3, 7m. Iracundia 1. Ironia 1. Justitia 45. Lepra 4. Lex 171.

8 Non est contra rationem vitii capitalis, quod unum capitale oriatur ex altero; quia invidia manifeste oritur ex vanagloria 2-2, q. 36, 4, 1m | q. 118, 7, 3m | q. 132, 4, 1m | q. 153, 4, 2m | Ma. q. 8, 5m | 11m | q. 13, 3, 3m | q. 15, 4, 2m.

9 Non oportet filias alicujus vitii capitalis, esse ejusdem generis cum eo 2-2, q. 118, 7, 1m | q. 153, 5, 2m. Luxuria 6, 7, 9, 13, 15, 19, 26. Maceratio 1. Malitia 2. Malum 64. Medium 26. Mollities 3. Negotiatio 1, 2.

10 Vitia opposita virtutibus theologicis, non reducuntur ad vitia capitalia, sicut nec virtutes theologicae ad virtutes cardinales 2-2, q. 10, 1, 3m. Obedientia 2. Odium 2. Parvificentia. Passio 59, 60. Pax 15. Peccatum 143, 149, 155, 166, 306. Phase. Praeceptum 108, 113. Processio 7. Prudentia 35. Rationale 7.

11 Vitia carnalia intantum magis extinguunt judicium, quantum longius abducunt a ratione 2-2, q. 53, 6, 3m. Remissio. Scholaris. Studium 7. Superbia 2, 20. Superstitio 2. Suspicio 1. Syllogismus 7. Usura 12, 29, 30, 37, 39, 40, 43, 51, 88, 91, etc. 97, etc. 107, 146, 209, etc. Uter. Timor 13. Vendere 8, 11, 13. Vindicatio 2. Vitiari. Vitiositas. Virtus 145. Vituperatio 1. Vulpis.

12 Gloria virtutum septupliciter amittitur, per septem vitia, scilicet quia per gulam evacuatur gloria sobrietatis, per luxuriam maculatur gloria castitatis, per superbiam captivatur gloria humilitatis, per iracundiam intermittitur gloria mansuetudinis, per invidiam excluditur gloria charitatis, per avaritiam annihilatur gloria liberalitatis, et per accidiam culpatur gloria strenuitatis 1a Cor. 9, lect. 3, prino.

Vitulus. Aaron 3. Animal 81, 83. Festum 6. Usura 299.

Vituperabile est omne peccatum mortale et veniale 3, d. 36, 2, 6m. * Usura 111. Vitiositas. Vitium o.

1 VITUPERATIO creditur trahere nomen a vitio secundum Augustinum, quia de hoc quaelibet res vituperatur 1-2, q. 71, 2, c. * Actus 176. Amor 148. Confessio 4. Gloria 8. Honor 17.

2 Vituperium debetur soli culpae, sed respicit quemcumque defectum, secundum opinionem humanam 2-2, q. 44, 2, o. | 3, c. | 2, d. 35, 1, c. * Ingratitudo 10. Inhonorare. Intemperantia 1. Judicium 49. Laus 6. Opprobrium 2. Passio 70. Publicatio 1. Turpitudo 1. Tyrannus 1. Uxor 2. Verecundia 3, 12.

3 Virtuosi contemnunt vituperium, sed imperfecti verecundantur 2-2, q. 144, 2, 1m | 4, 3m.

Vivens. Accidens 84. Actio 31. Anima 159, etc. 251, 335, 357. Animal 27. Apparere 11. Aqua 7. Augmentum 12, 14. Baptismus 140, etc. Barbarus 1. Caelum 100, 125. Dispensatio 19. Embryo 3. Filiatio 2. Generatio 3. Intellectus 63. Natura 21. Necessitas 4. Pater 2. Petrus 6, 7. Potentia 4. Semen 15. Sepultura 1, etc. Suffragia 2, 5. Vita o. Vitale. Votum 61.

1 VIVERE sumitur dupliciter: scilicet pro esse viventis et pro operatione ejus 1a q. 18, 2, c. | 1m | q. 54, 1, 2m | 1-2, q. 3, 2, 1m | q. 56, 1, 1m | 2-2, q. 19, 7, c. | 1, d. 8, q. 5, 3, 3m | 2, d. 27, 2, 2, 8m | d. 38, 2, 3m | 3, d. 33, q. 2, a. 4, q. 1, 2m | d. 35, q. 1, 1, 1m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 3, c. | 2m | Verit. q. 4, 8, c. | q. 13, 4, 2m | Meta. lect. 1, meo | Anima. 1, fi. | Libo 2, lect. 4, fi. * Abstinentia 3, 8. Accidens 84. Amicitia 32. Amor 61. Anima 69, 335, 349, 353. Animal 27, 38, 67.

2 Anima immediate facit vivere primo modo quamlibet partem corporis, inquantum est forma corporis, non autem secundo modo, sed mediante corde 1, d. 8, q. 5, 3, 3m.

3 Vivere dicitur esse viventis, quia per hoc quod habet esse per suam formam, tali modo operatur 2-2, q. 179, 1, 1m. * Aqua 2. Beneficium 10, 21. Bonitas 208. Christus 90. Descendere 8. Divitiae 5. Divortium 4. Embryo 3. Enoch. Esse 36, 37, 61. Femina 4. Fides 107. Finis 63, 117. Innocentia 11. Leo 2. Lex 87. Malum 66. Martinus. Matrimonium 189. Mors 7. Occidere 1. Patruus 6, 7. Praeceptum 66. Praedicare 7, 21. Princeps 3. Professio 2. Prudentia 65. Purgatorium 2. Ratio 60 Regula 6. Religio 31, 52, 53, 54, 73, 74, 88. Rex 6. Usura 179, 181, 186, 188. Virtus 27. Visio 15.

1 VIVIFICARE effective, est perfectionis simpliciter, ideo convenit Deo. Non autem vivificare formaliter 1a q. 51, 1, 3m | 3a q. 2, 5, 2m | q. 5, 3, 2m | q. 50, 2, 2m | 2, d. 8, 1, 4m | d. 26, 1, 5m | Verit. q. 27, 1, 1m | Poa q. 6, 6, 8m | Spiritu. 5, 6m. * Appropriatio 29. Christus 51, etc. 200, 218. Ignis 17. Operatio 57, 60. Scriptura 2.

2 Vivificare quo anima vivificat corpus, non est in genere actionis, quia anima est actus primus. Poa q. 2, 1, 6m.

1 VIVUM sive animatum, est superius ad hominem et ad animal 3a q. 50, 4, b. * Anima 136. Aqua 2. Baptismus 141. Beatus 47. Caelum 130, 149. Corpus 26, etc. 66. Eleemosyna 31. Missa 23, 26. Operatio 48, etc. Passio 121. Praeceptum 122. Processio 32. Rationale 7. Suffragia 2.

2 Vivum non est praedicatum accidentale, sed essentiale 1a q. 18, 2, c. | 3a q. 50, 5, c. | 3, d. 22, q. 1, 1, b. 3 | Cg. 2, co 57.

1 VOCATIO Dei est semper temporalis, quia ponit adductionem alicujus vel ad esse per creationem, vel ad gratiam. Sed electio temporalis et electio aeterna, respondent secundae vocationi, et non primae 1, d. 41, 2, 3m. * Actus 27. Angelus 564. Apostoli 17, 31. Caelum 17. Credere 11. Daemon 82, 83, 89. Dolus 4. Dos 3. Fornicatio 14. Gratia 12. Invocare. Jacobus 1. Juramentum 2.

2 Vocantur fideles ad tria: scilicet ad fidei evidentiam per consensum, ad doctrinam per praecepta, et ad obedientiam per consilia. Isa. 2, prino. * Justitia 9. Justificatio 13, 14, 15.

3 Vocatio interior respicit terminum ad quem, et electio temporalis respicit terminum a quo. Ideo sunt semper simul, sed differunt ratione 1, d. 41, 2, 3m.

4 Irrationabilia et insensibilia sextupliciter vocantur a Deo: scilicet in testem in judicio peccati, ad ostendendam divinam potentiam, ad facti evidentiam, ad exagerandam malitiam, ad magnificandam laetitiam, et ad stupendam tristitiam. Isa. 1, prino. * Maleficium 1. Matthaeus 1. Oratio 11. Papa 2. Paulus 1, 2, 18. Salvari 11. Tribuni. Usura 6, 13, 49, 54, 63, 133, 151, 18?, 231. Utile 3.

5 Caelum et terra quae sunt insensibiles creaturae, vocantur ad audiendum, quia vocantur ad ea quae sunt rationalis creaturae vel naturae, ad ostendendum divinam potentiam. Isa. prino.

Volare. Animal 48. Baptismus 159. Convolare. Liberum 9, 10. Motus 34, 35. Scriptura 2. Sidera. Struthio 1. Turtur. Usura 209. Vespertilio.

Volatile. Avis. Motus 34, 35.

Volatio. Motus 34.

1 VOLATIVUM. Ambulativum et volativum, sive gressibile et volatile, faciunt differre specie animalia, sed albedo et nigredo non. Ethi. 10, lect. 5, meo | Meta. 10, lect. 11, prino.

2 Oppositum videtur dicere. Phy. 7, lect. 8, prino.

Volatus. Aquila 1. Turtur 2.

Volitivum. Appetitivum. Voluntas 24.

Volitum. Amicitia 4. Amor 28, 187, 198. Angelus 411, 433. Appetibile. Appetitus 27, etc. 87, etc. Bonitas 23. Christus 160. Deus 261, 291, 305, etc. 327, etc. Finis 121. Ignorantia 3, 4. Justitia 88. Lex 65. Meritum 40. Misericordia 17. Nolo. Passio 96, 111, 123. Poena 20. Usura 89, 90.

Volo. Praeceptum 64.

Volubile. Cogitatio 5. Vertibilitas.

1 VOLUNTARIUM importat, quod motus et actus sit a propria inclinatione, idest quod agere sit a principio intrinseco, et propter finem 1a q. 105, 4, c. | 1-2, q. 6, 1, o. | 2, c. | q. 71, 5, 2m | 2, d. 25, 1, 6m | d. 35, 3, c. | d. 41, q. 2, 1, 1m | Ma. q. 3, 3, c. | 11, 3m. * Actio 39, etc. 43, 44. Actus 198. Agens 3, 13, 14. Amor 52, 196. Assumere 58. Beatitudo 68. Causa 3, 69. Caecitas 1. Caelum 83. Commutatio 2. Contrapassum 2. Culpa 1. Datio 16, 17. Debitum 7.

2 Ad rationem ejus requiritur aliqua cognitio finis 1-2, q. 6, 2, c. | 3, 3m | 5, c. | 7, 3m | 8, c. * Defectus 19, 20. Deus 102, 258. Difficile 4. Ebrietas 5, 8, 9, 12. Electio 38. Esse 8. Eugnomosyna 1.

3 Voluntarium dicitur, quod procedit a voluntate vel directe, scilicet a voluntate agente, vel indirecte, scilicet a voluntate non agente 1-2, q. 6, 3, o. | 7, 3m | q. 77, 7, c. | 2, d. 35, 3, c. | 5m. * Haeresis 110. Hebetudo 1. Homo 38. Ignorantia 2, etc. Impugnare 2. Infirmus 4, 7. Injustitia 7. Jacob 5.

4 Voluntarium dicitur per remotionem causarum involuntarii, scilicet violentiae et ignorantiae, licet videatur e converso. Ethi. 3, lect. 4, prino. * Involuntarium o. Judicium 34, 56, 69.

5 Voluntarium dicitur, quod est secundum inclinationem voluntatis. Et hoc dupliciter, scilicet ad agendum, et patiendum 1a q. 82, 1, c. | 1-2, q. 6, 5, 2m.

6 Aliquid est voluntarium dupliciter: scilicet secundum se, et secundum causam suam 1-2, q. 77, 7, c. | 2-2, q. 46, 2, 2m | q. 64, 8, c. | q. 79, 3, 3m | Ma. q. 3, 8, c. * Justitia 26. Malitia 8. Malum 39, 42, 43, 44. Mendicitas. Meritum 30. Moralis 2. Motus 5, 9, 42. Natura 17. Oblatio 4. Ommissio 5, 7. Passio 76, 97, 123. Paulus 7. Paupertas 1, etc.

7 Voluntariae actionis triplex est radix: scilicet vel natura, vel virtus, vel libido. Opus. 58, co 1. * Peccatum 15, 294, 295, 356, 359. Poena 17, etc. Poenitentia 19. Perfectio 61, 68, 73, etc. Praeceptum 36, 37. Primitiae 2. Purgatio 10. Sacrificium 24, 40, 41. Speculum 3.

8 Principium intrinsecum actus voluntarii, scilicet vis cognoscitiva et appetitiva, est principium primum, non quidem primum simpliciter, sed primum in genere motus appetitivi, licet moveatur appetitus hominis ab aliquo exteriori secundum alias species motus 1a q. 105, 4, 2m | 3m | 1-2, q. 6, 1, 1m | 2m | q. 9, 4, 1m.

VOLUNTAS

9 Voluntarium potest esse sine actu exteriori, et aliquando est cum actu interiori, sine actu exteriori 1-2, q. 6, 3, o. | q. 71, 5, 2m | 2, d. 35, 3, c. | 5m | Ma. q. 2, 1, 2m. * Turpitudo 1. Votum 8.

10 Quanto actus bonus est magis voluntarius, tanto est magis meritorius et laudabilis 2, d. 29, 4, c. | Ma. q. 3, 13, c. prinº.

11 In non habentibus usum rationis, non est voluntarium, nec involuntarium 1-2, q. 6, 7, 3m | q. 10, 3, c.

12 Voluntarium convenit pueris et brutis. Ethi. 3, lect. 4, meº | lect. 5, prinº. * Usura 84, 89. Usus 7.

13 Oppositum videtur dicere. Verit. q. 24, 2, 1m.

14 Voluntarium secundum rationem perfectam, soli naturae rationali convenit, brutis autem convenit secundum rationem imperfectam 1-2, q. 6, 2, o. | 2, d. 25, 1, 6m | 3, d. 27, q. 1, 4, 3m | Verit. q. 24, 2, 1m.

15 Voluntarium est maxime in actibus hominis, quia maxime cognoscit finem sui operis, et movet se 1-2, q. 6, 1, o.

16 Voluntarium tollitur per violentum. Est autem duplex violentum: scilicet simplex, et mixtum. Simplex quando absolute quis cogitur ad aliquid contra voluntatem suam faciendum. Violentum mixtum est, cum non absolute cogitur quis ad faciendum aliquid contra voluntatem suam, sed secundum quid, scilicet quod nisi faciat, incurrit majus damnum, sicut si non projiciuntur merces in mare navis submergitur: et ideo aliquo modo fit sponte, et aliquo modo violente, inquantum scilicet coguntur timore majoris damni 1-2, q. 6, 4, 5, 6, o. | 2ª Cor. 9, lect. 1, fi.

1 VOLUNTAS est appetitus rationalis 1ª q. 78, 1, 3m | q. 80, 1, o. | q. 81, 1, c. | q. 87, 4, c. | 1-2, q. 6, prinº | 2, 1m | q. 8, 1, c. | q. 26, 1, c. | q. 46, 4, 1m | q. 56, 5, 1m | q. 59, 4, c. | 2-2, q. 24, 1, c. | q. 27, 1, c. | q. 58, 4, 1m | Opus. 43, cº 6. * Affectio o. Amor 108. Animal 51. Appetitus 88. Ars 39, 49. Aureola 13. Charitas 51, 67, 104. Habere 2.

2 Voluntas est media inter rationem et concupiscibilem, et movetur ab utraque; scilicet a ratione in continente, et a concupiscibili, in incontinente 2-2, q. 155, 3, 2m. * Habitus 2. Honestum 4. Infinitum 20. Intellectus 191, etc. Intelligentia 2. Irascibilis 1. Justitia 37, 38, 66, 69. Liberum 4, etc. Poenitentia 1, 18, etc. 37. Praedestinatio 17.

3 Voluntas est rationalis per participationem 1-2, q. 56, 6, 2m | q. 59, 4, 2m | q. 61, 2, c. fi. | 2m | 2-2, q. 58, 4, 3m | 3, d. 17, art. 1, q. 2, c. | d. 33, q. 2, a. 4, q. 3, 1m.

4 Immo voluntas est rationalis per essentiam 3, d. 23, q. 1, art. 3, q. 1, c. | d. 27, q. 2, a. 3, q. 1, 1m.

5 Forma voluntatis, est objectum ejus. Virt. q. 2, 3, c. * Processio 55.

6 Volitum principale, est causa finalis voluntatis distinctae realiter ab eo, et non aliter, nisi secundum modum significandi, non autem volitum secundarium. Verit. q. 23, 1, 3m. * Ratio 16.

7 Tendere in finem accidit voluntati, secundum quod est distans a fine. Sed operationem habere circa finem, est ei essentiale 1, d. 45, 1, 2m.

8 Voluntas humana potest aliquid velle ex judicio rationis, non sequendo passionem appetitus sensitivi 1ª q. 111, 2, 3m | q. 115, 4, c. fi. | 1-2, q. 10, 3, o.

9 Voluntas antecedens et secundum quid, potius est velleitas, quam absoluta voluntas 1ª q. 19, 6, 1m fi. | 3, d. 31, q. 2, a. 3, q. 2, 3m.

10 Voluntas non excluditur a vita contemplativa, nec amor, sicut nec intellectus a vita activa 3, d. 27, q. 1, 4, 4m | Verit. q. 22, 11, 11m.

11 Voluntas dicitur tripliciter: scilicet potentia, actus, et objectum 2, d. 39, q. 1, 1, c. | d. 41, L. fi. | d. 44, L. prinº | q. 1, 1, 3m | 3, d. 17, a. 1, q. 1, 3m

12 Voluntas duplex: scilicet voluntas ut natura, et voluntas ut voluntas, idest voluntas deliberata 1ª q. 83, 3, 4, o. | 3, d. 17, a. 1, q. 3, c. | 1m. * Character 16, 17. Datio 16. Defectus 12. Delectatio 205. Deus 257. Difficile 4, 5.

13 Voluntas ut natura, et voluntas deliberata, non differunt essentialiter secundum potentias, sed ut consequuntur cognitionem naturalem, et cognitionem per inquisitionem 1ª q. 83, 4, o. | 3ª q. 18, 3, c. | 1m | 2, d. 39, q. 2, 2, 2m | 3, d. 17, a. 1, q. 1, c. c. | 1m. * Imago 9, 27, 28, 29. Legislator 2.

14 Voluntas ut voluntas, est ad utrumlibet; sed voluntas ut natura, vult aliquid naturaliter et determinate 1ª q. 41, 2, c. | 1-2, q. 10, 1, o. | Verit. q. 22, 5, 6, o. | Ma. q. 16, 4, 5m. * Libertas 4, etc.

15 Voluntas duplex: scilicet voluntas rationis, et voluntas sensualitatis 2, d. 39, q. 2, 2, 1m | 3, d. 17, a. 1, q. 2, o.

16 Alia est voluntas rationis, naturaliter tendens in bonum, et alia voluntas sensualitatis, naturaliter tendens in malum hominis inquantum homo 2, d. 39, q. 2, 2, 1m | 3, d. 17, a. 1, q. 2, o. * Liberum o.

17 Voluntas hominis duplex: scilicet voluntas naturalis qua appetit bonum secundum se homini inquantum est homo, et voluntas deliberata, scilicet de bono propter aliud 1ª q. 41, 2, 3m | 3ª q. 18, 1, 3m | 3, o. | 4, 5, c. | q. 21, 3, c. | 1, d. 48, 4, c. | 2, d. 24, q. 3, 1, c. | d. 39, q. 2, 1, c. | 3, d. 17, art. 2, q. 3, o. * Memoria 7.

18 Voluntas triplex: scilicet accedens, concomitans, et antecedens 1-2, q. 5, 7, c. | 1, d. 6, 2, c.

19 Regula voluntatis humanae duplex: scilicet una propinqua et homogenea, idest ipsa humana ratio, alia vero remota et heterogenea, idest prima regula, scilicet lex aeterna, quae est quasi ratio Dei 1-2, q. 21, 1, c. | q. 71, 6, c. Meritum 36, 38, 88.

20 Voluntas potest comparari ad aliquid tripliciter: scilicet ut potentia ad objectum, ut principium ad rationem principiandi, et ut principium ad principiatum 1, d. 6, 2, c. | d. 13, 3, 4m. * Necessitas 31.

21 Aliquid esse, vel aliquid fieri voluntate, contingit dupliciter: scilicet vel voluntate concomitante, vel voluntate ut principio 1ª q. 41, 2, c.

22 Aliquis vult aliquid tripliciter: scilicet appetitu naturali, voluntate electionis, et ut in causa 2-2, q. 30, 1, c.

23 Aliquid potest esse volitum nunc et non prius dupliciter: scilicet vel quia incipit esse bonum, vel quia incipit esse cognitum 1ª q. 19, 7, c.

24 Id quo aliquis vult bonum vel malum, potest dici tripliciter: scilicet sensualitas inclinans in malum et ratio in bonum; potentia volitiva, et actus ejus. Primo et tertio modo differunt id quo aliquis vult bonum et quo vult malum, sed secundo modo sunt idem 2, d. 39, q. 2, 2, o.

25 Objectum voluntatis est bonum 1ª q. 48, 5, c. | q. 59, 2, c. | 2m | 3m | q. 105, 4, c. | q. 106, 2, c. | 1-2, q. 1, 6, c. | q. 5, 8, c. | q. 8, 1, o. | 2, c. | q. 9, 2, c. | q. 10, 2, c. | q. 20, 1, c. | q. 60, 1, 1m | 1, d. 48, 2, c. | 1m | 2, d. 3, q. 3, 2m | d. 21, q. 1, 3, c. | d. 24, q. 1, 3, 3m | d. 25, 1, 2m | 2, c. | d. 38, L. meº | d. 39, q. 1, 2, c. | 3, d. 4, q. 1, art. 1, q. 2, 1m | d. 17, a. 1, q. 3, c. | 3m | 4m | d. 27, q. 1, 4, c. | d. 33, q. 2, art. 2, q. 1, 3m | 4, d. 49, q. 1, art. 3, q. 1, 1m | Cg. 1, cº 72, 5m | 6m | Libº 2, cº 23, fi. | 24, 1m | Libº 3, cº 3, 5m | 6m | 16, fi. | 26, 1m | Poª q. 3, 15, 5m | Ma. q. 6, c. | 6m | Virt. q. 1, 5, c. | Quol. 5, 10, c. Amor 222, infra.

26 Objectum voluntatis est bonum universale 1ª q. 59, 4, c. | q. 80, 2, 2m | q. 82, 4, c. | 1m | 1-2, q. 105, 4, c. | 1 2, q. 1, 2, 3m | q. 2, 7, 8, c. | q. 9, 1, c. | 3m | 3, 6, c. | q. 10, 1, c. | 3m | 2-2, q. 24, 1, c. | q. 25, 2, c. | 3ª q. 19, 3, c. | Cg. 3, cº 23, 9m | Verit. q. 24, 7, c. | q. 25, 1, c. | 3, c. | 1m | Ma. q. 8, 3, c. | q. 16, 8, c. fi. | Virt. q. 4, 2, c. | 1m. * Accidens 68. Actus 149. Amor 28, 89, 107, 163, 187, 198, 209, 210, 286. Appetitus 69. Artifex 4. Amor 222, infra.

27 Objectum voluntatis est bonum apprehensum 1ª q. 80, 2, c. 1m | q. 82, 3, 2m | 4, c. | 1-2, q. 8, 1, o. | q. 13, 5, 2m | q. 19, 1, 3m | 3, o. | 5, 10, c. | q. 20, 1, 1m | q. 27, 2, o. | q. 76, 1, 3m | 2-2, q. 4, 7, c. | q. 7, 1, c. | 2, 1m | q. 8, 4, c. | q. 82, 3, c. | 1, d. 48, 4, c. | 2, d. 39, q. 3, 3, c. | Cg. 1, cº 72 | 74, prinº | 81, 2m | 95, 2m | Libº 2, cº 24, 1m | 27, 1m | Libº 3, cº 26, fi. | 85, 1m | 2m | 88, 1m | 107, 6m | 7m | Verit. q. 22, 9, 6m | Poª q. 2, 3, 3m | q. 10, 2, c. fi. Ma. q. 3, 3, c. prinº | Virt. q. 1, 5, 2m | 6, c. | 8, 13m | q. 2, 3, 12m | Quol. 3, 27, c. * Beatitudo 104, 105.

28 Voluntas naturaliter fertur in bonum secundum rationem. Virt. q. 1, 5, c. | 1m | 2m. Bonitas 180. * Coactio 4, etc. Cognitio 54. Continentia 14, 15, 17. Damnatio 16. Dolor 11. Eucharistia 214.

29 Bonum et finis est objectum voluntatis 1-2, q. 1, 1, c. | 2, 3m | 3, c. | q. 5, 4, 3m | q. 11, 1, c. | 2-2, q. 4, 1, 3, c. | 1, d. 3, q. 4, 1, 6m | 2, d. 40, 1, c. | Cg. 1, cº 72, 5m | Libº 3, prinº | cº 9, 1m | 109 | Libº 4, cº 19, 1m | Virt. q. 2, 3, c. prinº | Quol. 8, 19, c. prinº. Appetitus 26, infra. * Finis 40. Furtum 10.

30 Voluntas potest velle aliquid in ordine ad aliud, quia fertur in suum objectum consequenter ad apprehensionem rationis 2-2, q. 58, 4, 2m. * Gratia 52.

31 Finis est objectum voluntatis 1ª q. 48, 1, 2m | 1-2, q. 1, 1, 2m | q. 7, 4, c. | q. 9, 3, c. | q. 18, 6, 7, c. | q. 19, 2, 1m | q. 20, 1, c. | q. 72, 1, 1m | 3, c. fi. | q. 73, 6, c. | 2-2, q. 8, 8, c. | q. 28, 8, c. | q. 110, 1, c. | q. 122, 2, c. | q. 180, 1, c. | 1, d. 45, 2, 1m | 3, c. fi. | Cg. 1, cº 72, 5m. * Ignorantia 3, 4, 15, etc. Implere.

32 Bonum in communi, ultimus finis, et omne naturale volenti, est volitum naturaliter 1-2, q. 10, 1, o. | 2-2, q. 34, 1, c. | Cg. 3, cº 109 | Verit. q. 22, 5, 6, c. | q. 24, 7, 8, o. | Ma. q. 2, 3, 2m | q. 6, c. fi. | q. 16, 4, 5m. * Injustitia 7. Intentio 16. * Mendacium 1, 2, 4. Miseria 4. Poena 17, etc. 33, etc. Possessio 9. Praelatio 22.

33 Cujuslibet voluntatis volitum est duplex: scilicet principale, idest finis, et secundarium, idest ea quae sunt ad finem. Sed volitum principale est causa finalis voluntatis distinctae realiter ab eo, non aliter nisi secundum modum significandi, non autem volitum secundarium 1-2, q. 8, 2, 3, o. | 1, d. 45, 2, 1m | 2, d. 24, q. 1, 3, 3m | Verit. q. 22, 9m | q. 23, 1, 3m | 4, c.

34 Bonum et malum sunt objectum voluntatis. Primum quidem ad prosequendum, secundum autem ad fugiendum 1ª q. 20, 1, c.

VOLUNTAS

VOLUNTAS

VOMITUS

lus. Anima 122, 127. Ardere. Assentire 1, 2, 3. Assimilatio 10. Assumere 59. Beatus 32. Bonitas 163, etc. 169, 230, etc. Charitas 25, etc. 62, etc. 82, etc. 109, 110. Caelum 158. Circulus 3, 4. Consuetudo 2.

67 Voluntas potest moveri dupliciter: scilicet ab exteriori, idest ab objecto, vel a repraesentante illud: et ab intrinseco, idest vel a se, vel a causante eam 1a q. 105, 4, o. | q. 106, 2, c. | q. 111, 2, c. | 1-2, q. 9, 4, o. | q. 80, 1, c. | Cg. 3, co 88 | 89 | Verit. q. 22, 9, c. | Ma. q. 3, 3, c. | q. 6, c. | 4m | 10m. * Credere 3. Delectatio 105. Daemon 91. Deus 115, etc. Dolor 24, 29, 30. Fides 151. Fortitudo 5.

68 Aliquid movet voluntatem ex parte objecti tripliciter: scilicet ipsum objectum, proponens vel offerens objectum voluntati, et persuadens rationi 1-2, q. 60, 1, c. * Gratia 13, 52, 87, 117. Homo 40. Inclinatio 2. Incontinentia 8. Ingratitudo 6. Intellectus 216, 218, 221, 222, etc. 228. Intentio 2, etc. Ira 21, 38. Irascibilis 1. Libido. Malitia 7, 8. Meritum 8, 80. Obedientia 4, 9, 29, 31.

69 Voluntas movetur ab appetitu sensitivo ex parte objecti, quod videtur convenire vel disconvenire secundum dispositionem hominis per passiones 1-2, q. 9, 2, o. | 5, c. fi. | q. 10, 3, o. | q. 75, 2, c. | q. 77, 1, o. | Verit. q. 5, 10, c. | q. 22, 9, 3m | 6m. * Origenes 4. Passio 24, 31, 53, 68. Peccatum 87, etc. Pollutio 2, etc. Praecipitatio 1. Primi 2. Processio 34, 43, 56. Propositum 1. Purgatio 3. Quies 5. Ratio 56.

70 Oportet quod voluntas moveatur ab aliquo exteriori dupliciter: scilicet ab objecto, et quo ad exercitium primi actus ejus 1-2, q. 9, 4, o. | q. 17, 5, 2m | q. 103, 1, 1m | Ma. q. 6, c. | Quol. 1, 7, c.

71 Voluntas non potest cogi 1a q. 82, 1, c. | 1-2, q. 6, 4, 5, c. | 2, d. 25, q. 1, a. 2, c. 3m | Verit. q. 22, 5, 6, c.

Nec movetur necessario ab aliquo objecto, quo ad exercitium actus, sed quo ad determinationem actus movetur ab aliquo objecto, non autem ab omni objecto, nec a passione, nec a Deo, sed tantum ab ultimo fine 1a q. 82, 1, 2, o. | 1-2, q. 10, o. | q. 80, 1, c. | Verit. q. 22, 6, o. | Ma. q. 6, c. | 7m. * Scurrilitas 3. Spiritus 4, 5, 18. Virtus 241.

72 Voluntas movetur a se, quia inquantum vult finem, est in actu, sed respectu eorum quae sunt ad finem, est in potentia 1-2, q. 9, 3, o. | 4, c. | q. 17, 6, 1m | q. 74, 1, 3m | 2-2, q. 82, 1, 1m | Ma. q. 6, c. | 20m | Virt. q. 2, 5, c. * Votum 1, 9.

73 Motus voluntatis in contraria, sunt contrarii. Virt. q. 2, 3, 8m.

74 Motus corporales hominis non pertinent ad meritum vel demeritum, nisi secundum quod a voluntate quasi a principio causantur. Nec potest esse in natura, quod voluntas ad aliquid fortiter moveatur, quin sequatur aliqua passio in parte inferiori 4, d. 9, a. 4, q. 1, 5m | Verit. q. 26, 7, c. | Ma. q. 2, 2, 3m.

75 Motus carnis excitatus in dormiente, non subjacet voluntati vigilanti. Nec reputatur quis evigilasse, quousque perfecte usum liberi arbitrii recuperaverit 4, d. 9, art. 4, q. 1, 5m.

76 Voluntas distinguitur contra naturam, sicut una causa contra aliam, licet habeat modum naturae, inquantum fundatur in natura 1-2, q. 10, 1, 1m | q. 51, 1, 1m | Verit. q. 22, 5, c. * Angelus 459, etc. Animal 51. Appetitus 62, etc. Bonitas 171.

77 Voluntas hominis, nec a natura, nec ex necessitate, movetur ab appetitu inferiori 1-2, q. 10, 3, b. * Coactio 8.

78 Voluntas non est determinata ad unum, sicut natura. Poa q. 3, 13, c. * Cogitatio 6. Daemon 24, etc. Infidelitas 8.

79 Immo voluntas determinatur ad unum. Ma. q. 3, 3, 5m.

80 Voluntas non est determinata ad unum sicut natura, quia voluntas sequitur formam universalem, natura vero sequitur formam particularem 1a q. 41, 2, c. | 1-2, q. 10, 1, 3m | q. 13, 1, c. | q. 50, 5, 3m | Poa q. 3, 13, c. | Ma. q. 6, c. | Opus. 3, co 96. Actio 44. * Intellectus 165, 166. Meritum 29.

81 Voluntas autem determinatur ad unum, per consilium rationis, non autem necessario per aliquod agens extrinsecum. Ma. q. 3, 3, 5m. * Natura 7.

82 Voluntas est in suprema parte animae, et pertinet ad vitam activam, et ad vitam contemplativam 3, d. 3, q. 1, 6m | 4, d. 49, q. 3, a. 5, q. 3, 1m | 2m. * Anima 320. Ars 39, 49. Charitas 15, 54, 67, 86, 141. Christus 149, etc. Cognitio 52, 53, 54, 55, 56. Deus 257. Intellectualis 6. Praedestinatio 17. Ratio 16. Sacrificium 40. Superbia 28.

83 Voluntas dicta per essentiam, est in ratione dicta per essentiam, sed voluntas participative sumpta, est in ratione per participationem 3a q. 18, 2, c. | 1m | 3, d. 17, a. 1, q. 2, 3m. * Beatitudo 91, etc. Finis 81, 131. Imperare 8, etc. Intelligentia 2. Intentio 3. Justitia 66, 79, 81.

Voluptas. Aqua 5. Beatitudo 45, 117, 185. Corvus 2. Delectatio 77. Daemon 68. Dolor 8. Epicurus. Felicitas 2. Liberare 1. Libido. Luxuria 1. Mahumetus. Mel o. Princeps 24. Prodigalitas 3. Saraceni. Tabescere. Verbum 72. Vita 36.

1 VOMITUS potest sine culpa procurari, de consilio medicinae, in remedium languoris 2-2, q. 148, 6, 2m | q, 150, 2, 3m.

VOTUM

2 Multum comedere vel bibere propter vomitum, secundum consilium medicinae, non est peccatum, licet ebrietas non excusaretur a peccato 2-2, q. 150, 2, 3m. * Eucharistia 162, 196, 210.

3 Vomitus per ebrietatem vel voracitatem, est vitiosus, non autem si contingat infirmitatis causa 3a q. 83, 6, 7m.

Voracitas. Comessatio. Ebrietas 6. Vomitus 2, 3.

1 VOTUM dicitur a voluntate, quasi a primo movente rationem ad promittendum 2-2, q. 88, 1, 2m | 4, d. 32, 4, c. | d. 38, q. 1, a. 1, q. 1, c. * Baptismus 90, 91, 102, 133, 155, 179, 188, 213, etc.

2 Vovere est actus latriae, seu actus religionis, licet actus aliarum virtutum sint materia ejus 2-2, q. 88, 5, o. | 6, c. | 2m | q. 189, 2, c. | Cg. 3, co 138, cum meo | Quol. 3, 12, c. | 3m | Opus. 17, co 12 | Opus. 18, co 11.

3 Votum est promissio Deo facta 2-2, q. 88, 1, o. | 2, 4, c. | 5, c. | 1m | 7, 12, c. | q. 189, 3, c.

4 Votum est testificatio quaedam promissionis spontanea, quae debet fieri Deo, de iis quae Dei sunt 2-2, q. 88, 1, c. fi. | q. 189, 3, c. | 4, d. 38, q. 1, a. 1, q. 1, o. * Confirmatio 38.

5 Ad votum tria de necessitate requiruntur: scilicet deliberatio, propositum, et promissio, in qua promissione perficitur ratio voti. Sed quandoque superadditur pronuntiatio oris, et testimonium aliorum, ad quamdam confirmationem voti 2-2, q. 88, 1, o. | 4, d. 38, q. 1, a. 1, q. 1, c. * Contritio 1, 2, 3, 24. Cornelius o.

6 Votum fit soli Deo, licet sit de eo quod aliquando fit sanctis 2-2, q. 88, 5, 3m | 4, d. 38, q. 1, a. 1, q. 1, c. | 4m. * Eucharistia 272, 277. Fructus 17. Jephthe. Obligari 3. Passio 81. Propositum o.

7 Votum nihil habens necessitatis, per prius dicitur votum, quasi habens complere rationem voti; non autem votum habens aliquid necessitatis 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 1, c. * Sacramentum 105. Sanctificatio 17.

8 Sub voto non cadunt peccata, nec indifferentia, nec necessaria absolute, nec propter finem, nisi ut voluntaria. Sed votum debet semper fieri de meliori bono 2-2, q. 88, 2, o. | 10, c. | 4, d. 38, q. 1, a. 1, q. 2, o. | a. 4, q. 1, c. | 3m.

9 Expedit vovere, quia votum firmat voluntatem in bono. Nec tamen libertatem diminuit. Nec est periculosum de se, sed ex culpa mutantis voluntatem. Sed assimilat beatis 2-2, q. 88, 4, o. | Cg. 3, co 138 | Quol. 3, 11, 2m. * Apostoli 18. Aureola 22.

10 Homo est sic liber, quod potest aliqua vovere et facere, etiam contra praeceptum Papae 2-2, q. 88, 12, 2m | 4, d. 38, q. 1, a. 4, q. 1, c. * Jacob 5, 6. Jacobus 2. Maria 39. Praelatio 5. Sanctificatio 17.

11 Vovere numquam convenit Christo, quia Deus erat. Et habebat voluntatem firmatam, ut comprehensor 2-2, q. 88, 4, 3m.

12 Votum duplex, scilicet singulare, idest de iis ad quae non tenemur, et votum commune, idest de iis ad quae omnes tenentur. Et tale votum fit in baptismo 3, d. 38, q. 1, a. 2, q. 1, o.

13 Haec divisio, est divisio analogi, quia ratio voti prius et complete convenit voto singulari, sed incomplete voto communi 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 1, c. | 2m.

14 Votum singulare duplex, scilicet votum simplex, et votum solemne. Primum est promissio sola, secundum vero est promissio et datio 2-2, q. 189, 2, 1m | 5, c. | 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 2, o. | q. 3, c. | 1m | a. 3, q. 2, 3, o. | Quol. 3, 18, o. | Quol. 8, 10, o. | Quol. 10, 11, 1m.

15 Haec divisio, est divisio totius potestativi, quia ratio ejus est complete in voto solemni, sed est incomplete in voto simplici 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 2, c.

16 Votum solemnizatur dupliciter tantum: scilicet per susceptionem ordinis sacri, et per professionem certae regulae 2-2, q. 88, 7, o. | 9, c. | 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 3, o. | Quol. 3, 18, c. | Quol. 8, 10, c. fi.

17 Votum publicum dicitur dupliciter: scilicet publicum per se, idest habens aliquid annexum, quo venire debet in publicum: et publicum per accidens, idest quod quandoque fit publicum 4, d. 38, q. 1, a. 2, 1m | q. 3, 4m.

18 Votum simplex est fortius vinculum matrimonio, ratione ejus cui fit, scilicet Deo, et ad quod ligat, scilicet ad continentiam, sed e converso est quo ad modum, scilicet tradendo: quia per matrimonium trahitur actualiter vir in potestatem uxoris, non autem per votum simplex 4, d. 38, q. 1, a. 3, q. 2, 1m.

19 Votum simplex impedit matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum. Non tamen potest petere debitum sine dispensatione ecclesiae auctoritate apostolica. Votum vero solemne, facit utrumque 2-2, q. 88, 7, b. | q. 189, 8, 3m | 4, d. 30, q. 2, a. 1, q. 2, 1m | d. 33, q. 1, a. 3, q. 2, 3, o. | Quol. 3, 18, o. | Quol. 8, 10, o. | Quol. 10, 11, o. | Opus. 17, co 12. * Cibus 7. Haeresis 156, 157. Juramentum 16, 17.

20 Matrimonium et alia sacramenta, non dividuntur per simplex et solemne, quia sine solemnitate habent plene suum effectum virtute Dei. Non autem votum, quia efficaciam habet ex opere hominis 4, d. 38, q. 1, a. 2, q. 2, 4m

VOTUM

ZELUS

APPENDIX

monstruosorum animalium. Job 40, lect. 2, prin° | Isa. 23, fi. | c° 34, fi.

39 Daemon est caput omnium malorum, non influxu interiori, sed gubernatione exteriori, inquantum avertuntur a Deo 3a q. 8, 7, 8, o.

40 Daemon et antichristus, sunt tantum unum caput malorum, quia antichristus dicitur caput quia in eo erit plenissime malitia diaboli 3a q. 8, 8, 1m.

41 Daemones meruerunt beatitudinem, sed statim praebuerunt impedimentum ejus 1a q. 63, 5, 4m | 6, o.

42 Omnes daemones simul peccaverunt. Et tanto gravius, quanto superiores 1a q. 63, 8, 1m | 3m | 2-2, q. 24, 3, 3m | 2, d. 6, 1, 4m | 2, c.

43 In omnibus quae agunt daemones propria voluntate, peccant mortaliter 1a q. 64, 2, 5m | 1-2, q. 89, 4, o. | 2, d. 7, q. 1, 2, o. | Verit. q. 24, 11, c. | Ma. q. 7, 9. 3m.

44 In peccatis daemonum duae tantum causae concurrunt: scilicet inclinatio habitualis in peccatum et falsa aestimatio de particulari eligibili. Verit. q. 24, 10, c. fi.

45 Peccatum daemonis durat adhuc secundum appetitum, non autem aestimationem 1a q. 64, 2, 3m | Opus. 3, c° 179. * Avaritia 8.

46 Peccatum primum daemonum fuit, quia daemon voluit bonum simpliciter, non sequendo regulam divinam. Ma. q. 16, 2, o. | 3, c. fi.

47 Primum peccatum Adae, vel daemonum, non fuit blasphemia in Spiritum sanctum, licet potuerit esse 2-2, q. 163, 4, 3m | 2, 43, 6, o. Blasphemia 12.

48 Omnia peccata sunt in daemonibus secundum reatum, sed tantum spiritualia secundum affectum 1a q. 63, 2, o. * Aequalitas 17. Empyreum. Haeresis 34.

49 In daemonibus non fuit labor, nec taedium, nec accidiae peccatum 1a q. 63, 2, 2m | 2, d. 5, q. 1, 3, 3m. * Lucifer.

50 In daemonibus non sunt proprie nisi duo peccata, scilicet superbia et invidia 1a q. 63, 2, o. | Cg. 3, c° 109 | Jo. 7, lect. 6, prin°.

51 Immo in daemonibus est odium et peccatum in Spiritum sanctum et multae aliae deformitates peccatorum 2, d. 43, 6, 6m | Cg. 3, c° 109. Blasphemia 12. * Miles 8. Naturales 18. Odium 17. Omissio 14, 15, 16. Peccatum 85. Synderesis 9.

52 Daemones non afficiuntur peccato carnali, sed tentant ex invidia 1a q. 63, 2, 1m | 2m | Cg. 3, c° 109, fi. | Job 40, lect. 2, me°.

53 Daemon tentavit primos parentes, ex invidia 1a q. 63, 2, o. | 1, d. 21, q. 2, 1, 1m.

54 Daemon non potuisset tentare hominem in statu innocentiae, suggestione interiori, quia per hanc immutatur phantasia 2-2, q. 165, 2, 2m.

55 Daemon tentans primos parentes promiserat Adae quod sciret bonum et malum, sed non solvit promissum 2-2, q. 163, 2, o. | Isa. 7, lect. 2 | 2a Cor. 11, lect. fi.

56 Daemon tentans primos parentes, non potuit sumere formam quam voluit, sed tantum serpentis 2-2, q. 165, 2, 3m | 2, d. 21, q. 2, 1, c. | 3m | Verit. q. 18, 6, 4m | Job 40.

57 Tentare ad nocendum, est proprium daemonum. Sed mundus et caro tentant instrumentaliter. Deus autem tentat, faciendo sciri virtutem tentati 1a q. 114, 2, o. | 2-2, q. 97, 2, c. | 2, d. 21, q. 1, 1, o. | Opus. 7, c° 7 | Psal. 25, prin° | 1a Thess. 3, me° | Hebr. 4, fi. | c° 11, lect. 4, fi.

58 Impugnatio daemonum, est ex malitia eorum, scilicet ex superbia et invidia; sed ordinatio ejus est a Deo 1a q. 64, 4, c. | q. 114, 1, o.

59 Daemones dupliciter impugnant homines, scilicet instigando ad peccatum et puniendo. Secundo modo mittuntur a Deo, non autem primo modo 1a q. 114, 1, 1m. * Aqua 19, etc. Baptismus 77, 78. Damnatio 5, 6, 16, 55. Eucharistia 273, etc.

60 Tentatio daemonum non semper est peccatum, quia vitari non potest, sicut vitari potest tentatio carnis. Ideo tentatio carnis sine peccato esse non potest, ut patet per Glossam 1-2, q. 80, 3, 3m | 3a q. 41, 1, 3m | 2, d. 21, q. 1, 2, o. | 4, d. 49, q. 5, a. 3, q. 1, 2m | Ma. q. 7, 6, 8m | q. 11, 1, 2m | Quol. 4, 21, o. | Hebr. 4, fi. * Excaecatio. Haeresis 49. Homo 37.

61 Immo tentatio carnis, sive primus motus ejus, non semper est peccatum 2, d. 24, q. 3, 2, o. | d. 41, q. 2, 1, 5m | 3, d. 39, q. 2, 1, 4m | Quol. 4, 21, o. * Honor 36. Idolatria 1, 4, 9.

62 Daemones maxime gaudent de peccato luxuriae, propter difficultatem evadendi 1-2, q. 73, 5, 2m | Job 40, lect. 2, me°.

63 Omnia peccata sunt ex suggestione daemonum indirecte, non autem directe 1a q. 63, 2, c. | q. 114, 3, o. | 1-2, q. 80, 4, o. | 3a q. 8, 7, 2m | Ma. q. 3, 5, o. * Lucia. Lupus. Maria 62. Mulier 6, 7. Peccatum 41, 42, 43, 99, 130, 205.

64 Daemones non sunt causa peccatorum nostrorum, nisi indirecte, scilicet persuadendo, vel proponendo aliquod appetibile 1-2, q. 75, 3, o. | q. 80, 1, o. | 3a q. 8, 7, o. | Ma. q. 3, 3, 4, o. | Quol. 3, 8, c.

65 Daemon potest impedire usum rationis, si permittatur. Ideo potest sufficienter impellere in actum peccati, non autem in peccatum 1-2, q. 80, 3, o. | Ma. q. 3, 3, 9m | 4, c. | q. 16, 11, 10m | 12, 10m. Daemon 104. Lucia. * Praedicare 11. Primi 1.

66 Daemones inducunt ad peccatum, interius operando, scilicet in phantasiam et in appetitum sensitivum tantum 1-2, q. 80, 2, o. | Ma. q. 3, 4, o. | q. 16, 11, o. | Quol. 3, 8, c.

67 Daemon non statim tentat hominem spiritualem de gravibus peccatis 3a q. 41, 4, c. * Tentare 8, 14, etc.

68 Daemones victoriam habent in tribus generibus hominum, scilicet superbis, voluptuosis et deditis curis saeculi, vel instabilibus. Job 40, lect. 2, fi.

69 Daemones victi, non cessant a tentatione aliorum nec ejusdem semper, sed ad tempus 1a q. 114, 5, o. | 2, d. 6, 5, o.

70 Remedium semper est paratum hominibus contra daemones ex passione Christi et tempore antichristi 3a q. 49, 2, 2m | 3m.

71 Homo contra daemones habet triplex remedium: scilicet liberum arbitrium, angelos et Deum 2, d. 11, L. 1.

72 Daemones fingunt se esse animas defunctorum, ut inducant in errorem. Vel etiam divina dispensatione apparent animae defunctorum. Nam secundum Augustinum, non est absurdum, credere aliqua dispensatione permissum fuisse, ut non dominante arte magica vel potentia, sed dispensatione occulta quae Phytonissam et Saulem latebat, se ostenderet spiritus justi aspectibus regis, divina eum sententia percussurus. Vel non vere spiritus Samuelis a requie sua excitatus est, sed aliquod phantasma et illusio imaginaria, diaboli machinationibus facta, quam Scriptura Samuelem appellat, sicut solent imagines, rerum suarum nominibus appellari 1a q. 89, 8, 2m | q. 117, 4, 2m 2-2, q. 95, 4, 2m | e. 174, 5, 4m | Ma. q. 16, 1, c. * Abstractio 13. Adorare 5, etc. Adoratio 27, 30. Angelus 457. Apparere 11. Ars 23.

73 Daemones possunt aliquibus corporibus alligari, per nigromantiam, potestate daemonum superiorum. Cg. 4, c° 90 | Anima. 21, c. fi. | Quol. 2, 13, c. fi. | Quol. 3, 23, c. fi. | Opus. 3, c° 154. * Artificiale 7. Balaam. Diana.

74 Quae fiunt per artem daemonis praeter viam naturae, non sunt diuturna 3, d. 21, q. 2, a. 1. q. 2, 4m.

75 Non licet habere familiaritatem cum daemone, nec requirere veritatem ab eo ad cognitionem occultorum, quia est apostasia a fide, secundum Augustinum 2-2, q. 90, 2, 3, o. | q. 95, o. | q. 96, o. | 2, d. 7, q. 3, 2, o. | 4, d. 34, 3, 3m | Ma. q. 7, 9, 4m | Job 4, fi. | c° 40, fi. | Isa. 3, lect. 4, fi. Divinatio 7, etc. 15, c. * Fascinatio. Fides 71, 72.

76 Daemon veritatem dicit, ut decipiat 1a q. 64, 2, 5m. * Gentilis 3. Gigas. Homo 37. Incantatio. Jacobus 3.

77 Daemones faciunt aliquas levitates, ut sint familiares hominibus, quos conantur decipere 1a q. 89, 4, 3m | 1-2, q. 89, 4, 3m | Ma. q. 7, 9, 4m. * Leviathan. Loqui 6, 7. Ludificatio. Luxuria 19. Magi 7, etc.

78 Quaerere aliquid a daemone sponte occurrente licet, propter utilitatem aliorum, maxime quando virtute divina compelli potest ad dicendum vera, sicut Christus fecit. Nam, ut Beda dicit, non velut inscius Dominus inquirit, sed ut confessa peste quam tolerabat virtus curentis gratius emicaret. Et sicut Jacobus, et Simon et Judas fecerunt. Non autem licet daemonem invocare ad cognitionem occultorum, inquirendo ab ipso 2-2, q. 90, 3, b. | q. 95, 4, 1m | 3m | q. 96, 2, 3m fi. * Miraculum 13.

79 Invocantes daemonem, peccant mortaliter et sunt apostatae a fide, secundum Augustinum, propter pactum initum cum daemone, tacite vel expresse, vel verbotenus si invocatio intersit, vel facto aliquo etiam si sacrificia desint 2-2, q. 96, 2, 3m fi. | 2, d. 7, q. 3, 2, o. | Isa. 3, lect. 4, fi. * Missio 28. Ovis 2. Paulus 19. Pax 11.

80 Daemones invocati per mendacia et vana veniunt, ut faciant ea credi. Poa q. 6, 10, c. fi. | 8m. * Resistere 6.

81 Daemones alliciuntur diversis generibus herbarum, animalium, carminum et rituum, ut signis; non autem ut rebus 1a q. 115, 5, 3m | 2-2, q. 55, 2, 2m | q. 96, 2, o. | Poa q. 6, 10, c. | 6m. * Reverentia 11. Scientia 84. Societas 4.

82 Daemones vocati sub certa constellatione, veniunt licet non subsint caelis, nec alicui virtuti corporali, ut ducant in errorem, vel quia coguntur a superioribus daemonibus 1a q. 115, 5, o. | 2, d. 7, q. 3, 1, 4m | 2, 3m | Poa q. 6, 3, c. | 10, o. * Sors 5. Superstitio 4, etc.

83 Daemones vocati sub certa constellatione, veniunt, quia sciunt illius virtutem juvare ad effectum requisitum 1a q. 115, 5, 2m | 2, d. 7, q. 3, 1, 4m.

84 Daemones plus vexant lunaticos in augmento lunae, ut eam infament, et quia tunc cerebrum est sic dispositum per lunam 1a q. 115, 5, 1m | Poa q. 6, 10, 7m.

85 Daemones ad invocationem virtutis divinae veniunt, ne omnino credantur exclusi a divina justitia. Poa q. 6, 10, 5m.

86 Daemones maxime anhelant ad hoc, ut eis exhibeatur cultus divinus 2-2, q. 85, 2, 3m | 1a Cor. 12, lect. 1, prin°.

87 Deus comminatur captivitatem et dispersionem iis qui attendunt, qui hoc ad cultum daemonum faciebant 4, d. 21, q. 3, a. 1, q. 1, 1m.

88 Deus non est in daemone, nec in peccatore simpliciter, sed ut est creatura, vel addendo, per essentiam, praesentiam et potentiam 1ª q. 8, 1, 4m | 1, d. 37, q. 1, 5m.

89 Daemones vocati a virginibus veniunt, ut ducant homines in opinionem suae divinitatis, quasi munditiam ament. Poª q. 6, 10, 4m.

90 Daemones possunt cogi dupliciter: scilicet virtute superiori, idest a Deo et ab angelis, et hominibus sanctis; et illectione. Poª q. 6, 10, c.

91 Potestas daemonis non est major potestate hominis, quo ad actus liberi arbitrii, nec quaelibet potestas major homine potest movere voluntatem hominis, sed solus Deus sufficienter 1ª q. 105, 4, o. | 1-2, q. 80, 3, 1m | 2, e. 21, q. 1, 2, 1m. * Adjurare 5, etc.

92 Daemon accipit potestatem in homine, et in omni quod venit in usum ejus, propter peccatum ejus 4, d. 6, q. 3, a. 3, q. 1, c. | d. 34, 3, 1m | 3m | d. 47, q. 1, a. 2, q. 4, c. * Angelus 577, 488. Anima 158, 160. Antichristus 1, 2. Apparere 11. Apprehensio 5. Artificiale 7.

93 Daemon habet potestatem aliquam in homine, ex hoc quod subditur peccato originali, vel actuali 3ª q. 71, 2, c. | 1m. * Damnatio 5, 6, 16, etc. 55.

94 Daemones non habent tantam potestatem nocendi corporaliter et spiritualiter in pueris baptizatis, quantam in non baptizatis 4, d. 4, q. 3, a. 1, q. 2, c. Energumenus. * Debitum 26. Excommunicatio 7. Exorcismus 7, 8, 11, 12, 14. Phantasia 6.

95 Nullus ante passionem Christi potuit evadere manus daemonum, quin descenderet ad infernum 3ª q. 49, 2, 2m | 5, 1m | q. 52, 5, 2m | 6, 2m. * Gentilis 3. Gigas. Haeresis 49. Homo 37. Honor 36. Incubus. Magi 7, etc. Maleficium o. Mediator 1.

96 Daemon inhabitat hominem peccantem mortaliter, non secundum essentiam intra mentem, sed per effectum suae malitiae. Cg. 4, cº 18, fi. | Quol. 3, 8, o. | Jo. 13, lect. 4, fi. * Miraculum 41, 43, etc. Missio 23. Nocere 9. Passio 110, 125.

97 Daemon etiam nunc potest Deo permittente homines tentare quantum ad animam et vexare quantum ad corpus 3ª q. 49, 2, 2m.

98 Idem daemon potest recipere semen viri et transfundere in mulierem et generabitur homo qui erit filius viri, et non daemonis, sicut et aliarum rerum semen assumptum, secundum Augustinum 1ª q. 51, 3, 6m | 2, d. 8, a. 4, q. 2, c. | Poª q. 6, 8, c. fi. | 8, 5m | 6m | 7m | Job 40, lect. 2, meº. Incubus. Gigantes. * Peccatum 134, 205. Potestas 17, 19. Proximus 1. Punitio 4. Purgatorium 5.

99 Daemones non permittuntur facere omnia quae possunt naturaliter nec datur eis potestas faciendi aliquid supernaturaliter 3ª q. 29, 1, 3m | q. 75, 4, c. | 3m | 2, d. 21, q. 2, 1, c. | Poª q. 6, 5, c. | Ma. q. 16, 9, o. | 11, 10m | Job lect. 2, fi. | lect. 3, fi. * Resistere 6.

100 Immo uxor Lot secundum aliquos, mutata est in statuam salis, mediantibus daemonibus. Ma. q. 16, 9, 3m.

101 Etsi daemones animam alicujus sancti evocare non possunt, neque agere ad agendum aliud, potest tamen hoc fieri divina virtute, ut dum daemon consulitur, ipse Deus per suum nuntium veritatem enuntiet, sicut per Eliam respondit 2-2, q. 172, 6, 1m | q. 174, 5, 4m.

102 Si uxor Lot mutata est in statuam salis mediantibus daemonibus, hoc tamen fuit virtute Dei. Ma. q. 16, 9, 3m | 1ª Thess. 4, lect. 2. * Servitus 14. Superstitio 4, etc.

103 Daemones non possunt transformare homines in bestias, etiam quo ad figuram, secundum rei veritatem, nisi per phantasticam apparentiam. Ma. q. 16, 9, 2m | 3m.

104 Daemones frequenter apparent in figuris bestiarum, quae designent conditiones eorum, ex providentia et permissione Dei, sicut in figura serpentis, cum esset in daemone decipiendi cupiditas secundum Augustinum 2-2, q. 165, 2, 3m | Job 41, lect. 1, prinº | Isa. 13, fi. | cº 34, fi.

105 Potestas duplex daemonis: scilicet quae sufficienter impellit in actum peccati, sed non in peccatum, et qua trahit ad supplicium 1 2, q. 80, 3, o. | Ma. q. 3, 4, c. | q. 16, 11, 10m | 12, 10 | Opus. 60, cº 28. Daemon 65.

106 Circa potestatem daemonis, quam in homines exercebat, tria possunt considerari: scilicet primum ex parte hominis, aliud ex parte Dei, tertium ex parte daemonis. Opus. 60, cº 18.

107 Daemones non possunt producere effectus qui non sunt in potestate alicujus virtutis naturalis activae, ut suscitare mortuos et hujusmodi, nisi in praestigio 1ª q. 91, 2, 1m | 3m | q. 114, 4, c. | 2m.

108 Daemones possunt vere naturales effectus producere, sed mediantibus agentibus naturalibus 1ª q. 114, 4, c. | 2m | q. 115, 5, 1m | q. 117, 3, c. | 2, d. 7, q. 3, 1, o. | d. 8, art. 4, q. 2, c. | Cg. 3, cº 103 | Poª q. 6, 5, o. | Ma. q. 16, 9, o. | 1ª Tim. 4, lect. 1, fi.

109 Omnia quae visibiliter fiunt in hoc mundo, possunt fieri per daemones, non quidem per solam virtutem propriam, sed mediantibus activis naturalibus. Ma. q. 16, 9, 1m.

110 Daemones nullam formam possunt influere in materiam nisi mediante agente naturali, sed solus Deus 1ª q. 91, 2, c. | q. 105, 1, 1m | q. 114, 4, c. | 2m | 2, d. 7, q. 3, 1, c. | d. 8, 2. c. | Cg. 3, cº 103 | Poª q. 6, 3, o. | 5, c. | Ma. q. 16, 9, o.

111 Daemon potest dupliciter facere aliquid apparere aliud quam sit: scilicet immutando alicujus phantasiam interius et alios corporeos sensus, vel exterius aliquod corpus formando 1ª q. 114, 4, 2m | 2, d. 8, 5, 4m | 6m | Poª q. 6, 5, o. fi. | Ma. q. 16, 9, 2m | 3m | 11, o. | Gal. 3, lect. 1, prinº | cº 34, fi.

112 Daemonum monstra in desertis plurimum apparent. Job 14, lect. 2, prinº | cº 40 | Isa. 13, fi.

113 Motus localis quem causant daemones in corporibus, non reducitur in motum caelestem 2, d. 7, q. 3, 1, 3m | Ma. q. 16, 1, 6m.

114 Pluvia et venti et quaecumque solo motu locali fiunt, possunt causari a daemonibus 1-2, q. 80, 2, c. | Ma. q. 16, 9, 1m Job lect. 3, fi.

115 Daemones non possunt movere caelum. Cg. 3, cº 103, prinº | Ma. q. 16, 9, 7m | 10, c. | 4m.

116 Daemones non possunt movere totam terram. Ma. q. 16, 9, 8m.

117 Christus sufficienter probavit quadrupliciter quod expelleret daemones per virtutem Dei et non per virtutem daemonum: Primo per hoc quod Satanas contra seipsum non dividitur. Secundo exemplo aliorum qui daemonia ejiciebant per spiritum Dei. Tertio quia daemonium expellere non posset, nisi ipsum vicisset virtute divina. Quarto quia nulla convenientia in operibus nec in effectu erat sibi et Satanae, cum Satanas despergeret quos Christus colligebat 3ª q. 43, 2, 3m.

118 Christus permisit daemones intrare porcos et affligere illum quem liberavit, triplici ratione: scilicet ut instruat magnitudinem nocumenti daemonum qui hominibus insidiantur: ut omnes discerent, quod nec adversus porcos audent aliquid facere, nisi ipse concesserit: et ut ostenderet quam graviora in illos homines operati essent quam in illos porcos, nisi essent divina providentia adjuti 3ª q. 44, 1, 4m.

119 Daemones superiores expellunt inferiores corporaliter, non autem a dominio animae. Sed Christus utroque modo expellit utrosque 3ª q. 43, 2, 3m. * Angelus 17, etc. 252, 280, etc. 474, etc. 586, 588. Anima 158, 160. Aqua 19, 20, 22. Assistere 3, 4, 5. Eucharistia 273.

120 Hominibus datur potestas expellendi daemones, quo ad nocumentum corporis, non autem animae, scilicet peccatum et servitutem 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 1, 3m. * Exorcismus 8, 9, 10, 11. Exhuffiatio. Fides 71, 72. Haeresis 49, 50, 52, 124, etc. Jacobus 3.

121 Daemones dicuntur ligari, quando impediuntur agere quae naturaliter possunt, et solvi quando permittuntur. Poª q. 6, 5, c. * Infernus 1, 2, 3.

122 Locus daemonum triplex: scilicet aer, terra et infernus 2, d. 6, 3, o. Infernus 2. * Maledicere 5. Miraculum 36, 56. Paulus 19.

123 Locus duplex debetur daemonibus: scilicet aer caliginosus, causa exercitandi homines usque ad diem judicii, et infernus, ratione poenae 1ª q. 64, 4, o. | 4, d. 45, q. 1, 3, c. | 4m | d. 47, q. 1, a. 3, q. 4, 2m. * Potestas 17, 19. Purgatorium 5. Satan.

124 Daemones ubicumque sint, habent semper secum infernum, nec diminuitur poena eorum ex recessu 1ª q. 64, 4, 3m | 2, d. 6, 3, 6m | 4, d. 44, q. 3, a. 3, q. 3, 8m | d. 45, q. 1, a. 1, q. 3, 3m | Anima. 21, 16m | Opus. 3, cº 184, fi. * Stridor.

125 Poena daemonum in nullo mitigatur per potestatem puniendi alios 1ª q. 109, 2, 3m | 2, d. 6, 3, 4m | 4, 4m | 4, d. 47, q. 1, a. 2, q. 4, o.

126 Poena accidentalis daemonum crescit usque ad diem judicii tantum, non autem poena essentialis 2, d. 7, q. 1, 2, 5m | 4, d. 49, L. prinº | d. 50, q. 2, art. 1, q. 6, o. * Christus 218.

127 Immo poena daemonum et aliorum damnatorum, secundum Origenem terminabitur 1ª q. 64, 2, c. Haeresis 54, 55, 127. Nocere 9.

Daemoniaci nesciunt quid loquantur, quando daemon loquitur in eis, sicut nec serpens quo diabolus tentavit Evam, nec asina qua angelus loquutus est ad Balaam 2-2, q. 165, 2, 4m. * Daemon 84, 118, etc. Eucharistia 211. Haeresis 108. Homo 37. Phyton 4.

1 DEFINITIO dicitur terminus, quia rem totaliter includit, nihil rei est extra cui non conveniat, nec aliquid est intra cui conveniat. Meta. 5, lect. prinº 19, b. | Periher. lect. 4, prinº. Finis 19. * Causa 53, 56, 57, 82. Demonstratio 12. Esse 76.

2 Definitio quid rei est quando res concipitur per aliquam formam in ipsa re respondens ei per omnia. Cg. 3, cº 49 | Verit. q. 2, 1, c. fi. | q. 3, 2, 4m | Poª q. 7, 5, c. fi. * Forma 11. Habere 3. Interpretatio 3. Ratio 4, 12, 55, 145. Veritas 2, 23.

3 Definitio quid nominis, importat quasi expositionem significationis nominis, non tamen semper indicat essentiam, quia definita non semper habent eam 2, d. 32, 2, 1m.

4 Definitio includit principia speciei, non autem individui 1ª q. 29, 2, 3m.

5 Quaelibet bona definitio ducit in cognitionem propriorum accidentium. Anima. lect. 1, fi. | Lect. 9, meº | Lect. 11, fi.

6 Definitio non potest esse falsa, nisi per accidens, scilicet ratione duplicis compositionis 1ª q. 17, 3, c. | q. 58, 5, c. | q. 85, 6, c. | 1, d. 16, q. 5, 1, 7m | Cg. 1, cº 59, 2m | Verit. q. 1, 3, 12, c. | Meta. 5, lect. fi. | Libº 6, lect. 4, fi. | Libº 9, lect. fi. meº | Anima. 3, lect. 11, fi.

7 Definitio logici, dicitur formalis, quia considerat genus secun-

dum suum solum formale, sed physicus et metaphysicus considerat secundum totum. Trin. 14, o. | Anima. lect. 2, meo.

8 Doctores et philosophi negligunt modum definitionis, et tangentes principia praetermittunt formam syllogismi, ponentes ea ex quibus syllogismus formari potest 2-2, q. 4, 1, c. | 3, d. 23, q. 2, 1, c. | d. 12, q. 1, a. 1, q. 1, 3m | Verit. q. 14, 2, c.

9 Definitio duplex: scilicet quid rei, et quid nominis 2, d. 32, 2, 1m | Verit. q. 2, 1, c. fi. | 9m | q. 3, 2, 4m. * Baptismus 34, etc. 86, 156.

10 Definitio triplex: scilicet materialis, idest per materiam, vel per causam inferiorem: formalis, idest per formam, vel per causam superiorem: et tota demonstratio, sola positione differens 1, d. 1, L. meo | 2, d. 9, 1, 1m | 4, d. 3, a. 1, q. 1, c. | Phy. 2, fi. | Libo 3, lect. 4, prino | Anima. 2, lect. 1, prino | Lect. 3, prino. | Poster. lect. 16, meo | Libo 2, lect. 7, prino | Lect. 8, prino | fi. * Bonitas 61, 241, 242. Charitas 51.

11 Cum demonstratur causa per effectum, necesse est uti effectu, loco definitionis causae 1a q. 1, 7, 1m | q. 2, 2, 2m.

12 Oppositum videtur dicere. Trin. 25, c. * Contritio 1, etc. Melius 2.

13 Definitio triplex: scilicet cum materia tantum, cum materia et forma, et cum forma tantum. Prima est naturalis, sed plus secunda, non autem tertia, sed est logicalis. Meta. 6, lect. 1, meo | Libo 8, lect. 2, fi. | Anima. lect. 2, fi. Metaphysica 2.

14 Unius rei est tantum una definitio perfectissima, scilicet per diversas causas, vel proprietates 1-2, q. 55, 4, c. | 1, d. 1, L. meo | 2, d. 27, 2, 9m | 3, d. 23, q. 2, 1, 8m | 14, q. 1, a. 1, q. 6, 6m | d. 15, q. 1, a. 1, q. 3, 5m | d. 17, q. 3, a. 2, q. 1, 4m | Phy. 2, lect. 16, meo.

15 Definitio est una per se, quia differentia advenit generi per se, ut forma materiae. Meta. 7, lect. 12, o. | Poster. 2, lect. 5, fi. | Periher. lect. 8, meo.

16 Definitio per causam finalem, est formalior aliis 2, d. 9 | 1, 4m. Verit. q. 14, 5, c. | Poster. 2, lect. 8, prino. * Addere 12, 15.

17 Oppositum videtur dicere, quia definitio finem et causam agentem, cum sint quaedam extrinseca, non comprehendit. Meta. 7, lect. 17, meo. * Analogia 20, 21. Animal 2, 6. Baptismus 34, etc. 86, 156.

18 In omnibus quae sunt propter finem, definitio per causam finalem est ratio definitionis per causam materialem, et probans eam 2, d. 9, 1, 1m | Poster. lect. 4, prino | lect. 16, meo. * Aequalitas 2, 3, 6, 19, 20. Benedictus 5. Bonitas 71, 241, 242. Causa 53, 56, 67, 82. Desiderium 13, 14. Dici 2. Differentia 9, 11. Difficile 8. Dimensio 4. Distinctio 17, etc. Divisio 1, 3, 4, 9. Duellum. Elementum 29.

19 Instrumentum definitur per finem suum, scilicet pêr usum ejus. Phy. 2, fi. | Periher. lect. 7, prino. * Aestimativa 3, 4. Esse 76, 77. Exclusio 5.

20 Ea quae ponuntur in definitione in recto, non sunt partes definitionis, idest rei per definitionem significatae, sicut nec definiti 1, d. 25, 1, 2m prino | Meta. 7, lect. 9, fi. * Finis 6, 15, 18. 19, 98, 108. Haeresis 3. Habitus 15.

21 Unumquodque definitur et denominatur, secundum illud quod convenit ei primo et per se, non autem per illud quod convenit ei per aliud 3a q. 60, 4, 1m.

22 Materia communis ponitur in definitione speciei, non autem materia individualis 1a q. 29, 2, 3m | q. 75, 4, c. | q. 85, 1, 2m | Quol. 2, 4, c. | 1m | Opus. 30 | Meta. 7, lect. 9, meo c. | Phy. 2, lect. 5, meo b. | Lect. 13, fi. | Lib. 11, lect. 7, meo. * Homo 3, 6, 8. Interpretatio 3. Per se 2, 8.

23 Omnia animalia definiuntur cum materia et motu, et qualitatibus sensibilibus. Meta. 6, lect. 1, meo | libo 7, lect. 9.

24 Definitio naturalium significat formam et materiam 1a q. 29, 2, 3m | q. 75, 4, c. | q. 85, 1, 2m | Quol. 24, c. | Opus. 30 | Meta. 7, lect. 9, meo | Libo 8, lect. 3, prino. * Persona 10, etc. Prudentia 71. Punctus 1.

25 Formae definiuntur ex additione materiae, et accidentia ex additione subjecti, sine quibus neutrum habet esse perfectum. Opus. 30, lect. 10 | Meta. 7, lect. 4, meo | Lect. 9, fi. | Anima. 2, lect. 1, meo. * Scientia 110. Theologia 23. Totum 5. Virtus 24, etc. 37, 92.

26 Definitio dicitur dari per additamenta, quando datur per aliquid quod est extra essentiam definiti. Quol. 9, 5, 1m.

27 Principale in definitione, oportet esse ex parte formae, licet ibi sint aliquae partes materiales in obliquo. Meta. 5, lect. 2, prino.

28 Esse non potest poni in definitione alicujus generis nec speciei. Quol. 9, 2, 3, c. | Quol. 9, 5, 2m | Meta. 8, fi.

29 Immo unumquodque definitur, secundum quod habet esse 2, d. 35, 2, 1m. * Unitas 1, etc. 27, 34, 36.

30 In definitione ponitur aliquid dupliciter: scilicet explicite, idest in actu, et implicite sive in potentia. Poa q. 8, 4, 3m | Anima. 1, 5, 10m.

31 Nomina intentionum quandoque ponuntur in definitione rerum quando nomina non sunt imposita rebus, ut in definitione personae 1a q. 29, 1, 3m | 1, d. 25, 1, 8m | Poa q. 9, 2, 5m.

32 In definitione formarum aliquando ponitur subjectum ut informe, sicut cum dicitur, motus est actus existentis in potentia, et aliquando formatum sicut cum dicitur, motus est actus mobilis, vel lumen est actus lucidi. Et hoc modo dicitur anima actus corporis organici physici, quia anima facit ipsum esse corpus organicum, sicut lumen facit aliquid esse lucidum. Anima. 1, 15m | Anima. 2, lect. 1.

33 In definitione accidentis, non debet poni nisi per se subjectum ejus 2, d. 27, 2, 3. Accidens 5, etc. 24, 25. Infra.

34 Proprium est accidentis, definiri per additamenta: ideo habet essentiam incompletam 2, d. 35, 2, 1m | Quol. 2, 4, c. | Quol. 9, 5, 1m | Opus. 30, lect. 8 | Lect. 10. Meta. 7, lect. 4, o. | Poster. lect. 2, prino. * Accidentia 5, etc. 24, 25. Actus 98. Bestialitas 1. Campsoria 1, 2. Character 5. Confessio 13, etc. Contingens 3. Continuum 1. Contrarium 18, 25. Contritio 1. Corporeitas 2. Corruptio 14.

35 Accidens aliter definitur quam substantia: scilicet per subjectum, quod est extra essentiam ejus 2, d. 35, 2, 1m | Poa q. 8, 4, 5m. * Creatio 3, etc. 8, etc. Debilitatio. Derisio 2. Deus 52. Dos 1, 10. Ens 1, 20, 22. Error 5. Esse 65, etc. 84, etc. Essentia 1.

36 Negationes et privationes habent modum definitionis incompletissimum, quasi expositionem significationis nominis. Non tamen indicant essentiam, quia non habent 2, d. 35, 2, 1m. * Aeternitas 1, etc. Fides 1, etc. Fieri 18. Filiatio 17. Finis 26, 39, etc. Forma 11, 117. Fortitudo 3. Fructus 1, 7. Fruitio 6. Fundamentum 1. Generatio 71. Genus 4, 43. Gratia 52. Habitus 9, 10, 15, 59.

37 Corpus organicum non potest definiri nisi per animam, nec aliqua pars animalis nisi per operationem ejus, et per animam. Meta. 7, lect. 10, prino. * Haeresis 4. Homo 6. Idea 1, etc. Ignorantia 7. Imaginativa 1. Imago 4, etc. Imitatio. In 27.

38 Sola species definitur. Opus. 3, co 26 | Meta. 5, lect. 4, fi. | Lect. 8, fi. | Libo 7, lect. 3, fi. | Lect. 1, prino. * Incommunicabilitas. Individuum 1, etc. 28, 31. Indivisibile 2. Infidelitas 2. Infinitum 13. Infirmitas 3. Ingenium 4. Ingratitudo 5.

39 Singulare non definitur 1a q. 29, 1, 1m | Meta. 7, lect. 10, meo. | Lect. 11, prino | fi. | Lect. 15, o. | Hypostasis 3. Instrumentum 4. Intellectus 32, 57, 61, 134, etc. 200. Intentio Ira. 36, 64, 65, 66. Judicium 28. Jus 2.

40 Nomen pertinens ad communem rationem singularitatis, definiri potest, ut persona et hujusmodi 1a q. 29, 1, 1m | Poa q. 9, 2, 1m.

41 Nihil perfecte definitur, nisi substantia 2, d. 35, 2, 1m | Meta. 7, lect. 3, 4, o. | Anima. 2, lect. 1, prino. | Poster. 2, lect. 2, meo | Lect. 6, fi. * Justitia 17, 18, 51, etc. 80. Latria 3, 6. Lex 4, 91, 156, 160. Libertas 2. Liberum 11. Locus 4. Lumen 3, 4.

42 Ens per accidens non definitur nisi secundum quid. Verit. q. 16, 1, 8m | Meta. 7, lect. 3, o. * Lux 25. Magnanimitas 24. Maledicere 1, 2. Malum 6, 19, 57. Martyrium 4. Materia 10, 16, 32, 34. Matrimonium 1, etc. 71. Medium 17. Melius 2.

43 Unumquodque definiri potest logice loquendo, per causas intrinsecas et extrinsecas rei; sed Metaphysice loquendo per intrinsecas tantum. Meta. 7, lect. 13, meo | Lect. 17, meo. * Mendacium 7. Mensura 14. Meritum 9, etc. Metaphysica 2, etc.

44 Definitio et scientia sunt tantum entium, non secundum modum rei, sed secundum modum intellectus 1a q. 44, 3, 3m. * Metaphora 1, 2. Miraculum 5, 44, 45. Misericordia 2, 9, 16. Missio 1, etc. Motus 1, etc. 16, 32, etc. Mutum 1, 2, 3, etc. Natura 11, 37. Naturale 19.

45 Definitio et definitum, sunt idem re, et differunt ratione 1, d. 25, 1, 2m | d. 25, 1, 2m. * Necessitas 9, 30. Nocere 3, 2, 4. Nomen 1, etc. 19, 23, etc. Non ens 2. Notio 1, 4, 7. Notum 1. Numerus 23, 25. Obedientia 7, 13, 29, 42. Objectum 9, etc. Observantia 3.

46 Definitio et definitum, secundum rem significatam per utrumque, sunt idem, non autem quo ad suas intentiones 1, d. 25, 1, 2m. * Odium 8. Omissio 1, 6, 9. Opinio 5. Oppositio 1, 19. Oratio 16. Ordo 1, 34. Pars 7, 8, 42, 46, 50. Participare 1, 3, 4.

47 Partes materiales sunt priores definito, quia materia est pars essentiae rei 3, d. 2, q. 2, a. 1, q. 3, c. | Meta. 7, lect. 9, meo.

48 Immo principia materialia, in quae resolvitur definitio et definitum, sicut compositum per ea sunt posteriora definito. Phy. 2, lect. 5, fi. * Particulare. Passio 3, 8, etc. Pater 5. Patientia 8. Pax 3, 5, 7. Peccatum 1, etc. 52, etc. Poena 17, etc. Poenitentia 1, etc. Perfectio 33, 47. Per se 8. Persona 7, 8, 10, 11. Pollutio 3. Potentia 3, 6.

49 Unum et idem respectu diversorum est materiale et formale, sicut partes definitionis respectu definiti se habent ut formale, sed respectu definitionis ut materiale, et una pars respectu alterius, sicut genus respectu differentiae. Phy. 2, lect. 5, fi. * Praeceptum 1, etc. 57, 85, 110. Praedestinatio 1, etc. 19, 36. Praedicamentum 6. Praedicari 1, etc. 12, 41. Primitiae 2. Quantitas 5, 6. Sacramentum 1, etc. Satisfactio 2. Substantia 9, etc. Theologia 23. Totum 1. Veritas 1, etc. 23. Virtus 24, etc. Vitiositas.

50 Partes rei vel definitionis, sunt prius notae quam totum vel definitum. Sed ut partes, est e converso 1ª q. 85, 2, 2m | 3m | Phy. lect. 1, fi. * Unitas 1, etc. 27, 34, 36. Usura 5, etc. 19, etc. 32, 37, 38, 42, 45, 47, 58, 62, 88, 90, 92, 93, 98, 100, 125, 144, 146, 147. Usus 1, etc. 17, 18. Uti 2, etc.

51 Partes speciei sunt de definitione totius, quod etiam est de definitione partium materiae. Trin. 9, c. | Meta. 5, lect. 19, fi. | Libº 7, lect. 11, prinº | Phy. 2, lect. 5, fi. | Cae. prinº. * Forma 40.

Fari. Fatum 2. Prophetia 8, 9.

Foeditas. Foetor. Putredo. Turpitudo o. Uxor 20.

Foedus. Christus datus est in foedus quadruplex: scilicet in foedus conservandae salutis, explendae promissionis, divinae dilectionis, et cessaturae legis. Isa. 42, fi. Circumcisio 11. Fallere. Pactum o. Peccatum o. 424.

Ebenus. Ignis 10.

Ebion. Haeresis 87, 88.

Eliseus maledixit pueros zelo Dei, non autem livore vindictae, sicut etiam Elias occidit centum viros 2-2, q. 108, 1, 4m | Ma. 12, 3, 10m.

Hilaritas est intensio gaudii prorumpentis exterius, secundum immutationem vultus 3, d. 26, q. 1, 3, c. Verit. q. 26, 4, 5m. Delectatio 109.

Homogeneum. Accidens 2, 8. Mensura 8, etc. Pars 19, 39, 40. Totum 8. Voluntas 19.

Horatius. Virtus 41.

Moechia. Luxuria 2. Praeceptum 34, 41.

Moenia. Rahab 2.

Mopsuestenus. Haeresis 100.

Necromantia. Daemon 37. Divinatio 14. Illusio. Loqui. Luxuria 19. Magi 1, 6, et.

Paedagogus. Baptismus 147. Conscientia 5. Lex 112.

Passio 85. Praescientia.

Pendere. Latro 3. Suspensio o.

Penètratio. Amor 255, 258. Contemplatio 6. Intellectus 297. Puer 3. Seraphim 5. Subtilitas o. Unctio 3.

Praedefinitio. Necessitas 10.

Praedestinatio. Dolor.

Saevitia. Accusatio 24. Clementia 1, 2, 11, 12. Crudelitas. Leo 2. Lupus. Remissio. Severitas. Vindicatio 2.

INDEX

LOCORUM OMNIUM S. SCRIPTURAE EXPLICATORUM

SECUNDUM LIBRORUM ORDINEM

Auctoritates ex libro Geneseos.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XXVII.

CAPUT XXVIII.

CAPUT XXIX.

CAPUT XXX.

CAPUT XXXI.

CAPUT XXXII.

CAPUT XXXIII.

CAPUT XXXV.

CAPUT XXXVII.

CAPUT XXXVIII.

CAPUT XXXIX.

CAPUT XL.

CAPUT XLI.

CAPUT XLII.

CAPUT XLIII.

Auctoritates ex libro Exodi.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVIII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

CAPUT XXXIII.

CAPUT XXXIV.

CAPUT XXXV.

CAPUT XXXVI.

CAPUT XXXVII.

CAPUT XXXVIII.

CAPUT XXXIX.

CAPUT XL.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVIII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

CAPUT XXIII.

CAPUT XXIV.

CAPUT XXV.

CAPUT XXVI.

CAPUT XXVII.

Auctoritates ex libro Numeri.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

ibidem. — Occidat unusquisque proximum suum. Gen. 22, 2a 4a.
2 Phinees... perfodit ambos, scilicet virum et mulierem in locis genitalibus 2-2, q. 60, 6, 2m.
3 Quia zelo meo commotus est. Exod. 20, 6a. — Pactum sacerdotii sempiternum. Gen. 17, 11a.

CAPUT XXVI.

1 Dixit Dominus ad Moysen. Exod. 6, 1a. — Numerate omnem summam filiorum Israel, usque fi. supra 1, 2a.
2 In seditione Core, supra 16, 5a.

CAPUT XXVII.

1 Homo cum mortuus fuisset absque filio, ad filiam ejus transibit haereditas... sicut 1-2, q. 105, 2, 2m.
2 Lege perpetua. Gen. 17, 11a. — Dixit Dominus ad Moysen. Exod. 6, 1a.

CAPUT XXVIII.

1 Odoris suavissimi Domino. Gen. 8, 7a. — Omnia immaculata offeretis Domino. Levit. 3, 3a.
2 Haec sunt sacrificia quae offerre debetis, etc. usque fi. c° 29. Levit. 23, 1a.
3 Agnos duos quotidie in holocaustum sempiternum, unum offeretis mane, et alterum ad vesperum... die 1-2, q. 102, 4, 10m | 3, q. 23, 3, 3m | Hebr. 10, lect. 1, prin°.
4 In holocaustum sempiternum. Gen. 17, 11a. — Mense primo quartadecima die mensis Phase Domini erit. Exod. 12, 2a.
5 Et quintadecima die solemnitatis, ibidem 5a. — Septem dies vescentur azymis, ibidem 7a. — Omne opus servire non facietis in eo. Exod. 20, 14a.
6 Dies septimus celeberrimus et sanctus erit vobis. Levit. 23, 4a.
7 Dies etiam primitivorum, etc. usque fi. ibidem 8a.

CAPUT XXIX.

1 Mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis, ibidem 1a. — Quia dies clangoris est et tubarum, ibidem.
2 Decima dies mensis hujus septimi erit vobis sancta, atque venerabilis, etc. Levit. 16, 5a. — Quintadecima dies mensis septimi, etc. usque fi. Levit. 23, 12a.
3 Die octavo qui est celeberrimus, etc. usque fi. Levit. 23, 13a.

CAPUT XXX.

1 Si quis virorum votum Domino voverit... implebit 2-2, q. 88, 3, o. | q. 189, 3, c. | 4, d. 38, q. 1, a. 3, q. 1, o. | q. 3, 1m | Quol. 3, q. 5, 2, c. | q. 7, 1, c. | Quol. 9, vel 10, q. 5, 3, c. | 1m | Opus. 17, c° 12 | Opus. 18, c° 13, fi.
2 Mulier si quippiam voverit, etc. usque fi. 2-2, q. 88, 8, o. | 9, c. | 2m | q. 89, 9, 3m | q. 189, 5, o. | 4, d. 32, 4, o. | d. 38, q. 1, a. 1, q. 3, o. | Opus. 17, c° 12 | c° 13, 10m. — Obligavit animam suam. Gen. 46, 2a.

CAPUT XXXI.

1 Ulciscere prius filios Israel de Madianitis 2-2, q. 108, 1, o. | 3, c. | q. 158, 1, c. | 3m | 2, c. | 8, b. | 3a q. 15, 9, c. | 3, d. 33, q. 3, a. 4, q. 1, 4m | 4, d. 14, q. 1, a. 3, q. 1, 3m | Ma. q. 12, 1, c. | 8m | 14m | 3, 5m | Rom. 12, lect. 3, c° 13 | Hebr. 10.
2 Vasa quoque sancta. Exod. 30, 4a. — Et tubas ad clangendum, supra 10, 1a.
3 Ergo cunctos interficite, quidquid generis masculini etiam in parvulis. Gen. 6, 9a.
4 Qui hominem occiderit, vel occisum tetigerit... intrabitis, supra 19, 3a | Levit. 5, 2a.
5 Quia primitiae Domino sunt. Exod. 22, 13a. — Unam animam ex quingentis. Gen. 47, 2a. — Et quinquagesimum caput, ibidem.

CAPUT XXXII.

1 Erat illis in jumentis infinita subjecta, supra 20, 4a. — Iratus Dominus, etc. Exod. 4, 5. — Augeretis furorem Domini, ibidem.
2 Juravit Dominus. Gen. 22, 8a — Ipsi impleverunt voluntatem meam 3a q. 18, 5, c. | 2m | 1, d. 48, 2, 3m.

CAPUT XXXIII.

1 In manu excelsa. Gen. 3, 14a. — In diis eorum. Exod. 7, 1a.

CAPUT XXXIV.

1 Et in possessionem vobis sorte ceciderit. Act. 1, 9a.

CAPUT XXXV.

1 Loquutus est Dominus ad Moysen. Exod. 6, 1a.
2 Si quis ferro percusserit et mortuus fuerit... reus erit. Exod. 20, 19a.
3 Cognatus occisi statim ut invenerit homicidam interficiet 31, 1a.
4 Homicida a casu maneat in civitate confugii, usque quo sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur 3a q. 49, 5, c. fi. | 1-2, q. 105, 2, 10m.
5 Haec sempiterna erunt. Gen. 17, 11a. — Ad unius testimonium nullus condemnabitur. Deuter. 19, 5a.
6 Me commorante vobiscum, supra 14, 1a. — Ego sum Dominus qui habito inter filios Israel. Rom. 8, 50a.

CAPUT XXXVI.

1 Ut filiabus Salphaat... dares possessionem debitam Patri 1a q. 21, 1, 3m | Levit. 26, 2a.
2 Omnes viri ducent uxores de tribu et cognatione sua et cunctae feminae... separatae sunt 1-2, q. 105, 2, 2m | 4, d. 30, q. 2, a. 1, q. 3, 4m | 3a q. 31, 2, 2m | Hebr. 7, lect. 3.

Auctoritates ex libro Deuteronomii.

CAPUT I.

1 Dominus Deus noster. Gen. 7, 5a. — Loquutus. Exod. 6, 1a — Juravit Dominus. Gen. 22, 8a.
2 Et semini eorum. Gen. 13, 4a. — Estis hodie sicut stellae caeli plurimi. Gen. 15, 2a.
3 Deus addat ad hunc numerum multa millia 1a q. 23, 7, 1m 4, d. 14, L. | Verit. q. 6, 4, 1m.
4 Et benedicat vobis. Gen. 35a. — Date ex vobis viros sapientes et gnaros, quorum conversatio sit probata, etc. Exod. 18, 4a.
5 Quod justum est judicate. Levit. 19, 15a.
6 Nec accipietis cujusquam personam 1a q. 23, 5, 3m | 1-2, q. 97, 4, 2m | q 98, 4, 2m | q. 106, 3, 1m | 2-2, q. 6, 3, o. | Quol. 4, q. 8, 4, c. | Quol. 6, 9, c. | Quol. 8, 8, c. fi. | Quol. 9, vel 10, q. 6, 1, o. Jo. 7, lect. 2, fi. | Rom. 2, lect. 2 | c° 9, lect. 3 | Gal. 2.
7 Portavit te Deus, ut solet homo gestare parvulum filium suum in omni via per quam ambulasti. Exod. 19, 2a.
8 Iratus est Deus. Exod. 4, 5a. — Non enim sum vobiscum. Numeri 14, 1a.

CAPUT II.

1 Dominus Deus tuus, vel noster. Gen. 17, 5a. — Benedixit tibi. Gen. 35a. — Novit iter tuum. Exod. 33, 5a. — Deus habitans tecum. Rom. 8, 50a | Numeri 14, 1a.
2 Dominus juraverat. Gen. 22, 8a. — Cujus manus fuit adversus eos. Gen. 3, 14a. — Deus induraverat spiritum ejus et obfirmaverat cor ejus. Exod. 4, 9a.
3 Interfectis habitatoribus viris ac mulieribus et parvulis. Gen. 6, 9a.

CAPUT III.

1 Dominus Deus noster. Gen. 17, 8a. — Domine Deus tu coepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam. Psal. 47, 1a. — Et manum tuam. Gen. 3, 14.
2 Fortissimam. Exod. 20, 5a. — Neque est alius Deus in caelo vel in terra, infra 6, 3a. — Qui possit facere opera tua. Pa q. 3, 4, o.
3 Et comparari tibi. Verit. q. 2, 3, 18m.

CAPUT IV.

1 Et nunc Israel audi praecepta et judicia, quae doceo te. Levit. 18, 2a. — Ut faciens ea vivas, ibidem 3. — Ut ingrediens possideas etc. Levit. 26, 2a.
2 Dominus Deus Patrum nostrorum noster, tuus vel meus. Gen. 17, 8a.
3 Non addetis ad verbum quod loquor vobis, nec auferetis ex eo

3ª q. 60, 8, 1m | 1, prol. 4m | d. 3, a. 2, q. 3, 1m | Galat. 1, lect. 2 | lect. 3, 1.

4 Haec est enim vestra sapientia et intellectus etc. 1ª q. 1, 6, o. | 1-2, q. 100, 7, b. c.

5 Quae habeat Deos. Exod. 7, 1ª. — Quando Dominus loquutus est mihi. Exod. 6, 1ª.

6 Quae est alia gens sic inclita quae habeat caeremonias, atque judicia et universam legem 1-2, q. 98, 4, o. | 5, c.

7 Et discant timere me. Levit. 19, 14ª. — Erautquae in eo tenebrae, nubes et caligo. Exod. 19, 7ª.

8 De medio ignis. Exod. 3, 1ª. — Et decens verba quae scripsit. Exod. 31, 7ª. — In duabus tabulis lapideis, ibidem 6ª.

9 Ne faciatis aliquam imaginem etc. Exod. 20, 3ª. — Ne forte elevatis oculis ad caelum... colas, ibidem 4ª.

10 Quae creavit Deus in ministerium cunctis gentibus. Gen. 23ª 24ª. — Ut haberet populum haereditarium. Exod. 19, 3ª. — Iratus est mihi. Exod. 4, 5ª.

11 Juravit mihi. Gen. 22, 8ª. — Deus aemulator. Exod. 20, 6ª. — Deus misericors est. Exod. 22, 11ª.

12 Si genueris filios... interroga. Levit. 26, 3ª. — Per robusta manum et brachium extentum. Gen. 3, 14ª.

13 Non est alius praeter unum, infra 6, 3ª. — Dilexit patres tuos, infra 7, 3ª. — Elegit semen eorum post eos. Gen. 13, 4ª.

14 Deus in virtute sua magna 1, q. 21, 1, 1m | 1-2, q. 61, 5, o. 1, d. 19, q. 3, c. | d. 34, q. 1, 1, 6m | 3, d. 32, 1, 5m | 4, d. 46, q. 1, a. 1, q. 1, 1m | 2m | Cg. 1, cº 82, 93 | Cg. 3, cº 34, 4m | Cg. 4, cº 44 | Poª q. 3, 7, c. fi. | q. 6, 3, c. | q. 7, 7, c. | Verit. q. 5, 4, c. | Quol. 4, q. 2, 1, o. | Opus. 3, cº 19.

CAPUT V.

1 Audi Israel caeremonias atque judicia, supra 4, 6ª. — Dominus Deus noster. Gen. 17, 5ª. — Facie ad faciem loquutus est nobis. Exod. 33, 4ª.

2 De medio ignis. Exod. 3, 1ª. — Ego sequester et medius fui inter Deum et vos 3ª q. 22, 1, c. | 1m | 4, c. | q. 2, 6, 1, o. | q. 82, 3, c. | 3, d. 19, a. 5, q. 2, o. | d. 25, q. 2, a. 1, q. 4, c. | Gal. 3, lect. 7, fi.

3 Non habebis deos alienos. Exod. 20, 2ª. — Non facies tibi sculptile, etc. ibidem 3ª. — Non adorabis ea et non coles, ibidem 4ª. — Deus emulator, ibidem 6ª.

4 Reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem, ibidem 7ª. — His qui oderunt me, ibidem 8ª. — Et faciens misericordia in multa millia... mea, ibidem 9ª.

5 Non usurpabis nomen Dei frustra, ibidem 10ª. — Quia non erit impunitus... assumpserit, ibidem 12ª. — Observa diem sabbati, etc. ibidem 13ª. — Sex diebus operaberis, etc. ibidem 14ª.

6 Septimus dies sabbati est, idest requies Domini. Gen. 2, 3ª — In manu forti. Gen. 3, 14ª | Exod. 20, 5ª. — Et brachio extento. Gen. 3, 14ª.

7 Honora patrem tuum et matrem tuam, etc. Exod. 20, 17ª. — Ut longo vivas tempore, etc. ibidem 18ª. — Non occides, ibidem 19ª. — Neque moechaberis, ibidem 20ª.

8 Furtumque non facies, ibidem 21ª. — Nec loqueri contra proximum tuum falsum testimonium, ibidem 22ª. — Non concupisces, etc. ibidem 23ª. — Haec verba loquutus est Dominus ad omnem multitudine, etc. Exod. 6, 1ª.

9 Et nubis et caliginis. Exod. 19, 7ª. — Et scripsit ea. Exod. 31, 7ª. — In duabus tabulis, ibidem 6ª. — Ecce ostendit Dominus majestatem suam. Gen. 32, 2ª.

10 Et magnitudinem suam. Psal. 47, 1ª. — Quid est omnis caro. Gen. 6, 10ª. — Ut timeat me. Levit. 19, 14ª. — Custodiant universa mandata mea, etc. usque fi. Levit. 26, 2ª.

11 Non declinabitis ad dexteram neque ad sinistram, sed per viam quam praecepit Dominus 1-2, q. 102, 4, c.

CAPUT VI.

1 Haec sunt praecepta et caeremoniae atque judicia quae mandavit Dominus. — Dominus Deus tuus vel vester, vel Patrum vestrorum. Gen. 17, 5ª. — Timeas Dominum. Levit. 19, 14ª.

2 Custodias omnia mandata, etc. ut prolongentur dies tui, supra 9, 6ª | Levit. 26, 2ª. — Terram lacte et melle manantem. Exod. 3, 4ª.

3 Deus unus est 1ª q. 11, 3, 4, o. | q. 103, 3, o. | q. 28, 3, c. | q. 30, 1, 3m | q. 39, 3, c. | 1, d. 2, 1, o. | d. 24, q. 1, 1, o. | 2, d. 1, q. 1, 1, o. | Cg. 1, cº 42 | Cg. 4, cº 8, 1m | 9, fi. | Poª q. 3, 6, 1m | 16, 1m | Opus. 3, cº 15 | Causis. lect. 20, o.

4 Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua 2-2, q. 44, 4, 5, o. | 3, d. 27, L. 2m | d. 36, 6, o. | Virt. q. 2, 10, 1m.

5 Eruntque verba haec, etc. in corde tuo, etc. sedens, etc. ambulans, etc. dormiens atque consurgens ligabis ea, etc. 1-2, q. 102, 6, 7m | 2-2, q. 16, 2, c. | 4m.

6 Juravit Dominus. Gen. 22, 8ª. — Et illi soli servies. Exod. 20, 4ª. — Ac pro nomen illius jurabis 1-2, q. 107, 2, c. | 2m | q. 108, 3, 1m | 2-2, q. 89, 5, 6, o. | 3, c. | 3, d. 39, 1, o. | a. 2, q. 1, 2, o. | Psal. 11, fi. | Rom. lect. 5 | Hebr. 6.

7 Non ibitis post deos alienos, etc. Exod. 20, 2ª 3ª 4ª. — Deus est aemulator, ibidem 6ª. — In medio tui. Num. 11, 5ª. — Ne quando irascatur furor Domini. Exod. 4, 5ª.

8 Non tentabis Dominum Deum tuum 1ª q. 112, 2, c. | 2-2, q. 53, 4, 1m | 3, 3m | q. 97, 1, 2, o. | 3ª q. 41, 4, 1m | 2ª Cor. 11, fi. | Hebr. 3 | cº 11.

9 In manu forti. Gen. 3, 14ª | Exod. 20, 5ª. — Eritque nostri misericors. Exod. 22, 11ª.

CAPUT VII.

1 Dominus Deus tuus. Gen. 17, 5ª. — Non inibis cum eis foedus. Exod. 34, 14ª. — Neque sociabis cum eis conjugia, etc. ibidem 11. — Serviat diis alienis. Exod. 7, 1ª.

2 Irasceturque furor Domini. Exod. 4, 5ª. — Populus sanctus es Domino. Levit. 11, 3ª. — Te elegit Dominus Deus tuus 3ª q. 18, 4, 1m | 2m | 1, d. 41, 1, 2, c. | 2, d. 25, 1, 1m | Cg. 3, fi. | Verit. q. 6, 1, c. | q. 24, 3, 4m | Rom. 9, lect. 2, fi. | lect. 4 | Ephes.

3 Ut sis ei populus peculiaris, etc. Exod. 19, 3ª. — Dilexit vos Dominus 1ª q. 23, 4, o. | q. 21, 1, c. | Verit. q. 6, 1, c. | 2m | Jo. 15, lect. 3 | Rom. 9, lect. 2, fi.

4 Juramentum quod juravit, etc. Gen. 22, 8ª. — Ipse est Deus fortis. Exod. 20, 5ª. — Et fidelis. Deuter. 32, 4ª. — Custodiens pactum et misericordiam, etc. ibidem 9ª.

5 Et reddens odientibus se statim, etc. Exod. 20, 7ª 8ª. — Custodite ergo praecepta et caeremonias atque judicia, etc. supra 4, 6ª.

6 Si postquam audieris haec judicia custodieris ea et feceris, custodiet Dominus, etc. usque fi. Levit. 26, 2ª. — Benedicetque fructui ventris tui, etc. Gen. 1, 31ª.

7 Manumque robustam. Gen. 3, 14ª | Exod. 20, 5ª. — Et extentum brachium, ibidem. — Dominis in medio tui. Numeri 11, 5ª. — Deus magnus. Psal. 49. — Terribile. Psal. 46.

8 Non concupisces argentum et aurum de quibus facta sunt... tuam 1-2, q. 102, 6, 10m.

9 Ne fias anathema, sicut illud est. Num. 21, 2ª.

CAPUT VIII.

1 Omne mandatum quod ego praecipio, etc. ut possitis vivere, etc. usque fi. Levit. 26, 2ª. — Juravit Dominus. Gen. 22, 8ª. | Dominus Deus tuus. Gen. 17, 5ª.

2 Non in solo pane vivit homo. Matth. 4.

3 Ut tentaret te. Gen. 22, 1ª. — Dedit tibi cibum manna. Exod. 16, 4ª. — Et timeas eum. Levit. 19, 14ª. — Benedicas Domino. Psal. 33, 1ª.

4 Ne negligas mandata ejus atque judicia et caeremonias, etc. supra 4, 6ª. — Sequutus fueris Deos alienos, etc. Exod. 20, 2ª 4ª.

CAPUT IX.

1 Dominus Deus tuus. Gen. 17, 5ª. — Transibit ante te. Gen. 3, 13ª. — Ignis devorans. Exod. 3, 1ª. — Loquutus est Dominus. Exod. 6, 1ª.

2 Sub juramento pollicitus est Dominus. Gen. 22, 8ª. — Ad iracundiam provocaveris Dominus. Exod. 4, 5ª. — Acciperent tabulas lapideas. Exod. 31, 6ª.

3 Perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens et aquam non bibens. Exod 24, 5ª. — Scriptas digito Dei. Exod. 31, 7ª | Gen. 3, 14ª.

4 Ne deleret vos ut fuerat comminatus. Jerem. 29, 2ª. — In magnitudine tua. Psal. 47, 1ª. — In manu forti. Gen. 3, 14ª | Exod. 20, 5ª.

5 Recordare Domine. Gen. 8, 1ª. — Qui sunt populus tuus et haereditas tua. Num. 18, 7ª. — In fortitudine magna. Exod. 20, 5ª.

6 Et brachio extento. Gen. 3, 14ª.

CAPUT X.

1 Dixit Dominus. Exod. 6, 1ª. — Dola tibi duas tabulas lapideas. Exod. 31, 6ª. — Et scribam in tabula, etc. ibidem 7ª.

2 Faciesque arcam ligneam. Exod. 25, 3ª. — De medio ignis. Exod. 3, 1ª. — Dominus Deus tuus, vel vester. Gen. 17, 5ª.

3 Non habuit Levi partem neque possessionem cum fratribus suis quia ipse Dominus est possessio ejus. Numeri 18, 7ª.

4 Ego autem steti in monte sicut prius quadraginta diebus ac noctibus. Exod. 24, 5ª. — Juravit Dominus. Gen. 22, 8ª.

5 Timeas Dominum. Levit. 19, 14ª. — Et diligas eum, etc. supra 6, 4ª. — Custodias maudata Domini, etc. supra 4, 6ª.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

CAPUT XXIII.

CAPUT XXVII.

CAPUT XXVIII.

CAPUT XXIX.

CAPUT XXX.

CAPUT XXXI.

CAPUT XXXII.

CAPUT XXXIII.

CAPUT XXXIV.

Auctoritates ex libro Josue.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVIII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

CAPUT XXIII.

CAPUT XXIV.

Auctoritates ex libro Judicum.

CAPUT I.

CAPUT II.

2 Dormivit Samson usque ad medium noctis, etc. 3, d. 21, q. 2, 2, 6m.
3 Per tres vices mentitus es mihi. Gen. 12, 4a. — Defecit anima ejus, etc. ibidem 46, 2a.
4 Nazaraeus, idest consecratus Domino, sum ex utero matris meae, supra 13, 2a.
5 Nesciens quod recessisset ab eo Dominus. Josue 3a. — Ut immolarent Deo suo. Exod. 7, 1a.
6 Domine memento mei. Gen. 8, 1a. — Ut ulciscar de hostibus meis. Num. 31, 1a.
7 Moriatur anima mea cum Philistiim 2-2, q. 59, 3, 2m | q. 64, 5, o. 124, 1, 2m | 3a q. 47, 6, 3m | 4, d. 49, q. 5, art. 3, q. 2, 6m | Hebr. 11, lect. 7.
8 Multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat 2-2, q. 25, 6, 2m | q. 64, 2, o.
9 Descendentes autem fratres ejus. Gen. 13, 2a.

CAPUT XVII.

1 Ut faciat sculptile atque conflatile. Exod. 20, 2a.
2 Et fecit Ephod et Teraphim. Exod. 28, 2a.

CAPUT XVIII.

1 Dominus respicit viam vestram. Exod. 2, 6a. — In domibus his, est Ephod et Theraphim, ibidem 28, 1a.
2 Et sculptile et conflatile. Exod. 20, 2a. — Deos meos quos mihi feci tulistis, ibidem 7, 1a.

CAPUT XIX.

1 Levites... accepit uxorem de Bethlehem Juda. Num. 36, 2a.
2 Nolite fratres. Gen. 13, 3a. — Nolite facere malum hoc, scilicet contra naturam. Levit. 18, 11a.
3 Cessate ab hac stultitia 2-2, q. 46, 3, o. | Job 5, prino.
4 Habeo filiam virginem, et hic homo habet concubinam. — Educam eas, etc. Gen. 19, 4a.

CAPUT XX.

1 Qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israel audire mandatum, etc. Gen. 13, 3a.
2 Ita sinistra ut dextera praeliantes, supra 3, 4a.
3 Posueruntque filii Israel insidias. Josue 8, 1a. — Fugam arte simulantes, ibidem 3a.
4 Omnes reliquias civitatis, etc. Gen. 6, 9a.

CAPUT XXI.

1 Grandi juramento se constrinxerunt 2-2, q. 88, 1, 2m | 10, c. | 12, 2m | q. 89, 7, o. | 4, d. 38, q. 1, a. 3, q. 1, 3m | a. 4, q. 1, 2m.
2 Super fratres nostro Beniamin. Gen. 13, 3a. — Extruxerunt altare, etc. Josue 22, 5a.
3 Omnes generis masculini et mulieres quae cognoverunt viros interficite. Gen. 6, 9a. — Atque jurgari. Gen. 13, 2a.

Auctoritates ex libro Ruth.

CAPUT I.

1 Acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, alteraque Ruth. Exod. 34, 11a | Deuter. 23, 3a.
2 Audierat enim quod respexisset Dominus populum suum. Exod. 2, 6a. — Et osculata est eas. Gen. 17, 2a.
3 Egressa est manus Domini. Gen. 3, 14a. — Orpha... reversa est... ad deos suos. Exod. 7, 1a. — Deus tuus Deus meus. Gen. 17, 5a.
4 Obstinato animo Ruth decrevisset 4, d. 20, art. 1, q. 1, c. | Quol. 10, 16, c. — Omnipotens. Gen. 17, 1a.

CAPUT II.

1 Dominus vobiscum. Num. 14, 1a | 4, d. 8, L. — Benedicat tibi Dominus. Gen. 1, 31a.
2 Quae cadens in faciem suam et adorans super terram. Gen. 18, 2a.
3 Reddat tibi Dominus pro opere tuo. Psal. 56, 4a. — Et plenam mercedem recipias. Matth. 20, 1a.
4 A Domino Deo nostro. Gen. 17, 5a. — Ad quem venisti. Psal. 33, 3a. — Sub cujus confugisti alas. Gen. 1, 31a.

CAPUT III.

1 Benedicta es a Domino. Den. 1, 31a.
2 Scit omnis populus, etc. mulierem te esse virtutis 1a q. 39, 2, c. | 4m | 1, d. 34, q. 1, 2, 4m.

CAPUT IV.

1 Ascendit Booz ad portam et sedit ibi 3, d. 22, q. 3, a. 3, q. 2, c. | q. 3, 1m | Hebr. lect. 2.
2 Ruth Moabitidem debes accipere. Exod. 34, 11a | Deuter. 23, 3a. — Uxorem defuncti ut suscites, etc. ibidem 25, 4a.
3 Hic erat mos, etc. — Solvebat homo calceamentum suum et dabat proximo suo, ibidem 5a.
4 Benedictus Dominus. Psal. 33, 1a. — Consoletur animam tuam. Gen. 46, 2a.

Auctoritates ex primo libro Regum.

CAPUT I.

1 Recordatus mei fueris, nec oblitus. Gen. 8, 1a.
2 Si respiciens videris afflictionem. Exod. 2, 6a.
3 Dabo eum Domino omnibus diebus vitae ejus, etc. Num. 6, 1a.

CAPUT II.

1 Non est sanctus ut est Dominus. Psal. 82, 1a. — Neque enim est alius extra te. Deuter. 6, 3a. — Et non est fortis sicut Deus noster. Exod. 20, 5a.
2 Ipsi praeparantur cogitationes 1a q. 14, 13, o. | q. 86, 3, 4, o. | 1, d. 38, 5, o. | Verit. q. 2, 12, o. | Matth. 9, 3a.
3 Dominus mortificat et vivificat. Deuter. 32, 19a.
4 Donec sterilis peperit plurimos, etc. Gal. 9, lect. 7.
5 Dominus judicabit fines terrae. Psal. 9, 3a. — Et dabit imperium regi suo. Matth. 28, 6a.
6 Sublimabit cornu Christi sui. Philipp. 2, 4a. — Desiderat anima tua. Gen. 46, 2a. — Ante faciem Domini. Gen. 3, 14a.
7 Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus. Si autem in Deum, etc. Matth. 12, 18a.
8 Samuel placebat tam Deo quam hominibus. Rom. 15, 1a. — Numquid non aperte revelatus sum domui Patris tui, etc. Gen. 32, 2a.
9 Loquens loquutus sum, ut domus tua, etc. Absit hoc a me. Jerem. 18, 2a. — Juxta cor meum. Gen. 3, 14a. — Et animam meam. Levit. 26, 4a.

CAPUT III.

1 Sermo Domini erat praetiosus 2-2, q. 174, 6, 2m.
2 Vocavit Dominus Samuel. Exod. 3, 8a. — Venit Dominus. Gen. 8, 13a. — Exod. 19, 6a. — Et stetit. Judic. 6, 3a.
3 Juravi. Gen. 22, 8a. — In oculis suis. Gen. 3, 14a. — Erat Dominus cum eo. Num. 14, 1a.
4 Et addidit Dominus ut appareret, etc. quoniam revelatus fuerat Dominus Samuel. Gen. 32, 2a.

CAPUT IV.

1 Domini sedentis super Cherubim. Judic. 6, 3 | 1-2, q. 102, 4, 6m. — Vociferatus est omnis Israel clamore grandi. Gen. 4, 4a.
2 De manu Deorum. Gen. 3, 14a. Exod. 7, 1a. — Arcam foederis Domini. Exod. 25, 3a.

CAPUT V.

1 Aggravata est manus Domini. Gen. 3, 14a | Psal. 31.
2 Congregaverunt omnes satrapas. Opus. 20, libo 3, co 22, prino.

CAPUT VI.

1 Manus Domini. Gen. 3, 14a. — Satrapis vestris, supra 5, 2a. — A diis vestris. Exod. 7, 1a.
2 Percussit autem Dominus de viris Bethsamitibus septuaginta, eo quod vidissent arcam Domini et de plebe quinquaginta milia 4, d. 9, a. 3, q. 6, 1m.

CAPUT VII.

1 Eleazarum sanctificaverunt. Exod. 30, 4ª. — Auferte deos alienos. Exod. 7, 1ª | 20, 2ª. — Servite illi soli, ibidem 4ª.
2 Praeparate corda vestra Domino 1ª q. 62, 2, 3m | 1-2, q. 109, 6, o. q. 112, 2, o. | 3, c. | 2m | 4, c. | q. 113, 3, 7, c. | 2-2, q. 24, 10, 3m | 2, d. 6, q. 2, 1, o, | d. 28, 4, o. | 4, d. 4, q. 1, a. 3, q. 4, 1m | d. 17, q. 1, a. 2, q. 1, 2, o. | a. 3, 2, o. | d. 19, q. 2, 1, 3m | d. 20, a. 1, q. 1, c. | Quol. 1, 4, 2, o. | Verit. q. 24, 1, 2m | 15, o. | Psal. 2 | Hebr. 12, lect. 3.
3 Ascenderunt Satrapae, supra 5, 2ª. — Ne cesses clamare. Gen. 4, 4ª. — Facta est manus Domini. Psal. 89, 1ª | Gen. 3, 14ª.
4 Aedificavit etiam ibi altare Domino. Josue 22, 5ª.

CAPUT VIII.

1 Dereliquerunt me. Josue 22, 2ª. — Et servierunt diis alienis. Exod. 7, 1ª | 20, 4ª.
2 Contestare eos, et dic eis jus regis, etc. usque fi. 1-2, q. 150, 1, 5m | Opus. 20, lib° 2, c° 9 | Lib° 3, c° 11.
3 Et clamabitis. Gen. 4, 4ª. — In auribus Domini. Gen. 3, 14ª.

CAPUT IX.

1 Quid feremus ad virum Dei, etc. Ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris, etc. 4, d. 25, q. 3, a. 2, q. 2, 3m.
2 Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim videns 2-2, q. 171, 1, c.
3 Cras mittam virum ad te. Jerem. 7, 8ª. — Respexi populum meum. Exod. 2, 6ª. — Venit clamor eorum ad me. Gen. 4, 4ª.
4 Unges eum ducem super populum meum Israel. Deuter. 17, 5ª | Matth. 2 | Rom. 1 | Hebr. 1, lect. 4, fi.

CAPUT X.

1 Et tulit lenticulam olei, et effudit super caput ejus, et dixit ei: Ecce unxit te Dominus super haereditatem suam in principem, ibidem.
2 Et deosculatus est eum. Gen. 27, 2ª. — Et insiliet in te spiritus Domini. Judic. 2, 4ª.
3 Num et Saul inter Prophetas 1ª Cor. 14.
4 Et mutaberis in virum alium 1ª q. 79, 4, o. | Cg. 3, c° 91 | 92, prin°. — Videtis quem elegit Dominus, infra 16, 3ª | Deuter. 17, 5ª.
5 Dominus tecum est. Num. 14, 1ª. — Vos hodie projecistis Dominum Deum vestrum. Josue 22, 2ª. — Qui solus salvavit vos, etc. 3ª q. 37, 2, 2m | Matth. 1 | Jo. 4, lect. 5, fi.
6 Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, et cecidit sors super tribum Benjamin... ad Saul filium Cis. Act. 1, 9ª.

CAPUT XI.

1 Et insiliit Spiritus Domini in Saul. Judic. 2, 4ª.
2 In hoc feriam vobiscum foedus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, etc. Judic. 3, 4ª.

CAPUT XII.

1 Clamaverunt ad Dominum. Gen. 4, 4ª. — Dereliquimus Dominum. Josue 22, 2ª. — Servivimus Baalim et Astaroth serviemus Deo. Exod. 20, 4ª.
2 Si timueritis Dominum. Levit. 19, 14ª. — Non exasperaveritis os Domini. Exod. 4, 5ª | Gen. 3, 14ª. — Manus Domini, ibidem. — A tergo Domini, ibidem.
3 Non derelinquet Dominus populum suum. Josue 3ª. — Nolite declinare post vana, etc. quia vana sunt. Psal. 4, 1ª. — Juravit Dominus. Gen. 22, 8ª.
4 Facere vobis sibi populum. Exod. 19, 3ª. — Absit a me hoc peccatum ut cessem orare pro vobis. Luc. 18, 1ª.

CAPUT XIII.

1 Reliquum vulgus, sicut arena, etc. Gen. 15, 2ª.
2 Faciem Domini non placavi. Gen. 3, 14ª. — Juxta cor suum, ibidem.
3 Faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israel. Caverant enim Philistiim ne facerent Hebraei gladium aut lanceam, etc. Ephes. 6, lect. 4.

CAPUT XIV.

1 Si taliter loquuti fuerint ad nos manete, etc. hoc erit nobis signum. Judic. 7, 2ª.
2 Adjuravit Saul populum. Gen. 24, 2ª. — Maledictus vir qui comederit, etc. Gen. 3, 21ª. — Donec ulciscar, etc. Num. 21, 1ª.
3 Comedit populus cum sanguine. Levit. 3, 8ª. — Aedificavit Saul altare Domino. Josue 22, 5ª. — Mittite sortem, etc. Act. 1, 9ª.

CAPUT XV.

1 Recensui quae fecit Amalech, etc. Vade et percute Amalech. Num. 31, 1ª. — Me misit Dominus. Jerem. 7, 8ª. — Ut ungerem te, etc. supra 9, 4ª.
2 Interfice a viro... ad mulierem, et parvulum, et lactentem bovem, et ovem, et camelium et asinum. Gen. 6, 9ª.
3 Tetendit insidias. Josue 8, 1ª. — Poenitet me. Gen. 6, 6ª. — Et clamavit ad Dominum tota nocte. Gen. 4, 4ª.
4 Caput in Israel factus es. Num. 7, 2ª. — In oculis Domini. Gen. 3, 14ª. — Dereliquit me. Josue 22, 2ª.
5 Melior est obedientia quam victimae, etc. 2-2, q. 104, 3, b. | 1m.
6 Quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus idololatriae nolle acquiescere 2-2, q. 105, 2, 1m.
7 Porro triumphator non parcet et poenitudine non flectetur, neque est ut homo, ut agat poenitentiam. Gen. 6, 6ª | 1ª q. 19, 3, 7, o. | q. 23, 8, c. | 4, d. 48, q. 2, 1, 2m | Cg. 1, c° 52 | lib° 2, c° 25, fi. | Lib° 3, c° 91 | 96, fi. | Verit. q. 2, 13, c. | q. 23, 1, 2m | Po° q. 3, 15, 7m.
8 Et non vidit Samuel ultra Saul usque in diem mortis suae. Gen. 8, 4ª.
9 Abjecit et projecit te Dominus. Josue 3ª.

CAPUT XVI.

1 Mittam te ad Isaiam. Jerem. 7, 8ª. — Unges quem dixero tibi, supra 9, 4ª. — Sanctificamini. Levit. 30, 4ª. — Sanctificavit ergo Isai et filios ejus, ibidem.
2 Homo videt ea quae parent, Dominus autem intuetur cor 1ª q. 57, 4, o. — Et directus est Spiritus Domini in David. Judic. 2, 4ª. — Providit mihi regem in filiis ejus. Deuter. 17, 5ª.
3 Non elegit Dominus ex his, ibidem 3ª q. 18, 4, 1m | 2m | 1, d. 41, 1, 2, c. | 2, d. 25, 1, 1m | Verit. q. 24, 3, 4m.
4 Spiritus autem Domini recessit a Saul. Josue 3ª. — Et exagitabat eum spiritus nequam a Domino 2ª q. 44, 1, 4m.
5 Et Dominus est cum eo. Num. 14, 1ª. — Igitur quandocumque Spiritus Dei malus arripiebat Saul, David tollebat cytharam, etc. usque fi. Psal. 32.

CAPUT XVII.

1 Eligite ex vobis virum, et descendat ad singulare certamen 2-2, q. 95, 8, 3m.
2 Dominus tecum sit. Num. 14, 1ª. — In diis suis. Exod. 7, 1ª. — Volatilibus caeli. Gen. 1, 29ª.

CAPUT XVIII.

1 Anima Jonathae conglutinata est animae David et dilexit eum quasi animam suam. Deuter. 10, 6ª. | Gen. 46, 2ª.
2 Invasit spiritus Dei malus Saul, supra 16, 4ª. — Et prophetabat in medio domus suae, supra 10, 3ª. — Dominus erat cum David. Num. 14, 1ª.
3 Et Dominus recessit a Saul. Josue 3ª.

CAPUT XIX.

1 Posuit animam suam in manu sua. Judic. 12, 1ª. — Et factus est Spiritus Dei malus in Saul, supra 16, 4ª. — Quare peccas in sanguine innoxio, etc. Gen. 22, 4ª | Psal. 93, 13ª.
2 Factus est Spiritus Domini in illis. Psal. 89, 1ª. — Et prophetaverunt, supra 10, 3ª. — Num et Saul inter prophetas, ibidem.

CAPUT XX.

1 Quaerit animam meam. Gen. 46, 2ª. — Kalendae sunt crastino 1-2, q. 102, 4, 10m. | Coloss. 2, lect. 4.
2 Cadens in terra pronus adoravit tertio. Gen. 18, 2ª. — Osculantes se alterutrum. Gen. 27, 2ª.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVIII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

CAPUT XXIII.

CAPUT XXIV.

Auctoritates ex tertio libro Regum.

CAPUT I.

CAPUT II.

Auctoritates ex quarto libro Regum.

CAPUT XIX.

1 Dixit David: Faciam misericordiam, etc. ad consolandum eum 2 Reg. 10, 1ª.

CAPUT XX.

1 Et humiliavit eos 2 Reg. 8, 1ª.

CAPUT XXI.

1 Consurrexit Satan contra Israel, et incitavit David, ut numeraret populum. Gen. 22, 1ª. — Augeat Dominus populum suum etc. Deut. 3ª.
2 Dixit David ad Deum, peccavi nimis, ut hoc facerem, scilicet numerando populum. Num. 2ª. — Locutus est Dominus ad Gad prophetam videntem 1 Reg. 9, 2ª.
3 Melius est mihi ut incidam in manus Domini 2 Reg. 24, 3ª. — Quia multae sunt misericordiae ejus. Exod. 22, 11ª.
4 Caeciderunt de Israel septingenta millia, ibidem 5ª. — Misit Dominus angelum. Luc. 1, 8ª. — Vidit Dominus. Exod. 2, 6ª. | Cesset manus tua. Gen. 8, 14ª.
5 Ornan adoravit regem pronus in terram. Gen. 18, 2ª.

CAPUT XXII.

1 Ipse erit mihi in filium, et ego ero illi in patrem 2 Reg. 7, 5ª. — Firmaboque solium ejus, super Israel in aeternum, ibidem 4ª.
2 Sit Dominus tecum. Num. 14, 1ª. — Domino Deo tuo et meo, et vestro. Gen. 17, 5ª. — Si custodieris mandata et judicia, etc. Levit. 18, 2ª.
3 Confortare et viriliter age, ne timeas, neque paveas. Josue 2ª.

CAPUT XXIII.

1 Ut minister ipse, et filii ejus in sempiternum. Gen. 17, 11ª.
2 Mortuus est Eleazar, et non habuit filios, sed filias, et acceperunt eas filii Cis fratres earum. Num. 36, 2ª | Gen. 13, 3ª.
3 Et numerum capitum singulorum. Num. 7, 2ª.
4 Requiem dedit. Deut. 33, 10ª. — Dominus Deus Israel. Gen. 17, 5ª. — Populo suo. Exod. 19, 3ª.
5 Sacerdotes erunt super panes propositionis. Exod. 25, 6ª. — Et azymam. Exod. 12, 7ª.
6 In sabbatis et kalendis 1 Reg. 20, 1ª. — Et solemnitatibus reliquis. Num. 23, 1ª. — Et cerimonias. Deut. 4, 6ª.

CAPUT XXIV.

1 Divisis utraque familia, sortibus. Act. 1, 9ª.
2 David divisit principes sacerdotum, secundum viginti quatuor vices suas. Luc. 1, 3ª | Act. 1, 9ª.

CAPUT XXV.

1 Qui prophetabant 1 Reg. 10, 3ª. — Videntes regis, ibidem 9, 2ª. — Super confitentes et laudantes Dominum. Psal. 33, 2ª.
2 Et fratribus ejus. Gen. 13, 3ª. — Miseruntque sortes. Act. 1, 9ª.

CAPUT XXVI.

1 Benedixit illi Dominus. Gen. 13, 1ª. — Et fratres ejus et eorum. Gen. 13, 3ª. — Missae sunt sortes. Act. 1, 9ª.
2 Quae sanctificavit. Exod. 30, 1ª. — Samuel videns 1 Reg. 9, 2ª.

CAPUT XXVII.

1 Multiplicaret Israel quasi stellas caeli. Gen. 15, 2ª.
2 Ira Dei irruerat. Exod. 4, 5ª.

CAPUT XXVIII.

1 Audite fratres mei. Gen. 13, 3ª. — Scabellum pedum Domini. Gen. 3, 14ª.
2 Elegit Deus. Deuter. 7, 2ª. — Dominus Deus Israel, noster et meus. Gen. 17, 5ª. — In sempiternum, ibidem 11ª. — Ego ero ei in Patrem 2 Reg. 7, 5ª.
3 Firmabo regnum ejus in aeternum, ibidem 4ª. — Si perseveraverit facere praecepta mea et judicia. Levit. 18, 2ª. — Audiente Deo nostro. Exod. 2, 4ª.
4 Custodite et perquirite cuncta mandata, etc. Levit. 26, 2ª. — Servi ei corde perfecto. Isa. 38, 1ª.
5 Omnia corda scrutatur Dominus, etc. 3 Reg. 8, 12ª. — Si dereliqueris eum. Josue 22, 2ª.
6 Projiciet te. Josue 3ª. — In candelabra. Exod. 25, 7ª. — Et lucernas, ibidem. — Et in mensam propositionis, ibidem 6ª. — Similitudo quadrigae Cherubim, etc. Gen. 13, 31ª | Exod. 25, 5ª.
7 Altari in quo adoleatur incensum, aurum purissimum. Exod. 30, 26ª. — Omnia venerunt ad me scripta manu Domini. Gen. 3, 14ª.
8 Ut intelligerem opera exemplaris. Exod. 26, 2ª. — Viriliter age et confortare, et fac ne timeas, neque paveas. Josue 2ª.

CAPUT XXIX.

1 Domini Dei mei, nostri et Israel. Gen. 17, 5ª. — Benedixit Domino. Psal. 33, 1ª. — Tibi laus, ibidem 2ª. — Tu dominaris omnium. Deuter. 10, 8ª.
2 In manu tua. Gen. 3, 14ª. — Virtus. Deuter. 4, 14ª.
3 Peregrini sumus coram te et advenae, sicut omnes patres nostri. Psal. 33, fi. | Hebr. 11, lect. 4.
4 Universo corde 3 Reg. 8, 12ª. — Et simplicitatem diligas, et ego in simplicitate cordis mei. Job 1ª. — Da cor perfectum. Isa. 38, 1ª.
5 Ut custodiat mandata tua, etc. Deuter. 4, 6ª. — Adoraverunt regem. Gen. 18, 2ª.
6 Unxerunt Salomonem in principem et Sadoch in sacerdotem 1 Reg. 9, 4ª. — Gad videntis, ibidem 2ª.

Auctoritates ex secundo libro Paralipomenon.

CAPUT I.

1 Dominus erat cum eo. Num. 14, 1ª. — Ubi erat tabernaculum foederis Domini. Exod. 26, 1ª. — Altare aeneum. Exod. 20, 26ª.
2 Nocte apparuit ei Dominus 3 Reg. 3, 1ª. — Innumerabilis quasi pulvis terrae. Gen. 15, 2ª. — Nec animas eorum, qui te oderant. Gen. 46, 2ª | Jo. 12, 2ª 4ª.
3 Sapientia et scientia data sunt tibi 3 Reg. 4, 2ª.

CAPUT II.

1 Ad propositionem panum. Exod. 25, 6ª. — Ad holocausta mane et vespere. Num. 28, 3ª. — In sempiternum. Gen. 17, 11ª. — Neomeniis 1 Reg. 20, 1ª.
2 Solemnitatibus Domini. Num. 23, 1ª. — Magnus Dominus. Psal. 47, 1ª. — Super omnes Deos. Exod. 7, 1ª. — Si enim caelum et caeli caelorum capere eum nequeunt, etc. Gen. 28, 7ª.
3 Sed ad hoc tantum, ut adoleatur incensum 3 Reg. 8, 9ª. — Dilexit Dominus populum suum. Deuter. 7, 3ª. — Benedictus Dominus Deus Israel. Psal. 33, 1ª.
4 Qui fecit caelum et terram. Gen. 1ª. — Misi ergo tibi virum prudentem et scientissimum. Exod. 31, 2ª.
5 Filium mulieris de filiabus Dan, cujus pater fuerat Titius. Exod. 34, 11ª. — Numeravit viros proselitos, centum quinquaginta tria millia sexcentos. Num. 1, 2ª.

CAPUT III.

1 Et coepit Salomon aedificare domum Dei in Jerusalem, in monte Moria, qui demonstratus fuerat David, etc. in arca Ornan Jebusaei 1-2, q. 102, 4, 2m.
2 Et haec sunt fundamenta quae jecit Salomon, ut aedificaret domum Domini, etc. Exod. 26, 1ª. — Sculpsit in ea palmas, etc. et Cherubim. Exod. 25, 5ª.
3 Fecit et velum ex Hyacyntho, purpura, cocco et bysso. Exod. 26, 3ª.

CAPUT IV.

1 Fecit altare aeneum, etc. Exod. 20, 26ª. — Et altare aureum, ibidem. — Similitudo bonum erat subter illud. Exod. 25, 5ª.
2 Fecit et candelabra, ibidem 7ª. — Et mensas, ibidem 6ª.
3 Et atrium sacerdotum, etc. ibidem 27, 3ª. — Omnia de auro mundissimo facta sunt 3 Reg. 6, 6ª.

CAPUT V.

Capita familiarum. Num. 7, 2ª. — Intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini. Exod. 25, 3ª. — Subter alas Cherubim, ibidem 4ª.
2 Nihil aliud erat in arca, nisi duae tabulae, etc. 3 Reg. 8, 1ª. — Sanctificati sunt. Exod. 30, 1ª. — Et fratres eorum. Gen. 13, 3ª. — Confitemini Domino, supra 16, 6ª. — Quoniam bonus, ibidem 7ª.
3 Cum Dominum laudare coepissent. Psal. 33, 2ª. — Impleretur domus Dei nube, etc. propter caliginem. Exod. 19, 7ª.
4 Compleverat gloria Domini domum Domini1ª Cor. 11, lect. 2.

CAPUT VI.

1 Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine. Exod. 19, 7ª. — Benedictus Dominus. Psal. 33, 1ª. — Dominus Deus Israel noster et meus. Gen. 17, 5ª. — Populus meus Israel. Exod. 19, 3ª.
2 Deus non elegit aliam civitatem, neque alium virum, sed elegit Jerusalem et David, etc. 1 Reg. 16, 3ª. — Ut esset nomen ejus ibi. Deuter. 12, 2ª. — Ut habitaret ibi. Rom. 8, 12ª.
3 In perpetuum. Gen. 17, 11ª. — Non est similis tui, etc. Psal. 82, 1ª. — Qui ambulant coram te. Gen. 5, 3ª. — Ergo ne credibile est ut habitet Deus cum hominibus super terram. Gen. 28, 7ª.
4 Si enim caelum et caeli caelorum, non te capiunt, quanto magis, etc. ibidem. — Sed ad hoc tantum facta est, etc. 3 Reg. 8, 9ª. — De habitaculo tuo, idest de caelo, ibidem 10ª.
5 Ut respicias, etc. Exod. 2, 6ª. — Et audias preces, ibidem 4ª. — Et obsecrationes 1ª Tim. 2. — Ut reddas iniquo, etc. Psal. 61, 6ª. — Ulciscaris justum, etc. Deuter. 32, 17ª.
6 Aperias oculos tuos. Gen. 3, 14ª. — Propter manum tuam robustam et brachium tuum extentum, ibidem. — Et aures tuae, ibidem. — Exurge Domine, ibidem 13ª.
7 Tu solus nosti corda filiorum hominum 3 Reg. 8, 12ª. — Neque est homo qui non peccet, ibidem 13ª. — Et si iratus fueris. Exod. 4, 5ª. — In requiem tuam. Gen. 2, 3ª.
8 Ut timeant te. Levit. 19, 14ª. — In toto corde suo et in tota anima sua. Deuter. 6, 4ª. — Et arca fortitudinis tuae. Exod. 20, 5ª.
9 Sacerdotes tui induant salutem. Rom. 13, 11ª.
10 Et sancti tui laetentur in bonis. Psal. 15, 4ª. — Memento Domine. Gen. 8, 1ª.

CAPUT VII.

1 Majestas Domini implevit domum Domini, supra 5, 4ª. — Omnes filii Israel videbant descendentem ignem et gloriam Dei, ibidem.
2 Laudaverunt Dominum. Psal. 33, 2ª. — Quoniam bonus, supra 16, 7ª. — Quoniam in saeculum misericordia ejus. Exod. 22, 11ª.
3 Dedicavit Domum Dei rex et universus populus. Exod. 30, 1ª. — Sanctificavit medium atrium ante templum Domini, ibidem.
4 Apparuit Dominus ei nocte 3, Reg. 3, 1ª. — Audivi orationem tuam. Exod. 2, 4ª. — Elegi locum. Deuter. 7, 2ª. — Faciem meam. Gen. 3, 14ª.
5 Exaudiam de caelo 3 Reg. 8, 10ª. — Erunt oculi mei aperti et aures meae erectae. Gen. 3, 14ª. — Ut sit nomen meum ibi. Deuter. 12, 2ª.
6 Et cor meum ibi. Gen. 3, 13ª. — Si ambulaveris coram me. Gen. 5, 3ª. — Et juxta omnia quae praecepi tibi, etc. Levit. 18, 2ª.
7 Servieritis diis alienis. Exod. 7, 1ª | 20, 4ª. — Adoraveritis eos, ibidem. — Dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum. Gen. 17, 5ª | Josue 22, 2ª.

CAPUT VIII.

1 De filiis Israel non posuit, ut servirent operibus regis, sed ipsi erant viri bellatores, etc. 3 Reg. 9, 7ª.
2 Sanctificata sint. Exod. 30, 1ª. — In kalendis 1, Reg. 20, 1ª. — Et in festis diebus ter per annum. Num. 23, 1ª.
3 In solemnitate azymorum. Exod. 12, 2ª. — In solemnitate hebdomadarum. Num. 23, 8ª. — In solemnitate tabernaculorum, ibidem 12ª.

CAPUT IX.

1 Ut tentaret eum. Gen. 22, 1ª. — In aenigmatibus 3 Reg. 10, 2ª. — Benedictus Dominus. Psal. 33, 1ª.
2 Diligit Deus Israel. Deuter. 7, 3ª. — Et Satrapae terrarum 1, Reg. 5, 2ª. — Addo videntis 1 Reg. 9, 2ª.

CAPUT X.

1 Erat enim voluntatis Dei, ut compleretur sermo ejus 1ª q. 19, 11, 12, o.

CAPUT XI.

1 Mea hoc gestum est voluntate, ibidem. — Neque pugnabitis contra fratres vestros. Gen. 13, 3ª.
2 Uxores decem et octo duxerat 2 Reg. 5, 4ª. — Concubinas sexaginta. Gen. 16, 1ª. — Constituit in capite Abiam. Num. 7, 2ª.

CAPUT XII.

1 Vos dereliquistis me. Josue 22, 2ª. — Et ego reliqui vos. Josue 3ª. — Quia humiliati sunt, non disperdam eos 3 Reg. 21, 3ª.
2 Justus est Dominus. Deuter. 32, 6ª. — Non stillabit furor meus. Exod. 4, 5ª. — Aversa est ira mea, ibidem.
3 Quam elegit Deus. Deuter. 7, 2ª. — Ut confirmaret nomen suum ibi. Deuter. 12, 2ª. Non speravit cor suum 1 Reg. 7, 2ª. — Addo videntis, ibidem 9, 2ª.

CAPUT XIII.

1 Vitulos aureos, quos Jeroboam vobis fecit in Deos. Exod. 7, 1ª. — Reliquistis Deum. Josue 22, 2ª.
2 Clamavit ad Dominum. Gen. 4, 4ª. — Humiliati sunt filii Israel 2 Reg. 8, 1ª.
3 Eo quod sperassent in Domino 4 Reg. 18, 3ª. — Deo patrum suorum. Gen. 17, 5ª. Accepit quatuordecim uxores 2 Reg. 5, 4ª.

CAPUT XIV.

1 Subvertit altaria peregrini cultus, etc. 4 Reg. 18, 1ª. — Quieta sunt omnia, eo quod quaesierimus Dominum. Judic. 2, 5ª.
2 Dominum Deum tuum patrum suorum. Gen. 17, 5ª. — Adjuva nos Domine 1 Paral. 12, 5ª.
3 In te habentes fiduciam Domine 4 Reg. 18, 7ª. — Tulerunt pecorum infinitam multitudinem. Num. 20, 4ª.

CAPUT XV.

1 Facto in eo Spiritu Dei. Psal. 89, 1ª. — Dominus vobiscum. Num. 14, 1ª. — Si dereliqueritis Deum. Josue 22, 2ª. — Derelinquet vos. Josue 3ª.
2 Clamaverunt ad Dominum. Gen. 4, 4ª. Et praedam quam adduxerant. Josue 8, 2ª. — In toto corde et in tota anima. Deuter. 6, 4ª.
3 In tota voluntate suae quaesierunt Dominum, etc. Judic. 2, 5ª.

CAPUT XVI.

1 Quia habuisti fiduciam in rege Syria et non in Deo 4 Reg. 18, 7ª. — Oculi Domini contemplantur universam terram. Gen. 3, 14ª.
2 Qui credunt in eum 2-2, q. 2, 2, o. | 3, d. 23, q. 2, art. 2, q. 2, 2, o, | Verit. q. 14, 7, 7m | Jo. 6, lect. 3.
3 Valde quippe super hoc Dominus fuerat indignatus. Exod. 4, 5ª. — Et interfecit de populo tempore illo plurimos 2 Reg. 24, 5ª.
4 Posuerunt eum super lectum suum, etc. Gen. 5, 1ª.

CAPUT XVII.

1 Et fuit Dominus cum Josaphat. Num. 14, 1ª. — Quia non speravit in Baalim, sed in Deo patris sui 4 Reg. 18, 3ª.
2 Factae sunt ei infinitae divitiae. Num. 20, 4ª. — Consecratus Domino 1-2, q. 102, 5, 8m.

CAPUT XVIII.

1 Iterum atque iterum adjuro te. Gen. 24, 2ª. — Vidi Dominum. Gen. 32, 2ª. — Sedentem in solio suo. Judic. 6, 3ª.
2 Et omnem exercitum caeli assistentem ei 3 Reg. 22, 2ª. — A dextris et a sinistris. Deuter. 10, 11ª. — Egrediar et ero spiritus mendax, etc. ibidem 4ª.
3 Egredere et fac ita, ibidem 5ª. — Clamavit ad Dominum. Gen. 4, 4ª.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

CAPUT XXIII.

CAPUT XXIV.

CAPUT XXV.

CAPUT XXVI.

CAPUT XXVII.

CAPUT XXVIII.

CAPUT XXIX.

CAPUT XXX.

CAPUT XXXI.

CAPUT XXXII.

CAPUT XXXIII.

CAPUT XXXIV.

CAPUT XXXV.

CAPUT XXXVI.

Auctoritates ex oratione Manasse regis Juda.

CAPUT I.

Auctoritates ex primo libro Esdrae Prophetae.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

2 Et confiterentur Deo 1 Paral. 16, 6a. — Et mundati sunt sacerdotes et Levitae, et mundaverunt populum, portas et murum 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 3, 2m.
3 In dedicatione muri Jerusalem congregaverunt Levitas de omnibus locis suis. Joan. 10, lect. 5, fi.
4 Ad primitias. Exod. 22, 13a. — Et ad decimas, ibidem 12a.
5 Omnis Israel sanctificabat Levitas, et Levitae sanctificabant filios Aaron 1-2, q. 102, 5, 8m.

CAPUT XIII.

1 Non debeant introire Amonites et Moabites ecclesiam Dei usque in aeternum. Deut. 23, 3a.
2 Decimam frumenti, vini et olei. Exod. 22, 12a. — Et primitias sacerdotales, ibidem 13a. — Fratrum suorum. Gen. 13, 3a.
3 Memento mei Deus. Gen. 8, 1a. — Et ne deleas miserationes meas, quas feci in domo Dei 4 Reg. 20, 1 2a.
4 Et in caeremoniis ejus. Deut. 4, 6a. — Vidi in Juda calcantes torcularia in sabbato. Exod. 20, 14a. — Ad sanctificandum diem sabbati, ibidem 13a.
5 Et vos additis iracundiam. Exod. 4, 5a. — Dixi Levitis ut mundarentur. Rom. 14 | 17.
6 Secundum multitudinem miserationum tuarum. Exod. 22, 11a. | Et adjuravi eos. Gen. 24, 2a. — Ut non darent filias suas filiis eorum, nec e converso. Exod. 34, 11a.
7 Dilectus erat Domino. Deut. 7, 3a. — Posuit eum Deus regem super omnem Israel. Deut. 17, 5a.

Auctoritates ex libro Esdrae Prophetae.

CAPUT I.

1 Et fecit Josias pascha etc. et immolavit Phasae quartadecima luna primi mensis. Exod. 12, 2a etc. — Sanctificarent se. Nehemiae 12, 2a.
2 Fratribus suis. Gen. 13, 3a. — Habentes azyma. Exod. 12, 7a. — Ex ore Domini. Gen. 3, 14a. — Adjuratus a rege. Gen. 24, 2a.
3 Indurata cervice et corde. Nehemiae 9, 7a. — Deus patrum suorum vel Israel, vel suus. Gen. 17, 5a. — Misit per angelum suum. Luc. 1, 8a.
4 Ipsi vero subsannabant, etc. illudentes Prophetis 2 Paral. 30, 4a. — Deus usque ad iracundiam concitatus est. Exod. 4, 5a.
5 Propter irreligiositatem suam 2-2, q. 92 | 97, 99, prina | q. 122, 3, 4, c. | q. 154, 10, 1m.

CAPUT II.

1 Suscitavit Dominus spiritus Cyri, etc. 1 Esdrae 1a. — Me constituit regem orbi terrarum Deus Israel. Rom. 13, 2a. — Dominus ascendat cum eo. Gen. 3, 13a | Num. 14, 1a.
2 Dominus excelsus. Deut. 10, 8a.

CAPUT III.

1 Omnem mentem convertit in securitatem et jucunditatem 2-2, q. 147, 8, 1m | 3a q. 74, 5, c. | 4, d. 11, q. 2, a. 3, q. 1, c.
2 Vinum omnia praecordia facit honesta 2-2, q. 145, 4, 2m.
3 Et omnia per talenta loqui facit. Luc. 1, 23a.

CAPUT IV.

1 Homo relinquit patrem suum, etc. et ad mulierem se conjungit. Gen. 2, 31a.
2 Diligit homo uxorem suam magis quam patrem aut matrem 2-2, q. 26, 11, o. | 3, d. 29, 7, 8m | Virt. q. 2, 9, 18m | Ephes. 5, lect. 10.
3 Veritas magna est et fortior prae omnibus. Quol. 12, 21, o. — Caelum etiam ipsam benedicit. Psal. 18, 1a.
4 Omnis terra veritatem invocat 2-2, q. 83, 10, 3m. — Non est cum ea quidquam iniquum. Deut. 32, 5a.
5 Iniqui sunt omnes filii hominum, et iniqua sunt illorum omnia opera 3 Reg. 8, 13a. — Non est in ipsis veritas. Cg. 3, ca 51, | Verit. q. 1, 4, 4m.
6 Nec est apud eam accipere personas, neque differentias. Deut. 10, 10m. — Majestas omnium aevorum 1a q. 10, 6, 1m.
7 Omnes benignantur in operibus ejus 1, prol. L. — Benedictus Deus veritatis. Psal. 23, 1a.
8 Et tibi confitebor Domine 1a Paral. 16, 6a. — Deus patrum nostrorum. Gen. 17, 5a. — Fratribus meis. Gen. 13, 3a.

CAPUT V.

1 Omnes fratres, ibidem. — Instante septimo mense. Levit. 23, 1a. — Egerunt scenophegiam et diem solemnem, etc. ibidem 12a. — Et neomeniarum 1 Reg. 20, 1a.
2 Et dierum solemnium. Levit. 23, 1a. — Collaudantes Dominum. Psal. 33, 2a. — Et benedicentes, ibidem 1a. — Cum clamore magno. Gen. 4, 4a.
3 Non est nobis et vobis aedificare domum Dei nostri nos soli aedificabimus Deo Israel 3 Reg. 5, 3a.

CAPUT VI.

1 In nomine Dei Israel. Gen. 17, 5a. | Patres nostri exacerbantes erant. Exod. 4, 5a.
2 Qui fecit caelum et terram. Gen. 1a. — Dominus cujus nomen est invocatum, ibidem. Deut. 12, 2a. — Exterminet omnem regem et gentem, etc. Gen. 3, 21a.

CAPUT VII.

1 Tunc Sisennes subregulus et Satrabazanes... cooperati sunt cum senioribus Judaeorum, etc. 3 Reg. 5, 3a.
2 Et egerunt... phase decimaquarta die mensis primi. Exod. 12, 2a. — Celebraverunt diem festum azymorum septem diebus, ibidem 5a. 7a. — Sanctificati sunt. Exod. 30, 4a.
3 Fratribus tuis. Gen. 13, 3a. — Domini Dei tui, vel Israel, vel ipsorum. Gen. 17, 5a. — Deus patrum nostrorum, ibidem. — Deus noster, ibidem.
4 Ne forte exurgat ira Dei. Exod. 4, 5a. — Benedictus Deus. Psal. 33, 1a. — Qui dedit hanc voluntatem in cor regis. Prov. 21, 1a.
5 Secundum manum Dei validam. Gen. 3, 14a. — Virtus Dei erit cum illis, etc. Deut. 4, 14a | Num. 14, 1a. — Vos estis sancti Domino, et vasa sancta. Exod. 30, 4a.

CAPUT VIII.

1 Filias vestras non conjungetis filiis eorum, nec e converso. Exod. 34, 11a. — Et non inquiretis pacem habere cum illis omni tempore, ibidem 14a.
2 Ut invalescentes manducetis optima terrae, etc. Levit. 26, 2a. — — Dei Israel, vel noster. Gen. 17, 5a.
3 Et ingeniculans 2 Paral. 29, 5a. — Humi prostrativus, ibidem.
4 Ante faciem Dei. Gen. 3, 14a. — Non fuimus derelicti a Deo. Josue 8a. — Nonne irasceris nobis. Exod. 4, 5a. — Verax es. Exod. 34, 5a.
5 In his ergo sit jusjurandum Domino expellere omnes uxores nostras quae ex alienigenis sunt cum filiis earum 1 Esdrae 10, 1a.
6 Adjuravit principes sacerdotum, etc. Gen. 24, 2a.

CAPUT IX.

1 Vos iniqua fecisti collocando vobis in matrimonium uxores alienigenas. Exod. 34, 11a. — Date confessionem Deo 1 Paral. 16, 6a.
2 Deo patrum nostrum. Gen. 17, 5a. — Dei Israel, ibidem.
3 Discedite a gentibus terrae, et ab uxoribus alienigenis 1 Esdrae 10, 1a. — Usquequo solvant iram Domini. Exod. 4, 5a.
4 Consederunt novilunio mensis decimi... ad neomeniam primi mensis 1 Reg. 20, 1a. — Et fratribus ejus. Gen. 13, 3a.
5 Ad libandum in expiationem arietem pro ignorantia sua. Levit. 4, 2a. — In novilunio mensis septimi 1 Reg. 20, 1a.
6 Esdras pontifex 2 Paral. 23, 1a. — Et benedixit Esdras Dominum. Psal. 33, 1a. — Deum altissimum 3, d. 35, q. 2, a. 1, q. 2, c.
7 Deum Sabaoth. Psal. 9, 2a. — Omnipotentem 17, 1a.
8 Procidentes in terram adoraverunt Dominum 2 Paral. 29, 5a.
9 Dies hic sanctus est Domini. Levit. 29, 1a.

Auctoritates ex tertio libro Esdrae Prophetae.

CAPUT I.

1 Ipsi irritaverunt me. Exod. 4, 5a. — Haec dicit Dominus omnipotens. Gen. 17, 1a. — Ego dolui super gemitus vestros. Gen. 6, 7a.
2 Et dedi vobis manna in escam. Exod. 16, 4a. — Panem angelorum manducastis. Psal. 77, 5a.
3 Quoniam vos dereliquisti me. Josue 22, 2a. — Et ego vos derelinquam. Josue 8a. — Ut essetis mihi populum. Exod. 19, 3a.
4 Et ego vobis in Deum. Gen. 17, 5a. — Vos mihi in filios. Luc. 6, 12a. — Et ego vobis in patrem. Hebr. lect. 3.
5 A facie mea. Gen. 3, 14a. — Oblationem vestram cum attuleritis, avertam. Psal. 39, 5a.

6 Dies festos vestros, et neomenias et circumcisiones repudiabo, ibidem. — Ego misi pueros meos ad vos. Jerem. 7, 8ª.
7 Quod malum est coram me fecerunt. Psal. 50, 2ª.

CAPUT II.

1 Irrita fecerunt consilia mea. Gen. 17, 13ª. — Peccastis coram Deo. Psal. 50, 2ª. — Ut det ei confusionem... tibi. Gen. 3, 21ª.
2 Dicit Dominus omnipotens. Gen. 17, 1ª. — Te elegi dicit Dominus. Deut. 7, 2ª. — Mittam tibi pueros meos. Jerem. 7, 8ª.
3 Viduam justifica... et dabo. Exod. 22, 17ª. — Mortuos ubi inveneris signans commenda sepulchro. Tob. 1, 11ª.
4 Veniet requies tua. Exod. 33, 10ª. — Manus meae tegent te. Gen. 3, 14ª. — Misericors sum. Exod. 22, 11ª.
5 Qui vos ad caelestia regna vocavit. Exod. 3, 8ª | Matth. 5, 4ª. — Accipite jucunditatem gloriae vestrae. Psal. 15, 8ª.
6 Lux perpetua lucebit vobis. Jo. lect. 8, princ. — Vidi turbam magnam quam numerare non potui. Matth. 20, 1ª.
7 Et confessi sunt nomen Dei 1 Paral. 16, 6ª.
8 Modo coronantur. Verit. q. 29, 6, c.

CAPUT III.

1 O dominator Domine. Deut. 10, 8ª. — Manuum tuarum. Gen 3, 14ª. — Dextera tua, ibidem. — Insuffla in eum spiritum vitae. Gen. 2, 10ª.
2 Induxisti eum in paradiso quem plantaveras, ibidem, 12, 13ª, — Instituisti in eum mortem etc. ibidem 22ª.
3 Elegisti Abraham. Deut. 7, 2ª. — Et dilexisti eum, ibidem 3ª. — Numquam derelinqueres semen ejus. Josue 3ª.

CAPUT IV.

1 Angelus missus est ad me. Lucae 1, 8ª. — Viam altissimi. Job 11, 4ª. — O dominator Domine. Deut. 10, 8ª. — In facie mea. Gen. 3, 13ª.
2 Omnes pleni sumus impietate 3 Reg. 8, 13ª. — Quem dilexisti populum. Deut. 7, 3ª. — Ante oculos tuos. Gen. 3, 14ª.

CAPUT V.

1 Si altissimus dederit. Job 11, 6ª. — Anima mea laboravit, ut deficeret. Gen. 46, 2ª.
2 O dominator Domine. Deut. 10, 8ª. — Elegisti tibi. Deut. 7, 2ª. — Populum unum tibi. Exod. 16, 3ª. — Et si odiens odisti. Psal. 5, 5ª.
3 Tuis manibus debet castigari. Gen. 3, 14ª. — Missus est angelus ad me. Lucae 1, 8ª.
4 Qui venerat ad me. Jud. 6, 2ª.

CAPUT VI.

1 Fiat caelum et terra. Gen. 1ª. — Et erat tunc spiritus, ibidem 4ª. — Et tenebrae circumferebantur, ibidem 3ª. — Tunc dixisti proferri lumen luminosum, ibidem 6ª.
2 Die secundo creasti spiritum firmamenti, ibidem 12ª. — Ut divideret et divisionem facere inter quas, etc. ibidem 17ª. — Die tertia imperasti congregari aquas, etc. ibidem 18ª.
3 Die quarto imperasti fieri solis splendorem, lunae lumen, stellarum dispositionem, ibidem 23ª. — Ut deservirent futuro plasmante homini, ibidem 24ª.
4 Quinto die dixisti, etc. ut procrearet animalia et volatilia et pisces, ibidem 27ª. — Sexto die imperasti terrae ut crearet, etc. et Adam, ibidem 29ª 30ª.
5 Quem constituisti ducens super omnibus quae fecisti, ibidem 33ª. — Quem elegisti. Deut. 7, 2ª. — Propter nos creasti saeculum. Gen. 31ª | 2, d. 1, q. 2, 5, o. | 4, d. 47, q. 2, a. 1, q. 1, c.
6 Residuas gentes dixisti nihil esse, etc. Isa. 40, 1ª.
7 Quem vocasti primogenitum, unigenitum emulatorem tuum. Exod. 4, 10ª.

CAPUT VII.

1 Et dixi scilicet angelo, loquere Domine Deus. Exod. 6, 1ª. — Introitus ejus angustus. Matth. 7, 8ª. — Super stellas fulgebunt facies eorum, etc. Matth. 13, 11ª.
2 Nostrae facies super tenebras nigrae 4, lect. 4, fi.
3 Deus misericors. Exod. 22, 11ª. — Et longanimis. Nehemiae 9, 8ª.

CAPUT VIII.

1 Multi creati sunt, sed pauci salvabuntur. Matth. 7, 8ª | cº 20, 4ª.
2 Manuum tuarum. Gen. 3, 14ª. — Cujus oculi elevati sunt, ibidem. — Auribus percipe, ibidem.
3 Cujus thronus inestimabilis. Judic. 6, 3ª. — Et gloria incomprehensibilis. Jo. prol. princ. — Cui astat numerus angelorum. Daniel 7, 1ª.
4 Nec indigneris eis. Exod. 4, 5ª. — Ut ita amarus sis, ibidem. — Non irascaris Domine, ibidem.
5 Sed diligas eos. Deut. 7, 3ª. — Misericors vocaberis. Exod. 22, 11ª. — Dixerunt in corde suo, non esse Deum. Psal. 13, 1ª.
6 Nemo de genitis est, qui non impie gessit 3 Reg. 8, 13ª. — Annunciabitur justitia tua Domine. Deut. 32, 6ª. — Et bonitas. Psal. 16. 7ª.
7 Et memorabor. Gen. 8, 1ª. — Tu ei imago nominatus es 1ª q. 35, 1, 1m | q. 93, 5, 4m | Quam similatus es ei. Pª q. 3, 16, 5m | 17, 6m.
8 Propter quem omnia plasmasti, supra 6, 5ª. — Tibi approximavi 4, d. 17, q. 1, a. 2, q. 2, c. — Peccatoribus autem nunquam 1, d. 40, q. 4, 2, 4m.

CAPUT IX.

1 Omne quod factum est in saeculo, initium habet, et consummationem. Gen. 17, 1ª.
2 Plures sunt qui pereunt quam qui salvabuntur. Matth. 7, 8ª | cº 20, 4ª. — O Domine te ostendens ostendisti patribus. Gen. 32, 2ª.
3 Humiliata sum valde 2 Reg. 1ª. — Justi quorum est saeculum, et propter quos saeculum, supra 6, 1ª.

CAPUT X.

1 Deus fortis. Exod. 20, 5ª. — Altissimus. Job 11, 6ª.
2 Angelus venit ad me. Judic. 6, 2ª.
3 Confortavit me, Luc. 22, 34ª.

CAPUT XI.

1 Quem feceram regnare. Rom. 13, 2ª.
2 Humiliasti muros eorum 2 Reg, 8, 1ª.

CAPUT XII.

1 Dominator Domine. Deuter. 10, 8ª. — Ante oculos tuos. Gen. 3, 14ª. — Ante faciem tuam, ibidem.
2 Consoleris animam meam. Gen. 46, 2ª. — Danieli fratri tuo. Gen. 13, 2ª.

CAPUT XIII.

1 Qui habent opera et fidem Jacob 3, 13ª. — Ad fortissimum. Exod. 20, 5ª.
2 Revelabitur filius meus 2-2, q. 2, 7, 2m.
3 Dominator Domine. Deuter. 10, 8ª.
4 Laudans Dominum. Psal. 33, 2ª.

CAPUT XIV.

1 Revelans revelatus sum in rubo. Gen. 32, 2ª. — Et loquutus sum Moysi. Exod. 6, 1ª. — Populus meus. Exod. 19, 3ª. — Misi eum. Jerem. 7, 8ª.
2 Deus justus. Deuter. 32, 6ª. — Judex. Psal. 9, 3ª. — Et fratres vestri. Gen. 13, 3ª. — Judicium post mortem veniet. Psal. 9, 3ª.
3 Quando iterum reviviscemus 4, d. 43, a. 1, q. 1, o.
4 Justorum nomina patebunt et impiorum facta ostendentur. Deuter. 7, 2ª | 1ª q. 20, o.

CAPUT XV.

1 Omnis incredulus in incredulitate sua morietur. Marc. 16, 10ª. — Clamant ad me. Gen. 4, 4ª. — Vindicans vindicabo eos, dicit Dominus. Deut. 32, 17ª.
2 Populus meus. Exod. 19, 3ª. — In manu potenti et brachio excelso. Gen. 3, 14ª. — Dextera mea, ibidem.
3 Nec cessabit rumphea super effundentem sanguinem innocuum.

Matth. 27, 4ᵃ | cᵒ 27, 1ᵃ. — Reddam in sinu eorum. Psal. 61, 6ᵃ. Electis meis. Deut. 7, 2ᵃ. — Exiit ignis ab ira ejus. Exod. 4, 5ᵃ.

CAPUT XVI.

1 Deus fortis. Exod. 20, 5ᵃ. — Ne diis credatis. Exod. 7, 1ᵃ.
2 A facie Domini. Gen. 3, 14ᵃ. — Et a gloria virtutis ejus. Deut. 4, 14ᵃ. — Dextera Domini. Gen. 3, 14ᵃ.
3 Ecce Dominus cognoscet omnia opera hominum et adinventiones illorum 3 Reg. 8, 12ᵃ. — Et cogitatione et corda 3 Reg. 8, 12ᵃ.
4 Dixit, fiat terra et facta est, fiat caelum et factum est. Gen. 1ᵃ 5ᵃ 7ᵃ. — Et verbo illius stellae fundatae sunt, ibidem 25ᵃ.
5 Et novit numerum stellarum. Psal. 147, 5ᵃ. — Qui finxit hominem. Gen. 2, 9ᵃ. — Et immisit ei spiritum, vitam et intellectum, ibidem.
6 Dei omnipotentis. Gen. 17, 1ᵃ. — Qui fecit omnia. Gen. 1, 1ᵃ. — Et scrutinat omnia, supra 14, 3ᵃ.
7 Ecce Deus judex. Psal. 9, 2ᵃ 3ᵃ. — Timete eum. Levit. 19, 14ᵃ.
8 Erit probatio electorum meorum. Deut. 7, 2ᵃ.
9 Audite dilecti mei, dicit Dominus, ibidem 3ᵃ.

Auctoritates ex libro Tobiae.

CAPUT I.

1 Viam veritatis non deseruit 4 Reg. 20, 3ᵃ. — Fratribus qui erant ejus genere. Gen. 13, 8ᵃ. — Decimas suas fideliter offerens. Exod. 22, 12ᵃ.
2 Et omnia primitiva sua, ibidem 13. — In tertio anno proselitis 2 Paral. 2, 5ᵃ. — Et advenis. Psal. 38, 7ᵃ.
3 Ministraret omnem decimationem 2-2, q. 87, 1, 4ᵐ. — Accepit uxorem de tribu sua. Num. 36, 2ᵃ.
4 Timere Deum docuit. Levit. 19, 14ᵃ. — Consolabatur eos 2 Reg. 9, 2ᵃ.
5 Monita salutis dabat eis 2-2, q. 32, 2, c. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, c.
6 Ex his quibus honoratus fuerat a rege, habuisset decem talenta argenti 2-2, q. 103, 2, 4ᵐ.
7 Mortuo Salmanassar, cum regnaret Sennacherib filius ejus. Isa. 20, prinᵒ.
8 Dividebatque unicuique prout poterat 2-2, q. 32, 6, 10, o. | q. 17, 1, 2ᵐ | 4, d. 15, q. 2, a. 4, q. 1, o. | 2ᵃ Cor. 8 | cᵒ 9, lect. 2, o.
9 De facultatibus suis 4, d. 15, q. 2, a. 4, q. 2, 3, o. | 2-2, q. 31, 3, 3ᵐ | q. 32, 7, o. | 8, 2ᵐ | q. 62, 5, 2ᵐ | q. 87, 2, 2ᵐ | q. 110, 3, 4ᵐ | q. 31, 3, 3ᵐ | 4, d. 15, q. 2, a. 4, q. 2, 3, o. | Quol. 12, 30, c.
10 Esurientes alebat, nudisque vestimenta praebebat 2-2, q. 32, 2, o. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 1, o. | Matth. 25.
11 Mortuis atque occisis, sepulturam solicitus exhibebat 2-2, q. 32, 2, c. 1ᵐ | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 1, c. | 1ᵐ | d. 45, q. 2, a. 3, q. 3, o.

CAPUT II.

1 Vade, et adhuc aliquos de tribu nostra timentes Deum, ut epulentur nobiscum 2-2, q. 32, 3, 1ᵐ | 9, o. | q. 71, 1, c. | 4, d. 15, q. 2, a. 6, q. 3, o. | Matth. 25 | Rom. 12, lect. 2, fi. | 1ᵃ Cor. 16. — Sepelivit eum, supra 11ᵃ.
2 Hanc autem tentationem ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientiae ejus, sicut et sancti. Job 2-2, q. 108, 4, c. fi. | Job 7, fi. | Psal. 40 | 2ᵃ Thes. 1, lect. 1, fi.
3 Ab infantia sua semper Deum timuerit. Levit. 19, 14ᵃ | Job 31, 6ᵃ. — Sed immobilis in Dei timore permansit 1-2, q. 100, 9, c. | 2-2, q. 58, 1, c. | 2, d. 38, 5, 5ᵐ | 3, d. 40, 1, c. | 4, d. 17, q. 3, a. 4, q. 4, c. | d. 33, q. 3, 1, 2ᵐ | 3ᵐ | Vir. q. 5, 1, c. | Ethi. 2, lect. 4, fi.
4 Agens gratias Deo omnibus diebus vitae suae 1-2, q. 60, 3, c. | 2-2, q. 10?, o. | Psal. 9 | 2ᵃ Thes. 1, lect. 1, prinᵒ.
5 Non licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Ma. q. 15, 2, 6ᵐ.

CAPUT III.

1 Justus es Domine. Deut. 32, 6ᵃ. — Virum cum timore tuo non cum libidine mea consensi suscipere, infra 6, 3ᵃ. — Levit. 69, 14ᵃ.
2 Omnes viae tuae misericordia et veritas et judicium 1ᵃ q. 21, 4, o. | 4, d. 46, q. 2, a. 2, q. 2, o. | Cg. 2, cᵒ 28 | Verit. q. 28, 1, 8ᵐ | Poᵃ. q. 5, 4, 6ᵐ | Psal. 24 | Rom. 15, lect. 1, post. meᵒ.
3 Domine memor esto mei. Gen. 8, 1ᵃ. — Ne reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum, ibidem. Exod. 20, 7ᵃ.
4 Neque vindictam sumas de peccatis meis. Deut. 32, 17ᵃ.
5 Expedit mihi mori, magis quam vivere 1-2, q. 5, 3, c. | 3ᵃ q. 96, 6, c. | 4ᵐ | 3, d. 17, L. 2ᵐ | d. 28, L. | 4, d. 49, q. 1, a. 1, q. 4, 4ᵐ | Cg. 3, cᵒ 48, 6ᵐ | Virt. q. 2, 11, 8ᵐ | Ethi. 3, lect. 18, fi.
6 Benedicens Dominum... Deus Patrum nostrorum. Gen. 17, 5ᵃ. — Deus Israel, ibidem. — Cum iratus fueris. Exod. 4, 5ᵃ.
7 In tempore tribulationis peccata dimittis 1ᵃ q. 21, 4, 3ᵐ | 1-2, q. 87, 6, c. fi. | 4, d. 15, q. 1, a. 4, q. 2, o. | d. 17, q. 3, a. 5, q. 4, 2ᵐ.
8 Numquam cum ludentibus miscui me 2-2, q. 168, 4, 2ᵐ. — Non est in hominis potestate consilium tuum. Job 12, 6ᵃ.
9 Hoc autem pro certo habet omnis qui colit te. Exod. 20, 4ᵃ | 1ᵃ | q. 1, 5, 1ᵐ | 2-2, q. 4, 8, o. | Prol. 3, 5ᵐ | 3, d. 23, q. 2, a. 2, q. 3, o. | Cg. 3, cᵒ 154, fi. | Verit. q. 10, 12, 15ᵐ | q. 12, 2, 3ᵐ | q. 14, 1, 7ᵐ | Trin. 9, 4ᵐ | Jo. 4, lect. 5, fi.
10 Vita ejus si in probatione fuerit, coronabitur 4, d. 24, q. 3, 4, 3ᵐ. — Si in tribulatione fuerit, liberabitur. Num. 14, 1ᵃ.
11 Si in corruptione fuerit 2, d. 7, q. 1, 1, 2ᵐ. — Ad tuam misericordiam venire licebit. Exod. 22, 11ᵃ.
12 Non enim delectaris in perditionibus nostris. Exech. 18, 5ᵃ.
13 Missus est angelus Domini. Exod. 33, 2ᵃ. — Sanctus Raphael 2, d. 10, L.
14 Orationes eorum in conspectu Domini sunt recitatae 2, d. 11, q. 1, 1, 3ᵐ | 4, d. 45, q. 3, 2, 4ᵐ.

CAPUT IV.

1 Cum acceperit Deus animam meam. Matth. 27, 11ᵃ. — Sepeli corpus meum, supra 1, 11ᵃ | Gen. 49, 7ᵃ. — Sepelies eam circa me, ibidem.
2 Honorem habebis matri tuae. Exod. 20, 17ᵃ. — Ex substantia tua fac eleemosynam, supra 1, 9ᵃ.
3 Neque a te avertatur facies Domini. Gen. 3, 14ᵃ. — Quomodo poteris, esto misericors. Matth. 5, 6ᵃ.
4 Si multum tibi fuerit, abundanter tribue 2-2, q. 154, 2, 5ᵐ | 4, d. 15, q. 2, a. 2, q. 1, 1ᵐ | 1ᵃ Tim. 4.
5 Et a morte 2, d. 27, 4, 3ᵐ | 4, d. 15, q. 1, a. 3, q. 4, o. | 3ᵃ q. 89, 6, 3ᵐ | Ma. q. 2, 5, 7ᵐ.
6 Et non patietur animam ire in tenebras 2-2, q. 154, 2, 5ᵐ | 4, d. 25, q. 2, a. 2, q. 1, o. | d. 46, q. 2, a. 3, q. 4, o. | Ma. q. 15, 2, 1ᵐ | Psal. 40 | Matth. 25 | 1ᵃ Tim. 4.
7 Attende tibi fili mi ab omni fornicatione. Exod. 20, 20ᵃ 23ᵃ. — Et praeter uxorem tuam numquam patiaris crimen scire 2-2, q. 35, c. | q. 36, 3, c. | q. 153, 3, o. | q. 154, 2, o. | 4, d. 33, q. 1, 3, o. | q. 2, a. 2, q. 1, 2ᵐ | d. 41, a. 5, q. 1, c. | Cg. 3, cᵒ 122 | Ma. q. 15, 1, 2, o. | 3, c. | Verit. q. 25, 5, 7ᵐ | Quol. 3, q. 5, 2, c. | Quol. 8, 15, c. | 1ᵃ Cor. 6, lect. 3, o. | 1ᵃ Thess. 4.
8 Superbiam numquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas. Ma. q. 8, 3, 7ᵐ | 10ᵐ | 11ᵐ | 4, 3ᵐ | 4ᵐ | 7ᵐ.
9 In ipsa enim sumpsit initium omnis perditio 1-2, q. 84, 2, o. | 3, 1ᵐ | 4, 4ᵐ | 2-2, q. 162, 2, o. | 5, 1ᵐ | 7, 1ᵐ | 2, d. 42, q. 2, 1, 7ᵐ | 4, d. 17, q. 2, a. 1, q. 1, c. | Ma. q. 8, 1, 1ᵐ | 6ᵐ | Rom. 7, lect. 2 | 1ᵃ Cor. 11, lect. 4.
10 Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, et merces mercenarii tui, apud te omnino non remaneat. Levit. 19, 12ᵃ.
11 Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri feceris 4, d. 33, q. 1, 1, 7ᵐ | Opus. 73, cᵒ 17.
12 Panem tuum cum esurientibus et egentibus comede, et de vestimentis tuis nudos tege, supra 1, 10ᵃ.
13 Et noli ex eo comedere et bibere cum peccatoribus 2-2, q. 25, 6, c. | 2ᵐ | q. 31, 2, 2ᵐ | q. 32, 9, 1ᵐ | q. 186, 3, 3ᵐ | 4, d. 15, q. 2, a. 6, q. 2, o. | Opus. 4, cᵒ 8 | Opus. 19, cᵒ 9, 2ᵐ | 4ᵐ | Rom. 12, lect. 2, fi. | 1ᵃ Cor. 16, fi. | Gal. 6, lect. 2, meᵒ.
14 Omni tempore benedic Deum. Psal. 33, 1ᵃ.

CAPUT V.

1 Omnia quae praecepisti mihi faciam 2-2, q. 104, 5, 3ᵐ | 2, d. 44, q. 2, 3, c. | Quol. 1, 15, c. | Quol. 10, 10, c.
2 Omnia itinera, ejus frequenter ambulavi. Judic. 6, 2ᵃ. — Et mansi apud Gabelum fratrem nostrum. Gen. 13, 3ᵃ.
3 Forti animo esto. Josue 2ᵃ. — Sit Dominus in itinere vestros. Num. 14, 1ᵃ.
4 Angelus Dei bonus comitetur ei 1ᵃ q. 113, 1, 2, o. | 2, d. 11, q. 1, 1, 3, o.

CAPUT VI.

1 Obsecro te 1ᵃ Tim. 2, 1ᵃ. — Azaria frater. Gen. 13, 8ᵃ.
2 Deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. Gen. 37, 5ᵃ. — Benedictionem consequeris. Gen. 35ᵃ.
3 Qui conjugium ita suscipiunt, etc. suae libidini ita vacent, etc. 3, d. 26, q. 1, 4, c. | 3ᵐ | d. 31, q. 2, 3, o. | 4, d. 30, L. fi. | Cg. 4, cᵒ 32 | Verit. q. 25, 5, 7ᵐ | Ma. q. 15, 1, 2, c. | 1ᵃ Cor. 7 | 1ᵃ Thess. 4.

Paral. 29, 5a. — Domine intuere, respice et attende. Exod. 2, 6a.
4 Non derelinquis. Josue 3. — Praesumentes de te 2-2, q. 21, 2, 1m | 1, prol. L.
5 Praesumentes de se 2-2, q. 21, 1, 4, o. | q. 130, 2, o. | q. 133, 1, c. | Ma. q. 8, 3, 1m.
6 Et de sua virtute gloriantes, supra 1, 1a. — Humilias. 2 Reg. 8, 1a. — Ad humilitatem nostram 3 Reg. 21, 8a. — Consolati sunt Achior 2 Reg. 9, 1a.
7 Deus cujus virtutem praedicasti. Deut. 4, 14a. — Sit Deus tecum. Num. 14, 1a.
8 Ut sicut tibi placuerit, ita cum tuis omnibus converseris nobiscum 1-2, q. 105, 3, 1m.

CAPUT VII.

1 Prostraverunt se super terram 2 Paral. 29, 5a. — Deus Israel. Gen. 17, 5a. — Deus patrum nostrorum, ibidem. — Ubi est Deus eorum, ibidem.
2 Misericordiam suam ostenderet. Exod. 22, 11a. — Super populum suum. Exod. 19, 3a. — Benedicamus Dominum. Psal. 33, 1a.
3 Contestamur hodie caelum et terram 2-2, q. 89, 1, 3m | Qui ulciscitur nos, secundum peccata nostra. Deut. 32, 17a | Psal. 61, 6a.
4 Qui pius es. Exod. 34, 3a. — Clamaverunt ad Deum. Gen. 4, 4a. — Dabit gloriam nomini suo. Jo. 13, lect. 6, prina.
5 Confitentes te 1 Paral. 16, 8a. — Aequo animo estote fratres. Gen. 18, 3a.
6 Forsitan Deus indignationem suam abscidet. Exod. 4, 5a.

CAPUT VIII.

1 Judith jejunabat cunctis diebus vitae suae 2-2, q. 147, 5, 3m | 4, d. 15, q. 3, a. 3, q. 2, o. | Rom. 14, lect. 1, meo.
2 Praeter sabbata, et neomenias, festa domus Israel, ibidem | 1 Reg. 20, 1a | Levit. 23, 1a.
3 Timebat Dominum. Levit. 19, 14a. — Qui estis vos, qui tentatis Dominum. Deut. 6, 8a. — Non est hic sermo qui misericordiam provocet. Exod. 22, 11a.
4 Qui iram excitet, et furorem accendat. Exod. 4, 5a. — Patiens est, Dominus. Exod. 34, 4a. — Lacrymis postulemus. Tob. 12, 7a.
5 Non enim quasi homo Deus, sic comminabitur, neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur. Exod. 4, 5a.
6 Humiliemus ei animas nostras 3 Reg. 21, 3a | Gen. 46, 2a. — Dereliquerunt Deum. Josue 22, 2a. — Adoraverunt Deos alienos. Exod. 7, 1a | 20, 4a.
7 Humiliabit omnes gentes 2 Reg. 9, 2a. — Et nunc fratres. Gen. 13, 3a. — In populo Dei. Exod. 19, 3a. — Ex vobis pendet anima eorum. Gen. 46, 2a | Jo. 12, 2a.
8 Tentati sunt patres nostri. Gen. 22, 1a. — Abraham tentatus est, ibidem. — Et per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est 1-2, q. 87, 6, c. fi. | 2-2, q. 108, 4, c. fi. | 2, d. 36, 4, o. | 4, d. 15, L. 2m | q. 1, a. 4, q. 2, o. | d. 17, q. 3, a. 5, q. 4, 2m | Ma. q. 5, 4, c. fi. | Jo. 1, fi. | co 4, fi. | co 7, fi. | Psal. 36 | Psal. 37 | Psal. 40 | Isa. 21, fi. | Jo. 9, fi. | co 15 | 2a Cor. 4 | Lect. 3 | Hebr. 10, lect. 4 | 2a Cor. 11, lect. 5, fi. | 2a Thess. lect. 1, fi.
9 Omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles, ibidem. — Dominus tecum. Num. 14, 1a. — Deus noster. Gen. 17, 5a.
10 Respiciat Dominus populum. Exod. 2, 6a.
11 In ultionem inimicorum nostrorum. Gen. 3, 21a | Deut. 32 | 17a.

CAPUT IX.

1 Prosternens se Domino 2 Paral. 29, 5a. — Clamavit ad Dominum. Gen. 4, 4a. — Deus patris mei. Gen. 17, 5a. — Deus meus, ibidem.
2 Qui zelaverunt zelum tuum. Exod. 20, 6a. — Respice castra Assyriorum. Exod. 2, 6a. — Sic fiant, et isti, etc. Gen. 3, 21a.
3 Et in curribus suis, etc. gloriantur, supra 1, 1a. — Dominus est nomen tibi. Deut. 10, 8a. — Erige brachium tuum. Gen. 3, 14a. — In virtute tua. Deut. 4, 14a.
4 In iracundia tua. Exod. 4, 5a.
5 De tua misericordia praesumentem, supra 6, 4a.
6 Memento Domine. Gen. 7, 1a.
7 Non est alius praeter te. Deut. 6, 3a.

CAPUT X.

1 Cum cessasset clamare ad Dominum. Gen. 4, 4a. — Prostrata 2 Paral. 29, 5a. — Deus patrum nostrorum. Gen. 17, 5a.
2 Lavit corpus suum, et unxit... omnibus ornamentis ornavit se 2-2, q. 169, 2, o. | q. 187, 6, c. | Quol. 10, 14, o. | Isa. 3, fi. | Matth. 11 | 1a Cor. 7, lect. 7 | 1a Tim. 2. — In virtute sua. Deut. 4, 14a.
3 Fugi a facie eorum... de exercitu ejus. Gen. 12, 4a. — Conservasti animam tuam. Gen. 46, 2a.
4 Judith adoravit eum, scilicet Holofernem, prosternens se super terram. Gen. 18, 2a.

CAPUT XI.

1 Vidit Nabuchodonosor rex terrae, et vivit virtus ejus. Gen. 42, 2a. — Omnium animarum errantium. Gen. 46, 2a.
2 Non solum homines servient ei per te, sed et bestiae agri... nunciare tibi. Gen. 12, 4a.
3 Sciunt se offendisse Deum. Job 35, 1a.
4 Misit me Dominus. Jer. 7, 8a.
5 Iratus est illis Deus. Exod. 4, 5a.

CAPUT XII.

1 Vivit anima tua domine. Gen. 42, 2a. — Quoniam non expendet omnia haec, etc. Gen. 12, 4a. — Deum suum. Gen. 17, 5a. — Deum Israel, ibidem.
2 Baptizabat se. Marc. 4a | 3a q. 38, 1, 3m. — Populum suum. Exod. 19, 3a.
3 Omne quod erit ante oculos ejus bonum et optimum faciam... diebus meis. Gen. 12, 4a.
4 Magnificata est anima mea. Gen. 46, 2a.

CAPUT XIII.

1 Deus Israel. Gen. 17, 5a. — Deus noster, ibidem. — Deo tuo, ibidem.
2 Nobiscum Deus. Num. 14, 1a. — Speraverunt eam jam non esse venturam 2-2, q. 21, 3, 1m.
3 Laudate Dominum. Psal. 33, 2a. — Custodivit me angelus Dei, Psal. 90, 4a. — Confitemini illi omnes 1 Paral. 16, 6a. — Quoniam bonus, ibidem 7a.
4 Quoniam in saeculum misericordia ejus. Exod. 22, 11a. — Benedixit te Dominus. Gen. 1, 31a. — In virtute sua. Deut. 4, 14a. — Benedictus Dominus. Psal. 33, 1a.
5 Qui creavit caelum et terram. Gen. 1. — Non pepercisti animae tuae. Gen. 46, 2a. — Quod Deus ulciscatur se de inimicis suis. Deut. 32, 17a.
6 Estuavit anima ejus. Gen. 46, 2a.
7 Procidit ad pedes ejus 2 Paral. 29, 5a.
8 Et adoravit eam. Gen. 18, 2a.

CAPUT XIV.

1 Audite me fratres. Gen. 13, 3a. — Tunc Achior relicto gentilitatis ritu, credidit Deo 3a q. 69, 4, 2m.
2 Et circumcidit carnem praepucii sui. Gen. 17, 7a 8a.
3 Et appositus est ad populum Israel, et omnis successio generis ejus, usque in hodiernum diem, supra 6, 8a.

CAPUT XV.

1 Manus Domini confortavit te. Gen. 3, 14a.
2 Eris benedicta in aeternum. Gen. 1, 31a.

CAPUT XVI.

1 Dominus nomen est illi. Deut. 10, 8a. — Posuit castra sua in medio populi sui. Num. 11, 5a | Exod. 19, 3a. — Dominus omnipotens. Gen. 17, 1a.
2 Exuit se vestimento viduitatis... usque amputavit, supra 10, 2a. — A facie Domini. Gen. 3, 14a.
3 Adonai Domine magnus es tu. Psal. 74, 1a. — Et praeclarus virtute. Deut. 4, 14a.
4 Quem superare nemo potest. Gen. 50, 5a. — Et non est qui resistat voci tuae, ibidem. — Dixisti, et facta sunt. Gen. 5a.
5 Misisti spiritum tuum, et creata sunt. Gen. 4a | Psal. 103, 13. — Qui timent te, magni erunt apud te per omnia. Levit. 19, 14a.
6 Dominus vindicabit in eis. Deut. 32, 17a. — In die judicii visitabit illos. Psal. 9, 3a.
7 Dabit ignem et vermem in carnes eorum, ut urantur et sentiant, usque in sempiternum. Isa. 66, 6a.
8 Judith obtulit, etc. in anathema oblivionis. Num. 21, 2a.

Auctoritates ex libro Esther.

CAPUT I.

1 Pendebant autem ex omni parte tentoria aerell coloris, etc. Exod. 26, 3a.
2 Cunctae uxores, tam majorum quam minorum, deferant maritis suis honorem. Ephes, 5, 16a 18a.

CAPUT II.

1 Mardochaeus adoptavit sibi Esther in filiam 3a q. 8, 5, 2m | q. 23, 1, c. | 3, d. 10, q. 2, a. 1, q. 1, c. | 4, d. 42, q. 2, 1, o.
2 Quidquid ille praecipiebat, observabat Esther. Tob. 5, 1a.

CAPUT III.

1 Solus Mardochaeus non flectebat genua 2 Paral. 29, 5a.
2 Nec adorabat eum. Gen. 18, 2a. — Et caeremoniis. Deut 3, 6a.
3 Ad omnes satrapas regis 1 Reg. 3, 5, 2a.

CAPUT IV.

1 Voce magna clamabat. Gen. 4, 4a.
2 Ne putes quod animam tuam tantum liberes. Gen. 46, 2a.
3 Mardochaeus fecit omnia, quae Esther praeceperat. Tob. 5, 1a.

CAPUT V.

1 Esther osculata est summitatem virgae ejus. Gen. 27, 2a.
2 Aman indignatus est valde. Judith 2a.

CAPUT VI.

1 Sic honorabitur quemcumque voluerit rex honorare 2-2, q. 103, 2, 4m. — Festina et sumpta stola, ibidem.

CAPUT VII.

1 Dona mihi animam meam. Joan. 12, 2a. — Pro qua rogo, et populum pro quo obsecro, ibidem.

CAPUT VIII.

1 Starent pro animabus suis, ibidem. — Procidit ad pedes regis 2 Paral. 29, 5a.
2 Juberet irritas fieri. Gen. 17, 13a. — Paratos esse Judaeos ad vindictam de hostibus suis. Num. 31, 1a.
3 Plures alterius gentis et sectae 2-2, q. 11, 1, 3m.
4 Eorum religioni jungerentur 1-2, q. 60, 3, c. | 2-2, q. 80, c. | q. 81, o. | q. 82, 2, c. | q. 83, 3, c. | q. 94, 1, 1m | q. 97, 3, c. | q. 186, 1, c. | 3, d. 33, q. 3, a. 4, q. 1, c. | Opus. 18, c° 12 | Opus. 19, c° 2, prin° | Trin. 10, c.
5 Et caeremoniis. Deut. 4, 6a.

CAPUT IX.

1 Sepulti sunt Judaei de inimicis suis. Num. 31, 1a. — Irriti fierent. Gen. 17, 13a.
2 Qui religioni eorum voluerunt copulari, supra 8, 4a.
3 His caeremoniis obligata est. Deut. 4, 6a.

CAPUT X.

1 Fratrum suorum. Gen. 13, 8a. — Populum suum. Exod. 19, 3a.
2 Nec eorum quidquam irritum fuit. Gen. 17, 13a. — Clamavit ad Dominum. Gen. 4, 4a.
3 Et recordatus est Dominus. Gen. 8, 1a.
4 Et fecit signa et portenta. Act. 6, 4a.

CAPUT XI.

1 Clamaverunt ad Deum et illis vociferantibus fons parvus crevit. Gen. 4, 4a.

CAPUT XII.

1 Cum intellexisset cogitationes eorum et curas diligentius pervidisset 2, d. 7, 1, b. 1.

CAPUT XIII.

1 Optata cunctis mortalibus pace fruerentur 2-2, q. 29, 2, o. | 3, d. 27, q. 1, 3, 5m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 4, o. | Verit. q. 22, 1, 12m | Dio. 11, lect. 1, o.
2 Domine rex omnipotens. Gen. 17, 1a — Et non est qui possit tuae resistere voluntati. Gen. 50, 5a.
3 Tu fecisti caelum et terram, etc. Gen. 1a. — Dominus omnium tu es. Deut. 10, 8a.
4 Cuncta nosti, et scis 1a q. 14, 5, o. | 7, 11, 12, c. | q. 79, 2, c. | q. 87, 1, c. | 1, d. 35, 2, 3, o. | d. 36, q. 1, 2, o. | 2, d. 1, q. 1, 5, o. | d. 3, q. 3, 1, 4, c. | 4, d. 49, q. 2, 5, o. | Cg. 1, c° 49, 72 | Cg. 4, c° 18, prin° | Verit. q. 2, 2, 3, 4, 5, o. | Meta. 12, lect. 8, fi.
5 Et ne quemquam adorarem, excepto Deo meo. Exod. 20, 4a. — Deus Abraham. Gen. 17, 5a.
6 Miserere populi tui. Exod. 19, 3a | 22, 11a. — Laudemus nomen tuum Domine. Psal. 33, 2a. — Clamavit ad Dominum. Gen. 4, 4a.
7 Deum Israel. Gen. 17, 5a.
8 Coluimus deos eorum. Exod. 7, 1a | 20, 4a.
9 Justus es Domine. Deut. 32, 6a.
10 Laudantium te. Psal. 33, 2a.

CAPUT XIV.

1 Adjuva me. 1 Paral. 12, 4a. — Converte consilium eorum super eos, etc. Gen. 3, 21a. — Memento Domine. Gen. 8, 1a.
2 Ostende te nobis. Gen. 32, 2a. — Da mihi fiduciam 4 Reg. 18, 7a. — Transfer cor illius in odium hostis nostri, etc. Prov. 21, 1a | Gen. 31, 21a.
3 In manu tua. Gen. 3, 14a. — Qui habes omnium scientiam, supra 13, 4a. — Deus Abraham. Gen. 17, 5a.
4 Deus fortis. Exod. 20, 5a.

CAPUT XV.

1 In pallorem colore mutato 1-2, q. 44, 1, 3m.
2 Convertit Deus spiritum regis in mansuetudinem. Prov. 21, 1a.

CAPUT XVI.

1 Dei cuncta cernentis, supra 13, 4a. — Filios altissimi. Luc. 6, 12a | Job 11, 6a. — Et maximi. Psal. 47, 1a.
2 Semperque viventis Dei. Deut. 31, 21a. — Cujus beneficio et patribus nostris, et nobis regnum est traditum. Romanorum 13, 3a.
3 Et usque hodie custoditur. Josue 24, 8a. — Sciatis esse irritas. Gen. 17, 13a.
4 Non nobis, sed Deo ei reddente. Psal. 61, 6a. — Quod meruit. Job 6, 1a.
5 Deus omnipotens. Gen. 17, 1a.

Auctoritates ex libro Job Prophetae.

CAPUT I.

1 Vir erat 1a Cor. 11. — Simplex 2-2, q. 109, 2, 4m | q. 111, 3, 2m.
2 Et rectus 1-2, q. 55, 4, 4m | 1, d. 19, q. 5, 1, 4m | 20, d. 27, 2, 4m | d. 41, q. 1, 1, c. | 4, d. 17, q. 1, a. 2, q. 2, 3m | 4m.
3 Timens Deum. Levit. 19, 14. — Et recedens a malo. Psal. 33, 6a. — Et benedixerint Deo 3 Reg. 21, 2a.
4 Cum venissent filii Dei. Judic. 6, 2a | Luc. 6, 12a. — Ut assisterent coram Domino 3 Reg. 22, 2a.
5 Affuit inter eos etiam Satan 3 Reg. 22, 2a | 1a q. 112, 3, c. | 3m | 2, d. 10, 1, 2m | 4, d. 49, q. 2, 6, 2m.
6 Cui dixit Dominus. Verit. q. 12, 7, 11m | q. 18, 8, c. | Psal. 49.
7 Unde venis? Gen. 3, 15a | Judic. 6, 2a. — Circuivi terram 1a q. 1, 1, 2m | Gen. 3, 13a.
8 Numquid considerasti servum meum. Job 2-2, q. 53, 4, c. — Quod non sit ei similis in terra? Eccl. 44, 2a.
9 Cui respondens Satan ait 1a q. 107, 3, o.
10 Operibus manuum ejus benedixisti. Gen. 1, 31a. — Sed extende de paululum manum tuam. Gen. 3, 14. — A facie Domini, ibidem.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XXIV.

CAPUT XXV.

CAPUT XXVI.

CAPUT XXVII.

CAPUT XXVIII.

CAPUT XXIX.

CAPUT XXX.

CAPUT XXXI.

CAPUT XXXII.

CAPUT XXXIII.

CAPUT XXXIV.

CAPUT XXXV.

CAPUT XXXVI.

CAPUT XXXVII.

CAPUT XXXVIII.

CAPUT XXXIX.

CAPUT XL.

CAPUT XLI.

PSALMUS VIII.

PSALMUS IX.

PSALMUS X.

PSALMUS XI.

PSALMUS XII.

PSALMUS XIII.

PSALMUS XIV.

PSALMUS XV.

PSALMUS XVI.

PSALMUS XVII.

PSALMUS XXXV.

PSALMUS XXXVI.

PSALMUS XXXVII.

PSALMUS XXXVIII.

PSALMUS XXXIX.

PSALMUS XL.

PSALMUS XLI.

PSALMUS XLII.

PSALMUS LV.

PSALMUS LVI.

PSALMUS LVII.

PSALMUS LVIII.

PSALMUS LIX.

PSALMUS LX.

PSALMUS LXI.

PSALMUS LXII.

PSALMUS LXIII.

PSALMUS LXIV.

PSALMUS LXV.

PSALMUS LXVI.

PSALMUS LXVII.

PSALMUS LXVIII.

PSALMUS LXIX.

PSALMUS LXX.

PSALMUS LXXI.

PSALMUS LXXII.

PSALMUS CVII.

PSALMUS CVIII.

PSALMUS CIX.

PSALMUS CX.

PSALMUS CXI.

PSALMUS CXII.

PSALMUS CXIII.

PSALMUS CXIV.

PSALMUS CXV.

PSALMUS CXVI.

PSALMUS CXVII.

PSALMUS CXIX.

PSALMUS CXX.

PSALMUS CXXI.

PSALMUS CXXII.

PSALMUS CXXIII.

PSALMUS CXXIV.

PSALMUS CXXV.

PSALMUS CXXVI.

PSALMUS CXXVII.

PSALMUS CXXVIII.

PSALMUS CXXIX.

PSALMUS CXXX.

PSALMUS CXXXI.

PSALMUS CXXXII.

PSALMUS CXXXIII.

PSALMUS CXXXIV.

PSALMUS CXLIV.

1 Benedicam tibi. Psal. 33, 1ª. — Laudabo nomen tuum, ibidem 2ª. — Magnus Dominus. Psal. 47, 1ª. — Potentiam tuam pronunciabunt. Psal. 70, 11ª.
2 Et virtutem. Deut. 4, 14ª. — Memoriam abundantiae suavitatis tuae eructabunt. Psal. 24, 6ª | Psal. 44, 1ª. — Justitia tua. Deut. 32, 6ª.
3 Miserator et misericors Dominus. Exod. 22, 11ª. — Patiens. Exod. 34, 4ª. — Miserationes ejus, super omnia opera ejus 1ª q. 21, 3, 2m | 4, c. | q. 25, 3, 3m | 4, d. 46, q. 2, a. 2, q. 3, o. | Psal. 24.
4 Et magnitudinis ejus non est finis 1, q. 7, 1, o. | q. 12, 1, 2m | 7, c. | 3m | q. 25, 2, o. | 3, c. | q. 52, 2, c. | q. 54, 2, c. | q. 55, 1, c. fi. | q. 75, 5, 4m | q. 86, 2, 1m | 3ª q. 10, 3, 1m | 2m | 1, d. 43, q. 1, 1, o. | 4, d. 49, q. 2, 1, 12m | Cg 1, c° 43 | Lib. 2, c° 54, fi. | Verit. q. 2, 2, 5m | Poª q. 1, 2, o. | q. 3, 15, 9m | q. 7, 3, c. fi. | 9, 3m | q. 9, 5, 9m | Quol. 3, 1, 3, c. | Opus. 3, c° 18, 19, 20 | Meta. 12, lect. 6, fi.
5 Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua 1 Paral. 16, 6ª. — Regnum tuum regnum omnium saeculorum. Psal. 46, 3ª.
6 Et dominatio tua, etc. Deut. 10, 8ª. — Fidelis Dominus in omnibus verbis suis, ibidem 32, 4ª. — Et sanctus in omnibus operibus suis. Levit. 11, 3ª.
7 Oculi omnium in te sperant, Domine 4 Reg. 18, 3ª | Psal. 146, 6ª.
8 Aperis tu manum tuam. Gen. 3, 14ª. — Et imples omne animal benedictione. Gen. 1, 31ª.
9 Prope est Dominus, omnibus invocantibus eum, etc. Psal. 118, 61ª 72ª. — Voluntatem timentium se faciet 2, d. 39, 1, 1, c. | d. 41, L. fi. | d. 41, q. 1, 1, 3m | L. 3m | 3, d. 17, a. 1, q. 1, 1m | 3m.
10 Custodit Dominus omnes diligentes se. Josue 24, 3ª | Deut. 6, 4ª. — Omnis caro. Gen. 6, 10.

PSALMUS CXLV.

1 Lauda anima mea Dominum. Psal. 33, 2ª | Gen. 46, 2ª. — Psallam Deo meo. Psal. 10, 6ª | Gen. 17, 5ª.
2 Exibit spiritus ejus 1 Esdrae 1ª. — Et revertetur in terram suam. Gen. 3, 26.
3 Beatus cujus Deus Jacob adjutor ejus. Psal. 1, 1ª | Gen. 17, 5ª | 1 Paral. 12, 5ª. — Spes ejus in Domino Deo ipsius 4 Reg. 18, 3ª.
4 Qui fecit caelum et terram, etc. Gen. 1ª c. — Qui custodit veritatem in saeculum. Deut. 32, 4ª.
5 Facit judicium injuriam patientibus, ibidem 17ª. — Dominus diligit justos. Deut. 7, 3ª.
6 Dominus custodit advenas. Josue 24, 3ª.
7 Regnabit Dominus in saecula. Psal. 46, 3ª.
8 Deus tuus Sion. Gen. 17, 5ª.

PSALMUS CXLVI.

1 Laudate Dominum, etc. Psal. 33, 2ª. — Qui numerat multitudinem stellarum. Rom. 4, lect. 3.
2 Magnus Dominus noster. Psal. 47, 1ª. — Et magna virtus ejus. Deut. 4, 11ª. — Et sapientiae ejus non est numerus 1, d. 39, q. 1, 2, 1m.
3 Humilians autem peccatores, etc. 2 Reg. 8, 1ª. — Praecinite Domino in confessione, etc. Psal. 20, 6ª | 1 Paral. 16, 6ª.
4 Pellis corvorum invocantibus eum 2-2, q. 83, 10, 3m | 3, d. 17, a. 3, q. 3, 3m | 4, d. 15, q. 4, a. 6, q. 3, 1m.
5 Beneplacitum est Domino super timentes eum. Levit. 19, 14ª | 4 Reg. 18, 3ª.
6 Et in eis qui sperant super misericordia ejus. Exod. 22, 11ª.

PSALMUS CXLVII.

1 Lauda Jerusalem Dominum, etc. Psal. 33, 2ª. — Lauda Deum tuum Sion, ibidem | Gen. 17, 5ª.
2 Quoniam confortavit seras portarum tuarum. Josue 1, 2ª. — Benedixit filiis tuis in te. Gen. 1, 31ª.
3 Qui posuit fines tuos pacem. Psal. 118, 69ª | 1-2, q. 3, 4, 1m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 4, o. | Opus. 3, c° 264.
4 Mittit cristallum suam sicut bucellas. Verit. q. 24, 11, b. 8.
5 Justitias et judicia sua Israel. Deut. 32, 6ª | Psal. 118, 5ª.

PSALMUS CXLVIII.

1 Laudate Dominum, etc. Psal. 33, 2ª | Psal. 18, 1ª. — Et aquae quae super caelos sunt. Gen. 17ª. — Quia ipse dixit, et facta sunt, ibidem 5ª.
2 Statuit ea in aeternum, etc. Gen. 17, 11ª. — Praeceptum posuit, et non praeteribit 1-2, q. 93, 5, c. | Opus. 3, c° 145.
3 Laudate Dominum de terra, etc. Ignis, grando, etc. 1ª q. 74, 3, 2m.
4 Quae faciunt verbum ejus 1ª q. 34, 1, c. | 4m | Cg. 4, c° 13 | Verit. q. 4, 1, c.
5 Confessio ejus super caelum et terram 1 Paral. 16, 6ª.
6 Populo appropinquanti sibi. Psal. 33, 3ª | Psal. 118, 61ª 72ª.

PSALMUS CXLIX.

1 Cantate Domino canticum novum. Psal. 20, 6ª. — Laus ejus in ecclesia sanctorum. Psal. 33, 2ª.
2 Et filiae Sion exultent in rege suo. Psal. 46, 3ª. — Exultabunt sancti in gloria, etc. Psal. 15, 4ª 5ª.
3 In populo suo. Exod. 19, 3ª.
4 Exultationes Dei in gutture eorum. Psal. 20, 6ª.

PSALMUS CL.

1 Laudate Dominum. Psal. 33, 2ª. — In firmamento virtutis ejus. Deut. 4, 14ª.
2 In virtutibus ejus 1ª q. 108, 5, 1m | 2, d. 9, 4, 3m | d. 10, 2, 4m | 4, d. 15, q. 4, a. 3, q. 1, 2m | d. 48, q. 1, a. 4, q. 3, c. | Opus. 3, c° 126. — Secundum multitudinem magnitudinis ejus. Psal. 47, 1ª.
3 In cymbalis jubilationis. Psal. 46, 1ª. — Omnis spiritus laudet Dominum 1 Esdrae 1ª | Psal. 18, 1ª | Psal. 33, 2ª.

Auctoritates ex libro Proverbiorum Salomonis.

CAPUT I.

1 Parabolae Salomonis. Job 27, 4ª. — Ut detur parvulis astutia 2-2, q. 55, 3, 1m | 4, 1m | q. 92, 1, 1m.
2 Et enigmata eorum 3 Reg. 10, 2ª. — Timor Domini principium sapientiae. Psal. 110, 6ª.
3 Frustra autem jacitur rete ante oculos pennatorum. Psal. 126, 2ª.
4 Ipsi autem contra sanguinem suum insidiantur. Psal. 10, 5ª.
5 Et moliuntur fraudes, contra animas suas 2-2, q. 55, 5, 3m.
6 Sic semitae omnis avari, animas possidentium rapiunt. Gen. 46, 2ª | Jo. 12, 2ª.
7 In capite turbarum clamitat. Num. 7, 2ª.
8 Extendi manum meam. Gen. 3, 14ª.
9 Despexistis omne consilium meum. Job 12, 6ª. — In interitu vestro ridebo. Exod. 4, 5ª.
10 Et subsannabo, ibidem | 2 Paral. 30, 4ª. — Timore malorum sublato 2-2, q. 19, 11, 1m | Psal. 18, 6ª.

CAPUT II.

1 Dominus dat sapientiam 1ª q. 1, 6, 3m | 2-2, q. 45, 1, o. | 4, 1m | 2m | 3, d. 35, q. 2, a. 1, q. 1, o.
2 Et ex ore ejus prudentia et scientia. Gen. 3, c° 14ª.
3 Custodit rectorum salutem. Josue 24, 3ª.
4 Qui recti sunt habitabunt in terra. Job 2ª.
5 Simplices permanebunt in ea, ibidem 1ª.

CAPUT III.

1 Describe ea in tabulis cordis tui. Deut. 6, 5ª | 1ª q. 24, 1, c. — Habe fiduciam in Domino 4 Reg. 18, 7ª.
2 Ex toto corde tuo. Deut. 6, 4ª. — Ne innitaris prudentiae tuae 2-2, q. 55, 1, 2, o. — Ne sis sapiens apud te 2-2, q. 149, 1, 1m.
3 Time Deum. Levit. 19, 14ª. — Et recede a malo. Isa. 1, 4ª. — Honora Dominum de tua substantia, etc. Tob. 6, 9ª.
4 Disciplinam Domini, fili mi, ne abjicias... Beatus. Hebr. 12, lect. 2, me° | Tob. 3, 7ª | Judith 8, 8ª.
5 Et quasi Pater in Filio, complaceat sibi. Luc. 6, 12ª. — Beatus homo, qui invenit sapientiam. Psal. 1, 1ª.
6 Melior est acquisitio ejus, scilicet sapientiae... comparari. Eccl. 7, 2ª. — Longitudo dierum in dextera ejus, etc. Gen. 3, 14ª.
7 Viae ejus, viae pulchrae, etc. Job 23, 6ª. — Lignum vitae est his qui apprehenderint eam. Gen. 2, 15ª.
8 Dominus sapientia fundavit terram, stabilivit caelos prudentia, etc. 2, prol.
9 Dominus erit in latere tuo. Num. 14, 1ª. — Et custodiet pedem

tuum. Josue 24, 3a. — Ne aemuleris hominem injustum. Psal. 36, 1a.
10 Cum simplicibus sermocinatio ejus. Job 1a.
11 Habitacula justorum, benedicentur. Gen. 1, 31a.

CAPUT IV.

1 Et unigenitus coram matre mea 3a q. 37, 2, 1m | 4, d. 1, q. 2, a. 3, q. 1, 4m.
2 Et docebat me, etc. 1a Cor. 14, 2a.
3 Justorum semita, quasi lux splendens procedit, et crescit usque ad perfectum diem. Phil. 1, lect. 1, prin°.
4 Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram. Deut. 5, 11a. — Vias quae a dextris sunt, novit Dominus. Exod. 33, 5a.

CAPUT V.

1 Cur detestatus sum disciplinam? etc. supra 3, 4a.
2 Bibe aquam de cisterna tua, et fluenta putei tui 2 2, q. 95, 7, 3m.
3 Respicit Dominus viam hominis, et omnes gressus ejus considerat. Psal. 32, 8, 9a.

CAPUT VI.

1 Fili si spoponderis pro amico tuo... amicum tuum. Hebr. 13, lect. 3.
2 Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso... seminat 2-2, q. 12, 1, 2m.
3 Sex sunt quae odit Dominus. Psal. 5, 5a. — Et septimum detestatur anima ejus, ibidem | Levit. 26, 4a.
4 Liga ea in corde tuo... quia Deut. 6, 5a. — Mandatum lucerna est, et lex lux, etc. Psal. 17, 24a.
5 Qui ingreditur ad mulierem proximi sui, etc. Exod. 20, 20a. — Non concupiscat pulchritudinem ejus cor tuum, etc. ibidem 23a.
6 Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit 2-2, q. 66, 6, 1m. Furatur enim, ut esurientem impleat animam. Gen. 46, 2a. — Deprehensus quoque reddet septuplum, etc. Exod. 22, 1a.
7 Opprobrium ejus, non delebitur. Psal. 30, 8a.
8 Quia zelus et furor viri, non parcet in die vindictae. Exod. 20, 6a | Deut. 32, 17a.

CAPUT VII.

1 Fili serva mandata, et vives. Levit. 18, 3a. — Liga ea in digitis tuis. Deut. 6, 5a. — Scribe ea in tabulis cordis tui, supra 3, 1a.
2 Ad decipiendas animas. Gen. 46, 2a.
3 Ut custodiat te. Josue 24, 3a.

CAPUT VIII.

1 Veritatem meditabitur guttur meum, et labia mea detestabuntur impium. Cg. 1, c° 1, o. Job 27, 2a.
2 Melior est sapientia cunctis opibus, etc. Eccl. 7, 2a. — Beati qui custodiunt vias meas. Psal. 1, 1a | Job 23, 6a.
3 Per me reges regnant, etc. Rom. 13, 1a. — Ego diligentes me diligo. Deut. 6, 4a | 7a 3a.
4 Mecum sunt divitiae et gloria, opes superbae et justitia. Ma. q. 6, 2, 17a.
5 Dominus possedit me in initio viarum suarum... terrarum 1, d. 2, L. fi.
6 Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram 1a q. 27, 2, 2m | Cg. 4, c° 11.
7 Ante omnes colles ego parturiebar, ibidem. — Omnes qui me oderunt. Exod. 28, 8a. — Diligunt mortem 4, d. 15, L. 7m.
8 Quando praeparabat caelos aderam... cuncta componens. Cg. 4, c° 11, fi.

CAPUT IX.

1 Sapientia aedificabit sibi domum 3a q. 32, 1, 3m | Matth. 1.
2 Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem, et ad moenia civitatis 1a q. 1, 5, b. | 2m | Cg. 3, c° 50, fi. | 1a Cor. lect. 4.
3 Venite, comedite panem meum, et bibite vinum, quod miscui vobis. Cg. 3, c° 51, fi.
4 Noli arguere derisorem, ne oderit te. Verit. q. 3, 1, 1m.
5 Principium sapientiae, timor Domini. Psal. 110, 6a.

CAPUT X.

1 Non affliget Dominus famae animam justi. Gen. 46, 2a. — Benedictio Domini super caput justi. Gen. 1, 31a.
2 Odium suscitat rixas 2-2, q. 41, 2, 4m.
3 Universa delicta, operit charitas. Luc. 7, 6a. — Via vitae custodienti disciplinam, supra 3, 4a.
4 Qui profert contumeliam, insipiens est 2-2, q. 72, 4, o. | q. 73, 3, 3m | q. 158, 7, c.
5 In multiloquio non deerit peccatum 2-2, q. 72, 1, 1m | q. 89, 2, c. fi. | q. 148, 6, c. | Ma. q. 14, 4, c. | Psal. 11.
6 Sapientia est viro prudentia 1a q. 1, 6, c. | 2-2, q. 47, 2, 1m | 3, d. 35, q. 2, a. 4, q. 2, c. | Psal. 48 | Rom. 6, lect. 2, prin° | 1a Cor. 1, lect. 3 | Ephes. 5.
7 Desiderium suum justis dabitur. Psal. 15, 4a. — Expectatio justorum laetitia, ibidem 5a. — Spes impiorum peribit 2-2, q. 21, 3, 1m.

CAPUT XI.

1 Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia, supra 10, 4a. — Ubi humilitas, ibi sapientia. Ma. q. 3, 8m | 9m.
2 Simplicitas justorum, diriget eos. Job 1a. — Qui fidelis est, caelat amici commissum 4, d. 35, L. prin°.
3 Benefacit animae suae, vir misericors. Psal. 40. — Qui crudelis est, propinquos abjicit 2-2, q. 159, 1, 3m.
4 Fructus justi, lignum vitae. Gen. 2, 15a.
5 Qui suscipit animas, sapiens est. Gen. 46, 2a.

CAPUT XII.

1 Qui diligit disciplinam, diligit scientiam, etc. supra 3, 4a. — Novit justus, jumentorum suorum animas. Gen. 46, 2a | Jo. 12, 2a.
2 De fructu oris sui replebitur unusquisque bonis, etc. Psal. 61, 6a | Psal. 15, 4a.
3 Non contristabit justum, quicquid ei acciderit. Psal. 6, 3a | 3a q. 15, 6, 1m | 2m | 3, d. 15, q. 2, a. 2, q. 1, 1m | 2a Cg. 2, lect. 2.
4 Qui negligit damnum propter amicum, justus est 2-2, q. 26, 4, 2m.

CAPUT XIII.

1 De fructu oris sui homo satiabitur bonis, etc. Psal. 61, 6a | Psal. 15, 4a. — Anima operantium impinguabitur. Gen. 46, 2a.
2 Inter superbos semper jurgia sunt 1-2, q. 27, 3, 1m.
3 Spes quae differtur, affligit animam 1-2, q. 32, 3, 2m | q. 40, 8, 2m | 1, d. 1, L. 8m | 3, d. 26, q. 1, 2, 3m | q. 2, a. 5, q. 3, 1m | Verit. q. 4, 1, 13m | Rom. 12, lect. 1 | Phil. 7, lect. 6.
4 Lignum vitae, desiderium veniens. Gen. 2, 15a. — Animae dolosae, errant in peccatis, infra c° 14a. — Astutus omnia agit cum consilio, supra 1, 1a.
5 Aegestas et ignorantia, ei qui deserit disciplinam, supra 3, 4a.
6 Justis retribuetur bona. Psal. 61, 6a.

CAPUT XIV.

1 Doctrina prudentium facilis. Trin. 8, 1m. — Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ejus, etc. Psal. 41, 6a | Psal. 71. 2a | Matth. 25, 8a.
2 Extrema gaudii, luctus occupat. Ma. q. 7, 3, 8m.
3 Errant qui operantur malum 1a q. 63, 1, 4m | 1-2, q. 6, 8, o. | q. 58, 2, c. | q. 77, 2, c. | 2-2, q. 20, 2, o. | q. 51, 3, 2m | q. 53, 2, c. | 1, d. 46, 2, 2m | L. 4m | 2, d. 5, q. 1, 1, c. | d. 7, q. 2, 1, 1m | d. 21, q. 1, 2, 5m | d. 22, q. 1, 1, 1m | q. 2, 2, c. | d. 24, q. 3, 3, c. | 1m | d. 30, q. 1, 3, 5m | d. 39, q. 1, 1, 4m | L. prin° | d. 42, q. 2, 1, 7m | d. 43, 1, 3m | 3, d. 31, q. 1, 1, c. | 4, d. 18, q. 1, a. 2, q. 1, 2m | d. 38, q. 2, 1, 2m etc. Cg. 3, c° 105, prin° | 110 | Cg. 4, c° 69, 3m | 91, 5m | 95, 8m | Verit. q. 15, 3, 2m | 6m | q. 24, 8, 10, c. | Ma. q. 1, 3, c. fi. | q. 3, 9, o. | q. 16, 2, 4m | 6, 11m | 13m | 24m.
4 Liberat animas testis fidelis. Gen. 46, 2a | Jo. 12, 2a.
5 Timor Domini, fons vitae. Levit. 19, 14a.

CAPUT XV.

1 In omni loco oculi Domini contemplantur bonos et malos. Gen. 3, 14a | Psal. 32, 8a 9a. — Lingua placabilis, lignum vitae. Gen. 2, 15a.

2 Quae autem immoderata est, conteret spiritum 1 Esdrae 1ª. — Stultus irridet disciplinam patris sui, etc. supra 3, 4ª.

3 In abundanti justitia, virtus est plurima 1-2, q. 66, 1, c. | 4, o. | 68, 6, 7. — Victimae impiorum abominabiles Domino. Psal. 5, 5ª.

4 Qui sequitur justitiam diligetur a Domino. Deut. 7, 3ª. — Infernus et perditio coram Domino: quanto magis corda filiorum hominum? 3 Reg. 8, 12ª.

5 In moerore animi, dejicitur spiritus 1 Esdrae 1ª. — Per timorem Domini, declinat omnis a malo 2-2, q. 54, 2, 4m | Psal. 11.

6 Per misericordiam et fidem purgantur peccata. Tob. 4, 5ª. — Longe est Dominus ab impiis. Psal. 118, 61ª.

7 Orationes justorum exaudiet Dominus 4, d. 45, q. 3, 3, o.

8 Lux oculorum laetificat animam. Gen. 46, 2ª.

CAPUT XVI.

1 Hominis est animum praeparare 1 Reg. 7, 2ª. — Omnes viae hominum patent oculis Domini. Psal. 32, 6ª 9ª | Gen. 3, 14ª.

2 Spirituum ponderator est Dominus 1 Esdrae 1ª. — Revela Domino opera tua. Psal. 36, 3ª.

3 Universa propter semetipsum operatus est Dominus 1ª q. 44, 4, c. | q. 65, 2, o. | d. 45, 2, o. | 2, d. 1, q. 2, 1, c. | Cg. 3, cº 97 | Verit. q. 23, 1, 3m | Poª q. 5, 4, c.

4 Impium quoque ad diem malum. Ephes. 5, 13ª. — Abominatio Domini est omnis arrogans 2-2, q. 112, 1, 2m | Job 40 | Isa. 2, lect. 3.

5 Misericordia et veritate redimitur iniquitas. Tob. 4, 5ª. — Et in timore Domini declinatur a malo, supra 15, 5ª.

6 Domini est dirigere gressus ejus, scilicet hominis 1ª q. 23, 2, 2m | 1, d. 40, q. 2, 1, c. — Posside sapientiam, quia auro melior est, etc. Eccl. 7, 2ª.

7 Qui sperat in Domino, beatus est 4 Reg. 18, 3ª | Psal. 1, 1ª.

8 Qui sapiens est corde, appellabitur prudens, supra 10, 6ª. — Anima laborantis, laborat sibi. Gen. 46, 2ª.

9 Corona dignitatis senectus, quae in viis justitiae reperietur 4, d. 34, q. 1, a. 3, q. 1, 1m.

10 Melior est patiens, viro forti, etc. 1-2, q. 66, 4, 2m | 2-2, q. 136, 2, o.

11 Sortes mittuntur in sinum; sed a Domino temperantur. Act. 1, 9ª.

CAPUT XVII.

1 Sicut igne probatur argentum, etc. ita corda probat Dominus 3 Reg. 8, 12ª | Gen. 12, 1ª 5ª. — Qui despicit pauperem, exprobrat factori ejus. Psal. 41, 6ª | Matth. 25, 8ª.

2 Semper jurgia quaerit malus. Gen. 13, 2ª. — Angelus crudelis mittetur contra eum 3 Reg. 22, 5ª.

3 Qui meditatur discordias, diligit rixas. Gen. 13, 1ª | 2-2, q. 41, 2, 5m.

4 Spiritus tristis, exiccat ossa 1 Esdrae 1ª | 1-2, q. 37, 4, o. | q. 41, 1, c. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, c.

5 Qui in ruina laetatur alterius, non erit impunitus 2-2, q. 36, 2, o. | q. 158, 1, 3m | 3, d. 30, 1, 4m | Verit. q. 2, 8, 10m | Ma. q. 10, 2, 1m | 7m.

6 Qui justificat impium et condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum. Psal. 5, 5ª. Levit. 19, 15ª.

CAPUT XVIII.

1 Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit 2-2, q. 186, 9, 3m.

2 Sequitur eum ignorantia, et opprobrium. Psal. 30, 8ª. — Accipere personam impii in judicio, non est bonum, etc. Deut. 6ª.

3 Labia stulti miscent se rixis 2-2, q. 41, 2, 3m | Gen. 13, 1ª. — Et os ejus jurgia provocat, ibidem 2ª. — Labia ipsius, ruinam animae ejus. Gen. 46, 2ª.

4 Animae effeminatorum esurient, ibidem | 2-2, q. 154, 11, 2m | 4, d. 13, q. 2, 1m | Ethi. 7. — Spiritus vir sustentat imbecillitatem suam, etc. 1 Esdrae 1ª.

5 Contradictiones comprimit sors, etc. Act. 1, 9ª.

6 Vir amicabilis ad societatem, magis amicus erit, quam frater 2-2, q. 26, 8, 3m.

CAPUT XIX.

1 Testis falsus, non erit impunitus. Exod. 20, 22ª. — Qui loquitur mendacia, peribit. Exod. 23, 1ª | Psal. 5, 6ª. — Anima dissoluta, esuriet. Gen. 46, 2ª.

2 Foeneratur Domino, qui miseretur pauperis, etc. Deut. 15, 4ª. — Timor Domini ad vitam. Levit. 19, 14ª.

CAPUT XX.

1 Luxuriosa res vinum 2-2, q. 157, 1, 2m. — Qui provocat eum, scilicet regem, peccat in animam suam. Gen. 46, 2ª | Jo. 12, 2ª.

2 Fidelem quis inveniet 1ª q. 22, 1, c. | 1-2, q. 97, 4, c. — Justus qui ambulat in simplicitate sua. Job 1, 1ª. — Beatos post se filios relinquet. Psal. 1, 1ª.

3 Quis potest dicere: mundum est cor meum, purus sum a peccato? 3 Reg. 8, 12ª. — Ne dicas, reddam malum pro malo, etc. Deut. 32, 17ª.

4 Abominatio est apud Deum, pondus et pondus. Psal. 5, 5ª | Exod. 4, 5ª. — A Domino diriguntur gressus viri. Psal. 16, 6ª | Psal. 32, 9ª.

5 Ruina est homni devorare sanctos, et post vota retractare. Psal. 75, 6ª.

CAPUT XXI.

1 Cor regis in manu Domini. Gen. 3, 14ª. — Quocumque voluerit vertet 1ª q. 83, 1, 3m | 1-2, q. 6, 1, 3m | q. 9, 4, 1m | 6, c. | q. 55, 4, 6m | q. 80, 1, 3m | q. 109, 1, 9, c. | 2-2, q. 104, 4, c. | Cg. 3, cº 67, 4m | Verit. q. 22, 8, c. | Ma. q. 3, 2, c. | 11m.

2 Appendit corda Dominus 3 Reg. 8, 12ª. — Anima impii desiderat malum. Gen. 46, 2ª | 1ª q. 19, 9, c. | q. 82, 2, 1m | q. 103, 8, c. | 1-2, q. 8, 1, o. | q. 6, 4, 3m | q. 18, 4, 1m | q. 19, 1, 1m | 9, c. q. 23, 2, c. | q. 27, 1, 1m | q. 28, 4, c. | q. 29, 4, c. | q. 74, 1, 1m | q. 77, 2, c. | q. 80, 1, c. | 1, d. 46, 2, 2m | 2, d. 3, q. 4, 2m | d. 7, q. 11, 1m | d. 25, 1, 2m | 3, 5m | d. 38, 5, 3m | d. 39, q. 2, 1, c. fi. | 3m | d. 41, q. 2, 1, 1m | d. 43, 1, 1m | 4, d. 49, q. 1, a. 3, q. 1, c. | d. 50, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | Cg. 1, cº 90 2m | Verit. q. 14, 2, c. | q. 22, 6, 5m | q. 24, 8, c. | Ma. q. 1, 1, 12m | q. 3, 9, c. | 4m | q. 6, 6m | q. 16, 2, c. | Opus. 2, cº 112 ; Ethi. 1.

3 Hostiae impiorum abominabiles, quae offeruntur ex scelere. Psal. 5, 5ª.

4 Testis mendax peribit. Exod. 20, 22ª | 23, 1ª | Psal. 5, 6ª.

CAPUT XXII.

1 Qui dat munera, animam aufert accipientium. Jo 12, 2ª. — Ejice derisorem, et exhibit cum eo jurgium. Gen. 13, 2ª.

2 Oculi Domini custodiunt scientiam. Gen. 3, 14ª. — Qui iratus est Dominus incidet in illam. Exod. 4, 5ª.

3 Qui calumniatur pauperem. Levit. 19, 10ª. — Sit in Domino fiducia tua 4 Reg. 18, 7ª. — Non facias violentiam pauperi. Levit. 19, 11ª.

4 Quia judicabit Dominus causam ejus. Deut. 32, 17ª | Psal. 9, 3ª.

5 Configet eos, qui confixerunt anima ejus. Gen. 46, 2ª | Jo. 12, 2ª.

CAPUT XXIII.

1 Habebis spem in novissimo, et praestolatio tua non auferetur. Psal. 13, 4ª.

2 Si habes in potestate animam tuam. Gen. 46, 2ª. — Prudentiae tuae pone modum 2-2, q. 47, 4, 3m.

3 Ne attingas parvulorum terminos, nec agrum pupillorum introeas. Exod. 22, 17ª.

4 Propinquus enim illorum fortis est. Exod. 20, 5ª. — Et ipse judicabit contra te causam illorum. Deut. 32, 17ª | Psal. 9, 3ª.

5 Non emuletur cor tuum peccatores. Psal. 36, 1ª.

6 Sed in timore Domini esto, tota die. Levit. 19, 14ª.

CAPUT XXIV.

1 Ne aemuleris viros malos, ibidem. — Erue eos qui ducuntur ad mortem, etc. 2-2, q. 10, 12, 2m | q. 69, 4, 3m | 3ª q. 68, 10, 1m | Quol. 2, q. 4, 2, 2m.

2 Qui inspector est cordis 3 Reg. 8, 12ª. — Reddetque homini juxta opera sua. Psal. 61, 6ª. — Spes tua non peribit. Psal. 13, 4ª.

3 Habebis in novissimis spem, ibidem. — Septies in die cadit justus, et resurget. Ma. q. 7, 2, 13m.

4 Cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, etc. supra 17, 5ª. — Ne forte videat, et displiceat ei. Exod. 2, 6ª.

5 Et auferat ab eo iram suam. Exod. 4, 5ª. — Non habent futurorum spem mali 2-2, q. 18, 3, o. | 3, d. 26, q. 2, a. 5, q. 3, 4, o.

6 Lucerna impiorum extinguetur. Psal. 17. — Time Dominum. Levit. 19, 14ª.

7 Cognoscere personam in judicio, non est bonum. Deut. 1, 6ª.

— Ne sis frustra, contra proximum tuum. Exod. 20, 52ª | Psal. 126, 2ª.
8 Ne lactes quemquam labiis tuis. Psal. 140, 6ª.
9 Ne dicas, quomodo fecit mihi, sic faciam ei, etc. Deut. 32, 17 | Num. 31, 1ª.

CAPUT XXV.

1 Gloria Dei est celare verbum 2ª Cor. 12, lect. 2.
2 Quae viderunt oculi tui, ne proferas in jurgio cito. Gen. 13, 2ª.
3 Exprobrare non cesset. Psal. 41, 6ª. — Qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum. Exod. 20, 22ª. — Tristitia nocet cordi, supra 17, 4ª.
4 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum... super caput ejus. Verit. q. 2, 8, 4m | Rom. 12, fi.
5 Et Dominus reddet tibi. Psal. 61, 6ª. — Ventus aquilo dissipat pluvias, et facies tristis linguam detrahentem. Psal. 77, 7ª. | Rom. 1, lect. 5.
6 Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria 4, d. 11, L. 2m | Job 9, fi. | Verit. q. 5, 2, 11m | Trin. 5, o. | 7, c. | Psal. 126, 2ª.
7 Cohibere spiritum suum 1 Esdrae 1ª.

CAPUT XXVI.

1 Maledictum frustra prolatum in quempiam, superveniet. Psal. 126, 2ª.
2 Sicut qui mittit lapidem in acervum mercurii, ita qui tribuit insipienti honorem 2-2, q. 63, 3, c. | Quol. 7, vel 8, q. 4, 2, c.
3 Susurrone subtracto jurgia conquiescunt. Levit. 19, 18ª | Gen. 13ª 2ª. — Iracundus suscitat rixas, ibidem.
4 Laudet te alienus, et non os tuum, etc. Psal. 25 | 2ª Cor. 2, fi. | cº 10.
5 Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor 1-2, q. 46, 6, 1m.
6 Anima saturata calcabit favum, etc. Gen. 46, 2ª. — Ut possit exprobranti respondere. Psal. 41, 6ª.
7 Diligenter agnosce vultum pecoris tui 4, d. 17, q. 3, a. 3, q. 1, 4m | q. 5, 2m.

CAPUT XXVII.

1 Non auferetur ab eo stultitia ejus 2-2, q. 114, 1, 3m.

CAPUT XXVIII.

1 Justus quasi leo confidens, absque timore erit 3ª q. 15, 7, 1m | 2ª Cor. 7.
2 Qui declinat aurem suam, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis 2-2, q. 83, 10, 1m | q. 178, 2, 1m.
3 Simplices possidebunt bona. Job 1ª.
4 Qui abscondit scelera sua, non dirigetur. Job 31, 12ª | 3ª q. 84, 6, 1m. — Qui confessus fuerit peccata, et reliquerit ea, misericordiam consequetur. Levit. 26, 11ª.
5 Beatus homo, qui semper est pavidus. Psal. 1, 1ª | Levit. 19, 14ª. — Qui autem mentis est durae, corruet in malum 1-2, q. 101, 3, c. | 4, d. 1, q. 1, a. 5, q. 2, 3m | Rom. 5, fi.
6 Qui calumniatur animae, etc. Levit. 19, 10ª | Gen. 46, 2ª. — Qui cognoscit in judicio faciem, non facit bene. Deut. 1, 6ª.
7 Qui se jactat, et dilatat, supra 27, 1ª. — Jurgia concitat. Gen. 13, 2ª. — Qui sperat in Domino, sanabitur 4 Reg. 18, 3ª.
8 Qui dat pauperi, non indigebit 2-2, q. 117, 4, 3m.

CAPUT XXIX.

1 Viro qui corripientem, dura cervice contemnit. Verit. q. 23, 7, 6m | q. 24, 11, o. | Hebr. 6, 2ª.
2 Viri sanguinum, oderant principem. Ruth 3, 2ª. — Justi quaerunt animam ejus. Gen. 46, 2ª | Jo. 12, 2ª.
3 Totum spiritum suum profert stultus 1 Esdrae 1ª.
4 Cum defecerit prophetia, dissipabitur populus 1 Tim. 4, lect. 3.
5 Qui custodit legem, beatus est. Psal. 1, 1ª. — Vir iracundus provocat rixas. Gen. 13, 1ª.
6 Superbum sequitur humilitas 2 Reg. 8, 1ª. — Humilem spiritu suscipiet gloria. Matth. 5, 2ª.
7 Odit animam suam. Psal. 10, 5ª.
8 Qui sperat in Domino sublevabitur 4 Reg. 18, 3ª.

CAPUT XXX.

1 Vir cum quo est Deus, etc. Num. 14, 1ª. — Stultissimus sum virorum... quis 2-2, q. 113, 1, 1m.
2 Quis ascendit in caelum, atque descendit. Rom. 10. — Quis continuit spiritum in manibus suis 1 Esdrae 1ª.
3 Quod nomen est ejus, aut quod nomen filii ejus, si nosti 1ª q. 13, 1, 1m.
4 Omnis sermo Dei ignitus. Psal. 118, 57ª. — Clipeus est sperantibus in se 4 Reg. 18, 3ª.
5 Ne addas quidquam verbis illius, etc. Deut. 4, 3ª. — Vanitatem et verba mendacii, longe fac a me. Psal. 4, 2ª | Psal. 5, 6ª | Exod. 23, 1ª.
6 Mendicitatem et divitias ne dederis mihi 2-2, q. 187, 5, o. | 3ª q. 40, 3, 1m | Cg. 3, cº 133 | 134, fi. | 135. Quol. 7, 18, 5m | Opus. 17, cº 14, 15, 16 | Opus. 19, cº 7 | Psal. 43.
7 Egestate compulsus furet, et perjurem, etc. 2-2, q. 187, 5, c. | 3ª q. 40, 3, 1m.
8 Generatio quae maledicit patri, etc. Exod. 20, 7, 18ª. — Cujus excelsi sunt oculi, etc. Psal. 130, 1ª.
9 Oculum qui subsannat patrem, etc. 2 Paral. 30, 4ª. — Erudivit eum mater sua 1ª Cor. 14, 2ª 3ª.

CAPUT XXXI.

1 Noli regibus dare vinum, etc. 2-2, q. 149, 4, o. | 1ª Tim. 2, lect. 2.
2 Date siceram moerentibus, et vinum... aperi 2 Esdrae 3, 1ª.
3 Mulierem fortem quis inveniet? Opus. 20, lib. 4, cº 6, fi.

Auctoritates ex libro Ecclesiastes Salomonis.

CAPUT I.

1 Vanitas vanitatum, et omnia vanitas. Psal. 4, 2ª | 2-2, q. 5, 1, 2m | 2, d. 12, 3, c. | Verit. q. 2, 1, 11m | 3, 16m | 17m | 18m | q. 8, 7, 5m.
2 Terra in aeternum stat. Psal. 101, 12ª | 1ª q. 10, 3, c. — Quid habet amplius homo de universo labore, etc. 1ª q. 75, 6, 1m | Psal. 12.
3 Lustrans universa in circuitu, pergit spiritus. Opus. 35, 6m. — Omnia flumina intrant mare, etc. 1ª q. 102, 1, 2m | 2, d. 17, q. 3, 2, c. | 4m | 5m.
4 Ad locum unde exeunt flumina, revertuntur, ut iterum fluant 3, prol. o. | Psal. 45 | Rom. 1, lect. 5, prinº.
5 Nihil sub sole novum 1ª q. 73, 1, 3m | 4, d. 48, q. 2, 1, 1m | Cg. 4, cº 82, fi.
6 Perversi difficile corriguntur 2-2, q. 186, 10, 3m | Hebr. 6, 2ª. — Stultorum infinitus est numerus. Num. 20, 4ª.
7 Eo quod in multa sapientia, multa sit indignatio 1-2, q. 47, 2, c. | Ethi. 6, lect. 6, fi. — Et afflictio spiritus 1-2, q. 38, 4, 1m.
8 Qui addit scientiam, addit et laborem, vel dolorem 1-2, q. 38, 4, 1m.

CAPUT II.

1 Vidi in omnibus vanitatem, supra 1ª. — Et afflictionem animi vel spiritus, supra 7ª.
2 Cogitavi in corde meo, abstrahere a vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam 2-2, q. 149, 4, o. | 1ª Tim. 2, lect. 2.
3 Frustra sudaveram. Psal. 126, 2ª. — Vidi nihil permanere sub sole 2, d. 7, q. 1, 1, 2m | d. 19, 2, 4m | 1ª Cor. 15, lect. fi.
4 Unus utriusque, scilicet sapientis et stulti, est interitus 1ª q. 75, 6, 1m.
5 Quid enim proderit homini de universo labore, etc. supra 1, 2ª. — Ostendere animae suae bona. Gen. 46, 2ª.
6 Et hoc de manu Dei est. Gen. 3, 14ª.

CAPUT III.

1 Omnia tempus habent, etc. Quol. 3, q. 13, 2, o. | Opus. 73, cº 1.
2 Quid habet amplius homo, de labore suo, supra 1, 2ª. — Cuncta fecit bona in tempore suo. Cg. 3, cº 5.
3 Didici quod omnia opera quae fecit Deus perseverent in aeternum 1ª q. 65, 1, 1m | q. 103, 1, 2m | q. 104, 4, o. | 1-2, q. 98, 2, 2m | 1, d. 8, q. 3, 2, c. | 4, d. 14, q. 1, 2, b. 1 | Poª q. 3, 6, 24 | q. 5, 4, o. | 9, 1m.
4 Justum et impium judicabit Deus. Psal. 9, 3ª. — Ut probaret

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

Auctoritates ex libro Sapientiae.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT IV.

7 Non subtrahet personam cujusquam Deus. Deut. 10, 10a. — Clara est nunquam marcescit sapientia, supra 1, 13a.
8 Aequaliter est illi cura de omnibus 1a q. 20, 3, 1m | 1-2, q. 112, 4, 1m | 3, d. 32, 4, 1m | Matth. 10.
9 Concupiscentia sapientiae 1a q. 20, 1, 1m | q. 59, 4, 2m | q. 64, 3, c. | q. 82, 5, 1m | 1-2, q. 22, 3, 3m | q. 30. 1, 1m | q. 2-2, q. 18, 1, c. | 1, d. 8, L. prinº | 3, d. 15, L. 2m | d. 26, q. 1, 5, o. | d. 27, q. 2, 1, c. | d. 34, q. 2, a. 1, q. 1, c. | 4, d. 14, q. 1, a. 3, q. 4, c. | d. 15, q. 2, a. 1, q. 1, 3m | d. 17, q. 2, a. 1, q. 2, 1m | d. 44, q. 3, a. 3, q. 2, 5m | Cg. 2, cº 79, fi. | Verit. q. 25, 3, c. fi. | 7m | q. 26, 6, 13m | 15m | 16m | 9, 5m | Ma. q. 10, 2, 2m | q. 12, 1, 9m | 2, 1m | 3m | 4m | Anima. 1, lect. 10.
10 Deducet ad regnum perpetuum. Matth. 25, 7a.
11 Non abscondam a vobis sacramenta Dei 3a q. 60, 1, c. | 4, d. 1, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 19, L. 4m | 1a Cor. prol. prinº. — Et non praeteribo veritatem. Opus. 73, prol. prinº.

CAPUT VII.

1 Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus 3a q. 29, 1, 3m | 3, d. 15, L. 4m | 4, d. 1, q. 2, a. 2, q. 3, 1m.
2 Ex genere terreno illius, qui prior factus est 3a q. 4, 6, o. | q. 31, 1, o. | 3, d. 2, q. 1, a. 2, q. 2, o. | Opus. 3, cº 224.
3 Decem mensium tempore coagulatus in sanguine 3, d. 3, q. 5, 2, 3m.
4 Et praeposui illam regnis... et proposui. Eccl. 7, 2a. — Inextinguibile est lumen illius, supra 1, 13a.
5 Per manus illius. Gen. 3, 14a. — Est enim in illa scilicet sapientia spiritus intelligentiae sanctus, unicus, multiplex... subtilis 1a Cor. 12.
6 Omnibus mobilibus mobilior est sapientia 1a q. 9, 1, 2m | q. 73, 3, c. | 1, d. 8, q. 3, 1, 1m | Trin. 20, 2m | Psal. 17.
7 Vapor enim virtutis Dei est. Deut. 3, 14a. — Et emanatio quaedam est claritatis omnipotentis Dei. Gen. 17, 1a.
8 Nihil inquinatum in eam incurrit. Deut. 32, 5a. — Candor est enim lucis aeternae, et speculum sine macula, ibidem.
9 Et cum sit una 1a q. 1, 3, o. | q. 11, 4, o. — Omnia potest. Gen. 17, 1a. — Sapientia vincit malitiam 3, d. 22, q. 2, a. 2, q. 2, 3m.
10 Per nationes in animas sanctas se transfert, amicos Dei, et prophetas constituit 2-2, q. 45, 6, 2m | Verit. q. 12, 5, 1m.
11 Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter 1-2, q. 110, 2, c. | 2-2, q. 23, 2, c. | q. 165, 1, c. | 3, d. 27, q. 1, 1, 9m | 4, d. 49, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Cg. 3, cº 82, fi. | Verit. q. 22, 1, c. | Psal. 9 | Rom. 9, lect. 1.

CAPUT VIII.

1 Hanc amavi et exquisivi a juventute mea 1-2, q. 26, 1, 1m.
2 Sobrietatem docet, et sapientiam, et justitiam, et virtutem 1-2, q. 51, 4, o. | q. 63, 3, o. | 2-2, q. 143, cº prinº | q. 149, 1, o. | 3, d. 33, q. 1, a. 2, q. 3, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Virt. q. 1, 9, 10, o.
3 Scit praeterita, et de futuris aestimat... saeculorum. Isa. 41, 2a.
4 Non habet amaritudinem conversatio illius, nec tedium, etc. 1-2, q. 31, 5, c. fi. | q. 32, 7, 2m | q. 35, 5, o. | 2-2, q. 9, 4, 2m | q. 180, 8, c. | 3a q. 46, 7, 4m | 3, d. 15, q. 2, a. 3, q. 2, 3m | d. 26, q. 1, 5, 5m | 4, d. 40, q. 3, a. 3, q. 2, o. | Cg. 1, cº 2 | Virt. q. 2, 6, 8m | q. 26, 3, 6m | 9, 8m | Verit. q. 2, 6, 8m | Opus. 3, cº 168 | Phy. 7, lect. 6.
5 Puer autem eram ingeniosus, utpote qui sortitus sum animam bonam 1a q. 85, 7, c. | 3a q. 55, 1, 3m | 1, d. 8, q. 5, 2, 6m | 2, d. 21, q. 2, 1, 2m | d. 32, q. 2, 3, c. | 1, d. 44, q. 1, a. 3, q. 3, 2m.
6 Et cum essem magis bonus, veni ad corpus coinquinatum 1a q. 90, 4, o. | q. 91, 4, 3m | q. 18, 3, o. | 2-2, q. 164, 1, 4m | 3a q. 6, 3, 4, o. | 9, c. | 2m | 1, d. 8, q. 5, 2, 6m | 2, d. 3, q. 1, 4, 1m | d. 17, q. 2, 2, o. | d. 32, q. 2, 3, 4m | Cg. 2, cº 81, 82, 83, 1m | 4, cº 83, fi. | 84, 7m | Poª q. 3, 10, o. | Virt. q. 19, 1, c. | Ma. q. 5, 4, c. | Opus. 28, cº fi. | Opus. 30, lect. 4, o. | Meta. 12, lect. 3.
7 Non possum esse continens, nisi Deus det 2-2, q. 156, 2, 1m | Verit. q. 1, 4, 4m.

CAPUT IX.

1 Fecisti omnia verbo tuo. Psal. 32, 1a. — Et sapientia tua. Psal. 103, 5a.
2 Constituisti hominem, ut dominaretur creaturae, etc. Psal. 8, 3a.
3 Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam. Psal. 44, 1a.
4 Mitte illam de caelis 3 Reg. 8, 10a. — Scit enim illa omnia. Esther 14, fi.
5 Cogitationes enim hominum timidae et incertae sunt providentiae nostrae. Verit. q. 5, 5, c.
6 Corpus quod corrumpitur, aggravat animam, etc. 1a Cor. 10, lect. 1, fi.
7 Sensum tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam? etc. 1, prol.

CAPUT X.

1 Eduxit illum a delicto suo. Cg. 4, cº 52, fi. | Ma. q. 4, 6, 19m | Opus. 3, cº 204 | Rom. 5, lect. 3.
2 Victricem manum tuam 2 Paral. 6, fi.

CAPUT XI.

1 Per quae quis peccat, per haec et torquetur 4, d. 44, q. 3, art. 2, q. 3, 4m.
2 Non enim impossibilis omnipotens manus tua. Job 42, 1a | 2 Paral. 6, fi.
3 Omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti 1a q. 45, 7, o. | 1, d. 3, q. 2, 2, o. | Cg. 3, cº 97.
4 Virtuti brachii tui quis resistet? 2 Paral. 6, fi. | 20, 2a.
5 Et misereris omnium 4, d. 46, q. 2, a. 3, q. 1, 1m.
6 Quia omnia potest. Job 41, 1a.
7 Diligis omnia quae sunt 1a q. 20, 2, c. | q. 23, 1m | 1-2, 110, 1, c. | 3, d. 32, 1, 2, o. | Cg. 1, cº 91 | L. 3, cº 156, prinº | Verit. q. 27, 1, c. | Virt. q. 2, 7, 2m | Rom. 5, lect. 2.
8 Et nihil odisti eorum quae fecisti. Psal. 5, 4a.

CAPUT XII.

1 Quos exhorruisti, quoniam odibilia opera tibi faciebant, ibidem.
2 Et naturalis malitia eorum 1a q. 63, 4, 2m | 3a q. 2, 12, c. | Verit. q. 1, 8, 16m | Matth. 10 | Rom. 11, lect. 3, fi.
3 Quis enim dicet tibi, quid fecisti? etc. 2 Paral. 20, 2a.
4 Non enim est alius Deus, nisi tu. Deut. 6, 4a.
5 Cui cura est de omnibus 1a q. 8, 3, c. | q. 22, 2, 3, o. | q. 23, 1, c. | q. 103, 5, o. | q. 113, 6, c. | 1-2, q. 91, 2, c. | q. 93, 1, c. | 4, 5, 6, o. | 1, d. 40, q. 1, 2, c. | q. 4, 1, c. | d. 39, q. 2, 2, o. | 2, d. 11, q. 1, 4, c. | d. 37, q. 3, 1, c. | Cg. 3, cº 1 | 64 | 94 | 111 | Verit. q. 5, 2, 4, o. | Quol. 12, 5, fi. | Opus. 3, cº 124 | 132 | 133 | Job prol. | Psal. 23 | Psal. 30 | Matth. 10 | Causis. lect. 20, o. | Meta. 6, lect. 3.
6 Cum ergo sis justus, juste omnia disponis. Psal. 144, 3a.
7 Virtutem enim ostendis, qui non crederis in virtute esse consummatus 1a q. 21, 1, 1m | 1-2, q. 61, 5, c. | 1m | 1, d. 19, q. 3, 1, c. | 3, d. 32, 1, 5m | d. 34, q. 1, 1, 6m | 4, d. 46, q. 1, a. 1, q. 1, 1m | 2m | Cg. 1, cº 92 | 93 | 94 | Libº 3, cº 34, 4m | Verit. q. 5, 4, c. | Quol. 4, q. 2, 1, o.
8 Quorum parentibus juramenta et conventiones dedisti. Exod. 32, 4a.

CAPUT XIII.

1 Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei. Psal. 4, 2a.
2 A magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit creator horum videri 1a q. 12, o. | 1-2, q. 93, 2, o. | 1, d. 3, q. 1, o. | Cg. 1, cº 10, 11, 12, 13, 14 | Libº 3, cº 57 | Libº 4, cº 1 | Verit. q. 8, 1, o. | Quol. 10, q. 8, o. | Psal. 3 | Jo. 1, lect. 16, o.

CAPUT XIV.

1 Tua autem, Pater, providentia ab initio cuncta gubernas, supra cº 12, 5a.
2 Similiter odio sunt Deo impius et impietas ejus. Psal. 5, 4a.
3 Creaturae Dei factae sunt in odium, et in tentationem animae hominum, et in muscipulam pedibus insipientium 1a q. 65, 1, 3m | 1-2, q. 79, 1, 2m | 1, d. 1, q. 3, 2m.
4 Initium enim fornicationis est exquisitio idolorum, et adinventio illorum corruptio vitae est Levit. 17, 5a.

CAPUT XV.

1 Supervacuitas enim hominum haec adinvenit... imposuerunt 2-2, q. 94, 4, o. | 2, d. 15, q. 1, 2, c. | Cg. 3, cº 120 | Poª q. 3, 4, c.
2 In communicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt 1a q. 13, 9, o. | 1, d. 25, 3, o.

3 Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est initium et finis 2-2, q. 94, 4, 1m | 2, d. 42, q. 2, 3, 7m | 1a Cor. 12.
4 In misericordia disponens omnia. Psal. 24, 2a. — Scientes magnitudinem tuam. Psal. 146, 1a.
5 Nosce te, consummata justitia est, et scire justitiam et virtutem tuam, radix immortalitatis. Jo. 14.

CAPUT XVI.

1 Sed non in perpetuum ira tua permansit. Exod. 32, 2a.
2 Neque herba, neque malagma sanavit eos, sed sermo tuus, Domine, qui sanat omnia. Rom. 1, lect. 6, prino.
3 Sed tuam manum effugere impossibile est 2 Paral. 6, fi. — Per fortitudinem brachii tui. Cg. 1, co 92.
4 Vindex est enim orbis justorum, supra co 5, 3a 5a. — Creatura enim tibi factori deserviens exardescet in tormentum adversus injustos, ibidem.
5 Ingrati enim spes, tamquam ibernalis glacies tabescet 2-2, q. 107, 4, o. | q. 112, 5, 4m.

CAPUT XVII.

1 Semper praesumit saeva, turbata conscientia 2-2, q. 21, 3, 1m.
2 Nihil enim est timor, nisi praesumptionis adjutorium, ibidem.

CAPUT XVIII.

1 Omnipotens sermo tuus, Domine, exiliens de caelo a regalibus sedibus venit. Hebr. 4, lect. 2.
2 Sed non diu ira tua permansit. Exod. 32, 2a. — Restitit irae, ibidem.
3 In veste enim poderis quam habebat, totus erat orbis terrarum 1-2, q. 102, 5, 9m | 1a Cor. 9, lect. 2.

CAPUT XIX.

1 Impiis autem usque in novissimum sine misericordia ira super venit. Exod. 4, 5a.
2 Tegebatur tua manu 2 Paral. 6, fi. — Percussi sunt caecitate, sicut illi in foribus justi. Gen. 19, 4a | Exod. 32, 2a.

Auctoritates ex libro Ecclesiastici.

CAPUT I.

1 Omnis sapientia a Domino Deo est, et cum illo fuit semper, et est ante aevum 1a q. 10, 5, a. 2 | 2m.
2 Prior omnium creata est sapientia 1a q. 41, 3, 4m | Cg. 4, co 8, fi. | Po. q. 3, 18, 17m.
3 Fons sapientiae, verbum Dei in excelsis 1, d. 34, q. 2, 2m.
4 Unus est altissimus Creator omnium. Deut. 6, 4a. — Omnipotens. Job 42, 2a. — Sedens super thronum. Psal. 44, 1a. — Ne accesseris ad eum, duplici corde, infra co 2, 5a.
5 Ipse creavit eam in Spiritu sancto, supra 2a. — Effudit illam super omnia opera sua, etc. 1a q. 41, 3, 4m.
6 Initium sapientiae timor Domini. Psal. 110, fi.
7 Radix sapientiae timor Domini, ibidem.

CAPUT II.

1 Qui timetis Deum, credite illi 2-2, q. 7, 1, 1m.
2 Nullus speravit in Domino, et confusus est. Rom. 5, lect. 1.
3 Quoniam pius et misericors est Deus 1a q. 21, 3, o. | 2-2, q. 30, 2, 1m | 4, d. 46, q. 2, art. 1, q. 1, o. | Cg. 1, co 91, fi. | Psal. 24.
4 Et remittit in die tribulationis peccata 2-2, q. 87, 6, c. fi. | 4, d. 15, q. 1, art. 4, q. 2, o.
5 Vae duplici corde 2-2, q. 109, 2, 4m | q. 111, 3, 2m.
6 Incidemus in manus Domini 2 Paral. 6, fi.

CAPUT III.

1 Qui honorat patrem suum, vita vivet longiore. Exod. 20, 7a.
2 Altiora te ne quaesieris 1a q. 1, 1, 1m | 2-2, q. 161, 2, 2m | 1, prol. L. | Verit. q. 5, 2, 6m.
3 Eleemosyna resistit peccatis 2-2, q. 154, 2, 5m | 4, d. 15, q. 2, art. 2, q. 1, 1m.

CAPUT IV.

1 Est confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gloriam et gratiam. Psal. 24 | Psal. 34 | Psal. 39.
2 Non confundaris confiteri peccata tua. Psal. 36, 3a.

CAPUT V.

1 Subito veniet ira ejus. Exod. 32, 2a.

CAPUT VI.

1 Sapientia doctrinae secundum nomen ejus 2-2, q. 45, 2, 2m | 3, d. 35, q. 2, art. 1, q. 3, 1m.

CAPUT VII.

1 Agnitor cordis Deus est 3 Reg. 8, 11a. — Honora patrem tuum, etc. Exod. 20, 7a.
2 Noli velle mentiri omne mendacium 1-2, q. 110, 3, o. | 4, c. | q. 111, 1, c. | q. 69, 1, 2, o. | q. 70, 4, c. | q. 224, 5, 2m | 3, d. 38, 2, o. | Quol. 7, vel 8, q. 6, 4, o. | Trin. 9, c. | Psal. 5.
3 Memento irae, quoniam non tardabit. Exod. 32, 2a.
4 Vindicta carnis impii, ignis et vermis 4, d. 50, q. 2, a. 3, q. 2, 1m.

CAPUT VIII.

1 Omnes morimur. Psal. 88, fi.
2 Fruere magnatis, sine querela. Philem. lect. 2, fi.

CAPUT IX.

1 Ne respicias mulierem. Job 31, prino.
2 Non zeles gloriam, et opes peccatoris. Psal. 36, 1a.

CAPUT X.

1 In manu Dei 2 Paral. 6, fi. — Potestas terrae, et execrabilis, omnis iniquitas gentium, et utilem rectorem suscitabit in tempus super illam 1a Tim. prino.
2 Odibilis coram Deo est et hominibus superbia 2-2, q. 162, 2, o. | 5, 1m.
3 Avaro nihil est scelestius 2-2, q. 118, 5, o.
4 Nihil est iniquius, quam amare pecuniam 2-2, q. 118, 5, 1m.
5 Initium superbiae hominis, apostatare a Deo 1-2, q. 84, 2, 2m | 2-2, q. 158, 7, 1m | q. 162, 5, c. | 7, 2m 2, d. 5, q. 1, 3, c.
6 Initium omnis peccati, superbia 1-2, q. 84, 2, o. | 3, 1m | 4, 4m | 2-2, q. 12, 1, 4m | q. 162, 2, o. | 5, 1m | 7, 1m | 2, d. 42, q. 2, 1, 7m | L. 2m | 4, d. 17, q. 2, art. 1, q. 1, c. | Ma. q. 8, 1, 1m | 16m | 2, c. fi. | 14m | q. 14, 4, 2m | q. 15, 4, 2m | q. 8, 1, 16m | 2, c. fi. | 14m | Job 30 | Rom. 7, lect. 2 | 1a Cor. 11, lect. 4 | 2a Cor. 12 | 1a Tim. 6.
7 In oculis ejus 2 Paral. 6, fi. | Exod. 2, 6a.

CAPUT XI.

1 Mirabilia opera Altissimi solius. Psal. 135, 2a. — Et oculus Dei respexit illum. Exod. 2, 6a | 2 Paral. 6.
2 Bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas, a Deo sunt 2-2, q. 145, 3, 2m.
3 Malitia horae unius, oblivionem facit luxuriae magnae 1-2, q. 37, 1, 2m.

CAPUT XII.

1 Altissimus odio habet peccatores. Psal. 5. — In malitia illius, amicus agnitus est. Rom. 12, lect. 3.
2 Da bono, et non receperis peccatorem 2-2, q. 31, 2, 2m | q. 32, 9, 1m.
3 Impiis et peccatoribus reddet vindictam. Deut. 32, 4a.

CAPUT XIII.

1 Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Cg. 3, co 135 | Psal. 48 | Matth. 9 | 1a Cor. 10.

Consilium meum stabit. Psal. 32, 5ª.
6 Et omnis voluntas mea fiet. Psal. 113, 3ª.
7

CAPUT XLVII.

1 Ultionem capiam. Deut. 32, 17ª. — Et non resistet mihi homo 2 Paral. 20, 2ª.
2 Iratus sum super populum meum. Exod. 32, 2ª.
3 Sapientia tua et scientia tua haec te decepit 2-2, q. 46, 1, 3m | 1ª Cor. 1, lect. 3.

CAPUT XLVIII.

1 Longe faciam furorem meum. Exod. 32, 2ª.
2 Manus mea fundavit terram, et dextera mea 2 Paral. 6, fi. | Opus. 12, art. 4. — Et brachium suum, ibidem. — A facie mea, ibidem.
3 Non est pax impiis, dicit Dominus 2-2, q. 29, 2, 3m | 3, 1m | Matth. 5.
4 Et nunc Dominus Deus misit me, et spiritus ejus 1ª q. 43, 8, o. | Poª q. 10, 4, 14m.

CAPUT XLIX.

1 Dominus recordatus est nominis mei. Gen. 8, 1ª. — In umbra manus suae protexit me 2 Paral. 6, fi. | Quol. 7, 18, c. fi. | Isa. 4, fi. — Et glorificatus sum in oculis Domini, ibidem.
2 Deus factus est fortitudo mea. Psal. 89, 1ª. — Dedi te in lucem gentium, supra cº 42, 1ª.
3 In tempore placito exaudivi te, et in die salutis auxiliatus sum tui 2ª Cor. 6.
4 Laudate caeli, et exulta terra, jubilate montes laudem. Psal. 18, 1ª | Psal. 33, 1ª.
5 Et Dominus oblitus est mei, etc. Isa. 38. — Ego non obliviscar tui. Gen. 8, 1ª.
6 Ecce in manibus meis descripsi te, muri tui coram oculis meis semper 2 Paral. 6, fi. — Ecce levabo ad gentes manum meam, ibidem.
7 Vultu in terram demisso, adorabunt te. Gen. 18, 2ª.

CAPUT L.

1 Numquid abbreviata est manus mea 2 Paral. 6, fi.
2 De manu mea factum est hoc, ibidem.
3 Attendite ad petram, unde excisi estis, et ad cavernam laci, de qua praecisi estis, ibidem.

CAPUT LI.

1 Attendite ad Abraham patrem vestrum, et ad Saram quae peperit vos. Rom. 4, lect. 3 | Gal. 4, lect. 3 | Hebr. 11.
2 Gaudium et laetitia invenietur in ea. Psal. 15, fi.
3 Gratiarum actio, et vox laudis 2-2, q. 13, 4, c. | 2, d. 2, q. 2, 2, 5m | 4, d. 44, q. 2, art. 1, q. 4, c. | 4m | 1ª Cor. 13, lect. 3.
4 Brachia mea populos judicabunt 2 Paral. 6, fi. — Et brachium meum sustinebunt, ibidem.
5 Levate in caelum oculos vestros, supra cº 40, fi. — Caeli sicut fumus liquescent, et terra sicut vestimentum atteretur. Psal. 101, fi.
6 Consurge consurge, induere fortitudinem 3ª q. 14, 1, 4m | 3, d. 15, q. 1, 1, 1m.
7 Brachium Domini 2 Paral. 6, fi. — Fugiet dolor et gemitus, supra cº 35, fi.
8 In umbra manus meae protexi te 2 Paral. 6, fi. | supra 49, 1ª. — Bibisti de manu Domini, ibidem. — Calicem irae ejus. Exod. 32, 2ª. — Plenum indignatione Domini, ibidem.
9 Ut plantes caelos, et fundes terram. Hebr. 1, lect. 5.

CAPUT LII.

1 Quam pulchri supra montes pedes annuntiantis, et praedicantis pacem, etc. Rom. 10, lect. 2.
2 Paravit Dominus brachium suum 2 Paral. 6, fi.
3 Recedite recedite, exite inde, pollutum nolite tangere 2-2, q. 25, 6, 5m | 2ª Cor. 6, fi.
4 Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum 3ª q. 46, 5, 2m | q. 49, 6, c.
5 Quibus non est narratum de eo, viderunt; et qui non audierunt, contemplati sunt. Rom. 15, lect. 2.

CAPUT LIII.

1 Quis credidit auditui nostro? Rom. 10, lect. 2.
2 Et brachium Domini, cui revelatum est? 2 Paral. 6, fi.
3 Non est ei species, neque decor. Et vidimus eum, et non erat aspectus, supra cº 52, 4ª. — Quasi absconditus vultus ejus, et despectus 3ª q. 36, 1, o.
4 Dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum 3ª q. 2, 2, 1m | 6, 4m | q. 15, 1, 4m | Rom. 15, lect. 1, meº.
5 Vere languores nostros ipse tulit 3ª q. 12, 4, 3m | q. 14, 4, o. | q. 15, 1, c. | q. 46, 4, 3m | 3, d. 1, q. 1, 2, 1m | d. 15, q. 1, 1, o. | d. 22, q. 2, a. 1, q. 1, o. | Cg. 4, cº 55, 1m | Opus. 3, cº 233 | 238.
6 Oblatus est, quia ipse voluit 3ª q. 14, 2, 1m | q. 15, 6, 4m | 3, d. 16, q. 1, 2, 2m | Opus. 58, cº 27, etc. | Opus. 60, cº 18, prinº.
7 Generationem ejus, quis enarrabit? 3ª q. 31, 3, 1m.
8 Et dabit impios pro sepultura 3ª q. 51, 1, 2m.
9 Tradidit in mortem animam suam 3ª q. 47, 3, 2m | 4, d. 1, q. 1, art. 4, q. 3, o. | Verit. q. 26, 6, 20m | Rom. 4, lect. 3, fi.
10 Pro eo, quod iniquitatem non fecerit, et dolus non est inventus in ore ejus 3ª q. 14, 3, o. | q. 15, 1, o. | 5, 1m | 2m | q. 22, 4, 1m | q. 27, 3, c. | q. 28, 1, c. | q. 31, 7, o. | q. 34, 1, 1m | q. 39, 1, c. | 2, 2m | q. 40, 3, 1m | q. 50, 2, c. | 3, d. 3, q. 1, art. 2, q. 1, c. fi. | q. 2, c. | d. 12, q. 2, 1, 1m | d. 13, q. 1, art. 2, q. 1, c. fi. | d. 17, art. 3, q. 2, 1m | d. 21, q. 1, 2, c. | 4, d. 14, q. 1, art. 3, q. 3, 2m | Psal. 14 | Psal. 15 | Isa. 11, prinº.
11 Et dolores nostros ipse portavit 3ª q. 15, 5, o. | q. 46, 6, 8, o. | 3, d. 15, q. 2, art. 3, q. 1, o. | Verit. q. 26, 8, 9, o. | Opus. 3, cº 239.
12 Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra 3ª q. 49, o. | q. 52, 5, c. | q. 56, 2, 4, 4m | q. 62, 5, o. | q. 69, 1, 2m | q. 79, 3, c. | 3, d. 19, 1, o. | L. prinº | Cg. 4, cº 55, 23m | 34m | Rom. 5, lect. 2, fi. | cº 15, lect. 1.
13 Et livore ejus sanati sumus 3ª q. 46, 3, c. | q. 48, 1, o. | 6, 3m | q. 49, 1, c. | q. 50, 6, c. | q. 61, 1, 2m | q. 62, 5, o. | 3, 18, 5, o.
14 Omnes nos erravimus, unusquisque in viam suam declinavit 3 Reg. 8, 12ª.
15 Et cum sceleratis reputatus est 3ª q. 46, 11, o.
16 Et pro transgressoribus rogavit 2-2, q. 31, 2, 1m | q. 83, 7, 3m | 4, d. 46, q. 2, art. 3, q. 2, 2m | Verit. q. 24, 11, 8m | Ma. q. 3, 15, 3m.

CAPUT LIV.

1 Laetare sterilis quae non paris, decanta laudem... quae habebat virum. Gal. 4, lect 7.
2 In momento indignationis. Exod. 32, 2ª. — Ut non irascar tibi, ibidem.
3 Abscondi faciem meam a te 2 Paral. 6, fi.
4 Sicut in diebus Noe cui juravi... sic juravi. Exod. 32, 4ª.

CAPUT LV.

1 Invocate eum, dum prope est. Psal. 144, fi.
2 Sicut exaltantur caeli a terra, sic exaltatae, etc. 1, d. 48, 1, 1m.
3 Sic erit verbum quod egredietur de ore meo 2 Paral. 6, fi.
4 Montes et colles cantabunt coram vobis laudem, et omnia ligna sylvarum plaudent manibus. Psal. 18, 1ª.

CAPUT LVI.

1 Non dicat filius advenae, qui adhaeret Domino dicens: separatione dividet me Dominus a populo suo, etc. 1-2, q. 105, 3, c. | 1m.
2 Et non dicat eunuchus: ecce ego lignum aridum, quia haec dicit Dominus eunuchis, etc. 1-2, q. 105, 3, 2m.
3 Domus mea, domus orationis vocabitur cunctis gentibus 1-2, q. 102, 4, 1m.

CAPUT LVII.

1 Semen adulteri et fornicariae. Levit. 17, 5ª. — Suscepisti adulterum, ibidem.
2 Numquid super his non indignabor? Exod. 32, 2ª. — Neque usque ad finem irascar, ibidem. — Iratus sum, ibidem. — Et indignatus sum, ibidem.

CAPUT XLIX.

1 Per memetipsum juravi, dicit Dominus. Exod. 32, 4ᵃ.
2 Auditum audivi a Domino, et legatus ad gentes missus sum, supra 7, 9ᵃ.
3 Quis similis mei? Psal. 82, 1ᵃ. — Quis resistet vultui meo? 2 Paral. 6, fi. | 20, 2ᵃ.
4 Iram furoris mei. Exod. 32, 2ᵃ. — Audite consilium Domini. Psal. 32, 5ᵃ. — Et dispergam eos in omnem ventum, qui sunt attonsi in comam 4, d. 24, q. 3, a. 1, q. 1, 1ᵐ.

CAPUT L.

1 Ab ira Domini, ibidem. — Quoniam ultio Domini est, ultionem accipite de ea. Deut. 32, 5ᵃ. — Ultionem Domini Dei nostri ultionem templi ejus, ibidem.
2 Protulit vasa irae suae, ibidem. — Quis similis mei? Psal. 82, 1ᵃ.
3 Quis resistet vultui meo? 2 Paral 6, fi. | 20, 2ᵃ.
4 Audite consilium Domini. Psal. 32, 5ᵃ.

CAPUT LI.

1 Tempus ultionis Domino. Deut. 32, 5ᵃ.
2 Curavimus Babylonem, et non est sanata. Cg. 3, cᵒ 89 | Verit. q. 5, 5, 2ᵐ.
3 Derelinquamus eam 1ᵃ q. 113, 6, c. | 2, d. 11, q. 1, 4, 1ᵐ | Verit. q. 5, 7, 2ᵐ.
4 Quoniam ultio Domini est, ultio templi sui. Deut. 32, 5ᵃ. — Juravit Dominus. Exod. 32, 4ᵃ. — Per animam suam. Isa. 42, 2ᵃ.
5 Et praeparavit orbem in sapientia sua, et prudentia sua extendit caelos. Psal. 103, 6ᵃ | Opus. 12, a. 4.
6 Stultus factus est omnis homo a scientia sua, supra 10, 7ᵃ.
7 Ecce ego ad te mons pestifer, qui corrumpis universam terram. Matth. 9.
8 Et extendam manum meam super te 2 Paral. 6, fi.
9 Ab ira furoris Domini. Exod. 32, 2ᵃ.

CAPUT LII.

1 In oculis Domini 2 Paral. 6, fi. — A facie sua, ibidem.
2 Quoniam furor Domini erat. Exod. 32, 2ᵃ.

Auctoritates ex libro Threnorum.

CAPUT I.

1 Viderunt eam hostes, et deriserunt sabbata ejus 3, d. 37, a. 5, q. 1, 1ᵐ.
2 O vos omnes qui transitis per viam, attendite et videte si est dolor sicut dolor meus 3ᵃ q. 46, 6, o. | 3, d. 15, q. 2, a. 3, q. 3, o. | Opus. 3, cᵒ 238 | 239.
3 In die irae furoris sui. Exod. 32, 2ᵃ. — Os ejus ad iracundiam provocavi, ibidem | 2 Paral. 6, fi.
4 Ingrediatur omne malum eorum coram te, et de vindemia eos sicut vindemiasti me. Gen. 3, 18ᵃ.

CAPUT II.

1 In furore suo Dominus. Exod. 32, 2ᵃ. — Effudit quasi ignem, indignationem suam, ibidem.
2 Non est recordatus scabelli. Gen. 8, 1ᵃ. — Oblivioni tradidit Dominus in Sion, ibidem.
3 Pedum suorum 2 Paral. 6, fi. — Avertit retro dexteram suam, ibidem. — Non avertit manum suam, ibidem.
4 Maledixit sanctificationi suae. Gen. 3, 18ᵃ.

CAPUT III.

1 In virga indignationis ejus. Exod. 32, 2ᵃ. — Ad iracundiam provocavimus, ibidem. — Operuisti in furore, ibidem.
2 Convertit manum suam 2 Paral. 6, fi. — Ex corde suo, ibidem. — Sub pedibus suis, ibidem. — In conspectu vultus Altissimi, ibidem. — Ex ore Altissimi, ibidem. — Aurem tuam, ibidem.
3 Misericordiae Domini, quod non sumus consumpti 4, d. 46, q. 2, a. 2, q. 1, 4ᵐ.
4 Dixit anima mea. Isa. 58, 3ᵃ. — Dominus ignoravit. Exod. 33, 3ᵃ.
5 Oculus meus, depraedatus est animam meam, etc. Eccl. 9, 1ᵃ. — Appropinquasti. Psal. 144, fi.
6 Vidisti omnem furorem et universas cogitationes eorum 3 Reg. 8, 11ᵃ.

CAPUT IV.

1 Complevit Dominus furorem suum, effudit iram indignationis suae. Exod. 32, 2ᵃ.
2 Facies Domini divisit eos 2 Paral. 6, fi.

Oratio Jeremiae Prophetae.

1 Recordare, Domine. Gen. 8, 1ᵃ. — Quare in perpetuum oblivisceris nos, ibidem.
2 Patres nostri peccaverunt et non sunt, et nos iniquitates eorum portavimus 2 Reg. 21, 1ᵃ.
3 Converte nos, Domine, ad te, et convertemur. Jer. 15, fi.
4 Iratus es contra nos. Exod. 32, 2ᵃ.

Auctoritates ex libro Baruch Prophetae.

CAPUT I.

1 Non est aversus furor ejus. Exod. 32, 2ᵃ. — Dare nobis terram fluentem lacte et melle. Exod. 3, 4ᵃ | 32, 2ᵃ.
2 Quos misit ad nos. Jer. 7, 9ᵃ.
3 Ante oculos Domini 2 Paral. 6, fi.

CAPUT II.

1 Faciem Domini 2 Paral. 6, fi. — In manu valida, et brachio excelso, ibidem. — Inclina aurem tuam, ibidem. — Aperi oculos tuos, ibidem.
2 Avertatur ira tua. Exod. 32, 2ᵃ. — Misisti iram tuam, et furorem tuum, ibidem.
3 Et anima esuriens. Isa. 58, 3ᵃ. — Quam juravi patribus eorum. Exod. 32, 4ᵃ.

CAPUT III.

1 Et nunc, Domine, omnipotens. Job 42, 1ᵃ. — Anima in angustiis, et spiritus anxius. Isa. 58, 3ᵃ.
2 Quia Deus misericors est. Psal. 102, 4ᵃ. — Noli meminisse. Gen. 8, 1ᵃ. — Sed memento manus tuae, ibidem | 2 Paral. 6, fi.
3 Qui scit universa. Esther 14, fi. — Inveterasti in terra aliena. Rom. 6, 5ᵃ.
4 Post haec in terris visus est, et cum hominibus conversatus est 3ᵃ q. 40, 1ᵐ.

CAPUT IV.

1 Hic liber mandatorum Dei, et lex quae est in aeternum 1-2, q. 103, 3, 1ᵐ.
2 In ira Domini, ad iracundiam provocastis Deum. Exod. 32, 2ᵃ.
3 Exacerbastis eum, ibidem. — Vide enim iracundiam a Deo, ibidem. — Filii patienter sustinete iram, ibidem.

Auctoritates ex libro Ezechielis Prophetae.

CAPUT I.

1 Aperti sunt caeli. Matth. 3, 10ᵃ.
2 Et vidi visiones Dei. Gen. 32, 2ᵃ.
3 Et facta est super eum manus Domini 2 Paral. 6, fi. | Psal. 89, 1ᵃ. — Pedes eorum, pedes recti. Rom. 10, lect. 2.
4 Duae pennae tegebant corpora eorum. Isa. 6, 3ᵃ. — Unumquodque duabus alis velabat corpus suum, ibidem.
5 Quasi sit rota in medio rotae 1-2, q. 107, 3, c.

CAPUT II.

1 Ecce ego mitto te. Jer. 7, 9ᵃ.

CAPUT III.

1 Spiritus quoque elevavit me, et assumpsit me... confortans me. Rom. 8, lect. 5.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

Auctoritates ex libro Oseae Prophetae.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT XI.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

1 Pereat Samaria. Gen. 3, 18ª. — Parvuli eorum elidantur, et foetae ejus scindantur, ibidem.
2 Quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum. Exod. 32, 2ª. — Aversus est furor meus ab eis, ibidem. — Scitote Israel, stultum, prophetam insanum, virum spiritalem. Ephes. 4, lect. 7.
3 Ex me fructus tuus inventus est 1ª q. 23, 3, 2m | 1-2, q. 76, 2, 2m | q. 109, 7, c.

Auctoritates ex libro Joelis Prophetae.

CAPUT I.

1 In toto isto capitulo, exponitur praeteritum, pro futuro. Rom. 4, lect. 3 | cº 8, lect. 6 | cº 10, lect. 3 | 1ª Cor. 15, lect. fi. | Ephes. 2, lect. 2 | Col. 1, lect. 2 | lect. 5, fi. | Hebr. 2, lect. 2.
2 Sanctificate jejunium 2-2, q. 147, 1, 3, 5, 7, c. | 4, d. 15, q. 3, a. 1, q. 5, o. | a. 2, q. 2, 3m.
3 Computruerunt jumenta in stercore suo. Psal. 6, 2ª.

CAPUT II.

1 Ante faciem ejus ignis vorans, et post eum esuriens flamma. Psal. 49, 3ª.
2 A facie ejus 2 Paral. 6, fi. — Terra contremuit. Gen. 3, 13ª 14ª. — Moti sunt caeli 4, d. 48, q. 1, a. 4, q. 3, o. | Opus. 10, a. 18 | 11, a. 4 | 53, 5m.
3 Sol et luna obtenebrati sunt 3ª q. 44, 2, 2m | 4, d. 48, q. 1, a. 4, q. 2, o. | Opus. 10, a. 36.
4 Et facientia verbum ejus. Psal. 148, fi. — Quia benignus, et misericors est. Psal. 102, 1ª.
5 Quis scit si convertatur, et ignoscat Deus. Cg. 3, cº 96, fi.
6 Sanctificate jejunium, supra cº 1, 2ª.
7 Congregate parvulos, et fugentes ubera 2-2, q. 147, 4, 2m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 3, 1m.
8 Effundam de spiritu meo, super omnem carnem 1ª q. 36, 1, a. 1, | Cg. 4, cº 23, fi.
9 Sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem, supra 3ª,
10 Omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit 2-2, q. 93, 1, 3m | Rom. 10, lect. 2.
11 Magnus dies Domini, et terribilis valde, et horribilis 3ª q. 36, 1, 3m | 4, d. 47, q. 1, a. 1, q. 3, 1m | Psal. 49.

CAPUT III.

1 Congregabo omnes gentes, et deducam eas in vallem Josaphat, et disceptabo cum eis, ibidem. 4, d. 48, q. 1, a. 4, q. 4, o. | Quol. 9, vel 10, 2, o. | Opus. 3, cº 253.
2 Cito velociter reddam vicissitudinem vobis, super caput vestrum. Deut. 32, 5ª.
3 Sol et luna contenebrati sunt, supra cº 2, 3ª 9ª.
4 Dominus commorabitur in Sion. Psal. 2 | Psal. 9 | Rom. 11, lect. 4ª
5 Dominus de Sion rugiet. Psal. 37.

Auctoritates ex libro Amos Prophetae.

CAPUT I.

1 Dominus de Sion rugiet. Psal. 37.

CAPUT II.

1 Super tribus sceleribus, et super quatuor non convertam eum, eo quod vendiderit pro argento justum. Psal. 5, 4ª. | Matth. 26, 2ª.

CAPUT III.

1 Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terrae. Exod. 33, 3ª.
2 Numquid rugiet leo. Joel. fi.
3 Si erit malum in civitate, quod Deus non fecerit 1ª q. 49, 2, 1m | Cg. 3, cº 40, fi. | Poª q. 1, 6, 11m | Ma. q. 1, 3, 10m.
4 Non faciet Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretum ad servos suos prophetas 2-2, q. 171, 4, 1m.
5 Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculae, sic eruentur filii Israel. Rom. 11, lect. 4.

CAPUT IV.

1 Juravit Dominus Deus, in sancto suo. Exod. 32, 4ª.
2 Praeparare in occursum Dei tui Israel 1 Reg. 7, 1ª.
3 Formans montes, et creans spiritum 1ª q. 41, 3, 4m | Cg. 4, cº 23, 1m.

CAPUT V.

1 Pertransibo in medio tui, dicit Dominus. Gen. 3, 13ª.
2 Odi et projeci festivitates vestras... aufer. Psal. 32, 2ª.
3 Numquid hostias et sacrificium obtulistis mihi in deserto, quadraginta annis, ibidem.

CAPUT VI.

1 Optimates capita populorum. Num. 7, 1ª.
2 Juravit Dominus. Exod. 32, 4ª. — In anima sua. Isa. 42, 2ª.
3 Detestor ego superbiam Jacob, et domos ejus odi. Psal. 5, 4ª.

CAPUT VII.

1 Misertus est Dominus super hoc, sed et istud non erit, dicit Dominus Deus. Jer. 18, 4ª.
2 Non sum propheta, et non sum filius prophetae 2-2, q. 113, 1, 3m.

CAPUT VIII.

1 Juravit Dominus. Exod. 32, 4ª. — Si oblitus fuero, usque in finem opera eorum. Gen. 8, 1ª.
2 Occidet sol in meridie, et tenebrescere faciam terram in die luminis. Joel. 2, 5ª.

CAPUT IX.

1 Percute cardinem, et commovebuntur superliminaria 1ª Cor. 8, lect. 2.
2 In manus meas deducet eos 2 Paral. 6, fi.
3 Et si celaverit se ab oculis meis, ibidem. — Ponam super eos oculos meos, ibidem. — Ecce oculi Domini, ibidem.

Auctoritates ex libro Abdiae Prophetae.

CAPUT I.

1 Parvulum dedi te in gentibus. Isa. 9, 2ª.
2 Perdam sapientes de Idumaea, et prudentiam de monte Esau 1ª Cor. 1, lect. 3.
3 Sicut fecisti, fiet tibi, et retributionem tuam convertam in caput tuum. Deut. 32, 5ª.

Auctoritates ex libro Jonae Prophetae.

CAPUT I.

1 Ut fugeret a facie Domini 2 Paral. 6, fi.
2 Sicut voluisti, fecisti. Psal. 113, 3ª.

CAPUT II.

1 Et erat Jonas in ventre piscis, tribus diebus et tribus noctibus 3ª q. 51, 4, 1m | 4, d. 21, q. 2, 2, 5m | Quol. 2, q. 1, 1, 2m.
2 In conspectu oculorum tuorum 2 Paral. 6, fi.
3 Et dixit Dominus pisci 3 Reg. 17, 1ª.

CAPUT III.

1 Adhuc quadraginta dies, et Ninive subvertetur. Jer. 18, 3ª.
2 Homines et jumenta, boves et pecora non gustent quidquam, nec pascantur 2-2, q. 147, 4, 2m | 4, d. 15, q. 3, a. 2, q. 3, 2m.

3 Quis scit si convertatur, et ignoscat Deus. Joel. 3, 8a.
4 Et revertatur a furore irae suae. Exod. 32, 2a.
5 Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt. Exod. 33, 3a.
6 Et misertus est super malitiam quam loquutus fuerat, ut faceret eis, et non fecit. Jer. 18, 3a.

CAPUT IV.

1 Scio enim, quia tu Deus clemens, et misericors es, patiens, et multae misericordiae. Exod. 22, 11a | 33, 13a.
2 Melior est mihi mors quam vita. Tob. 3, 2a.
3 Et praecepit Deus vento calido, et urenti. Jer. 18, 3a.

Auctoritates ex libro Michaeae Prophetae.

CAPUT I.

1 Dominus egredietur de loco suo, et descendet, et calcabit super excelsa terrae. Psal. 10, 1a 2a.
2 Descendet malum a Domino. Amos 3, 3a.

CAPUT II.

1 Ego cogito super familiam istam malum, ibidem.
2 Tempus pessimum est. Ephes. 5, 13a.
3 Quomodo recedis a me. Jer. 1, 22a.
4 Utinam non essem vir habens spiritum. Job 10, 2a.
5 Et mendacium potius loquerer 2-2, q. 110, 3, 4m | q. 113, 1, 3m | 3, d. 38, L. | Ma. q. 15, 1, 5m.
6 Ascendet enim, pandens iter ante eos 3a q. 49, 5, 4m.

CAPUT III.

1 Qui odio habetis bonum, et diligitis malum 1a q. 19, 9, c. | q. 82, 2, 1m | 1-2, q. 6, 4, 3m | q. 8, 1, o. | q. 18, 4, 1m | q. 19, 1, 1m | q. 27, 1, 1m | q. 29, 4, c. | q. 74, 1, 1m | q. 77, 2, c. | q. 80, 1, c. | 1, d. 46, 2, c. | 2, d. 3, q. 4, 2m | d. 7, q. 1, 1, 1m | d. 25, 1, 2m | 3, 5m | d. 38, 5, 3m | d. 39, q. 2, 1, c. fi. | 3m | d. 41, q. 2, 1, 1m | d. 43, 1, 1m | d. 48, 1, 1m | 4, d. 49, q. 1, a. 3, q. 1, c. | d. 50, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | Cg. 1, c. 95, 2m | Verit. q. 14, 2, c. | q. 22, 6, 5m | 6m | q. 24, 8, c. Ma. q. 1, 1, 12m | q. 3, 9, c. | 4m | q. 6, 6m.
2 Abscondet faciem suam ab eis 2 Paral. 6, fi.

CAPUT IV.

1 Os Domini loquutum est, ibidem.
2 Judicabit populos multos. Psal. 9, 2a 3a.
3 In aeternum et ultra. Exod. 15, 3a.

CAPUT V.

1 Egressus ejus a principio 1a q. 42, 5, 2m.
2 A diebus aeternis 1a q. 10, 1, 4m.
3 In furore et indignatione. Exod. 32, 2a. — Et faciam ultionem in omnibus gentibus. Deut. 32, 5a.

CAPUT VI.

1 Numquid offeram ei holocausta, et vitulos anniculos? numquid placari potest Dominus in millibus? etc. Psal. 39, 2a.
2 Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te 1-2, q. 19, 10, 1m.
3 Utique facere judicium et diligere justitiam 2-2, q. 60, 1, 2m.
4 Et solicitum ambulare cum Deo suo 2-2, q. 47, 9, 3m | q. 55, 6, c. | Matth. 6.

CAPUT VII.

1 Praecoquas ficus desideravit anima mea. Isa. 58, 3a.
2 Periit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est. Rom. 3, lect. 2.
3 Inimici hominis domestici ejus 2-2, q. 70, 3, o.
4 Cum sedero in tenebris Dominus lux mea est. Jo. 1, lect. 8.
5 Iram Domini portabo. Exod. 32, 2a. — Non immittet ultra furorem suum, ibidem.

6 Quis Deus similis tui. Psal. 82, 1a. — Quae jurasti patribus nostris. Exod. 32, 4a.

Auctoritates ex libro Nahum Prophetae.

CAPUT I.

1 Deus aemulator, et ulciscens Dominus... et habens furorem; ulciscens Dominus in hostes suos et irascens ipse inimicis suis. Exod. 32, 2a | Deut. 32, 5a.
2 Et nebulae pulvis pedum ejus. Exod. 24, 2a | 2 Paral. 6, fi. — A facie ejus, ibidem.
3 Indignatio ejus effusa est ut ignis. Exod. 32, 2a.
4 Non consurget duplex tribulatio; vel: Non judicabit Deus bis in idipsum 3a q. 59, 5, 2m | 4, d. 15, L. prina.
5 Ecce super montes pedes evangelizantis et annunciantis pacem. Rom. lect. 2.

CAPUT II.

1 Recordabitur fortium suorum. Gen. 8, 1a.

CAPUT III.

1 Vae civitas sanguinum universa mendacii. Psal. 4, 1a.
2 Propter multitudinem fornicationum meretricis speciosae, etc. in fornicationibus suis. Levit. 17, 5a.
3 Et omnes optimates ejus confixi sunt in compedibus. Opus. 20, Lib. 3, c. 22.
4 Plures fecisti negotiationes tuas quam stellae sint caeli. Gen. 15, 2a.

Auctoritates ex libro Habacuc Prophetae.

CAPUT I.

1 Et facies hominis quasi pisces maris, et quasi reptile, non habens principem 1 d. 39, q. 2, 2, 6m | Verit. q. 5, 6, 2m.
2 Et congregabit quasi arenam captivitatem. Gen. 15, 2a.
3 Mundi sunt oculi tui ne videant malum 2 Paral. 6, fi.
4 Et respicere ad iniquitatem non poteris. Psal. 5, 3a.

CAPUT II.

1 Scribe visum, et explana eum super tabulas, ut percurrat qui legerit eum, quia adhuc visus procul, et apparebit in finem. Isa. prol. | Hebr. 10, lect. 4.
2 Justus autem in fide sua vivet. Verit. q. 14, 5, 12m | q. 28, 1, 5m | Rom. 1, lect. 6 | Gal. 3, lect. 4 | Hebr. 10, fi.
3 Circumdabit te calix dexterae Domini 2 Paral. 6, fi. — Quod si subtraxerit se non est recta anima ejus. Hebr. 10, fi.
4 Sileat a facie ejus omnis terra, ibidem.

CAPUT III.

1 Cum iratus fueris. Exod. 32, 2a. — Numquid in fluminibus iratus es, Domine, aut in fluminibus furor tuus, vel in mari indignatio tua? ibidem.
2 Misericordiae recordaberis. Gen. 8, 1a.
3 Deus ab austro veniet Job 9, 2a.
4 Cornua in manibus ejus 2 Paral. 6, fi. — Ante faciem ejus ibit mors, ibidem. — Egredietur diabolus ante pedes ejus, ibidem. — Altitudo manus suas levavit, ibidem.
5 Qui ascendes super equos tuos 2 Reg. 22, 6a.
6 Juramenta tribubus quae loquutus es. Exod. 32, 4a.
7 In fremitu conculcabis terram, in furore obstupefacies gentes. Exod. 32, 2a.
8 Egressus es in salutem populi tui. Psal. 66, 3a.
9 Maledixisti sceptris ejus, etc. Gen. 3, 18a.

Auctoritates ex libro Sophoniae Prophetae.

CAPUT I.

1 Congregans volatilia caeli. Psal. 8, fi.
2 Extendam manum meam 2 Paral. 6, fi.

Auctoritates ex libro Malachiae Prophetae.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

Auctoritates ex primo libro Machabaeorum.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

Auctoritates ex secundo libro Machabaeorum.

CAPUT I.

1 Meminerit Deus testamenti sui. Gen. 8, 1a.
2 Domine Deus omnium creator 1a q. 44, o. | q. 45, 2, o. | q. 65, o. 1-2, q. 79, 2, c. | 1, d. 36, q. 1, 1, c. fi. | 2m | 3m | 2, d. 1, q. 1, 2, 3, o. | d. 37, q. 1, 2, o. | q. 2, 2, c. | 3, d. 2, q. 1, a. 3, q. 1, c. | Cg. 2, cº 6 | 15, 16 | Poa q. 3, 16, o. | Opus. 2, cº 68 | Opus. 13, cº 9.
3 Justus. Psal. 144, 7a. — Et misericors. Eccl. 2, 3a. — Qui solus es bonus rex, solus praestans 1a q. 3, 2, c. | q. 6, o. | q. 20, 1, 3m | q. 49, 3, c. | 2m | q. 62, 8, c. | 2m | q. 100, 2, c. | q. 103, 2, c. | 1-2, q. 4, 4, c. | 2-2, q. 19, 1, c. | q. 23, 2, 1m | q. 24, 11, c. fi. | q. 27, 3, 4, c. | q. 34, 1, c. | 1m | 3a q. 1, 1, c. | q. 29, 1, c. | 2, d. 1, q. 2, 1, 2m | 4, d. 48, q. 1, 3, c. | d. 49, q. 1, a. 2, q. 1, 1m | d. 50, q. 2, a. 1, q. 5, o. | Cg. 1, cº 37 | 39 | 41, 2m | 78 | Verit. q. 21, 1, 1m | Ma. q. 3, 1, c. | q. 5, 1, 4m | Opus. 3, cº 109 | 124, fi. | 264 | Causis lect. 9, prinº | Lect. 20, o. | Matth. 19.
4 Qui solus justus et omnipotens. Job 42, 1a. — Et aeternus 1a q. 10, 2, 3, o. | q. 16, 7, o. | q. 46, o. | q. 61, 2, o. | 1, d. 8, q. 2, 2, o. | d. 19, q. 2, 1, o. | q. 5, 3, c. | 2, d. 1, q. 1, 5, 23m | d. 2, q. 1, 1, 3, c. | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. o. | Cg. 1, cº 15 | Lib. 2, cº 31, usque 40 | Poa q. 3, 14, o. | 17, 23m | Quol. 9, vel 10, q. 2, 4m | Opus. 3, cº 5, 7 | Causis. lect. 2 | Phy. 8, lect. 2.
5 Affige opprimentes nos. Gen. 3, 18a.

CAPUT II.

1 Apparebit majestas Domini, et nubes erit, sicut et Moysi manifestabatur, et sicut cum Salomon etc. Exod. 24, 2a 3a | 33, 3a | 3 Reg. 3, 1a.
2 Salomon octo diebus celebravit dedicationem 3a q. 83, 3, 4m.

CAPUT III.

1 Cum sancta civitas habitaretur in pace, et leges optime custodirentur propter Oniae pontificis dispositionem et pietatem, et animos odio habentes mala, fiebat ut et ipsi reges et principes, locum summo honore dignum ducerent, et templum maximis muneribus illustrarent. Opus. 20, lib. 2, cº fi.
2 Invocabant de caelo eum, qui de depositis legem posuit 1-2, q. 105, 2, 4m | 5m | 2-2, q. 62, 6, c.
3 Invocabant omnipotentem Deum. Job 42, 1a.
4 Ipse qui habet in caelis habitationem 3 Reg. 8, 10a.
5 Visitator et adjutor loci illius est 1a q. 23, 8, 2m.
6 Et venientes ad malefaciendum percutit, ac perdit. Exod. 32, 2a | Ma. q. 16, 9, 3m.

CAPUT IV.

1 In leges enim divinas impie agere, impune non caedit. Exod. 32, 2a | Cg. 3, cº 140 | Opus. 3, cº 178.
2 Suasit de asilo procedere. Opus. 20, lib. 2, fi.

CAPUT V.

1 Propter peccata habitantium in civitate, modicum Deus fuerat iratus. Exod. 32, 2a.
2 Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Deus elegit 1-2, q. 102, 4, 1m.
3 Derelictus est in ira Dei omnipotentis. Exod. 32, 2a | Job 42, 1a. — In magnitudine Domini. Psal. 146, 1a.

CAPUT VI.

1 Verebantur propter religionem et observantiam, manu sibimet auxilium ferre, supra, lib. 1, cº 2, 1a.
2 Eleazarus destinavit non admittere illicita, propter vitae amorem, supra lib. 1, 1a.
3 Respondit cito dicens, praemitti se velle in infernum 3a q. 52, 2, 4m | 4, d. 1, L. prinº | d. 45, q. 1, a. 1, q. 1, o.
4 Non enim aetati nostrae dignum, inquit, est fingere 3a q. 69, 9, 3m | 4, d. 4, q. 3, a. 2, q. 2, 1m.
5 Et ipsi propter meam simulationem decipiantur, et per haec maculam et execrationem meae senectuti conquiram 2-2, q. 111, 1, o.
6 Sed manum omnipotentis, nec vivus, nec defunctus effugiam 2 Paral. 6, fi. | Job 42, 1a.
7 Gloriosissimam mortem, magis quam odibilem vitam complectens, voluntarie praeibat ad supplicium. Psal. 115, 2a.
8 Fortiter vitam excedendo etc. Adolescentibus forte exemplum relinquam, si prompto animo ac fortiter etc. honesta morte perfungar 2-2, 123, 5, 1m | q. 124, 2, c.

CAPUT VII.

1 Parati sumus mori, magis quam patrias Dei leges praevaricari 2-2, q. 100, 3, 4m | q. 119, 3, 3m | q. 125, 4, c. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 3, 3m | d. 18, q. 2, a. 4, q. 3, 1m | d. 29, 2, c. 2m | 3m | Quol. 10, vel 11, q. 9, 3m.
2 Se hortabantur mori fortiter, supra cº 6, fi. — Rex mundi defunctos nos pro suis legibus, aeternae vitae resurrectione suscitabit. Job 19, 7a.
3 Ab ipso me ea recepturum spero 4, d. 44, q. 1, a. 2, q. 1, o. | q. 2, 2m | Cg. 4, cº 81, 4m | 92 | Poa q. 5, 10, 9m | Quol. 7, 12, c. | Opus. 3, cº 160.
4 Neque ego spiritum et animam donavi vobis et vitam etc. sed mundi creator etc. 1a q. 75, 6, 1m | q. 90, 2, o. | q. 98, 2, c. fi. | q. 100, 1, 2, q. 118, 2, o. | 1-2, q. 3, 7, 2m | q. 9, 6, c. | q. 81, 1, c. | 2m | 2-2, q. 85, 2, c. | 1, d. 14, q. 3, c. | 2m | 2, d. 1, q. 1, 4, c. | d. 17, q. 1, 2, 4m | d. 18, q. 2, 1, 2, o. | 3, c. | d. 25, 2, 5m | d. 32, q. 2, 3, 4m | 4, d. 1, q. 1, a. 1, q. 1, c. fi. | a. 4, q. 1, c. fi. | d. 43, a. 2, q. 3, c. | Cg. 2, cº 84, usque 88 | Verit. q. 27, 3, 9m | Poa q. 3, 4, 5m | 9, o. | 11, c. | 15m | 12, 2m | Ma. q. 1, 2m | Spiritu. 2, 8m | 10, o. | Anima. 2, 12m | 18m | Quol. 3, q. 3, 1, o. | Quol. 9, q. 5, 1, o. | Quol. 11, 5, 1m | 4m | Quol. 12, 11, o. | Psal. 32. Rom. 14, lect. 3.
5 Caelum et terra, et omnia quae in eis sunt, ex nihilo fecit Deus, supra, libro 1, 2a.
6 Non effugies manum Dei 2 Paral. 6, fi. — Deus modicum iratus est. Exod. 32, 2a.
7 Omnipotentis Dei. Job 42, 1a. — Et omnia inspicientis. Esther 14, fi.
8 Teque cum tormentis et verberibus confiteri. Gen. 3, 18a. — Ipse est Deus solus. Deut. 6, 4a.

CAPUT VIII.

1 Memoreturque etc. Gen. 8, 1a.
2 Et indignaretur. Exod. 32, 2a. — Ira enim Domini, in misericordiam conversa est, ibidem.
3 Non respiciens ad vindictam, quae esset ei, ab omnipotente consequutura. Deut. 32, 5a | Job 42, 1a.
4 Nos autem in omnipotente Deo. Job 42, 1a.

CAPUT IX.

1 Universa conspicit Deus. Esther 14, fi.
2 Orabat hic scelestus Dominum, a quo non erat misericordiam consequuturus 3a q. 83, 1, 1m | 4, d. 14, q. 2, a. 1, q. 1, 2m | 3m | d. 20, a. 1, q. 1, 1m.

CAPUT X.

1 Deprecabantur Deum, ut inimicis eorum inimicus esset, et adversariis adversaretur, sicut lex dicit. Gen. 3, 18a.
2 In hymnis et confessionibus benedicebant Dominum. Psal. 33, 1a.

CAPUT XI.

1 Benedixerunt Dominum misericordem, ibidem | Eccl. 2, 3a.
2 Omnipotentis Dei auxilio infentos. Job 42, 1a.

CAPUT XII.

1 Deus universa conspicit. Esther 14, fi.
2 Cum omnipotentem invocassent. Job 42, 1a.
3 Invenerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis idolorum 4, d. 45, q. 2, a. 2, q. 1, 1m.
4 A quibus lex prohibet Judaeos. Deut. 7, 4. — Omnes itaque benedixerunt justum judicium Domini. Psal. 33, 1a.
5 Bene et religiose de resurrectione cogitans. Job 19, 6a.
6 Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur 3a q. 82, 6, c. | 2, d. 40, 4, 6m | 4, d. 5, q.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

Auctoritates ex Evangelio secundum Matthaeum.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVIII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

7 Non est Deus mortuorum, sed vivorum, ibidem.
8 Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo etc. Deut. 6, 4a | 2 Paral. 8a.
9 Hoc est maximum et primum mandatum 2-2, q. 44, 1, o. | Cg. 3, c° 113, 116, 117.
10 Diliges proximum tuum, sicut teipsum, supra 29, 22a.
11 In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetae 1-2, q. 99, 1, 2m | q. 105, 2, 1m | Rom. 13, lect. 2 | Gal. 5, lect. 1.
12 Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis. Psal. 109, 1a — Donec ponam inimicos tuos etc. 1 Reg. 15, 7a.
13 Scabellum pedum tuorum 2 Paral. 6, fi.

CAPUT XXIII.

1 Nolite vocari rabbi, nec vocemini magistri 1a q. 117, 1, 1m | Verit. q. 11, 1, 1m | 3, 5m | 1a Tim. 2, lect. 2.
2 Unus est enim magister 1a q. 117, 1, o. | 2-2, q. 173, 2, c. | 3a q. 1, 1, c. | q. 69, 5, 2m | 2, d. 9, 2, 4m | d. 23, 5, 3m | Cg. 2, c° 75, fi. | Lib. 4, c° 17, 12m | 13m | Opus. 19, c° 4.
3 Omnes autem vos fratres estis. Gen. 13, 2a | Verit. q. 11, 1, o. | 3, c. | Ma. q. 16, 12, 5m | Spiritu. 9, 7m | Anima. 4, 6m | Quol. 11, 1, 1m. | Rom. 1, lect. 6.
4 Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester 1a q. 33, 2, 4m | 1, d. 64, L. fi. | Ephes. 3, lect. 4.
5 Qui in caelis est 3 Reg. 8, 10a.
6 Ve vobis scribae et pharisaei hypocritae, qui circuitis mare et aridam ut faciatis vobis unum proselytum. Quol. 3, 11, 6m.
7 Qui jurat in caelo, jurat in throno Dei, et in eo qui sedet super eum. Psal. 28, 1a.
8 Vae vobis, qui decimatis mentham, et anetum, et cyminum 3a q. 38, 1, 3m | Verit. q. 23, 3, 9m.
9 Et vos implete mensuram patrum vestrorum 1-2, q. 87, 8, 1m | Thes. 2.
10 Ecce ego mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas. Jerem. 7, 8a.
11 Ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram 1-2, q. 87, 8, 1m | 3m.
12 Et dabunt signa magna et prodigia, ita ut etc. 1a q. 114, 4, 1m | 2 2 | q. 178, 1, 2m | 2, d. 7, q. 3, 1, 1m | Poa q. 6, 5, 10m | Opus. 11, a. 18 | Matth. 24 | 2a Thes. 2.
13 Et multi pseudo prophetae surgent et seducent multos 2-2, q. 178, 1, 2m | Poa q. 6, 5, 1m.

CAPUT XXIV.

1 Et praedicabitur hoc evangelium regni, in universo orbe 1-2, q. 106, 4, 4m | Psal. 17 | Psal. 44 | Matth. 24 | Rom. 10, lect. 3 | Col. 1, lect. 2.
2 Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi 4, d. 48, q. 1, a. 4, q. 1, 1m.
3 Sicut enim fulgur exit ab oriente, et apparet usque in occidentem, ita erit adventus Filii hominis. Joel. 2, fi.
4 Sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum. Joel. 2, 4.
5 Et stellae cadent de caelo. Isa. 14.
6 Et virtutes caelorum movebuntur. Joel. 2, 3a.
7 Et tunc apparebit signum Filii hominis in caelo 4, d. 48, q. 1, 2, 2m | Opus. 3, c° 253.
8 Et tunc videbunt Filium hominis, venientem in nubibus 4, d. 47, q. 1, a. 1, q. 2, 3m | a. 2, q. 3, c. | d. 48, q. 1, 2, c. | Cg. 4, c° 96, 3m | Quol. 10, 2. c.
9 Cum potestate magna, et majestate 4, d. 48, q. 1, 2, o. | a. 4, q. 1, c. | q. 4, 1m | 2m | Opus. 3, c° 253.
10 Et mittet angelos suos cum tuba, et voce magna 4, d. 43, a. 2, q. 2, o. | 1a Thes. 4. — Fidelis servus et prudens 1a q. 22, 1, c. | 1-2, q. 97, 4, c.
11 Et congregabunt electos ejus, a quatuor ventis 1a q. 91, 2, 1m | q. 110, 4, 1m | 4, d. 43, a. 2, q. 3, o. | a. 3, q. 2, c. | 4m | Poa q. 6, 4, prino.
12 Caelum et terra transibunt. Psal. 101, fi. — Verba autem mea non praeteribunt, supra 5, 16a.
13 De die autem illa et hora, nemo scit, neque angeli caelorum nisi Pater solus 4, d. 43, a. 3, q. 2, o. | d. 47, q. 1, a. 1, q. 3, o. | d. 38, q. 1, a. 4, q. 1, 2m.
14 Ibi erit fletus, et stridor dentium, supra 8, 7a.

CAPUT XXV.

1 Nescio vos. Exod. 33, 3a. — Nescitis diem neque horam, supra 24, 14a.
2 Uni dedit quinque talenta, alii duo, alii vero unum 2-2, q. 24, 3, 1m.
3 Unicuique secundum propriam virtutem 2-2, q. 24, 3, 1m | 4, d. 5, q. 1, a. 3, q. 2, c. | 1m | d. 49, q. 1, a. 4, q. 4, 1m | Virt. q. 2, 7, 9m | 1a Cor. 1, lect. 3 | c° 12, lect. 2, prino.
4 Intra in gaudium Domini tui 2-2, q. 28, 3, c. fi. | Opus. 3, c° 261.
5 Meto ubi non seminavi 2-2, q. 62, 4, 3m. — Et veniens ego, utique recepissem quid meum est, cum usura 2-2, q. 78, 1, 1m | Ma. q. 13, 4, 16m.
6 Illic erit fletus, et stridor dentium, supra 8, 7a. — Cum autem venerit filius hominis in majestate sua, supra 24, 10a.
7 Venite benedicti Patris mei, possidete regnum 1-2, q. 4, 7, 1m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 5, o. | Cg. 4, c° 50, fi. | Opus. 3, c° 264.
8 Esurivi enim etc. 2-2, q. 32, 2, o. | 4, d. 15, q. 2, a. 3, q. 1, o. | Matth. 25.
9 Discedite a me maledicti in ignem aeternum. Isa. fi.
10 Et ibunt hi in supplicium aeternum, ibidem.
11 Justi autem in vitam aeternam 1a q. 10, 3, c. | q. 18, 2, 1m | 1-2, q. 3, 2, 1m | 2-2, q. 18, 2, 2m | 2, d. 38, 2, 3m | 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 3, o. | Cg. 3, c° 61 | Opus. 3, c° 251, 164 | 172 | 178 | 261.

CAPUT XXVI.

1 Post biduum pascha fiet 3a q. 46, 9, 1m | q. 74, 4, 1m | 4, d. 11, q. 2, a. 2, q. 3, o. | Cg. 4, c° 68 | Jo. 13, prino | 1a Cor. 1, lect. 2.
2 Me autem non semper habebitis 3a q. 75, 1, 1m. — Videntes autem discipuli, indignati sunt etc. supra 12, 13a.
3 Prima autem die azymorum, accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: Ubi vis paremus? 3a q. 46, 9, c. | 1m | q. 74, 4, c. | 1m | 4, d. 11, q. 2, a. 2, q. 3, o. | Cg. 4, c° 68 | Verit. q. 22, 1, 7m | q. 26, 1, 21m | q. 29, 4, 2m | Matth. 26 | 1a Cor. 5, lect. 2 | c° 10, prino.
4 Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille 1a q. 5, 2, 3m | 1-2, q. 8, 1, 3m | q. 73, 8, 2m | 3, d. 28, L. | 4, d. 44, q. 3, a. 1, q. 2, 3m | d. 49, q. 1, a. 3, q. 2, 3m | d. 50, q. 2, a. 1, q. 3, o. | Poa q. 5, 4, 8m | Ma. q. 16, 3, 20m | Job 3.
5 Coenantibus autem eis, accepit Jesus panem 3a q. 81, 1, 1m | 4, d. 8, q. 2, a. 1, q. 1, 1m.
6 Accipite et comedite 3a q. 78, 1, c. | 4m | 4, d. 8, q. 2, a. 1, q. 5, o.
7 Hoc est corpus meum 3a q. 60, 8, c. | q. 78, 1, o. | 5, c. | q. 83, 4, 1m | q. 84, 3, c. | 4, d. 8, q. 2, a. 1, q. 2, 9, 4, 5, o. | a. 4, q. 3, o. | 1a Cor. 11, lect. 5.
8 Hic est sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum 3a q. 78, 3, 5, o. | 4, d. 8, q. 2, 2, o. | 1a Cor. 11, lect. 6.
9 Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei 3a q. 81, 2, 1m | Cg. 4, c° 82, fi.
10 Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galileam 3a q. 55, 3, 4. — Judas qui tradidit eum 3a q. 47, 3, o. | 6, 2m | 3, d. 20, a. 5, q. 2, o. | Quol. 1, 3, fi. | Matth. 26 | Rom. 4, fi. | c° 8, lect. 6, fi. | Gal. 2, fi.
11 Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor 2, d. 4, 2, 1m.
12 Et si oportuerit me mori tecum non te negabo, ibidem.
13 Coepit contristari, et moestus esse 3a q. 15, 6, 1m | 3, d. 15, q. 2, art. 2, q. 1, o.
14 Tristis est anima mea, usque ad mortem 3a q. 15, 6, o. | 3, d. 15, q. 2, a. 2, q. 1, o. | Cg. 4, c° 8.
15 Et progressus pusillum, procidit in faciem suam orans, et dicens: Pater mi 2-2, q. 83, 10, 1m | 3a q. 13, 4, 3m | q. 21, o. | q. 43, 2, 2m | q. 58, 4, 2m | 3, d. 13, 3, o. | 4, d. 15, q. 4, a. 6, q. 2, 1m | Opus. 3, c° 240 | Trin. 12, 3m | Psal. 21 | Jo. 11, lect. 6 | c° 12, lect. 4 | Hebr. 5.
16 Si possibile est, transeat a me calix iste 3a q. 15, 6, 4m | q. 18, o. | q. 21, 2, c. | 2m | 3, c. | 4, 1m | 3, d. 17, 1, 2, o. | a. 3, q. 4, 2m | 4, d. 8, q. 2, art. 2, q. 2, c. | Cg. 4, c° 36 | Opus. 3, c° 239.
17 Verumtamen, non sicut ego volo, sed sicut tu, ibidem.
18 Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua 3a q. 46, 2, 1m.
19 Converte gladium tuum in locum suum 2-2, q. 40, o.
20 Omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt 2-2, q. 40, 1, 1m.
21 Ut adimplerentur Scripturae prophetarum, supra 1, 28a.
22 Et princeps sacerdotum ait illi: Adjuro te pro Deum vivum 2-2, q. 90, 1, 1m.
23 At illi scilicet Petrus, negavit coram omnibus 2-2, q. 24, 12, 3m | Virt. q. 2, 6, 2m | Quol. 3, vel 9, q. 7, 1, o. | Psal. 36.
24 Et tradiderunt eum Pontio Pilato praesidi, ibidem.
25 Jesum autem flagellatum tradidit eis, ibidem.

CAPUT XXVII.

1 Tunc videns Judas qui tradidit eum etc. tradens sanguinem justum, supra 26, 12a. — Peccavi. Psal. 40. — Laqueo se suspendit. Judic. 16a.

CAPUT XXVIII.

Auctoritates ex Evangelio secundum Marcum.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

1 Et fructificant unum trigesimum, et unum sexagesimum, et unum centesimum. Matth. 13, 1ª. — Qui habet aures audiendi, audiat. Matth. 11, 9ª. — In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Matth. 7, 2ª.
2 Sine parabolis autem, non loquebatur eis. Matth. 13, 6ª.

CAPUT V.

1 Daemones deprecabantur Jesum: Dimitte nos in porcos. Matth. 8, 11ª. — Et concessit eis, ibidem 12ª. — Et exeuntes spiritus, introierunt in porcos, et magno impetu etc. ibidem 13ª.
2 Vade in domum tuam ad tuos, et annuntia illis, quanta tibi Deus fecerit 3ª q. 44, 3, 4m.
3 Veni impone manum tuam super eam, ut salva fiat, et vivet. Matth. 8, 1ª. — Fides tua te salvam fecit. Matth. 8, 14ª. — Et tenens manum puellae dixit. Matth. 8, 1ª.
4 Et praecepit illis vehementer, ut nemo id sciret. Matth. 8, 2ª.

CAPUT VI.

1 Et non poterat ibi ullam virtutem facere 3ª q. 43, 2, 1m.
2 Paucos infirmos, positis manibus curavit. Matth. 8, 1ª. — Et mirabatur. Matth. 8, 4ª — Propter incredulitatem eorum. Matth. 9, 14ª. — Dabat illis potestatem spirituum immundorum. Matth. 10, 1ª.
3 Et praecepit eis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona aes; sed calceatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis. Matth. 10, 5ª 6ª.
4 Propter jusjurandum, et propter simul discumbentes, noluit eam contristari. Matth. 14, 1ª. — Missio spiculatore jussit afferri caput ejus etc. ibidem 2ª.
5 Et acceptis quinque panibus, et duobus piscibus, ibidem 3ª. — Intuens in caelum, benedixit, ibidem 4ª.
6 Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare etc. et ipse solus in terra, ibidem 5.
7 Et depraecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti ejus tangerent. Matth. 9, 14ª. — Et quotquot tangebant eum, salvi fiebant. Matth. 8, 1ª.

CAPUT VII.

1 Tenetis traditiones hominum, baptismata urceorum, et calicum 3ª q. 38, 1, 3m. — Moyses enim dixit: Honora patrem tuum, et matrem tuam. Et qui maledixerit etc. Exod. 20, 8ª.
2 Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare. Matth. 15, 2ª.
3 Omne extrinsecum introiens in hominem etc. In ventrem vadit, et in secessum exit, ibidem 5ª.
4 Et ingressus domum, neminem voluit scire. Et non potuit latere 3ª q. 13, 4, 1m | q. 44, 3, 4m.
5 Et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Matth. 8, 1ª. — Misit digitos in auriculas ejus, et expuens, tetigit linguam ejus, ibidem.
6 Et suspiciens in caelum, ingemuit, et ait. Matth. 14, 4ª.
7 Et praecepit eis, ne cui dicerent. Matth. 8, 2ª.
8 Quanto autem eis praecipiebat, tanto magis plus praedicabant. Matth. 9, 11.

CAPUT VIII.

1 Et accipiens septem panes etc. Matth. 14, 3ª. — Gratias agens, benedixit, ibidem 4ª. — Et ingemiscens spiritu ait. Matth. 26, 16ª. — Si dabitur generationi isti signum. Matth. 12, 24ª.
2 Cavete a fermento pharisaeorum, et a fermento Herodis. Matth. 16, 3ª. — Rogabant eum, ut illum tangeret; et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra vicum; et expuens in oculos ejus, impositis sibi manibus suis. Matth. 8, 1ª. — Et interrogavit eum, si quid videret. Et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes, etc. 3ª q. 44, 3, 2m.
3 Nemini dixeris. Matth. 9, 19ª. — Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo, ibidem. — Oportet filium hominis pati multa etc. et occidi, et post tres dies resurgere. Matth. 16, 19ª | 20, 6ª.
4 Et apprehendens eum Petrus, coepit increpare eum. Matth. 16, 8ª. — Qui conversus et videns discipulos suos, comminatus est Petro dicens: Vade post me Satana etc. ibidem 9, 10ª.
5 In generatione ista adultera. Levit. 17, 5ª.

CAPUT IX.

1 Assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem. Matth. 17, 1ª. — Et ducit illos in montem excelsum solos, ibidem 2ª. — Et transfiguratus est ante eos, ibidem 3ª.
2 Et vestimenta ejus facta sunt splendentia et candida etc. ibidem 5ª. — Et apparuit illis Elias cum Moyse etc. ibidem 6ª. — Et facta est nubes obumbrans eos, ibidem 7ª.
3 Et venit vox de nube dicens: Hic est Filius meus charissimus, ibidem 8ª. — Audite illum, ibidem 9ª. — Et descendentibus illis de monte, praecepit illis, ne cuiquam etc. ibidem 12ª. — Erant enim timore exterriti, ibidem 10ª.
4 Omnia sunt possibilia credenti, ibidem 15ª. — Et exclamans, et multum discerpens, exiit ab eo, supra 1, 23ª. — Jesus autem tenens manum ejus, elevavit eum. Matth. 8, 1ª.
5 Hoc genus, in nullo potest exire, nisi in oratione et jejunio. Matth. 17, 16ª. — Filius hominis tradetur, in manibus hominum. Matth. 20, 5ª | 26, 12ª. — Et occident eum. Matth. 16, 9ª.
6 Et tertia die resurget. Matth. 20, 6ª. — Et quisquis scandalizaverit unum, etc. Matth. 18, 1ª. — Et si scandalizaverit te manus tua, etc. Matth. 5, 25ª.
7 Ubi vermis eorum, non moritur. Isa. fi.
8 Et ignis non extinguitur, ibidem.
9 Omnis victima sale salietur. Levit. 2, fi.

CAPUT X.

1 Moyses permisit libellum repudii. Deut. 24, 1ª. — Ad duritiam cordis vestri, scripsit vobis praeceptum istud. Matth. 19, 6ª. — Masculum et feminam fecit eos. Gen. 1, 28ª.
2 Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem etc. Gen. 2, 28ª. — Et erunt duo in carne una, ibidem 29ª. — Quos ergo Deus conjunxit, homo non separet. Matth. 19, 4ª.
3 Quicumque ergo dimiserit uxorem etc. Matth. 5, 28ª. — Et offerebant ei parvulos, ut tangeret eos etc. Matth. 19, 11ª | 3ª q. 72, 1, 1m | 4, d. 2, q. 1, art. 4, q. 4, 1m | Hebr. 2, lect. 3, fi. — Et complexans eos, et imponens manus super eos, benedicebat. Matth. 19, 13ª.
4 Sinite parvulos venire ad me etc. Matth. 19, 14ª. — Nemo bonus, nisi unus Deus, ibidem 15ª. — Ne adulteres. Exod. 20, 10ª. — Ne occidas, ibidem 9ª. — Ne fureris, ibidem 11ª.
5 Ne falsum testimonium dicas, ibidem. — Honora patrem tuum et matrem, ibidem 8ª. — Vade, quaecumque habes vende, et da pauperibus etc. ibidem 23ª. — Haec omnia observavi, a juventute mea, ibidem 22ª.
6 Facilius est camelum per foramen etc. ibidem 24ª. — Omnia enim possibilia sunt apud Deum. Job 42, 1ª.
7 Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, etc. Matth. 19, 23ª.
8 Multi erunt primi novissimi, et e converso, ibidem 11ª. — Filius hominis, tradetur principibus sacerdotum etc. Matth. 26, 12ª. — Et tradent eum gentibus, ibidem 20, 5ª.
9 Et interficient eum. Matth. 16, 8ª. — Et tertia die resurget. Matth. 20, 6ª. — Da nobis, ut unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram sedeat in regno tuo, ibidem 7ª.
10 Calicem quidem quem ego bibo, bibetis, ibidem 8ª.
11 Sedere autem ad dexteram vel ad sinistram etc. ibidem 9ª. — Fides tua te salvam fecit. Matth. 9, 17ª.

CAPUT XI.

1 Et qui praeibant, et qui sequebantur, clamabant, dicentes: Hosanna etc. Matth. 21, 3ª. — Jam non amplius in aeternum ex te quisquam fructum manducet, ibidem 5ª. — Coepit ejicere vendentes et ementes, ibidem 8ª.
2 Nonne scriptum est: Domus mea domus orationis vocabitur etc. ibidem 4ª. — Viderunt ficum aridam factam a radicibus, ibidem 5ª. — Quicumque dixerit monti huic etc. Matth. 17, 14ª 15ª.
3 Omnia quaecumque orantes petitis, credite, etc. Matth. 6, 12ª.
4 Et cum stabitis ad orandum, dimitte etc. Matth. 6, 12ª.
5 Qui in caelis est 3 Reg. 8, 10ª.

CAPUT XII.

1 Coloni dixerunt adinvicem: Hic est haeres. Matth. 21, 6. — Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari etc. Matth. 22, 2ª. — Et veniunt ad eum sadducaei, qui dicunt resurrectionem non esse, ibidem 3ª.
2 Moyses scripsit nobis, ut si cujus frater mortuus etc. ibidem 4ª. — Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XX.

Auctoritates ex Evangelio secundum Lucam.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVIII.

47, 1, o. — Et tertia die resurget. Matth. 20, 6ª. — Et qui praeibat, increpabant eum, ut taceret 4, d. 19, q. 2, 1, c.
9 Ipse vero multo magis clamabat. Jo. 7, lect. 3. — Fides tua te salvam fecit. Matth. 9, 17ª.

CAPUT XIX.

1 Et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum 2-2, q. 62, 3, 2m | 4, d. 15, q. 1, art. 5, q. 2, 6m. — Dimidium bonorum meorum do pauperibus 3ª q. 7, 2, 3m | Opus. 4, cº 21, fi. | Opus. 73, cº 19.
2 Venit enim Filius hominis quaerere, et salvum facere quod perierat. Matth. 9, 9ª. — Tollens quod non posui, et metens quod non seminavi. Matth. 25, 6ª. — Veniens cum usuris, exegissem illud, ibidem 7ª | Opus. 73, cº 1, prinº.
3 Et ingressus in templum, coepit ejicere vendentes et ementes. Matth. 21, 3ª. — Scriptum est: Domus mea, domus orationis vocabitur, etc. ibidem 4ª.

CAPUT XX.

1 Coloni cogitaverunt intra se dicentes: Hic est haeres, occidamus illum, etc. Matth. 21, fi.
2 Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari. Matth. 22, 2ª.
3 Accesserunt autem quidam saducaeorum, qui negant resurrectionem, ibidem 4ª. — Moyses scripsit nobis, si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, et haec sine liberis fuerit, etc. Deut. 25, 6ª.
4 In resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores. Matth. 22, 6ª. — Neque ultra mori poterunt 1ª q. 97, 3, c. | 4, d. 43, art. 2, q. 1, 4m | art. 3, q. 1, c. | d. 44, q. 2, art. 1, q. 1, 1m | q. 3, art. 1, q. 2, o. | q. 3, c. | d. 48, q. 2, 1, c. | Cg. 4, cº 82 | 85 | 86, 1m | 89 | Poª q. 5. 10, o. | Quol. 7, 11, o. | Opus. 3, cº 157 | 167 | 181 | Opus. 55 | 12m | 13m | Causis. lect. 5, fi. | Rom. 8, lect. 2, fi. | 1ª Cor. 15, lect. 9, fi. | Lect. 18 | 1ª Thes. 4, fi.
5 Aequales enim angelis sunt 1ª q. 63, 9, 3m | q. 108, 8, o. | 2-2, q. 4, 5, 6m | 2, d. 9, 8, o. | d. 29, 4, 4m | Cg. 3, cº 57, fi. | Anima. 20. 10m.
6 Et filii sunt Dei, supra 6, 26ª. — Quia vero resurgant mortui et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham, et Deum Isaac, et Deum Jacob. Matth. 22, 7ª.
7 Deus autem non est mortuorum, sed vivorum, ibidem. — Omnia enim vivunt ei 1-2, q. 110, 1, 2m | 2-2, q. 23, 2, 2m | 3, d. 6, q. 3, 1, 4m.
8 Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis. Psal. 109, 1ª — Donec ponam inimicos tuos 1 Reg. 15, penult.
9 Scabellum pedum tuorum 2 Paral. 6, fi.

CAPUT XXI.

1 Vidua haec pauper plus quam omnes misit 2-2, q. 32, 4, 3m.
2 Multi enim venient in nomine meo, dicentes: quia ego sum etc. Matth. 24, 2ª. — Ponite ergo in cordibus vestris, non praemeditari, etc. Matth. 10, 8ª.
3 In patientia vestra possidebitis animas vestras 2-2, q. 136, 2, 2m | Rom. 2, lect. 2. — Arescentibus hominibus pro timore etc. Matth. 21, 4ª.
4 Erit enim praessura magna super terram etc. ibidem 4ª. — Erunt signa in sole et luna. Joelis 2, 4ª. — Et stellis. Isa. 14, — Nam virtutes caelorum movebuntur. Joelis 2, 3ª.
5 Et tunc videbunt Filium hominis, venientem in nube. Matth. 24, 10ª. — Cum potestate magna et majestate, ibidem 11ª.
6 Caelum et terra transibunt. Psal. 101, fi.
7 Verba autem mea non transibunt. Matth. 5, 16ª.

CAPUT XXII.

1 Appropinquavit autem dies festus azymorum, qui dicitur pascha. Matth. 26, 1ª.
2 Intravit autem Satanas in Judam, etc. Cg. 4, cº 18, fi. | Quol. 3, q. 3, 2, o.
3 Quemadmodum illum traderet eis. Matth. 26, 12ª.
4 Desiderio desideravi, hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar 3ª q. 81, 1, 3m.
5 Ex hoc non manducabo illud, donec, etc. Matth. 26, 10ª. — Non bibam de generatione vitis, donec etc. ibidem.
6 Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur, ibidem 8ª. — Et accepto pane gratias egit et fregit, et dedit eis dicens, ibidem 6, 7ª. — Et accepto calice, gratias egit et dixit: Accipite et dividite inter vos, ibidem.
7 Hoc facite in meam commemorationem 4, d. 8, q. 1, art. 1, q. 3, c.
8 Similiter et calicem postquam coenavit dicens 3ª q. 74, 1, 3m.
9 Facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse major 2-2, q. 38, 1, 1m.
10 Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum 1-2, q. 4, 7, 1m | Cg. 3, cº 51, fi. | Libº 4, cº 82 | Opus. 3, cº 264.
11 Ut edatis et bibatis super mensam meam, in regno meo 1-2, q. 4, 7, 1m | Cg. 3, cº 51, fi. | Libº 4, cº 82 | Opus. 3, cº 264.
12 Ut sedeatis super thronos, judicantes duodecim tribus Israel. Matth. 19, 28ª.
13 Positis genibus, orabat dicens. Matth. 26, 18ª. — Pater si vis, transfer calicem istum a me, ibidem 19ª. — Verumtamen, non mea voluntas, sed tua fiat, ibidem.
14 Apparuit autem illi angelus de caelo, confortans eum 3ª q. 12, 4, 1m | 2, d. 11, q. 1, 3, 7m | 3, d. 14, art. 3, q. 6, 2m | Hebr. 2, lect. 1.
15 Et factus in agonia 1ª q. 18, 6, 3m | Cg. 4, cº 90.
16 Prolixius orabat. Matth. 26, 18ª. — Et factus est sudor ejus, sicut guttae sanguinis, decurrentis in terram 4, d. 11, q. 2, art. 2, q. 4, 2m.
17 At ille negavit eum. Matth. 26, fi. — Et conversus Dominus, respexit Petrum. Exod. 30, 1ª. — Et recordatus est Petrus etc. et egressus foras, flevit amare. Matth. 9, Joan. 13, lect. 2.
18 Ex hoc autem erit filius hominis, sedens a dextris virtutis Dei. Mar. 16, 21ª.

CAPUT XXIII.

1 Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem 2-2, q. 23, 1, 2m | 3m | q. 25, 8, 3m | 3, d. 27, q. 2, 1, 8m | 12m | Virt. q. 2, 4, 8, c.
2 Jesum vero tradidit voluntati eorum. Matth. 26, 12ª. — Venerunt in locum qui dicitur Calvariae. Matth. 27, 7ª. — Ibi crucifixerunt eum, ibidem 6ª. — Et latrones unum a dextris, et alterum a sinistris, ibidem 10ª.
3 Jesus autem dicebat: Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt 3ª q. 21, 4, 2m | q. 47, 5, o. | 6, c.
4 Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris graecis et latinis et hebraicis: Hic est rex Judaeorum, ibidem 9ª. — Unus autem de his, qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, etc. ibidem 11ª.
5 Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum 3ª q. 46, 11, 3m.
6 Hodie mecum eris in paradiso 3ª q. 52, 4, 3m | 3, d. 20, q. 2, art. 1, q. 3, 3m | 4, d. 4, q. 2, art. 2, q. 6, 2m | d. 20, L. 5m | Cg. 4, cº 90, fi.
7 Erat autem hora sexta, et tenebrae factae sunt super universam terram, usque in horam nonam. Matth. 27, 12ª. — Et obscuratus est sol. Joelis 2, 4ª. — Et velum templi scissum est medium, ibidem 16ª.
8 Et clamans voce magna ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum, ibidem 14ª. — Et hoc dicens, expiravit, ibidem 15ª.
9 Et depositum involvit sindone, ibidem 21ª. — Et posuit eum in monumento exciso, ibidem 22ª. — In quo nondum quisquam positus fuerat 3ª q. 51, 2, c. | 4m | Jo. 7.
10 Paraverunt aromata, et unguenta: et sabbato quidem siluerunt, secundum mandatum 4, d. 11, q. 2, art. 2, q. 3, 4m.

CAPUT XXIV.

1 Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum. Psal. 107, 1ª.
2 Ecce duo viri steterunt secus illas. Matth. 28, 2ª. — In veste fulgenti, ibidem 4ª. — Dixerunt ad illas: Quid quaeritis viventem cum mortuis? ibidem 3ª.
3 Non est hic, sed surrexit 3ª q. 53, 1, o. | 2, c. | 3, 1m | 3, d. 21, q. 2, 1, o.
4 Erat autem Maria Magdalenae, et Joanna, et Maria Jacobi etc. Matth. 27, 19ª.
5 Petrus autem surgens, cucurrit ad monumentum. Jo. 7. — Procumbens vidit linteamina posita 3ª q. 18, 4, 1m | 2m.
6 Oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoscerent 3ª q. 55, 4, 8m.
7 Et quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes. Matth. 26, 12ª. — In condemnationem mortis. Matth. 27, 15ª. — Et crucifixerunt eum, ibidem 6ª.
8 Nonne haec oportuit pati Christum. Matth. 18, 9ª. — Et ita intrare in gloriam suam 3ª q. 45, 1, c.
9 Et ipse se finxit longius irae 2-2, q. 111, 1, 1m.
10 Et coegerunt illum 2-2, q. 188, 6, c. | 3ª q. 40, 1, 2m | Verit. q. 11, 4, 2m.

Auctoritates ex Evangelio secundum Joannem.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT XVI.

CAPUT XVII.

CAPUT XVIII.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

Auctoritates ex Epistola ad Romanos.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

1 Omnia anima. Gen. 46, 1a. — Potestatibus sublimioribus subdita sit 2-2, q. 69, 1, c. | q. 88, 10, 2m | q. 104, 1, o. | 5, c. prino | 1m | 6, o. 2, d. 44, q. 2, 2, o. | L. 7m | Quol. 2, 9, o. | Rom. 13.
2 Non est potestas, nisi a Deo 2, d. 44, q. 1, 2, 1m | Opus. 20, lib. 3, co 1, etc. usque 8 | Lib. 4, prino | Rom. 13.
3 Quae a Deo sunt, ordinata sunt 1-2, q. 102, 1, c.
4 Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit 2, d. 44, L. 6m.
5 Cui tributum, tributum 2-2, q. 102, 2, 3m.
6 Qui diligit proximum, legem implevit 2-2, q. 99, 1, 2m | q. 105, 2, 1m | 2-2, q. 44, 2, 4m | 3, d. 37, a. 2, q. 2, 2m | Cg. 3, co 125, fi. | Rom. 13, lect. 2 | Gal. 5.
7 Non adulterabis. Exod. 20, 9a. — Non occides, ibidem 8a. — Non furaberis, ibidem 10a. — Non falsum testimonium dices, ibidem 11a.
8 Non concupisces, ibidem 12a.
9 Et si quid est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur 1-2, q. 99, 1, 2m.
10 Hora est jam nos de somno surgere. Jo. 11, 3a. — Nox praecessit. Isa. 15, 1a. — Dies autem appropinquavit, ibidem. — Abjiciamus ergo opera tenebrarum. Ephes. 5, 10a. — Et induamur arma lucis. Ephes. 6, lect. 4.
11 Induimini Dominum Jesum Christum 3a q. 69, 9, 1m | 4, d. 4, L. | Rom. 13, fi. | Gal. 3, lect. fi.

CAPUT XIV.

1 Qui infirmus est, olus manducet 1-2, q. 77, 3, o.
2 Igitur qui manducat, non manducantem non spernat, et qui non manducat, manducantem non judicet. Matth. 7, 1a.
3 Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus 1a q. 1, 8, 2m.
4 Ideo enim Christus mortuus est. Matth. 27, 14a. — Et resurrexit. Luc. 24, 5a. — Ut omnium dominetur. Matth. 28a. — Omnes enim stabimus ante tribunal Christi, ut etc. Psal. 61, 6a.
5 Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi et flectetur omne genu; et omnis lingua confitebitur Deo. Isa. 45, 8a.
6 Unusquisque vestrum pro se reddet rationem Deo. Psal. 61, 6a. — Non ergo amplius invicem judicemus. Matth. 7, 1a. — Ne ponatis offendiculum fratri vestro, vel scandalum. Matth. 18, 1a.
7 Nihil commune per ipsum 1-2, q. 102, 6, 1m | 2-2, q. 149, 3, o. | 3a q. 40, 4, 2m | Cg. 3, co 127. | Rom. 14 | Lect. 2 | Lect. 3 | 1a Cor. 10, lec. 6, o.
8 Si propter verbum frater tuus contristatur, jam non secundum charitatem ambulas 2-2, q. 43, 8, 3m | 4, d. 38, q. 2, a. 4, q. 3, 3m.
9 Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est 2-2, q. 45, 3, 2m | 4, d. 38, q. 2, a. 2, q. 2, 1m.
10 Non est enim regnum Dei esca et potus 3a q. 40, 2, 1m | Rom. 12, lect. 1.
11 Bonum est non manducare carnem, et non bibere vinum 1-2, q. 43, 1, 5m | q. 149, 3, 2m.
12 Omne quod non est ex fide, peccatum est 1-2, q. 19, 5, c. | 2-2, q. 10, 4, 1m.
13 Beatus qui non judicat semetipsum 1a Cor. 21, 2a.

CAPUT XV.

1 Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad aedificationem 2-2, q. 115, 1, 1m | Matth. q. 9, 1, c. | 1m | 2m. Opus. 19, co 19 | Rom. 13, lect. 3 | co 15 | 1a Cor. 4 | co 10, fi. | Gal. 1, lect. 2, fi. | 1a Thes. 2 | Titum 2, lect. 1.
2 Christus non sibi placuit. Matth. 26, 17a.
3 Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me. Psal. 68, 3a.
4 Dico enim Christum Jesum, ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones patrum 3a q. 42, 1, c.
5 Gentes autem super misericordia honorare Deum 1a q. 21, 4, 2m | 4, d. 46, q. 2, a. 2, q. 2, 2m.
6 Propterea confitebor tibi in gentibus, et nomini tuo cantabo 2 Reg. 12, fi. — Letamini gentes, cum plebe ejus. Isa. 66, 8a.
7 Laudate Dominum omnes gentes, et magnificate eum omnes populi. Psal. 116, 1a. — Erit radix Jesse, et qui exurget, etc. Isa. 11, 2a.
8 Quoniam quibus non est annunciatum de eo audient, etc. Rom. 10, lect. 3. — Si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles, debet et in carnalibus ministrare eis 2-2, q. 187, 4, 2m | Quol. 7, 18, c. | Opus. 19, co 9 | Rom. 15, lect. 3.

CAPUT XVI.

1 Si vobis primum ex parte fruitus fuero 1-2, q. 11, 3, 1m | 1, d. 1, q. 2, 2, 4m | Rom. 15, lect. 3 | Phil. 1, fi.
2 Salutare invicem in osculo sancto. Rom. 16, lect. 1, fi. | 1a Cor. 1, fi. | 2a Cor. 1, fi. — Assistatis ei in quocumque negotio vestri indiguerit 2a Tim. 2, 1a.
3 Hujusmodi enim Domino non serviunt, sed suo ventri. Ma. q. 14, 2, 12m.
4 Volo vos sapientes esse in bono, et simplices in malo. Matth. 10, 7a.
5 Secundum revelationem mysterii, temporibus aeternis taciti 1a q. 10, 1, 4m.
6 Ad obeditionem fidei, supra 1, 3a. — Soli sapienti Deo. Matth. 19, 14a.

Auctoritates ex prima Epistola ad Corinthios.

CAPUT I.

1 In omnibus facti estis in illo, scilicet Christo, in omni verbo, et in omni scientia 2-2, q. 50, 3, 1m | Cg. 3, co 133 | 141.
2 Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia 4, d. 44, q. 2. a. 3, 2, 2m.
3 Et non sint in vobis schismata 2-2, q. 39, 1, o. | 4, c. | 4, d. 13, q. 2, 1, 2m.
4 Numquid Paulus crucifixus est pro nobis 3a q. 48, 5, 3m | 1a Cor. 1, lect. 2 | Col. 1, fi. | 2a Tim. 2.
5 Aut in nomine Pauli baptizati estis 3a q. 64, 3, c. | 4, d. 5, q. 1, 1, c. | 4m | a. 3, q. 2, b.
6 Non enim misit me Deus baptizare, sed evangelizare 3a q. 67, 2, 1m | Rom. 2, lect. 3, fi. | 1a Cor. 1, lect. 2, fi.
7 Non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi 1a Cor. 12, 4a.
8 Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est, his aut qui salvi fiunt, idest nobis, Dei virtus est 1, d. 14, L. fi. | d. 34, q. 2, 1m.
9 Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. Job 5, 4a.
10 Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? 2-2 q. 46, 3, 2m.
11 Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam praedicationis, salvos facere credentes. Cg. 4, co 52.
12 Judaei signa petunt, et graeci sapientiam quaerunt. Job 5, 4a.
13 Nos autem praedicamus Christum crucifixum, Judaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, supra 8a.
14 Christum Dei virtutem, supra 9a.
15 Et Dei sapientiam 1a q. 39, 7, 2m | 1 prol. prino | Cg. 4, co 12 | 1a Cor. 1, lect. 3, fi.
16 Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus, supra 9a.
17 Et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus 1a q. 48, 6, 1m.
18 Videte vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem 1, d 41, 1, 4m | 2, 3m.
19 Quae stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes, supra 9a.
20 Ut ea quae sunt destruat, supra 9a.
21 Ut non glorietur omnis caro, in conspectu ejus 2-2, q. 45, 4, 1m | Opus. 72, prino | 1a Cor. 1, fi.
22 Christus factus est nobis sapientia, et justitia, et sanctificatio, et redemptio 3a q. 43, 6, 3m | 3, d. 19, a. 4, q. 1, o.
23 Qui gloriatur, in Domino glorietur, supra 21a | lect. 9, 3a.

CAPUT II.

1 Non enim judicavi me scire aliquid, nisi Christum, et hunc crucifixum, supra 1, 21a.
2 Sapientiam loquimur inter perfectos 2-2, 45, 5, 1m.
3 Sapientiam vero non hujus saeculi, neque principum hujus saeculi qui destruuntur, supra 1, 21a.
4 Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est 1a q. 57, 5, 3m | Cg. 3, co 5, prino | Libo 4, co 83.
5 Quam nemo principum hujus saeculi cognovit. Mar. 23a.
6 Si enim cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent 3a q. 46, 12, 1m | q. 47, 5, o. | 6, c. | 2, d. 40, L. fi. | 3, d. 19, a. 1, q. 2, 5m | Mar. 23a | 1a Cor. 1, lect. 2.
7 Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quae praeparavit Deus his qui diligunt illum. Isa. 64, 4a.
8 Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei, supra 4a.
9 Quis enim scit hominum quae sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in eo est? infra 10a.

CAPUT VIII.

1 Scientia inflat 2-2, q. 167, 1, c. | 2, d. 6, 1, 1m fi.
2 Scimus quia nihil est idolum in mundo 2-2, q. 94, 1, 3m.
3 Nullus Deus, nisi unus. Deut. 6, 4a. — Nam et si sint qui dicantur dii, sive in caelo, sive in terra, siquidem sunt dii multi, et domini multi. Exod. 21, 2a | 1a q. 11, 3, 1m.
4 Nobis tamen est unus Deus, Pater. Deut. 6, 4a. — Ex quo omnia. Rom. 11, fi. — Et nos in illo, ibidem. — Et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, ibidem.
5 Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in aeternum 4, d. 38, q. 2, a. 4, q. 3, 3m.

CAPUT IX.

1 Nonne Christum Jesum Dominum nostrum vidi? 3a q. 57, 6, 3m.
2 Non alligabis os bovi trituranti. Deut. 25, 1a.
3 Numquid de bobus cura est Deo? 1a q. 22, 2, 5m | q. 103, 5, 2m | 1-2, q. 102, 5, 8m | Cg. 3, c° 113, fi. | Verit. q. 5, 6, 1m.
4 Omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio 2-2, q. 43, 8, 5m | 4, d. 18, q. 2, a. 4, q. 3, 1m.
5 Ita et Dominus ordinavit his qui evangelium annunciant, de evangelio vivere. Rom. 15, fi.
6 Bonum est mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet 1-2, q. 2, 3, c. | 2-2, q. 132, 1, 3m | Ma. q. 9, 1, o.
7 Nam si evangelizavero, non est mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit 2-2, q. 81, 6, 3m.
8 Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci 1a q. 83, 3, 4, o.
9 Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Verit. q. 29, 4, 4m.
10 Nescitis, quod ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? 1-2, q. 4, 3, 1m | 1, d. 41, 2, 3m.
11 Sic currite ut comprehendatis 1a q. 12, 7, 1m | 1-2, q. 4, 3, 1m | 4, d. 49, q. 2, 3, 1m | Verit. q. 8, 2, 5m.

CAPUT X.

1 Patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt in nube, et in mari 3a q. 70, 1, 2m.
2 Petra autem erat Christus 1a q. 102, 1, 4m | Cg. 4, c° 62, 1m.
3 Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. Exod. 32, 1a.
4 Haec autem omnia in figura contingebant illis 1-2, q. 107, 2, o.
5 In quos fines saeculorum devenerunt 4, d. 47, q. 1, a. 3, q. 3, c.
6 Qui se existimat stare, videat ne cadat 1a q. 95, 3, o.
7 Tentatio vos non apprehendat nisi humana 3a q. 41, 2, 2m | 2, d. 21, q. 1, 3, o. | 3, d. 31, q. 1, 3, c.
8 Fidelis est Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis 3, d. 31, q. 1, 3, 5m | 2a Cor. lect. 3 | c° 11.
9 Unus panis, et unum corpus, multi sumus supra 6, 12a.
10 Dico, quod immolatum est aliquid idolis, aut quod idolum sit aliquid, supra 8, 2a. — Siquis vocat vos infidelium ad coenam et vultis ire 2-2, q. 10, 6, c.
11 Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt 4, d. 15, q. 2, a. 4, q. 2, c.
12 Nemo quod suum est, quaerat, sed quod alterius 2-2, q. 58, 11, c.
13 Domini est terra, et plenitudo ejus 1a q. 13, 7. 1m | 6m.
14 Omnia in gloriam Dei facite 1-2, q. 88, 1, 2m | q. 100, 10, 2m.
15 Sine offensa estote Judaeis et gentibus, et ecclesiae Dei 2-2, q. 7, 2, 3m | 3a q. 42, 2, 1m.
16 Ego per omnia, omnibus placeo. Rom. 15, 1a.

CAPUT XI.

1 Imitatores mei estote sicut et ego Christi, supra 4, 4a.
2 Omnis viri caput Christus est 3a q. 8, o. | q. 48, 1, c. | q. 49, 1, c.
3 Caput autem mulieris, vir 1a q. 92, 4, 1m | 1a Cor. 11 | Ephes. 5, lect. 6, fi.
4 Caput autem Christi, Deus 3a q. 8, 1, 3m | 8, 2m | 3, d. 13, q. 2, 1, 4m | 1a Cor. 11, lect. 1, fi.
5 Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum 1a Cor. 11, lect. 2.
6 Omnis mulier orans, aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum 4, d. 14, q. 1, a. 5, q. 3, 1m.
7 Vir imago et gloria Dei est, mulier autem gloria viri est 1a q. 35, 2, 3m | q. 93, 4, 1m | 6, 2m | 2, d. 16, 3, c.
8 Non est vir ex muliere, sed mulier ex viro est. Gen. 2, 25a 26a.
9 Et enim creatus est vir propter mulierem, sed mulier propter virum, ibidem 23a.
10 Nam oportet haereses esse, ut qui probati sunt manifesti fiant in nobis 2-2, q. 11, 3, 2m | 4, d. 13, q. 2, 3, 2m.
11 Dominus Jesus in qua nocte tradebatur. Matth. 26, 12a. — Accepit panem, ibidem 6a. — Et gratias agens fregit et dixit, accipite et manducate, ibidem 7a.
12 Hoc est corpus meum, ibidem 8a. — Quod pro vobis tradetur, ibidem 12a. — Hoc facite in meam commemorationem. Luc. 22, 10a.
13 Similiter et calicem postquam coenavit dicens. Luc. 22, 17a. — Hic calix novum Testamentum est in meo sanguine. Matth. 26, 9a. — Hoc facite quotiescumque bibetis in meam commemorationem. Luc. 22, 10a.
14 Quotiescumque manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis donec veniat 3a q. 66, 4, 5m | q. 73, 4, 5, o. | q. 74, 1, c. | q. 76, 2, 2m | q. 79, 1, c. | 7, 2m | q. 80, 10, 2m | q. 83, 1, c. | 2, c. | 1m | 2m | 3, c. | q. 84, 7, 3m | 4, d. 2, q. 1, 2, 1m | d. 4, q. 2, a. 1, q. 2, 3m | d. 8, q. 1, a. 1, q. 3, c. | a. 2, q. 1, o. | q. 2, a. 1, q. 1, 4m | a. 2, q. 1, 2m | d. 12, q. 1, a. 3, q. 1, 2m | q. 2, 1m.
15 Itaque quicumque manducaverit panem, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis et sanguinis Domini 4, d. 9, a. 3, q. 3, 1m.
16 Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat 3a q. 80, 4, 5m.
17 Qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit 3a q. 80, 6, 2m. — Non dijudicans corpus Domini 3a q. 80, 5, 2m.
18 Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Joan. 11, 3a.
19 Quod si nos dijudicaremus, non utique judicaremur 1a Cor. 4 | c° 11, fi.
20 Si quis esurit, domi manducet 3a q. 30, 8, 2m | 4, d. 8, q. 1, a. 4, q. 1, 2m.
21 Caetera cum venero, disponam 3a q. 25, 3, 4m | q. 64, 2, 1m | q. 72, 3, 1m | q. 78, 3, 9m | q. 83, 4, 2m | 3, d. 9, q. 1, a. 2, q. 2, 3m | 4, d. 7, q. 1, a. 1, q. 1, 1m | a. 3, q. 1, 2m.

CAPUT XII.

1 Nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu 1-2, q. 109, 1, b. | c. | 1m | 2-2, q. 171, 1, 2m | q. 176, 2, 2m.
2 Et nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Ma. q. 3, 14, 1m.
3 Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus 2-2, q. 171, prin° | 1, d. 17, q. 1, 3, c. | 2, d. 26, 6, 1m. — Et divisiones ministrationum sunt 2-2, q. 171, prin°. — Et divisiones operationum sunt, ibidem.
4 Qui operatur omnia in omnibus 1a q. 105, 50 | 1, d. 37, q. 1, 1, 2m | q. 3, 3, 3m | d. 35, 3, c. | d. 36, q. 1, 1, c.
5 Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem 1-2, q. 111, 1, 4, c. | 2-2, q. 176, 1, 1m | q. 177, 1, c. | 3m | 4m | 3a q. 7, 7, c. | 1m | 1, d. 18, L. prin° | 2, d. 29, 3, c.
6 Alii quidem per Spiritum, datur sermo sapientiae 1-2, q. 66, 2, 1m | q. 68, 5, 1m | q. 111, 4, o. | 2-2, q. 176, 177, 178, o.
7 Alii autem sermo scientiae, secundum eumdem Spiritum 1a q. 105, 7, 3m | 1-2, q. 51, 4, c. | q. 68, 5, 1m | q. 111, 4, c. | 4m | q. 113, 10, 3m.
8 Alteri fides, in eodem Spiritu 1-2, q. 111, 4, c. | 2m | 2-2, q. 4, 5, 4m | Virt. q. 5, 2, 6m.
9 Alii gratia sanitatum, in uno Spiritu 1-2, q. 111, 4, c. | 3m.
10 Alii operatio virtutum 1-2, q. 111, 4, c. | 3m | 2-2, q. 178, 1, 1m | Cg. 3, c° 154, fi. | Po° q. 6, 4, e. | 9, 1m.
11 Alii prophetia 1-2, q. 68, 3, 3m | 2-2, q. 171, 2, o. | q. 174, 3, 2m | q. 176, 2, 3m | Cg. 3, c° 154, fi. | Verit. q. 12, 1, o.
12 Alii discretio spirituum 1-2, q. 111, 4, c. | 2-2, q. 171, prin° | 2a Cor. 11.
13 Alii genera linguarum 1-2, q. 111, 4, c. | 3m | 2-2, q. 177, 1, o. | q. 179, 1, o.
14 Alii interpretatio sermonum 1-2, q. 111, 4, c. | 3m.
15 Haec autem omnia operatur etc. 1a q. 38, 2, o. | q. 43, 5, 1m | 1, d. 18, 3, o. | 2, d. 43, 3, 5m | Cg. 4, c° 21, 22 | Verit. q. 7, 3, 3m | Isa. 11, lect. 2.
16 Dividens singulis prout vult 1a q. 19, 10, c. | 1-2, q. 66, 2, 1m | q. 68, 5, 1m.
17 Sicut unum corpus est, et membra habet multa etc. ita et Christus 1a q. 76, 5, 3m | 2-2, q. 183, 2, 3, o. | 3a q. 8, 1, 3, c. | q. 48, 1, c. | q. 49, 1, c. | 2, d. 1, q. 2, 5, 3m | 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 2, c. | 4, d. 49, q. 4, 4, c. | Anima. 8, 14m | 9, c. fi.
18 Et si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra 3, d. 13, q. 2, a. 2, q. 2, c.
19 Vos autem estis corpus Christi, et membra de membris, ibidem.
20 Et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia, primum Apostolos. Matth. 3 | Rom. prol. fi. | L. 4, prin°.

Auctoritates ex Epistola ad Ephesios.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

Auctoritates ex Epistola ad Philippenses.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

Auctoritates ex Epistola ad Colossenses.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

Auctoritates ex prima Epistola ad Thessalonicenses.

CAPUT I.

CAPUT II.

Auctoritates ex secunda Epistola ad Timotheum.

Auctoritates ex Epistola ad Titum.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

Auctoritates ex Epistola ad Philemonem.

Auctoritates ex Epistola ad Hebraeos.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

Auctoritates ex Actibus Apostolorum.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

CAPUT IX.

CAPUT X.

CAPUT XI.

CAPUT XII.

CAPUT XIII.

CAPUT XIV.

CAPUT XV.

CAPUT IV.

CAPUT V.

Auctoritates ex prima Epistola Petri apostoli.

CAPUT I.

CAPUT II.

CAPUT III.

8 Christus semel pro peccatis nostris mortuus est. Isa. 53, 8a. Matth. 27, 12a.
9 Ut nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, vivificatos autem spiritu 2-2, q. 88, 11, 1m.
10 In quo et his qui in carcere erant, spiritu veniens praedicavit, qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientia in diebus Noe, cum facta esset arca 3a q. 52, 2, 3m.
11 In qua pauci, idest octo animae salvae factae sunt per aquam. Isa. 53, 3a.
12 Quod et vos nunc similis formae, salvos facit baptisma 3a q. 66, 11, 3m | 4, d. 4, q. 3, a. 3, q. 1, o.
13 Conscientiae bonae interrogatio in Deum 1, q. 79, 13, c. | 2, d. 39, q. 3, 2, 1m | Verit. q. 17, 1, c. | Rom. 2, lect. 3. — Per resurrectionem Jesu Christi, a mortuis 3a q. 56, 1, 4m | q. 62, 5, 1m | 3m.
14 Qui est in dextera Dei. Mar. 16, 18a. — Profectus in caelum, ibidem 21a 22a. — Deglutiens mortem. Matth. 27, 16a. — Ut vitae eternae haeredes efficeremur, supra 1, 2a.
15 Subjectis ergo angelis, et potestatibus, et virtutibus. — Gen. 1, 31a.

CAPUT IV.

1 Reddent rationem ei, qui paratus est judicare vivos et mortuos. Psal. 9, 2a | Psal. 61, 6a.
2 Propter hoc enim evangelizatum est et mortuis 3, q. 52, 2, 3m.
3 Charitas operit multitudinem peccatorum. Luc. 7, fi.
4 Communicantes Christi passionibus, gaudete. Opus. 3, cap. 238, fi. | 1a Cor. lect. 2.
5 Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis. Matth. 5, 9a.
6 Si autem ut christianus, non erubescat 2-2, q. 124, 5, 1m.

CAPUT V.

1 Cum apparuerit princeps pastorum 3a q. 8, 6, 3m.
2 Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam 2-2, q. 162, o.
3 Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut nos exaltet tempore vivificationis 2 Paral. 6, fi. | Matth. 11, 13a | Jacob 4, 8a.
4 Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum. Matth. 6, 19a | 1a.
5 Ipsi cura est de nobis 1a q. 22, 2, 2m | q. 103, 5, c.
6 Qui vocavit nos in aeternam gloriam suam. Rom. 8, 45a.
7 Salutat vos ecclesia, quae est in Babylone 3a q. 8, 4, c. | 2m.
8 Salutate invicem in osculo sancto 2a Cor. fi.

Auctoritates ex Epistola secunda Petri apostoli.

CAPUT I.

1 Qui vocavit nos, propria gloria et virtute. Rom. 8, 45a.
2 Per quem maxima et pretiosa nobis promissa donavit 1a q. 13, 9, 1m.
3 Ut per haec efficiamini divinae consortes naturae 1, q. 13, 9, 1m | 1-2, q. 110, 3, 4, c. | q. 112, 1, c. | q. 113, 9, c. | q. 114, 3, c. | 2-2, q. 19, 7, c. 3, q. 2, 10, 1m | q. 3, 4, 3m | q. 62, 1, 2, o. | Verit. q. 27, 6, c. | Virt. q. 2, 2, 15m.
4 Ministrate in fide vestra, virtutem. Opus. 23, prin°.
5 In scientia autem abstinentiam 2-2, q. 146, 1, c.
6 Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis 1, q. 23, 8, c. fi.
7 Accipiens a Deo gloriam et honorem. Matth. 17, 5a 6a. — Voce de lapsa ad eum hujusmodi a magnifica gloria, ibidem 9a. — Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ibidem.
8 Ipsum audite. Matth. 17, 10a. — Et hanc vocem nos audivimus de caelo allatam, ibidem 1a. — Cum essemus cum ipso in monte sancto, ibidem 2a.
9 Omnis Scriptura prophetiae propria interpretatione non sit 2-2, q. 171, 2, 1m | 6, b. | Verit. q. 12, 3, fi. | 11, o. | 1a Cor. 14.
10 Non enim voluntate humana, allata est aliquando prophetia; sed Spiritu sancto inspirati, loquuti sunt sancti Dei homines. Luc. 1, 26a.

CAPUT II.

1 Fuerunt Pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, etc. Matth. 24, 1a.
2 Deus angelis peccantibus non pepercit 1, q. 64, 2, o. | 1-2, q. 80, 4, 2m | 3a q. 4, 1, c. | 3m | q. 6, 2, 2m | q. 46, 1, 4m | q. 86, 1, c. | 2, d. 7, q. 1, 2, o. | d. 43, 4, 4m | 6, 5m | 3, d. 1, q. 1, 2, 2m | d. 2, q. 1, 1, q. 1, 2, c. | 2m | d. 3, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 4, 2, 1m | d. 6, 2, 3m | d. 20, a. 1, q. 1, 3m | 4, d. 14, q. 1, c. 2, q. 4, c. | Cg. 4, c. 55, 4m | Verit. q. 24, 10, o. | 11, 10m | Ma. q. 16, 5, o. | Spiritu. 6, 1m.
3 Novit Deus pios de tentatione eripere 1a Cor. 10, 9a. — Iniquos vero in die judicii reservare cruciandos. Isa. fi.
4 Angeli cum sint fortitudine, et virtute majores 1a q. 93, 3, o. | q. 96, 1, 1m | q. 108, 2, 3m q. 112, 1, 4m | 1-2, q. 5, 1, 3m | 2-2, q. 172, 2, c. | 1, d. 8, L. | 2, d. 1, q. 2, art. 3, 3m | d. 3, q. 1, 2, c. | d. 9, 8, 2m | 3m | d. 11, q. 2, 4, 2m | d. 16, 3, o. | d. 25, 4, c. | 3, d. 2, q. 1, a. 1, q. 1, c. | q. 2, 1m | Spiritu. 2, 11m | Psal. 8 | Hebr. 2.
5 Non portant adversum se execrabile judicium 3a q. 36, 2, 3m | 4, d. 43, a. 1, q. 2, 1m.
6 Hi vero velut irrationalia pecora, naturaliter in captionem in his quae ignorant, et blasphemantes in corruptione sua peribunt. Isa. fi.
7 Oculos habentes plenos adulterii, et incessabilis delicti 2-2, q. 154, 1, 3m.
8 Maledictionis filii. Isa. 50, 1a.
9 Sequuti viam Balaam ex Bosor contra subjugalem animal mutum, in hominis voce loquens. Num. 2-2, 2a. — Prohibuit prophetae insipientiam, ibidem 1a.
11 A quo quis superatus est, hujus et servus est 2-2, q. 64, 2, 3m | 3a q. 48, 4, c. | 3m | 2, d. 35, 5, c.
12 Si refugientes coinquinationes mundi etc. his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora pejora prioribus. Hebr. 10, 19a.
13 Melius erat illis non cognoscere viam justitiae, quam post cognitionem, retrorsum converti, ibidem.

CAPUT III.

1 Venient in novissimis diebus in deceptione illusores. Matth. 24, 1a 2a.
2 Caeli erant prius, et terra de aquam, et per aqua consistens Dei verbo; per quae ille tunc mundus, aqua inundatus periit. Gen. 6, 5a 6a.
3 Caeli qui nunc sunt, et terra, eodem verbo repositi sunt, igni servati in diem judicii et perditionis impiorum hominum. Psal. 101, fi.
4 Unus dies apud Dominum sicut mille anni, et mille anni sicut dies unus. Psal. 38, 5a.
5 Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos 1a Tim. 2, 2a.
6 Nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti 1a Tim. 2, 2a.
7 Adveniet dies Domini ut fur. Matth. 24, 16a.
8 In quo caeli magno impetu transient, elementa vero calore solventur, terra et quae in ea sunt opera exurentur. Psal. 101, fi.
9 Cum igitur haec omnia dissolvenda sint, ibidem. — Per quem caeli ardentes solventur, et elementa, ignis ardore tabescent, ibidem.
10 Novos vero caelos, et novam terram, et promissa ejus expectamus 2-2, q. 17, 5, 1m.
11 Crescite in gratia. Phil. 2a | 1-2, q. 66, 2, 1m | q. 112, 4, o. | 2-2, q. 5, 4, 3m.
12 In diem aeternitatis. Micheae 5, 2a.

Auctoritates ex Epistola prima sancti Joannis apostoli.

CAPUT I.

1 Quod fuit ab initio. Jo. 1, 1a.
2 Quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus 1, q. 12, 12, o.
3 Et societas nostra sit cum Patre et Filio 1a Cor. 7.
4 Deus lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae. Jo. 8, 9a.
5 Et in tenebris ambulamus. Ephes. 5, 10a.
6 Si in luce ambulamus, sicut ipse est in luce. Jo. 1, 12a.
7 Et sanguis Christi Filii ejus, emundavit nos ab omni peccato, infra 2, 2a.
8 Si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est 4, d. 3, L. fi. | d. 19, q. 2, a. 2, q. 2, 1m | d. 21, q. 2, 1, 4m.
9 Si confitemur peccata nostra, fidelis et justus est ut remittat peccata nostra, et emundet nos ab omni iniquitate 4, d. 17, q. 3, a. 5, q. 3, c. | d. 18, q. 1, a. 3, q. 1, 2, c. | 4m | d. 22, q. 2, a. 1, q. 3, c. | Quol. 1, q. 1, o. 11, c. | Quol. 4, 10, c.

CAPUT II.

1 Advocatum habemus apud Patrem, Dominum Jesum Christum justum. Matth. 26, 17a.

CAPUT III.

CAPUT IV.

CAPUT V.

13 Est peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis 2, d. 43, L. 2m | Verit. q. 24, 11, 8m | Ma. q. 3, 15, 3m.
14 Omnis iniquitas peccatum est, supra 3, 6a. — Et est peccatum ad mortem. Psal. 33, fi.
15 Omnis qui natus est ex Deo, non peccat, sed gratia Dei conservat eum, supra 3, 14a. — Et malignus non tanget eum 3a q. 89, 1, 3m | 2, d. 21, q. 2, 1, c.
16 Et mundus totus in maligno positus est, supra 2, 11a 12a.
17 Filius Dei venit, et dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum. Jo. 17, 2a.
18 Et simus in vero Filio ejus 4, d. 46, q. 2, a. 3, q. 2, 3m. — Hic est verus Deus. Jo. 3a. — Et vita aeterna. Cg. 4, co 13, fi.
19 Filioli, custodite vos a simulacris. Exod. 20, 2a.

Auctoritates ex secunda Epistola Joannis Apostoli.

CAPUT I.

1 Non tamquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio. Cg. 3, co 114.
2 Ut diligamus alterutrum. Matth. 19, 21a. — Et haec est charitas, ut ambulemus secundum mandata ejus 1-2, q. 99, 1, b. | c.
3 Multi seductores exierunt in mundum etc. Matth. 24, 1, 2. — Qui non confitentur Jesum Christum venisse in carnem 3a q. 16, 3, 4, 7, c.
4 Videte vosmetipsos, ne perdatis quae operati estis 3a q. 89, 4, 5, 6, o.
5 Omnis qui recedit, et non permanet in doctrina Christi, Deum non habet. Isa. 55, fi.
6 Qui permanet in doctrina, hic Patrem et Filium habet. Jo. 17, 2a.
7 Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum domum, nec ave ei dixeritis 2a Thess. penult. | Titum fi.
8 Qui enim dici ei ave, communicat operibus ejus malignis, ibidem.

Auctoritates ex tertia Epistola Joannis Apostoli.

CAPUT I.

1 De omnibus orationem facio, prospere te ingredi et valere 4, d. 45, q. 3, 3, o.
2 Nos ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis 2a Cor. 8.
3 Qui bene facit, ex Deo est 2-2, q. 31, 2, 1m. — Qui male facit non videt Deum 2, d. 32, q. 1, 1, c. | 4, d. 1, q. 2, a. 4, q. 2, c.

Auctoritates ex Epistola Judae.

CAPUT I.

1 Angelos qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni Dei, vinculis aeternis sub caligine reservavit 1a q. 94, 4, o. | 4, d. 45, q. 1, 3, c. | 4m d. 47, q. 1, art. 3, q. 4, 2m.
2 Ignis aeterni poenam sustinentes. Isa. fi.
3 Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiae, sed dixit: Imperet tibi Deus 2-2, q. 76, 4, 1m.
4 Quibus procella tenebrarum servata est in aeternum. Isa. fi.
5 Ecce venit Dominus in millibus sanctis suis facere judicium. Cg. omnes impios, de omnibus operibus impietatis eorum etc. Psal. 9, 2a | 61, 6a.
6 In novissimis temporibus venient illusores secundum desideria sua ambulantes in impietatibus. Rom. 1, 20a.

Auctoritates ex Apocalipsi Joannis.

CAPUT I.

1 Qui est, et qui erat, et qui venturus est 1a q. 13, 11, o. | q. 39, 8, fi. | 1, d. 8, q. 1, 1, 3, o. | Po. q. 2, 1, c. | q. 7, 5, c. fi. | 1m | q. 10, 1, 9m | Dio. 5, lect. 3, prin.
2 Et a septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt. Tob. 12, 5a. — Ex ore ipsius procedebat gladius, ex utraque parte acutus. Hebr. 4, lect. 2, me.
3 Primogenitus mortuorum 1a Cor. 15, 8a. — Et princeps regum terrae 1a q. 13, 7, 1m | 6m | Po. q. 3, 17, 21m.
4 Et dilexit nos. Quol. 5, q. 3, a. 2, o. | Jo. 13, lect. 7, fi. — Et lavit nos. Hebr. 9, 8a. — A peccatis nostris in sanguine suo. Jo. 27a.
5 Et fecit nos regnum et sacerdotes 4, d. 49, q. 1, a. 2, q. 5, 3m | Hebr. 1, fi. lect. 4, fi. — Et qui eum pupugerunt 3a q. 46, 4, 6, c.
6 Ecce venit cum nubibus. Matth. 24, 10a. — Et videbit eum omnis oculus. Rom. 15, lect. 2, fi. — Omnipotens. Job 42, 1a.
7 Ego sum Alpha et Omega, principium et finis 1a q. 1, 8, 1m | 7 | Cg. 2, co 4.
8 Ut viderem vocem, quae loquebatur mecum. Psal. 84, 4a.
9 Ego sum primus et novissimus. Isa. 53, fi.
10 Et fui mortuus. Matth. 27, 16a. — Et ecce sum vivens in saecula saeculorum. Eccl. 24, 5a.
11 Et habeo claves mortis et inferni. Rom. 6, lect. 2.

CAPUT II.

1 Quia charitatem tuam primam dereliquisti 1a q. 71, 4, c. | 3a q. 79, 6, 2m | q. 84, 10, c. | 1, d. 17, q. 2, 5, c. | 3, d. 27, q. 2, a. 4, q. 4, c. | d. 31, q. 1, 1, o. | 4, d. 14, q. 1, a. 1, q. 1, c. | d. 16, q. 3, a. 1, q. 1, 2m | Cg. 4, co 69, Virt. q. 2, 6, 12, 13, o. | Ma. q. 7, 1, c. | 3, c. fi. | q. 14, 2, 2m | 1a Cor. 13, lect. 3, prin.
2 Odisti facta Nicolaitarum, quae et ego odi. Cg. 3, co 134, fi. | Quol. 3, q. 5, 1, 5m | Psal. 2.
3 Qui habet aures audiendi, audiat. Matth. 11, 9a.
4 Vincenti dabo edere de ligno vitae, quod est in paradiso Dei mei 1a q. 102, 1, 4m | 2, d. 17, q. 2, 5, 6m.
5 Primus et novissimus, supra 1, 9a. — Et fui mortuus. Matth. 27, 16a.
6 Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae 2a Tim. 2, 7a.
7 Qui vicerit, non laedetur a morte secunda. Psal. 33, fi.
8 Vincenti dabo manna absconditum 1-2, q. 112, 5, c. — Et dabo illi calculum candidum, et in calculo nomen novum scriptum 1, q. 13, 3, o.
9 Quod nemo scit, nisi qui accipit. Quol. 8, 16, c. — Ego sum scrutans renes et corda 3 Reg. 8, 11a | Matth. 9, 3a.
10 Et dabo unicuique vestrum, secundum opera sua. Psal. 61, 6a.
11 Qui vicerit, et custodierit usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super gentes, et reget eas in virga ferrea etc. Psal. 22, 2a.
12 Sicut et ego accepi a Patre meo. Matth. 28, 8a.
13 Et dabo illi stellam matutinam. Isa. 14, fi.

CAPUT III.

1 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis. Isa. 52, fi.
2 Et non delebo nomen ejus de libro vitae. Exod. 32, 9, 19a.
3 Qui habet clavem David 4, d. 18, q. 1, a. 1, q. 1, c. — Qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit 4, d. 18, q. 1, a. 1, q. 1, 2m.
4 Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam 1a q. 23, 6, 1m | 1, d. 4, 3, 1m | Verit. q. 6, 3, 1m.
5 Qui vicerit, faciam illum columnam in templum Dei mei, et foras non egredietur amplius. Eccl. 25, 5a.
6 Et scribam super eum, nomen Dei mei, et nomen civitatis Dei mei novae Jerusalem, supra 2, 8a.
7 Utinam frigidus esses, aut calidus. Ma. q. 3, 13, 1m.
8 Ex ore meo 2 Paral. 6, fi.
9 Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo 3a q. 58, 4, 3m | Rom. 8, lect. 7.

CAPUT IV.

1 Vidi, et ecce hostium apertum 4, d. 18, q. 1, a. 1, q. 1, 1m.
2 Et in circuitu sedis sedilia vingintiquatuor, et supra thronos vigintiquatuor seniores. Titum 2, prin.
3 Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua. Psal. 17.
4 Et in circuitu sedis, quatuor animalia, plena oculis ante et retro 4, d. 44, q. 3, a. 4, q. 1, 2m.
5 Et requiem non habebant die ac nocte dicentia. Isa. 6, 3a.
6 Omnipotens. Job 42, 1. — Qui est, et qui erat, et qui venturus est, supra 1, 1a.
7 Et mittebant coronas suas ante thronum 2, d. 24, q. 1, 4, 3m | 4, d. 49, q. 5, 1, c. | 4m.
8 Tu creasti omnia 2 Mach. 2a. — Et propter voluntatem tuam erant, et creata sunt 1a q. 19, 4, o. | q. 20, 5, c. | q. 25, 5, c. | q. 45, 6, c. | q. 46, 1, c. | 1-2, q. 110, 1, c. | 3a q. 96, 2, c. | 1, d. 45, 2, o. | 2, d. 2m | Cg. 3, co 97 | Lib. 4, co 20, prin. | Po. q.

CAPUT XIX.

CAPUT XX.

CAPUT XXI.

CAPUT XXII.

FINIS INDICUM.

SENTENTIA

SANCTI THOMAE AQUINATIS

DE IMMUNITATE B. V. DEI PARENTIS

A PECCATI ORIGINALIS LABE

PER

JOANNEM MARIAM CORNOLDI S. I.

PROPOSITA

Utrum ex doctrina sancti Thomae Aquinatis inferri aliquid possit Definitioni de Immaculato Deiparae Conceptu minus consentaneum?

SECTIO I.

Doctrina catholica exhibetur.

1. Ut nostra disserendi ratio non minori perspicuitate quam firmitate gaudeat, illud in primis sincera et plena cordis fide profitendum est et prae oculis habendum, quod Beatissimus Pater Pius P. IX frequentissima purpuratorum Patrum Episcoporumque corona stipatus, universo catholico orbe plaudente, in Basilica Vaticana die 8 decembris anni 1854 immutabili sententia definivit: « Ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis Deiparae, ad exaltationem fidei Catholicae et Christianae religionis augmentum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, beatorum Apostolorum Petri et Pauli ac nostra declaramus, pronuntiamus, ac definimus: Doctrinam, quae tenet Beatissimam Virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse singulari Omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Jesu Salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam. Quapropter si qui secus ac a nobis definitum est, quod Deus avertat, praesumpserint corde sentire, ii noverint ac porro sciant se proprio iudicio condemnatos, naufragium circa fidem passos esse et ab unitate Ecclesiae defecisse. »

2. Ad huius catholici dogmatis propositionem illustrandam egregie conferunt quae a Beatissimo Patre Pio P. IX in eadem Bulla dogmatica fuere proposita. Et primo quidem quod attinet ad significationem quae huic vocabulo *conceptionis* inest: « Decretoria plane verba, ait Pontifex, quibus Alexander VII decessor noster sinceram Ecclesiae mentem declaravit, inquiens: Sane vetus est Christi fidelium erga eius beatissimam Matrem Virginem Mariam pietas sentientium, *eius animam in primo instanti creationis atque infusionis in corpus* fuisse speciali Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Iesu Christi eius Filii humani generis Redemptoris, a macula peccati originalis praeservatam immunem, atque *in hoc sensu* eius Conceptionis festivitatem solemni ritu colentium et celebrantium. » Ecclesiae igitur sincera mens, quam exprimit apostolica definitio, in hoc sita esse videtur, quod conceptionis nomine intelligatur instans primum quo *anima* Beatae Virginis *creata fuit et in corpus*

infusa. Quamobrem catholicum dogma ad eamdem Beatam Virginem, prout ipsa considerari potest aut in parentibus aut in semine vel fetu *inanimato,* minime refertur. Pontificia oracula de Virginis *anima* ac *persona* agunt non de eo quod solummodo dici potest Virgo in causa, in virtute, in potentia (1).

3. Secundo, quod spectat ad temporis instans quo immunis a culpa Beata Virgo esse perhibetur: in ea Virginis conceptione nefas est duplex instans ita excogitare, ut primo eius persona peccato obnoxia dicatur, altero immunis eo quod fuerit sanctificata. Instanti enim *primo,* quod expresse in definitione catholica positum est, esse instans aliquod prius minime potest; ac propterea omnino a catholica fide recedunt qui eos sequuntur « qui ad labefactandam de Immaculata Virginis Conceptione doctrinam, excogitato inter primum atque alterum conceptionis instans et momentum discrimine, asserebant celebrari quidem Conceptionem, sed non pro primo instanti atque momento. »

4. Tertio, quod attinet ad sanctitatem qua, instar lucis tenebris comparatae, vel expellitur si inest, vel impeditur ne insit originis peccatum: quum nullo instanti Deiparae anima culpae fuerit obnoxia, eam puram, mundam, sanctam profiteri debemus, non autem purgatam, mundatam, sanctificatam. Quamquam enim et haec ipsa vox *sanctificata* usurpari possit, tametsi nullum antecesserit peccatum, quemadmodum eam de se Christus Dominus adhibuit cum ait: « Quem Pater sanctificavit: » nihilominus quia ea nonnulli abusi sunt, ab eadem est abstinendum. Propterea Pius P. IX de suis antecessoribus in Bulla dogmatica sermonem habens ait: « Etenim clare aperteque docuere, festum agi de Virginis Conceptione, atque uti falsam et ab Ecclesiae mente alienissimam proscripserunt illorum opinionem qui non conceptionem ipsam, sed sanctificationem ab Ecclesia coli arbitrarentur et affirmarent. »

5. Quarto denique, quod spectat ad Virginis redemptionem: « Omnes pariter noscunt, quantopere solliciti fuerint sacrorum Antistites, vel in ipsis ecclesiasticis conventibus palam publiceque profiteri, sanctissimam Dei Genitricem Virginem Mariam ob praevisa Christi Domini Redemptoris merita nunquam originali subiacuisse peccato; sed praeservatam omnino fuisse ab originis labe, et idcirco sublimiori modo redemptam. »

6. Quibus praeiactis, non minus brevi quam perspicua enunciatione huius tractationis scopus determinandus est. Ea igitur mihi mens est ut ostendam: demonstrari nulla ratione posse Aquinatem fuisse professum, quod attinet ad Deiparae Virginis originem, sententiam diversam ab ea quam Sedes Apostolica nostris temporibus tamquam catholicum dogma definivit. Ad hanc quaestionem dirimendam antequam accedam, lectorem humanissime rogo, ut et praeiudicii cuiuslibet expers, et ita animo comparatus esse velit, ut nisi manifesta ratio contraria sit, Aquinatem insignem Ecclesiae Doctorem, praeclara sanctitate praeditum et Virgini addictissimum, a tali sententia profitenda, quae a veritate recedit atque fidei opposita est (quamvis eius aetate id minime compertum erat) alienum fuisse non decernat. Non minus de voluntatis vitio quam de intellectus errore optima est Aquinatis sententia. « In iudicio, quo iudicamus de hominibus, praecipue attenditur bonum et malum ex parte eius de quo iudicatur, qui in hoc ipso honorabilis habetur, quod bonus iudicatur, et contemptibilis, si iudicatur malus. Et ideo ad hoc potius tendere debemus in tali iudicio, quod hominem iudicemus bonum, nisi manifesta ratio in contrarium appareat (II. II. q. 60, 4, 2). » Ut haec lectorem rogem postulat aequitatis ratio, non causae diffidentia quam suscipio tractandam. Certus enim huius controversiae felix exitus mihi videtur.

Nulla mihi contentio sit de scriptorum interpolatione aut obliteratione, quum illis tantummodo scriptis S. Thomae sim usurus quae in pervulgatis editionibus est reperire, de quibus nullum litigium oriri posse omnibus manifeste apparet.

SECTIO II.

Sanctus Thomas Virginem Dei Matrem originalis peccati expertem fuisse profitetur.

7. Quamquam tractationis meae scopus non requirat ea omnia S. Doctoris testimonia in medium proferre et enucleare, quae Virginis Deiparae originem affirmant immaculatam fuisse: nihilominus in eumdem scopum nonnulla saltem ex iis decerpere sin minus necessarium, utile saltem esse videtur. Itaque in Commentario I. Sent. Dist. 44, q. I. art. 3 perscrutatur Aquinas, num Deus Christi humanitatem perfectiorem, quam reapse fuit, efficere potuisset. Hanc in primis sibi rationem dissolvendam obiicit. « Videtur quod nec Beata Virgine, quia secundum Anselmum (De Concep. Virg. c. XVIII) decuit ut Virgo, quam Unigenito Filio suo praeparavit in Matrem, ea puritate niteret qua maior sub Deo nequit intelligi. Sed nihil potest Deus facere quod sibi in bonitate vel puritate aequetur. Ergo videtur quod nihil melius Beata Virgine facere potuit. » Numquid Anselmi sententiam Angelicus Doctor inficiatur? aut ea concessa illationem recusat? minime gentium, sed eamdem hac distinctione temperat. « Dicendum quod puritas intenditur per recessum a contrario; et ideo potest aliquid creatum inveniri quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatum sit, et talis fuit puritas Beatae Virginis, quae a peccato *originali* et actuali immunis fuit. Fuit tamen sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum. Sed bonitas intenditur per accessum ad terminum, quod in infinitum distat, scilicet Summum Bonum. Unde quolibet finito bono potest aliquid melius fieri. » Huiusmodi testimonium quod Deiparae Virginis originem fuisse immaculatam luculentissime osten-

(1) Id etiam confirmatur aliis verbis Alexandri VII in eadem Bulla *Sollicitudo omnium Ecclesiarum* contentis. « Constitutiones et Decreta a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, et praecipue a Xisto IV, Paulo V, et Gregorio XV, edita in favorem sententiae asserentis, *animam* Beatissimae Mariae Virginis *in sui creatione* et *in corpus infusione* Spiritus Sancti gratia donatam, et a peccato originali praeservatam fuisse; nec non et in favorem festi et cultus Conceptionis eiusdem Virginis Deiparae secundum piam *istam* sententiam, ut praefertur, exhibiti innovamus, et sub censuris et poenis in eisdem Constitutionibus contentis observari mandamus. »

dit, in pervulgatis Aquinatis editionibus legitur, neque ullum eiusdem membrum in controversiam revocari potest, quin tota quanta est sancti Doctoris sententia perspicuitate atque proprietate carere videatur. Et re quidem vera:

a) Ab allato testimonio quidquid ad Beatam Virginem pertinet fac ut abscindas; Aquinatis solutio cum obiecta difficultate minime cohaeret.

b) Si vocabulum *originali* expunctum velis, Aquinatem sibi adversantem deprehendes. Hinc enim nihil Beata Virgine purius in rebus creatis omnibus (atque ideo in ipsis angelis) esse affirmaret, inde vero aliquid purius eadem esse posse, utpote quae originalis peccati contagione esset inquinata. Quorsum, praeterea, exceptio quae subiicitur: « fuit tamen sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum? » Etenim discrimen inter Dei Virginisque puritatem non ab una potentia sed potissimum a peccato repetendum fuisset.

c) At, inquies, vocabulis omnibus retentis nonne vox *immunis* transferri potest ad tempus, quo persona Virginis originali culpa contracta fuit liberata? Egregie! si tamen dicamus Aquinatem a verborum proprietate recessisse, atque in re gravissima sententiam protulisse ambiguitate plenam ac prorsus ineptam.

Et re quidem vera quo iure pactove dici ab Aquinate potest sine ulla temporis definitione *simpliciter* immunis Virgo, si eius personam existimat fuisse aliquando peccato originali vere proprieque obnoxiam? Fatetur Aquinas (III. 27, 2) Ieremiam et Ioannem Christi praecursorem ab originali culpa in utero matrum mundatos fuisse, numquam tamen eos dicit a peccato originali *simpliciter* immunes.

Quid quod si ea tribuatur voci *immunis* significatio, illud praeconium quod allatis Anselmi et Aquinatis testimoniis continetur, non fuisset uni Beatae Virgini tamquam *proprium* impertiendum sed omnibus prorsus hominibus tribuendum, qui baptismate aliove medio ab omni peccato sunt emundati, habito respectu ad tempus quo peccati sunt expertes.

Tametsi autem quis dicat Aquinatem in citato testimonio praeter emundationem ab originali peccato concedere Virgini immunitatem a quolibet peccato actuali etiam veniali, argumenti vis minime frangitur. Quandoquidem, quod attinet ad puritatem *per recessum a contrario* de qua sermonem habet in prima testimonii parte Angelicus Doctor, in adversariorum sententia, omnes infantes qui baptismate accepto statim decedunt, puritatem cum Virginis puritate omnino communem haberent.

Praeterea nonne sanctus Doctor eadem prorsus ratione immunem praedicat Virginem ab originali atque ab actuali culpa? Atqui in comperto est secundum Aquinatis sententiam (III. 27, 4), *nunquam* subiacuisse Virginis personam actuali culpae. Quam ob rem eatenus ab originali immunem affirmat eam fuisse, quatenus eius animam *in semetipsa nunquam* originali culpae vere proprieque obnoxiam fuisse credit.

Tandem si Aquinas Virginis animam proprie vel per *unum* instans ab accepta existentia subiicit originali culpae, eamque immunem praedicat eo quod deinde eadem fuit liberata, nonne potius a culpa eadem, ut paulo antea dixi, fuisset ab Aquinate inferendum discrimen, quod intercedit inter Virginis Deique puritatem, quam a peccandi *una* potentia? Sed ab hac *una* huiusmodi discrimen colligit. Ergo nemini anceps potest esse significatio, quam voci *immunis* tribuit Aquinas, atque ideo procul dubio allatum testimonium omnino ostendit Aquinatem existimasse animam Virginis *nunquam vere, proprie* atque *in se* fuisse peccato originali subiectam Virginisque personam fuisse puram ab omni labe primo etiam instanti quo existere coepit.

8. Quod expressis verbis « talis fuit puritas Beatae Virginis, quae a peccato *originali* et actuali immunis fuit » protulerat Doctor Angelicus, id etiam implicitis professus est. Nam I. II. quaest. 82, art. 5, ait: « Oportebat ut Mater Dei *maxima* puritate niteret; non enim est aliquid digne receptaculum Dei, nisi sit mundum secundum illud Psal. 92, 5: Domum tuam, Domine, decet sanctitudo. »

Praeterea, III. quaest. 27, art. 5: « Quanto aliquid magis appropinquat principio in quolibet genere, tanto magis participat effectum illius principii. Unde Dionysius dicit 4, cap. cael. Hierarch., quod angeli, qui sunt Deo propinquiores, magis participant de bonitatibus divinis, quam homines. Christus autem est principium gratiae; Beata autem Virgo Maria propinquissima Christo fuit secundum humanitatem, quia ex ea accepit humanam naturam. Et ideo *prae ceteris majorem debuit a Deo gratiae plenitudinem obtinere.* »

Etiam, de Veritate quaest. 24, art. 9: « Dona gratiae non sequuntur ordinem naturae de necessitate, et ideo quamvis humana natura non sit angelica dignior, tamen alicui homini collata est *maior gratia quam alicui Angelo,* sicut Beatae Virgini et homini Christo. Confirmatio autem in bono Beatae Virgini competebat, quia Mater erat Divinae Sapientiae, *in qua nihil inquinatum incurrit,* ut dicitur Sap. VII. »

Insuper, Sent. III. Dist. 3, quaest. 1, art. 1, sol. 3: « Ipsa super omnes alios sanctos *a peccato purior* fuit, ut ex hac littera habetur, velut Divinae Sapientiae mater electa, in quam *nihil coinquinatum incurrit,* ut dicitur Sap. VII. Unde cum haec puritas in quibusdam fuisse inveniatur, ut ante nativitatem ex utero a peccato mundarentur, sicut de Joanne Baptista, de quo legitur Luc. 1, 15: « Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suae, » et de Hieremia, de quo dicitur Hierem. 1, 5: « Priusquam exires de ventre sanctificavi te: » non est dubitandum *hoc multo excellentius Matri Dei collatum fuisse.* »

Tandem, ut alia sane plura Angelici Doctoris testimonia silentio praeteream, Com. in Salut. Angel.: « Tertio *excedit Angelos quantum ad puritatem:* quia Beata Virgo non solum erat pura in se, sed etiam procuravit puritatem aliis. Ipsa enim *purissima* fuit et quantum ad culpam, quia ipsa Virgo *nec mortale nec veniale* peccatum incurrit; item quantum ad poenam. Tres enim maledictiones datae sunt hominibus propter pecca-

tum... Sic ergo immunis fuit ab *omni maledictione* et ideo benedicta in mulieribus; quia ipsa sola maledictionem sustulit et benedictionem portavit, et ianuam Paradisi aperuit; et ideo convenit ei nomen — Maria — quod interpretatur Stella maris. »

9. Nemini prudenti sententia Aquinatis anceps vel tantulum esse potest. *Maxima puritate* Virgo nitet? Ergo originalis culpae immunis esse debet: purior enim est huius culpae expers quam eidem obnoxia. Deo ob gratiam *propinquissima?* Ergo originali culpa vacat; propinquior est enim Deo qui omni culpa caret. Angelos antecedit non solum *sanctitate et dignitate*, sed etiam *puritate?* Ergo immaculata a prima origine est, tales enim Angeli extitere. *Multo excellentius* quam Ieremias ac Ioannes Baptista obtinuit primae sanctificationis donum non solum quod ad ipsius gratiae intensitatem attinet, verum etiam quod attinet ad immunitatem a peccato, utpote *Sapientiae mater electa,* in quam *nihil inquinatum incurrit?* Ergo Deus animam eius immaculatam ac sanctam creavit; neque dicendum est naturam praecessisse tempore gratiam. *Purissima* fuit *quantum ad culpam, quia nec mortale nec veniale peccatum incurrit?* Sed citra dubium originis peccatum mortale est. Etenim *mors* animae hic in sanctificantis gratiae privatione consistit, post animae separationem a corpore in illius visionis privatione, quae non per speciem et in aenigmate, sed facie ad faciem est, et beatifica nuncupatur. Quam ob rem cum peccatum originis in sanctificantis gratiae privatione *formaliter* consistat, cumque anima eodem infecta Deum facie ad faciem intueri nequeat, mortale simpliciter est dicendum, tametsi quod ad personam spectat minus voluntarium quam veniale sit. Non igitur Virgo originale peccatum incurrit. Denique immunis fuit ab omni maledictione? Ergo etiam a prima, qua nascimur *filii irae* (Ephes. 2, 3), et ideo libera est a peccato originis, quod virtute continet in se quodammodo omnia peccata (S. Th. in epist. ad Rom. c. 4, lect. 1).

In perspicuis est allata testimonia esse praemissas, ex quibus *profecto logica necessitate* haec illatio consequitur — Virgo, quia Mater Dei, fuit ab originali peccato immunis. — Aut igitur Aquinas ex eisdem praemissis hanc illationem sequi ignorat, aut hanc illationem inferendam esse negat, aut ipsam amplectitur. Ignorat? sane! omnibus pervium est quod Angelicae menti impervium, et nobis vis quae inest eius testimoniis est perspicua, illi autem obscura. Negat? profecto! is est Aquinas, qui logicam a primo limine non salutaverit, et neget eam illationem e praemissis inferendam esse, quae evidentissimo nexu easdem sequitur. Fatendum idcirco nobis est, Aquinatem illatae conclusioni certa animi persuasione adhaerere, qua Virgo Mater Dei ab originali peccato immunis esse perhibetur. Iis igitur testimoniis, quae secundum nonnullorum sententiam a vulgatis editionibus expuncta sunt, omissis, manifestum nobis est Aquinatem Virginis privilegium esse professum.

SECTIO III.

Quamquam est aperta verborum oppositio, tamen rerum sententiarumque dissidium nullum reapse est inter doctrinam nostris temporibus catholico orbi credendam propositam et Aquinatem affirmantem Virginis conceptionem sanctam nequaquam extitisse, sed peccato obnoxiam.

10. Angelicus Doctor profitetur expressis verbis Virginis conceptionem sanctam nequaquam fuisse, sed peccato originali obnoxiam. En indubia eius testimonia. « Beata Virgo in peccato originali fuit concepta (III. Dist. III. q. 1, sol. 1). »

Etiam: « Caro Virginis concepta fuit in originali peccato (S. III. q. 14, 3). »

Et: « Corpus B. Virginis totum fuit in originali peccato conceptum (S. III. q. 7). »

Praeterea: « Oportuit quod cum peccato originali conciperetur, utpote quae ex utriusque sexus commixtione concepta fuit. Hoc enim privilegium sibi soli servabatur ut Virgo conciperet Filium Dei. Similiter etiam quia si cum peccato originali concepta non fuisset, non indigeret per Christum redimi; et sic non esset Christus universalis hominum Redemptor: quod derogat dignitati Christi (Opus. III. Comp. Th. c. 224). »

Si verborum corticem inspicias, atque inde praeceps iudicium feras, Aquinatis sententiam esse doctrinae catholicae directe oppositam asseverabis. Sed enim licet verborum pugna appareat, rerum sententiarumque oppositio nulla prorsus in iis locutionibus inesse dicenda est. Et re quidem vera nulla rerum sententiarumque est oppositio, si vocabulo conceptionis alia inest secundum Aquinatem significatio, quam ea quae inest eidem in catholica definitione; si aliud est peccati originalis subiectum secundum Aquinatem ac illud quod ab eodem peccato in oraculo pontificio declaratur immune; si alia penitus est peccati originalis ratio secundum Aquinatem atque ea quae in dogmate esse perhibetur. Atqui citra omnis dubitationis aleam huiuscemodi conditiones sunt admittendae: idcirco nulla inest aut inesse potest illis locutionibus rerum sententiarumque oppositio, quamquam verborum discrepantia sit manifesta.

11. a) Primo quidem alia inest vocabulo *conceptionis* significatio in Aquinatis locutionibus ab ea quae inest vocabulo *conceptionis* in catholica definitione. Veteribus enim doctoribus nihil fuit antiquius quam principiorum seminalium unionem nuncupare conceptionem. Ita Halensis (III. P. q. IX. memb. II. ar. II. III.): « Conceptio dicit commixtionem, quae est in principiis seminalibus viri et mulieris, quae commixtio fit per naturam » (1). Etiam Anselmus: « Quod autem mox ab ipsa conceptione rationalem animam habeat, nullus humanus suscipit sensus (De Conc. Virg. c. 7). » Et Magister sententiarum: « In ipso conceptu ubi dicitur trans-

(1) Beyerlinck in suo Magno Theatro ait: « Conceptio, sive conceptus, est actus ipse concipiendi, quem graeci συλλήψιν συλλαμβάνειν τὸ σπέρμα, id est, ab apprehendendo semen genitale ad efformandum fetum. »

mitti peccatum, propagatur caro, nec tamen infunditur anima secundum physicen, sed iam effigiatis corporibus (II. Dist. 32). » Hos sequitur Aquinas, quam ob rem affirmat esse Virginem in peccato originali *conceptam* ante animationem, seu ante quam ejus anima crearetur et in corpus infunderetur, ut manifestum erit ex multis testimoniis, quae in hoc opusculo sumus daturi (Cf. III. Dist. III. quaest. 1, art. 1, et Sum. III. 27, 2, et III. 33, 2 et 7, et Comp. Th. c. 224, etc.).

Porro sciendum est secundum Aquinatis scholasticorumque doctrinam in humana generatione (*praesupposito* viri mulierisque concursu) duos esse terminos constitutos, alterum qui nuncupatur *a quo*, estque conceptio seu principiorum seminalium in unum copulatio, alterum qui dicitur *ad quem*, et est animatio seu creatio simulque infusio rationalis animae in corpus, apta ratione suis membris perfectum. Et quamvis non eam inficias, ad conceptionis tempus aliquando ab Aquinate revocari totum illud tempus quo fetus inanimis suis membris perficitur: nihilominus sine cunctatione affirmo, nunquam ab eodem Doctore ipsam animationem seu animae rationalis *creationem et in corpus infusionem* nuncupari conceptionem. Sed enim mos inter scholasticos doctores appellandi ipsam animationem *simpliciter* conceptionem ita deinde invaluit, ut Pontifices Romani hanc eamdem conceptionis vocabulo significandi potestatem concesserint. Cum autem fetus nomine egregie etiam id usurpetur quod anima rationali caret, quapropter non solum homines, sed et bruta et plantae (Cic. 2, De Orat. c. 50, et passim apud Virg. Georg.), fetus habere dicuntur, cumque persona sit naturae humanae individua substantia, quae sine rationali anima esse nequit, apposite primam conceptionem, quae praecedit animationem, *fetus conceptionem*, alteram, quae animatione fit, *personae conceptionem* nuncupabis. Haec autem ad quaestionis expolitionem veterumque Doctorum interpretationem exhibendam dico: ceterum hisce temporibus dum vocabulo — conceptione — utimur, nefas omnino est ab ea significatione recedere quam Sedes Apostolica adhibuit adhibetque. Etenim non quod solum spectat ad sententias, sed etiam ad vocabulorum usum auctoritatem Ecclesiae sequendam esse omnino ducimus, posthabita, si qua eidem contraria sit, quorumcumque doctorum auctoritate, secundum effatum Aquinatis: « Ipsa doctrina catholicorum doctorum ab Ecclesia auctoritatem habet. Unde magis standum est auctoritati Ecclesiae, quam auctoritati vel Augustini, vel Hieronymi, vel cuiuscumque doctoris (II. II. 10, 12). »

Verum de iis hactenus; in comperto enim est apud Aquinatem conceptionem non esse *animationem*, sed tempore antecedere ipsam animationem; penes Romanos Pontifices (ut constat ex Bullis dog. Pii P. IX. et Alex. VII. cit. Sect. I.) esse *animationem ipsam*, scilicet *animae creationem* et in corpus *infusionem:* quocirca non eadem apud illos et Aquinatem est, ad illud nomen quod attinet, significatio (1).

12. b) Secundo, inquam, aliud est iuxta Aquinatis doctrinam subiectum originalis peccati, dum ait Virginem obnoxiam peccato originali fuisse in sua conceptione, aliud iuxta pontificium oraculum, dum eamdem fuisse in sua conceptione immunem decernit. Ut explorata sit atque omnimoda perspicuitate nitens Angelici Doctoris sententia, duo scholasticae placita sunt in mentem revocanda. Primum est, inter fetus conceptionem, quae est primus terminus *a quo* humanae generationis, et personae conceptionem, quae est ultimus terminus *ad quem*, aliquam temporis moram intercedere. Alterum est, quamquam certa scientia ratum minime sit quantum temporis interfluat, nihilominus animam rationalem non creari et in corpus infundi, nisi posteaquam perfecta sint potiora saltem corporis membra. Non mea interest haec philosophiae scholasticae placita in praesenti comprobare rationum momentis, atque etiam recentiorum in re medica peritorum auctoritate; tametsi perspicuum sit neminem affirmare posse *eodem prorsus instanti* quo fit fetus conceptio, seu prima seminalium principiorum copulatio, animam condi corporique informando infundi, atque ideo effici etiam personae conceptionem (1).

Hoc, secundum Aquinatis praeclarissimorumque doctorum sententiam, *solius* Christi Domini Nostri privilegium fuit; eo quod non efficiebatur embrio in Virginis utero virilis seminis efficacia, sed fiebat proles Spiritus Sancti *virtute* (III. 33, 2): « Dicendum est, quod ad hoc ut conceptio ipsi Filio Dei attribuatur, ut in symbolo confitemur dicentes: qui conceptus est de Spiritu Sancto: necesse est dicere ipsum corpus Christi, *dum conciperetur*, esse a Verbo Dei assumptum. Ostensum est autem supra (qu. 6, art. 1. 2), quod Verbum Dei assumpsit corpus mediante anima, et animam mediante spiritu, id est intellectu (2). Unde oportuit, *quod in primo instanti*

(1) Benedictus XIV. de Festis (c. XV.) ait: « Conceptio dupliciter accipi potest: vel enim est activa, in qua sancti B. Virginis parentes opere maritali invicem convenientes praestiterunt ea quae maxime spectabant ad ipsius corporis formationem, organizationem et dispositionem ad recipiendam animam rationalem a Deo infundendam; vel est passiva, cum rationalis anima cum corpore copulatur. Ipsa animae infusio et unio cum corpore debite organizato vulgo nominatur conceptio passiva, quae scilicet fit illo ipso instanti, quo rationalis anima corpori omnibus membris ac suis organis constanti unitur; ut cum aliis Theologis ait Frassen. Non hic de activa conceptione sermo est, sed de passiva; quae pura et immaculata fuisse dicitur. B. enim Virgo ab originali labe fuit immunis, et a communi omnium hominum contagione libera per gratiam sanctificantem, quam Deus illi indidit *in primo Conceptionis momento, cum anima corpori iam membris suis instructo unita fuit.* » Procul dubio, quae heic conceptio passiva nuncupatur, circa quam versatur catholicum dogma, ea est quae ab Aquinate dicitur *animatio*, atque est conceptio personae. Verum conceptio activa, quae *parentibus tribuitur*, est ne eadem ac unio seminalium principiorum, quam fetus conceptionem dicebamus? Fortasse non immerito distingui invicem possunt; illa enim videtur antecedens, haec autem consequens et quasi media inter activam, quae parentibus tribuitur, et passivam, quae in animae rationalis creatione et in corpus infusione consistit.

(1) Hinc patet recentiores, qui autumant paucis post diebus ab unione seminalium principiorum animam rationalem creari et in corpus infundi, egregie secernere fetus conceptionem ut terminum *a quo* generationis humanae, a conceptione personae ut termino *ad quem*. Consule recentiores in re medica peritissimos, ex. gr. *Frédault* — Physiologie Générale. — Traité d' Antropologie (Paris 1863). Livre III. c. I. 4, de la génération. — *Santi* — Saggio filosofico: Della forma, genesi, corso naturale e modi dei viventi. — *Liverani*: Sui principii del moderno ippocratismo.

(2) Ut horum verborum sinceram significationem accipias, haec considera: « Est duplex ordo: unus quidem temporis,

conceptionis corpus Christi esset *animatum anima rationali.* » Propterea in responsione ad 3 inquit: « In generatione aliorum hominum locum habet quod dicit Philosophus (scil. adesse temporis intercapedinem inter terminum *a quo* generationis et terminum *ad quem*) propter hoc quod *successive* corpus formatur et disponitur ad animam... Sed corpus Christi *propter infinitam virtutem agentis* (1) *fuit perfecte dispositum in istanti*: unde statim in *primo istanti* recepit formam perfectam, idest animam rationalem. »

13. Quibus positis unum quaero: affirmatne Aquinas absolute, animam rationalem Virginis esse creatam atque in corpus infusam sine sanctificationis gratia aut peccato originis obnoxiam? Nequaquam: sed profitetur *carnem* Virginis conceptam esse in originali peccato, aut etiam *corpus* B. Virginis conceptum in originali fuisse. Ergo peccati originalis subiectum, secundum Aquinatem, est *corpus* aut *caro* nondum animata rationalis anima: atque idcirco sententia Aquinatis non opponitur catholicae sententiae, qua definitur Virginis *animam* non fuisse peccato originali obnoxiam primo suae existentiae instanti.

14. At, inquies, non est silentio obvolvendum illud testimonium, in quo non caro aut corpus Virginis peccato obnoxium esse perhibetur, sed absolute dicitur: « Beata Virgo in peccato originali fuit concepta. »

Commode id obiicitur; ex huius enim testimonii dilucida interpretatione alia sane, quae imperitis nonnihil negotii facessere videntur, quavis difficultate carere videbuntur.

Et in primis obiicientem iure meritoque redarguo inquiens: qua veritatis specie Aquinatis verba obtrudis? Aquinas enim dum hisce vocabulis — conceptione — concepta — et similibus utitur, animationem nequaquam indicat (si de Christi conceptione non sit sermo); sed semper id exprimit quod animationem *tempore* praecedit. Ergo dum profitetur Virginem esse in originali culpa *conceptam,* perinde est ac si dicat, Virginem, *antequam eius anima crearetur corporique informando infunderetur,* in fetus inanimati conceptione origini peccato obnoxiam fuisse. Quae locutio pervulgata sane fuit apud veteres doctores, cum investigabant an Virgo fuerit peccato obnoxia in suis parentibus immediatis, an in Adamo, an ante animationem. Sed praestat obiecti testimonii interpretationem audire, quae habetur evidentissima apud ipsum Aquinatem, eodem articulo ex quo illud testimonium est depromptum.

Quid enim quaerit sanctus Doctor III. Dist. III. qu. 1, art. 1 quaestiuncula 1? Num B. Virgo in primo animationis instanti fuerit peccato originis subiecta? Absit! sed investigat num in prima seminis *conceptione* fuerit peccati expers, investigaturus in secunda quaestiuncula num saltem fuerit *ante animationem*, et in tertia, num *ante nativitatem* ex utero. Ergo rerum tractandarum ordo nos edocet, subiectum peccati originalis non esse, secundum Aquinatis allatum testimonium, *personam*, sed id quod principiorum seminalium unione concipitur et nondum est rationali anima praeditum.

Quid, quod ad solvendam primam alteramque quaestiunculam tale argumentum adhibet, quod nullum dubitandi locum dare potest? « Sicut dicit Dionysius, sanctitas est ab omni immunditia libera et perfecta et immaculata munditia: unde cum sanctificari sit sanctum fieri, oportet quod sanctificatio emundationem ab immunditia spirituali ponat, prouti nunc de sanctificatione loquimur. Emundatio autem a spirituali macula, scilicet culpa, sine gratia esse non potest, sicut et tenebra nonnisi per lucem fugatur: unde sanctificatio tantum ad eos pertinet, qui gratiae capaces sunt: et quia proprium subiectum gratiae est rationalis natura, ideo *ante* infusionem animae rationalis Beata Virgo sanctificari non potuit. » Continuo ostendit modum generationis, quo Virgo fuit ab immediatis parentibus genita, *per se* talem fuisse, ut transmitti culpa originalis debuisset, atque idcirco concludit: « Ideo Beata Virgo in peccato originali fuit *concepta.* » Ex qua Aquinatis solutione quatuor infero. Primum est, sermonem esse de Virgine prouti considerari potest in concepto semine *ante* animationem; secundum, ita a parentibus fuisse genitam, ut ad eam pervenire debuisset originis peccatum; tertium, peccatum originis secundum Aquinatis sententiam aliquo modo fuisse in conceptione fetus inanimati; quartum, non potuisse auferri hoc peccatum ab eodem inanimato conceptu, eo quod peccatum nonnisi gratia aufertur, cuius *incapax* est conceptus ante animationem. In comperto itaque est subiectum originalis peccati secundum enunciata testimonia non fuisse Virginis *personam,* sed conceptum anima rationali minime informatum; secundum autem catholicam fidei definitionem subiectum a peccato praeservatum et gratia sanctificante praeditum fuisse Virginis personam; et propterea hac de re nullam inter Aquinatis doctrinam et fidei dogma realem oppositionem posse excogitari.

15. c) Tertio denique aiebam rationem peccati originalis, cui in sui prima couceptione fuit secundum Aquinatem obnoxia Virgo Deipara, esse penitus ab ea diversam quae in catholica doctrina esse perhibetur. Illico atque aperte dicam, peccatum originis, cui fuit in fetus conceptione obnoxia Virgo *ante* animationem secundum Aquinatem, esse *instrumentaliter* quia veluti *in causa instrumentali* est accipiendum; peccatum originis, de quo pontificia definitio loquitur, et a quo in primo creationis suae instanti fuit praeservata Deipara,

alius autem naturae. Secundum autem ordinem temporis non dicitur in mysterio Incarnationis aliquid medium, quia totam humanam naturam *simul* sibi Verbum Dei univit. Ordo autem naturae inter aliqua potest attendi dupliciter: uno modo secundum gradum dignitatis; alio modo secundum rationem causalitatis. Sic ergo si attendamus gradum dignitatis anima media invenitur inter Deum et carnem: et secundum hoc potest dici quod Filius Dei univit sibi carnem mediante anima. Sed et secundum ordinem causalitatis ipsa anima est *aliqualiter* causa carnis uniendae Filio Dei. Non enim esset assumptibilis, nisi per ordinem quem habet ad animam rationalem, secundum quam habet quod sit caro humana » III. 6, 1. Hinc in seq. art. 3: « Non enim anima est assumptibilis secundum congruitatem, nisi per hoc quod est capax Dei, ad imaginem ejus existens, quod est secundum mentem, quae spiritus dicitur. » —

(1) Id etiam in multis miraculis luculenter apparet. Uno instanti quis e febri convalescit, aut visum recuperat propter efficaciam virtutis, quae *praeter rerum vires* operatur, cum secus adhibitis naturalibus agentibus idem effectus quidem obtineri potuisset, sed nonnisi post temporis longum intervallum.

sumendum esse *formaliter* et *in se*; atque idcirco ratio peccati originalis in catholica doctrina est *propria*, secundum Aquinatem est *impropria*, quemadmodum ratio hominis prouti homo consideratur in semine aut fetu inanimato est impropria, est autem propria prouti consideratur in hominis persona ad existentiam perducta.

Ut autem mentem Aquinatis omnino teneas, accipe quae protulit Quaest. de Malo (IV. de pecc. orig. art. 3), « Ad huius quaestionis intelligentiam duas distinctiones considerare oportet. Primo quidem quod aliquid dupliciter dicitur esse in aliquo: uno modo sicut *in proprio subiecto*, alio modo sicut *in causa*. Proprium autem subiectum alicuius accidentis coaequatur ipsi accidenti; puta si volumus considerare proprium subiectum felicitatis et virtutis, cum felicitas et virtus sit propria hominis, proprium subiectum utriusque erit id quod est proprium hominis, scilicet pars animae rationalis, ut Philosophus probat (I. Eth. 7). Causa autem est duplex, scilicet instrumentalis et principalis. In principali quidem causa est aliquid secundum similitudinem formae, vel eiusdem speciei, si sit causa univoca, vel secundum aliquam excellentiorem formam, si sit agens non univocum. In causa autem instrumentali est aliquis effectus secundum virtutem (i. e. instrumentaliter), quam recipit instrumentum a causa principali, in quantum movetur ab ea. Aliter enim est forma domus in lapidibus et lignis tamquam in proprio subiecto (i. e. formaliter); et aliter in anima artificis, tamquam in causa principali; et aliter in serra et securi tamquam in causa instrumentali. Manifestum est autem quod esse susceptivum peccati est proprium hominis. Unde oportet quod proprium subiectum peccati cuiuscumque sit id quod est proprium hominis, scilicet anima rationalis, secundum quam homo est homo; et sic peccatum originale est in anima rationali sicut in proprio subiecto (i. e. formaliter). Semen autem carnale sicut est instrumentalis causa traductionis humanae naturae in prolem, ita est instrumentalis causa traductionis peccati originalis; et ita peccatum originale est in carne, id est in carnali semine sicut in causa instrumentali (i. e. instrumentaliter). Secundo considerandum est, quod duplex est ordo, scilicet *naturae et temporis*. Ordine quidem naturae perfectum est prius imperfecto, et actus potentia; ordine vero generationis et temporis e converso imperfectum est prius perfecto, et potentia actu. Sic ergo in ordine naturae per prius est peccatum originale in anima, in qua est sicut in proprio subiecto, quam in carne in qua est sicut in causa instrumentali; *sed in carne est per prius ordine generationis et temporis.* » En tibi sincera Aquinatis doctrina. Tria originalis peccati subiecta sunt omnino et admittenda et distinguenda. Primum est causa principalis (Adam). Alterum est causa instrumentalis, in quo peccatum originis est *instrumentaliter*, quae causa est virile semen, et proinde conceptus fetus usque ad animationem. Tertium est proprium subiectum seu rationalis anima, in qua formaliter idem peccatum est. Cum autem inter fetus conceptionem et personae conceptionem sit, secundum Angelicum Doctorem, aliqua temporis intercapedo, pronum est inferre illud quod Aquinas profitetur, scilicet *prius* tempore esse peccatum originale improprie et instrumentaliter in semine ac fetu, quam proprie et formaliter in anima, si haec eidem peccato subiiciatur.

16. At quo iure consiliove fetum inanimatum aut virile semen subiectum esse, in quo *instrumentaliter* originale peccatum inest, affirmat? Audi Aquinatem (l. c. ad 1): « Anima rationalis non habet immunditiam peccati originalis, nec est (sc. immunditia) a se, nec a Deo, *sed ex unione ad carnem;* sic enim fit pars humanae naturae derivatae ab Adam, » quod perbelle etiam I. II. 83, art. 1 ad 4, ostendit.

17. At omnino, dices, a virili semine et fetu inanimato arcendum est originale peccatum. Etenim si in eisdem foret originale peccatum sicut in causa, magis in ipsis foret quam in rationali anima; quandoquidem pervetustum adagium fert, effectum potiore ratione in causa quam in semetipso esse. Ita ne? Audi quid huic obiectioni reponat Aquinas (ad 5): « Nobilius est aliquid in causa *principali* quam in effectu; non autem in causa *instrumentali:* sic autem est et humana natura per peccatum originale in carnali semine. Unde sicut humana natura non est verius in semine quam in corpore illo organizato, ita neque peccatum originale est verius in carne quam in anima. » Perpulcra comparatio!

18. Quid, quod haec originalis peccati praeexistentia in virili semine concepto seu in fetu inanimi pervulgata erat apud veteres, atque in hac doctrina tamquam in proprio fundamento sententiam catholicam de transmissione peccati originalis collocabant? Anselmum audiamus: « Videtur (cap. 7 de Conc. Virg.) itaque sequi, quod aut infans statim ab ipsa conceptione animam habet rationalem, sine qua voluntatem rationalem nequit habere; aut in eo non est originale peccatum *mox cum conceptus est*. Quod autem mox ab ipsa conceptione rationalem animam habeat, nullus humanus suscipit sensus. Sed si non statim infans ab ipsa conceptione habet peccatum, quid est, quod dicit Iob Deo: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Et quomodo verum est quod dicit David: *In iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea?* Quaeram igitur si possum, quomodo, quamvis non statim ab ipsa conceptione sit in infantibus peccatum, immundo tamen semine in iniquitatibus et in peccatis concipi dicantur. Saepe utique divina Scriptura asserit aliquid esse, quod modo non est, idcirco quia tamen est futurum esse... Sicut in Adam omnes peccavimus quando ille peccavit: non quia tunc peccavimus ipsi, qui nondum eramus: sed quia de illo futuri eramus: et tunc facta est illa necessitas, ut cum essemus peccaremus: quoniam *per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi*. Simili modo de immundo semine in iniquitatibus et in peccatis concipi potest homo intelligi; non quod in semine sit immunditia peccati aut peccatum sive iniquitas; sed quia ab ipso semine et ipsa conceptione, ex qua incipit homo esse, accipit necessitatem, ut cum habebit animam rationalem, habeat peccati immunditiam, quae non est aliud quam peccatum et iniquitas. »

Perplacet etiam Petri Lombardi testimonium afferre, tum quia Aquinas doctrinam eius in suis commentariis expressit atque explanavit, tum quia

et ipse quod in rem nostram maxime confert mira perspicuitate pertractat. Definierat Sententiarum Magister (II. Dist. 31), in fetus prima conceptione transmitti peccatum originale, quod ut explanet ait: « Sed ad hoc opponitur hoc modo. In ipso conceptu ubi dicitur transmitti peccatum, propagatur caro, nec tamen infunditur anima secundum physicen, sed iam effigiatis corporibus: quod etiam Moyses in Exod. c. 21 aperte significat, ubi ait de percussura mulieris praegnantis. — Si quis, inquit, percusserit mulierem praegnantem et abortum fecerit, si adhuc informe fuerit puerperium, mulctabitur; si autem formatum fuerit, reddat *anima pro anima*. — Formatum vero intelligitur, propria anima animatum; et informe quod nondum habet animam. In ipso ergo conceptu cum caro propagatur, *nondum* infunditur anima. Quomodo ergo ibi peccatum transmittitur cum peccatum non possit esse, ubi anima non est? Ad quod dici potest, quia in illo conceptu dicitur, peccatum transmitti, non quia peccatum originale *ibi sit*, sed quia caro *ibi contrahit id, ex quo* peccatum fit in anima cum infunditur. »

Perinde est ac Anselmus et Petrus Lombardus dicant: In conceptione fetus peccatum nec est nec esse potest *proprie* et formaliter, eo quod in eadem conceptione anima rationalis esse nequit, atque ideo est in ea *improprie* seu instrumentaliter, in anima autem rationali *proprie* et formaliter est, cum eidem est obnoxia. Sed iam ad illationem inferendam veniamus. Itaque talis est originalis peccati ratio, quam admittit Aquinas esse in Virginis conceptione, qualis esse potest in semine concepto et *nondum* animato, hoc enim (ut ostendimus alibi n. 12) peccato originali subiicit. Sed enim in hoc ea ratio sita est ut peccatum originale non idem fetui *proprie* et formaliter insit, sed *improprie* seu *instrumentaliter;* non tamquam *in subiecto* proprio, sed tamquam *in causa instrumentali*. Quocirca Aquinas in Virginis conceptione affirmat esse peccatum *improprie* seu instrumentaliter, at nequaquam *proprie* et formaliter: ut in causa instrumentali, non autem ut in subiecto proprio. Etenim subiectum proprium originalis peccati est secundum Aquinatem rationalis anima, qua caret fetus in sui conceptione (1).

Verum quaenam est peccati originalis ratio secundum catholicam definitionem, qua praedicatur ab eodem immunis Deipara? Citra omnem dubitationem peccatum sumitur secundum rationem formalem, non autem secundum rationem instrumentalem, arcetur enim peccatum ab anima rationali Virginis *in primo suae creationis et infusionis instanti* (Sect. I. n. 2). Iamvero si peccatum in anima rationali extitisset, a quo secundum fidem immunis fuit, eidem non ut causae instrumentali, sed ut proprio subiecto; atque ideo non *improprie* seu instrumentaliter, sed *proprie* et formaliter adhaesisset. Ergo ratio peccati originis, ad quam respicit Aquinas, cum de Virgine sermonem instituit, penitus differt a ratione, quae in catholica definitione exhibetur.

19. Lectorem obsecro, ut in mentem primum argumentum revocet, cuius minor propositio membrorum, quibus constat, singulorum probatione erat nobis demonstranda. Nonne id praestitimus? Sane! et ita quidem, ni mea me fallit opinio, solide, ut dubitationi nullus locus amplius relinquatur. Ergo iure meritoque affirmamus in allatis Aquinatis testimoniis, quibus Deiparam in eius conceptione subiicit originali peccato, 1) vocabulo conceptionis aliam esse secundum Aquinatem significationem ab ea quae inest catholicae definitioni: 2) aliud esse secundum Aquinatem peccati originalis subiectum, quam illud quod ab eodem in pontificio oraculo declaratur immune: 3) diversam penitus esse peccati originalis rationem secundum Aquinatem ab ea quae in dogmate catholico esse perhibetur. Quam ob rem conclusio omni veritate evidentiaque praedita est: nullam interesse inter Aquinatem et catholicum dogma rerum sententiarumque oppositionem, licet verborum sit aperta pugna.

SECTIO IV.

Nulla realis Aquinatem inter et catholicam doctrinam oppositio existit quod attinet ad primam Deiparae sanctificationem.

20. Pluribus in locis affirmat Aquinas, Virginem in matris utero fuisse sanctificatam. Exemplo sit III. Dist. III. q. 1, art. 1, qu. 3: « Plus gratiae collatum est Beatae Virgini quam alicui Sanctorum, ut in litera ex verbis Augustini (de Nat. et Gr. c. 26) dicitur. Ergo Beata Virgo adhuc in utero matris Spiritu Sancto repleta fuit: ergo et sanctificata. » At inquiet adversarius: estne in utero sanctificata? profecto! Ergo fuit instans in quo sanctificationem nondum acceperat. Ergo instans fuit, in quo erat in Virginis anima gratiae sanctificantis privatio, atque ideo originale peccatum *proprie* et *formaliter* sumptum. Quocirca Aquinatis sententia, dicentis Virginem esse sanctificatam, directe opponitur catholicae doctrinae, quae duplex instans distingui non patitur, quasi in primo gratia caruerit, in altero autem ea Virginis *anima* potita sit. Propterea Romani Pontifices illis adversati sunt qui sanctificatam Virginem fuisse dixerunt, potius quam in sui creatione immaculatam ac sanctam.

21. Ita ne? Quis non videat huiuscemodi argumentationem plus speciei quam veritatis habere, ac logicae legibus omnino opponi? Ut id in comperto cuique sit, accuratam disquisitionem aggrediamur.

Et primo quidem nefas est inferre ex vocabulo *sanctificata* Virginem fuisse secundum Angelicum Doctorem revera peccato originali *proprie* et *formaliter* sumpto inquinatam (de quo sermo est in catholico dogmate), si vel ex vocabuli insita potestate, aut saltem ex usu quo ab Angelico Doctore adhibetur, non videatur huiusmodi interpretatio eidem vocabulo tribuenda. At enim neque ex vocabuli insita potestate, neque ex usu quo ab Angelico Doctore adhibetur est haec eidem interpretatio ascribenda. Verbi *sanctifico* rationem

(1) Lector, cui modo perspecta est duplex peccati originalis ratio, instrumentalis nempe et formalis, facile dignoscet quo sensu Aquinas (Sect. II.) affirmaverit B. Virginem esse immunem ab originali peccato. Scilicet non a peccato originali in concepto semine *improprie* seu *instrumentaliter* existente; huic enim B. Virginem subiecit, ne eamdem debito reali (Sect. V.) contrahendi peccatum originale formaliter sumptum liberaret, et minime redemptionis indigam faceret, sed ipsam a peccato originali *proprie* et *formaliter* sumpto immunem praedicavit.

delegemus. Quid significat *sanctum efficio*? Porro quod est *essentia* propria sanctum, *effici* sanctum omnino potest; quapropter sanctificatio *proprie* ei convenit, cui *praeter essentiam* sanctitas inest. Igitur quaelibet creata intelligentia atque anima rationalis, cum *essentialiter* sancta minime sit, sanctificari dicitur, etsi *primo creationis instanti* gratia sanctificante ornetur. Ergo ex vocabuli insita potestate sanctificatio non indicat extitisse *tempus*, quo id quod sanctificatum esse perhibetur fuerit peccato obnoxium.

Neque minus antecedens tempus indicat *assumptio* quam *sanctificatio*. Quis autem inficiatur Verbum *assumpsisse* humanam carnem? Attamen nullum fuit instans in quo Christi humanitas sibi relicta extiterit: eodem instanti quo coepit existere, fuit etiam assumpta.

Sed quid moror? Dicesne *sanctificationis vocabulum* omnino sua natura *connotare*, ut aiunt scholastici, peccatum antecedens, si Christum ipsum impollutum, sanctum, a peccatoribus segregatum, Dei Filium atque adeo Deum audieris loquentem: Quem Pater *sanctificavit* et misit in mundum (1)? • Vocabuli ergo virtute niti minime potes, ut Aquinatem privilegio Virginis infensum ostendas, quemadmodum illi extitere quos *sanctificationis* vocabulo *abutentes* Romana sedes iure meritoque redarguit.

22. Non ex usu quo ab Aquinate idem vocabulum est adhibitum? Profecto! Aquinatem ipsum suismet verbis disserentem audiamus. De Christi *sanctificatione* ita loquitur (III. 7, q. 2). • Ad gratiam operantem per se pertinet facere iustum: sed quod iustum faciat ex impio, hoc *accidit* ei ex parte subiecti in quo peccatum invenitur. Anima Christi igitur *iustificata* est per gratiam operantem, in quantum per eam *facta* est iusta et sancta a principio suae conceptionis, non quod ante fuerit peccatrix, aut etiam non iusta. •

Verum etiam dum loquitur (III. 27, 3) de duplici Beatae Virginis sanctificatione (quam *purgationem* nuncupat), qua fuit sanctificata in utero matris et in Christi conceptione, hanc sibi difficultatem enodandam obiicit: • Praeterea Damascenus dicit L. III. orth. fid. c. 2, quod — in B. Virginem supervenit Spiritus Sanctus, *purgans* eam ante conceptionem Filii Dei — *quod non potest intelligi nisi de purgatione a fomite:* nam peccatum non fecit, ut Augustinus dicit in lib. de Natura et Gratia cap. 36, ante med. Ergo *per sanctificationem in utero* non fuit libere mundata a fomite. • Porro huic difficultati ita Sanctus Doctor occurrit: • Spiritus Sanctus in Beata Virgine duplicem purgationem fecit: unam quidem praeparatoriam ad Christi conceptionem, *quae non fuit ab aliqua impuritate culpae* vel fomitis, sed mentem eius magis in unum sustollens. Nam et angeli purgari dicuntur, — in quibus nulla impuritas invenitur, — ut Dionysius dicit 6 cap. Eccl. Hierar. Aliam vero purgationem operatus est in ea Spiritus Sanctus, mediante conceptione Christi, quae fuit opus Spiritus Sancti. Et secundum hoc potest dici quod purgavit eam totaliter a fomite. • Quaenam est secundum Aquinatem culpae *impuritas?* Dubio procul *ratio formalis* culpae, qua Virginis anima impura certe non fuit, etsi nondum a Spiritu Sancto gratia repleta. Ergo, si disserendi rationem qua utitur Aquinas rite perpendamus, affirmare haudquaquam possumus τὸ *sanctificatam* innuere instans temporis, in quo fuerit Virgo culpae originali *formaliter* sumptae subiecta.

23. Sed instabis. Esto: si Aquinas sanctificatam fuisse Deiparam solum affirmat, quid si profitetur fuisse sanctificatam *post* animationem? Aperta autem est hac de re Aquinatis sententia. Postquam enim probavit non fuisse sanctificatam ante animationem ait: • Unde relinquitur quod sanctificatio B. Virginis fuerit *post* animationem. • (III. 27, 2). Ergo Aquinas vocabulum — *sanctificatam* — adhibet ea significatione quam Romana Sedes proscripsit.

Huic difficultati triplex dari potest responsio. Primam nobis suppeditat cl. Card. Sfrondati (opusc. Innoc. Vind.), atque alii qui eius sententiam sequuntur, qui haec verba, • unde relinquitur quod sanctificatio B. Virginis fuerit post animationem • supposititia esse arbitrantur. Verum cum ab initio huius tractationis decreverimus omnia testimonia quae in vulgatis Aquinatis editionibus reperiuntur amplecti, hanc solutionem praetermissam volumus.

Alteram probabilem sane exhibet cl. Aquinatis explanator a Porrecta, qua tota corruit difficultas. Hanc suis verbis referre placet. Sic itaque obiectum testimonium explicat.

• Conclusio 3. Sanctificatio B. Virginis fuit • post animationem.

• Prob. Quia eius sanctificatio non fuit ante animationem: ut patet ex praemissis conclusionibus.

• Quamvis iuxta corticem literae probatio haec nihil valere, seu concludere videatur, tamen si ad intellectum eiusdem literae penetremus, contrarium esse dicendum constat.

• Cortex sane literae nihil probat, quum ex eo quod sanctificatio non fuit ante animationem non sequitur necessario quod sit post animationem. Nam medium, scilicet instans ipsius animationis, datur inter duo extrema haec, idest inter ly *ante* et ly *post*. In hoc ergo medio potuit esse talis sanctificatio, praesertim cum gratia, sive praesupponat peccatum expellendum sive non, infundatur in instanti (I. II. 113, 7): cuius tamen medii videtur oblitus D. Thomas, dum praedictam sequelam invalidam pro valida in gratia probandae huius conclusionis tertiae praesupponit in textu ly: *unde relinquitur quod sanctificatio B. Virginis fuerit post eius animationem.*

• Ad hoc respondetur quod probatio illa, seu consequentia, et probat et optime probat intentum. Nec obstant huic quod detur illud medium: quoniam inclusum est hoc medium in consequente, seu in conclusione, dicendo ly *post*. Nam ly *post* denotat hic duo, scilicet ordinem temporis (quod patet) et ordinem naturae (quod quasi latet). Sic enim posse dupliciter accipi ly *post* Philosophus in post praedicamentis (cap. de priori) docuit per hoc, quod ibi ostendit, eius correlationem scilicet *prius* dici duobus modis, videlicet prius natura et prius tempore. Utroque autem modo, ut dicebatur, sumitur hic, ac si dixisset textus sic: unde relinquitur quod sanctificatio B. Virginis fuerit post eius animationem natura

(1) Ioan. 10, 36.

vel tempore, idest posterioritate *vel* naturae *vel* temporis. Quid vero sit posterioritas naturae vel temporis patet ibid. per Philos. in eius correlativo scilicet *prius*, quoniam prioritas naturae est, quando aliquid intelligitur secundum naturam suam esse prius alio, etiam quod secundum tempus ambo essent simul; prioritas autem temporis est, quando aliquid non tantum secundum naturam suam intelligitur esse prius alio, sed et in rei veritate praecedit illud secundum tempus. Sic ergo a simili de posterioritate dicas.

« Exempli causa in proposito. Sanctificatio post animationem posterioritate naturae facta est, si in eodem instanti temporis quo animatum est illud corpus facta fuit. Tunc enim intelligeretur quidem, animam prius advenisse corpori (maxime cum neque anima sit antequam infundatur ei, neque persona B. Virginis sit antequam anima coniungatur corpori), postea vero ipsam fuisse sanctificatam; sed tamen utraque, scilicet infusio animae in corpus et sanctificatio, idest infusio gratiae in animam, fuisset simul tempore, imo in eodem instanti temporis. Item: sanctificatio post animationem posterioritate temporis facta est, si inter adventum animae in corpus ideoque constitutionem personae B. Virginis, et inter infusionem gratiae sanctificationis fuit aliquod tempus medium. »

« Vides ergo, quod quocumque istorum modorum post animationem facta sit sanctificatio, tunc verificatur, quod Beata Virgo fuit sanctificata: quod tamen verificari non posset, si ante animationem sanctificari poneretur. Unde et conclusio prima dixit, quod sanctificatio Beatae Virginis non potest intelligi fuisse ante animationem. Tum enim nondum erat Beata Virgo, seu persona eius, licet esset embrio ille seu fetus, caro et corpus, ad cuius coniunctionem actualem cum anima rationali tum primo statim secuta est personalitas B. Virginis. »

« Nota: pro firmandis praedictis de ly *post animationem*, adverte, quod S. Doctor se habere ibi talem mentem monstravit ex eo quod aperte declaravit in 3. sent. (III. 1. 1), se cognoscere, quod inter extrema haec, scilicet ante animationem et post animationem, datur medium, scilicet instans animationis. Per hoc enim manifestavit se scire, praedictam consequentiam sic tantum literaliter iacentem (ut praefertur) non esse validam, et per consequens probationem conclusionis tertiae nihil concludere; ideoque conclusionem ipsam, pro quanto ex illa probatione pendet, reddi infirmam. Quae tamen omnia cum valida et firma hoc in loco esse voluerit, necessarium omnino est dicere, quod ipsum Doctorem sanctum et intendisse et ab aliis intelligi voluisse, praemissum sensum circa ly *post*: sic quod accipitur hic utroque modo, idest et ut dicit posterioritatem temporis, et ut dicit posterioritatem solum naturae, ut supra declaratum est. »

Quam ob rem ex obiecti testimonii contextu patet nullo iure nos posse ita coarctari significationem *post*, ut designatam esse dicamus *posterioritatem temporis*. Ergo difficultas tota quanta est corruit. Non enim ex hoc testimonio constat Aquinatem ita adhibuisse vocabulum sanctificationis, quod attinet ad Dei Matrem, ut indicet eiusdem sanctificationem praesupposuisse originale peccatum formaliter sumptum, quod a Sede Apostolica iure merito fuit proscriptum. Sed ad tertiam propositae difficultatis solutionem venio.

Itaque dico: si logica inferendi vis attendatur, illud *post* quod sequitur demonstrationem ab Aquinate relatam, qua ostendebat Deiparam non fuisse sanctificatam ante animationem, profecto significationem praesefert indeterminatam *vel* secundum posterioritatem naturae, *vel* secundum posterioritatem temporis. Hac in re cl. explanatori assentior. Verum si praeterea ex Aquinate sciscitari velimus, quanam significatione idem *post* usurpet, abstractione facta ab eadem inferendi logica vi, dubio procul affirmaret, ea significatione se illud *post* usurpare quae unam designat naturae posterioritatem. Quandoquidem et explicite et implicite (Sect. II.) docuit Deiparam a peccato originali formaliter sumpto fuisse immunem. Si secus dicamus, Aquinatem in turpem contradictionem lapsum fuisse sine ullo prorsus iure asseverabimus.

SECTIO V.

Praeter ius ea Aquinati de Virginis redemptione adscribitur doctrina quae cum sententia catholica minime componi potest.

24. Illud etiam nobis pertractandum est quod ad B. Virginis Mariae redemptionem attinet. Qua in re Aquinatis sententiam catholicae doctrinae oppositam esse demonstrari nequaquam posse arbitror. Secundum catholicam doctrinam Virgo redempta dici debet, atque adeo praestantiori redemptione, utpote ab incurrenda culpa, cuius anima in primo creationis instanti fuit praeservata. Verum affirmat ne Aquinas Beatam Virginem minime esse redemptam ? Huiusmodi opinio nullius in mentem obrepere potuit; centies enim Angelicus Doctor Virginem redemptam esse a Christo profitetur. Potius plurimos invenio dicentes Aquinatem originali peccato subiecisse Virginem, eo quod fuit redempta. Ita ne? Ergo Aquinatis argumentatio ad hoc enthymema revocaretur: Beata Virgo fuit a Christo redempta: ergo eius anima in primo creationis instanti ab originali culpa praeservari haud potuit. Cum autem haec illatio omnino falsa sit, dicendus est legum quae logicam inferendi vim definiunt fuisse Aquinas immemor. Non ita, inquies, sed illam redemptionem qua quis a debito incurrendi culpam eximitur, quamquam praestantiorem, omnino videtur ignorasse. Tanta ne inscitia in Doctore Angelico esse potuit ?

25. Non facile id sibi persuaserit qui haec apud Aquinatem legerit. « Hoc est erroneum dicere, quod aliquis sine peccato originali concipiatur (sc. in fetus inanimati conceptione non subiiciatur originali peccato instrumentaliter sumpto) praeter Christum; quia ille qui sine peccato originali conciperetur, non indigeret redemptione, quae facta est per Christum; et sic Christus non esset omnium hominum Redemptor. Nec potest dici, quod non hac redemptione indiguerunt, quia praestitum fuit eis ut sine peccato conciperentur; quia illa gratia facta est parentibus, ut in eis vitium naturae sanaretur, quo manente sine originali peccato generare non possent, vel ipsi naturae quae

sanata est. Oportet autem ponere quod quilibet *personaliter* redemptione Christi indigeat, non solum ratione naturae. Liberari autem a malo vel a debito absolvi non potest nisi qui debitum incurrit, vel in malum deiectus fuit: et ita non possent omnes fructum dominicae redemptionis in seipsis percipere, nisi omnes debitores nascerentur, et malo subiecti; unde dimissio debitorum et liberatio a malo non potest intelligi, quod aliquis sine debito, vel immunis a malo nascatur (IV. Dist. 43. 1, art. 3, ad 3). » Quamquam huius testimonii vim sis facile percepturus, post ea quae de transmissione originalis peccati subdam; tamen ad propositum pertinet hic animadvertere a) difficultatem, cui allata responsione satisfacit Aquinas, eo spectare ut esse dicatur homo non solum liber futurus a peccato originali, sed etiam a debito idem peccatum contrahendi: b) secundum loquendi rationem, qua utitur Aquinas, duplicem esse secernendam nativitatem, aliam in utero, quae proprie est conceptio personae aut animalis, aliam ex utero, de quibus egit in praecedenti distinctione (et non raro alibi); neque fas esse ita nos interpretari Aquinatem, ut dicamus eum subiecisse omnes homines post nativitatem ex utero vel peccato originali vel debito hoc contrahendi, sed potius omnes homines subiecisse vel peccato vel debito in prima nativitate quae in utero fit. Aiebam illud primum nos dicere non posse, quia nemo, secundum Aquinatem, nascitur ex utero cum solo debito contrahendi peccatum originale, plures autem secundum sanctum Doctorem ex utero sine originali peccato nati sunt. Ceterum satis clare ex hoc testimonio patet Angelicum Doctorem non ignorasse eam redemptionem, quae a debito contrahendi originale peccatum fieri posse concipitur.

At enim non modo, ut ex allato testimonio constat, nota erat Aquinati huiuscemodi redemptio a debito incurrendi culpam, sed dubio procul ipsam etiam arbitrabatur praestantiorem esse ea qua quis a patrata culpa solvitur. Nonne enim is est Aquinas, qui talia profert (I. quaest. 20, 4)? « Sive sint innocentes sive poenitentes, illi sunt meliores et magis dilecti qui plus habent de gratia: ceteris tamen paribus innocentia *dignior* est et *magis dilecta.* » Ergo *dignior* magisque *a Deo dilecta* Virgo extitisset, si ea redemptione fuisset redempta quae a peccato incurrendo immunem praeservat.

Etiam Card. Caietanus arbitratur Aquinatem cognovisse redemptionem ex debito. In tractatu enim de Conc. B. Virg. c. III. ait: « Dicitur captivus non solum qui totaliter in captivitatem est redactus, sed qui coepit in sua aliqua parte duci in captivitatem, et obnoxius est captivitati. Et similiter dicitur mors peccati non solum ipsa actualis mors, sed debitum et initium in propria persona habendi illam. Et similiter dicitur a peccato originali mundatus non solum qui contracta actuali macula mundatus est, sed qui a macula quidem in debito et initio in propria persona fundato mundatus est. Nec potest quisquam dicere de mea haec phantasia me proferre; sed videatur D. Thomas in I. II. quaest. 81, art. 3 sustinens, quod per mortem sufficit intelligere debitum seu reatum in propria persona mortis, quamvis nunquam actualiter quis moreretur. » Et haec profert Card. Caietanus ubi ostendit Deiparam redemptionis fuisse omnino indigam etiam in eorum sententia, qui profitebantur uni debito contrahendi originale peccatum extitisse obnoxiam.

Accedit et cl. a Porrecta in explan. III. 6 Sum. quaest. 27, art. 2: « Scire oportet, quod illud de fide creditum, scilicet quod omnium hominum Christus est Salvator a peccatis eorum, intelligigitur duobus modis. Et quicumque istorum modorum de aliquo homine verificatur, salvatur fides illa. Primus itaque modus est; quod alicuius iam sub peccato actualiter existentis sit Salvator, id est de facto extrahens eum ex illo peccato. Secundus autem est, quod alicuius in periculo cadendi in peccatum existentis sit Salvator, id est de facto retinens eum ne cadat in peccatum illud. Hos duos modos salvandi homines novit D. Thomas Ecclesiae Sanctae Doctor eximius, ut ipse post D. Augustinum in I. II. quaest. 106, art. 2 manifestat... Per necessariam ergo sequelam patet B. Thomam novisse hoc, scilicet quod Beata Virgo, etiamsi nunquam actualiter incurrisset maculam originalis culpae, indiguisset redimi per Christum a peccato, et consequenter non tolleretur propter hoc a Christo suum privilegium, scilicet quod sit Salvator omnium hominum. Salvasset enim etiam tunc Matrem suam a culpa originali, in quam utique de facto cecidisset, si ipse eam a casu tali non praeservasset. »

26. Hisce positis insto, quo iure illa enthymematis illatio Aquinati adscribitur? Num vel semel affirmat absolute (nempe semotis omnibus orationis temperamentis, quae sententiam coarctare solent) Virginem, in primo instanti quo anima eius fuit e nihilo educta et in corpus infusa, subiacuisse culpae originali? Nequaquam. Sed eius affirmatio his terminis continetur: « Quocumque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, *nunquam* incurrisset maculam originalis culpae, et ita non indiguisset redemptione (III. 27, 2). » Itaque secundum Aquinatem, ut Virgo dicatur sitque redempta, dici non potest ab originis peccato immunis « quocumque modo ante animationem, » sed *ante* animationem eidem subiacuisse est dicenda. Quam ob causam? Si penitus Aquinatis mentem rimari velimus, dicendum videtur esse: quia secus debito reali contrahendi originalem culpam in primo creationis instanti Virginis anima non subiacuisset.

Et re quidem vera debitum *reale* quo obstringebatur Virgo ad peccatum originis formaliter sumptum contrahendum in prima animae creatione, ni fallor, secundum Aquinatem in hoc erat situm, quod peccatum originis erat in semine et in fetu inanimi ex quo effectum fuit Virginis corpus, contentum tamquam in causa instrumentali. Quapropter, nisi Deus praetergrediens consuetum generationis ordinem singulari privilegio creasset animam Virginis immaculatam et sanctam, eo ipso quod copulata fuisset fetui, qui ad originis culpam formaliter sumptam *praeseferebat ordinem,* huic culpae Virginis anima in prima sua existentia fuisset obnoxia. In fetu autem inanimi instrumentaliter peccatum originis erat contentum, non propter additionis alicuius pravae *entitatis,* aut propter gratiae sanctificantis privationem, sed vi ipsius generationis ex immediatis parentibus atque ex Adamo.

Ad haec probe intelligenda expedit in medium afferre Aquinatis doctrinam de originalis peccati *transmissione*, quam perperam plures interpretantur. « Omnes homines, ait Aquinas (I. II. 81, 1), qui nascuntur ex Adam, possunt considerari ut unus homo, in quantum conveniunt in natura quam a primo parente accipiunt; secundum quod in civilibus omnes homines, qui sunt unius communitatis, reputantur quasi unum corpus, et tota communitas quasi unus homo; sicut etiam Porphyrius dicit cap. de specie circ. med., quod *participatione speciei plures homines sunt unus homo.* Sic igitur multi homines ex Adam derivati sunt tamquam multa membra unius corporis. Actus autem unius membri corporalis, puta manus, non est voluntarius voluntate ipsius manus, sed voluntate animae, quae primo movet membrum. Unde homicidium quod manus committit, non imputaretur manui ad peccatum, si consideraretur manus secundum se, ut divisa a corpore; sed imputatur ei, in quantum est aliquid hominis quod movetur a primo principio motivo hominis. Sic igitur inordinatio, quae est in isto homine ex Adam generato, non est voluntaria voluntate ipsius, sed voluntate primi parentis qui movet motione generationis omnes qui ex eius origine derivantur, sicut voluntas animae movet omnia membra ad actum. Unde peccatum quod sic a primo parente in posteros derivatur, dicitur *originale,* sicut peccatum quod ab anima derivatur ad membra corporis, dicitur *actuale;* et sicut peccatum actuale, quod per membrum aliquod committitur, non est peccatum illius membri, nisi in quantum illud membrum est aliquid ipsius hominis, propter quod vocatur *peccatum humanum*: ita peccatum originale non est peccatum huius personae, nisi in quantum haec persona recipit naturam a primo parente; unde et vocatur *peccatum naturae,* secundum illud Ephes. 2. 3: *Eramus natura filii irae...* Etsi anima non traducatur, quia virtus seminis non potest causare animam rationalem, movet tamen ad ipsam *dispositive.* Unde per virtutem seminis traducitur humana natura a parente in prolem, et simul cum natura naturae infectio. Ex hoc enim fit iste, qui nascitur, consors culpae primi parentis, quod naturam ab eo sortitur per quamdam generativam motionem. » Et etiam (de Malo IV. 6): « Peccatum originale primo considerandum est in Adam ut in quodam principio, a quo derivatur ad omnes qui ab eo moventur. Sicut autem moventur partes unius hominis per imperium voluntatis, ita movetur filius a patre per vim generativam: unde Philosophus dicit in II. Phys., quod pater est causa filii ut movens; et in libro de Generat. animal. dicitur, quod in semine est quaedam motio ab anima patris, quae movet materiam ad formam concepti. Sic ergo huiusmodi motio, quae est per originem a primo parente, derivatur in omnes qui seminaliter ab eo procedunt; unde omnes qui seminaliter ab eo procedunt, contrahunt ab eo originale peccatum. » Ex hac Aquinatis doctrina de peccati originalis transmissione inferre possumus huiuscemodi argumentationem. Non potest abesse a naturali generatione, quae maris feminaeque congressu accidit, motio ab anima patris progrediens, cuius motionis virtute embrio organismum suscipit: atqui originale peccatum, prouti *instrumentaliter* consideratur in semine, in huiuscemodi motione continetur ab immediato parente atque Adamo protoparente derivata: quocirca originale peccatum virtualiter sumptum a semine atque ideo a fetu inanimi in ea generatione quae fit ordine naturae servato abesse nequit. Adest huiusmodi motio ab Adamo iam primitus digressa? Ergo etiam semen ac fetus inanimis, qui hanc habet motionem, praesefert ordinem ad personam humanam peccato originali *formaliter* sumpto subiectam: et propterea debitum reale contrahendi originale peccatum in generatione humana ex peccato originali in semine et in fetu inanimi instrumentaliter existente oritur. Quamobrem est ne redempta Virgo? Dubio procul. Ergo aut fuit obnoxia peccato originali formaliter sumpto, dum primo eius anima creata est et corpori copulata, aut saltem reali debito illud contrahendi fuit obnoxia. Primum dici omnino de Virgine non potest (Sect. 2), cum sit Mater Dei, in qua nihil inquinatum unquam fuisse excogitari potest. Ergo alterum dicendum est; atque idcirco originale peccatum in eius fetu inanimi instrumentaliter contentum fuisse affirmandum est.

Ut autem, hisce rite discussis *ad Aquinatis mentem*, eo revocetur oratio a quo discessit, iterum quaero: Quo iure quis asserere potest Aquinatis doctrinam, quod ad Virginis redemptionem attinet, esse oppositam doctrinae quae oraculo Romanae Sedis est definita? Affirmat Romana Sedes Virginem esse redemptam? affirmat etiam Aquinas. Affirmat Romana Sedes Virginem esse ab originali peccato, singulari privilegio ac meritorum Christi intuitu, praeservatam primo instanti *quo anima eius creata fuit et in corpus infusa?* id minime inficiatur Aquinas, dum profitetur non fuisse praeservatam in conceptione fetus *ante animationem* ab originali peccato in eodem fetu *instrumentaliter* contento, atque idcirco a debito reali contrahendi peccatum originale, formaliter sumptum, non fuisse immunem, eo quod secus Christi redemptione non indiguisset.

SECTIO VI.

Articulus II. Qu. 27, *III. p. Sum. declaratur.*

27. Plurimos sane reperi, qui ex art. cit. doctrina inferre contendunt Aquinatem Deiparae Immaculatae privilegio adversam professum esse sententiam. Verum, ni mea me fallit opinio, id ex eo accidit, quod ad significationem vocabulorum — *conceptionis* et *animationis* — non adverterint, distinctionem inter peccatum originale instrumentaliter sumptum et proprie ac formaliter acceptum non probe tenuerint, nec, prouti par erat, huius articuli scopum ad quem tota eiusdem articuli doctrina referenda est bene perpenderint. Quamobrem arbitror omnes difficultates facili negotio me esse soluturum, si Aquinatis articulo eam subiiciam declarationem qua et vocabula secundum Aquinatis mentem usurpentur, et sententiae secundum eiusdem S. Doctoris doctrinam hactenus enodatam explicentur, et singula ad articuli scopum certo ordine perspicue disponantur.

S. THOMAE TEXTUS.

Utrum B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod Beata Virgo sanctificata fuerit ante animationem, quia, ut dictum est art. praec., plus gratiae est collatum Virgini Matri Dei quam alicui sanctorum. Sed quibusdam videtur esse concessum quod sanctificarentur *ante* animationem, quia, ut dicitur Ierem. 1, 5: « Priusquam te formarem in utero novi te: » *non autem infunditur anima ante corporis formationem*. Similiter etiam de Ioanne Baptista dicit Ambrosius super Luc. cap. 1, sup. illud: « Et Spiritu Sancto replebitur: » quod nondum inerat ei spiritus vitae, et iam inerat ei spiritus gratiae. Ergo multo magis B. Virgo *ante* animationem sanctificari potuit.

2. Praeterea conveniens fuit, sicut Anselmus dicit in lib. de Conceptu virginali cap. 18, parum a princ.: « Ut illa Virgo ea puritate niteret, qua maior sub Deo nequit intelligi. » Unde et Cant. 4, 7 dicitur: « Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te. » Sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nunquam anima eius fuisset inquinata contagio originalis peccati. Ergo hoc ei praestitum fuit, ut *antequam* animaretur *caro* eius sanctificaretur.

3. Praeterea, sicut dictum est art. praec. non celebratur festum nisi de aliquo sancto. Sed quidam celebrant festum Conceptionis B. Virginis. Ergo videtur quod in ipsa sua conceptione fuerit sancta; et ita quod *ante* animationem fuerit sanctificata.

4. Praeterea, Apostolus dicit Rom. 2, 16: Si radix sancta, et rami. Radix autem filiorum sunt parentes eorum. Potuit ergo B. Virgo sanctificari etiam in suis parentibus, *ante* animationem.

Sed contra est quod ea quae fuerunt in veteri Testamento, sunt figura novi, secundum illud 1 ad Cor. 10, 12: « Omnia in figura contingebant illis. » Sed per sanctificationem tabernaculi, de quo dicitur in Psal. 45, 5: « Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus » videtur significari sanctificatio Matris Dei, quae tabernaculum Dei dicitur, secundum illud Ps. 18, 6: « In sole posuit tabernaculum suum. » De tabernaculo autem dicitur Exod. ult. 31: « Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini imple-

DECLARATIO.

Utrum B. Virgo fuerit sancta et a peccato originali munda antequam eius anima esset creata et in corpus infusa.

Videtur ita fuisse, quia 1. Deus aliquibus sanctis hoc privilegium concessit, ut essent sancti et peccato originali mundi, antequam eorum animae essent creatae et in corpus infusae. Atqui Virgini Deiparae non est denegandum ullum privilegium, quod aliis a Deo est concessum. Ergo non est Virgini Deiparae denegandum, quod fuerit sancta atque a peccato originali munda, antequam eius anima esset creata et in corpus infusa.

2. Immunitas ab originali peccato etiam *instrumentaliter* sumpto, antequam Virginis anima crearetur et in corpus infunderetur, redundat in eiusdem Virginis puritatem. Atqui quidquid in Virginis puritatem redundat, hoc est Virgini concedendum. Ergo immunitas ab originali peccato, etiam *instrumentaliter* sumpto, antequam Virginis anima crearetur et in corpus infunderetur, est eidem concedenda.

3. Non celebratur festum nisi de sancto. Atqui celebratur festum de Virginis conceptione. Ergo Virginis conceptio est sancta. Atqui conceptio est primus generationis terminus, fitque prius tempore quam anima creetur et in corpus infundatur. Ergo celebratur festum de Virgine, cuius anima nondum est creata et in corpus infusa; et propterea Virgo fuit ab originis peccato munda, antequam eius anima crearetur et in corpus infunderetur.

4. E parentibus sanctis non transmittitur peccatum originale in fetum inanimatum. Atqui Virginis parentes sanctitate praediti fuere. Ergo etiam ab eisdem potuit non transmitti peccatum originale in fetum inanimatum. Ergo potuit fetus carere originali peccato, antequam Virginis anima crearetur et in corpus infunderetur.

Sed contra, simili ratione loquendum est de Salomonis templo, ac de Virgine. Atqui Salomonis templum nequivit sanctitate ornari, *antequam* esset. Ergo Virgo Deipara nequivit sanctitate ornari, atque ideo a peccato originali immunis esse, *antequam* corpus fuisset perfectum et anima crearetur et in idem corpus infunderetur (1).

(1) Haec *tantummodo* est conclusio secundum articuli scopum inferenda. Num inde fluit etiam illatio: ergo Virginis anima fuit sanctitate praedita, et ideo originis culpa libera *post* animationem? De hac illatione infra erit agendum. Scite autem Salmeron T. XIII. Lib. II in Ep. B. Pauli ad Romanos Disp. L. ait: « Illud vere quod ex mystico sensu a libro Exodi afferunt, quod operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini implevit illud *postquam* omnia perfecta sunt, ut prius fuerit Virgo, quam nube Spiritus Sancti sanctificantis operta, parum solidum videtur. Quia... nihil prohibet prius esse quam sanctificatum esse, *sed prius natura, non tempore.* »

vit illud. » Ergo etiam B. Virgo non fuit sanctificata, nisi postquam cuncta eius perfecta sunt, scilicet et corpus et anima.

Respondeo dicendum quod sanctificatio B. Virginis non potest intelligi *ante* eius animationem duplici ratione: primo quidem, quia sanctificatio, de qua loquimur, non est nisi emundatio a peccato originali; sanctitas enim est perfecta munditia, ut Dionysius dicit in 12 cap. de divinis Nom. parum a princ. Culpa autem non potest emundari nisi per gratiam, cuius subiectum est sola creatura rationalis. Et ideo ante infusionem animae rationalis B. Virgo sanctificata non fuit. Secundo, quia cum sola creatura rationalis sit susceptiva culpae, ante infusionem animae rationalis proles concepta non est culpae obnoxia. Et sic quocumque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpae, et ita non indiguisset redemptione et salute, quae est per Christum, de quo dicitur Matth. 1, 21: « Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. » Hoc autem inconveniens est, quod Christus non sit Salvator omnium hominum, ut dicitur 1 ad Timoth. 4. Unde relinquitur quod sanctificatio B. Virginis fuerit post eius animationem.

Respondeo dicendum Virginem Deiparam non fuisse sanctam et a peccato originali mundam, antequam eius anima crearetur et in corpus infunderetur.

Et re quidem vera, sanctitas, de qua hic est sermo, est a peccato originali munditia. Porro peccatum originale potest ac debet considerari duplici ratione (n. 15): 1. *formaliter* seu in subiecto *proprio*, quod est anima rationalis; 2. *instrumentaliter*, nempe ut in causa instrumentali, quod est semen conceptum aut inanimis fetus. Quibus definitis, inquam:

a) Non potuit Virgo, antequam eius anima crearetur et in corpus infunderetur, dici formaliter sancta et detersa a peccato originali *proprie* et *formaliter* sumpto; quia sanctitatis formaliter sumptae nequit esse subiectum conceptum semen aut fetus inanimis, et quia huic nunquam inesse potuit originale peccatum *proprie* et *formaliter* sumptum.

b) Nec etiam potuit Virgo, antequam eius anima crearetur et in corpus infunderetur, dici sancta et munda a peccato originali *instrumentaliter* sumpto; idque propter duas rationes.

Prima ratio haec est. Sola gratia est expultrix peccati (n. 14), ut lux tenebrarum. Ergo ad arcendum peccatum originale a fetu inanimi, in quo *instrumentaliter* continebatur (n. 15), gratia opus fuisset. At enim dicere nequimus semen in conceptione fetus aut ipsum fetum inanimem gratia informari, « cuius subiectum est sola creatura rationalis. »

Ad primum ergo dicendum quod Dominus dicit, ante formationem in utero se Ieremiam novisse, notitia scilicet praedestinationis; sed

Secunda ratio haec est. Si, ante creationem animae, sancta et ab originis culpa munda extitisset Virgo in semine concepto aut in inanimi fetu, qui personae existentiam *praecessit*, in eodem semine aut fetu locum non habuisset peccatum originis *instrumentaliter* sumptum, atque ideo nec reale debitum (n. 25) contrahendi originale peccatum *proprie* et formaliter sumptum in primo instanti quo anima eius fuit creata et in corpus infusa. At enim, remoto debito reali, nulla ab originali peccato redemptio re quidem vera adfuisset. Ergo nequaquam est dicenda fuisse Virgo sancta et ab originali peccato munda, antequam eius anima crearetur et in corpus infunderetur.

Cum autem Virgo Deipara non fuerit sancta, ante creationem animae: dicenda est sancta fuisse in primo creationis instanti (Sect. II.). Porro cum soleat theologice distingui prioritas temporis a naturae prioritate, si de prima sit sermo, nequit affirmari Virginem fuisse sanctificatam *post* animationem, seu postquam eius anima fuerit creata et in corpus infusa. At enim, cum gratia praesupponat naturam tamquam proprium subiectum, cumque anima creetur ut corporis forma (« actus proprius fit in potentia propria. Cum ergo anima sit proprius actus corporis, anima producta est in corpore, » I. 90, 4), consequitur, naturae prioritate solummodo inspecta, posse Virginem post animationem appellari sanctam (Sect. quarta).

Ad 1. nego maiorem, concedo minorem, et idcirco consequens nego. Nemini enim concessa est gratia sanctificans, antequam eius anima

sanctificasse dicit eum non ante formationem, sed antequam exiret de ventre. Quod autem Ambrosius dicit, quod Ioanni Baptistae nondum inerat spiritus vitae, cum iam haberet spiritum gratiae, non est intelligendum secundum quod spiritus vitae dicitur anima vivificans, sed secundum quod spiritus vitae dicitur äer exterius respiratus. Vel potest dici quod nondum inerat ei spiritus vitae, idest anima, quantum ad manifestas et completas operationes ipsius.

Ad secundum dicendum quod si nunquam anima Virginis fuisset contagio originalis peccati inquinata, hoc derogaret dignitati Christi, secundum quam est universalis omnium Salvator. Et ideo sub Christo, qui salvari non indiguit, tamquam universalis salvator, maxima fuit B. Virginis puritas. Nam Christus nullo modo contraxit originale peccatum, sed in ipsa sui conceptione fuit sanctus, secundum illud Luc. 1, 35: « Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. » Sed B. Virgo contraxit quidem originale peccatum, sed ab eo fuit mundata, antequam ex utero nasceretur. Et hoc signatur Iob 3, 9, ubi de nocte originalis peccati dicitur: « Expectet lucem (id est Christum), et non videat, *quia* nihil inquinatum incurrit in illam » ut dicitur Sap. 7, 25, « nec ortum surgentis aurorae, » id est B. Virginis, quae in suo ortu a peccato originali fuit immunis.

crearetur et in corpus infunderetur.

Ad 2. distinguo maiorem. Redundat extrinsecus, concedo: intrinsecus, nego. Et re quidem vera, ex peccato originali *instrumentaliter* contento in fetu inanimi nulla veri nominis labes in Virginis animam redundavit, si dicamus (prouti sumus professi in Sect. II.) eamdem fuisse sanctam et mundam creatam et in corpus infusam. Distinguo etiam minorem. Quidquid in Virginis puritatem intrinsecus redundat, concedo minorem: quidquid in eiusdem puritatem extrinsecus redundat, nego minorem. Etenim si nullo modo fuisset Virgo peccato originali subiecta, scilicet nec prouti consideratur propria personalitate gaudens, nec prouti considerari potest in parentibus aut in fetu inanimato (n. 15), non indiguisset redemptione, quod derogat dignitati Christi. Et ideo sub Christo qui salvari non indiguit *maxima* fuit Beatae Virginis puritas. Quam ob rem Christus nullo modo fuit subiectus originali peccato, nec *proprie* et *formaliter*, nec *instrumentaliter* sumpto, Virgo autem fuit obnoxia peccato originali *instrumentaliter* sumpto in parentibus et in fetu anima rationali nondum informato, non autem fuit peccato originali

Ad tertium dicendum quod licet Romana Ecclesia conceptionem B. Virginis non celebret, tolerat tamen consuetudinem aliquarum Ecclesiarum (1) illud festum celebrantium. Unde talis celebritas non est totaliter reprobanda. Nec tamen per hoc quod festum conceptionis celebratur, datur intelligi quod Virgo in sua conceptione fuerit sancta; sed quia quo tempore sanctificata fuerit ignoratur, celebratur festum sanctificationis eius potius quam conceptionis in die conceptionis ipsius.

(1) Apposite Chrystophorus de Vega S. I. « Celebritatem illam de *prima* conceptione inanimata B. Virginis, quae ab Ecclesia tolerabatur tempore D. Thomae, solum ab ipso reprehensam et a D. Bernardo non tamen celebritatem de sanctificatione formali facta in primo instanti conceptionis *secundae*. » (Theol. Mor. Tom. I. Palaestra III. n. 250).

proprie et *formaliter* sumpto obnoxia prouti consideratur propria personalitate gaudens (Sect. II.); *et eius caro fuit sancta accessu animae rationalis*, quae fuit in sanctitate creata et in corpus infusa. Nam « in partibus hominis (III. Dist. III. 1. 1, q. 2) est talis ordo, quod anima est Deo propinquior quam corpus. Sed virtus alicuius agentis prius pervenit ad ea quae sunt sibi propinquiora et per ea ad magis distantia. Ergo gratia a Deo venit ad corpus per animam. Ergo *antequam* animaretur, sanctificari non potuit, » quamvis potuerit atque adeo sanctificata fuerit in primo animationis instanti.

Ad 3. Concedo maiorem. Dist. min. Celebratur ab Ecclesia Romana, nego minorem; ab aliis concedo: nihilominus « Romana Ecclesia tolerat consuetudinem aliquarum ecclesiarum illud festum celebrantium. » Distinguo consequens. Est sancta conceptio personae, quae est ultimus terminus *ad quem* in humana generatione, concedo; est sancta conceptio fetus inanimati, qui est primus terminus *a quo* in eadem generatione, nego: fetus enim inanimatus sanctificante gratia ornari minime potest. Nego autem alterum consequens: celebratur enim festum conceptionis personae seu animationis, in qua anima Virginis *fuit sancta creata et in corpus infusa* (1). Celebratur autem personae conceptio eo die quo facta est fetus inanimati conceptio; quia diem quo anima creatur et in corpus infunditur *certa scientia* scire haud possumus. Quod si dicitur celebrari dies festus

(1) Cf. Alexand. VII. Pium P. IX. loc. cit. Sect. I. Benedict. XIV. de Festis c. 15.

sanctificationis, huic voci ea significatio est concedenda, quae componitur cum *maxima* puritate B. Virginis et immunitate a peccato originali proprie formaliterque sumpto (Sect. II.). Ideo ea vox non designat *purgationem ab impuritate culpae praeexistentis;* sed cum de Virgine loquimur, adhibetur eo sensu quo adhibetur dum de angelis est sermo. Eatenus tantum dici potest Virgo *sanctificata*, quatenus non fuit *essentialiter* sancta; sed gratia accessit naturae, ut proprio subiecto, primo instanti quo eius anima existere coepit (Sect. IV.).

Ad quartum dicendum quod duplex est sanctificatio: una quidem totius naturae, in quantum scilicet tota natura humana ab omni corruptione culpae et poenae liberatur; et haec erit in resurrectione. Alia vero est sanctificatio personalis, quae non transit in prolem carnaliter genitam, quia talis sanctificatio non respicit carnem, sed mentem. Et ideo, etsi parentes Beatae Virginis fuerint mundati a peccato originali, nihilominus B. Virgo peccatum originale contraxit, cum fuerit concepta secundum carnis concupiscentiam (1) ex commixtione maris et feminae. Dicit enim Augustinus in lib. 1. de Nuptiis et Concupiscentia cap. 12, circ. princ. « Omnem quae de concubitu nascitur, carnem esse peccati. »

Ad 4. Distinguo maiorem. Si generatio accidat praeter ordinem naturae, transeat maior (1): si ita fiat secundum ordinem naturae ex mari et femina, ut adsit motio ab anima patris derivata, prouti in praesenti quaestione factum fuisse, est dicendum, nego maiorem. Distinguo minorem. Fuere sancti sanctificatione personali, respiciente per se non carnem sed mentem, concedo: fuere sancti sanctificatione totius naturae, respiciente per se simul carnem et mentem, nego. Nego autem consequens utrumque.

Hactenus Aquinatis personam gerere studui, atque eius doctrinae eam apponere declarationem, quae sancti Doctoris principiis tum philosophicis tum theologicis cohaeret. Quam si sequaris, nullo negotio eorum difficultates enodabis qui existimant, Aquinatem hoc articulo doctrinam de Virgine Deipara talem protulisse, quae directe catholicae doctrinae nostris temporibus pontificio oraculo definitae opponatur.

SECTIO VII.

Difficultati ex Commentario in Sent. L. III. Dist. III. petitae occurritur.

28. Una superest eaque gravissima difficultas ex Commentario in III. Sententiarum librum petita (1). Et ne cui videar difficultatis nodum dissimulare, integrum Aquinatis testimonium oculis lectoris subiicio: « Ad secundam quaestionem dicendum, quod sanctificatio Beatae Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animae, quia gratiae capax nondum erat: sed nec etiam in ipso instanti infusionis, ut scilicet per gratiam tunc sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret. Christus enim hoc singulariter in humano genere habet, ut redemptione non egeat, quia caput nostrum est, sed omnibus convenit redimi per ipsum. Hoc autem esse non posset, si alia anima inveniretur quae nunquam originali macula fuisset infecta; et ideo nec Beatae Virgini nec alicui praeter Christum hoc concessum est. »

Equidem sentio difficultatis vim, eaque premor, sed non opprimor. Neminem latet verborum sententiarumque interpretationem a mente scribentis, a principiis quibus disserendo nititur, a scopo tractationis, a contextu esse potissimum

(1) Motio, quae ab *unius* patris anima progreditur, non est permiscenda cum *actuali* concupiscentia utriusque parentis, quae libido ab Aquinate nuncupatur, et ad transmissionem originalis peccati non est *absolute* necessaria. « Libido nominat inordinatam concupiscentiam actualem. . . Libido actualis non est causa quod transmittatur originale peccatum, sed signum causae. Unde si miraculose fieret ut actualis libido totaliter removeretur, coitu manente, tamen nihilominus proles traheret peccatum originale. Unde Augustinus cum dixit, quod libido transmittit peccatum, posuit signum pro signato » (De Malo q. 4, art. 6, ad 16).

(1) En Aquinatis sententia hac de re (I. II. 81, 4, et 5): « Peccatum originale a primo parente traducitur in posteros, in quantum moventur ab ipso per generationem, sicut membra moventur ab anima ad peccatum actuale. Non autem est motio ad generationem nisi per virtutem activam in generatione. Unde illi soli peccatum originale contrahunt qui ab Adam descendunt per virtutem activam in generatione originaliter ab Adam derivatam, quod est secundum *seminalem rationem* ab eo descendere; nam ratio seminalis nihil aliud est quam vis activa in generatione. Si autem aliquis formaretur virtute divina ex carne humana, manifestum est quod vis activa non derivaretur ab Adam. Unde non contraheret peccatum originale; sicut nec actus manus pertineret ad peccatum humanum, si manus non moveretur a voluntate hominis, sed ab aliquo extrinseco movente... Manifestum est autem secundum doctrinam philosophorum, quod principium activum in generatione est a patre, materiam autem mater ministrat. Unde peccatum originale non contrahitur a matre, sed a patre. Et secundum hoc, si, Adam non peccante, Eva peccasset, filii originale peccatum non contraherent; e converso autem esset, si Adam peccasset et Eva non. Secundum hanc doctrinam ait (Contra Gen. IV. 52): « Licet Christus a primo parente secundum carnem descenderit, non tamen inquinationem originalis peccati (sc. nec instrumentaliter accepti) incurrit: quia materiam humani corporis solum a primo parente suscepit; virtus autem formativae corporis eius non fuit a primo parente derivata, sed fuit virtus Spiritus Sancti: unde naturam humanam non ab Adam accepit sicut ab agente, licet eam de Adam susceperit sicut de materiali principio. »

(1) Quaest. I. Art. 1, qu. 2, sol.

desumendam, neque sine certissima evidentissimaque ratione alicui eximio omnique exceptione maiori Doctori, cuius doctrinam sapientiamque Romani Pontifices non solum summis laudibus extulerunt sed omnibus Universitatibus sequendam proposuere, ea esse adscribendá quae secum ipsum pugnantem, principiorum quae pro ratis atque inconcussis saepe saepius habuit oblitum, nutantem et logicarum legum inscium declarent. Quis mihi, quaeso, id recuset? nemo.

29. Iam vero his verbis in quibus difficultatis acies consistit « Sanctificatio Beatae Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animae, quia gratiae capax nondum erat: sed nec etiam in ipso instanti infusionis ut scilicet per gratiam tunc sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret » duplex interpretatio subiici potest.

Prima est: sanctificatio Beatae Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animae, quia Virgo prouti existebat in semine concepto aut fetu inanimi, gratiae capax nondum erat; sed nec etiam ita in ipso infusionis instanti, ut persona Virginis esset omnino immunis a culpa originis formaliter accepta.

Altera interpretatio haec est: sanctificatio Beatae Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animae, quia Virgo prouti existebat in semine concepto aut fetu inanimi gratiae capax nondum erat, sed nec etiam *ita* in ipso infusionis instanti, *ut* per gratiam tunc sibi infusam aut intuitu huius gratiae eadem Virgo *ante animationem* in semine concepto et in fetu inanimi non fuisset obnoxia culpae originis *instrumentaliter* accepta. En tibi allati testimonii interpretatio duplex.

30. Porro si hanc sententiam « nec etiam sanctificatio potuit esse decenter in ipso instanti infusionis, ut scilicet per gratiam tunc sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret » a contextu divulsam, a quaestionis scopo et a principiis quibus Aquinatis doctrina nititur independentem assumimus, do manus victas; et quamquam primam interpretationem certissimam haud nuncupem, probabiliorem secunda esse fateor, atque huic procul dubio anteferendam. Verum enim vero non est haec aequi iudicii ferendi ratio.

31. Is enim est Aquinas qui *hoc eodem* commentario (I. Dist. 44, 3, 3) conceptis verbis affirmat: « Talis fuit puritas Beatae Virginis, quae a peccato originali et actuali immunis fuit. » Ergo si primam amplectimur interpretationem, secum ipsum pugnantem non tacitis conclusionibus, sed prolatis perspicuisque enunciationibus inducimus. Sed officio tenemur ut ab huiusmodi sententiarum pugna Aquinatem vindicemus, si qua suppetat ratio.

Quae tibi in promptu est, si alteram testimonii interpretationem adhibeas, secundum quam Sanctus Doctor non inficiatur Virginis *personam* a peccato originali immunem fuisse, sed inficiatur propter hanc *personae* immunitatem, Virginem (prouti in semine concepto instrumentaliter contenta consideratur) a peccato originali *instrumentaliter* sumpto extitisse immunem; semper enim Aquinas huic doctrinae firmiter adhaesit, qua Virgo *ante animationem* originis peccato obnoxia esse dicitur.

32. Si quid ambigui praeferant verba, quibus aliqua thesis probatur aut quaestio dirimitur, bonus sane interpres est quaestionis scopus et thesis indoles. Porro quae est, quaeso, quaestio Aquinati dirimenda, quae thesis est probanda? Ancipites hac in re minime esse possumus. Quaestio dirimenda haec est: *Utrum Beata Virgo fuerit sanctificata ante animationem.* Thesis autem est: *Beatam Virginem non fuisse sanctificatam ante animationem.* Quam dirimendam quaestionem ac thesim probandam sibi etiam proponit III. Parte Summae theol. quaest. 27, art. 2. Quod si prima interpretatione textus partem, de qua viget controversia, explices, huiuscemodi pars a contextu divulsa apparet, nec in eum finem a Sancto Doctore adhibita, ut quaestionem sibi propositam dirimat probetque thesim.

Fac ut eamdem partem alteri interpretationi subiicias, et statim apparet eius nexus cum quaestione ac thesi. Ostensurus enim Aquinas Virginem non fuisse sanctificatam *ante* animationem, hanc reddit rationem: quia fetus inanimis gratiae sanctificantis capax minime est. Verum aliquis ei ita occurrere potuisset. Profecto opus est gratia sanctificante ad expellendum aut ad impediendum quominus locum habeat peccatum originale *formaliter* sumptum, quemadmodum (l. cit. Sect. IV.) ad pellendas tenebras aut impediendum quominus alicubi sint, necessaria est lux. Sed est ne etiam necessaria eadem gratia alicui subiecto inhaerens, ut ab *hoc eodem* pellatur vel impediatur quominus sit peccatum originale *instrumentaliter* sumptum? Nonne eo ipso quod persona in primo animationis instanti dicitur exempta ab originali peccato formaliter sumpto ope sanctificantis gratiae, huius sanctificationis intuitu est dicenda etiam in fetu inanimi praeservata ab originali peccato *instrumentaliter* sumpto? Huic instantiae, quam non potuit non praesentire Angelicus Doctor, satisfacit inquiens, non potuisse Virginem in primo instanti quo eius anima creata fuit et in corpus infusa *ita* sanctificari, *ut* propter huiusmodi sanctificationem conservata fuerit immunis a peccato originali *instrumentaliter* sumpto ante animationem. Non itaque cordi est Aquinati in praesentis quaestionis solutione ac thesis demonstratione definire utrum Beatae Virginis persona fuerit immunis nec ne a peccato originali formaliter sumpto, sed cordi omnino est ostendere, non potuisse *ita* immunem esse Virginis *personam* in primo instanti quo extitit a peccato originali, ut inferretur immunitas *ante* animationem, de qua immunitate ante animationem excludenda hic solummodo agebatur. Haec perbelle invicem cohaerent; quapropter, prima interpretatione posthabita, alteram amplectimur.

33. Sed, quod caput est, contextus ipse primam interpretationem falsam esse ostendit, alteram veram. Reapse in quem finem haec profert Aquinas « Christus *enim* hoc singulariter in humano genere habet, ut redemptione non egeat, quia caput nostrum est...? » Procul dubio ut id quod antecedentibus verbis enunciatione protulerat, demonstratione firmaret. Sed secundum primam interpretationem quid antecedentibus verbis protulit? Virginis personam non fuisse immunem a peccato originali formaliter sumpto. Porro hanc propositionem demonstratio illis verbis « Christus enim etc... » allata nec *per se*, nec *secundum Aquinatis prin-*

cipia vel minimum firmat. *Per se,* inquam. Virgo enim (ut fert apostolica definitio) redempta est, simulque eius persona est ab originali peccato omnino immunis. Dico etiam *secundum Aquinatis principia.* Ipse enim nos edocet (Sect. V.) aliquem redimi posse *vere* vel a malo contracto vel a debito idem malum contrahendi: debitum etiam reale contrahendi originale peccatum, secundum sanctum Doctorem, habetur eo ipso quod semen conceptum peccato originali *instrumentaliter* sumpto subiicitur. Ergo, secundum eiusdem principia, pessima est conclusio huius enthymematis. Virgo redempta est: ergo eius persona in primo instanti quo anima rationalis fuit creata et corpori infusa, fuit originis culpae obnoxia. Quamobrem reiiciamus ut praeposteram, verborum quae demonstrationem « *Christus enim...* » antecedunt, primam interpretationem, qua posita, Aquinas logicarum legum prorsus inscius esse convincitur.

Verum si alteram interpretationem adhibemus, egregie singula connectuntur, atque optima est conclusio (secundum Aquinatis doctrinam) huius enthymematis: Virgo redempta est: ergo vi sanctificationis, qua in primo instanti quo anima fuit creata et in corpus infusa Virginis persona perhibetur fuisse praedita (Sect. II.), nequivit conservari immunis ab originali peccato instrumentaliter sumpto ante animationem. Si enim poterat immunis conservari B. V. ab originali peccato instrumentaliter sumpto ante animationem, reali debito contrahendi originale peccatum, formaliter sumptum, secundum Aquinatis sententiam non subiacuisset Virgo, et propterea redemptione minime eguisset (Sect. V.).

34. Age vero rimemur etiam paulisper verborum significationem quibus utitur Aquinas in praesenti quaestiuncula, cum id matri denegat quod filii proprium esse asseverat. Et ne longius quam par est excurrat oratio, nonnulla tantum subiiciam. Christi *proprium* esse affirmat Aquinas *nunquam* originis culpae fuisse subiectum, atque idcirco nec formaliter nec instrumentaliter sumptae, nec eidem nec *proprie* debito eam contrahendi. Quam ob rem inficiatur posse reperiri aliquam aliam personam, quae nunquam fuerit eidem culpae obnoxia, ideoque omnem aliquando subiectam fuisse. Ex hoc vocabulo — *nunquam* — inferre ne iure meritoque poteris Aquinatem subiecisse Virginem originali peccato in primo instanti quo anima rationalis creatur et in corpus infunditur? Haudquaquam. Satis enim est, secundum Angelicum Doctorem, ut *aliquando,* nempe in semine concepto *ante animationem* fuerit instrumentaliter subiecta.

Quid, quod parallelismi lex id esse prorsus ex mente Doctoris Angelici persuadet? Et re quidem vera in quaestione XXVII. art. 2, III. Summae, in quo articulo eamdem quaestionem omnino discutit, iisdem pene verbis, iisdem prorsus argumentis utitur. Verum hoc in loco ex oeconomia redemptionis infert non potuisse *nunquam* Virginem originali peccato obnoxiam fuisse, atque ideo *ante* animationem eidem subiacuisse, non quidem formaliter sumpto (Sect. II.), sed instrumentaliter. « *Quocumque modo ante animationem* Beata Virgo sanctificata fuisset, *nunquam* incurrisset maculam originalis culpae, et ita non indiguisset redemptione et salute, quae est per Christum. » Ex quibus verbis, tamquam perspicuis sane praemissis, inferre possumus: ergo *si aliquo modo ante animationem* Beata Virgo incurrit originis culpam (instrumentalem scilicet in fetu inanimi), indiguit redemptione et salute quae est per Christum. Quapropter in hoc etiam commentarii loco ad tempus *ante animationem* est referendum vocabulum *nunquam,* quod nullo prorsus iure et contra Aquinatis mentem referretur ad primum animationis instans.

Etiam: nonne perspicua haec verba sunt? « Est erroneum dicere quod aliquis sine peccato originali conciperetur; quia ille qui sine peccato originali conciperetur, non indigeret redemptione quae facta est per Christum; et sic Christus non esset omnium hominum redemptor (IV. 43, 1, 4). » Et: « Similiter, quia si cum peccato originali concepta non fuisset, non indigeret per Christum redimi; et sic non esset Christus universalis hominum Redemptor: quod derogat dignitati Christi (Opusc. Comp. Theol. c. 224). » Id ergo quod secundum Aquinatis doctrinam requiritur et sufficit ad oeconomiam redemptionis est *conceptio* originali peccato subiecta: conceptio autem *nunquam* ab Aquinate animationis loco, quemadmodum fit nostris temporibus, usurpatur. Quam ob rem etiam praesens testimonium ita nos interpretari debemus, ut dicamus ex redemptionis oeconomia (quae in eodem veluti ratio asseritur) non negari sanctificationem in primo animationis instanti, sed eam sanctificationem ex qua sequatur immunitas a peccato originali in fetu ante animae rationalis creationem et in corpus infusionem.

35. Silentio praeterire haud possum Aquinatis studium, quo dum thesim probat (Commentario Sententiarum III. Dist. III. 1, 1, 2, et Sum. Th. III. XXVII. 2): « Virginem ante animationem subiacuisse originali peccato, » movetur ad persuadendum omnibus *maximam* esse infra Christum Virgini puritatem tribuendam, ideoque (quod fluit ex positae quaestionis statu) excepta subiectione originali peccato instrumentaliter sumpto *ante* animationem, omnimodam immunitatem a culpa eidem Virgini esse concedendam. Loco citato Summae ait: « *Si nunquam* (scilicet nec ante animationem, ut exigit quaestio proposita) anima Virginis fuisset contagio originalis peccati inquinata, hoc derogaret dignitati Christi, secundum quam est universalis omnium Salvator. Et ideo sub Christo *maxima* fuit Beatae Virginis puritas. » Huius Commentarii textu ad 3 « haec puritas soli Homini Deo debebatur, ut ipse quasi unicus Redemptor humani generis *nulla* peccati servitute teneretur (id aequivalet vocabulo *nunquam* paulo ante adhibito), cui competebat, omnes a peccato redimere; unde non hanc puritatem, sed sub hac *maximam* Virgo Mater eius habere *debuit.* » Atqui omnino falsa redderetur Aquinatis sententia, si vera prima textus, de quo viget controversia, interpretatio esset: *maxima* enim Virginis puritas dici nequit, si praeter quam quod originali peccato in concepto semine dicatur obnoxia et ideo redemptionis indiga, dicatur etiam originali peccato in primo instanti, quo eius anima fuit creata et in corpus infusa, subiecta (1). Ergo ex verborum et imme-

(1) Cardinalis Caietanus re quidem vera fatetur, hac una

diato et mediato contextu satis apparet primam interpretationem esse reiiciendam, alteram amplectendam.

36. At inquies: Allato textu Commentarii Aquinas vult *animam* esse culpae subiectam; porro anima non existit ante animationem: ergo loquitur de primo animationis instanti. Quamquam ex hactenus prolatis riteque discussis rationibus hoc ultimum plane videatur vanum adversantium effugium: nihilominus, si quae latitat, difficultatis speciem dissolvam. Ea igitur mens est Aquinati, ut affirmet omnem animam (praeter Christi animam) *aliquando* esse obnoxiam peccato originali, vel quatenus anima consideratur existens in proprio corpore, vel quatenus consideratur in Adamo, immediatis parentibus et concepto semine, ex quo individua natura oritur. Quamquam enim animae rationales a Deo creentur, vel, ut inquit schola, ex nihilo sui et subiecti efficiantur; nihilominus in Scripturis sanctis dicuntur a parentibus generari, atque ideo etiam in parentibus et concepto semine esse praeexistentes. Non quidem quia in parentibus aut concepto semine praeexistant *formaliter*, aut ita *instrumentaliter* quemadmodum corpus praeexistere in semine est dicendum, sed quia ex constabilito divinae Providentiae ordine generatio humana terminatur (ut verbo scholae hac in re utar) ad animam a Deo creandam veluti ad propriam et *naturalem* generati formam. Quae est etiam explicita scholae sententia (I. II. 83, 1, ad 3). « *Anima* huius hominis non fuit secundum seminalem rationem in Adam peccante sicuti in principio effectivo, sed sicuti in principio dispositivo (ergo aliquo modo *fuit* in eodem); eo quod semen corporale, quod ex Adam traducitur, sua virtute non efficit animam rationalem, sed ad eam disponit. » Quam ob rem hanc comparationem instituit Aquinas: ita peccatum originale continetur in concepto semine, ut in eodem continetur humana natura, quae est huiusmodi ob animam rationalem a Deo creatam (loc. cit. Sect. III.). Ergo cum saepe saepius Aquinas affirmet peccatum originale contineri in parentibus aut concepto semine, minime est improbanda nostra haec interpretatio (quae doctrinam pluribus rationibus comprobatam sequitur), qua dicimus Aquinatem docere animam Virginis in parentibus et concepto semine subiectam fuisse originali peccato *instrumentaliter* sumpto, non autem in *propria* existentia eidem *formaliter* sumpto subiacuisse.

Quid, si quis interpretationi allatae praeiudicium novitatis opponat? Fateor, postquam multis rationibus interpretationem, quam excogitaveram, firmaverim, me mihi eamdem difficultatem obiecisse. Sed Aquinatis explanatore a Porrecta consulto, odiosae novitatis species evanuit. Eamdem enim interpretationem eidem testimonio cl. Aquinatis explanator subiicit. In primis veluti ratum habet fidei catholicae non posse repugnare sententiam dicentium potuisse Virginem a peccato originali formaliter accepto esse immunem. Verum sibi obiicit Aquinatis testimonium allatum. « Adhuc tamen omnibus praemissis, ut par est, concessis, remanet *dubium* in verbis D. Thom. 3, Sent. Dist. 3, art. 1, quaest. 2. — Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter in ipso instanti infusionis animae, ut scilicet per gratiam tunc sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret; omnibus enim convenit redimi per Christum. Hoc autem esse non posset, si alia anima inveniretur quae nunquam originali macula fuisset infecta. — Respondetur quod tale dubium procedit ex eo quod verba illa male intelliguntur. Si enim iuxta verum sensum Sancti Doctoris intelligerentur, sine ulla dubitatione *ab omnibus* pro veris, cum sua ipsius ibi annexa probatione, tuto reciperentur. Duobus namque modis cum sententia sua praedicta intelligi possit, modo tantum catholico intelligit atque intelligi vult eam D. Thomas. Pro qua re sciendum, quod si sanctificatio illa intelligatur fieri in illo instanti per gratiam infusam animae, creando scilicet animam illam in gratia, ita quod simul purgetur caro illa ab infectione contagiosa qua secundum cursum ordinarium contaminare solet animam sibi advenientem; tunc impossibilis est ista sanctificationis positio, stante fide hac, scilicet quod Christus sit omnium hominum salvator a peccato. Nam si caro illa sive embrio a praedicta contagione simul fuerit emundata, nonne tunc vides aperte, quod anima sibi infundenda non erit in periculo cadendi sive contrahendi peccatum originale ex unione ad carnem illam? Quod si non fuerit in periculo illo, numquid non tenuiter consideranti patet, quod illa anima non indiget adiutore aliquo dante sibi manum ne cadat? Quod si hoc, ergo manifeste constat, et quod a periculo cadendi (quod nullum est) non indiget anima illa salvari per Christum, et consequenter quod Christus non est universalis redemptor, quod est haeresis. Omnia clara sunt, et sic intellexit Sanctus Ecclesiae Catholicae Doctor sententiam suam praemissam, in cuius evidens signum ipse ad probationem sui dicti adduxit hoc, scilicet quod tunc B. Virgo non indiguisset redimi a peccato per Christum, cum tamen pro comperto haberet, quod ad verificandam talem indigentiam suffecisset, ipsius animam fuisse in proximo periculo cadendi in originale. Sin autem sanctificatio illa intelligatur fieri in illo instanti infusionis animae per gratiam ei collatam, creando scilicet animam ipsam in gratia, ita ut caro illa embrionis remaneat corporali sua corruptione infecta, tum possibilis est decenter, idest, salva fide, haec sanctificationis positio. Tunc enim adhuc verum est, quod anima illa B. Virginis erat in periculo cadendi, quantum est ex potentia sua naturali et carnis, quam mox informatura erat, nisi aliunde, idest per gratiam ex merito Christi sibi datam, ab illo casu imminente liberaretur (In III. P. quaest. 27, art. 2). » Sed de argumentis, quibus nostra interpretatio fulcitur, hactenus.

37. Ut autem ob oculos pateat germana Aquinatis sententia, expedit ea quae habentur L. III.

admissa doctrina, sententiam Aquinatis dicentis « sub Christo maxima fuit B. Virginis puritas » esse veram. Ita ille (in III. 27, 2). « Si tenetur Beatam Virginem *non ex vi conceptionis*, sed ex gratia singularissima in ipso instanti infusionis animae, infusam illi animam praeservatam ab originali peccato, quod *tunc* incurrisset nisi illa gratia affuisset, specialis modus redimendi ac salvandi a peccato originali Christo attribuitur respectu suae Matris. Sic enim ipsa Beata Virgo indiguit redimi et salvari a peccato per Christum, quoniam ipsa tunc incurrisset peccatum, nisi manus gratiae praeveniens non tempore sed natura affuisset. Et *ita puritas eius fuit maxima sub Christo*, qui nullo modo indiguit redimi, *qui ex vi suae conceptionis* fuit sanctus. »

Dist. III. qu. 1, art. 1, quaestiuncula 2ª exhibere, adiecta perbrevi declaratione.

Ad secundam quaestionem dicendum, quod sanctificatio Beatae Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animae, quia gratiae capax nondum erat: sed néc etiam in ipso instanti infusionis, *ut scilicet* per gratiam tunc sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret. Christus enim hoc singulariter in humano genere habet, ut redemptione non egeat, quia caput nostrum est, sed omnibus convenit redimi per ipsum: hoc autem esse non posset, si alia anima inveniretur quae *nunquam* originali macula fuisset infecta; et ideo nec Beatae Virgini nec alicui praeter Christum hoc concessum est...

Haec puritas soli Homini Deo debebatur, ut ipse quasi unicus Redemptor humani generis nulla peccati servitute teneretur, cui competebat omnes a peccato redimere: unde non hanc puritatem, sed sub hac *maximam* Virgo Mater eius habere debuit.

Ad secundam quaestionem qua quaerebatur, num B. Virgo potuerit sanctificari ante animationem, dicendum: sanctificationem B. V. non potuisse decenter esse ante infusionem animae, quia gratiae capax nondum erat: sed nec etiam *ita* in ipso instanti infusionis, *ut* per gratiam hoc instanti sibi infusam aut huius gratiae intuitu in prima inanimati fetus conceptione conservaretur, ne culpam originalem *instrumentaliter* sumptam incurreret. Unus enim Christus redemptione non eget. Si autem alia anima inveniretur quae, prouti in se consideratur, non esset originali peccato formaliter sumpto obnoxia, nec esset eidem *instrumentaliter* sumpto subiecta, prouti consideratur in concepto semine et inanimato fetu existens (n. 15), huiusmodi anima, debito reali peccati contrahendi minime obligata, redemptione non egeret (Sect. V.). Id igitur nemini praeter Christum concessum est. Infra autem hanc puritatem, maxima est Virgini Matri puritas tribuenda, qua scilicet eius persona a peccato (n. 7, 8, 9) dicitur omnino immunis, et eius anima ab initio suae existentiae a macula peccati originalis formaliter accepti omnino praeservata.

Hac ratione reor Aquinatis sententias invicem illustrari, atque illum locum, qui summa perspicuitate gaudet (I. Dist. 44, 3), de quo nulla prudens dubitatio oriri potest, facem praebere interpretationi eorum de quibus disceptatio habetur. Haec enim est rectae interpretationis regula, quam hisce verbis tradidit Salmeron (Com. Prolog. IX. can. 32): « Locum per alios locos, qui eadem nomina vel verba continent, vel eumdem sensum tradere videntur, interpretemur. Siquidem is locus, qui apertius eamdem rem tractat, serviet ei qui obscurior est, et quasi illius erit commentarius. Ad hoc praestandum hortatur Augustinus (II. De doct. christ. c. 9), in hunc modum: — Ad obscuriores locutiones illustrandas de manifestioribus sumantur exempla, et quaedam certarum sententiarum testimonia dubitationem de incertis auferant. — Et Origenes (Hom. 24 in Num.): — Facilius in Scripturis quod quaeritur agnoscitur, si ex pluribus locis quae de eadem re rescripta sunt proferantur. »

38. Missa facio cetera quae ad difficultatis propositae solutionem conferre posse videntur. Quae protuli abunde sufficiunt. Itaque qui contendere mavult allato Commentarii in Sent. lib. III. textu Aquinatem professum fuisse doctrinam Virginis Dei Matris privilegio inimicam, interpretationem eiusdem textus a nobis prolatam ac defensam ostendere absurdam debet, aut saltem omni probabilitate destitutam, atque ea argumenta dissolvere quibus in disserendo nos usi sumus. Ius enim hoc nobis est. Nemini enim fas est erroneae doctrinae incusare Aquinatem Ecclesiae Romanae Doctorem praeclarissimum, nisi prius omni probandi vi destituta esse ostendat quae ab iis proferuntur qui eius causam defendendam suscipiunt.

39. Et haec hucusque dicta satis esse videntur ad doctrinam de Immaculata Virgine Deipara quam Angelicus Doctor est professus vindicandam. Praepositis enim illis locutionibus ex quibus luculenter patet Aquinatem stetisse pro Immaculatae Virginis privilegio, ostendimus eos Angelici Doctoris textus, qui solent afferri ut oppositae sententiae fuisse convincatur, ad hoc probandum prorsus esse ineptos. Hoc unum ex Angelici Doctoris doctrina accurate perpensa inferri posse videtur, ipsum subiecisse Virginem Deiparam ante animationem, in fetus inanimati conceptione, peccato originali *instrumentaliter* sumpto, ne ab eadem Virgine removeret reale debitum contrahendi originale peccatum formaliter sumptum, in eius animae rationalis creatione et in corpus infusione, atque ideo redemptionis minime indigam affirmaret. Quam ob rem mihi satis videtur ostensum quod erat propositum, nempe: demonstrari nullatenus posse Sanctum Doctorem ab ea declinasse doctrina quae de Immaculata Virginis conceptione a Beatissimo Patre Pio P. IX nostris temporibus definita est. Utrum id merito, sapientis lectoris erit iudicium: mihi vero interim dulcis occurrit cogitatio, me Deiparae Sanctissimae tenui hoc labore rem non ingratam fecisse, meique in Angelicum Doctorem, cuius sapientia maxime delector, obsequii signum exhibuisse.

SECTIO VIII.

Difficultates, quas recentissime contra explicationem testimoniorum Aquinatis hactenus a nobis propositorum viri eruditi oggesserunt, diluuntur, atque eadem interpretatio confirmatur.

40. a) In primis obiicitur demonstrationem exhibitam non ea praeditam esse virtute, ut evidenter pateat Angelicum Doctorem stetisse pro sententia catholica de Immaculatae Virginis privilegio; quaedam enim testimonia allata certe non respuunt sensum contrarium ei, qui Aquinatis esse affirmatur.

Respondeo hanc difficultatem laborare falsa quadam suppositione. Non enim lucubrationis sco-

pus fuit demonstrationem evidentem exhibere, qua omnibus pateat Aquinatem stetisse pro catholica sententia, sed potius non posse demonstrari eumdem tradidisse doctrinam catholicae sententiae contrariam. Et re quidem vera, ab initio generalem quaestionem hisce terminis proposui: *Utrum ex doctrina Sancti Thomae Aquinatis inferri aliquid possit definitioni de Immaculato Deiparae conceptu minus consentaneum.* Et in prima Sectione n. 6, ubi scopum totius tractationis perspicuis limitibus definivi, dixi: *Quibus praeiactis, non minus brevi quam perspicua enunciatione huius tractationis scopus determinandus est. — Ea igitur mihi mens est ut ostendam: demonstrari nulla ratione posse Aquinatem fuisse professum, quod attinet ad Deiparae Virginis originem, sententiam diversam ab ea quam Sedes Apostolica nostris temporibus tamquam catholicum dogma definivit.* Nemo est qui, si attente rem perpenderit, non videat multum differre demonstrationem, qua conclusio affirmans probatur, ab ea qua negans conclusio infertur. Putas ne eamdem esse demonstrationem qua ostendis non posse demonstrari animam humanam esse mortalem, cum ea qua demonstras ipsam esse immortalem? Sic, ut ostendam vera demonstratione Sanctum Doctorem stetisse pro Immaculatae Virginis privilegio, oportet rem ita firmare, ut adversarius omnino non possit in diversam sententiam probabili interpretatione Aquinatis testimonia pertrahere. Ut autem probem non posse demonstrari diversam sententiam fuisse professum, satis est testimoniis, quae ut Immaculatae Virginis privilegio contraria ab adversariis afferuntur, apponere interpretationem huic privilegio consonam, et demonstrare huiusmodi interpretationem talibus niti argumentis, quae ipsam probatione dignam reddant. Quamquam autem non ignoro plurimos ex huius tractationis accurata lectione hausisse certitudinem de sincera Aquinatis doctrina; tamen, quod mea maxime refert, certe scio neminem vera probatione ostensurum interpretationem testimoniorum a me allatam, et multis rationibus communitam non esse admittendam, eo quod contraria interpretatio tamquam germana demonstretur.

41. b) Opponunt etiam nobis R. R. Episcopum Burgensem cl. Malou dicentem: « Sanctus Doctor saltem tribus locis hoc privilegium explicitis terminis est inficiatus. » Tria autem loca, ad quae potissimum cl. Auctor respicit, sunt Sum. III. 27, 2. III. Dist. 3, 1, 1, 2. Opusc. super salut. angel. Praeterea etiam affirmat: « Etsi testimonia huiusmodi silentio praetereamus, talis est Aquinatis doctrina, quae nos ad Virginis privilegium inficiandum perducat. »

Cl. et R. R. Episcopi auctoritas hac in re nullum negotium nobis facessere videtur. Ultro enim concedimus ea protulisse; verum et protulit iis omnino contraria in eodem prorsus articulo (1). Testimoniis enim Angelici Doctoris ad speciem Virginis privilegium denegantibus opponit testimonia, quae explicitis terminis ipsum affirmant. « Verum affirmavit ne unquam S. Thomas idem privilegium? In Com. I. Sent. hoc privilegium profitetur *explicitis terminis.* » Nec solum pro veris habet ea Aquinatis testimonia, Virginis privilegium affirmantia, quae extant in pervulgatis Sancti Doctoris editionibus, verum illud non recusat quod plurimorum codicum et eruditissimorum virorum auctoritate permotus admisit Em. Card. Sfrondrati (Innoc. Vindic.) in opusculo super salutationem angelicam, quodque ipse cl. Episcopus Malou accepit a R. et cl. Uccelli tamquam omnino conforme pluribus codicibus summa diligentia inspectis. Testimonium autem hoc est: « Excedit angelos, quantum ad puritatem. Ipsa enim purissima fuit quantum ad culpam, quia ipsa Virgo nec originale nec mortale nec veniale peccatum incurrit. » Quodque mirum est cl. Episcopus non dubitavit asserere: « Ipse (sc. S. Doctor) miro modo ita evolvit veritates illas, ex quibus pia sententia consequitur, ut sit enumerandus inter illustriores testes, quod attinet ad implicitam traditionem de Immaculata Conceptione. » Hisce ab Aquinate relatis tum in privilegii favorem tum contra ipsum, fatetur se non posse componere doctrinam Angelici Doctoris, qui non modo (ut ipse ait) separatis tractationibus, verum etiam in una eademque perbrevi dissertatione oppositas omnino sententias de Virginis conceptione est amplexus. Verum enim vero nonne potius a tantae inconstantiae culpa liberandus est Angelicus Doctor, si qua nobis via suppetat? Suspicari ne possumus propriam sententiam hac de re retractasse Aquinatem, et tamen suos discipulos lectoresve suos de retractata sententia non admonuisse? aut in scriptis sententiam, a qua recessisset, intactam reliquisse? id ad quod praestandum ceteri omnes qui longe absunt ab Angelici Doctoris sanctitate sapientiaque, officio se obstringi arbitrantur, ipse facere noluit? Sed enim nobis suppetit via qua Angelicum Doctorem ab ignorantiae levitatisque nota liberemus, si id quod plurimis atque validis rationibus verum esse comprobavimus profiteamur. Videlicet si 1) omnia testimonia, quae explicitis verbis Virginem in originali peccato *conceptam* esse affirmant, aut eius *conceptionem* peccato obnoxiam, aut eius

(1) Quae sibi mutuo opponunt in eodem articulo cl. auctoris (L' Immaculée Conc. Bruxelles 1857, Tom. II. c. 13, art. 14), hic relata volumus. « Indépendamment des textes de ses écrits, l' ensemble de ses doctrines conduit à la négation du privilége de la sainte Vierge. — Quoique l' on ait pu dire, le Saint Docteur a nié en termes formels ce privilège, au moins dans trois passages de ses oeuvres. » Verum hisce opponuntur: « Il est donc bien certain que Saint Thomas a nié le privilège de la Mére de Dieu. Mais ne l' a-t-il jamais affirmé? Dans son Commentaire sur le premier livre des sentences il l' admet en termes formels... Dans le Commentaire de Saint Thomas sur la Salutation Angélique, tel que M. Uccelli l' a trouvé dans quatre excellents manuscrits contemporains du Saint Docteur on lit vers la fin: Marie surpasse la pureté des anges... Elle a atteint le plus haut degré de la pureté, en ce qui concerne le pêché, car Elle n' a encorû ni le péché originel, ni le péché mortel, ni le péché veniel. — Il a (S. Thomas) merveilleusement expliqué les vérités qui conduissent à la pieuse croyance, et il figure, nous l' avons vu, parmi les temoins les plus remarquables de la tradition implicite de l' Immaculée Conception... On conçoit qu' après l' avoir affirmée dans le commentaire sur le primier livre des sentences, il l' ait niée ensuite dans le commentaire sur le troisiéme livre, parce qu' entre ces deux ouvrages de longue haleine, il a pu changer d' avis; mais l' on ne conçoit guère que dans un commentaire qui a pu être récité dans l' espace d' une heure ou deux, le Saint Docteur ait enseigné le pour et le contre sur un même sujet, l' avoue que je ne puis résoudre cette difficulté, qui me porte a croire que Saint Thomas, dans cette question peu éclarcie de son temps, a flotté et passé d' une opinion à l' autre. »

carnem in ejus *conceptione* peccato infectam, aut etiam ipsam Virginis animam in *conceptione* originis peccato subiectam, referantur ad conceptionem fetus, prout referri debent quae, secundum Aristotelis, Aquinatis veterumque scholasticorum sententiam, animae rationalis creationem tempore praecedit; si 2) peccatum originale, cui Virgo in sui conceptione perhibetur subiecta, esse dicatur solummodo instrumentaliter tale, non autem formaliter; si 3) ex Redemptionis necessitate, quam requirit Aquinas, etiam dum de Virgine Deipara sermonem habet, reale debitum, atque ideo, secundum eius mentem, peccatum instrumentaliter sumptum inferatur, non vero originalis peccati formaliter sumpti existentia. Brevi, difficultates quibus non modo se premi, sed opprimi fatetur cl. auctor, haud aegre dissolventur, si doctrinam de peccati originalis propagatione amplectamur, quam non ad arbitrium, sed indubiis argumentis innixi tamquam Angelici Doctoris germanam in praesenti opusculo tradidimus.

42. c) Obiicitur etiam: ut germanam alicuius auctoris sententiam detegamus, ea loca sunt consulenda in quibus ex instituto rem pertractat, et sententiae, hac methodo determinatae, ea testimonia sunt aptanda in quibus eadem res breviter tangitur. Atqui contrarium fit in praesenti opusculo; ex testimoniis enim in quibus per transennam quaestio proponitur, determinatur Sancti Doctoris sententia de Virginis privilegio, et sententiae hac methodo haustae aptantur ea loca in quibus eadem quaestio ex instituto pertractatur.

Maiorem propositionem ultro amplector, si tamen huiusmodi testimonia in quibus quaestio ex instituto pertractatur reapse habeantur. Quod si haec desiderentur, dubio procul licet auctoris haurire sententiam ab iis testimoniis in quibus res obiter tangitur, praecipue si in eisdem quid auctor senserit clare pateat. Ita ad Theologica dogmata confirmanda saepissime Patrum testimonia desumimus ex iis locis in quibus non data opera, sed per transennam eadem dogmata proponuntur.

Minorem autem falsam esse omnino arbitror. Verum quidem est, testimonia expressis verbis Deiparae privilegium affirmantia non fuisse deprompta ab illis locis in quibus quaestio positiva (quam definiendam minime ex instituto suscepi) explicite pertractatur; sed huius rei causa est, quia haec loca omnino desiderantur. Et re quidem vera, Angelicus Doctor de Beatae Virginis sanctificatione ex instituto agit tum in Sum. Th. (III. 27), tum in Comm. in Lib. Sent. (III. 3).

In Sum. th. has quaestiones, quae ad praesentem controversiam maxime pertinent, ex instituto resolvit:

I. Utrum B. V. Mater Dei fuerit sanctificata ante nativitatem ex utero?

II. Utrum B. V. fuerit sanctificata ante animationem?

III. Utrum per sanctificationem fuerit B. V. fomes sublatus?

In Com. Sent. has etiam ex instituto pertractat:

I. Utrum B. V. fuerit sanctificata, antequam eius conceptio finiretur?

II. Utrum B. V. fuerit sanctificata ante animationem?

III. Utrum B. V. fuerit sanctificata ante nativitatem ex utero?

Porro nec in Summa th. nec in Comm. Sent. agitur haec quaestio: *Utrum B. V. fuerit sanctificata in primo animationis instanti?* quamquam et rerum tractandarum ordo et Aquinatis consueta agendi ratio (huic enim mos est singularum quaestionum praecipua puncta miro ordine pertractare) postulare videntur huius quaestionis accuratam liquidamque definitionem. Hunc defectum adnotavit etiam Card. Caietanus, tametsi eiusdem causam non adsignavit.

Sed enim ex locis in quibus citatae quaestiones ex instituto discutiuntur, semper nostrum scopum intendentes (qualem distincte proposuimus Sect. I. n. 6), eruimus germanam Aquinatis doctrinam, quod attinet ad vocabulorum conceptionis et animationis significationes; quod spectat ad distinctionem quae viget inter peccatum originale instrumentaliter acceptum, quod in fetu inanimato reperitur, et peccatum originale formaliter sumptum, quod nonnisi in anima rationali tamquam in proprio subiecto esse potest; tandem quod pertinet ad redemptionis necessitatem. Inde non ambigua et tortuosa illatione, sed evidentissima demonstratione intulimus, omnia Aquinatis testimonia, quae, *quocumque modo*, affirmant fuisse Virginem Deiparam obnoxiam peccato originali in sui *conceptione*, omnino non posse referri ad primum animationis instans et ad peccatum originale formaliter sumptum; atque ex Redemptionis necessitate, quam saepissime Angelicus Doctor inculcat, solummodo consequi existentiam peccati originalis instrumentaliter sumpti in fetu adhuc animae rationalis experti. Hisce in tuto positis, principia omnino perspicua stabilivimus quibus Aquinatem a nota contradictionis immunem fuisse demonstraremus.

43. d) Praeterea aiunt, per hunc defensionis modum consequi nos posse ab errore vindicare veteres doctores, qui certe Virginis Immaculatae privilegio fuere infensi.

Respondeo, consectarium minime sequi, si *certum* nobis sit eos fuisse tali privilegio inimicos. Ceterum facile ab errore vindicare possumus eos qui, quod attinet ad conceptionem et animationem et originalis peccati propagationem, profitentur doctrinam ei similem quam Aquinas profitetur. Quamobrem egregie ait De Vega: « Cum prisci doctores denegant Beatae Virgini sanctificationem in suo conceptu, loquuntur de conceptione sumpta pro commixtione seminis utriusque parentis ipsius Virginis, quae *tempore aliquo* praecessit animationi corporis. Cum vero affirmant, tunc peccatum originale contraxisse, intelligendi sunt de peccato et labe originali in reatu, debito, aut potentia proxima; quia materia illa informis seu embrio prorsus incapax erat tam peccati quam gratiae habitualis, quod non obscure tradit D. Bernardus epist. 174 (ad canonicos lugdunenses), et S. Thomas: unde solum erat capax reatus, seu potentiae proximae incurrendi peccatum in anima corpus informante; eodemque modo solum capax sanctitatis, quae rebus inanimis inesse potest, cum usibus sacris deputantur... Hoc ergo sensu plures antiqui scholastici adstruunt Virginem Deiparam in prima conceptione habuisse peccatum originale *non formale* et actuale, sed *virtuale*, scilicet in reatu vel debito proximo. » Ita Anselmus citatus, D.

Thomas in III. Dist. 3 et I. II. 81 et III. 27, D. Bonaventura cit. et Bellarminus L. IV. de amissione gratiae cap. 15 (De Vega S. I. op. cit. Tom. II. Pal. III. n. 246).

44. e) Instant etiam cum Card. Caietano: « Petendum est ab iis, si verba ista: *B. Virgo fuit concepta in peccato originali*: et similia, non explicant quod ipsa de facto contraxit originale peccatum, quibus verbis uti debeant Sancti et Doctores ad hoc explicandum? In his namque explicatur 1) persona B. Virginis nominatim ut subiectum originalis peccati; explicatur 2) tempus conceptionis; explicatur 3) originale peccatum; explicatur 4) factum per ly *concepta est, contraxit*, et similia. Quid ultra debuit apponi? Et si ista hic non significant, consequens est ut dicentes oppositum, scilicet: B. Virginem non esse conceptam in peccato originali: non significent hoc quod dicunt (Tract. de Conc. Virg. c. 4). »

Quamquam Card. Caietani auctoritas plurimi est facienda, et ipse ingenii acie in Aquinatis interpretatione videtur pene esse singularis; nihilominus, quod attinet ad praesentem quaestionem, minus consona veritati eum protulisse arbitror.

Et in primis si *conceptionis* vocabulo *unice* significatur conceptio personae seu animatio (ut nostra aetate fit), procul dubio verba illa *concepta in peccato originali* designant Virginem, in primo instanti quo anima eius fuit creata et in corpus infusa, subiacuisse originali peccato. Verum non ita est, si conceptionis vocabulo Doctores veteres significent id quod animationem praecedit, atque ideo antecedit creationem animae et in corpus, suis membris potioribus constitutum, infusionem. Quam ob rem cum Angelicus Doctor *semper* hac significatione usurpet *conceptionis* vocabulum, dum affirmat Virginem *conceptam* fuisse in originali peccato, 1) non explicat *personam* Virginis, sed semen conceptum aut fetum adhuc anima rationali carentem, tamquam subiectum originalis peccati 2), explicat quidem tempus, sed tempus quod creationem animae praecedit; 3) explicat originale peccatum, verum non formaliter sumptum, sed instrumentaliter acceptum, cui solummodo potuit subiici fetus anima rationali nondum informatus; 4) explicat per *ly concepta est, contraxit* et similia factum, sed factum subiectionis originali peccato instrumentaliter sumpto, ex quo debitum incurrendi originale peccatum formaliter acceptum et Redemptionis necessitatem derivari Sanctus Doctor concipiebat. Quocirca si quaeratur quid ultra *debuit apponere?* reponimus: debuisset a proprio autographo delere ea testimonia quibus non obscure, sed expressis terminis affirmat B. V. immunem esse a peccato originali, et gaudere *maxima*, post Christum, puritate; debuisset expressis terminis proponere hanc quaestionem (quam, ut supra innui, rerum tractandarum ordo exposcere videbatur): *Utrum B. Virgo in primo animationis instanti fuerit subiecta peccato originali?* et affirmativam responsionem *sine ambagibus* omnino dare.

Quae autem a Card. Caietano subduntur a veritate aliena esse apparent. Et re quidem vera, qui affirmat Virginem *conceptam* in peccato originali non esse, aut 1) conceptioni nomine significat id quod praecedit animationem, aut 2) significat ipsam animationem. Si primum, qui talia affirmat, certe indicat non fuisse Deiparam subiectam in animatione seu conceptione personae peccato originali. Sola enim immediata ratio ob quam secundum veteres Doctores anima in primo creationis instanti subiicitur originali peccato, haec est: quia in fetus conceptione habetur subiectio peccato originali instrumentaliter sumpto. Ablata porro ratione sufficiente, et rationatum aufertur. Quod si alteram significationem vocabulo conceptionis subnectat, nulla dubietas, ambages nullae nec esse nec fingi possunt.

Verum enim vero si principia, quibus utitur aliquando Caietanus, in defensione Aquinatis adhibeamus; procul dubio affirmandum nobis est Angelicum Doctorem, quod attinet ad Virginis Matris Dei immaculatam originem, non esse professum sententiam oppositam ei quae a Sede Apostolica modo ut catholicum fidei dogma est definita. Et re quidem vera, in Com. opusc. de Ente et Essentia, contra sententiam Aquinatis quam sic exhibet — *quaevis intelligentia constituit unam speciem* —, quosdam Parisiensium Doctorum articulos in medium profert, quorum auctoritatem pluribus rationibus imminuere satagit; et denique ait: « Dicitur tertio, quod cum Sanctissimus Urbanus Papa doctrinam S. Thomae approbaverit in Extravaganti, quae incipit: *Laudabilis Deus in sanctis suis*: mirum est quomodo isti audeant, contra Romanae Ecclesiae approbationem, reducere articulos Parisienses. Sunt autem verba Domini Papae in calce Extravagantis ad Universitatem Tolosanam illa: *Volumus insuper et tenore praesentium vobis iniungimus, ut dicti Beati Thomae doctrinam tamquam veridicam et catholicam sectemini, eamque studeatis totis viribus ampliare*. Haec verba attendant adversarii, et videant quanta temeritate contra mandatum Summi Pontificis catholicam S. Thomae doctrinam impugnare nituntur. » Ergo, Card. Caietano auctore, affirmari nequit Sanctus Thomas protulisse unquam sententiam contra catholicam Sedis Apostolicae doctrinam. Quocirca cum sit catholica Sedis Apostolicae doctrina, Deiparam in primo animationis, seu conceptionis personae instanti fuisse ab originali peccato immunem, dicendum quoque erit diversam interpretationem esse testimoniis Aquinatis subiiciendam ab ea quam eisdem Card. Caietanus subiecit.

45. f) Denique obiiciunt: Si Aquinas docuit in Virgine post animationem seu personae conceptionem remansisse fomitem etsi ligatum, omnino fuit infensus Virginis Immaculatae privilegio de immunitate ab originali peccato. Atqui illud docuit; igitur hoc est etiam admittendum. Quis in dubium revocare poterit maiorem propositionem? Minor autem patet ex pluribus Angelici Doctoris testimoniis.

Maiorem nego, et minorem transmitto. Card. Caietanus affirmavit (De Conc. Virg. c. 3), ea simul posse componi, scilicet immunitatem a peccato originali in primo animationis instanti, et ligati fomitis existentiam. Etiam a Porrecta ait: « Conclusio 1ª: Melius videtur dicendum quod per sanctificationem in utero non fuerit sublatus Beatae Virgini fomes secundum essentiam, sed quod remanserit ligatus. Prima haec conclusio cum sua probatione potest verificari de B. Virgine, posito etiam quod ipsa per gratiam sanctificantem, idest iustificantem, fuisset praeservata ab a-

ctuali contractione peccati originalis. Dictum est enim supra (cf. testimonium allatum n. 36), quod data illa praeservatione remanebat adhuc ex parte carnis (sc. in fetu ante animae infusionem) infectio, licet non potuisset de facto inficere animam gratia vestitam, sibi primo advenientem (In III. 27, 3). » Manifestum itaque est difficultatem esse prorsus inanem.

Verum iuvat hac in re paulisper immorari, ut germana Aquinatis sententia lectori perspicue innotescat. Sciendum itaque est in homine, utpote *animali rationali*, duplicem esse cognoscendi potentiam, spiritualem alteram, alteram sensitivam; his autem duabus cognoscendi potentiis respondere binas appetendi potentias, quarum una est spiritualis, altera autem sensitiva. Appetendi facultas spiritualis, quae voluntas nuncupatur, in qua formaliter libertas residet, una intelligendi potentia movetur, et phantasia solummodo appetitus animalis excitatur. Quam ob rem ex eo quod, posita ratione sufficiente, ponitur etiam rationatum, a phantastica apprehensione boni sensibilis *naturaliter* excitatur animalis appetitus, etsi nondum ratio de eodem bono sensibili iudicium tulerit, neque ad actum voluntas processerit. Potentia autem appetitus animalis dicitur *fomes* non ex toto, sed ex parte; eatenus scilicet, quatenus praevenire potest suo motu rationem, in ea tendendo quae ordini rectitudinis honestatisque adversa ab eadem ratione iudicantur. Quocirca fomes fuisset *naturalis* hominis nisi Deus progenitorem omnium Adamum ad supernaturalem iustitiae statum evexisset. Huic enim, praeter cetera privilegia aut gratiae dona, illud etiam Deus contulit, quod nunquam appetitus animalis suis motibus rationem praeveniret. Peccante Adamo, fomes peccati est humano generi relictus, tamquam peccati poena.

Hisce praeiactis, quanam ratione potuisset secundum Aquinatem auferri aut extingui in Virgine peccati fomes, quanam ratione ligari? Extinctus fuisset fomes, si Virginis intellectivae et sensitivae potentiae ope gratiae ita fuissent dispositae, ut *nunquam* appetitus animalis suo motu potuisset rationis arbitrium praevenire, sive quod attinet ad ea quae honestati opposita sunt, sive ad cetera. « Restat ergo ut dicamus quod vel totaliter fomes fuerit ab ea sublatus per primam sanctificationem, vel, si remanserit, quod fuerit ligatus. Posset enim intelligi quod totaliter fuerit sublatus fomes hoc modo; quod praestitum fuerit B. Virgini ex abundantia gratiae descendentis in ipsam, ut talis esset dispositio virium animae in ipsa, quod inferiores vires *nunquam* moverentur sine arbitrio rationis, sicut dictum est fuisse in Christo, quem constat peccati fomitem non habuisse, et sicut fuit in Adam ante peccatum *per originalem iustitiam*: ita quod quantum ad hoc, gratia sanctificationis in Virgine habuit vim originalis iustitiae (III. 27, 3). »

Ligatus autem fomes, secundum Aquinatem, in Virgine fuit, quia eidem *etiam per gratiae abundantiam* impedimentum factum est ne appetitus animalis praeveniret rationis arbitrium non quoad omnia, sed quoad ea quae ab honestatis norma deflectunt: « Contingunt autem huiusmodi motus inordinati ex hoc quod appetitus sensitivus, qui est harum passionum subiectum, non sic subiicitur rationi, quin interdum ad aliquid praeter ordinationem rationis moveatur, et quandoque contra rationem in quo consistit motus peccati. Sic igitur fuit in Beata Virgine appetitus sensitivus rationi subiectus *per virtutem gratiae ipsam sanctificantis*, quod nunquam contra rationem movebatur, sed secundum ordinem rationis; poterat tamen habere aliquos motus subitos, non ordinatos ratione... Quia in Beata Virgine Maria non erant inferiores vires totaliter rationi subiectae, ut scilicet nullum motum haberent, a ratione non praeordinatum, et tamen sic cohibebantur *per virtutem gratiae*, ut nullo modo contra rationem moverentur. Propter hoc solet dici, quod in Beata Virgine post sanctificationem remansit quidem fomes peccati secundum substantiam, sed ligatus (Opus. Comp. th.). » Alibi etiam: « Unde relinquitur, quod fomes per essentiam post primam sanctificationem remanserit, sed impeditus *per gratiam sanctificantem*, ne in peccatum inclinaret, aut a bono retraheret. In Beata Virgine inclinatio fomitis omnino sublata fuit et quantum ad veniale et quantum ad mortale (III. Dist. 3, 1, 2). » Supra dixi *etiam* per gratiae abundantiam; quia non inficior Sanctum Doctorem docuisse illud impedimentum etiam a divina providentia ortum fuisse (III. Sum. 27, 3). Quam ob causam mihi cordi est inculcare, Aquinatem docuisse ligatum fuisse Deiparae fomitem *a gratia sanctificante*, quam in prima sanctificatione accepit? Ut appareat, ad rem quod attinet, Aquinati non adversari doctores sane plurimos, qui affirmant in prima sanctificatione extinctum fuisse in Virgine fomitem peccati. Hi enim tunc extinctum esse fomitem dicunt, cum impedimentum *a gratia* oritur, ne appetitus animalis arbitrium rationis praeveniat, ligatum vero cum id accidit *per solam* extrinsecam Dei providentiam. De Vega ait: « Tunc dicunt ligari fomitem, quando inclinatio ipsa nativa appetitus sensitivi ex *sola* Dei providentia et *externa protectione* impeditur, ne reipsa operetur et appetat id quod est contra rationem, et ne ipsam praeveniat. Tunc autem extingui fomitem et auferri dicunt, quando ex *abundantia gratiae* talis inest habitudo et dispositio virium animae et facultatum, ut inferiores nunquam moveri possent sine motu rationis; quocirca per huiusmodi gratiae abundantiam censent extingui et auferri potuisse fomitem (Tom. I. Pal. IX. 860). » Ergo si de peccati fomite solum agamus, videlicet de illa tantum inclinatione qua fertur appetitus sensitivus in id quod honestatis normae opponitur, cum Aquinas affirmet explicitis verbis *per virtutem gratiae sanctificantis* in Virgine huiusmodi fomitem sive inclinationem sublatam fuisse, patet non adeo a sententia plurimorum doctorum differre qui dicunt in prima Deiparae sanctificatione, qua ab originali peccato fuit praeservata, extinctum fomitem fuisse. Haec protuli non ad difficultatem enodandam, quae ut supra ostendi, nulla est, sed ad Sancti Doctoris hac super re doctrinam explicandam.

Itaque ex imbecillitate argumentorum quae contra demonstrationem a nobis allatam facta sunt, luculentius eiusdem firmitas apparet. Ideoque certum nobis est « demonstrari nulla ratione posse Aquinatem fuisse professum, quod attinet ad Deiparae Virginis originem, sententiam diversam ab ea quam Sedes Apostolica nostris temporibus tamquam catholicum dogma definivit. »

A. M. D. G.

TABULA

EORUM QUAE IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

FINIS.

EXPLICATIONES ABBREVIATIONUM

QUIBUS IN INDICIBUS GENERALIBUS OMNIUM OPERUM S. THOMAE AQUINATIS, UNUMQUODQUE OPUS INDICATUR

1ª *Indicat*	Prima Pars Summae Theologicae.
1-2 et 2-2	Prima Secundae Partis Summae Theologicae, et Secunda Secundae.
3ª	Tertia Pars ejusdem Summae.
1, d.	In primo libro Sententiarum, distinctione...
2, d.	In secundo Sententiarum, dictinctione...
3, d. 4, d.	In tertio, et in quarto Sententiarum, distinctione...
|	Haec linea denotat *item*: et distinguit unam allegationem ab altera circa eamdem conclusionem: videlicet indicat quando S. Thomas eamdem sententiam alibi repetit, ac confirmat.
q.	Quaestio, vel Quaestiuncula.
art.	Articulo.
a.	In argumentis pro prima parte articuli.
b.	In argumentis pro secunda parte articuli.
c.	In corpore articuli.
d.	In responsione ad argumenta ejusdem articuli; vel datur *m* super numerum ita 1ᵐ 2ᵐ et 3ᵐ etc.: et intelligitur sententiam reperiri in responsione ad primum argumentum, seu ad secundum etc.
L. 1	In expositione primae Partis litterae Magistri Sententiarum.
L. 2	In expositione secundae Partis litterae Magistri Sententiarum.
L. 3, L. 4	In expositione tertiae, seu quartae Partis, ut supra in praeceden.
Lect.	Lectiones.
o.	o. per totum Articulum — prin° In principio articuli — me° In medio articuli — fi. in fine articuli.
Cg.	Hoc signum indicat Summam contra Gentiles.
li°	Libro.
c°	Capitulo.
1ᵐ	In notabili primo ejusdem Capituli.
2ᵐ	In notabili secundo ejusdem Capituli, *et ita porro*.
Verit.	In Quaestionibus disputatis de Veritate.
Poª	In Quaestionibus disputatis de Potentia.
Ma.	In Quaestionibus disputatis de Malo.
Virt.	In Quaestionibus disputatis de Virtutibus in communi.
Unio.	In Quaestione disputata de Unione Verbi Incarnati.
Spiritu.	In Quaestione disputata de spiritualibus Creaturis.
Anima.	In Quaestione disputata de Anima.
Quol.	In Quolibeto... 1, 2, 3, 4, etc.
Opusc.	In Opusculo... 1, 2, 3, 4, etc.
Job	In Expositione super librum Job.
Psal.	In Expositione super Psalterium David.
Isa.	In Expositione super Isaiam.
Matth.	In Postilla super Matthaeum.
Jo.	In Postilla super Joannem.
Rom. Cor. etc.	In Expositione super Epistolas Pauli ad Rom. ad Cor, etc.
Dio.	In Commento super Dionysium de divinis Nominibus.
Trin.	In Expositione super Boetium de Trinitate, seu Opusc. 7ᵒ
Hebdo.	In Expositione super Boetium de Hebdomadibus.
Caus.	In Expositione super Auctorem de Causis.
Ethi.	In Commento super XII. libros Ethicorum Aristotelis.
Ente 1, 2, etc.	In Commento super librum 1, vel 2 etc. de Ente et essentia.
Meta.	In Commento super XII. libros Metaphysicorum.
Phy.	In Commento super VIII. libros Physicorum.
Cae.	In Commento super libros de Caelo et mundo.
Gen.	In Commento super libros de Generatione.
Anima.	In Commento super libros de Anima.
Meteor.	In Commento super libros Meteororum Aristotelis.
Sensu.	In Commento super librum de Sensu.
Memoª	In Commento super librum de Memoria etc.
Somno.	In Commento super librum de Somno et vigilia.
Poster.	In Commento super libros Posteriorum.
Periher.	In Commento super libros Perihermenias.

Monitum — Quando non signatur Liber vel Capitulum, tunc primus Liber vel primum Capitulum, semper subintelligitur.